I

LEHRSTÜCK EINS

GİRİŞ

FONO Correspondence Institute derslere başlarken sizlere bütün çalışmalarınızda başarılar diler.

Derslere başlamadan önce Almancanın doğuşu, özellikleri ve öğrenimi konusunda bazı bilgiler vermeyi faydalı buluyoruz.

Büyük uygarlık ve dünya dillerinden biri olup bugün 90 milyon kişi tarafından konuşulan Almanca, Germen dillerindendir. Önceleri değişik diyalekler halinde görülen bu dil zamanımıza kadar çeşitli etkiler altında kalmış, diğer dillerle temas ederek daima zenginleşmiş, imlâsı, telâffuzu, grameri büyük değişikliklere uğramıştır. Almancanın bugünkü şeklini alması için ilk adım Luther adlı bir papaz tarafından atılmıştır. Diyalekleri ortadan kaldıran Luther'den sonra zamanla Latince ve Fransızca kelimeler de Almancadan çıkarılmıştır.

Almanca gramer bakımından nispeten zor, buna karşılık telâffuzu çok kolay bir dildir. Cins isimlerin önünde erkek, dişi ve nötr olmak üzere üç çeşit tarif harfi (Artikel) bulunur. Cümlede kelimelerin sıralanışı da Türkçedekinden farklıdır. Cümlede kelimeler arasındaki ilgi çeşitli ekler, takılar, sıfat, zamir, öntakılar ve zarflar gibi gramer araçlariyle anlatılır. Bütün bunlar Almancanın öğrenilmesi güç özellikleri değildir. Her dilin özellikleri vardır. Önemli olan bunları öğretmek için kullanılan metottur. Enstitümüzün metodu sayesinde kolaydan zora doğru farkına varmadan gidecek, Almancanın, yaygın olan fikrin aksine hiç de öğrenilmesi güç bir dil olmadığını bizzat göreceksiniz.

DERSLERİN HAZIRLANMASINDA UYGULANAN ESASLAR

Derslerin hazırlanmasında uygulanan esasları maddeler halinde sıralıyoruz:

1 — Kelime zenginliğini yavaş yavaş ve uygulamalı olarak arttırmak. İlerde, sık sık resimli metinlerle, öğretilen dersler ve kelimeler üzerinde çalışma imkânları sağlamak.

2 — Uygulama sahasında pek faydası olmayan uzun gramer izahlarından mümkün mertebe kaçınmak. Bunun yanında, açık, kısa ve lüzumlu gramer bilgilerini bol örneklerle vermek.

3 — İlk derslerde dilin yapısını teşkil eden cümle kuruluşu ve önemli gramer konuları hakkında kısaca bilgi vererek ilerde ayni konuları daha geniş olarak tekrar ele almak.

4 — Öğrencilerin öğrendiklerini hemen uygulama sahasına koyarak hem öğrendiklerini daha sağlamlaştırmaları hem de durumlarını kontrol edebilmeleri için bol miktarda testler vermek.

5 — Derslerde öğretilenlere paralel olarak hazırlanmış hikâye kitapları gibi yardımcı yayınlarımızdan göndererek uygulama ve tekrarlama konusunda geniş imkânlar sağlamak.

TAVSİYELERİMİZ

Derslerimizden tam randıman alabilmeniz için aşağıdaki tavsiyelerimize uymanızı rica ediyoruz.

1 — Bir dersi tamamen öğrenmeden diğerine geçmeyiniz. Her dersi ağır ağır hazmederek öğreniniz. Elinizde çalışılmamış derslerin birikmesi sizi korkutmasın. Elinize geçen imkânlar dahilinde çalışınız. 104 ders tamamlandığı zaman Enstitümüzle ilişiğiniz kesilmiş olmayacaktır. Çalışmalarınıza bundan sonra da devam edebilir, imtihan sorularını cevaplandırıp tetkik ettirebilirsiniz. Enstitümüz her zaman yanınızda ve yardımcınız olacaktır.

2 — Her dersteki testleri mutlaka yapınız. Bunları, isterseniz tetkik edilmek üzere bize gönderebileceğiniz gibi, müteakip hafta verilecek yapılmış şekilleriyle kendiniz de karşılaştırabilirsiniz. Yanlış yaptığınız konular üzerinde tekrar çalışınız.

12. derste başlayarak her on derste bir genel imtihanlar yapılmaktadır. Bu imtihanları mutlaka cevaplandırıp, tetkik edilmek üzere Enstitümüze gönderiniz.

3 — Gerek kelimelerin, gerekse cümlelerin okunuşlarını yüksek sesle yapın. Arada sırada Almanca bilgisine güvendiğiniz kimselere okuyuşlarınızı dinletin. Bu kimseler bölgenizde bulunan Almanca öğretmenleri, ecnebiler olabilir. Böyle bir imkânınız yoksa, kulağınızın alışması bakımından, radyolardaki Almanca yayımlardan, konuşulanları anlamadan dahi faydalanabilirsiniz.

4 — Arada bir eski dersleri gözden geçirerek kelime ve gramer bilginizi tazeleyip kuvvetlendiriniz. Bunu 10-15 günde bir tekrarlayınız.

5 — Kelime öğrenmeye önem veriniz. Derslerde öğretilen ve kullanılan kelimeler sizler için en lüzumlu olanlardır.

6 — Kelime ezberlemeniz için şöyle bir yol tavsiye ederiz:

Her dersin başında, o derste geçecek olan yeni kelimeler, köşeli parantez içinde okunuşlariyle birlikte verilmektedir. Bu kelimelerin her birini 3x6 cm. büyüklüğünde keseceğiniz karton veya kâğıt parçalarının bir tarafına, okunuşlariyle birlikte yazınız. Kâğıdın arka tarafına, mümkünse, yani kelime «ağaç», «adam» gibi kolayca resmi yapılabilecek bir şeyse Türkçe karşılığı yerine basit çizgilerle resmini yapınız, aksi takdirde Türkçe karşılığını yazınız.

Bu karton veya kâğıtların Almanca kısmında bulunan kelimenin altına o kelimenin kullanıldığı bir cümleyi de yazarsanız çok faydalı olur. Bunları cebinizde taşıyarak fırsat buldukça çıkarıp Almanca kısmına bakarak Türkçesini, Türkçe kısmına bakarak Almancasını söyleyiniz.

Tarif ettiğimiz şekilde kelime öğrenmenin iki bakımdan faydası vardır. Birincisi, kelimeler bir kâğıda alt alta yazılarak ezberlenirse bir sıra dahilinde hatırda kalabilir. Halbuki burada hepsi ayrı ve sırasız bir durumdadır. İkincisi, günün her saatinde ve her yerde akla geldikçe kelimeleri tekrarlamak, böylece çalışmayı belirli bir saate sıkıştırmak yerine, günün her saatine yaymak ve dolayısiyle sürekli bir Almanca öğrenme atmosferi yaratmak pek büyük faydalar sağlar.

7 — Her imtihan sonunda, yaptığınız yanlışları bir yere yazınız, yeni imtihanları cevaplandırırken bu yanlış listelerinizi gözden geçiriniz.

8 — Derslerinizde bir hayli ilerlemeden, meselâ 52. dersi geçmeden Türkçeden Almancaya, öğretilenler dışında, tercümeler yapmaya fazla gayret etmeyin.

9 — Cevaplandırarak gönderdiğiniz imtihanlar Enstitümüzde tetkik

edildikten sonra gerekirse öğretmen tarafından size bazı tavsiyelerde bulunulacaktır. Bu tavsiyeleri dikkatle ve titizlikle yerine getiriniz.

10 — Öğrendiklerinizi mümkün olduğu kadar çok tekrarlayınız. Çünkü bir şey ne kadar çok tekrarlanırsa o kadar iyi hatırda kalır.

11 — Muntazam çalışma ve karşılaşılacak güçlüklerden yılmama her lisan öğrencisinin başarı anahtarıdır. Bunu hiç bir zaman hatırınızdan çıkarmayınız.

12 — Çalışmalarınız sadece ders notlarınız önünüzde olduğu zamanlarda olmasın. Günlük meşgaleleriniz arasında da öğrendiklerinizi aklınızda tekrar ediniz. Belleğiniz kelimelerle ilgili eşyayı çevrenizde gördükçe bu eşyanın Almanca karşılığını düşününüz.

TELÂFFUZ

ALMAN ALFABESİ

Latin harfleriyle yazılan Alman alfabesi aşağıda gösterilen 26 harften meydana gelmiştir.

B. harf	K. harf	Okunuşu	B. harf	K. harf	Okunuşu
A	a	[a]	N	n	[en]
B	b	[be]	O	o	[o]
C	c	[tse]	P	p	[pe]
D	d	[de]	Q	q	[ku]
E	e	[e]	R	r	[er]
F	f	[ef]	S	s	[es]
G	g	[ge]	T	t	[te]
H	h	[ha]	U	u	[u]
I	i	[i]	V	v	[fau]
J	j	[yot]	W	w	[ve]
K	k	[ka]	X	x	[iks]
L	l	[el]	Y	y	[ipsilon]
M	m	[em]	Z	z	[tset]

Alman alfabesindeki harflerin okunuşu yalnız bu harfler tek tek söylendiği zaman yukarıda gösterildiği gibidir. Kelime içinde okunuşları değişebilir. Bu değişikliklerin başlıcalarını göreceğiz. Bütün derslerimiz boyunca okunuşlar köşeli parantez içinde verilecektir. Okunuşlarda bir sesli harfin sağında bulunan iki nokta (:) o sesin biraz uzunca okunacağını gösterir.

Sesli harfler şunlardır:

a, e, i, o, u

Bu harflerin, **e** hariç hepsinin okunuşları Türkçedeki gibidir.

e Kelimelerin sonundaki **-l, -ln, -lst, -m, -n, -nd, -nt, -s** veya **-r, -rm, -rn, -rt, -rst** harflerinden önceki ve kelime sonuna gelen **e** harfi kapalı olarak, Türkçedeki [ı] sesli harfine benzer bir şekilde söylenir. Derslerimizde kelimelerin okunuşlarını verirken böyle okunan e harflerini siyah olarak vereceğiz [**e**].

bitten	[bitten]
Bauer	[bauer]

Diğer hallerde Türkçedeki e gibi okunur.

Weg	[weg]
Telefon	[telefon]

Bunlardan başka ayni Türkçedeki gibi okunan **ö** ve **ü** harfleriyle **a** harfinin üzerinin noktalanmasıyla meydana gelen **ä** harfi de sesli harflerden sayılır.

ä Türkçedeki [e] gibi, geniş ve açık bir şekilde okunur.

Käse	[ke:se]
wählen	[we:len]

Bazı sesli harfler yanyana gelerek değişik sesler verirler. Bu sesli harfler grubuna «birleşik sesli harfler» denir.

ai, ay Her ikisi de [ay] gibi okunur.

Mai	[may]

äu [oy] okunur.

läuten	[loyten]

eu Bu da [oy] okunur.

heute	[hoyte]

ei, ey Her ikisi de [ay] okunur.

klein	[klayn]
Meyer	[Mayer]

ie Uzun bir [i] gibi okunur.

hier	[hi:r]

oe Uzun bir [ö] gibi okunur.

Goethe	[gö:te]

İki aynı sesli harf yanyana gelirse o hece uzun okunur.

aa	**Haar**	[ha:r]
ee	**Meer**	[me:r]
oo	**Boot**	[bo:t]

Sessiz harflerin ekserisi Türkçede olduğu gibi okunur. Bunların belli başlı istisnalarını veriyoruz.

c Yalnız yabancı kelimelerde görülür.

1.) [k] gibi okunur.

Cafe [kafe:]

2.) [ts] sesi verecek şekilde, Türkçede «bitsin» derken söylenen [ts] gibi okunur.

Celsius [tselzius]

h Bu harf

1.) Kelime başında:

hinein [hinayn]

2.) Vurgulu sesli harflerden önce:

Halt [halt]

3.) **Uhu** [uhu] ve **Alkohol** [alkohol] gibi kelimelerde kendine has olan bir sesle, Türkçedeki gibi okunur.

Bütün diğer hallerde **h** okunmaz, solundaki sesli harfin okunuşunu uzatır.

gehen	[ge:en]
Ehe	[e:e]

j [y] okunur.

Jahr	[ya:r]
jeder	[ye:der]

Yabancı kelimelerde Türkçedeki [j] gibi okunur.

Jalousie [jaluzi:]

q [kv] okunur.

Quelle	[kvele]
bequem	[bekvem]

r Genellikle Türkçedeki [r] gibi okunur. Yalnız kelime sonuna gelen **-er** hecesinde **r** çok hafif, hatta hemen hemen hiç okunmaz.

Lehrer [le:rer]
Bauer [bauer]

s Bu harf:

1.) Kelime veya hece başında sesli harften önce
See [ze:] **Absicht** [abziht]

2.) İki sesli harf arasında
lesen [lezen]

3.) **m, n, l, r** harflerinden sonra
Linse [linze]
[z] olarak okunur.

Bütün diğer hallerde [s] gibi okunur.
ist [ist]

v Genellikle [f] olarak okunur.
Vater [fa:ter]

Yabancı kelimelerin başında veya ortasında Türkçedeki [v] gibi okunur.
Vase [va:se]
November [november]

w [v] okunur.
Welt [velt]

x [ks] okunur.
Axt [akst]
Hexe [hekse]

y [ü] okunur.
Symbol [sümbol]
Lyrik [lürik]

z [ts] okunur. Bu [ts] Türkçede «bitsin» derken söylenen (ts) gibidir.
zwei [tsvay]
Zimmer [tsimmer]

ß Türkçede olmayan bu harf iki tane **s** harfi **(ss)** yerine kullanılır. Tek başına [estset] olarak okunur. Kelime içinde ve sonunda [s] telâffuz edilir. Derslerimizde bu harfi kullanmıyacağız, yerine bugünkü Almancada olduğu gibi **ss** koyacağız.

Bazı sessiz harfler yanyana gelerek değişik sesler verirler.

ch [h] okunur.

ich	[ih]
machen	[mahen]

chs [ks] okunur.

sechs	[zeks]

ck [k] okunur.

Brücke	[brüke]

ng Burundan, Türkçedeki «pingpong» kelimesindeki [ng] gibi okunmalıdır.

Junge	[yunge]

ph [f] okunur.

phonetik	[fonetik]

sp Kelime başında ve ön eklerden (**ver-, be-, zer-,...**) sonra [şp] okunur.

Beispiel	[bayşpi:l]

st Kelime başında ve ön eklerden sonra [şt] olarak okunur.

stehen	[şte:en]

sch [ş] okunur.

schön	[şö:n]

Almancada genellikle ilk hece vurgulu okunur. Fiillerin önüne gelen **er-, be-, ver-** öntakıları esas kelime kadar önemli olmadıklarından bunlar vurgulu okunmaz. Gene fiillerin önüne gelen **ab-, an-, auf-, aus-, heraus, zu-,** öntakıları çok önemlidir. Bunun için bu takılar vurgulu okunurlar.

Almancada **i** ve **j** harfleri büyük yazıldıkları zaman üzerlerine nokta konmaz: **I** ve **J** şeklinde yazılırlar.

Bazı derslerimizin sonunda bu resmi göreceksiniz. Bu resmin yanında o dersin en önemli noktaları açıklayıcı resimler, kalıplar veya kısa cümlelerle bir kere daha kısaca belirtilecektir. Sonradan bunları arada bir gözden geçirirseniz eski konuları ana hatlarıyla tekrarlamış olursunuz.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

2

LEHRSTÜCK ZWEI

Öğrenilecek kelimeler

Aşağıdakiler bu derste kullanılacak kelimelerdir. Bunları birinci dersimizde izah edildiği şekilde ezberleyiniz. Siyah ve kalın olarak yazılmış Almanca kelimenin yanına köşeli parantez içinde verilen bu kelimenin okunuş şeklidir. Türkçe anlamı da bunların karşısındadır.

der Apfel [apfel]	elma	**der Hut** [hu:t]	şapka
das Bild [bild]	resim	**ist** [ist]	-dir, -dır
der Bleistift [blaystift]	kalem	**das Lehrstück** [le:rştük]	ders
die Blume [blu:me]	çiçek	**die Mappe** [mappe]	çanta
das Buch [buh]	kitap	**der Stuhl** [ştu:l]	sandalye
das [das]	bu, şu, o	**der Tisch** [tiş]	masa
das Ei [ay]	yumurta	**die Tür** [tür]	kapı
ein, eine [ayn, ayne]	bir	**die Übung** [übung]	çalıştırma
eins [ayns]	bir	**was** [was]	ne
das Fenster [fenster]	pencere	**das Zimmer** [tsimmer]	oda
das Haus [haus]	ev	**zwei** [tsvay]	iki

DER, DIE, DAS

Varlıklara ad olan kelimelere isim denir. «Elma, kitap, sandalye, şapka» kelimeleri birer isimdir. Almancada bütün isimlerin önüne artikel de-

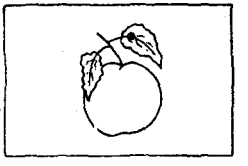
nilen **DER, DIE, DAS** kelimelerinden biri gelir. Bunlar **der** [der], **die** [di:], **das** [das] şeklinde telâffuz edilir. Bu üç kelimenin Türkçe karşılığı yoktur, tercüme edilmez. Önünde bulundukları ismin bir parçası gibidirler. Vazifeleri bu ismin bilinen ve belirli olduğunu göstermektir. Bir ismi öğrenirken muhakkak onun artikelini yani önüne **der, die, das** kelimelerinden hangisinin geldiğini de öğrenmek gerekir. Örneğin, kitap anlamına gelen **Buch** kelimesi **das** artikelini alır. Bu kelimeyi yalnız **Buch** olarak değil de **das Buch** olarak öğrenmeliyiz. Derslerimizde geçen isimlerin artikellerini de birlikte vereceğiz.

Almancada bütün isimler, yani önüne **der, die** veya **das** artikellerinden biri gelen bütün kelimelerin baş harfleri büyük yazılır.

EIN, EINE

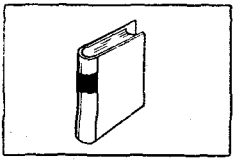
«bir» anlamına gelen **ein** kelimesi artikel olarak **der** veya **das** alan isimlerin önünde **ein** şeklinde bulunur.

der Apfel [der apfel]
elma

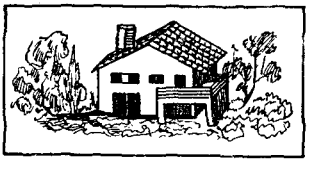
ein Apfel [ayn apfel]
bir elma

das Buch [das buh]
kitap

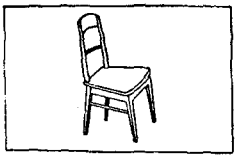
ein Buch [ayn buh]
bir kitap

das Haus [das haus]
ev

ein Haus [ayn haus]
bir ev

der Stuhl [der ştu:l]
sandalye

ein Stuhl [ayn ştu:l]
bir sandalye

— 3 —

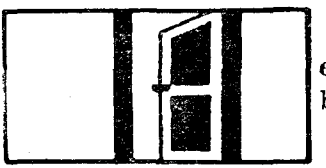
ein kelimesi artikel olarak **die** alan isimlerin önündeyse **eine** şeklinde bulunur.

die Blume [di: blu:me]
çiçek

eine Blume [ayne blu:me]
bir çiçek

die Tür [di: tür]
kapı

eine Tür [ayne tür]
bir kapı

ein ya da **eine** «bir adet» anlamındaki «bir» den farklıdır. Türkçede «Sokaktan bir adam geçti.» dendiği zaman nasıl buradaki «bir adam» adamın bir tane olduğunu göstermekten ziyade «herhangi bir adam, adamın biri» anlamını taşıyorsa Almancadaki **ein** da bu anlamda «bir, herhangi bir»dir.

Yukarıdaki örneklerde **ein Buch** «bir kitap, herhangi bir kitap» anlamındadır. ***Das Buch*** *dendiğinde ise burada söz edilen kitap herhangi bir kitap değil, gerek sözü söyleyen, gerekse dinleyen tarafından bilinen belli bir kitaptır.*

Almancada bütün tekil isimlerin önünde mutlaka **ein, eine** veya **der, die, das** artikellerinden biri bulunur. Almanca öğrenen Türklerin yaptıkları önemli yanlışlardan biri de çoğu zaman isimlerin önüne ne **ein, eine** ne de **der, die, das** artikellerinden birini koymamalarıdır. Böyle bir yanlış yapmamanız için kuralı hatırdan çıkarmamanızı ve her tekil ismin önüne şayet belirli değilse **ein** veya **eine,** aksi halde **der, die, das** artikellerinden birini koymayı unutmamanızı önemle hatırlatırız.

ALMANCA CÜMLE KURULUŞU

Almancada en basit cümle «bu» anlamına gelen **das** kelimesiyle «-dır» anlamına gelen **ist** fiil eki, «bir» anlamına gelen **ein** veya **eine** ve bir de isimden meydana gelir. Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Almanca ve Türkçe cümlelerde kelime sıralanışındaki farkı belirtmek için bu cümlelerin Almancalarında büyük harfle yazılan kelimenin Türkçe cümledeki karşılığı da büyük yazılmıştır.

DAS ist ein Buch. BU bir kitaptır.
[das ist ayn buh]

Das IST ein Bleistift. Bu bir kalemDİR.
[das ist ayn blayştift]

Das ist EINE Übung. Bu BİR çalıştırmadır.
[das ist ayne übung]

Das ist ein ZIMMER. Bu bir ODAdır.
[das ist ayn tsimmer]

Yukarıdaki en basit Almanca cümlelerde şu önemli noktalara dikkat etmeliyiz:

Almanca cümlede kelime sıralanışı Türkçedekinden farklıdır. Her iki cümlede de ilk kelimeler ayni yeri işgal ettikleri halde, Almancada **ist** ikinci olarak, yani özneden sonra gelmekte, halbuki bunun Türkçe karşılığı «-dır» cümlenin sonunda ve isme bitişik olarak bulunmaktadır.

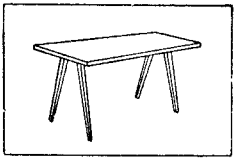
Das IST ein Buch. Bu bir kitapTIR.
Das IST ein Bleistift. Bu bir kalemDİR.

Ist her cümlede ayni kaldığı halde Türkçe karşılığı, bağlı bulunduğu ismin ses yapısına uyarak (-dır, -dir, -dur, -tır, -tir, -tür) gibi değişik şekiller almaktadır. (kitapTIR, kalemDİR, odaDIR).

Das kelimesi Türkçeye hem «bu», hem de «şu» veya «o» olarak çevrilebilir. Ama **das** genellikle Türkçeye «bu» olarak çevrilir. İşaret sıfatı olan bu **das**'ı ayni yazılmalarına rağmen artikel olan **das**'la karıştırmamak gerekir. Artikel olan **das** daima bir ismin önünde kullanılır ve hiçbir Türkçe karşılığı yoktur. İşaret sıfatı olan **das** ise ismin önünde bulunmaz tek başına kullanılır.

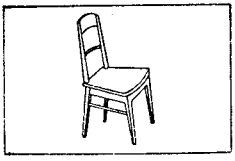
Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz.

Das ist ein Tisch.
[das ist ayn tiş]

Bu bir masadır.

Das ist ein Stuhl.
[das ist ayn ştu:l]

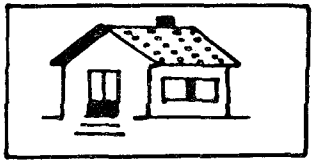
Bu bir sandalyedir.

Das ist eine Blume.
[das ist ayne blu:me]

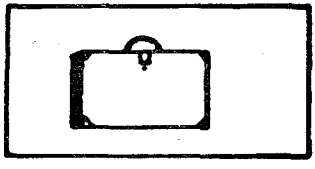
Bu bir çiçektir.

Das ist ein Haus.
[das ist ayn haus]

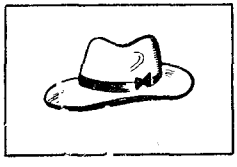
Bu bir evdir.

Das ist eine Mappe.
[das ist ayne mappe]

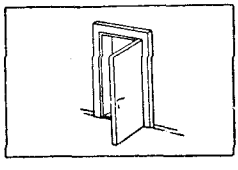
Bu bir çantadır.

Das ist ein Hut.
[das ist ayn hu:t]

Bu bir şapkadır.

Das ist eine Tür.
[das ist ayne tür]

Bu bir kapıdır.

Das ist ein Bild.
[das ist ayn bild]

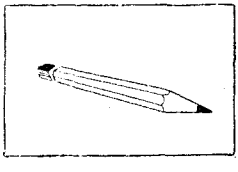
Bu bir resimdir.

Das ist ein Apfel.
[das ist ayn apfel]

Bu bir elmadır.

Das ist ein Bleistift.
[das ist ayn blayştift]

Bu bir kalemdir.

WAS IST DAS?

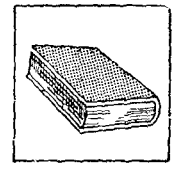
[was ist das]

Almancada en basit soru cümlesi yukarıda gördüğümüz **Was ist das?**dır. Türkçe karşılıkları **was**:ne, **ist**:dir, **das**:bu, olan bu soru cümlesinin Türkçesi budur:

BU NEDİR?

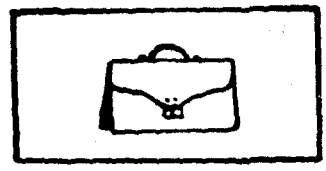
Bu soruya en basit cümle kuruluşunda öğrendiğimiz cümlelerle cevap verebiliriz. Şimdi birkaç örnek görelim:

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

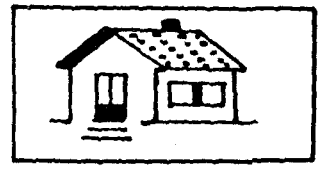
Das ist ein Buch.
[das ist ayn buh]
Bu bir kitaptır.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

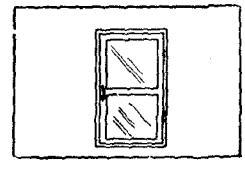
Das ist eine Mappe.
[das ist ayne mappe]
Bu bir çantadır.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

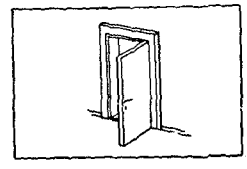
Das ist ein Haus.
[das ist ayn haus]
Bu bir evdir.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

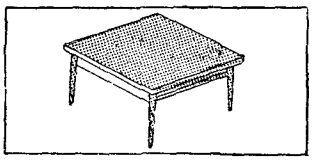
Das ist ein Fenster.
[das ist ayn fenster]
Bu bir penceredir.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

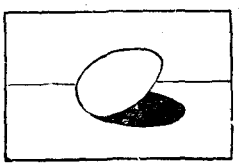
Das ist eine Tür.
[das ist ayne tür]
Bu bir kapıdır.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

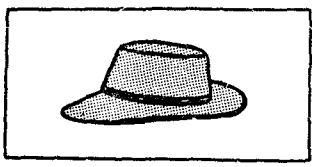
Das ist ein Tisch.
[das ist ayn tiş]
Bu bir masadır.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

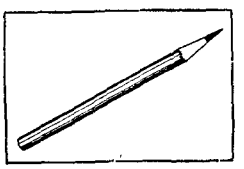
Das ist ein Ei.
[das ist ayn ay]
Bu bir yumurtadır.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

Das ist ein Hut.
[das ist ayn hu:t]
Bu bir şapkadır.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

Das ist ein Bleistift.
[das ist ayn blaygtift]
Bu bir kalemdir.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

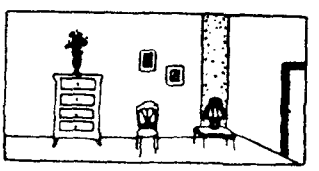
Das ist ein Apfel.
[das ist ayn apfel]
Bu bir elmadır.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

Das ist ein Bild.
[das ist ayn bild]
Bu bir resimdir.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

Das ist ein Zimmer.
[das ist ayn tsimmer]
Bu bir odadır.

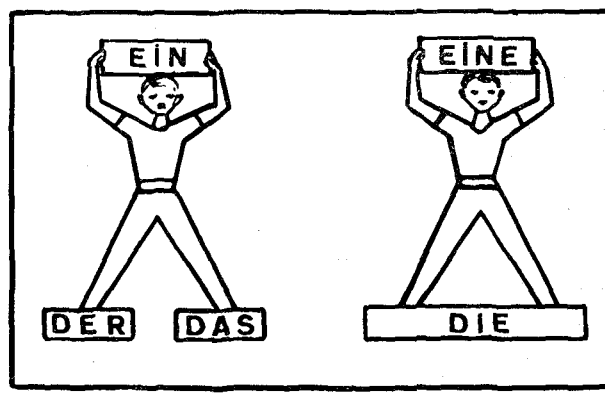
En basit cümle kalıbı

das	ist	ein veya eine	isim
Das	**ist**	**eine**	**Übung.**
Das	**ist**	**ein**	**Lehrstück.**
Das	**ist**	**eine**	**Mappe.**
Das	**ist**	**ein**	**Zimmer.**
Das	**ist**	**ein**	**Fenster.**

İleriki derslerimizde de yukarıdakine benzer cümle kalıpları vereceğiz. Bu kalıpların yardımıyla örnek olarak verilenlerden çok daha fazla cümleler kurabilirsiniz. Bunun için de kalıptaki her bölüme o bölümün üstünde istenilen cinsten bir kelime koymak kâfidir. Örneğin, bu kalıpta üstünde «isim» yazılı bölümün altına başka isimler koyarak bir sürü cümle yapabilirsiniz.

Bu derste öğrendiğimiz önemli bilgileri kısaca gözden geçirelim.

Almancada her tekil ismin önüne **der, die, das** kelimelerinden biri veya **ein, eine** kelimelerinden biri gelir.

C

B listesinde karışık olarak A listesindeki Türkçe cümlelerin Almanca karşılığı verilmiştir. A listesindeki her cümlenin Almanca karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Bu nedir?	A — **Das ist ein Haus.**
2 — Bu bir kalemdir.	B — **Das ist eine Tür.**
3 — Bu bir penceredir.	C — **Was ist das?**
4 — Bu bir çalıştırmadır.	D — **Das ist ein Fenster.**
5 — Bu bir şapkadır.	E — **Das ist eine Mappe.**
6 — Bu bir çantadır.	F — **Das ist eine Übung.**
7 — Bu bir çiçektir.	G — **Das ist ein Bleistift.**
8 — Bu bir evdir.	H — **Das ist ein Hut.**
	İ — **Das ist ein Tisch.**
	J — **Das ist eine Blume.**

E

Aşağıdaki isimlerin önüne **ein** veya **eine** koyunuz. Cevap kâğıdında **E** ile gösterilen bölüme yazınız.

1 — ein **Lehrstück 2 —** eine **Mappe 3 —** ein **Bleistift 4 —** eine **Blume 5 —** ein **Tisch 6 —** ein **Stuhl 7 —** ein **Bild 8 —** ein **Fenster 9 —** eine **Übung 10 —** eine **Tür**

3

LEHRSTÜCK DREI

OLUMSUZ CÜMLE

İkinci dersimizde Almancada en basit cümle kuruluşunu ve **was** ile yapılmış soru cümlesini gördük. Şimdi de bu en basit cümlelerin nasıl olumsuz yapılacağını öğrenelim:

Bu basit cümleleri olumsuz yapmak için cümledeki **ein** kelimesini **kein** şekline, **eine** kelimesini **keine** şekline sokmak lâzımdır.

Aşağıda olumlu cümleleri ve ayni cümlelerin olumsuz şekillerini görüyoruz:

Das ist ein Buch.
[das ist ayn buh]
Bu bir kitaptır.

Das ist kein Buch.
[das ist kayn buh]
Bu bir kitap değildir.

Das ist ein Apfel.
[das ist ayn apfel]
Bu bir elmadır.

Das ist kein Apfel.
[das ist kayn apfel]
Bu bir elma değildir.

Das ist eine Blume.
[das ist ayne blu:me]
Bu bir çiçektir.

Das ist keine Blume.
[das ist kayne blu:me]
Bu bir çiçek değildir.

Das ist ein Ei.
[das ist ayn ay]
Bu bir yumurtadır.

Das ist kein Ei.
[das ist kayn ay]
Bu bir yumurta değildir.

3

LEHRSTÜCK DREI

OLUMSUZ CÜMLE

İkinci dersimizde Almancada en basit cümle kuruluşunu ve **was** ile yapılmış soru cümlesini gördük. Şimdi de bu en basit cümlelerin nasıl olumsuz yapılacağını öğrenelim:

Bu basit cümleleri olumsuz yapmak için cümledeki **ein** kelimesini **kein** şekline, **eine** kelimesini **keine** şekline sokmak lâzımdır.

Aşağıda olumlu cümleleri ve ayni cümlelerin olumsuz şekillerini görüyoruz:

Das ist ein Buch.
[das ist ayn buh]
Bu bir kitaptır.

Das ist kein Buch.
[das ist kayn buh]
Bu bir kitap değildir.

Das ist ein Apfel.
[das ist ayn apfel]
Bu bir elmadır.

Das ist kein Apfel.
[das ist kayn apfel]
Bu bir elma değildir.

Das ist eine Blume.
[das ist ayne blu:me]
Bu bir çiçektir.

Das ist keine Blume.
[das ist kayne blu:me]
Bu bir çiçek değildir.

Das ist ein Ei.
[das ist ayn ay]
Bu bir yumurtadır.

Das ist kein Ei.
[das ist kayn ay]
Bu bir yumurta değildir.

Das ist ein Bleistift.
[das ist ayn blayştift]
Bu bir kalemdir.

Das ist kein Bleistift.
[das ist kayn blayştift]
Bu bir kalem değildir.

Das ist eine Übung.
[das ist ayne übung]
Bu bir çalıştırmadır.

Das ist keine Übung.
[das ist kayne übung]
Bu bir çalıştırma değildir.

Das ist ein Lehrstück.
[das ist ayn le:rştük]
Bu bir derstir.

Das ist kein Lehrstück.
[das ist kayn le:rştük]
Bu bir ders değildir.

Das ist ein Hut.
[das ist ayn hu:t]
Bu bir şapkadır.

Das ist kein Hut.
[das ist kayn hu:t]
Bu bir şapka değildir.

Das ist eine Mappe.
[das ist ayne mappe]
Bu bir çantadır.

Das ist keine Mappe.
[das ist kayne mappe]
Bu bir çanta değildir.

Das ist ein Zimmer.
[das ist ayn tsimmer]
Bu bir odadır.

Das ist kein Zimmer.
[das ist kayn tsimmer]
Bu bir oda değildir.

Yukarıda Almanca en basit cümlenin olumsuz şeklini gördük. İleride daha zor ve geniş cümleler öğrenirken bunların nasıl olumsuz yapıldıklarını da birlikte göstereceğiz.

SORU CÜMLESİ

İkinci dersimizde **was** ile yapılmış soru cümleleri gördük. Şimdi, öğrenmiş olduğumuz olumlu cümlelerin nasıl soru haline sokulacağını görelim:

Olumlu bir cümleyi soru haline sokmak için yapılacak şey, cümledeki «...dır» anlamına gelen **ist** kelimesini cümlenin başına getirmektir. (Bu arada şunu da tekrar hatırlatalım: Almancada **i** harfi büyük harf olarak yazılınca noktasız olarak yazılır.)

Das ist ein Buch.
[das ist ayn buh]
Bu bir kitaptır.

Ist das ein Buch?
[ist das ayn buh]
Bu bir kitap mıdır?

— 3 —

Das ist ein Bild.
[das ist ayn bild]
Bu bir resimdir.

Das ist ein Fenster.
[das ist ayn fenster]
Bu bir penceredir.

Das ist ein Haus.
[das ist ayn haus]
Bu bir evdir.

Das ist ein Tisch.
[das ist ayn tiş]
Bu bir masadır.

Das ist eine Tür.
[das ist ayne tür]
Bu bir kapıdır.

Das ist ein Stuhl.
[das ist ayn ştu:l]
Bu bir sandalyedir.

Ist das ein Bild?
[ist das ayn bild]
Bu bir resim midir?

Ist das ein Fenster?
[ist das ayn fenster]
Bu bir pencere midir?

Ist das ein Haus?
[ist das ayn haus]
Bu bir ev midir?

Ist das ein Tisch?
[ist das ayn tiş]
Bu bir masa mıdır?

Ist das eine Tür?
[ist das ayne tür]
Bu bir kapı mıdır?

Ist das ein Stuhl?
[ist das ayn ştu:l]
Bu bir sandalye midir?

İkinci dersimizde **was** ile başlayan soru cümlelerini ve bunlara verilen cevapları gördük. Şimdi yukarıda öğrendiğimiz soru cümlelerine verilecek cevaplar nasıl olacaktır bunları tetkik edelim. İlk olarak olumlu cevapları görelim.

Kolayca tahmin edileceği gibi bu sorulara verilecek cevap soru cümlesinin olumlu şekli olacaktır. Ayrıca cevabın başında olumlu olduğu için «evet» anlamına gelen **ja** [ya] kelimesi yer alacaktır.

Ist das ein Apfel?
[ist das ayn apfel]
Bu bir elma mıdır?

Ja, das ist ein Apfel.
[ya das ist ayn apfel]
Evet, bu bir elmadır.

Ist das eine Blume?
[ist das ayne blu:me]
Bu bir çiçek midir?

Ja, das ist eine Blume.
[ya das ist ayne blu:me]
Evet, bu bir çiçektir.

Ist das ein Bleistift?
[ist das ayn blayştift]
Bu bir kalem midir?

Ja, das ist ein Bleistift.
[ya das ist ayn blayştift]
Evet, bu bir kalemdir.

Ist das eine Mappe?
[ist das ayne mappe]
Bu bir çanta mıdır?

Ja, das ist eine Mappe.
[ya das ist ayne mappe]
Evet, bu bir çantadır.

Ist das ein Hut?
[ist das ayn hu:t]
Bu bir şapka mıdır?

Ja, das ist ein Hut.
[ya das ist ayn hu:t]
Evet, bu bir şapkadır.

Ist ile başlayan soru cümlelerine verilecek olumlu cevaplardan sonra şimdi de olumsuz cevapları tetkik edelim. Bu cevaplarda **ja** yerine «hayır» anlamına gelen **nein** [nayn] kullanılır.

Ist das ein Ei?
[ist das ayn ay]
Bu bir yumurta mıdır?

Nein, das ist kein Ei.
[nayn das ist kayn ay]
Hayır, bu bir yumurta değildir.

Ist das eine Übung?
[ist das ayne übung]
Bu bir çalıştırma mıdır?

Nein, das ist keine Übung.
[nayn das ist kayne übung]
Hayır, bu bir çalıştırma değildir.

Ist das ein Buch?
[ist das ayn buh]
Bu bir kitap mıdır?

Nein, das ist kein Buch.
[nayn das ist kayn buh]
Hayır, bu bir kitap değildir.

Ist das ein Haus?
[ist das ayn haus]
Bu bir ev midir?

Nein, das ist kein Haus.
[nayn das ist kayn haus]
Hayır, bu bir ev değildir.

SONDERN

Yukarıda gördüğümüz olumsuz cevaplara «bilâkis» anlamına gelen **sondern** [zondern] kelimesiyle olumlu cevaplar eklemek mümkündür. Birkaç örnek görelim:

Ist das ein Ei?
[ist das ayn ay]
Bu bir yumurta mıdır?

Nein, das ist kein Ei, sondern das ist ein Apfel.
[nayn das ist kayn ay zondern das ist ayn apfel]
Hayır, bu bir yumurta değildir, bilâkis bu bir elmadır.

Ist das eine Übung?
[ist das ayne übung]
Bu bir çalıştırma mıdır?

Nein, das ist keine Übung, sondern das ist ein Lehrstück.
[nayn das ist kayne übung zondern das ist ayn le:rştük]
Hayır, bu bir çalıştırma değildir, bilâkis bu bir derstir.

Yukarıdaki örneklerde **sondern** kelimesinin olumsuz ve olumlu cevapların arasına girerek her ikisini de birbirine bağladığını görüyoruz. Yalnız biz Türkçede «bilâkis» kelimesini pek fazla kullanmayız ve bu çeşit cümlelerde «bilâkis»i kaldırır, «Bu bir yumurta değil, bir elmadır.» deriz. Böyle cümleleri Türkçeye her iki şekilde de tercüme edebilirsiniz. Biz derslerimizde bu ikinci şekli tercih edeceğiz. Ayrıca **sondern** ile yapılan cümlelerde olumlu cümledeki **«das ist»** çıkartılarak cümle kısaltılabilir. Bu kısaltılmış şekil Almancada daha çok kullanılır. Şimdi örnekler görelim:

Ist das ein Buch?
[ist das ayn buh]
Bu bir kitap mıdır?

Nein, das ist kein Buch, sondern ein Hut.
[nayn das ist kayn buh zondern ayn hu:t]
Hayır, bu bir kitap değil, bir şapkadır.

Ist das ein Stuhl?
[ist das ayn ştu:l]
Bu bir sandalye midir?

Nein, das ist kein Stuhl, sondern ein Tisch.
[nayn das ist kayn ştu:l zondern ayn tiş]
Hayır, bu bir sandalye değil, bir masadır.

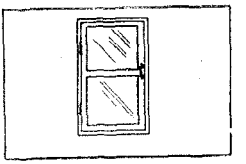
Ist das ein Bleistift?
[ist das ayn blayştift]
Bu bir kalem midir?

Nein, das ist kein Bleistift, sondern ein Bild.
[nayn das ist kayn blayştift zondern ayn bild]
Hayır, bu bir kalem değil, bir resimdir.

Örneklerde görüldüğü gibi, **Nein, das ist kein Buch, sondern ein Hut.** cümlesi, **Nein, das ist kein Buch, sondern das ist ein Hut.** cümlesinin yerini tutmaktadır. Bu şekilde cümlenin ikinci kısmında **das ist** tekrarlanmamış olmaktadır.

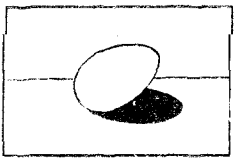
Aşağıdaki cümlelere karşılarındaki resimlere göre cevaplar verilmiştir. Bu cümleleri ve cevaplarını tetkik ediniz:

Ist das ein Fenster?
[ist das ayn fenster]
Bu bir pencere midir?

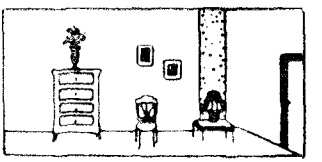
Ja, das ist ein Fenster.
[ya das ist ayn fenster]
Evet, bu bir penceredir.

Ist das ein Apfel?
[ist das ayn apfel]
Bu bir elma mıdır?

Nein, das ist kein Apfel, sondern ein Ei.
[nayn das ist kayn apfel zondern ayn ay]
Hayır, bu bir elma değil, bir yumurtadır.

Ist das ein Haus?
[ist das ayn haus]
Bu bir ev midir?

Nein, das ist kein Haus, sondern ein Zimmer.
[nayn das ist kayn haus zondern ayn tsimmer]
Hayır, bu bir ev değil, bir odadır.

Ist das eine Blume?
[ist das ayne blu:me]
Bu bir çiçek midir?

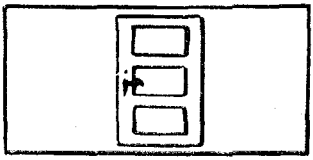
Ja, das ist eine Blume.
[ya das ist ayne blu:me]
Evet, bu bir çiçektir.

Ist das ein Hut?
[ist das ayn hu:t]
Bu bir şapka mıdır?

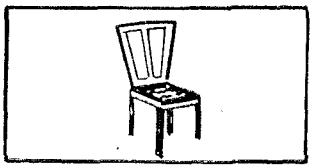
Nein, das ist kein Hut, sondern eine Mappe.
[nayn das ist kayn hu:t zondern ayne mappe]
Hayır, bu bir şapka değil, bir çantadır.

Was ist das?
[was ist das]
Bu nedir?

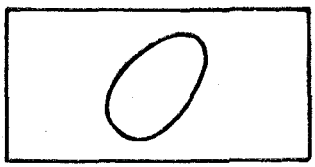
Das ist eine Tür.
[das ist ayne tür]
Bu bir kapıdır.

Ist das ein Tisch?
[ist das ayn tiş]
Bu bir masa mıdır?

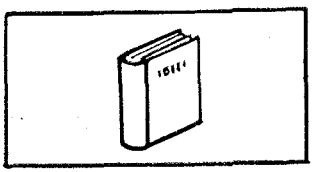
Nein, das ist kein Tisch, sondern ein Stuhl.
[nayn das ist kayn tiş zondern ayn ştu:l]
Hayır, bu bir masa değil, bir sandalyedir.

Ist das ein Ei?
[ist das ayn ay]
Bu bir yumurta mıdır?

Ja, das ist ein Ei.
[ya das ist ayn ay]
Evet, bu bir yumurtadır.

Ist das eine Mappe?
[ist das ayne mappe]
Bu bir çanta mıdır?

Nein, das ist keine Mappe, sondern ein Buch.
[nayn das ist kayne mappe zondern ayn buh]
Hayır, bu bir çanta değil, bir kitaptır.

Ist das eine Tür?
[ist das ayne tür]
Bu bir kapı mıdır?

Nein, das ist keine Tür, sondern ein Haus.
[nayn das ist kayne tür zondern ayn haus]
Hayır, bu bir kapı değil, bir evdir.

ODER

«Bu bir kapı mıdır yoksa bir pencere midir?» soru cümlesinde «yoksa» kelimesi Almancada **oder** [o:der] ile ifade edilir. Aşağıdaki örnekleri tetkik ediniz:

Ist das eine Tür oder ein Fenster?
[ist das ayne tür o:der ayn *fenster*]
Bu bir kapı mıdır yoksa bir pencere midir?

Das ist ein Fenster.
[*das ist ayn fenster*]
Bu bir penceredir.

Ist das ein Stuhl oder ein Tisch?
[ist das ayn ştu:l o:der ayn tiş]
Bu bir sandalye midir yoksa bir masa mıdır?

Das ist ein Stuhl.
[das ist ayn ştu:l]
Bu bir sandalyedir.

Ist das eine Übung oder ein Lehrstück?
[ist das ayne übung o:der ayn] le:rştük]
Bu bir çalıştırma mıdır yoksa bir ders midir?

Das ist ein Lehrstück.
[das ist ayn le:rştük]
Bu bir derstir.

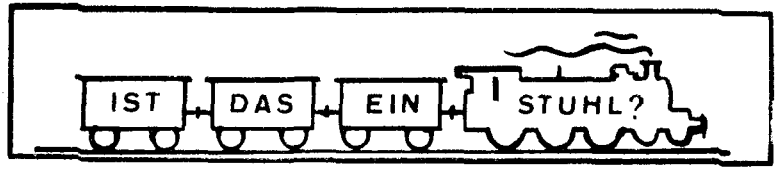
Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı gibi böyle bir soruda iki şeyden hangisinin doğru olduğu sorulmaktadır. Bu bakımdan cevabın tam bir cümle olması ve başında **ja** veya **nein** bulunmaması gerekir.

I —

olumlu	ein	eine
olumsuz	kein	keine

II — **was** gibi bir soru kelimesi yoksa soru cümlelerinde fiil **(ist)** başa gelir.

III — **sondern** olumsuz ve olumlu iki cümleyi birbirine bağlar.

4

LEHRSTÜCK VIER

Öğrenilecek kelimeler

der Baum [baum]	ağaç	**oder** [o:der]	yoksa
drei [dray]	üç	**das Pferd** [pferd]	at
der Hund [hund]	köpek	**sondern** [zondern]	bilâkis
der Junge [yunge]	erkek çocuk	**die Schule** [şu:le]	okul
ja [ya]	evet	**der Schüler** [şü:ler]	erkek öğrenci
die Katze [katse]	kedi	**die Schülerin** [şü:lerin]	kız öğrenci
der Lehrer [le:rer]	öğretmen	**vier** [fi:r]	dört
das Mädchen [medhen]	kız	**der Vogel** [fo:gel]	kuş
nein [nayn]	hayır	**der Zug** [tsu:g]	tren

Öğrenilecek kelimelerde isimlerin yanında bulunan **der, die, das** artikellerinin okunuşları 2. derste öğretildi. Bu bakımdan bunların okunuşları her isimle birlikte tekrar edilmiyecek, sadece ismin okunuşu verilecektir.

ÇOĞUL YAPMA

Türkçede isimleri çoğul yapmak için sonlarına «ler, lar» eklenir.

kitap	kitaplar
çiçek	çiçekler

Almancada isimleri çoğul yapmak için böyle bir kural yoktur. Her kelimenin çoğulu değişiktir. Bunun için isimleri öğrenirken nasıl bunların **der, die, das** artikellerinden hangisini aldıklarını ezberlememiz gerekiyorsa, çoğullarını da ayni şekilde kelimeyle birlikte öğrenmek lâzımdır. Derslerimizde her öğrendiğimiz yeni ismin yanında çoğul şeklini de vereceğiz.

Almancada isimler çoğul yapılınca önlerinde bulunan artikel değişir. Çoğul halinde bulunan bir ismin önünde artikel olarak mutlaka **die** bulunur. Şimdi öğrendiğimiz bütün isimlerin çoğullarını görelim:

Bazı isimler sonuna **-e** harfi alarak çoğul olurlar.

der Bleistift	**die Bleistifte**	**das Pferd**	**die Pferde**
[blayştift]	[blayştifte]	[pferd]	[pferde]
kalem	kalemler	at	atlar
der Hund	**die Hunde**	**der Tisch**	**die Tische**
[hund]	[hunde]	[tiş]	[tişe]
köpek	köpekler	masa	masalar
das Lehrstück	**die Lehrstücke**		
[le:rştük]	[le:rştüke]		
ders	dersler		

Bazı isimlerin sonuna **-n** veya **-en** takısı gelir.

die Blume	**die Blumen**	**die Schule**	**die Schulen**
[blu:me]	[blu:men]	[şu:le]	[şu:len]
çiçek	çiçekler	okul	okullar
der Junge	**die Jungen**	**die Schülerin**	**die Schülerinnen**
[yunge]	[yungen]	[şü:lerin]	[şü:lerinnen]
erkek çocuk	erkek çocuklar	kız öğrenci	kız öğrenciler
die Katze	**die Katzen**		
[katse]	[katsen]		
kedi	kediler		
die Mappe	**die Mappen**	**die Tür**	**die Türen**
[mappe]	[mappen]	[tür]	[türen]
çanta	çantalar	kapı	kapılar
		die Übung	**die Übungen**
		[übung]	[übungen]
		çalıştırma	çalıştırmalar

Bazı isimlerin sonuna **-er** takısı gelir.

das Bild	**die Bilder**	**das Ei**	**die Eier**
[bild]	[bilder]	[ay]	[ayer]
resim	resimler	yumurta	yumurtalar

Bazı isimler de çoğul yapılırken hiç değişmezler. Sadece artikelleri **die** olur.

das	**Fenster**	**die**	**Fenster**	**der**	**Schüler**	**die**	**Schüler**
	[fenster]		[fenster]		[şü:ler]		[şü:ler]
	pencere		pencereler		erkek		erkek
der	**Lehrer**	**die**	**Lehrer**		öğrenci		öğrenciler
	[le:rer]		[le:rer]	**das**	**Zimmer**	**die**	**Zimmer**
	öğretmen		öğretmenler		[tsimmer]		[tsimmer]
das	**Mädchen**	**die**	**Mädchen**		oda		odalar
	[medhen]		[medhen]				
	kız		kızlar				

Bazı isimlerin içindeki sesli harflerin üzerine nokta konur ve sonuna yukarıda gördüğümüz **-e, -n** veya **-en, -er** takılarından biri gelir. Bu çeşit isimlerin hiç takı almayanları da vardır.

der	**Apfel**	**die**	**Äpfel**	**der**	**Stuhl**	**die**	**Stühle**
	[apfel]		[epfel]		[ştu:l]		[ştü:le]
	elma		elmalar		sandalye		sandalyeler
das	**Buch**	**die**	**Bücher**	**der**	**Hut**	**die**	**Hüte**
	[buh]		[büher]		[hu:t]		[hü:te]
	kitap		kitaplar		şapka		şapkalar
der	**Baum**	**die**	**Bäume**	**der**	**Vogel**	**die**	**Vögel**
	[baum]		[boyme]		[fo:gel]		[fö:gel]
	ağaç		ağaçlar		kuş		kuşlar
das	**Haus**	**die**	**Häuser**	**der**	**Zug**	**die**	**Züge**
	[haus]		[hoyzer]		[tsu:g]		[tsü:ge[
	ev		**evler**		tren		trenler

SIND

sind [zind] kelimesi ikinci dersimizdeki cümlelerde kullandığımız **ist** fiil ekinin çoğul şeklidir. Bir cümlede isim tekil haldeyse **ist** kullanılır, çoğul haldeyse **ist**'in çoğulu olan **sind** kullanılır. **Ist** kelimesinin anlamı «...dır» olduğuna göre bunun çoğulu olan **sind**'in anlamı da «... dırlar»dır.

Şimdiye kadar cümlelerde «kitap, kapı, ev» gibi tekil hallerde gördüğümüz isimler çoğul yapıldıkları zaman cümlelerin nasıl bir şekil alacağını görelim:

Das ist ein Buch. Bu bir kitaptır.

cümlesindeki isim **das Buch** çoğul yapılırsa, yani bu cümle «Bunlar kitaplardır.» şekline sokulursa «bu» anlamına geldiğini bildiğimiz **das** kelimesi «bunlar» anlamına da geldiği için cümlede **das** yer alır. **das Buch** «= kitap» kelimesinin çoğulu yukarıda öğrendiğimiz gibi **die Bücher** «= kitaplar»dır.

«bir» anlamına gelen **ein** (veya **eine**), çoğul bir ismin önünde tabiatiyle bulunmaz, çünkü «bir kitaplar, bir masalar» denemez. İsmin çoğul hali tek başına, önüne **die** artikeli de gelmeden kullanılır.

Daha önce de söylendiği gibi çoğul bir ismin önünde **ist** yerine **sind** kullanılır. Şu halde bunları tatbik edersek çoğul cümlemizi şöyle kurabiliriz.

Das sind Bücher. Bunlar kitaplardırlar.
[das zind büher]

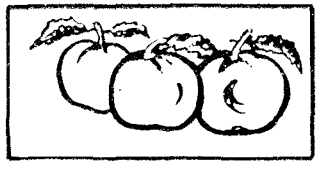
Bu cümlenin Türkçesinde **sind** kelimesinin karşılığı olan «...dırlar» Türkçe gramere uygun olduğu halde kulağa hoş gelmemektedir. Hattâ ismin çoğul eki «ler, lar» bile fazla gözükmektedir. Bu cümle Türkçede daha çok «Bunlar kitaptır.» şeklinde kullanılır. Burada kitabın çoğul oluşunu «bunlar» kelimesi göstermektedir. Biz derslerimizde **Das sind Bücher.** gibi çoğul bir cümlenin tercümesini «Bunlar kitaptır.» şeklinde vereceğiz. Siz bu cümledeki «kitaptır» ın aslında çoğul ve «kitaplardırlar» şeklinde olması gerekeceğini düşünmeli ve Almancasında «kitap»ın çoğul **(die Bücher)**, fiil ekinin de **ist**'in çoğulu **sind** olacağını bilmelisiniz.

Aşağıdaki cümleleri tetkik ediniz.

Das ist ein Apfel.
[das ist ayn apfel]
Bu bir elmadır.

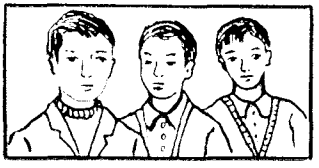
Das sind Äpfel.
[das zind epfel]
Bunlar elmadır.

Das ist ein Junge.
[das ist ayn yunge]
Bu bir erkek çocuktur.

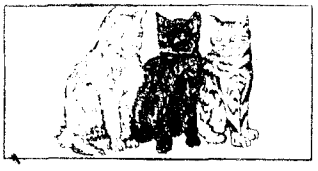

Das sind Jungen.
[das zind yungen]
Bunlar erkek çocuktur.

Das ist eine Katze.
[das ist ayne katse]
Bu bir kedidir.

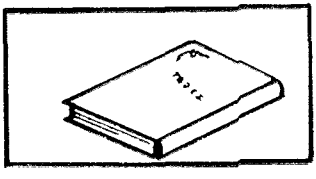

Das sind Katzen.
[das zind katsen]
Bunlar kedidir.

SIND DAS .....?

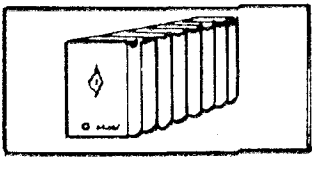
Ist ile başlayan soru cümlelerini biliyoruz. Bunlar da çoğul hale sokulacak olursa **ist** yerine **sind** gelir ve cümle içindeki isim çoğul şekle döner. Cevap olarak da yeni öğrendiğimiz olumlu cümlelerin çoğul şekli kullanılır:

Ist das ein Buch?
[ist das ayn buh]
Bu bir kitap mıdır?

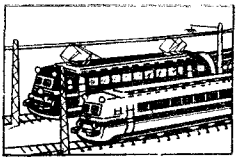
Ja, das ist ein Buch.
[ya das ist ayn buh]
Evet, bu bir kitaptır.

Sind das Bücher?
[zind das büher]
Bunlar kitap mıdır?

Ja, das sind Bücher.
[ya das zind büher]
Evet, bunlar kitaptır.

Sind das Züge?
[zind das tsü:ge]
Bunlar tren midir?

Ja, das sind Züge.
[ya das zind tsü:ge]
Evet, bunlar trendir.

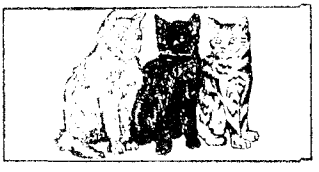
Sind das Schülerinnen?
[zind das şü:lerinnen]
Bunlar kız öğrenci midir?

Ja, das sind Schülerinnen.
[ya das zind şü:lerinnen]
Evet, bunlar kız öğrencidir.

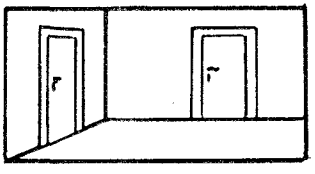
Yukarıda «**Sind das** .....?» soru cümlesine verilen olumlu cevapları gördük. Şimdi de olumsuz cevapları inceleyelim. Olumsuz cevaplarda cevabın başına **nein** kelimesi ve onu takibeden cümledeki ismin soluna da **keine** kelimesi gelir.

Sind das Pferde?
[zind das pferde]
Bunlar at mıdır?

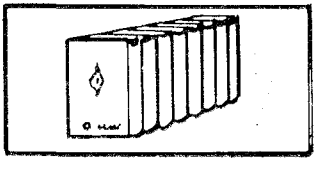
Nein, das sind keine Pferde.
[nayn das zind kayne pferde]
Hayır, bunlar at değildir.

Sind das Fenster?
[zind das fenster]
Bunlar pencere midir?

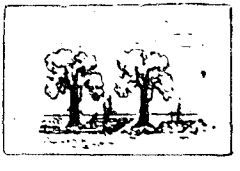
Nein, das sind keine Fenster.
[nayn das zind kayne fenster]
Hayır, bunlar pencere değildir.

Sind das Mappen?
[zind das mappen]
Bunlar çanta mıdır?

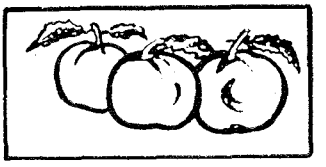
Nein, das sind keine Mappen.
[nayn das zind kayne mappen]
Hayır, bunlar çanta değildir.

Sind das Blumen?
[zind das blu:men]
Bunlar çiçek midir?

Nein, das sind keine Blumen.
[nayn das zind kayne blu:men]
Hayır, bunlar çiçek değildir.

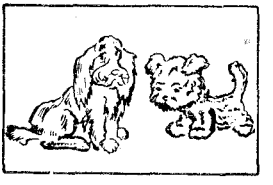
Sind das Eier?
[zind das ayer]
Bunlar yumurta mıdır?

Nein, das sind keine Eier.
[nayn das zind kayne ayer]
Hayır, bunlar yumurta değildir.

Şimdi bu cevapların biraz daha geniş şekillerini görelim.

Sind das Katzen?
[zind das katsen]
Bunlar kedi midir?

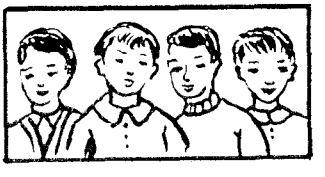
Nein, das sind keine Katzen, sondern Hunde.
[nayn das zind kayne katsen zondern hunde]
Hayır, bunlar kedi değil, köpektir.

Sind das Mädchen?
[zind das medhen]
Bunlar kız çocuk mudur?

Nein, das sind keine Mädchen, sondern Jungen.
[nayn das zind kayne medhen zondern yungen]
Hayır, bunlar kız değil, erkek çocuklardır.

Sind das Lehrer?
[zind das le:rer]
Bunlar öğretmen midir?

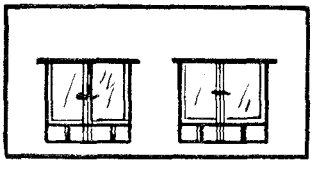
Nein, das sind keine Lehrer, sondern Schüler.
[nayn das zind kayne le:rer zondern şü:ler]
Hayır, bunlar öğretmen değil, erkek öğrencilerdir.

Sind das Schulen?
[zind das şu:len]
Bunlar okul mudur?

Nein, das sind keine Schulen, sondern Häuser.
[nayn das zind kayne şu:len zondern hoyzer]
Hayır, bunlar okul değil, evdir.

Sind das Türen?
[zind das tü:ren]
Bunlar kapı mıdır?

Nein, das sind keine Türen, sondern Fenster.
[nayn das zind kayne tü:ren zondern fenster]
Hayır, bunlar kapı değil, penceredir.

Bu dersimizde öğrendiğimiz çeşitli cümle şekillerini kalıplar halinde inceleyelim.

olumlu çoğul cümleler

das	sind	çoğul isim
Das	sind	Bäume.
Das	sind	Schulen.
Das	sind	Pferde.
Das	sind	Vögel.

çoğul soru cümleleri

sind	das	çoğul isim
Sind	das	Eier?
Sind	das	Bleistifte?
Sind	das	Blumen?
Sind	das	Mappen?

olumlu cevaplar

ja	das	sind	çoğul isim
Ja,	das	sind	Eier.
Ja,	das	sind	Bleistifte.
Ja,	das	sind	Blumen.
Ja,	das	sind	Mappen.

olumsuz cevaplar

nein	das	sind	keine	çoğul isim
Nein,	das	sind	keine	Eier.
Nein,	das	sind	keine	Bleistifte.
Nein,	das	sind	keine	Blumen.
Nein,	das	sind	keine	Mappen.

sondern ile verilen cevaplar

nein	das	sind	keine	çoğul isim	sondern	çoğul isim
Nein,	das	sind	keine	Fenster,	sondern	Türen.
Nein,	das	sind	keine	Tische,	sondern	Stühle.
Nein,	das	sind	keine	Schüler,	sondern	Schülerinnen.
Nein,	das	sind	keine	Jungen,	sondern	Mädchen.
Nein,	das	sind	keine	Katzen,	sondern	Hunde.

TEST 2

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — ist das ein Buch? 2 — Das sind Bilder. 3 — das ist ein Stuhl. 4 — sind das Bäume? 5 — Ist das eine Tür oder ein Fenster? 6 — Ja, das sind Eier. 7 — Nein, das ist kein Bild. 8 — Ja, das sind Katzen. 9 — Nein, das ist kein Lehrer, sondern ein Schüler. 10 — Ist das ein Hund oder eine Katze?

B

B listesinde karışık olarak A listesindeki Almanca cümlelerin Türkçe karşılığı verilmiştir. A listesindeki her cümlenin Türkçe karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Ist das ein Zimmer?	A — Hayır, bu bir kalem değildir.
2 — Das ist eine Blume.	B — Bu bir penceredir.
3 — Was ist das?	C — Bu bir şapka mıdır yoksa bir çanta mıdır?
4 — Das ist ein Fenster.	D — Bu bir kuştur.
5 — Das ist kein Vogel.	E — Evet, bu bir çalıştırmadır.
6 — Das ist kein Junge, sondern ein Mädchen.	F — Bu bir kuş değildir.
7 — Ist das ein Hut oder eine Mappe?	G — Bu bir şapka mıdır?
8 — Das ist kein Zug.	H — Bu bir erkek çocuk değil, bir kız çocuktur.
9 — Nein, das ist kein Bleistift.	İ — Bu bir çiçektir.
10 — Ja, das ist eine Übung.	J — Bu nedir?
	K — Bu bir tren değildir.
	L — Bu bir oda mıdır?

C

B listesinde karışık olarak A listesindeki Türkçe cümlelerin Almanca karşılığı verilmiştir. A listesindeki her cümlenin Almanca karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Bu bir okuldur.	**A — Das sind keine Bilder.**
2 — Bunlar kapıdır.	**B — Nein, das sind keine Vögel.**
3 — Bunlar şapkadır.	**C — Ist das ein Zug?**
4 — Bunlar resim değildir.	**D — Das sind Hüte.**
5 — Bunlar tren midir?	**E — Das ist eine Schule.**
6 — Evet, bunlar trendir.	**F — Sind das Bäume?**
7 — Hayır, bunlar kuş değildir.	**G — Ja, das sind Züge.**

8 — Bu bir kapı mıdır yoksa bir pencere midir?
9 — Bunlar ağaç mıdır?
10 — Bu bir erkek öğrenci değil, bir kız öğrencidir.

H — Das sind Türen.
İ — Sind das Züge?
J — Das ist kein Schüler, sondern eine Schülerin.
K — Ist das eine Tür oder ein Fenster?

D

Aşağıda her cümlenin altında dört cümle daha verilmiştir. Bu dört şıktan hangisinin üstteki cümlenin çoğula çevrilmiş şekli olduğunu bulunuz. Bu dört şıktan sadece bir tanesi doğrudur. Bu doğru cümlenin önündeki harfi, kaç numaralı cümleye aitse cevap kâğıdının D bölümünde o numaranın yanındaki boş yere yazınız.

1 — Das ist ein Haus.

a. Das ist Häuser. b. Das sind Häuser. c. Das sind eine Häuser. d. Das sind Haus.

2 — Ist das ein Hund?

a. Das sind Hunde. b. Ist das Hunde? c. Sind das eine Hunde? d. Sind das Hunde?

3 — Das ist kein Fenster.

a. Das sind keine Fenster. b. Das sind nicht Fenster. c. Das ist keine Fenster. d. Das sind Fenster.

4 — Ist das ein Bild oder ein Buch?

a. Sind das eine Bilder oder Bücher? b. Sind das Bilder oder Bücher? c. Ist das Bilder oder Bücher? d. Sind das Bilder oder ein Buch?

5 — Das ist kein Stuhl, sondern ein Tisch.

a. Das sind nicht Stühle, sondern Tische. b. Das sind keine Stühle, sondern keine Tische. c. Das sind keine Stühle, sondern Tische. d. Das sind keine Tische, sondern Stühle.

Test I'in yapılmış şekli

A. I — ist 2 — ein 3 — was 4 — eine 5 — ein 6 — ist 7 — das, ist 8 — ist das? 9 — das, ein 10 — eine
B. 1 — C, 2 — B, 3 — D, 4 — A, 5 — E, 6 — G, 7 — M, 8 — H, 9 — K, 10 — F
C. 1 — C, 2 — G, 3 — D, 4 — F, 5 — H, 6 — E, 7 — J, 8 — A
E. 1 — ein 2 — eine 3 — ein 4 — eine 5 — ein 6 — ein 7 — ein 8 — ein 9 — eine 10 — eine

5

LEHRSTÜCK FÜNF

SIFATLAR

Bir şeyin özelliğini bildiren kelimeye sıfat denir. «büyük, küçük, temiz, iyi» kelimeleri birer sıfattır. «büyük masa, küçük kitap, temiz elma» gibi sıfat tamlamalarında «büyük, küçük, temiz» kelimeleri «masa, kitap ve elmanın özelliklerini bildirmekte, onların vasfını açıklamaktadır.

Bu dersimizdeki cümlelerde karşılaşacağınız sıfatları aşağıda okunuşlarıyla veriyoruz:

klein [klayn]	küçük	**sauber** [zauber]	temiz
gross [gro:s]	büyük	**schmutzig** [şmuttsih]	kirli
gut [gu:t]	iyi	**kurz** [kurts]	kısa
schlecht [şleht]	kötü	**lang** [lang]	uzun
schön [şö:n]	güzel	**offen** [offen]	açık

Bu öğrendiğimiz sıfatlarla ikinci dersimizdeki gibi basit cümleler yapalım:

Bu cümlelerde gene başta «bu» anlamına gelen **das,** ikinci yerde «-dır» anlamına gelen **ist** ve sonra da bu defa isim yerine bir sıfat kullanalım.

Das ist klein.	Bu küçüktür.
Das ist gross.	Bu büyüktür.
Das ist schön.	Bu güzeldir.
Das ist lang.	Bu uzundur.
Das ist kurz.	Bu kısadır.

Şimdi bu cümlelerin başta bu defa **das** yerine konan bir isimden, gene ikinci yerde **ist**'den ve en sonda bir sıfattan meydana gelen biraz daha geniş şekillerini görelim.

Das Bild ist schön.	Resim güzeldir.
Das Zimmer ist klein.	Oda küçüktür.
Der Bleistift ist lang.	Kalem uzundur.
Der Lehrer ist gut.	Öğretmen iyidir.
Die Tür ist offen.	Kapı açıktır.
Der Stuhl ist schmutzig.	Sandalye kirlidir.

SIFAT TAMLAMALARI

Türkçede «büyük masa, kısa kalem» gibi bir sıfat tamlaması yaparken kullanılan sıfat ismin önüne getirilir. Almancada da sıfatlar niteledikleri ismin önünde bulunurlar. Sıfat tamlaması yaparken sıfat, isimle artikelinin arasına girer ve isim tekil haldeyse sonuna bir **-e** takısı alır.

schön	güzel
das Mädchen	kız
das schönE Mädchen	güzel kız
klein	küçük
der Vogel	kuş
der kleinE Vogel	küçük kuş
gross	büyük
die Mappe	çanta
die grossE Mappe	büyük çanta

Çoğul halde bulunan bir isimle sıfat tamlaması yaparken kullanılan sıfat gene artikel ile isim arasına girer. Yalnız bu defa sonuna **-e** takısı yerine **-en** takısı alır. Örnek olarak gene yukarıdaki isimlerin çoğullarını alalım.

schön	güzel
die Mädchen	kızlar
die schönEN Mädchen	güzel kızlar

— 3 —

klein	küçük
die Vögel	kuşlar
die kleinEN Vögel	küçük kuşlar
gross	büyük
die Mappen	çantalar
die grossEN Mappen	büyük çantalar

«bir» anlamına gelen **ein** kelimesinin, artikeli **der, das** olan isimlerin; gene aynı anlama gelen **eine** kelimesinin ise artikeli **die** olan isimlerin önüne geldiğini biliyoruz. **Ein** ve **eine** ile yapılan sıfat tamlamaları biraz değişiktir.

Önlerinde **ein** bulunan isimlerle sıfat tamlamaları yaparken sıfat **ein** ile isim arasına girer. Şayet ismin artikeli **der** ise sıfatın sonuna **-er** takısı gelir.

klein	küçük
der Hund	köpek
ein Hund	bir köpek
ein klèinER Hund	küçük bir köpek

Das artikeli alan ve dolayısıyle önüne gelen «bir» kelimesi gene **ein** şeklinde olan isimlerde **ein** ile isim arasına giren sıfatlara **-es** eklenir.

schön	güzel
das Bild	resim
ein Bild	bir resim
ein schönES Bild	bir güzel resim, güzel bir resim

Die artikeli alan ve dolayısiyle önüne gelen «bir» kelimesi **eine** şeklinde olan isimlerde **eine** ile isim arasına giren sıfatlara **-e** eklenir.

gross	büyük
die Schule	okul
eine Schule	bir okul
eine grossE Schule	büyük bir okul

Yukarıda **der Hund, das Bild** ve **die Schule** isimlerinin önlerinde **ein (eine)** bulunduğu zaman yapılmış sıfat tamlamaları gördünüz. Bu sıfat tamlamalarında **Bild** ismi **das** artikelini aldığı için **ein Bild** ibaresinin arasına giren sıfata **-es** takısı eklenmiştir. **Hund** ismi **der** artikelini aldığı için **ein Hund** arasına giren sıfata **-er** eklenmiştir. **Schule** ismi **die** artikelini aldığı için **eine Schule** arasına giren sıfata **-e** eklenmiştir. Burada **der** artikeliyle **-er** takısı, **das** artikeliyle **-es** takısı ve **die** artikeliyle **-e** takısı arasında son harflerin benzemesinden doğan ilişkiye dikkatinizi çekeriz. Bu, **ein** veya **eine** ile yapılan sıfat tamlamalarında sıfata eklenecek takıyı bulmakta size yardımcı olacaktır.

Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

gut	iyi
das Buch	kitap
ein Buch	bir kitap
das gute Buch	iyi kitap
ein gutes Buch	iyi bir kitap
Das ist ein gutes Buch.	Bu iyi bir kitaptır.
lang	uzun
der Zug	tren
ein Zug	bir tren
der lange Zug	uzun tren
ein langer Zug	uzun bir tren
Das ist ein langer Zug.	Bu uzun bir trendir.
klein	küçük
die Katze	kedi
eine Katze	bir kedi
die kleine Katze	küçük kedi
eine kleine Katze	küçük bir kedi
Das ist eine kleine Katze.	Bu küçük bir kedidir.
sauber	temiz
das Zimmer	oda
ein Zimmer	bir oda
das saubere Zimmer	temiz oda
ein sauberes Zimmer	temiz bir oda
Das ist ein sauberes Zimmer.	Bu temiz bir odadır.

gross	büyük
der Apfel	elma
ein Apfel	bir elma
der grosse Apfel	büyük elma
ein grosser Apfel	büyük bir elma
Das ist ein grosser Apfel.	Bu büyük bir elmadır.

offen	açık
die Tür	kapı
eine Tür	bir kapı
die offene Tür	açık kapı
eine offene Tür	açık bir kapı
Das ist eine offene Tür.	Bu açık bir kapıdır.

WIE

İkinci dersimizde **was** ile yapılan soru cümlelerini ve bunlara verilen cevapları öğrenmiştik. Şimdi de «nasıl» anlamına gelen **wie** [vi:] ile yapılan soruları ve bunlara verilen cevapları inceleyelim.

Wie ile en basit soru cümlesini, ikinci dersimizde öğrendiğimiz, **Was ist das?** soru cümlesinde **was**'ı kaldırıp yerine **wie** koyarak yapabiliriz.

Wie ist das?

«nasıl» anlamına gelen **wie**, «-dır» anlamına gelen **ist** ve «bu» anlamına gelen **das**'dan meydana gelen bu soru Türkçeye şu şekilde çevrilir:

Bu nasıldır?

Yukarıda öğrendiğimiz sıfatlı cümlelerle bu soruya cevap verebiliriz.

Wie ist das?	**Das ist schlecht.**
Bu nasıldır?	Bu kötüdür.
Wie ist das?	**Das ist kurz.**
Bu nasıldır?	Bu kısadır.

Ist kelimesinin yerine **sind** koyarak bu soruyu çoğul yapabiliriz. **Wie** ve **das** kelimelerinde hiçbir değişiklik olmaz. (Bildiğiniz gibi **das**, bir işaret sıfatı olarak hem «bu» hem de «bunlar» anlamını vermektedir.)

Wie sind das?
Bunlar nasıldır?

Das sind sauber.
Bunlar temizdir.

Wie sind das?
Bunlar nasıldır?

Das sind schmutzig.
Bunlar kirlidir.

Wie ist das? sorusunda **das**'ın yerine herhangi bir isim koyarak başka çeşit sorular da yapabiliriz.

Wie ist der Apfel?
Elma nasıldır?

Der Apfel ist klein.
Elma küçüktür.

Wie ist der Baum?
Ağaç nasıldır?

Der Baum ist gross.
Ağaç büyüktür.

Wie ist der Junge?
Erkek çocuk nasıldır?

Der Junge ist klein.
Erkek çocuk küçüktür.

Ist kelimesinin yerine **sind** koyup ismi de çoğul hale getirirsek soruları çoğul yapmış oluruz.

Wie sind die Äpfel?
Elmalar nasıldır?

Die Äpfel sind klein.
Elmalar küçüktür.

Wie sind die Bäume?
Ağaçlar nasıldır?

Die Bäume sind gross.
Ağaçlar büyüktür.

Wie sind die Jungen?
Erkek çocuklar nasıldır?

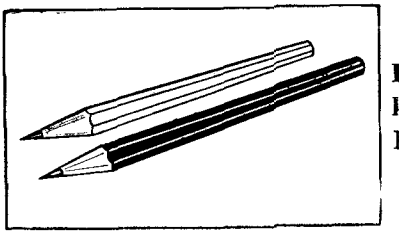
Die Jungen sind klein.
Erkek çocuklar küçüktür.

Wie ist das Bild?
Resim nasıldır?

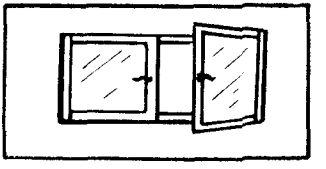
Das Bild ist schön.
Resim güzeldir.

Wie sind die Bleistifte?
Kalemler nasıldır?

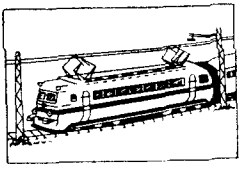
Die Bleistifte sind kurz.
Kalemler kısadır.

Wie ist das Fenster?
Pencere nasıldır?

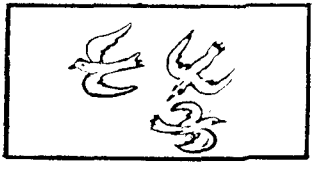
Das Fenster ist offen.
Pencere açıktır.

Wie ist der Zug?
Tren nasıldır?

Der Zug ist lang.
Tren uzundur.

Wie sind die Vögel?
Kuşlar nasıldır?

Die Vögel sind klein.
Kuşlar küçüktür.

Daha başka cümle örnekleri görelim:

Die Blume ist schön.	Çiçek güzeldir.
Das ist eine schöne Blume.	Bu güzel bir çiçektir.
Das Haus ist schön.	Ev güzeldir.
Das ist ein schönes Haus.	Bu güzel bir evdir.
Die Übung ist lang.	Çalıştırma uzundur.
Das ist eine lange Übung.	Bu uzun bir çalıştırmadır.
Das Lehrstück ist kurz.	Ders kısadır.
Das ist ein kurzes Lehrstück.	Bu kısa bir derstir.

Bu dersimizde öğrendiğimiz sıfat tamlamalarını bir şema halinde veriyoruz. Örnek olarak **der Apfel, das Buch, die Tür** kelimelerini aldık ve bunlarla birer sıfat tamlaması yaptık. Sıfatların tekil ve çoğul haldeki isimlerle yapılan tamlamalarda aldıkları takılara çok dikkat edin ve bunları iyice öğrenin.

	der	**das**	**die**
Tekil	**der kleinE Apfel**	**das grossE Buch**	**die offenE Tür**
	die		
Çoğul	**die kleinEN Äpfel**	**die grossEN Bücher**	**die offenEN Türen**
	ein		**eine**
Tekil	**ein kleinER Apfel**	**ein grossES Buch**	**eine offenE Tür**

Yukarıdaki şemada şu önemli noktalara dikkat edelim:

Önünde **der, die** veya **das** bulunan isimlerle yapılan sıfat tamlamalarında şayet isim tekilse, sıfat **-e** takısı alır. İsim çoğul haldeyse sıfat **-en** takısı alır. Önünde **ein** veya **eine** bulunan isimlerle yapılan sıfat tamlamalarındaysa sıfat ismin artikeline göre **-er, -es, -e** takılarından birini alır.

Der gute Hund.
İyi köpek.

6

LEHRSTÜCK SECHS

Öğrenilecek kelimeler

die Frau [frau]	kadın	**nicht** [niht]	değil
die Frauen [frauen]	kadınlar	**offen** [offen]	açık
fünf [fünf]	beş	**sauber** [zauber]	temiz
gross [gro:s]	büyük	**schlecht** [şleht]	kötü
gut [gu:t]	iyi	**schmutzig** [şmuttsih]	kirli
das Kind [kind]	çocuk		
die Kinder [kinder]	çocuklar	**schön** [şö:n]	güzel
klein [klayn]	küçük	**sechs** [zeks]	altı
kurz [kurts]	kısa	**der Soldat** [zolda:t]	asker
lang [lang]	uzun	**die Soldaten** [zolda:ten]	askerler
der Mann [man]	adam		
die Männer [menner]	adamlar	**wie** [vi:]	nasıl

OLUMSUZ CÜMLE

Üçüncü dersimizde **kein** veya **keine** ile olumsuz hale getirilen cümleler öğrendik. Ama cümlede **ein** veya **eine** bulunmazsa (Örneğin: **Der Apfel ist klein.**) olumsuz yaparken **kein** veya **keine**'yi kullanamayız. Bu tip cümleler «değil» anlamına gelen **nicht** ile olumsuz yapılırlar. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Das ist gross.	**Das ist nicht gross.**
Bu büyüktür.	Bu büyük değildir.

Das ist sauber.
Bu temizdir.

Das ist nicht sauber.
Bu temiz değildir.

Das sind schlecht.
Bunlar kötüdür.

Das sind nicht schlecht.
Bunlar kötü değildir.

Das ist offen.
Bu açıktır.

Das ist nicht offen.
Bu açık değildir.

Yukarıdaki örneklerde cümle çoğul olsa da **nicht**'in hiç değişmediğini görüyoruz. Şimdi daha geniş cümleleri olumsuz yapalım:

Das Mädchen ist schön.
Kız güzeldir.

Das Mädchen ist nicht schön.
Kız güzel değildir.

Das Kind ist klein.
Çocuk küçüktür.

Das Kind ist nicht klein.
Çocuk küçük değildir.

Die Türen sind offen.
Kapılar açıktır.

Die Türen sind nicht offen.
Kapılar açık değildir.

Die Männer sind gross.
Adamlar büyüktür.

Die Männer sind nicht gross.
Adamlar büyük değildir.

Das Buch ist gut.
Kitap iyidir.

Das Buch ist nicht gut.
Kitap iyi değildir.

Die Hunde sind schmutzig.
Köpekler kirlidir.

Die Hunde sind nicht schmutzig.
Köpekler kirli değildir.

Der Hut ist sauber.
Şapka temizdir.

Der Hut ist nicht sauber.
Şapka temiz değildir.

Die Übungen sind schlecht.
Çalıştırmalar kötüdür.

Die Übungen sind nicht schlecht.
Çalıştırmalar kötü değildir.

Das Lehrstück ist kurz.
Ders kısadır.

Das Lehrstück ist nicht kurz.
Ders kısa değildir.

Die Zimmer sind gross.
Odalar büyüktür.

Die Zimmer sind nicht gross.
Odalar büyük değildir.

— 3 —

Geçen dersimizde öğrendiğimiz sıfat tamlamalarını tekrarlayalım. Örnek olarak, **der Lehrer, die Schule, das Mädchen** isimlerini alalım ve bunlarla birer sıfat tamlaması yapalım.

der gute Lehrer	**die grosse Schule**	**das schöne Mädchen**
iyi öğretmen	büyük okul	güzel kız
die guten Lehrer	**die grossen Schulen**	**die schönen Mädchen**
iyi öğretmenler	büyük okullar	güzel kızlar

Yukarıda hem tekil hem de çoğul sıfat tamlamaları için örnekler verilmiştir. Gördüğümüz gibi, tekil sıfat tamlamalarında ismin artikeli ne olursa olsun sıfat mutlaka **-e** takısı alır. Çoğul sıfat tamlamalarında ise sıfat mutlaka **-en** takısı alır. Bu takılar bütün sıfatlar için aynidir.

ein guter Lehrer	**eine grosse Schule**	**ein schönes Mädchen**
iyi bir öğretmen	büyük bir okul	güzel bir kız

Yukarıda gene geçen derste öğrendiğimiz, «bir» anlamına gelen **ein, eine** ile yapılmış sıfat tamlamaları görüyorsunuz. İkinci dersimizde «bir» anlamına gelen **ein**'ın artikeli **der** veya **das** olan isimlerin önünde, gene aynı anlama gelen **eine**'nin ise artikeli **die** olan isimlerin önünde bulunduğunu öğrenmiştik. Bu **ein** veya **eine** ile yapılan sıfat tamlamaları **der, die, das** ile yapılanlardan biraz farklıdır. Sıfatın aldığı takı ismin artikeline göre değişir. Örneğin, yukarıdaki örneklerde **Lehrer** ismi **der** artikelini aldığı için ortadaki **gut** sıfatı **-er** takısını almıştır; **Schule** ismi **die** artikelini aldığı için ortadaki **gross** sıfatı **-e** takısını almıştır. **Mädchen** ismi ise **das** artikelini aldığından **schön** sıfatı **-es** takısını almıştır. Bu takılar her sıfat için aynıdır, değişmez.

Şimdi de bu **ein, eine** ile yapılan sıfat tamlamalarının çoğul şekillerini görelim.

gut	iyi
der Lehrer	öğretmen
ein Lehrer	bir öğretmen
Lehrer	öğretmenler
ein guter Lehrer	iyi bir öğretmen
gutE Lehrer	iyi öğretmenler

gross	büyük
die Schule	okul
eine Schule	bir okul
Schulen	okullar
eine grosse Schule	büyük bir okul
grossE Schulen	büyük okullar
schön	güzel
das Mädchen	kız
ein Mädchen	bir kız
Mädchen	kızlar
ein schönes Mädchen	güzel bir kız
schönE Mädchen	güzel kızlar

Önünde **ein** veya **eine** bulunan isimler çoğul yapılırken, **ein** veya **eine**'nin kalktığını, ismin çoğul şeklinin tek başına kullanıldığını öğrenmiştik. (Dördüncü dersin dördüncü sayfasını okuyunuz.) «**ein guter Lehrer, eine grosse Schule, ein schönes Mädchen**» gibi **ein** veya **eine** ile yapılan sıfat tamlamalarının çoğulunda da **ein, eine** kalkar yalnız sıfat ve bir de ismin çoğul şekli kullanılır. Buna göre yukarıdaki sıfat tamlamalarının çoğulu şöyle olur: **gute Lehrer, grosse Schulen, schöne Mädchen.** Sıfat sadece bir **-e** takısı alır.

Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

ein schmutziger Apfel	kirli bir elma
schmutzige Äpfel	kirli elmalar
ein sauberes Zimmer	temiz bir oda
saubere Zimmer	temiz odalar
eine offene Tür	açık bir kapı
offene Türen	açık kapılar

Burada önemli bir noktaya dikkatinizi çekmek isteriz. Örneğin «**die guten Lehrer** ve **gute Lehrer** sıfat tamlamalarının her ikisi de Türkçeye «iyi öğretmenler» diye çevrilirler. Oysa ki bunların Almancalarının kullanılışları arasında önemli bir fark vardır. **die guten Lehrer** dediğimiz zaman buradaki «iyi öğretmenler» bilinen, tanınan, belirli kimselerdir, **gute Lehrer** dediğimiz zaman buradaki «iyi öğretmenler» bilinmeyen, tanınmayan, belirli olmayan kimselerdir. Bu farkı daha iyi anlamak için ikinci dersin üçüncü sayfasını tekrar okuyunuz.

Bu dersimizin başında **nicht** ile yapılan olumsuz cümleler gördük. Şimdi de geçen dersimizde öğrendiğimiz **ein** ve **eine** ile yapılan sıfat tamlamalarının nasıl olumsuz hale getirildiğini görelim.

ein kleiner Stuhl	küçük bir sandalye
kein kleiner Stuhl	küçük bir sandalye değil
eine schöne Blume	güzel bir çiçek
keine schöne Blume	güzel bir çiçek değil
ein gutes Buch	iyi bir kitap
kein gutes Buch	iyi bir kitap değil

Şu halde bu çeşit sıfat tamlamalarını olumsuz yapmak için **ein**'ı, **kein**, ve **eine**'yi **keine** şekline getirmek kâfidir. Ortadaki sıfat ve aldığı takı değişmez aynı kalır.

Bu sıfat tamlamalarının çoğul şekillerini olumsuz yapmak için tamlamanın önüne **keine** getirilir, ortadaki sıfat da **-en** takısı alır.

kleine Stühle	küçük sandalyeler
keine kleinen Stühle	küçük sandalyeler değil
schöne Blumen	güzel çiçekler
keine schönen Blumen	güzel çiçekler değil
gute Bücher	iyi kitaplar
keine guten Bücher	iyi kitaplar değil

Önemli bir noktaya dikkatinizi çekmek isteriz. «**ein kleiner Stuhl, ein gutes Buch**...» gibi **ein veya eine** ile yapılan sıfat tamlamaları çoğul yapılınca **ein** ve **eine** kalkar, sıfat da **-e** takısı alır. Bu tamlamaların yukarıda öğrendiğimiz çoğul olumsuz şekillerindeyse kalkan **ein** veya **eine**'nin yerine sadece **keine** geliyor, sıfat da **-en** takısı alıyor. Her iki şekli bir birine karıştırmayınız.

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz.

Das ist eine schöne Frau.	Bu güzel bir kadındır.
Das ist keine schöne Frau.	Bu güzel bir kadın değildir.

Das ist ein kleines Kind.	Bu küçük bir çocuktur.
Das ist kein kleines Kind.	Bu küçük bir çocuk değildir.
Das ist ein grosser Baum.	Bu büyük bir ağaçtır.
Das ist kein grosser Baum.	Bu büyük bir ağaç değildir.
Das sind offene Türen.	Bunlar açık kapıdır.
Das sind keine offenen Türen.	Bunlar açık kapı değildir.
Das sind lange Zimmer.	Bunlar uzun odadır.
Das sind keine langen Zimmer.	Bunlar uzun oda değildir.

lang	uzun
der Bleistift	kalem
der lange Bleistift	uzun kalem
die Bleistifte	kalemler
die langen Bleistifte	uzun kalemler
ein Bleistift	bir kalem
ein langer Bleistift	uzun bir kalem
Bleistifte	kalemler
lange Bleistifte	uzun kalemler
kein Bleistift	bir kalem değil
kein langer Bleistift	uzun bir kalem değil
keine Bleistifte	kalemler değil
keine langen Bleistifte	uzun kalemler değil
klein	küçük
das Kind	çocuk
das kleine Kind	küçük çocuk
die Kinder	çocuklar
die kleinen Kinder	küçük çocuklar
ein Kind	bir çocuk
ein kleines Kind	küçük bir çocuk
Kinder	çocuklar
die kleinen Kinder	küçük çocuklar
kein Kind	bir çocuk değil
kein kleines Kind	küçük bir çocuk değil
keine Kinder	çocuklar değil
keine kleinen Kinder	küçük çocuklar değil

schön	güzel
die Frau	kadın
die schöne Frau	güzel kadın
die Frauen	kadınlar
die schönen Frauen	güzel kadınlar
eine Frau	bir kadın
eine schöne Frau	güzel bir kadın
Frauen	kadınlar
schöne Frauen	güzel kadınlar
keine Frau	bir kadın değil
keine schöne Frau	güzel bir kadın değil
keine Frauen	kadınlar değil
keine schönen Frauen	güzel kadınlar değil

Sorular ve cevaplar

Was ist schmutzig?
Ne kirlidir?

Das Zimmer ist schmutzig.
Oda kirlidir.

Ist das ein langer Bleistift?
Bu uzun bir kalem midir?

Nein, das ist kein langer Bleistift.
Hayır, bu uzun bir kalem değildir.

Sind das offene Fenster?
Bunlar açık pencere midir?

Nein, das sind keine offenen Fenster.
Hayır, bunlar açık pencere değildir.

Ist die Schule gross?
Okul büyük müdür?

Nein, die Schule ist nicht gross, sondern klein.
Hayır, okul büyük değil, küçüktür.

Ist das ein kleiner Baum?
Bu küçük bir ağaç mıdır?

Nein, das ist kein kleiner Baum.
Hayır, bu küçük bir ağaç değildir.

Sind das schöne Mädchen?
Bunlar güzel kız mıdır?

Nein, das sind keine schönen Mädchen.
Hayır, bunlar güzel kız değildir.

Sind das gute Bilder oder schlechte Bilder?
Bunlar iyi resim midir yoksa kötü resim midir?

Das sind schlechte Bilder.
Bunlar kötü resimdir.

Aşağıda şimdiye kadar öğrendiğimiz bütün sıfat tamlamalarını ve bunlarda sıfatların aldıkları takıları bir şema halinde veriyoruz. Örnek olarak, **der Tisch, das Haus, die Blume** isimlerini aldık ve bunlarla birer tamlama yaptık. Burada göreceğiniz takılar diğer bütün sıfatlar için aynıdır.

	artikeli **der** olan bir isim	artikeli **das** olan bir isim	artikeli **die** olan bir isim
Tekil	**der grosse Tisch** büyük masa	**das kleine Haus** küçük ev	**die schöne Blume** güzel çiçek
Çoğul	**die grossen Tische** büyük masalar	**die kleinen Häuser** küçük evler	**die schönen Blumen** güzel çiçekler
Tekil	**ein grosser Tisch** büyük bir masa	**ein kleines Haus** küçük bir ev	**eine schöne Blume** güzel bir çiçek
Çoğul	**grosse Tische** büyük masalar	**kleine Häuser** küçük evler	**schöne Blumen** güzel çiçekler
Tekil	**kein grosser Tisch** büyük bir masa değil	**kein kleines Haus** küçük bir ev değil	**keine schöne Blume** güzel bir çiçek değil
Çoğul	**keine grossen Tische** büyük masalar değil	**keine kleinen Häuser** küçük evler değil	**keine schönen Blumen** güzel çiçekler değil

Burada size böyle bir şemanın faydasını ve bundan nasıl faydalanılacağını açıklamak isteriz. Örneğin, **Tisch** ismi yerine artikeli gene **der** olan başka isimler koyarak daha başka sıfat tamlamaları yapabilirsiniz. Aynı şey **Haus ve Blume** isimleri için de söylenebilir. Yahut takılar her sıfat için aynı kaldığından **gross, klein, schön** sıfatlarını değiştirerek bir sürü tamlama daha yapabilirsiniz. Bunları yaparken de hiçbir yanlış yapmamış olursunuz.

TEST 3

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — das offene Fenster ist gross. 2 — Wie ist der Stuhl? 3 — I nicht kurze Übung. 4 — der Hut ist sauber. 5 — Wie ist die M 6 — Das sind lange Bleistifte. 7 — Das sind keine grossen Schulen. 8 das ein guter Mann oder ein schlechter Mann? 9 — Ist das ein Kind? 10 — sind das kleine Jungen?

B

B listesinde karışık olarak A listesindeki Almanca cümlelerin Türkç şılığı verilmiştir. A listesindeki her cümlenin Türkçe karşılığını bulu

A Listesi	B Listesi
1 — **Das ist schlecht.**	A — Bunlar büyük ev midir?
2 — **Die Tür ist offen.**	B — Tren nasıldır?
3 — **Der Tisch ist schmutzig.**	C — Bu iyi bir şapkadır.
4 — **Das ist ein schmutziger Tisch.**	D — Bu iyi bir şapka değildir.
5 — **Das ist kein guter Hut.**	E — Elmalar büyük değildir.
6 — **Wie ist der Zug?**	F — Bunlar büyük elmalardır
7 — **Sind das grosse Häuser?**	G — Bu kötüdür.
8 — **Das sind keine grossen Äpfel.**	H — Bunlar büyük elmalar de
	I — Bu kirli bir masadır.
	J — Kapı açıktır.
	K — Masa kirlidir.

C

B listesinde karışık olarak A listesindeki Türkçe cümlelerin Almanc şılığı verilmiştir. A listesindeki her cümlenin Almanca karşılığını bu

A Listesi	B Listesi
1 — Bu iyi bir resim değil, kötü bir resimdir.	A — **Die Äpfel sind nicht gros**
2 — Elmalar büyük değildir.	B — **Wie sind das?**
3 — Bu nasıldır?	C — **Was ist sauber?**
4 — Bunlar küçük odalardır.	D — **Das sind keine kleinen Zi**
5 — Bunlar iyi çalıştırmalar mıdır yoksa kötü çalıştırmalar mıdır?	E — **Wie ist das?**
6 — Bu iyi bir öğretmen değildir.	F — **Das sind kleine Zimmer.**
7 — Ne temizdir?	G — **Das ist kein guter Lehre**
8 — Bu iyi bir öğretmendir.	H — **Das ist ein guter Lehrer.**
	I — **Sind das gute Übungen o schlechte Übungen?**
	J — **Das ist kein gutes Bild, s ein schlechtes Bild.**

şağıda Türkçe sıfat tamlamaları verilmiştir. Her tamlamanın altında ve-
en dört şıktan hangisinin yukarıdaki cümlenin Almanca karşılığı olduğu-
bulunuz. Hepsinde sadece bir şık doğrudur.

— iyi asker
— gute Soldat b — der gute Soldat c — ein guter Soldat d — der guten
ldat

— küçük çocuk
— das kleine Kind b — ein kleines Kind c — kleine Kinder d — die kleinen
nder

— büyük kitaplar
— eine grosse Bücher b — grosse Bücher c — die grossen Bücher d — gros-
n Bücher

— iyi bir adam
— ein guter Mann b — der gute Mann c — kein guter Mann d — gute Mann

— küçük bir kedi
— die kleine Katze b — ein kleine Katze c — eine klein Katze d — eine
eine Katze

— iyi bir kız
— ein gut Mädchen b — gute Mädchen c — das gute Mädchen d — ein
ıtes Mädchen.

— güzel bir kadın değil
— nicht eine schöne Frau b — nicht ein schöne Frau c — keine schöne
'aud — keine schön Frau

— güzel bir resim değil
— keine gutes Bild b — nicht gutes Bild c — kein gutes Bild d — nicht ein
ıtes Bild

— temiz evler değil
— nicht saubere Häuser b — keine sauberen Häuser c — kein sauberes
aus d — keine saubere Häuser

) — uzun kalemler değil
— nicht lange Bleistifte b — keine lange Bleistifte c — nicht eine langen
leistifte d — keine langen Bleistifte

Test 2'nin yapılmış şekli

. 1 — ist 2 — sind 3 — das 4 — sind 5 — oder 6 — sind 7 — nein 8 — ja
9 — ein 10 — eine
. 1 — L 2 — İ 3 — J 4 — B 5 — F 6 — H 7 — C 8 — K 9 — A 10 — E
. 1 — E 2 — H 3 — D 4 — A 5 — İ 6 — G 7 — B 8 — K 9 — F 10 — J
. 1 — b 2 — d 3 — a 4 — b 5 — c

7

LEHRSTÜCK SIEBEN

ŞAHIS ZAMİRLERİ

Şahıs gösteren «ben, sen, o, biz, siz, onlar» kelimelerine şahıs zamiri denir. Almancadaki şahıs zamirlerini okunuşları ve Türkçe karşılıklarıyle veriyoruz.

ich	[ih]	ben
du	[du:]	sen
er	[er]	o
sie	[zi:]	o
es	[es]	o
wir	[wi:r]	biz
ihr	[i:r]	siz
sie	[zi:]	onlar
Sie	[zi:]	Siz

Yukarıda gördüğümüz bu şahıs zamirlerinde iki nokta dikkati çekmektedir:

1 — Almancadaki **er, sie, es** kelimelerinin Türkçe karşılığı tektir, «o». Türkçede kendisinden bahsedilen şey veya şahıs için «o» kelimesi kullanılır. «o» kelimesinin gösterdiği, bir kadın veya bir erkek yahut da cinsiyetsiz bir varlık olabilir. Hangisini gösterirse göstersin kelimenin şekli aynıdır. Yani «o» dur.

Almancada durum değişiktir. Kendisinden bahsedilen şey veya şahsın artikeli **der** ise Türkçedeki «o» kelimesinin karşılığı olarak **er,** artikeli **die** ise **sie,** artikeli **das** ise **es** kullanılır.

Meselâ **der Mann** için **er, die Frau** için **sie, das Haus** için **es** kullanılır. Bu **er, sie, es** kelimelerinin üçü de ayrı yazıldıkları halde aynı anlama, yani «o» anlamına gelirler. Türkçedeki «o» nun karşılığı olarak Almancada bu anlama gelen üç ayrı kelimenin kullanılmasının sebebi Almancada isimlerin önüne üç ayrı artikel (**der, die, das**) gelmesi ve «o» derken kendisinden bahsettiğimiz ismin artikelini de göz önünde bulundurmamız gerektiğindendir. Hiçbir zaman artikeli **der** olan bir isim için **es, das** olan bir isim için de **er** kullanılamaz.

Ahmet, Ayşe gibi özel isimlerden, yani önlerine artikel gelmeyen isimlerden bahsederken burada **er, sie, es**'den hangisini kullanacağımızı şahsın cinsiyetine bakarak buluruz. Şöyle ki: Cinsiyeti erkek olan isimler için **er**, kadınlar için de **sie** kullanılır. Öyleyse Ahmet'ten bahsederken **er**, Ayşe'den bahsederken **sie** diyeceğiz.

2 — Yukarıda verdiğimiz listenin sonunda **sie** kelimesinin iki defa geçtiğini, yalnız bunların sonuncusunun, yani «Siz» anlamına geleninin büyük harfle başladığını görüyoruz. Bildiğimiz gibi Türkçede «siz» iki maksatla kullanılır; birincisi hitap edilen kimseler birden fazla yani çoğul olduğu zaman, ikincisi şahıs tek olduğu halde kendisine kibar bir şekilde hitap edilmek istendiği zaman. İşte bu **Sie** tek bir şahsa hitaben söylenen «siz» kelimesinin Almanca karşılığıdır.

SEIN fiili

«Sen bir öğretmensin. Bu bir kapıdır. Ben bir askerim. Biz öğrenciyiz.» cümlelerinde görülen «sin, dır, im, yiz» ekleri Almancada **sein** [zayn] denilen bir fiille yapılır.

Türkçede nasıl bu ekler şahıslara göre değişiyorsa **sein** fiili de şahsa göre değişik şekildedir. Ancak Türkçede bu ekler cümle sonunda ekli bulundukları kelimenin sesine uyarak da bir miktar değişirler. «askerim» de «im», «doktorum»da «um», «öğrenciyim»de «yim» oluşu gibi. Bu eklerin vazifesini gören **sein** fiilinde ise böyle bir değişme olmaz. Esasen cümle içinde bir kelimeye bitişik değildir, ayrı olarak yazılır.

Şimdiye kadar derslerimizde gördüğümüz **ist** ve **sind, sein** fiilinin iki şeklidir. Tekil isimlerle kullanıldığını öğrendiğimiz **ist** kelimesi yalnız tekil üçüncü şahıs zamirler (**er, sie, es**) için kullanılır. **Sein** fiilinin **ich**=ben ve **du**=sen için özel bir şekli vardır, **bin** ve **bist. Sind** ise, bütün çoğul zamirler ile kullanılır, ama bir istisna olarak **sein** fiilinin «**ihr**=siz» için özel bir şekli vardır, **seid.**

ich bin	[ih bin]	ben ..... im
du bist	[du: bist]	sen ..... sin
er ist	[er ist]	o ..... dur
sie ist	[zi: ist]	o ..... dur
es ist	[es ist]	o ..... dur
wir sind	[wi:r zind]	biz ..... iz
ihr seid	[i:r zayt]	siz ... ...siniz
sie sind	[zi: zind]	onlar ..... dır(lar)
Sie sind	[zi: zind]	Siz ..... siniz

ich bin	ben ..... im
Ich bin eine Frau.	Ben bir kadınım.
Ich bin ein Arzt.	Ben bir doktorum.
Ich bin ein Lehrer.	Ben bir öğretmenim.
Du bist ein Mann.	Sen bir adamsın.
Du bist eine Schülerin.	Sen bir kız öğrencisin.
Du bist ein Soldat.	Sen bir askersin.
Er ist ein Schüler.	O bir erkek öğrencidir.
Er ist ein Lehrer.	O bir öğretmendir.
Er ist ein Soldat.	O bir askerdir.
Sie ist eine Schülerin.	O bir kız öğrencidir.
Sie ist eine Frau.	O bir kadındır.
Es ist ein Mädchen.	O bir kızdır.
Es ist ein Haus.	O bir evdir.
Es ist ein Fenster.	O bir penceredir.
Wir sind Schüler.	Biz öğrenciyiz.
Wir sind Ärzte.	Biz doktoruz.
Wir sind Frauen.	Biz kadınız.
Ihr seid Soldaten.	Siz askersiniz.
Ihr seid Kinder.	Siz çocuksunuz.
Ihr seid Jungen.	Siz erkek çocuksunuz.

Sie sind Ärzte.	Onlar doktordur.
Sie sind Bilder.	Onlar resimdir.
Sie sind Kinder.	Onlar çocuktur.
Sie sind eine Frau.	Siz bir kadınsınız.
Sie sind ein Mann.	Siz bir adamsınız.
Sie sind ein Arzt.	Siz bir doktorsunuz.

Yukarıdaki örneklerde gördüğümüz «Siz» anlamına gelen **Sie** ile gene «siz» anlamına gelen, ama değişik yazılan **ihr**'i karıştırmamanızı hatırlatırız. Örneklerde **ihr** ile yapılan cümlelerde kullanılan ismin daima çoğul halde bulunduğunu gördük. **Sie** ile yapılan cümlelerde ise isim daima tekil haldedir. «Siz» anlamına gelen **Sie**'yi «onlar» anlamına gelen **sie**'den gene bu şekilde ayırt edebiliriz. «onlar» anlamına gelen **sie** cümle içinde daima çoğul halde bulunan bir isimle kullanılır.

soru hali

Şahıs zamirleriyle yapılan cümleleri soru haline sokmak için yapılacak şey (**bin, bist, ist, sind, seid**) ı cümle başına getirmektir.

ich bin	ben ..... im
Bin ich...?	Ben ..... miyim?
Bin ich eine Frau?	Ben bir kadın mıyım?
Bin ich ein Arzt?	Ben bir doktor muyum?
Bin ich ein Lehrer?	Ben bir öğretmen miyim?
Bist du ein Mann?	Sen bir adam mısın?
Bist du eine Schülerin?	Sen bir kız öğrenci misin?
Bist du ein Soldat?	Sen bir asker misin?
Ist er ein Schüler?	O bir erkek öğrenci midir?
Ist er ein Lehrer?	O bir öğretmen midir?
Ist er ein Soldat?	O bir asker midir?
Ist sie eine Schülerin?	O bir kız öğrenci midir?
Ist sie eine Frau?	O bir kadın mıdır?
Ist es ein Mädchen?	O bir kız mıdır?
Ist es ein Haus?	O bir ev midir?

Ist es ein Fenster?	O bir pencere midir?
Sind wir Schüler?	Biz öğrenci miyiz?
Sind wir Ärzte?	Biz doktor muyuz?
Sind wir Frauen?	Biz kadın mıyız?
Seid ihr Soldaten?	Siz asker misiniz?
Seid ihr Kinder?	Siz çocuk musunuz?
Seid ihr Jungen?	Siz erkek çocuk musunuz?
Sind sie Ärzte?	Onlar doktor mudur?
Sind sie Bilder?	Onlar resim midir?
Sind sie Kinder?	Onlar çocuk mudur?
Sind Sie eine Frau?	Siz bir kadın mısınız?
Sind Sie ein Mann?	Siz bir adam mısınız?
Sind Sie ein Arzt?	Siz bir doktor musunuz?

Yukarıdaki örneklerde de gene «onlar» anlamına gelen **sie**'nin küçük, «Siz» anlamına gelen **Sie**'nin büyük yazıldığını ve böylece birbirlerinden ayırt edildiklerini görüyoruz.

olumsuz hal

Şahıs zamirleriyle yapılan cümleler ayni geçen derslerimizde gördüğümüz şekilde, isimlerin önüne **kein** veya **keine** getirilerek olumsuz yapılır. Başka hiçbir değişiklik yapılmaz.

Ich bin keine Frau.	Ben bir kadın değilim.
Ich bin kein Arzt.	Ben bir doktor değilim.
Du bist kein Mann.	Sen bir adam değilsin.
Du bist keine Schülerin.	Sen bir kız öğrenci değilsin.
Er ist kein Schüler.	O bir erkek öğrenci değildir.
Er ist kein Lehrer.	O bir öğretmen değildir.
Sie ist keine Schülerin.	O bir kız öğrenci değildir.
Sie ist keine Frau.	O bir kadın değildir.
Es ist kein Mädchen.	O bir kız değildir.

Es ist kein Haus.	O bir ev değildir.
Wir sind keine Schüler.	Biz erkek öğrenci değiliz.
Wir sind keine Ärzte.	Biz doktor değiliz.
Ihr seid keine Soldaten.	Siz asker değilsiniz.
Ihr seid keine Kinder.	Siz çocuk değilsiniz.
Sie sind keine Ärzte.	Onlar doktor değildir.
Sie sind keine Bilder.	Onlar resim değildir.
Sie sind keine Frau.	Siz bir kadın değilsiniz.
Sie sind kein Mann.	Siz bir adam değilsiniz.

Dersimizin başında **der, die das** artikelli isimler için üç tane ayrı üçüncü tekil şahıs zamiri bulunduğunu, buna karşılık Türkçede her üçünün karşılığının bir kelimeyle, «o» ile ifade edildiğini söylemiştik. İlerki derslerimizde «o (erkek)», «o (kadın)» gibi kelimelere rastlayacaksınız. «o» dan sonra parantez içindeki kelime o şahsın cinsiyetini gösterir. Şu halde «o (erkek)» için tabiî ki **er**, «o (kadın)» için de **sie** kullanmalıyız.

Şahıs zamirlerinin kaldırılması

Türkçe bir cümlede şahıs zamirleri umumiyetle cümlenin anlamını bozmadan kaldırılabilir. Meselâ, «Biz askeriz.» yerine «Askeriz.», «Sen bir öğrencisin.» yerine «Bir öğrencisin.» dersek anlam bakımından bir değişiklik olmaz.

Ich bin ein Lehrer.	Ben bir öğretmenim. - Bir öğretmenim.
Du bist ein Schüler.	Sen bir öğrencisin. - Bir öğrencisin.

Almancada böyle bir kaldırış mümkün değildir. Yukarıdaki cümlelerde **ich, du** zamirlerinin Türkçedeki karşılıkları cümlelerden çıkarıldığı halde «im, sin» takıları sayesinde bahsedilen şahsın kim olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşılık Almancada şahıs zamirleri hiçbir zaman atılamazlar. Bu yüzden «Öğretmenim.» şeklindeki bir cümleyi Almancaya çevirirken bunun «Ben bir öğretmenim.» şeklinde olması gerekeceğini düşünerek hareket etmelidir. Almanca veya Türkçe bir cümledeki her ekin karşılığını tercümesinde de mutlaka aramamalıdır. Lisanların yapısı icabı cümle bünyeleri de değişiktir.

Sorular ve Cevaplar

Sind sie Schüler.
Onlar öğrenci midir?

Ja, sie sind Schüler.
Evet, onlar öğrencidir.

Ist er ein Arzt?
O bir doktor mudur?

Nein, er ist kein Arzt, sondern ein Soldat.
Hayır, o bir doktor değil, bir askerdir.

Ist sie ein Hund oder eine Katze?
O bir kedi midir yoksa bir köpek midir?

Sie ist eine Katze.
O bir kedidir.

Ist es ein Buch?
O bir kitap mıdır?

Ja, es ist ein Buch.
Evet, o bir kitaptır.

WIEVIEL

Sayılabilen isimlerin kaç tane olduğunu sormak için «kaç, kaç tane» anlamına gelen **wieviel** [vi:fi:l] kullanılır.

wieviel?	kaç, kaç tane?
wieviel Bleistifte?	kaç kalem?
wieviel Äpfel?	kaç elma?

İsimlerin kaç tane olduğunu öğrenmek için sorduğumuz bu soru da Türkçedekine yakın bir şekilde kullanılır. Yani Türkçede olduğu gibi «Kaç tane kalem?» diye sorduğumuz zaman «kalem» ismi «kaç tane»den hemen sonra gelir: **wieviel Bleistifte?**

Miktarı öğrenilmek istenen isim birden fazla olabileceğine göre **wieviel** sorusundan sonra gelen ismin muhakkak çoğul halde olması gerekir. Aslında «kaç tane »sözü de çoğul bir anlam taşımaktadır.

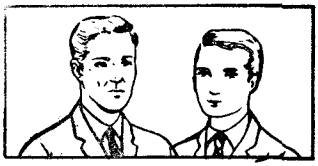
Was ve **wie** soru kelimeleriyle başlayan sorularda bu kelimelerden hemen sonra **ist** veya **sind** yer almaktaydı. **Wieviel** ile başlayan soru cümlesinde durum biraz değişiktir. Bu cümlelerde **wieviel** sorusundan sonra «kaç tane» olduğu sorulan isim yer alır ve bundan sonra da **sind das** gelir.

Wieviel Häuser sind das?
Bunlar kaç evdir?

Das sind zwei Häuser.
Bunlar iki evdir.

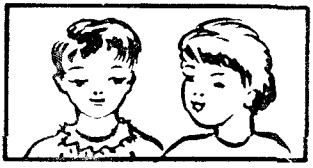
Cevapta «Bunlar iki evdir.» dediğimiz halde «ev» kelimesinin Almancada çoğul halde bulunduğunu (**Häuser**) görüyoruz. Türkçede «iki kitap, üç çocuk, dört çiçek» derken «kitap, çocuk, çiçek» isimleri tekil halde bulunurlar. Almancada ise önlerinde birden fazla olduklarını gösteren kelimeler (iki, üç dört, ...) bulunduğu için daima çoğuldurlar. (**zwei Bücher, drei Kinder, vier Blumen, fünf Kinder,...**) gibi.

Wieviel Männer sind das?
Bunlar kaç adamdır?

Das sind zwei Männer.
Bunlar iki adamdır.

Wieviel Kinder sind das?
Bu çocuklar kaç tanedir?

Das sind zwei Kinder.
Bunlar iki çocuktur

Wieviel Vögel sind das?
Bunlar kaç kuştur?

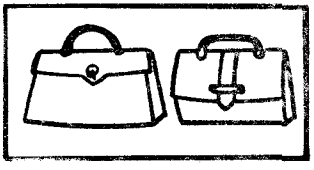
Das sind drei Vögel.
Bunlar üç kuştur.

Wieviel Frauen sind das?
Bunlar kaç kadındır?

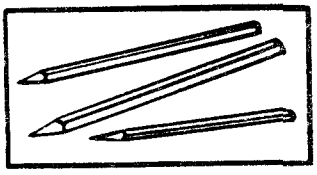
Das sind vier Frauen.
Bunlar dört kadındır.

Wieviel Mappen sind das?
Bunlar kaç çantadır?

Das sind zwei Mappen.
Bunlar iki çantadır.

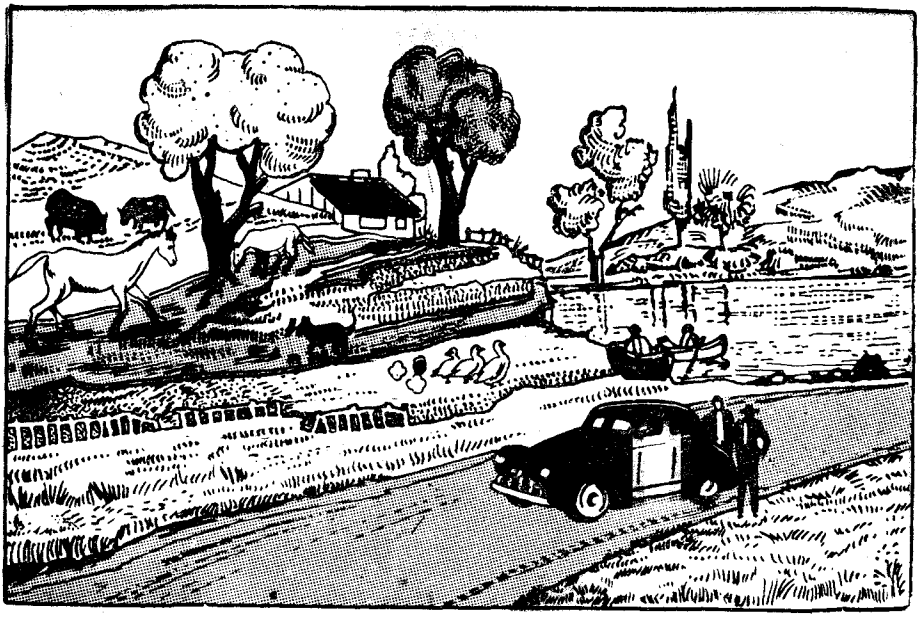
Wieviel Bleistifte sind das?
Bunlar kaç kalemdir?

Das sind drei Bleistifte.
Bunlar üç kalemdir .

8

LEHRSTÜCK ACHT

Öğrenilecek kelimeler

acht [aht]	sekiz	**dort** [dort]	orada
das Auto [auto]	otomobil	**du** [du:]	sen
die Autos [autos]	otomobiller	**die Ente** [ente]	ördek
der Arzt [artst]	doktor	**die Enten** [enten]	ördekler
die Ärzte [ertste]	doktorlar	**er** [er]	o
blau [blau]	mavi	**es** [es]	o
das Boot [bo:t]	sandal	**das Feld** [feld]	tarla
die Boote [bo:te]	sandallar	**die Felder** [felder]	tarlalar
braun [braun]	kahverengi		

der Fischer [fişer]	balıkçı	**das Meer** [me:r]	deniz
die Fischer [fişer]	balıkçılar	**die Meere** [me:re]	denizler
gelb [gelb]	sarı	**rot** [ro:t]	kırmızı
grün [grü:n]	yeşil	**schwarz** [şvarts]	siyah
hier [hi:r]	burada	**sein** [zayn]	olmak
hoch [hoh]	yüksek	**sie** [zi:]	o (kadın), onlar
der Hügel [hü:gel]	tepe	**Sie** [zi]	Siz
die Hügel [hü:gel]	tepeler	**sieben** [zi:ben]	yedi
ich [ih]	ben	**und** [und]	ve
ihr [i:r]	siz	**weiss** [ways]	beyaz
die Kuh [ku:]	inek	**wer** [ve:r]	kim
die Kühe [kü:e]	inekler	**wieviel** [vi:fi:l]	kaç, kaç tane
		wir [vi:r]	biz

AÇIKLAMALAR

WER

Okuma parçasındaki yeni kelimeler yanında size yeni bir soru şekli de öğreteceğiz. İkinci dersimizde ne olduğunu öğrenmek istediğimiz bir cisim için **Was ist das?** şeklinde bir soru sorduğumuzu öğrendik. Şahısların kim olduğunu öğrenmek için sorulacak soru Almancada «kim» kelimesinin karşılığı olan **wer** ile yapılır. **Wer** kelimesinin cümle içindeki yeri ve kullanılışı **was** gibidir.

Was ist das?
Bu nedir?

Das ist ein Buch.
Bu bir kitapdır.

Wer ist das?
Bu kimdir?

Er ist Hasan.
O Hasandır.

Wer ist dort?
Kim oradadır?

Der Lehrer ist dort.
Öğretmen oradadır.

Wer ist hier?
Kim buradadır?

Der Schüler ist hier.
Öğrenci buradadır.

Wer ist sie?
O kimdir?

Sie ist Ayşe.
O Ayşedir.

Wer ist er?
O kimdir?

Er ist Hans.
O Hanstır.

— 3 —

Wer bin ich?	**Du bist Ahmet.**
Ben kimim?	Sen Ahmetsin.
Wer bist du?	**Ich bin Peter.**
Sen kimsin?	Ben Peterim.
Wer ist klein?	**Der Schüler ist klein.**
Kim küçüktür?	Öğrenci küçüktür.
Wer ist gross?	**Der Fischer ist gross.**
Kim büyüktür?	Balıkçı büyüktür.

EIN BILD

Das ist ein Bild. Das ist ein kleiner Hügel. Was ist das? Das ist ein weisses Haus. Dort sind die Bäume. Sie sind hoch. Was sind das? Das sind Kühe, Pferde und Enten. Die Pferde und die Enten sind weiss. Die Kühe sind schwarz. Das Feld ist gross und grün. Ist das ein Auto? Ja, das ist ein Auto. Es ist ein rotes Auto. Wieviel Männer sind dort? Zwei Männer sind dort.

Das Meer ist blau. Die Boote sind nicht blau, sondern sie sind rot und gelb. Das sind zwei Männer. Wer sind sie? Sie sind Fischer. Ist das ein schönes Bild? Ja, das ist ein schönes Bild.

BİR RESİM

Bu bir resimdir. Bu küçük bir tepedir. Bu nedir? Bu beyaz bir evdir. Ağaçlar oradadır. Onlar yüksektir. Bunlar nedir? Bunlar inekler, atlar ve ördeklerdir. Atlar ve ördekler beyazdır. İnekler siyahtır. Tarla büyük ve yeşildir. Bu bir otomobil midir? Evet, bu bir otomobildir. O kırmızı bir otomobildir. Oradaki adamlar kaç tanedir? Oradaki adamlar iki tanedir.

Deniz mavidir. Sandallar mavi değildir, bilâkis onlar kırmızı ve sarıdır. Bunlar iki adamdır. Onlar kimdir? Onlar balıkçıdır. Bu güzel bir resim midir? Evet, bu güzel bir resimdir.

UND

Okuma parçasında kullandığımız «ve» anlamına gelen bu kelimenin kullanılışı çok basittir, ama dikkat edilmezse büyük yanlışlar da yapılabilir. **Und** bazan iki ayrı cümleyi birbirine bağlar, bazan da cümle içinde iki ismin veya iki zamirin veya iki sıfatın arasına girer. Şimdi bütün bu halleri açıklayan örnekler görelim.

Das ist eine Mappe, und das ist ein Buch.
Bu bir çantadır ve bu bir kitaptır.

Ahmet ist klein, und Ayşe ist gross.
Ahmet küçüktür ve Ayşe büyüktür.

Das Pferd ist weiss, und die Kuh ist schwarz.
At beyazdır ve inek siyahtır.

Bu örneklerde **und** iki cümleyi birbirine bağlamış ve cümlelerin yapısında hiçbir değişiklik olmamıştır. Hepsi aynı kalmıştır. Yalnız **und**'un önüne böyle hallerde bir virgül koymalısınız.

Der Bleistift ist schwarz und lang.
Kalem siyah ve uzundur.

Das Auto ist rot und gross.
Otomobil kırmızı ve büyüktür.

Die Pferde sind weiss und schön.
Atlar beyaz ve güzeldir.

Yukarıdaki cümlelerde ise **und** iki sıfat arasına girmiş ve cümlenin anlamını daha genişletmiştir.

Ahmet und Ayşe sind Kinder.
Ahmet ve Ayşe çocuktur.

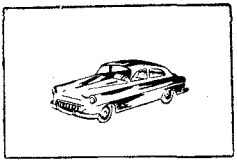
Die Katze und der Hund sind hier.
Kedi ve köpek buradadır.

Das Fenster und die Tür sind nicht offen.
Pencere ve kapı açık değildir.

Yukarıdaki cümlelerde de **und** cümlenin başına gelen iki ismin arasına girmiştir. Cümlenin başında birden fazla isim bulunduğu için fiil eki olarak çoğul hallerde kullandığımız **sind** kullanılmıştır. Böyle **und** ile bağlanmış iki isimle başlayan cümlelerde mutlaka **sind** kullanılmalıdır, çünkü cümlenin öznesi bu şekilde çoğul hale gelmiştir. Cümlenin diğer kısımlarında bir değişiklik olmaz.

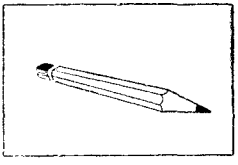
Sorular ve cevaplar

Ist das Auto grün?
Otomobil yeşil midir?

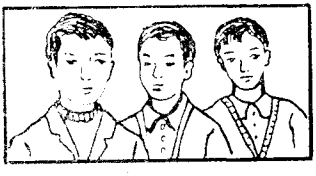
Nein, das Auto ist nicht grün, sondern schwarz.
Hayır, otomobil yeşil değil, siyahtır.

Ist der Bleistift kurz oder lang?
Kalem kısa mıdır yoksa uzun mudur?

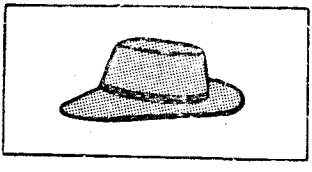
Der Bleistift ist kurz.
Kalem kısadır.

Wer sind sie?
Onlar kimdir?

Sie sind Kinder.
Onlar çocuktur.

Ist das ein schwarzer Hut?
Bu siyah bir şapka mıdır?

Ja, das ist ein schwarzer Hut.
Evet, bu siyah bir şapkadır.

Ist er Ahmet?
O Ahmet midir?

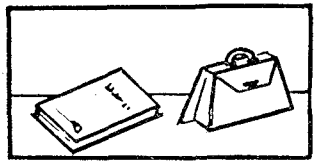
Nein, er ist nicht Ahmet, sondern Veli.
Hayır, o Ahmet değil, Veli'dir.

Wer ist es?
O kimdir?

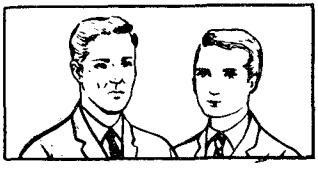
Es ist ein Mädchen.
O bir kızdır.

Sind das ein Buch und eine Mappe?
Bunlar bir kitap ve bir çanta mıdır?

Ja, das sind ein Buch und eine Mappe.
Evet, bunlar bir kitap ve bir çantadır.

Wieviel Männer sind das?
Bunlar kaç adamdır?

Das sind zwei Männer.
Bunlar iki adamdır.

Sind sie Kinder?
Onlar çocuk mudur?

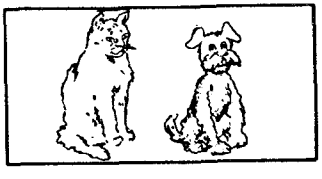
Ja, sie sind Kinder.
Evet, onlar çocuktur.

Ist er ein Junge?
O bir erkek çocuk mudur?

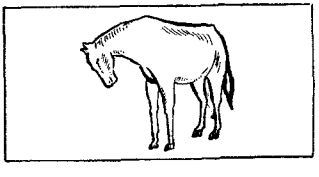
Ja, er ist ein Junge.
Evet, o bir erkek çocuktur.

Sind das ein Hund und eine Katze?
Bunlar bir köpek ve bir kedi midir?

Ja, das sind ein Hund und eine Katze.
Evet, bunlar bir köpek ve kedidir.

Ist das Pferd weiss und gross?
At beyaz ve büyük müdür?

Ja, das Pferd ist weiss und gross.
Evet, at beyaz ve büyüktür.

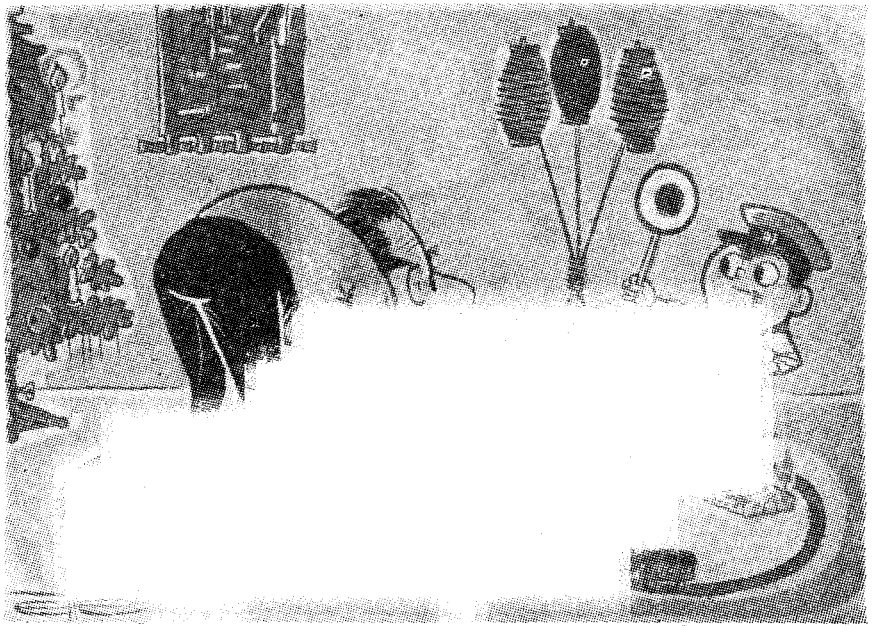
İSİMLERİN YERİNE ŞAHIS ZAMİRİ KULLANILMASI

Bu konuyu yedinci dersimizde etraflıca işledik, ama bir kere daha örneklerle hatırlatmayı uygun buluyoruz.

Ist das EIN BUCH?	Bu bir KİTAP mıdır?
Ja, DAS ist ein Buch.	Evet, BU bir kitaptır.
Ja, ES ist ein Buch.	Evet, O bir kitaptır.
Ist die Tür offen?	Kapı açık mıdır?
Ja, DIE TÜR ist offen.	Evet, KAPI açıktır.
Ja, SIE ist offen.	Evet, O açıktır.
Wie ist der Schüler?	Öğrenci nasıldır?
DER SCHÜLER ist gut.	ÖĞRENCİ iyidir.
ER ist gut.	O iyidir.
Wer ist hier?	Kim buradadır?
DER LEHRER ist hier.	ÖĞRETMEN buradadır.
ER ist hier.	O buradadır.
Sind die Kuh und das Pferd weiss?	İnek ve at beyaz mıdır?
Ja, DIE KUH UND DAS PFERD sind weiss.	Evet, İNEK VE AT beyazdır.
Ja, SIE sind weiss.	Evet, ONLAR beyazdır.
Sind die Fischer dort?	Balıkçılar orada mıdır?
Ja, DIE FISCHER sind dort.	Evet, BALIKÇILAR oradadır.
Ja, SIE sind dort.	Evet, ONLAR oradadır.

Yukarıdaki örneklerde daha önce de öğrendiğimiz gibi artikeli **die** olan isimlerin yerine **sie,** artikeli **der** olan isimlerin yerine **er,** ve artikeli **das** olan isimlerin yerine de **es** kullanılmıştır. Çoğul isimlerin yerine de «onlar» anlamına gelen **sie** gelmiştir. «**und**» ile birleştirilmiş iki ismin yerine (**die Kuh und das Pferd** gibi) ikisi de tekil olmasına rağmen gene **sie** kullanılır. Cümlenin olumsuz olması hiçbir şey değiştirmez. İsmin yerine «o» ya da «onlar»

gibi şahıs zamirleri kullanabilmemiz için bu kelimelerle neyi kastettiğimiz açıkça bilinmelidir. Örneğin, **Ist die Tür offen?** sorusuna, **Ja, sie ist offen.** diye ismin yerine şahıs zamiri kullanarak cevap verebiliriz, çünkü **sie** ile kapıyı kastettiğimiz açıkça bellidir.

— **Vater, du bist kein guter Tunnel.**
— Baba, sen iyi bir tünel değilsin.

TEST 4

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Ich bin ein Arzt. 2 — Das ist ein kleines Auto. 3 — Wieviel Die Enten sind das? 4 — Wer seid ihr? 5 — Sind die Hügel hoch? 6 — Ahmet und Ali sind nicht hier. 7 — Du bist kein guter Lehrer. 8 — Wir sind keine Fischer. 9 — Seid ihr Soldaten? 10 — Sind Sie ein Arzt?

B

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Türkçe karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — **Sie ist eine gute Schülerin.**	A — Bunlar kaç attır?
2 — **Seid ihr Schüler?**	B — İyi bir erkek öğrencidir.
3 — **Wieviel Kühe sind das?**	C — Bunlar bir kedi ve bir köpektir.
4 — **Das sind eine Katze und ein Hund.**	D — Biz iyi (erkek) çocuklarız.
5 — **Wer bist du?**	E — İyi bir kız öğrencidir.
6 — **Wir sind gute Jungen.**	F — Erkek öğrenci ve kız öğrenci buradadır.
7 — **Sind Sie ein Lehrer?**	G — Erkek öğrenci ve kız öğrenci burada mıdır?
8 — **Wieviel Pferde sind das?**	H — Erkek öğrenci misiniz?
9 — **Sind der Schüler und die Schülerin hier?**	İ — Bir öğretmen misiniz?
	J — Bunlar kaç inektir?
	K — Sen kimsin?

C

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Almanca karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Bunlar kaç sandaldır?	A — **Sie sind kein guter Fischer.**
2 — Kim güzeldir?	B — **Wieviel Boote sind das?**
3 — Bir doktor musun?	C — **Du bist kein guter Fischer.**
4 — İyi bir balıkçı değilsin.	D — **Bist du ein Arzt?**
5 — Bunlar kaç tepedir?	E — **Ihr seid gute Soldaten.**
6 — İyi asker değilsiniz.	F — **Ihr seid keine guten Soldaten.**
7 — Kimsiniz?	G — **Wer ist schön?**
8 — Kitap ve çanta yeşil değildir.	H — **Wieviel Hügel sind das?**
9 — At kahverengi ve büyük müdür?	İ — **Wer seid ihr?**
	J — **Das Buch und die Mappe sind nicht grün.**
	K — **Ist das Pferd braun und gross?**

D

Aşağıda birtakım sorular verilmiştir. Bunların altındaki dört şıktan hangisinin bu soruların cevabı olduğunu bulunuz.

1 — Wieviel Blumen sind das?

a — Das sind Blumen. b — Das ist eine Blume. c — Das sind acht Blumen. d — Die Blumen sind hier.

2 — Sind Sie ein Arzt?

a — Ja, du bist ein Arzt. b — Nein, ich bin kein Arzt. c — Das ist ein Arzt. d — Ja, er ist ein Arzt.

3 — Wer ist schön?

a — Die Frau ist schön. b — Nein, die Frau ist nicht schön. c — Ich bin nicht schön. d — Die Frau ist gut.

4 — Wieviel Bäume sind das?

a — Das sind Bäume. b — Das sind zwei Bäume. c — Das sind zwei Baum. d — Das ist zwei Bäume.

E

Aşağıdaki cümlelerde büyük harfle yazılı kelimelerin yerine hangi şahıs zamirinin kullanılabileceğini bulunuz. Cevaplar kâğıdına sadece bu şahıs zamirini yazın.

1 — DIE KUH UND DAS PFERD sind weiss.

2 — Ist DAS AUTO grün oder gelb?

3 — AHMET ist ein guter Junge.

4 — AYŞE ist ein schönes Mädchen.

5 — DER MANN ist hier.

6 — DIE FRAU ist schön und gut.

Test 3'ün yapılmış şekli:

A. 1 — das, ist, 2 — ist, 3 — eine, 4 — der, ist, 5 — sind, die, 6 — sind, 7 — sind, 8 — ein, oder, 9 — ist, ein, 10 — sind
B. 1 — G, 2 — J, 3 — K, 4 — İ, 5 — D, 6 — B, 7 — A, 8 — H
C. 1 — J, 2 — A, 3 — E, 4 — F, 5 — İ, 6 — G, 7 — C, 8 — H
D. 1 — b, 2 — a, 3 — c, 4 — a, 5 — d, 6 — d, 7 — c, 8 — c, 9 — b, 10 — d

9

LEHRSTÜCK NEUN

WELCHER, WELCHE, WELCHES

Yukarıda gördüğümüz, [velher, velhe, velhes] olarak okunan bu üç kelime Türkçede «hangi» anlamına gelir. Türkçede bu soru zamirinin daima bir ismin önünde bulunduğunu biliyoruz. «Hangi adam? Hangi kadın? Hanki kitap?» gibi. Almancada da bu soru zamiri ayni Türkçedeki gibi bir ismin önünde bulunur. Öğrendiğimiz bu kelimeler **welch-** kökünе **«er, e, es»** takılarının eklenmesiyle meydana gelmiştir. Her üçü de yalnız bir anlama, «hangi» anlamına gelir. Artikeli **der** olan bir ismin önünde **welcher, die** olan bir ismin önünde **welche, das** olan bir ismin önünde de **welches** kullanılır. Çoğul bir ismin artikeli **die** olduğu için çoğul isim önünde **welche** kullanılır.

Welcher Mann? - Hangi adam?	**Welche Männer?** - Hangi adamlar?
Welche Frau? - Hangi kadın?	**Welche Frauen?** - Hangi kadınlar?
Welches Buch? - Hangi kitap?	**Welche Bücher?** - Hangi kitaplar?

Bu örneklerde **Mann**'ın artikeli **der** olduğu için **welcher, Frau**'nun artikeli **die** olduğu için **welche, Buch**'unki **das** olduğundan **welches** kullanılmıştır. İsmin önüne hem **welcher, welche, welches** soru kelimelerinden birini, hem de o ismin artikelini yazmak olmaz. Yâni katiyen **«Welcher der Mann? Welche die Frau?...»** yazılamaz.

Şimdi **welcher, welche, welches** ile daha uzun sorular yapalım.

Welcher Baum ist gross?	Hangi ağaç büyüktür?

Welche Tür ist offen?	Hangi kapı açıktır?
Welches Mädchen ist hier?	Hangi kız buradadır?
Welche Boote sind gelb?	Hangi sandallar sarıdır?
Welche Kuh ist schwarz?	Hangi inek siyahtır?
Welche Enten sind weiss?	Hangi ördekler beyazdır?
Welcher Junge ist gut?	Hangi erkek çocuk iyidir?
Welche Felder sind gross?	Hangi tarlalar büyüktür?
Welches Kind ist schlecht?	Hangi çocuk kötüdür?
Welche Autos sind rot?	Hangi otomobiller kırmızıdır?
Welche Blume ist schön?	Hangi çiçek güzeldir?
Welche Katzen sind dort?	Hangi kediler oradadır?

Gördüğümüz gibi çoğul örneklerin tekillerden farkı, bunlarda, artikel daima **die** olduğu için **welche**, çoğul bir isim ve **sind** kullanılmasıdır.

DIESER, DIESE, DIESES ve JENER, JENE, JENES

Türkçedeki işaret zamirleri «bu, şu, o» ve bunların çoğulları «bunlar, şunlar, onlar» Almancada **dieser** [di:zer], **diese** [di:ze], **dieses** [di:zes] ve **jener** [ye:ner], **jene** [ye:ne], **jenes** [ye:nes] ile ifade edilir. Bu kelimelerde de **dies-** ve **jen-** köklerine **«er, e, es»** takılarının eklendiğini görüyoruz. Artikeli **der** olan isimlerle **dieser** ve **jener, die** olan isimlerle **diese** ve **jene, das** olan isimlerle de **dieses** ve **jenes** kullanılır. Çoğul isimlerin artikelleri yalnız **die** olduğu için **diese** ve **jene** kullanılır. Bunlardan **dieser, diese, dieses** daha çok «bu», **jener, jene, jenes** ise «şu veya o» anlamına gelir. Biz derslerimizde **jener, jene, jenes**'i sadece «şu» anlamında kullanacağız.

dieser Mann - bu adam	**diese Männer** - bu adamlar
diese Frau - bu kadın	**diese Frauen** - bu kadınlar
dieses Buch - bu kitap	**diese Bücher** - bu kitaplar
jener Mann - şu (veya o) adam	**jene Männer** - şu adamlar
jene Frau - şu (veya o) kadın	**jene Frauen** - şu kadınlar
jenes Buch - şu (veya o) kitap	**jene Bücher** - şu kitaplar

Şimdi bunlarla cümleler yapalım.

Dieser Fischer ist gut.	Bu balıkçı iyidir.
Jenes Auto ist nicht grün.	Şu otomobil yeşil değildir.
Dieser Schüler ist gut; jener Schüler ist schlecht.	Bu öğrenci iyidir; şu öğrenci kötüdü
Diese Züge sind lang.	Bu trenler uzundur.
Jene Schule ist nicht gross.	Şu okul büyük değildir.
Dieses Lehrstück ist lang, und diese Übung ist kurz.	Bu ders uzundur ve bu **çalıştırma** kısadır.
Jene Zimmer sind sauber.	Şu odalar temizdir.
Diese Bilder sind nicht schön.	Bu resimler güzel değildir.
Dieses Pferd ist schmutzig.	Bu at kirlidir.
Jener Soldat ist gut.	Şu asker iyidir.
Dieses Boot ist nicht grün, sondern blau.	Bu sandal yeşil değil, **mavidir.**

Sorular ve cevaplar

Welcher Apfel ist sauber?
Hangi elma temizdir?

Dieser Apfel ist sauber.
Bu elma temizdir.

Welche Blumen sind rot?
Hangi çiçekler kırmızıdır?

Jene Blumen sind rot.
Şu çiçekler kırmızıdır.

Welcher Bleistift ist lang?
Hangi kalem uzundur?

Jener Bleistift ist lang.
Şu kalem uzundur.

Welches Pferd ist hier?
Hangi at buradadır?

Dieses Pferd ist hier.
Bu at buradadır.

Welches Kind ist dort?
Hangi çocuk oradadır?

Jenes Kind ist dort.
Şu çocuk oradadır.

Welche Schüler sind gut?
Hangi öğrenciler iyidir?

Diese Schüler sind gut.
Bu öğrenciler iyidir.

Welcher Vogel ist klein ?
Hangi kuş küçüktür?

Dieser Vogel ist klein.
Bu kuş küçüktür.

Welche Frau ist schön?
Hangi kadın güzeldir?

Jene Frau ist schön.
Şu kadın güzeldir.

Welche Türen sind offen?
Hangi kapılar açıktır?

Diese Türen sind offen.
Bu kapılar açıktır.

Welche Hunde sind klein?
Hangi köpekler küçüktür?

Jene Hunde sind klein.
Şu köpekler küçüktür.

Welche Katze ist dort?
Hangi kedi oradadır?

Diese Katze ist dort.
Bu kedi oradadır.

Welche Schule ist gross?
Hangi okul büyüktür?

Jene Schule ist gross.
Şu okul büyüktür.

Welcher Arzt ist gut?
Hangi doktor iyidir?

Dieser Arzt ist gut.
Bu doktor iyidir.

Ist jener Hügel hoch?
Şu tepe yüksek midir?

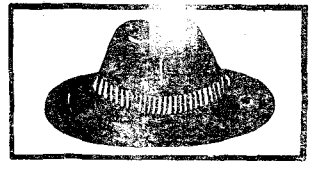
Ja, jener Hügel ist hoch.
Evet, şu tepe yüksektir.

Sind diese Mappen rot oder weiss?
Bu çantalar kırmızı mıdır yoksa beyaz mıdır?

Diese Mappen sind weiss.
Bu çantalar beyazdır.

Ist dieser Hut weiss oder schwarz?
Bu şapka beyaz mıdır yoksa siyah mıdır?

Dieser Hut ist schwarz.
Bu şapka siyahtır.

Welche Enten sind weiss?
Hangi ördekler beyazdır?

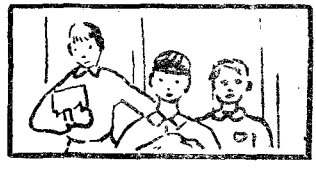
Diese Enten sind weiss.
Bu ördekler beyazdır.

Wieviel Blumen sind das?
Bunlar kaç çiçektir?

Das sind zwei Blumen.
Bunlar iki çiçektir.

Wer sind sie?
Onlar kimdir?

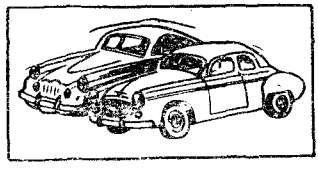
Sie sind Schüler.
Onlar öğrencidir.

Wie ist diese Kuh?
Bu inek nasıldır?

Diese Kuh ist schwarz.
Bu inek siyahtır.

Sind diese Autos klein?
Bu otomobiller küçük müdür?

Nein, diese Autos sind nicht klein, sondern gross.
Hayır, bu otomobiller küçük değil, büyüktür.

KISALTILMIŞ ÇOĞUL EKLERİ

Şimdiye kadar öğrendiğimiz her ismin altında çoğulunu da tam olarak veriyorduk. Fakat Avrupada basılmış birçok kitap ve sözlüklerde çoğullar kısaltılmış bir şekilde verilir. Biz de bundan sonraki derslerimizde çoğulları kısaltarak vereceğiz.

İsimler çoğul olunca artikellerinin **die** olduğunu ve bir takım takılar aldıklarını öğrenmiştik. Biz de çoğulları kısaltarak verirken ismin yanına bir virgül koyup sadece bu takıyı yazacağız. Bu takıyı yanında duran isme ekleyerek o ismi çoğul hale getirmiş olacaksınız. Meselâ, derslerimizde «resim» anlamına gelen **das Bild** kelimesinin çoğulunu **die Bilder** şeklinde ismi tam yazarak vermiştik. Bu kelimenin çoğulunu kısaltmış yeni şekle göre, çoğulda aldığı takı «**-er**» olduğundan «**das Bild, er**» şeklinde vereceğiz. Her çoğul ismin artikeli **die** olduğu için bunu ayrıca belirtmiyeceğiz. Çoğulda artikel olarak daima **die** kullanmalısınız.

Şimdiye kadar öğrendiğimiz isimlerin çoğullarını böyle kısaltılmış olarak görelim. Her ismin altında çoğulu eskiden verdiğimiz gibi yazılmıştır. Bunların yanında ise çoğulları kısaltılmış olarak verilmiştir. Bu örnekleri dikkatle inceleyiniz.

das Bild **die Bilder**	**das Bild,er**	**der Tisch** **die Tische**	**der Tisch,e**
der Bleistift **die Bleistifte**	**der Bleistift,e**	**die Tür** **die Türen**	**die Tür,en**
die Blume **die Blumen**	**die Blume,n**	**die Übung** **die Übungen**	**die Übung,en**
das Ei **die Eier**	**das Ei,er**	**das Zimmer** **die Zimmer**	**das Zimmer,-**
das Fenster **die Fenster**	**das Fenster,-**	**der Hund** **die Hunde**	**der Hund,e**
das Lehrstück **die Lehrstücke**	**das Lehrstück,e**	**der Junge** **die Jungen**	**der Junge,n**
die Mappe **die Mappen**	**die Mappe,n**	**die Katze** **die Katzen**	**die Katze,n**
		der Lehrer **die Lehrer**	**der Lehrer,-**

das Mädchen die Mädchen	das Mädchen,-	das Auto die Autos	das Auto,s
das Pferd die Pferde	das Pferd,e	das Boot die Boote	das Boot,e
die Schule die Schulen	die Schule,n	die Ente die Enten	die Ente,n
der Schüler die Schüler	der Schüler,-	das Feld die Felder	das Feld,er
die Schülerin die Schülerinnen	die Schülerin,nen	der Fischer die Fischer	der Fischer,-
die Frau die Frauen	die Frau,en	der Hügel die Hügel	der Hügel,-
das Kind die Kinder	das Kind,er	das Meer die Meere	das Meer,e
der Soldat die Soldaten	der Soldat,en		

Yukarıdaki örneklerde, meselâ **die Blume** kelimesinin yanında virgülden sonra bir «**n**» harfi duruyor. Bu ismi çoğul yapmak için başa **die** artikelini, kelimenin sonuna da «**n**» eklemek kâfidir: **die Blumen. Das Ei** kelimesinin yanında virgülden sonra «**er**» takısı vardır. Kelimenin başına **die**, sonuna da «**er**» eklersek çoğul yapmış oluruz: **die Eier.**

Bazı kelimelerin yanında virgülden sonra sadece bir çizgi görüyorsunuz. Bunlar çoğulda da aynı kalan, hiçbir takı almayan kelimelerdir. (**das Fenster, das Zimmer, der Lehrer, das Mädchen, der Schüler...** gibi). Bu kelimelerde başa tabii ki artikel olarak **die** gelir ve bütün kelime hiç değiştirilmeden yazılır. Örnekleri inceleyiniz.

Bazı isimlerin ise çoğulda ilk sesli harflerinin üzerine iki nokta konduğunu öğrendik. Bunu kelimeden sonraki virgülün yanına iki nokta koyarak belirteceğiz (..). Şayet isim hem iki nokta hem de bir takı alıyorsa, bu takıyı bu iki noktadan sonra vereceğiz. Örnekleri inceleyiniz.

der Apfel die Äpfel	der Apfel,..	das Buch die Bücher	das Buch,..er

das Haus **die Häuser**	**das Haus,..er**	**der Vogel** **die Vögel**	**der Vogel,..**
der Hut **die Hüte**	**der Hut,..e**	**der Zug** **die Züge**	**der Zug,..e**
der Stuhl **die Stühle**	**der Stuhl,..e**	**der Arzt** **die Ärzte**	**der Arzt,..e**
der Mann **die Männer**	**der Mann,..er**	**die Kuh** **die Kühe**	**die Kuh,..e**
der Baum **die Bäume**	**der Baum,..e**		

Das Haus kelimesinin çoğulunun kısaltılmış şeklinde iki nokta (..) ve «**er**» takısı var. Şu halde bu kelimeyi çoğul yaparken başa **die** artikelini koyup ilk sesli harfin, yani «a» nın üstüne iki nokta, sona da «er» takısını ekleyeceğiz. **Der Vogel** kelimesinde ise virgülden sonra sadece iki nokta verilmiş. Bu durumda ilk sesli harfin, yani «o» nun üstüne iki nokta koyacağız, sona birşey eklemeyeceğiz.

Bunlar dışında, çoğul yapılırken çok büyük değişiklikler gösteren kelimelerin çoğullarını kısaltılmış olarak değil de gene tam yazarak vereceğiz.

«hangi», «bu» ve «şu veya o» kelimelerinin Almancalarının artikele göre hangi takıları aldıklarını bir kere daha şematik olarak görelim.

der	die	das
welchER Mann?	welchE Frau?	welchES Kind?
diesER Mann	diesE Frau	diesES Kind
jenER Mann	jenE Frau	jenES Kind

die (çoğul)		
welchEMänner?	welchE Frauen?	welchE Kinder?
diesE Männer	diesE Frauen	dieseE Kinder
jenE Männer	jenE Frauen	jenE Kinder

10

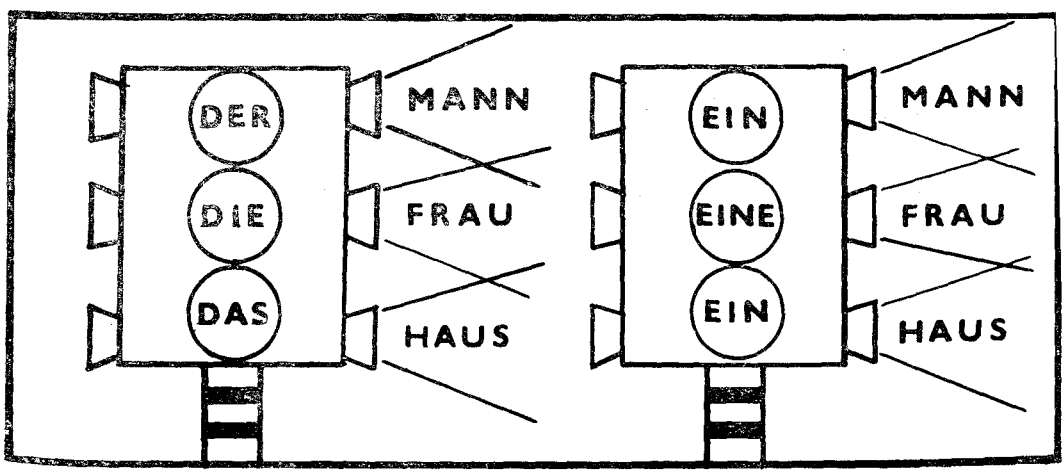
LEHRSTÜCK ZEHN

ÖZET

Bu dersten başlayarak kurs sonuna kadar her on derste bir, son on ders içinde öğretilenler bir özet halinde tekrarlanacaktır. Özet derslerini çalışırken burada kısaca değinilen konuların daha geniş olarak anlatıldığı dersleri de gözden geçirmenizi öğütleriz.

I

Almancada özel isimler hariç her ismin önünde mutlaka artikel denilen **der, die, das** kelimelerinden biri ya da «bir» anlamına gelen **ein** veya **eine** bulunur. Her ismi öğrenirken muhakkak onun hangi artikeli aldığını da öğrenmek gerekir.

KISALTILMIŞ ÇOĞUL EKLERİ

Şimdiye kadar öğrendiğimiz her ismin altında çoğulunu da tam olarak veriyorduk. Fakat Avrupada basılmış birçok kitap ve sözlüklerde çoğullar kısaltılmış bir şekilde verilir. Biz de bundan sonraki derslerimizde çoğulları kısaltarak vereceğiz.

İsimler çoğul olunca artikellerinin **die** olduğunu ve bir takım takılar aldıklarını öğrenmiştik. Biz de çoğulları kısaltarak verirken ismin yanına bir virgül koyup sadece bu takıyı yazacağız. Bu takıyı yanında duran isme ekleyerek o ismi çoğul hale getirmiş olacaksınız. Meselâ, derslerimizde «resim» anlamına gelen **das Bild** kelimesinin çoğulunu **die Bilder** şeklinde ismi tam yazarak vermiştik. Bu kelimenin çoğulunu kısaltmış yeni şekle göre, çoğulda aldığı takı «**-er**» olduğundan «**das Bild, er**» şeklinde vereceğiz. Her çoğul ismin artikeli **die** olduğu için bunu ayrıca belirtmiyeceğiz. Çoğulda artikel olarak daima **die** kullanmalısınız.

Şimdiye kadar öğrendiğimiz isimlerin çoğullarını böyle kısaltılmış olarak görelim. Her ismin altında çoğulu eskiden verdiğimiz gibi yazılmıştır. Bunların yanında ise çoğulları kısaltılmış olarak verilmiştir. Bu örnekleri dikkatle inceleyiniz.

das Bild **die Bilder**	**das Bild,er**	**der Tisch** **die Tische**	**der Tisch,e**
der Bleistift **die Bleistifte**	**der Bleistift,e**	**die Tür** **die Türen**	**die Tür,en**
die Blume **die Blumen**	**die Blume,n**	**die Übung** **die Übungen**	**die Übung,en**
das Ei **die Eier**	**das Ei,er**	**das Zimmer** **die Zimmer**	**das Zimmer,-**
das Fenster **die Fenster**	**das Fenster,-**	**der Hund** **die Hunde**	**der Hund,e**
das Lehrstück **die Lehrstücke**	**das Lehrstück,e**	**der Junge** **die Jungen**	**der Junge,n**
die Mappe **die Mappen**	**die Mappe,n**	**die Katze** **die Katzen**	**die Katze,n**
		der Lehrer **die Lehrer**	**der Lehrer,-**

das Mädchen die Mädchen	das Mädchen,-	das Auto die Autos	das Auto,s
das Pferd die Pferde	das Pferd,e	das Boot die Boote	das Boot,e
die Schule die Schulen	die Schule,n	die Ente die Enten	die Ente,n
der Schüler die Schüler	der Schüler,-	das Feld die Felder	das Feld,er
die Schülerin die Schülerinnen	die Schülerin,nen	der Fischer die Fischer	der Fischer,-
die Frau die Frauen	die Frau,en	der Hügel die Hügel	der Hügel,-
das Kind die Kinder	das Kind,er	das Meer die Meere	das Meer,e
der Soldat die Soldaten	der Soldat,en		

Yukarıdaki örneklerde, meselâ **die Blume** kelimesinin yanında virgülden sonra bir «**n**» harfi duruyor. Bu ismi çoğul yapmak için başa **die** artikelini, kelimenin sonuna da «**n**» eklemek kâfidir: **die Blumen. Das Ei** kelimesinin yanında virgülden sonra «**er**» takısı vardır. Kelimenin başına **die**, sonuna da «**er**» eklersek çoğul yapmış oluruz: **die Eier.**

Bazı kelimelerin yanında virgülden sonra sadece bir çizgi görüyorsunuz. Bunlar çoğulda da aynı kalan, hiçbir takı almayan kelimelerdir. (**das Fenster, das Zimmer, der Lehrer, das Mädchen, der Schüler...** gibi). Bu kelimelerde başa tabii ki artikel olarak **die** gelir ve bütün kelime hiç değiştirilmeden yazılır. Örnekleri inceleyiniz.

Bazı isimlerin ise çoğulda ilk sesli harflerinin üzerine iki nokta konduğunu öğrendik. Bunu kelimeden sonraki virgülün yanına iki nokta koyarak belirteceğiz (..). Şayet isim hem iki nokta hem de bir takı alıyorsa, bu takıyı bu iki noktadan sonra vereceğiz. Örnekleri inceleyiniz.

der Apfel die Äpfel	der Apfel,..	das Buch die Bücher	das Buch,..er

IV

Bir cümleyi olumsuz yapmak için cümlede **ein** veya **eine** varsa bunlar **kein** veya **keine** şekline getirilir. Cümlede **ein** veya **eine** yoksa **nicht** kullanılır. Örnekler görelim:

Das ist ein Haus.	Bu bir evdir.
Das ist kein Haus.	Bu bir ev değildir.
Das ist eine Frau.	Bu bir kadındır.
Das ist keine Frau.	Bu bir kadın değildir.
Das sind Kinder.	Bunlar çocuktur.
Das sind keine Kinder.	Bunlar çocuk değildir.
Der Apfel ist gross.	Elma büyüktür.
Der Apfel ist nicht gross.	Elma büyük değildir.
Die Blumen sind schön.	Çiçekler güzeldir.
Die Blumen sind nicht schön.	Çiçekler güzel değildir.

Artikelleri gösteren bu şemayı inceleyiniz.

tekil		çoğul
der, das	**die**	**die**
ein	**eine**	çoğul yok
kein	**keine**	**keine**

Burada **ein, eine**'nin çoğulu olmadığını, ama bu çeşit çoğul cümleler olumsuz yapılırken **keine** kullanıldığını hatırlatalım. Örneğin,

Das ist ein Tisch.	Bu bir masadır.
Das sind Tische.	Bunlar masadır.
Das sind keine Tische.	Bunlar masa değildir.

V

Şimdiye kadar aşağıdaki soru kelimelerini öğrendik:

was?	:	ne?
wie?	:	nasıl?
wer?	:	kim?
wieviel?	:	kaç tane?
welcher?	:	hangi?
welche?	:	»
welches?	:	»

Bunlardan **wieviel** ile **welcher, welche, welches** öbürlerine nazaran bazı özellikler gösterirler.

Wieviel'den sonra bir fiil yerine bir isim gelir. Bu isim daima çoğul halde bulunur.

Wieviel BÜCHER sind das?	Bunlar kaç kitaptır?
Wieviel KINDER sind das?	Bunlar kaç çocuktur?

Welcher, welche, welches soru kelimelerinden sonra da bir isim gelir. Bu ismin artikeline göre bu üç kelimeden biri kullanılır.

der Mann	adam
welcher Mann?	hangi adam?
das Buch	kitap
welches Buch?	hangi kitap?
die Frau	kadın
welche Frau?	hangi kadın?

VI

Türkçedeki «bu» kelimesi Almancada **dieser, diese, dieses** kelimeleriyle ifade edilir. Bunlar ismin hemen önüne gelirler. İsmin artikeline göre üçünden biri kullanılır. «şu» veya «o» anlamına gelen **jener, jene, jenes** kelimelerinin kullanılışı da aynıdır.

Welche Tür ist offen?	Hangi kapı açıktır?
Welches Mädchen ist hier?	Hangi kız buradadır?
Welche Boote sind gelb?	Hangi sandallar sarıdır?
Welche Kuh ist schwarz?	Hangi inek siyahtır?
Welche Enten sind weiss?	Hangi ördekler beyazdır?
Welcher Junge ist gut?	Hangi erkek çocuk iyidir?
Welche Felder sind gross?	Hangi tarlalar büyüktür?
Welches Kind ist schlecht?	Hangi çocuk kötüdür?
Welche Autos sind rot?	Hangi otomobiller kırmızıdır?
Welche Blume ist schön?	Hangi çiçek güzeldir?
Welche Katzen sind dort?	Hangi kediler oradadır?

Gördüğümüz gibi çoğul örneklerin tekillerden farkı, bunlarda, artikel daima **die** olduğu için **welche**, çoğul bir isim ve **sind** kullanılmasıdır.

DIESER, DIESE, DIESES ve JENER, JENE, JENES

Türkçedeki işaret zamirleri «bu, şu, o» ve bunların çoğulları «bunlar, şunlar, onlar» Almancada **dieser** [di:zer], **diese** [di:ze], **dieses** [di:zes] ve **jener** [ye:ner], **jene** [ye:ne], **jenes** [ye:nes] ile ifade edilir. Bu kelimelerde de **dies-** ve **jen-** köklerine **«er, e, es»** takılarının eklendiğini görüyoruz. Artikeli **der** olan isimlerle **dieser** ve **jener, die** olan isimlerle **diese** ve **jene, das** olan isimlerle de **dieses** ve **jenes** kullanılır. Çoğul isimlerin artikelleri yalnız **die** olduğu için **diese** ve **jene** kullanılır. Bunlardan **dieser, diese, dieses** daha çok «bu», **jener, jene, jenes** ise «şu veya o» anlamına gelir. Biz derslerimizde **jener, jene, jenes**'i sadece «şu» anlamında kullanacağız.

dieser Mann - bu adam	**diese Männer** - bu adamlar
diese Frau - bu kadın	**diese Frauen** - bu kadınlar
dieses Buch - bu kitap	**diese Bücher** - bu kitaplar
jener Mann - şu (veya o) adam	**jene Männer** - şu adamlar
jene Frau - şu (veya o) kadın	**jene Frauen** - şu kadınlar
jenes Buch - şu (veya o) kitap	**jene Bücher** - şu kitaplar

Şimdi bunlarla cümleler yapalım.

Dieser Fischer ist gut.	Bu balıkçı iyidir.
Jenes Auto ist nicht grün.	Şu otomobil yeşil değildir.
Dieser Schüler ist gut; jener Schüler ist schlecht.	Bu öğrenci iyidir; şu öğrenci kötüdür.
Diese Züge sind lang.	Bu trenler uzundur.
Jene Schule ist nicht gross.	Şu okul büyük değildir.
Dieses Lehrstück ist lang, und diese Übung ist kurz.	Bu ders uzundur ve bu çalıştırma kısadır.
Jene Zimmer sind sauber.	Şu odalar temizdir.
Diese Bilder sind nicht schön.	Bu resimler güzel değildir.
Dieses Pferd ist schmutzig.	Bu at kirlidir.
Jener Soldat ist gut.	Şu asker iyidir.
Dieses Boot ist nicht grün, sondern blau.	Bu sandal yeşil değil, mavidir.

Şahıs zamirleri Türkçeye nazaran bazı farklar gösterirler. Türkçede bir tane üçüncü şahıs, yani «o» bulunmasına rağmen Almancada bu üç ayrı kelimeyle anlatılır. Kendisinden «o» diye bahsettiğimiz ismin artikeli **der** ise **er, die** ise **sie, das** ise **es** kullanılır.

Bunlardan başka bir de kibar bir hitap şekli olan ve «siz »anlamına gelen **Sie** vardır.

Şimdiye kadar öğrendiğimiz **ist** ve **sind** fiil ekleri **sein** fiilinin özel şekilleridir. Bu fiilin şahıslara göre çekimi şu şekilde olur:

Ich bin.....	Ben.....im.
Du bist.....	Sen.....sin.
Er ist.....	O.....dur.
Sie ist.....	O.....dur.
Es ist.....	O.....dur.
Wir sind.....	Biz.....iz.
Ihr seid.....	Siz.....siniz.
Sie sind.....	Onlar.....dır.
Sie sind.....	Siz.....siniz.

VIII

Aşağıda yanyana geldikleri zaman okunuşları değişen harflerin en önemlilerinden bazılarını görüyorsunuz. Bunların yanında içinde bu harfler geçen kelimeler verilmiştir.

ei [ay]	**weiss, Bleistift, sein**
ie [i:]	**hier, sie, wieviel**
j [y]	**Junge, ja**
z [ts]	**Arzt, Katze**
ch [h]	**acht, ich, Mädchen**
sch [ş]	**Tisch, Fischer, Schule**

TEST 5

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Welche Pferde sind weiss? 2 — Welcher Arzt ist gut? 3 — Jener Fischer ist hier. 4 — Welche Bücher sind klein? 5 — Ich bin ein Arzt.

B

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Türkçe karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — **Welches Haus ist gross?**	A — Hangi adam bir doktordur?
2 — **Diese Boote sind blau.**	B — Bu tarla büyüktür.
3 — **Dieser Mann ist ein Fischer.**	C — Hangi ev büyüktür?
4 — **Jenes Mädchen ist eine Schülerin.**	D — Şu kız bir öğretmendir.
	E — Bu sandallar mavidir.
5 — **Das ist keine Kuh.**	F — Bu tepe yüksektir.
6 — **Dieses Feld ist nicht gross.**	G — Bu bir inek değildir.
7 — **Wieviel Ärzte sind das?**	H — Şu ördek beyaz değildir.
8 — **Dieser Hügel ist hoch.**	İ — Bu adam bir balıkçıdır.
9 — **Jene Ente ist nicht weiss.**	J — Bunlar kaç doktordur?
10 — **Welcher Mann ist ein Arzt?**	K — Bu tarla büyük değildir.
	L — Şu kız bir öğrencidir.

C

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Almanca karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Hangi kız öğrenci buradadır?	A — **Diese Männer sind Soldaten.**
2 — Bu inek beyaz ve büyüktür.	B — **Jenes Fenster ist offen.**
3 — Şu otomobil siyah değildir.	C — **Jenes Bild ist schön.**
4 — Bu resim güzeldir.	D — **Dieser Mann ist kein Soldat.**
5 — O bir balıkçı değildir.	E — **Diese Kuh ist weiss und gross.**
6 — Şu adam bir öğretmendir.	F — **Dieses Bild ist schön.**
7 — Hangi çocuk bir erkek öğrencidir?	G — **Welche Schülerin ist hier?**
	H — **Jener Mann ist ein Lehrer.**
8 — Şu pencere açıktır.	İ — **Diese Männer sind keine Soldaten.**
9 — Bu adamlar asker değildir.	J — **Jenes Auto ist nicht schwarz.**
10 — Bu adamlar askerdir.	K — **Er ist kein Fischer.**
	L — **Welches Kind ist ein Schüler?**

Aşağıdaki boş bırakılan yerlere uygun takıları koyunuz.

1 — dies ... Vogel 2 — jen... Baum 3 — dies ... Übung 4 — dies ..
Ei 5 — jen... Enten 6 — welch... Schule 7 — dies .... Boote 8 — jen... Katze 9 — welch... Hunde 10 — jen.. Zimmer

Test 4'ün yapılmış şekli

A. 1 — ich 2 — ist, ein 3 — wieviel 4 — seid 5 — sind 6 — sind 7 — bist, -er 8 — sind 9 — ihr 10 — sind

B. 1 —E 2 — H 3 — J 4 — C 5 — K 6 — D 7 — İ 8 — A 9 — G

C. 1 — B 2 — G 3 — D 4 — C 5 — H 6 — F 7 — İ 8 — J — 9 — K

D. 1 — c 2 — b 3 — a 4 — b

E. 1 — sie 2 — es 3 — er 4 — sie 5 — er 6 — sie

11

LEHRSTÜCK ELF

MÜLKİYET SIFATLARI

Türkçede «benim, senin, onun, bizim, sizin, onların» kelimelerine mülkiyet sıfatı denir. Bunların Almancalarını okunuşlarıyla veriyoruz. Görüleceği gibi, mülkiyet sıfatı, önünde bulunduğu ismin artikeline göre küçük bir değişikliğe tabi olmaktadır.

Artikeli **der** veya **das** olan isimlerin önünde	Artikeli **die** olan isimlerin önünde	
mein [mayn]	**meine** [mayne]	benim
dein [dayn]	**deine** [dayne]	senin
sein [zayn]	**seine** [zayne]	onun (erkek ,**der**)
ihr [i:r]	**ihre** [i:re]	onun (dişi, **die**)
sein [zayn]	**seine** [zayne]	onun **(das)**
unser [unzer]	**unsere** [unzere]	bizim
euer [oyer]	**eure** [oyre]	**sizin**
ihr [i:r]	**ihre** [i:re]	onların
Ihr [i:r]	**Ihre** [i:re]	Sizin (nezaket ifadesi)

Almancada **mülkiyet sıfatlarının** yeri, **Türkçede** olduğu gibi, **isimlerin** önüdür.

mein Buch	benim kitabım
dein Haus	senin evin
sein Pferd	onun atı
ihr Apfel	onun elması
sein Fenster	onun penceresi
unser Arzt	bizim doktorumuz
euer Auto	sizin otomobiliniz
ihr Boot	onların sandalı
Ihr Schüler	Sizin öğrenciniz

Yukarıda mülkiyet sıfatları artikeli **der** veya **das** olan isimlerin önüne gelmiştir. Şimdi de bunların artikeli **die** olan isimlerin önünde nasıl kullanıldıklarını görelim.

meine Mappe	benim çantam
deine Blume	senin çiçeğin
seine Ente	onun ördeği
ihre Mappe	onun çantası
seine Tür	onun kapısı
unsere Schule	bizim okulumuz
eure Lehrerin	sizin öğretmeniniz
ihre Schule	onların okulu
Ihre Schülerin	Sizin öğrenciniz

Almancada mülkiyet sıfatlarını kullanırken şu önemli noktalara dikkat etmeliyiz:

1 — İlk sayfada verdiğimiz listede gördüğünüz gibi artikeli **der** veya **das** olan isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatlarıyle, artikeli **die** olan isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatları farklıdır. Artikeli **die** olan isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatlarına bir **(e)** eklenmiştir.

Şu halde, örneğin, **das Buch** kelimesinin artikeli **das** olduğu için yalnız **mein Buch, dein Buch, sein Buch,...** denebilir. **Der Apfel** kelimesinin artikeli **der** olduğu için yalnız **mein Apfel, dein Apfel,...** denebilir. Yani bunların her ikisinin de önüne artikeli **der** veya **das** olan isimlerle kullanılan mülkiyet sıfatları gelir. Buna karşılık, örneğin, **die Blume** kelimesinin artikeli **die** olduğu için **meine Blume, deine Blume,...** denir. Yukarıda gösterdiğimiz örnekleri bir kere daha inceleyiniz.

«sizin» anlamına gelen **euer** kelimesinin önüne **e** gelince **u**'dan sonraki **e** kalkar ve kelime **eure** şekline girer. Bu da yukarıda gördüğümüz gibi artikeli **die** olan isimlerin önündeki mülkiyet sıfatlarında olur.

— 3 —

2 — Şahıs zamirlerini öğrenirken «o» şahıs zamirinin Almancada üç ayrı karşılığı olduğunu görmüştük. Mülkiyet sıfatlarında da «onun» kelimesinin Almancada üç karşılığı vardır. Bunlar **sein** veya **seine, ihr** veya **ihre** ve gene **sein** veya **seine**'dir. Birinci ile üçüncü şeklin birbirinin aynı olduğunu görüyoruz. Bunu 5. sayfadaki listede tetkik ediniz.

Erkek veya artikeli **der** olan bir isim için **sein** veya **seine,** artikeli **das** olan bir isim için gene **sein, seine** ve artikeli **die** veya kendisi dişi olan bir isim için de **ihr** veya **ihre** kullanılır.

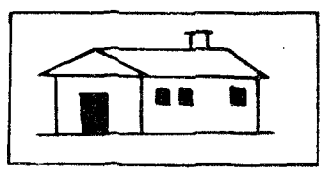
Seine Mappe ist schwarz.

Onun çantası siyahtır.

Yukarıdaki örnekte çantanın sahibi bir erkek olduğu ve **die** artikeli alan **Mappe** önünde bulunduğu için **seine** kullanılmıştır. Şu halde «onun» derken kastedilen, cinsiyeti erkek olan bir şahıs (Ali, Ahmet, Mehmet... gibi) veya artikeli **der** olan herhangi bir isim olabilir. (Örneğin, **der Schüler** = öğrenci, **der Mann** = adam, **der Tisch** = masa, gibi).

Sein Fenster ist klein.

Onun penceresi küçüktür.

Bu örnekte **sein Fenster** = onun penceresi derken burada pencerenin sahibi bir evdir. Almancada ev = **das Haus** kelimesinin artikeli **das** olduğu ve **das** artikeli alan **Haus** önünde bulunduğu için de **sein** kullanılmıştır. Şu halde «onun» derken canlının veya cismin artikeli, **das Haus** gibi, **das** ise **sein** veya **seine** mülkiyet sıfatları kullanılır.

Ihr Hund ist schwarz.

Onun köpeği siyahtır.

Burada da **ihr Hund** = onun köpeği derken köpek bir kadının olduğu, yani «onun» ile kastedilen bir kadın = **die Frau,** artikeli **die** olan bir isim olduğu ve **der** artikeli alan **Hund** önünde bulunduğu için **ihr** kullanılmıştır. «onun» derken kastedilen canlının veya cismin artikeli **die** ise **ihr** veya **ihre** kullanılır.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz: mülkiyet sıfatlarının **e** eki almış şekilleri artikeli **die** olan isimlerin önünde; ek almamış olanları, artikeli **der** veya **das** olan isimlerin önünde kullanılır.

3 — İlk sayfadaki listenin en sonunda ilk harfi büyük yazılan **Ihr, Ihre** kelimelerini gördünüz. Bunların Türkçe karşılığı «Sizin» dir. Bu «Sizin» kendimizden büyük birisine, bir yabancıya hitap ederken veya diğer nezaket göstermemiz gereken yerlerde ve durumlarda kullandığımız nazik hitap şeklidir. Bunu, ilk harfi küçük yazılan ve hem «onun» (kadın, **die**), hem de «onların» anlamına gelen **ihr** ile karıştırmamalısınız. Büyük harfle başlayan bu **Ihr, Ihre**'nin, Türkçesi gene «sizin» olan **euer, eure** ile farkı **euer, eure**'nin bir topluluk, bir grup (örneğin, bir grup öğrenci, bir sürü çocuk gibi) için, **Ihr, Ihre**'nin ise bir şahıs için kullanılmasıdır.

Şimdi önemli bir noktayı daha açıklayalım. Çoğul isimlerin önüne artikeli **die** olan isimlerin önünde kullanılan mülkiyet sıfatları gelir, çünkü bildiğimiz gibi çoğul isimlerin artikeli daima **die**'dir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

meine Bücher	benim kitaplarım
deine Blumen	senin çiçeklerin
seine Häuser	onun evleri
ihre Mappen	onun çantaları
seine Fenster	onun pencereleri
unsere Schulen	bizim okullarımız
eure Autos	sizin otomobilleriniz
ihre Pferde	onların atları
Ihre Schüler	Sizin öğrencileriniz

Mülkiyet sıfatlarının Türkçeye çevrilmesi

Dillerin yapısındaki fark yüzünden Almanca bir cümledeki her kelime ve her ekin karşılığı Türkçeye aynen tercüme edilemez.

Yukarıdaki örneklerde de böyle bir durum göze çarpmaktadır.

mein Buch benim kitabım

derken **mein** = benim, **Buch** = kitap olduğu halde **mein Buch** Türkçeye «be-

nim kitabım» olarak çevrilmekte, Almancadaki **Buch** kelimesinde bir ek olmadığı halde Türkçede «kitabım» denmekte, yani kitap kelimesine «-ım» eklenmektedir.

mein	benim
das Haus	ev
mein Haus	benim ev - benim evim
dein Feld	senin tarla - senin tarlan
seine Frau	onun hanım - onun hanımı
ihre Schule	onun okul - onun okulu
sein Stuhl	onun sandalye - onun sandelyesi
unsere Boote	bizim sandallar - bizim sandallarımız
euer Lehrer	sizin öğretmen - sizin öğretmeniniz
ihre Lehrerinnen	onların öğretmenler - onların öğretmenleri
Ihr Laden	Sizin dükkân - Sizin dükkânınız

Bir dilden öbürüne tercüme yaparken ortaya çıkan bu farklara daima rastlayacağız. Bunlara çok dikkat etmelisiniz.

Şahıs zamirleri ve mülkiyet sıfatları

Şahıs zamirlerini ve mülkiyet sıfatlarını incelemeniz için bir tablo halinde veriyoruz.

ich	ben	**mein, meine**	benim
du	sen	**dein, deine**	senin
er	o (erkek, **der**)	**sein, seine**	onun (erkek, **der**)
sie	o (dişi, **die**)	**ihr, ihre**	onun (dişi, **die**)
es	o **(das)**	**sein, seine**	onun **(das)**
wir	biz	**unser, unsere**	bizim
ihr	siz	**euer, eure**	sizin
sie	onlar	**ihr, ihre**	onların
Sie	Siz	**Ihr, Ihre**	Sizin

Şahıs zamiri ve mülkiyet sıfatlarının kaldırılması

Şahıs zamirlerini öğrendiğimiz derste bunların cümlenin anlamına zarar vermeden çıkarılabileceğini gördük.

Ich bin ein Schüler.	Ben bir öğrenciyim. - Bir öğrenciyim.
Sie ist eine Lehrerin.	O bir öğretmendir. - Bir öğretmendir.

Mülkiyet sıfatları için de aynı şey söylenebilir. «benim kitabım» yerine «kitabım» dersek anlam bakımından hiçbir değişiklik olmaz. İsmin sonundaki takılar mülkiyet sıfatının hangi şahsa ait olduğunu gösterir. Örneğimizde, «im» eki, kullanılması gereken mülkiyet sıfatının «benim» olduğunu göstermektedir.

Almancada böyle bir kaldırış katiyen olamayacağından mülkiyet sıfatı kaldırılmış Türkçe bir cümleyi Almancaya çevirirken, bu kelimeyi varmış gibi düşünerek tercüme etmelidir.

Kitabım yeşildir. - Benim kitabım yeşildir. - **Mein Buch ist grün.**

Masanız sarıdır. - Sizin masanız sarıdır. - **Euer Tisch ist gelb.**

Birinci şekilden ikincisine geçerken birincide kaldırılmış olan mülkiyet sıfatları tekrar eklenmiş ve Almancaya bu ikinci şekiller tercüme edilmiştir.

Dein Buch ist hier.	Senin kitabın buradadır. Kitabın buradadır.
Seine Mappe ist klein.	Onun çantası küçüktür. Çantası küçüktür.
Ihr Hut ist dort.	Şapkası oradadır.
Unser Haus ist gross.	Evimiz büyüktür.
Eure Bücher sind gut.	Kitaplarınız iyidir.
Ihre Lehrer sind gut.	Öğretmenleri iyidir.
Das ist Ihr Auto.	Bu otomobilinizdir.

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz.

Meine Katze ist klein.	Kedim küçüktür.
Dein Lehrer ist gut.	Öğretmenin iyidir.
Sein Apfel ist rot.	Elması kırmızıdır.
Ihr Auto ist schwarz.	Otomobili siyahtır.
Sein Fenster ist gross.	Penceresi büyüktür.
Das ist unser Feld.	Bu tarlamızdır.
Diese Ente ist eure Ente.	Bu ördek (sizin) ördeğinizdir.
Jenes Zimmer ist ihr Zimmer.	Şu oda onun odasıdır. (onların odasıdır.)
Das ist Ihr Haus.	Bu Sizin evinizdir.
Ist Ihr Haus schön?	Eviniz güzel midir?
Sind ihre Kühe weiss?	İnekleri beyaz mıdır?
Seine Türen sind offen.	Kapıları açıktır.
Seine Schule ist gross.	Okulu büyüktür.
Sind unsere Mappen gelb?	Çantalarımız sarı mıdır?
Wie sind seine Boote?	Sandalları nasıldır?
Euer Hund ist klein und schön.	Köpeğiniz küçük ve güzeldir.
Deine Tische sind schmutzig.	Masaların kirlidir.
Meine Deutschlehrerin ist nicht hier, sondern dort.	Almanca öğretmenim burada değil, oradadır.
Das ist nicht unser Laden.	Bu bizim dükkânımız değildir.
Das sind nicht deine Blumen.	Bunlar senin çiçeklerin değildir.
Meine Kinder sind nicht hier.	Çocuklarım burada değildir.
Sind eure Bäume grün?	Ağaçlarınız yeşil midir?
Ja, unsere Bäume sind grün.	Evet, ağaçlarımız yeşildir.
Sind diese Jungen Ihre Schüler?	Bu erkek çocuklar öğrencileriniz midir?

Nein, diese Jungen sind nicht meine Schüler.	Hayır, bu erkek çocuklar öğrencilerim değildir.
Diese Mädchen sind ihre Schülerinnen.	Bu kızlar onların öğrencileridir.
Unsere Schüler sind klein.	Öğrencilerimiz küçüktür.
Ist das dein Haus oder sein Haus?	Bu senin evin midir yoksa onun evi midir?

Aşağıda mülkiyet sıfatlarını bir şema halinde vereceğiz. Burada «**der Lehrer, das Buch, die Mappe**» kelimeleri sadece birer örnektir. Bunların yerine sırasıyla **der, das** veya **die** alan isimler gelebilir.

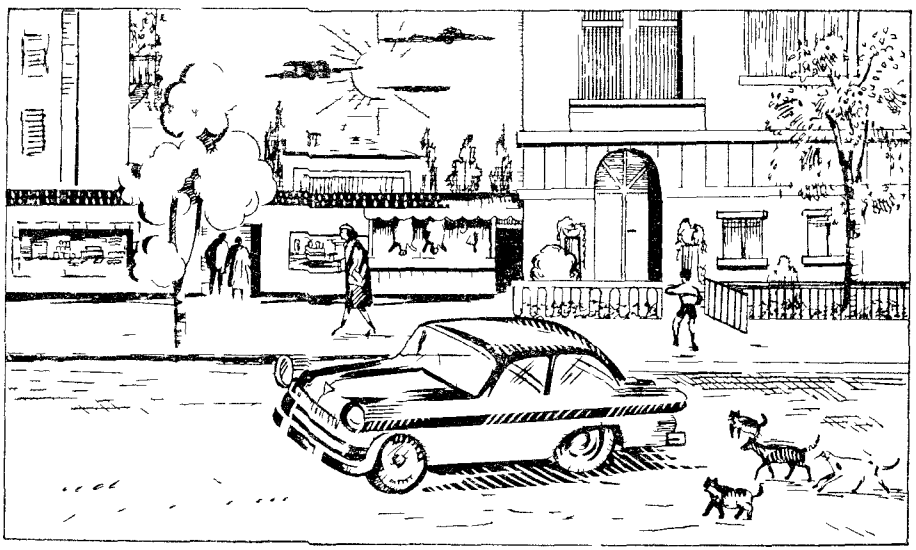
	artikeli **der** olan isimler	*artikeli* **das** olan isimler	*artikeli* **die** olan isimler
benim	**mein Lehrer**	**mein Buch**	**meine Mappe**
senin	**dein Lehrer**	**dein Buch**	**deine Mappe**
onun	**sein Lehrer**	**sein Buch**	**seine Mappe**
onun	**ihr Lehrer**	**ihr Buch**	**ihre Mappe**
onun	**sein Lehrer**	**sein Buch**	**seine Mappe**
bizim	**unser Lehrer**	**unser Buch**	**unsere Mappe**
sizin	**euer Lehrer**	**euer Buch**	**eure Mappe**
onların	**ihr Lehrer**	**ihr Buch**	**ihre Mappe**
Sizin	**Ihr Lehrer**	**Ihr Buch**	**Ihre Mappe**

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLE

12

LEHRSTÜCK ZWÖLF

Öğrenilecek kelimeler

dein [dayn]	senin	**jener** [ye:ner], **jene** [ye:ne]	şu, o
die Deutschlehrerin, nen *[doyçle:rerin]*	Almanca öğretmeni	***jenes*** *[ye:nes]*	
dieser, [di:zer], **diese** [dı:ze], **dieses** [dı:zes],	bu	**die Kolonialwaren-handlung,en** [kolonıyalvaren-handlung]	bakkal dükkânı
elf [elf]	onbir		

euer [oyer]	sizin	**der Laden,..** [laden]	dükkân
hinten [hinten]	arkada	**die Lehrerin, nen**	(kadın) öğret-
ihr	onun, onların	[le:rerin]	men
Ihr	Sizin	**links** [links]	sol, solda
neun [noyn]	dokuz	**mein** [mayn]	benim
rechts [rehts]	sağ, sağda	**vorne** [forne]	önde
sein [zayn]	onun	**welcher,** [velher],	hangi
die Sonne [zonne]	güneş	**welche** [velhe],	
die Strasse,n	cadde	**welches** [velhes]	
[ştra:se]		**die Wolke,n** [volke]	bulut
das Tor,e [to:r]	bahçe kapısı	**zehn** [tse:n]	on
unser [unzer]	bizim	**zwölf** [tsvölf]	oniki

EINE STRASSE

Das ist eine Strasse. Das sind Häuser und Läden. Sie sind hinten. Dort ist die Kolonialwarenhandlung. Das ist ein Auto. Es ist vorne. Ist dieses Auto rot? Nein, es ist nicht rot, sondern schwarz. Wer ist diese Frau? Sie ist eine Lehrerin; sie ist eine Deutschlehrerin. Sie ist unsere Deutschlehrerin. Diese Lehrerin ist gut. Wer ist dort? Dort ist ein kleiner Junge. Das ist ein Tor. Wie ist das Tor? Es ist klein. Der Junge und das Tor sind rechts. Was sind das? Das sind Katzen und Hunde. Die schwarzen Katzen und der schwarze Hund sind vorne. Der weisse Hund ist hinten. Ist diese Strasse gross? Ja, sie ist gross.

Das ist die Sonne. Das sind die Wolken. Sie sind schwarz.

BİR CADDE

Bu bir caddedir. Bunlar ev ve dükkândır. Onlar arkadadır. Bakkal dükkânı oradadır. Bu bir otomobildir. O öndedir. Bu otomobil kırmızı mıdır? Hayır, o kırmızı değil, siyahtır. Bu kadın kimdir? O bir öğretmendir; o bir Almanca öğretmenidir. O bizim öğretmenimizdir. Bu öğretmen iyidir. Kim oradadır? Küçük bir erkek çocuk oradadır. Bu bir bahçe kapısıdır. O küçüktür. Kapı ve çocuk sağdadır. Bunlar nedir? Bunlar kedi ve köpektir. Siyah kediler ve siyah köpek öndedir. Beyaz köpek arkadadır. Bu cadde büyük müdür? Evet, o büyüktür.

Bu güneştir. Bunlar buluttur. Onlar siyahtır.

— 3 —

İ-HALİ

Türkçede bir ismi i-haline sokmak için bu ismin sonuna bir i, ı, u veya ü harfi ekleriz. Örneğin, «evi, çocuğu, kadını, elmayı...» şeklini almış «ev, çocuk, kadın, elma» isimleri i-halindedir. Almancada ise isimleri ancak artikellerini değiştirmek suretiyle i-haline sokabiliriz. İsmin kendisinde bir değişiklik olmaz. Şimdi i-halinde artikellerin nasıl değiştiğini görelim:

der Mann — adam
den Mann — adamI

die Frau — kadın
die Frau — kadınI

das Haus — ev
das Haus — evİ

Yukarıda **der, die, das** artikellerinden herbiri için bir örnek aldık ve bunları i-haline soktuk. Gördüğünüz gibi i-haline girerken sadece **der** artikeli **den** [den] şeklini almış diğerleri aynı kalmıştır. Artikelleri **die** ve **das** olan isimler i-haline girerken hiçbir değişikliğe uğramaz aynı kalırlar. Şu halde bir cümlede artikeli **die** ve **das** olan isimleri i-halinde kullanmak gerekirse bunların yalın hallerini, yani «Öğrenilecek kelimeler» bölümünde öğrendiğimiz normal şekillerini vermek yeter. Sadece artikeli **der** olan isimler i-haline girerken değiştiklerine göre i-halinin kullanılması gereken yerlerde bu çeşit isimlere çok dikkat etmeli, artikeli **die** ve **das** olan isimleri aynen kullanmalısınız.

Tekil isimleri i-haline sokmayı öğrendikten sonra şimdi de çoğul isimleri i-haline sokalım. Örnek olarak gene aynı isimleri alıyoruz.

die Männer — adamlar
die Männer — adamlarI

die Frauen — kadınlar
die Frauen — kadınlarI

die Häuser — evler
die Häuser — evlerİ

Çoğul isimler de i-haline girerken hiçbir değişikliğe uğramaz, aynı kalırlar.

Artikeli **die** ve **das** olan isimlerle bütün çoğul isimlerin i-haline girerken bir değişikliğe uğramadıklarını, aynı kaldıklarını göz önüne alırsak bu hal'in öğrenilmesinin çok kolay olduğunu anlarız.

İ-halinde bir değişikliğe uğramayan bu isimlerle bütün isimlerin çoğullarının bir cümlede yalın halde mi yoksa i-halinde mi kullanıldığını ancak bunların cümle içindeki yerlerine veya diğer kelimelerin anlamlarına bakarak anlarız. İleride bu konuyu bir daha etraflıca ele alacağız.

Önlerinde artikel yerine **ein** veya **eine** bulunan isimler de kolayca i-haline sokulur. Burada «bir» anlamına gelen **ein** kelimesinin artikeli **der** ve **das** olan isimlerin önünde, gene aynı anlama gelen **eine** kelimesinin ise artikeli **die** olan isimlerin önüne geldiğini hatırlatmayı uygun buluyoruz. Buna göre artikeli **der** olan bir ismin önündeki **ein** kelimesi i-halinde **einen** [aynen] şekline girer, diğerleri ayni, yalın haldeki gibi kalır. Gene aynı isimleri örnek olarak alalım.

ein Mann	— bir adam
einen Mann	— bir adamI
eine Frau	— bir kadın
eine Frau	— bir kadınI
ein Haus	— bir ev
ein Haus	— bir evİ

Yukarıda **der Mann** isminin önünde bulunan **ein** kelimesinin i-halinde **einen** şekline geldiğini, diğer isimlerin önündeki **eine** ve **ein** kelimelerinin i-halinde değişmeyip aynı kaldıklarını görüyoruz. Şu halde önünde **ein** bulunan bir ismi i-haline sokmadan önce artikeline bakmalıyız. Artikeli şayet **das** ise bu isim i-halinde hiçbir değişikliğe uğramaz, **ein** gene **ein** kalır. (**ein Haus** - bir ev sözü, **Haus** ismi **das** artikelini aldığı için, i-halinde de **ein Haus** olarak kullanılır ve «bir evi» anlamına gelir.) Şayet ismin artikeli **der** ise bu ismin önündeki **ein** kelimesi i-halinde **einen** şekline girer. (**ein Mann - einen Mann**). Artikeli **die** olan isimlerin önüne gelen **eine** ise i-halinde de gene aynı kalır. (Örnekte **eine Frau** i-haline sokulunca gene **eine Frau** şeklinde kalmıştır.)

Önlerinde artikel yerine **ein** veya **eine** bulunan isimler çoğul yapılırken bu kelimelerin kalktığını ve ismin çoğul şeklinin yalnız kullanıldığını öğrenmiştik. Her ismin çoğulu i-halinde de aynıdır.

Männer — adamlar
Männer — adamlarI

Frauen — kadınlar
Frauen — kadınlarI

Häuser — evler
Häuser — evlerİ

Önlerinde **ein** veya **eine** bulunan isimler olumsuz yapılırken **ein**'ın **kein, eine**'nin de **keine** şekline girdiğini biliyoruz. (3. Derse bakınız) Çoğu zaman i-halinde bulunan bir ismi de olumsuz yapmak gerekir. O zaman **einen** kelimesi **keinen** [kaynen] şekline girer, diğerlerinin olumsuz şekillerinde bir değişiklik olmaz.

kein Mann — bir adam değil
keinen Mann — bir adamI değil

keine Frau — bir kadın değil
keine Frau — bir kadınI değil

kein Haus — bir ev değil
kein Haus — bir evİ değil

Yukarıda gördüğümüz gibi artikeli **der** olan bir ismin önündeki **kein** i-halinde muhakkak **keinen** şekline girmelidir. Artikeli **das** olan bir ismin önündeki **kein** ise i-halinde değişmez gene **kein** kalır. **Keine** de i-halinde aynı kalır.

Önlerinde **kein** veya **keine** bulunan isimler çoğul yapılırken ismin önüne muhakkak **keine** geldiğini ve ismin de çoğul hale sokulduğunu biliyorsunuz. Gene bu şekilde çoğul yapılmış isimler de i-halinde aynı kalırlar.

keine Männer — adamlar değil veya adamlarI değil

keine Frauen — kadınlar değil veya kadınlarI değil

keine Häuser — evler değil veya evlerİ değil

Geçen dersimizde öğrendiğimiz mülkiyet sıfatları da kolayca i-haline sokulur.

Bunlarda da sadece artikeli **der** olan isimlerin önündeki mülkiyet sıfatları bir takı alır, artikelleri **das** ve **die** olan isimlerin önündeki mülkiyet sıfatları aynı kalır.

Bu yüzden biz burada sadece artikeli **der** olan isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatları için örnek vereceğiz. Bunları i-haline sokmak için bir **-en** eklenir.

meinen Bleistift	kalemimİ
deinen Bleistift	kaleminİ
seinen Bleistift	kaleminİ
ihren Bleistift	kaleminİ
seinen Bleistift	kaleminİ
unseren Bleistift	kalemimizİ
euren Bleistift	kaleminizİ
ihren Bleistift	kalemlerinİ
Ihren Bleistift	kaleminizİ

Çoğul isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatları da aynı kalır. Artikeli **das** ve **die** olan isimlerin önündeki mülkiyet sıfatları da hiç değişmedikleri, geçen dersimizde öğrendiğimiz şekilde kullanıldıkları için bunların üzerinde durmuyoruz. Yani bu mülkiyet sıfatlarının yalın halleri i-halinde kullanılmaları gereken yerlere de konur.

Bu derste isimleri i-haline koyarken sadece artikeli **der** olan isimlerin artikellerinin bir değişikliğe uğradığını öğrendik.

Artikeli **der** olan isimlerde görülen değişiklik de bu artikelin **den** haline sokularak veya bu artikel yerine gelen kelimelere **(ein, kein** veya **mein, dein. ihr** gibi bütün mülkiyet sıfatları) bir **-en** takısı ekleyerek oluyordu.

i-halinde **das** ve **die** artikelleri hiç değişmedikleri için aşağıdaki örneklerde sadece artikeli **der** olan isimleri i-haline sokacağız.

der Tisch	masa
den Tisch	masayI

ein Tisch	bir masa
einen Tisch	bir masayI
kein Tisch	bir masa değil
keinen Tisch	bir masayI değil
mein Tisch	masam
meinen Tisch	masamI
deinen Tisch	masanI
seinen Tisch	masasınI
die Tische	masalar
die Tische	masalarI
der Vogel	kuş
den Vogel	kuşU
ein Vogel	bir kuş
einen Vogel	bir kuşU
kein Vogel	bir kuş değil
keinen Vogel	bir kuşU değil
ihr Vogel	onun (kadın) kuşu
ihren Vogel	onun kuşunU
unseren Vogel	kuşumuzU
euren Vogel	kuşunuzU
die Vögel	kuşlar
die Vögel	kuşlarI
der Arzt	doktor
den Arzt	doktorU
ein Arzt	bir doktor
einen Arzt	bir doktorU
kein Arzt	bir doktor değil
keinen Arzt	bir doktorU değil
Ihr Arzt	doktorunuz
Ihren Arzt	doktorunuzU
deinen Arzt	doktorunU
seinen Arzt	onun doktorunU
unseren Arzt	doktorumuzU
die Ärzte	doktorlar veya doktorlarI

Aşağıdaki şema **der, die** ve **das** artikellerinin i-halinde **nasıl değiştiklerini** göstermektedir.

	der alan isimler	**die** alan isimler	**das** alan isimler
TEKİL	**der Mann**	**die Blume**	**das Zimmer**
	adam	çiçek	oda
	DEN Mann	**die Blume**	**das Zimmer**
	adamı	çiçeği	odayı
ÇOĞUL	**die Männer**	**die Blumen**	**die Zimmer**
	adamlar	çiçekler	odalar
	die Männer	**die Blumen**	**die Zimmer**
	adamları	çiçekleri	odaları
TEKİL	**ein Mann**	**eine Blume**	**ein Zimmer**
	bir adam	bir çiçek	bir oda
	EINEN Mann	**eine Blume**	**ein Zimmer**
	bir adamı	bir çiçeği	bir odayı
TEKİL	**kein Mann**	**keine Blume**	**kein Zimmer**
	bir adam değil	bir çiçek değil	bir oda değil
	KEINEN Mann	**keine Blume**	**kein Zimmer**
	bir adamı değil	bir çiçeği değil	bir odayı değil
ÇOĞUL	**keine Männer**	**keine Blumen**	**keine Zimmer**
	adamlar değil	çiçekler değil	odalar değil
	keine Männer	**keine Blumen**	**keine Zimmer**
	adamları değil	çiçekleri değil	odaları değil

Yukarıdaki şemada her ismin altında bunların i-halleri de verilmiştir. İ-haline girerken değişen artikeller büyük harfle yazılmıştır. Dikkat edersek sadece artikeli **der** olan isimlerde bir değişiklik görülmektedir.

Test 6

İMTİHAN I

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Was ist das? 2 — Das ist der Schüler. 3 — Nein, das ist ein Pferd, sondern eine Kuh. 4 — Sind die Ärzte und Soldaten? 5 — Das Fenster ist nicht offen. 6 — Ist das ein gross Boot? 7 — Wie ist die Übung? 8 — Unsere Schule ist nicht klein. 9 — Das ist keine klein Schule. 10 — Sie ist keine Fischer. 11 — bist du ein guter Schüler? 12 — Wieviel Enten sind das? 13 — Der Schüler und der Lehrer sind hier. 14 — Wer ist dieser Mann? 15 — sind das ~~gut~~ kleiner Junge?

keine

B

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Türkçe karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Das ist ein Mädchen.	A — Benim sandalım küçüktür ve
2 — Ist das euer Haus?	senin sandalın büyüktür.
3 — Ist dieser Laden gross oder klein?	B — Bu onların evi midir?
4 — Das ist kein Bleistift.	C — Bu bir kalem değildir.
5 — Sind das keine Mappen?	D — Bu kadın kimdir?
6 — Ja, dieser Hügel ist hoch.	E — Bunlar çanta değil midir?
7 — Wieviel Lehrerinnen sind das?	F — Bu sizin eviniz midir?
8 — Das ist kein Haus, sondern eine Schule.	G — Evet, bu tepe yüksektir.
9 — Sind das blaue Autos?	H — Bunlar mavi otomobil midir?
10 — Wer ist jene Frau?	İ — Bu bir kızdır.
11 — Ist sie eine Lehrerin?	J — Şu kadın kimdir?
12 — Das sind keine grossen Zimmer.	K — O (kadın) bir öğretmen midir?
13 — Wir sind gute Schüler.	L — Bu dükkân büyük müdür yoksa küçük müdür?
14 — Mein Boot ist klein, und dein Boot ist gross.	M — İyi öğrencileriz.
15 — Er ist nicht unser Lehrer, sondern ihr Lehrer.	N — Bunlar kaç öğretmendir?
	O — Bunlar büyük odalar değildir.
	P — O (erkek) öğretmenimiz değil, onların öğretmenidir.
	R — Bu bir ev değil, bir okuldur.

C

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Almanca karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Bunlar sizin öğrencilerinizdir?	A — Seine Mappe und sein Hut sind dort.
2 — Bunlar resim değildir.	B — Sind das lange Züge?
3 — Bunlar uzun tren midir?	C — Ist das ein grosses Fenster oder eine grosse Tür?
4 — Bu iyi bir erkek öğrenci değil, iyi bir kız öğrencidir.	D — Ist das braune Pferd hinten?
5 — Bu büyük bir kapı mıdır yoksa büyük bir pencere midir?	E — Das sind ihre Schüler.
6 — Bunlar kaç askerdir?	F — Das ist kein Schüler, sondern eine Schülerin.
7 — Kimsin?	G — Wieviel Soldaten sind das?
8 — Beyaz atlar nasıldır?	H — Das sind keine Bilder.
9 — Ne temiz değildir?	İ — Ist das eine grosse Tür oder ein grosses Fenster?
10 — İyi bir doktor değilim.	J — Wer bist du?
11 — Bir öğretmen misin?	K — Ich bin kein guter Arzt.
12 — Bizim köpeğimiz ve kedimiz burada mıdır?	L — Ihre Mappe und ihr Hut sind dort.
13 — Onun (kadın) çantası ve şapkası oradadır.	M — Wie sind die weissen Pferde?
14 — Hayır, bu benim kalemim değil, onun (erkek) kalemidir.	N — Bist du ein Lehrer?
15 — Kahverengi at arkada mıdır?	O — Das ist kein guter Schüler, sondern eine gute Schülerin.
	P — Was ist nicht sauber?
	R — Nein, das ist nicht mein Bleistift, sondern sein Bleistift.
	S — Sind unser Hund und unsere Katze hier?

D

Aşağıdaki soruların cevaplarını bulunuz. Her sorunun altındaki dört şıktan biri bu sorunun cevabıdır.

1 — Wer bist du?

a — Ich bin Ahmet. b — Du bist Ahmet. c — Ich ist Ahmet. d — Ich bin nicht Ahmet.

2 — Wieviel Vögel sind das?

a — Das ist ein Vogel. b — Das sind Vögel. c — Das sind drei Vögel. d — Das ist drei Vögel.

3 — Welcher Mann ist ein Lehrer?

a — Dieser Mann ist kein Lehrer. b — Dieser Mann sind Lehrer. c — Diese Männer sind Lehrer. d — Dieser Mann ist ein Lehrer.

4 — Welches Mädchen ist eine Schülerin?

a — Das schöne Mädchen ist eine Schülerin. b — Das schöne Mädchen ist keine Schülerin. c — Dieses Mädchen ist ein Schüler. d — Dieses Mädchen ist kein Schüler.

5 — Wie ist der grüne Baum?

a — Der grüne Baum ist dort. b — Der Baum ist grün. c — Das ist ein grüner Baum. d — Der grüne Baum ist gross.

6 — Wer ist jene Frau?

a - Das ist eine Frau. b — Sie ist eine Lehrerin. c — Jene Frau ist hier. d — Jene Frau ist schön.

7 — Sind eure Autos hinten?

a — Nein, eure Autos sind nicht hinten. b — Ja, die Autos sind hinten. c — Nein, unsere Autos sind nicht hinten, sondern vorne. d — Das sind keine Autos.

8 — Wie sind die Häuser?

a — Die Häuser sind nicht hier. b — Die Häuser sind gross. c — Das sind die grossen Häuser. d — Diese Häuser sind grün.

9 — Wieviel Schülerinnen sind das?

a — Das ist eine Schülerin. b — Die Schülerinnen sind vier. c — Die Schülerinnen ist vier. d — Das sind vier Schülerinnen.

10 — Wer ist dieser Mann?

a — Er ist ein Lehrer. b — Dieser Mann ist hier. c — Er sind ein Lehrer. d — Dieser Mann ist gut.

E

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere mülkiyet sıfatları gelecektir. Cümlenin başında parantez içinde verilen şahıs zamiri hangi mülkiyet sıfatının istendiğini gösterir. Örneğin, cümlenin başında **(ich)** varsa boş bırakılan yere **mein** veya **meine** gelecek demektir.

1 — (du) ..... Äpfel sind gross und rot.
2 — Das sind (wir) ..... Hunde.
3 — Wie ist (er) ..... Hut?
4 — (er) ..... Bleistift ist lang, und (ich) ..... Bleistift ist kurz.
5 — (Sie) ..... Schülerinnen sind gut.

Test 5'in yapılmış şekli

A. 1 — sind 2 — ist 3 — ist 4 — sind 5 — bin
B. 1 — C 2 — E 3 — İ 4 — L 5 — G 6 — K 7 — J 8 — F 9 — H 10 — A
C. 1 — G 2 — E 3 — J 4 — F 5 — K 6 — H 7 — L 8 — B 9 — İ 10 — A
E. 1 — er 2 — er 3 — e 4 — es 5 — e 6 — e 7 — e 8 — e 9 — e 10 — es

13

LEHRSTÜCK DREIZEHN

FİİLLER

Bir iş, bir oluş veya bir hareket bildiren kelimelere **fiil** denir. Örneğin, «gitmek, gelmek, kapamak, yapmak, sormak, yazmak, .. » kelimeleri birer fiildir. Fiillerin sonundaki «-mek veya -mak» takılarına mastar eki, geriye kalan kısma da fiilin kökü denir.

Örneğin, «gitmek» fiilinde «-mek» mastar eki, «git» ise fiilin köküdür.

Şimdi bu dersimizde inceleyeceğimiz fiilleri görelim.

antworten [antvorten]	cevap vermek
arbeiten [arbayten]	çalışmak
fragen [fragen]	sormak
gehen [ge:en]	gitmek
kommen [kommen]	gelmek
machen [mahen]	yapmak
öffnen [öfnen]	açmak
schliessen [şli:sen]	kapatmak
schreiben [şrayben]	yazmak
trinken [trinken]	içmek

Almancada her fiilin sonunda bir **-en** takısı bulunur. Buna, Türkçedeki gibi mastar eki, geriye kalana da fiilin kökü denir.

Örneğin, **antworten** fiilinin kökü **antwort,** mastar eki ise **-en**'dir; **fragen** fiilinin kökü **frag,** mastar eki ise gene **-en**'dir.

FİİLLERDE ZAMAN

Fiillerin bir iş, hareket veya oluş bildiren kelimeler olduğunu söylemiştik. Bir iş, hareket veya oluş mutlaka belirli bir zaman içinde yapılır. İşte bu zamana fiilin zamanı denir. Şu halde fiil, bir iş, hareket veya oluşu meydana geldiği zamanla belirten kelimedir.

Bir iş, hareket veya oluş ya geçmişte yapılmıştır, ya şimdi yapılmaktadır ya da gelecekte yapılacaktır. «Gittim» denince bu fiilin geçmişte yapıldığı anlaşılır; «gidiyorum» ise şimdi yapılmakta olduğunu gösterir; «gideceğim» de bu hareketin gelecekte olacağını belirtir.

Bu açıklamadan da anlaşılacağı gibi fiillerde genel olarak üç zaman vardır:

1 — Geçmiş Zaman	örnek: «okudum»
2 — Şimdiki Zaman	örnek: «okuyorum»
3 — Gelecek Zaman	örnek: «okuyacağım

Bunlardan başka bir de Geniş Zaman vardır ki bu bütün zamanları içine alır. «Her gün okula giderim.» cümlesindeki «gitmek» fiili her zaman için tekrarlanan bir hareketi gösterir. Bu hareket belirli bir zaman içinde değil bütün zamanlar içinde olagelmektedir.

Bu fiil zamanları derslerimizde teker teker ele alınarak incelenecektir.

— 3 —

ŞİMDİKİ ZAMAN

Şimdiki zaman, şimdi olan, yani sözü söylediğimiz an devam etmekte olan bir iş, hareket veya oluşu anlatmak için kullanılır. Türkçede bir fiili bu zamana sokmak için köküne «-yor» eki konur. Ayrıca buna işi, hareketi veya oluşu yapan şahsı gösteren bir takı eklenir.

Kitabımı okuyorum.

Radyo dinliyorsun.

Ders çalışıyor.

Top oynuyoruz.

Okula gidiyorlar.

Almancada da Şimdiki Zamanı teşkil etmek için fiilin köküne bazı takılar eklenir ve böylece fiil şahıslara göre çekimlenir:

ich frag-e [frage]	sor-uyorum
du frag-st [fragst]	sor-uyorsun
er frag-t [fragt]	sor-uyor
sie frag-t [fragt]	sor-uyor
es frag-t [fragt]	sor-uyor
wir frag-en [fragen]	sor-uyoruz
ihr frag-t [fragt]	sor-uyorsunuz
sie frag-en [fragen]	sor-uyorlar
Sie frag-en [fragen]	sor-uyorsunuz

Yukarıda **fragen** fiilinin çekimini görüyoruz. Görüldüğü gibi fiil, köküne şahıslara göre değişen birtakım takılar eklenerek çekimlenmiştir. Bu örnekte takılar kolayca anlaşılabilmeleri için fiilin kökünden ayrı yazılmışlardır. Yoksa normal olarak fiilin köküne bitişik yazılırlar.

Çok iyi öğrenmeniz gereken bu her şahsa ait takıları bir kere daha kısaca belirtelim:

Takılar	-E	-ST	-T	-T	-T	-EN	-T	-EN	-EN
Şahıslar	ich	du	er	sie	es	wir	ihr	sie	Sie

Bu takılar her fiil için aynıdır, değişmez. Bütün fiillerin köklerine bunları ekleyerek Şimdiki Zamanlarını teşkil edebilirsiniz.

Şimdi dersimizin başında öğrendiğimiz öbür fiillerin çekimlerini inceleyelim:

GEHEN

ich gehe [ge:e]	gidiyorum
du gehst [ge:st]	gidiyorsun
er geht [ge:t]	gidiyor
sie geht [ge:t]	gidiyor
es geht [ge:t]	gidiyor
wir gehen [ge:en]	gidiyoruz
ihr geht [ge:t]	gidiyorsunuz
sie gehen [ge:en]	gidiyorlar
Sie gehen [ge:en]	gidiyorsunuz

KOMMEN

ich komme	geliyorum
du kommst	geliyorsun
er kommt	geliyor
sie kommt	geliyor
es kommt	geliyor

wir kommen	geliyoruz
ihr kommt	geliyorsunuz
sie kommen	geliyorlar
Sie kommen	geliyorsunuz

MACHEN

ich mache	yapıyorum
du machst	yapıyorsun
er macht	yapıyor
sie macht	yapıyor
es macht	yapıyor
wir machen	yapıyoruz
ihr macht	yapıyorsunuz
sie machen	yapıyorlar
Sie machen	yapıyorsunuz

ÖFFNEN

ich öffne	açıyorum
du öffnest	açıyorsun
er öffnet	açıyor
sie öffnet	açıyor
es öffnet	açıyor
wir öffnen	açıyoruz
ihr öffnet	açıyorsunuz
sie öffnen	açıyorlar
Sie öffnen	açıyorsunuz

SCHLIESSEN

ich schliesse	kapıyorum
du schliesst	kapıyorsun
er schliesst	kapıyor
sie schliesst	kapıyor
es schliesst	kapıyor
wir schliessen	kapıyoruz
ihr schliesst	kapıyorsunuz
sie schliessen	kapıyorlar
Sie schliessen	kapıyorsunuz

Bu fiilin kökü **schliess**'dir. İkinci şahısta köke **-st** eklenince kelimenin sonunda arka arkaya üç **s** harfi gelmesi gerekirdi. Ama **s**'lerin biri düşer ve sadece iki tanesi yazılır.

SCHREIBEN

ich schreibe	yazıyorum
du schreibst	yazıyorsun
er schreibt	yazıyor
sie schreibt	yazıyor
es schreibt	yazıyor
wir schreiben	yazıyoruz
ihr schreibt	yazıyorsunuz
sie schreiben	yazıyorlar
Sie schreiben	yazıyorsunuz

TRINKEN

ich trinke	içiyorum
du trinkst	içiyorsun
er trinkt	içiyor
sie trinkt	içiyor
es trinkt	içiyor
wir trinken	içiyoruz
ihr trinkt	içiyorsunuz
sie trinken	içiyorlar
Sie trinken	içiyorsunuz

ANTWORTEN

ich antworte	cevap veriyorum
du antwortest	cevap veriyorsun
er antwortet	cevap veriyor
sie antwortet	cevap veriyor
es antwortet	cevap veriyor
wir antworten	cevap veriyoruz
ihr antwortet	cevap veriyorsunuz
sie antworten	cevap veriyorlar
Sie antworten	cevap veriyorsunuz

ARBEITEN

ich arbeite	çalışıyorum
du arbeitest	çalışıyorsun
er arbeitet	çalışıyor
sie arbeitet	çalışıyor

es arbeitet	çalışıyor
wir arbeiten	çalışıyoruz
ihr arbeitet	çalışıyorsunuz
sie arbeiten	çalışıyorlar
Sie arbeiten	çalışıyorsunuz

Yukarıda gördüğümüz son iki fiilin, **antworten** ve **arbeiten,** çekiminde ufak bir değişiklik vardır. Her iki fiilin kökü de **t** harfiyle bitmektedir: **antwort** ve **arbeit.** Bunun için **-st** ve **-t** takıları bu köklere doğrudan doğruya eklenemez. Kökle bu takılar arasına bir **e** harfi konur. Kökü **t** harfiyle biten her fiilin çekimi bu şekilde yapılır.

Şimdiki Zaman teşkil ederken fiil köküne eklenen takılar:

—E
—ST
—T
—T
—T
—EN
—T
—EN
—EN

ich komme	**du kommst**	**er kommt** **sie kommt** **es kommt** **ihr kommt**	**wir kommen** **sie kommen** **Sie kommen**

Bu şemada fiillerin çekiminde **-t** takısının dört ayrı şahıs için **(er, sie, es, ihr)** ve **-en** takısının üç ayrı şahıs **(wir, sie, Sie)** için kullanıldığını görüyoruz. Şu halde bir fiilin Şimdiki Zamanını teşkil edip çekimleyebilmeniz için sadece *dört takı bilmeniz gerekiyor*: **-e, -st, -t, -en**

14

LEHRSTÜCK VIERZEHN

Öğrenilecek kelimeler

antworten [antworten]	cevap vermek	**machen** [mahen]	yapmak
		nehmen [ne:men]	almak
arbeiten [arbayten]	çalışmak	**öffnen** [öfnen]	açmak
		schliessen [şli:sen]	kapamak
dreizehn [draytse:n]	onüç	**schreiben** [şrayben]	yazmak
fahren [fa:ren]	gitmek	**sehen** [ze:en]	görmek
fragen [fragen]	sormak	**sitzen** [zittsen]	oturmak
gehen [ge:en]	gitmek	**trinken** [trinken]	içmek
kommen [kommen]	gelmek	**vierzehn** [fi:rtse:n]	ondört
lesen [lezen]	okumak	**zeigen** [tsaygen]	göstermek

Not. Yukarıdaki listede **fahren** ve **gehen** kelimelerinin her ikisinin de Türkçeye «gitmek» olarak çevrildiğini görüyorsunuz. Bunlardan **fahren** otobüs, otomobil gibi bir vasıtayla gitmeyi, **gehen** ise bir vasıta kullanmadan, yürüyerek gitmeyi gösterir.

Bu dersimizde de gene fiillerin çekimlerini inceleyeceğiz. Bu çekimleri çok iyi öğreniniz.

ZEIGEN

ich zeige	gösteriyorum
du zeigst	gösteriyorsun
er zeigt	gösteriyor
sie zeigt	gösteriyor
es zeigt	gösteriyor
wir zeigen	gösteriyoruz
ihr zeigt	gösteriyorsunuz
sie zeigen	gösteriyorlar
Sie zeigen	gösteriyorsunuz

SITZEN

ich sitze	oturuyorum
du sitzt	oturuyorsun
er sitzt	oturuyor
sie sitzt	oturuyor
es sitzt	oturuyor
wir sitzen	oturuyoruz
ihr sitzt	oturuyorsunuz
sie sitzen	oturuyorlar
Sie sitzen	oturuyorsunuz

Sitzen fiili ikinci şahısta özel bir durum gösterir. Fiilin kökü **sitz**'e ikinci şahısta eklenmesi gereken **-st** takısı yerine sadece **-t** eklenir.

Şimdiki Zamanda bazı fiillerin kökleri bir değişikliğe uğrar. Şimdiye kadar öğrendiğimiz fiillerde böyle bir özel durum yoktu. Çekimlenirken kökleri değişen bu fiilleri inceleyelim.

FAHREN

ich fahre	gidiyorum
du fährst [fe:rst]	gidiyorsun
er fährt [fe:rt]	gidiyor
sie fährt [fe:rt]	gidiyor
es fährt [fe:rt]	gidiyor
wir fahren	gidiyoruz
ihr fahrt	gidiyorsunuz
sie fahren	gidiyorlar
Sie fahren	gidiyorsunuz

Genel kurala göre fiil ikinci şahısta **fahrst** ve üçüncü şahısta da **fahrt** şeklinde olması gerekirken kökün **fähr** şekline girmesiyle özel bir durum göstermektedir: **fährst** ve **fährt.** Öbür şahıslar aynı kalmaktadır.

LESEN

ich lese	okuyorum
du liest [li:st]	okuyorsun
er liest	okuyor
sie liest	okuyor
es liest	okuyor
wir lesen	okuyoruz
ihr lest	okuyorsunuz
sie lesen	okuyorlar
Sie lesen	okuyorsunuz

Bu sefer de **les** şeklinde olan kök değişerek ikinci ve üçüncü şahıslarda **lies** şekline girmiştir.

NEHMEN

ich nehme	alıyorum
du nimmst [nimmst]	alıyorsun
er nimmt	alıyor
sie nimmt	alıyor
es nimmt	alıyor
wir nehmen	alıyoruz
ihr nehmt	alıyorsunuz
sie nehmen	alıyorlar
Sie nehmen	alıyorsunuz

Fiilin kökü **nehm**'dir. Ama ikinci ve üçüncü şahıslarda özel bir durum göstererek **nimm** şekline girmektedir.

SEHEN

ich sehe	görüyorum
du siehst [zi:st]	görüyorsun
er sieht [zi:t]	görüyor
sie sieht	görüyor
es sieht	görüyor
wir sehen	görüyoruz
ihr seht	görüyorsunuz
sie sehen	görüyorlar
Sie sehen	görüyorsunuz

Seh şeklinde olan kök ikinci ve üçüncü şahısta **sieh** şekline girmiştir.

Yukarıda, Şimdiki Zamanda özel bir durum gösteren fiilleri inceledik. Bunlarda sadece ikinci ve üçüncü şahıslarda bir değişiklik görülmekte, diğer şahıslar için fiil kurala uygun bir şekilde çekimlenmektedir. Şu halde yalnız bunların ikinci ve üçüncü şahıslarda aldıkları şekli aklınızda tutmanız yeter.

Böyle özel bir durum gösteren fiilleri diğerlerinden ayırt etmenizi sağlayacak bir kural yoktur. Onun için her dersimizin sonunda o derste kullanılmış olan bu çeşit fiillerin çekimlerini tam olarak vereceğiz.

EMİR HALİ

Türkçede mastar halinde, yani «gitmek, kapamak, koymak» şeklinde bulunan fiillerdeki mastar eki «mek, mak» kaldırılınca geriye kalan kısım bir emir anlatır.

Almancada da emir hali Türkçeye benzer bir şekilde yapılır.

arbeiten	çalışmak
arbeite!	çalış!
arbeitet!	çalışın!
arbeiten Sie!	çalışınız!

Yukarıda üç ayrı emir görüyoruz. Bunlardan birincisi, «çalış!», tek bir şahsa söylenmektedir. Almancada fiilin sonundaki **n** harfini kaldırmak suretiyle yapılır.

İkinci şekil birden fazla, birçok kişilere veya bir gruba söylenmektedir. Dikkat ederseniz bu, fiilin «siz» anlamına gelen **ihr** ile kullanılan şekliyle aynıdır. Yalnız, **ihr** söylenmez.

Son şekil ise bir emirden çok bir ricadır ve bir kişiye söylenmektedir. Burada, önce fiil olduğu gibi söylenir, arkasına da kibar bir hitap olması için bir tek şahsa söylenirken kullanılan ve «siz» anlamına gelen **Sie** eklenir.

Hem Türkçede hem Almancada bütün emir şekillerinden sonra bir ünlem işareti koymayı unutmamalıdır.

Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz:

antworte!	cevap ver!
antwortet!	cevap verin!
antworten Sie!	cevap veriniz!
fahre!	git!
fahrt!	gidin!
fahren Sie!	gidiniz!
frage!	sor!
fragt!	sorun!
fragen Sie!	sorunuz!
öffne!	aç!
öffnet!	açın!
öffnen Sie!	açınız!
trinke!	**iç!**
trinkt!	için!
trinken Sie!	içiniz!

geh!	git!
geht!	gidin!
gehen Sie!	gidiniz!
komm!	gel!
kommt!	gelin!
kommen Sie!	geliniz!

Gehen ve **kommen** fiillerinde emir halinin ilk şeklinde sadece **n** değil fiilin sonunda bulunan **e** harfinin de kalktığını ve fiil kökünün kullanıldığını görüyoruz: **geh** ve **komm.** İkinci ve üçüncü şekillerde ise bir değişiklik olmamaktadır. **Machen, schliessen, schreiben** ve **zeigen** fiillerinin emir halleri de bu şekilde yapılır.

Özel bir durum gösteren fiillerin de emir hallerinin ilk şekilleri değişik bir kurala göre yapılır. İkinci ve üçüncü şahıslarda bunların köklerinin değiştiğini öğrenmiştik. İşte bu yeni kök emir halinin ilk şekli olur. Emir halinin ikinci ve üçüncü şekilleri yukarıda öğrendiğimiz gibi yapılır.

Lies!	oku!
Lest!	okuyun!
Lesen Sie!	okuyunuz!
nimm!	al!
nehmt!	alın!
nehmen Sie!	alınız!

sieh!	gör!
seht!	görün !
sehen Sie!	görünüz!

Örneğin, **nehmen** fiili çekimlenirken ikinci ve üçüncü şahıslarda **nimmst** ve **nimmt** şeklini alıyordu; **-st** ve **-t** takılarını atarsak geriye kalan kısım bize fiilin kökünün yeni aldığı şekli verir: **nimm.** Bu da emir halinin ilk şekli olarak kullanılabilir.

İkinci emir şekli **nehmt!** ise fiilin «siz» anlamına gelen **ihr** kelimesi ile kullanılan şeklidir.

Son emir şekli fiilin kendisinden ve ondan sonra gelen bir **Sie** kelimesinden meydana gelir.

Özel durum gösteren fiillerin çekimlerini derslerimizin sonunda vereceğimizi söylemiştik. Bunların altında da emir hallerinin ilk şekillerini vereceğiz; **nimm! lies! sieh!** gibi. İkinci ve üçüncü şekilleri kolayca bulabileceğiniz için bunları ayrıca belirtmeyeceğiz.

Aşağıda bir fiilin çekimini ve aynı fiilin emir şekillerinin karşılaştırılmasını görüyorsunuz.

ich frage

du fragst	**frage!**

er fragt

sie fragt

es fragt

wir fragen

ihr fragt	**fragt!**

sie fragen

Sie fragen	**fragen Sie!**

Burada çerçeve içindekilerin sağ kısımda olanları «**frage! fragt! fragen Sie!**» o şahıslara emir verirken söylenecek şekilleri göstermektedir.

TEST 7

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — du fragst 2 — ich antworte 3 — du antwortest 4 — er nimmt
5 — ich fahre 6 — ihr fahrt 7 — ihr seht 8 — du sieht 9 — ich lese
10 — wir trinken

B

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Türkçe karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — **ich öffne**	A — geliyorlar
2 — **Sie kommen**	B — alıyoruz
3 — **ihr sitzt**	C — gidiyor (vasıtayla)
4 — **wir nehmen**	D — oturuyor
5 — **er liest**	E — geliyorsunuz
6 — **sie fährt**	F — yazıyorsun
7 — **du schreibst**	G — oturuyorsunuz
8 — **sie gehen**	H — gidiyorlar (yürüyerek)
9 — **er schliesst**	İ — okuyor
10 — **du arbeitest**	J — kapatıyor
	K — açıyorum
	L — çalışıyorsun

C

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Almanca karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — açıyorsun	A — **er arbeitet**
2 — çalışıyor	B — **Sie machen**
3 — oturuyoruz	C — **ihr seht**
4 — gösteriyorsun	D — **sie liest**
5 — görüyor	E — **ihr lest**
6 — okuyorsunuz	F — **du öffnest**
7 — soruyorum	G — **wir sitzen**
8 — cevap veriyorsun	H — **ich frage**
9 — içiyorlar	İ — **Sie trinken**
10 — yapıyorsunuz (nazik hitap)	J — **du antwortest**
	K — **du zeigst**
	L — **er sieht**
	M — **sie trinken**

F

«söylemek» anlamına gelen sagen fiilini derslerimizde incelemedik. Bu fiilin Şimdiki Zamanını teşkil ederek çekimleyin ve Türkçeye çevirin. Gene bu fiilin Türkçe karşılıklarıyla birlikte üç emir şeklini teşkil edin. Cevaplarınızı cevaplar kâğıdının F bölümüne yazınız.

15

LEHRSTÜCK FÜNFZEHN

HABEN

Bir şahıs veya bir cismin herhangi bir şeye sahip olduğunu anlatmak için, bu şahıs veya cismi gösteren kelimenin yanına «malik olmak, sahip olmak anlamına gelen **haben** [haben] fiili getirilir. Bu fiil de ikinci ve üçüncü tekil şahıslarda özel bir durum gösterir. Şimdi çekimini görelim:

ich	**habe**	sahibim
du	**hast**	sahipsin
er	**hat**	sahiptir
sie	**hat**	sahiptir
es	**hat**	sahiptir
wir	**haben**	sahibiz
ihr	**habt**	sahibsiniz
sie	**haben**	sahipler
Sie	**haben**	sahipsiniz

Bu fiili kullanırken şu iki noktaya dikkat etmeliyiz.

Haben Türkçeye «sahip olmak» şeklinde çevrilir. Ama Türkçede genellikle «sahibim, sahipsin,...» denmez de «benim var, senin... var,...» denir. Biz de derslerimizde bu ikinci şekli tercih edeceğiz. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz:

Ben bir kitaba sahibim.
Benim bir kitabım var.

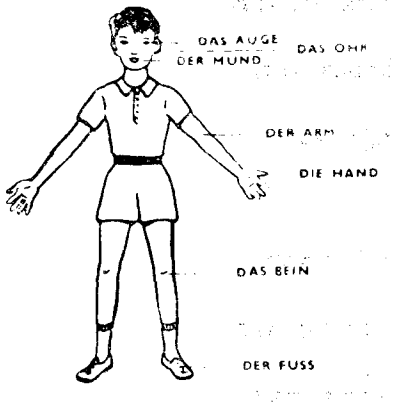
Doktor bir otomobile sahiptir.
Doktorun bir otomobili var.

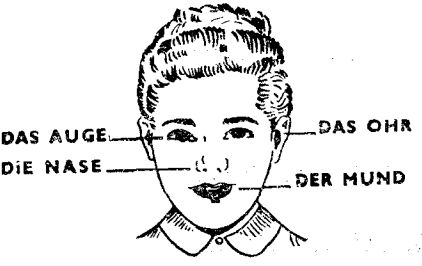
Güzel bir eve sahibiz.
Güzel bir evimiz var.

Balıkçılar sandallara sahipler.
Balıkçıların sandalları var.

Almancada **haben** fiilinden sonra gelen isim, yani bir şahıs veya cismin sahip olduğu şeyi gösteren isim, daima i-halinde bulunur. Böyle bir cümle Türkçeye çevrilirken bu i-halinde bulunan isim hiç gözönüne alınmaz. Dillerin yapısındaki bu ayrılık aklınızı karıştırmamalıdır. Vereceğimiz örnekler üzerinde çalışmadan önce birinci sayfadaki listeyi iyice öğreniniz.

ich	ben
ich habe	sahibim - benim...var
Ich habe ein Buch.	Bir kitaba sahibim. - Bir kitabım var
Ich habe einen Apfel.	Bir elmam var.
Ich habe eine Blume.	Bir çiçeğim var.
Ich habe zwei Augen.	İki gözüm var.
Ich habe zwei Arme.	İki kolum var.

Du hast ein Buch.	Bir kitaba sahipsin. - Bir kitabın var.
Du hast eine Nase.	Bir burnun var.
Du hast einen Mund.	Bir ağzın var.
Du hast zwei Ohren.	İki kulağın var.
Du hast zwei Füsse.	İki ayağın var.
Er hat ein Auto.	Bir otomobile sahiptir. - Bir otomobili var.
Er hat ein Haus.	Bir evi var.
Er hat einen Tisch.	Bir masası var.
Er hat eine Mappe.	Bir çantası var.
Er hat vier Häuser.	Dört evi var.
Sie hat eine Schwester.	Bir kızkardeşi var.
Sie hat zwei Schwestern.	İki kızkardeşi var.

Sie hat einen Bruder.	Bir biraderi var.
Sie hat einen Vater.	Bir babası var.
Sie hat einen Mund.	Bir ağzı var.
Es hat zwei Ohren.	İki kulağı var.
Es hat vier Beine.	Dört bacağı var.
Es hat eine Tür.	Bir kapısı var.
Es hat einen Bruder.	Bir biraderi var.
Es hat ein Fenster.	Bir penceresi var.
Wir haben eine Familie.	Bir ailemiz var.
Wir haben einen Lehrer.	Bir öğretmenimiz var.
Wir haben einen Stuhl.	Bir sandalyemiz var.
Wir haben einen Arzt.	Bir doktorumuz var.
Wir haben Hüte.	Şapkalarımız var.
Ihr habt Boote.	Sandallarınız var.
Ihr habt ein Feld.	Bir tarlanız var.
Ihr habt drei Kühe.	Üç ineğiniz var.
Ihr habt eine Mutter.	Bir anneniz var.
Ihr habt einen Vater.	Bir babanız var.

Sie haben sechs Söhne.	Altı oğulları var.
Sie haben Kinder.	Çocukları var.
Sie haben einen Hund.	Onların bir köpeği var.
Sie haben einen Vogel.	Onların bir kuşu var.
Sie haben eine Katze.	Onların bir kedisi var.
Sie haben eine Schule.	Bir okulunuz var.
Sie haben einen Sohn.	Bir oğlunuz var.
Sie haben einen Hut.	Bir şapkanız var.
Sie haben eine Tochter.	Bir kız evladınız var.
Sie haben einen Vater und eine Mutter.	Bir babanız ve bir anneniz var.

Yukarıdaki örneklerde artikeli **der** olan isimlerin önünde bulunan **ein**'ın **einen** şekline girdiğini yani i-haline konduğunu gördük. Öbür, yani artikeli **die** ve **das** olan isimler de i-halindedir. Yalnız bundan önceki dersimizde artikeli **die** ve **das** olan isimlerin i-haline konurken hiçbir değişikliğe uğramadıklarını gördük. **Haben** fiilini uygularken fiilden sonra gelen ismin (daha doğrusu sahip olunan şeyi gösteren ismin) daima i-halinde bulunmasına dikkat ediniz.

Bir de **sie** kelimesinin Türkçeye iki şekilde çevrildiğini gördük. Birisi «onlar», öbürü de «siz» olarak çevrilmiştir. Şahıs zamirlerinin anlatıldığı derste bu nokta ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

Cümlenin öznesi bir şahıs zamiri olmayıp bir özel isim veya başka bir isim olabilir. Bu durumda öznenin yanında **haben** fiilinin hangi şeklinin kullanılacağını bulmak çok kolaydır.

Özne bir tek şahıs veya cismi gösteriyorsa **hat**, birden fazla şahıs veya cismi gösteriyorsa **haben** kullanılır.

Er hat einen Bruder.	Bir biraderi var.
Ahmet hat einen Bruder.	Ahmedin bir biraderi var.
Meine Schwester hat ein Haus.	Kızkardeşimin bir evi var.
Sie haben ein Haus.	Onların bir evi var.
Meine Schwestern haben ein Haus.	Kızkardeşlerimin bir evi var.
Der Lehrer hat ein Auto.	Öğretmenin bir otomobili var.
Die Lehrer haben Autos.	Öğretmenlerin otomobilleri var.
Dein Bruder hat einen Hund.	Biraderinin bir köpeği var.
Seine Mutter hat zwei Hüte.	Annesinin iki şapkası var.
Der Schüler hat eine Mappe.	Öğrencinin bir çantası var.
Adnan und Ayşe haben einen Vater.	Adnan ve Ayşenin bir babası var.
Die Schüler haben eine Mappe.	Öğrencilerin bir çantası var.
Ihr Arzt hat ein Auto.	Doktorunuzun bir otomobili var.
Unser Haus hat zehn Fenster.	Evimizin on penceresi var.
Dein Hund hat zwei Ohren.	Köpeğinin iki kulağı var.
Deine Hunde haben zwei Ohren.	Köpeklerinin iki kulağı var.

MÜSABAKA I

Aşağıda müşabaka 1 soruları yer almaktadır. Bunları cevaplandırıp Enstitümüze göndermenizi rica ederiz. Cevapları «test cevapları kâğıdı»na yazmanızı ve «Test numarası:» karşılığına «Müsabaka 1» demenizi rica eder, başarılar dileriz. (Doğru olarak cevaplandıranlara küçük birer hediye gönderilecektir.)

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — du. siehst. 2 — Welcher Mann ist dein Vater? 3 — Ihr habt ein en Hund. 4 — Sie haben drei Tochter. 5 — ich. antworte 6 — Wieviel Bücher sind das? 7 — Ich bin. kein Arzt, sonder ein Bauer. 8 — ihr. nehmt.

B

A Listesindeki Almanca cümlelerin Türkçe karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — ich sage	A — okuyorsunuz
2 — Sie zeigen	B — Sizin bir babanız ve anneniz var.
3 — Ihr habt einen Vater und eine Mutter.	C — gösteriyoruz
4 — Wer ist dein Lehrer?	D — Öğretmenin kimdir?
5 — ihr lest	E — Evinizin iki kapısı vardır.
6 — Euer Haus hat zwei Türen.	F — söylüyorum
7 — Die Lehrer haben Mappen.	G — Çalışkan çiftçiler değilsiniz.
8 — Ihr seid keine fleissigen Bauern.	H — gösteriyorsunuz
	I — Öğretmenlerin çantaları var.
	J — Çalışkan çiftçilersiniz.

C

A Listesindeki Türkçe cümlelerin Almanca karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — geliyorsun	A — du sitzst
2 — O (erkek) bir balıkçı mıdır yoksa bir çiftçi midir?	B — Der Mann hat ein Bein.
3 — Adamın bir bacağı var.	C — du kommst
4 — Biraderlerimin bir evi var.	D — Die Brüder haben ein Haus.
5 — Hangi çocuk senin biraderindir?	E — Welcher Junge ist dein Bruder?
6 — çalışıyoruz	F — du sitzt
7 — oturuyorsun	G — Ist jener Fischer dein Sohn?
— Şu balıkçı senin oğlun mudur?	H — wir arbeiten
	I — Ist er ein Fischer oder ein Bauer?
	K — Meine Brüder haben ein Haus.

F

Aşağıdaki fiillerin emir hallerini teşkil edin ve bunları Türkçeye çevirin.
a.) arbeiten b.) machen c.) schliessen d.) schreiben e.) trinken f.) zeigen g.) öffnen

Die Fischer haben drei Boote.	Balıkçıların üç sandalı var.
Der Mann hat eine Familie.	Adamın bir ailesi var.
Mehmet hat viele Äpfel.	Mehmetin çok elmaları var.
Der Mann und die Frau haben ein Kind.	Adam ve kadının bir çocuğu var.

Örneklerde görüldüğü gibi özne tekilse **hat**, çoğulsa **haben** kullanılmaktadır. Özne bazen tek kelime (**er, Ahmet, der Schüler, der Mann,...**) bazen de iki veya daha çok kelimeden (**meine Schwestern, Ihr Arzt, unser Haus,...**) meydana gelmiştir. Özneyi ister bir tek kelime ister birkaç kelime göstersin önemli olan, bu kelime veya kelime grubunun bir tek mi yoksa birden fazla şahıs veya cisim mi gösterdiğidir.

(**er, Ahmet, der Schüler, der Mann, Ihr Arzt, unser Haus,...**) tek şahıs veya cisim gösterdiğinden bunlarla **hat**, (**die Lehrer, unsere Schwestern, die Schüler, der Mann und die Frau,...**) birden fazla şahıs veya cisim gösterdiğinden bunlarla **haben** kullanılmıştır.

Bu kural yalnız **haben** fiili için değil bütün fiiller için geçerlidir.

Özne tekilse, yani tek şahıs veya cismi gösteriyorsa fiilin tekil üçüncü şahısla kullanılan şekli (**sagt, fragt, arbeitet, nimmt,...**), özne çoğulsa, yani birden fazla şahıs veya cismi gösteriyorsa fiilin kendisi (**sagen, fragen, arbeiten, nehmen,...**) kullanılır. Bu konuyu gelecek derslerimizde daha geniş olarak inceleyeceğiz.

Burada Almanca öğrenen Türklerin çok yanlış yaptıkları bir konuyu tekrar hatırlatmak isteriz.

Dersimizin başında da söylediğimiz gibi **haben** fiili daima i-halinin kullanılmasını gerektirir. İ-halinde de yalnız artikeli **der** olan isimler bir değişikliğe uğradığına göre, **haben** fiili ile bir cümle yaparken sahip olduğumuz şeyi gösteren ismin artikeli **das** ve **die** ise bunları aynı bırakırız, **der** ise i-halinin gerektirdiği şekilde değiştiririz.

Bu dersimizde en çok dikkat etmeniz gereken husus, **haben** fiilinin i-halinde bulunan bir isimle kullanıldığıdır.

HABEN + (daima İ-HALİ)

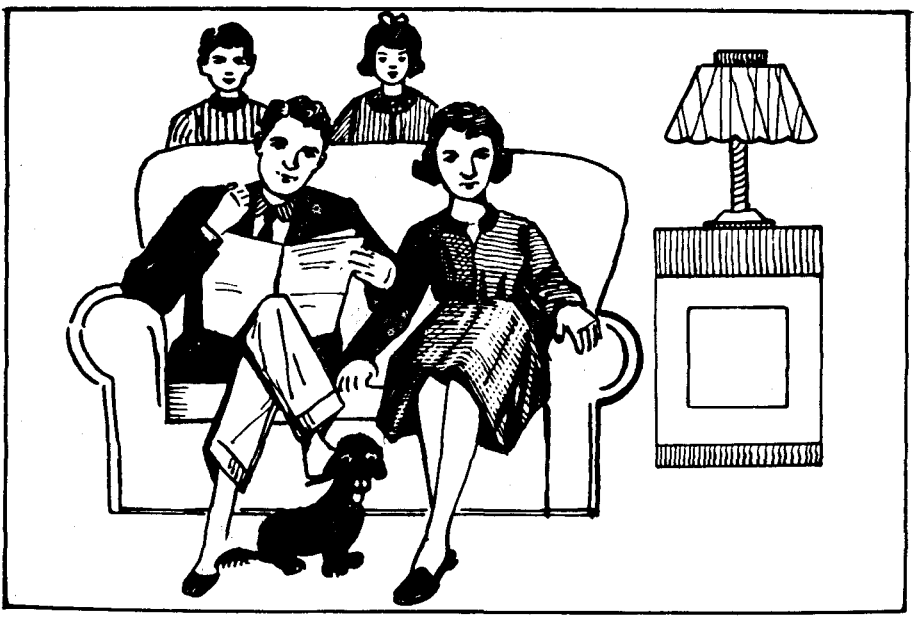
Nasıl Türkçede «Ben bir eve sahibim.» derken «ev» ismi e-halindeyse, Almancada da **haben** fiili ile kullanılan isim i-halindedir. Dillerin yapısındaki farktan ileri gelen bu değişiklik aklınızı karıştırmamalıdır.

Şimdi de **haben** ile yapılan cümlelerin kalıbını görelim.

özne	**haben**	sayı kelimesi veya boş (i-halinde)	diğer kelimeler
Ich	**habe**	**einen**	**Hund.**
Du	**hast**	**zwei**	**Bleistifte.**
Mehmet	**hat**	**einen**	**Apfel.**
Unser Lehrer	**hat**	**drei**	**Mappen.**
Wir	**haben**		**gute Bücher.**
Ihr	**habt**	**eine**	**kleine Katze.**
Die Schüler	**haben**	**ein**	**Auto.**

16

LEHRSTÜCK SECHZEHN

Öğrenilecek kelimeler

der Arm,e [arm]	kol	**der Bruder,..** [bruder]	birader
auch [auh]	de, da, (dahi)		
das Auge,n [auge]	göz	**die Familie,n** [familye]	aile
der Bauer,n [bauer]	çiftçi		
das Bein,e [bayn]	bacak	**fleissig** [flaysih]	çalışkan

der Freund,e [froynd]	arkadaş	**sagen** [zagen]	söylemek
der Fuss,..e [fus]	ayak	**die Schwester,n** [şwester]	kızkardeş
glücklich [glüklih]	mutlu	**der Sohn,..e** [zo:n]	oğul
haben [haben]	sahip olmak	**stehen** [şte:en]	(ayakta) durmak
die Hausfrau,en [hausfrau]	ev kadını	**die Tochter,..** [tohter]	kız evlat
der Mund,..e [mund]	ağız	**der Vater,..** [fa:ter]	baba
die Mutter,.. [mutter]	ana	**viel** [fi:l]	çok, birçok
		die Zahl,en [tsa:l]	sayı
die Nase,n [nase]	burun	**das Wohnzimmer,-** [vo:ntsimmer]	oturma odası
das Ohr,en [o:r]	kulak		

AÇIKLAMALAR

özel isimlerle isim tamlaması

Türkçede «Alinin kitabı, Hasanın kedisi, öğretmenin kitabı,...» gibi bir ismin başka bir isme ait olduğunu gösteren birleşimlere isim tamlaması denir. Dikkat edilirse Türkçede isim tamlaması ilk ismin sonuna (kelimenin son harfine uyarak -nin, -nın, -un, -ın gibi şekillere giren) bir -nin takısı konularak yapılmaktadır.

Bu dersimizde Almancada yalnız «Ahmet, Ali Hasan,...» gibi özel isimlerle yapılan isim tamlamalarını göreceğiz. Türkçede bir -nin takısı eklediğimiz gibi Almancada da tamlamayı yaptığımız isme bir **s** ekleriz.

Ahmets Buch	— Ahmet'in kitabı
Mehmets Schule	— Mehmet'in okulu
Şükrüs Vater	— Şükrü'nün babası
Alis Mutter	— Ali'nin annesi
Adnans Schwester	— Adnan'ın kızkardeşi

Görüldüğü gibi, özel isimlerle yapılan isim tamlamaları çok basittir. Bu özel isimlere eklenen **s** özel ismin okunuşunu değiştirmez gene [**s**] olarak okunur. İkinci yerde gelen ismin artikeli katiyen kullanılmaz.

— 3 —

Okuma parçasına geçmeden önce önemli bir konuya daha değinmek istiyoruz.

das Mädchen - die Tochter **der Junge - der Sohn**

Das Mädchen kelimesinin «kız, kız çocuk», **der Junge** kelimesinin de «erkek çocuk» anlamında olduğunu biliyoruz. Bu dersimizde okuma parçasında «kız evlât» anlamına gelen **die Tochter** ile «erkek evlât, oğul» anlamına gelen **der Sohn** kelimelerini öğreneceğiz. Türkçeye çevrilişleri bakımından farksız gibi görünen **das Mädchen - die Tochter** ve **der Junge - der Sohn** kelimeleri Almancada değişik anlamdadır. Şimdi bu farkları görelim:

Das Mädchen genel anlamda «kız, kız çocuk» demektir, **Die Tochter** ise «kız evlât» anlamındadır ve bir baba veya annenin kızından söz ederken kullanılır. Bir anne veya babanın kızından bahsederken kullanacağı «kızım» sözünün Almancada karşılığı **meine Tochter**'dir. Bu durumda **das Mädchen** kelimesi katiyen kullanılmaz.

Meine Tochter ist eine Lehrerin.	Kızım (kız evlâdım) bir öğretmendir.
Ahmets Tochter ist eine Schülerin.	Ahmet'in kızı (kız evlâdı) bir öğrencidir.
Ist deine Tochter hier?	Kızın (kız evlâdın) burada mıdır?

Yukarıda açıkladığımız fark aynen **der Junge - der Sohn** arasında da vardır. **Der Junge** erkek çocuk anlamında, **der Sohn** ise «erkek evlât, oğul» anlamındadır.

Mein Sohn ist ein Schüler.	Oğlum bir öğrencidir.
Dein Sohn ist ein Lehrer.	Oğlun bir öğretmendir.
Ist dieser Junge dein Sohn?	Bu erkek çocuk oğlun mudur?

Bu dersimizde dikkat etmemiz gereken bir husus da **der Mann** ve **die Frau** kelimelerinin kullanılışıdır. Bu kelimelerin «adam» ve «kadın» anlamına geldiğini öğrenmiştik. Bu kelimeler aynı zamanda «koca» ve «hanım» anlamında da kullanılabilirler. Okuma parçasında da bu anlamda kullanılmışlardır.

DIE FAMILIE ÇELİKEL

Das ist ein Zimmer. Es ist ein Wohnzimmer. Das ist die Familie Çelikel.

Wer ist dieser Mann? Er ist Hasan Çelikel. Er sitzt. Das ist Fatma Hanım. Sie ist Hasan Beys Frau. Sie sitzt auch. Hasan Bey und Fatma Hanım haben zwei Kinder. Ahmet ist ihr Sohn. Zeynep ist ihre Tochter. Die Kinder stehen.

Hasan Bey ist ein Bauer. Er hat viele Felder und Tiere. Er ist ein fleissiger und guter Mann.

Fatma Hanım ist eine Hausfrau. Sie ist eine gute Mutter.

Ahmet ist ein Schüler. Er arbeitet viel. Er ist ein fleissiger Junge. Seine Schwester, Zeynep, ist eine Schülerin. Sie arbeitet auch viel. Zeynep und Ahmet sind gute Kinder. Sie haben viele Freunde.

Das ist Karabaş. Karabaş ist Ahmets Hund.

Das ist eine glückliche Familie.

ÇELİKEL AİLESİ

Bu bir odadır. O bir oturma odasıdır. Bu Çelikel ailesidir.

Bu adam kimdir? O Hasan Çelikeldir. O oturuyor. Bu Fatma Hanımdır. O Hasan Beyin hanımıdır. O da oturuyor. Hasan Bey ve Fatma Hanımın iki çocuğu var. Ahmet onların oğludur. Zeynep onların kızıdır. Çocuklar ayakta duruyorlar.

Hasan Bey bir çiftçidir. Onun birçok tarlaları ve hayvanları vardır. O çalışkan ve iyi bir adamdır.

Fatma Hanım bir ev kadınıdır. O iyi bir annedir.

Ahmet bir öğrencidir. O çok çalışıyor. O çalışkan bir çocuktur. Kızkardeşi Zeynep bir öğrencidir. O da çok çalışıyor. Zeynep ve Ahmet iyi çocuklardır. Onların bir çok arkadaşı vardır.

Bu Karabaşdır. Karabaş Ahmedin köpeğidir.

Bu mutlu bir ailedir.

HABEN

İçinde **haben** olan bir cümle en basit Almanca cümleler (**Das ist ein Buch.**) gibi olumsuz yapılır. Ama **haben** fiilinin i-halindeki isimlerle kullanıldığını unutmamalıyız. Artikeli **der** olan isimlerin önünde bulunan **ein** i-halinde **einen** şekline girdiğine göre bunu **keinen** yapmalıyız. Öbür artikeller i-halinde aynı kalıyordu. Şu halde artikeli **das** olan bir ismin önünde bulunan **ein** gene aynı kalır ve olumsuz şekli de **kein** olur. **Eine** ise gene değişmeyerek olumsuzda **keine** şekline girer.

tekil			çoğul
der	**die**	**das**	**die**
ein	**eine**	**ein**	—
einen	**eine**	**ein**	—
keinen	**keine**	**kein**	**keine**

Das ist ein Buch.	Bu bir kitaptır.
Das ist kein Buch.	Bu bir kitap değildir.
Ich habe einen Hut.	Bir şapkam var.
Ich habe keinen Hut.	Bir şapkam yok.
Ich habe eine Blume.	Bir çiçeğim var.
Ich habe keine Blume.	Bir çiçeğim yok.
Ich habe ein Pferd.	Bir atım var.
Ich habe kein Pferd.	Bir atım yok.
Du hast einen Vater.	Bir baban var.
Du hast keinen Vater.	Bir baban yok.
Du hast ein Buch.	Bir kitabın var.
Du hast kein Buch.	Bir kitabın yok.
Er hat Autos.	Onun otomobilleri var.
Er hat keine Autos.	Onun otomobilleri yok.
Er hat einen Tisch.	Onun bir masası var.
Er hat keinen Tisch.	Onun bir masası yok.

Sie hat eine Schwester.	Onun bir kızkardeşi var.
Sie hat keine Schwester.	Onun bir kızkardeşi yok.
Es hat einen Bruder.	Onun bir biraderi var.
Es hat keinen Bruder.	Onun bir biraderi yok.
Wir haben Hüte.	Şapkalarımız var.
Wir haben keine Hüte.	Şapkalarımız yok.
Wir haben einen Arzt.	Bir doktorumuz var.
Wir haben keinen Arzt.	Bir doktorumuz yok.
Ihr habt Boote.	Sandallarınız var.
Ihr habt keine Boote.	Sandallarınız yok.
Ihr habt einen Stuhl.	Bir sandalyeniz var.
Ihr habt keinen Stuhl.	Bir sandalyeniz yok.
Sie haben einen Hund.	Onların bir köpeği var.
Sie haben keinen Hund.	Onların bir köpeği yok.
Sie haben Söhne.	Onların oğulları var.
Sie haben keine Söhne.	Onların oğulları yok.
Sie haben eine Tochter.	Bir kızınız var.
Sie haben keine Tochter.	Bir kızınız yok.
Sie haben einen Vogel.	Bir kuşunuz var.
Sie haben keinen Vogel.	Bir kuşunuz yok.
Ahmet hat einen Hund.	Ahmetin bir köpeği var.
Ahmet hat keinen Hund.	Ahmetin bir köpeği yok.
Meine Mutter hat eine Schwester.	Annemin bir kızkardeşi var.
Meine Mutter hat keine Schwester.	Annemin bir kızkardeşi yok.
Die Schüler haben Mappen.	Öğrencilerin çantaları var.
Die Schüler haben keine Mappen.	Öğrencilerin çantaları yok.
Der Fischer hat einen Sohn.	Balıkçının bir oğlu var.
Der Fischer hat keinen Sohn.	Balıkçının bir oğlu yok.

Haben'in Türkçeye «var» olarak çevrildiğini biliyoruz. İçinde **haben** bulunan bir cümle olumsuz yapılırsa **haben** o zaman «yok» diye çevrilir.

DIE ZAHLEN

Sayılar

Almanca sayılar 1'den 30'a kadar aşağıda görüldüğü gibidir.

null [nul]	sıfır
eins [*ayns*]	*bir*
zwei [tsvay]	iki
drei [dray]	üç
vier [fi:r]	dört
fünf [fünf]	beş
sechs [zeks]	altı
sieben [zi:ben]	yedi
acht [aht]	sekiz
neun [noyn]	dokuz
zehn [tse:n]	on
elf [elf]	onbir
zwölf [tsvölf]	oniki
dreizehn [draytse:n]	onüç
vierzehn [fi:rtse:n]	ondört

fünfzehn [fünftse:n]	onbeş
sechzehn [zektse:n]	onaltı
siebzehn [ziptse:n]	onyedi
achtzehn [ahttse:n]	onsekiz
neunzehn [noyntse:n]	ondokuz
zwanzig [tsvantsih]	yirmi
einundzwanzig [aynundtsvantsih]	yirmibir
zweiundzwanzig [tsvayundtsvantsih]	yirmiiki
dreiundzwanzig	yirmiüç
vierundzwanzig	yirmidört
fünfundzwanzig	yirmibeş
sechsundzwanzig	yirmialtı
siebenundzwanzig	yirmiyedi
achtundzwanzig	yirmisekiz
neunundzwanzig	yirmidokuz
dreissig [draysih]	otuz

TEST 8

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Ich habe einen Vater. 2 — du hast zwei Arm. 3 — Wir haben drei Freund. 4 — Meine Mutter hat einen Bruder. 5 — Unser Lehrer hat kein ein. Tochter. 6 — Der Bauer hat zwei Kühe. 7 — Der Junge hat kein ... Familie. 8 — ihr habt viele Freunde.

B

A Listesindeki Almanca cümlelerin Türkçe karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Ich habe einen Apfel.	A — Atların iki kulağı yoktur.
2 — Du hast kein Ei.	B — Onun kitapları yoktur.
3 — Er hat Bücher.	C — Bir elmam var.
4 — Er hat keine Bücher.	D — Babanın bir biraderi var.
5 — Wir haben dreissig Tiere.	E — Onun kitapları var.
6 — Dein Vater hat einen Bruder.	F — Senin bir yumurtan var.
7 — Der Mann hat keinen Sohn.	G — Atların iki kulağı vardır.
8 — Die Pferde haben zwei Ohren.	H — Adamın bir oğlu yoktur.
	İ — Otuz hayvanımız var.
	K — Senin bir yumurtan yok.

C

A Listesindeki Türkçe cümlelerin Almanca karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Onun (erkek) dört evi var.	**A — Seine Mutter hat eine Schwester.**
2 — Bizim bir doktorumuz yok.	**B — Der Lehrer hat eine Tochter.**
3 — Öğretmenin bir kızı var.	**C — Sie hat vier Häuser.**
4 — Onun (dişi) annesinin bir kız kardeşi var.	**D — Ihre Mutter hat eine Schwester.**
5 — Onun (dişi) bir biraderi var.	**E — Er hat einen Bruder.**
6 — Askerin iki oğlu var.	**F — Wir haben keinen Arzt.**
7 — Balıkçının çocukları yok.	**G — Er hat vier Häuser.**
8 — Arkadaşımın babası yok.	**H — Der Soldat hat zwei Söhne.**
	İ — Mein Freund hat keinen Vater.
	J — Sie hat einen Bruder.
	K — Der Fischer hat keine Kinder.

Boş bırakılan yerlere **hat** veya **haben** koyunuz.

1 — Mein Vater hat **ein Haus 2 — Deine Lehrerin** hat **eine Tochter. 3 — Der fleissige Mann** hat **ein grosses Feld. 4 — Die Jungen** haben **keine Äpfel. 5 — Er** hat **ein Zimmer. 6 — Ahmet und Ayşe** haben **viele Freunde. 7 — Wir** haben **keine Freunde. 8 — Der Mann und sein Freund** haben **keine Autos**

Test 7'nin yapılmış şekli

A. **1 — du 2 — ich 3 — du 4 — er 5 — ich 6 — ihr 7 — ihr 8 — er 9 — ich 10 — wir (sie veya Sie)**

B. 1 — K 2 — E 3 — G 4 — B 5 — İ 6 — C 7 — F 8 — H 9 — J 10 — L

C. 1 — F 2 — A 3 — G 4 — K 5 — L 6 — E 7 — H 8 — J 9 — M 10 — B

F.

ich sage	söylüyorum	**sage!**	söyle!
du sagst	söylüyorsun	**sagt!**	söyleyin!
er sagt	söylüyor	**sagen Sie!**	söyleyiniz!
sie sagt	söylüyor		
es sagt	söylüyor		
wir sagen	söylüyoruz		
ihr sagt	söylüyorsunuz		
sie sagen	söylüyorlar		
Sie sagen	söylüyorsunuz		

17

LEHRSTÜCK SIEBZEHN

EMİR HALİ

Ondördüncü dersimizde bir fiilin nasıl emir haline konulacağını öğrenmiştik. Şimdi daha uzun emirler yapalım.

Zeige den Lehrer!	Öğretmeni göster!
Zeigt den Lehrer!	Öğretmeni gösterin!
Zeigen Sie den Lehrer!	Öğretmeni gösteriniz!
Öffne die Tür!	Kapıyı aç!
Öffnet die Tür!	Kapıyı açın!
Öffnen Sie die Tür!	Kapıyı açınız!

Yukarıdaki örneklerde şu noktaya çok dikkat etmelisiniz: Fiilin emir halinden sonra gelen isim daima i-halindedir. Türkçede de durum aynı olduğundan bu hususu hatırlamak sizin için pek zor olmayacaktır.

Örneğin, «Öğretmeni göster!» derken «öğretmen» ismi Türkçede sonuna bir i alarak i-haline girmiştir. Almancada ise aynı kelimenin karşılığı **Lehrer'in** artikeli **den** yapılarak **der Lehrer** kelimesi i-haline konmuştur.

«Kapıyı aç!» derken «kapı» kelimesi gene i-halindedir. Artikeli **die** ve **das** olan isimler i-halinde hiç değişmedikleri için **die Tür** kelimesi emir halinde de gene **die Tür** olarak kalmıştır.

Schliess das Fenster!	Pencereyi kapa!
Schliesst das Fenster!	Pencereyi kapayın!
Schliessen Sie das Fenster!	Pencereyi kapayınız!
Nimm den Bleistift!	Kalemi al!
Nehmt den Bleistift!	Kalemi alın!
Nehmen Sie den Bleistift!	Kalemi alınız!
Lies das Buch!	Kitabı oku!
Lest das Buch!	Kitabı okuyun!
Lesen Sie das Buch!	Kitabı okuyunuz.
Mach die Übungen!	Çalıştırmaları yap!
Macht die Übungen!	Çalıştırmaları yapın!
Machen Sie die Übungen!	Çalıştırmaları yapınız!
Geh dorthin!	Oraya git!
Geht dorthin!	Oraya gidin!
Gehen Sie dorthin!	Oraya gidiniz!
Komm hierher!	Buraya gel!
Kommt hierher!	Buraya gelin!
Kommen Sie hierher!	Buraya geliniz!

Frage den Lehrer!	Öğretmene sor!
Fragt den Lehrer!	Öğretmene sorun!
Fragen Sie den Lehrer!	Öğretmene sorunuz!

Fragen fiilinden sonra gelen ismin i-halinde olduğunu, ama aynı ismin Türkçede i-halinde değil de e-halinde bulunduğunu gördük. Dillerin yapısından meydana gelen bu fark çok yanlış yapmanıza sebep olabilir. Onun için **FRAGEN** FİİLİNDEN SONRA GELEN İSMİN DAİMA İ-HALİNDE BULUNDUĞUNU UNUTMAMALISINIZ. **Haben** fiilinde de böyle bir durum vardı.

FİİLLER

Şimdiye kadar fiillerin şahıs zamirlerine göre çekimlenmelerini öğrendik. Ama bir cümlenin öznesi şahıs zamiri değil de bir tekil veya çoğul isim, ya da özel isim olabilir. Böyle cümlelerde fiilin hangi şeklinin kullanılacağı çok kolay tespit edilir.

Özne olan isim tekilse cümlede fiilin üçüncü şahısla (**er, sie, es** ile) kullanılan şekli yer alır. Özne çoğulsa fiilin kendisi aynen kullanılır.

Der Lehrer fragt.	Öğretmen soruyor.
Die Lehrer fragen.	Öğretmenler soruyorlar.
Der Schüler antwortet.	Öğrenci cevap veriyor.
Die Schüler antworten.	Öğrenciler cevap veriyorlar.
Ahmet kommt.	Ahmet geliyor.
Ahmet und Ayşe kommen.	Ahmet ve Ayşe geliyorlar.
Der Junge liest.	Çocuk okuyor.
Die Jungen lesen.	Çocuklar okuyorlar.

Sein Vater geht.	Babası gidiyor.
Ihre Väter gehen.	Babaları gidiyorlar.
Mein Bruder kommt.	Biraderim geliyor.
Unsere Brüder kommen.	Biraderlerimiz geliyorlar.
Der Mann sitzt.	Adam oturuyor.
Die Männer sitzen.	Adamlar oturuyorlar.
Hans arbeitet.	Hans çalışıyor.
Hans und Peter arbeiten.	Hans ve Peter çalışıyorlar.
Dein Bruder schreibt.	Biraderin yazıyor.
Dein Bruder und deine Schwester schreiben.	Biraderin ve kızkardeşin yazıyorlar.
Mein Vater trinkt.	Babam içiyor.
Mein Vater und meine Mutter trinken.	Babam ve annem içiyorlar.
Das Kind zeigt.	Çocuk gösteriyor.
Die Kinder zeigen.	Çocuklar gösteriyorlar.
Der Arzt fährt.	Doktor gidiyor.
Die Ärzte fahren.	Doktorlar gidiyorlar.
Der Soldat kommt.	Asker geliyor.
Die Soldaten kommen.	Askerler geliyorlar.
Der Fischer sitzt.	Balıkçı oturuyor.
Die Fischer sitzen.	Balıkçılar oturuyorlar.
Adnan arbeitet.	Adnan çalışıyor.
Adnan und sein Bruder arbeiten.	Adnan ve biraderi çalışıyorlar.
Der Bauer nimmt.	Çiftçi alıyor.
Die Bauern nehmen.	Çiftçiler alıyorlar.

Örneklerde görüldüğü gibi özne bir tek şahıs veya cismi gösteriyorsa fiilin üçüncü şahısla kullanılan şekli, birden fazla şahıs veya cismi gösteriyorsa bununla fiilin kendisi aynen kullanılır.

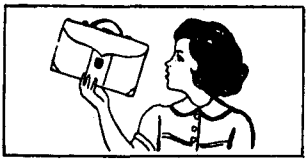
Özne bazan tek kelime (Ahmet, Adnan), bazan birkaç kelimeden (**der Lehrer, dein Bruder**) meydana gelir. Dikkat edilecek husus, özne ister tek ister birkaç kelime olsun, bu kelime veya kelime grubunun kaç şahıs veya cismi gösterdiğidir.

(Ahmet, **der Lehrer, sein Vater, der Mann**) tek şahıs gösterdiğinden bunlarla, fiilin üçüncü şahsın yanına gelen şekli; (**die Lehrer, Ahmet und Ayşe, die Jungen, Adnan und sein Bruder**) ise birden fazla şahıs gösterdiğinden bunlarla fiilin kendisi kullanılmıştır.

Bütün bunları öğrendikten sonra şimdi de bir özne, fiil ve nesneden meydana gelen tam cümleler kuralım. Aşağıda verdiğimiz örnekleri dikkatle inceleyiniz.

Peter zeigt einen Bleistift.
Peter bir kalemi gösteriyor.

Ayşe zeigt eine Mappe.
Ayşe bir çantayı gösteriyor.

Der Schüler zeigt ein Buch.
Öğrenci bir kitabı gösteriyor.

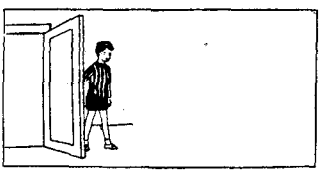
Die Schüler fragen den Lehrer.
Öğrenciler öğretmene soruyorlar.

Sie sehen meinen Vater.
Babamı görüyorsunuz.

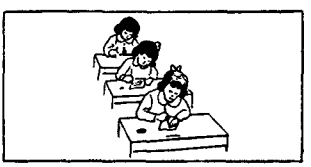
Das Kind öffnet die Tür.
Çocuk kapıyı açıyor.

Das Mädchen schliesst das Fenster.
Kız pencereyi kapıyor.

Die Schülerinnen schreiben die Übungen.
Kız öğrenciler çalıştırmaları yazıyorlar.

Der Vater und die Mutter lesen ein Buch.
Baba ve anne bir kitabı okuyorlar.

Der Junge nimmt den Apfel.
Çocuk elmayı alıyor

Das Kind öffnet den Mund.
Çocuk ağzını açıyor.

Hasan Bey zeigt den Hund und das Pferd.
Hasan Bey köpeği ve atı gösteriyor.

Wir sehen einen Baum.
Bir ağacı görüyoruz.

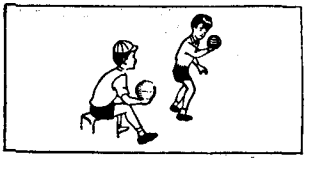

Der Mann bringt einen Hund.
Adam bir köpeği getiriyor.

Die Frau schliesst die Augen.
Kadın gözlerini kapatıyor.

Paul und Peter bringen einen Ball.
Paul ve Peter bir topu getiriyorlar.

Die Soldaten kommen hierher.
Askerler buraya geliyorlar.

Die Jungen gehen dorthin.
Çocuklar oraya gidiyorlar.

Der Bauer bringt ein Pferd.
Çiftçi bir atı getiriyor.

Bu örneklerde fiilden sonra gelen isimlerin i-halinde olduklarını görlünüz. Bu i-halinde olan isimler Türkçeye her zaman i-halinde olarak çevirilmeyebilirler, yani Almanca bir cümlede i-halinde bulunan bir isim aynı cümlenin Türkçesinde i-halinde bulunmayabilir. Cümlenin Türkçesine bakarak Almancasında ismi i-haline koymamak gibi bir hataya düşebilirsiniz. Buna karşılık Almancada bazı fiillerden sonra i-hali kullanılmaz.

Bir cümlede fiilden sonra i-halinin *kullanılıp kullanılmayacağını «neyi »* sorusunu sorarak bulabilirsiniz. Örneğin, **Der Mann bringt einen Hund.** cümlesini Türkçeye «Adam bir köpeği getiriyor.» olarak çevirdik. *Ama* Türkçede böyle bir cümleyi «Adam bir köpek getiriyor.» şeklinde söylemek, yani «köpeği» kelimesini yalın hale sokarak kullanmak mümkündür. Bu durumda Almancada i-halinin kullanılıp kullanılmayacağını «neyi» sorusuyla anlarız. «Adam neyi getiriyor?» sorusuna «Adam bir köpeği getiriyor.» tam olarak cevap vermektedir. Şu halde i-hali doğru olarak kullanılmıştır. *Adamın neyi getirdiğini gösteren isim (yani köpek) i-halinde bulunmalıdır.*

Buna karşılık, örneğin «Adam öğretmene cevap veriyor.» cümlesi «Adam neyi cevap veriyor?» gibi bir soruya tam cevap olmamaktadır. Şu halde bu cümle içinde hiç i-hali geçmemektedir.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERI

18

LEHRSTÜCK ACHTZEHN

Öğrenilecek kelimeler

der Ball,..e [bal]	top	**der Kaffee,s** [kaffe]	kahve
der Brief,e [bri:f]	mektup	**das Kleid,er** [klayd]	elbise
bringen [bringen]	getirmek	**rauchen** [rauhen]	içmek (sigara v.s.)
dorthin [dorthin]	oraya		
hierher [hi:rher]	buraya	**die Rose,n** [ro:ze]	gül

schlafen [şlafen]	uyumak	**die Zeitung,en** [tsaytung]	gazete
die Uhr,en [u:r]	saat		
die Vase,n [vaze]	vazo	**die Zigarette,n** [tsigarette]	sigara

AÇIKLAMALAR

Türkçede «su, çay vs.» gibi sulu bir maddenin ağız yoluyla alınışını anlatmak için «içmek» fiili kullanılır. Sigara dumanının ciğerlere alınışı da gene «içmek» fiili ile anlatılır.

Türkçede ayni kelime ile anlatılan bu iki hareket Almancada ayrı fiillerle söylenir.

Sıvı bir maddenin içilişini anlatmak için kullandığımız «içmek» fiilinin Almanca karşılığı **trinken**'dir.

Sie trinkt Kaffee.	O kahve içiyor.

Sigara içmek anlamında kullanılan «içmek» fiilinin Almanca karşılığı ise **rauchen**'dir.

Ich rauche eine Zigarette.	Bir sigara içiyorum.
Sie rauchen Zigaretten.	Onlar sigara içiyorlar.

Türkçe bir cümledeki «içmek» fiili Almancaya çevrilirken bu «içmek» ile «su, çay, kahve» gibi bir sıvının alınışı anlatılıyorsa **trinken**, bir «sigara, puro» gibi bir şeyin içilişi anlatılıyorsa **rauchen** kullanılmalıdır.

Herr Frau Fräulein

Herr - bay, **Frau** - bayan (evli), **Fräulein** - bayan (evlenmemiş) anlamındadır.

Türkçede «bay» ve «bayan» kelimeleri isimlerin de önüne getirilir. Almancada bu kelimelerin karşılığı olan **Herr, Frau** ve **Fräulein** ise sadece soyadının önünde bulunurlar. Hiçbir zaman ismin önüne konulmazlar. Bunlardan **Fräulein** kelimesi yazılı hitaplarda **Frl.** olarak kısaltılır.

Samimi olunmayan bir şahıstan bahsederken veya kendisine hitap ederken **Herr (Frau, Fräulein)** kelimeleriyle soyadı söylenir. Samimi olunan şahıslara isimleriyle hitap edilir ve bu durumda **Herr, (Frau, Fräulein)** kullanılmaz.

Herr Müller ist hier.	Bay Müller buradadır.
Ahmet, komm hierher!	Ahmet, buraya gel!
Frau Müller ist dort.	Bayan (evli) Müller oradadır.
Fräulein Müller ist eine Schülerin.	Bayan (evli olmayan) Müller bir öğrencidir.
Helga ist Herr Müllers Tochter.	Helga Bay Müllerin kızıdır.

EIN WOHNZIMMER

Das ist ein Wohnzimmer. Wir sehen Hasan Beys Familie. Die ganze Familie ist hier.

Hasan Bey sitzt links. Er liest eine Zeitung. Er raucht eine Zigarette. Fatma Hanım steht rechts. Sie liest auch eine Zeitung. Sie raucht keine Zigarette. Sie trinkt Kaffee. Sie hat ein rotes Kleid. Hasan Bey trinkt auch Kaffee.

Ahmet steht. Er hat ein grosses Buch. Er liest das Buch. Zeynep sitzt. Sie schreibt einen Brief. Zeynep ist ein schönes Mädchen. Pamuk ist Zeyneps Katze. Sie schläft.

Das ist eine Uhr. Wir sehen dort eine Vase und Blumen. Das sind Rosen.

BİR OTURMA ODASI

Bu bir oturma odasıdır. Hasan Beyin ailesini görüyoruz. Bütün aile buradadır.

Hasan Bey solda oturuyor. O bir gazete okuyor. Bir sigara içiyor. Fatma Hanım sağda duruyor. O da bir gazete okuyor. O bir sigara içmiyor. Kahve içiyor. Kırmızı bir elbisesi var. Hasan Bey de kahve içiyor.

Ahmet ayakta duruyor. Büyük bir kitabı var. O kitabı okuyor. Zeynep oturuyor. O bir mektup yazıyor. Zeynep güzel bir kızdır. Pamuk Zeynepin kedisidir. O uyuyor.

Bu bir saattir. Orada bir vazo ve çiçekler görüyoruz. Bunlar güllerdir.

OLUMSUZ EMİRLER ve CÜMLELER

Schliess die Tür!	Kapıyı kapa!
Schliess die Tür nicht!	Kapıyı kapama!
Schliesst die Tür!	Kapıyı kapayın!
Schliesst die Tür nicht!	Kapıyı kapamayın!
Schliessen Sie die Tür!	Kapıyı kapayınız!
Schliessen Sie die Tür nicht!	Kapıyı kapamayınız!
Bringe den Stuhl!	Sandalyeyi getir!
Bringe den Stuhl nicht!	Sandalyeyi getirme!
Bringt den Stuhl!	Sandalyeyi getirin!
Bringt den Stuhl nicht!	Sandalyeyi getirmeyin!
Bringen Sie den Stuhl!	Sandalyeyi getiriniz!
Bringen Sie den Stuhl nicht!	Sandalyeyi getirmeyiniz!
Mach die Übungen nicht!	Çalıştırmaları yapma!
Macht die Übungen nicht!	Çalıştırmaları yapmayın!
Machen Sie die Übungen nicht!	Çalıştırmaları yapmayınız!
Lies die Zeitung nicht!	Gazeteyi okuma!
Lest die Zeitung nicht!	Gazeteyi okumayın!
Lesen Sie die Zeitung nicht!	Gazeteyi okumayınız!
Nimm den Bleistift nicht!	Kalemi alma!
Nehmt den Bleistift nicht!	Kalemi almayın!
Nehmen Sie den Bleistift nicht!	Kalemi almayınız!

Gördüğümüz emirlerde **ein, eine** ve **einen** geçmediği için bunlar **nicht** ile olumsuz yapılmışlardır. Bu çeşit emirlerde **nicht**'in yeri i-halinde bulunan isimden sonradır.

İçinde **ein, eine** ve **einen** geçen emirler ise bunları **kein, keine** ve **keinen** şekline sokmakla olumsuz yapılırlar. Bu çeşit olumsuz yapmayı üçüncü dersimizde de öğrenmiştik. Şimdi örnekler görelim.

Lies eine Zeitung!	Bir gazete oku!
Lies keine Zeitung!	Bir gazete okuma!
Lest eine Zeitung!	Bir gazete okuyun!
Lest keine Zeitung!	Bir gazete okumayın!
Lesen Sie eine Zeitung!	Bir gazete okuyunuz!
Lesen Sie keine Zeitung!	Bir gazete okumayınız!
Nimm einen Apfel!	Bir elma al!
Nimm keinen Apfel!	Bir elma alma!
Nehmt einen Apfel!	Bir elma alın!
Nehmt keinen Apfel!	Bir elma almayın!
Nehmen Sie einen Apfel!	Bir elma alınız!
Nehmen Sie keinen Apfel!	Bir elma almayınız!
Öffne ein Fenster!	Bir pencere aç!
Öffne kein Fenster!	Bir pencere açma!
Öffnet ein Fenster!	Bir pencere açın!
Öffnet kein Fenster!	Bir pencere açmayın!
Öffnen Sie ein Fenster!	Bir pencere açınız!
Öffnen Sie kein Fenster !	Bir pencere açmayınız!
Schreib keinen Brief!	Bir mektup yazma!
Schreibt keinen Brief!	Bir mektup yazmayın!
Schreiben Sie keinen Brief!	Bir mektup yazmayınız!

Şimdi de olumsuz hale konmuş cümleler görelim.

Das Kind zeigt einen Apfel.	Çocuk bir elmayı gösteriyor.
Das Kind zeigt keinen Apfel.	Çocuk bir elmayı göstermiyor.
Ahmet zeigt eine Mappe.	Ahmet bir çantayı gösteriyor.
Ahmet zeigt keine Mappe.	Ahmet bir çantayı göstermiyor.
Der Lehrer zeigt ein Buch.	Öğretmen bir kitabı gösteriyor.
Der Lehrer zeigt kein Buch.	Öğretmen bir kitabı göstermiyor.
Die Schüler fragen den Lehrer.	Öğrenciler öğretmene soruyorlar.
Die Schüler fragen den Lehrer nicht.	Öğrenciler öğretmene sormuyorlar.
Das Kind öffnet die Tür.	Çocuk kapıyı açıyor.
Das Kind öffnet die Tür nicht.	Çocuk kapıyı açmıyor.
Wir sehen einen Baum.	Bir ağacı görüyoruz.
Wir sehen keinen Baum.	Bir ağacı görmüyoruz.
Ich schliesse das Fenster.	Pencereyi kapıyorum.
Ich schliesse das Fenster nicht.	Pencereyi kapamıyorum.
Der Mann bringt ein Buch.	Adam bir kitabı getiriyor.
Der Mann bringt kein Buch.	Adam bir kitabı getirmiyor.
Der Junge öffnet die Augen.	Çocuk gözlerini açıyor.
Der Junge öffnet die Augen nicht.	Çocuk gözlerini açmıyor.

Yukarıdaki cümleler de aynı emir halleri gibi olumsuz yapılmışlardır. İçinde **eine, ein** veya **einen** bulunan cümleler bu kelimeleri **keine, kein** veya **keinen** şekline sokarak olumsuz yapılmışlardır. İçinde **eine, ein, einen** olmayan cümleler ise **nicht** ile olumsuz yapılırlar. **Nicht**'in yeri i-halindeki isimden sonradır.

SORU CÜMLELERİ

Bu son derslerimizde öğrendiğimiz fiillerle yapılan cümleleri soru haline getirmek çok basittir. Fiilin cümlenin başına getirilmesiyle bu çeşit cümleler soru haline konmuş olur. Cümlede başka hiçbir şey değişmez.

Die Schüler schreiben die Übungen.	Öğrenciler çalıştırmaları yazıyorlar.
Schreiben die Schüler die Übungen?	Öğrenciler çalıştırmaları yazıyorlar mı?
Der Vater liest ein Buch.	Baba bir kitabı okuyor.
Liest der Vater ein Buch?	Baba bir kitabı okuyor mu?
Ahmet öffnet die Tür.	Ahmet kapıyı açıyor
Öffnet Ahmet die Tür?	Ahmet kapıyı açıyor mu?
Der Arzt hat ein Auto.	Doktorun bir otomobili var.
Hat der Arzt ein Auto?	Doktorun bir otomobili var mı?
Ich habe einen Apfel.	Bir elmam var.
Habe ich einen Apfel?	Bir elmam var mı?
Wir nehmen den Bleistift.	Kalemi alıyoruz.
Nehmen wir den Bleistift?	Kalemi alıyor muyuz?
Ahmet und Ayşe zeigen den Hund.	Ahmet ve Ayşe köpeği gösteriyorlar
Zeigen Ahmet und Ayşe den Hund?	Ahmet ve Ayşe köpeği gösteriyorlar. mı?
Ihr seht einen Vogel.	Bir kuşu görüyorsunuz.
Seht ihr einen Vogel?	Bir kuşu görüyor musunuz?
Mein Vater hat einen Bruder.	Babamın bir biraderi var.
Hat mein Vater einen Bruder?	Babamın bir biraderi var mı?
Peter bringt einen Ball.	Peter bir top getiriyor.
Bringt Peter einen Ball?	Peter bir top getiriyor mu?
Du schläfst.	Uyuyorsun.
Schläfst du?	Uyuyor musun?

Die Schüler machen die Übungen.	Öğrenciler çalıştırmaları yapıyorlar.
Machen die Schüler die Übungen?	Öğrenciler çalıştırmaları yapıyorlar mı?
Der Bauer bringt eine Kuh.	Çiftçi bir ineği getiriyor.
Bringt der Bauer eine Kuh?	Çiftçi bir ineği getiriyor mu?

ich schlafe	uyuyorum
du schläfst	uyuyorsun
er schläft	uyuyor
sie schläft	uyuyor
es schläft	uyuyor
wir schlafen	uyuyoruz
ihr schlaft	*uyuyorsunuz*
sie schlafen	uyuyorlar
Sie schlafen	uyuyorsunuz

Emir hali genel kurala göre normal olarak teşkil edilir.

TEST 9

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Zeige den Apfel! 2 — Der Vater schliesst das Fenster. 3 — Öffnet die Tür! 4 — Lest das Buch! 5 — Die Lehrer fragen. 6 — Peter zeigt einen Bleistift. 7 — Ahmet und Fatma schreiben einen Brief. 8 — Paul und Peter bringen den Ball nicht.

B

B listesinden A listesindeki Almanca cümlelerin Türkçe karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — **Der Vater bringt ein Buch.**	A — Topu getir!
2 — **Der Fischer macht ein Boot.**	B — O çalıştırmaları yapıyor.
3 — **Meine Schwester schreibt einen Brief.**	C — Balıkçı bir sandal yapıyor.
	D — Kahve içmeyiniz!
4 — **Die Mutter bringt einen Hut.**	E — Baba bir kitap getiriyor.
5 — **Sie macht die Übungen.**	F — Kitap okumayın!
6 — **Bringt den Ball!**	G — Anne bir şapka getiriyor.
7 — **Lies kein Buch!**	H — Topu getirin!
8 — **Trinken Sie kein Kaffee!**	İ — Kızkardeşim bir mektup yazıyor.
	J — Kitap okuma!

C

B listesinden A listesindeki Türkçe cümlelerin Almanca karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Pencereyi ve kapıyı açıyoruz.	A — **Arbeitet der Schüler viel?**
2 — Çocuklar elmaları alıyorlar.	B — **Ihr habt keine Vase.**
3 — Kadın gülü gösteriyor.	C — **Ihr schlaft viel.**
4 — Sizin bir vazonuz yok.	D — **Der Fischer raucht eine Zigarette.**
5 — Annem kapıları kapatıyor mu?	E — **Wir öffnen das Fenster und die Tür.**
6 — Çok uyuyorsun	F — **Arbeiten die Schüler viel?**
7 — Balıkçı bir sigara içiyor.	G — **Die Kinder nehmen die Äpfel.**
8 — Öğrenciler çok çalışıyorlar mı?	H — **Du schläfst viel.**
	İ — **Schliesst meine Mutter die Türen?**
	J — **Die Frau zeigt die Rose.**

D

Aşağıda her cümlenin altında gördüğünüz dört şıktan hangisinin ait olduğu cümlenin olumsuz şekli olduğunu bulunuz.

1 — Das kleine Kind liest die Zeitung.
a — Das kleine Kind liest keine Zeitung. b — Das kleine Kind liest nicht die Zeitung. c — Das kleine Kind liest die Zeitung nicht. d — Hiçbiri

2 — Meine Tochter schreibt einen Brief.
a — Meine Tochter schreibt einen Brief nicht. b — Meine Tochter schreibt den Brief nicht. c — Meine Tochter nicht schreibt einen Brief. d — Meine Tochter schreibt keinen Brief.

3 — Sein Bruder nimmt den Ball.
a — Sein Bruder nimmt den Ball nicht. b — Sein Bruder nimmt keinen Ball.
c — Sein Bruder nimmt nicht den Ball d — Hiçbiri

4 — Die Kinder bringen einen Hund.
a — Die Kinder bringen einen Hund nicht. b — Die Kinder bringen keinen Hund. c — Die Kinder bringen den Hund nicht. d — Hiçbiri

F

Stehen fiilini çekimleyin ve emir hallerini teşkil ediniz. Bunların Türkçe karşılıklarını yazmayınız.

Test 8'in yapılmış şekli

A. 1 — ich 2 — du, einen (keinen) 3 — einen (keinen) 4 — einen (keinen) 5 — e 6 — der 7 — der, e 8 — ihr
B. 1 — C 2 — K 3 — E 4 — B 5 — İ 6 — D 7 — H 8 — G
C. 1 — G 2 — F 3 — B 4 — D 5 — J 6 — H 7 — K 8 — İ
E. 1 — hat 2 — hat 3 — hat 4 — haben 5 — hat 6 — haben 7 — haben 8 — haben

19

LEHRSTÜCK NEUNZEHN

Öğrenilecek kelimeler

der Dienstag [di:nstag]	salı	**der Montag** [montag]	pazartesi
der Donnerstag [donnerstag]	perşembe	**rufen** [ru:fen]	çağırmak
der Freitag [fraytag]	cuma	**der Samstag** [zamstag]	cumartesi
heute [hoyte]	bugün	**der Sonnabend** [zonabend]	cumartesi
der Mittwoch [mitvoh]	çarşamba	**der Sonntag** [zontag]	pazar
		der Tag,e [tag]	gün

İ-HALİ

Bu dersimizde önce mülkiyet sıfatlarının i-halini öğreneceğiz.

Sadece **der** artikelinin i-halinde bir değişikliğe uğradığını, öbür artikellerin aynı kaldıklarını biliyoruz. Şu halde mülkiyet sıfatlarının i-halini öğrenirken yalnız **der** artikeli alan isimlerin önündeki mülkiyet sıfatlarını incelemek yeter. Artikeli **das** ve **die** olan isimlerin önünde kullanılan mülkiyet sıfatları, i-halinde de bir değişikliğe uğramazlar, aynı kalırlar. Bunlar hem yalın halde hem de i-halindedirler.

Artikeli **der** olan isimlerin ne şekilde i-haline sokulduklarını kısaca tekrarlayalım.

der DEN
ein EINEN

Örnek:

der Bruder	**— den Bruder**
birader	— biraderi
ein Bruder	**— einen Bruder**
bir birader	— bir biraderi

Artikeli **der** olan isimlerin önünde kullanılan mülkiyet sıfatları şu şekildeydiler:

mein	benim
dein	senin
sein	onun
ihr	onun
sein	onun
unser	bizim
euer	sizin
ihr	onların
Ihr	Sizin

Bunlar sonlarına bir (**en**) eklenerek i-haline sokulurlar. Şimdi örnekler görelim.

yalın hal	i-hali
mein Bleistift	**meinen Bleistift**
kalemim	kalemimi
mein Apfel	**meinen Apfel**
elmam	elmamı
dein Hut	**deinen Hut**
şapkan	şapkanı
dein Stuhl	**deinen Stuhl**
sandalyen	sandalyeni
sein Tisch	**seinen Tisch**
masası	masasını
sein Hund	**seinen Hund**
köpeği	köpeğini

ihr Vater babası	**ihren Vater** babasını
ihr Bruder biraderi	**ihren Bruder** biraderini
sein Vogel kuşu	**seinen Vogel** kuşunu
sein Zug treni	**seinen Zug** trenini
unser Arzt doktorumuz	**unseren Arzt** doktorumuzu
unser Fischer balıkçımız	**unseren Fischer** balıkçımızı
euer Laden dükkanınız	**euren Laden** dükkânınızı
euer Vater babanız	**euren Vater** babanızı
ihr Freund onların arkadaşı	**ihren Freund** onların arkadaşını
ihr Lehrer onların öğretmeni	**ihren Lehrer** onların öğretmenini
Ihr Schüler öğrenciniz	**Ihren Schüler** öğrencinizi
Ihr Sohn oğlunuz	**Ihren Sohn** oğlunuzu

Artikeli **der** olan isimlerin önündeki bütün mülkiyet sıfatları sonlarına **-en** takısı eklenerek i-haline sokulurlar. Yalnız bunlardan **euer'in** sonuna **en** eklenince bir **e** düşer ve kelime **euren** şekline girer.

Çoğulda bütün isimlerin artikellerinin **die** olduğunu ve çoğul bir ismin önüne bu sebepten artikeli **die** olan isimlerin önünde kullanılan mülkiyet sıfatlarının geldiğini biliyoruz. *(onbirinci derse bakınız)*

Çoğul isimler i-halinde de aynı kaldıklarına göre çoğul isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatları da i-halinde hiçbir değişikliğe uğramazlar, aynı yalın haldeki gibi kalırlar.

Şimdi de **dieser, diese, dieses** ve **jener, jene, jenes** kelimelerinin ne şekilde i-haline sokulduklarını görelim.

İ-halinde sadece **der** artikeli değiştiğine göre bunların artikeli **der** olan isimlerin önüne gelen şekillerini, yani **dieser** ve **jener**'i incelemek yeter.

Dieser ve **jener**'i i-haline sokmak için bunları **diesen** ve **jenen** şekline getirmek gerekir.

Das ve **die** artikelleri i-halinde değişmedikleri için **diese, dieses** ve **jene, jenes** de i-halinde değişmezler, aynı kalırlar.

dieser Mann bu adam	**diesen Mann** bu adamı
jener Mann şu adam	**jenen Mann** şu adamı
dieser Hügel bu tepe	**diesen Hügel** bu tepeyi
jener Hügel şu tepe	**jenen Hügel** şu tepeyi
dieser Hund bu köpek	**diesen Hund** bu köpeği
jener Hund şu köpek	**jenen Hund** şu köpeği
dieser Baum bu ağaç	**diesen Baum** bu ağacı
jener Baum şu ağaç	**jenen Baum** şu ağacı
dieser Fischer bu balıkçı	**diesen Fischer** bu balıkçıyı
jener Fischer şu balıkçı	**jenen Fischer** şu balıkçıyı

Türkçede **welcher, welche, welches** kelimelerinin «hangi» anlamına geldiğini biliyoruz. Önüne geldikleri ismin artikeline göre bunlardan bir tanesi kullanılıyordu.

Bunları i-haline sokmak istersek **welcher**'i **welchen** şekline sokarız. **Welche** ve **welches** ise i-halinde değişmez, aynı kalırlar. Örnekleri inceleyiniz:

welcher Schüler? hangi öğrenci?	**welchen Schüler?** hangi öğrenciyi?
welcher Tisch? hangi masa?	**welchen Tisch?** hangi masayı?
welcher Vater? hangi baba?	**welchen Vater?** hangi babayı?
welcher Arzt? hangi doktor?	**welchen Arzt?** hangi doktoru?
welcher Mann? hangi adam?	**welchen Mann?** hangi adamı?

Welche ve **welches** i-halinde aynı kaldıkları için bunlara örnek verilmemiştir.

Bütün bu öğrendiklerimizi cümleler içinde kullanarak, bunların uygulamasını yapalım.

Ich frage meinen Lehrer.	Öğretmenime soruyorum.
Du fragst deinen Lehrer.	Öğretmenine soruyorsun.
Er liest sein Buch.	Kitabını okuyor.
Wir sehen euren Vater.	Babanızı görüyoruz.
Der Junge zeigt seinen Bruder.	Çocuk biraderini gösteriyor.
Die Mutter ruft ihr Kind.	Anne çocuğunu çağırıyor.

Der fleissige Schüler schreibt meinen Brief.	Çalışkan öğrenci mektubumu yazıyor.
Die Schülerin schreibt ihre Übungen.	Öğrenci çalıştırmalarını yazıyor.
Sehen Sie diesen Mann?	Bu adamı görüyor musunuz?
Öffne jenes Fenster!	Şu pencereyi aç!
Schliesst diese Tür!	Bu kapıyı kapayın!
Der Bauer ruft seinen Hund.	Çiftçi köpeğini çağırıyor.
Welchen Baum zeigt der Junge?	Çocuk hangi ağacı gösteriyor?
Welchen Ball nimmt das Kind?	Çocuk hangi topu alıyor?
Welchen Brief schreibt der Vater?	Baba hangi mektubu yazıyor?
Welche Tür schliesst du?	Hangi kapıyı kapatıyorsun ?
Welches Fenster öffnet die Frau?	Kadın hangi pencereyi açıyor?
Er nimmt jenes Buch.	Şu kitabı alıyor.
Wir nehmen diesen Bleistift.	Bu kalemi alıyoruz.
Lesen Sie Ihre Bücher?	Kitaplarınızı okuyor musunuz?
Der Fischer ruft seine Söhne.	Balıkçı oğullarını çağırıyor.
Er nimmt meine Äpfel.	Elmalarımı alıyor.
Die Schüler zeigen ihre Bücher.	Öğrenciler kitaplarını gösteriyorlar.
Nimm jenen Bleistift!	Şu kalemi al!
Wir sehen euren Bruder nicht.	Biraderinizi görmüyoruz.
Nehmt diesen Stuhl nicht!	Bu sandalyeyi almayın!

DIE TAGE

Montag	Pazartesi
Dienstag	Salı
Mittwoch	Çarşamba
Donnerstag	Perşembe
Freitag	Cuma
Samstag **Sonnabend**	Cumartesi
Sonntag	Pazar

Samstag ve **Sonnabend** *kelimelerinin her ikisi de Cumartesi anlamına* gelmektedir. Her ikisi de kullanılabilir.

Almancada günlerin isimleri ekseriya artikelsiz söylenir, ama hepsinin artikelini bilmeniz gerekir. Hepsinin artikeli **der** olduğu için de bu zor bir şey değildir.

Was ist heute?	Bugün nedir?
Heute ist Montag.	Bugün pazartesidir.
Heute is Dienstag.	Bugün salıdır.
Heute ist Mittwoch.	Bugün çarşambadır.
Heute ist Donnerstag.	Bugün perşembedir.
Heute ist nicht Donnerstag , sondern Freitag.	Bugün perşembe değil, cumadır.
Heute ist nicht Freitag, sondern Samstag.	Bugün cuma değil, cumartesidir.
Ist heute Samstag oder Sonntag?	Bugün cumartesi midir yoksa pazar mıdır?
Heute ist Sonntag.	Bugün pazardır.

Aşağıda mülkiyet sıfatlarının i-halini görüyorsunuz. Bu şemada mülkiyet sıfatlarının hepsi gösterilmemiştir, ama eksik olanlar da aynı şekilde i-haline sokulurlar.

Yalın hal	der mein Sohn	dein Sohn	sein Sohn	unser Sohn
	die meine Frau	deine Frau	seine Frau	unsere Frau
	das mein Kind	dein Kind	sein Kind	unser Kind
İ-hali	den meinen Sohn	deinen Sohn	seinen Sohn	unseren Sohn
	die meine Frau	deine Frau	seine Frau	unsere Frau
	das mein Kind	dein Kind	sein Kind	unser Kind

Bu şema da **dieser, diese, dieses** ile **jener, jene, jenes** ve **welcher, welche, welches**'in i-halinde nasıl değiştiklerini gösteriyor.

Yalın hal	der dieser Mann	jener Mann	welcher Mann
	die diese Tür	jene Tür	welche Tür
	das dieses Haus	jenes Haus	welches Haus
İ-hali	den diesen Mann	jenen Mann	welchen Mann
	die diese Tür	jene Tür	welche Tür
	das dieses Haus	jenes Haus	welches Haus

20

LEHRSTÜCK ZWANZIG

ÖZET

I

Almancada mülkiyet sıfatları Türkçede olduğu gibi isimlerin önünde bulunurlar. Yalnız önünde bulundukları ismin artikeline göre küçük bir değişikliğe uğrarlar.

der ve das	die	Türkçesi
mein	**meine**	benim
dein	**deine**	senin
sein	**seine**	onun (erkek, **der**)
ihr	**ihre**	onun (dişi, **die**)
sein	**seine**	onun (**das**)
unser	**unsere**	bizim
euer	**eure**	sizin
ihr	**ihre**	onların
Ihr	**Ihre**	Sizin (nazik hitap)

Çoğul isimlerin önüne ise artikeli **die** olan isimlerle kullanılan mülkiyet sıfatları gelir.

mein Freund	— arkadaşım	**unser Vater**	— babamız
deine Mutter	— annen	**eure Tiere**	— hayvanları
seine Söhne	— oğulları	**ihre Schwester**	— kızkardeşleri
ihr Haus	— evi	**Ihr Schüler**	— öğrenciniz
sein Fenster	— penceresi		

II

Almancada i-hali isimlerin artikellerini değiştirmek suretiyle yapılır. İ-halinde **der, die, das** artikellerinden sadece **der** değişerek **den** şekline girer. **Die** ve **das** ise değişmeyerek aynı kalır. Aşağıdaki şema i-halinde artikellerin aldıkları durumu göstermektedir:

YALIN HAL				İ-HALİ			
tekil			çoğul	tekil			çoğul
der	**die**	**das**	**die**	**den**	**die**	**das**	**die**
ein	**eine**	**ein**	—	**einen**	**eine**	**ein**	—
kein	**keine**	**kein**	**keine**	**keinen**	**keine**	**kein**	**keine**
mein	**meine**	**mein**	**meine**	**meinen**	**meine**	**mein**	**meine**
dein	**deine**	**dein**	**deine**	**deinen**	**deine**	**dein**	**deine**
sein	**seine**	**sein**	**seine**	**seinen**	**seine**	**sein**	**seine**
ihr	**ihre**	**ihr**	**ihre**	**ihren**	**ihre**	**ihr**	**ihre**
unser	**unsere**	**unser**	**unsere**	**unseren**	**unsere**	**unser**	**unsere**
dieser	**diese**	**dieses**	**diese**	**diesen**	**diese**	**dieses**	**diese**
jener	**jene**	**jenes**	**jene**	**jenen**	**jene**	**jenes**	**jene**
welcher	**welche**	**welches**	**welche**	**welchen**	**welche**	**welches**	**welche**

Bu şemada da gene i-halinde sadece **der** artikelinin ve bununla ilgili kelimelerin değiştiklerini görüyoruz. Bu değişme de genellikle sonuna bir **-en** takısı almak suretiyle oluyor.

Yukarıdaki şemada mülkiyet sıfatlarının hepsi verilmemiştir.

— 3 —

Bazı isimler i-halinde özel bir durum gösterirler:

Artikeli **der** olan ve çoğulda sonlarına **-n** veya **-en** eklenen isimler i-haline sokulurken artikelleri kurala göre **den** olduktan başka sonlarına çoğulda aldıkları takılar, yani **-n** veya **-en** getirilir.

Bu derse kadar böyle özel bir durum gösteren üç isim verildi: **der Junge,n, der Soldat,en, der Bauer,n**

der Junge erkek çocuk	**die Jungen** erkek çocuklar	**den Jungen** erkek çocuğu
der Soldat asker	**die Soldaten** askerler	**den Soldaten** askeri
der Bauer çiftçi	**die Bauern** çiftçiler	**den Bauern** çiftçiyi

Yukarıda isimlerin tekil şekillerinin yanında ayrıyeten, i-hallerinin yapılışı daha iyi anlaşılması için çoğulları da verilmiştir.

der Junge	—	(erkek) çocuk
den Jungen	—	çocuğu
einen Jungen	—	bir çocuğu
keinen Jungen	—	bir çocuğu değil
meinen Jungen	—	çocuğumu
deinen Jungen	—	çocuğunu
seinen Jungen	—	onun çocuğunu
unseren Jungen	—	çocuğumuzu
diesen Jungen	—	bu çocuğu
jenen Jungen	—	şu çocuğu
welchen Jungen	—	hangi çocuğu

III

Fiiller köklerine, şahıslara göre değişen bazı takılar eklenerek çekimlenirler.

Şahıslar	Takılar
ich	**—E**
du	**—ST**
er	**—T**
sie	**—T**
es	**—T**
wir	**—EN**
ihr	**—T**
sie	**—EN**
Sie	**—EN**

ich ruf-e	çağır-ıyorum
du ruf-st	çağır-ıyorsun
er ruf-t	çağır-ıyor
sie ruf-t	çağır-ıyor
es ruf-t	çağır-ıyor
wir ruf-en	çağır-ıyoruz
ihr ruf-t	çağır-ıyorsunuz
sie ruf-en	çağır-ıyorlar
Sie ruf-en	çağır-ıyorsunuz

IV

Almancada emir hali üç şekilden meydana gelmektedir. Bunlardan birincisi fiilin sonundaki **n** harfini kaldırmak suretiyle yapılır. İkincisi fiilin **ihr** ile kullanılan şeklinin aynısıdır. Üçüncüsü ise fiilin kendisinden ve **Sie** kelimesinden meydana gelir. Her emirin sonuna bir ünlem işareti konur.

rufen	çağırmak
rufe!	çağır!
ruft!	çağırın
rufen Sie!	çağırınız!

Bazan ilk şeklin sonundaki **e** harfi de kalkar ve yalnız fiilin kökü kullanılır. İkinci ve üçüncü şekiller aynı kalır.

kommen	gelmek
komm!	gel!
kommt!	gelin!
kommen Sie!	geliniz!

V

Çok önemli bir fiil olan **haben** çekimlenirken özel bir durum gösterir:

ich	**habe**
du	**hast**
er	**hat**
sie	**hat**
es	**hat**
wir	**haben**
ihr	**habt**
sie	**haben**
Sie	**haben**

Bu fiilden sonra gelen, yani sahip olunan şeyi gösteren isim daima i-halinde bulunur.

HABEN + İ-HALİ

Haben'in Türkçesi «sahip olmak» olduğu halde Türkçeye genellikle «...var» ve olumsuz kullanılmış şekli de «...yok» olarak çevrilir.

Ich habe einen Bruder.	Bir biraderim var.
Ich habe keinen Bruder.	Bir biraderim yok.
Wir haben ein Haus.	Bir evimiz var .
Die Schüler haben Bücher.	Öğrencilerin kitapları var.
Der Arzt hat kein Auto.	Doktorun bir otomobili yok.
Der Bauer hat Pferde.	Çiftçinin atları var.
Mein Vater und meine Mutter haben ein Boot.	Babamın ve annemin bir sandalı var.
Ahmet hat eine Schwester.	Ahmedin bir kızkardeşi var.

IV

İçinde **ein, eine** veya **einen** bulunan cümleler, bunları **kein, keine** veya **keinen** yaparak olumsuz hale getirilirler.

Cümlede **ein, eine** veya **einen** yoksa olumsuz yapmak için **nicht** kullanılır. İçinde i-halinde bir isim bulunan bir cümlede **nicht**'in yeri bu i-halinde bulunan isimden sonradır.

Ich öffne die Tür.	Kapıyı açıyorum.
Ich öffne die Tür NICHT.	Kapıyı açmıyorum.
Ich zeige den Apfel.	Elmayı gösteriyorum.
Ich zeige den Apfel NICHT.	Elmayı göstermiyorum.

Buna karşılık:

Er liest ein Buch.	Bir kitap okuyor.
Er liest KEIN Buch.	Bir kitap okumuyor.

Emir halleri de ayni şekilde olumsuz yapılırlar.

Lest eine Zeitung!	Bir gazete okuyun!
Lest KEINE Zeitung!	Bir gazete okumayın!
Schreiben Sie einen Brief!	Bir mektup yazınız!
Schreiben Sie KEINEN Brief!	Bir mektup yazmayınız!
Öffne die Tür!	Kapıyı aç!
Öffne die Tür NICHT!	Kapıyı açma!
Zeigt das Buch!	Kitabı gösterin!
Zeigt das Buch NICHT!	Kitabı göstermeyin!

İçinde mülkiyet sıfatları, **dieser, diese, dieses** veya **jener, jene, jenes** kelimeleri bulunan cümleler ve emirler de gene **nicht** ile olumsuz hale getirilirler.

Nicht bu kelimelerin yanında bulunan isimden sonra gelir.

Ich lese sein Buch.	Onun kitabını okuyorum.
Ich lese sein Buch NICHT.	Onun kitabını okumuyorum.
Er nimmt meinen Apfel.	Elmamı alıyor.
Er nimmt meinen Apfel NICHT.	Elmamı almıyor.
Der Schüler macht diese Übung.	Öğrenci bu çalıştırmayı yapıyor.
Der Schüler macht diese Übung NICHT.	Öğrenci bu çalıştırmayı yapmıyor.
Rufe jenen Jungen!	Şu çocuğu çağır!
Rufe jenen Jungen NICHT!	Şu çocuğu çağırma!
Sie zeigt diesen Apfel.	Bu elmayı gösteriyor.
Sie zeigt diesen Apfel NICHT.	Bu elmayı göstermiyor.
Sie rufen diese Jungen.	Bu çocukları çağırıyorlar.
Sie rufen diese Jungen NICHT.	Bu çocukları çağırmıyorlar.

Nehmt diesen Ball!	Bu topu alın!
Nehmt diesen Ball NICHT!	Bu topu almayın!
Die Frau schliesst jenes Fenster.	Kadın şu pencereyi kapıyor.
Die Frau schliesst jenes Fenster NICHT.	Kadın şu pencereyi kapamıyor.
Wir schreiben unsere Übungen.	Çalıştırmalarımızı yazıyoruz.
Wir schreiben unsere Übungen NICHT.	Çalıştırmalarımızı yazmıyoruz.
Die Schüler fragen jenen Lehrer.	Öğrenciler şu öğretmene soruyorlar.
Die Schüler fragen jenen Lehrer NICHT.	Öğrenciler şu öğretmene sormuyorlar.

Nicht kelimesinin «değil» anlamına geldiğini biliyoruz. Ama yukarıdaki olumsuz cümleler ve emirlerin Türkçelerinde «değil» geçmemektedir. Almanca cümleler **nicht** eklenerek olumsuz yapıldıkları halde bunların Türkçe karşılıklarında bu eklenen kelime bulunmamakta, sadece cümlenin fiilinin köküne ses uyumuna göre değişen me, ma, mi, mı veya mu gibi bir takı eklenmektedir. (oku-mu-yorum, yap-mı-yor, çağır-ma, göster-miyor, al-ma, sor-muyorlar).

VII

Cümlenin içindeki fiil başa getirilirse o cümle soru haline konmuş olur.

Wir lesen unsere Bücher.	Kitaplarımızı okuyoruz.
Lesen wir unsere Bücher?	Kitaplarımızı okuyor muyuz?
Du öffnest das Fenster nicht.	Pencereyi açmıyorsun.
Öffnest du das Fenster nicht?	Pencereyi açmıyor musun?
Die Mutter ruft ihren Sohn.	Anne oğlunu çağırıyor.
Ruft die Mutter ihren Sohn?	Anne oğlunu çağırıyor mu?
Die Kinder nehmen die Äpfel.	Çocuklar elmaları alıyorlar.
Nehmen die Kinder die Äpfel?	Çocuklar elmaları alıyorlar mı?
Mein Bruder hat ein Auto.	Biraderimin bir otomobili var.
Hat mein Bruder ein Auto?	Biraderimin bir otomobili var mı?

TEST 10

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Wir zeigen einem Soldaten(!). 2 — Welchen Brief schreibt deine Tochter? 3 — Welche Übungen arbeiten Sie? 4 — Fragen die Schüler jenen Lehrer? 5 — Lest dieses Buch nicht (olumsuz) 6 — Siehst du meinen Vater? 7 — Wir sehen unseren Vater. 8 — Ahmet zeigt seinen Hund.

B

A listesindeki Almanca cümlelerin B listesinden Türkçe karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Die Kinder nehmen unsere Bälle nicht.	A — Bugün geliyor musun?
2 — Das Mädchen zeigt seinen Bruder.	B — Bir çiftçiyi görüyorsunuz.
3 — Ihr seht einen Bauern.	C — Sormuyoruz, bilakis cevap veriyoruz.
4 — Welche Pferde bringt der Bauer?	D — Bay Müller, çantanızı açıyor musunuz?
5 — Herr Müller, öffnen Sie Ihre Mappe!	E — Bugün gelmiyor musun?
6 — Die Mutter fragt: «Lest ihr diese Bücher nicht?»	F — Çocuklar toplarımızı almıyorlar.
7 — Wir fragen nicht, sondern wir antworten.	G — Anne soruyor: «Bu kitapları okumuyor musunuz?»
8 — Kommst du heute nicht?	H — Çocuklar şu öğretmeni görmüyorlar.
9 — Die Kinder sehen jenen Lehrer nicht.	İ — Kız biraderini gösteriyor.
10 — Bringt der Lehrer dein Buch	J — Bay Müller, çantanızı açınız!
	K — Çiftçi hangi atları getiriyor?
	L — Öğretmen senin kitabını getiriyor mu?

C

A listesindeki Türkçe cümlelerin B listesinden Almanca karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Hangi köpeği gösteriyorsun?	**A — Der Junge öffnet jene Mappe.**
2 — Kız şu kitabı açıyor.	**B — Der Lehrer sieht diesen Jungen.**
3 — Kız öğrenci bu dersi okumuyor.	**C — Welcher Hund zeigst du?**
4 — Baba bu kapıları kapamıyor.	**D — Die Schülerin liest dieses Lehrstück nicht.**
5 — Erkek çocuk şu çantayı açıyor.	**E — Öffnet der Schüler nicht dieses Fenster?**
6 — Öğretmen bu erkek çocuğu görüyor.	**F — Das Mädchen öffnet jenes Buch.**
7 — Çocuk bu çiftçiye soruyor.	**G — Welchen Hund zeigst du?**
8 — Öğrenci bu pencereyi açmıyor	**H — Wir schreiben diese Übungen**

9 — Robert söylüyor: «Anne, buraya gel!»

10 — Bu çalıştırmaları yazmıyoruz, bilakis okuyoruz.

İ — Der Vater schliesst diese Türen nicht.

K — Robert sagt: «Mutter, komm hierher!»

L — Das Kind fragt diesen Bauern.

M — Öffnet der Schüler dieses Fenster nicht?

D

Aşağıdaki cümlelerin ve emirlerin altında verilen dört şıktan hangisinin bunların olumsuz şekil olduğunu bulunuz

1 — Hans, bringe dein Buch!
a — Hans, bringe kein Buch! b — Hans, bringe nicht dein Buch! c — Hans, bringe dein Buch nicht! d — Hans, bringe das Buch nicht!

2 — Die Mutter bringt eine Vase.
a — Die Mutter bringt nicht eine Vase. b — Die Mutter bringt eine Vase nicht. c — Die Mutter bringt nicht die Vase. d — Die Mutter bringt keine Vase.

3 — Die Frau schliesst jene Bücher.
a — Die Frau schliesst nicht jene Bücher. b — Die Frau schliesst jene Bücher nicht. c — Die Frau schliesst die Bücher nicht. d — Hiçbiri.

4 — Nimmts du diesen Bleistift?
a — Nimmst du keinen Bleistift? b — Nimmts du nicht diesen Bleistift? c — Nimmst du diesen nicht Bleistift? d — Nimmst du diesen Bleistift nicht?

E

Aşağıdaki isimler i-haline kondukları takdirde boş bırakılan yerlere hangi takıların geleceğini bulunuz.

1 — dies Mann 2 — welch Ball 3 — jen Vasen 4 — welch Bauer 5 — dies Ei 6 — ihr Freund 7 — welch Buch 8 — jen Junge 9 — unser Soldat 10 — dies Jungen (çoğul)

Test 9'un yapılmış şekli

A. 1 — den 2 — das 3 — die 4 — das 5 — die 6 — den (einen, keinen) 7 — en, einen (keinen) 8 — und, en, den

B. 1 — E 2 — C 3 — İ 4 — G 5 — B 6 — H 7 — J 8 — D

C. 1 — E 2 — G 3 — J 4 — B 5 — İ 6 — H 7 — D 8 — F

D. 1 — c 2 — d 3 — a 4 — b

F.

ich	stehe	ihr	steht
du	stehst	sie	stehen
er, sie, es	steht	Sie	stehen

steh(e)!
steht!
stehen Sie!

21

LEHRSTÜCK EINUNDZWANZIG

E-HALİ

E-hali de i-hali gibi isimlerin artikellerini değiştirmek suretiyle yapılır.

Der ve **das** artikelleri e-halinde **dem** şekline girer. İsimde ise hiçbir değişiklik olmaz, aynı kalır.

der Lehrer öğretmen	**dem Lehrer** öğretmene
der Mann adam	**dem Mann** adama
der Vater baba	**dem Vater** babaya
der Arzt doktor	**dem Arzt** doktora
der Fischer balıkçı	**dem Fischer** balıkçıya
der Schüler öğrenci	**dem Schüler** öğrenciye
der Hund köpek	**dem Hund** köpeğe

das Mädchen	**dem Mädchen**
kız	kıza
das Pferd	**dem Pferd**
at	ata
das Kind	**dem Kind**
çocuk	çocuğa
das Bild	**dem Bild**
resim	resme
das Fenster	**dem Fenster**
pencere	pencereye
das Auto	**dem Auto**
otomobil	otomobile

E-halinde **die** artikeli **der** şeklini alır.

die Mutter	**der Mutter**
anne	anneye
die Schwester	**der Schwester**
kızkardeş	kızkardeşe
die Frau	**der Frau**
kadın	kadına
die Schülerin	**der Schülerin**
kız öğrenci	kız öğrenciye
die Katze	**der Katze**
kedi	kediye
die Lehrerin	**der Lehrerin**
öğretmen	öğretmene

İ-halinde sadece **der** artikeli değişiyordu. E-halinde ise gördüğünüz gibi üç artikel de değişmektedir.

— 3 —

Çoğul isimlerin önünde **die** artikelinin bulunduğunu biliyoruz. E-halinde bu **den** şeklini alır. İsmin sonuna da **-n** veya **-en** takısı eklenir.

die Familien	**den Familien**
aileler	ailelere
die Freunde	**den Freunden**
arkadaşlar	arkadaşlara
die Mädchen	**den Mädchen**
kızlar	kızlara
die Ärzte	**den Ärzten**
doktorlar	doktorlara
die Bauern	**den Bauern**
çiftçiler	çiftçilere
die Kinder	**den Kindern**
çocuklar	çocuklara
die Töchter	**den Töchtern**
kız evlâtlar	kız evlâtlara
die Männer	**den Männern**
adamlar	adamlara
die Pferde	**den Pferden**
atlar	atlara

Yukarıdaki çoğul isimlerin bazılarının **(n)** ile bittiğini görüyoruz. **(die Familien, die Mädchen, die Bauern).** Bu çeşit isimler e-halinde sonlarına **-n (-en)** takısı almazlar. İsmin çoğul şekli aynen kullanılır, sadece artikeli değişir.

Artikeli **der** olan ve çoğulda sonlarına bir **-n** veya **-en** takısı gelen isimlerin i-halinde özel bir durum gösterdiklerini öğrenmiştik. Bunların artikeli tekilde **den** şekline konuyor ve sonlarına da çoğulda aldıkları **-n** veya **-en** takısı geliyordu.

Bu çeşit isimler e-halinde de özel bir durum gösterirler. Bunların artikelleri **dem** şekline sokulduktan başka sonlarına bir de çoğulda aldıkları takı, yani **n** veya **-en** eklenir. Böyle isimlerin çoğullarını e-haline sokarken sonlarına bir **-n** veya **-en** daha eklenmez. Derslerimizde şimdiye kadar böyle özel durum gösteren üç isim öğrendik: **der Junge,n - der Soldat,en - der Bauer,n.**

der Junge	**dem Jungen**
çocuk	çocuğa
der Soldat	**dem Soldaten**
asker	askere
der Bauer	**dem Bauern**
çiftçi	çiftçiye

Bunların çoğulları ise şu şekilde e-haline konur:

die Jungen	**den Jungen**
çocuklar	çocuklara
die Soldaten	**den Soldaten**
askerler	askerlere
die Bauern	**den Bauern**
çiftçiler	çiftçilere

Artikeli **der** olan ve çoğulda **-n** veya **-en** takısı alan bütün isimler i- ve e-hallerinde özel bir durum gösterirler. Kelimeleri öğrenirken böyle isimleri işaretlemeniz ve bunlara özellikle dikkat etmeniz gerekir.

Artikeli **der** ve **das** olan isimlerin önünde bulunan **ein** kelimesi e-halinde **einem** şekline girer. İsim aynı kalır.

ein Lehrer	**einem Lehrer**
bir öğretmen	bir öğretmene
ein Vater	**einem Vater**
bir baba	bir babaya
ein Junge	**einem Jungen**
bir çocuk	bir çocuğa
ein Bauer	**einem Bauern**
bir çiftçi	bir çiftçiye

ein Soldat	**einem Soldaten**
bir asker	bir askere
ein Mann	**einem Mann**
bir adam	bir adama
ein Schüler	**einem Schüler**
bir öğrenci	bir öğrenciye
ein Mädchen	**einem Mädchen**
bir kız	bir kıza
ein Bild	**einem Bild**
bir resim	bir resme
ein Auto	**einem Auto**
bir otomobil	bir otomobile
ein Kind	**einem Kind**
bir çocuk	bir çocuğa
ein Bein	**einem Bein**
bir bacak	bir bacağa

Artikeli **die** olan isimlerin önünde bulunan **eine** ise e-halinde **einer** şekline girer. Bundan sonra gelen isim değişmez, aynı kalır.

eine Mutter	**einer Mutter**
bir anne	bir anneye
eine Schwester	**einer Schwester**
bir kızkardeş	bir kızkardeşe
eine Frau	**einer Frau**
bir kadın	bir kadına
eine Schülerin	**einer Schülerin**
bir kız öğrenci	bir kız öğrenciye
eine Katze	**einer Katze**
bir kedi	bir kediye
eine Lehrerin	**einer Lehrerin**
bir öğretmen	bir öğretmene

Önünde **ein** veya **eine** bulunan bir ismin çoğulda önüne hiçbir artikel gelmediğini, çoğul şeklinin tek başına kullanıldığını biliyoruz. Bu çoğul şekilleri e-haline sokmak için de sonlarına bir **-n** veya **-en** eklemek gerekir. Şayet ismin çoğul şekli **n** harfiyle bitiyorsa bu takılar da eklenmez.

Tekil	Çoğul	Çoğul e-hali
eine Tochter bir kız evlât	**Töchter** kız evlâtlar	**Töchtern** kız evlâtlara
eine Mutter bir anne	**Mütter** anneler	**Müttern** annelere
ein Haus bir ev	**Häuser** evler	**Häusern** evlere
ein Mann bir adam	**Männer** adamlar	**Männern** adamlara
ein Bauer bir çiftçi	**Bauern** çiftçiler	**Bauern** çiftçilere
eine Zeitung bir gazete	**Zeitungen** gazeteler	**Zeitungen** gazetelere

Der Bauer ve **die Zeitung** isimleri çoğulda «**n**» ile bittikleri için e-halinde sonlarına **-n(en)** eklenmez. Bu yüzden çoğul şekilleriyle çoğul e-hallerinin aynı olduğunu görüyoruz.

Olumsuz yaparken kullandığımız **kein** e-halinde **keinem** şekline girer.

kein Arzt bir doktor değil	**keinem Arzt** bir doktora değil
kein Bauer bir çiftçi değil	**keinem Bauern** bir çiftçiye değil
kein Boot bir sandal değil	**keinem Boot** bir sandala değil
kein Kind bir çocuk değil	**keinem Kind** bir çocuğa değil

Keine ise e-halinde **keiner** olur.

keine Frau	**keiner Frau**
bir kadın değil	bir kadına değil
keine Schwester	**keiner Schwester**
bir kızkardeş değil	bir kızkardeşe değil
keine Schülerin	**keiner Schülerin**
bir öğrenci değil	bir öğrenciye değil

Çoğul isimlerin önünde de **keine** kullanıldığını öğrenmiştiniz. Bu **keine** e-halinde **keinen** şekline girer. Bunu yukarıdaki tekil isimlerin önünde kullanılan **keine** ile karıştırmamalısınız. İsmin sonuna da **-n** veya **-en** eklenir. İsmin çoğul şekli «**n**» ile bitiyorsa gene bu takılar eklenmez.

keine Lehrer	**keinen Lehrern**
öğretmenler değil	öğretmenlere değil
keine Häuser	**keinen Häusern**
evler değil	evlere değil
keine Jungen	**keinen Jungen**
çocuklar değil	çocuklara değil
keine Lehrerinnen	**keinen Lehrerinnen**
öğretmenler değil	öğretmenlere değil
keine Brüder	**keinen Brüdern**
biraderler değil	biraderlere değil
keine Söhne	**keinen Söhnen**
oğullar değil	oğullara değil

Yukarıdaki örneklerde **kein, keine** ile olumsuz yapılmış isimlerde olumsuzluğu «değil» ile gösterdik, ama olumsuzluğun cümle içinde başka türlü de anlatılabileceğini hatırlatırız. (... yok, fiile eklenen **me, mi, ma** takıları gibi)

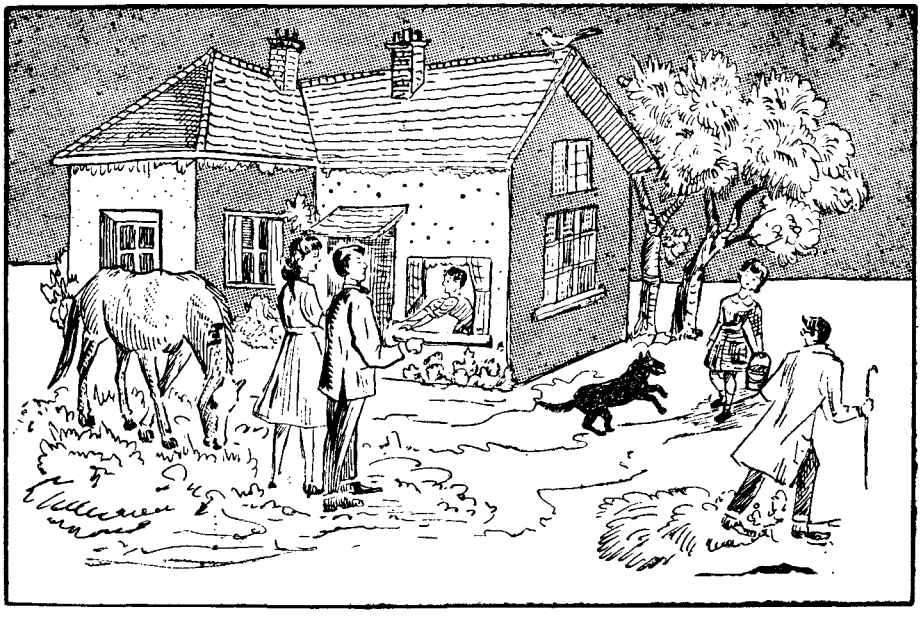

Aşağıdaki şema e-halinde artikellerin nasıl değiştiklerini gösteriyor. Burada **der Mann, die Frau** ve **das Kind** kelimeleri sadece bir örnektir. Bunların yerine artikeli **der, die** ve **das** olan başka isimler de konabilir.

		Artikeli **der** olan isimler	Artikeli **die** olan isimler	Artikeli **das** olan isimler
Tekil	Yalın Hal	**der Mann**	**die Frau**	**das Kind**
	E-Hali	**dem Mann**	**der Frau**	**dem Kind**
Çoğul	Yalın Hal	**die Männer**	**die Frauen**	**die Kinder**
	E-Hali	**den Männern**	**den Frauen**	**den Kindern**
Tekil	Yalın Hal	**ein Mann**	**eine Frau**	**ein Kind**
	E-Hali	**einem Mann**	**einer Frau**	**einem Kind**
Çoğul	Yalın Hal	**Männer**	**Frauen**	**Kinder**
	E-Hali	**Männern**	**Frauen**	**Kindern**
Tekil	Yalın Hal	**kein Mann**	**keine Frau**	**kein Kind**
	E-Hali	**keinem Mann**	**keiner Frau**	**keinem Kind**
Çoğul	Yalın Hal	**keine Männer**	**keine Frauen**	**keine Kinder**
	E-Hali	**keinen Männern**	**keinen Frauen**	**keinen Kindern**

22

LEHRSTÜCK ZWEIUNDZWANZIG

Öğrenilecek kelimeler

antworten [antvorten]	cevap vermek	**danken** [danken]	teşekkür etmek
		der Deutsche, n [doyçe]	Alman
das Bauernhaus,..er [bauernhaus]	çiftlikevi		
		der Eimer,- [aymer]	kova
bellen [bellen]	havlamak		

geben [geben]	vermek	**lachen** [lahen]	gülmek
gehören [gehören]	ait olmak	**laufen** [laufen]	koşmak
geschlossen [geşlossen]	kapalı	**tragen** [tragen]	taşımak
		zu Hause [tsu hauze]	evde
helfen [helfen]	yardım etmek		

AÇIKLAMALAR

Tragen, laufen ve **helfen** fiilleri çekimlenirken özel bir durum gösterirler. Bunların çekimleri dersimizin sonunda verilmiştir.

Gene bu derste geçen **der Deutsche** kelimesi i- ve e-hallerinde özel bir durum gösteren isimler grubuna girer.

EIN BAUERNHAUS

Wir sehen ein kleines Bauernhaus. Es gehört Hasan Bey. Dieses Bauernhaus hat eine Tür und fünf Fenster. Die Tür und die Fenster sind geschlossen. Ahmet ist zu Hause. Er öffnet ein Fenster.

Hasan Bey und seine Frau sind nicht zu Hause. Sie stehen vorne. Ceylan steht auch dort. Ceylan ist Ahmets Pferd.

Dort kommt Zeynep. Sie trägt einen Eimer.

Das ist Herr Müller. Herr Müller ist ein Deutscher. Er ist Hasan Beys Freund. Herr Müller läuft. Karabaş läuft auch und bellt. Hasan Bey und Fatma Hanım lachen. Herr Müller und Karabaş sind keine guten Freunde.

BİR ÇİFTLİKEVİ

Küçük bir çiftlikevi görüyoruz. O Hasan Beye aittir. Bu çiftlikevinin bir kapısı ve beş penceresi vardır. Kapı ve pencereler kapalıdır. Ahmet evdedir. O bir pencere açıyor.

Hasan Bey ve karısı evde değillerdir. Önde duruyorlar. Ceylan da orada duruyor. Ceylan Ahmedin atıdır.

Oradan Zeynep geliyor. O bir kova taşıyor.

Bu Bay Müllerdir. Bay Müller bir Almandır. O Hasan Beyin arkadaşıdır. Bay Müller koşuyor. Karabaş da koşuyor ve havlıyor. Hasan Bey ve Fatma Hanım gülüyorlar. Bay Müller ve Karabaş iyi arkadaşlar değildir.

— 3 —

işaret ve mülkiyet sıfatlarının e-hali

Bu derste de **dieser, diese, dieses** ve **jener, jene, jenes** ile mülkiyet sıfatlarının ne şekilde e-halinesokulduklarını öğreneceğiz.

Der artikeli önünde bulunan **dieser** ile **das** önünde bulunan **dieses** e-halinde **diesem** şeklini alırlar.

dieser Mann bu adam	**diesem Mann** bu adama
dieses Kind bu çocuk	**diesem Kind** bu çocuğa
dieser Bauer bu çiftçi	**diesem Bauern** bu çiftçiye
dieses Mädchen bu kız	**diesem Mädchen** bu kıza
dieser Schüler bu öğrenci	**diesem Schüler** bu öğrenciye
dieser Lehrer bu öğretmen	**diesem Lehrer** bu öğretmene
dieses Boot bu sandal	**diesem Boot** bu sandala

Diese ise e-halinde **dieser** şeklini alır.

diese Schülerin bu öğrenci	**dieser Schülerin** bu öğrenciye
diese Mutter bu anne	**dieser Mutter** bu anneye
diese Frau bu kadın	**dieser Frau** bu kadına
diese Schwester bu kızkardeş	**dieser Schwester** bu kızkardeşe

Çoğul isimlerin önünde bulunan **diese** ise e-halinde **diesen** şekline girer ve ismin sonuna da **-n** veya **-en** eklenir.

diese Bücher	**diesen Büchern**
bu kitaplar	bu kitaplara
diese Stühle	**diesen Stühlen**
bu sandalyeler	bu sandalyelere
diese Freunde	**diesen Freunden**
bu arkadaşlar	bu arkadaşlara
diese Vasen	**diesen Vasen**
bu vazolar	bu vazolara
diese Jungen	**diesen Jungen**
bu çocuklar	bu çocuklara
diese Fischer	**diesen Fischern**
bu balıkçılar	bu balıkçılara
diese Söhne	**diesen Söhnen**
bu oğullar	bu oğullara

Jener ve **jenes** e-halinde **jenem** şekline girer.

jener Vater	**jenem Vater**
şu baba	şu babaya
jener Bruder	**jenem Bruder**
şu birader	şu biradere
jener Junge	**jenem Jungen**
şu çocuk	şu çocuğa
jener Soldat	**jenem Soldaten**
şu asker	şu askere
jener Deutsche	**jenem Deutschen**
şu Alman	şu Almana

jene ise **jener** olur.

jene Lehrerin şu öğretmen	**jener Lehrerin** şu öğretmene
jene Tür şu kapı	**jener Tür** şu kapıya
jene Übung şu çalıştırma	**jener Übung** şu çalıştırmaya
jene Katze şu kedi	**jener Katze** şu kediye

Çoğul isimlerin önünde bulunan **jene** çoğulda **jenen** olur ve bundan sonra gelen ismin sonuna **-n** veya **-en** takısı eklenir.

jene Töchter şu kız evlâtlar	**jenen Töchtern** şu kız evlâtlara
jene Bauern şu çiftçiler	**jenen Bauern** şu çiftçilere
jene Fischer şu balıkçılar	**jenen Fischern** şu balıkçılara
jene Männer şu adamlar	**jenen Männern** şu adamlara
jene Bilder şu resimler	**jenen Bildern** şu resimlere

Şimdi de mülkiyet sıfatlarının e-halini inceleyelim. Artikeli **der** ve **das** olan isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatları (**mein, dein, sein...**) e-halinde sonlarına bir **-em** takısı alırlar. Bunlardan sonra gelen isim değişmez, aynı kalır.

mein Vater babam	**meinem Vater** babama
dein Lehrer öğretmenin	**deinem Lehrer** öğretmenine

sein Auge gözü	**seinem Auge** gözüne
unser Laden dükkânımız	**unserem Laden** dükkânımıza
euer Bruder biraderi	**eurem Bruder** biraderine
ihr Kind çocuğu	**ihrem Kind** çocuğuna

Artikeli **die** olan isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatları (**meine, deine, seine,...**) ise sonlarına bir **-r** takısı alırlar. Bunlardan sonra gelen isim değişmez aynı kalır.

meine Mutter annem	**meiner Mutter** anneme
eure Lehrerin öğretmeniniz	**eurer Lehrerin** öğretmeninize
ihre Schwester *kızkardeşleri*	**ihrer Schwester** *kızkardeşlerine*
Ihre Schülerin kız öğrenciniz	**Ihrer Schülerin** kız öğrencinize

Çoğul isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatları (gene **meine, deine,...** gibi) e-halinde sonlarına bir **-n** takısı alırlar ve bunlardan sonra gelen ismin sonuna da **-n** veya **-en** eklenir.

meine Brüder biraderlerim	**meinen Brüdern** biraderlerime
deine Söhne senin oğulların	**deinen Söhnen** senin oğullarına
unsere Freunde arkadaşlarımız	**unseren Freunden** arkadaşlarımıza

ihre Schulen onların okulları	**ihren Schulen** onların okullarına

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz:

Der Junge hilft seinem Freund.	Çocuk arkadaşına yardım ediyor.
Helga antwortet dem Lehrer.	Helga öğretmene cevap veriyor.
Die Lehrer helfen den Schülern.	Öğretmenler öğrencilere yardım ediyorlar.
Die Kinder danken dem Vater.	Çocuklar babaya teşekkür ediyorlar.
Die Bücher gehören diesem Jungen.	Kitaplar bu çocuğa aittir.
Die Schüler danken der Lehrerin.	Öğrenciler öğretmene teşekkür ediyorlar.
Walter antwortet dem Freund nicht.	Walter arkadaşa cevap vermiyor.
Diese Zeitung gehört meinem Vater.	Bu gazete babama aittir.
Die Übung ist schwer; der Lehrer hilft den Schülern.	Çalıştırma zordur; öğretmen öğrencilere yardım ediyor.
Ich gebe meinem Freund einen Apfel.	Arkadaşıma bir elma veriyorum.
Sie gibt ihrem Bruder einen Bleistift und ein Buch.	Biraderine bir kalem ve bir kitap veriyor.
Das Kind schreibt seinem Vater einen Brief.	Çocuk babasına bir mektup yazıyor.
Die Frau öffnet dem Arzt die Tür.	Kadın doktora kapıyı açıyor.
Der Lehrer zeigt den Schülern ein Bild.	Öğretmen öğrencilere bir resim gösteriyor.
Der Junge bringt seinem Vater einen Stuhl.	Çocuk babasına bir sandalye getiriyor.
Ich schreibe meiner Schwester einen Brief.	Kızkardeşime bir mektup yazıyorum.
Er zeigt der Schülerin eine Übung.	Öğrenciye bir çalıştırma gösteriyor.
Das Mädchen gibt seiner Mutter eine Blume.	Kız annesine bir çiçek veriyor.

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**dieser**	**diese**	**dieses**	**diese**
E-Hali	**diesem**	**dieser**	**diesem**	**diesen**
Yalın Hal	**jener**	**jene**	**jenes**	**jene**
E-Hali	**jenem**	**jener**	**jenem**	**jenen**

	Artikeli **der** olan isimler	Artikeli **die** olan isimler	Çoğul isimler
E-HALİ	**meinem**	**meiner**	**meinen**
	deinem	**deiner**	**deinen**
	seinem	**seiner**	**seinen**
	ihrem	**ihrer**	**ihren**
	seinem	**seiner**	**seinen**
	unserem	**unserer**	**unseren**
	eurem	**eurer**	**euren**
	ihrem	**ihrer**	**ihren**
	Ihrem	**Ihrer**	**Ihren**

Burada önemli bir noktayı daha hatırlatmak isteriz: Bütün çoğul isimler e-halinde sonlarına **-n** veya **-en** takısı alırlar. Önlerinde hangi artikel bulunursa bulunsun mutlaka bu takıyı alırlar. Yalnız çoğul şekillerinin sonunda «**n**» harfi bulunan isimler bu takıyı almazlar. Yukarıdaki şemalarda sadece isimlerin önüne gelen işaret ve mülkiyet sıfatları gösterildiğinden bu takılar belirtilmemiştir.

ÖZEL FİİL ÇEKİMLERİ

	ich trage	**ich laufe**
	du trägst	**du läufst**
er, sie, es	**trägt**	**er, sie, es läuft**
	wir tragen	**wir laufen**
	ihr tragt	**ihr lauft**
	sie tragen	**sie laufen**
	Sie tragen	**Sie laufen**
Emir halleri:	**trage!**	**laufe!**

	ich helfe	**ich gebe**
	du hilfst	**du gibst**
er, sie, es	**hilft**	**er, sie, es gibt**
	wir helfen	**wir geben**
	ihr helft	**ihr gebt**
	sie helfen	**sie geben**
	Sie helfen	**Sie geben**
Emir halleri:	**hilf!**	**gib!**

Test 11

İMTİHAN 2

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Das Kind dankt sein ... Vater. 2 — Jene Äpfel und Blumen gehören mein ... Sohn. 3 — Danke dein ... Bruder! 4 — Welch ... Apfel nimmst du ? 5 — Hat dein Bruder kein ... Stuhl? 6 — Der Lehrer gibt ... Schüler ein Buch. 7 — Der Fischer zeigt sein ... Freund das Boot. 8 — Die Schüler antworten der Lehrerin. 9 — Nehm ... Sie ... Ball! 10 — Ich danke mein ... Mutter. 11 — Gib dein ... Vater die Zeitung! 12 — Die Mutter ruft ihr ... Tochter und ihr ... Sohn. 13 — Lest dies ... Zeitung nicht (olumsuz) ! 14 — Die Schüler fragen jen ... Lehrer nicht. 15 — Schreibt kein ... Brief!

B

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Türkçe karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Wir sehen einen Soldaten.	A — Öğrenciler hangi kitabı okuyorlar?
2 — Fragen die Kinder jenen Mann?	B — Doktorumuzun bir oğlu vardır.
3 — Ahmet zeigt seine Katze und seinen Hund.	C — Öğretmenine teşekkür et!
4 — Ayşe, bring deine Bücher!	D — Bir asker görüyoruz.
5 — Der Vater sagt: «Öffne dieses Fenster nicht!»	E — Ayşe, kitaplarını getiriyor musun?
6 — Die Kinder schreiben keine Briefe.	F — Bu evler babama aittir.
7 — Unser Arzt hat einen Sohn.	G — Ahmet ve Zeynepin çok arkadaşları vardır.
8 — Ahmet und Zeynep haben viele Freunde.	H — Çocuklar şu adama soruyorlar mı?
9 — Sie hat keine Mutter.	I — Ayşe, kitaplarını getir!
10 — Danke deinem Lehrer!	J — Çocuklar topu getiriyorlar.
11 — Diese Häuser gehören meinem Vater.	K — Ahmet kedisini ve köpeğini gösteriyor.
12 — Das kleine Kind liest die Zeitung nicht.	L — Erkek çocuklar topu getirmiyorlar.
13 — Welchen Mann zeigst du?	M — Baba söylüyor: «Bu pencereyi açma!»
14 — Die Jungen bringen den Ball nicht.	N — Onun bir annesi yoktur.
15 — Welches Buch lesen die Schüler?	O — Hangi adamı gösteriyorsun?
	P — Çocuklar mektuplar yazmıyorlar.
	R — Küçük çocuk gazeteyi okumuyor.

C

A listesindeki her cümlenin B listesinden Almanca karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Gözlerimi açıyorum.	A — **Welches Fenster öffnet das Mädchen?**
2 — Bugün nedir?	B — **Wir sehen euren Vater nicht.**
3 — Kız hangi pencereyi açıyor?	C — **Nehmt diese Bücher nicht!**
4 — Doktor buraya geliyor.	D — **Der Bauer ruft seinen Hund.**
5 — Babanızı görmüyoruz.	E — **Der Schüler zeigt seinem Lehrer die Übungen.**
6 — Baba erkek çocuğa bir top veriyor.	F — **Heute ist nicht Mittwoch, sondern Samstag.**
7 — Çiftçi köpeğini çağırıyor mu?	G — **Was ist heute?**
8 — Bu kitapları almayın!	H — **Der Vater gibt dem Jungen einen Ball.**
9 — Bugün çarşamba değil, cumartesidir.	İ — **Die Pferde haben vier Beine.**
10 — Kızlar çok çalışıyorlar mı?	J — **Wieviel Kinder siehst du?**
11 — Çiftçi köpeğini çağırıyor.	K — **Bring deinem Vater eine Zigarette!**
12 — Babana bir sigara getir!	L — **Nehmt diese Bücher!**
13 — Öğrenci öğretmenine çalıştırmaları gösteriyor.	M — **Arbeiten die Mädchen viel?**
14 — Kaç çocuk görüyorsun?	N — **Ruft der Bauer seinen Hund?**
15 — Atların dört bacağı vardır.	O — **Der Arzt kommt hierher.**
	P — **Ich öffne meine Augen.**

D

Aşağıda her cümlenin altında dört şık verilmiştir. Bunlardan hangisinin o cümlenin tamamen çoğula çevrilmiş şekli olduğunu bulunuz.

1 — Welches Haus zeigt dein Freund?
a — Welche Häuser zeigt dein Freund? b — Welches Haus zeigt euer Freund? c — Welche Häuser zeigen eure Freunde? d — Welche Häuser zeigen deine Freunde?

2 — Wieviel Autos hat sein Vater?
a — Wieviel Autos hat ihr Vater? b — Wieviel Autos haben seine Väter? c — Wieviel Autos haben ihre Väter? d — Hiçbiri

3 — Diese Mappe gehört unserem Lehrer.
a — Diese Mappen gehören unseren Lehrer. b — Diese Mappen gehören unseren Lehrern. c — Diese Mappe gehört unseren Lehrern. d — Hiçbiri

4 — Die Schülerin dankt der Lehrerin.
a — Die Schülerinnen danken der Lehrerin. b — Die Schülerin dankt den Lehrerinnen. c — Diese Schülerinnen danken den Lehrerinnen. d — Die Schülerinnen danken den Lehrerinnen.

5 — Ich schreibe meiner Schwester einen Brief.
a — Wir schreiben unseren Schwestern einen Brief. b — Ich schreibe unseren Schwestern Briefe. ç — Wir schreiben unseren Schwestern Briefe. d — Hiçbiri

6 — Der Lehrer zeigt dem Schüler ein Buch.
a — Die Lehrer zeigen den Schülerin Bücher. b — Die Lehrer zeigen dem Schüler Bücher. c — Die Lehrer zeigen den Schülern ein Buch. d — Hiçbiri

7 — Der Junge bringt seiner Mutter eine Blume.
a — Die Jungen bringen seiner Mutter eine Blume. b — Die Jungen bringen ihren Müttern eine Blume. c — Die Jungen bringen seiner Mutter Blumen. d — Hiçbiri

8 — Der Lehrer hilft dem Jungen.
a — Die Lehrer helfen dem Jungen. b — Der Lehrer hilft den Jungen. c — Die Lehrer helfen den Jungen. d — Hiçbiri

9 — Du gibst deinem Freund einen Apfel.
a — Du gibst eurem Freund Äpfel. b — Du gibst euren Freunden Äpfel. c — Ihr gebt deinem Freund Äpfel. d — Ihr gebt euren Freunden Äpfel.

10 — Er zeigt der Schülerin eine Übung.
a — Er zeigt den Schülerinnen eine Übung. b — Sie zeigen den Schülerinnen Übungen. c — Sie zeigen den Schülerinnen eine Übung. d — Sie zeigen der Schülerin Übungen.

E

Aşağıdaki isimlerin önünde parantez içinde verilen artikelleri e-haline sokunuz. Cevaplar kâğıdına yalnız bunların e-haline konmuş şekillerini yazınız.

1 — (ein) Soldat... 2 — (der) Fischer 3 — (das) Ei 4 — (die) Tür 5 — (die) Männer... 6 — (eine) Frau 7 — (ein) Zimmer 8 — (dieser) Tisch 9 — (jene) Söhne... 10 — (deine) Kuh

F

Aşağıdaki fiilleri çekimleyin ve emir hallerini teşkil edin. Çekimlenen fiillerin Türkçelerini yazmayınız.

a — antworten **b — danken**

Test 10'un yapılmış şekli

A. 1 — en, en 2 — en, e 3 — e 4 — en (e) 5 — es, nicht 6 — du, en 7 — en 8 — en

B. 1 — F 2 — İ 3 — B 4 — K 5 — J 6 — G 7 — C 8 — E 9 — H 10 — L

C. 1 — G 2 — F 3 — D 4 — İ 5 — A 6 — B 7 — L 8 — M 9 — K 10 — H

D. 1 — c 2 — d 3 — b 4 — c

E. 1 — en 2 — en 3 — e 4 — en, n 5 — es 6 — en 7 — es 8 — en, n 9 — en, en 10 — e

(Test 6) İmtihan I'in yapılmış şekli

A. 1 — ist (sind) 2 — ein 3 — kein, sondern 4 — das, oder 5 — das, ist (die, sind) 6 — ein, es 7 — ist, die 8 — ist 9 — ist, e 10 — sind 11 — bist, ein 12 — sind 13 — und 14 — ist 15 — ist, ein

B. 1 — İ 2 — F 3 — L 4 — C 5 — E 6 — G 7 — N 8 — R 9 — H 10 — J 11 — K 12 — O 13 — M 14 — A 15 — P

C. 1 — E 2 — H 3 — B 4 — O 5 — İ 6 — G 7 — J 8 — M 9 — P 10 — K 11 — N 12 — S 13 — L 14 — R 15 — D

D. 1 — a 2 — c 3 — d 4 — a 5 — d 6 — b 7 — c 8 — b 9 — d 10 — a

E. 1 — deine 2 — unsere 3 — sein 4 — sein, mein 5 — Ihre

23

LEHRSTÜCK DREIUNDZWANZIG

ŞAHIS ZAMİRLERİNİN İ-HALİ

Önce şahıs zamirlerinin yalın hallerini tekrarlayalım:

ich	**du**	**er**	**sie**	**es**	**wir**	**ihr**	**sie**	**Sie**
ben	sen	o	o	o	biz	siz	onlar	Siz

Bunların i-hali ise şu şekilde olur:

mich [mih]	— beni
dich [dih]	— seni
ihn [i:n]	— onu
sie [zi:]	— onu
es [es]	— onu
uns [uns]	— bizi
euch [oyh]	— sizi
sie [zi:]	— onları
Sie [zi:]	— Sizi

Şahıs zamirlerinin i-halinde **ich, du, er, wir, ihr** değişerek **mich, dich, ihn, uns, euch** şekline girmekte, diğer şahıs zamirleri değişmeyerek, aynı yalın haldeki gibi kullanılmaktadırlar.

Bu i-halindeki şahıs zamirlerini cümle içinde kullanalım.

Der Vater ruft mich.	Baba beni çağırıyor.
Die Mutter ruft dich.	Anne seni çağırıyor.
Der Bruder ruft ihn.	Birader onu çağırıyor.
Der Lehrer ruft sie.	Öğretmen onu çağırıyor.
Der Soldat ruft es.	Asker onu çağırıyor.
Die Lehrerin ruft uns.	Öğretmen bizi çağırıyor.
Der Bauer ruft euch.	Çiftçi sizi çağırıyor.
Der Arzt ruft sie.	Doktor onları çağırıyor.
Herr Müller ruft Sie.	Bay Müller sizi çağırıyor.
Ich habe einen Lehrer. Er liebt mich.	Bir öğretmenim var. O beni seviyor.
Du hast einen Lehrer. Er liebt dich.	Bir öğretmenin var. O seni seviyor.
Er hat einen Lehrer. Er liebt ihn.	Onun bir öğretmeni var. O onu seviyor.

Sie hat einen Lehrer. Er liebt sie.	Onun bir öğretmeni var. O onu seviyor.
Es hat einen Lehrer. Er liebt es.	Onun bir öğretmeni var. O onu seviyor.
Wir haben einen Lehrer. Er liebt uns.	Bir öğretmenimiz var. O bizi seviyor.
Ihr habt einen Lehrer. Er liebt euch.	Bir öğretmeniniz var. O sizi seviyor.
Sie haben einen Lehrer. Er liebt sie.	Onların bir öğretmeni var. O onları seviyor.
Sie haben einen Lehrer. Er liebt Sie.	Bir öğretmeniniz var. O sizi seviyor.
Ich habe einen Freund. Er kennt mich.	Bir arkadaşım var. O beni tanıyor.
Du hast einen Freund. Er kennt dich.	Bir arkadaşın var. O seni tanıyor.
Er hat einen Freund. Er kennt ihn.	Onun bir arkadaşı var. O onu tanıyor.
Sie hat einen Freund. Er kennt sie.	Onun bir arkadaşı var. O onu tanıyor.
Es hat einen Freund. Er kennt es.	Onun bir arkadaşı var. O onu tanıyor.
Wir haben einen Freund. Er kennt uns.	Bir arkadaşımız var. O bizi tanıyor.
Ihr habt einen Freund. Er kennt euch.	Bir arkadaşınız var. O sizi tanıyor.
Sie haben einen Freund. Er kennt sie.	Onların bir arkadaşları var. O onları tanıyor.
Sie haben einen Freund. Er kennt Sie.	Bir arkadaşınız var. O sizi tanıyor.

Ich habe eine Lehrerin. Sie fragt mich.	Bir öğretmenim var. O bana soruyor.
Du hast eine Lehrerin. Sie fragt dich.	Bir öğretmenin var. O sana soruyor.
Er hat eine Lehrerin. Sie fragt ihn.	Bir öğretmeni var. O ona soruyor.
Sie hat eine Lehrerin. Sie fragt sie.	Bir öğretmeni var. O ona soruyor.
Es hat eine Lehrerin. Sie fragt es.	Bir öğretmeni var. O ona soruyor.
Wir haben eine Lehrerin. Sie fragt uns.	Bir öğretmenimiz var. O bize soruyor.
Ihr habt eine Lehrerin. Sie fragt euch.	Bir öğretmeniniz var. O size soruyor.
Sie haben eine Lehrerin. Sie fragt sie.	Onların bir öğretmeni var. O onlara soruyor.
Sie haben eine Lehrerin. Sie fragt Sie.	Bir öğretmeniniz var. O size soruyor
Ich habe einen Vater. Er liebt mich.	Bir babam var. O beni seviyor.
Du hast einen Bruder. Er ruft dich.	Bir biraderin var. O seni çağırıyor.
Er hat eine Mutter. Sie zeigt ihn.	Bir annesi var. O onu gösteriyor.
Es hat einen Arzt. Er fragt es.	Bir doktoru var. O ona soruyor.
Wir haben Schwestern. Sie lieben uns.	Kızkardeşlerimiz var. Onlar bizi seviyorlar.
Ihr habt einen Fischer. Er kennt euch.	Bir balıkçınız var. O sizi tanıyor.
Sie haben einen Arzt. Er kennt sie.	Onların bir doktoru var. O onları tanıyor.
Sie haben eine Tochter. Sie liebt Sie.	Bir kız evlâdınız var. O sizi seviyor.

Aşağıdaki cümlelerde isimlerin yerine şahıs zamirleri konmuştur.

Der Schüler fragt den Lehrer.	Öğrenci öğretmene soruyor.
Er fragt ihn.	O ona soruyor.
Der Mann ruft die Kinder nicht.	Adam çocukları çağırmıyor.
Er ruft sie nicht.	O onları çağırmıyor.
Der Junge findet den Bleistift.	Çocuk kalemi buluyor.
Er findet ihn.	O onu buluyor.
Die Frau fragt den Deutschen.	Kadın Almana soruyor.
Sie fragt ihn.	O ona soruyor.
Die Mutter bringt die Kleider.	Anne elbiseleri getiriyor.
Sie bringt sie.	O onları getiriyor.
Herr Müller ruft den Fischer.	Bay Müller balıkçıyı çağırıyor.
Er ruft ihn.	O onu çağırıyor.
Manfred schliesst die Tür.	Manfred kapıyı kapatıyor.
Er schliesst sie.	O onu kapatıyor.
Ayşe öffnet das Fenster.	Ayşe pencereyi açıyor.
Sie öffnet es.	O onu açıyor.
Die Kinder schreiben den Brief.	Çocuklar mektubu yazıyorlar.
Sie schreiben ihn.	Onlar onu yazıyorlar.
Das Mädchen bringt den Ball.	Kız topu getiriyor.
Es bringt ihn.	O onu getiriyor.
Der Hund sieht die Katzen.	Köpek kedileri görüyor.
Er sieht sie.	O onları görüyor.
Der Bauer findet sein Pferd.	Çiftçi atını buluyor.
Er findet es.	O onu buluyor.

Hasan Bey findet seine Mappe.	Hasan Bey çantasını buluyor.
Er findet sie.	O onu buluyor.
Meine Mutter kennt diesen Mann gut.	Annem bu adamı iyi tanıyor.
Sie kennt ihn gut.	O onu iyi tanıyor.
Wir schreiben die Hausaufgaben.	Ev ödevlerini yazıyoruz.
Wir schreiben sie.	Onları yazıyoruz.
Mein Bruder liest jenes Buch.	Biraderim şu kitabı okuyor.
Er liest es.	O onu okuyor.
Dieser Mann liebt seinen Sohn.	Bu adam oğlunu seviyor.
Er liebt ihn.	O onu seviyor.
Das Kind liest die Zeitung nicht.	Çocuk gazeteyi okumuyor.
Es liest sie nicht.	O onu okumuyor.
Mein Sohn nimmt den Apfel nicht.	Oğlum elmayı almıyor.
Er nimmt ihn nicht.	O onu almıyor.
Der Lehrer zeigt den Jungen.	Öğretmen çocuğu gösteriyor.
Er zeigt ihn.	O onu gösteriyor.
Die Schüler lesen kein Buch.	Öğrenciler bir kitabı okumuyorlar.
Sie lesen es nicht.	Onlar onu okumuyorlar.
Der Lehrer schreibt die Übung.	Öğretmen çalıştırmayı yazıyor.
Er schreibt sie.	O onu yazıyor.
Der Junge sieht seinen Vater.	Çocuk babasını görüyor.
Er sieht ihn.	O onu görüyor.
Der Bauer fragt keinen Mann.	Çiftçi bir adama sormuyor.
Er fragt ihn nicht.	O ona sormuyor.
Mein Vater kennt keinen Arzt.	Babam bir doktor(u) tanımıyor.
Er kennt ihn nicht.	O onu tanımıyor.

WEN

Wen [ven] kelimesi Türkçeye «kimi» olarak çevrilir. **Wen** ile yapılan sorular **was** ve **wer** soru kelimeleriyle yapılanlara benzer. **Was, wer** ve **wen** ile yapılan sorularda bu kelimelerden sonra hemen bir fiil gelir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz:

Wen sieht der Lehrer?
Öğretmen kimi görüyor?

Der Lehrer sieht die Schüler.
Öğretmen öğrencileri görüyor.

Wen liebt der Vater?
Baba kimi seviyor?

Er liebt seinen Sohn.
O oğlunu seviyor.

Wen liebt die Mutter?
Anne kimi seviyor?

Die Mutter liebt ihre Tochter.
Anne kız evladını seviyor.

Wen zeigst du?
Sen kimi gösteriyorsun?

Ich zeige deinen Bruder.
Ben biraderini gösteriyorum.

Wen ruft der Mann?
Adam kimi çağırıyor?

Der Mann ruft die Kinder.
Adam çocukları çağırıyor.

Wen ruft diese Frau?
Bu kadın kimi çağırıyor?

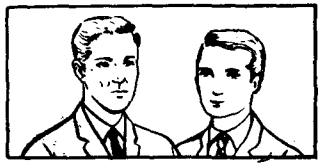
Diese Frau ruft ihre Söhne.
Bu kadın oğullarını çağırıyor.

Wen fragen die Schüler?
Öğrenciler kimi (kime) soruyorlar?

Die Schüler fragen den Lehrer.
Öğrenciler öğretmene soruyorlar.

Wen sehen wir?
Kimi görüyoruz?

Wir sehen unseren Lehrer.
Öğretmenlerimizi görüyoruz.

Wen kennen die Kinder gut?
Çocuklar kimi iyi tanıyorlar?

Sie kennen diesen Jungen gut.
Onlar bu çocuğu iyi tanıyorlar.

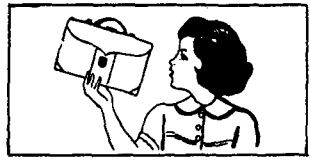
Was soru kelimesini «ne» olarak Türkçeye çevirmiştik ama bu «neyi» anlamına da gelir.

Was nimmt der Junge?
Çocuk neyi alıyor?

Der Junge nimmt den Apfel.
Çocuk elmayı alıyor.

Was zeigt das Mädchen?
Kız neyi gösteriyor?

Das Mädchen zeigt die Mappe.
Kız çantayı gösteriyor.

Was zeigt das Kind?
Çocuk neyi gösteriyor?

Das Kind zeigt den Bleistift?
Çocuk kalemi gösteriyor.

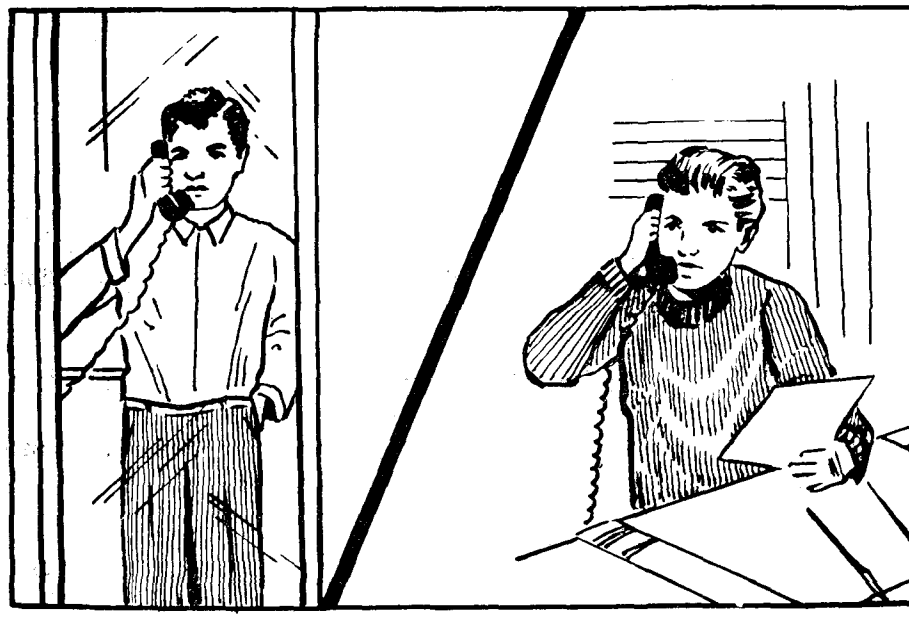
Was bringen die Jungen?
Çocuklar neyi getiriyorlar?

Die Jungen bringen die Bälle.
Çocuklar topları getiriyorlar.

24

LEHRSTÜCK VIERUNDZWANZIG

Öğrenilecek kelimeler

aber [aber]	ama	**dann** [dan]	sonra
also [alzo]	o halde	**dich** [dih]	seni
Auf Wiedersehen!	Allaha ısmar-	**dir** [di:r]	sana
[auf vi:derze:en]	ladık!	**es** [es]	onu, (o)
der Augenblick,e	an	**euch** [oyh]	sizi, size
[augenblik]		**finden** [finden]	bulmak

bald [bald]	hemen	**frei** [fray]	boş, serbest
bestimmt [beştimt]	muhakkak	**hallo!** [hallo]	Alo!
bitte! [bitte]	lütfen!	**die Hausaufgabe,n** [hausaufgabe]	ev ödevi
heute abend [hoyte abend]	bu akşam	**sie** [zi:]	onu, (o)
hören [hören]	dinlemek, duymak	**sie** [zi:]	onları, (onlar)
ihn [i:n]	onu	**Sie** [zi:]	Sizi, (Siz)
ihnen [i:nen]	onlara	**sprechen** [şprehen]	konuşmak
Ihnen [i:nen]	Size	**das Telefon-gespräch,e** [telefongeşpreh]	telefon konuşması
ihm [i:m]	ona **(der ,das)**		
ihr [i:r]	ona **(die)**		
kennen [kennen]	tanımak	**uns** [uns]	bizi, bize
lieben [li:ben]	sevmek	**warten** [varten]	beklemek
mich [mih]	beni	**warum** [varum]	niçin
mir [mi:r]	bana	**wen** [ve:n]	kimi
raten [raten]	tahmin etmek	**wem** [ve:m]	kime
sehr [ze:r]	çok	**wissen** [vissen]	bilmek

AÇIKLAMALAR

aber

«Ama» anlamına gelen **aber** kelimesinin kullanılışı Türkçeye nazaran biraz farklıdır. **Aber** aynı **sondern** gibi iki cümleyi birbirine bağlar. Cümlelerde hiçbir değişiklik olmaz.

Mein Buch ist gross. Dein Buch ist klein.	Benim kitabım büyüktür. Senin kitabın küçüktür.
Mein Buch ist gross, aber dein Buch ist klein.	Benim kitabım büyüktür, ama senin kitabın küçüktür.
Ich rufe ihn. Er kommt nicht.	Onu çağırıyorum. O gelmiyor.
Ich rufe ihn, aber er kommt nicht.	Onu çağırıyorum, ama o gelmiyor.
Der Schüler ist fleissig. Er arbeitet nicht.	Öğrenci çalışkandır. O çalışmıyor.
Der Schüler ist fleissig, aber er arbeitet nicht.	Öğrenci çalışkandır, ama o çalışmıyor.
Der Junge hat viele Freunde. Sie sind nicht hier.	Çocuğun çok arkadaşı var. Onlar burada değiller.
Der Junge hat viele Freunde, aber sie sind nicht hier.	Çocuğun çok arkadaşı var, ama onlar burada değiller.

— 3 —

warum

Bu derste öğrendiğimiz **warum** soru kelimesiyle yapılan sorular da diğer soru kelimeleriyle yapılanlar gibidir.

Warum arbeitest du nicht?	Niçin çalışmıyorsun?
Warum hast du kein Buch?	Niçin kitabın yok?
Warum schreibt der Mann einen Brief?	Adam niçin bir mektup yazıyor?
Warum liest Ahmet ein Buch?	Ahmet niçin bir kitap okuyor?
Warum sprechen die Schüler?	Öğrenciler niçin konuşuyorlar?
Warum bringst du deine Mappe?	Niçin çantanı getiriyorsun?

EIN TELEFONGESPRÄCH

Ali: «Hallo! Ist dort Herr Ahmet Çelikel?»

Hasan Bey: «Nein, ich bin sein Vater. Warten Sie einen Augenblick, bitte! Ich rufe ihn.»

Ahmet: «Hallo! Hier spricht Ahmet. Wer ist dort?»

Ali: «Raten Sie!»

Ahmet: «Ach, du bist Ali.»

Ali: «Richtig.»

Ahmet: «Ali, bist du jetzt zu Hause?»

Ali: «Ja, ich bin zu Hause. Levent ist auch hier. Wir schreiben die Hausaufgaben. Schreibst du auch die Hausaufgaben?»

Ahmet: «Nein, ich lese ein Buch.»

Ali: «Höre, Ahmet! Bist du heute abend frei?»

Ahmet: «Ja. Warum fragst du?»

Ali: «Heute abend kommen alle Freunde hierher. Bitte, komm auch!»

Ahmet: «Ach, sehr schön. Danke! Ich komme.»

Ali: «Kommt Zeynep auch?»

Ahmet: «Ich weiss nicht. Sie ist nicht zu Hause. Aber sie kommt bestimmt. Ich schreibe jetzt also meine Hausaufgaben. Dann kommen wir.»

Ali: «Gut! Kommt bald! Auf Wiedersehen!»

Ahmet: «Auf Wiedersehen, Ali!»

BİR TELEFON KONUŞMASI

Ali: «Alo! Bay Ahmet Çelikel orada mıdır?»

Hasan Bey: «Hayır, ben onun babasıyım. Bir saniye bekleyiniz, lütfen! Onu çağırıyorum.»

Ahmet: «Alo! Burada Ahmet konuşuyor. Orada kim?»

Ali: «Tahmin edin!»

Ahmet: «Ah, sen Ali'sin.»

Ali: «Doğru.»

Ahmet: «Ali, sen şimdi evde misin?»

Ali: «Evet, evdeyim. Levent de burada. Ev ödevlerini yazıyoruz. Sen de ev ödevlerini yazıyor musun?»

Ahmet: «Hayır, bir kitap okuyorum.»

Ali: «Dinle Ahmet! Bu akşam boş musun?»

Ahmet: «Evet, niçin soruyorsun?»

Ali: «Bu akşam bütün arkadaşlar buraya geliyorlar. Lütfen, sen de gel!»

Ahmet: «Ah, çok güzel. Teşekkür ederim! Gelirim.»

Ali: «Zeynep de gelir mi?»

Ahmet: «Bilmiyorum. O evde değil, ama muhakkak gelir. O halde ben şimdi ev ödevlerimi yazarım. Sonra geliriz.»

Ali: «İyi! Hemen gelin! Allaha ısmarladık!»

Ahmet: «Allaha ısmarladık, Ali!»

ŞAHIS ZAMİRLERİNİN E-HALİ

Geçen dersimizde şahıs zamirlerinin i-hallerini öğrenmiştik. Bunların e-halleri de şu şekilde olur:

mir [mi:r]	bana	**uns** [uns]	bize
dir [di:r]	sana	**euch** [oyh]	size
ihm [i:m]	ona **(er)**	**ihnen** [i:nen]	onlara
ihr [i:r]	ona **(sie)**	**Ihnen** [i:nen]	Size
ihm [i:m]	ona **(es)**		

Der Freund dankt mir.	Arkadaş bana teşekkür ediyor.
Der Freund dankt dir.	Arkadaş sana teşekkür ediyor.
Der Freund dankt dem Jungen.	Arkadaş çocuğa teşekkür ediyor.
Er dankt ihm.	O ona teşekkür ediyor.
Der Freund dankt Ayşe.	Arkadaş Ayşeye teşekkür ediyor.
Er dankt ihr.	O ona teşekkür ediyor.
Der Freund dankt dem Kind.	Arkadaş çocuğa teşekkür ediyor.
Er dankt ihm.	O ona teşekkür ediyor.
Der Freund dankt uns.	Arkadaş bize teşekkür ediyor.
Der Freund dankt euch.	Arkadaş size teşekkür ediyor.
Der Freund dankt ihnen.	Arkadaş onlara teşekkür ediyor.
Der Freund dankt Ihnen.	Arkadaş Size teşekkür ediyor.

Der Junge gibt dem Freund einen Bleistift.
Er gibt ihm einen Bleistift.

Çocuk arkadaşa bir kalemi veriyor.
O ona bir kalemi veriyor.

Der Freund gibt dem Jungen die Mappe.
Er gibt ihm die Mappe.

Arkadaş çocuğa bir çantayı veriyor.
O ona bir çantayı veriyor.

Der Vater zeigt der Mutter den Baum.
Er zeigt ihr den Baum.

Baba anneye ağacı gösteriyor.
O ona ağacı gösteriyor.

Der Lehrer gibt dem Schüler das Buch.
Er gibt ihm das Buch.
Öğretmen öğrenciye kitabı veriyor.
O ona kitabı veriyor.

Die Mutter gibt der Tochter das Kleid.
Sie gibt ihr das Kleid.
Anne kız evlâda elbiseyi veriyor.
O ona elbiseyi veriyor.

Der Lehrer zeigt dem Kind die Übung.
Er zeigt ihm die Übung.
Öğretmen çocuğa çalıştırmayı gösteriyor.
O ona çalıştırmayı gösteriyor.

Die Lehrerin zeigt den Kindern die Bilder.
Sie zeigt ihnen die Bilder.
Öğretmen çocuklara resimleri gösteriyor.
O onlara resimleri gösteriyor.

Der Vater gibt den Jungen die Äpfel.
Er gibt ihnen die Äpfel.
Baba çocuklara elmaları veriyor.
O onlara elmaları veriyor.

Das Kind bringt seinem Freund den Ball.
Es bringt ihm den Ball.
Çocuk arkadaşına topu getiriyor.
O ona topu getiriyor.

Der Mann zeigt seinem Sohn das Auto.
Er zeigt ihm das Auto.
Adam oğluna otomobili gösteriyor.
O ona otomobili gösteriyor.

WEM

«Kime» anlamına gelen bu soru kelimesi de aynı diğerleri gibi kullanılır.

Wem hilft der Junge?
Çocuk kime yardım ediyor?

Der Junge hilft seinem Bruder.
Çocuk biraderine yardım ediyor.

Wem bringt das Kind den Ball?
Çocuk topu kime getiriyor?

Das Kind bringt seinem Freund den Ball.
Çocuk topu arkadaşına getiriyor.

Wem dankt der Schüler?
Öğrenci kime teşekkür ediyor?

Der Schüler dankt seiner Lehrerin.
Öğrenci öğretmenine teşekkür ediyor.

Wem gibt die Mutter die Mappe?
Anne çantayı kime veriyor?

Die Mutter gibt ihrer Tochter die Mappe.
Anne çantayı kızına veriyor.

Wem zeigt das Mädchen sein Buch?
Kız kitabını kime gösteriyor?

Das Mädchen zeigt dir sein Buch.
Kız kitabını sana gösteriyor.

Wem zeigt der Mann sein Auto?
Adam otomobilini kime gösteriyor?

Der Mann zeigt dem Jungen sein Auto.
Adam çocuğa otomobilini gösteriyor.

Wem gehören diese Häuser?
Bu ~~kalemler~~ evler kime aittir?

Diese Häuser gehören uns.
Bu evler bize aittir.

Wem danken die Kinder?
Çocuklar kime teşekkür ediyorlar?

Die Kinder danken ihrer Mutter.
Çocuklar annelerine teşekkür ediyorlar.

Wem bringt die Frau einen Stuhl?
Kadın kime bir sandalye getiriyor?

Die Frau bringt dem Arzt einen Stuhl.
Kadın doktora bir sandalye getiriyor.

Wem bringt ihr diese Zeitung?
Bu gazeteyi kime getiriyorsunuz?

Wir bringen unserem Vater diese Zeitung.
Bu gazeteyi babamıza getiriyoruz.

Yalın Hal	İ-Hali	E-Hali
ich	mich	mir
du	dich	dir
er	ihn	ihm
sie	sie	ihr
es	es	ihm
wir	uns	uns
ihr	euch	euch
sie	sie	ihnen
Sie	Sie	Ihnen

Aşağıdaki şemada was ve wer soru kelimelerinin i- ve e-halleri gösterilmiştir:

Yalın Hal	was	wer
İ-Hali	was	wen
E-Hali	wem	

ÖZEL FİİL ÇEKİMLERİ

ich	rate	ich spreche
du	rätst	du sprichst
er, sie, es	rät	er, sie, es spricht
wir	raten	wir sprechen
ihr	ratet	ihr sprecht
sie	raten	sie sprechen
Sie	raten	Sie sprechen

Emir hali: sprich!

ich	weiss
du	weisst
er, sie, es	weiss
wir	wissen
ihr	wisst
sie	wissen
Sie	wissen

TEST 12

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Der Vater gibt ... dem Sohn das Buch. 2 — Ich gebe mein em Schwester ein en. Bleistift. 3 — Der Junge schreibt ... sein em Freund ein en Brief. 4 — Bring en Sie mein em Vater das Buch! 5 — Du zeigst dem Mann das Haus. 6 — Der Lehrer antwort et dem Schüler. 7 — Ayla bringt den Kindern ein en Apfel. 8 — Warum läuft ... das Kind?

B

B listesinden A listesindeki Almanca cümlelerin Türkçe karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Warum bringst du deinen Ball nicht?	A — Biz size yardım ediyoruz.
2 — Wem antworten die Schülerinnen?	B — Doktor kime soruyor?
3 — Wen sehen die Kinder?	C — Çocuklar kimi görüyorlar?
4 — Diese Felder gehören ihm nicht.	D — Öğrenci niçin çok çalışıyor?
5 — Wir helfen ihnen.	E — Kız öğrenciler kime cevap veriyorlar?
6 — Wen fragt der Arzt?	F — Bu çantalar ve kitaplar kime aittir?
7 — Warum arbeitet der Schüler viel?	G — Biz onlara yardım ediyoruz.
8 — Wem gehören diese Mappen und Bücher?	H — Bu tarlalar ona aittir.
	I — Topunu niçin getirmiyorsun?
	J — Bu tarlalar ona ait değildir.

C

B listesindeki A listesindeki Türkçe cümlelerin Almanca karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Öğrenciler niçin çalıştırmaları yazıyorlar?	A — Der Mann gibt ihnen eine Zigarette.

2 — Erkek çocuk kitaplarını kime veriyor?
3 — Anne niçin çocuklarını çağırıyor?
4 — Öğrenci kime odasını gösteriyor?
5 — Kimi tanımıyorsun?
6 — Balıkçı kimi çağırıyor?
7 — Öğretmen bizi görüyor.
8 — Adam ona bir sigara veriyor.

B — Warum ruft die Mutter ihre Kinder?
C — Wem gibt der Junge die Bücher?
D — Der Lehrer sieht uns.
E — Wen kennst du nicht?
F — Warum schreiben die Schüler die Übungen?
G — Wem gibt der Junge seine Bücher?
H — Der Mann gibt ihm eine Zigarette.
İ — Wen ruft der Fischer?
J — Wem zeigt der Schüler sein Zimmer?

E

Aşağıdaki cümlelerde büyük harfle yazılı isimlerin yerine şahıs zamiri kullanınız. Bu şahıs zamirleri yalın, i- veya e-halinde bulunabilirler. Cevaplar kâğıdına bütün cümleyi değil, sadece isimlerin yerine koyduğunuz şahıs zamirlerini yazınız.

1 — AYŞE nimmt DEN APFEL.

2 — DIE KINDER danken DER LEHRERIN.

3 — Gibt HERR MÜLLER DEN KINDERN ein Buch?

4 — Helga antwortet IHREM FREUND.

5 — Wir geben DER MUTTER die Zeitung.

6 — DER LEHRER gibt MEHMET eine Mappe.

7 — Ich schreibe MEINEM VATER einen Brief.

8 — Warum schreibst du DIE ÜBUNGEN nicht?

9 — DER JUNGE zeigt dem Freund SEIN HAUS.

10 — Hilft DIE TOCHTER IHRER MUTTER?

25

LEHRSTÜCK FÜNFUNDZWANZIG

Şahıs zamirlerinin i- ve e-hallerinin cümle içindeki yerleri

Geçen derslerimizde önce i-halindeki, sonra da e-halindeki isimlerin yerine şahıs zamiri koymasını öğrenmiştik. Yalnız, hem i-halindeki hem de e-halindeki isimlerin yerine şahıs zamirleri koyarsak, yani cümledeki nesneler sadece şahıs zamirlerinden meydana gelirse, i-halinde bulunan şahıs zamiri e-halinde bulunandan önce gelir.

Der Vater gibt dem Sohn einen Apfel.	Baba oğluna bir elma veriyor.
Der Vater gibt ihn ihm.	Baba onu ona veriyor.

Yukarıdaki örnekte e-halindeki isim, **dem Sohn,** yerine **ihm** ve **den Apfel** yerine de **ihn** gelir. Ama i-halindeki şahıs zamiri e-halinde bulunandan önce kullanıldığına göre **ihn, ihm**'den önce gelir. İçinde şahıs zamirleri olmayan bir cümlede ise bunun tersine e-halinde bulunan isim i-halindeki isimden önce gelir.

Der Junge gibt dem Bruder einen Bleistift.	Çocuk biradere bir kalemi veriyor.
Der Junge gibt ihn ihm.	Çocuk onu ona veriyor.
Der Freund gibt dem Jungen die Mappe.	Arkadaş çocuğa çantayı veriyor.
Der Freund gibt sie ihm.	Arkadaş onu ona veriyor.
Der Sohn zeigt der Mutter den Stuhl.	Oğul anneye sandalyeyi gösteriyor.
Der Sohn zeigt ihn ihr.	Oğul onu ona gösteriyor.

Das Mädchen gibt der Mutter die Vase.	Kız anneye vazoyu veriyor.
Das Mädchen gibt sie ihr.	Kız onu ona veriyor.
Wir bringen dem Arzt einen Stuhl.	Doktora bir sandalye getiriyoruz.
Wir bringen ihn ihm.	Onu ona getiriyoruz.
Der Vater zeigt seinem Sohn das Auto.	Baba oğluna otomobili gösteriyor.
Der Vater zeigt es ihm.	Baba onu ona gösteriyor.
Der Bauer zeigt seiner Frau die Kühe.	Çiftçi karısına inekleri gösteriyor.
Der Bauer zeigt sie ihr.	Çiftçi onları ona gösteriyor.
Der Junge bringt seiner Mutter viele Blumen.	Çocuk annesine çok çiçekler getiriyor.
Der Junge bringt sie ihr.	Çocuk onları ona getiriyor.
Du gibst den Lehrern die Bücher.	Sen öğretmenlere kitapları veriyorsun.
Du gibst sie ihnen.	Sen onları onlara veriyorsun.
Der Schüler bringt der Lehrerin einen Bleistift.	Öğrenci öğretmene bir kalemi getiriyor.
Der Schüler bringt ihn ihr.	Öğrenci onu ona getiriyor.
Die Kinder zeigen ihren Freunden das Haus.	Çocuklar arkadaşlarına evi gösteriyorlar.
Die Kinder zeigen es ihnen.	Çocuklar onu onlara gösteriyorlar.
Die Frau bringt ihrem Mann die Zeitung.	Kadın kocasına gazeteyi getiriyor.
Die Frau bringt sie ihm.	Kadın onu ona getiriyor.
Der Lehrer gibt Ayşe kein Buch.	Öğretmen Ayşeye bir kitap vermiyor.
Der Lehrer gibt es ihr nicht.	Öğretmen onu ona vermiyor.

Son cümlede önemli bir hususa dikkatinizi çekmek isteriz. **Kein Buch** gibi olumsuz yapılmış isimlerin yerine şahıs zamiri koyarken ismin artikeline ve haline göre gerekli şahıs zamirini bulur, olumsuzluğu da cümlenin en sonuna getirilen bir **nicht** ile anlatırız. Yukarıdaki örnekte **kein Buch** yerine **Buch** isminin artikeli **das** olduğu için **es** gelmiş, olumsuz oluşu ise cümlenin sonuna gelen **nicht** ile anlatılmıştır.

— 3 —

IN AUF UNTER

Almancada önek adı verilen ve cümle yapısında önemli rolleri olan küçük kelimeler vardır. Cümledeki belirli kelimelerin biribirleriyle ilişkisini sağlayan bu kelimelerden en önemli üç tanesini bu dersimizde öğreneceğiz. Bu üç kelime **in, auf, unter** önekleridir.

IN

In [in] öbür bütün önekler gibi isimlerin önünde bulunur. Önünde durduğu isim i-halindeyse «içine», e-halindeyse «içinde» anlamına gelir. Bu kelimenin cümle içindeki yerini aşağıdaki örneklerde inceleyiniz.

in	içine (içinde)
in das Haus	evin içine
in die Mappe	çantanın içine
in den Mund	ağzın içine
in das Zimmer	odanın içine
in den Korb	sepetin içine
in die Autos	otomobillerin içine
in den Eimer	kovanın içine
in die Boote	sandalların içine

Yukarıdak örneklerde **in** i-halindeki isimlerin önünde bulunduğu için «içine» anlamına gelmektedir. Türkçede ekseriya «içine» kelimesi yerine ismin sonuna «e, a veya ye, ya» eki takılarak «içine» kaldırılır. Çünkü «evin içine» yerine «eve», «çantanın içine» yerine «çantaya», «ağzın içine» yerine «ağza», «odanın içine» yerine «odaya» demekle aynı şey anlatılmış olur.

in	içinde (içine)
in dem Haus	evin içinde
in der Mappe	çantanın içinde
in dem Mund	ağzın içinde
in dem Zimmer	odanın içinde
in dem Korb	sepetin içinde
in den Autos	otomobillerin içinde
in dem Eimer	kovanın içinde
in den Booten	sandalların içinde

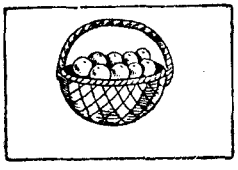
Öneklerle yapılmış bu cümleleri inceleyiniz.

Die Katze ist in dem Zimmer.

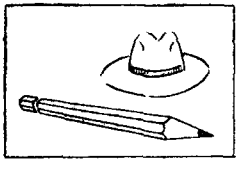
Kedi odadadır.

Die Äpfel sind in dem Korb.

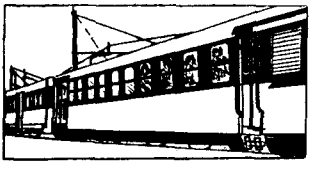
Elmalar sepettedir.

Der Bleistift ist nicht in dem Hut.

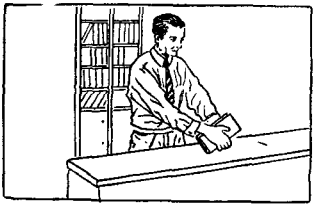
Kalem şapkanın içinde değildir.

Die Mädchen sind in dem Zug.

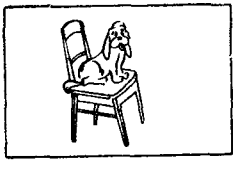
Kızlar trendedir.

Der Junge steht in dem Zimmer.

Çocuk odada duruyor.

Der Hund sitzt auf dem Stuhl.

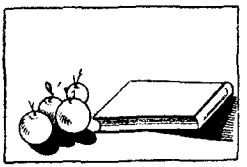
Köpek sandalyenin üstünde oturuyor.

Die Kinder sitzen auf dem Pferd.

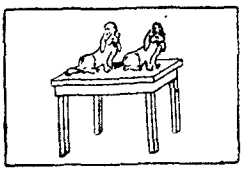
Çocuklar atın üstünde oturuyorlar.

Die Äpfel sind nicht auf dem Buch.

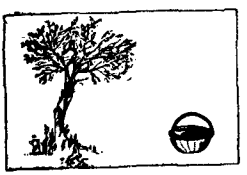
Elmalar kitabın üstünde değildir.

Die Hunde sitzen auf dem Tisch.

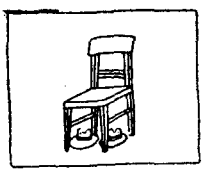
Köpekler masanın üstünde oturuyorlar.

Der Korb ist nicht unter dem Baum.

Sepet ağacın altında değildir.

Die Hüte sind unter dem Stuhl.

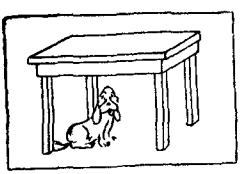
Şapkalar sandalyenin altındadır.

Das Pferd steht unter dem Baum.

At ağacın altında duruyor.

Der Hund sitzt unter dem Tisch.

Köpek masanın altında oturuyor.

Der Bauer arbeitet unter den Bäumen.

Çiftçi ağaçların altında çalışıyor.

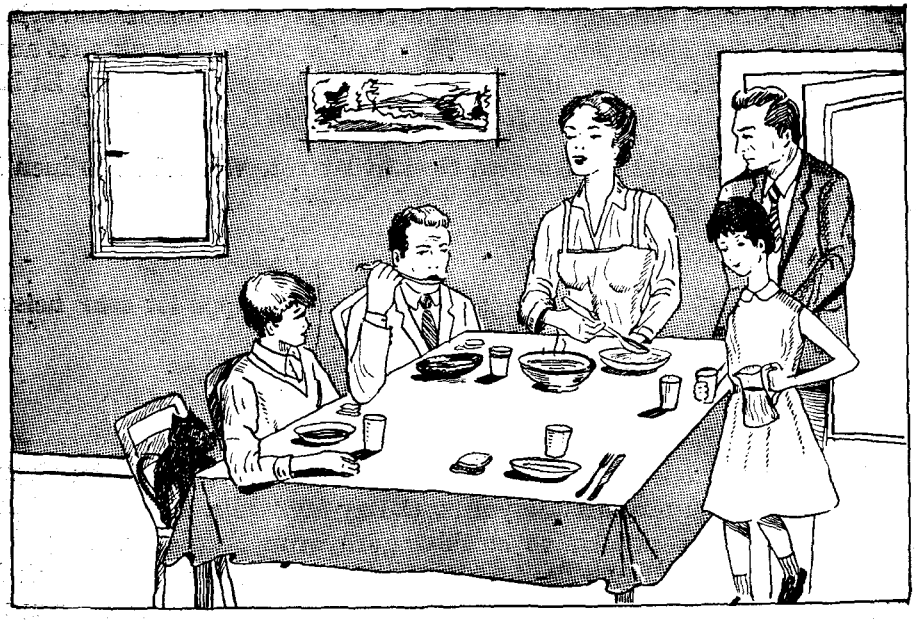
Aşağıdaki kalıp i- ve e-halindeki şahıs zamirlerinin cümle içindeki yerini göstermektedir.

özne	fiil	i-halindeki şahıs zamiri	e-halindeki şahıs zamiri
Der Junge	**gibt**	**sie**	**ihm.**
Der Vater	**bringt**	**es**	**ihr.**
Die Mutter	**zeigt**	**ihn**	**uns.**
Die Kinder	**geben**	**ihn**	**ihm.**

FONO Correspondence Institute

26

LEHRSTÜCK SECHSUNDZWANZIG

Öğrenilecek kelimeler

auf [auf]	üstüne, üstünde	**das Gesicht,er** [geziht]	yüz, çehre
essen [esen]	yemek yemek		
die Gabel,n [ga:bel]	çatal	**das Glas,..er** [gla:s]	bardak
der Gast,..e [gast]	misafir	**heiss** [hays]	sıcak

hinter [hinter]	arkasına, arkasında	**die Schüssel,n** [şüssel]	kâse
hungrig [hungrig]	aç	**sehr** [se:r]	çok
in [in]	içine, içinde	**das Speisezimmer,-** [şpayzetsimmer]	yemek odası
kochen [kohen]	pişirmek		
der Korb,..e [korb]	sepet	**die Suppe,n** [zuppe]	çorba
das Messer,- [messer]	bıçak	**der Teller,-** [teller]	tabak
		die Träne,n [tre:ne]	göz yaşı
neben [neben]	yanına, yanında	**unter** [unter]	altına, altında
		vor [for]	önüne, önünde

IN DEM SPEISEZIMMER

Das ist ein Speisezimmer. Die ganze Familie ist hier. Hasan Bey hat heute abend einen Gast. Wir kennen diesen Gast. Er ist Herr Müller. Wir sehen Teller, Gläser, Gabeln und Messer auf dem Tisch. Fatma Hanım bringt die Suppe auf den Tisch. Ahmet und Herr Müller sitzen. Pamuk sitzt auch auf einem Stuhl. Hasan Bey und Zeynep stehen. Ahmet ist hungrig. Er hat keine Suppe in seiner Schüssel. Herr Müller isst die Suppe. Er sagt:

«Die Suppe ist gut.» Aber sein Gesicht ist rot. Wir sehen Tränen in seinen Augen.

Hasan Bey lacht. Er sagt:

«Meine Frau kocht diese Suppe gut, aber die Suppe ist sehr heiss.»

YEMEK ODASINDA

Bu bir yemek odasıdır. Bütün aile buradadır. Hasan Beyin bu akşam bir misafiri var. Bu misafiri tanıyoruz. O Bay Müllerdir. Masanın üstünde tabaklar, bardaklar, çatallar ve bıçaklar görüyoruz. Fatma Hanım çorbayı masanın üstüne getiriyor. Ahmet ve Bay Müller oturuyorlar. Pamuk da bir sandalyenin üstünde oturuyor. Hasan Bey ve Zeynep ayakta duruyorlar. Ahmet açtır. Kâsesinde çorba yoktur. Bay Müller çorbayı yiyor. O:

«Çorba iyidir.» diyor. Ama yüzü kırmızıdır. Gözlerinde yaşlar görüyoruz.

Hasan Bey gülüyor. O:

«Karım bu çorbayı iyi pişiriyor, ama çorba çok sıcaktır.» diyor.

yirmialtıncı ders

— 3 —

Bu dersimizde üç yeni önek daha öğreneceksiniz: **neben, hinter, vor**

NEBEN

Neben i-halindeki bir ismin önünde bulunursa «yanına», e-halindeki bir ismin önünde bulunursa «yanında» anlamına gelir.

Aşağıdaki örneklerde **neben**'den sonra i-halinde bulunan bir isim geldiği için **neben** burada «yanına» olarak Türkçeye çevrilir.

neben	yanına (yanında)
neben den Tisch	masanın yanına
neben die Frau	kadının yanına
neben das Haus	evin yanına
neben die Jungen	çocukların yanına
neben diesen Gast	bu misafirin yanına
neben jenen Bauern	şu çiftçinin yanına
neben diese Mappe	bu çantanın yanına
neben die Blumen	çiçeklerin yanına

Neben e-halinde bulunan bir ismin önüne gelirse «yanında» anlamını taşır.

neben	yanında (yanına)
neben dem Tisch	masanın yanında
neben der Frau	kadının yanında
neben dem Haus	evin yanında
neben den Jungen	çocukların yanında
neben diesem Gast	bu misafirin yanında
neben jenem Bauern	şu çiftçinin yanında
neben dieser Mappe	bu çantanın yanında
neben den Blumen	çiçeklerin yanında

HINTER

Hinter i-halindeki isimlerin önünde «arkasına», e-halindeki isimlerin önünde ise «arkasında» anlamına gelir.

Aşağıdaki örneklerde **hinter** i-halindeki isimlerin önünde bulunduğu için «arkasına» olarak Türkçeye çevrilmiştir.

hinter	arkasına (arkasında)
hinter den Baum	ağacın arkasına
hinter das Haus	evin arkasına
hinter die Tür	kapının arkasına
hinter mein Haus	evimin arkasına
hinter deinen Laden	dükkânının arkasına
hinter diese Vase	bu vazonun arkasına
hinter den Soldaten	askerin arkasına
hinter die Tische	masaların arkasına

Hinter'den sonra e-halinde bulunan bir isim gelirse **hinter** Türkçeye «arkasında» olarak çevrilir.

hinter	arkasında (arkasına)
hinter dem Baum	ağacın arkasında
hinter dem Haus	evin arkasında
hinter der Tür	kapının arkasında
hinter meinem Haus	evimin arkasında
hinter deinem Laden	dükkânının arkasında
hinter dieser Vase	bu vazonun arkasında
hinter dem Soldaten	askerin arkasında
hinter den Tischen	masaların arkasında

VOR

Vor i-halindeki bir ismin önünde bulunuyorsa «önüne», e-halindeki bir ismin önünde bulunuyorsa «önünde» anlamına gelir.

Aşağıdaki örneklerde **vor** i-halindeki isimlerin önünde kullanılmıştır. Onun için Türkçeye «önüne» olarak çevrilir.

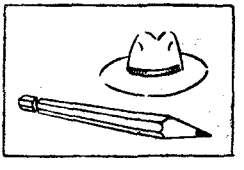
vor	önüne (önünde)
vor das Zimmer	odanın önüne
vor den Schüler	öğrencinin önüne
vor die Mutter	annenin önüne
vor meinen Sohn	oğlumun önüne
vor ihren Stuhl	sandalyesinin önüne
vor dieses Auto	bu otomobilin önüne
vor die Fischer	balıkçıların önüne
vor jenes Boot	şu sandalın önüne

Vor e-halindeki isimlerin önünde bulunursa Türkçeye «önünde» şeklinde çevrilir.

vor	önünde (önüne)
vor dem Zimmer	odanın önünde
vor dem Schüler	öğrencinin önünde
vor der Mutter	annenin önünde
vor meinem Sohn	oğlumun önünde
vor ihrem Stuhl	sandalyesinin önünde
vor diesem Auto	bu otomobilin önünde
vor den Fischern	balıkçıların önünde
vor jenem Boot	şu sandalın önünde

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz.

Der Bleistift ist neben dem Hut.

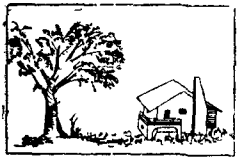
Kalem şapkanın yanındadır.

Die Boote sind neben dem Baum.

Sandallar ağacın yanındadır.

Der Baum steht neben dem Haus.

Ağaç evin yanında duruyor.

Der Junge geht neben das Fenster.

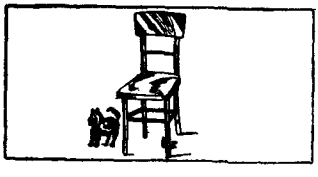
Çocuk pencerenin yanına gidiyor.

Das Mädchen steht neben dem Auto.

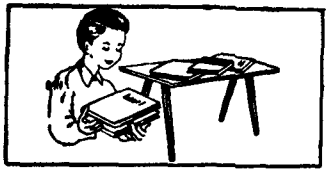
Kız otomobilin yanında duruyor.

Die Katze geht neben den Stuhl.

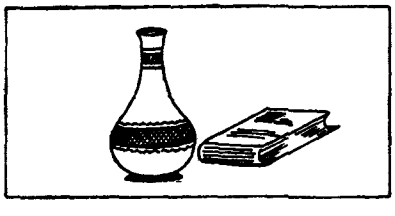
Kedi sandalyenin yanına gidiyor.

Der Tisch ist hinter dem Jungen.

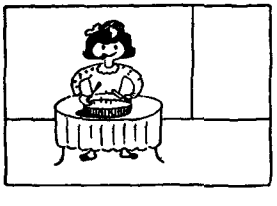
Masa çocuğun arkasındadır.

Das Buch ist hinter der Vase.

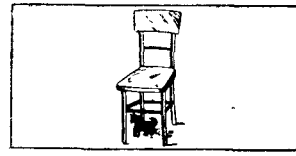
Kitap vazonun arkasındadır.

Das Mädchen ist hinter dem Tisch.

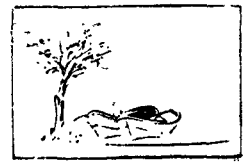
Kız masanın arkasındadır.

Der Hund steht nicht hinter dem Tisch.

Köpek masanın arkasında durmuyor.

Die Boote stehen vor dem Baum.

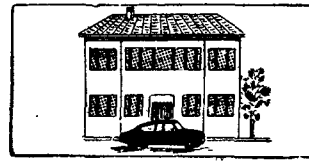
Sandallar ağacın önünde duruyorlar.

Das Pferd steht vor dem Feld.

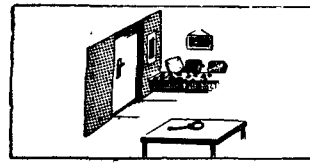
At tarlanın önünde duruyor.

Das Auto steht vor dem Haus.

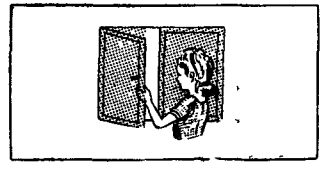
Otomobil evin önünde duruyor.

Der Tisch steht vor der Tür.

Masa kapının önünde duruyor.

Das Mädchen steht vor dem Fenster.

Kız pencerenin önünde duruyor.

Die Frau geht vor den Stuhl.

Kadın sandalyenin önüne gidiyor.

Der Hund steht vor dem Mädchen.

Köpek kızın önünde duruyor.

Ahmet schläft in seinem Zimmer.	Ahmet odasında uyuyor.
Die Kinder gehen in die Schule.	Çocuklar okula gidiyorlar.
Der Junge läuft unter den Baum.	Çocuk ağacın altına koşuyor.
Ich warte vor deinem Haus.	Evinin önünde bekliyorum.
Die Schüler sitzen vor dem Lehrer.	Öğrenciler öğretmenin önünde oturuyorlar.
Die Katze schläft unter dem Stuhl.	Kedi sandalyenin altında uyuyor.
Das Pferd läuft neben den Bauern.	At çiftçinin yanına koşuyor.
Der Sohn bringt die Mappe auf den Tisch.	Oğul çantayı masanın üstüne getiriyor.
Du trägst den Stuhl neben den Tisch.	Sandalyeyi masanın yanına taşıyorsun.
Der Lehrer geht vor die Schüler.	Öğretmen öğrencilerin önüne gidiyor.
Herr Müller trägt den Stuhl vor das Fenster.	Bay Müller sandalyeyi pencerenin önüne taşıyor.
Das Auto fährt hinter das Haus.	Otomobil evin arkasına gidiyor
Die Kinder laufen hinter die Bäume.	Çocuklar ağaçların arkasına koşuyorlar.
Wir sind in der Schule.	Okuldayız.
Die Bücher sind in der Mappe	Kitaplar çantadadırlar.

ich esse
du isst
er, sie, es isst
wir essen
ihr esst
sie essen
Sie essen

Almanca ders: 26

TEST 13

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Der Junge steht auf dem Tisch. 2 — Das Auto fährt vor die Schule. 3 — Die Kinder sitzen unter den Bäumen. 4 — Der Mann schläft in sein Zimmer. 5 — Der Arzt wartet vor der Tür. 6 — Das Buch ist hinter der Mappe. 7 — Das Mädchen läuft neben das Auto. 8 — Die Schüler gehen in die Schule. 9 — Wir sitzen in dem Wohnzimmer. 10 — Zeynep trägt den Eimer in das Zimmer.

B

B listesinden A listesindeki Almanca cümlelerin Türkçe karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	**B Listesi**
1 — Ich gebe es ihm.	A — Baba evin arkasındadır.
2 — Die Mutter zeigt ihn uns.	B — Top ağacın üstündedir.
3 — Das Kind läuft vor die Schule.	C — Çocuk okulun önünde koşuyor.
4 — Der Ball ist auf dem Baum.	D — Çocuk okulun önüne koşuyor.
5 — Die Fischer sitzen in dem Boot.	E — Anne onu bize gösteriyor.
	F — Ahmet bir sandalyenin üstüne oturuyor.
6 — Ahmet sitzt auf einem Stuhl.	
7 — Die Katze schläft unter dem Tisch.	G — Onu ona veriyorum.
	H — Balıkçılar sandalın içine oturuyorlar.
8 — Der Vater ist hinter dem Haus.	İ — Ahmet bir sandalyenin üstünde oturuyor.
	J — Kedi masanın altında uyuyor.
	K — Balıkçılar sandalın içinde oturuyorlar.

C

B listesinden A listesindeki Türkçe cümlelerin Almanca karşılıklarını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Baba odasında uyuyor.	**A — Die Äpfel sind in dem Korb.**
2 — Onu(erkek) ona(erkek) gösteriyorum.	**B — Die Vase ist vor dem Fenster.**
3 — Mektup kitabın yanındadır.	**C — Der Brief ist neben dem Buch.**
4 — Köpek masamızın üstünde oturuyor.	**D — Der Hund sitzt auf dem Tisch.**
5 — Oğul babasının yanına gidiyor.	**E — Sind die Äpfel in dem Korb?**
6 — Vazo pencerenin önündedir.	**F — Ich zeige sie ihm.**
7 — Tabaklar bardakların arkasındadır.	**G — Der Sohn geht neben dem Vater.**
8 — Elmalar sepetin içinde midir?	**H — Der Vater schläft in seinem Zimmer.**
	İ — Ich zeige ihn ihm.
	J — Die Teller sind hinter den Gläsern.
	K — Der Sohn geht neben seinen Vater.
	L — Der Hund sitzt auf unserem Tisch.

E

Aşağıda büyük harfle yazılı isimlerin yerine şahıs zamiri koyunuz. Cevap kâğıdına sadece bulduğunuz şahıs zamirlerini cümlede geliş sıralarına göre yazınız.

1 — Der Mann zeigt SEINER FRAU DIE KINDER.

2 — Ich gebe MEINEM FREUND EINE ZIGARETTE.

3 — Der Lehrer gibt DEN SCHÜLERN DIE BÜCHER.

4 — Der Junge bringt DEM VATER KEINE ZEITUNG.

5 — DER BAUER zeigt SEINEM SOHN DAS PFERD.

Test 12'nin yapılmış şekli

A. 1 — der, t 2 — ich, er, en 3 — der, t, em, en 4 — en, em 5 — st, dem 6 — der, et 7 — t, den, en 8 — t

B. 1 — İ 2 — E 3 — C 4 — J 5 — G 6 — B 7 — D 8 — F

C. 1 — F 2 — G 3 — B 4 — J 5 — E 6 — İ 7 — D 8 — H

E. 1 — sie, ihn 2 — sie, ihr 3 — er, ihnen 4 — ihm 5 — ihr 6 — er, ihm 7 — ihm 8 — sie 9 — er, es 10 — sie, ihr

27

LEHRSTÜCK SIEBENUNDZWANZIG

Bu derste üç yeni önek daha öğreneceğiz: **an, über, zwischen**

AN

An [an] öneki de **neben** gibi «yanına» veya «yanında» anlamına gelir. Yalnız **neben** ile **an** arasında önemli bir fark vardır. Örneğin, «Sandalye masanın yanındadır,» derken sandalye ile masa arasında bir mesafe varsa **neben,** sandalye ile masa birbirlerine temas ediyorlarsa **an** kullanılır. Şu halde **an** temas ederek yanında bulunmayı gösterir. Biz derslerimizde **an**'ı **neben** gibi «yanına» veya «yanında» olarak Türkçeye çevireceğiz, ama siz aralarındaki farkı gözönünde bulundurup doğru öneki kullanmalısınız.

An i-halinde bir isim önünde duruyorsa «yanına» anlamına gelir.

an	yanına (yanında)
an den Tisch	masanın yanına
an die Tür	kapının yanına
an das Fenster	pencerenin yanına
an die Frau	kadının yanına
an das Boot	sandalın yanına
an die Häuser	evlerin yanına
an den Stuhl	sandalyenin yanına
an das Auto	otomobilin yanına

Not. Bu dersi çalışmadan önce yirmisekizinci derste verilen kelimeleri öğreniniz .

Türkçede ekseriya «masanın yanına, kapının yanına, pencerenin yanına, ...»yerine «masaya, kapıya pencereye,...» denir. Yani ismin sonuna «ye, ya» takıları eklenir.

An e-halinde bir ismin önünde bulunduğu zaman «yanında» anlamına gelir.

an	yanında (yanına)
an dem Tisch	masanın yanında
an der Tür	kapının yanında
an dem Fenster	pencerenin yanında
an der Frau	kadının yanında
an dem Boot	sandalın yanında
an den Häusern	evlerin yanında
an dem Stuhl	sandalyenin yanında
an dem Auto	otomobilin yanında

ÜBER

Über [über] «üzerine» veya «üzerinde» anlamına gelir. Temas etmeden üzerinde bulunmayı gösterir. Örneğin, «Lâmba masanın üzerindedir.» derken lâmba ile masa arasında belirli bir uzaklık vardır.

Über i-halindeki bir ismin önüne gelirse Türkçeye «üzerine» olarak çevrilir.

über	üzerine (üzerinde)
über das Haus	evin üzerine
über den Baum	ağacın üzerine
über den Tisch	masanın üzerine
über die Autos	otomobillerin üzerine
über den Hügel	tepenin üzerine
über das Meer	denizin üzerine
über die Felder	tarlaların üzerine
über den Mann	adamın üzerine

— 3 —

Über e-halindeki bir ismin önüne gelirse «üzerinde» olarak Türkçeye çevrilir.

über	üzerinde (üzerine)
über dem Haus	evin üzerinde
über dem Baum	ağacın üzerinde
über dem Tisch	masanın üzerinde
über den Autos	otomobillerin üzerinde
über dem Hügel	tepenin üzerinde
über dem Meer	denizin üzerinde
über den Feldern	tarlaların üzerinde
über dem Mann	adamın üzerinde

ZWISCHEN

Zwischen [tsvişen] önünde bulunduğu ismin haline göre «arasına» veya «arasında» anlamına gelir.

Zwischen i-halindeki isimlerin önüne gelirse «arasına» olarak çevrilir.

zwischen	arasına (arasında)
zwischen den Stuhl und den Tisch	sandalye ve masa arasına
zwischen die Blumen	çiçeklerin arasına
zwischen die Bücher	kitapların arasına
zwischen den Vater und die Mutter	babanın ve annenin arasına
zwischen das Pferd und den Auto	atın ve otomobilin arasına
zwischen das Pferd und den Bauern	atın ve çiftçinin arasına
zwischen die Schule und das Haus	okul ve evin arasına
zwischen die Tür und das Fenster	kapının ve pencerenin arasına

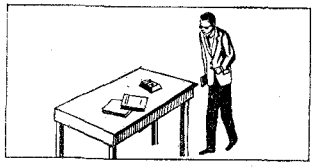
Zwischen e-halindeki isimlerin önüne gelirse «arasında» olarak çevrilir.

zwischen	arasında (arasına)
zwischen dem Stuhl und dem Tisch	sandalyenin ve masanın arasında
zwischen den Blumen	çiçeklerin arasında

zwischen den Büchern	kitapların arasında
zwischen dem Vater und der Mutter	babanın ve annenin arasında
zwischen dem Baum und dem Auto	ağacın ve otomobilin arasında
zwischen dem Pferd und dem Bauern	atın ve çiftçinin arasında
zwischen der Schule und dem Haus	okulun ve evin arasında
zwischen der Tür und dem Fenster	kapının ve pencerenin arasında

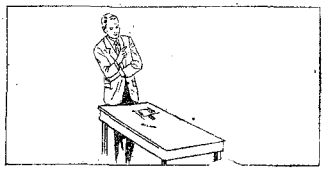
Aşağıdaki resimli örnekleri inceleyiniz.

Der Lehrer geht an den Tisch.

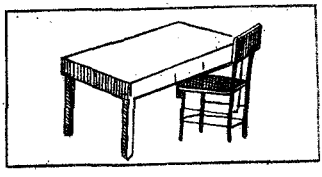
Öğretmen masaya (masanın yanına) gidiyor.

Der Lehrer steht an dem Tisch.

Öğretmen masanın yanında duruyor.

Der Stuhl steht an dem Tisch.

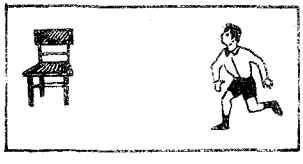
Sandalye masanın yanında duruyor.

Der Fischer geht an die Tür.

Balıkçı kapıya gidiyor.

Der Junge läuft an den Stuhl.

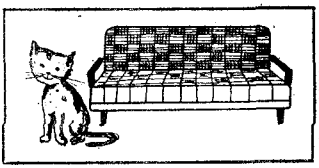
Çocuk sandalyeye koşuyor.

Der Arzt wartet an der Tür.

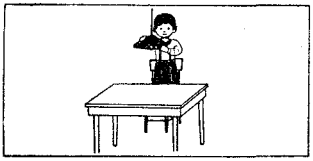
Doktor kapıda (kapının yanında) bekliyor.

Die Katze sitzt an dem Sofa.

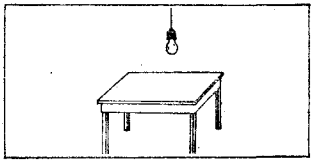
Kedi kanapenin yanında oturuyor.

Paul hängt die Lampe über den Tisch.

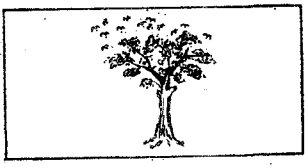
Paul lâmbayı masanın üzerine asıyor.

Die Lampe hängt jetzt über dem Tisch.

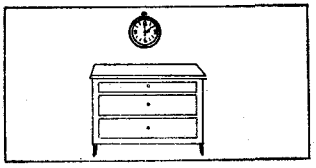
Lâmba şimdi masanın üzerinde asılı duruyor.

Die Vögel fliegen über dem Baum.

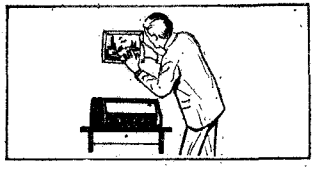
Kuşlar ağacın üzerinde uçuyorlar.

Die Uhr hängt über dem Schrank.

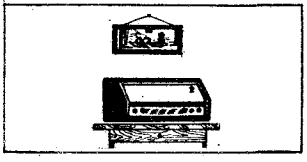
Saat dolabın üzerinde asılı duruyor.

Der Vater hängt das Bild über das Radio.

Baba resmi radyonun üzerine asıyor.

Das Bild hängt jetzt über dem Radio.

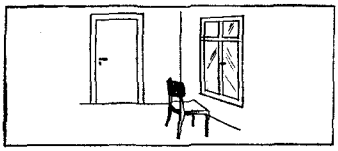
Resim şimdi radyonun üzerinde asılı duruyor.

***Die Kleider hängen* über den Blumen.**

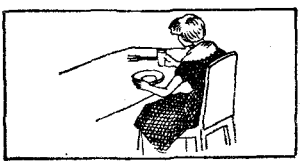
Elbiseler çiçeklerin üzerinde asılı duruyorlar.

Der Stuhl steht zwischen der Tür und dem Fenster.

Sandalye kapının ve pencerenin arasında duruyor.

Die Mutter stellt das Glas zwischen den Teller und die Gabel.

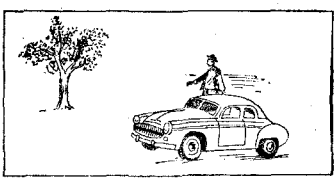
Anne bardağı tabağın ve çatalın arasına koyuyor.

Der Vogel sitzt zwischen den Blumen.

Kuş çiçeklerin arasında oturuyor.

Der Mann geht zwischen den Baum und das Auto.

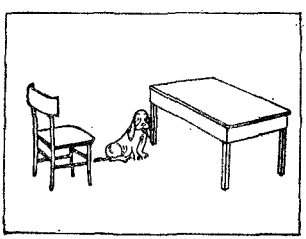
Adam ağacın ve otomobilin arasına gidiyor.

Die Vase steht zwischen den Büchern.

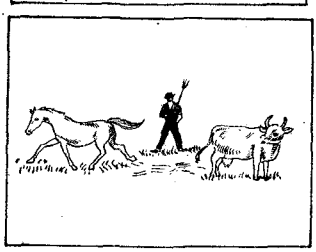
Vazo kitapların arasında duruyor.

Der Hund sitzt zwischen dem Stuhl und dem Tisch.

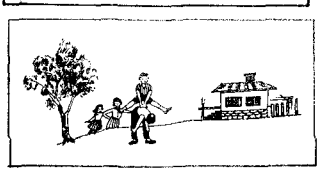
Köpek sandalyenin ve masanın arasında oturuyor.

Der Bauer steht zwischen dem Pferd und der Kuh.

Çiftçi atın ve ineğin arasında duruyor.

Die Kinder spielen zwischen dem Haus und den Bäumen.

Çocuklar evin ve ağaçların arasında oynuyorlar.

setzen, stellen, legen ve **sitzen, stehen, liegen**

Bunlar öneklerle en çok kullanılan fiillerdir. Bir kısmını yeni öğrendiğiniz bu fiiller bazı özellikler gösterirler.

Bunlardan bir grupta topladığımız

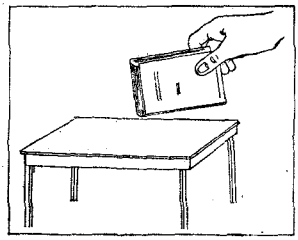
setzen	oturtmak
stellen	(dik olarak) koymak
legen	(yatık olarak) koymak

fiillerinin kullanıldıkları cümlelerde mutlaka i-halinde bir isim (nesne) bulunur ve cümle içindeki önekten sonra gelen isim daima i-halindedir.

sitzen	oturmak
stehen	(ayakta, dik olarak) durmak
liegen	(yatık durumda) bulunmak, durmak

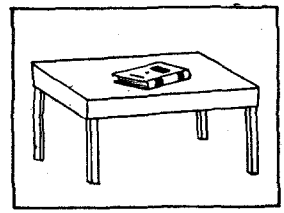
olarak ikinci bir grupta topladığımız bu fiiller ise nesne almazlar ve cümledeki önekten sonra gelen isim e-halindedir.

Birinci gruptaki fiiller

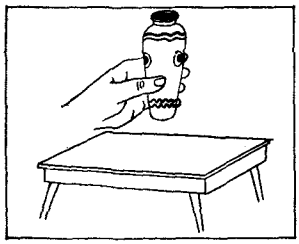

Ich lege das Buch auf DEN Tisch.
Kitabı masanın üstüne koyuyorum.

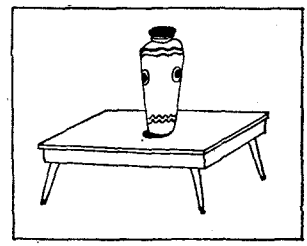
İkinci gruptaki fiiller

Das Buch liegt auf DEM Tisch.
Kitap masanın üstünde bulunuyor.

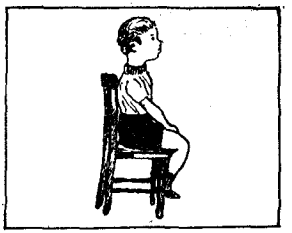
Ich stelle die Vase auf DEN Tisch.
Vazoyu masanın üstüne koyuyorum.

Die Vase steht auf DEM Tisch.
Vazo masanın üstünde duruyor.

Die Frau setzt das Kind auf DEN Stuhl.
Kadın çocuğu sandalyenin üstüne oturtuyor.

Das Kind sitzt auf DEM Stuhl.
Çocuk sandalyenin üstünde oturuyor.

hängen

«asmak» ve «asılı durmak» anlamlarına gelen **hängen** fiili de önemlidir.

Şayet cümlede i-halinde bir isim (nesne) ve i-halindeki bir ismin önünde bulunan bir önek varsa **hängen** «asmak» anlamına gelir.

Ich hänge die Lampe über DEN Tisch. — Lambayı masanın üzerine asıyorum.

Şayet cümlede bir nesne yoksa ve cümledeki önek e-halindeki bir ismin önünde bulunuyorsa o zaman **hängen** «asılı durmak» anlamına gelir.

Die Lampe hängt über DEM Tisch. — Lâmba masanın üzerinde asılı duruyor.

Birinci örnekte i-halinde bir isim **(die Lampe)** vardır ve **über** öneki i-halindeki bir isimle kullanılmıştır. Onun için **hängen** bu cümlede «asmak» anlamına gelir.

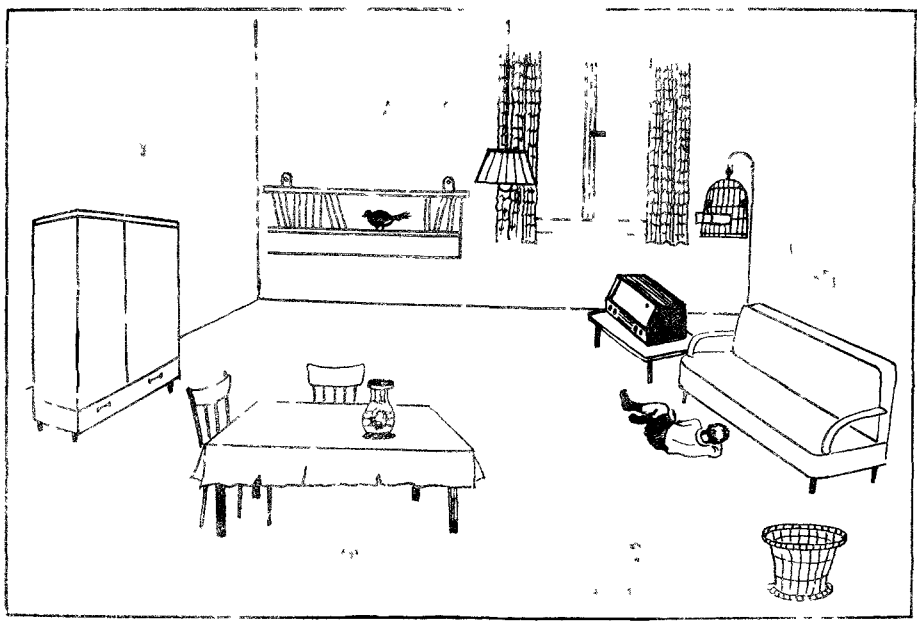
İkinci örnekte ise i-halinde bir isim (nesne) yoktur ve **über** öneki e-halindeki bir isimle kullanılmıştır. Bu yüzden **hängen** «asılı durmak» anlamına gelir.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLER

28

LEHRSTÜCK ACHTUNDZWANZIG

Öğrenilecek kelimeler

an [an]	yanına, yanında	**fliegen** [fli:gen]	uçmak
beginnen [beginnen]	başlamak	**füttern** [füttern]	beslemek
		hängen [hengen]	asmak, asılı durmak
bleiben [blayben]	kalmak		
das Bücherregal,e [büherrega:l]	etajer, kitaplık	**heissen** [haysen]	ismi olmak
		immer [immer]	daima
finden [finden]	bulmak	**der Käfig,e** [ke:fih]	kafes

der Kanarienvogel,.. [kana:rienfo:gel]	kanarya	**das Sofa,s** [zo:fa]	kanape
die Küche,n [kühe]	mutfak	**spielen** [şpi:len]	oynamak
die Lampe,n [lampe]	lâmba	**stellen** [ştelen]	(dik) koymak
leer [le:r]	boş	**suchen** [zu:hen]	aramak
legen [legen]	(yatık) koymak	**über** [ü:ber]	üzerine, üzerinde
liegen [li:gen]	(yatık) bulunmak	**überall** [ü:beral]	her yerde
mehr [me:r]	daha fazla	**vielleicht** [fi:llayht]	belki
das Radio,s [ra:dyo]	radyo	**der Vorhang,..e** [forhang]	perde
schnell [şnel]	çabuk, hemen	**die Wand,..e** [vant]	duvar
der Schrank,..e [şrank]	dolap	**wo** [wo:]	nerde
setzen [settsen]	oturtmak	**wohin** [vo:hin]	nereye
singen [zingen]	şarkı söylemek	**die Zeit,en** [tsayt]	zaman
		zwischen [tsvişen]	arasına, arasında

AÇIKLAMALAR

WO

«Nerede» anlamına gelen bu soru kelimesiyle yapılan sorular da pek bir özellik göstermezler.

Wo steht der Mann?
Adam nerede duruyor?

Der Mann steht vor DEM Haus.
Adam evin önünde duruyor.

Wo sitzt der Schüler?
Öğrenci nerede oturuyor?

Der Schüler sitzt auf DEM Stuhl.
Öğrenci sandalyenin üstünde oturuyor.

Wo spielen die Kinder?
Çocuklar nerede oynuyorlar?

Die Kinder spielen unter DEM Baum.
Çocuklar ağacın altında oynuyorlar.

Wo arbeitest du?
Nerede çalışıyorsun?

Ich arbeite in MEINEM Zimmer.
Odamda çalışıyorum.

Wo liegt die Mappe?
Çanta nerede bulunuyor?

Die Mappe liegt hinter DEM Radio.
Çanta radyonun arkasında bulunuyor.

Wo liegen die Bücher?
Kitaplar nerede bulunuyorlar?

Die Bücher liegen in DEM Bücherregal.
Kitaplar kitaplıkta bulunuyorlar.

— 3 —

WOHIN

«Nereye» anlamına gelen bu soru *kelimesiyle yapılan sorular* **wo** ile yapılanlara benzer.

Wohin geht der Vater? Baba nereye gidiyor?	**Der Vater geht auf DEN Hügel.** Baba tepenin üstüne gidiyor.
Wohin setzt die Mutter das Kind? Anne çocuğu nereye oturtuyor?	**Die Mutter setzt das Kind auf DEN Stuhl.** Anne çocuğu sandalyenin üstüne oturtuyor.
Wohin stellst du deine Mappe? Çantanı nereye koyuyorsun?	**Ich stelle meine Mappe vor DAS Radio.** Çantamı radyonun önüne koyuyorum.
Wohin legen die Schüler ihre Bücher? Öğrenciler kitaplarını nereye koyuyorlar?	**Die Schüler legen ihre Bücher in DIE Mappen.** Öğrenciler kitaplarını çantalara koyuyorlar.
Wohin hängt die Frau das Kleid? Kadın elbiseyi nereye asıyor?	**Die Frau hängt das Kleid an DIE Wand.** Kadın elbiseyi duvara asıyor.

Bu **wo** ve **wohin** soru kelimeleri öneklerin kullanılmasında size çok yardımcı olabilirler. Şayet bir cümle **wohin** sorusuna cevap teşkil ediyorsa o cümlede önekten sonra gelen isim i-halindedir. Cümle **wo** sorusuna cevap teşkil ediyorsa önekten sonra gelen isim e-halindedir. Yukarıdaki örnekleri bu açıdan incelerseniz bu farkı görürsünüz.

heissen

Bu fiil «ismi... olmak» anlamına gelir. Örnekleri inceleyiniz.

Ich heisse Ender.	(Benim) ismim Enderdir.
Du heisst Paul.	İsmin Paul'dür.
Er heisst Ahmet.	İsmi Ahmet'tir.
Sie heisst Ayşe.	İsmi Ayşe'dir.
Sie heissen Rıfat.	İsminiz Rıfat'tır.

Wie heissen Sie?
İsminiz nedir?

Ich heisse Hasan.
İsmim Hasan'dır.

Wie heisst dein Vater?
Babanın ismi nedir?

Mein Vater heisst Adnan.
Babamın ismi Adnan'dır.

WO IST YUSUF?

Familie Çelikel hat einen Kanarienvogel. Er heisst Yusuf. Yusuf sitzt immer in seinem Käfig und singt. Der Käfig hängt an der Wand neben dem Fenster. Zeynep füttert den Vogel immer.

Heute hat Zeynep keine Zeit. Die Schule beginnt bald. Schnell füttert sie den Vogel und geht in die Schule.

Ahmet bleibt heute zu Hause. Er spielt in seinem Zimmer. Fatma Hanım arbeitet in der Küche. Hasan Bey arbeitet auf dem Feld.

Fatma Hanım hört Yusuf nicht. Sie geht in das Wohnzimmer. Aber sie sieht Yusuf nicht. Der Käfig ist leer, und seine Tür ist offen. Schnell ruft sie Ahmet und sagt: «Yusuf ist nicht mehr in dem Käfig. Suche ihn!»

Ja, wo ist Yusuf? Hinter den Vorhängen? Unter dem Sofa? Unter dem Tisch? Ahmet findet ihn nicht. Ahmet steht vor dem Schrank und sucht überall. Wo ist Yusuf? Unter dem Radio ist er nicht, auf dem Radio und hinter dem Radio auch nicht. Dort steht eine Vase. Vielleicht ist er in der Vase oder hinter der Vase. Überall suchen Ahmet und seine Mutter. Über dem Tisch hängt eine Lampe. Die Mutter steht auf dem Tisch, aber auch dort sieht sie ihn nicht.

Zwischen dem Fenster und dem Schrank hängt ein Bücherregal an der Wand. Yusuf sitzt dort zwischen den Büchern. Ahmet sieht ihn und läuft dorthin. Aber Yusuf fliegt in den Korb, dann auf den Stuhl. Ach, wohin fliegt er jetzt? Yusuf fliegt in seinen Käfig. Schnell schliesst Ahmet die Tür.

YUSUF NEREDE?

Çelikel ailesinin bir kanaryası var. Onun ismi Yusuf'dur. Yusuf kafesinde oturuyor ve şarkı söylüyor. Kafes duvarda pencerenin yanında asılı duruyor. Zeynep daima kuşu besliyor.

Bugün Zeynep'in vakti yok. Okul az sonra başlıyor. Hemen kuşu besliyor ve okula gidiyor.

Ahmet bugün evde kalıyor. O odasında oturuyor. Fatma Hanım mutfakta çalışıyor. Hasan Bey tarlada çalışıyor.

Fatma Hanım Yusuf'u duymuyor. Oturma odasına gidiyor. Ama o Yusuf'u görmüyor. Kafes boştur ve kapısı açıktır. Hemen Ahmet'i çağırıyor ve: «Yusuf artık kafeste değil, onu ara!» diyor.

Evet, Yusuf nerededir? Perdelerin arkasında? Kanapenin altında? Masanın altında? Ahmet onu bulmuyor. Ahmet dolabın önünde duruyor ve heryerde arıyor. Yusuf nerededir? Radyonun altında değil, radyonun üstünde ve radyonun arkasında da değil. Orada bir vazo duruyor. Belki vazonun içindedir yahut arkasındadır. Ahmet ve annesi heryeri arıyorlar. Masanın üzerinde bir lâmba asılı duruyor. Anne masanın üstünde duruyor, ama orada da onu göremiyor.

Pencereyle dolap arasında duvarda bir kitaplık asılı duruyor. Yusuf orada kitapların arasında oturuyor. Ahmet onu görüyor ve oraya koşuyor. Ama Yusuf sepete uçuyor, sonra sandalyenin üstüne. Ah, nereye uçuyor o şimdi? Yusuf kafesine uçuyor. Ahmet hemen kapıyı kapatıyor.

ÖNEKLERE GENEL BAKIŞ

Burada bu derse kadar öğretilen önekleri bir kere daha tekrarlayacağız. Bu önekler hem i-halindeki, hem de e-halindeki isimlerle kullanılabilirler. Önünde bulundukları ismin haline göre anlamları değişir. Önekin kullanıldığı cümle **wo** sorusuna cevap veriyorsa önekten sonra gelen isim e-halindedir, şayet cümle **wohin** sorusuna cevap veriyorsa önekten sonra gelen isim i-halindedir.

WOHIN → İ-HALİ　　**WO** → E-HALİ

IN

içine	içinde
Die Schüler legen die Bücher in DIE Mappe.	**Die Bücher liegen in DER Mappe.**
Öğrenciler kitapları çantaya koyuyorlar.	Kitaplar çantada bulunuyorlar.

Ich stelle den Korb in DAS Auto.
Sepeti otomobile koyuyorum.

Der Korb steht in DEM Auto.
Sepet otomobilde duruyor.

Die Mutter geht in DIE Küche.
Anne mutfağa gidiyor.

Die Mutter ist in DER Küche.
Anne mutfaktadır.

AUF

üstüne	üstünde
Die Frau stellt die Gläser auf DEN Tisch. Kadın bardakları masanın üstüne koyuyor.	**Die Gläser stehen auf DEM Tisch.** Bardaklar masanın üstünde duruyorlar.
Ich lege den Apfel auf DEN Tisch. Elmayı masanın üstüne koyuyorum.	**Der Apfel liegt auf DEM Tisch.** Elma masanın üstünde bulunuyor.
Der Vogel fliegt auf DEN Baum. Kuş ağacın üstüne uçuyor.	**Der Vogel sitzt auf DEM Baum.** Kuş ağacın üstünde oturuyor.

NEBEN

yanına	yanında
Der Mann hängt das Bild neben DIE Tür. Adam resmi kapının yanına asıyor.	**Das Bild hängt neben DER Tür.** Resim kapının yanında asılı duruyor.
Er stellt den Stuhl neben DEN Tisch. Sandalyeyi masanın yanına koyuyor.	**Der Stuhl steht neben DEM Tisch.** Sandalye masanın yanında duruyor.
Paul legt die Blume neben DAS Radio. Paul çiçeği radyonun yanına koyuyor.	**Die Blume liegt neben DEM Radio.** Çiçek radyonun yanında bulunuyor.

VOR

önüne	önünde
Du stellst den Stuhl vor DIE Tür. Sandalyeyi kapının önüne koyuyorsun.	**Der Stuhl steht vor DER Tür.** Sandalye kapının önünde duruyor.
Das Auto fährt vor DEN Laden. Otomobil dükkânın önüne gidiyor.	**Das Auto steht vor DEM Laden.** Otomobil dükkânın önünde duruyor.
Die Katze geht vor DAS Sofa. Kedi kanapenin önüne gidiyor.	**Die Katze schläft vor DEM Sofa.** Kedi kanapenin önünde uyuyor.

HINTER

arkasına	arkasında
Das Auto fährt hinter DAS Haus. Otomobil evin arkasına gidiyor	**Das Auto steht hinter DEM Haus.** Otomobil evin arkasında duruyor.
Ich lege die Gabel hinter DAS Glas. Çatalı bardağın arkasına koyuyorum.	**Die Gabel liegt hinter DEM Glas.** Çatal bardağın arkasında duruyor.
Das Kind läuft hinter DEN Baum. Çocuk ağacın arkasına koşuyor.	**Das Kind ist hinter DEM Baum.** Çocuk ağacın arkasındadır.

UNTER

altına	altında
Der Hund geht unter DAS Sofa. Köpek kanapenin altına gidiyor.	**Der Hund liegt unter DEM Sofa.** Köpek kanapenin altında bulunuyor.
Der Mann bringt den Brief unter DIE Lampe. Adam mektubu lâmbanın altına getiriyor.	**Der Brief ist unter DER Lampe.** Mektup lâmbanın altındadır.
Er legt den Korb unter DEN Tisch. Sepeti masanın altına koyuyor.	**Der Korb liegt unter DEM Tisch.** Sepet masanın altında bulunuyor.

AN

yanına (temasta)	yanında (temasta)
Der Lehrer geht an DEN Tisch. Öğretmen masanın yanına gidiyor.	**Der Lehrer steht an DEM Tisch.** Öğretmen masanın yanında duruyor.

Ich hänge das Bild an DIE Wand.
Resmi duvara asıyorum.

Das Bild hängt an DER Wand.
Resim duvarda asılı duruyor.

Ich lege den Bleistift an DAS Buch.
Kalemi kitabın yanına koyuyorum.

Der Bleistift liegt an DEM Buch.
Kalem kitabın yanında bulunuyor.

ÜBER

üzerine	üzerinde
Hans hängt die Lampe über DAS Sofa. Hans lâmbayı kanapenin üzerine asıyor.	**Die Lampe hängt über DEM Sofa.** Lâmba kanapenin üzerinde asılı duruyor.
Der Vater hängt die Uhr über DEN Schrank. Baba saati dolabın üzerine asıyor.	**Die Uhr hängt über DEM Schrank.** Saat dolabın üzerinde asılı duruyor.
Ich hänge den Käfig über DAS Sofa. Kafesi kanapenin üzerine asıyorum.	**Der Käfig hängt über DEM Sofa.** Kafes kanapenin üzerinde asılı duruyor.

ZWISCHEN

arasına	arasında
Der Junge stellt die Mappe zwischen DAS Buch und DIE Vase. Çocuk çantayı kitapla vazonun arasına koyuyor.	**Die Mappe steht zwischen DEM Buch und DER Vase.** Çanta kitapla vazonun arasında duruyor.
Ich lege das Radio zwischen DIE Tür und DAS Sofa. Radyoyu kapıyla kanapenin arasına koyuyorum.	**Das Radio liegt zwischen DER Tür und DEM Sofa.** Radyo kapıyla kanape arasında duruyor.
Der Bauer geht zwischen DIE Bäume. Çiftçi ağaçların arasına gidiyor.	**Der Bauer steht zwischen DEN Bäumen.** Çiftçi ağaçların arasında duruyor.

TEST 14

A

Boş bırakılan yerlere **wo** veya **wohin** koyunuz.

1 — ... sitzt das Kind? 2 — ... setzt die Mutter das Kind? 3 — ... fährt das Auto? 4 — ... steht die Sonne? 5 — ... stellst du die Blumen? 6 — ... legen die Schüler ihre Mappen? 7 — ... hängt die Mutter das Kleid? 8 — ... hängt das Kleid? 9 — ... liegt der Hund? 10 — ... schläft der Vater?

B

A Listesi	B Listesi
1 — Die Mutter stellt die Blumen auf den Tisch.	A — Fritz Klaus'un yanına oturuyor.
2 — Wie heissen deine Mutter und dein Vater?	B — Annenin ve babanın ismi nedir?
3 — Der Lehrer hängt das Bild an die Wand.	C — Bay Braun'un otomobili evin arkasında duruyor.
4 — Die Zeitung liegt auf dem Tisch.	D — Biraderimin ismi Adnan'dır.
5 — Wo arbeitest du?	E — Çiftçi masanın önünde oturuyor.
6 — Wohin legt der Mann die Zigarette?	F — Adam sigarayı nereye koyuyor?
7 — Mein Bruder heisst Adnan.	G — Çocuk mektubu çantaya koyuyor.
8 — Das Kind sitzt auf dem Stuhl.	H — Resim duvarda asılı duruyor.
9 — Die Frau stellt die Mappe neben Peters Stuhl.	İ — Çocuk sandalyenin üstünde oturuyor.
10 — Der Bleistift liegt unter dem Buch.	K — Fritz Klaus'un yanında oturuyor.
11 — Das Bild hängt an der Wand.	L — Öğretmen resmi duvara asıyor.
12 — Der Bauer sitzt an dem Tisch.	M — Çiftçi masada (masanın yanında) oturuyor.
13 — Herrn Brauns Auto steht hinter dem Haus.	N — Anne çiçekleri masanın üstüne koyuyor.
14 — Fritz sitzt neben Klaus.	O — Gazete masanın üstünde bulunuyor.
15 — Der Junge legt den Brief in die Mappe.	P — Kalem kitabın altında bulunuyor.
	R — Kadın çantayı Peter'in sandalyesinin yanına koyuyor.
	S — Nerede çalışıyorsun?
	T — Kalem kitabın üstünde bulunuyor.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Baba lâmbayı masanın üzerine asıyor.	A — **Familie Çelikel fährt an das Meer.**
2 — Elma ağaçta asılı duruyor.	B — **Der Vater hängt die Lampe über den Tisch.**
3 — Bu evin yanında bakkal dükkânı bulunuyor.	C — **Lege deine Hände auf den Tisch!**
4 — Kız bardağı ve tabağı masanın üstüne koyuyor.	D — **Der Apfel hängt an dem Baum.**
5 — Baba evin arkasına gidiyor.	E — **Fatma Hanım steht zwischen den Blumen.**
6 — Bugün oturma odasında yemek yiyoruz.	F — **Die Vorhänge hängen neben dem Fenster.**
7 — Yumurtalar sepette bulunuyorlar.	G — **Neben diesem Haus liegt die Kolonialwarenhandlung.**
8 — Fatma Hanım çiçeklerin arasında duruyor.	H — **Die Eier liegen in dem Korb.**
9 — Lâmbayı masanın üstüne koy!	İ — **Die Sonne steht hinter den Wolken.**
10 — Bugün okula gidiyor musunuz?	K — **Der Vater geht hinter das Haus.**
11 — Güneş bulutların arkasında duruyor.	L — **Stelle die Lampe auf den Tisch!**
12 — Ahmet kanapenin üstünde uyuyor.	M — **Ahmet schläft auf dem Sofa.**
13 — Perdeler pencerenin yanında asılı duruyorlar.	N — **Das Mädchen stellt das Glas und den Teller auf den Tisch.**
14 — Çelikel ailesi denize (denizin yanına) gidiyor. (vasıtayla)	O — **Gehen Sie heute in die Schule?**
15 — Ellerini masanın üstüne koy!	P — **Wir essen heute in dem Wohnzimmer.**

Test 13'ün yapılmış şekli

A. **1 — dem 2 — die 3 — den 4 — em 5 — der 6 — der 7 — das 8 — die 9 — dem 10 — das**

B. **1 — G 2 — E 3 — D 4 — B 5 — K 6 — İ 7 — J 8 — A**

C. **1 — H 2 — İ 3 — C 4 — L 5 — K 6 — B 7 — J 8 — E**

E. **1 — sie, ihr 2 — sie, ihm 3 — sie, ihnen 4 — sie, ihm, nicht 5 — es, ihm**

29

LEHRSTÜCK NEUNUNDZWANZIG

alt [alt]	yaşlı, eski	**das Spiel,e** [şpi:l]	oyun
denn [den]	çünkü	**wie alt** [vi: alt]	kaç yaşında
das Jahr,e [ya:r]	yıl		

DENN

Denn [den] kelimesi Türkçede «çünkü» anlamına gelir. Cümle içinde aynı **sondern** ve **aber** gibi kullanılır.

Das ist kein Stuhl, sondern ein Sofa.	Bu bir sandalye değil, bir kanapedir.
Der Schüler schreibt keinen Brief, sondern eine Übung.	Öğrenci bir mektup değil, bir çalıştırma yazıyor.
Mein Freund gibt mir ein Buch, aber ich nehme es nicht.	Arkadaşım bana bir kitap veriyor, ama ben onu almıyorum.
Mein Bruder schläft, aber ich schreibe meine Hausaufgaben.	Biraderim uyuyor, ama ben ev ödevlerimi yazıyorum.

Yukarıdaki örneklerde **sondern** ve **aber**'in cümle içindeki yerini tekrar kısaca hatırlattık.

Der Schüler ist fleissig.	**Er arbeitet viel.**
Öğrenci çalışkandır.	O çok çalışıyor.

Der Schüler ist fleissig, denn er arbeitet viel.
Öğrenci çalışkandır, çünkü o çok çalışıyor.

Görüldüğü gibi **denn** iki cümleyi birbirine bağlar. Cümlelerde **hiçbir** değişiklik olmaz, yalnız **denn**'in önüne bir virgül konur.

Die Mutter ruft die Kinder.
Anne çocukları çağırıyor.

Der Vater kommt.
Baba geliyor.

Die Mutter ruft die Kinder, denn der Vater kommt.
Anne çocukları çağırıyor, çünkü baba geliyor.

Der Schüler läuft.
Öğrenci koşuyor.

Die Schule beginnt bald.
Okul hemen (az sonra) başlıyor.

Der Schüler läuft, denn die Schule beginnt bald.
Öğrenci koşuyor, çünkü okul hemen başlıyor.

Ahmet isst viel.
Ahmet çok yiyor.

Er ist sehr hungrig.
O çok açtır.

Ahmet isst viel, denn er ist sehr hungrig.
Ahmet çok yiyor, çünkü o çok açtır.

Die Mutter sucht den Vogel.
Anne kuşu arıyor.

Er ist nicht mehr in dem Käfig.
O artık kafeste değildir.

Die Mutter sucht den Vogel, denn er ist nicht mehr in dem Käfig.
Anne kuşu arıyor, çünkü o artık kafeste değildir.

Die Frau legt das Kind auf das Sofa.
Kadın çocuğu kanapenin üstüne koyuyor.

Es schläft.
O uyuyor.

Die Frau legt das Kind auf das Sofa, denn es schläft.
Kadın çocuğu kanapenin üstüne koyuyor, çünkü o uyuyor.

Der Junge öffnet die Tür.
Çocuk kapıyı açıyor.

Sein Vater kommt.
Babası geliyor.

Der Junge öffnet die Tür, denn sein Vater kommt.
Çocuk kapıyı açıyor, çünkü babası geliyor.

Das Mädchen spielt nicht.
Kız oynamıyor.

Es hat keine Zeit.
Onun vakti yok.

Das Mädchen spielt nicht, denn es hat keine Zeit.
Kız oynamıyor, çünkü onun vakti yok.

— 3 —

DIE ZAHLEN

Daha önce birden otuza kadar olan sayıları öğrenmiştik. Bu derste de devamını göreceğiz.

einunddreissig [aynundraysih]	otuzbir
zweiunddreissig [tsvayundraysih]	otuziki
dreiunddreissig	otuzüç
vierunddreissig	otuzdört
fünfunddreissig	otuzbeş
sechsunddreissig	otuzaltı
siebenunddreissig	otuzyedi
achtunddreissig	otuzsekiz
neunundreissig	otuzdokuz
vierzig [firtsih]	kırk
einundvierzig [aynundfirtsih]	kırkbir
zweiundvierzig	kırkiki
dreiundvierzig	kırküç
vierundvierzig	kırkdört
fünfundvierzig	kırkbeş
sechsundvierzig	kırkaltı

siebenundvierzig	kırkyedi
achtundvierzig	kırksekiz
neunundvierzig	kırkdokuz
fünfzig [fünftsih]	elli
einundfünfzig [aynundfünftsih]	ellibir
zweiundfünzig	elliiki
dreiundfünfzig	elliüç
vierundfünfzig	ellidört
fünfundfünfzig	ellibeş
sechsundfünfzig	ellialtı
siebenundfünfzig	elliyedi
achtundfünfzig	ellisekiz
neunundfünfzig	ellidokuz
sechszig [sehtsih]	altmış

Almancada yüze kadar olan sayıların yapılışı Türkçeye nazaran farklıdır. Türkçede birler hanesi onlar hanesinden sonra gelir, «otuziki, kırküç, ellibeş,... gibi». Almancada ise durum bunun tam aksidir. Birler hanesi onlar hanesinden önce gelir, yani yukarıda örnek olarak verdiğimiz sayıların Almancalarını kelimesi kelimesine Türkçeye çevirirsek şöyle olur, «iki ve otuz, üç ve kırk, beş ve elli,...». Bu önemli farkı daima hatırlamalısınız. Altmıştan sonraki sayılarda yukarıdakiler gibi kolayca teşkil edilebilir.

siebzig [ziptsih]	yetmiş
achtzig [ahttsih]	seksen

neunzig [noyntsih]	doksan
hundert [hundert]	yüz

Yüzden sonraki sayılar ise **hundert** kelimesinin arkasına istediğimiz sayıyı eklemekle elde edilir.

hunderteins [hundertayns]	yüzbir
hundertzwei	yüziki
hundertdrei	yüzüç
hundertvier	yüzdört
hundertfünf	yüzbeş
hundertsechs	yüzaltı
hundertsieben	yüzyedi
hundertacht	yüzsekiz
hundertneun	yüzdokuz
hundertzehn	yüzon
hundertelf	yüzonbir
hundertsiebzehn	yüzonyedi
hundertzwanzig	yüzyirmi
hundertdreissig	yüzotuz
zweihundert	ikiyüz
dreihundert	üçyüz

vierhundert	dörtyüz
vierhunderteinundzwanzig	dörtyüzyirmibir
tausend [tauzend]	bin
zweitausend	ikibin
zehntausend	onbin
hunderttausend	yüzbin
zweihunderttausend	ikiyüzbin

Aşağıda örnek olarak verilen sayıları inceleyiniz.

siebenundsiebzig	77
achtundachtzig	88
sechsundneunzig	96
hundertsiebzig	170
hundertsiebenundsiebzig	177
hundertdreiundneunzig	193
zweihunderteins	201
zweihunderstsechundfünfzig	256
dreihundertneunundvierzig	349
neunhundertneunundneunzig	999
tausendeins	1001
tausendzweiunddreissig	1032
tausendneunzig	1090
tausendeinhundert	1100
tausendzweihundertachtundneunzig	1298
dreissigtausendfünfhundertvierzehn	30514
fünfhundertfünfundfünzig	555
neunhundertfünfzehn	915
sechshundertsiebenunddreissig	637
siebenhundertachtzig	780
achthundertdreiundsechzig	863

WIE ALT....?

Wie alt? [vi: alt] sorusu Türkçeye «kaç yaşında» olarak çevrilir.

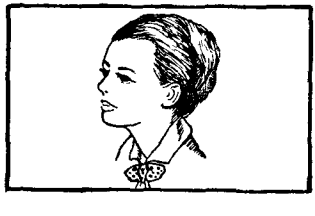
Wie alt?	Kaç yaşında?
Wie alt ist Ahmet?	Ahmet kaç yaşındadır?
Wie alt ist sie?	O kaç yaşındadır?
Wie alt ist dein Sohn?	Oğlun kaç yaşındadır?
Wie alt sind Sie?	Kaç yaşındasınız?
Wie alt bin ich?	Kaç yaşındayım?
Wie alt ist dieser Mann?	Bu adam kaç yaşındadır?
Wie alt ist dein Vater?	Baban kaç yaşındadır?
Wie alt bist du?	Kaç yaşındasın?

Bu sorulara cevap vermek için yapılacak şey (..... **Jahre alt.**) kalıbının önüne yıl adedini gösteren bir sayı getirmektir. (**das Jahr,e** [ya:r] yıl anlamındadır).

zehn Jahre alt	on yaşında
fünf Jahre alt	beş yaşında
vierzig Jahre alt	kırk yaşında
neundundsechszig Jahre alt	altmışdokuz yaşında

Ahmet ist zwanzig Jahre alt.	Ahmet yirmi yaşındadır.
Sie ist zweiundreissig Jahre alt.	O otuziki yaşındadır.
Mein Sohn ist acht Jahre alt.	Oğlum sekiz yaşındadır.
Ich bin neunzehn Jahre alt.	Ondokuz yaşındayım.
Du bist fünfundzwanzig Jahre alt.	Yirmibeş yaşındasın.
Dieser Mann ist achtzig Jahre alt.	Bu adam seksen yaşındadır.
Mein Vater ist fünfzig Jahre alt.	Babam elli yaşındadır.
Ich bin fünfzehn Jahre alt.	Onbeş yaşındayım.

Wie alt ist seine Schwester?
Kız kardeşi kaç yaşındadır?

Sie ist zweiundzwanzig Jahre alt.
O yirmiiki yaşındadır.

Wie alt ist sein Vater?
Babası kaç yaşındadır?

Sein Vater ist einundsechzig Jahre alt.
Babası altmışbir yaşındadır.

EIN SPIEL — BİR OYUN

Bu Almanca bilen arkadaşlarınızla bir araya geldiğiniz zaman oynayabileceğiniz çok basit bir oyundur. Kelime bilginizin ilerlemesinde size büyük yararları dokunacaktır.

Lehrer : **Was bringt die Mutter?** (Anne ne getiriyor?)

Ayşe : **Die Mutter bringt einen Teller.**

Ahmet : **Die Mutter bringt einen Teller und eine Gabel.**

Zeynep : **Die Mutter bringt einen Teller, eine Gabel und ein Glas.**

Hasan : **Die Mutter bringt einen Teller, eine Gabel, ein Glas und eine Schüssel.**

Ali : **Die Mutter bringt einen Teller, eine Gabel, ein Glas, eine Schüssel und einen Stuhl.**

Bu böyle devam edip gider. Görüldüğü gibi herkes hem kendinden önce söylenenleri doğru olarak sıralamaya, hem en sonuna kendinden bir isim eklemeye mecburdur. Oyun gittikçe zorlaşır. Bir kelime eksik söyleyen yanar.

Aynı oyunu şu sorularla da oynayabilirsiniz: **Wer kommt dort? Was hast du? Was hat der Vater? Wen kennst du?**

30

LEHRSTÜCK DREISSIG

ÖZET

I

Almancada e-hali isimlerin artikellerini değiştirmek suretiyle yapılır. Bütün artikellerin, işaret ve mülkiyet sıfatlarının e-halleri aşağıdaki şemada gösterilmiştir.

	Artikeli **der** olan isimler	Artikeli **das** olan isimler	Artikeli **die** olan isimler	Çoğul isimler
Yalın Hal	**der**	**das**	**die**	**die**
E-Hali	**dem**	**dem**	**der**	**den**
Yalın Hal	**ein**	**ein**	**eine**	—
E-Hali	**einem**	**einem**	**einer**	—
Yalın Hal	**kein**	**kein**	**keine**	**keine**
E-Hali	**keinem**	**keinem**	**keiner**	**keinen**
Yalın Hal	**dieser**	**dieses**	**diese**	**diese**
E-Hali	**diesem**	**diesem**	**dieser**	**diesen**
Yalın Hal	**jener**	**jenes**	**jene**	**jene**
E-Hali	**jenem**	**jenem**	**jener**	**jenen**
Yalın Hal	**mein**	**mein**	**meine**	**meine**
E-Hali	**meinem**	**meinem**	**meiner**	**meinen**

Şemada mülkiyet sıfatlarının sadece bir tanesi (**mein**) gösterilmiştir. Öbürleri için de takılar aynıdır.

Bütün çoğul isimler e-halinde sonlarına **-n** veya **-en** takısı alırlar. Yalnız çoğul şekillerinin sonunda «**n**» harfi bulunan isimler bu takıyı almazlar.

II

Şahıs zamirlerinin i-hali şu şekilde olur:

Yalın Hal	İ-Hali
ich	**mich**
du	**dich**
er	**ihn**
sie	**sie**
es	**es**
wir	**uns**
ihr	**euch**
sie	**sie**
Sie	**Sie**

Yukarıdaki şemada, karşılaştırabilmeniz için şahıs zamirlerinin i-hallerinin yanında yalın halleri de verilmiştir.

— 3 —

III

Şahıs zamirlerinin e-haliyse şu şekilde olur:

Yalın Hal	E-Hali
ich	**mir**
du	**dir**
er	**ihm**
sie	**ihm**
es	**ihr**
wir	**uns**
ihr	**euch**
sie	**ihnen**
Sie	**Ihnen**

IV

Bir cümlede i- ve e-halinde bulunan birer isim varsa e-halindekinin yeri i-halindekinden öncedir. Buna karşılık cümlede i- ve e-halinde bulunan iki şahıs zamiri varsa i-halinde bulunan e-halindekinden daha önce gelir.

Ich gebe dem Kind einen Apfel. Çocuğa bir elma veriyorum.
Ich gebe ihn ihm. Onu ona veriyorum.

Bu örnekte isimlerin yerine şahıs zamiri koyarsak **dem Kind** yerine **ihm, einen Apfel** yerine de **ihn** gelmesi gerekir. Ama i-halindeki şahıs za-

miri (yani **ihn**) e-halindekinden (**ihm**'den) önce kullanıldığına göre cümle «**Ich gebe ihn ihm.**» şeklinde olur.

V

Geçen derslerinizde öğrendiğiniz soru kelimelerini kısaca tekrarlayalım.

wen	kimi
wem	kime
warum	niçin
wo	nerede
wohin	nereye

Wen siehst du?
Kimi görüyorsun?

Ich sehe unseren Vater.
Babamızı görüyorum.

Wen sucht die Mutter?
Anne kimi arıyor?

Sie sucht den Vogel.
O kuşu arıyor.

Wem gibt der Mann einen Stuhl?
Adam kime bir sandalye veriyor?

Er gibt dem Jungen einen Stuhl.
O çocuğa bir sandalye veriyor.

Wem zeigt ihr die Bücher?
Kitapları kime gösteriyorsunuz?

Wir zeigen dem Lehrer die Bücher.
Biz öğretmene kitapları gösteriyoruz.

Warum ist der Schüler fleissig?
Öğrenci niçin çalışkandır?

Der Schüler ist fleissig, denn er arbeitet.
Öğrenci çalışkandır, çünkü o çalışıyor.

Warum steht das Kind vor dem Laden?
Çocuk niçin dükkânın önünde duruyor?

Es steht vor dem Laden, denn seine Mutter ist in dem Laden.
O dükkânın önünde duruyor, çünkü annesi dükkânın içindedir.

Wo liegt das Buch
Kitap nerede bulunuyor?

Das Buch liegt in dem Bücherregal.
Kitap kitaplıkta bulunuyor.

Wo sitzt der Mann?
Adam nerede oturuyor?

Der Mann sitzt auf dem Sofa.
Adam kanapenin üstünde oturuyor.

Wohin bringst du den Teller?
Tabağı nereye getiriyorsun?

Ich bringe den Teller auf den Tisch.
Tabağı masanın üstüne getiriyorum.

Wohin legst du die Mappe?
Çantayı nereye koyuyorsun?

Ich lege die Mappe neben den Stuhl.
Çantayı sandalyenin yanına koyuyorum.

VI

aber ve **denn** iki cümleyi birbirine bağlarlar. Cümlelerde hiçbir değişiklik olmaz. Yalnız **aber** veya **denn**'in önüne bir virgül konur.

Ich rufe den Arzt.
Doktoru çağırıyorum.

Er kommt nicht.
O gelmiyor.

Ich rufe den Arzt, aber er kommt nicht.
Doktoru çağırıyorum, ama o gelmiyor.

Der Lehrer fragt den Schüler.
Öğretmen öğrenciye soruyor.

Er antwortet nicht.
O cevap vermiyor.

Der Lehrer fragt den Schüler, aber er antwortet nicht.
Öğretmen öğrenciye soruyor, ama o cevap vermiyor.

Der Junge wartet.
Çocuk bekliyor.

Sein Freund ist nicht zu Hause.
Arkadaşı evde değildir.

Der Junge wartet, denn sein Freund ist nicht zu Hause.
Çocuk bekliyor, çünkü arkadaşı evde değildir.

Fatma Hanım bleibt zu Hause.
Fatma Hanım evde kalıyor.

Sie ist eine Hausfrau.
O bir ev kadınıdır.

Fatma Hanım bleibt zu Hause, denn sie ist eine Hausfrau.
Fatma Hanım evde kalıyor, çünkü o bir ev kadınıdır.

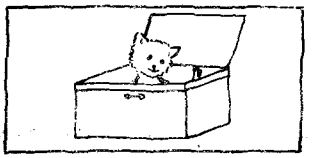
Mein Vater läuft nicht.
Babam koşmuyor.

Er ist fünfzig Jahre alt.
O elli yaşındadır.

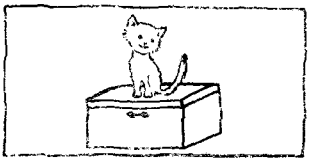
Mein Vater läuft nicht, denn er ist fünfzig Jahre alt.
Babam koşmuyor, çünkü o elli yaşındadır.

VII

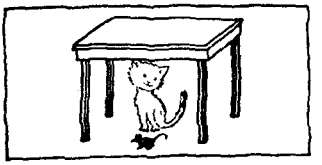
Almancada önekler çok önemlidir. Şimdiye kadar i- ve e-halindeki isimlerle kullanılan önekleri öğrendiniz.

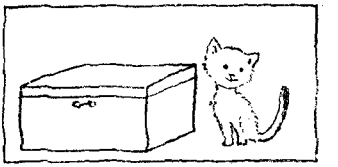
in (içine, içinde)

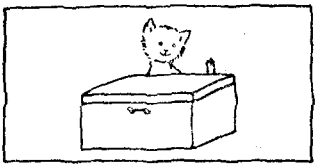
auf (üstüne, üstünde)

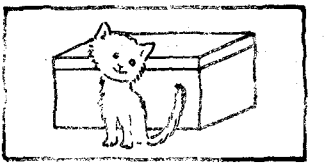
unter (altına, altında)

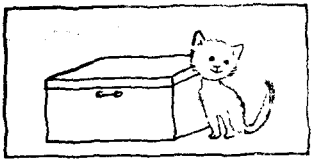
neben (yanına, yanında)

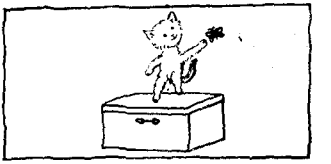
hinter (arkasına, arkasında)

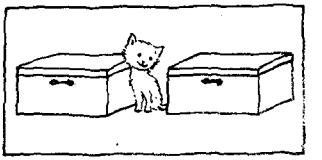
vor (önüne, önünde)

an (yanına, yanında)

über (üzerine, üzerinde)

zwischen (arasına, arasında)

Bu önekler i-halindeki bir ismin önündeyseler içine, üstüne, altına, yanına, arkasına, önüne, yanına, üzerine, arasına anlamlarını taşırlar. Şayet e-halindeki bir ismin önündeyseler içinde, üstünde, altında, yanında, arkasında, önünde, yanında, üzerinde, arasında anlamlarına gelirler.

Ich lege den Apfel in den Korb.
Elmayı sepetin içine koyuyorum.

Der Apfel liegt in dem Korb.
Elma sepetin içinde bulunuyor.

Die Frau stellt die Vase auf den Tisch.
Kadın vazoyu masanın üstüne koyuyor.

Die Vase steht auf dem Tisch.
Vazo masanın üstünde duruyor.

Die Katze geht unter den Tisch.
Kedi masanın altına gidiyor.

Die Katze schläft unter dem Tisch.
Kedi masanın altında uyuyor.

Ich stelle die Mappe neben den Stuhl.
Çantayı sandalyenin yanına koyuyom.

Die Mappe steht neben dem Stuhl.
Çanta sandalyenin yanında duruyor.

Die Kinder gehen hinter das Haus
Çocuklar evin arkasına gidiyor.

Die Kinder spielen hinter dem Haus.
Çocuklar evin arkasında oynuyorlar.

Die Mutter stellt das Glas vor den Teller.
Anne bardağı tabağın önüne koyuyor.

Das Glas steht vor dem Teller.
Bardak tabağın önünde bulunuyor.

Der Vater hängt die Uhr an die Wand.
Baba saati duvara asıyor.

Die Uhr hängt an der Wand.
Saat duvarda asılı duruyor.

Der Junge hängt die Lampe über den Tisch.
Çocuk lâmbayı masanın üzerine asıyor.

Die Lampe hängt über dem Tisch.
Lâmba masanın üzerinde asılı duruyor.

Der Schüler legt den Bleistift zwischen das Buch und die Mappe.
Öğrenci kalemi kitapla çantanın arasına koyuyor.

Der Bleistift liegt zwischen dem Buch und der Mappe.
Kalem kitapla çantanın arasında bulunuyor.

Bazı öneklerde, önekle artikelin kısaltılmış şekli kullanılır.

in das =	**ins**	**(IN DEM Haus** ya da **IM Haus)**
in dem =	**im**	**(IN DAS Haus** ya da **INS Haus)**
an dem =	**am**	**(AN DEM Fenster** ya da **AM Fenster)**
an das =	**ans**	**(AN DAS Fenster** ya da **ANS Fenster)**
auf das =	**aufs**	**(AUF DAS Buch** ya da **AUFS Buch)**

Bu kısaltılmış şekillere çok rastlanır. Bunların kullanırken cümlede hiçbir değişiklik olmaz. Önekle artikelin yerine gelirler.

VIII

Bu bölümde içlerinde Türklerin zor telaffuz ettiği harfler veya harf grupları geçen kelimeler veriyoruz. Bunları yüksek sesle okuyunuz.

ch	**Buch, auch, Mädchen, machen, achtzig, acht, nicht, Tochter, Bücher, auch, sprechen**
-h	**gehen, sehen, Lehrer, Sohn, Lehrerin, Wiedersehen, geht, mehr, sehr, Zahl, Zahlen, Söhne, Jahr, nehmen**
sch	**schwarz, geschlossen, Schrank, schlecht, schreiben, schnell, schliessen, Schule, Schüler, Schülerin**
sp, st	**sprechen, Strasse, Spiel, stehen, Lesestück, Bleistift, Speisezimmer**
z	**Zahl, zegen, zwölf, setzt, jetzt, Arzt, schwarz, zweiundzwanzig, sitzen, ganz, Katze, kurz, Zeitung, Zigarette, zehn, Zug, Zimmer**

TEST 15

A

Boş bırakılan yerlere **sondern, aber** veya **denn** koyunuz.

1 — Das ist kein Pferd, sondern eine Kuh. 2 — Ich arbeite nicht, aber ich schlafe. 3 — Mein Bruder ist fleissig, denn er arbeitet sehr. 4 — Der Vater fragt seinen Sohn, aber er antwortet nicht. 5 — Die Mutter ruft die Kinder, aber sie kommen nicht. 6 — Der Lehrer hilft den Schülern, denn er ist ein guter Mann. 7 — Die Kinder laufen in die Schule, denn die Schule beginnt bald. 8 — Ich schreibe nicht meine Hausaufgaben, sondern ich schreibe einen Brief. 9 — Wir rufen den Bauern, aber er kommt nicht. 10 — Ahmet sucht den Vogel, aber er ist nicht mehr im Käfig.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Die Kinder essen viel, denn sie sind hungrig.	A — 1012
	B — 103
2 — zweitausendzweihundertein-undzwanzig	C — Öğrenci yazmıyor, çünkü onun kalemi yok.
3 — hundertdrei	D — Çocuk odada oynuyor.
4 — fünfhundertzehn	E — 510
5 — Das Kind spielt im Zimmer.	F — 3009
6 — neunundneunzig	G — 99
7 — achtundsiebzig	H — 1011
8 — dreihundertneun	I — 2221
9 — tausendelf	J — Çocuklar çok yiyorlar, çünkü onlar açtır.
10 — Der Schüler schreibt nicht, denn er hat keinen Bleistift.	K — 87
	L — 78
	M — 309

C

A Listesi	B Listesi
1 — 913	A — **Der Junge geht hinter das Haus, aber er sieht seine Freunde nicht.**
2 — 425	
3 —Kitabı görmüyorum, çünkü o kanapenin arkasındadır.	B — **fünfundvierzig**
4 — 67	C — **sechsundsiebzig**
5 — 76	D — **vierundfünzig**
6 — 45	E — **Ich sehe das Buch nicht, denn es ist hinter dem Sofa.**
7 — 54	
8 — Çocuk evin arkasına gidiyor,	F — **fünfundfünfzigtausendsechs-**

ama arkadaşlarını görmüyor.

9 — 4076

10 — 55675

hundertsiebenundfünfzig

G — siebenundsechzig

H — neunhundertdreizehn

İ — viertausendsechsundsiebzig

K — fünfundfünfzigtausendsechs-

J — viertausendsiebenundsechzig

hundertfünfundsiebzig

L — vierhundertfünfundzwanzig

E

Aşağıdaki cümlelerde önekle artikelin kısaltılmış şeklini bulunuz. Cevaplar kâğıdına yalnız bu kısaltılmış şekilleri yazınız.

1 — Ich arbeite in dem Zimmer.

2 — Das Mädchen läuft in das Haus.

3 — Ich hänge das Bild an das Fenster.

4 — Das Bild hängt an dem Fenster.

5 — Die Mutter setzt das Kind auf das Sofa.

Test 14'ün yapılmış şekli

A. 1 — wo 2 — wohin 3 — wohin 4 — wo 5 — wohin 6 — wohin 7 — wohin 8 — wo 9 — wo 10 — wo

B. 1 — N 2 — B 3 — L 4 — O 5 — S 6 — F 7 — D 8 — İ 9 — R 10 — P 11 — H 12 — M 13 — C 14 — K 15 — G

C. 1 — B 2 — D 3 — G 4 — N 5 — K 6 — P 7 — H 8 — E 9 — L 10 — O 11 — İ 12 — M 13 — F 14 — A 15 — C

31

LEHRSTÜCK EINUNDDREISSIG

DIE UHR

Almancada zaman bildirmenin nasıl yapıldığını öğrenmeden önce kullanılacak yeni kelimelerin anlam ve okunuşlarını verelim:

nach [nah]	geçiyor
vor [for]	var
halb [halb]	yarım, buçuk
das Viertel,- [fi:rtel]	çeyrek
die Minute,n [minu:te]	dakika

Bunlardan «önüne, önünde» anlamlarında olduğunu bildiğimiz **vor** öneki zaman bildirmekte kullanılınca «üçe beş var, altıya yirmi var» deyimlerindeki «var» anlamını verir.

İlk önce Almancada zamanı sormak için kullanılan soruyu öğrenelim:

Wieviel Uhr ist es? Saat kaç (kaçtır)?

Bunu öğrendikten sonra şimdi de saatin nasıl bildirileceğini görelim. Önce, saat başlarında zamanın nasıl anlatılacağını açıklayalım.

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz.

Wieviel Uhr ist es?	Saat kaç?
Es ist zehn Uhr.	Saat ondur.

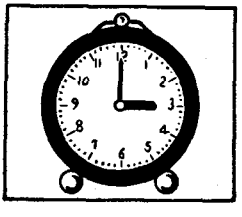
Es ist fünf Uhr.	Saat beştir.
Es ist zwei Uhr.	Saat ikidir.
Es ist sieben Uhr.	Saat yedidir.
Es ist drei Uhr.	Saat üçtür.
Es ist elf Uhr.	Saat onbirdir.
Es ist acht Uhr.	Saat sekizdir.
Es ist zwölf Uhr.	Saat onikidir.

Bu cümlelerde saati bildiren sayı

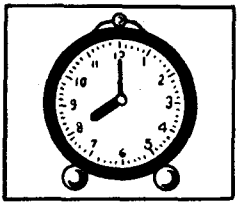
Es ist ..... Uhr.

şeklindeki bir kalıpta **Es ist** ile **Uhr** arasına konmuştur. Buna göre, örneğin saatin 6, 4, 1 olduğunu bildireceğimiz zaman bu sayıları yukarıda boş bırakılan yere koymak gerekir.

Es ist sechs Uhr.	Saat altıdır.
Es ist vier Uhr.	Saat dörttür.
Es ist ein Uhr.	Saat birdir.

Es ist drei Uhr.

Es ist acht Uhr.

Şimdi de Türkçede «var», «geçiyor» ile anlatılan kesirli saatlerin nasıl söylendiğini görelim. İlk olarak «var» ile anlatılan kesirli zamanların Almancada söyleniş şeklini ele alalım.

Wieviel Uhr ist es?	Saat kaç?
Es ist zwanzig vor eins.	Bire yirmi var.
Es ist zehn vor vier.	Dörde on var.
Es ist fünf vor elf.	Onbire beş var.
Es ist fünf vor zehn.	Ona beş var.

— 3 —

Bu cümlelerde değişmeyen kalıp şudur:

Es ist ..... **vor** ..... .

Buradaki ilk boşluğa dakika, sonrakine saat yerleştirilmelidir. Türkçede ise bunun aksi yapılır. «Dörde yirmi var.» cümlesinde ilk önce saat «dört», sonra dakika, «yirmi», yer alır. Bu cümlenin Almancası olan

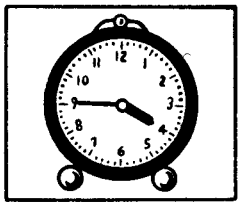
Es ist zwanzig vor vier.

cümlesinde ise önce dakika, **zwanzig**, sonra da saat, **vier**, yer alır.

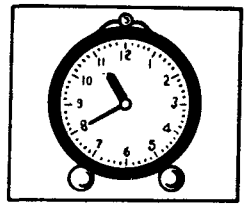
Görüldüğü gibi bu kesirli saatlerde **Uhr** kelimesi geçmemektedir.

«Çeyrek» anlamına gelen **Viertel** yukarıdaki kalıpta dakikaların konduğu yere gelir.

Es ist Viertel vor sechs.	Altıya çeyrek var.
Es ist Viertel vor neun.	Dokuza çeyrek var.
Es ist Viertel vor eins.	Bire çeyrek var.
Es ist Viertel vor sieben.	Yediye çeyrek var.

Es ist Viertel vor vier.

Es ist zwanzig vor elf.

Türkçedeki «geçiyor»un görevini Almancada **nach** kelimesi görür.

Es ist zwanzig nach zwölf.	Onikiyi yirmi geçiyor.
Es ist zehn nach drei.	Üçü on geçiyor.
Es ist fünf nach eins.	Biri beş geçiyor.
Es ist zehn nach neun.	Dokuzu on geçiyor.

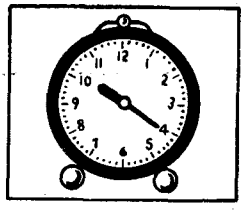
Nach ile yapılan bu cümlelerde ise değişmeyen kalıp şudur:

Es ist ..... **nach** ..... .

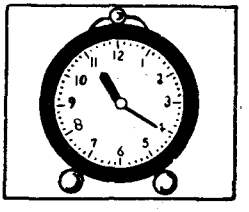
Yine daha önceki kalıpta olduğu gibi önce dakika sonra saat yer almaktadır.

«Çeyrek geçiyor» ları söylemek için de yine ilk boşluğa **Viertel** kelimesi yerleştirilir.

Es ist Viertel nach drei.	Üçü çeyrek geçiyor.
Es ist Viertel nach acht.	Sekizi çeyrek geçiyor.
Es ist Viertel nach elf.	Onbiri çeyrek geçiyor.
Es ist Viertel nach sieben.	Yediyi çeyrek geçiyor.

Es ist zwanzig nach zehn.

Es ist zwanzig nach elf.

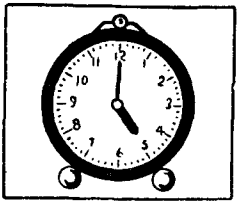
Buçukları anlatmak için **halb** kullanılır. Yalnız buçukların söylenmesinde Türkçeyle Almanca arasında önemli bir fark vardır. Almancada buçuktan sonra, buçuk olan saatin bir fazlası söylenir. Örneğin, Türkçede «dört buçuk» denir, ama bunun Almancası «buçuk beş» şeklinde söylenir.

Es ist halb fünf.	Dörtbuçuk.
Es ist halb zehn.	Dokuzbuçuk.
Es ist halb acht.	Yedibuçuk.
Es ist halb neun.	Sekizbuçuk.
Es ist halb eins.	Yarım (oniki otuz)
Es ist halb zwei.	Birbuçuk.

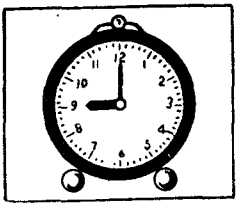
Bunlar için de kalıp şu şekildedir:

Es ist halb ..... .

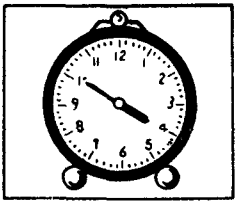
Buradaki boşluğa istenilen, yani buçuk olan saatin bir fazlası konulmaktadır.

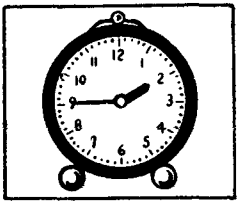
Es ist fünf Uhr.

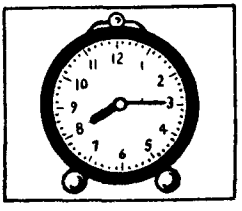
Es ist neun Uhr.

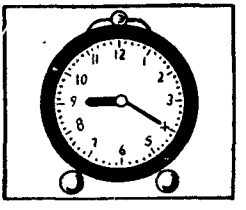
Es ist zehn vor vier.

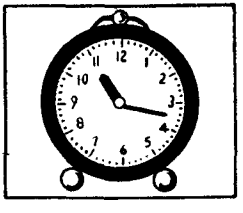
Es ist Viertel vor zwei.

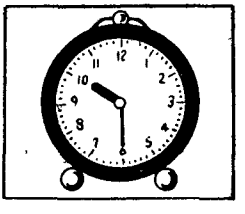
Es ist Viertel nach acht.

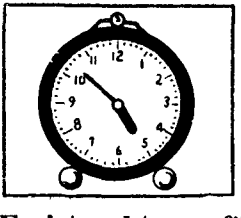
Es ist zwanzig nach neun.

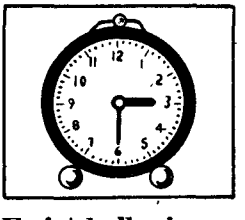
Es ist siebzehn nach elf.

Es ist halb elf.

Es ist acht vor fünf.

Es ist halb vier.

Almancada saat, **Wie spät ist es?** [vi: şpe:t ist es] şeklinde de sorulabilir. Yalnız biz derslerimizde **Wieviel Uhr ist es?** şeklindeki soruyu tercih edeceğiz.

Um wieviel Uhr?

Bu soru «saat kaçta?» şeklinde Türkçeye çevrilir ve [um vi:fi:l u:r] olarak okunur.

Bu soruya verilecek, «saat sekizde, saat ikide» gibi cevaplar burada «... de, ... da» anlamına gelen **um** kullanılarak yapılır.

Um wieviel Uhr?	Saat kaçta?
um acht Uhr	saat sekizde
acht Uhr	saat sekiz
um zwei Uhr	saat ikide
um sieben Uhr	saat yedide
um fünf Uhr	saat beşte
um elf Uhr	saat onbirde
um halb zehn	(saat) dokuzbuçukta
um Viertel vor neun	(saat) dokuza çeyrek kala
um fünf nach sieben	(saat) yediyi beş geçe
um zehn vor acht	(saat) sekize on kala

Um wieviel Uhr gehst du in die Schule?
Saat kaçta okula gidiyorsun?

Ich gehe um acht Uhr in die Schule.
Saat sekizde okula gidiyorum.

Um wieviel Uhr öffnet die Mutter die Fenster?
Anne pencereleri saat kaçta açıyor?

Die Mutter öffnet die Fenster um halb sieben.
Anne pencereleri altıbuçukta açıyor.

Um wieviel Uhr kommt der Vater?
Baba saat kaçta geliyor?

Der Vater kommt um zehn Uhr.
Baba saat onda geliyor.

Um wieviel Uhr beginnt die Schule?
Okul saat kaçta başlıyor?

Die Schule beginnt um halb neun.
Okul sekiz buçukta başlıyor.

Um wieviel Uhr schläft das Kind?
Çocuk saat kaçta uyuyor?

Es schläft um acht Uhr.
O saat sekizde uyuyor.

wann

«Ne zaman» anlamına gelen **wann** [van] **soru** kelimesinin kullanılışı çok basittir. **Um wieviel Uhr?** sorusuna verilen cevaplar **wann** sorusuna da cevap teşkil edebilir. Yani **wann** sorusunun da cevapları **um** kelimesi ile yapılabilir.

Wann schreibst du die Hausaufgaben?	Ev ödevlerini ne zaman yazıyorsun?
Wann kommst du?	Ne zaman geliyorsun?
Wann geht dein Bruder?	Biraderin ne zaman gidiyor?
Wann kommt der Lehrer?	Öğretmen ne zaman geliyor?
Wann bringt er die Bücher?	Kitapları ne zaman getiriyor?
Wann schreibst du den Brief? Mektubu ne zaman yazıyorsun?	**Ich schreibe den Brief um halb zwei.** Mektubu birbuçukta yazıyorum.
Wann kommen unsere Freunde? Arkadaşlarımız ne zaman geliyorlar?	**Sie kommen um Viertel vor neun.** Onlar dokuza çeyrek kala geliyorlar.
Wann siehst du ihn? Onu ne zaman görüyorsun?	**Ich sehe ihn heute um zehn vor acht.** Onu bugün sekize on kala görüyorum.
Wann beginnt die Schule? Okul ne zaman başlıyor?	**Die Schule beginnt um neun Uhr.** Okul saat dokuzda başlıyor.
Wann kommt der Arzt? Doktor ne zaman geliyor?	**Der Arzt kommt um Viertel nach sieben.** Doktor yediyi çeyrek geçe geliyor.
Wann schliesst er die Türen? O kapıları ne zaman kapatıyor?	**Er schliesst die Türen um zehn vor vier.** O kapıları dörde on kala kapatıyor.
Wann liest der Vater die Zeitung? Baba gazeteyi ne zaman okuyor?	**Er liest die Zeitung um halb zehn.** O gazeteyi dokuzbuçukta okuyor.
Wann füttert Zeynep den Vogel? Zeynep kuşu ne zaman besliyor?	**Sie füttert den Vogel um Viertel vor acht.** O kuşu sekize çeyrek kala besliyor.
Wann ruft die Mutter die Kinder? Anne çocukları ne zaman çağırıyor?	**Die Mutter ruft sie um fünf Uhr.** Anne onları saat beşte çağırıyor.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

Derslerin bu bölümünde çeşitli konuşma örnekleri, konuşmalarda göze çarpan bazı incelikler, deyimler, gibi bilgiler vererek Almancanızın bir gramer kitabının cümlelerindeki soğuk, ağır ve ciddi havadan kurtulup bir canlılık, akıcılık kazanmasına çalışacağız. Öğrendiklerinizin pratik yanını teşkil ettiği için burası derslerin en önemli bölümlerinden biridir diyebiliriz.

I — Çeşitli saat soruş şekilleri:

a.) **«Entschuldigen Sie bitte, wieviel Uhr ist es?»**
«Affedersiniz, saat kaçtır?»

«Es ist halb neun.» — «Sekizbuçuktur.»

«Danke sehr!» — «Çok teşekkür ederim!»

b.) **«Guten Morgen, Ayşe! Wie spät ist es, bitte?»** — «Günaydın, Ayşe! Saat kaçtır?»

«Es ist zehn nach acht.» — «Sekizi on geçiyor.»

«Danke schön!» — «Teşekkür ederim!»

c.) **«Wieviel Uhr hast du?»** — «Saatin kaç?»

«Ich habe zwanzig nach sieben.» — «Saatim yediyi yirmi geçiyor.»

II — Saatle ilgili birkaç kelime ve deyim:

der Zeiger, [tsayger] = Bu kelime hem akrep, hem yelkovan anlamına gelir.

«Die Uhr geht nach.» — «Saat geri kalıyor.»

«Meine Uhr geht fünf Minuten nach.» — «Saatim beş dakika geri kalıyor.»

«Meine Uhr geht vor.» — «Saatim ileri gidiyor.»

«Deine Uhr geht zehn Minuten vor.» — «Saatin on dakika ileri gidiyor.»

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERI

32

LEHRSTÜCK ZWEIUNDDREISSIG

Öğrenilecek kelimeler

der Abend,e [a:bend]	akşam	**Danke schön!** [danke şö:n]	teşekkür ederim!
abfahren [abfa:ren]	hareket etmek	**Danke sehr!** [danke ze:r]	Çok teşekkür ederim!
aufstehen [aufşte:en]	(ayağa) kalkmak	**das Deutsch** [doyç]	Almanca
der Bauernhof,..e [bauernho:f]	çiftlik	**entschuldigen**	affetmek

etwas [etvas]	biraz, birşey	**spät** [şpe:t]	geç
das Fressen,- [fressen]	yem	**der Spaziergang,..e** [şpatsi:rgang]	gezinti
der Garten,.. [garten]	bahçe	**stehlen** [şte:len]	çalmak
Guten Morgen! [gu:ten morgen]	Günaydın!	**die Stunde,n** [ştunde]	saat
halb [halb]	yarım, buçuk	**der Traktor,en** [trakto:r]	traktör
das Huhn,..er [hu:n]	tavuk	**das Türkisch** [türkiş]	Türkçe
jeden Morgen [ye:den morgen]	her sabah	**übersetzen** [ü:bersettsen]	tercüme etmek
der Kartoffel,n [kartoffel]	patates	**das Viertel,-** [fi:rtel]	çeyrek
manchmal [manhma:l]	bazen	**vor** [for]	var (saat için)
die Minute,n [minu:te]	dakika	**der Vormittag** [formittag]	öğleden önce, sabah
der Mittag,e [mittag]	öğle	**wann** [van]	ne zaman
der Morgen [morgen]	sabah	**der Weizen,-** [vaytsen]	buğday
nach [nah]	geçiyor	**wenig** [ve:nih]	az
die Nacht,..e [naht]	gece	**das Wort,e** [vort]	söz
oft [oft]	ekseriya	**der Zeiger,-** [tsayger]	akrep, yelkovan
säen [ze:en]	ekmek	**zusammen**	birlikte
so [zo:]	böyle, böylece	[tsuzammen]	

AÇIKLAMALAR

ayrılabilen fiiller

Almancada **abfahren, aufstehen** gibi fiillere «ayrılabilen fiiller» denir. Görüldüğü gibi bunlar **fahren** ve **stehen** fiillerine **ab, auf** takılarının eklenmesiyle yapılmıştır. **Abfahren** ile **aufstehen** gibi fiilleri cümle içinde kullanırken önlerindeki takılar fiilden ayrılır ve cümlenin en sonuna konur. Şayet soru yapılıyorsa fiilin esas kısmı normal olarak, hiçbir değişikliğe uğramadan kullanılır, takısı ise sorunun en sonuna konur. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Ich fahre ab.	Hareket ediyorum.
Mein Vater fährt heute ab.	Babam bugün hareket ediyor.
Meine Mutter fährt heute nicht ab.	Annem bugün hareket etmiyor.

— 3 —

Der Zug fährt bald ab.	Tren hemen hareket ediyor.
Der Zug fährt um fünf Uhr ab.	Tren saat beşte hareket ediyor.
Ahmet steht um acht Uhr auf.	Ahmet saat sekizde kalkıyor.
Ich stehe nicht um acht Uhr auf.	Ben saat sekizde kalkmıyorum.
Meine Schwester steht um zehn Uhr auf.	Kızkardeşim saat onda kalkıyor.
Sein Vater steht um neun Uhr auf.	Babası saat dokuzda kalkıyor.
Wir stehen spät auf.	Geç kalkıyoruz.

Bu örneklerde **ab** ve **auf** takılarının fiillerden ayrıldığını ve cümlenin en sonuna gittiklerini görüyorsunuz. Sorular için de durum aynıdır.

Stehst du spät auf?	Sen geç mi kalkıyorsun?
Fährt der Zug um acht Uhr ab?	Tren saat sekizde mi hareket ediyor?
Steht ihr um halb neun auf?	Sekizbuçukta mı kalkıyorsunuz?
Wann fährt dein Zug ab?	Trenin ne zaman hareket ediyor?
Wann stehen Sie auf?	Ne zaman kalkıyorsunuz?
Warum fährt der Zug nicht ab?	Tren niçin hareket etmiyor?
Warum steht er spät auf?	Niçin geç (ayağa) kalkıyor?

İleride bu konuyu daha geniş olarak inceleyeceğiz. Bu arada derslerde geçen bu çeşit ayrılabilen fiilleri yanlarına bir (*) işareti koyarak belirteceğiz. Bunları kullanırken çok dikkat ediniz.

AHMET

Ich bin Ahmet Çelikel. Ich bin Hasan und Fatma Çelikels Sohn. Zeynep ist meine Schwester. Ich habe ein Pferd und einen Hund. Mein Pferd heisst Ceylan, und mein Hund heisst Karabaş. Karabaş liebt Ceylan sehr. Sie sind gute Freunde. Sie gehen immer zusammen auf die Felder. Aber Pamuk (Pamuk ist Zeyneps Katze) und Karabaş sind keine guten Freunde, denn Pamuk stiehlt manchmal sein Fressen.

Ich stehe jeden Morgen um sieben Uhr auf, aber sonntags stehe ich etwas spät auf. Zeynep schläft immer viel.

Mein Vater ist ein Bauer. Er sät Weizen und Kartoffeln. Wir haben

viele Hühner, Enten, Kühe und Pferde in unserem Bauernhof. Wir haben einen Traktor. Er ist ganz neu.

Sonntags sitzen wir oft in dem Garten oder wir machen einen Spaziergang, denn die ganze Familie ist zu Hause. Manchmal besucht uns Herr Müller. Er spricht sehr wenig Türkisch, und mein Vater spricht nicht so gut Deutsch. Herr Müller versteht meinen Vater nicht, und mein Vater versteht Herrn Müller nicht. So sitzen sie in dem Garten und sprechen nicht. Ich sitze neben ihnen und übersetze ihre Worte.

AHMET

Ben Ahmet Çelikelim. Hasan ve Fatma Çelikelin oğluyum. Zeynep benim kızkardeşimdir. Bir atım ve bir köpeğim var. Atımın ismi Ceylandır ve köpeğimin ismi Karabaştır. Karabaş Ceylanı çok seviyor. Onlar iyi arkadaştırlar. Daima birlikte tarlalara giderler. Ama Pamuk (Pamuk Zeynepin kedisidir.) ve Karabaş iyi arkadaş değildir, çünkü Pamuk bazen onun yemini çalıyor.

Her sabah saat yedide kalkıyorum, ama pazarları biraz geç kalkıyorum. Zeynep daima çok uyuyor.

Babam bir çiftçidir. Buğday ve patates eker. Çiftliğimizde birçok tavuklarımız, ördeklerimiz, ineklerimiz ve atlarımız var. Bir traktörümüz var. O çok (tamamen) yenidir.

Pazarları ekseriya bahçede oturuyoruz veya bir gezinti yapıyoruz, çünkü bütün aile evdedir. Bazen Bay Müller bizi ziyaret eder. O çok az Türkçe konuşur ve babam pek iyi Almanca konuşmaz. Bay Müller babamı anlamaz ve babam Bay Müller'i anlamaz. Böylece bahçede otururlar ve konuşmazlar. Onların yanında otururum ve sözlerini tercüme ederim.

UHR ODER STUNDE?

Saatin kaç olduğunu söylerken kullandığımız **die Uhr** gibi **die Stunde** kelimesi de «saat» anlamına gelir. Ve her iki kelime de Türkçede aynı anlama gelmelerine rağmen Almancada ayrı ayrı yerlerde kullanılırlar.

Şimdi bunların arasındaki farkı ve kullanıldıkları yerleri örneklerle açıklayalım.

Die Uhr kelimesi «duvar saati, masa saati» gibi bir eşya olan saat anlamına gelir.

Das ist meine neue Uhr.	Bu benim yeni saatimdir.
Die Uhr hängt über dem Schrank.	Saat dolabın üzerinde asılı duruyor.
Die Uhr steht auf dem Tisch.	Saat masanın üstünde duruyor.
Stelle die grosse Uhr auf das Radio!	Büyük saati radyonun üstüne koy!

Die Uhr kelimesi bir de «saat üç, saat beş» gibi saatin kaç olduğunu gösteren deyimlerdeki «saat» anlamında kullanılır.

Es ist jetzt drei Uhr.	Saat şimdi üçtür.
Es ist fünf Uhr.	Saat beş.
Es ist neun Uhr.	Saat dokuz.
Es ist zwölf Uhf.	Saat oniki.

Die Stunde kelimesi ise 60 dakikalık zamanı anlatan «(bir) saat» anlamındadır. Saatın kaç olduğunu değil de, bir şeyin ne kadar sürdüğünü gösterir. Örneğin, «Üç saat çalışıyorum.» derken «saat» yerine **die Stunde** kelimesi kullanılır, çünkü cümlede çalışmanın üç saat sürdüğü belirtilmek isteniyor. Veya «Bir günde yirmidört saat var.» derken gene **die Stunde** kelimesi kullanılmalıdır, çünkü «saat» ile 60 dakikalık zamanı anlatan birim kastedilmektedir.

Ich arbeite drei Stunden.	Üç saat çalışıyorum.
Ein Tag hat vierundzwanzig Stunden.	Bir günde yirmidört saat var.
Wieviel Stunden hat ein Tag?	Bir günün kaç saati var?
Der Schüler liest jeden Morgen vier Stunden.	Öğrenci her sabah dört saat okuyor.
eine Stunde	bir saat
in einer Stunde	bir saatte, bir saat içinde
Eine Stunde hat sechzig Minuten.	Bir saatin altmış dakikası var.
Das Kind schläft zehn Stunden.	Çocuk on saat uyuyor.
Ich habe eine Stunde Zeit.	Bir saat zamanım var.
Der Lehrer hat eine Stunde Zeit.	Öğretmenin bir saat zamanı var.
Mein Bruder arbeitet heute drei Stunden.	Biraderim bugün üç saat çalışıyor.

DIE ZEITEN

Günün çeşitli saatlerinin Almancada nasıl söylendiğini görelim:

WANN?

der Morgen sabah	**am Morgen** sabahleyin	**morgens** sabahları
der Vormittag öğleden önce	**am Vormittag** öğleden önce	**vormittags** öğleden önceleri
der Mittag öğle	**am Mittag** öğleyin	**mittags** öğleleri
der Nachmittag öğleden sonra	**am Nachmittag** öğleden sonra	**nachmittags** öğleden sonraları
der Abend akşam	**am Abend** akşamleyin	**abends** akşamları
die Nacht gece	**in der Nacht** geceleyin	**nachts** geceleri

Soldaki isimlerin orta ve sağ sütunlardaki şekilleri **wann** sorusuna cevap verirler. Aynı şemayı günler için de yapabiiriz.

der Montag pazartesi	**am Montag** pazartesi (günü)	**montags** pazartesileri
der Dienstag salı	**am Dienstag** salı (günü)	**dienstags** salıları
der Mittwoch çarşamba	**am Mittwoch** çarşamba (günü)	**mittwochs** çarşambaları
der Donnerstag perşembe	**am Donnerstag** perşembe (günü)	**donnerstags** perşembeleri
der Freitag cuma	**am Freitag** cuma (günü)	**freitags** cumaları

der Samstag	**am Samstag**	**samstags**
der Sonnabend	**am Sonnabend**	**sonnabends**
cumartesi	cumartesi (günü)	cumartesileri
der Sonntag	**am Sonntag**	**sonntags**
pazar	pazar (günü)	pazarları

Bir işin yapılış zamanı veya günü anlatılırken orta sütundaki şekil kullanılır. Örneğin, «Öğleden sonra çalışıyorum.» derken **der Nachmittag** değil de **am Nachmittag** kullanılır. «Pazar günü sinemaya gideriz.» derken yine **am Sonntag** şekli kullanılır.

Sağdaki sütunda görülen günün zamanlarını veya günleri, bir işi hep o zamanlarda veya günlerde yaptığımızı belirtmek istiyorsak kullanırız.

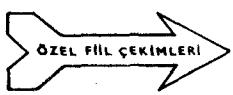
Ich stehe morgens um acht Uhr auf.	Sabahları saat sekizde kalkarım.
Der Schüler geht am Morgen in die Schule.	Öğrenci sabahleyin okula gidiyor.
Die Mutter arbeitet am Vormittag in der Küche.	Anne öğleden önce mutfakta çalışıyor.
Der Bauer geht vormittags auf das Feld.	Çiftçi öğleden önceleri tarlaya gider.
Wir essen am Mittag viel.	Öğleyin çok yiyoruz.
Er schläft mittags.	O öğleleri uyur.
Nachmittags haben wir keine Schule.	Öğleden sonraları okulumuz yok.
Wir schlafen am Abend um neun Uhr.	Akşamleyin saat dokuzda uyuyoruz.
Der Arzt kommt vormittags und nachmittags.	Doktor öğleden önceleri ve öğleden sonraları gelir.
Der Vater arbeitet in der Nacht.	Baba geceleyin çalışıyor.
Wir schreiben abends unsere Hausaufgaben.	Akşamları ev ödevlerimizi yazarız.
Die Mutter kommt am Montag.	Anne pazartesi günü geliyor.
Wir arbeiten sonntags nicht.	Pazarları çalışmayız.
Der Lehrer besucht uns am Dienstag.	Öğretmen bizi salı günü ziyaret ediyor.
Mittwochs haben wir immer Deutsch.	Çarşambaları (bize) daima Almanca var.
Wir essen am Sonntag um zwei Uhr.	Pazar günü saat ikide yemek yiyoruz.
Wir gehen freitags immer um zwölf Uhr in die Schule.	Cumaları daima saat onikide okula gideriz.

— **«Vater, hast du etwas Zeit?»**	— «Baba biraz vaktin var mı?»
— **«Nein, ich habe keine Zeit.»**	— «Hayır, vaktim yok.»
— **«Ja, ich habe Zeit.»**	— «Evet, vaktim var.»
— **«Ja, ich habe viel Zeit.»**	— «Evet, çok vaktim var.»
— **«Ich habe wenig Zeit.»**	— «Az vaktim var.»
— **«Ich habe eine Stunde Zeit.»**	— «Bir saat vaktim var.»
— **«Ich habe eine Viertelstunde Zeit.»**	— «Bir çeyrek saat vaktim var.»
— **«Ich habe eine halbe Stunde zeit.»**	— «Yarım saat vaktim var.»

Wieviel Uhr ist es?	— Saat kaç?
Es ist ..... Uhr.	— Saat .....
Um wieviel Uhr?	— Saat kaçta?
Um ..... Uhr.	— Saat ..... da (de)

ich stehle
du stiehlst
er, sie, es stiehlt
wir stehlen
ihr stehlt
sie stehlen
Sie stehlen

TEST 16
İMTİHAN 3

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Das Kind schreibt sein em Vater ein en Brief. 2 — Hasan Beys Traktor steht vor dem Bauernhaus. 3 — Der Junge legt den Brief in die Mappe. 4 — Der Mann hängt die Lampe über die Tür. 5 — Die Hühner gehören dies em Junge n.... 6 — Du gibst dein em Schwester ein en Apfel. 7 — Leg en. Sie das Buch auf den Tisch. 8 — Der Vater bringt den Kindern ein en Ball. 9 — Das Mädchen läuft hinter dem Baum. 10 — Der Arzt wartet vor der Tür. 11 — Wir essen in dem Speisezimmer. 12 — Er trägt den Stuhl in den Garten. 13 — Ich zeige dem Mann das Haus. 14 — Die Mutter hängt die Kleider über die Blumen. 15 — Die Schule beginnt um acht Uhr.

B

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Türkçe karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Der Lehrer zeigt den Schülern ein Buch.	A — Saat kaçtır?
2 — Der Junge bringt seinem Vater einen Stuhl.	B — Çocuk babasına bir sandalye getiriyor.
3 — Der Freund antwortet mir nicht.	C — Saat şimdi kaçtır?
4 — Meine Lehrerin liebt mich sehr.	D — Bu traktörler kime aittir?
5 — Der Bauer bringt es nicht.	E — Çiftçi sepeti nereye koyuyor?
6 — Wen ruft diese Frau?	F — Öğretmen öğrencilere bir kitabı gösteriyor.
7 — Was tragen die Kinder?	G — Çocuk bize bir topu gösteriyor.
8 — Das Kind zeigt uns den Ball.	H — Traktör nerede duruyor?
9 — Wem gehören diese Traktoren?	İ — Arkadaş bana cevap vermiyor.
10 — Warum macht ihr keinen Spaziergang?	K — Her sabah okula gidiyorum, ama biraderim evde kalıyor.
11 — Ich gehe jeden Morgen in die Schule, aber mein Bruder bleibt zu Hause.	L — Çocuk bize topu gösteriyor.
12 — Der Junge findet seine Mappe nicht, denn sie ist hinter dem Sofa.	M — Öğretmenim beni çok seviyor.
13 — Wo steht der Traktor?	N — Çocuklar neyi taşıyorlar?
14 — Wohin stellt der Bauer den Korb?	O — Çocuk çantasını bulmuyor, çünkü o kanapenin arkasındadır.
15 — Wieviel Uhr ist es jetzt?	P — Çiftçi onu getirmiyor.
	R — Niçin bir gezinti yapmıyorsunuz?
	S — Bu kadın kimi çağırıyor?

C

A listesindeki her cümlenin B listesindeki Almanca karşılığını bulunuz.

A Listesi	B Listesi
1 — Saat kaçta bir gezinti yapıyorsunuz?	**A — Wen besucht Herr Müller?**
2 — Öğretmen sana çalıştırmayı gösteriyor.	**B — Der Vater gibt mir die Äpfel.**
3 — Yedi saat uyuyorum.	**C — Der Lehrer zeigt dir die Übung.**
4 — 2597	**D — Der Lehrer zeigt mir die Übung.**
5 — Babamın ismi Velidir.	**E — Gib ihm einen Bleistift!**
6 — Çiftçi patatesleri kime getiriyor?	**F — Der Bruder zeigt ihn mir.**
7 — Bay Müller kimi ziyaret ediyor?	**G — Wem bringt der Bauer die Kartoffeln?**
8 — Tren daima saat yedide hareket ediyor.	**H — Wo liegen die Kartoffeln?**
9 — Öğrenci kafesi nereye asıyor?	**İ — Wohin hängt der Schüler den Käfig?**
10 — Baba bana elmaları veriyor.	**K — Um wieviel Uhr macht ihr einen Spaziergang?**
11 — Saat şimdi üçbuçuktur, ama saatim geri kalıyor.	**L — Ich schlafe sieben Stunden.**
12 — Ona bir kalem ver!	**M — Ich schlafe um sieben Uhr.**
13 — Birader bana onu gösteriyor.	**N — Es ist jetzt Viertel vor acht.**
14 — Sekize çeyrek var şimdi.	**O — Es ist jetzt halb vier, aber meine Uhr geht nach.**
15 — Patatesler nerede bulunuyorlar?	**P — Der Zug fährt immer um sieben Uhr ab.**
	R — Mein Vater heisst Veli.
	S — zweitausendfünfhundertneunundsiebzig
	T — zweitausendfünfhundertsiebenundneunzig

D

Her Türkçe cümlenin altındaki dört şıktan hangisinin bunun Almanca karşılığı olduğunu bulunuz.

1 — Sabahları çiftçi tarlaya gidiyor.

a — Der Bauer geht am Morgen aufs Feld. b — Der Bauer geht am Morgen an das Feld. c — Der Bauer geht morgens aufs Feld. d — Der Bauer geht morgens an das Feld.

2 — Bay Müller bizi pazar günü ziyaret ediyor.

a — Herr Müller besucht mich am Sonntag. b — Herr Müller besucht uns am Sonntag, c — Herr Müller besucht uns im Sonntag. d — Hiçbiri

3 — Kanape kapıyla pencere arasında duruyor.

a — Das Sofa steht zwischen der Tür und dem Fenster. b — Das Sofa steht

zwischen dem Fenster und der Tür. c — Das Sofa steht zwischen die Tür und das Fenster. d — Das Sofa steht zwischen den Türen und den Fenstern.

4 — Lâmba kapının üzerinde asılı duruyor.

a — Die Lampe hängt auf der Tür. b — Die Lampe hängt über die Tür. c — Die Lampe hängt über der Tür. d — Hiçbiri

5 — Ahmet bahçede oynuyor.

a — Ahmet spielt auf dem Garten. b — Ahmet spielt an dem Garten. c — Ahmet spielt in dem Garten. d — Ahmet spielt im Garten.

6 — Patatesler kovadadır.

a — Die Kartoffeln sind auf dem Eimer. b — Die Kartoffeln sind im Eimer. c — Die Kartoffeln sind am Eimer. d — Hiçbiri

7 — Baba odasında uyuyor.

a — Der Vater schläft im Zimmer. b — Der Vater schläft neben seinem Zimmer. c — Der Vater schläft in meinem Zimmer. d — Vater schlaft in seinem Zimmer.

8 — Çiftçi her sabah beş saat çalışıyor.

a — Der Bauer arbeitet jeden Morgen fünf Uhren. b — Der Bauer arbeitet jeden Morgen fünf Stunden. c — Der Bauer arbeitet jeden Morgen fünf Uhr. d — Hiçbiri.

9 — Öğrenci akşamları saat onda uyuyor.

a — Der Schüler schläft am Abend zehn Stunden. b — Der Schüler schläft abends um zehn Uhr. c — Der Schüler schläft abends zehn Stunden. d — Hiçbiri.

10 — Her sabah saat yedide kalkıyorum.

a — Ich stehe jeden Morgen um sieben Uhr auf. b — Ich aufstehe jeden Morgen um sieben Uhr. c — Ich stehe morgens um sieben Uhr auf. d — Ich aufstehe morgens um sieben Uhr.

E

Boş bırakılan yerlere **denn, aber, sondern** ve **oder** kelimelerinden hangisinin geleceğini bulunuz. Cevaplar kağıdına sadece bu bulduğunuz kelimeyi yazınız.

1 — Der Mann arbeitet immer auf dem Feld, aber er ist ein Bauer
2 — Ist er ein Fischer oder ein Bauer?
3 — Er ist kein Fischer, sondern ein Bauer.
4 — Es ist kein Huhn, sondern eine Ente.
5 — Die Kinder essen viel, denn sie sind hungrig.

6 — Der Schüler fragt den Lehrer, aber er antwortet nicht.
7 — Ich stehe um acht Uhr auf, aber meine Schwester steht um neun Uhr auf.
8 — Haben Sie einen Traktoren oder ein Auto?
9 — Die Mutter ruft die Kinder, denn der Vater kommt.
10 — Die Mutter ruft die Kinder, denn sie kommen nicht.

Test 15'in yapılmış şekli

A. 1 — sondern 2 — sondern 3 — denn 4 — aber 5 — aber 6 — denn 7 — denn 8 — sondern (denn) 9 — aber 10 — denn
B. 1 — J 2 — İ 3 — B 4 — E 5 — D 6 — G 7 — [illegible] 8 — M 9 — H 10 — C
C. 1 — H 2 — L 3 — E 4 — G 5 — C 6 — B 7 — D 8 — A 9 — İ 10 — K
E. 1 — im 2 — ins 3 — ans 4 — am 5 — aufs

(Test 11) İmtihan 2'nin yapılmış şekli

A. 1 — em 2 — em 3 — em 4 — en, du 5 — en 6 — dem 7 — em 8 — die 9 — en, den 10 — ich, er 11 — em 12 e, en 13 — e, nicht 14 — die, en 15 — en
B. 1 — D 2 — H 3 — K 4 — İ 5 — M 6 — P 7 — B 8 — G 9 — N 10 — C 11 — F 12 — R 13 — O 14 — L 15 — A
C. 1 — P 2 — G 3 — A 4 — O 5 — B 6 — H 7 — N 8 — C 9 — F 10 — M 11 — D 12 — K 13 — E 14 — J 15 — İ
D. 1 — c 2 — c 3 — b 4 — d 5 — c 6 — d 7 — d 8 — c 9 — d 10 — b
E. 1 — einem, en 2 — dem 3 — dem 4 — der 5 — den,n 6 — einer 7 — einem 8 — diesem 9 — jenen,n 10 — deiner

F.

	a. antworten	b. danken
ich	antworte	danke
du	antwortest	dankst
er, sie, es	antwortet	dankt
wir	antworten	danken
ihr	antwortet	dankt
sie	antworten	danken
Sie	antworten	danken
Emir:	antworte!	danke!
	antwortet!	dankt!
	antworten Sie!	danken Sie!

33

LEHRSTÜCK DREIUNDDREISSIG

SORU KELİMELERİYLE YAPILAN SORULAR

Bu derse kadar **was, wer, wen, wem, wie, wieviel, welche, welches, welchen, wo, wohin, warum** soru kelimelerini ve bunlarla yapılan soruları öğrendik. Yalnız bunları çoğu daha şimdiki zaman kipi verilmeden önce incelendiği için sadece **sein** fiili **(ist, sind)** ile kullanıldı. Şimdi bunları bir kere daha yeniden ele alarak şimdiki zaman kipindeki fiillerle nasıl kullanıldıklarını inceleyelim.

was

«Ne» anlamına gelen bu soru kelimesiyle yapılan sorular çok basittir. Fiil hemen **was**'dan sonra gelir. Yani daima ikinci yerdedir. Fiilin hangi şekilde bulunacağını kendinden sonra gelen, yani üçüncü yerde bulunan isme (veya şahıs zamirine) bakarak tespit ederiz.

Was ist das?	Bu nedir?
Was machst du?	Ne yapıyorsun?
Was bringt der Junge?	Çocuk ne getiriyor?
Was suchen die Kinder?	Çocuklar ne arıyorlar?
Was kocht die Mutter?	Anne ne pişiriyor?
Was essen die Männer?	Adamlar ne yiyorlar?
Was übersetzt der Schüler?	Öğrenci ne tercüme ediyor?
Was sät der Bauer?	Çiftçi ne ekiyor?
Was liest der Vater?	Baba ne okuyor?
Was steht auf dem Tisch?	Masanın üstünde ne duruyor?

Örneğin, **Was machst du?** sorusunda üçüncü yerde **du** şahıs zamiri

bulunduğu için **machen** fiili **machst** şeklinde kullanılmıştır. **Was bringt der Junge?** sorusunda ise üçüncü yerde **der Junge** gibi tekil bir isim olduğu için **bringen** fiili **bringt** şeklindedir. Buna karşılık **Was essen die Männer?** sorusunda üçüncü yerdeki isim çoğul olduğu için **essen** fiili gene **essen** şeklinde kalmıştır.

Was soru kelimesinin «neyi» anlamına da geldiğini biliyoruz. Ama Türkçede «neyi» yerine «ne» soru kelimesini kullanmak mümkündür. Örneğin, «Çocuk ne getiriyor?» sorusu «Çocuk neyi getiriyor?» şeklinde de söylenebilir. Bu bakımdan **was**'ı her zaman «ne» olarak tercüme etmekle bir yanlış yapmış olmayız.

wer

«Kim» anlamına gelen **wer**'den sonra da ikinci yerde mutlaka bir fiil kullanılmalıdır.

Wer ist das?	Bu kimdir?
Wer seid ihr?	Siz kimsiniz?
Wer kommt morgen?	Yarın kim geliyor?
Wer gibt dir ein Buch?	Kim sana bir kitap veriyor?
Wer spielt in dem Garten?	Kim bahçede oynuyor?
Wer steht um acht Uhr auf?	Kim saat sekizde kalkıyor?
Wer hilft der Mutter?	Kim anneye yardım ediyor?
Wer singt in dem Zimmer?	Kim odada şarkı söylüyor?
Wer wartet in dem Garten?	Kim bahçede bekliyor?
Wer lacht?	Kim gülüyor?

Üçüncü yerdeki kelime bir şahıs zamiriyse fiilin alacağı şekil bu şahıs zamirine bağlıdır. Örneğin, **Wer seid ihr?** sorusunda üçüncü yerde **ihr** şahıs zamiri bulunduğu için **sein** fiili **seid** şeklini almıştır. **Wer bist du?** «Sen kimsin?» gibi bir soruda ise üçüncü yerde **du** şahıs zamiri bulunduğu için **sein** fiili **bist** şeklinde kullanılır. Bundan başka bütün hallerde, üçüncü yerde ister tekil veya çoğul bir isim, ister bir sıfat bulunsun ikinci yerde fiilin üçüncü, yani **er, sie, es** ile kullanılan şekli gelir. Örnekleri inceleyecek olursanız ikinci yerde fiillerın hep üçüncü tekil şahsa göre çekimlenmiş hallerinin kullanıldığını görürsünüz.

Was, wer ve diğer soru kelimeleriyle yapılan soruların Almancalarıyla Türkçeleri arasında kelimelerin sıralanışı bakımından aynı cümle ya-

pısındaki gibi bir fark vardır. Almanca fiil ikinci yere gelmesine rağmen Türkçede fiil genellikle en sonda bulunur. Almancada sorunun başında bulunan soru kelimesi Türkçede ortalarda da bulunabilir. Almancada üçüncü yerdeki isim Türkçede en başa gidebilir veya üçüncü yerde bulunmayabilir. Bu farkları göz önünde tutarak Almanca bir soru sorarken kelimeleri sorunun Türkçesindeki dizilişlerine göre kullanmak, kelimelerin Türkçe sorudaki sıralarını izlemek hatalıdır. Böyle yapılan bir sorunun Almancası tamamen yanlış olur ve anlaşılmaz.

wen

«Kimi» olarak Türkçeye çevrilen bu soru kelimesi **wer**'in i-halindeki şeklidir. Gene ikinci yere mutlaka bir fiil gelir ve bu fiilin hangi şekilde bulunacağını fiilden sonra gelen, üçüncü yerdeki isim veya şahıs zamiri tayin eder. **Wer** ile yapılan sorularda ise üçüncü yerdeki ismin fiile bir etkisi yoktur.

Wen siehst du?	Kimi görüyorsun?
Wen kennt ihr?	Kimi tanıyorsunuz?
Wen besucht Herr Müller?	Bay Müller kimi ziyaret ediyor?
Wen sucht der Vater?	Baba kimi arıyor?
Wen setzt die Mutter auf den Tisch?	Anne kimi masanın üstüne oturtuyor?
Wen wartet der Freund?	Arkadaş kimi bekliyor?
Wen suchen die Bauern?	Çiftçiler kimi arıyorlar?
Wen ruft Hasan?	Hasan kimi çağırıyor?
Wen fragt der Lehrer?	Öğretmen kime soruoyr?
Wen zeigen die Jungen?	Çocuklar kimi gösteriyorlar?

Örneklerdeki **Wen siehst du?** sorusunda üçüncü yerde **du** olduğu için **sehen** fiili **siehst** şeklindedir. **Wen suchen die Bauern?** sorusunda ise üçüncü yerde çoğul bir isim bulunduğundan **suchen** fiili gene **suchen** olarak kalmıştır.

wem

«Kime» anlamına gelir. **Wem**'den sonra ikinci yerde mutlaka bir fiil gelir ve bu fiilin hangi şekilde bulunacağı üçüncü yerdeki isme veya şahıs zamirine bağlıdır.

Wem gehört dieses Haus?	Bu ev kime aittir?
Wem gehören diese Häuser?	Bu evler kime aittir?
Wem gibst du ein Buch?	Kime bir kitap veriyorsun?
Wem hilft der Fischer?	Balıkçı kime yardım ediyor?
Wem antworten die Schüler?	Öğrenciler kime cevap veriyorlar?
Wem dankt ihr?	Kime teşekkür ediyorsunuz?
Wem zeigt der Mann sein Haus?	Adam kime evini gösteriyor?
Wem schreibt der Vater einen Brief?	Baba kime bir mektup yazıyor?
Wem öffnet die Frau die Tür?	Kadın kime kapıyı açıyor?

wie

«Nasıl» olarak Türkçeye çevrilir. Bu soru kelimesiyle yapılan sorularda da ikinci yerde bir fiil bulunur. Bu fiil **was, wen** ve **wem**'de olduğu gibi üçüncü yerdeki isme veya şahıs zamirine bağlıdır.

Wie ist das?	Bu nasıldır?
Wie ist die Tür?	Kapı nasıldır?
Wie schreibt der Schüler?	Öğrenci nasıl yazıyor?
Wie singen die Kinder?	Çocuklar nasıl şarkı söylüyorlar?
Wie fliegt der Vogel?	Kuş nasıl uçuyor?
Wie spricht der Mann?	Adam nasıl konuşuyor?
Wie stiehlt er den Apfel?	Elmayı nasıl çalıyor?
Wie antworten die Lehrer?	Öğretmenler nasıl cevap veriyorlar?
Wie laufen die kleinen Kinder?	Küçük çocuklar nasıl koşuyorlar?

wieviel

«Kaç, kaç tane» anlamına gelir. Türkçedekine yakın bir şekilde kullanılır. Kaç tane olduğunu sorduğumuz isim bu soru kelimesinden hemen sonra gelir ve çoğul halde bulunur. Bu tip sorularda fiil daima üçüncü yerde bulunur. Fiilin **wieviel**'den sonra gelen çoğul isimle bir ilgisi yoktur, fiil sadece kendinden sonra gelen, yani dördüncü yerde bulunan isme veya şahıs zamirine bağlıdır.

Wieviel Schränke sind das?	Bunlar kaç dolaptır?
Wieviel Radios sind das?	Bular kaç radyodur?
Wieviel Vögel hat der Junge?	Çocuğun kaç kuşu var?

Wieviel Teller bringt die Mutter?	Anne kaç tabak getiriyor?
Wieviel Eimer trägt der Mann?	Adam kaç kova taşıyor?
Wieviel Boote haben die Fischer?	Balıkçıların kaç sandalı var?
Wieviel Gläser sehen wir?	Kaç bardak görüyoruz?
Wieviel Vögel füttert das Mädchen?	Kız kaç kuş besliyor?

Wieviel ile yapılan bazı sorularda fiil kendinden sonra gelen isme değil de **wieviel**'den sonra gelen çoğul isme bağlıdır. Örneğin, «Masanın üstünde kaç kalem bulunuyor?» sorusunda «bulunuyor» fiili kaç tane olduğu sorulan isimle ilgilidir. Ama buna karşılık yukarıdaki örneklerden «Anne kaç tabak getiriyor?» sorusunda «getiriyor» fiilinin kaç tane olduğu sorulan isimle bir ilgisi yok, tabakları getiren «anne» ile ilgisi vardır.

Wieviel Schüler arbeiten in dem Zimmer?	Kaç öğrenci odada çalışıyor?
Wieviel Kinder singen?	Kaç çocuk şarkı söylüyor?
Wieviel Jungen spielen im Garten?	Kaç çocuk bahçede oynuyor?
Wieviel Männer sprechen Deutsch?	Kaç adam Almanca konuşuyor?

Bu örneklerde fiil **wieviel**'den sonra gelen isme bağlıdır. Bu isim de daima çoğul halde bulunduğu için fiilin çoğul isimlerle kullanılan şekli, yani hiç değiştirilmeden kendisi kullanılır. Örneğin, «Odada kaç öğrenci çalışıyor?» sorusunda fiil kendinden sonra gelen «odada» kelimesine bağlı olamaz, kaç tane olduğu sorulan öğrenciler ile ilgilidir.

welcher, welche, welches

Bu soru kelimelerinin üçü de «hangi» olarak Türkçeye çevrilirler. **Wieviel**'de olduğu gibi bunlardan sonra da bir isim gelir, yalnız bu ismin çoğul olması şart değildir. Kendilerinden sonra gelen ismin artikeline göre üçünden biri kullanılır. Böyle sorularda fiil üçüncü yerdedir ve **welcher, welche, welches**'den sonra gelen, yani hangisi olduğu sorulan isme bağlıdır. O isim tekilse fiilin **er, sie, es** ile kullanılan şekli, çoğulsa hiç değiştirilmeden fiilin kendisi üçüncü yere gelir.

Welcher Arzt ist gut?	Hangi doktor iyidir?
Welche Schülerin ist fleissig?	Hangi öğrenci çalışkandır?
Welches Auto steht vor dem Haus?	Hangi otomobil evin önünde durmaktadır?
Welche Kinder spielen dort?	Hangi çocuklar orada oynuyorlar?
Welche Bücher liegen im Zimmer?	Hangi kitaplar odada bulunuyorlar?

Welcher Teller liegt in der Küche?	Hangi tabak mutfakta bulunuyor?
Welche Lehrerin hilft den Schülern?	Hangi öğretmen öğrencilere yardım ediyor?
Welches Messer gehört deiner Mutter?	Hangi bıçak annene aittir?
Welche Jungen übersetzen das Lehrstück?	Hangi çocuklar dersi tercüme ediyorlar?
Welcher Schüler antwortet dem Lehrer?	Hangi öğrenci öğretmene cevap veriyor?

welchen

Welchen soru kelimesi **welcher**'in i-halidir. **Die** ve **das** artikelleri i-halinde değişmedikleri için artikeli **die** ve **das** olan isimlerin önüne gelen **welche** ve **welches** de i-halinde aynı kalır. Örneğin, «hangi kuşu, hangi kapıyı, hangi kitabı» sorularında «kuşu, kapıyı, kitabı» gibi i-halinde bulunan isimlerin önündeki «hangi» sorusu Almancada **welcher, welches** ile değil de bunların yukarıda öğrendiğimiz i-halindeki şekilleri, yani **welchen, welche** ve **welches** ile belirtilir.

Welchen ve i-halinde kullanılmış **welche, welches,** ile yapılan sorularda üçüncü yere gelen fiil **welcher, welche, welches**'in aksine kendinden sonra gelen isim veya şahıs zamirine bağlıdır.

Welchen Vogel füttert der Junge?	Çocuk hangi kuşu besliyor?
Welche Tür öffnest du?	Hangi kapıyı açıyorsun?
Welches Buch lest ihr?	Hangi kitabı okuyorsunuz?
Welche Häuser gehören deinem Vater?	Hangi evler babana aittir?
Welchen Schüler kennt der Lehrer nicht?	Öğretmen hangi öğrenciyi tanımıyor?
Welchen Apfel stiehlt der Mann?	Adam hangi elmayı çalıyor?
Welches Lehrstück wissen die Schüler?	Öğrenciler hangi dersi biliyorlar?
Welche Übungen schreibst du?	Hangi çalıştırmaları yazıyorsun?
Welchen Bleistift sucht der Vater?	Baba hangi kalemi arıyor?

Örneğin, **Welche Tür öffnest du?** sorusunda fiilden sonra, yani dördüncü yerde **du** bulunduğu ve fiil bu dördüncü yerdeki isme göre değiştiği için **öffnen** fiili **öffnest** şeklinde kullanılmıştır.

Welche ve **welches**'in i-halinde olup olmadığını sorunun Türkçesine bakarak anlarız. Örneğin, «Hangi kapıyı, hangi kitabı» kelimeleri bize **welche Tür** ve **welches Buch**'un i-halinde kullanıldığını göstermektedir.

welchem, welcher

Bunlar **welcher, welche, welches**'in e-halindeki şekilleridir. Bunları bu derse kadar öğrenmemiştik. Artikeli **der** ve **das** olan isimlerin önünde **welchem,** artikeli **die** olan isimlerin önündeyse **welcher** bulunur. «Hangi adama, hangi kadına, hangi otomobile» sorularında Türkçede «hangi» den sonra gelen isim, «adama, kadına, otomobile» gibi e-halinde olmasına karşılık Almancada bu e-hali «hangi» sorusunun, yani **«welcher, welche, welches**'in e-halindeki şekillerini kullanmakla olur. Bu soru kelimesi çoğul isimlerin önünde **welchen** şeklinde bulunur.

welchem Mann?	— hangi adama?
welcher Frau?	— hangi kadına?
welchem Auto?	— hangi otomobile?
welchen Bauern?	— hangi çiftçilere?

Görüldüğü gibi **Mann, Frau, Auto, Bauern** isimlerinde bir değişiklik olmuyor, yalnız önlerinde e-halinde bulunan **welchem, welcher** ve **welchen** soru kelimeleri bulunuyor.

Burada **welcher**'in iki yerde kullanıldığını görüyoruz. Birincisi yalın halde artikeli **der** olan isimlerin önüne gelir, ikincisinde ise e-halinde artikeli **die** olan isimlerin önünde bulunur, yani **welche**'nin e-halindeki şeklidir. **Welchen** de iki ayrı yerde kullanılır. İ-halinde olan ve **der** artikelini alan isimlerin önüne geldiği gibi e-halindeki bütün çoğul isimlerin önüne de gelir.

Welchem Mann gibst du einen Korb?	Hangi adama bir sepeti veriyorsun?
Welcher Frau zeigt der Mann seine Tochter?	Hangi kadına adam kız evlâdını gösteriyor?
Welchem Mädchen lachen die Jungen?	Çocuklar hangi kıza gülüyorlar?
Welchen Lehrern antworten die Schüler?	Öğrenciler hangi öğretmenlere cevap veriyorlar?
Welcher Mutter helft ihr?	Hangi anneye yardım ediyorsunuz?
Welchem Kind danken die Freunde?	Arkadaşlar hangi çocuğa teşekkür ediyorlar?
Welcher Schülerin gibt der Lehrer ein Buch?	Öğretmen hangi öğrenciye bir kitap veriyor?
Welcher Lehrerin dankt die Mutter?	Anne hangi öğretmene teşekkür ediyor?

Welchem, welcher ve **welchen** ile yapılan sorularda da fiil üçüncü yere gelir ve kendinden sonra, yani dördüncü yere gelen isim veya şahıs zamirine bağlıdır.

wo

«Nerede» anlamına gelir. Bu tip sorularda da daima ikinci yerde bulunur ve kendinden sonra, üçüncü yerde duran isme veya şahıs zamirine bağlıdır.

Wo sitzen die Kinder?	Çocuklar nerede oturuyorlar?
Wo schläfst du?	Nerede uyuyorsun?
Wo spielt dein Bruder?	Biraderin nerede uyuyor?
Wo stehen die Vasen?	Vazolar nerede duruyor?
Wo wartet deine Schwester?	Kızkardeşin nerede bekliyor?
Wo liegen die Mappen?	Çantalar nerede bulunuyor?
Wo hängt das Bild?	Resim nerede asılı duruyor?

wohin

Türkçeye «nereye» şeklinde çevrilir. Bunda da fiil daima ikinci yerde bulunur ve kendinden sonra gelen isme veya şahıs zamirine bağlıdır.

Wohin stellst du das Radio?	Radyoyu nereye koyuyorsun?
Wohin fahren die Autos?	Otomobiller nereye gidiyorlar?
Wohin legt ihr die Bücher?	Kitapları nereye koyuyorsunuz
Wohin setzt du das Kind?	Çocuğu nereye oturtuyorsun?
Wohin hängt der Vater die Lampe?	Baba lâmbayı nereye asıyor?
Wohin hängen die Väter die Lampen?	Babalar lâmbaları nereye asıyorlar?
Wohin bringt deine Tochter den Ball?	Kız evlâdın topu nereye getiriyor?

Örneğin, **Wohin geht der Mann?** sorusunda üçüncü yerde **der Mann** ismi bulunduğu için **gehen** fiili **geht** şeklindedir. **Wohin gehst du?** sorusundaysa üçüncü yerde **du** şahıs zamiri bulunduğundan aynı fiil **gehst** şeklindedir.

warum

«Niçin» anlamına gelir. **Warum** ile yapılan sorularda da fiil daima ikinci yerde bulunur ve kendinden sonra gelen isme bağlıdır.

Warum arbeitest du nicht?	Niçin çalışmıyorsun?
Warum laufen die Kinder?	Çocuklar niçin koşuyorlar?
Warum lachst du?	Niçin gülüyorsun?
Warum lachen die Jungen?	Çocuklar niçin gülüyorolar?
Warum steht er spät auf?	Niçin geç kalkıyor?
Warum dankt der Schüler?	Öğrenci niçin teşekkür ediyor?
Warum geht ihr dorthin?	Niçin oraya gidiyorsunuz?

34

LEHRSTÜCK VIERUNDDREISSIG

Öğrenilecek kelimeler

der Bahnhof,..e [ba:nho:f]	istasyon	**das Kino,s** [kino]	sinema
		die Klasse,n [klasse]	sınıf
früh [frü:]	erken		
die Freundin,nen [froyndin]	kız arkadaş	**können** [können]	bilmek, muktedir olm.
die Hand,..e [hand]	el	**mit** [mit]	ile

nach Hause [nah hauze]	eve	**wieder** [vi:der]	tekrar
das Schlafzimmer,- [şla:ftsimmer]	yatak odası	**wohnen** [vo:nen]	oturmak (ikamet etmek)

AÇIKLAMALAR

mit

Mit «ile, birlikte» anlamına gelir. Bu kelimeden sonra gelen isim daima e-halindedir, ama Türkçeye e-halinde olarak çevrilmez.

der Bruder	birader
mit dem Bruder	biraderle
die Tochter	kız evlât
mit der Tochter	kız evlâtla
das Auto	otomobil
mit dem Auto	otomobille
ich	ben
mit mir	benle
er	o
mit ihm	onunla

Yukarıda gördüğünüz gibi **mit**'den sonra gelen isim mutlaka e-halinde bulunmalıdır. Örneğin, **der Bruder** ismi **mit** ile kullanılınca e-haline girmiş ve **dem Bruder** olmuştur. Şahıs zamirleri de **mit** ile kullanılırken e-haline girerler, yani **mit**'den sonra e-halinde bulunan şahıs zamirleri gelir. Örneğin, **ich** şahıs zamirinin önüne **mit** gelirse, **ich**'in e-halindeki şekli **mir**'i kullanmak gerekir.

Ich spiele mit dem Freund.	Arkadaşla oynuyorum.
Die Tochter geht mit der Mappe in die Schule.	Kız evlat çantayla okula gidiyor.
Der Vater geht mit den Kindern ins Kino.	Baba çocuklarla sinemaya gidiyor.
Der Junge macht mit seinem Freund einen Spaziergang.	Çocuk arkadaşıyla bir gezinti yapıyor.
Ich gehe mit meinem Vater.	Babamla gidiyorum.
Tom steht mit Ahmet neben der Tür.	Tom Ahmet ile kapının yanında duruyor.
Du spielst mit den Kindern.	Çocuklarla oynuyorsun.
Er arbeitet mit uns.	Bizimle çalışıyor.
Jener Schüler kommt mit mir.	Şu öğrenci benimle geliyor.
Der Bauer spricht mit seinem Sohn.	Çiftçi oğluyla konuşuyor.
Der Arzt kommt mit dem Auto.	Doktor otomobille geliyor.

— 3 —

der Freund - die Freundin

Bu iki kelime çoğu zaman Türkçeye «arkadaş» olarak çevrilir, ama aralarında belirli bir fark vardır. **Der Freund** «erkek arkadaş», **die Freundin** ise «kız arkadaş» anlamına gelir. **Die Freundin, der Freund**'un sonuna bir **-in** ekleyerek ve artikelini **die** yaparak meydana getirilmiştir. Biz bunları, kız mı erkek mi olduğu özellikle belirtilmesi gerekmezse sadece «arkadaş» olarak Türkçeye çevireceğiz.

Şimdiye kadar böyle bir durum gösteren daha başka isimler de öğrendik:

der Lehrer erkek öğretmen	**die Lehrerin** kadın öğretmen
der Schüler erkek öğrenci	**die Schülerin** kız öğrenci

Die Lehrerin ve **die Schülerin** isimleri **der Lehrer** ile **der Schüler** isimlerinin sonlarına **-in** eklemek ve bunların artikellerini **die** yapmak suretiyle türetilmiştir. Derslerimizde bunları da erkek veya kadın olduklarını özellikle belirtmek gerekmezse sadece «öğretmen» ve «öğrenci» olarak Türkçeye çevirmekteyiz. Aradaki farka daima dikkat etmelisiniz.

Almancada bu tip türetmeye çok rastlanır.

viele

«Çok, birçok» anlamına gelen bu kelime **dieser, jener** gibi yalnız isimlerin önünde bulunur. Bu kelimeden sonra gelen isim «çok, birçok» çoğul bir anlam taşıdığı için daima çoğul halde bulunur. **Viele** bir artikel yerine geçer, ismin önüne **viele** konduktan sonra bir de ayrıca artikeli konmaz.

viele Bücher	— (çok) birçok kitaplar	**viele Kinder**	— birçok çocuklar
viele Männer	— birçok adamlar	**viele Ärzte**	— birçok doktorlar
viele Blumen	— birçok çiçekler	**viele Gabeln**	— birçok çatallar
viele Schränke	— birçok dolaplar	**viele Deutschen**	— birçok Almanlar

ZEYNEP

Ich bin Zeynep Çelikel. Ich bin Hasan und Fatma Çelikels Tochter. Ahmet ist mein Bruder.

Wir haben einen Bauerhof. Im Lehrstück 22 sehen Sie unser Bauernhaus. Wir wohnen dort. Unser Haus ist nicht klein, denn es hat sieben Zimmer.

Mein Schlafzimmer liegt neben dem Wohnzimmer. Ich mache meine Hausaufgaben in diesem Zimmer. Ich schlafe dort. Pamuk schläft mit mir.

Ich stehe früh auf. Am Morgen gehe ich mit meinem Bruder Ahmet in die Schule. Unsere Schule ist neben dem Bahnhof. Sie ist sehr gross. Sie hat viele Klassen. Unsere Klasse ist klein. Wir lieben unseren Lehrer sehr. Ich habe viele Freunde und Freundinnen. Ich spiele mit ihnen im Garten.

Am Nachmittag gehe ich wieder mit Ahmet nach Hause. Ich gehe samstags mit meinen Freundinnen ins Kino. Ahmet kommt manchmal mit uns.

ZEYNEP

Ben Zeynep Çelikelim. Ben Hasan ve Fatma Çelikelin kızıyım. Ahmet biraderimdir.

Bir çiftliğimiz var. Ders 22'de çiftlik evimizi görüyorsunuz. Orada otururuz (ikamet ederiz). Evimiz küçük değildir, çünkü onun yedi odası vardır.

Yatak odam oturma odasının yanında bulunuyor. Ev ödevlerimi bu odada yapıyorum. Orada uyuyorum. Pamuk benle uyuyor.

Erken kalkıyorum. Sabahleyin biraderim Ahmetle okula gidiyorum. Okulumuz istasyonun yanındadır. O çok büyüktür. Birçok sınıfları vardır. Sınıfımız küçüktür. Öğretmenimizi çok seviyoruz. Birçok erkek ve kız arkadaşlarım var. Onlarla bahçede oynuyorum.

Öğleden sonra tekrar Ahmetle eve gidiyorum. Cumartesileri kız arkadaşlarımla sinemaya gidiyorum. Bazan Ahmet (de) bizimle geliyor.

KÖNNEN

Türkçede «kırabilmek, açabilmek, okuyabilmek, uyuyabilmek, alabilmek» gibi, fiillerin sonuna eklediğimiz «-bilmek» yardımcı fiili nasıl «güç, bilgi, kuvvet» anlatıyorsa, bu yardımcı fiilin Almanca karşılığı olan **können** kelimesi de ayni anlamları verir. Türkçede fiillerin sonuna eklediğimiz «-bilmek» yardımcı fiiline karşılık **können** yardımcı fiili Almancada daha değişik bir şekilde kullanılır.

«gidebilirim, gidebilirsin, gidebilir, gidebiliriz,...» derken «-bilmek» yardımcı fiilinin şahıslara göre çekimlendiğini görüyoruz. Almancada da **können** yardımcı fiili şahıslara göre çekimlenir.

können
ich kann
du kannst
er kann
sie kann
es kann
wir können
ihr könnt
sie können
Sie können

Können'in çekimde özel bir durum gösterdiğini görüyorsunuz. Bu yüzden çekimlenmesini çok iyi öğrenmeniz gerekir.

Können'le yapılan cümlelerde diğer fiillerde olduğu gibi baştan ikinci yerde **können** bulunur. Yapmaya muktedir olduğumuz işi gösteren, yani «-bilmek» yardımcı fiilinin önüne eklenen fiil ise Almancada cümlenin en sonuna gider. Bu da Türkçeden çok farklıdır.

gehen	gitmek
Ich gehe.	Gidiyorum.
Ich kann gehen.	Gidebilirim.
Du kannst gehen.	Gidebilirsin.
Er kann gehen.	Gidebilir.
Sie kann gehen.	Gidebilir.
Es kann gehen.	Gidebilir.
Wir können gehen.	Gidebiliriz.

Ihr könnt gehen.	Gidebilirsiniz.
Sie können gehen.	Gidebilirler.
Sie können gehen.	Gidebilirsiniz.

warten	beklemek
Ich kann warten.	Bekleyebilirim.
Du kannst warten.	Bekleyebilirsin.
Er kann warten.	Bekleyebilir.
Sie kann warten.	Bekleyebilir.
Es kann warten.	Bekleyebilir.
Wir können warten	Bekleyebiliriz.
Ihr könnt warten.	Bekleyebilirsiniz.
Sie können warten.	Bekleyebilirler.
Sie können warten.	Bekleyebilirsiniz.

Ich kann einen Brief schreiben.	Bir mektup yazabilirim.
Du kannst die Türen schliessen.	Kapıları kapayabilirsin.
Er kann die Fenster öffnen.	O pencereleri açabilir.
Sie kann dieses Buch lesen.	O bu kitabı okuyabilir.
Es kann schnell laufen.	O çabuk koşabilir.
Wir können am Sonntag einen Spaziergang machen.	Pazar günü bir geztinti yapabiliriz.
Ihr könnt dem Lehrer nicht antworten.	Öğretmene cevap veremezsiniz.
Sie können gut Deutsch sprechen.	Onlar iyi Almanca konuşabilirler.
Sie können um fünf Uhr wieder kommen.	Saat beşte tekrar gelebilirsiniz.

Görüldüğü gibi **können** ile cümle teşkili çok kolaydır. Yapılacak şey cümlede ikinci yere **können**'in özneye göre çekimlenmiş bir şeklini getirmek, cümlenin sonunu da esas fiili koymaktır.

Cümlenin öznesi şahıs zamiri değil de tekil bir isimse diğer fiillerde olduğu gibi cümlede ikinci yere **können**'in **er, sie, es** ile kullanılan şekli, yani **kann** gelir. Özne çoğul bir isimse **können** olduğu gibi kullanılır. Esas fiilse her iki halde de gene en sona gider.

Mein Vater kann einen Brief schreiben.	Babam bir mektup yazabilir.
Die Schüler können hier arbeiten.	Öğrenciler burada çalışabilirler.
Ahmet kann gut Deutch sprechen.	Ahmet iyi Almanca konuşabilir.
Ahmet und Zeynep können den Eimer nicht tragen.	Ahmet ve Zeynep kovayı taşıyamazlar.

Die Kinder können diese Äpfel nicht essen.	Çocuklar bu elmaları yiyemezler.
Die Schülerinnen können die Bücher lesen.	Öğrenciler kitapları okuyabilirler.
Die Mutter kann das Kind auf den Stuhl setzen.	Anne çocuğu sandalyenin üstüne oturtabilir.
Dein Sohn kann hier bleiben.	Oğlun burada kalabilir.
Der Bauer kann keine Kartoffeln säen.	Çiftçi patates ekemez.
Das kleine Kind kann nicht früh aufstehen.	Küçük çocuk erken kalkamaz.
Der Vater kann mich nicht sehen.	Baba beni göremez.
Der Lehrer kann dieses Buch übersetzen.	Öğretmen bu kitabı tercüme edebilir.
Die Frau kann gut singen.	Kadın iyi şarkı söyleyebilir.

soru

Cümleyi soru yapmak için fiilini cümlenin başına getirmek gerektiğini biliyoruz. **Können**'i de cümlenin başına getirirsek cümle soru haline girer.

Ich kann gehen.	Gidebilirim.
Kann ich gehen?	Gidebilir miyim?
Kannst du gehen?	Gidebilir misin?
Kann er gehen?	Gidebilir mi?
Kann sie gehen?	Gidebilir mi?
Kann es gehen?	Gidebilir mi?
Können wir gehen?	Gidebilir miyiz?
Könnt ihr gehen?	Gidebilir misiniz?
Können sie gehen?	Gidebilirler mi?
Können Sie gehen?	Gidebilir misiniz?
Kannst du das Fenster öffnen?	Pencereyi açabilir misin?
Kann Hasan Bey Deutsch lesen?	Hasan Bey Almanca okuyabilir mi?
Kann der Mann dort sitzen?	Adam orada oturabilir mi?
Können die Kinder das Fenster öffnen?	Çocuklar pencereyi açabilirler mi?
Können die Soldaten hier schlafen?	Askerler burada uyuyabilirler mi?
Könnt ihr gut singen?	İyi şarkı söyleyebilir misiniz?
Kann dein Bruder ein Buch lesen?	Biraderin bir kitap okuyabilir mi?
Kann das Kind einen Apfel essen?	Çocuk bir elma yiyebilir mi?
Können die Schüler neben dem Tisch sitzen?	Öğrenciler masanın yanında oturabilirler mi?

können ve soru kelimeleri

Geçen derste soru kelimelerinin kullanılışını etraflıca incelemiştik. Bu soru kelimeleriyle **können**'in kullanılışı diğer fiillere nazaran bir değişiklik ve özellik göstermez.

Was kannst du schreiben?	Ne yazabilirsin?
Wer kann dem Lehrer antworten?	Kim öğretmene cevap verebilir?
Wie können die Kinder die Tür öffnen?	Çocuklar kapıyı nasıl açabilirler?
Wieviel Äpfel kann er essen?	Kaç elma yiyebilir?
Wen kann der Junge in dem Zimmer sehen?	Çocuk odada kimi görebilir?
Wem kann ich den Brief geben?	Kime mektubu verebilirim?
Wo können die Jungen spielen?	Çocuklar nerede oynıyabilirler?
Wohin kann die Familie heute fahren?	Aile bugün nereye gidebilir?
Warum kann dieses Mädchen nicht gut lesen?	Bu kız niçin iyi okuyamaz?
Welcher Schüler kann diese Übungen machen?	Hangi öğrenci bu çalıştırmaları yapabilir?
Welches Kind kann hier sitzen?	Hangi çocuk burada oturabilir?
Welche Frau kann den Korb tragen?	Hangi kadın sepeti taşıyabilir.
Welchem Arzt kann ich diese Bücher geben?	Hangi doktora bu kitapları verebilirim?

Türkçede sonuna «-bilmek» yardımcı fiili almış bir fiilin cümle içinde ne anlamlara geldiğini bir örnek üzerinde inceleyelim.

Ahmet okula gidebilir.

cümlesi çeşitli anlamlarda olabilir.

1 — Ahmet okula nasıl gidileceğini bilir.

2 — Ahmedin okula gidecek gücü vardır. (Örneğin, bir hastalıktan sonra)

3 — Ahmedin okula gitmesine izin verilmiştir.

4 — Ahmedin okula gitmeye vakti vardır.

5 — Ahmedin okula gitmesi ihtimali vardır.

Türkçede «-bilir» eki cümleye nasıl yukarıdaki anlamları veriyorsa **können** de Almanca cümlelerde aynı anlamları verir.

Türkçede «-bilmek» ekiyle yapılan cümlelerin çeşitli anlamları olduğunu görüyoruz. Bir cümlede bu anlamların hangisinin anlatılmak istendiği konuşmada daha önce geçen cümlelerden, yani sözün gelişinden anlaşılır. Almancada da durum aynıdır.

TEST 17

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Was schreibst ... ? 2 — Wen fragen ... Lehrer? 3 — Wen zeigen ... Jungen? 4 — Wem zeigt ... Kind sein Haus? 5 — Wieviel Männer sizt ... dort? 6 — Wieviel Schüler sprech ... Deutsch? 7 — Wohin legt ... die Mappen? 8 — Könnt ... diesen Brief lesen? 9 — Wieviel Bücher kannst ... mir geben? 10 — Was ... (können) er machen?

B

A Listesi	B Listesi
1 — Warum hilfst du deiner Mutter?	A — O hangi sepeti taşıyabilir?
2 — Wie schreibst du den Brief?	B — Mektubu nasıl yazıyorsun?
3 — Welchen Fischern zeigt der Vater das Boot?	C — Doktor çocukla konuşuyor?
4 — Welchen Jungen zeigt der Lehrer?	D — Arkadaşımla şimdi konuşabilirim.
5 — Er kann schnell laufen.	E — O hangi sepeti taşıyamıyor?
6 — Der Arzt spricht mit dem Kind.	F — Niçin annene yardım ediyorsun?
7 — Ich esse mit einer Gabel.	G — Bir çatalla yemek yiyorum.
8 — Der Vater kann mit den Kindern spielen.	H — Baba hangi balıkçılara sandalı gösteriyor?
9 — Jetzt kann ich mit meinem Freund nicht sprechen.	İ — Baba çocuklarla oynayabilir.
10 — Welchen Korb kann er nicht tragen?	K — Arkadaşımla şimdi konuşamam.
	L — Öğretmen hangi çocuğu gösteriyor?
	M — O çabuk koşabilir.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Hasan Bey bir traktörle tarlaya gidiyor.	**A — Wer kann mir antworten?**
2 — Kim bana cevap verebilir?	**B — Wer kann mit uns ins Kino kommen?**
3 — Hangi otomobil böyle çabuk gidebilir?	**C — Wohin kann der Schüler fahren?**
4 — Kız arkadaşın ne getirebilir?	**D — Was kann dein Freund bringen?**
5 — Kadın hangi misafirlere kahve pişiriyor?	**E — Welches Auto kann so schnell fahren?**
	F — Kannst du so viel essen?

6 — Ahmet ve Zeynep erken kalkamazlar.
7 — Kim bizle sinemaya gelebilir?
8 — Bu kadar (böyle) çok yiyebilir misin?
9 — Ahmet bir gazete okuyabilir mi?
10 — Öğrenciler nereye gidebilirler?

G — **Wohin können die Schüler fahren?**
H — **Welchen Gästen kocht die Frau Kaffee?**
İ — **Was kann deine Freundin bringen?**
K — **Kann Ahmet eine Zeitung lesen?**
L — **Ahmet und Zeynep können nicht früh aufstehen.**
M — **Hasan Bey fährt mit einem Traktoren aufs Feld.**

E

Aşağıda boş bırakılan yerlere **können** fiilinin hangi şeklinin geleceğini bulunuz. Cevaplar kâğıdına sadece bu bulduğunuz şekli yazınız.

1 — **Der Vater** kann **dieses Buch nicht lesen.**
2 — **Tom und Hans** können **ins Kino kommen.**
3 — Kann **deine Mutter Türkisch sprechen?**
4 — **Welches Auto** können **Sie mir zeigen?**
5 — **Warum** kann **der Arzt nicht kommen?**
6 — **Wem** kann **der Lehrer sein Buch geben?**
7 — **Wen** können **die Kinder fragen?**
8 — Könnt **ihr früh aufstehen?**
9 — **Wer** kann **mich am Sonntag besuchen?**
10 — **Wie** kann **ich Ihnen helfen?**

F

Aşağıda verilen kelimelerden düzgün bir cümle kurunuz. Cümleleri cevaplar kâğıdını F bölümüne yazınız.
Örnek: **Er, können, sprechen, gut, Deutsch.** kelimelerinden kurulan düzgün bir cümle şu şekilde olur:

Er kann gut Deutsch sprechen.

1 — **Der Arzt, können, helfen, nicht, der Mann.**
2 — **Ich, können, finden, meine Mappe, nicht.**
3 — **Die Kinder, können, machen, ein Spaziergang, heute.**

35

LEHRSTÜCK FÜNFUNDDREISSIG

İN-HALİ ve İSİM TAMLAMALARI

Türkçe'de «Ali'nin öğretmeni, çiftçinin evi, çocuğun kedisi, doktorun evi» gibi bir ismin başka bir isme ait olduğunu gösteren birleşimlere isim tamlaması denir. Dikkat edilirse, Türkçe'de isim tamlaması ilk ismin sonuna (kelimenin son harfine uyarak -nin, -nın, -un, -ın, -in gibi şekillere giren) bir -in takısı eklenerek yapılmaktadır. Sona eklenen bu takı yüzünden ismin bulunduğu hale in-hali denir.

Şimdi Almanca isimlerin in-halinde nasıl bir değişikliğe uğradıklarını inceleyelim.

Artikeli **der** olan bir ismin artikeli **des** [des] şekline konur ve ismin sonuna da **-s** veya **-es** takısı eklenir.

der Mann adam	**des Mannes** adamın
der Arzt doktor	**des Arztes** doktorun
der Freund arkadaş	**des Freundes** arkadaşın
der Bruder birader	**des Bruders** biraderin

Artikeli **das** olan isimlerin artikeli in-halinde gene **des** şeklini alır ve ismin sonuna da bir **-s** veya **-es** eklenir.

das Mädchen kız	**des Mädchens** kızın
das Buch kitap	**des Buches** kitabın
das Haus ev	**des Hauses** evin
das Kind çocuk	**des Kindes** çocuğun
das Auto otomobil	**des Autos** ctomobilin

Yukarıdaki örneklerde ismin sonuna bazen **-s**, bazen de **-es** eklendiğini gördünüz. Bu **-s** ve **-es** takılarından hangisinin kullanılacağı ismin hece sayısına bakılarak bulunur. İsim tek heceliyse sona **-es** takısı, iki veya daha çok heceliyse **-s** takısı eklenir. Örneğin, **der Mann, der Arzt, das Buch, das Kind** isimleri tek heceli oldukları için in-halinde sonlarına **-es** gelmiştir. Buna karşılık **der Bruder, das Mädchen** isimleri iki heceli oldukları için sonlarına **-s** takısı almışlardır.

Artikeli **die** olan bir isim, önündeki **die** artikeli **der** şekline getirilerek in-haline sokulur. İsmin sonuna hiçbir takı eklenmez.

die Frau kadın	**der Frau** kadının
die Tür kapı	**der Tür** kapının
die Lehrerin bayan öğretmen	**der Lehrerin** bayan öğretmenin
die Freundin kız arkadaş	**der Freundin** kız arkadaşın
die Mutter anne	**der Mutter** annenin

— 3 —

Çoğul isimler de aynı, artikeli **die** olan isimler gibi in-haline sokulur. Çoğul isimlerin önünde **die** artikelinin bulunduğunu biliyoruz. Bu **die** artikeli in-halinde **der** şekline girer ve ismin sonuna hiçbir takı gelmez.

die Stühle sandalyeler	**der Stühle** sandalyelerin
die Bilder resimler	**der Bilder** resimlerin
die Männer adamlar	**der Männer** adamların
die Schülerinnen kız öğrenciler	**der Schülerinnen** kız öğrencilerin
die Soldaten askerler	**der Soldaten** askerlerin

Bir isim tamlamasının Türkçesiyle Almancası arasında çok önemli bir fark vardır. Türkçe bir tamlamada ilk yerde bulunan isim bunun Almancasında ikinci yerde bulunur. Örneğin, «çocuğun şapkası» tamlamasının Almancası

der Hut des Kindes

şeklindedir. Bu kelimesi kelimesine Türkçeye «şapka(sı) çocuğun» şeklinde çevrilir. Görülüyor ki Türkçe'de birinci yerde bulunan «çocuğun» kelimesi Almanca'da ikinci yerde, Türkçe'de ikinci gelen «şapkası» kelimesiyse Almanca'da birinci yerde bulunmaktadır.

das Buch des Lehrers	öğretmenin kitabı
das Buch des Kindes	çocuğun kitabı
das Buch der Schülerin	kız öğrencinin kitabı
die Bücher der Freunde	arkadaşların kitapları

Almanca ve Türkçe isim tamlamaları arasındaki diğer bir fark ta Türkçe tamlamada ikinci yerde bulunan ismin sonuna bir -ı veya -i eklenmesine karşılık bu ismin Almanca'sının yalın halde bulunmasıdır. Örneğin, «öğretmenin kitabı» derken «kitap» kelimesinin sonuna bir «ı» eklenmekte, bunun Almancası **das Buch** ise hiç değişmeden aynen, yalın halde kullanılmaktadır:

İsim tamlamalarını cümle içinde kullanalım.

Die Mappe gehört dem Vater.
Çanta babaya aittir.

Das ist die Mappe des Vaters.
Bu babanın çantasıdır.

Die Mappe gehört dem Mädchen.
Çanta kıza aittir.

Das ist die Mappe des Mädchens.
Bu kızın çantasıdır.

Die Mappe gehört der Mutter.
Çanta anneye aittir.

Das ist die Mappe der Mutter.
Bu annenin çantasıdır.

Die Mappen gehören den Lehrern.
Çantalar öğretmenlere aittir.

Das sind die Mappen der Lehrer.
Bunlar öğretmenlerin çantalarıdır.

Das Haus gehört dem Arzt.
Ev doktora aittir.

Das ist das Haus des Arztes.
Bu doktorun evidir.

Das Auto gehört dem Mann.
Otomobil adama aittir.

Das ist das Auto des Mannes.
Bu adamın otomobilidir.

Das Boot gehört dem Fischer.
Sandal balıkçıya aittir.

Das ist das Boot des Fischers.
Bu balıkçının sandalıdır.

Die Bälle gehören den Kindern.
Toplar çocuklara aittir.

Das sind die Bälle der Kinder.
Bunlar çocukların toplarıdır.

Die Traktoren gehören den Bauern.
Traktörler çiftçilere aittir.

Das sind die Traktoren der Bauern.
Bunlar çiftçilerin traktörleridir.

Die Zeitung gehört dem Bruder.
Gazete biradere aittir.

Das ist die Zeitung des Bruders.
Bu biraderin gazetesidir.

Die Bleistifte gehören den Schülern.
Kalemler öğrencilere aittir.

Das sind die Bleistifte der Schüler.
Bunlar öğrencilerin kalemleridir.

Das Kleid gehört der Frau.
Elbise kadına aittir.

Das ist das Kleid der Frau.
Bu kadının elbisesidir.

Die Katze gehört der Schwester.
Kedi kızkardeşe aittir.

Das ist die Katze der Schwester.
Bu kızkardeşin kedisidir.

Das ist der Freund des Bruders.	Bu biraderin arkadaşıdır.
Das ist der Hut des Vaters.	Bu babanın şapkasıdır.
Das ist Hasan Beys Haus.	Bu Hasan Beyin evidir.
Das ist der Sohn der Lehrerin.	Bu öğretmenin oğludur.
Das ist die Schwester der Mutter.	Bu annenin kızkardeşidir.
Das ist der Garten des Vaters.	Bu babanın bahçesidir.
Das sind die Bilder der Freunde.	Bunlar arkadaşların resimleridir.
Das ist das Zimmer des Arztes.	Bu doktorun odasıdır.
Das ist die Blume der Schwester.	Bu kızkardeşin çiçeğidir.
Das ist der Brief des Sohnes.	Bu oğlun mektubudur.
Das ist der Ball der Klasse.	Bu sınıfın topudur.
Das ist der Laden des Vaters.	Bu babanın dükkânıdır.
Das ist der Hut des Lehrers.	Bu öğretmenin şapkasıdır.
Das ist die Tür der Schule.	Bu okulun kapısıdır.
Das sind die Gläser der Mutter.	Bunlar annenin bardaklarıdır.
Das sind die Fenster des Hauses.	Bunlar evin pencereleridir.
Das sind die Mappen der Tochter.	Bunlar kız evlâdın çantalarıdır.
Das ist der Hut des Gastes.	Bu misafirin şapkasıdır.
Das ist der Bruder des Kindes.	Bu çocuğun biraderidir.
Das ist das Wohnzimmer der Familie.	Bu ailenin oturma odasıdır.
Das ist der Lehrer der Kinder.	Bu çocukların öğretmenidir.
Das ist das Auto der Freunde.	Bu arkadaşların otomobilidir.
Das ist das Radio des Bruders.	Bu biraderin radyosudur.
Das ist das Zimmer der Kinder.	Bu çocukların odasıdır.
Das sind die Gärten der Häuser.	Bunlar evlerin bahçeleridir.
Das ist der Bruder des Fischers.	Bu balıkçının biraderidir.
Das ist der Stuhl des Lehrers.	Bu öğretmenin sandalyesidir.
Das ist die Uhr der Tochter.	Bu kız evlâdın saatidir.
Das ist das Bild des Kindes.	Bu çocuğun resmidir.
Das sind die Gabeln der Mutter.	Bunlar annenin çatallarıdır.
Das sind die Tore des Gartens.	Bunlar bahçenin kapılardır.
Das ist die Schule der Tochter.	Bu kız evlâdın okuludur.
Das sind die Blumen des Mädchens.	Bunlar kızın çiçekleridir.
Das ist die Hausaufgabe des Schülers.	Bu öğrencinin ev ödevidir.
Das Buch des Schülers ist schön.	Öğrencinin kitabı güzeldir.
Das Haus des Arztes ist gross.	Doktorun evi büyüktür.
Das Auto des Vaters fährt schnell.	Babanın otomobili hızlı gidiyor.
Die Mappe des Kindes ist alt.	Çocuğun çantası eskidir.
Die Schule des Sohnes ist gross.	Oğlun okulu büyüktür.

Der Stuhl des Lehrers ist neben dem Tisch.	Öğretmenin sandalyesi masanın yanındadır.
Der Ball der Klasse ist in dem Schrank.	Sınıfın topu dolaptadır.
Der Freund des Bruders sitzt neben dem Vater.	Biraderin arkadaşı babanın yanında oturuyor.
Der Sohn der Lehrerin ist fleissig.	Öğretmenin oğlu çalışkandır.
Die Schwester der Mutter ist eine Lehrerin.	Annenin kızkardeşi bir öğretmendir.
Die Bilder des Kindes hängen an der Wand.	Çocuğun resimleri duvarda asılı duruyorlar.
Die Blumen des Mädchens sind in der Vase.	Kızın çiçekleri vazodadır.
Der Laden des Vaters ist neben der Schule.	Babanın dükkânı okulun yanındadır.
Das Zimmer der Kinder ist neben dem Wohnzimmer.	Çocukların odası oturma odasının yanındadır.
Die Äpfel des Kindes sind in dem Korb.	Çocuğun elmaları sepettedir.
Die Schule des Mädchens ist dort.	Kızın okulu oradadır.

Şimdiye kadar fiilin cümlede genellikle ikinci yerde bulunduğunu gördük. Yukarıdaki örneklerde ise fiil üçüncü yerde bulunmaktadır. Çünkü bu cümlelerde özne bir isim tamlamasından meydana gelmektedir. Fiili ikinci yere getirmek için isim tamlamasını meydana getiren iki isim birbirinden ayrılamaz, ikisi de yanyana bulunmalıdır.

Die Suppe des Kindes ist heiss.	Çocuğun çorbası sıcaktır.
Das Kleid der Mutter ist rot.	Annenin elbisesi kırmızıdır.

WESSEN

«Kimin» anlamına gelen **wessen** [vessen] soru kelimesinin kullanılışı çok basittir. **Wessen**'den sonra hemen kime ait olduğu sorulan eşya veya şahsı gösteren isim gelir. Üçüncü yerde ise bir fiil bulunur.

Wessen Buch?	Kimin kitabı?
Wessen Buch ist das?	Bu kimin kitabıdır?
Wessen Bleistift ist das?	Bu kimin kalemidir?
Wessen Ball ist das?	Bu kimin topudur?
Wessen Mappe ist das?	Bu kimin çantasıdır?

Wessen Haus ist gross?	Kimin evi büyüktür?
Wessen Tochter ist eine Schülerin?	Kimin kızı bir öğrencidir?
Wessen Mutter arbeitet in der Küche?	Kimin annesi mutfakta çalışıyor?

Bu sorulara içinde isim tamlamaları bulunan cümlelerle cevap verebiliriz.

Wessen Auto fährt schnell?	**Das Auto des Vaters fährt schnell.**
Kimin otomobili hızlı gidiyor?	Babanın otomobili hızlı gidiyor.
Wessen Brief liest die Mutter?	**Die Mutter liest den Brief des Sohnes.**
Anne kimin mektubunu okuyor?	Anne oğlun mektubunu okuyor.
Wessen Uhr ist klein?	**Die Uhr der Schwester ist klein.**
Kimin saati küçüktür?	Kızkardeşin saati küçüktür.
Wessen Mappe trägt der Schüler?	**Der Schüler trägt die Mappe des Lehrers.**
Öğrenci kimin çantasını taşıyor?	Öğrenci öğretmenin çantasını taşıyor.
Wessen Katze schläft unter dem Tisch?	**Die Katze des Mädchens schläft unter dem Tisch.**
Kimin kedisi masanın altında uyuyor?	Kızın kedisi masanın altında uyuyor.
Wessen Auto steht vor dem Garten?	**Das Auto des Arztes steht vor dem Garten.**
Kimin otomobili bahçenin önünde duruyor?	Doktorun otomobili bahçenin önünde duruyor.
Wessen Laden ist neben der Schule?	**Der Laden des Mannes ist neben der Schule.**
Kimin dükkânı okulun yanındadır?	Adamın dükkânı okulun yanındadır.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

bitte

Almanca'da emir cümlelerine ekseriya «lütfen» anlamına gelen **bitte** kelimesi eklenir.

Öffnen Sie die Tür, bitte!	Lütfen kapıyı açınız!
Legen Sie das Buch auf den	Lütfen kitabı masanın üstüne

Tisch, bitte!	koyunuz!
Nehmen Sie diese Blumen, bitte!	Lütfen bu çiçekleri alınız!
Kommen Sie, bitte!	Lütfen geliniz!
Schliessen Sie die Fenster, bitte!	Lütfen pencereleri kapayınız!
Gehen Sie dorthin, bitte!	Lütfen oraya gidiniz!
Schreibt diese Übungen, bitte!	Lütfen bu çalıştırmaları yazın!
Sprecht nicht, bitte!	Lütfen konuşmayın!

Bitte kelimesi cümlenin sonuna geldiği gibi emrin başında da bulunabilir, böylece «lütfen» kelimesinin üzerinde daha fazla durulduğu anlatılır.

Bitte, kommen Sie!	Lütfen geliniz!
Bitte, öffnet eure Bücher!	Lütfen kitaplarınızı açın!
Bitte, lest dieses Lehrstück!	Lütfen bu dersi okuyun!
Bitte, fragen Sie!	Lütfen sorunuz!

bitte sehr

«Teşekkür ederim» sözüne karşı kullanılacak «Birşey değil.» sözünün Almanca karşılığı **«bitte sehr»** |bitte ze:r| şeklindedir.

Danke!	Teşekkür ederim!
Danke sehr!	Çok teşekkür ederim!
Bitte sehr!	Birşey değil! (Rica ederim)

Aşağıdaki şemada artikellerin in-halinde nasıl değiştiklerini görüyorsunuz.

	tekil			çoğul
	der	**die**	**das**	**die**
Yalın Hal	**der Mann** adam	**die Frau** kadın	**das Buch** kitap	**die Kinder** çocuklar
İn-Hali	**des Mannes** adamın	**der Frau** kadının	**des Buches** kitabın	**der Kinder** çocukların

36

LEHRSTÜCK SECHSUNDDREISSIG

Öğrenilecek kelimeler

das Abendessen,- [abendessen]	akşam yemeği	**brechen** [brehen]	kırmak
		dabei [dabay]	bu arada, yanında
berühmt [berü:mt]	meşhur		
das Bett,en [bet]	yatak	**einige** [aynige]	birkaç

zu Bett gehen [tsu bet ge:en]	yatmak, yatağa gitmek	**gern haben** [gern ha:ben]	sevmek
bitte sehr [bitte ze:r]	birşey değil	**der Hahn,..e** [ha:n]	musluk
das Essen,- [essen]	yemek	**der Löffel,-** [löffel]	kaşık
das Fleisch [flayş]	et	**die Magd,..e** [magd]	hizmetçi
das Frühstück,e [frü:ştük]	kahvaltı	**nach** [nah]	...den sonra
das Gemüse,n [gemü:ze]	sebze	**reinigen** [raynigen]	temizlemek
		die Schublade,n [şubla:de]	çekmece
		waschen [vaşen]	yıkamak
		wessen [vessen]	kimin

AÇIKLAMALAR

nach

«...den sonra» anlamına gelen bu kelime de aynı **mit** gibi kullanılır. Örneğin, «yemekten sonra» derken «sonra», «yemek» kelimesinin arkasında bulunmasına rağmen Almanca'da önünde bulunur, yani durum Türkçe'nin tam tersidir. **Nach**'dan sonra gelen isim mutlaka e-halinde bulunmalıdır.

nach der Schule	okuldan sonra
nach dem Abendessen	akşam yemeğinden sonra
nach dem Kino	sinemadan sonra
nach dem Spaziergang	gezintiden sonra

Görüldüğü gibi **nach**'dan sonra gelen **die Schule, das Abendessen, das Kino, der Spaziergang** isimleri e-halinde bulunmaktadır.

Nach der Schule besuche ich meinen Vater.	Okuldan sonra babamı ziyaret ediyorum.
Ich gehe nach dem Abendessen zu Bett.	Akşam yemeğinden sonra yatıyorum.
Wir schreiben unsere Übungen nach dem Kino.	Sinemadan sonra çalıştırmalarımızı yazıyoruz.
Die Kinder schlafen nach dem Spaziergang.	Çocuklar gezintiden sonra uyuyorlar.

einige

«Birkaç» anlamına gelen bu kelime çoğul bir isimle birlikte kullanılır. Birkaç tane olduğunu belirttiğimiz isim **einige** kelimesinden sonra yer alır.

die Kinder	çocuklar
einige Kinder	birkaç çocuk

— 3 —

die Betten	yataklar
einige Betten	birkaç yatak
die Gabeln	çatallar
einige Gabeln	birkaç çatal
die Autos	otomobiller
einige Autos	birkaç otomobil

Türkçe'de «birkaç» kelimesinden sonra gelen isim tekil halde bulunmasına karşılık Almanca'da çoğul halde bulunur. Yani, **einige**'den sonra gelen çoğul isim Türkçe'ye tekil olarak çevrilir. Örneğin, «birkaç çocuklar, birkaç yataklar» denmez.

Einige Kinder spielen im Garten.	Birkaç çocuk bahçede oynuyor(lar).
Der Vater liest einige Zeitungen.	Baba birkaç gazete okuyor.
Einige Männer arbeiten auf dem Feld.	Birkaç adam tarlada çalışıyor(lar).
Mein Vater kennt einige Ärzte.	Babam birkaç doktor tanıyor.
Die Magd wäscht einige Teller.	Hizmetçi birkaç tabak yıkıyor.
Einige Schüler schreiben die Übungen nicht.	Birkaç öğrenci çalıştırmaları yazmıyorlar.
Wir sehen einige Bäume auf dem Hügel.	Tepenin üstünde birkaç ağaç görüyoruz.

Gemüse - Fleisch

«Sebze» ve «et» anlamına gelen bu kelimeler artikelsiz ve tekil halde kullanılırlar. «Kahve» anlamına gelen **der Kaffee** kelimesinin de cümle içinde artikelsiz kullanıldığını öğrenmiştik.

Ich esse Fleisch.	Et yiyorum.
Hasan Bey isst oft Fleisch.	Hasan Bey ekseriya et yiyor.
Mein Vater trinkt Kaffe nach dem Abendessen.	Babam akşam yemeğinden sonra kahve içiyor.
Meine Mutter kocht Fleisch.	Annem et pişiriyor.
Manchmal kocht sie Gemüse.	Bazen sebze pişiriyor.

Yeni öğrendiğimiz kelimelerden **brechen** ve **waschen** fiilleri özel bir durum gösterirler. Dersin sonunda çekimleri verilmiştir.

FATMA ÇELİKEL

Ich bin Fatma Çelikel. Ich bin Hasan Çelikes Frau und Ahmet und Zeyneps Mutter. Ich stehe morgens sehr früh auf. Ich mache nach dem Frühstück die Betten und reinige die Zimmer. Hatice hilft mir dabei. Sie ist unsere Magd. Dann gehen wir in die Küche. Ich koche unser Essen immer am Morgen.

Ich bin jetzt mit Hatice in der Küche. Wir machen «börek»; Ahmet hat diese Speise sehr gern. Mein Mann isst oft Fleisch und Suppe, aber Zeynep hat Gemüse gern.

Wir haben einen Schrank in unserer Küche. Er steht hinter Hatice. Dort stehen unsere Teller und Gläser. Sie sehen zwei Schubladen unter dem Schrank. Ich lege unsere Messer, Gabeln und Löffel in diese Schubladen.

Sie sehen neben dem Fenster einen Hahn. Dort wäscht Hatice nach dem Essen, die Teller, Messer, Gabeln und Löffel. Manchmal bricht sie einige Teller.

Nach dem Abendessen sitze ich in unserem Wohnzimmer und lese die Zeitungen. Ich gehe oft früh zu Bett.

Sonntags besucht uns manchmal Herr Müller. Er kommt in die Küche und fragt mich:

«Was kochen Sie Fatma Hanım? Wieder Ihre berühmte Suppe?»

FATMA ÇELİKEL

Ben Fatma Çelikel'im. Hasan Çelikel'in karısı, Ahmet ve Zeyneb'in annesiyim. Sabahları erken kalkıyorum. Kahvaltıdan sonra yatakları yapıyor ve odaları temizliyorum. Bu arada Hatice bana yardım ediyor. O bizim hizmetçimizdir. Sonra mutfağa gidiyoruz. Yemeğimizi daima sabahleyin pişiriyorum.

Şimdi Hatice ile mutfaktayım. Börek yapıyoruz; Ahmet bu yemeği çok seviyor. Kocam ekseriya et ve çorba yer, ama Zeynep sebze sever.

Mutfağımızda bir dolabımız var. Haticenın arkasında duruyor. Orada

bizim tabaklarımız ve bardaklarımız duruyor. Dolabın altında iki çekmece görüyorsunuz. Bıçaklarımızı, çatallarımızı ve kaşıklarımızı bu çekmecelere koyuyorum.

Pencerenin yanında bir musluk görüyorsunuz. Orada Hatice yemekten sonra tabakları, bıçakları, çatalları ve kaşıkları yıkıyor. Bazan birkaç tabak kırıyor.

Pazarları bazan Bay Müller bizi ziyaret ediyor. Mutfağa geliyor ve bana soruyor:

«Ne pişiriyorsunuz Fatma Hanım? Yine meşhur çorbanızı mı?»

İN-HALİ ve İSİM TAMLAMALARI

ein, eine'nin in-hali

İn-halinde **ein, eines** şekline girer. İsmin sonuna **-s** veya **-es** eklenir.

ein Mann	**eines Mannes**
bir adam	bir adamın
ein Kind	**eines Kindes**
bir çocuk	bir çocuğun
ein Fischer	**eines Fischers**
bir balıkçı	bir balıkçının
ein Haus	**eines Hauses**
bir ev	bir evin
ein Auto	**eines Autos**
bir otomobil	bir otomobilin
ein Arzt	**eines Arztes**
bir doktor	bir doktorun

İn-halinde **eine, einer** şekline girer ve ismin sonuna hiçbir takı eklenmez.

eine Frau bir kadın	**einer Frau** bir kadının
eine Mutter bir anne	**einer Mutter** bir annenin
eine Lehrerin bir öğretmen	**einer Lehrerin** bir öğretmenin
eine Schülerin bir öğrenci	**einer Schülerin** bir öğrencinin

Reşat ist der Sohn eines Arztes.	Reşat bir doktorun oğludur.
Dieser Schüler ist der Sohn einer Lehrerin.	Bu öğrenci bir öğretmenin oğludur.
Ayşe ist die Frau eines Fischers.	Ayşe bir balıkçının hanımıdır.
Das ist der Brief eines Schülers.	Bu bir öğrencinin mektubudur.
Das sind die Bücher eines Lehrers.	Bunlar bir öğretmenin kitaplarıdır.
Das ist das Boot eines Fischers.	Bu bir balıkçının sandalıdır.
Er ist der Sohn eines Lehrers.	O bir öğretmenin oğludur.
Wir geben ihm das Buch eines Freundes.	Ona bir arkadaşın kitabını veriyoruz.
Meine Mutter steht vor der Tür eines Ladens.	Annem bir dükkânın kapısı önünde duruyor.
Die Kinder spielen im Garten eines Hauses.	Çocuklar bir evin bahçesinde oynuyorlar.
Wir spielen mit dem Ball eines Kindes.	Bir çocuğun topuyla oynuyoruz.
Das ist das Auto eines Arztes.	Bu bir doktorun otomobilidir.
Das ist das Zimmer eines Mädchens.	Bu bir kızın odasıdır.

mülkiyet sıfatlarının in-hali

Artikeli **der** ve **das** olan isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatları (**mein, dein, sein, ihr,...**) in-halinde sonlarına bir **-es** takısı alırlar. Ayrıca kendilerinden sonra gelen isim de **-s** veya **-es** takısı alır.

mein Haus evim	**meines Hauses** evimin
dein Sohn oğlun	**deines Sohnes** oğlunun
sein Zimmer odası	**seines Zimmers** odasının
ihr Auto otomobili	**ihres Autos** otomobilinin
unser Vater babamız	**unseres Vaters** babamızın
euer Lehrer öğretmeniniz	**eures Lehrers** öğretmeninizin
ihr Garten onların bahçesi	**ihres Gartens** onların bahçesinin

Artikeli **die** olan isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatları (**meine, deine, seine, ihre,...**) ise in-halinde sonlarına sadece bir **-r** takısı alırlar. Bunlardan sonra gelen ismin sonuna hiçbir takı gelmez.

meine Vase vazom	**meiner Vase** vazomun
deine Mutter annen	**deiner Mutter** annenin
seine Schwester kızkardeşi	**seiner Scwester** kızkardeşinin
ihre Katze kedisi	**ihrer Katze** kedisinin
unsere Lehrerin öğretmenimiz	**unserer Lehrerin** öğretmenimizin
eure Kinder çocuklarımız	**eurer Kinder** çocuklarınızın

ihre Bälle	**ihrer Bälle**
onların topları	onların toplarının
Ihre Traktoren	**ıhrer Traktoren**
traktörleriniz	traktörlerinizin

Çoğul isimlerin artikelinin **die** olduğunu ve bu sebepten bunların önünde artikeli **die** ola.. isimlerle kullanılan mülkiyet sıfatlarının geldiğini biliyoruz. Onun için çoğul isimlerin önündeki mülkiyet sıfatları da aynı yukarıdakiler gibi, sonlarına bir -r takısı alarak in-haline sokulurlar. İsmin sonuna bir takı gelmez.

Die Zeitung meines Vaters liegt auf dem Tisch.	Babamın gazetesi masanın üstünde bulunuyor.
Die Mappe deiner Mutter ist hier.	Annenin çantası buradadır.
Der Ball unserer Freunde ist rot.	Arkadaşlarımızın topu kırmızıdır.
Mehmet liest das Buch seines Bruders.	Mehmet biraderinin kitabını okuyor.
Das ist der Sohn eurer Lehrerin.	Bu öğretmeninizin oğludur.
Ich kenne den Lehrer meiner Kinder nicht.	Çocuklarımın öğretmenini tanımıyorum.
Der Sohn deiner Schwester ist ein Arzt.	Kızkardeşinin oğlu bir doktordur.
Der Bruder seines Vaters ist ein Soldat.	Onun babasının biraderi bir askerdir.
Ist das Haus Ihres Vaters gross?	Babanızın evi büyük müdür?
Die Mutter meines Freundes ist eine Lehrerin.	Arkadaşımın annesi bir öğretmendir.
Die Fenster unseres Zimmers sind klein.	Odamızın pencereleri küçüktür.
Die Tür seines Hauses ist hinten.	Evinin kapısı arkadadır.

ich	**breche**	**ich**	**wasche**
du	**brichst**	**du**	**wäschst**
er, sie, es	**bricht**	**er, sie, es**	**wäscht**
wir	**brechen**	**wir**	**waschen**
ihr	**brecht**	**ihr**	**wascht**
sie	**brechen**	**sie**	**waschen**
Sie	**brechen**	**Sie**	**waschen**

TEST 18

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Das ist die Zeitung des Vater ... . 2 — Ich gehe nach . Frühstück in die Schule. 3 — Das Mädchen geht mit sein Bruder . Kino. 4 — Das Auto mein . Vater ... steht vor . Garten. 5 — Einige Schüler hab keine Bücher. 6 — Der Laden mein ... Vater .... ist neben der Schule. 7 — Der Sohn unser Lehrerin .. ist fleissig. 8 — Ali ist der Sohn ein . Fischer . 9 — Der Garten ihr ... Haus .. ist gross. 10 — Die Tocher Arztes eine fleissige Schülerin.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Die Mappe deines Vaters ist dort.	A — Biraderinin arkadaşlarını tanıyor musun?
2 — Das ist die Katze meiner Schwester.	B — Kadının çiçeği vazodadır.
3 — Mehmet ist der Sohn eines Lehrers.	C — Bu kızkardeşimin kedisidir.
4 — Das ist die Schule der Tochter.	D — Arkadaşın babası yaşlıdır.
5 — Das Auto meines Freundes fährt schnell.	E — Babanın çantası oradadır.
6 — Die Blumen der Frau sind in der Vase.	F — Arkadaşlarımın otomobili hızlı gidiyor.
7 — Die Tür unseres Hauses ist hinten.	G — Kadının çiçekleri vazodadır.
8 — Der Laden eures Bruders ist neben der Schule.	H — Mehmet bir öğretmenin oğludur.
9 — Der Vater des Freundes ist alt.	İ — Evimizin kapısı arkadadır.
10 — Kennst du die Freunde deines Bruders?	J — Arkadaşımın otomobili hızlı gidiyor.
	K — Bu kız evlâdın okuludur.
	L — Biraderinizin dükkânı okulun yanındadır.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Ayşe bir balıkçının kızıdır.	**A — Das ist das Wohnzimmer der Familie.**
2 — Bu, ailenin oturma odasıdır.	
3 — Kimin babası bir doktordur?	**B — Die Fenster des Hauses sind klein.**
4 — Evin penceresi küçüktür.	
5 — Arkadaşımın babasını tanımıyorum.	**C — Der Ball meines Freundes ist gelb.**
6 — Kimin sandalyesi masanın yanındadır?	**D — Der Sohn seines Bruders ist ein Arzt.**
7 — Arkadaşımın topu sarıdır.	**E — Das Fenster des Hauses ist klein.**
8 — O, babasının gazetesini okuyor.	

ıradeınnin oğlu bir doktordur.

10 — Kızının saati güzel midir?

F — Ich kenne den Vater meines Freundes.

G — Wessen Vater ist ein Arzt?

H — Ich kenne den Vater meines Freundes nicht.

İ — Er liest die Zeitung seines Vaters.

J — Ayşe ist die Tochter eines Fischers.

K — Wessen Stuhl ist neben dem Tisch?

L — Ist die Uhr deiner Tochter schön?

D

Aşağıdaki cümlelerin altındaki dört şıktan hangisinin o cümlenin tamamen çoğula çevrilmiş şekli olduğunu bulunuz.

1 — Der Hut des Lehrers steht auf dem Tisch.

a — Die Hüte der Lehrer stehen auf den Tischen. b — Die Hüte des Lehrers sind auf den Tischen. c — Der Hut der Lehrer ist auf den Tischen. d — Hiçbiri

2 — Das Auto meines Vaters steht vor dem Garten.

a — Die Autos meines Vaters stehen vor den Gärten. b — Die Autos meiner Väter stehen vor dem Garten. c — Die Autos meiner Väter stehen vor den Gärten. d — Hiçbiri.

3 — Der Schüler trägt die Mappe des Lehrers.

a — Die Schüler tragen die Mappen des Lehrers. b — Die Schüler tragen die Mappen der Lehrer. c — Die Schüler tragen die Mappe der Lehrer. d — Hiçbiri.

4 — Die Schwester des Vaters ist eine Lehrerin.

a — Die Schwestern der Väter sind eine Lehrerin. b — Die Schwester der Väter ist eine Lehrerin. c — Die Schwester der Väter ist Lehrerinnen. d — Die Schwestern der Väter sind Lehrerinnen.

5 — Ist das Buch deines Freundes in der Mappe?

a — Sind die Bücher deiner Freunde in der Mappe? b — Sind die Bücher deiner Freunde in den Mappen? c — Sind das Buch deiner Freunde in den Mappen? d — Hiçbiri.

Test 17'nin yapılmış şekli

A. 1 — du 2 — die 3 — die 4 — das 5 — en 6 — en 7 — er, sie, es (ihr) 8 — ihr 9 — du 10 — kann

B. 1 — F 2 — B 3 — H 4 — L 5 — M 6 — C 7 — G 8 — İ 9 — K 10 — E

C. 1 — M 2 — A 3 — E 4 — İ 5 — H 6 — L 7 — B 8 — F 9 — K 10 — G

E. 1 — kann 2 — können 3 — kann 4 — können 5 — kann 6 — kann 7 — können 8 — könnt 9 — kann 10 — kann

F. 1 — Der Arzt kann dem Mann nicht helfen.
2 — Ich kann meine Mappe nicht finden.
3 — Die Kinder können heute einen Spaziergang machen.

37

LEHRSTÜCK SIEBENUNDDREISSIG

İşaret sıfatlarının in-hali

Bu dersimizde de işaret sıfatlarının, yani **dieser, diese, dieses** ve **jener, jene, jenes**'in ne şekilde in-haline sokulacağını öğreneceğiz.

Dieser ve **jener** *in-halinde* tıpkı **der**'*in* **des** *halini* alması gibi **dieses** ve **jenes** şekline girer, bunlardan sonra gelen isim sonuna bir **-s** veya **-es** eki alır.

dieser Garten	**dieses Gartens**
bu bahçe	bu bahçenin
dieser Baum	**dieses Baumes**
bu ağaç	bu ağacın
dieser Hügel	**dieses Hügels**
bu tepe	bu tepenin
dieser Freund	**dieses Freundes**
bu arkadaş	bu arkadaşın
jener Schüler	**jenes Schülers**
şu öğrenci	şu öğrencinin
jener Tisch	**jenes Tisches**
şu masa	şu masanın
jener Hund	**jenes Hundes**
şu köpek	şu köpeğin
jener Arzt	**jenes Arztes**
şu doktor	şu doktorun

Diese ve **jene** ise in-halinde aynı **die** artikelinin **der** oluşu gibi sonlarına bir **-r** takısı alırlar. Bunlardan sonra gelen isim aynı kalır, yani sonuna bir ek almaz. Artikeli **die** olan isimler de -in halinde sonlarına ek almazlar.

diese Klasse bu sınıf	**dieser Klasse** bu sınıfın
diese Freundin bu kız arkadaş	**dieser Freundin** bu kız arkadaşın
diese Schule bu okul	**dieser Schule** bu okulun
diese Uhr bu saat	**dieser Uhr** bu saatin
jene Frau şu kadın	**jener Frau** şu kadının
jene Vase şu vazo	**jener Vase** şu vazonun
jene Lampe şu lâmba	**jener Lampe** şu lâmbanın
jene Katze şu kedi	**jener Katze** şu kedinin

Dieses ve **jenes** in-halinde değişmez aynı kalırlar, yalnız bunlardan sonra gelen isim sonuna bir **-s** veya **-es** eki alır.

dieses Kino bu sinema	**dieses Kinos** bu sinemanın
dieses Kind bu çocuk	**dieses Kindes** bu çocuğun
dieses Gesicht bu yüz	**dieses Gesichts** bu yüzün
dieses Kleid bu elbise	**dieses Kleides** bu elbisenin

— 3 —

jenes Bein şu bacak	**jenes Beines** şu bacağın
jenes Buch şu kitap	**jenes Buches** şu kitabın
jenes Auto şu otomobil	**jenes Autos** şu otomobilin
jenes Zimmer şu oda	**jenes Zimmers** şu odanın

İşaret sıfatları çoğul isimlerin önünde **diese** ve **jene** şeklinde bulunurlar. İn-halinde bunların sonuna bir **-r** eklenerek **dieser** ve **jener** şekline getirilir. İsmin sonuna birşey eklenmez, isim aynı kalır.

diese Häuser bu evler	**dieser Häuser** bu evlerin
diese Blumen bu çiçekler	**dieser Blumen** bu çiçeklerin
diese Stühle bu sandalyeler	**dieser Stühle** bu sandalyelerin
diese Männer bu adamlar	**dieser Männer** bu adamların
jene Bleistifte şu kalemler	**jener Bleistifte** şu kalemlerin
jene Gläser şu bardaklar	**jener Gläser** şu bardakların
jene Schränke şu dolaplar	**jener Schränke** şu dolapların
jene Sofas şu kanapeler	**jener Sofas** şu kanapelerin

Özel durum gösteren isimler ve in-hali

Yirmibirinci derste, artikeli **der** olan ve çoğulda sonlarına **-n** veya **-en** eklenen isimlerin i- ve e-hallerinde özel bir durum gösterdiklerini belirtmiş ve bu konuyu örneklerle incelemiştik. Böyle özel bir durum gösteren isimlerin in-halleri de değişik bir şekilde yapılır. Bu çeşit isimlerin artikelleri **der** olduğuna göre in-halinde bu artikelin **des** şekline konup ismin sonuna da bir **-s** veya **-es** eklenmesi gerekirdi, ama özel bir durum gösterdikleri için sadece artikelleri **des** şekline konur, sonlarına **-s** veya **-es** eklenmez. Buna karşılık ismin sonuna çoğulda aldığı takı, yani **-n** veya **-en** gelir.

Şimdiye kadar özel durum gösteren şu isimleri öğrendik: **der Junge,n - der Soldat,en - der Bauer,n - der Herr,en - der Deutsche,n.**

der Junge	**des Jungen**
çocuk	çocuğun
der Soldat	**des Soldaten**
asker	askerin
der Bauer	**des Bauern**
çiftçi	çiftçinin
der Herr	**des Herrn**
bey	beyin
der Deutsche	**des Deutschen**
Alman	Almanın

Örneğin, **der Junge,** artikeli **der** olduğu ve çoğulda sonuna **-n** eki aldığına göre özel durum gösteren bir isimdir. Normal kurala göre bu ismin **des Junges** şeklinde in-haline sokulması gerekirdi. Ama özel bir durum gösterdiği için sonuna **-s** eklenmez, buna karşılık çoğulda aldığı takı, yani **-n** eklenir. Bunlardan **der Soldat** da özel durum gösteren bir isim olduğundan in-halinde artikeli **des** şekline konur ve sonuna da çoğulda aldığı takı, yani **-en** eklenir.

Önlerine mülkiyet sıfatları veya işaret sıfatları gelmiş özel durum gösteren isimler in-haline konurken önlerindeki bu mülkiyet sıfatları veya

işaret sıfatları normal kurala göre değişirler, ismin sonuna ise **-s** veya **-es** değil de, çoğulda aldığı takı, yani **-n** veya **-en** eklenir.

mein Junge çocuğum	**meines Jungen** çocuğumun
dein Soldat askerin	**deines Soldaten** askerinin
sein Bauer çiftçisi	**seines Bauern** çiftçisinin
unser Herr beyimiz	**unseres Herrn** beyimizin
dieser Deutsche bu Alman	**dieses Deutschen** bu Almanın
jener Junge şu çocuk	**jenes Jungen** şu çocuğun

Bu özel bir durum gösteren isimlerin çoğulları ise normal kurala göre in-haline sokulur. Yani sadece artikelleri **der** yapılır.

die Jungen çocuklar	**der Jungen** çocukların
die Soldaten askerler	**der Soldaten** askerlerin
die Bauern çiftçiler	**der Bauern** çiftçilerin
die Herren beyler	**der Herren** beylerin
die Deutschen Almanlar	**der Deutschen** Almanların

Artikeli **der** olan ve çoğulda sonlarına **-n** veya **-en** alan isimlerin büyük bir kısmı i-, e- ve in-hallerinde özel bir durum gösterirler. Kelimeleri öğrenirken böyle isimleri işaretlemeniz ve bunlara özellikle dikkat etmeniz gerekir.

Bu öğrendiklerimizle isim tamlamaları yapalım ve bunları cümle ve sorularda kullanalım.

Der Vater dieses Jungen arbeitet in unserem Laden.	Bu çocuğun babası dükkânımızda çalışıyor.
Die Pferde jenes Bauern laufen schnell.	Şu çiftçinin atları hızlı koşuyorlar.
Öffnest du die Fenster jenes Zimmers?	Şu odanın pencerelerini açıyor musun?
Der Stuhl jenes Kindes steht vor dem Schrank.	*Şu çocuğun sandalyesi dolabın* önünde duruyor.
Die Tochter dieser Frau ist meine Schülerin.	Bu kadının kızı benim öğrencimdir.
Die Autos dieser Männer stehen in dem Garten.	Bu adamların otomobilleri bahçede duruyorlar.
Die Schüler legen ihre Bleistifte in die Mappen; die Bleistifte jener Schüler sind in den Mappen.	Öğrenciler kalemlerini çantalara koyuyorlar; şu öğrencilerin kalemleri çantalardadır.
Hasan Bey kennt den Vater dieses Mädchens.	Hasan Bey bu kızın babasını tanıyor.
Die Frau jenes Deutschen ist eine Deutschlehrerin.	Şu Almanın karısı bir Almanca öğretmenidir.
Die Katze dieser Frau schläft unter dem Stuhl.	Bu kadının kedisi sandalyenin altında uyuyor.
Die Tür dieser Schule ist hinten.	Bu okulun kapısı arkadadır.
Wir sehen die Boote jener Fischer.	Şu balıkçıların sandallarını görüyoruz.
Der Lehrer kennt die Mütter dieser Kinder nicht.	Öğretmen bu çocukların annelerini tanımıyor.
Der Sohn jenes Mannes ist ein fleissiger Schüler.	Şu adamın oğlu çalışkan bir öğrencidir.
Das Buch jener Schülerin liegt auf dem Tisch.	Şu öğrencinin kitabı masanın üstünde duruyor.

Die Lehrerin jener Kinder steht vor der Schule.	Şu çocukların öğretmeni okulun önünde duruyor.
Der Bruder dieser Frau ist ein Arzt.	Bu kadının erkek kardeşi bir doktordur.
Der Laden dieses Fischers ist neben dem Kino.	Bu balıkçının dükkânı sinemanın yanındadır.
Die Zigaretten meines Vaters liegen auf dem Tisch.	Babamın sigaraları masanın üstünde bulunuyorlar.
Das Zimmer jenes Freundes hat zwei Fenster.	Şu arkadaşın odasının iki penceresi var.
Die Gärten dieser Häuser sind klein.	Bu evlerin bahçeleri küçüktür.
Die Türen jener Klassen sind nicht offen.	Şu sınıfların kapıları açık değildir.
Die Uhr dieses Mannes geht nach.	Bu adamın saati geri kalıyor.
Die Betten jener Kinder sind in dem Schlafzimmer.	Şu çocukların yatakları yatak odasındadır.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

Almancada «Nasılsınız? Anneniz nasıl? Babanız nasıl? Nasılsın? Kardeşlerin nasıl?» gibi hatır sormak için şu kalıbı kullanabiliriz:

Wie geht es.....?

Burada boş bırakılan yere hatırını sorduğumuz şahsı gösteren ismin veya şahıs zamirinin e-haline konmuş şeklini getirmelisiniz.

Wie geht es Ihnen?	Nasılsınız? (tekil - bir kişiye soruluyor)
Wie geht es dir?	Nasılsın?
Wie geht es euch?	Nasılsınız? (çoğul - çok kişiye soruluyor)
Wie geht es ihm?	O nasıl?
Wie geht es ihr?	O nasıl?

Örneğin, «Nasılsınız?» derken «siz» diye hitap ettiğimiz birisinin hatırını sorduğumuz belli oluyor. Bu «siz» kelimesinin karşılığı «**Sie**» olduğuna göre boş bırakılan yere «**Sie**»nin e-hali, yani **Ihnen** getirilmiştir. «Nasılsın?» derken «sen» diye hitap ettiğimiz birisine hatır sorduğumuz belli olur. Onun için boş bırakılan yere «sen» anlamına gelen **du**'nun e-hali, yani **dir** getirilmiştir.

Hatırını sorduğumuz şahsı bir şahıs zamiri değil de bir isim gösteriyorsa boş bırakılan yere bu ismin e-haline konmuş şekli getirilir.

Wie geht es deinem Vater?	Baban nasıl?
Wie geht es deiner Mutter?	Annen nasıl?
Wie geht es seinem Bruder?	Erkek kardeşi nasıl?
Wie geht es euren Söhnen?	Oğullarınız nasıl?
Wie geht es Ihrer Schwester?	Kız kardeşiniz nasıl?
Wie geht es dem Schüler?	Öğrenci nasıl?
Wie geht es der Frau?	Kadın nasıl?
Wie geht es dem Bauern?	Çiftçi nasıl?
Wie geht es den Fischern?	Balıkçılar nasıl?

«Baban nasıl?» derken Almancada «baban» kelimesinin karşılığı olan **dein Vater** kelimesi e-haline sokularak, yani **deinem Vater** şeklinde kalıptaki boş yere konulmaktadır.

Bu soruya cevap vermek için de şu kalıbı kullanabiliriz:

Es geht ..... gut. (nicht gut, schlecht)

Bu kalıpta da boş bırakılan yerde daima e-halinde bir isim bulunur.

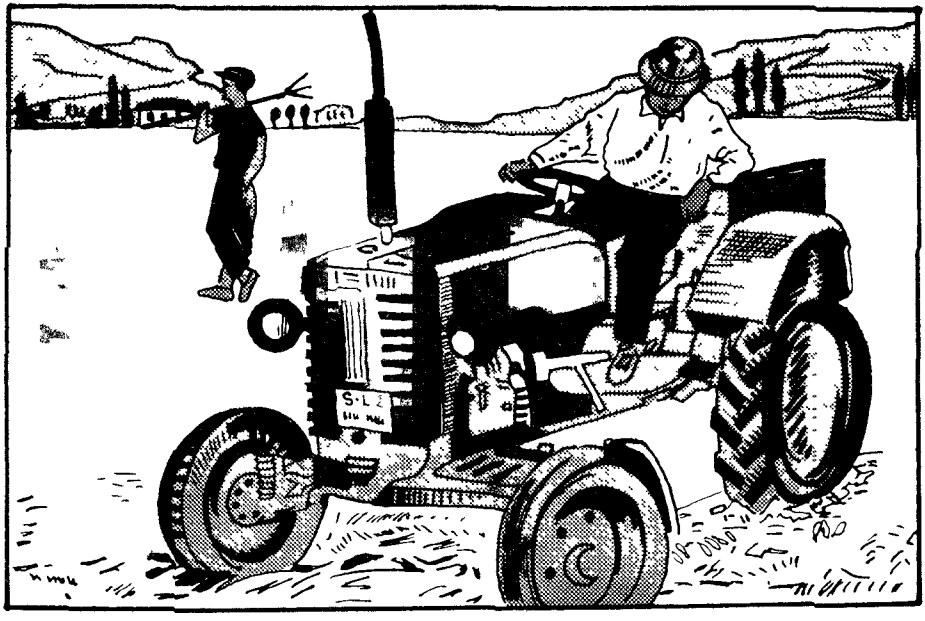
Es geht mir gut.	İyiyim.
Es geht ihm nicht gut.	O iyi değil.
Es geht uns schlecht.	Kötüyüz. (Sağlığımız, durumumuz kötü)
Es geht meinen Söhnen gut.	Oğullarım iyidir.
Es geht meinem Vater nicht gut.	Babam iyi değildir.
Danke, es geht mir gut.	Teşekkür ederim, iyiyim.
Danke es geht uns gut.	Teşekkür ederiz, iyiyiz.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

38

LEHRSTÜCK ACHTUNDDREISSIG

Öğrenilecek kelimeler

der Arbeiter,- [arbayter]	işçi	**gewinnen** [gevinnen]	kazanmak
		der Helfer,- [helfer]	yardımcı
die Baumwolle [baumvolle]	pamuk	**herein** [herayn]	içeri
		die Hütte,n [hütte]	kulübe
faul [faul]	tembel	**kaufen** [kaufen]	satın almak

die Modenzeitschrift,en [mo:dentsaytşrift]	moda mecmuası	**der Tee,s** [te:]	çay
müde [mü:de]	yorgun	**tun** [tu:n]	yapmak
der Schuh,e [şu:]	ayakkabı	**ziemlich** [tsi:mlih]	oldukça
schuldig [şuldih]	borçlu, suçlu	**zurückkehren** (*) [tsurükke:ren]	(geri) dönmek

AÇIKLAMALAR

şimdiki zaman ve geniş zaman

Şimdiki zaman bir işin şimdi, o esnada yapıldığını gösterir.

Bir kitap okuyorum.
Babası bir mektup yazıyor.
Öğrenci derslerini çalışıyor.
Gezmeye gidiyoruz.

Geniş zaman ise her zaman tekrarlanan alışılagelmiş bir işi belirtir.

Sabahları erken kalkarım. (her sabah)
Hafta sonları sinemaya giderim. (her hafta sonu)
Patates severim. (her zaman)
Çocuklar çok top oynarlar. (genellikle bütün çocuklar)

Ekseriya bu işin hep tekrarlandığı «sabahları, akşamları, her zaman gibi bir kelimeyle de belirtilir.

Almancada şimdiye kadar fiillerin şimdiki zamandaki şekillerini öğrendik. Geniş zaman da bu şimdiki zaman şeklindeki fiillerle belirtilir. Yani Almancada, Türkçede olduğu gibi şimdiki zaman ve geniş zaman için iki ayrı şekil yoktur, her ikisi de şimdiye kadar öğrendiğimiz şekille anlatılır.

Almanca bir cümlede şimdiki zamanda bulunan bir fiili Türkçeye şimdiki zamanda mı veya geniş zamanda mı çevireceğimizi cümlenin anlamından yahut parçanın, paragrafın anlam bütünlüğünden sezeriz. Türkçede kulağa hangi şekil hoş geliyorsa o tercih edilmelidir. Ama cümle içinde fiilin mutlaka geniş zamanda Türkçeye çevrilmesini gerektiren kelimeler varsa geniş zamanda Türkçeye çevirmelisiniz.

«Öğrenilecek kelimeler» bölümündeki kelimelerden **zurückkehren** ayrılabilen fiillerdendir. Cümle içinde **zurück** takısı ayrılır ve en sona gider, ikinci yerde **kehren** fiilinin şahıslara göre çekimlenmiş şekli kullanılır.

— 3 —

HASAN ÇELİKEL

Ich bin Hasan Çelikel. Ich bin Fatma Çelikels Mann und Ahmets und Zeyneps Vater. Ich habe einen Bauernhof. Ich bin ein Bauer. Mein Bauernhof ist nicht klein, sondern er ist ziemlich gross. Ich säe Weizen und Kartoffeln, aber dieses Jahr säe ich auch Baumwolle. Ich habe einen Helfer. Er heisst Recep. Er ist der Mann unserer Magd. Sie wohnen in einer Hütte hinter unserem Haus. Recep hat einen Sohn. Er heisst Selim. Selim ist fünf Jahre alt. Er geht noch nicht in die Schule.

Recep ist oft auf den Feldern, denn einige Arbeiter sind sehr faul. Selim geht mit seinem Vater. Recep fährt manchmal mit unserem Traktor auf die Felder. Sie sehen auf dem Bild unseren Traktor. Er ist ganz neu. Wir gewinnen viel Zeit mit diesem Traktor.

Ich habe neunzig Kühe. Sie sehen meine Kühe nicht, denn sie sind auf den Feldern. Ich habe noch viele Tiere in meinem Bauernhof.

Ich stehe morgens früh auf. Nach dem Frühstück gehe ich auf die Felder. Ahmet, mein Sohn, kommt oft mit mir. Am Nachmittag kehren wir sehr müde zurück. Meine Frau öffnet die Tür und sagt:

«Kommt herein! Kommt herein! Euer Tee ist bereit. Ihr seid sehr müde. Ach, Ahmet, deine Schuhe sind wieder schmutzig. Mach sie sauber, bitte!»

Ahmet tut das nicht gerne. Er geht neben Zeynep und sagt:

«Zeynep... Kannst du meine Schuhe reinigen? Ich kaufe dir eine Modenzeitschrift.»

Zeynep lacht und antwortet:

«Gut! Ich reinige deine Schuhe, aber du bist mir noch tausend Modenzeitschriften schuldig!»

HASAN ÇELİKEL

Ben Hasan Çelikel'im. Ben Fatma Çelikel'in kocası ve Ahmet ile (ve)

Zeynep'in babasıyım. Bir çiftliğim var. Bir çiftçiyim. Çiftliğim küçük değil, oldukça büyüktür. Buğday ve patates ekerim, ama bu sene pamuk da ekiyorum. Bir yardımcım var. Onun ismi Recep'tir. Hizmetçimizin kocasıdır. Bizim evin arkasında bir kulübede oturuyorlar. Recep'in bir oğlu var. İsmi Selim. Selim beş yaşındadır. O henüz okula gitmiyor.

Recep ekseriya tarlalardadır, çünkü birkaç işçi çok tembeldir. Selim babasıyla gidiyor. Recep bazen traktörümüzle tarlalara gidiyor. Resimde traktörümüzü görüyorsunuz. O tamamen yenidir. Bu traktörle çok zaman kazanıyoruz.

Doksan ineğim var. İneklerimi görmüyorsunuz, çünkü tarlalardadırlar. Çiftliğimde daha çok hayvanlarım var.

Sabahları erken kalkarım. Kahvaltıdan sonra tarlalara giderim. Ahmet, oğlum, ekseriya benimle gelir. Öğleden sonra çok yorgun döneriz. Karım kapıyı açar ve:

«İçeri gelin (girin)! İçeri gelin! Çayımız hazır! Çok yorgunsunuz. Ah, Ahmet, ayakkabıların gene kirli. Temizle onları, lütfen!» der.

Ahmet bunu memnuniyetle (seve seve) yapmaz. Zeynep'in yanına gider ve:

«Zeynep... Ayakkabılarımı temizleyebilir misin? Sana bir moda mecmuası alırım.» der.

Zeynep güler ve:

«Pekiyi! Ayakkabılarını temizlerim, ama bana daha bin moda mecmuası borçlusun!» der.

Sorular ve cevaplar

Was ist Hasan Bey?
Hasan Bey nedir?

Hasan Bey ist ein Bauer.
Hasan Bey bir çiftçidir.

Sät Hasan Bey auch Baumwolle?
Hasan Bey pamuk da ekiyor mu?

Ja, Hasan Bey sät auch Baumwolle.
Evet, Hasan Bey pamuk da ekiyor.

Wessen Sohn geht nicht in die Schule?
Kimin oğlu okula gitmiyor?

Receps Sohn geht nicht in die Schule.
Recep'in oğlu okula gitmiyor.

Warum geht Recep oft auf die Felder?
Recep niye ekseriya tarlalara gidiyor?

Er geht oft auf die Felder, denn einige Arbeiter sind faul.
O ekseriya tarlalara gidiyor, çünkü birkaç işçi tembeldir.

Wieviel Kühe hat Hasan Bey?
Hasan Bey'in kaç ineği var?

Hasan Bey hat neunzig Kühe.
Hasan Bey'in doksan ineği var.

Warum kehren Hasan Bey und sein Sohn müde zurück?
Hasan Bey ve oğlu niçin yorgun dönüyorlar?

Sie kehren müde zurück, denn sie arbeiten viel.
Yorgun dönüyorlar, çünkü çok çalışıyorlar.

Kann Recep mit dem Traktor fahren?
Recep traktörle gidebilir mi?

Ja, er kann mit dem Traktor fahren.
Evet, o traktörle gidebilir.

Wo wohnen Recep und seine Frau?
Recep ve karısı nerede oturuyorlar?

Sie wohnen in einer Hütte.
Bir kulübede oturuyorlar.

Warum reinigt Ahmet seine Schuhe nicht?
Ahmet niçin ayakkabılarını temizlemiyor?

Er reinigt sie nicht, denn er ist faul.
O onları temizlemiyor, çünkü o tembeldir.

Wessen Schuhe sind immer schmutzig?
Kimin ayakkabıları daima kirlidir?

Ahmets Schuhe sind immer schmutzig.
Ahmet'in ayakkabıları daima kirlidir

Wieviel Kinder hat Hasan Bey?
Hasan Bey'in kaç çocuğu var?

Hasan Bey hat zwei Kinder.
Hasan Beyin iki çocuğu var.

Arbeitet Fatma Hanım auch auf den Feldern?
Fatma Hanım da tarlalar da çalışıyor mu?

Nein, sie arbeitet nicht auf den Feldern, denn sie ist eine Hausfrau.
Hayır, o tarlalarda çalışmıyor, çünkü o bir ev hanımıdır.

Kommt Hasan Bey am Mittag nach Hause?
Hasan Bey öğleyin eve gelir mi?

Ja, er kommt am Mittag nach Hause
Evet, o öğleyin eve gelir.

Cümleler

Ich öffne den Brief meiner Mutter.	Annemin mektubunu açıyorum.
Das Auto jenes Mannes fährt schnell.	Şu adamın otomobili hızlı gidiyor.
Der Vater dieses Jungen ist ein Bauer.	Bu çocuğun babası bir çiftçidir.
Die Freundin unserer Schwester besucht uns am Sonntag.	Kızkardeşimizin arkadaşı bizi pazar günü ziyaret ediyor.
Kann der Sohn dieses Mannes hier warten?	Bu adamın oğlu burada bekliyebilir mi?
Die Uhr meines Freundes geht vor.	Arkadaşımın saati ileri gidiyor.
Der Vater dieses Kindes hat keine Zeit.	Bu çocuğun babasının vakti yok.
Die Katze seiner Schwester hat ein kleines Bett.	Kızkardeşinin kedisinin küçük bir yatağı var.
Der Hund des Bauern schläft vor der Tür.	Çiftçinin köpeği kapının önünde uyuyor.
Die Stühle unserer Schule sind gelb.	Okulumuzun sandalyeleri sarıdır.
Die Fenster dieses Ladens sind klein.	Bu dükkânın pencereleri küçüktür.
Die Magd der Hausfrau hilft ihr nicht.	Ev hanımının hizmetçisi ona yardım etmiyor.
Die Arbeiter des Bauern gehen nach Hause.	Çiftçinin işçileri eve gidiyorlar.
Der Sohn des Fischers sitzt im Boot seines Vaters.	Balıkçının oğlu babasının sandalında oturuyor.
Der Schüler legt die Bücher in die Mappe seines Freundes.	Öğrenci kitapları arkadaşının çantasına koyuyor.
Die Kinder gehen mit ihren Freunden ins Kino.	Çocuklar arkadaşlarıyla sinemaya gidiyorlar.
Ich spiele nach dem Essen mit meiner Schwester.	Yemekten sonra kızkardeşimle oynuyorum.

Nach dem Spaziergang macht der Schüler seine Hausaufgaben.	Gezintiden sonra öğrenci ev ödevlerini yapıyor.
Das kleine Kind geht mit seinem Bruder ins Kino.	Küçük çocuk erkek kardeşi ile sınemaya gidiyor.
Die Schule beginnt nach einer Stunde.	Okul bir saat sonra başlıyor.
Ahmet und Zeynep spielen im Garten mit einem Ball.	Ahmet ve Zeynep bahçede bir topla oynuyorlar.
Der Hund spielt mit der Katze.	Köpek kediyle oynuyor.
Nach der Schule gehe ich mit ihm nach Hause.	Okuldan sonra onunla eve gidiyorum.
Ali, kannst du schnell nach Hause laufen und meine Tasche bringen?	Ali, hemen eve koşup çantamı getirebilir misin?
Ali kann die Mappe nicht finden.	Ali çantayı bulamıyor.
Der Vater dieses Mädchens kann gut Deutsch sprechen.	Bu kızın babası iyi Almanca konuşabilir.
Die Tochter jenes Deutschen kann nicht gut Türkisch sprechen.	Şu Almanın kızı iyi Türkçe konuşamaz.
Der Arzt kann dem Mann nicht mehr helfen.	Doktor adama artık (daha fazla) yardım edemez.
Kann er diesen Brief lesen?	Bu mektubu okuyabilir mi?
Könnt ihr um acht Uhr wieder kommen?	Saat sekizde tekrar gelebilir misiniz?
Das Pferd kann diesen Korb tragen.	At bu sepeti taşıyabilir.
Einige Schüler machen mit ihren Lehrern einen Spaziergang.	Birkaç öğrenci öğretmenleriyle bir gezinti yapıyorlar.
Meine Mutter kann keine Suppe kochen.	Annem çorba pişiremez.
Viele Bauern haben Traktoren.	Birçok çiftçinin traktörleri var.
Viele Männer rauchen.	Birçok adam sigara içiyor.
Einige Schüler besuchen den Lehrer.	Birkaç öğrenci öğretmeni ziyaret ediyor.
Warum können die Kinder nicht im Garten spielen?	Çocuklar niçin bahçede oynayamazlar?

Aşağıdaki şemalarda artikellerin, mülkiyet ve işaret sıfatlarının in-halinde nasıl değiştiklerini görüyorsunuz.

a. **der, die, das**

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**der Mann** adam	**die Frau** kadın	**das Buch** kitap	**die Kinder** çocuklar
İn-Hali	**des Mannes** adamın	**der Frau** kadının	**des Buches** kitabın	**der Kinder** çocukların

b. **ein, eine**

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**ein Mann** bir adam	**eine Frau** bir kadın	**ein Buch** bir kitap	**Bücher** kitaplar
İn-Hali	**eines Mannes** bir adamın	**einer Frau** bir kadının	**eines Buches** bir kitabın	— —

c. mülkiyet sıfatları

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**mein Mann** **dein Mann** **ihr Mann**	**meine Frau** **deine Frau** **seine Frau**	**mein Buch** **dein Buch** **sein Buch**	**meine Kinder** **deine Kinder** **seine Kinder**
İn-Hali	**meines Mannes** **deines Mannes** **ihres Mannes**	**meiner Frau** **deiner Frau** **seiner Frau**	**meines Buches** **deines Buches** **seines Buches**	**meiner Kinder** **deiner Kinder** **seiner Kinder**

Yukarıdaki şemada mülkiyet sıfatlarının ilk üçü gösterilmiştir. Diğerleri de in-halinde aynı takıları alırlar.

d. işaret sıfatları

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**dieser Mann** bu adam	**diese Frau** bu kadın	**dieses Buch** bu kitap	**diese Kinder** bu çocuklar
İn-Hali	**dieses Mannes** bu adamın	**dieser Frau** bu kadının	**dieses Buches** bu kitabın	**dieser Kinder** bu çocukların

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**jener Mann** şu adam	**jene Frau** şu kadın	**jenes Buch** şu kitap	**jene Kinder** şu çocuklar
İn-Hali	**jenes Mannes** şu adamın	**jener Frau** şu kadının	**jenes Buches** şu kitabın	**jener Kinder** şu çocukların

TEST 19

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Er öffnet Brief sein .. Mutter. 2 — Der Schüler legt den Bleistift in . Mappe sein . Freund . . 3 — Das Kind spielt nach .. Essen mit sein . Schwester. 4 — Die Schüler gehen mit ihr . Lehrer Kino. 5 — . Fenster dies . . Haus . . sind sehr klein. 6 — Einig ... Schüler . faul. 7 — Die Arbeiter fahren mit Traktor auf Feld. 8 — Dies . .. Kind kann gut Deutsch sprechen. 9 — Der Hund . die Katze spiel : . auf dem Sofa. 10 — Kann er . acht Uhr *aufsteh*. . ?

B

A Listesi		B Listesi
1 — Kann der Schüler diesen Brief lesen?	A	— Bu kadının oğlu öğrencimdir.
	B	— Baban nasıl?
2 — Der Lehrer kennt die Väter dieser Kinder nicht.	C	— Teşekkür ederim, iyiyim.
	D	— Şu evin pencereleri kapalı mıdır?
3 — Wie geht es Ihrem Vater?		
4 — Sind die Fenster jenes Hauses geschlossen?	E	— Şu kızın kedisi sandalyenin üstünde oturuyor.
5 — Der Sohn des Bauern arbeitet auf dem Feld.	F	— Öğretmen bu çocuğun babasını tanımıyor.
6 — Danke, es geht mir gut.	G	— Babanız nasıl?
7 — Der Sohn jenes Deutschen kann gut Türkisch sprechen.	H	— Şu Almanın oğlu iyi Türkçe konuşabilir.
8 — Nach der Schule gehe ich mit meinem Freund ins Kino.	İ	— Çiftçinin oğlu tarlada çalışıyor.
9 — Die Katze jenes Mädchens sitzt auf dem Stuhl.	J	— Öğrenci bu mektubu okuyabilir mi?
10 — Der Sohn dieser Frau ist mein Schüler.	K	— Öğretmen bu çocukların babalarını tanımıyor.
	L	— Okuldan sonra arkadaşımla sinemaya gidiyorum.

C

A Listesi		B Listesi
1 — Anneniz nasıl?	A	**— Die Uhr meines Vaters geht**
2 — Birkaç öğrenci arkadaşlarıy-		**vor.**

la bir gezinti yapıyorlar.
3 — Birçok adam sigara içiyor.
4 — Bu kadının oğlu burada bekliyebilir mi?
5 — Bu çocuğun babası bir doktordur.
6 — Erkek kardeşi nasıl?
7 — Teşekkür ederiz, iyiyiz.
8 — Babamın saati geri kalıyor.
9 — Babamın saati ileri gidiyor
10 — İşçiler ağacın altında uyuyorlar.

B — Wie geht es ihren Brüdern?
C — Wie geht es Ihrer Mutter?
D — Die Arbeiter schlafen unter dem Baum.
E — Danke, es geht uns gut.
F — Die Uhr meines Vaters geht nach.
G — Der Vater jenes Kindes ist ein Arzt.
H — Einige Schüler machen mit ihren Freunden einen Spaziergang.
İ — Wie geht es seinem Bruder?
J — Kann der Sohn dieser Frau hier warten?
K — Der Vater dieses Kindes ist ein Arzt.
L — Viele Männer rauchen Zigaretten.

D

Aşağıdaki isim tamlamalarında boş bırakılan yerleri doldurunuz. Cevaplar kâğıdına sadece boş bırakılan yerlere koyduğunuz ekleri yazınız.

1 — der Hut dies e.s. Lehrer s.... 2 — das Kleid mein e.r. Mutter ....
3 — das Auto jen .e s. Deutsch.. 4 — die Kinder dies .e.r. Frauen .....
5 — der Apfel jen .e.s. Junge n.... 6 — der Freund sein .e.s. Söhne....
7 — die Klasse jen e..e. Schüler s.... 8 — die Vase dein .e.r Tochter ...
9 — die Bälle ihr e.e. Kinder ... 10 — die Mappe Ihr e.e. Lehrerin ....

Test 18'in yapılmış şekli

A. 1 — s 2 — dem 3 — em, ins 4 — es, s, dem 5 — en 6 — es, s 7 — er 8 — es, s 9 — es, es 10 — des
B. 1 — E 2 — C 3 — H 4 — K 5 — J 6 — G 7 — İ 8 — L 9 — D 10 — A
C. 1 — J 2 — A 3 — G 4 — E 5 — H 6 — K 7 — C 8 — İ 9 — D 10 — L
D. 1 — a 2 — c 3 — b 4 — d 5 — b

39

LEHRSTÜCK NEUNUNDDREISSIG

WOLLEN

Türkçe'de «Bugün sinemaya gitmek istiyorum. - Annem size gelmek istiyor. - Biraz gezmek istiyoruz.» gibi cümlelerde gördüğümüz «istemek» fiili Almanca'da **wollen** [vollen] ile karşılanır. **Wollen** cümle içinde aynı **können** gibi kullanılır.

Örneğin, «gitmek istiyorum, gitmek istiyorsun, gitmek istiyor,...» derken «gitmek» fiilinin hiç değişmediğini, buna karşılık «istemek» fiilinin şahıslara göre çekimlendiğini görüyoruz. Almanca'da da **wollen** yardımcı fiili aynı şekilde şahıslara göre çekimlenir. Yalnız özel bir durum gösterdiği için çekimlenmesini iyi öğrenmek gerekir.

wollen
ich will
du willst
er will
sie will
es will
wir wollen
ihr wollt
sie wollen
Sie wollen

Können ile yapılan cümlelerde genellikle baştan ikinci yerde **können'**in özneye göre çekimlenmiş şeklinin bulunduğunu ve yapmaya muktedir ol-

duğumuz işi gösteren fiilin de cümlenin en sonunda yer aldığını öğrenmiştiniz.

Wollen yardımcı fiilini de cümle içinde aynı şekilde kullanırız. **Wollen**'in cümlenin öznesine göre çekimlenmiş şekli ikinci yere, yapmak istediğimiz şeyi gösteren fiil değişmeden mastar halinde en sona konur.

lesen	okumak
Ich lese.	Okuyorum.
Ich will lesen.	Okumak istiyorum.
Du willst lesen.	Okumak istiyorsun.
Er will lesen.	Okumak istiyor.
Sie will lesen.	Okumak istiyor.
Es will lesen.	Okumak istiyor.
Wir wollen lesen.	Okumak istiyoruz.
Ihr wollt lesen.	Okumak istiyorsunuz.
Sie wollen lesen.	Okumak istiyorlar.
Sie wollen lesen.	Okumak istiyorsunuz.

singen	şarkı söylemek
Ich will singen.	Şarkı söylemek istiyorum.
Du willst singen.	Şarkı söylemek istiyorsun.
Er will singen.	Şarkı söylemek istiyor.
Sie will singen.	Şarkı söylemek istiyor.
Es will singen.	Şarkı söylemek istiyor.
Wir wollen singen.	Şarkı söylemek istiyoruz.
Ihr wollt singen.	Şarkı söylemek istiyorsunuz.
Sie wollen singen.	Şarkı söylemek istiyorlar.
Sie wollen singen.	Şarkı söylemek istiyorsunuz.

Şimdi **wollen** ile daha uzun cümleler yapalım.

Ich will heute abend ins Kino gehen.	Bu akşam sinemaya gitmek istiyorum.
Du willst mir nicht helfen.	Bana yardım etmek istemiyorsun.
Er will seine Hausaufgaben nicht schreiben.	Ev ödevlerini yazmak istemiyor.
Sie will die Fenster des Zimmers schliessen.	Odanın pencerelerini kapamak istiyor.
Es will jetzt schlafen.	Şimdi uyumak istiyor.
Wir wollen nach der Schule mit unserem Lehrer sprechen.	Okuldan sonra öğretmenimizle konuşmak istiyoruz.
Ihr wollt keine Bücher lesen.	Kitap(lar) okumak istemiyorsunuz.
Sie wollen heute ihre Freunde besuchen.	Bugün arkadaşlarını ziyaret etmek istiyorlar.

Sie wollen um fünf Uhr kommen. Saat beşte gelmek istiyorsunuz.

Görüldüğü gibi **wollen** ile cümle kuruluşu kolaydır. Cümlede ikinci yere **wollen**'in çekimlenmiş şeklini, en sona da asıl fiili mastar halinde getirmek yeter.

Cümlenin öznesi şahıs zamiri değil de bir tekil isimse, öbür fiillerde olduğu gibi cümlede ikinci yere **wollen**'in **er, sie, es** ile kullanılan şekli, yani **will** gelir. Özne çoğul ise **wollen** olduğu gibi, hiç değişmeden kullanılır. Her iki halde de esas fiil, yani yapmak istediğimiz işi gösteren fiil gene en sonda yer alır .

Der Schüler will den Lehrer etwas fragen.	Öğrenci öğretmene birşey sormak istiyor.
Mein Vater will mir eine neue Mappe kaufen.	Babam bana yeni bir çanta satın almak istiyor.
Die Kinder wollen nicht mehr arbeiten, denn sie sind sehr müde.	Çocuklar artık çalışmak istemiyorlar, çünkü onlar çok yorgundur.
Die Mutter will die Lampe über den Tisch hängen.	Anne lâmbayı masanın üzerine asmak istiyor.
Ahmet und Zeynep wollen nach dem Frühstück einen Spaziergang machen.	Ahmet ve Zeynep kahvaltıdan sonra bir gezinti yapmak istiyorlar.
Die Schwester will die Vase neben das Radio stellen.	Kızkardeş vazoyu radyonun yanına koymak istiyor.
Der Mann will mit dem Arzt sprechen.	Adam doktorla konuşmak istiyor.
Der Junge will dem Freund sein Zimmer zeigen.	Çocuk arkadaşa odasını göstermek istiyor.
Unser Bruder will um neun Uhr abfahren.	Erkek kardeşimiz saat dokuzda hareket etmek istiyor.
Die Schüler wollen nach Hause gehen.	Öğrenciler eve gitmek istiyorlar.
Die Mädchen wollen im Garten spielen.	Kızlar bahçede oynamak istiyorlar.
Die Mutter will heute Fleisch kochen.	Anne bugün et pişirmek istiyor.
Sein Vater will nicht mehr rauchen.	Babası artık sigara içmek istemiyor.
Der Mann will seinem Sohn einen Brief schreiben.	Adam oğluna bir mektup yazmak istiyor.
Diese Deutschen wollen hier bleiben.	Bu Almanlar burada kalmak istiyorlar.

Ali will vor dem Bahnhof warten.	Ali istasyonun önünde beklemek istiyor.

soru

Cümleyi soru haline koymak için fiili başa getirmek gerektiğini daha önce öğrenmiştiniz. **Wollen**'i de cümlenin başına getirirsek soru cümlesi yapılmış olur.

Ich will gehen.	Gitmek istiyorum.
Will ich gehen?	(Gitmek istiyor muyum?) Gideyim mi?
Willst du gehen?	Gitmek istiyor musun?
Will er gehen?	Gitmek istiyor mu?
Will sie gehen?	Gitmek istiyor mu?
Will es gehen?	Gitmek istiyor mu?
Wollen wir gehen?	(Gitmek istiyor muyuz?) Gidelim mi?
Wollt ihr gehen?	Gitmek istiyor musunuz?
Wollen sie gehen?	Gitmek istiyorlar mı?
Wollen Sie gehen?	Gitmek istiyor musunuz?
Willst du zu Hause bleiben?	Evde kalmak istiyor musun?
Wollt ihr mir eure Bücher geben? kommen?	Bana kitaplarınızı vermek istiyor musunuz?
Wollen die Freunde heute abend kommen?	Arkadaşlar bu akşam gelmek istiyorlar mı?
Will Ahmet mit uns ins Kino kommen?	Ahmet bizimle sinemaya gelmek istiyor mu?
Wollen die Töcher ihrer Mutter helfen?	Kızlar annelerine yardım etmek istiyorlar mı?
Wollen sie Kaffee trinken?	Kahve içmek istiyor musunuz?
Will der Bauer arbeiten?	Çiftçi çalışmak istiyor mu?
Wollen die Bauern Kartoffeln säen?	Çiftçiler patates ekmek istiyorlar mı?
Wollen die Jungen mit dem Ball spielen?	Çocuklar topla oynamak istiyorlar mı?

MÜSSEN

Türkçe'de «Bu işi bugün bitirmeye mecburuz. - Bu çalıştırmaları yapmaya mecburum. - Küçük çocuk babasının sözünü dinlemeye mecburdur.» gibi cümlelerde kullandığımız «mecbur olmak» yardımcı fiili Almanca'da **müssen** [müssen] ile karşılanır. Ekseriya Türkçe'de «mecbur olmak» yerine daha başka kelimeler kullanırız. Örneğin, «Gitmeye mecburum.» ye-

rine «Gitmeliyim.» veya «Gitmem gerekiyor.» «Gitmek zorundayım» da denebilir. Cümle içinde bunlardan hangisi kulağa hoş geliyorsa onu tercih etmemiz gerekir.

Können, wollen ve **müssen** yardımcı fiilleri hepsi belirli bir guruptandır. Bu gurupta daha başka yardımcı fiiller de vardır. Bunların hepsi cümle içinde aynı şekilde kullanılırlar. Hepsi özel bir durum gösterirler, kendilerine özgü bir çekimleri vardır.

Müssen şu şekilde çekimlenir:

müssen
ich muss
du musst
er muss
sie muss
es muss
wir müssen
ihr müsst
sie müssen
Sie müssen

Bu yardımcı fiil de aynı **können** ve **wollen** gibi kullanılır.

danken	teşekkür etmek
Ich danke.	Teşekkür ederim.
Ich muss danken.	Teşekkür etmeye mecburum.
Du musst danken.	Teşekkür etmeye mecbursun.
Er muss danken.	Teşekkür etmeye mecburdur.
Sie muss danken.	Teşekkür etmeye mecburdur.
Es muss danken.	Teşekkür etmeye mecburdur.
Wir müssen danken.	Teşekkür etmeye mecburuz.
Ihr müsst danken.	Teşekkür etmeye mecbursunuz.
Sie müssen danken.	Teşekkür etmeye mecburlar.
Sie müssen danken.	Teşekkür etmeye mecbursunuz.
finden	bulmak
Ich muss finden.	Bulmaya mecburum.
Du musst finden.	Bulmaya mecbursun.
Er muss finden.	Bulmaya mecburdur.
Sie muss finden.	Bulmaya mecburdur.
Es muss finden.	Bulmaya mecburdur.
Wir müssen finden.	Bulmaya mecburuz.
Ihr müsst finden.	Bulmaya mecbursunuz.

Sie müssen finden.	Bulmaya mecburlar.
Sie müssen finden.	Bulmaya mecbursunuz.
Ich muss am Nachmittag meinen Freund besuchen.	Öğleden sonra arkadaşımı ziyaret etmeye mecburum.
Du musst am Abend deine Hausaufgaben schreiben.	Akşamleyin ev ödevlerini yazmak zorundasın.
Er muss jeden Morgen früh aufstehen.	Her sabah erken kalkmaya mecburdur.
Sie muss jetzt den Vogel füttern.	Şimdi kuşu beslemesi gerekiyor.
Es muss dort sitzen.	Orada oturmaya mecburdur.
Wir müssen nach Hause gehen.	Eve gitmeye mecburuz.
Ihr müsst eurem Lehrer danken.	Öğretmeninize teşekkür etmeniz gerekiyor.
Sie müssen zu Bett gehen.	Yatmaya gitmeye mecbursunuz.
Sie müssen am Dienstag wieder kommen.	Salı günü tekrar gelmek zorundasınız.
Hasan Bey muss auf dem Feld arbeiten.	Hasan Bey tarlada çalışmaya mecburdur.
Die Schüler müssen dieses Buch lesen.	Öğrenciler bu kitabı okumaya mecburdur.
Das Kind muss diese Kartoffeln nach Hause tragen.	Çocuk bu patatesleri eve taşımaya mecburdur.
Die Kinder müssen viel schlafen.	Çocukların çok uyumaları gerekiyor.
Die Schüler müssen noch eine Stunde in der Schule bleiben.	Öğrenciler bir saat daha okulda kalmaya mecburlar.
Ali muss seine Übungen jetzt schreiben, denn er geht heute abend ins Kino.	Ali çalıştırmalarını şimdi yazmaya mecburdur, çünkü bu akşam sinemaya gidiyor.
Mein Vater muss morgens um sieben Uhr aufstehen.	Babam sabahları saat yedide kalkmak zorundadır.
Der Bruder muss morgen früh abfahren.	Erkek kardeş yarın erken hareket etmeye mecburdur.
Unser Freund muss am Nachmittag zu uns kommen.	Arkadaşımız öğleden sonra bize gelmeye mecburdur.
Der Lehrer muss den Schülern antworten.	Öğretmen öğrencilere cevap vermeye mecburdur.
Der Junge muss seinem Vater helfen.	Çocuk babasına yardım etmeye mecburdur.
Ich muss meinen Vater fragen; vielleicht kann ich mit euch kommen.	Babama sormaya mecburum, belki sizinle gelebilirim.
Die Frau muss diesen Eimer nach Hause tragen.	Kadın bu kovayı eve taşımaya mecburdur.

Wir müssen jetzt zurückkehren, denn es ist acht Uhr.	Şimdi dönmeye mecburuz, çünkü saat sekizdir.
Die Kinder müssen in ihrem Zimmer spielen.	Çocuklar odalarında oynamaya mecburlar.
Der Sohn des Bauern muss auf dem Feld arbeiten.	Çiftçinin oğlu tarlada çalışmaya mecburdur.

soru

Müssen'i cümlenin başına alarak o cümleyi soru haline getirebiliriz.

Ich muss schlafen.	Uyumaya mecburum.
Muss ich schlafen?	Uyumaya mecbur muyum?
Musst du schlafen?	Uyumaya mecbur musun?
Muss er schlafen?	Uyumaya mecbur mudur?
Muss sie schlafen?	Uyumaya mecbur mudur?
Muss es schlafen	Uyumaya mecbur mudur?
Müssen wir schlafen?	Uyumaya mecbur muyuz?
Müsst ihr schlafen?	Uyumaya mecbur musunuz?
Müssen sie schlafen?	Uyumaya mecburlar mı?
Müssen Sie schlafen?	Uyumaya mecbur musunuz?
Musst du jetzt gehen?	Şimdi gitmeye mecbur musun?
Müssen die Kinder diese Übungen schreiben?	Çocuklar bu çalıştırmaları yazmaya mecburlar mı?
Muss deine Mutter in die Schule kommen?	Annen okula gelmeye mecbur mudur?
Müssen wir heute zu Hause bleiben?	Bugün evde kalmaya mecbur muyuz?
Muss ich früh aufstehen?	Erken kalkmaya mecbur muyum?
Müssen die Jungen im Garten spielen?	Çocuklar bahçede oynamaya mecburlar mı?
Muss Mehmet vor diesem Laden warten?	Mehmet bu dükkânın önünde beklemeye mecbur mu?
Muss er jenes Buch lesen?	Şu kitabı okumaya mecbur mudur?
Muss mein Sohn noch mehr arbeiten?	Oğlum daha fazla çalışmaya mecbur mudur?
Muss das Mädchen jetzt nach Hause gehen?	Kız şimdi eve gitmeye mecbur mudur?
Muss ich dir helfen?	Sana yardım etmeye mecbur muyum?
Musst du in diesem Zimmer arbeiten?	Bu odada çalışmaya mecbur musun?
Muss die Schwester um vier Uhr abfahren?	Kız kardeş saat dörtte hareket etmeye mecbur mudur?
Muss Zeynep jeden Morgen in die Schule gehen?	Zeynep her sabah okula gitmeye mecbur mudur?
Muss Ahmet zu Hause bleiben?	Ahmet evde kalmaya mecbur mudur?

Muss Fatma Hanım auf dem Feld arbeiten?	Fatma Hanım tarlada çalışmaya *mecbur mudur?*
Muss Hasan Bey nach dem Frühstück aufs Feld gehen?	Hasan Bey kahvaltıdan sonra tarlaya gitmeye mecbur mudur?
Müssen Recep und sein Sohn viel arbeiten?	Recep ve oğlu çok çalışmaya mecburlar mı?

wollen, müssen ve soru kelimeleri

Was willst du sagen?	Ne söylemek istiyorsun?
Was musst du bringen?	Ne getirmeye mecbursun?
Wer will zu Hause bleiben?	Kim evde kalmak istiyor?
Wer muss zu Hause bleiben?	Kim evde kalmaya mecburdur?
Wen will die Mutter rufen?	Anne kimi çağırmak istiyor?
Wen müssen die Kinder suchen?	Çocuklar kimi aramaya mecburlar?
Wem will der Vater ein Buch kaufen?	Baba kime bir kitap satın almak istiyor?
Wem müssen die Jungen den Ball geben?	Çocuklar topu kime vermeye mecburlar?
Wieviel Äpfel willst du mir bringen?	Bana kaç elma getirmek istiyorsun?
Wieviel Stunden muss der Schüler arbeiten?	Öğrenci kaç saat çalışmaya mecburdur?
Wo muss das Kind schlafen?	Çocuk nerede uyumaya mecburdur?
Wo will er warten?	O nerede beklemek istiyor?
Wohin will die Mutter fahren?	Anne nereye gitmek istiyor?
Wohin muss der Sohn diesen Korb tragen?	Oğul bu sepeti nereye taşımaya mecburdur?
Warum wollen Mehmet und Ayşe nicht spielen?	Mehmet ve Ayşe niçin oynamak istemiyorlar?
Warum muss er zu Hause bleiben?	Niçin evde kalmaya mecburdur?
Wann wollt ihr uns besuchen?	Ne zaman bizi ziyaret etmek istiyorsunuz?
Wann muss die Freundin kommen?	Kız arkadaş ne zaman gelmeye mecburdur?
Welches Mädchen muss die Teller reinigen?	Hangi kız tabakları temizlemeye mecburdur?
Welche Magd muss immer viel arbeiten?	Hangi hizmetçi daima çok çalışmaya mecburdur?
Welcher Arbeiter will nicht arbeiten?	Hangi işçi çalışmak istemiyor?
Wessen Sohn will uns besuchen?	Kimin oğlu bizi ziyaret etmek istiyor?
Wessen Vater muss in die Schule kommen?	Kimin babası okula gelmeye mecburdur?

40

LEHRSTÜCK VIERZIG

ÖZET

I

Almanca'da saati sormak için iki soru öğrendik:

Wieviel Uhr ist es? [vi:fi:l u:r ist es]
Wie spät ist es? [vi: şpe:t ist es]

Saat başlarında zamanı anlatmak için şu kalıp kullanılabilir:

Es ist .....Uhr.

Burada boş bırakılan yere saati gösteren sayılar konur.

Es ist zwei Uhr.	Saat ikidir.
Es ist vier Uhr.	Saat dörttür.
Es ist zehn Uhr.	Saat ondur.

Türkçe'de «var» ve «geçiyor» ile anlattığımız kesirli saatleri söylemek için de şu kalıpları kullanabiliriz:

Es ist ..... vor .....
Es ist ..... nach.....

Buradaki ilk boşluğa dakika, sonrakine saat yerleştirilmelidir.

Es ist zehn vor acht.	Sekize on var.
Es ist zwanzig vor sieben.	Yediye yirmi var.
Es ist Viertel vor elf.	Onbire çeyrek var.

Es ist fünf nach fünf.	Beşi beş geçiyor.
Es ist acht nach sechs.	Altıyı sekiz geçiyor.
Es ist Viertel nach drei.	Üçü çeyrek geçiyor.

Buçukları anlatmak için şu kalıp kullanılır:

Es ist halb .....

Yalnız buçukların söylenmesinde Türkçe ile Almanca arasında önemli bir fark vardır. Almanca'da buçuk olan saatin bir fazlası söylenir. Yani yukarıda boş bırakılan yere, buçuk olan saatin bir fazlasını koymanız gerekir.

Es ist halb zwölf.	Onbirbuçuk.
Es ist halb acht.	Yedibuçuk.
Es ist halb zwei.	Birbuçuk.

Um wieviel Uhr? [um vi:fi:l u:r]

Türkçe'ye «Saat kaçta?» şeklinde çevrilir. Bu soruya şu kalıp kullanılarak cevap verilebilir:

Um ..... **Uhr.**

Buradaki boşluğa saati gösteren rakkam veya rakkamlar konulmalıdır.

Um wieviel Uhr stehst du auf?	**Ich stehe um sieben Uhr auf.**
Saat kaçta kalkıyorsun?	Saat yedide kalkıyorum.
Um wieviel Uhr beginnt das Kino?	**Das Kino beginnt um acht Uhr.**
Sinema saat kaçta başlıyor?	Sinema saat sekizde başlıyor.
Um wieviel Uhr fährt der Zug ab?	**Der Zug fährt um zwei Uhr ab.**
Tren saat kaçta hareket ediyor?	Tren saat ikide hareket ediyor.

Die Uhr ve **die Stunde** kelimelerinin her ikisi de Türkçe'ye «saat» olarak çevrilmelerine rağmen Almanca'da ayrı ayrı yerlerde kullanılırlar.

Die Uhr kelimesi, «duvar saati, masa saati» gibi bir eşya olan saat anlamına gelir.

Mein Vater will mir eine Uhr kaufen.	Babam bana bir saat satın almak istiyor.
Er kann die Uhr an die Wand hängen.	Saati duvara asabilir.

Die Uhr kelimesi bir de yukarıda öğrendiğimiz gibi «saat dört, saat sekiz» gibi saatin kaç olduğunu gösteren deyimlerdeki «saat» anlamında kullanılır.

— 3 —

Die Stunde kelimesi ise 60 dakikalık zamanı anlatan «(bir) saat» anlamındadır. Saatin kaç olduğunu değil de, bir işin ne kadar sürdüğünü gösterir.

Ich kann heute drei Stunden arbeiten.	Bugün üç saat çalışabilirim.
Eine Stunde hat sechzig Minuten.	Bir saatin altmış dakikası vardır.
Der Lehrer muss jeden Tag sechs Stunden in der Schule bleiben.	Öğretmen her gün altı saat okulda kalmaya mecburdur.

II

Son olarak iki yeni soru kelimesi öğrendik:

wann?	ne zaman?
wessen?	kimin?

Wann kannst du uns besuchen?	Bizi ne zaman ziyaret edebilirsin?
Wann will er diesen Brief schreiben?	Bu mektubu ne zaman yazmak istiyor?
Wann müsst ihr zurückkehren?	Ne zaman dönmek zorundasınız?
Wessen Sohn spielt dort?	Kimin oğlu orada oynuyor?
Wessen Frau kommt in die Schule?	Kimin hanımı okula geliyor?
Wessen Buch liegt auf dem Tisch?	Kimin kitabı masanın üstünde bulunuyor?

III

Viele ve **einige,** anlamları hemen hemen birbirine zıt, ama kullanılışları birbirinin aynı iki kelimedir. **Viele** [fi:le], «çok, birçok» anlamına, **einige** [aynige] ise «birkaç» anlamına gelir. Bunlardan sonra gelen, yani «çok» veya «birkaç» tane olan şeyi gösteren isim daima çoğul halde bulunur.

viele Bäume	(çok) birçok ağaç
viele Eier	birçok yumurta
viele Gäste	birçok misafir
einige Läden	birkaç dükkân
einige Rosen	birkaç gül
einige Schüsseln	birkaç kâse

Görüldüğü gibi **viele** ve **einige** kelimelerinden sonra gelen isim Almanca'da çoğul halde bulunmasına rağmen Türkçe'ye tekil olarak çevrilir.

Wir haben viele Bäume in unserem Garten.	Bahçemizde birçok ağaç var.
Hasan Bey hat viele Pferde.	Hasan Beyin birçok atı var.
Einige Schüler arbeiten nicht.	Birkaç öğrenci çalışmıyor.
Einige Kinder spielen hinter dem Haus.	Birkaç çocuk evin arkasında oynuyor(lar).

IV

«ile» anlamına gelen **mit** [mit] kelimesiyle, «... den sonra» anlamına gelen **nach** [nah] kelimesi aynı şekilde kullanılır. Bu kelimelerden sonra gelen isim (veya şahıs zamiri) daima e-halinde bulunur.

ich	ben
mit mir	benle (benimle)
der Zug	tren
mit dem Zug	tren ile
die Zeitungen	gazeteler
mit den Zeitungen	gazeteler ile
das Frühstück	kahvaltı
nach dem Frühstück	kahvaltıdan sonra
die Schule	okul
nach der Schule	okuldan sonra
das Essen	yemek
nach dem Essen	yemekten sonra

Das Kind spielt mit seinen Freunden.	Çocuk arkadaşlarıyla oynuyor.
Der Schüler spricht mit dem Lehrer.	Öğrenci öğretmenle konuşuyor.
Wollen Sie Kaffee mit Milch trinken?	Kahveyi sütle mi içmek istiyorsunuz?
Mein Vater fährt mit seinem Auto.	Babam otomobiliyle gidiyor.
Der Bauer fährt mit dem Traktor aufs Feld.	Çiftçi traktörle tarlaya gidiyor.
Ich gehe nach dem Frühstück in die Schule.	Kahvaltıdan sonra okula gidiyorum.
Wir machen nach dem Essen einen Spaziergang.	Yemekten sonra bir gezinti yapıyoruz.
Nach dem Kino kehren die Kinder nach Hause zurück.	Sinemadan sonra çocuklar eve dönüyorlar.

Nach dem Spaziergang machen die Schüler ihre Hausaufgaben.	Gezintiden sonra öğrenciler ev ödevlerini yapıyorlar.
Der Vater kommt nach einer Stunde.	Baba bir saat sonra geliyor.

V

Können, wollen, müssen yardımcı fiilleri cümle içinde aynı şekilde kullanılırlar. Aynı şekilde kullanılan daha başka yardımcı fiiller de vardır. Bunları ileriki derslerimizde göreceğiz. **Können,** «-bilmek, muktedir olmak», **wollen** «...istemek», **müssen** ise «mecbur olmak» şeklinde Türkçe'ye çevrilebilir. Bunlar cümle içinde genellikle ikinci yere, yani cümlenin fiilinin bulunduğu yere, asıl fiil ise en sona gelir. Hepsi çekimlenirken özel bir durum gösterirler. Şimdi bunları görelim:

	können
ich	**kann**
du	**kannst**
er, sie, es	**kann**
wir	**können**
ihr	**könnt**
sie	**können**
Sie	**können**

	wollen
ich	**will**
du	**willst**
er, sie, es	**will**
wir	**wollen**
ihr	**wollt**
sie	**wollen**
Sie	**wollen**

	müssen
ich	**muss**
du	**musst**
er, sie, es	**muss**
wir	**müssen**
ihr	**müsst**
sie	**müssen**
Sie	**müssen**

Ich kann mit dir kommen.	Seninle gelebilirim.
Kann dein Bruder heute kommen?	Erkek kardeşin bugün gelebilir mi?
Die Schüler können diese Übungen übersetzen.	Öğrenciler bu çalıştırmaları tercüme edebilirler.
Kann der Vater Deutsch sprechen?	Baba Almanca konuşabilir mi?
Die Kinder können in dem Garten spielen.	Çocuklar bahçede oynayabilirler.
Warum kann der Junge nicht laufen?	Çocuk niçin koşamıyor?
Welche Schülerin kann dieses Lehrstück lesen?	Hangi kız öğrenci bu dersi okuyabilir?
Wir wollen heute abend unseren Freund besuchen.	Bu akşam arkadaşımızı ziyaret etmek istiyoruz.
Ahmet will jetzt ein Buch lesen.	Ahmet şimdi bir kitap okumak istiyor.
Will die Mutter mit den Kindern spielen?	Anne çocuklarla oynamak istiyor mu?
Was will der Arzt kaufen?	Doktor ne satın almak istiyor?
Wer will ins Kino gehen?	Kim sinemaya gitmek istiyor?
Ahmet und Zeynep wollen ins Kino gehen.	Ahmet ve Zeynep sinemaya gitmek istiyorlar.
Der Bauer will mit seiner Frau einen Spaziergang machen.	Çiftçi karısıyla bir gezinti yapmak istiyor.
Der Schüler muss um acht Uhr in der Schule sein.	Öğrenci saat sekizde okulda olmaya mecburdur.
Muss der Bauer einen Traktor kaufen?	Çiftçi bir traktör almaya mecbur mudur?
Wohin muss Ali nach dem Essen gehen?	Ali yemekten sonra nereye gitmeye mecburdur?
Der Sohn muss um acht Uhr zu Hause sein.	Oğul saat sekizde evde olmaya mecburdur.
Ich kann nicht kommen, denn ich muss meiner Mutter helfen.	Gelemem, çünkü anneme yardım etmeye mecburum.
Mein Bruder muss mit diesem Zug fahren.	Erkek kardeşim bu trenle gitmeye mecburdur.

VI

İSMİN HALLERİNE GENEL BAKIŞ

Almanca'da isim dört halde bulunur: yalın hal, i-hali, e-hali, ve in-hali. Şimdiye kadar bunların hepsini öğrendiniz. Aşağıdaki şemalarda kısaca artikellerin, mülkiyet sıfatlarının ve işaret sıfatlarının bu hallerde nasıl değiştiklerini görüyorsunuz. Bu şemaları daima çok iyi bilmeniz gerekir.

a.) **der, die, das**

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**der Mann** adam	**die Frau** kadın	**das Kind** çocuk	**die Häuser** evler
İ-Hali	**den Mann** adamı	**die Frau** kadını	**das Kind** çocuğu	**die Häuser** evleri
E-Hali	**dem Mann** adama	**der Frau** kadına	**dem Kind** çocuğa	**den Häusern** evlere
İn-Hali	**des Mannes** adamın	**der Frau** kadının	**des Kindes** çocuğun	**der Häuser** evlerin

b.) **ein, eine, ein**

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**ein Mann** bir adam	**eine Frau** bir kadın	**ein Kind** bir çocuk	**Häuser** evler
İ-Hali	**einen Mann** bir adamı	**eine Frau** bir kadını	**ein Kind** bir çocuğu	**Häuser** evleri
E-Hali	**einem Mann** bir adama	**einer Frau** bir kadına	**einem Kind** bir çocuğa	**Häusern** evlere
İn-Hali	**eines Mannes** bir adamın	**einer Frau** bir kadının	**eines Kindes** bir çocuğun	— —

c.) mülkiyet sıfatları (sadece **mein** örnek olarak alınmıştır, ama takılar diğerleri için de aynıdır.)

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**mein Mann** kocam	**meine Frau** karım	**mein Kind** çocuğum	**meine Häuser** evlerim
İ-Hali	**meinen Mann** kocamı	**meine Frau** karımı	**mein Kind** çocuğumu	**meine Häuser** evlerimi
E-Hali	**meinem Mann** kocama	**meiner Frau** karıma	**meinem Kind** çocuğuma	**meinen Häusern** evlerime
İn-Hali	**meines Mannes** kocamın	**meiner Frau** karımın	**meines Kindes** çocuğumun	**meiner Häuser** evlerimin

d.) işaret sıfatları

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**dieser Mann** bu adam	**diese Frau** bu kadın	**dieses Kind** bu çocuk	**diese Häuser** bu evler
İ-Hali	**diesen Mann** bu adamı	**diese Frau** bu kadını	**dieses Kind** bu çocuğu	**diese Häuser** bu evleri
E-Hali	**diesem Mann** bu adama	**dieser Frau** bu kadına	**diesem Kind** bu çocuğa	**diesen Häusern** bu evlere
İn-Hali	**dieses Mannes** bu adamın	**dieser Frau** bu kadının	**dieses Kindes** bu çocuğun	**dieser Häuser** bu evlerin

	tekil			çoğul
Yalın Hal	**jener Mann** şu adam	**jene Frau** şu kadın	**jenes Kind** şu çocuk	**jene Häuser** şu evler
İ-Hali	**jenen Mann** şu adamı	**jene Frau** şu kadını	**jenes Kind** şu çocuğu	**jene Häuser** şu evleri
E-Hali	**jenem Mann** şu adama	**jener Frau** şu kadına	**jenem Kind** şu çocuğa	**jenen Häusern** şu evlere
İn-Hali	**jenes Mannes** şu adamın	**jener Frau** şu kadının	**jenes Kindes** şu çocuğun	**jener Häuser** şu evlerin

TEST 20

A

Boş bırakılan yerlere **können, wollen** veya **müssen** koyunuz.

1 — Das Kind seine Schuhle reinigen, denn sie sind schmutzig. 2 — Ich dieses Buch übersetzen, denn ich spreche gut Deutsch. 3 — Der Schüler den Lehrer etwas fragen. 4 — Der Junge kann nicht mit seinen Freunden gehen, denn er seinem Vater helfen. 5 — Wir ins Kino gehen. 6 — Mein Bruder jeden Morgen um sieben Uhr aufstehen, denn er geht um acht Uhr in die Schule. 7 — du jene Pferde sehen? 8 — der Junge diesen Eimer tragen? 9 — Meine Schwester nach dem Frühstück einen Spaziergang machen. 10 — Ihr jetzt zu Bett gehen, denn ihr steht morgens früh auf.

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Wir wollen im Garten spielen.**	A — Oğul babasına niçin mektup yazmak istiyor?
2 — **Der Schüler muss die Hausaufgaben schreiben.**	B — Babam bu akşam saat onda uyumak istiyor.
3 — **Ich kann vor dem Bahnhof warten.**	C — İstasyonun önünde bekleyebilirim.
4 — **Du kannst vor dem Bahnhof warten.**	D — Bu kitapları arkadaşıma verebilir miyim?
5 — **Du musst vor dem Bahnhof warten.**	E — Bahçede oynamak istiyorum.
6 — **Du willst vor dem Bahnhof warten.**	F — Oğul babasına niçin mektup yazmak istemiyor?
7 — **Mein Vater will heute abend um zehn Uhr schlafen.**	G — Öğrenci ev ödevlerini yazmaya mecburdur.
8 — **Kann ich dieses Buch meinem Freund geben?**	H — Bu kitabı arkadaşıma verebilir miyim?
9 — **Kann ich diese Bücher meinem Freund geben?**	İ — İstasyonun önünde bekleyebilirsin.
10 — **Warum will der Sohn dem Vater keinen Brief schreiben?**	J — İstasyonun önünde beklemek istiyorsun.
	K — Bahçede oynamak istiyoruz.
	L — İstasyonun önünde beklemeye mecbursun.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Kız çocuk evde kalmak istiyor.	**A — Das Mädchen kann zu Hause bleiben.**
2 — Kız çocuk evde kalmaya mecburdur.	**B — Das kleine Kind will vor dem Haus spielen.**

3 — Kız çocuk evde kalabilir.
4 — Annem bana bir saat satın almak istiyor.
5 — Bu çantayı arkadaşına vermeye mecburdur.
6 — Küçük çocuk evin önünde oynayabilir.
7 — Bu elmaları yiyebilir miyim?
8 — Kimin kızı sinemaya gitmek istiyor?
9 — Kim babasına yardım etmeye mecburdur?
10 — Erkek kardeşim saat altıda hareket etmek istiyor.

C — **Wer muss seinem Vater helfen?**
D — **Wessen Tochter kann ins Kino gehen?**
E — **Das Mädchen will zu Hause bleiben.**
F — **Er muss diese Mappe seinem Freund geben.**
G — **Mein Bruder will um sechs Uhr abfahren.**
H — **Das Mädchen muss zu Hause bleiben.**
İ — **Meine Mutter will mir eine Uhr kaufen.**
J — **Wessen Tochter will ins Kino gehen?**
K — **Das kleine Kind kann vor dem Haus spielen.**
L — **Kann ich diese Äpfel essen?**

F

Aşağıdaki tekil ve çoğul isimlerin herbirinin i-, e- ve in-hallerini yazınız. Altlarına Türkçe'lerini yazmanıza lüzum yoktur.

a — unser Bruder
b — jene Lehrerin
c — ein Kind
d — die Kühe

Test 19'un yapılmış şekli

A. **1 — den, er 2 — die, es, es 3 — dem, er 4 — em, ins 5 — die, es, es 6 — e, sind 7 — dem, das 8 — es 9 — und, en 10 — um, en**
B. **1 — J 2 — K 3 — G 4 — D 5 — İ 6 — C 7 — H 8 — L 9 — E 10 — A**
C. **1 — C 2 — H 3 — L 4 — J 5 — K 6 — İ 7 — E 8 — F 9 — A 10 — D**
D. **1 — es, s 2 — er, - 3 — es, en 4 — er, - 5 — es, n 6 — es, es 7 — es, s 8 — er, - 9 — er, - 10 — er, -**

41

LEHRSTÜCK EINUNDVIERZIG

DÜRFEN

Dürfen [dürfen] de **wollen, können, müssen** cinsinden bir yardımcı fiildir. Cümle içinde aynı bu yardımcı fiiller gibi kullanılır. Türkçe'ye « bilmek» olarak çevrilir. **Können**'in de aynı şekilde Türkçe'ye çevrildiğini gördük, ama bu iki yardımcı fiil arasında önemli bir fark vardır. **Können**'i yapmaya muktedir olduğumuz işleri gösteren yerlerde, **dürfen**'i ise yapmaya izinli olduğumuz, yani yapmamıza müsaade edilen işleri belirten yerlerde kullanırız.

Dürfen de bu gruptaki diğer yardımcı fiiller gibi özel bir durum gösterir. Çekimlenmesini onun için iyi öğrenmek gerekir.

	dürfen
ich	**darf**
du	**darfst**
er	**darf**
sie	**darf**
es	**darf**
wir	**dürfen**
ihr	**dürft**
sie	**dürfen**
Sie	**dürfen**

Dürfen'in cümle içinde aynı **wollen, können, müssen** gibi kullanıldığını söylemiştik. Şu halde **dürfen**'in cümlenin öznesine göre çekimlenmiş şekli ikinci yerde, yapmaya izinli olduğumuz işi gösteren fiil de en sonda bulunur.

rauchen	sigara içmek
Ich rauche.	Sigara içiyorum.
Ich darf rauchen.	Sigara içebilirim. (izinliyim)
Du darfst rauchen.	Sigara içebilirsin.
Er darf rauchen.	Sigara içebilir.
Sie darf rauchen.	Sigara içebilir.
Es darf rauchen.	Sigara içebilir.
Wir dürfen rauchen.	Sigara içebiliriz.
Ihr dürft rauchen.	Sigara içebilirsiniz.
Sie dürfen rauchen.	Sigara içebilirler.
Sie dürfen rauchen.	Sigara içebilirsiniz.
spielen	oynamak
Ich spiele.	Oynuyorum.
Ich darf spielen.	Oynayabilirim. (müsaade ediyorlar)
Du darfst spielen.	Oynayabilirsin.
Er darf spielen.	Oynayabilir.
Sie darf spielen.	Oynayabilir.
Es darf spielen.	Oynayabilir.
Wir dürfen spielen.	Oynayabiliriz.
Ihr dürft spielen.	Oynayabilirsiniz.
Sie dürfen spielen.	Oynayabilirler.
Sie dürfen spielen.	Oynayabilirsiniz.

Şimdi, **dürfen** ile uzun cümleler yapalım.

Ich frage meinen Vater: «Darf ich ins Kino gehen?»	Babama soruyorum: «Sinemaya gidebilir miyim?»
Mein Vater sagt: «Ja, du darfst ins Kino gehen.»	Babam söylüyor: «Evet, sinemaya gidebilirsin.»
Dürfen Paul und ich Sie heute abend besuchen?	Paul ve ben bu akşam sizi ziyaret edebilir miyiz?
Ihr dürft jetzt einen Spaziergang machen.	Şimdi bir gezinti yapabilirsiniz.
Dürfen die Kinder rauchen?	Çocuklar sigara içebilirler mi?
Nein, sie dürfen nicht rauchen.	Hayır, onlar sigara içemezler.
Mein Vater ist sehr alt; er darf keinen Kaffee trinken.	Babam çok yaşlıdır; kahve içemez.
Du darfst diesen Brief lesen.	Bu mektubu okuyabilirsin.
Die Jungen dürfen im Garten spielen.	Çocuklar bahçede oynayabilirler.

Ahmet darf nicht im Garten spielen, denn er reinigt seine Schuhe nicht.	Ahmet bahçede oynayamaz, çünkü ayakkabılarını temizlemiyor.
Wir fragen den Lehrer: «Dürfen wir am Nachmittag in der Schule bleiben?»	Öğretmene soruyoruz: «Öğleden sonra okulda kalabilir miyiz?»
Der Lehrer antwortet: «Ja, ihr dürft am Nachmittag in der Schule bleiben.»	Öğretmen cevap veriyor: «Evet, öğleden sonra okulda kalabilirsiniz.»
Darf ich dein Buch nehmen?	Kitabını alabilir miyim?
Ja, du darfst mein Buch nehmen.	Evet, kitabımı alabilirsin.
Sie dürfen in diesem Zimmer warten.	Bu odada bekleyebilirsiniz.
Darf ich deine Bilder sehen?	Resimlerini görebilir miyim?
Die Kinder dürfen keinen Spaziergang machen; sie müssen zu Hause bleiben.	Çocuklar bir gezinti yapamazlar; evde kalmaya mecburlar.
Sein Bruder darf noch nicht in die Schule gehen, denn er ist vier Jahre alt.	Erkek kardeşi henüz okula gidemez, çünkü o dört yaşındadır.
Sie dürfen im Kino nicht rauchen.	Sinemada sigara içemezsiniz.
Die kleinen Kinder dürfen nicht auf der Strasse spielen.	Küçük çocuklar caddede oynayamazlar.
Mein Sohn darf dieses Buch nicht lesen.	Oğlum bu kitabı okuyamaz.
Ihr dürft diese Äpfel essen.	Bu elmaları yiyebilirsiniz.
Jener Schüler darf heute seinen Freund besuchen.	Şu öğrenci bugün arkadaşını ziyaret edebilir.
Du darfst dort sitzen.	Orada oturabilirsin.
Die Schüler dürfen ihre Mappen auf den Tisch legen.	Öğrenciler çantalarını masanın üstüne koyabilirler.
Dürfen wir schlafen?	Uyuyabilir miyiz?
Die Autos dürfen hier nicht schnell fahren.	Otomobiller burada hızlı gidemezler.
Ich darf die Bücher meines Vaters nicht lesen.	Babamın kitaplarını okuyamam.
Der Sohn des Bauern darf mit dem Traktor fahren.	Çiftçinin oğlu traktörle gidebilir.
Ihre Tochter darf eine Modenzeitschrift kaufen.	Onların kızı bir moda mecmuası satın alabilir.
Ahmet darf keinen Ball kaufen, denn er hat einen Ball.	Ahmet bir top satın alamaz, çünkü onun bir topu var.

Bu örneklerde **dürfen**'in aynı **wollen, können, müssen** gibi kullanıldığını gördünüz.

Dürfen ile **können**'in Türkçe'ye aynen, yani « bilmek» şeklinde çevrildiğini belirtmiştik. Şimdi aralarındaki anlam farkını daha açıklayalım:

Ich kann diesen Brief lesen.
Bu mektubu okuyabilirim.

Bu cümledeki «okuyabilirim» den, mektubun anlayabileceğim bir şekilde veya dilde, yahut okunaklı bir yazıyla yazıldığı, onun için okuyabileceğimi, okumaya yetenekli, (muktedir = güçlü olduğumu) gösteren bir anlam çıkmaktadır.

Ich darf diesen Brief lesen.
Bu mektubu okuyabilirim.

Aynı şekilde Türkçe'ye çevrilmesine rağmen buradaki «okuyabilirim», mektubu (annem veya babam, veya mektubun sahibi) bana müsaade ettikleri için okuyabileceğimi göstermektedir.

ALMANCA'DA CÜMLE KURULUŞU

Şimdiye kadar çeşitli derslerde cümle kuruluşu hakkında bilgi verildi. Burada bütün bunları tekrar ele alıp, kalıplarla pekiştirerek daha genel bir şekilde incelemek istiyoruz.

Almanca'da özne, Türkçe'de olduğu gibi genellikle cümlenin başında bulunur. Cümleye «kim» veya «ne» sorularını sorunca bunlara cevap olan kelime veya kelime gurubu öznedir. Örneğin, **Mein Vater kauft einen Traktor.** - Babam bir traktör satın alıyor. - cümlesinde «Kim bir traktör satın alıyor?» diye sorarak «babam» kelimesinin cümlenin öznesi olduğunu buluruz.

Almanca'da fiil ikinci yerde bulunur. Yani birinci yerde öznenin bulunduğunu kabul edersek onun arkasından fiil gelir. İkinci yer, ikinci kelime demek değildir. Cümlenin öznesi dört kelimeden meydana gelebilir, o zaman fiil baştan beşinci kelime olur. Ama özneyi meydana getiren kelimelerin birinci yerde bulunduğunu kabul edersek fiil bunların hemen arkasında, yani ikinci yerde bulunur.

Nesne veya nesneler ise fiilden sonra yer alırlar. Bir cümlede birden fazla nesne olabilir. Bunlar cümleye «kimi» veya «neyi» soruları sorularak bulunabilir. Ayrıca «kime» veya «neye» sorularına cevap veren kelimeler de birer nesnedir.

Böyle, bir özne, fiil ve nesneden (nesnelerden) meydana gelen düzgün cümleleri şöyle bir kalıpta toplayabiliriz:

I	II	III
1. Ich	**öffne**	**das Fenster.**
2. Der Vater des Freundes	**kauft**	**einen Traktor.**
3. Unser Lehrer	**fragt**	**uns.**
4. Die Jungen	**haben**	**einen Ball.**
5. Die Mutter	**gibt**	**ihrem Sohn einen Apfel.**
6. Sie	**gibt**	**ihn ihm.**
7. Jene alten Frauen	**bringen**	**uns viele Bücher.**
8. Das Kind	**schreibt**	**seinem Vater einen Brief.**

Bu cümlelerin Türkçe'leri: 1. Pencereyi açıyorum. 2. Arkadaşın babası bir traktör satın alıyor. 3. Öğretmenimiz bize soruyor. 4. Çocuklar bir topa sahipler. 5. Anne oğluna bir elma (yı) veriyor. 6. O, onu ona veriyor. 7. Şu yaşlı kadınlar bize birçok kitap getiriyorlar. 8. Çocuk babasına bir mektup (u) yazıyor.

Görüldüğü gibi (I) numaralı yerde özneler, (II) numaralı yerde fiillerin öznelere göre çekimlenmiş şekilleri, (III) numaralı yerde de nesneler yer almaktadır. (5, 6, 7, 8) numaralı cümleler iki nesnelidir. Bu örnek cümleler sadece bu şekilde kurulabilir, kelimeler başka yerlerde bulunamaz. Birkaçını değişik şekillerde söylemek mümkünse de bunlar o zaman hemen hemen hiç kullanılmayan ve kulağa hiç hoş gelmeyen cümleler haline geleceklerinden üzerlerinde durmayacağız.

Yukarıdaki örneklerde bir kelimeden **(ich, sie)**, artikel de sayılırsa iki kelimeden **(unser Lehrer, jene Frauen,...)** ve dört kelimeden **(der Vater des Freundes)** meydana gelen özneler vardır. Fiil özneden sonra (bu özneyi meydana getiren kelimeler grubundan sonra), yani ikinci yerde bulunmaktadır ve görüldüğü gibi çoğu zaman baştan ikinci kelime değildir.

Bir cümlede muhakkak bir nesne olması gerekmez. Bunların yerine yer, zaman, durum bildiren başka kelimeler, tamlamalar gelebilir. Şimdi de böyle cümleleri gösteren bir kalıp yapalım:

I	II	III
1. Ich	**gehe**	**mit meinem Freund ins Kino.**
2. Sein Bruder	**wohnt**	**in diesem Haus.**
3. Die Schüler	**schreiben**	**jetzt ihre Hausaufgaben.**
4. Das Kind	**spielt**	**nachmittags mit seinen Freunden im Garten.**
5. Unser Vater	**liest**	**abends seine Zeitung.**
6. Die Schule	**beginnt**	**um acht Uhr.**

Bu cümlelerin Türkçe'leri: 1. Arkadaşımla sinemaya gidiyorum. 2. Erkek kardeşi bu evde oturuyor. 3. Öğrenciler şimdi ev ödevlerini yazıyorlar. 4. Çocuk, öğleden sonraları arkadaşlarıyla bahçede oynar. 5. Babamız akşamları gazetesini okur. 6. Okul saat sekizde başlıyor.

(I) numaralı yerde gene özneler, (II) numaralı yerde fiiller, (III) numaralı yerdeyse zaman, yer, durum bildiren kelimeler bulunmaktadır.

Bir cümlede özne muhakkak bizim (I) numarayla gösterdiğimiz birinci yerde bulunmaz. (III) numarayla gösterilen bölümde bulunan kelimelerden biriyle yer değiştirebilir. Örnekler:

I	II	III
1. Der Schüler	**geht**	**jetzt in die Schule.**
2. Jetzt	**geht**	**der Schüler in die Schule.**
3. In die Schule	**geht**	**der Schüler jetzt.**
4. Der Schüler	**schreibt**	**seine Hausaufgaben am Nachmittag.**
5. Am Nachmittag	**schreibt**	**der Schüler seine Hausaufgaben.**
6. Seine Hausaufgaben	**schreibt**	**der Schüler am Nachmittag.**

Bunların Türkçe'leri: 1. Öğrenci şimdi okula gidiyor. 2. Şimdi öğrenci okula gidiyor. 3. Okula öğrenci şimdi gidiyor. 4. Öğrenci ev ödevlerini öğleden sonra yazıyor. 5. Öğleden sonra öğrenci ev ödevlerini yazıyor. 6. Ev ödevlerini öğrenci öğleden sonra yazıyor.

Cümle içindeki bu yer değiştirmelerde şu noktalara dikkat etmeniz gerekir:

a.) Bir cümlede en başta gelen, yani bizim (I) numara ile gösterdiğimiz birinci yerde bulunan kelime veya kelimelerin muhakkak özne olması gerekmez. Buraya cümle içinde çeşitli görevlerde bulunan (yer, zaman, dudum, v.s. bildiren) kelimeler gelebilir. Özne cümlede «kim» veya «ne» sorusuna cevap veren kelimedir ve birinci yerde bulunması şart değildir.

Kalıpta birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerin öznesi **(der Schüler)** kelimesidir. Ama görüldüğü gibi ikinci ve üçüncü cümlede (I) numaralı bölümde yer almamaktadır.

b.) Cümlenin fiili mutlaka bizim (II) numara ile gösterdiğimiz yerde bulunur ve başka bir yere gidemez. Örnek olarak gösterdiğimiz kalıpta özne ve diğer kelimelerin yer değiştirmesine rağmen fiil ikinci yerde daima sabit kalmaktadır.

c.) Cümlede özellikle belirtmek istediğimiz kelime özneyle yer değiştirmekte, ve en başa getirilmektedir. Örneğin, yukarıdaki kalıpta birinci cümleki **jetzt** kelimesini başa alarak öğrencinin okula, biraz sonra, öğleden sonra,... değil de **şimdi** gittiğini belirtiriz. **In die Schule** kelime grubunu başa alarak da öğrencinin şimdi herhangi başka bir yere değil de **okula gittiğini** özellikle belirtiriz.

Türkçe'de de bir kelimenin üstünde durmak ve onu özellikle belirtmek, vurgulamak istediğimiz zaman kelimelerin sıralanışında böyle değişiklikler yapabiliriz. Kelimelerinin sıralanışı değişmiş Almanca cümlelerin Türkçe'ye de değişik değişik kelime sıralanışlarıyla çevrilmeleri bunu gösterir.

Türkçe'de bazen cümledeki bir kelimeyi özellikle belirtmek istiyorsak böyle kelimelerin sıralanışını değiştirmez, sadece o kelimeyi vurgulu olarak okuruz. Bu Almanca'da da mümkündür.

d.) Bu cümledeki yer değiştirmeler için kesin bir kural verilemez. Bir cümlede yer değiştirme olup olamayacağını zamanla kazanacağınız kulak alışkanlığı yardımıyla bulacaksınız. Ama hemen hemen her cümlede böyle bir yer değiştirme yapabileceğinizi söyleyebiliriz. Yalnız, yer değiştirerek (III) numaralı bölüme giden öznenin (II) numaralı yerde bulunan fiile en yakın yere, daha başka bir deyimle fiilden hemen sonra gelmesine dikkat etmeniz gerekir. Örneğin yukarıdaki kalıpta birinci cümleden, kelimelerin sıralanışını değiştirerek elde edilen ikinci ve üçüncü cümlelerde özne hep aynıdır: **der Schüler** - öğrenci ve ikinci yerdeki fiilden hemen sonra yer almaktadır. Kalıptaki ikinci örnekte de durum aynıdır.

Derslerimizde bir de **aufstehen, abfahren, zurückkehren** gibi «ayrılabilen fiiller» diye adlandırdığımız birtakım fiiller öğrendik. Bunlarda esas fiilin (bizim öğrendiklerimizde **stehen, fahren, kehren** kelimeleri esas fiili teşkil ederler) önünde bulunan takılar (**auf, ab, zurück**) cümlenin en sonuna gider ve esas fiil ikinci yere, yani fiilin normal olarak bulunması gereken yere konur. Aşağıdaki kalıp için bu cinsten iki yeni fiil daha verelim: **einsteigen** [aynştaygen] (vasıtaya binmek); **aussteigen** [ausştaygen] (vasıtadan inmek). Bunlarda **steigen** kelimeleri esas fiili, **ein** ve **aus** kısımlarıysa sona giden takıları meydana getirmektedir.

I	II	III	IV
1. Mein Vater	**fährt**	**mit diesem Zug**	**ab.**
2. Die Kinder	**stehen**	**morgens um acht Uhr**	**auf.**
3. Hasan Bey	**kehrt**	**nach Hause**	**zurück.**
4. Ich	**steige**	**in das Auto**	**ein.**
5. Der Mann neben mir	**steigt**	**in Ankara**	**aus.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1. Babam bu trenle hareket ediyor. 2. Çocuklar sabahları saat sekizde kalkarlar. 3. Hasan Bey eve dönüyor. 4. Otomobile biniyorum. 5. Yanımdaki adam Ankara'da iniyor.

Wollen, können, müssen ve **dürfen** yardımcı fiillerinin hepsi cümle içinde aynı şekilde kullanılır. Cümlede fiilin bulunması gereken ikinci yere bunların özneye göre çekimlenmiş şekilleri gelir. Esas fiil ise cümlenin en sonuna gider ve bu esas fiilde hiçbir değişiklik olmaz, yani en sonda mastar halinde bulunur.

I	II	III	IV
1. Sein Vater	**will**	**heute um acht Uhr**	**abfahren.**
2. Der Schüler	**muss**	**jeden Morgen früh**	**aufstehen.**
3. Ich	**will**	**eine neue Mappe**	**kaufen.**
4. Mein Bruder	**muss**	**jetzt seine Übungen**	**schreiben.**
5. Herr Müller	**kann**	**gut Türkisch**	**sprechen.**
6. Die Kinder	**dürfen**	**nach dem Essen im Garten**	**spielen.**

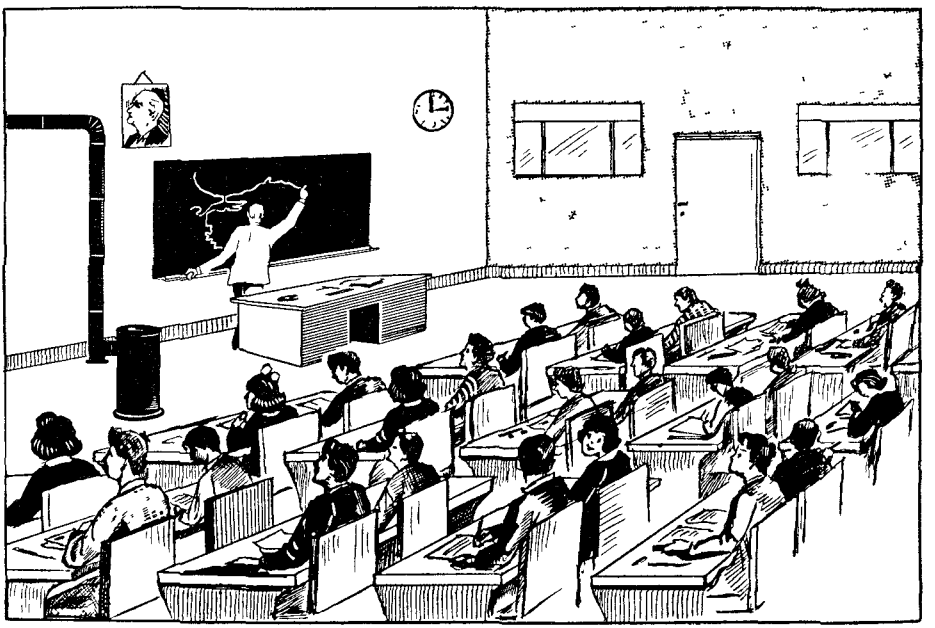
Cümlelerin Türkçe'leri: 1. Babası bugün saat sekizde hareket etmek istiyor. 2. Öğrenci her sabah erken kalkmaya mecburdur. 3. Yeni bir çanta satın almak istiyorum. 4. Erkek kardeşim şimdi çalıştırmalarını yazmaya mecburdur. 5. Bay Müller iyi Türkçe konuşabilir. 6. Çocuklar yemekten sonra bahçede oynayabilirler.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

42

LEHRSTÜCK ZWEIUNDVIERZIG

Öğrenilecek kelimeler

alle [alle]	bütün, hepsi	**aussteigen** [aus-ştaygen]	inmek
allein [allayn]	tek başına	**die Bank,..e** [bank]	sıra
ankommen [an-kommen]	varmak	**begegnen** [bege:gnen]	raslamak, karşılaşmak
die Arbeit,en [arbayt]	iş		

bekommen [bekommen] almak
bergauf [bergauf] yokuş yukarı
dürfen [dürfen] -bilmek (izinli olm.)
einsteigen [ayn-ştaygen] binmek
das Ende,n [ende] son
endlich [endlih] nihayet
erzählen [ertse:len] anlatmak
der Fehler,- [fe:ler] yanlış
die Geschichte,n [geşihte] hikâye
heben [he:ben] kaldırmak
das Heft,e [heft] defter
hinauf [hinauf] yukarıya
der Karren,- [karren] (küçük) araba
die Klasse,n [klasse] sınıf
die Landkarte,n [landkarte] harita
lernen [lernen] öğrenmek
müssen [müssen] mecbur olm.
der Narr,en [nar] enayi, soytarı
nur [nu:r] yalnız, sadece
oben [o:ben] yukarıda
der Ofen,.. [o:fen] soba
der Radiergummi,s [radi:rgumi] silgi
schieben [şi:ben] itmek, sürmek
der Schulkamerad,en [şu:lkamera:d] okul arkadaşı
der Schwamm,..e [şvam] sünger
schwer [şve:r] ağır, zor
schwitzen [şvittsen] terlemek
die Stadt,..e [ştat] şehir
der Stein,e [ştayn] taş
der Student,en [ştudent] öğrenci (üniversiteli)
die Tafel,n [ta:fel] yazı tahtası
das Taxi,s [taksi] taksi
der Unterricht,e [unterriht] ders (okulda)
von [fon] -den, -dan
verbessern [ferbessern] düzeltmek
verstehen [ferşte:en] anlamak
der Weg,e [ve:g] yol
weit [vayt] uzak
wollen [vollen] istemek
zeichnen [tsayhnen] çizmek (resim, harita)

AÇIKLAMALAR

der Schüler — der Student

Der Schüler ve **der Student** kelimelerinin her ikisinin de Türkçe karşılığı aynıdır: öğrenci. Ancak, bunların aralarında fark vardır. Genel olarak **der Student,** yüksek öğrenim yapan «öğrenci» demektir; **der Schüler** ise ilk, orta veya lise seviyesinde öğrenim yapmakta olan «öğrenci» anlamındadır.

Mein Bruder ist zwanzig Jahre alt; er ist ein Student. Erkek kardeşim yirmi yaşındadır, o bir öğrencidir.

Die Schüler spielen im Garten der Schule.	Öğrenciler okulun bahçesinde oynuyorlar.
Dieser Schüler ist acht Jahre alt.	Bu öğrenci sekiz yaşındadır.
Dieser Student ist einundzwanzig Jahre alt.	Bu öğrenci yirmibir yaşındadır.
Die Studenten zeichnen Landkarten in ihre Hefte.	Öğrenciler defterlerine haritalar çiziyorlar.
Wie alt sind diese Studenten?	Bu öğrenciler kaç yaşındadır?
Dürfen die Studenten rauchen?	Öğrenciler (üniversiteli) sigara içebilirler mi?
Die Schüler dürfen nicht rauchen.	Öğrenciler sigara içemez. (ilk, orta, lise)
Der Bruder dieses Studenten ist mein Schüler.	Bu öğrencinin erkek kardeşi benim öğrencimdir.

an önekinin çeşitli anlamları

An önekini Türkçe'ye «yanına, yanında» olarak çevirmiş ve ancak bir temas olduğu zaman kullanılacağını belirtmiştik. Ama **an,** temas ederek yanında bulunmayı göstermeyen birtakım başka durumlarda da kullanılır.

Der Lehrer *schreibt das Wort* an die Tafel.	*Öğretmen kelimeyi tahtaya yazıyor.*
Ich hänge die Uhr an die Wand	Saati duvara asıyorum.
Der Schüler hängt das Bild an die Tafel.	Öğrenci resmi tahtaya asıyor.
Das Bild hängt an der Wand.	Resim tahtada asılı duruyor.
Wir fahren an das Meer.	Deniz kenarına gidiyoruz. (vasıtayla)

Görüldüğü gibi burada **an** (temas ederek) «yanına, yanında» anlamında değildir.

«Anneme bir mektup yazıyorum.» - «Bu mektup babama yazılmış.» gibi cümlelerde «anneme», «babama» kelimeleri de **an** kullanılarak, baba ve anne i-haline sokulduktan sonra yapılır.

an meinen Vater.	babama
an meine Mutter.	anneme
Ich schreibe einen Brief an meinen Bruder.	Erkek kardeşime bir mektup yazıyorum.
Das Kind schreibt einen Brief an seine Mutter.	Çocuk annesine bir mektup yazıyor.

Mein Vater schreibt einen Brief an mich. Babam bana bir mektup yazıyor.

am Ende

«Sonunda» anlamına gelir. **Das Ende** kelimesinin e-haline sokulup önüne **an** önekinin getirilmesiyle meydana gelmiştir.

Ich gehe am Ende dieser Stunde nach Hause. Bu saatin sonunda eve gidiyorum.

Die Schüler schreiben ihre Hausaufgaben am Ende des Unterrichts. Öğrenciler dersin sonunda ev ödevlerini yazıyorlar.

IN DER KLASSE

Auf diesem Bild sehen wir Zeyneps Klasse und ihre Schulkameraden. Zeyneps Klasse ist ziemlich gross. Sie hat fünfzehn Bänke, zwei Fenster und eine Tür. Vorne steht ein Ofen. Der Lehrer ist jetzt in der Klasse. Er zeichnet eine Landkarte an die Tafel. Er hat einen Schwamm in seiner Hand. Mit diesem Schwamm macht er die Tafel sauber. Zeynep zeichnet diese Landkarte in ihr Heft. Sie hat einen Radiergummi in ihrer Hand.

Am Ende des Unterrichts fragt der Lehrer: «Wer kann uns eine Geschichte erzählen?» Zeynep weiss viele Geschichten, denn sie liest immer viele Bücher. Sie hebt die Hand und sagt: «Ich weiss eine schöne Geschichte. Darf ich sie erzählen?» Der Lehrer antwortet: «Gut! Erzähle uns deine Geschichte, Zeynep!»

Zeynep beginnt:

«Ein Junge schiebt einen Karren. Der Weg geht bergauf, und der Karren ist sehr schwer. Der Junge begegnet einem Mann. Er sieht den Karren und die schweren Steine und hilft dem Kind. Endlich kommen sie oben an. Der Mann schwitzt und fragt den Jungen: «Wer gibt dir diese Arbeit? Dieser Karren ist sehr schwer. Schiebst du ihn immer allein?» «Ja», antwortet der Junge, «aber mein Vater sagt immer: Geh nur! Bestimmt kommt ein Narr und schiebt den Karren hinauf.»

Alle Schüler und der Lehrer lachen.

SINIFTA

Bu resimde Zeynep'in sınıfını ve okul arkadaşlarını görüyoruz. Zeynep'in sınıfı oldukça büyüktür. Onbeş sırası, iki penceresi ve bir kapısı

vardır. Önde bir soba duruyor. Öğretmen şimdi sınıftadır. Tahtaya bir harita çiziyor. Elinde bir süngerı var. Bu süngerle tahtayı temizler. Zeynep bu haritayı defterine çiziyor. Elinde bir silgi var.

Dersin sonunda öğretmen: «Kim bize bir hikâye anlatabilir?» diye soruyor. Zeynep birçok hikâye biliyor, çünkü o daima birçok kitap okur. El kaldırıyor ve «Güzel bir hikâye biliyorum. Anlatabilir miyim?» diyor. Öğretmen: «Pekiyi! Bize hikâyeni anlat, Zeynep!» diye cevap veriyor.

Zeynep başlıyor:

«Bir çocuk bir arabayı itiyor. Yol yokuş yukarı gidiyor ve araba çok ağırdır. Çocuk bir adama rastlar. O arabayı ve ağır taşları görür ve çocuğa yardım eder. Nihayet yukarı varırlar. Adam terler ve çocuğa sorar «Kim sana bu işi veriyor? Bu araba çok ağır. Onu hep tek başına mı itersin?» «Evet», diye cevap verir çocuk, «ama babam hep: Git bir kere! Muhakkak bir enayi gelir ve arabayı yukarıya iter, der.»

Bütün öğrenciler ve öğretmen gülerler.

von

Bu kelime **mit** ve **nach** gibi kullanılır. «-den, -dan» şeklinde Türkçe'ye çevrilir. **Von** kelimesinden sonra gelen isim veya şahıs zamiri daima e-halinde bulunur.

die Mutter	anne
von der Mutter	anneden
der Tisch	masa
von dem Tisch	masadan
die Stadt	şehir
von der Stadt	şehirden
mein Freund	arkadaşım
von meinem Freund	arkadaşımdan
diese Frau	bu kadın
von dieser Frau	bu kadından
ich	ben
von mir	benden
ihr	siz
von euch	sizden

Ich nehme das Buch von dem Tisch. Masadan kitabı alıyorum.
Dieser Brief kommt von meiner Mutter. Bu mektup annemden geliyor.
Die Männer kommen von der Arbeit. Adamlar işten geliyorlar.

Die Schwester kommt von ihm.	Kız kardeş ondan geliyor.
Das Haus des Schülers liegt weit von der Schule.	Öğrencinin evi okuldan uzakta bulunuyor.
Das Kind trägt einige Steine von dem Garten ins Haus.	Çocuk birkaç taşı bahçeden eve taşıyor.
Ich habe einen Brief von einem Freund.	Bir arkadaştan bir mektubum var.
Der Vater kommt vor der Arbeit.	Baba işten geliyor.
Der Vogel fliegt von dem Baum.	Kuş ağaçtan uçuyor.
Die Mutter kauft Kaffee von diesem Laden.	Anne bu dükkândan kahve satın alıyor.
Der Junge bekommt von seinem Vater die Zeitung.	Çocuk babasından gazeteyi alıyor.
Der Schüler bekommt einen Ball von seinem Bruder.	Öğrenci erkek kardeşinden bir top alıyor.

Bazı öneklerde olduğu gibi **von dem** kelimeleri kısaltılarak **vom** şeklinde söylenebilir. Her ikisi de doğrudur.

von dem Vater	**vom Vater**
von dem Stuhl	**vom Stuhl**
von dem Arzt	**vom Arzt**
von dem Studenten	**vom Studenten**
von dem Bauern	**vom Bauern**

Metin üzerine sorular ve cevapları

Was zeigt uns dieses Bild?
Bu resim bize ne gösteriyor?

Dieses Bild zeigt uns Zeyneps Klasse.
Bu resim bize Zeynep'in sınıfını gösteriyor.

Ist Zeyneps Klasse gross?
Zeynep'in sınıfı büyük müdür?

Ja, Zeyneps Klasse ist ziemlich gross.
Evet, Zeynep'in sınıfı oldukça büyüktür.

Was hat der Lehrer in seiner Hand?
Öğretmenin elinde ne var?

Der Lehrer hat einen Schwamm in seiner Hand?
Öğretmenin elinde bir sünger var.

Was zeichnet der Lehrer an die Tafel?
Öğretmen tahtaya ne çiziyor?

Der Lehrer zeichnet eine Landkarte an die Tafel.
Öğretmen tahtaya bir harita çiziyor.

Was macht Zeynep?
Zeynep ne yapıyor?

Zeynep zeichnet diese Landkarte in ihr Heft.
Zeynep bu haritayı defterine çiziyor.

Warum weiss Zeynep viele Geschichten?
Zeynep niçin birçok hikâye biliyor?

Zeynep weiss viele Geschichten, denn sie liest immer viele Bücher.
Zeynep çok hikâye biliyor, çünkü o daima çok kitap okuyor.

Erzählt Zeynep eine Geschichte?
Zeynep bir hikâye anlatıyor mu?

Ja, sie erzählt eine Geschichte.
Evet, o bir hikâye anlatıyor.

Wer schiebt den Karren?
Kim arabayı itiyor?

Der Mann schiebt den Karren.
Adam arabayı itiyor.

Warum hilft der Mann dem Jungen?
Adam çocuğa niçin yardım ediyor?

Der Mann hilft ihm, denn der Karren *ist sehr schwer.*
Adam ona yardım ediyor, çünkü araba çok ağırdır.

Warum schwitzt der Mann?
Adam niçin terliyor?

Er schwitzt, denn der Karren ist sehr schwer und der Weg geht bergauf.
O terliyor, çünkü araba çok ağırdır ve yol yokuş yukarı gidiyor.

Schiebt der Junge den Karren immer allein?
Çocuk arabayı daima tek başına mı itiyor?

Nein, er schiebt ihn nicht immer allein.
Hayır, onu daima tek başına itmiyor.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

KONUŞMALAR

A.:

Wohin gehen Sie?
Nereye gidiyorsunuz?

Ich gehe auch in die Stadt.
Ben de şehre gidiyorum.

B.:

Ich gehe in die Stadt.
Şehre gidiyorum.

Gut, wir nehmen ein Taxi und fahren zusammen.
İyi, bir taksi alırız (bineriz) ve birlikte gideriz.

Fahren Sie oft in die Stadt?
Şehre sık gider misiniz?

Nein, ich nicht, aber meine Frau fährt oft in die Stadt.
Hayır, ben değil, ama karım şehre sık gider.

Was machen Sie dort heute?
Orada bugün ne yapacaksınız?

Ich kaufe Bücher, denn der Unterricht beginnt heute.
Kitaplar satın alacağım, çünkü ders bugün başlıyor.

Was lernen Sie?
Ne öğreniyorsunuz?

Ich lerne Deutsch; meine Frau lernt auch Deutsch.
Almanca öğreniyorum; karım da Almanca öğreniyor.

Verstehen Sie schon Deutsch?
Artık Almanca anlıyor musunuz?

Ja, aber ich mache viele Fehler.
Evet, ama çok yanlış yapıyorum.

Verbessert Ihr Lehrer Ihre Fehler?
Öğretmeniniz yanlışlarınızı düzeltiyor mu?

Ja, er verbessert meine Fehler.
Evet, yanlışlarımı düzeltiyor.

Um wieviel Uhr beginnt heute der Unterricht?
Bugün ders saat kaçta başlıyor?

Heute beginnt der Unterricht um 19 Uhr.
Bugün ders saat 19 da başlıyor.

Test 21

İMTİHAN 4

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Welch Schüler antworten Lehrer? 2 — Warum dürf lie klein Kinder nicht rauchen? 3 — Der Junge geht nach Frühstück in Schule. 4 — Der Sohn Arztes ist ein fleissig Student. 5 — Der Bauer müssen) mit sein Sohn auf Feld arbeiten. 6 — Die Schüler können) am Sonntag ein Spaziergang machen. 7 — Magd bricht den Teller Vaters. 8 — Wollen Sie Kaffee trink ? 9 — Der Mann müssen) jed Morgen früh aufstek 10 — Der Junge muss dies Steine Hause tragen. 11 — Müss die Mädchen Hause bleiben? 12 — Warum dürfen) Ahmet und Zeynep nicht auf Strasse spielen? 13 — Die Frau Bauern müssen) nicht auf Feld arbeiten. 14 — gehe von Schule Kino. 15 — Die Schülerinnen geh nach Arbeit Bett.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Wessen Fehler muss der Lehrer verbessern?	A — Kız öğrenci el kaldırıyor ve öğretmene soruyor.
2 — Wessen Fehler darf der Lehrer verbessern?	B — Traktörler bu caddede hızlı gitmeye mecburlar.
3 — Der Arbeiter kann die Steine mit diesem Karren tragen.	C — Öğrenci tahtaya hangi haritayı çiziyor?
4 — Der Arbeiter muss die Steine mit jenem Karren tragen.	D — Okul arkadaşımın otomobiline biniyorum.
5 — Der Arbeiter will die Steine mit diesem Karren tragen.	E — Öğretmen kimin yanlışını düzeltmeye mecburdur?
6 — Nach dem Spaziergang wollen meine Söhne ihre Hausaufgaben schreiben.	F — İşçi taşları bu arabayla taşımak istiyor.
7 — Welche Landkarte zeichnet der Schüler an die Tafel?	G — Çocuk her sabah bu balıkçıya rastlıyor.
8 — Seine Schwester will nach dem Essen mit dem Auto in die Stadt fahren.	H — Traktörler bu caddede hızlı gidemezler.
9 — Die Traktoren dürfen auf dieser Strasse nicht schnell fahren.	I — Öğretmen kimın yanlışını düzeltebilir?
10 — Der Vater sagt seinem Sohn: «Du musst heute zu Hause bleiben.»	J — Baba oğluna: «Bugün evde kalmaya mecbursun.» diyor.
	K — İşçi taşları bu arabayla taşıyabilir.
	L — Baba oğluna bir hikâye anlatıyor.

11 — **Ich steige ins Auto meines Schulkameraden ein.**
12 — **Der Soldat will in Bursa aussteigen.**
13 — **Der Junge begegnet jeden Morgen diesem Fischer.**
14 — **Der Vater erzählt seinem Sohn eine Geschichte.**
15 — **Die Schülerin hebt die Hand und fragt den Lehrer.**

M — Gezintiden sonra oğullarım ev ödevlerini yazmak istiyorlar.
N — Asker Bursa'da inmek istiyor.
O — İşçi taşları şu arabayla taşımaya mecburdur.
P — Kız kardeşi yemekten sonra otomobille şehre gitmek istiyor.
R — İşçi taşları bu arabayla taşımaya mecburdur.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Çocuk babasının gazetesini okuyabilir.	A — **Warum bekommst du von deiner Tochter keinen Brief?**
2 — Öğrenciler tahtayı bir süngerle temizliyorlar.	B — **Wessen Auto kann so schnell fahren?**
3 — Öğrenciler tahtayı bir süngerle temizlemeye mecburlar.	C — **Der Lehrer will die Väter jener Schüler kennen.**
4 — Annem bu akşam saat dokuzda uyumak istiyor.	D — **Warum bekommt der Vater von seinem Sohn einen Brief?**
5 — Baba niçin oğlundan hiç mektup almıyor?	E — **Das Kind kann die Zeitung seines Vaters lesen.**
6 — Oğlumuz yemekten sonra ev ödevlerini yazmak istiyor.	F — **Ich gehe mit meinem Sohn und meiner Tochter ins Kino.**
7 — Oğlumuz yemekten sonra ev ödevlerini yazmaya mecburdur.	G — **Welchen Schülern zeigt der Lehrer die Landkarte?**
8 — Oğlumuz yemekten sonra ev ödevlerini yazabilir.	H — **Die Schüler reinigen die Tafel mit einem Schwamm.**
9 — Hangi öğrencilere öğretmen haritayı gösteriyor?	İ — **Unser Sohn muss nach dem Essen seine Hausaufgaben schreiben.**
10 — Kimin otomobili böyle hızlı gidebilir?	J — **Warum bekommt der Vater von seinem Sohn keinen Brief?**
11 — Arkadaşımla şimdi konuşamam.	K — **Der Bauer hat viele Karren im Bauernhof.**
12 — Kızından niçin hiç mektup almıyorsun?	L — **Unser Sohn will nach dem Essen seine Hausaufgaben schreiben.**
13 — Oğlum ve kızımla sinemaya gidiyorum.	M — **Die Schüler müssen die Tafel mit einem Schwamm reinigen.**
14 — Öğretmen şu öğrencilerin babalarını tanımak istiyor.	N — **Ich kann jetzt mit meinem Freund nicht sprechen.**

15 — Çiftçinin çiftlikte birçok arabaları var.

O — **Meine Mutter will heute abend um neun Uhr schlafen.**

P — **Unser Sohn darf nach dem Essen seine Hausaufgaben schreiben.**

D

Aşağıda çeşitli kelime grupları verilmiştir. Bunların hepsi ayrı bir konuyla ilgilidir. Bunların arasından o konuyla ilgili olmayanını bulunuz. Cevaplar kâğıdına bu bulduğunuz kelimenin önündeki harfi yazınız.

1 — **a. der Bauer b. das Pferd c. der Bauernhof d. der Traktor e. die Kuh f. der Radiergummi**

2 — **a. die Schule b. der Schüler c. der Fischer d. die Schülerin e. das Heft f. die Bücher**

3 — **a. das Pferd b. der Junge c. die Katze d. der Hund e. die Kuh f. die Ente**

4 — **a. der Stuhl. b. der Tisch c. die Lampe d. das Boot. e. das Sofa f. der Schrank**

5 — **a. der Vater b. der Sohn c. die Mutter d. die Tochter e. die Schwester f. der Soldat**

6 — **a. die Hand b. der Schuh c. der Arm. d. das Bein e. das Auge f. das Ohr**

7 — **a. das Auto b. der Mann c. die Frau d. das Mädchen e. der Junge f. der Lehrer**

8 — **a. der Traktor b. das Auto c. der Vater d. der Karren e. der Zug f. das Boot**

F

Aşağıdaki kelimelerden düzgün bir cümle kurunuz. Cevaplarınızı cevaplar kâğıdının F bölümüne yazınız.

1 — **Mutter, wollen, Tochter, Geschichte, erzählen.**

2 — **Jungen, müssen, früh, Bett, gehen, denn, sie, morgens, früh; aufstehen.**

3 — **Sohn, Bauer, können, nicht, Kino, gehen**

4 — **Arzt, bekommen, von, sein Sohn, kein Brief.**

Test 20'nin yapılmış şekli

A. 1 — muss 2 — kann 3 — will 4 — muss 5 — wollen 6 — muss 7 — kannst 8 — kann 9 — will 10 — müsst

B. 1 — K 2 — G 3 — C 4 — İ 5 — L 6 — J 7 — B 8 — H 9 — D 10 — F

C. 1 — E 2 — H 3 — A 4 — İ 5 — F 6 — K 7 — L 8 — J 9 — C 10 — G

F.

a.	b.	c.	d.
unser Bruder	jene Lehrerin	ein Kind	die Kühe
unseren Bruder	jene Lehrerin	ein Kind	die Kühe
unserem Bruder	jener Lehrerin	einem Kind	der Kühe
unseres Bruders	jener Lehrerin	eines Kindes	der Kühe

İmtihan 3'ün yapılmış şekli

A. 1— em, en 2 — dem 3 — die 4 — die 5 — em,n 6 — du, er, en 7 — en, den 8 — den, en 9 — den 10 — der 11 — dem 12 — den 13 — ich, dem 14 — die 15 — um

B. 1 — F 2 — B 3 — İ 4 — M 5 — P 6 — S 7 — N 8 — L 9 — D 10 — R 11 — K 12 — O 13 — H 14 — E 15 — A

C. 1 — K 2 — C 3 — L 4 — T 5 — R 6 — G 7 — A 8 — P 9 — İ 10 — B 11 — O 12 — E 13 — F 14 — N 15 — H

D. 1 — c 2 — b 3 — a 4 — c 5 — c (ve d) 6 — b 7 — hiçbiri 8 — b 9 — b 10 — a

E. 1 — denn 2 — oder 3 — sondern 4 — sondern 5 — denn 6 — aber 7 — aber 8 — oder 9 — denn 10 — aber

43

LEHRSTÜCK DREIUNDVIERZIG

DÖNÜŞLÜ FİİLLER

Bu tip fiillere Türkçe'de çok az raslanır. Onun için anlaşılması biraz güçtür. Aşağıda, bu derste kullanacağımız dönüşlü fiilleri veriyoruz:

sich freuen [zih froyen]	sevinmek
sich waschen [zih vaşen]	yıkanmak
sich ärgern [zih ergern]	kızmak, sinirlenmek, öfkelenmek
sich wundern [zih vundern]	şaşırmak
sich setzen [zih zettsen]	(bir yere) oturmak
sich stellen [zih ştellen]	(gidip) durmak
sich legen [zih le:gen]	(bir yere) yatmak

Görüldüğü gibi bir dönüşlü fiil, «dönüşlü zamir» adını verdiğimiz **sich** kelimesi ve bir de asıl fiilden meydana gelir. Dönüşlü zamir **sich** ve asıl fiil ayrı ayrı yazılırlar. Dönüşlü fiiller sözlüklerde genellikle **sich** ile birlikte gösterilirler. Şu halde «Öğrenilecek kelimeler» bölümünde yanında **sich** bulunan bir fiilin dönüşlü olduğunu hemen anlayıp ona göre kullanmanız gerekir.

«Dönüşlü» kelimesinden de anlaşılacağı gibi bu çeşit fiillerde yapılan iş, işi yapanla ilgilidir, işi yapana dönüştürülebilir. Örneğin, «Ben yıkanıyorum.» derken yıkanan kendimdir. Yıkanma işi benimle ilgilidir. Ama buna karşılık «Ben çamaşırları yıkıyorum.» derken yıkanan çamaşırlardır. Yıkanma işi çamaşırlarla ilgilidir. Onun için «yıkamak» dönüşlü bir fiil değildir.

Bu çeşit fiillerde fiili yapanla (özne), fiilden etki gören, yani yapılan (nesne) aynıdır (tek bir kişi veya eşyadır). Yani özne ile nesne tek bir noktada toplanmıştır. Diğer fiillerde ise, yapan ile yapılan ayrı ayrıdır.

Dönüşlü fiiller de diğer fiiller gibi çekimlenirler. Çekimlenirken diğer fiillerden farklı bir durum göstermezler. Bunların içinde de özel bir durum gösterenleri vardır. Dönüşlü fiillerde değişik olan sadece dönüşlü zamirdir. Bu da şahıslara göre değişir, yani çekimlenir. Şimdi bu dönüşlü zamirin her şahsa göre nasıl değiştiğini görelim:

Şahıs zamirleri	Dönüşlü zamirler
ich	**mich**
du	**dich**
er	**sich**
sie	**sich**
es	**sich**
wir	**uns**
ihr	**euch**
sie	**sich**
Sie	**sich**

Örneğin, asıl fiil birinci şahsa göre çekimlenmişse dönüşlü zamirlerin birinci şahsa ait olanı, yani **mich,** asıl fiil ikinci şahsa göre çekimlenmişse dönüşlü zamirlerin ikinci şahsa ait olanı, yani **dich** kullanılır.

Buna göre, **sich freuen** dönüşlü fiilini çekimleyelim:

sich freuen	sevinmek
ich freue mich	seviniyorum
du freust dich	seviniyorsun
er freut sich	seviniyor
sie freut sich	seviniyor
es freut sich	seviniyor
wir freuen uns	seviniyoruz
ihr freut euch	seviniyorsunuz
sie freuen sich	seviniyorlar
Sie freuen sich	seviniyorsunuz.

«Sich waschen» dönüşlü fiili ise çekimlenirken özel bir durum gösterir, yani ikinci ve üçüncü şahıslarda normal kurala göre çekimlenmez. Bunun için çekimini iyi öğrenmeniz gerekir.

sich waschen	yıkanmak
ich wasche mich	yıkanıyorum
du wäschst dich	yıkanıyorsun
er wäscht sich	yıkanıyor

sie wäscht sich	yıkanıyor
es wäscht sich	yıkanıyor
wir waschen uns	yıkanıyoruz
ihr wascht euch	yıkanıyorsunuz
sie waschen sich	yıkanıyorlar
Sie waschen sich	yıkanıyorsunuz

sich ärgern	kızmak
ich ärgere mich	kızıyorum
du ärgerst dich	kızıyorsun
er ärgert sich	kızıyor
sie ärgert sich	kızıyor
es ärgert sich	kızıyor
wir ärgern uns	kızıyoruz
ihr ärgert euch	kızıyorsunuz
sie ärgern sich	kızıyorlar
Sie ärgern sich	kızıyorsunuz

sich wundern	şaşırmak
ich wundere mich	şaşırıyorum
du wunderst dich	şaşırıyorsun
er, sie, es wundert sich	şaşırıyor
wir wundern uns	şaşırıyoruz
ihr wundert euch	şaşırıyorsunuz
sie wundern sich	şaşırıyorlar
Sie wundern sich	şaşırıyorsunuz

sich setzen	(bir yere) oturmak
ich setze mich	(bir yere) oturuyorum
du setzt dich	» oturuyorsun
er, sie, es setzt sich	» oturuyor
wir setzen uns	» oturuyoruz
ihr setzt euch	» oturuyorsunuz
sie setzen sich	» oturuyorlar
Sie setzen sich	» oturuyorsunuz.

sich stellen	(gidip) durmak
ich stelle mich	(gidip) duruyorum
du stellst dich	» duruyorsun
er, sie, es stellt sich	» duruyor
wir stellen uns	» duruyoruz
ihr stellt euch	» duruyorsunuz
sie stellen sich	» duruyorlar
Sie stellen sich	» duruyorsunuz

sich legen	(bir yere) yatmak
ich lege mich	(bir yere) yatıyorum
du legst dich	» yatıyorsun
er, sie, es legt sich	» yatıyor
wir legen uns	» yatıyoruz
ihr legt euch	» yatıyorsunuz
sie legen sich	» yatıyorlar
Sie legen sich	» yatıyorsunuz

Yukarıda bu dersin başında verdiğimiz bütün dönüşlü fiillerin çekimlerini gördük. Şimdi bu dönüşlü fiilleri cümle içinde kullanalım.

Ich freue mich sehr.	Çok seviniyorum.
Du freust dich sehr.	Çok seviniyorsun.
Er freut sich sehr.	Çok seviniyor.
Sie wäscht sich jeden Tag.	Hergün yıkanıyor.
Er wäscht sich jeden Tag.	Hergün yıkanıyor.
Wir waschen uns jeden Tag.	Hergün yıkanıyoruz.
Ihr ärgert euch sehr.	Çok kızıyorsunuz.
Sie ärgern sich sehr.	Çok kızıyorlar.
Sie wundern sich sehr.	Çok şaşırıyorsunuz.

Cümlenin öznesi bir şahıs zamiri değil de tekil bir isim olursa asıl fiilin üçüncü şahısla kullanılan şekli, dönüşlü zamirlerin de gene üçüncü şahısla kullanılan şekli, yani **sich** cümlede yer alır. Özne çoğul bir isim ise asıl fiil hiç değiştirilmeden, mastar halinde kullanılır, dönüşlü zamirlerden de yine **sich** cümlede kullanılır.

Der Vater wundert sich sehr.	Baba çok şaşırıyor.

Die Kinder freuen sich, denn ihr Vater kommt.	Çocuklar seviniyorlar, çünkü babaları geliyor.
Ahmet wäscht sich jeden Tag.	Ahmet hergün yıkanır.
Der Lehrer ärgert sich nicht.	Öğretmen kızmıyor.
Ahmet und Zeynep waschen sich abends und morgens.	Ahmet ve Zeynep akşamları ve sabahları yıkanırlar.
Der Fischer wäscht sich nicht.	Balıkçı yıkanmıyor.
Der Junge freut sich sehr, denn sein Vater kauft ihm einen Ball.	Çocuk çok seviniyor, çünkü babası ona bir top satın alıyor.
Die Mädchen freuen sich, denn sie dürfen ins Kino gehen.	Kızlar seviniyorlar, çünkü sinemaya gidebilirler.
Ali ärgert sich, denn er muss zu Hause bleiben.	Ali kızıyor, çünkü evde kalmaya mecburdur.

Bu derste öğrendiğiniz dönüşlü fiillerden en çok **sich setzen, sich stellen, sich legen** fiillerinin kullanılışlarına dikkat etmeniz gerekir. Önekleri öğrenirken **setzen, stellen, legen** fiillerinin kullanıldığı cümlelerde önek varsa bu önekten sonra gelen ismin daima i-halinde olduğunu belirtmiştik. (bak. 27. ders, sayfa 7 ve 8). **Sich setzen, sich stellen** ve **sich legen** dönüşlü fiillerinin de bulunduğu cümlelerde önek varsa bu önekten sonra gelen isim daima i-halindedir. Bu üç fiil bir hareket gösterir. «Oturmak», «durmak» ve «yatmak» gibi hareketsiz bir işi değil de, «bir yere oturmak», «bir yere gidip durmak», «bir yere yatmak» gibi hareketli işleri gösterirler.

WOHIN = İ-HALİ	**WO = E-HALİ**
sich setzen (bir yere) oturmak	**sitzen** (bir yerde) oturmak
Ich setze mich auf den Stuhl. Sandalyeye (üstüne) oturuyorum.	**Ich sitze auf dem Stuhl.** Sandalyenin üstünde oturuyorum.
Du setzt dich neben das Fenster. Pencerenin yanına oturuyorsun.	**Du sitzt neben dem Fenster.** Pencerenin yanında oturuyorsun.
Er setzt sich vor die Tafel. Tahtanın önüne oturuyor.	**Er sitzt vor der Tafel.** Tahtanın önünde oturuyor.
Der Lehrer setzt sich neben den Schrank. Öğretmen dolabın yanına oturuyor.	**Der Lehrer sitzt neben dem Schrank.** Öğretmen dolabın yanında oturuyor.

Wir setzen uns zwischen die Blumen.	**Wir sitzen zwischen den Blumen.**
Çiçeklerin arasına oturuyoruz.	Çiçeklerin arasında oturuyoruz.
Ihr setzt euch auf die Bank.	**Ihr sitzt auf der Bank.**
Sıranın üstüne (sıraya) oturuyorsunuz.	Sıranın üstünde (sırada) oturuyorsunuz.
Sie setzen sich unter die Lampe.	**Sie sitzen unter der Lampe.**
Lâmbanın altına oturuyorlar.	Lâmbanın altında oturuyorlar.
Sie setzen sich an den Tisch.	**Sie sitzen an dem Tisch.**
Masanın yanına (masaya) oturuyorsunuz.	Masanın yanında (masada) oturuyorsunuz.

Görüldüğü gibi **sich setzen** ve **sitzen** yukarıdaki cümlelerde Türkçe'ye aynı şekilde çevrilmiştir. Ama aralarında önemli bir fark vardır. **Sich setzen** ile yapılan cümleler «nereye» anlamına gelen **wohin** sorusuna cevap teşkil ederler. Bu cümlelerde hareket ve özellikle yön vardır, oturma işlemini gösterirler. Cümlelerdeki öneklerden sonra gelen bütün isimler i-halindedir. **Sitzen** ile yapılan cümleler ise «nerede» anlamına gelen **wo** sorusuna cevap teşkil ederler. Bunlarda bir hareket ve yön yoktur. Yapılmış işi, oturmuş bulunmayı gösterirler. Bu cümlelerdeki öneklerden sonra gelen isimler daima e-halindedir.

sich stellen	**stehen**
(gidip) durmak	durmak
Ich stelle mich neben das Fenster.	**Ich stehe neben dem Fenster.**
Pencerenin yanına (gidip) duruyorum.	Pencerenin yanında duruyorum.
Du stellst dich vor den Tisch.	**Du stehst vor dem Tisch.**
Masanın önüne (gidip) duruyorsun.	Masanın önünde duruyorsun.
Er stellt sich an die Bank.	**Er steht an der Bank.**
Sıranın yanına (gidip) duruyor.	Sıranın yanında duruyor.
Der Vater stellt sich neben das Auto.	**Der Vater steht neben dem Auto.**
Baba otomobilin yanına (gidip) duruyor.	Baba otomobilin yanında duruyor.
Wir stellen uns an die Tür.	**Wir stehen an der Tür.**
Kapının yanına (gidip) duruyoruz.	Kapının yanında duruyoruz.
Ihr stellt euch neben die Stühle.	**Ihr steht neben den Stühlen.**
Sandalyelerin yanına (gidip) duruyorsunuz.	Sandalyelerin yanında duruyorsunuz.

Sie stellen sich hinter die Bäume.
Ağaçların arkasına (gidip) duruyorlar.

Sie stellen sich an die Wand.
Duvarın yanına (gidip) duruyorsunuz.

sich legen
(bir yere) yatmak

Ich lege mich ins Bett.
Yatağa yatıyorum.
Du legst dich auf das Sofa.
Kanapenin üstüne yatıyorsun.
Er legt sich in das Boot.
Sandala yatıyor.
Der Hund legt sich unter den Tisch.
Köpek masanın altına yatıyor.
Wir legen uns unter den Baum.
Ağacın altına yatıyoruz.
Ihr legt euch in die Sonne.
Güneşe yatıyorsunuz.
Sie legen sich auf den Tisch.
Masanın üstüne yatıyorlar.
Sie legen sich ins Bett.
Yatağa yatıyorsunuz.

Sie stehen hinter den Bäumen.
Ağaçların arkasında duruyorlar.

Sie stehen an der Wand.
Duvarın yanında duruyorsunuz.

liegen
yatık durumda bulunmak, (şahıslar için: yatıyor olmak)
Ich liege im Bett.
Yatakta yatıyorum. (bulunuyorum)
Du liegst auf dem Sofa.
Kanapenin üstünde yatıyorsun.
Er liegt in dem Boot.
Sandalda yatıyor.
Der Hund liegt unter dem Tisch.
Köpek masanın altında yatıyor.

Wir liegen unter dem Baum.
Ağacın altında yatıyoruz.
Ihr liegt in der Sonne.
Güneşte yatıyorsunuz.
Sie liegen auf dem Tisch.
Masanın üstünde yatıyorlar.
Sie liegen im Bett.
Yatakta yatıyorsunuz.

Sich stellen ve **sich legen** de aynı **sich setzen** gibi kullanılır. Bulundukları cümledeki öneklerden sonra gelen isim daima i-halindedir.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

Aşağıda günleri ve ayları anlatan kısa bir okuma parçası veriyoruz. Burada geçen gün, ay, mevsim isimlerini iyice öğreniniz.

Die Tage und die Monate

Ein Tag hat 24 Stunden. Die Tageszeiten heissen: der Morgen, der Vormittag, der Mittag, der Nachmittag, der Abend und die Nacht.

Eine Woche hat sieben Tage. Die Tage der Woche heissen: Montag, Dienstag, Mittwoch, Donnerstag, Freitag, Sonnabend und Sonntag. In West-und Süddeutschland heisst der Sonnabend Samstag.

Vier Wochen sind ein Monat. Zvölf Monate sind ein Jahr. Die Monate heissen: Januar, Februar, März, April, Mai, Juni, Juli, August, September, Oktober, November und Dezember. Alle Monate haben den Artikel «der», aber wir verwenden oft den Artikel nicht und sagen nur den Namen des Monats.

Ein Jahr hat 365 Tage. Manchmal hat das Jahr auch 366 Tage. Es heisst dann Schaltjahr. Ein Jahr hat vier Jahreszeiten; sie heissen: der Frühling, der Sommer, der Herbst und der Winter. Wir verwenden sie immer mit dem Artikel.

Ein Jahr hat viele Feiertage. An den Feiertagen arbeiten wir nicht. Einige Feiertage in Deutschland sind «Weihnachten, Ostern, Pfingsten».

Günler ve aylar

Bir günün 24 saati vardır. Günün zamanlarının isimleri: sabah, öğleden önce, öğle, öğleden sonra, akşam ve gecedir.

Bir haftanın yedi günü vardır. Haftanın günlerinin isimleri: Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma, Cumartesi ve Pazar'dır. Batı ve Güney Almanya'da Cumartesi **(Sonnabend) Samstag** adındadır.

Dört hafta bir aydır. Oniki ay bir senedir. Ayların isimleri: Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık'tır. Bütün ayların **der** artikeli vardır, ama ekseriya biz artikeli kullanmayız ve sadece ayın ismini söyleriz.

Bir senenin 365 günü vardır. Bazan senenin 366 günü de vardır. O zaman onun adı «senei kebise (artık yıl)» dır. Bir senenin dört mevsimi vardır; onların isimleri: ilkbahar, yaz, sonbahar ve kıştır. Biz onları daima artikel ile kullanırız.

Bir senenin birçok tatil günü vardır. Tatil günlerinde çalışmayız. «Yılbaşı, Paskalya, Pantekot» Almanya'daki birkaç tatil günüdür.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLER

44

LEHRSTÜCK VIERUNDVIERZIG

Öğrenilecek kelimeler

alle [alle]	bütün, hepsi	**der August** [august]	Ağustos
der April [april]	Nisan	**bezahlen** [betsa:len]	ödemek
sich ärgern [zih ergern]	kızmak	**der Dezember** [detsember]	Aralık
der Artikel,- [artikel]	artikel	**das Dorf,..er** [dorf]	köy

der Februar [februar] Şubat
der Feiertag,e [fayerta:g] tatil günü
sich freuen [zih froyen] sevinmek
der Frühling,e [frü:ling] ilkbahar
der Herbst,e [herbst] sonbahar
hübsch [hübş] hoş, zarif
die Jahreszeit,en [ya:restsayt] mevsim
der Januar [ya:nuar] Ocak
der Juli [yu:li] Temmuz
der Juni [yu:ni] Haziran
kalt [kalt] soğuk
der Kiosk,e [kiyosk] küçük satış kulübesi, büfe
sich legen [zih le:gen] (bir yere) yatmak
lehren [le:ren] öğretmek
lustig [lustih] neşeli, komik
der Mai [may] Mayıs
der März [merts] Mart
der Mensch,en [menş] insan
der Monat,e [mo:nat] ay
die Nachricht, en [nahriht] haber
der Name,n [na:me] isim
niemals [ni:mals] hiçbir zaman
der November [november] Kasım
der Oktober [okto:ber] Ekim
Ostern [o:stern] Paskalya
Pfingsten [pfingsten] Pantekot
das Restaurant,s [restoran] lokanta
das Schaltjahr,e [şaltya:r] artık yıl
die Schuld,en [şuld] borç, suç
schweigen [şvaygen] susmak
der September [zeptember] Eylül
sich setzen [zih zettsen] (bir yere) oturmak
der Sommer,- [zommer] yaz
die Sportnachricht,en [şportnahriht] spor haberi
sich stellen [zih ştellen] (gidip) durmak
der Süden [zü:den] güney
Süddeutschland [zü:ddoytçland] Güney Almanya
die Tageszeit,en [ta:gestsayt] günün zamanı
die Verspätung,en [ferşpe:tung] gecikme, rötar
verwenden [fervenden] kullanmak
voll [fol] dolu
sich waschen [zih vaşen] yıkanmak
Weihnachten [vaynahten] Yılbaşı
der Westen [vesten] batı
Westdeutschland [vestdoytçland] Batı Almanya
das Wetter,- [vetter] hava
der Winter,- [vinter] kış
die Woche,n [vohe] hafta
sich wundern [zih vundern] şaşırmak

— 3 —

AÇIKLAMALAR

alle

«Bütün, hepsi» anlamına gelen bu kelime aynen **viele** ve **einige** gibi kullanılır. **Alle** kelimesinden sonra gelen isim muhakkak çoğul halde bulunmalıdır.

Alle Schüler setzen sich auf ihre Stühle.	Bütün öğrenciler sandalyelerine oturuyorlar.
Alle Bauern in diesem Dorf haben einen Traktor.	Bu köydeki bütün çiftçilerin bir traktörü vardır.
Alle Kinder spielen im Garten.	Bütün çocuklar bahçede oynuyorlar.
Alle Bücher liegen im Schrank.	Bütün kitaplar dolapta bulunuyorlar.
Ich lege alle Bleistifte in meine Mappe.	Bütün kalemleri çantama koyuyorum.

Alle'den sonra gelen isim kaldırılarak bu kelime tek başına da kullanılabilir. O zaman gene çoğul bir anlam taşır ve Türkçe'ye daha çok «hepsi» şeklinde çevrilir.

Alle sind hier.	Hepsi buradadır.
Kommt alle hierher!	Hepiniz buraya gelin!
Alle gehen nach Hause.	Hepsi eve gidiyorlar.
Alle machen die Übungen.	Hepsi çalıştırmaları yapıyorlar.

Tabiî ki **alle**'yi ancak «hepsi» ile kastettiğimiz kişileri veya eşyaları biliyorsak tek başına kullanabiliriz.

lehren

«Öğretmek» anlamına gelen bu kelime **fragen** fiili gibi kullanılır. Örneğin, «Çocuklara problemleri öğretiyorum.» derken Türkçe'de birşeyler öğretilen kişiyi veya kişileri gösteren isim daima e-halinde bulunur: «çocuklara.» Almanca'da ise bu isim daima i-halindedir. Türkçe'ye hiç uymamasına rağmen bu i-halindeki ismi Türkçe'ye e-halinde olarak çevirirz.

Der Lehrer lehrt die Schüler die Übungen.	Öğretmen öğrencilere çalıştırmaları öğretiyor.
Ich lehre meinen Bruder das Lehrstück.	Erkek kardeşime dersi öğretiyorum.
Hasan Bey lehrt seine Tochter Deutsch.	Hasan Bey kızına Almanca öğretiyor.
Mein Vater lehrt mich Türkisch.	Babam bana Türkçe öğretiyor.

Die Deutschlehrerin lehrt die Kinder die Artikel.	Almanca öğretmeni çocuklara artikelleri öğretiyor.
Die Lehrerin lehrt ihren Sohn die Tage und die Monate.	Öğretmen oğluna günleri ve ayları öğretiyor.
Meine Mutter lehrt uns ein Spiel.	Annem bize bir oyun öğretiyor.

Bir şeyler öğretilen kişileri gösteren isimler Almanca'da Türkçe'de olduğu gibi e-halinde değil, i-halinde bulunurlar: **die Schüler, meinen Bruder, die Tochter, mich, die Kinder, ihren Sohn, uns.**

Öğrenilecek kelimeler bölümünde öğrendiğiniz kelimelerden **der Mensch,en** ismi özel durum gösteren isimlerdendir.

Sich waschen fiili de çekimlenirken özel durum gösterir. Bunun çekimini geçen derste göstermiştik.

IM BAHNHOF

Frau Müller und Inge kommen heute. Inge ist Herr Müllers Tochter. Frau Müller ist eine Lehrerin und arbeitet in einer Schule in Ankara. Die Familie Çelikel und Herr Müller sind jetzt im Bahnhof. Sie müssen aber viel warten, denn der Zug hat 25 Minuten Verspätung. Sie gehen alle in ein Restaurant und trinken Tee, denn das Wetter ist sehr kalt. Das Restaurant ist ganz voll; viele Menschen kommen und gehen.

Ahmet kauft eine Zeitung und eine Modenzeitschrift an einem Kiosk. Er will die Sportnachrichten lesen. Er gibt Zeynep die Modenzeitschrift und sagt: «Jetzt bezahle ich meine Schuld. Sag mir nicht, 'Du kaufst mir keine Modenzeitschriften.'»

Herr Müller freut sich sehr. Er lacht immer. Er sagt:

«Inge ist sehr hübsch und lustig. Sie schweigt niemals. Sie spricht immer. Ihr habt sie bestimmt sehr gern.»

Hasan Bey antwortet:

«Wir lehren sie Türkisch, dann kann sie auch hier immer sprechen.»

Alle lachen.

İSTASYONDA

Bayan Müller ve Inge bugün geliyorlar. Inge Bay Müller'in kızıdır. Bayan Müller bir öğretmendir ve Ankara'da bir okulda çalışıyor. Çelikel ailesi ve Bay Müller şimdi istasyondadır. Ama çok beklemek zorundalar, çünkü trenin 25 dakika rötarı var. Hepsi bir lokantaya gidiyorlar ve çay içiyorlar, çünkü hava çok soğuktur. Lokanta tamamen doludur; birçok insanlar geliyor ve gidiyor.

Ahmet bir büfede bir gazete ve bir moda mecmuası satın alıyor. Spor haberlerini okumak istiyor. Zeynep'e moda mecmuasını veriyor ve «Şimdi borcumu ödüyorum. 'Bana hiç moda mecmuası almıyorsun,' deme bana» diyor.

Bay Müller çok seviniyor. Hep gülüyor. O:

«Inge çok zarif ve neşelidir. Hiç susmaz. Hep konuşur. Muhakkak onu çok seversiniz.» diyor.

Hasan Bey cevap veriyor:

«Ona Türkçe öğretiriz, o zaman burada da hep konuşabilir.»

Hepsi gülüyorlar.

DÖNÜŞLÜ FİİLLERİN EMİR HALİ

Bunlar emir haline getirilirken asıl fiil, diğer fiillerde olduğu gibi emir şekillerine girer, dönüşlü zamir de şahıslara göre değişir.

sich freuen	sevinmek
Freue dich!	Sevin!
Freut euch!	Sevinin!
Freuen Sie sich	Sevininiz!
sich waschen	yıkanmak
Wasche dich!	Yıkan!
Wascht euch!	Yıkanın!
Waschen Sie sich!	Yıkanınız!
sich ärgern	kızmak
Ärgere dich!	Kız!
Ärgert euch!	Kızın!
Ärgern Sie sich!	Kızınız!

(Bu emir konuşmada kullanılmaz, sadece örnek olarak kabul edilmelidir.)

sich wundern	şaşırmak
Wundere dich!	Şaşır!
Wundert euch!	Şaşırın!
Wundern Sie sich!	Şaşırınız!
sich setzen	(bir yere) oturmak
Setz(e) dich!	Otur!
Setzt euch!	Oturun!
Setzen Sie sich!	Oturunuz!

sich stellen	(gidip) durmak
Stell(e) dich!	(Gidip) Dur!
Stellt euch!	» Durun!
Stellen Sie sich!	» Durunuz!
sich legen	(bir yere) yatmak
Leg(e) dich!	Yat!
Legt euch!	Yatın!
Legen Sie sich!	Yatınız!

Görüldüğü gibi asıl fiil normal olarak emir haline konur. Dönüşlü zamirlerden de şahıslara göre sırasıyla **dich, euch, sich** kullanılır ve bunlar hemen asıl fiilden sonra yer alır. Yukarıdaki örneklerde bazı az kullanılan, hattâ pratikte hiç kullanılmayan şekiller verilmiştir. Bunlar sırf gramer yönünden daha fazla örnek vermek için yapılmıştır.

Olumsuz emir yukarıdaki şekillerin sonuna bir **nicht** ekleyerek yapılır.

Ärgere dich nicht!	Kızma!
Ärgert euch nicht!	Kızmayın!
Ärgern Sie sich nicht!	Kızmayınız!
Wundere dich nicht!	Şaşırma!
Wundert euch nicht!	Şaşırmayın!
Wundern Sie sich nicht!	Şaşırmayınız!

DÖNÜŞLÜ FİİLLERLE YAPILAN SORULAR

İçinde dönüşlü bir fiil bulunan bir cümle bu dönüşlü fiili başa getirmek suretiyle soru haline konur. Bu tip sorular dönüşlü zamirin yeri bakımından iki türlü olur.

Cümlenin öznesi bir şahıs zamiri ise, cümle soru yapılınca başa gelen fiilden sonra özne olan bu şahıs zamiri ve bundan sonra da dönüşlü zamir gelir.

Ich wasche mich jeden Morgen.	Her sabah yıkanıyorum.
Wasche ich mich jeden Morgen?	Her sabah yıkanıyor muyum?
Du wäschst dich jeden Morgen.	Her sabah yıkanıyorsun.
Wäschst du dich jeden Morgen?	Her sabah yıkanıyor musun?
Er setzt sich auf den Stuhl.	Sandalyeye oturuyor.
Setzt er sich auf den Stuhl?	Sandalyeye oturuyor mu?

Sie ärgert sich sehr.	Çok kızıyor.
Ärgert sie sich sehr?	Çok kızıyor mu?
Es stellt sich vor die Tür.	Kapının önüne (gidip) duruyor.
Stellt es sich vor die Tür?	Kapının önüne (gidip) duruyor mu?
Wir legen uns ins Bett.	Yatağa yatıyoruz.
Legen wir uns ins Bett?	Yatağa yatıyor muyuz?
Ihr freut euch sehr.	Çok seviniyorsunuz.
Freut ihr euch sehr?	Çok seviniyor musunuz?
Sie setzen sich auf die Autos.	Otomobillerin üstüne oturuyorlar.
Setzen sie sich auf die Autos?	Otomobillerin üstüne oturuyorlar mı?
Sie stellen sich an den Tisch.	Masanın yanına (gidip) duruyorsunuz.
Stellen Sie sich an den Tisch?	Masanın yanına (gidip duruyor musunuz?

Şu halde öznesi şahıs zamiri olan sorularda şöyle bir sıra izlemelidir:

Asıl fiil + (özne olan) şahıs zamiri + dönüşlü zamir + diğer kelimeler

Cümlenin öznesi bir şahıs zamiri değil de herhangi bir tekil veya çoğul isimse soru cümlesinde kelimelerin dizilişi farklıdır. Gene önce asıl fiil gelir, ama bundan sonra özne olan isim değil de cümledeki dönüşlü zamir yer alır, özne olan isim bu dönüşlü zamirden sonra gelir.

Der Vater setzt sich auf das Sofa.	Baba kanapenin üstüne oturuyor.
Setzt sich der Vater auf das Sofa?	Baba kanapenin üstüne oturuyor mu?
Die Mutter legt sich ins Bett.	Anne yatağa yatıyor.
Legt sich die Mutter ins Bett?	Anne yatağa yatıyor mu?
Der Vogel setzt sich auf den Baum.	Kuş ağacın üstüne oturuyor.
Setzt sich der Vogel auf den Baum?	Kuş ağacın üstüne oturuyor mu?
Mein Bruder wäscht sich heute nicht.	Erkek kardeşim bugün yıkanmıyor.
Wäscht sich mein Bruder heute nicht?	Erkek kardeşim bugün yıkanmıyor mu?
Ein Schüler stellt sich an die Tafel.	Bir öğrenci tahtaya (gidip) duruyor.
Stellt sich ein Schüler an die Tafel?	Bir öğrenci tahtaya (gidip) duruyor mu?
Die Katze setzt sich unter den Stuhl.	Kedi sandalyenin altına oturuyor.
Setzt sich die Katze unter den Stuhl?	Kedi sandalyenin altına oturuyor mu?

sich stellen	(gidip) durmak
Stell(e) dich!	(Gidip) Dur!
Stellt euch!	» Durun!
Stellen Sie sich!	» Durunuz!
sich legen	(bir yere) yatmak
Leg(e) dich!	Yat!
Legt euch!	Yatın!
Legen Sie sich!	Yatınız!

Görüldüğü gibi asıl fiil normal olarak emir haline konur. Dönüşlü zamirlerden de şahıslara göre sırasıyla **dich, euch, sich** kullanılır ve bunlar hemen asıl fiilden sonra yer alır. Yukarıdaki örneklerde bazı az kullanılan, hattâ pratikte hiç kullanılmayan şekiller verilmiştir. Bunlar sırf gramer yönünden daha fazla örnek vermek için yapılmıştır.

Olumsuz emir yukarıdaki şekillerin sonuna bir **nicht** ekleyerek yapılır.

Ärgere dich nicht!	Kızma!
Ärgert euch nicht!	Kızmayın!
Ärgern Sie sich nicht!	Kızmayınız!
Wundere dich nicht!	Şaşırma!
Wundert euch nicht!	Şaşırmayın!
Wundern Sie sich nicht!	Şaşırmayınız!

DÖNÜŞLÜ FİİLLERLE YAPILAN SORULAR

İçinde dönüşlü bir fiil bulunan bir cümle bu dönüşlü fiili başa getirmek suretiyle soru haline konur. Bu tip sorular dönüşlü zamirin yeri bakımından iki türlü olur.

Cümlenin öznesi bir şahıs zamiri ise, cümle soru yapılınca başa gelen fiilden sonra özne olan bu şahıs zamiri ve bundan sonra da dönüşlü zamir gelir.

Ich wasche mich jeden Morgen.	Her sabah yıkanıyorum.
Wasche ich mich jeden Morgen?	Her sabah yıkanıyor muyum?
Du wäschst dich jeden Morgen.	Her sabah yıkanıyorsun.
Wäschst du dich jeden Morgen?	Her sabah yıkanıyor musun?
Er setzt sich auf den Stuhl.	Sandalyeye oturuyor.
Setzt er sich auf den Stuhl?	Sandalyeye oturuyor mu?

Sie ärgert sich sehr.	Çok kızıyor.
Ärgert sie sich sehr?	Çok kızıyor mu?
Es stellt sich vor die Tür.	Kapının önüne (gidip) duruyor.
Stellt es sich vor die Tür?	Kapının önüne (gidip) duruyor mu?
Wir legen uns ins Bett.	Yatağa yatıyoruz.
Legen wir uns ins Bett?	Yatağa yatıyor muyuz?
Ihr freut euch sehr.	Çok seviniyorsunuz.
Freut ihr euch sehr?	Çok seviniyor musunuz?
Sie setzen sich auf die Autos.	Otomobillerin üstüne oturuyorlar.
Setzen sie sich auf die Autos?	Otomobillerin üstüne oturuyorlar mı?
Sie stellen sich an den Tisch.	Masanın yanına (gidip) duruyorsunuz.
Stellen Sie sich an den Tisch?	Masanın yanına (gidip duruyor musunuz?

Şu halde öznesi şahıs zamiri olan sorularda şöyle bir sıra izlemelidir:

Asıl fiil + (özne olan) şahıs zamiri + dönüşlü zamir + diğer kelimeler

Cümlenin öznesi bir şahıs zamiri değil de herhangi bir tekil veya çoğul isimse soru cümlesinde kelimelerin dizilişi farklıdır. Gene önce asıl fiil gelir, ama bundan sonra özne olan isim değil de cümledeki dönüşlü zamir yer alır, özne olan isim bu dönüşlü zamirden sonra gelir.

Der Vater setzt sich auf das Sofa.	Baba kanapenin üstüne oturuyor.
Setzt sich der Vater auf das Sofa?	Baba kanapenin üstüne oturuyor mu?
Die Mutter legt sich ins Bett.	Anne yatağa yatıyor.
Legt sich die Mutter ins Bett?	Anne yatağa yatıyor mu?
Der Vogel setzt sich auf den Baum.	Kuş ağacın üstüne oturuyor.
Setzt sich der Vogel auf den Baum?	Kuş ağacın üstüne oturuyor mu?
Mein Bruder wäscht sich heute nicht.	Erkek kardeşim bugün yıkanmıyor.
Wäscht sich mein Bruder heute nicht?	Erkek kardeşim bugün yıkanmıyor mu?
Ein Schüler stellt sich an die Tafel.	Bir öğrenci tahtaya (gidip) duruyor.
Stellt sich ein Schüler an die Tafel?	Bir öğrenci tahtaya (gidip) duruyor mu?
Die Katze setzt sich unter den Stuhl.	Kedi sandalyenin altına oturuyor.
Setzt sich die Katze unter den Stuhl?	Kedi sandalyenin altına oturuyor mu?

Ahmet setzt sich neben Herrn Müller.	Ahmet, Bay Müller'in yanına oturuyor.
Setzt sich Ahmet neben Herrn Müller?	Ahmet Bay Müller'in yanına oturuyor mu?
Mein Freund stellt sich hinter den Baum.	Arkadaşım ağacın arkasına (gidip) duruyor.
Stellt sich mein Freund hinter den Baum?	Arkadaşım ağacın arkasına (gidip) duruyor mu?

Öznesi bir isim olan soru cümlelerinde de şöyle bir sıra izlenir:

Asıl fiil + dönüşlü zamir + (özne olan) isim + diğer kelimeler.

DÖNÜŞLÜ FİİLLER ve SORU KELİMELERİ

Soruda şayet şahıs zamiri varsa şöyle bir sıra izlenir:

Soru kelimesi + asıl fiil + şahıs zamiri (özne) + dönüşlü zamir + diğer kelimeler

Warum setzt du dich nicht auf den Stuhl?	Niçin sandalyenin üstüne oturmuyorsun?
Wohin setzen Sie sich?	Nereye oturuyorsunuz?
Wie wäscht er sich?	O nasıl yıkanıyor?
Warum freut er sich sehr?	O niçin çok seviniyor?
Warum legen wir uns ins Bett?	Niçin yatağa yatıyoruz?
Wohin stellt ihr euch?	Nereye (gidip) duruyorsunuz?
Warum setzt du dich vor die Tafel?	Niçin tahtanın önüne oturuyorsun?
Warum lege ich mich unter den Baum?	Niçin ağacın altına yatıyorum?

Soruda isim varsa o zaman sıra şöyle olur:
Soru kelimesi + asıl fiil + dönüşlü zamir + isim (özne) + diğer kelimeler

Wohin setzt sich der Junge?	Çocuk nereye oturuyor?
Wie ärgert sich der Vater?	Baba nasıl kızıyor?
Warum stellen sich die Kinder vor die Tür?	Çocuklar niçin kapının önüne gidip duruyorlar?
Wohin legt sich Ahmet?	Ahmet nereye uzanıyor?
Warum freuen sich die Schüler?	Öğrenciler niçin seviniyorlar?
Warum wundert sich deine Schwester?	Kızkardeşin niçin hayret ediyor?

Yukarıdaki sıralamalar bazı soru kelimeleri için değişebilir; daha başka istisnalar görülebilir. Bunu kesin bir kural olarak kabul etmemeniz gerekir.

TEST 22

A

Aşağıda dönüşlü fiillerle yapılmış cümleler verilmiştir. Boş bırakılan yerlere uygun dönüşlü zamirler koyunuz.

1 — Heute kommt mein Bruder. Ich freue .. sehr. 2 — Mein Vater ärgert sehr. 3 — Der Lehrer sagt: Setzt 4 — Warum ärgerst du 5 — Morgen ist Feiertag. Freut ihr ? Ja, wir freuen .. sehr. 6 — Der Lehrer kommt. Wir stellen neben die Bänke. 7 — Der Lehrer ruft: Setzt Wir setzen . dann. 8 — Der Lehrer setzt .. auch. 9 — Ein Schüler stellt an die Tafel. 10 — Der Lehrer stellt an das Fenster. 11 — Ich wasche . morgens und abends. 12 — Die Kinder legen . auf das Sofa. 13 — Wir setzen im Wohnzimmer an den Tisch. 14 — Hasan wundert . sehr. 15 — Ahmet und Zeynep waschen n der Küche.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Herr Müller setzt sich an den Tisch und trinkt Tee.	A — Köpek taşın arkasına yatıyor.
	B — Öğrenciler çok seviniyorlar mı?
2 — Mein Bruder wäscht sich jetzt. Dann wasche ich mich auch.	C — Sıraya otur!
	D — Bütün çocuklar bu odada yıkanıyorlar.
3 — Setz dich auf die Bank!	E — Bay Müller masaya oturuyor ve çay içiyor.
4 — Setzt euch auf die Bank!	
5 — Setzen Sie sich auf die Bank!	F — Sırada otur!
6 — Wohin legen sich die Kinder?	G — Niçin kızıyorsunuz?
7 — Freuen sich die Schüler sehr?	H — Sıraya oturun!
8 — Warum ärgert ihr euch?	İ — Erkek kardeşim şimdi yıkanıyor. Sonra ben de yıkanacağım.
9 — Der Hund legt sich hinter den Stein.	K — Bay Müller masada oturuyor ve çay içiyor.
10 — Alle Kinder waschen sich in diesem Zimmer.	L — Sıraya oturunuz!
	M — Çocuklar nereye yatıyorlar?

C

A Listesi	B Listesi
1 — Öğretmen sınıfın önüne (gidip) duruyor.	**A — Ärgert euch nicht!**
2 — Kızma!	**B — Warum wundern sich die Jungen?**

3 — Kızmayınız!
4 — Çocuklar niçin şaşırıyorlar?
5 — Bay Müller niçin seviniyor?
6 — Walter ağacın altına oturuyor.
7 — Kanarya kitapların arasına oturuyor.
8 — Çiftçi atın üstüne oturuyor mu?
9 — Hizmetçi masanın arkasına (gidip) duruyor.
10 — Kızlar bahçede ağaçların altına yatıyorlar.

C — Der Kanarienvogel setzt sich zwischen die Bücher.
D — Der Kanarienvogel sitzt zwischen den Büchern.
E — Ärgere dich nicht!
F — Walter setzt sich unter den Baum.
G — Die Mädchen legen sich im Garten unter die Bäume.
H — Die Magd stellt sich hinter den Tisch.
İ — Der Lehrer stellt sich vor die Klasse.
K — Der Lehrer steht vor der Klasse.
L — Setzt sich der Bauer auf das Pferd?
M — Warum freut sich Herr Müller?

D

Aşağıdaki her cümlenin altındaki dört şıktan hangisinin bu cümlenin soruya çevrilmiş şekli olduğunu bulunuz.

1 — Mein Sohn legt sich um acht Uhr ins Bett.
a. Legt mein Sohn sich um acht Uhr ins Bett? b. Legt sich mein Sohn um acht Uhr ins Bett? c. Legt mein Sohn um acht Uhr sich ins Bett? d. Legt um acht Uhr sich mein Sohn ins Bett?
2 — Der Junge stellt sich neben das Auto.
a. Stellt sich der Junge neben das Auto? b. Stellt der Junge sich neben das Auto? c. Stellt der Junge neben das Auto sich? d. Hiçbiri.
3 — Die Fischer wundern sich sehr.
a. Sich die Fischer wundern sehr? b. Wundern die Fischer sich sehr? c. Wundern die Fischer sehr sich? d. Wundern sich die Fischer sehr?
4. Der Bauer wäscht sich abends.
a. Wäscht der Bauer dich abends? b. Wäscht sich abends der Bauer? c. Wäscht sich der Bauer abends? d. Wäscht euch der Bauer abends?

F

Aşağıda karışık olarak sıralanmış kelimelerle düzgün birer cümle yapın.

a. Der Vater, sich setzen, auf, Stuhl, und, lesen, Zeitung.
b. Warum, sich waschen, du, morgens, nicht.
c. Kinder, sich freuen, sehr, denn, kommen, Mutter.

45

LEHRSTÜCK FÜNFUNDVIERZIG

können, wollen, müssen, dürfen ve dönüşlü fiiller

Können, wollen, müssen ve **dürfen** yardımcı fiilleriyle yapılan cümlelerde cümlenin esas fiilinin en sona gittiğini, ikinci yerde yardımcı fiilin özneye göre çekimlenmiş şeklinin yer aldığını belirtmiştik. Cümlenin esas fiili bir dönüşlü fiilse, dönüşlü fiilin «asıl fiil» diye adlandırdığımız kısmı en sona gider ve ikinci yerde de gene yardımcı fiil bulunur. Dönüşlü zamir ise normal olarak bulunması gereken yerde kalır, yeri bir değişikliğe uğramaz.

Die Kinder waschen sich nach dem Abendessen.	**Die Kinder müssen sich nach dem Abendessen waschen.**
Çocuklar akşam yemeğinden sonra yıkanıyorlar.	Çocuklar akşam yemeğinden sonra yıkanmaya mecburdurlar.
Du legst dich dorthin.	**Du kannst dich dorthin legen.**
Oraya yatıyorsun.	Oraya yatabilirsin.
Der Junge setzt sich auf das Auto.	**Der Junge will sich auf das Auto setzen.**
Çocuk otomobilin üstüne oturuyor.	Çocuk otomobilin üstüne oturmak istiyor.
Die Schüler stellen sich nicht vor diese Tür.	**Die Schüler dürfen sich nicht vor diese Tür stellen.**
Öğrenciler bu kapının önüne (gidip) durmuyorlar.	Öğrenciler bu kapının önüne (gidip) duramazlar.
Ahmet legt sich ins Bett, denn er ist sehr müde.	**Ahmet will sich ins Bett legen, denn er ist sehr müde.**
Ahmet yatağa yatıyor, çünkü o çok yorgundur.	Ahmet yatağa yatmak istiyor, çünkü o çok yorgundur.

Die Mädchen setzen sich unter den Baum.
Kızlar ağacın altına oturuyorlar.

Die Mädchen wollen sich unter den Baum setzen.
Kızlar ağacın altına oturmak istiyorlar.

Setzt du dich neben deinen Freund?
Arkadaşının yanına oturuyor musun?

Willst du dich neben deinen Freund setzen?
Arkadaşının yanına oturmak istiyor musun?

Stellt sich die Frau vor den Laden?
Kadın dükkânın önüne (gidip) duruyor mu?

Darf sich die Frau vor den Laden stellen?
Kadın dükkânın önüne (gidip) durabilir mi?

Der alte Mann ärgert sich nicht.
Yaşlı adam kızmıyor.

Der alte Mann darf sich nicht ärgern.
Yaşlı adam kızamaz. (kızması doğru olmaz.)

Wohin setzen sich die Arbeiter im Garten?
İşçiler bahçede nereye oturuyorlar?

Wohin wollen sich die Arbeiter im Garten setzen?
İşçiler bahçede nereye oturmak istiyorlar?

Wohin legt sich der Hund?
Köpek nereye yatıyor?

Wohin darf sich der Hund legen?
Köpek nereye yatabilir?

Die Lehrerin stellt sich an das Fenster.
Öğretmen pencereye gidip duruyor.

Die Lehrerin will sich an das Fenster stellen.
Öğretmen pencereye gidip durmak istiyor.

Warum setzt sich die Mutter nicht?
Anne niçin oturmuyor?

Warum kann sich die Mutter nicht setzen?
Anne niçin oturamaz?

Wessen Sohn wäscht sich jeden Morgen?
Kimin oğlu her sabah yıkanıyor?

Wessen Sohn muss sich jeden Morgen waschen?
Kimin oğlu her sabah yıkanmaya mecburdur?

Setzt sich deine Schwester auf den Stuhl?
Kız kardeşin sandalyenin üstüne oturuyor mu?

Darf sich deine Schwester auf den Stuhl setzen?
Kız kardeşin sandalyenin üstüne oturabilir mi?

Die Katze legt sich nicht auf das Sofa.
Kedi kanapenin üstüne yatmıyor.

Die Katze darf sich nicht auf das Sofa legen.
Kedi kanapenin üstüne yatamaz.

Legt sich der Hund auf das Sofa?
Köpek kanapenin üstüne yatıyor mu?

Darf sich der Hund auf das Sofa legen?
Köpek kanapenin üstüne yatabilir mi?

— 3 —

Wohin stellt sich der Sohn des Bauern?	**Wohin muss sich der Sohn des Bauern stellen?**
Çiftçinin oğlu nereye (gidip) duruyor?	Çiftçinin oğlu nereye (gidip) durmak mecburiyetindedir?
Waschen sich die Tiere?	**Können sich die Tiere waschen?**
Hayvanlar yıkanıyorlar mı?	Hayvanlar yıkanabilirler mi?

Görüldüğü gibi içinde dönüşlü fiiller bulunan soru cümleleri de aynı şekilde **können, wollen, müssen, dürfen** gibi yardımcı fiillerle kurulabilirler. Dönüşlü fiilin «asıl fiil» diye adlandırdığımız kısmını sorunun sonuna getiririz.

seit

Seit [zayt] şeklinde okunan bu kelime Türkçeye «-den beri» şeklinde çevrilir. Genellikle bir isimle kullanılır. Kullanılışı **mit, nach** ve **von** gibidir. Yani **seit**'tan sonra gelen isim e-halinde bulunur.

ein Jahr	bir yıl
seit einem Jahr	bir yıldan beri
ein Monat	bir ay
seit einem Monat	bir aydan beri
eine Woche	bir hafta
seit einer Woche	bir haftadan beri
ein Tag	bir gün
seit einem Tag	bir günden beri
eine Stunde	bir saat
seit einer Stunde	bir saatten beri
zwei Jahre	iki yıl
seit zwei Jahren	iki yıldan beri
zwei Monate	iki ay
seit zwei Monaten	iki aydan beri

Görüldüğü gibi **seit** kelimesinden sonra gelen isim e-halindedir.

Burada önemli bir konuyu açıklayalım: «iki adam, beş çocuk, yüz öğrenci,...» gibi önlerinde bir sayı kelimesi bulunan isimleri e-haline sokmak için sayı kelimesini hiç değiştirmeden, sadece zaten çoğul halde bulunan ismin sonuna bir **-n** veya **-en** eklemek gerekir.

zwei Stühle	**zwei Stühlen**
iki sandalye	iki sandalyeye
drei Tische	**drei Tischen**
üç masa	üç masaya
zehn Häuser	**zehn Häusern**
on ev	on eve
hundert Schüler	**hundert Schülern**
yüz öğrenci	yüz öğrenciye
neunzehn Jungen	**neunzehn Jungen**
ondokuz çocuk	ondokuz çocuğa

Wir wohnen seit einem Jahr in diesem Haus.	Bir yıldan beri bu evde oturuyoruz.
Peter wartet seit einer Stunde vor der Tür.	Peter bir saatten beri kapının önünde bekliyor.
Inge lernt seit einem Jahr Türkisch.	Inge bir yıldan beri Türkçe öğreniyor.
Der Arzt wohnt seit einem Monat in Frankfurt.	Doktor bir aydan beri Frankfurt'ta oturuyor.
Meine Tochter ist seit einer Woche hier.	Kızım bir haftadan beri buradadır.
Sein Vater arbeitet seit drei Jahren in diesem Laden.	Babası üç yıldan beri bu dükkânda çalışıyor.
Seit drei Wochen haben wir keinen Brief von unserem Freund.	Üç haftadan beri arkadaşımızdan mektup yok. (almadık)
Seit fünf Jahren arbeitet die Lehrerin in dieser Schule.	Beş yıldan beri öğretmen bu okulda çalışıyor.
Der Schüler geht seit einer Woche nicht in die Schule.	Öğrenci bir haftadan beri okula gitmiyor.
Seit Sonntag geht mein Bruder um zehn Uhr ins Bett.	Pazar'dan beri erkek kardeşim saat onda yatağa gidiyor. (yatıyor)
Ist der Student seit zwei Monaten in Deutschland?	Öğrenci iki aydan beri mi Almanya'dadır?
Seit vier Tagen kommt unser Hund nicht nach Hause.	Dört günden beri köpeğimiz eve gelmiyor.
Ich esse seit zwei Tagen nicht zu Hause, sondern im Restaurant neben der Schule.	İki günden beri evde değil, okulun yanındaki lokantada yiyorum.

aus

Aus [aus] olarak okunan bu önek te yalnız e-halinde bulunan isimlerle kullanılır. Türkçeye «-den, -dan» şeklinde çevrilebilir. **Von** kelimesinin de Türkçeye aynı şekilde çevrildiğini görmüştük, ama aralarında önemli bir fark vardır. Örneğin, «Evden dışarı çıkıyor. - Öğretmen odadan çıkıyor. - Çantamdan kalemlerimi alıyorum.» gibi cümlelerde «ev, oda, çanta» isimlerine eklenen «-den, -dan» takıları içeriden dışarı doğru bir hareket göstermektedir. Almancada bu hallerde **aus** kullanılır. **Aus**'u «içinden» şeklinde de Türkçeye çevirebiliriz. Buna karşılık, «masadan, işten, kâğıttan» gibi hallerde «-den, -dan» takısı içeriden dışarı doğru bir hareket göstermez. Almancada bu hallerde **von** kullanılır.

die Klasse	**aus der Klasse**
sınıf	sınıftan (dışarıya)
der Dorf	**aus dem Dorf**
köy	köyden (dışarıya)
das Haus	**aus dem Haus**
ev	evden (dışarıya)
die Hütten	**aus den Hütten**
kulübeler	kulübelerden (dışarıya)

Der Fischer kommt aus seiner Hütte.	Balıkçı kulübesinden geliyor.
Der Junge nimmt das Buch aus der Mappe.	Çocuk kitabı çantadan alıyor.
Der Lehrer geht aus der Klasse.	Öğretmen sınıftan (gidiyor) çıkıyor.
Nimm einen Stein aus dem Karren!	Arabadan bir taş al!
Der Mann nimmt sein Geld aus einer Schublade.	Adam parasını bir çekmeceden alıyor.
Mein Vater nimmt den Ball aus dem Schrank.	Babam topu dolaptan alıyor.
Ich nehme das Buch aus dem Bücherregal und gebe es meinem Freund.	Kitabı kitaplıktan alıyorum ve arkadaşıma veriyorum.
Die Magd kommt aus der Küche.	Hizmetçi mutfaktan geliyor.
Robert geht um acht Uhr aus dem Haus.	Robert saat sekizde evden (gidiyor) çıkıyor.
Wir trinken Milch aus einem Glas.	Sütü bir bardaktan içeriz.

Das Auto fährt aus dem Garten auf die Strasse.	Otomobil bahçeden caddeye gidiyor (çıkıyor).
Meine Schwester kommt heute aus Deutschland.	Kız kardeşim bugün Almanya'dan *geliyor.*
Der Schüler bekommt einen Brief aus Ankara.	Öğrenci Ankara'dan bir mektup alıyor.
Die Mutter nimmt die Gabeln und die Messer aus der Schublade des Tisches.	Anne masanın çekmecesinden çatalları ve bıçakları alıyor.
Die Magd trägt die Teller aus dem Speisezimmer in die Küche.	Hizmetçi tabakları yemek odasından mutfağa taşıyor.
Der Gast kommt aus dem Speisezimmer ins Wohnzimmer.	Misafir yemek odasından oturma odasına geliyor.
Die Kinder nehmen die Äpfel aus dem Korb.	Çocuklar elmaları sepetten alıyorlar.
Ich nehme den Brief aus meiner Mappe; er kommt von meiner Mutter.	Mektubu çantamdan alıyorum; o annemden geliyor.

Şimdi de **von** ile yapılmış cümleler görelim. **Von** ile **aus** arasındaki farka dikkat ediniz.

Die Bauern kommen von der Arbeit.	Çiftçiler işten geliyorlar.
Der Junge bekommt von seinem Freund einen Brief.	Çocuk arkadaşından bir mektup alıyor.
Der Schüler bekommt von dem Lehrer sein Heft.	Öğrenci öğretmenden defterini alıyor.
Der Vogel fliegt von dem Baum.	Kuş ağaçtan uçuyor.
Der Brief kommt von unserem Arzt.	Mektup doktorumuzdan geliyor.
Wir kaufen Eier von dem Bauern.	Çiftçiden yumurta satın alıyoruz.
Ahmet bringt mir einen Brief von meiner Familie.	Ahmet bana ailemden bir mektup getiriyor.
Unsere Mutter kauft Fleisch von diesem Laden.	Annemiz bu dükkândan et satın alıyor.
Das kleine Kind geht von dem Stuhl neben das Radio.	Küçük çocuk sandalyeden radyonun yanına gidiyor.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

Aşağıda aile ile ilgili yeni kelimeler öğreneceğiniz bir okuma parçası veriyoruz. Bunlardan bir kısmını daha önceden biliyorsunuz. Bilmediklerinizi iyice öğreniniz.

Die Familie

Mein Vater und meine Mutter sind meine Eltern. Ich bin ihr Sohn. Meine Eltern haben auch eine Tochter. Sie ist meine Schwester, und ich bin ihr Bruder. Wir sind Geschwister. Unsere Familie lebt in İstanbul.

Meine Mutter hat einen Vater und eine Mutter. Ihr Vater ist unser Grossvater, und ihre Mutter ist unsere Grossmutter. Mein Vater hat keine Eltern mehr. Sie sind tot. Wir lieben unsere Grosseltern sehr.

Unser Vater hat einen Bruder. Er ist unser Onkel. Ich bin sein Neffe, und meine Schwester ist seine Nichte. Seine Kinder sind unsere Vettern und Kusinen. Meine Mutter hat auch einen Bruder und eine Schwester. Ihr Bruder ist mein Onkel, und ihre Schwester ist meine Tante. Die Tante hat auch einen Sohn und eine Tochter. Ihr Sohn ist mein Vetter, und ihre Tochter ist meine Kusine.

Aile

Babam ve annem ebeveynimdir. Ben onların oğluyum. Ebeveynimin bir kızı da var. O benim kızkardeşimdir ve ben onun erkek kardeşiyim. Biz kardeşiz. Ailemiz İstanbulda yaşıyor.

Annemin bir babası ve annesi vardır. Onun babası bizim büyük babamız ve onun annesi bizim büyük annemizdir. Babamın artık ebeveyni yoktur. Onlar ölüdür (ölmüşlerdir). Büyük ebeveynimizi (büyük annemizi ve büyük babamızı) çok severiz.

Babamızın bir erkek kardeşi vardır. O bizim amcamızdır. Ben onun yeğeniyim ve benim kız kardeşim onun yeğenidir. Onun çocukları bizim kuzenlerimizdir. Annemin de bir erkek kardeşi ve bir kız kardeşi vardır.

Onun erkek kardeşi benim dayımdır ve onun kız kardeşi benim teyzemdir. Teyzenin de bir oğlu ve bir kızı vardır. Onun oğlu benim kuzenimdir ve kızı benim kuzenimdir.

Şimdi yukarıdaki parçada geçen yeni kelimeleri açıklayalım:

die Eltern, (yalnız çoğul halde bulunur) — ebeveyn (anne ve babanın ikisine birden verilen isim)

die Geschwister — erkek ve kız kardeşler (hepsine birden verilen isim)

der Grossvater,.. — büyük baba, dede

die Grossmutter,.. — büyük anne, anneanne, babaanne

die Grosseltern (yalnız çoğul) — büyük baba ve büyük annenin ikisine birden verilen isim.

der Onkel,- — amca, dayı (Türkçede aralarında önemli bir fark olan amca ve dayı kelimeleri Almancada aynı kelimeyle gösterilirler: **der Onkel**)

die Tante,n — hala, teyze (Hala ve teyze kelimelerinin de Almancada bir tek karşılığı vardır: **die Tante**)

der Neffe,n — erkek yeğen

die Nichte,n — kız yeğen (**der Bruder** ve **die Schwester** kelimelerinde olduğu gibi Türkçede erkek ve kız yeğeni sadece bir tek kelimeyle, «yeğen» kelimesiyle belirtiriz. Ama Almancada yeğenin cinsiyetine göre iki ayrı kelime vardır.)

der Vetter,n — amca, dayı, teyze, hala oğlu, kuzen

die Kusine,n — amca, dayı, teyze, hala kızı, kuzen

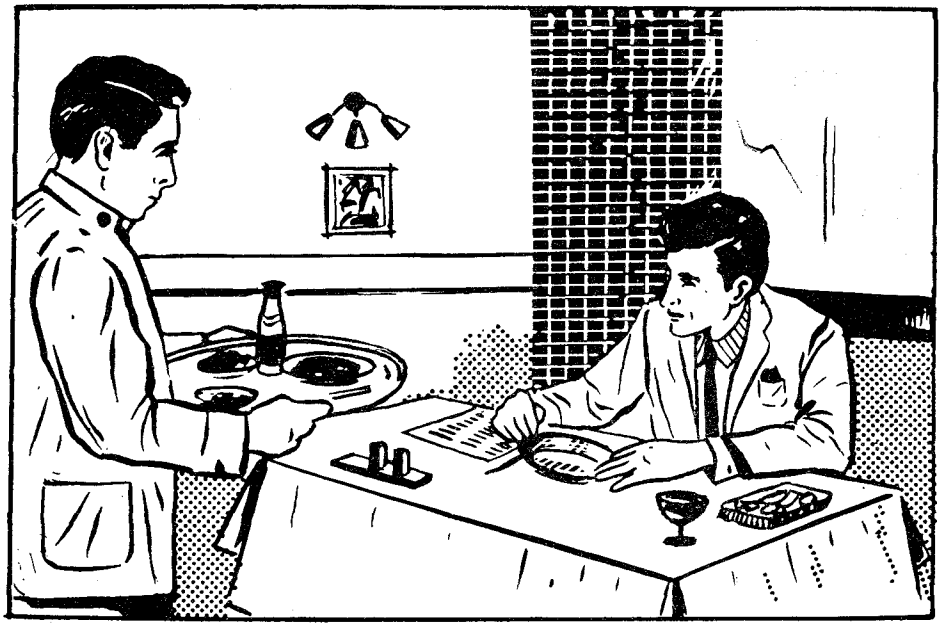
(Kelimelerin okunuşları 46. dersteki «öğrenilecek kelimeler» bölümünde verilmiştir).

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLER

46

LEHRSTÜCK SECHSUNDVIERZIG

Öğrenilecek kelimeler

aus [aus]	-den, -dan	**bestellen** [beştellen]	ısmarlamak
der Appetit [apetit]	iştah	**da** [da:]	orada, o zaman
mit gutem Appetit	büyük iştahla	**dabei** [dabay]	onun yanında,
bei [bay]	yanında, civarında		aynı zamanda
		dafür [da:fü:r]	onun için,
bezahlt [betsa:lt]	ödenmiş		onun yerine

drehen [dre:en] çevirmek
die Eltern [eltern] ebeveyn
das Gasthaus,..er [gasthaus] lokanta
gefallen [gefallen] hoşuna gitmek
das Geld,er [geld] para
die Geschwister [geşvister] kız ve erkek kardeş(ler)
die Grossmutter,.. [*gro:smutter*] büyük anne
der Grossvater,.. [gro:sfa:ter] büyük baba
hintereinander [hinteraynander] arka arkaya
holen [ho:len] almak, alıp getirmek
der Kopf,..e [kopf] baş
die Kusine,n [kuzi:ne] kuzen
das Lied,er [li:d] şarkı
das Mittagessen,- [mittagessen] öğle yemeği
die Musik [muzi:k] müzik
der Neffe,n [neffe] erkek yeğen
die Nichte,n [nihte] kız yeğen
die Note,n [no:te] not, (müzikte) nota
der Onkel,- [onkel] amca, dayı
nun [nu:n] şimdi
die Rechnung,en [rehnung] hesap
der Rücken,- [rüken] sırt
schenken [*şenken*] *hediye etmek*
schütteln [şütteln] sallamak
seit [zayt] -den beri
das Silberstück,e [zilberştük] gümüş para
stecken [şteken] sokmak, koymak
die Tante,n [tante] hala, teyze
die Tasche,n [taşe] cep, çanta
der Vetter,n [fetter] amca, dayı, hala, teyze oğlu, kuzen
wieder [vi:der] tekrar, gene
der Wirt,e [virt] lokantacı
zu [tsu:] -ye, -ya, yanına

AÇIKLAMALAR

gefallen

Türkçeye «hoşuna gitmek» olarak çevrilebilir. Örneğin, «Şarkı adamın hoşuna gidiyor. - Bu yemek benim hoşuma gitmiyor. - Kitap öğrencinin çok hoşuna gitti.» gibi cümlelerde «adamın, benim, öğrencinin» isimleri, yani birşeyi beğenen şahsı veya şahısları gösteren isimler Almancada daima e-halinde bulunur. Bu durum Türkçeye hiç uymadığından çok yanlış yapabilirsiniz. Onun için bu fiilin kullanılışına çok dikkat etmeniz gerekir. **Gefallen** fiili özel bir durum gösterir. Çekimi dersin sonunda verilmiştir.

Das gefällt mir. Bu hoşuma gidiyor.
Das Buch gefällt dem Schüler. Kitap öğrencinin hoşuna gidiyor.
Die Speisen gefallen dem Gast. Yemekler misafirin hoşuna gidiyor.
Die Geschichte gefällt den Kindern. Hikâye çocukların hoşuna gidiyor.

— 3 —

Dieses Lied gefällt uns.	Bu şarkı bizim hoşumuza gidiyor.
Deine Bilder gefallen mir.	Resimlerin benim hoşuma gidiyor.
Dieser Ball gefällt Ahmet.	Bu top Ahmet'in hoşuna gidiyor.
Unser Vogel gefällt euch.	Kuşumuz sizin hoşunuza gidiyor.
Gefällt dir diese Stadt, Inge?	Bu şehir hoşuna gidiyor mu, Inge?

ZEYNEP ERZÄHLT WIEDER EINE GESCHICHTE

Der Deutschlehrer kommt in die Klasse und fragt: «Wer kann uns eine Geschichte erzählen?». Zeynep hebt ihre Hand. Der Lehrer sagt: «Kannst du deine Geschichte in Deutsch erzählen?» Zeynep ist eine fleissige Schülerin. Sie spricht gut Deutsch; sie erzählt ihre Geschichte in Deutsch:

«Ein Student kommt in ein Gasthaus, setzt sich an einen Tisch und bestellt sich ein Mittagessen. Er isst und trinkt mit gutem Appetit. Nach dem Essen ruft er den Wirt und sagt: «Ich habe wenig Geld und kann die Rechnung nicht bezahlen. Ich will Ihnen dafür ein Lied singen.»

Der Wirt will kein Lied hören, sondern sein Geld haben. Da sagt der Student: «Mein Lied gefällt Ihnen vielleicht. Wollen Sie mir dann das Essen schenken?»

«Ja», sagt der Wirt, «aber das Lied muss mir gefallen, und ich liebe die Musik nicht.»

«Eins gefällt Ihnen schon bestimmt», sagt der Student und singt viele Lieder hintereinander. Der Wirt schüttelt den Kopf und sagt: «Diese Lieder gefallen mir nicht.»

«Nun singe ich ein Lied. Das muss Ihnen sehr gefallen», ruft der Student und singt: «Nimm Geld aus der Tasche, bezahle die Rechnung.» Dabei steckt er die Hand in seine Tasche, holt fünf Silberstücke aus seiner Tasche und zeigt sie dem Wirt.

Da lacht der Wirt und ruft: «Das ist ein schönes Lied, das gefällt mir.»

Schnell steckt der Student sein Geld wieder in seine Tasche und sagt:

«Nun ist also mein Essen mit diesem Lied bezahlt.»

Er dreht dem Wirt seinen Rücken und geht.»

Der Deutschlehrer dankt Zeynep und gibt ihr eine gute Note.

ZEYNEP GENE BİR HİKÂYE ANLATIYOR

Almanca öğretmeni sınıfa geliyor ve soruyor: «Kim bize bir hikâye anlatabilir?» Zeynep elini kaldırıyor. Öğretmen: «Hikâyeni Almanca (olarak) anlatabilir misin?» diyor. Zeynep çalışkan bir öğrencidir. İyi Almanca konuşur; hikâyesini Almanca anlatıyor:

«Bir öğrenci bir lokantaya gelir, bir masaya oturur ve kendine bir öğle yemeği ısmarlar. Büyük bir iştahla yer ve içer. Yemekten sonra lokantacıyı çağırır ve: «Az param var (ve), hesabı ödeyemem. Onun yerine size bir şarkı söylemek istiyorum,» der.

Lokantacı hiçbir şarkı dinlemek istemez, bilâkis parasını ister. O zaman öğrenci: «Belki şarkım hoşunuza gider. O zaman bana yemeği hediye etmek ister misiniz?» der.

«Evet», der lokantacı, «ama şarkının benim hoşuma gitmesi lâzım, ve (hem) ben müziği sevmem.»

«Birisi muhakkak hoşunuza gider», der öğrenci ve arka arkaya birçok şarkılar söyler. Lokantacı başı(nı) sallar ve: «Bu şarkılar hoşuma gitmiyorlar», der.

«Şimdi bir şarkı söyleyeceğim (söylüyorum). Bu çok hoşunuza gidecektir,» diye bağırır öğrenci ve (şarkı) söyler: «Cepten para al, hesabı öde.» Aynı zamanda eli(ni) cebine sokar, cebinden beş gümüş para alır ve onları lokantacıya gösterir.

O zaman lokantacı güler ve: «Bu güzel bir şarkı, bu hoşuma gidiyor,» diye seslenir.

Öğrenci hemen parasını tekrar cebine sokar ve: «Şu halde yemeğim şimdi bu şarkıyla ödenmiştir,» der.

Lokantacıya sırtını çevirir ve gider.

Almanca öğretmeni Zeynep'e teşekkür eder ve ona iyi bir not verir.

zu

[tsu:] şeklinde okunur. Türkçeye «-ye, -ya, yanına» şeklinde çevrilebilir. Bu önek de genellikle bir isimle kullanılır ve kendisinden sonra gelen isim veya şahıs zamiri daima e-halinde bulunur.

der Freund	**zu dem Freund**
arkadaş	arkadaşa
die Tante	**zu der Tante**
teyze (hala)	teyzeye
das Auto	**zu dem Auto**
otomobil	otomobile
die Kinder	**zu den Kindern**
çocuklar	çocuklara

Paul geht zu den Grosseltern.	Paul büyük anne ve babasına gidiyor.
Hans fährt zu der Tante.	Hans teyzesine (halasına) gidiyor.
Mein Bruder fährt mit einem Taxi zu dem Bahnhof.	Erkek kardeşim bir taksiyle istasyona gidiyor.
Das Kind läuft zu dem Auto seines Vaters.	Çocuk babasının otomobiline koşuyor.
Ich gehe zu meinem Freund.	Arkadaşıma gidiyorum.
Wir gehen zu unserem Fischer.	Balıkçımıza gidiyoruz.
Ahmet geht zu seinem Lehrer.	Ahmet öğretmenine gidiyor.
Die Mutter geht zu einem Arzt.	Anne bir doktora gidiyor.

Örneğin, **zu dem Mann** = adama, **zu der Frau** = kadına gibi hallerde **zu dem** kısaltılarak **zum** [tsum], **zu der** de gene kısaltılarak **zur** [tsu:r] şeklinde söylenebilir. Anlamda hiçbir değişiklik olmaz: **zum Mann** = adama, **zur Frau** = kadına. Her iki şekil de aynı derecede kullanılır.

Die Magd geht zur Kolonialwarenhandlung.	Hizmetçi bakkal dükkânına gidiyor.
Die Kinder gehen von dem Feld zum Hügel.	Çocuklar tarladan tepeye gidiyorlar.
Der Vater geht zur Lehrerin seines Sohnes.	Baba oğlunun öğretmenine gidiyor.

Wir kommen von dem Unterricht und gehen zum Bahnhof.	Dersten geliyoruz ve istasyona gidiyoruz.
Meine Mutter geht zu ihrer Schwester.	Annem kız kardeşine gidiyor.
Der Bruder fährt zu seinem Grossvater in Frankfurt.	Erkek kardeş Frankfurt'taki büyük babasına gidiyor.

Yukarıdaki örneklerden de anlayacağınız gibi **zu** birşeyin ne yana, özellikle hangi şahıslara doğru gittiğini göstermek için kullanılır. Bunları daha ileride sırası gelince açıklayacağız.

bei

[bay] şeklinde telâffuz edilir. Türkçeye «yanında, civarında» olarak çevrilir. Bu da e-halinde isimlerle kullanılan bir önektir.

der Grossvater	**bei dem Grossvater**
büyük baba	(büyük babanın yanında) büyük babada
die Freundin	**bei der Freundin**
kız arkadaş	(kız arkadaşın yanında) **kız arkadaşta**
das Mädchen	**bei dem Mädchen**
kız	(kızın yanında) kızda
die Häuser	**bei den Häusern**
evler	evlerin yanında

Görüldüğü gibi **bei** kelimesinden sonra gelen isim daima e-halinde bulunur. **bei dem** kısaltılarak **beim** [baym] şeklinde söylenebilir. Her iki şekil de aynı derecede kullanılabilir.

der Lehrer	**beim Lehrer**
öğretmen	(öğretmenin yanında) öğretmende
das Auto	**beim Auto**
otomobil	otomobilin yanında

Er wohnt im Sommer bei einem Bauern.	Yazın bir çiftçinin yanında oturur.
Der Arzt sitzt bei seiner Frau.	Doktor karısının yanında oturuyor.
Die Felder liegen bei dem Dorf.	Tarlalar köyün yanında (civarında) bulunuyorlar.
Ahmet ist bei einem Freund.	Ahmet bir (arkadaşın yanındadır) arkadaştadır.

Ich wohne bei meinen Eltern.	Ebeveynimin yanında oturuyorum.
Die Kinder bleiben bei ihrem Vater.	Çocuklar babalarının yanında kalıyorlar.
Er wohnt dort bei seinen Geschwistern.	Orada kardeşlerinin yanında oturuyor.
Potsdam liegt bei Berlin.	Potsdam Berlin civarında bulunur.
Inge wohnt bei Hasan Bey.	Igne Hasan Beyin yanında oturur .
Die Studenten wohnen bei ihren Freunden.	Öğrenciler arkadaşlarının yanında oturuyorlar.
Die kleine Hütte liegt bei unserem Haus.	Küçük kulübe bizim evin yanında bulunuyor.
Bleibst du bei deiner Schwester?	Kız kardeşinin yanında mı kalıyorsun?
Jenes Kind arbeitet bei einem Arzt.	Şu çocuk bir doktorun yanında çalışıyor.
Der Vater dieses Jungen arbeitet bei einem Bauern.	Bu çocuğun babası bir çiftçinin yanında çalışıyor.
Er wohnt bei diesem Bauern.	O bu çiftçinin yanında oturuyor.
Üsküdar liegt bei Kadıköy.	Üsküdar Kadıköy civarında bulunur.
Die kleinen Kinder spielen in dem Zimmer bei ihrer Mutter.	Küçük çocuklar odada annelerinin yanında oynuyorlar.
Heute abend bleibt der Bruder bei seinem Onkel.	Bu akşam erkek kardeş amcasının (dayısının) yanında kalıyor.
Ich habe jetzt kein Geld bei mir.	Yanımda şimdi hiç para yok.
Hast du zehn Liras bei dir?	Yanında on lira(n) var mı?
Der Traktor steht bei dem Auto.	Traktör otomobilin yanında duruyor.

Yukarıda **bei** ile yapılmış cümleler gördünüz. **Bei** genellikle hem yer, hem zaman bakımından yakında olmayı, yakınında bulunmayı gösterir. Verdiğimiz örneklerde **bei,** sadece yer bakımından yakınında bulunmayı göstermektedir. İlerde bu e-halindeki isimlerle kullanılan öneklerin hepsini birden genel olarak incelerken hepsinin diğer anlamlarına da değineceğiz. Gene bu öneklerle yapılmış deyimsel sözleri de «**Was der Deutsche sagt-Wie der Deutsche spricht**» adlı bölümlerde bulacaksınız.

E-HALİYLE KULLANILAN ÖNEKLER

Burada hepsini birden topluca bir kere daha veriyoruz:

mit	ile
nach	-den sonra
seit	-den beri
von	-den, -dan
aus	-den, -dan (içinden)
zu	-ye, -ya, -yanına
bei	yanında, civarında

Bu öneklerden sonra DAİMA e-halinde bulunan bir isim gelir.

Bunların bir kısmı kısaltılarak da kullanılabilir:

von dem = vom (von dem Vater = vom Vater)
zu dem = zum (zu dem Mann = zum Mann)
zu der = zur (zu der Mutter = zur Mutter)
bei dem = beim (bei dem Haus = beim Haus)

ÖZEL FİİL ÇEKİMLERİ

gefallen

ich gefalle
du gefällst
er, sie, es gefällt
wir gefallen
ihr gefallt
sie gefallen
Sie gefallen

TEST 23

A

Boş bırakılan yerlere **mit, nach, von, seit, aus, zu, bei** öneklerinden uygun olanını koyunuz. Bazı hallerde ismin artikelinin geleceği yerler de boş bırakılmıştır. Buraları da uygun bir şekilde doldurunuz.

1 — Der Deutsche wohnt bei seinem Freund in İstanbul. 2 — Die Rechnung kommt von der Arzt. 3 — Seit einem Jahr haben wir keinen Brief von unserem Freund. 4 — Der Vater kehrt nach einem Monat zurück. 5 — Die Kinder spielen mit einem Ball. 6 — Der Schüler kommt mit die Lehrer in die Klasse. 7 — Meine Mutter geht zu einem Arzt. 8 — Der Vater holt die Zeitung aus dem Schrank. 9 — Sein Freund wohnt hier bei seinem Bruder. 10 — Die Magd wartet seit einer Stunde neben dem Tisch.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Frau Müller kommt aus Deutschland.	A — Öğrenciler okuldan geliyorlar ve annelerine ve babalarına gidiyorlar.
2 — Wir haben jetzt kein Geld bei uns.	B — Üç yıldanberi ailem bu evde oturuyor.
3 — Der Bruder meines Freundes arbeitet bei einem Arzt.	C — Bir yıldan beri büyükbabamın yanında oturuyorum.
4 — Der Bruder meines Freundes will bei einem Arzt arbeiten.	D — Bayan Müller Almanya'dan geliyor.
5 — Die Schüler kommen aus der Schule und gehen zu ihren Vätern und ihren Müttern.	E — Ahmet teyzesine gidiyor.
6 — Seit einem Jahr wohne ich bei meinem Grossvater.	F — Şimdi yanımızda hiç para yok.
7 — Beyazıt liegt bei Eminönü.	G — Doktorumuza gidiyoruz.
8 — Wir gehen zu unserem Arzt.	H — Arkadaşımın erkek kardeşi bi doktorun yanında çalışıyor.
9 — Ahmet fährt zu seiner Tante.	İ — Beyazıt Eminönü civarında bulunur.
10 — Seit drei Jahren wohnt meine Familie in diesem Haus.	K — Öğrenciler okuldan geliyorlar ve babalarına ve annelerine gidiyorlar.
	L — Arkadaşımın erkek kardeşi bir doktorun yanında çalışmak istiyor.
	M — Arkadaşımın erkek kardeşi bir doktorun yanında çalışabilir.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Oraya oturabilirsin.	A — Das Kind muss bei seinem Vater bleiben, denn es liebt ihn sehr.
2 — Oğlum yatağa yatmak istiyor, çünkü o çok yorgundur.	B — Samstags gehen wir zu meinem Onkel.
3 — Çocuk babasının yanında kalmak istiyor, çünkü onu çok seviyor.	C — Du darfst dich dorthin setzen.
4 — Üç yıldan beri Almanca öğreniyorum.	D — Diese Frau kommt aus Deutschland.
5 — Bayan Müller dört yıldan beri Ankara'da bir okulda çalışıyor.	E — Mein Sohn will sich ins Bett legen, denn er ist sehr müde.
6 — Cumartesileri amcama gidiyoruz.	F — Seit vier Jahren lerne ich Deutsch.
7 — Dayım bizim yanımızda oturuyor.	G — Das Kind will bei seinem Vater bleiben, denn es liebt ihn sehr.
8 — Okula gidiyorum; çantamı almak (alıp getirmek) istiyorum.	H — Frau Müller arbeitet seit vier Jahren in einer Schule in Ankara.
9 — Hizmetçi otomobilden sepeti alıp getiriyor.	İ — Ich gehe zur Schule; ich will meine Mappe holen.
10 — Bu kadın Almanya'dan geliyor.	K — Ich lerne seit drei Jahren Deutsch.
	L — Mein Onkel wohnt bei uns.
	M — Die Magd holt den Korb aus dem Auto.

F

Aşağıda karışık olarak verilen kelimelerden düzgün bir cümle kurunuz. Cevaplarınızı F bölümüne yazınız.

1 — **Mein Sohn, bei, sein Onkel, bleiben, müssen.**
2 — **Deutsche, lernen, sieben Monate, seit, Türkisch.**
3 — **Im Sommer, wir, zu, unser Freund, in Adana, gehen, wollen.**

Test 22'nin yapılmış şekli

A. 1 — mich 2 — sich 3 — euch 4 — dich 5 — euch, uns 6 — uns 7 — euch, uns 8 — sich 9 — sich 10 — sich 11 — mich 12 — sich 13 — uns 14 — sich 15 — sich

B. 1 — E 2 — İ 3 — C 4 — H 5 — L 6 — M 7 — B 8 — G 9 — A 10 — D

C. 1 — İ 2 — E 3 — A 4 — B 5 — M 6 — F 7 — C 8 — L 9 — H 10 — G

D. 1 — b 2 — a 3 — d 4 — c

F. a. **Der Vater setzt sich auf den Stuhl und liest die (seine) Zeitung.**
b. **Warum wäschst du dich morgens nicht?**
c. **Die Kinder freuen sich sehr, denn die (ihre) Mutter kommt.**

47

LEHRSTÜCK SIEBENUNDVIERZIG

E — HALİYLE KULLANILAN ÖNEKLERE GENEL BAKIŞ

Şimdiye kadar olan derslerimizde e-haliyle kullanılan bir takım önekler gördük. Burada bunların hepsini bir kere daha ele alıp topluca incelemek istiyoruz. Bu öneklerde, kendilerinden sonra gelen isim daima e-halinde bulunur. Şayet önekten sonra bir şahıs zamiri geliyorsa bu e-haline sokulur, yani e-halindeki şahıs zamirler (**mir, dir, ihm,...**) kullanılır.

mit

Türkçeye genellikle «ile» olarak çevrilebilir.

Die Eltern gehen mit den Kindern ins Kino.	Ebeveyn (anne ve baba) çocuklarla sinemaya gidiyor.
Ich spiele mit dem Freund.	Arkadaşla oynuyorum.
Die Tochter geht mit der Tasche in die Stadt.	Kız evlât çantayla şehre gidiyor.
Mein Vater fährt mit dem Auto zum Bahnhof.	Babam otomobille istasyona gidiyor.
Hans will mit uns einen Spaziergang machen.	Hans bizimle bir gezinti yapmak istiyor.
Wir sehen mit den Augen und hören mit den Ohren.	Gözlerle görürüz ve kulaklarla işitiriz.
Um acht Uhr beginnt der Schüler mit seiner Hausaufgabe.	Saat sekizde öğrenci ev ödevleriyle başlıyor.
Der Bauer arbeitet mit den Händen.	Çiftçi eller(iy)le çalışır.

Der Vater spielt mit seinen Söhnen im Garten seines Hauses.	Baba oğullarıyla evinin bahçesinde oynuyor.
Der Schüler schreibt den Brief mit einem Bleistift.	Öğrenci mektubu bir kalemle yazıyor.

nach

Türkçeye «-den, -dan sonra» şeklinde çevrilebilir. Olup bitmiş şeyleri belirtir.

Ahmet geht nach dem Frühstück in die Schule.	Ahmet kahvaltıdan sonra okula gidiyor.
Nach dem Mittagessen wollen wir einen Spaziergang machen.	Öğle yemeğinden sonra bir gezinti yapmak istiyoruz.
Ich muss nach der Schule nach Hause gehen und meine Hausaufgaben schreiben.	Okuldan sonra eve gitmeye ve ev ödevlerimi yazmaya mecburum.
Die Arbeiter legen sich nach der Arbeit unter einen Baum und schlafen.	İşçiler işten sonra bir ağacın altına yatıyorlar ve uyuyorlar.
Er muss nach einer Stunde zum Bahnhof fahren, denn sein Zug fährt um acht Uhr ab.	Bir saat sonra istasyona gitmeye mecburdur, çünkü treni saat sekizde hareket ediyor.
Nach der Arbeit sind wir oft müde.	İşten sonra ekseriya yorgunuzdur.
Der Arzt sagt: «Kommen Sie nach einem Jahr wieder!»	Doktor: «Bir yıl sonra tekrar gelin!» diyor.
Der fleissige Schüler geht nach der Schule nach Hause und arbeitet.	Çalışkan öğrenci okuldan sonra eve gidiyor ve çalışıyor.
Die Kinder spielen im Garten; nach dem Spiel sind sie sehr hungrig.	Çocuklar bahçede oynuyorlar; oyundan sonra onlar çok açtır.
Nach zwei Stunden kehrt meine Tochter bestimmt zurück.	İki saat sonra kızım muhakkak geri döner.

Nach bir de «-(y)e, -(y)a» anlamına gelebilir. Örneğin, «Ankara'ya, İstanbul'a, Almanya'ya» gibi hallerde bir yere gittiğimizi, veya bir yere doğru yöneldiğimizi **nach** kullanarak belirtebiliriz.

Wir fahren nach Hause.	Eve gidiyoruz.
Die Familie Çelikel fährt nach der Stadt.	Çelikel ailesi şehre (şehre doğru) gidiyor.

Mein Bruder fährt heute nach Deutschland; er kehrt vielleicht nach einem Jahr wieder zurück.	Erkek kardeşim bugün Almanya'ya gidiyor; belki bir yıl sonra tekrar geri döner.
Die Fenster unseres Hauses gehen nach Westen, aber die Fenster ihres Hauses gehen nach Süden.	Evimizin pencereleri batıya açılırlar, ama onların evinin pencereleri güneye açılırlar.
Die Fenster meines Zimmers gehen nach der Strasse.	Odamın pencereleri caddeye açılırlar.
Herr Müller fährt mit seinem Auto nach Ankara.	Bay Müller otomobiliyle Ankara'ya gidiyor.
Nach einem Monat kehrt er nach Istanbul zurück.	Bir ay sonra İstanbul'a dönüyor.
Herr Müller ist ein Deutscher; er kennt die Stadt nicht. Er fragt: «Wie komme ich nach dem Bahnhof?»	Bay Müller bir Almandır; o şehri tanımıyor. O: «İstasyona nasıl gidebilirim? (giderim)» diye soruyor.
Der Junge fragt seinen Freund: «Wie komme ich nach deinem Haus?»	Çocuk arkadaşına soruyor: «Senin evine nasıl (nereden) gidebilirim?» (Evin nerede?)

von

Türkçeye «-den, -dan» olarak çevrilebilir. Birşeyin nereden geldiğini gösterir. **Von dem, vom** şeklinde kısaltılarak da söylenebilir.

Dieser Brief kommt von meinem Freund.	Bu mektup arkadaşımdan geliyor.
Wir kommen von Hause.	Evden geliyoruz.
Die Kindern besuchen sonntags ihre Eltern. Sie kommen jetzt von den Eltern.	Çocuklar pazarları ebeveynlerini ziyaret ediyorlar. Şimdi ebeveynlerinden geliyorlar.
Meine Mutter kommt vom Arzt.	Annem doktordan geliyor.
Er liest ein Buch von Goethe.	O Goethe'den bir kitap (Goethe'nin bir kitabını) okuyor.
Die Schüler lesen eine Geschichte von Ömer Seyfettin.	Çocuklar Ömer Seyfettin'den bir hikâye okuyorlar.
Das ist ein Bild von Picasso.	Bu Picasso'nun bir resmidir.
Die kleine Schwester kommt von der Schule.	Küçük kız kardeş okuldan geliyor.
Hasan Bey will von April bis September in Deutschland bleiben.	Hasan Bey Nisan'dan Eylül'e kadar Almanya'da kalmak istiyor.

aus

Bu önek te Türkçeye «-den, -dan» olarak çevrilir. Yalnız **von** ile bunun arasında önemli bir fark vardır. **Aus** içeriden veya daha başka bir deyimle kapalı bir yerden dışarıya doğru bir hareketi gösterir. **Von**'da ise böyle bir anlam yoktur.

Er kommt aus dem Zimmer.	O odadan geliyor.
Das Kind kommt aus dem Haus.	Çocuk evden geliyor.
Unsere Freundin kommt heute um neun Uhr aus Deutschland.	Arkadaşımız bugün saat dokuzda Almanya'dan geliyor.
Ich komme aus Adana.	Adana'dan geliyorum
Der Schüler nimmt seine Bücher aus der Tasche.	Öğrenci kitaplarını çantadan alıyor.
Bringe mir einen Stuhl aus meinem Zimmer!	Bana odamdan bir sandalye getir!
Kommt ihr aus İzmir?	İzmir'den mi geliyorsunuz?
Die Bauern kommen aus der Stadt und gehen nach Hause.	Çiftçiler şehirden geliyorlar ve eve gidiyorlar.
Der Student holt etwas Geld aus der Tasche.	Öğrenci cebinden biraz para alıyor. (çıkarıyor.)
Der Lehrer liest aus seinem. Buch eine kurze Geschichte.	Öğretmen kitabından kısa bir hikâye okuyor.

Aus bir eşyanın neden, yani hangi maddeden olduğunu belirtmek için de kullanılabilir. O zaman kendinden sonra gelen isim artikel almaz.

Der Ring ist aus Gold.	Yüzük altındandır.
Die Stühle und Tische sind aus Holz.	Sandalyeler ve masalar tahtadandır.
Die Tür unseres Hauses ist aus Eisen.	Evimizin kapısı demirdendir.
Die Gabeln und die Löffel sind aus Aluminium.	Çatallar ve bıçaklar alüminyumdandır.
Meine Mappe ist aus Leder. Meine Schuhe sind auch aus Leder.	Çantam deridendir. Ayakkabılarım da deridendir.
Der Ball meines Freundes ist aus Leder.	Arkadaşımın topu deridendir.
Der Käfig ist aus Holz.	Kafes tahtadandır.

bei

Türkçeye derslerimizde «yanında, civarında» şeklinde çevirmiştik. Genellikle yakınında bulunmayı gösterir.

Mein Tisch steht bei dem Schrank.	Masam dolabın yanında duruyor.
Er wohnt bei seinen Eltern.	Ebeveyninin yanında oturuyor.
Ich wohne bei meiner Tante.	Teyzemin yanında oturuyorum.
Unser Vater ist jetzt bei einem Freund.	Babamız şimdi bir arkadaştadır.
Ali wohnt mit seinem Freund bei seiner Tante.	Ali arkadaşıyla teyzesinin yanında oturuyor.
Das Auto steht bei dem Haus.	Otomobil evin yanında duruyor.
Bei uns zu Hause sind alle Stühle aus Eisen.	Bizde evde bütün sandalyeler demirdendir.
Bei uns in der Stadt beginnt die Schule um halb neun.	Bizde şehirde okul saat sekiz buçukta başlar.

Bei dem, beim şeklinde kısaltılarak da söylenebilir.

seit

Türkçeye «-den beri» olarak çevirebiliriz. Belirli bir zamandan, tarihten şimdiye kadar geçen süreyi gösterir.

Der berühmte Arzt ist seit einer Woche in Ankara.	Meşhur doktor bir haftadan beri Ankarada'dır.
Mein Onkel und meine Tante leben seit drei Jahren in Deutschland.	Amcam ve halam üç seneden beri Almanya'da yaşıyorlar.
Seit zwei Wochen geht der Schüler nicht in die Schule.	İki haftadan beri öğrenci okula gitmiyor.
Seit einem Monat arbeitet unser Neffe in dieser Kolonialwarenhandlung.	Bir aydan beri yeğenimiz bu bakkal dükkânında çalışıyor.
Seit heute morgen ist das Wetter ganz kalt.	Bu sabahtan beri hava çok soğuktur.
Seit fünf Jahren wohnt der Student bei seinem Grossvater.	Beş yıldan beri öğrenci büyük babasının yanında oturuyor.
Hans ist ein guter Freund von mir.	Hans benim iyi bir arkadaşımdır.
Ich kenne ihn seit zehn Jahren.	Onu on yıldan beri tanıyorum.
Seit vier Tagen kommt der Soldat nicht nach Hause.	Dört günden beri asker eve gelmiyor.

Seit einer Stunde warten wir hier.	Bir saatten beri burada bekliyoruz.
Seit zwei Tagen steht dieses Auto vor unserem Haus.	İki günden beri bu otomobil bizim evin önünde duruyor.

zu

«-(y)e, -(y)a» şeklinde Türkçeye çevrilebilir. Bir yana veya şahıslara doğru hareketi gösterir.

Zu dem kısaltılarak **zum, zu der** kısaltılarak **zur** şeklinde söylenebilir.

Die Kinder gehen zu den Grosseltern.	Çocuklar büyük ebeveynlerine gidiyorlar.
Der Fischer geht zum Arzt.	Balıkçı doktora gidiyor.
Die Mutter geht zur Schule, denn sie will mit dem Lehrer ihres Sohnes sprechen.	Anne okula gidiyor, çünkü oğlunun öğretmeni ile konuşmak istiyor.
Meine Schwester geht heute abend zu ihrer Freundin.	Kız kardeşim bu akşam arkadaşına gidiyor.
Diese Strasse geht zum Bahnhof.	Bu yol istasyona gider.
Herr Müller fährt mit seinem Auto zum Bahnhof.	Bay Müller otomobiliyle istasyona gidiyor.
Der Lehrer spricht zu den Schülern.	Öğretmen öğrencilere konuşuyor (hitap ediyor.)
Wir kommen von dem Unterricht und gehen zusammen zu Mehmet.	Dersten geliyoruz ve birlikte Mehmet'e gidiyoruz.

Hareket göstermemesine rağmen bazı deyimsel durumlarda da kullanılır.

zu Bett	—	yatakta, yatağa
zu Pferde	—	atla, atta, ata binmiş
zu Fuss (gehen)	—	yürüyerek (gitmek)
zu Mittag	—	öğleyin, öğle yemeğinde
zu drei Liras	—	üç liraya

Das Kind liegt zu Bett, denn es ist müde.	Çocuk yatakta yatıyor, çünkü o yorgundur.
Wir gehen jetzt zu Bett.	Şimdi yatağa (yatmaya) gidiyoruz.
Der Bauer ist zu Pferde; er geht zu seinem Dorf.	Çiftçi attadır (ata binmiş); köyüne gidiyor.
Die Schüler gehen in die Schule immer zu Fuss.	Öğrenciler okula daima yürüyerek giderler.

Zu Mittag essen wir kein Fleisch.	Öğleyin (öğle yemeğinde) et yemeyiz.
Zu Abend trinken wir kein Kaffee.	Akşamleyin kahve içmeyiz.
Zu Abend essen wir oft in einem Restaurant.	Akşamleyin ekseriya bir lokantada yemek yeriz.
Wir kaufen diese Bücher zu drei Liras.	Bu kitapları üç liraya satın alıyoruz.
Der Junge kauft den Ball zu 25 Liras.	Çocuk topu 25 liraya satın alıyor.

gegenüber

[ge:genü:ber] olarak okunur. Cümledeki kullanılışına göre «karşısında veya karşısına» anlamlarına gelir. Bir şeyin karşı tarafta bulunduğunu veya karşı tarafa doğru hareket ettiğini gösterir.

Das Sofa liegt gegenüber dem Fenster.	Kanape pencerenin karşısında bulunuyor.
Wir stellen das Sofa gegenüber dem Fenster.	Kanapeyi pencerenin karşısına koyuyoruz.
Ahmets Haus steht gegenüber unserem Haus.	Ahmet'in evi bizim evin karşısında (duruyor) bulunuyor.

Bu **gegenüber** öneki çoğu zaman ismin önünde değil de arkasında yer alır. Yani yukarıdaki örnekleri şu şekilde de söyleyebiliriz:

Das Sofa liegt dem Fenster gegenüber.	Kanape pencerenin karşısında bulunuyor.
Wir stellen das Sofa dem Fenster gegenüber.	Kanapeyi pencerenin karşısına koyuyoruz.
Ahmets Haus steht unserem Haus gegenüber.	Ahmet'in evi bizim evin karşısında bulunuyor.

Hatta bu ikinci şekil ekseriya tercih edilir.

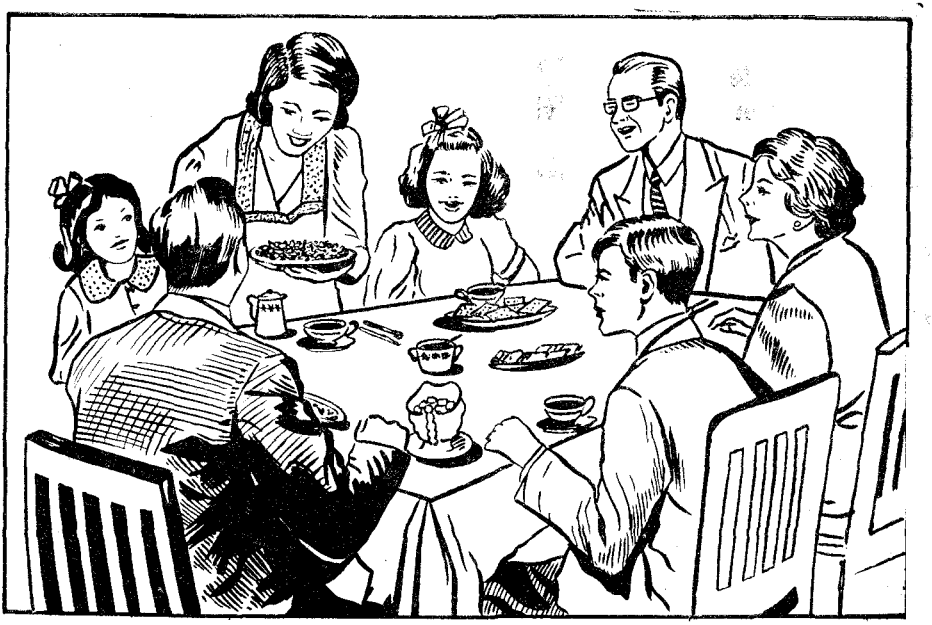
Das Haus meines Freundes liegt der Schule gegenüber.	Arkadaşımın evi okulun karşısında bulunuyor.
Unser Laden liegt dem Kino gegenüber.	Dükkânımız sinemanın karşısında bulunuyor.
Sein Zimmer liegt meinem Zimmer gegenüber.	Onun odası benim odamın karşısında bulunuyor.
Die Schule ist dem Bahnhof gegenüber.	Okul istasyonun karşısındadır.

e-haliyle kullanılan öneklerle cümleler ve sorular

Hans geht um neun Uhr aus dem Haus.	Hans saat dokuzda evden gidiyor.
Er wohnt zusammen mit seinem Freund Kaya.	O arkadaşı Kaya ile birlikte oturuyor.
Ich gehe zu meiner Schwester.	Kız kardeşime gidiyorum.
Ihr fahrt heute mit eurem Auto zu der Schule.	Bugün otomobilinizle okula gidiyorsunuz.
Der Brief kommt von unserer Grossmutter.	Mektup büyük annemizden geliyor.
Sein Bruder ist schon seit einer Woche hier.	Erkek kardeşi bir haftadan beri buradadır.
Sie macht mit ihrer Tante einen Spaziergang.	Teyzesiyle bir gezinti yapıyor.
Nach dem Essen besuchen wir meinen Onkel.	Yemekten sonra amcamı ziyaret ediyoruz.
Mein Haus liegt Ihrem Garten gegenüber.	Evim bahçenizin karşısındadır.
Der Junge hat das Geld von seinem Vater.	Çocuk parayı babasından alıyor.
Die Hütte des Fischers liegt unserem Haus gegenüber.	Balıkçının kulübesi bizim evin karşısındadır.
Die Schüler kommen aus der Klasse.	Öğrenciler sınıftan geliyorlar. (çıkıyorlar).
Dieses Auto gehört meinem Freund seit einem Monat.	Bu otomobil bir aydan beri arkadaşıma aittir.
Mein Vater kommt mit meiner Mutter aus Deuschland.	Babam annemle Almanya'dan geliyor.
Wir trinken oft ein Glas Milch zu dem Frühstück.	Kahvaltıda ekseriya bir bardak süt içeriz.
Wir trinken Milch aus einem Glas.	Sütü bir bardaktan içeriz.
Haben Sie einen Brief von Ihren Eltern?	Ebeveyninizden bir mektup aldınız mı?
Nein, ich habe keinen Brief von meinen Eltern, sondern von meinem Bruder.	Hayır, ebeveynimden değil, erkek kardeşimden bir mektup aldım.
Das Mädchen holt das Kleid aus einem Schrank.	Kız elbiseyi bir dolaptan alıyor.
Der Vater fährt mit seinen Geschwistern nach Ankara.	Baba kardeşleriyle Ankara'ya gidiyor.

48

LEHRSTÜCK ACHTUNDVIERZIG

Öğrenilecek kelimeler

das Aluminium [aluminium]	alüminyum	**das Bier,e** [bi:r]	bira
		bis [bis]	kadar
bedeuten [bedoyten]	anlamına gelm., demek	**brauchen** [brauhen]	ihtiyacı olmak, kullanmak
das Besteck,e [beştek]	sofra takımı	**das Brot,e** [bro:t]	ekmek
		die Butter, [butter]	tereyağ

das Eisen,- [ayzen]	demir	**die Milch** [milh]	süt
der Fisch,e [fiş]	balık	**der Nachtisch,e**	üstlük, soğuk-
frühstücken	kahvaltı etmek	[nahtiş]	luk
[frü:ştüken]		**das Obst,e** [o:bst]	meyva
gegeneinander	karşı karşıya	**die Reise,n** [rayze]	seyahat
[ge:genaynander]		**der Ring,e** [ring]	yüzük
gegenüber	karşısında	**der Salat,e** [zal:at]	salata
[ge:genü:ber]		**die Sauce** [zo:se]	sos
das Gemüse,n	sebze	**der Schinken,-**	jambon
[gemü:ze]		[şinken]	
das Gold [gold]	altın	**schmecken**	lezzetli olm.,
das heisst	yâni	[şmeken]	beğenmek
[das hayst]		**der Schuh,e** [şu:]	ayakkabı
das Holz,..er [holts]	tahta	**die Serviette,n**	peçete
die Käse,n [ke:ze]	peynir	[zerviette]	
der Kuchen,-	pasta, **kek**	**die Süssspeise,n**	tatlı
[kuhen]		[zü:sşpayze]	
das Leder,- [le:der]	deri	**die Türkei** [türkay]	Türkiye
die Mahlzeit,en	yemek vakti,	**der Wein,e** [vayn]	şarap
[ma:ltsayt]	öğün	**der Wurst,..e**	sucuk
die Marmelade,n	marmelât,	[vurst]	
[marmela:de]	reçel	**der Zucker,-** [tsuker]	şeker
meistens [maystens]	ekseriya	**zuerst** [tsuerst]	önce

AÇIKLAMALAR

schmecken

Bu fiilin kullanılışına çok dikkat etmeniz gerekir. Çok çeşitli anlamları vardır. Bir kere «tadına bakmak» olarak Türkçeye çevrilebilir.

Die Magd schmeckt die Suppe.	Hizmetçi çorbanın tadına bakıyor.
Die Mutter schmeckt die Milch.	Anne sütün tadına bakıyor.
Die Kinder schmecken die Süssspeise.	Çocuklar tatlının tadına bakıyorlar.
Der Kater schmeckt den Kaffe.	Baba kahvenin tadına bakıyor.

schmecken aynı zamanda «lezzetli olmak» anlamına da gelir. O zaman genellikle cümlede bir nesne bulunmaz.

Diese Suppe schmeckt gut.	Bu çorba lezzetlidir.
Die Marmelade schmeckt nicht gut.	Marmelat lezzetli değildir.
Die Butter schmeckt ganz gut.	Tereyağ çok lezzetlidir.

— 3 —

Yukarıdaki cümlelerdeki **gut** kelimesi Türkçe **cümlede geçmemektedir**. «Lezzetli» **gut** kelimesini de kapsamaktadır.

Schmecken bir de «beğenmek, hoşuna gitmek (yemekleri)» olarak da Türkçeye çevrilebilir. O zaman aynı **gefallen** fiili gibi kullanılır. Yani beğenen şahsı gösteren isim e-halinde bulunur.

Dieses Fleisch schmeckt mir.	Bu et benim hoşuma gidiyor.
Die Suppe deiner Mutter schmeckt uns sehr.	Annenin çorbasını çok beğeniyoruz.
Das Fleisch schmeckt dem Kind nicht.	Et çocuğun hoşuna gitmiyor.
Der Kuchen schmeckt den Jungen sehr.	Çocuklar pastayı çok beğeniyorlar.
Milch schmeckt dem Mädchen sehr.	Süt kızın çok hoşuna gidiyor.
Brot und Butter schmecken meinem Freund.	Ekmek ve tereyağ arkadaşımın hoşuna gidiyor.

die Türkei

Almancada memleket isimleri genellikle artikelsiz kullanılır. Sadece bunlardan birkaçı artikel alır. «Türkiye» anlamına gelen **die Türkei** kelimesi de bunlardandır. Önünde artikeli olduğu için cümle içinde, özellikle öneklerle diğer cins isimler gibi kullanılır.

Ich komme aus der Türkei.	Türkiye'den geliyorum.
Der Brief kommt aus der Türkei.	Mektup Türkiye'den geliyor.
Mein Vater fährt in die Türkei.	Babam Türkiye'ye gidiyor.
Diese Familie lebt seit drei Jahren in der Türkei.	Bu aile üç yıldan beri Türkiye'de yaşıyor.
In der Türkei haben wir viele Freunde.	Türkiye'de birçok arkadaşımız var.

BEIM FRÜHSTÜCK

Auf diesem Bild sehen wir die Familien Çelikel und Müller. Hasan Bey, Fatma Hanım, Zeynep, Ahmet und Herr Müller, Frau Müller, Inge sitzen an dem Tisch und frühstücken. Hasan Bey und Herr Müller sitzen gegen-

einander. Alle trinken Milch und essen Eier, Brot und Butter, und Marmelade.

Frau Müller sagt:

«Ich weiss nur zwei Wörter Türkisch. 'Teşkür edorum.' »

Ahmet lacht und sagt:

«Frau Müller, wir sagen nicht 'Teşkür edorum.' », sondern 'Teşekkür ederim.' Und das bedeutet 'Danke!' »

«Teşekkür ederim, Ahmet. Fatma Hanım, Ihre Butter schmeckt ganz gut.»

Inge spricht noch nicht Türkisch. Sie schweigt jetzt.

Herr Müller gibt seinen Teller zu Fatma Hanım und sagt:

«Fatma Hanım, die Marmelade schmeckt mir ganz gut.»

«Danke, Herr Müller! Meine Marmelade schmeckt Ihnen, denn sie ist nicht heiss.»

Alle lachen. Nach dem Frühstück fahren Hasan Bey, Herr Müller und Ahmet mit dem Traktor zu den Feldern. Die Mädchen bleiben zu Hause. Inge erzählt Zeynep von ihrer Reise in die Türkei. Sie bleibt abends in Zeyneps Zimmer. Fatma Hanım und Frau Müller gehen in den Garten und trinken Kaffee unter einem Baum.

KAHVALTIDA

Bu resimde Çelikel ve Müller ailelerini görüyoruz. Hasan Bey, Fatma Hanım, Zeynep, Ahmet ve Bay Müller, Bayan Müller, Inge masada oturuyorlar ve kahvaltı ediyorlar. Hasan Bey ve Bay Müller karşı karşıya oturuyorlar. Hepsi süt içiyorlar ve yumurta, ekmek ve tereyağ, ve marmelat yiyorlar.

Bayan Müller:

«Sadece iki kelime Türkçe biliyorum. 'Teşkür edorum.'' diyor.

Ahmet gülüyor ve:

«Bayan Müller, biz 'Teşkür edorum.' demeyiz, bilâkis 'Teşekkür ederim.' (deriz). Ve bu da 'Danke!' anlamına gelir,» diyor.

«Teşekkür ederim, Ahmet. Fatma Hanım, tereyağınız çok lezzetli.»

Inge daha Türkçe konuşmuyor. Şimdi (lik) susuyor.

Bay Müller tabağını Fatma Hanım'a veriyor ve:

«Fatma Hanım, marmelat çok hoşuma gidiyor (gitti),» diyor.

«Teşekkür ederim, Bay Müller! Marmeladım hoşunuza gitti, çünkü o sıcak değildir.»

Hepsi gülüyorlar. Kahvaltıdan sonra Hasan Bey, Bay Müller ve Ahmet traktörle tarlalara gidiyorlar. Kızlar evde kalıyorlar. Inge Zeynep'e Türkiye'ye seyahatini anlatıyor. Akşamları Zeynep'in odasında kalıyor. Fatma Hanım ve Bayan Müller bahçeye gidiyorlar ve bir ağacın altında kahve içiyorlar.

DANEBEN, DARAUF, DAVOR, v.s.

Örneğin,

Hier ist die Tafel. Neben der Tafel hängt das Bild.
Tahta buradadır. Tahtanın yanında resim asılıdır.

cümlelerinde «tahta» kelimesinin iki defa tekrarlanması Almancada, hattâ Türkçe'de de kulağa hoş gelmemektedir. Onun için ikinci cümledeki **neben der Tafel** yerine «onun yanına» anlamına gelen ve **neben** önekinden türetilmiş olan **daneben** kelimesi kullanılır.

Hier ist die Tafel. Daneben hängt das Bild.
Tahta buradadır. Onun yanında resim asılıdır.

Bu kısaltmayı şimdiye kadar öğrendiğimiz öneklerin çoğunda uygulamak mümkündür. Yeni kelimeyi türetmek için **da** kelimesinin arkasına öneki eklemek yeter. Ama önek bir sesli harfle başlıyorsa **da,** ile önek arasına bir «**r**» harfi konur, başka bir deyimle **da** kelimesi **dar** şekline getirilir. Şimdi teker teker öneklerden yeni kısaltılmış şekillerini türetelim.

vor der Tafel tahtanın önünde	=	**davor** onun önünde
hinter der Tafel tahtanın arkasında	=	**dahinter** onun arkasında

an der Tafel tahtada (yanında)	=	**daran** onun yanında
auf der Tafel tahtanın üstünde	=	**darauf** onun üstünde
zwischen der Tafel und der Wand tahtayla duvar arasında	=	**dazwischen** onun (onların) arasında
in der Mappe çantanın içinde	=	**darin** onun içinde
unter der Tafel tahtanın altında	=	**darunter** onun altında
über der Tafel tahtanın üzerinde	=	**darüber** onun üzerinde
mit dem Auto otomobille	=	**damit** onunla
von der Reise seyahatten	=	**davon** ondan, oradan
nach dem Essen yemekten sonra	=	**danach** ondan sonra
aus dem Buch kitaptan	=	**daraus** ondan, oradan

E-haliyle kullanılan **zu** ve **bei** öneklerinden de aynı şekilde böyle kelimeler türetilebilir. Yalnız bunlar daha başka anlamlarda kullanıldıkları için onları ileride ele alıp inceleyeceğiz.

Yukarıdaki kısaltılmış şekilleri ancak önekten sonra gelen isim bir eşya veya cismi gösteriyorsa kullanabiliriz. Şahıslarda, Türkçede örneğin, «onun yanında» diyebilmemize rağmen Almancada bu kısaltılmış şekiller kullanılamaz.

Im Zimmer steht ein Bett. Im Bett liegt Ahmet.
Odada bir yatak duruyor. Yatakta Ahmet bulunuyor. (yatıyor)
Im Garten steht ein Baum. Unter dem Baum spielen Kinder.
Bahçede bir ağaç duruyor. Ağacın altında çocuklar oynuyorlar.
Ich schreibe mit dem Bleistift.
Kalemle yazıyorum.

Im Zimmer steht ein Bett. Darin liegt Ahmet.
Odada bir yatak bulunuyor. Onun içinde Ahmet bulunuyor (yatıyor).
Im Garten steht ein Baum. Darunter spielen Kinder.
Bahçede bir ağaç duruyor. Onun altında çocuklar oynuyorlar.
Ich schreibe damit.
Onunla yazıyorum.

Nach dem Essen spielen wir im Garten.
Yemekten sonra bahçede oynuyoruz.

Danach spielen wir im Garten.
Ondan sonra bahçede oynuyoruz.

Der Lehrer liest aus dem Buch.
Öğretmen kitaptan okuyor.

Er liest daraus.
O oradan okuyor.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

Frau Müller erzählt uns die Mahlzeiten und die Speisen in Deutschland:

Die Mahlzeiten

Das Frühstück, das Mittagessen und das Abendessen sind die drei Mahlzeiten in Deutschland.

Oft frühstücken wir morgens um sieben oder acht Uhr. Wir trinken zum Frühstück meistens Kaffee mit Milch und Zucker und essen Brot mit Butter und Marmelade. Sonntags essen wir meistens Kuchen.

Wir essen um zwölf oder ein Uhr zu Mittag. Zuerst essen wir einen Teller Suppe, dann Fleisch mit Sauce, Gemüse oder Salat und Kartoffeln. Die Deutschen essen sehr viel Kartoffeln. Nach dem Essen essen sie dann zum Nachtisch meistens eine Süssspeise oder Obst. Freitags essen die Leute in West-und Süddeutschland Fisch. Oft trinken die Deutschen zum Essen Bier oder Wein.

Zum Essen brauchen wir ein Besteck. Das sind der Löffel, die Gabel und das Messer. Wir verwenden auch eine Serviette.

Zu Abend essen die Deutschen meistens «kalt», das heisst sie essen nur Brot mit Butter, Wurst, Schinken oder Käse. Zum Abendessen trinken sie dann Tee.

Sonnabends und sonntags trinken viele Leute nachmittags zu Haus Kaffee und essen Kuchen. Manchmal gehen sie aber auch in ein Restaurant und trinken dort ihren Nachmittagskaffee. Das ist meistens um vier Uhr.

Das Frühstück : **Kaffee, Milch, Zucker**
Brot, Butter, Marmelade
Sonntags: Kuchen

Das Mittagessen	:	**Suppe; Fleisch mit Sauce, Gemüse, Kartoffeln; Süssspeise oder Obst** **Freitags: Fisch**
Das Abendessen	:	**Brot mit Butter, Wurst, Schinken, Käse; Tee.**

Bayan Müller bize Almanya'daki yemek zamanlarını ve yemekleri anlatıyor:

Yemek Zamanları

Kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği Almanyadaki üç yemek zamanıdır. (öğündür)

Sabahları ekseriya saat yedide veya sekizde kahvaltı ederiz. Kahvaltıda ekseriya süt ve şekerle kahve içeriz ve yağ ve marmelâtla ekmek yeriz. Pazarları ekseriya pasta yeriz.

Saat onikide veya birde öğle yemeğini yeriz. Önce bir tabak çorba, sonra sos, sebze veya salata ile et ve patates yeriz. Almanlar çok patates yerler. Yemekten sonra ekseriya soğukluk olarak bir tatlı veya meyva yerler. Cumaları Batı ve Güney Almanyadaki halk balık yer. Almanlar yemekte ekseriya bira veya şarap içerler.

Yemek için bir sofra takımına ihtiyacımız vardır. Bu kaşık, çatal ve bıçaktır. Bir peçete de kullanırız.

Akşamleyin (akşam yemeğinde) Almanlar ekseriya «soğuk» yerler, yani yalnız tereyağ, sucuk, jambon ve peynirle ekmek yerler. O zaman akşam yemeğinde çay içerler.

Cumartesileri ve pazarları birçok kişi evde kahve içerler ve pasta yerler. Ama bazen bir lokantaya da giderler ve öğleden sonra kahvelerini orada içerler. Bu ekseriya saat dörttedir.

Kahvaltı	:	Kahve, süt, şeker Ekmek, tereyağ, marmelât Pazarları: Pasta
Öğle yemeği	:	Çorba, soslu, sebzeli, patatesli et; tatlı veya meyva Cumaları: balık
Akşam yemeği	:	Tereyağ, sucuk, jambon peynir ile ekmek; çay

TEST 24

A

Boş bırakılan yerlere uygun önekler ve artikeller koyunuz.

1 — Der Lehrer will ..... sein... Schülern einen Spaziergang machen. 2 — Der Vater fährt ..... sein... Auto in die Stadt. 3 — Das sind Bilder ..... Picasso. 4 — Wir lesen Geschichten ..... Hüseyin Rahmi. 5 — Die Fenster des Wohnzimmers gehen .... Strasse. 6 — Mein Bruder fährt ..... sein... Auto ..... Ankara. 7 — Die Bauern kommen ..... dem Dorf und gehen ..... die Stadt. 8 — Der Hut meines Vater ist ..... Leder. 9 — Ahmet wohnt ..... sein... Bruder ..... sein... Tante. 10 — Die Schwester lebt ..... drei Jahren ..... Deutschland.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Ich gehe zu Fuss nach Hause.	A — Dolabın yanında bir masa duruyor. Onun üzerinde bir lâmba asılı duruyor.
2 — Meine Mutter kauft Fleisch zu acht Liras.	B — Köpek sandalyenin altında uyuyor. Onun arkasında kedi duruyor.
3 — Die Schüler kommen von der Schule und besuchen zusammen ihren Freund.	C — Koşarak eve gidiyorum.
4 — Unser Haus liegt dem Laden deines Vaters gegenüber.	D — Yürüyerek eve gidiyorum.
5 — Zu Abend trinken wir oft Tee.	E — Evimiz babanın dükkânının karşısında bulunuyor.
6 — Der Lehrer kommt aus der Klasse und geht nach Hause.	F — Annem sekiz liraya et satın alıyor.
7 — Der Hund schläft auf dem Stuhl. Davor steht die Katze.	G — Öğretmen sınıftan geliyor ve eve gidiyor.
8 — Neben dem Schrank steht ein Tisch. Darüber hängt eine Lampe.	H — Akşamleyin ekseriya çay içeriz.
	İ — Öğrenciler okuldan geliyorlar ve birlikte arkadaşlarını ziyaret ediyorlar.
	K — Köpek sandalyenin üstünde uyuyor. Onun önünde kedi duruyor.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Bu mektup Almanyadaki amcamdan geliyor.	A — **Wir trinken die Suppe aus einer Schüssel.**
2 — Halamla şehre gidiyorum.	B — **Dieser Brief kommt von meinem Bruder in Deutschland.**
3 — Bu ev on senedenberi şu doktora aittir.	C — **Die grünen Bäume stehen vor dem Haus.**
4 — Ziya babasıyla İzmir'e gidiyor.	D — **Das Abendessen ist um acht Uhr. Danach schlafen die Kinder.**
5 — Bir otomobil satın alıyorum. Onunla hergün okula gidiyorum.	E — **Ich gehe mit meiner Tante in die Stadt.**
6 — Akşam yemeği saat sekizdedir. Ondan sonra çocuklar uyuyorlar.	F — **Dieser Brief kommt von meinem Onkel in Deutschland.**
7 — Çorbayı bir kaseden içeriz.	G — **Ziya fährt mit seinem Vater nach İzmir.**
8 — Yeşil ağaçlar evin karşısında duruyorlar.	H — **Ich kaufe ein Auto. Damit gehe ich jeden Tag zur Schule.**
	İ — **Dieses Haus gehört seit zehn Jahren jenem Arzt.**
	K — **Die grünen Bäume stehen dem Haus gegenüber.**
	L — **Ich kaufe ein Auto. Damit fahre ich jeden Tag zur Schule.**

F

Aşağıda karışık olarak verilen kelimelerden düzgün birer cümle kurunuz.

1 — **Mein Vater, zu Fuss gehen, jeden Morgen, zu, die Arbeit.**
2 — **Bruder, kommen, mit, sein Freund, aus Deutschland.**
3 — **Mein Laden, liegen, die Schule und das Kino, gegenüber.**

Test 23'ün yapılmış şekli

A. 1 — mit 2 — von, dem 3 — seit, von, em 4 — nach, em 5 — mit, em 6 — mit, dem 7 — zu, em 8 — aus, dem (einem) 9 — bei (mit), em 10 — seit, er
B. 1 — D 2 — F 3 — H 4 — L 5 — K 6 — C 7 — İ 8 — G 9 — E 10 — B
C. 1 — C 2 — E 3 — G 4 — K 5 — H 6 — B 7 — L 8 — İ 9 — M 10 — D
F. 1 — Mein Sohn muss bei seinem Onkel bleiben.
2 — Der Deutsche lernt seit sieben Monaten Türkisch.
3 — Im Sommer wollen wir zu unserem Freund in Adana gehen.

49

LEHRSTÜCK NEUNUNDVIERZIG

GELECEK ZAMAN

İleride, gelecekte olacak bir hareketi veya bir olayı anlatmak için gelecek zaman kipi kullanılır. «Okuyacağım. Gelecekler. Vereceksin. Bakacak.» sözleri gelecekte yapılacak hareketleri anlattıklarından bu fiiller gelecek zaman halindedirler.

Türkçede bu kipi teşkil etmek için fiillere «...cek, ...cak» eklenir. «Gidecek. Bulacaklar. Alacağım.» gibi.

Almancada gelecek zaman kipi daha değişik bir şekilde meydana getirilir. Gelecek zaman **werden** [verden] yardımcı fiili ile yapılır. Cümlede ikinci yere, yani fiilin bulunduğu yere **werden** yardımcı fiilinin şahıslara göre çekimlenmiş şekli gelir. Yapılacak işi, hareketi, olayı gösteren esas fiil ise cümlenin en sonuna gider.

Werden çekimde özel bir durum gösterir. Önce **werden**'in çekimini öğrenelim ve sonra basit cümleler kuralım.

werden
ich werde [verde]
du wirst [wirst]
er wird [vird]
sie wird [vird]
es wird [vird]
wir werden [verden]
ihr werdet [verdet]
sie werden [verden]
Sie werden [verden]

Werden fiili genellikle «olmak» anlamına gelir. Fakat yukarıda açıkladığımız gibi fiilleri gelecek zaman yapmak için kullanılan bir yardımcı fiil görevindeyse hiçbir Türkçe karşılığı yoktur.

Ich komme.	Geliyorum.
Ich werde kommen.	Geleceğim.
Du wirst kommen.	Geleceksin.
Er wird kommen.	Gelecek.
Sie wird kommen.	Gelecek.
Es wird kommen.	Gelecek.
Wir werden kommen.	Geleceğiz.
Ihr werdet kommen.	Geleceksiniz.
Sie werden kommen.	Gelecekler.
Sie werden kommen.	Geleceksiniz.
Ich schlafe.	Uyuyorum.
Ich werde schlafen.	Uyuyacağım.
Du wirst schlafen.	Uyuyacaksın.
Er wird schlafen.	Uyuyacak.
Sie wird schlafen.	Uyuyacak.
Es wird schlafen.	Uyuyacak.
Wir werden schlafen.	Uyuyacağız.
Ihr werdet schlafen.	Uyuyacaksınız.
Sie werden schlafen.	Uyuyacaklar.
Sie werden schlafen.	Uyuyacaksınız.

Şimdi gelecek zaman kipinde daha uzun cümleler yapalım.

Der Schüler fragt den Lehrer.	Öğrenci öğretmene soruyor.
Der Schüler wird den Lehrer fragen.	Öğrenci öğretmene soracak.
Die Mutter ruft die Kinder.	Anne çocukları çağırıyor.
Die Mutter wird die Kinder rufen.	Anne çocukları çağıracak.
Ich kaufe ein Auto.	Bir otomobil satın alıyorum.
Ich werde ein Auto kaufen.	Bir otomobil satın alacağım.
Ihr besucht morgen euren Onkel.	Yarın amcanızı ziyaret ediyorsunuz.
Ihr werdet morgen euren Onkel besuchen.	Yarın amcanızı ziyaret edeceksiniz.
Die Magd bringt die Teller.	Hizmetçi tabakları getiriyor.
Die Magd wird die Teller bringen.	Hizmetçi tabakları getirecek.
Die Kinder spielen im Garten.	Çocuklar bahçede oynuyorlar.
Die Kinder werden im Garten spielen.	Çocuklar bahçede oynayacaklar.

— 3 —

Sie gehen um acht Uhr nach Hause.	Saat sekizde eve gidiyorlar.
Sie werden um acht Uhr nach Hause gehen.	Saat sekizde eve gidecekler.
Meine Brüder fahren nach Deutschland.	Erkek kardeşlerim Almanya'ya gidiyorlar.
Meine Brüder werden nach Deutschland fahren.	Erkek kardeşlerim Almanya'ya gidecekler.
Die Katze frisst die Käse.	Kedi peyniri yiyor.
Die Katze wird die Käse fressen.	Kedi peyniri yiyecek.
Die Mutter geht zum Arzt.	Anne doktora gidiyor.
Die Mutter wird zum Arzt gehen.	Anne doktora gidecek.
Wir gehen in die Klasse.	Sınıfa gidiyoruz.
Wir werden in die Klasse gehen.	Sınıfa gideceğiz.
Peter hilft seinem Freund.	Peter arkadaşına yardım ediyor.
Peter wird seinem Freund helfen.	Peter arkadaşına yardım edecek.
Ahmet und Zeynep schreiben einen Brief.	Ahmet ve Zeynep bir mektup yazıyorlar.
Ahmet und Zeynep werden einen Brief schreiben.	Ahmet ve Zeynep bir mektup yazacaklar.
Die Gäste schlafen in diesem Zimmer.	Misafirler bu odada uyuyorlar.
Die Gäste werden in diesem Zimmer schlafen.	Misafirler bu odada uyuyacaklar.
Ali erzählt eine Geschichte.	Ali bir hikâye anlatıyor.
Ali wird eine Geschichte erzählen.	Ali bir hikâye anlatacak.

Yukarıda önce şimdiki zaman halindeki cümleler, bunların altında da aynı cümlelerin gelecek zaman haline konmuş şekilleri verilmiştir. Görüldüğü gibi cümlenin öznesi bir şahıs zamiri değil de tekil bir isim veya özel ısim olursa ikinci yerde **werden**'in üçüncü tekil şahısla kullanılan şekli, yani **wird** bulunur. Eğer cümlenın öznesi çoğul bir isimse veya birkaç isimden meydana geliyorsa ikinci yerde **werden** fiili aynen, hiçbir değişikliğe uğramadan yer alır. Her iki halde de esas fiil cümlenin en sonuna gider.

Die Schüler werden Deutsch lernen.	Öğrenciler Almanca öğrenecekler.
Du wirst dein Zimmer reinigen.	Odanı temizleyeceksin.
Mein Freund wird in diesem Zimmer schlafen.	Arkadaşım bu odada uyuyacak.
Wir werden einen Spaziergang machen.	Bir gezinti yapacağız.
Ich werde dir ein Bild zeigen.	Sana bir resim göstereceğim.
Die Schulkameraden werden mir helfen.	Okul arkadaşları bana yardım edecekler.
Unsere Mutter wird Suppe kochen.	Annemiz çorba pişirecek.
Der Lehrer wird den Studenten helfen.	Öğretmen öğrencilere yardım edecek.

morgen	yarın
übermorgen	öbürgün
nächste Woche	gelecek hafta
nächstes Jahr	gelecek yıl

Hasan Bey wird nächstes Jahr Weizen säen.	Hasan Bey gelecek yıl buğday ekecek.
Wir werden morgen unsere Tante besuchen.	Yarın teyzemizi ziyaret edeceğiz.
Ahmet wird nächste Woche einen Brief schreiben.	Ahmet gelecek hafta bir mektup yazacak.
Ihr werdet übermorgen ein neues Lehrstück lernen.	Öbürgün yeni bir ders öğreneceksiniz.
Der Vater wird die Lampe über den Tisch hängen.	Baba lâmbayı masanın üzerine asacak.
Der Bauer wird uns Eier bringen.	Çiftçi bize yumurta getirecek.
Seine Eltern werden morgen nach Ankara fahren.	Ebeveyni yarın Ankara'ya gidecek.
Mein Sohn wird jetzt seine Hausaufgaben schreiben.	Oğlum şimdi ev ödevlerini yazacak.
Der Junge wird übermorgen seinen Grossvater besuchen.	Çocuk öbürgün büyük babasını ziyaret edecek.
Wir werden heute abend um neun Uhr essen.	Bu akşam saat dokuzda yemek yiyeceğiz.
Ich werde dir ein Buch geben.	Sana bir kitap vereceğim.
Wir werden nächstes Jahr viel arbeiten.	Gelecek yıl çok çalışacağız.
Im Sommer werde ich nach Adana fahren.	Yazın Adana'ya gideceğim.

gelecek zaman kipindeki cümlelerin soruya çevrilmesi

Diğer yardımcı fiillerle yapılan cümlelerde olduğu gibi gelecek zaman kipindeki cümleler de yardımcı fiili, yani **werden**'i cümlenin başına getirmek suretiyle soru haline getirilmiş olur. Cümlenin esas fiili gene eski yerinde, yani en sonda kalır.

laufen	koşmak
Werde ich laufen?	Koşacak mıyım?
Wirst du laufen?	Koşacak mısın?
Wird er laufen?	Koşacak mı?
Wird sie laufen?	Koşacak mı?
Wird es laufen?	Koşacak mı?
Werden wir laufen?	Koşacak mıyız?
Werdet ihr laufen?	Koşacak mısınız?
Werden sie laufen?	Koşacaklar mı?
Werden Sie laufen?	Koşacak mısınız?

Wirst du mir dein Buch geben?	Bana kitabını verecek misin?
Wird er uns besuchen?	Bizi ziyaret edecek mi?
Wird sie wieder eine Geschichte erzählen?	Tekrar bir hikâye anlatacak mı?
Wird es heute kommen?	Bugün gelecek mi?
Werden wir diese Aufgaben machen?	Bu ödevleri yapacak mıyız?
Werdet ihr einen Spaziergang machen?	Bir gezinti yapacak mısınız?
Werden sie nach Istanbul fahren?	İstanbul'a gidecekler mi?
Werden Sie in dieser Woche mit dem Arzt sprechen?	Bu hafta içinde doktorla konuşacak mısınız?
Wird dein Vater ein rotes Auto kaufen?	Baban kırmızı bir otomobil satın olacak mı?
Werden die Kinder jetzt ihre Hausaufgaben schreiben?	Çocuklar şimdi ev ödevlerini yazacaklar mı?
Wird Ahmet vor dem Bahnhof warten?	Ahmet istasyonun önünde bekleyecek mi?
Wird der Bauer mit dem Traktor in die Stadt fahren?	Çiftçi traktörle şehre gidecek mi?
Wird der Lehrer unsere Fehler verbessern?	Öğretmen yanlışlarımızı düzeltecek mi?
Werden die Schüler eine Landkarte zeichnen?	Öğrenciler bir harita çizecekler mi?

können, müssen, dürfen, wollen ve gelecek zaman

İçinde **können, müssen, wollen, dürfen** yardımcı fiillerinden biri bulunan bir cümle gelecek zaman yapılırken bu yardımcı fiil cümlenin en sonuna gider, ikinci yerde ise **werden**'in cümlenin öznesine göre çekimlenmiş şekli yer alır. **Können, müssen, dürfen, wollen** cümlenin sonundaki esas fiilden sonra yer alır. Bu anlattıklarımızı şimdi bir örnek üzerinde açıklayalım.

Der Junge muss nach Hause gehen.
Çocuk eve gitmeye mecburdur.

Bu cümleyi gelecek zaman yaparsak şöyle olur:

Der Junge wird nach Hause gehen müssen.
Çocuk eve gitmeye mecbur olacak.

Görüldüğü gibi ikinci yerde **werden**'in özneye göre çekimlenmiş şekli yer almıştır. Şimdiki zaman halindeki cümlede ikinci yerde özneye göre çekimlenmiş olarak bulunan **müssen** fiili ise cümlenin en sonuna mastar halinde yani çekimlenmeden gitmektedir. Cümlenin esas fiili **gehen**'dir. Sona giden **müssen** bu esas fiilden sonra yer alır.

Bu durum **können, dürfen, wollen** ve ileride öğreneceğimiz bu tipteki yardımcı fiillerin hepsi için aynıdır.

Ich kann die Hausaufgabe schreiben.	Ev ödevini yazabilirim.
Ich werde die Hausaufgabe schreiben können.	Ev ödevini yazabileceğim.
Der Vater will nicht ins Kino gehen.	Baba sinemaya gitmek istemiyor.
Der Vater wird nicht ins Kino gehen wollen.	Baba sinemaya gitmek istemeyecek.
Der Junge darf nicht im Garten spielen.	Çocuk bahçede oynayamaz.
Der Junge wird nicht im Garten spielen dürfen.	Çocuk bahçede oynayamayacak.
Er will mir den Ball nicht geben.	O bana topu vermek istemiyor.
Er wird mir den Ball nicht geben wollen.	O bana topu vermek istemeyecek.
Du darfst den Brief nicht lesen.	Mektubu okuyamazsın.
Du wirst den Brief nicht lesen dürfen.	Mektubu okuyamayacaksın.

Görüldüğü gibi cümlenin sonunda iki tane mastar halinde fiil bulunmaktadır. Bunlardan mastar halindeki yardımcı fiil **(können, wollen, müssen, dürfen)** *mastar halindeki esas fiilden sonra (yani en sonda) yer alır.*

dönüşlü fiiller ve gelecek zaman

İçinde dönüşlü bir fiil bulunan bir cümleyi gelecek zaman haline getirirken ikinci yerde bulunan, dönüşlü fiilin «asıl fiil» diye adlandırdığımız kısmı en sona gider, bu ikinci yere **werden**'in cümlenin öznesine göre çekimlenmiş şekli gelir. Dönüşlü zamir ise olduğu yerde (**werden**'den sonra) kalır.

Der Lehrer setzt sich vor die Tafel.	Öğretmen tahtanın önüne oturuyor.
Der Lehrer wird sich vor die Tafel setzen.	Öğretmen tahtanın önüne oturacak.
Ich stelle mich neben den Tisch.	Masanın yanına (gidip) duruyorum.
Ich werde mich neben den Tisch stellen.	Masanın yanına (gidip) duracağım.
Der Fischer wundert sich sehr.	Balıkçı çok şaşırıyor.
Der Fischer wird sich sehr wundern.	Balıkçı çok şaşıracak.
Die Lehrerin ärgert sich sehr.	Öğretmen çok kızıyor.
Die Lehrerin wird sich sehr ärgern.	Öğretmen çok kızacak.
Die Arbeiter waschen sich nach der Arbeit.	İşçiler işten sonra yıkanıyorlar.
Die Arbeiter werden sich nach der Arbeit waschen.	İşçiler işten sonra yıkanacaklar.
Die Kinder legen sich unter den Baum.	Çocuklar ağacın altına yatıyorlar.
Die Kinder werden sich unter den Baum legen.	Çocuklar ağacın altına yatacaklar.
Stellt sich der Junge hinter den Baum?	Çocuk ağacın arkasına (gidip) duruyor mu?
Wird sich der Junge hinter den Baum stellen?	Çocuk ağacın arkasına (gidip) duracak mı?
Setzt sich Ahmet neben Herrn Müller?	Ahmet Bay Müller'in yanına oturuyor mu?
Wird sich Ahmet neben Herrn Müller setzen?	Ahmet Bay Müller'in yanına oturacak mı?

Yukarıdaki örneklerde de gördüğünüz gibi dönüşlü fiilin «asıl fiil» diye adlandırdığımız kısmı gelecek zaman kipinde en sona mastar halinde gider. Sorular da beşinci sayfada açıkladığımız şekilde yapılır ve daha başka bir özellik göstermezler. Dönüşlü zamir gelecek zamandaki soruda da şimdiki zamandaki soruda bulunduğu yerde kalır, yeri değişmez.

soru kelimeleri ve gelecek zaman

Was, wer, wie, wohin, wann, warum,... gibi soru kelimeleriyle kurulmuş soru cümleleri gelecek zaman haline getirilirken soru cümlesinin fiili, yerini **werden**'in sorunun öznesine göre çekimlenmiş şekline bırakır ve mastar halinde en sona gider.

Was machst du dort?	Orada ne yapıyorsun?
Was wirst du dort machen?	Orada ne yapacaksın?
Wer besucht uns heute?	Bugün kim bizi ziyaret ediyor?
Wer wird uns heute besuchen?	Bugün kim bizi ziyaret edecek?
Warum bleiben die Kinder zu Hause?	Çocuklar niçin evde kalıyorlar?
Warum werden die Kinder zu Hause bleiben?	Çocuklar niçin evde kalacaklar?
Wie schreibt der Schüler mit diesem Bleistift?	Öğrenci bu kalemle nasıl yazıyor?
Wie wird der Schüler mit diesem Bleistift schreiben?	Öğrenci bu kalemle nasıl yazacak
Wohin fährt dein Vater?	Baban nereye gidiyor?
Wohin wird dein Vater fahren?	Baban nereye gidecek?
Wann gehen wir ins Kino?	Ne zaman sinemaya gidiyoruz?
Wann werden wir ins Kino gehen?	Ne zaman sinemaya gideceğiz?

ayrılabilen fiiller ve gelecek zaman

abfahren, aufstehen, ankommen, zurückkehren, einsteigen, aussteigen gibi cümlede kullanılırken önlerindeki takıları (**ab, auf, an, zurück, ein, aus**) cümlenin sonuna giden fiillere ayrılabilen fiiller dendiğini daha önce görmüştük. Böyle içinde ayrılabilen bir fiil bulunan bir cümle gelecek zaman yapılırken ayrılabilen fiil takısından ayrılmadan mastar halinde en sona gider, ikinci yerde ise **werden**'in cümlenin öznesine göre çekimlenmiş şekli yer alır.

Meine Mutter wird um neun Uhr abfahren.	Annem saat dokuzda hareket edecek.
Ich werde morgen früh aufstehen.	Yarın erken kalkacağım.
Du wirst auch früh aufstehen müssen.	Sen de erken kalkmaya mecbur olacaksın.
Mein Ferund wird in Ankara aussteigen.	Arkadaşım Ankara'da inecek.
Der Zug wird um acht Uhr ankommen.	Tren saat sekizde varacak. (gelecek)
Wir werden nach einer Stunde zurückkehren.	Bir saat sonra geri döneceğiz.

50

LEHRSTÜCK FÜNFZIG

ÖZET

I

Geçen on derste öğrendiğimiz en önemli konuların içinde Almancada cümle kuruluşu vardı. Burada bu konuyu çok kısa olarak tekrar kalıplarla hatırlatalım.

Almancada bir cümleyi genellikle şöyle bir kalıba sığdırabiliriz:

I	II	III
1. Ich	**schreibe**	**einen Brief.**
2. Der Lehrer	**kommt**	**in die Klasse**
3. Die Kinder	**spielen**	**mit dem Ball.**
4. Unser Vater	**schenkt**	**uns ein Buch.**

Bu cümlelerin Türkçeleri: 1. Bir mektup yazıyorum. 2. Öğretmen sınıfa geliyor. 3. Çocuklar topla oynuyorlar. 4. Babamız bize bir kitap hediye ediyor.

Yukarıdaki kalıpta (I) numarayla gösterdiğimiz yerde özneler, (II) numarayla gösterdiğimiz yerde fiiller, (III) numarayla gösterdiğimiz yerde de nesneler veya diğer kelimeler yer almaktadır.

Özne muhakkak bizim (I) numarayla gösterdiğimiz yerde bulunmaz, bazen (III) numaralı bölümden bir kelimeyle yer değiştirebilir.

I	II	III
1. Mein Freund	**geht**	**heute abend ins Kino.**
2. Heute abend	**geht**	**mein Freund ins Kino.**
3. Ins Kino	**geht**	**mein Freund heute abend.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1. Arkadaşım bu akşam sinemaya gidiyor. 2. Bu akşam arkadaşım sinemaya gidiyor. 3. Sinemaya arkadaşım bu akşam gidiyor.

Bu yer değiştirme, herhangi birşeyi özellikle belirtmek için yapılır. Bu özellikle belirtmek istediğimiz şey o zaman (I) numaralı yerde bulunur.

Bu iki kalıptan görüyoruz ki cümlenin fiili öznenin, nesnenin yeri değişse de muhakkak (II) numaralı yerde bulunur.

können, wollen, müssen, dürfen ve en son öğrendiğimiz gelecek zaman için kullanılan **werden** yardımcı fiili cümle içinde hep aynı şekilde kullanılır. Cümlenin esas fiili mastar olarak en sona gider, (II) numaralı yere de bu yukarıda saydığımız yardımcı fiillerin özneye göre çekimlenmiş şekli gelir.

I	II	III	IV
1. Der Schüler	**muss**	**seine Hausaufgaben**	**schreiben.**
2. Er	**will**	**heute zu uns**	**kommen.**
3. Die Kinder	**dürfen**	**im Garten**	**spielen.**
4. Mein Onkel	**kann**	**gut Deutsch**	**sprechen.**
5. Die Tante	**wird**	**nach İzmir**	**fahren.**
6. Der Mann	**wird**	**in Ankara**	**aussteigen.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1. Öğrenci ev ödevlerini yazmaya mecburdur. 2. O bugün bize gelmek istiyor. 3. Çocuklar bahçede oynayabilirler. 4. Amcam iyi Almanca konuşabilir. 5. Hala İzmir'e gidecek. 5. Adam Ankara'da inecek.

Yukarıdaki kalıpta en sona giden esas fiilin daima mastar halinde bulunduğunu görüyoruz. İkinci yere gelen yardımcı fiil ise özneye göre çekimlenmektedir. Yardımcı fiillerin en önemli özelliklerinden biri olan bu durumu hatırınızdan çıkarmamalısınız.

— 3 —

II

Son on derste anlaşılması biraz güç, dikkat edilmezse çok kolay yanlış yapılabilecek çok önemli konular öğrendik. Bunlardan biri de dönüşlü fiillerdir. Bir dönüşlü fiil, bir dönüşlü zamir ve bir de «asıl fiil» diye adlandırdığımız iki kısımdan meydana gelir. Örneğin, **sich waschen** dönüşlü fiilinde **sich** kelimesi dönüşlü zamir, **waschen** de asıl fiildir.

Bir dönüşlü fiili cümle içinde kullanırken ikinci yere asıl fiilin cümlenin öznesine (veya şahıslara) göre çekimlenmiş şeklini getiririz. Dönüşlü zamirin yeri ise hemen asıl fiilden sonradır. Dönüşlü zamir de şahıslara göre şu şekilleri alır:

ich	**mich**
du	**dich**
er, sie, es	**sich**
wir	**uns**
ihr	**euch**
sie	**sich**
Sie	**sich**

Örneğin, cümlenin öznesi **ich** ise dönüşlü zamirlerden birinci şahsa ait olanı, yani **mich, wir** ise dönüşlü zamirlerden çoğul birinci şahsa, **wir**'e ait olanı, yani **uns** kullanılır. Özne tekil veya çoğul bir isimse, her iki halde de dönüşlü zamirlerden **sich** kullanılır.

Şimdi dönüşü fiillerle yapılan cümleleri bir kalıpta toplamaya çalışalım:

I	II	III	IV
1. Das Kind	**wäscht**	**sich**	**morgens.**
2. Ich	**setze**	**mich**	**auf den Stuhl.**
3. Die Jungen	**stellen**	**sich**	**vor die Tür.**
4. Wir	**wundern**	**uns**	**nicht.**
5. Meine Brüder	**freuen**	**sich**	**sehr.**
6. Du	**legst**	**dich**	**auf das Sofa.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1. Çocuk sabahları yıkanır. 2. Sandalyeye oturuyorum. 3. Çocuklar kapının önüne (gidip) duruyorlar. 4. Şaşırmıyoruz. 5. Erkek kardeşlerim çok seviniyorlar. 6. Kanapenin üstüne yatıyorsun.

(I) numaralı yerde özneler, (II) numaralı yerde asıl fiilin özneye göre çekimlenmiş şekilleri, (III) numaralı yerde dönüşlü zamirler (öznelere uygun), (IV) numaralı yerdeyse diğer kelimeler bulunmaktadır.

Şimdi de dönüşlü fiillerle yapılan soru cümleleri, soru kelimeli soru cümleleri ve dönüşlü fiiller, **können, müssen, dürfen, wollen** ve dönüşlü fiillerle yapılan cümleler için kalıplar verelim.

I. Dönüşlü fiillerle yapılan sorular.

a. Sorunun öznesi bir şahıs zamiridir.

I	II	III	IV
1. Legst	**du**	**dich**	**unter den Baum?**
2. Ärgert	**er**	**sich**	**sehr?**
3. Stellt	**sie**	**sich**	**neben den Schrank?**
4. Setzt	**ihr**	**euch**	**auf den Traktor?**

Türkçeleri: 1. Ağacın altına yatıyor musun? 2. O çok kızıyor mu? 3. Dolabın yanına (gidip) duruyor mu? 4. Traktörün üstüne oturuyor musunuz?

b. Sorunun öznesi tekil veya çoğul bir isimdir.

I	II	III	IV
1. Wundert	**sich**	**der Vater**	**sehr?**
2. Wäscht	**sich**	**der Bauer**	**abends?**
3. Setzen	**sich**	**die Schüler**	**auf die Bänke?**
4. Setzt	**sich**	**Ali**	**auf diesen Stuhl?**

Türkçeleri: 1. Baba çok şaşırıyor mu? 2. Çiftçi akşamları yıkanır mı? 3. Öğrenciler sıralara oturuyorlar mı? 4. Ali bu sandalyeye oturuyor mu?

II. Dönüşlü fiiller ve soru kelimeli soru cümleleri.

a. Sorunun öznesi bir şahıs zamiridir.

I	II	III	IV	V
1. Warum	**freust**	**du**	**dich**	**so sehr?**
2. Wohin	**setzt**	**ihr**	**euch?**	
3. Wie	**wäscht**	**er**	**sich**	**morgens?**
4. Warum	**setzt**	**sie**	**sich**	**dorthin?**

Türkçeleri: 1. Niçin bu kadar çok seviniyorsun? 2. Nereye oturuyorsunuz? 3. Sabahları nasıl yıkanır? 4. Niçin oraya oturuyor?

b. Sorunun öznesi tekil veya çoğul bir isimdir.

I	II	III	IV	V
1. Wohin	**setzt**	**sich**	**der Junge**	**im Garten?**
2. Warum	**stellen**	**sich**	**die Kinder**	**an die Bank?**
3. Warum	**freuen**	**sich**	**die Schüler?**	
4. Wann	**ärgert**	**sich**	**die Mutter?**	

Türkçeleri: 1. Çocuk bahçede nereye oturuyor? 2. Çocuklar niçin sıranın yanına (gidip) duruyorlar? 3. Öğrenciler niçin seviniyorlar? 4. Anne ne zaman kızıyor?

III. **Können, müssen, dürfen, wollen** ve dönüşlü fiiller.

I	II	III	IV	V
1. Die Kinder	**dürfen**	**sich**	**darauf**	**setzen.**
2. Der Junge	**kann**	**sich**	**auf diesen Tisch**	**setzen.**
3. Ali	**will**	**sich**	**ins Bett**	**legen.**
4. Du	**musst**	**dich**	**morgens**	**waschen.**

Türkçeleri: 1. Çocuklar onun üstüne oturabilirler. 2. Çocuk bu masanın üstüne oturabilir. 3. Ali yatağa yatmak istiyor. 4. Sabahları yıkanmak zorundasın.

Können, müssen, dürfen veya **wollen** yardımcı fiillerinden biri ve bir dönüşlü fiille yapılmış bir cümle de daha önce gösterdiğimiz kalıplara uygun bir şekilde soru haline getirilir.

III

Şimdi de e-haliyle kullanılan önekleri kısaca tekrarlayalım:

mit	ile
nach	-den sonra
von	-den, -dan
seit	-den beri
aus	-den, -dan, içinden
zu	-(y)e, -(y)a
bei	yanında, civarında
gegenüber	karşısında, karşısına

Ich schreibe mit einem Bleistift.	Bir kalemle yazıyorum.
Der Junge geht mit seinem Freund ins Kino.	Çocuk arkadaşıyla sinemaya gidiyor.
Nach dem Essen werden wir einen Spaziergang machen.	Yemekten sonra bir gezinti yapacağız.
Mein Freund bringt mir einen Brief von meinem Vater.	Arkadaşım bana babamdan bir mektup getiriyor.
Wir kaufen Fleisch von diesem Laden.	Bu dükkândan et satın alırız.
Seit einem Jahr wohnt der Bruder bei der Tante.	Bir yıldan beri erkek kardeş teyzenin yanında oturuyor.
Der Schüler wird das Buch aus der Mappe nehmen.	Öğrenci kitabı çantadan alacak.
Meine Schuhe sind aus Leder.	Ayakkabılarım deridendir.
Der Gast fährt zum Bahnhof.	Misafir istasyona gidiyor.
Ich werde zu meinem Onkel gehen.	Amcama gideceğim.
Sultanahmet liegt bei Beyazıt.	Sultanahmet Beyazıt civarında bulunur.
Ali wohnt seit zwei Jahren bei einem Deutschen.	Ali iki yıldan beri bir Almanın yanında oturuyor.
Mein Haus liegt einer Schule gegenüber.	Evim bir okulun karşısında bulunuyor.
Der Arzt wird nach Ankara fahren.	Doktor Ankara'ya gidecek.

Görüldüğü gibi bu öneklerden sonra gelen isim veya şahıs zamiri muhakkak e-halindedir. Bunlardan **gegenüber**, daha çok ismin önünde değil de öbürlerinin aksine, arkasında bulunur.

IV

Almancada gelecek zaman **werden** yardımcı fiili ile yapılır. Cümlede ikinci yere **werden** fiilinin şahıslara göre çekimlenmiş şekli gelir. Yapılacak işi gösteren esas fiilse en sonda bulunur.

Çekimlenirken özel bir durum gösteren **werden** şu şekilde çekimlenir:

ich	**werde**
du	**wirst**
er, sie, es	**wird**
wir	**werden**
ihr	**werdet**
sie	**werden**
Sie	**werden**

Gelecek zaman kipindeki cümleleri şöyle bir kalıpta toplayabiliriz.

I	II	III	IV
1. Die Kinder	**werden**	**heute ihren Onkel**	**besuchen.**
2. Ich	**werde**	**ins Kino**	**gehen.**
3. Die Magd	**wird**	**die Speisen**	**bringen.**
4. Meine Eltern	**werden**	**nach Deutschland**	**fahren.**

Türkçeleri: 1. Çocuklar bugün amcalarını ziyaret edecekler. 2. Sinemaya gideceğim. 3. Hizmetçi yemekleri getirecek. 4. Ebeveynim Almanya'ya gidecek.

Görüldüğü gibi (II) numaralı yerde **werden**'in özneye göre çekimlenmiş şekli, (IV) numaralı yerdeyse esas fiil mastar halinde yer almaktadır.

Aşağıdaki kalıpları inceleyiniz!

I. Gelecek zaman kipindeki sorular

I	II	III	IV
1. Wirst	**du**	**mir dein Buch**	**geben?**
2. Werdet	**ihr**	**in die Schule**	**gehen?**
3. Wird	**der Bauer**	**uns Äpfel**	**bringen**
4. Werden	**die Schüler**	**ihre Hausaufgaben**	**schreiben?**

Türkçeleri: 1. Bana kitabını verecek misin? 2. Okula gidecek misiniz? 3. Çiftçi bize elma getirecek mi? 4. Öğrenilecek ev ödevlerini yazacaklar mı?

II. Gelecek zaman kipinde, soru kelimeleriyle yapılan sorular

I	II	III	IV	V
1. Was	**werden**	**Sie**	**jetzt**	**machen?**
2. Wohin	**werden**	**die Mädchen**	**heute**	**fahren?**
3. Wann	**wirst**	**du**	**mir dein Buch**	**geben?**
4. Wer	**wird**	**—**	**eine Geschichte**	**erzählen?**

Türkçeleri: 1. Şimdi ne yapacaksınız? 2. Kızlar bugün nereye gidecekler? 3. Bana kitabını ne zaman vereceksin? 4. Kim bir hikâye anlatacak?

III. **Können, müssen, dürfen, wollen** ve gelecek zaman

I	II	III	IV
1. Die Kinder	**werden**	**nicht nach Hause**	**gehen wollen.**
2. Ich	**werde**	**dieses Buch**	**übersetzen können.**
3. Du	**wirst**	**im Garten**	**spielen dürfen.**
4. Mein Bruder	**wird**	**übermorgen früh**	**aufstehen müssen.**

Türkçeleri: 1. Çocuklar eve gitmek istemeyecekler. 2. Bu kitabı tercüme edebileceğim. 3. Bahçede oynayabileceksin. 4. Erkek kardeşim öbürgün erken kalkmaya mecbur olacak.

IV. Dönüşlü fiiller ve gelecek zaman

I	II	III	IV	V
1. Ich	**werde**	**mich**	**um acht Uhr ins Bett**	**legen.**
2. Wir	**werden**	**uns**	**jetzt**	**waschen.**
3. Die Kinder	**werden**	**sich**	**vor die Klasse**	**stellen.**
4. Der Vater	**wird**	**sich**	**sehr**	**ärgern.**

Türkçeleri: 1. Saat sekizde yatağa yatacağım. 2. Şimdi yıkanacağız. 3. Çocuklar sınıfın önüne (gidip) duracaklar. 4. Baba çok kızacak.

TEST 25

A

Aşağıda gelecek zaman kipinde cümleler verilmiştir. Boş bırakılan yerlere **werden**'in uygun şeklini koyunuz.

1. Der Bauer ..... uns Eier bringen. 2. Meine Mutter ..... heute Butter und Käse kaufen. 3. Mein Neffe ..... nach Deutschland fahren können. 4. Ich ..... nicht in die Schule gehen. 5. Die Magd ..... sich neben den Tisch stellen. 6. Wir ..... unseren Eltern einen Brief schreiben. 7. Du ..... deinen Grossvater besuchen. 8. Ihr ..... euer Buch in die Mappe legen. 9. Sie ..... keine gute Note bekommen. 10. Der Student ..... ein gutes Essen bestellen.

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Die Schüler werden ein Lied singen.**	A — Bu akşam bana gelecek misiniz?
2 — **Mein Sohn wird im Garten mit seinen Freunden spielen.**	B — Gelecek yıl Almanya'ya gitmek istiyeceğim.
3 — **Nächstes Jahr werde ich nach Deutschland fahren dürfen.**	C — Baba misafirle istasyona gidecek.
4 — **Wir werden uns waschen.**	D — Öğrenciler bir şarkı söyleyecekler.
5 — **Der Vater wird mit den Gästen zum Bahnhof fahren.**	E — Kahvaltıdan sonra çocuklar ev ödevlerini yazacaklar.
6 — **Er wird nach einem Jahr zurückkehren.**	F — Yıkanacağız.
7 — **Nach dem Frühstück werden die Kinder ihre Hausaufgaben schreiben.**	G — Oğlum bahçede arkadaşlarıyla oynayabilecek.
8 — **Werden Sie heute abend zu mir kommen?**	H — Gelecek sene Almanya'ya gidebileceğim.
	İ — Baba misafirlerle istasyona gidecek.
	K — Bir yıl sonra geri dönecek.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Niçin Ankara'ya gideceksiniz?	A — **Mein Mädchen wird bei seinem Onkel bleiben müssen.**
2 — Bize ne getirecek?	

3 — Kadın niçin doktora gitmeye mecbur olacak?
4 — Öğrenciler okuldan gelecekler.
5 — Doktora gidecek miyiz?
6 — Arkadaşımın erkek kardeşi bu dükkânda çalışacak.
7 — Kızım amcasının yanında kalmaya mecbur olacak.
8 — Öğrenci (üniversiteli) bugün bir lokantada yemek yiyecek.

B — Der Student wird heute in einem Restaurant essen.
C — Die Schüler werden aus der Schule kommen.
D — Meine Tochter wird bei ihrem Onkel bleiben müssen.
E — Warum wird die Frau zu einem Arzt gehen müssen?
F — Warum wird die Frau zu einem Arzt müssen gehen?
G — Was wird er uns bringen?
H — Werden wir zum Arzt gehen?
İ — Warum werden Sie nach Ankara fahren?
K — Der Bruder meines Freundes wird in diesem Laden arbeiten.

F

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Kızım bu sene Almanyaya gidecek. O orada dört ay kalacak.
2 — Oğlum yeni bir otomobil satın alacak.
3 — Baba ve anne çok sevinecekler.

Test 24'ün yapılmış şekli

A. 1 — mit, en 2 — mit, em 3 — von 4 — von 5 — nach, der 6 — mit, em, nach 7 — aus, in 8 — aus 9 — mit, em, bei, er 10 — seit, in
B. 1 — D 2 — F 3 — İ 4 — E 5 — H 6 — G 7 — K 8 — A
C. 1 — F 2 — E 3 — İ 4 — G 5 — L 6 — D 7 — A 8 — K
F. 1 — Mein Vater geht jeden Morgen zu Fuss zu der Arbeit.
2 — Der Bruder kommt mit seinem Freund aus Deutschland.
3 — Mein Laden liegt der Schule und dem Kino gegenüber.

51

LEHRSTÜCK EINUNDFÜNFZIG

SIFAT TAMLAMALARI

Sıfat tamlamalarını 5. ve 6. derslerde öğrenmiştik. **Dieser, diese, dieses, jener, jene, jenes** ve mülkiyet sıfatlarıyla yapılan sıfat tamlamalarını öğrenmeden önce bu konuda bildiklerimizi kısaca tekrarlayalım.

a. tekil ve çoğul isimlerle yapılan sıfat tamlamaları

	der	die	das
Tekil	**der fleissige Mann** çalışkan adam	**die schöne Frau** güzel kadın	**das grosse Haus** büyük ev
	die		
Çoğul	**die fleissigen Männer** çalışkan adamlar	**die schönen Frauen** güzel kadınlar	**die grossen Häuser** büyük evler

Yukarıda **der Mann, die Frau** ve **das Haus** isimleri ile **fleissig, schön** ve **gross** sıfatlarını örnek olarak aldık ve bunlarla sıfat tamlamaları yaptık. Bu şemada alt sıradakiler üsttekilerin çoğul şekilleridir. Görüldüğü gibi **der, die, das** artikellerinin üçünde de sıfat artikelle isim arasına giriyor ve tekilde **-e,** çoğuldaysa **-en** takısını alıyor. Bundan başka isim ve artikelde bir değişiklik olmuyor.

Dieser, diese, dieses ve **jener, jene, jenes** ile yapılan sıfat tamlamaları da aynı yukarıdakiler gibidir. Yani bunlarda da sıfatların tekil ve çoğul halde aldıkları takılar aynıdır.

	dieser	diese	dieses
Tekil	**dieser rote Tisch** bu kırmızı masa	**diese kleine Mappe** bu küçük çanta	**dieses grüne Buch** bu yeşil kitap
	diese		
Çoğul	**diese roten Tische** bu kırmızı masalar	**diese kleinen Mappen** bu küçük çantalar	**diese grünen Bücher** bu yeşil kitaplar

Bu şemada gördüğünüz gibi **dieser, diese** veya **dieses** arasına giren sıfat eğer isim tekilse **-e** takısı, isim çoğulsa **-en** takısı alır.

fleissig	çalışkan
dieser Arbeiter	bu işçi
dieser fleissige Arbeiter	bu çalışkan işçi
blau	mavi
diese Blume	bu çiçek
diese blaue Blume	bu mavi çiçek
offen	açık
dieses Fenster	bu pencere
dieses offene Fenster	bu açık pencere
alt	yaşlı
diese Bauern	bu çiftçiler
diese alten Bauern	bu yaşlı çiftçiler
heiss	sıcak
diese Suppen	bu çorbalar
diese heissen Suppen	bu sıcak çorbalar
sauber	temiz
diese Zimmer	bu odalar
diese sauberen Zimmer	bu temiz odalar

Jener, jene ve **jenes** ile yapılan sıfat tamlamaları da aynı takıları alırlar. Yani tekil isimle **jener, jene** veya **jenes** arasına giren sıfat gene **-e** takısı, çoğul isimle bu kelimelerden biri arasına giren sıfatsa **-en** takısı alır.

— 3 —

	jener	jene	jenes
Çoğul	**jener rote Tisch** şu kırmızı masa	**jene kleine Mappe** şu küçük çanta	**jenes grüne Buch** şu yeşil kitap
	jene		
Tekil	**jene roten Tische** şu kırmızı masalar	**jene kleinen Mappen** şu küçük çantalar	**jene grünen Bücher** şu yeşil kitaplar

Dieser, diese, dieses ile karşılaştırıp **jener, jene, jenes** ile yapılan sıfat tamlamalarının da sıfatlara aynı takıları eklemek suretiyle yapıldığını kolayca görebilmeniz için aynı isimler ve sıfatlarla tamlamalar yaptık.

gelb — sarı
jener Hut — şu şapka
jener gelbe Hut — şu sarı şapka

lang — uzun
jene Strasse — şu cadde
jene lange Strasse — şu uzun cadde

schwarz — siyah
jenes Auto — şu otomobil
jenes schwarze Auto — şu siyah otomobil

berühmt — meşhur
jene Ärzte — şu doktorlar
jene berühmten Ärzte — şu meşhur doktorlar

weiss — beyaz
jene Katzen — şu kediler
jene weissen Katzen — şu beyaz kediler

faul — tembel
jene Mädchen — şu kızlar
jene faulen Mädchen — şu tembel kızlar

b. Önünde artikel yerine **ein, eine** bulunan isimlerle yapılan sıfat tamlamaları

Bunları da geçen derslerde öğrenmiştik. Bir şemayla tekrarlayalım.

	ein	**eine**	**ein**
Çoğul	**ein guter Mensch** iyi bir insan	**eine fleissige Magd** çalışkan bir hizmetçi	**ein kleines Zimmer** küçük bir oda
	(çoğulda ismin önüne artikel gelmez)		
Tekil	**gute Menschen** iyi insanlar	**fleissige Mägde** çalışkan hizmetçiler	**kleine Zimmer** küçük odalar

Bu çeşit sıfat tamlamalarında eğer **ein** artikeli **der** olan bir ismin önünde bulunuyorsa sıfat **-er** takısı, **ein** artikeli **das** olan bir ismin önünde bulunuyorsa sıfat **-es** takısı alır. İsmin önünde **eine** bulunuyorsa sıfat **-e** takısı alır. Çoğulda ise, çoğul ismin önüne artık **ein, eine** kelimelerinin konmadığını biliyoruz. O zaman sıfat tamlaması bir sıfat ve bundan sonra yer alan çoğul bir isimden meydana gelir. Çoğul ismin önündeki sıfatlar daima bir **-e** takısı alırlar.

gross	büyük
ein Boot	bir sandal
ein grosses Boot	büyük bir sandal
gut	iyi
ein Lehrer	bir öğretmen
ein guter Lehrer	iyi bir öğretmen
rot	kırmızı
eine Rose	bir gül
eine rote Rose	kırmızı bir gül
schwer	zor
Übungen	çalıştırmalar
schwere Übungen	zor çalıştırmalar
schön	güzel
Bilder	resimler
schöne Bilder	güzel resimler

schlecht	kötü
Äpfel	elmalar
schlechte Äpfel	kötü elmalar

Mülkiyet sıfatlarıyla yapılan sıfat tamlamalarında da sıfatların aldıkları takılar aynıdır. Yalnız çoğul değişiktir. Şu halde artikeli **der** olan isimlerin önünde bulunan mülkiyet sıfatlarıyla (**mein, dein, sein,**... gibi) yapılan tamlamalarda sıfat **-er** takısı alır. Artikeli **das** olan isimlerle kullanılan mülkiyet sıfatlarıyla (gene **mein, dein, sein,**...) yapılan tamlamalarda sıfata **-es** eklenir. Artikeli **die** olan isimlerin önüne gelen mülkiyet sıfatlarıyla (**meine, deine, seine,**... gibi) bir tamlama yapılırsa sıfat **-e** takısı alır. Daha önceden çoğul isimlerin önüne artikeli **die** olan isimlerle kullanılan mülkiyet sıfatlarının (yani **meine, deine, seine,**... gibi) geldiğini biliyorsunuz. Böyle çoğul halde bulunan mülkiyet sıfatları ve isimlerle yapılan sıfat tamlamalarındaysa sıfat daima **-en** takısı alır. Şimdi bunları bir şema halinde toplayalım.

	Artikeli **der** olan isimler	Artikeli **die** olan isimler	Artikeli **das** olan isimler
Tekil	**mein kleiner Hund** küçük köpeğim **dein kleiner Hund** küçük köpeğin **sein kleiner Hund** küçük köpeği	**meine neue Vase** yeni vazom **deine neue Vase** yeni vazon **seine neue Vase** yeni vazosu	**mein altes Haus** eski evim **dein altes Haus** eski evin **sein altes Haus** eski evi
	çoğul isimler (**die**)		
Çoğul	**meine kleinen Hunde** küçük köpeklerim **deine kleinen Hunde** küçük köpeklerin **seine kleinen Hunde** küçük köpekleri	**meine neuen Vasen** yeni vazolarım **deine neuen Vasen** yeni vazoların **seine neuen Vasen** yeni vazoları	**meine alten Häuser** eski evlerim **deine alten Häuser** eski evlerin **seine alten Häuser** eski evleri

Yukarıdaki şemada sadece üç mülkiyet sıfatı ile (**mein, dein, sein**) sıfat tamlaması yapılmıştır. Fazla yer kaplayacağından bu şemaya bütün mülkiyet sıfatları alınmamıştır. Ama diğerleriyle de yapılan sıfat tamlamalarında sıfatlar aynı takıları alırlar.

kurz	kısa
mein Bleistift	benim kalemim
mein kurzer Bleistift	benim kısa kalemim
schmutzig	kirli
deine Gabel	senin çatalın
deine schmutzige Gabel	senin kirli çatalın
weiss	beyaz
sein Pferd	onun atı
sein weisses Pferd	onun beyaz atı
rot	kırmızı
ihr Kleid	onun elbisesi
ihr roter Kleid	onun kırmızı elbisesi
klein	küçük
sein Vogel	onun kuşu
sein kleiner Vogel	onun küçük kuşu
braun	kahverengi
unsere Kuh	bizim ineğimiz
unsere braune Kuh	bizim kahverengi ineğimiz
neu	yeni
euer Traktor	sizin traktörünüz
euer neuer Traktor	sizin yeni traktörünüz
alt	eski
ihr Auto	onların otomobili
ihr altes Auto	onların eski otomobili
fleissig	çalışkan
Ihre Schwester	Sizin kızkardeşiniz
Ihre fleissige Schwester	Sizin çalışkan kızkardeşiniz
klein	küçük
meine Hefte	benim defterlerim
meine kleinen Hefte	benim küçük defterlerim
schmutzig	kirli
deine Schuhe	senin ayakkabıların
deine schmutzigen Schuhe	senin kirli ayakkabıların
neu	yeni
seine Studenten	onun öğrencileri
seine neuen Studenten	onun yeni öğrencileri

klein	küçük
ihre Kinder	onun çocukları
ihre kleinen Kinder	onun küçük çocukları
gross	büyük
seine Bälle	onun topları
seine grossen Bälle	onun büyük topları
gross	büyük
unsere Hütten	büyük kulübelerimiz
unsere grossen Hütten	bizim büyük kulübelerimiz
alt	yaşlı
eure Freunde	sizin arkadaşlarınız
eure alten Freunde	sizin yaşlı arkadaşlarınız
gelb	sarı
ihre Vorhänge	onların perdeleri
ihre gelben Vorhänge	onların sarı perdeleri
gut	iyi
Ihre Zigaretten	Sizin sigaralarınız
Ihre guten Zigaretten	Sizin iyi sigaralarınız

Şimdi de içlerinde bu derste öğrendiğimiz tipte sıfat tamlamaları geçen cümleler kuralım.

Dieses weisse Pferd gehört meinem Onkel.	Bu beyaz at benim amcama aittir.
Lege deine schmutzigen Schuhe vor die Tür!	Kirli ayakkabılarını kapının önüne koy!
Wem gehören diese alten Bücher?	Bu eski kitaplar kime aittir?
Mein neuer Lehrer kennt meinen Vater nicht.	Yeni öğretmenim babamı tanımıyor.
Unser altes Haus liegt bei dem Bahnhof.	Eski evimiz istasyonun yanında bulunuyor.
Sein grosser Laden ist unserer Schule gegenüber.	Büyük dükkânı okulumuzun karşısındadır.
Jener fleissige Schüler arbeitet abends zwei Stunden.	Şu çalışkan öğrenci akşamları iki saat çalışır.
Eure schwarzen Hüte liegen auf dem Tisch.	Siyah şapkalarınız masanın üstünde bulunuyor.
Jener fleissige Bauer arbeitet seit acht Stunden auf dem Feld.	Şu çalışkan çiftçi sekiz saatten beri tarlada çalışıyor.
Sein fauler Sohn schläft unter einem Baum.	Tembel oğlu bir ağacın altında uyuyor.

Wir machen eine grosse Reise.	Büyük bir seyahat yapıyoruz.
Ein schwerer Karren kommt in den Garten.	Ağır bir araba bahçeye geliyor.
Jener berühmte Arzt wohnt in diesem Haus.	Şu meşhur doktor bu evde oturuyor.
Wo sind mein blauer Hut, meine gelbe Mappe und meine braunen Schuhe?	Benim mavi şapkam, sarı çantam ve kahverengi ayakkabılarım nerededir?
Deine alten Hefte sind hier.	Eski defterlerin buradadır.
Der Schüler liest jene schöne Geschichte.	Öğrenci şu güzel hikâyeyi okuyor.
Schreibt ihr eure schweren Übungen?	Zor çalıştırmalarınızı yazıyor musunuz?
Sein volles Heft liegt in der Mappe.	Dolu defteri çantada bulunuyor.
Ihr neues Auto liegt im Garten.	Yeni otomobiliniz bahçede bulunuyor.
Dieses kleine Kind geht jeden Tag in die Schule.	Bu küçük çocuk hergün okula gidiyor.
Diese grossen Felder gehören dem Vater dieses Jungen.	Bu büyük tarlalar bu çocuğun babasına aittir.
Wir können jetzt diese kalten Speisen nicht essen.	Bu soğuk yemekleri şimdi yiyemeyiz.
Jene faulen Schüler dürfen heute abend nicht ins Kino gehen.	Şu tembel öğrenciler bu akşam sinemaya gidemezler.
Diese roten Vorhänge sind sehr schmutzig.	Bu kırmızı perdeler çok kirlidir.
Deine kleine Tochter ist ein hübsches Mädchen.	Küçük kızın güzel bir kızdır.
Können die Stundenten diese schwere Geschichte in Deutsch erzählen?	Öğrenciler bu zor hikâyeyi Almanca anlatabilirler mi?
Ihre guten Speisen schmecken mir sehr.	İyi yemekleriniz benim çok hoşuma gidiyor.
Unsere alten Modenzeitschriften liegen im Schrank.	Eski moda mecmualarımız dolapta bulunuyorlar.
Jener grosse Laden ist keine Kolonialwarenhandlung.	Şu büyük dükkân bir bakkal dükkânı değildir.
Unsere neue Magd heisst Ayşe.	Yeni hizmetçimizin adı Ayşe'dir.
Mein grosser Sohn ist ein fleissiger Schüler.	Büyük oğlum çalışkan bir öğrencidir.

52

LEHRSTÜCK ZWEIUNDFÜNFZIG

Öğrenilecek kelimeler

am meisten [am maysten]	en çok	**die Eintrittskarte,n** [ayntritskarte]	bilet
das Cafe,s [kafe]	kahve	**das Familienleben,-** [familiyenle:ben]	aile hayatı
eintreten (*) [ayntre:ten]	girmek	**der Film,e** [film]	film

führen [fü:ren]	götürmek	**der Nachbar,n** [nahba:r]	komşu
der Jeep [ci:p]	cip		
das Inhaltsverzeichnis,se [inhaltsfertsayhnıs]	içindekiler (bir kitabın)	**der Rückweg,e** [rükve:g]	dönüş yolu
		der Salon,s [zalo:n]	salon
das Leben,- [le:ben]	hayat	**traurig** [traurig]	acıklı, kederli
mitgehen (*) [mitge:en]	birlikte gitmek	**weinen** [vaynen]	ağlamak

AÇIKLAMALAR

Yukarıda öğrendiğiniz kelimelerden **eintreten** ve **mitgehen** ayrılabilen fiillerdendir. Bunları kullanırken dikkat etmeniz gerekir. Önlerindeki takılar, yani **ein** ve **mit** cümlenin en sonuna gider.

Bunlardan **eintreten** çekimlenirken özel bir durum gösterir. Bu fiilin çekimi dersin sonunda verilmiştir.

über

Über'in, «üzerine, üzerinde» anlamına geldiğini öğrenmiştik. Ama **über** bir de «hakkında» olarak Türkçeye çevrilebilir. O zaman kendinden sonra gelen isim i-halinde bulunur.

Die Schüler sprechen über die Übungen.	Öğrenciler çalıştırmalar hakkında konuşuyorlar.
Der Lehrer spricht über das Familienleben in der Türkei.	Öğretmen Türkiyedeki aile hayatı hakkında konuşuyor.
Die Kinder sprechen über den Film.	Çocuklar film hakkında konuşuyorlar.

IM KINO

Ahmet und Zeynep gehen samstags oder sonntags ins Kino. Manchmal gehen auch ihre Eltern mit. Das Kino ist in der Stadt und ziemlich weit von Hasan Beys Bauernhof.

— 3 —

Ahmet und Zeynep gehen heute mit Inge in die Stadt. Sie wollen dort den neuen Film im Park Kino sehen. Der Film ist über das Familienleben in Deutschland. Hasan Bey und Fatma Hanım wollen auch diesen Film sehen. Sie können aber nicht mit den Kindern gehen, denn sie werden heute einen Nachbarn besuchen. Hasan Bey fährt die Kinder mit seinem Jeep in die Stadt. Er wird sie dann nach dem Film wieder nach Hause bringen.

Ahmet kauft drei Eintrittskarten, und sie treten in den Salon ein. Und nach einigen Minuten beginnt der Film. Zeynep und Inge weinen, denn der Film ist sehr traurig. Ahmet lacht aber immer. Nach dem Kino sitzen sie in einem Cafè und trinken Tee.

Auf dem Rückweg sprechen sie über den Film. Ahmet sagt: «Traurige Filme gefallen mir nicht. Filme von Jerry Lewis und Norman Wisdom gefallen mir am meisten.»

SİNEMADA

Ahmet ve Zeynep cumartesileri ve pazarları sinemaya giderler. Bazen ebeveynleri de birlikte giderler. Sinema şehrin içindedir ve Hasan Beyin çiftliğinden oldukça uzaktır.

Ahmet ve Zeynep bugün Inge ile şehre gidiyorlar. Orada Park Sinemasındaki yeni filmi görmek istiyorlar. Film Almanyadaki aile hayatı hakkındadır. Hasan Bey ve Fatma Hanım da bu filmi görmek istiyorlar. Ama çocuklarla gidemezler, çünkü bugün bir komşuyu ziyaret edecekler. Hasan Bey çocukları cipiyle şehre götürüyor. Onları sonra filimden sonra tekrar eve getirecek.

Ahmet üç bilet alıyor ve salona giriyorlar. Ve birkaç dakika sonra film başlıyor. Zeynep ve Inge ağlıyorlar, çünkü film çok acıklıdır. Ama Ahmet hep gülüyor. Sinemadan sonra bir kafetaryada (kahvede) oturuyorlar ve çay içiyorlar.

Geri dönerken film hakkında konuşuyorlar. Ahmet: «Acıklı filmler hoşuma gitmiyor. Jerry Lewis ve Norman Wisdom'un filmleri en çok hoşuma gidiyor,» diyor.

SIFAT TAMLAMALARININ İ-HALİ

Geçen derste kısaca tekrarladığımız ve yenilerini öğrendiğimiz sıfat tamlamalarının i-halini görmeden önce, genel olarak isimlerin i-halini hatırlatalım.

İ-halinde **die**, ve **das** artikelleri değişmez, aynı kalırlar. Şu halde yalın halde bulunan bir isim, i-halinde olarak da kullanılabiir. **Der** artikeli ise i-halinde **den** şeklini alır.

	der	**die**	**das**	**die** (çoğul)
Yalın Hal	**der Mann** adam	**die Lehrerin** öğretmen	**das Boot** sandal	**die Kinder** çocuklar
İ-Hali	**den Mann** adamı	**die Lehrerin** öğretmeni	**das Boot** sandalı	**die Kinder** çocukları

Buna paralel olarak artikeli **der** olan isimlerin önüne gelen ve artikel görevi gören başka kelimeler, yani **ein, dieser, jener,** ve artikeli **der** olan isimlerle kullanılan mülkiyet sıfatları (**mein, dein, sein,**...) i-halinde ufak bir değişikliğe uğrarlar. Ama aynı kelimeler artikeli **die** veya **das** olan isimlerin önündeyse i-halinde hiçbir değişikliğe uğramadan, aynı kalırlar. Onun için aşağıda sadece artikeli **der** olan bir isim için bu kelimelerin i-halinde nasıl değiştiklerini gösterelim:

ein Lehrer bir öğretmen	**dieser Lehrer** bu öğretmen	**jener Lehrer** şu öğretmen	**mein Lehrer** öğretmenim	**dein Lehrer** öğretmenin
einen Lehrer bir öğretmeni	**diesen Lehrer** bu öğretmeni	**jenen Lehrer** şu öğretmeni	**meinen Lehrer** öğretmenimi	**deinen Lehrer** öğretmenini

Şu halde biz sıfat tamlamalarının i-hallerini incelerken sadece artikeli **der** olan isimlerle yapılmış sıfat tamlamalarını açıklamamız yeter. Artikeli **die** ve **das** olan isimlerle yapılan sıfat tamlamaları i-halinde de aynı kalırlar. Başka bir deyimle **die** ve **das**'la yapılmış yalın haldeki sıfat tamlamaları hiç değişmeden i-hali görevi de görürler.

Artikeli **der** olan bir isimle yapılmış sıfat tamlamasını i-haline getirirken önce artikeli **den** yapar, bu artikelle isim arasındaki sıfata da bir **-n** veya **-en** takısı ekleriz.

der rote Apfel kırmızı elma	**den roten Apfel** kırmızı elmayı
der fleissige Fischer çalışkan balıkçı	**den fleissigen Fischer** çalışkan balıkçıyı
der faule Schüler tembel öğrenci	**den faulen Schüler** tembel öğrenciyi
der kleine Hund küçük köpek	**den kleinen Hund** küçük köpeği

Örneğin, **der rote Apfel** sıfat tamlamasını i-haline sokarken öndeki **der** artikeli **den** olur ve **rote** şeklindeki sıfata da bir **-n** eklenir. İ-halindeki sıfat tamlaması o zaman **den roten Apfel** şeklinde olur.

Der artikeli yerine ismin önünde **ein** bulunuyorsa sıfat tamlaması i-haline girerken **ein, einen** olur ve sıfata da bir **-n** veya **-en** eklenir.

ein roter Apfel bir kırmızı elma	**einen roten Apfel** bir kırmızı elmayı
ein fleissiger Fischer bir çalışkan balıkçı	**einen fleissigen Fischer** bir çalışkan balıkçıyı
ein fauler Schüler bir tembel öğrenci	**einen faulen Schüler** bir tembel öğrenciyi

Der artikeli yerine ismin önünde **dieser** veya **jener** bulunuyorsa, bunlar **diesen** veya **jenen** şekline getirilir ve ortadaki sıfata da gene bir **-n** veya **-en** takısı eklenir.

dieser rote Apfel bu kırmızı elma	**diesen roten Apfel** bu kırmızı elmayı
dieser fleissige Fischer bu çalışkan balıkçı	**diesen fleissigen Fischer** bu çalışkan balıkçıyı
jener faule Schüler şu tembel öğrenci	**jenen faulen Schüler** şu tembel öğrenciyi
jener kleine Hund şu küçük köpek	**jenen kleinen Hund** şu küçük köpeği

İsmin önünde bir mülkiyet sıfatı bulunuyorsa, sıfat tamlaması i-haline sokulurken mülkiyet sıfatı **-en** takısı alır (yani **meinen, deinen, seinen, ihren, seinen, unseren, euren, ihren, Ihren** şekillerine girer.) ve ortadaki sıfata da gene **-n** veya **-en** eklenir.

mein roter Apfel	**meinen roten Apfel**
kırmızı elmam	kırmızı elmamı
dein roter Apfel	**deinen roten Apfel**
kırmızı elman	kırmızı elmanı
sein fauler Schüler	**seinen faulen Schüler**
onun tembel öğrencisi	onun tembel öğrencisini

Yukarıda sadece üç mülkiyet sıfatıyla sıfat tamlaması yapılmıştır, ama durum diğerleri için de aynıdır. Sıfat tamlamalarının i-haline sokulmaları *için genel olarak şöyle bir kural verebiliriz: Sıfat tamlaması i-haline so*kulurken, sıfat tamlaması yapılmış ismin artikeli i-haline konur, artikelden sonra, artikelle isim arasında yer alan sıfata ise **-n** veya **-en** takısı eklenir. İsim hiç değişmez aynı kalır. Yalnız bu yukarıda verdiğimiz kural sadece artikeli **der** olan isimlerle yapılan sıfat tamlamaları için doğrudur. Artikeli **die** ve **das** olan isimlerle yapılan sıfat tamlamalarının i-halinde de hiç değişmediklerini, aynı yalın haldeki gibi kaldıklarını daha önce belirtmiştik.

Der Junge will einen langen Bleistift kaufen.	Çocuk uzun bir kalem(i) satın almak istiyor.
Die Kinder legen sich unter den grünen Baum.	Çocuklar yeşil ağacın altına yatıyorlar.
Wir werden diesen gelben Hut kaufen.	Bu sarı şapkayı satın alacağız.
Ali setzt sich auf den kleinen Stuhl.	Ali küçük sandalyenin üstüne oturuyor.
Mehmet legt sich auf das lange Sofa.	Mehmet uzun kanapenin üstüne yatıyor.
Der Bauer kauft ein weisses Pferd.	Çiftçi beyaz bir at(ı) satın alıyor.
Der Freund meines Vaters zeigt mir sein neues Auto.	Babamın arkadaşı bana yeni otomobilini gösteriyor.

eintreten

ÖZEL FİİL ÇEKİMLERİ

ich	**trete.....ein**	**wir**	**treten.....ein**
du	**trittst.....ein**	**ihr**	**tretet.....ein**
er, sie, es	**tritt.....ein**	**sie**	**treten.....ein**
		Sie	**treten.....ein**

INHALTSVERZEICHNIS İÇİNDEKİLER

ders	
1	GİRİŞ - TELAFFUZ - Alman Alfabesi
2	**DER, DIE, DAS - EIN, EINE** - ALMANCA CÜMLE KURULUŞU - **Was ist das?**
3	OLUMSUZ CÜMLE - SORU CÜMLESİ - **SONDERN - ODER**
4	ÇOĞUL YAPMA - **SIND SIND DAS...?**
5	SIFATLAR - SIFAT TAMLAMALARI - **WIE**
6	OLUMSUZ CÜMLE - SIFAT TAMLAMALARI
7	ŞAHIS ZAMİRLERİ - **SEIN** fiili - soru hali - olumsuz hal - şahıs zamirlerinin kaldırılması - **WIEVIEL**
8	**WER - EIN BILD** (metin) - **und** - İSİMLERİN YERİNE ŞAHIS ZAMİRİ KULLANILMASI
9	**WELCHER, WELCHE, WELCHES - DIESER, DIESE, DIESES** ve **JENER, JENE, JENES** - KISALTILMIŞ ÇOĞUL EKLERİ
10	ÖZET
11	MÜLKİYET SIFATLARI - mülkiyet sıfatlarının Türkçeye çevrilmesi - Şahıs zamirleri ve mülkiyet sıfatları - Şahıs zamirleri ve mülkiyet sıfatlarının kaldırılması
12	**EINE STRASSE** (metin) - İ-HALİ
13	FİİLLER - FİİLLERDE ZAMAN - ŞİMDİKİ ZAMAN
14	ŞİMDİKİ ZAMAN (devam) - EMİR HALİ
15	**HABEN**
16	özel isimlerle isim tamlaması - **Mädchen, Tochter** ve **Junge, Sohn - DIE FAMILIE ÇELIKEL** (metin) - **HABEN** (devam) - **DIE ZAHLEN** (sayılar)
17	EMİR HALİ - FİİLLER (devam)
18	**trinken, rauchen - Herr, Frau, Fräulein - EIN WOHNZIMMER** (metin) - OLUMSUZ EMİRLER ve CÜMLELER - SORU CÜMLELERİ
19	İ-HALİ (devam) - **DIE TAGE**
20	ÖZET
21	E-HALİ
22	**EIN BAUERNHAUS** (metin) - işaret ve mülkiyet sıfatlarının e- hali
23	ŞAHIS ZAMİRLERİNİN İ-HALİ - **WEN**
24	**aber - warum - EIN TELEFONGESPRÄCH** (metin) - ŞAHIS ZAMİRLERİNİN E-HALİ - **WEM**
25	Şahıs zamirlerinin i- ve e-hallerinin cümle içindeki yerleri **-IN, AUF, UNTER**
26	**IN DEM SPEISEZIMMER** (metin) - **NEBEN, HINTER, VOR**
27	**AN, ÜBER, ZWISCHEN - setzen, stellen, legen** ve **sitzen, stehen,**

liegen - hängen
28 **wo, wohin - heissen - WO IST YUSUF?** (metin) - ÖNEKLERE GENEL BAKIŞ
29 **DENN - DIE ZAHLEN - WIE ALT...? - Ein Spiel**
30 ÖZET
31 **DIE UHR** (saat) - **Um wieviel Uhr? - wann** - çeşitli saat soruş şekilleri - saatle ilgili kelimeler ve deyimler
32 ayrılabilen fiiller - **AHMET** (metin) - **UHR ODER STUNDE? - - DIE ZEITEN** - zamanla ilgili cümleler ve sorular
33 SORU KELİMELERİYLE YAPILAN SORULAR (genel bakış)
34 **mit - Freund, Freundin - viele - ZEYNEP** (metin) - **KÖNNEN** - soru - **können** ve soru kelimeleri
35 İN-HALİ ve İSİM TAMLAMALARI - **WESSEN - bitte, bitte sehr**
36 **nach - einige - Gemüse, Fleisch - FATMA ÇELİKEL** (metin) -İN-HALİ ve İSİM TAMLAMALARI (devam)
37 İşaret sıfatlarının in-hali - Özel durum gösteren isimler ve in-hali - **Wie geht es.....? - Es geht ..... gut. (schlecht)**
38 şimdiki zaman ve geniş zaman - **HASAN ÇELİKEL** (metin) - Sorular, cümleler
39 **WOLLEN** - soru - **MÜSSEN** - soru - **wollen, müssen** ve soru helimeleri
40 ÖZET
41 **DÜRFEN** - ALMANCADA CÜMLE KURULUŞU
42 **der Schüler, der Student - an** önekinin çeşitli anlamları, **am Ende - IN DER KLASSE** (metin) - **von** - konuşmalar
43 DÖNÜŞLÜ FİİLLER - **Die Tage und die Monate**
44 **alle - lehren - IM BAHNHOF** (metin) - DÖNÜŞLÜ FİİLLERİN EMİR HALİ - DÖNÜŞLÜ FİİLLERLE YAPILAN SORULAR - DÖNÜŞLÜ FİİLLER ve SORU KELİMELERİ
45 **können, wollen, müssen, dürfen** ve dönüşlü fiiller - **seit - aus - Die Familie**
46 **gefallen - ZEYNEP ERZÄHLT WIEDER EINE GESCHICHTE** (metin) - **zu - bei**
47 E-HALİYLE KULLANILAN ÖNEKLERE GENEL BAKIŞ - e-haliyle kullanılan öneklerle cümleler ve sorular
48 **schmecken - die Türkei - BEIM FRÜHSTÜCK** (metin) **-DANEBEN - DARAUF,... - Die Mahlzeiten**
49 GELECEK ZAMAN
50 ÖZET
51 SIFAT TAMLAMALARI (işaret ve mülkiyet sıfatlarıyla)
52 **über - IM KINO** (metin) - SIFAT TAMLAMALARININ İ-HALİ - **INHALTSVERZEICHNIS** (İÇİNDEKİLER)

Test 26

İMTİHAN 4

A

Aşağıda boş bırakılan yerlere uygun önekler koyunuz.

1 — Ich schlafe ..... meinem Bruder ..... dem Sofa. 2 — Diese Kinder werden ..... ihren Eltern wohnen. 3 — Unser Haus liegt einer Kolonialwarenhandlung ..... 4 — Meine Mappe und meine Schuhe sind ..... Leder. 5 — Die Kinder spielen ..... einem Ball ..... Garten. 6 — Ahmet und Zeynep wollen ... .. Inge und ihren Freunden ..... Kino gehen. 7 — Wir kommen ..... der Schule und gehen ..... Hause. 8 — ..... dem Frühstück werden wir ..... die Schule gehen. 9 — Der Fischer wartet ..... einer Stunde ..... einem Korb ..... der Hand .... . der Tür. 10 — Die Jungen werden sich ..... dem Essen ..... Bett legen und schlafen. 11 — Wollen Sie ..... mir ..... die Stadt kommen? 12 — .... zwei Stunden schreibe ich meine Hausaufgaben ..... diesem kleinen Bleistift. 13 — Der Vater wird heute ..... Deutschland kommen und ..... uns ..... Ankara fahren. 14 — Wir essen ..... Mittag oft Fleisch. 15 — Die Mutter will nicht ..... dem berühmten Arzt gehen. Sie bleibt ..... Hause.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Wir haben jetzt kein Geld bei uns. Wir werden diese grossen Bücher nicht kaufen können.	A — Babamın ayakkabıları deridendir.
2 — Die Kinder werden heute zu ihrer Tante in Ankara fahren.	B — Çok seviniyorum, çünkü yarın erkek kardeşim gelecek.
3 — Seit zwei Tagen machen wir keinen Spaziergang.	C — Büyük babamızı tekrar ne zaman ziyaret edeceğiz?
4 — Arbeitet Frau Müller seit drei Jahren in einer Schule in Istanbul?	D — Kız babasıyla Almanya'ya gidecek.
5 — Ich freue mich sehr, denn übermorgen wird mein Bruder kommen.	E — Sinema bizim dükkânımızın karşısında bulunuyor.
6 — Der Schrank steht neben dem	F — Çalışkan öğrenciler okuldan sonra arkadaşlarıyla bahçede oynayabilirler.
	G — Bayan Müller üç yıldan beri İstanbul'da mı çalışıyor?

Fenster. Davor steht ein Stuhl.

7 — **Das Kino liegt unserem Laden gegenüber.**

8 — **Das Mädchen wird mit seinem Vater nach Deutschland fahren.**

9 — **Die gelben Schuhe meines Vaters sind aus Leder.**

10 — **Der Bruder meines Freundes fährt morgens mit seinem Auto zu der Arbeit.**

11 — **Der Vater holt eine alte Zeitung aus der Schublade und liest.**

12 — **Geben Sie mir jene schweren Steine!**

13 — **Wann werden wir unseren Grossvater wieder besuchen?**

14 — **Seine Tante arbeitet seit vier Jahren in der Türkei.**

15 — **Die fleissigen Schuler dürfen nach der Schule mit ihren Freunden im Garten spielen.**

H — Çocuklar bugün Ankara'daki teyzelerine gidecekler.

İ — Teyzesi dört yıldan beri Türkiye'de çalışıyor.

K — Dolap pencerenin yanında duruyor. Onun önünde bir sandalye duruyor.

L — Babamın sarı ayakkabıları deridendir.

M — Şimdi yanımızda para yok. Bu büyük kitapları satın alamayacağız.

N — Bana şu ağır taşları veriniz!

O — Bayan Müller üç yıldan beri İstanbul'da bir okulda mı çalışıyor?

P — Baba çekmeceden eski bir gazete alıyor ve okuyor.

R — Çok seviniyorum, çünkü öbürgün erkek kardeşim gelecek.

S — İki günden beri bir gezinti yapmıyoruz.

T — Arkadaşımın erkek kardeşi sabahları otomobiliyle işe gider.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Tembel işçiler büyük bir ağacın altına yatıyorlar ve uyuyorlar.	**A — Wie geht es deiner Onkel und deine Tante?**
2 — Pazarları kız kardeşimle amcamı ziyaret ediyoruz.	**B — Die Suppe gefällt dem Deutschen nicht. Er isst Brot mit Butter.**
3 — Bugün kız kardeşimle amcamı ziyaret etmek zorunda kalacağız.	**C — Die Suppe schmeckt dem Deutschen nicht. Er isst Brot mit Butter.**
4 — Benim sıram öğretmenin masasının karşısında bulunuyor.	**D — Ich will morgen nicht zum Arzt gehen, denn ich werde einen Freund besuchen.**
5 — Benim yanımda bir Alman oturuyor.	**E — Sie werden morgen Sie besuchen können.**
6 — Öğrenci (üniversiteli) bir lokantaya gidiyor ve iyi bir yemek ısmarlıyor.	**F — Die faulen Arbeiter legen sich unter einen grossen Baum und schlafen.**

7 — Kız çocuklar babalarına koşuyorlar.
8 — Bu öğrenci yarın okula gitmeyecek; evde kalacak.
9 — Ben yarın doktora gitmek istemiyorum, çünkü bir arkadaşımı ziyaret etmeye mecburum.
10 — Şu otomobil beş yıldan beri onun amcasına aittir.
11 — Çorba Almanın hoşuna gitmiyor. O tereyağla ekmek yiyor.
12 — Senin resimlerin hoşuma gidiyor. Bana bir resim verebilir misin?
13 — Amcam ve teyzen nasıllar?
14 — Teşekkür ederim, onlar iyidirler.
15 — Yarın sizi ziyaret edebilecekler.

G — Wir werden heute mit meiner Schwester meinen Onkel besuchen.
H — Wir werden heute mit meiner Schwester meinen Onkel besuchen müssen.
İ — Sonntags besuchen wir mit meiner Schwester meinen Onkel.
K — Die Mädchen laufen zu ihrem Vater.
L — Wie geht es deinem Onkel und deiner Tante?
M — Danke, es geht ihnen gut.
N — Neben mir sitzt ein Deutscher.
O — Deine Bilder schmecken mir.
P — Deine Bilder gefallen mir.
R — Ich will morgen nicht zum Arzt gehen, denn ich muss einen Freund besuchen.
S — Jenes Auto gehört seit fünf Jahren seinem Onkel.
T — Meine Bank liegt dem Tisch des Lehrers gegenüber.
U — Dieser Schüler wird morgen nicht in die Schule gehen; er wird zu Hause bleiben.
Ü — Der Student geht in ein Restaurant und bestellt ein gutes Essen.
V — Der Schüler geht in ein Restaurant und bestellt ein gutes Essen.

E

Aşağıda dönüşlü fiillerle yapılmış cümleler verilmiştir. Boş bırakılan yerlere uygun dönüşlü zamirler koyunuz.

1 — Der Schüler bekommt eine schlechte Note. Er wundert ..... sehr. 2 — Warum ärgert ihr ..... so sehr? 3 — Wohin legen ..... Ali und Ayşe? 4 — Die Kinder legen ..... neben den grossen Karren. 5 — Der Fischer setzt ..... vor die Tür und wartet. 6 — Ich stelle ..... neben den Tisch und setze ..... dann auf einen Stuhl. 7 — Wir freuen ..... sehr, denn unser Vater kommt morgen aus Deutschland. 8 — Der Lehrer wird ..... an diesen Tisch setzen. 9 — Du darfst ..... in dieses grosse Bett legen. 10 — Der Sohn des Bauern wird ..... jetzt nicht waschen.

F

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Almancaya çeviriniz. Cevapları «Test cevapları kâğıdının» F bölümüne yazınız.

1 — Bu doktorun annesi bugün bizi ziyaret etmeyecek.
2 — Kızma! Ben senin ev ödevlerini yapabilirim.
3 — Bu kırmızı elbiseyi annemize gösterebilir miyiz? (müsaade)

(Test 21) İmtihan 4'ün yapılmış şekli

A. **1 — e, dem 2 — en, en 3 — dem, die 4 — des (dieses, jenes), er 5 — muss, em, dem 6 — können, en 7 — die, des 8 — en 9 — muss, en, en 10 — e, nach 11 — en, zu 12 — dürfen, der 13 — des (dieses, jenes), muss, dem 14 — ich, der, ins 15 — en, der, zu (ins)**

B. **1 — E 2 — İ 3 — K 4 — O 5 — F 6 — M 7 — C 8 — P 9 — H 10 — J 11 — D 12 — N 13 — G 14 — L 15 — A**

C. **1 — E 2 — H 3 — M 4 — O 5 — D 6 — L 7 — İ 8 — P 9 — G 10 — B 11 — N 12 — A 13 — F 14 — C 15 — K**

D. **1 — f 2 — c 3 — b 4 — d 5 — f 6 — b 7 — a 8 — c**

F. **1 — Die Mutter will der (ihrer) Tochter eine Geschichte erzählen.**
2 — Die Jungen müssen früh ins (zu) Bett gehen, denn sie stehen morgens früh auf.
3 — Der Sohn des Bauern kann nicht ins Kino gehen.
4 — Der Arzt bekommt von seinem Sohn keinen Brief.

Test 25'in yapılmış şekli

A. **1 — wird 2 — wird 3 — wird 4 — werde 5 — wird 6 — werden 7 — wirst 8 — werdet 9 — wird (werden) 10 — wird**

B. **1 — D 2 — G 3 — H 4 — F 5 — İ 6 — K 7 — E 8 — A**

C. **1 — İ 2 — G 3 — E 4 — C 5 — H 6 — K 7 — D 8 — B**

F. **1 — Meine Tochter wird dieses Jahr nach Deutschland fahren. Sie wird dort vier Monate bleiben.**
2 — Mein Sohn wird ein neues Auto kaufen.
3 — Der Vater und die Mutter werden sich sehr freuen.

53

LEHRSTÜCK DREIUNDFÜNFZIG

SIFAT TAMLAMALARININ E-HALİ

Sıfat tamlamalarının e-hali çok kolaydır. İsimle artikel arasına giren sıfat tekilde ve çoğulda mutlaka **-en** veya **-n** takısı alır. Bu arada ismin artikeli de e-haline getirilir.

	der	die	das
Yalın H	**der gute Mann** iyi adam	**die kleine Katze** küçük kedi	**das rote Buch** kırmızı kitap
E-Hali	**dem guten Mann** iyi adama	**der kleinen Katze** küçük kediye	**dem roten Buch** kırmızı kitaba

	die (çoğul)
Yalın H	**die gelben Hüte** sarı şapkalar
E-Hali	**den gelben Hüten** sarı şapkalara

Yukarıda yalın halde sıfat tamlamaları ve altlarında da e-halleri verilmiştir. Örneğin, **der gute Mann** sıfat tamlaması yalın haldedir. Bunu e-haline sokarken **der** artikeli **dem** yapılır, **gute** halinde bulunan sıfata da bir **-n** eklenerek **guten** şeklıne getirilir. Böylece **der gute Mann** tamlamasını e-haline getirmiş oluruz: **dem guten Mann.** Sıfat tamlamalarını e-halinde yanlışsız kullanabilmek için tabii ki artikellerin e-halinde nasıl değiştiklerini (örneğin, **der**'in **dem, die**'nin **der, das**'ın **dem** oduğunu) iyice bilmelisiniz, çünkü tekilde ve çoğulda sıfata sadece bir **-en** takısı eklendiği için arti-

kellerin de e-hallerini bildikten sonra e-halinde bir sıfat tamlaması yapmak gayet kolay bir iş olur.

Şimdi de önünde **ein** veya **eine** bulunan isimlerle yapılmış sıfat tamlamalarının e-hallerini görelim. Bunlarda da **ein, eine** normal kurala göre e-haline sokulur, sıfata da gene **-en** eklenir.

	ein	eine	ein
Yalın H	**ein guter Mann** iyi bir adam	**eine kleine Katze** küçük bir kedi	**ein rotes Buch** kırmızı bir kitap
E-Hali	**einem guten Mann** iyi bir adama	**einer kleinen Katze** küçük bir kediye	**einem roten Buch** kırmızı bir kitaba

	çoğul
	gelbe Hüte sarı şapkalar
	gelben Hüten sarı şapkalara

Örneğin, **eine kleine Katze** sıfat tamlamasını e-haline sokarken **eine, einer** olur, **kleine** şeklindeki **klein** sıfatına da **-n** eklenerek **kleinen** haline getirilir: **einer kleinen Katze.** Bu çeşit sıfat tamlamalarında da gene **ein, eine**'nin ne şekilde e-haline sokulduğunu çok iyi bilmek gerekir. Önünde **ein, eine** bulunan bir ismin çoğulda önüne hiçbir artikel gelmediğini biliyoruz. Onun için **ein, eine** ile yapılan çoğul sıfat tamlamaları sadece bir sıfat ve çoğul isimden meydana gelir. Yukarıdaki şemada **gelbe Hüte** gibi. Sıfat sonuna bir **-e** eki almıştır ve ismin önünde bulunmaktadır. Böyle çoğul bir sıfat tamlamasının e-hali ise sıfata gene **-n** takısı eklemek suretiyle yapılır. Başka hiçbir şey değiştirilmez; örneğin, **gelbe Hüte,** e-halinde **gelben Hüten** şeklini almıştır. Burada çoğul isimlerin sonuna e-halinde muhakkak bir **-n** eklendiğini hatırlatalım. **(Hüte - Hüten).**

Önünde **kein, keine** bulunan sıfat tamlamalarının e-hali aynı yukarıda öğrendiğimiz **ein, eine** ile yapılan tamlamaların e-hali gibidir. Açıkça gördüğünüz gibi **kein** ve **keine, ein, eine**'nin önüne bir **k** eklemek suretiyle meydana gelmektedir. Bu sebeple iki çeşit sıfat tamlaması arasında şeklen hiçbir fark yoktur, sadece anlamlar değişiktir.

	dieser	diese	dieses
Yalın H	**dieser gute Mann** bu iyi adam	**diese kleine Katze** bu küçük kedi	**dieses rote Buch** bu kırmızı kitap
E-Hali	**diesem guten Mann** bu iyi adama	**dieser kleinen Katze** bu küçük kediye	**diesem roten Buch** bu kırmızı kitaba

— 3 —

Dieser, diese, dieses ve **jener, jene, jenes** ile yapılan sıfat tamlamaları da gene bu kelimeleri e-haline getirip, sıfata da **-en** ekleyerek e-haline sokulur.

	jener	**jene**	**jenes**
Yalın H	**jener gute Mann** şu iyi adam	**jene kleine Katze** şu küçük kedi	**jenes rote Buch** şu kırmızı kitap
E-Hali	**jenem guten Mann** şu iyi adama	**jener kleinen Katze** şu küçük kediye	**jenem roten Buch** şu kırmızı kitaba

Dieser, diese, dieses ve **jener, jene, jenes**'in çoğulları yukarıdaki şemaya sığmadığı için bunları aşağıda ayrı olarak veriyoruz:

	diese (çoğul)	**jene** (çoğul)
Yalın H.	**diese gelben Hüte** bu sarı şapkalar	**jene gelben Hüte** şu sarı şapkalar
E-Hali	**diesen gelben Hüten** bu sarı şapkalara	**jenen gelben Hüten** şu sarı şapkalara

Mülkiyet sıfatlarıyla yapılan tamlamaların e-halinde de sıfat gene **-en** takısı alır. Mülkiyet sıfatıysa e-haline sokulur.

	Artikeli **der** olan isimler	Artikeli **die** olan isimler	Artikeli **das** olan isimler
Yalın H	**mein guter Sohn** iyi oğlum **dein guter Sohn** iyi oğlun	**meine kleine Katze** küçük kedim **deine kleine Katze** küçük kedin	**mein rotes Buch** kırmızı kitabım **dein rotes Buch** kırmızı kitabın
E-Hali	**meinem guten Sohn** iyi oğluma **deinem guten Sohn** iyi oğluna	**meiner kleinen Katze** küçük kedime **deiner kleinen Katze** küçük kedine	**meinem roten Buch** kırmızı kitabıma **deinem roten Buch** kırmızı kitabına

Yukarıda örnek olarak sadece iki mülkiyet sıfatı **(mein, dein)** aldık. Ama diğerleri için de durum aynıdır.

Çoğul isimler önünde bulunan mülkiyet sıfatlarıyla yapılan tamlamaların e-halleriyse şöyle olur:

Yalın Hal	E-Hali
meine gelben Hüte sarı şapkalarım	**meinen gelben Hüten** sarı şapkalarıma

E-halindeki sıfat tamlamaları için örnekler:

der grüne Ball	yeşil top
dem grünen Ball	yeşil topa
ein grüner Ball	bir yeşil top
einem grünen Ball	bir yeşil topa
dieser grüne Ball	bu yeşil top
diesem grünen Ball	bu yeşil topa
jener grüne Ball	şu yeşil top
jenem grünen Ball	şu yeşil topa
sein grüner Ball	yeşil topu
seinem grünen Ball	yeşil topuna
unser grüner Ball	yeşil topumuz
unserem grünen Ball	yeşil topumuza
die fleissige Schülerin	çalışkan (kız) öğrenci
der fleissigen Schülerin	çalışkan öğrenciye
eine fleissige Schülerin	çalışkan bir öğrenci
einer fleissigen Schülerin	çalışkan bir öğrenciye
diese fleissige Schülerin	bu çalışkan öğrenci
dieser fleissigen Schülerin	bu çalışkan öğrenciye
jene fleissige Schülerin	şu çalışkan öğrenci
jener fleissigen Schülerin	şu çalışkan öğrenciye
eure fleissige Schülerin	çalışkan öğrenciniz
eurer fleissigen Schülerin	çalışkan öğrencinize
das offene Fenster	açık pencere
dem offenen Fenster	açık pencereye
ein offenes Fenster	açık bir pencere
einem offenen Fenster	açık bir pencereye
dieses offene Fenster	bu açık pencere
diesem offenen Fenster	bu açık pencereye
jenes offene Fenster	şu açık pencere
jenem offenen Fenster	şu açık pencereye
ihr offenes Fenster	açık penceresi
ihrem offenen Fenster	açık penceresine
die schweren Steine	ağır taşlar
den schweren Steinen	ağır taşlara
schwere Steine	ağır taşlar (belirsiz, herhangi)
schweren Steinen	ağır taşlara (»)
diese schweren Steine	bu ağır taşlar
diesen schweren Steinen	bu ağır taşlara

jene schweren Steine	şu ağır taşlar
jenen schweren Steinen	şu ağır taşlara
deine schweren Steine	ağır taşların
deinen schweren Steinen	ağır taşlarına

Yukarıda her tamlamanın yalın ve e-hali verilmiştir. Bunları karşılaştırarak inceleyiniz.

SIFAT TAMLAMALARININ İN-HALLERİ

İn-halinde bulunan sıfat tamlamalarında da sıfat hep **-en** takısı alır. İsmin önündeki artikel de **(der, die, das, ein, eine, dieser, jener,...)** genel kurala göre in-haline sokulur. Şimdi teker teker bu durumları gösterelim.

	der	**die**	**das**
Yalın H	**der alte Lehrer** yaşlı öğretmen	**die kalte Suppe** soğuk çorba	**das weisse Huhn** beyaz tavuk
İn-Hali	**des alten Lehrers** yaşlı öğretmenin	**der kalten Suppe** soğuk çorbanın	**des weissen Huhnes** beyaz tavuğun

	die (çoğul)
Yalın H	**die neuen Öfen** yeni sobalar
İn-H.	**der neuen Öfen** yeni sobaların

Örneğin, **der alte Lehrer** tamlamasını in-haline sokarken önündeki **der** artikelini **des** yapar, ortadaki sıfata da bir **-n** takısı ekleriz. Gene bu çeşit sıfat tamlamalarında da artikellerin in-hallerini iyi bilmek şarttır. Sıfat daima **-n** (veya **-en**) takısı aldığı için önemli olan artikellerin in-halleridir.

	ein	**eine**	**ein**
Yalın H	**ein alter Lehrer** yaşlı bir öğretmen	**eine kalte Suppe** soğuk bir çorba	**ein weisses Huhn** beyaz bir tavuk
İn-Hali	**eines alten Lehrers** yaşlı bir öğretmenin	**einer kalten Suppe** soğuk bir çorbanın	**eines weissen Huhnes** beyaz bir tavuğun

	çoğul
Yalın H	**neue Öfen** yeni sobalar
İn-H.	**neuer Öfen** yeni sobaların

Bu çeşit sıfat tamlamalarının çoğulunda ufak bir değişiklik vardır. **Ein, eine**'nin çoğulunda ismin önüne hiçbir artikel gelmediğini biliyoruz. Onun için yalın haldeki örnek tamlamamız **neue Öfen** şeklindedir. Bunu in-haline sokarken sıfat **-n** takısı değil de **-r** takısı alır. İsimde bir değişiklik olmaz. Diğerlerinden değişik bir hal olduğu için buna dikkat ediniz.

Şimdi de **dieser, diese, dieses** ve **jener, jene, jenes**'le yapılmış sıfat tamlamaların *in-halini* gösteren şemalar verelim.

	dieser	**diese**	**dieses**
Yalın H	**dieser alte Lehrer** bu yaşlı öğretmen	**diese kalte Suppe** bu soğuk çorba	**dieses weisse Huhn** bu beyaz tavuk
İn-Hali	**dieses alten Lehrers** bu yaşlı öğretmenin	**dieser kalten Suppe** bu soğuk çorbanın	**dieses weissen Huhnes** bu beyaz tavuğun

	jener	**jene**	**jenes**
Yalın H	**jener alte Lehrer** şu yaşlı öğretmen	**jene kalte Suppe** şu soğuk çorba	**Jenes weisse Huhn** şu beyaz tavuk
İn-Hali	**jenes alten Lehrers** şu yaşlı öğretmenin	**jener kalten Suppe** şu soğuk çorbanın	**jenes weissen Huhnes** şu beyaz tavuğun

Bu çeşit tamlamaların çoğullarıysa şu şekilde olur:

	diese	**jene**
Yalın H.	**diese neuen Öfen** bu yeni sobalar	**jene neuen Öfen** şu yeni sobalar
İn-Hali	**dieser neuen Öfen** bu yeni sobaların	**jener neuen Öfen** şu yeni sobaların

Bu tamlamalarda da gene önemli olan **dieser, diese, dieses** ve **jener, jene, jenes**'in in-hallerini iyi bilmektir. Bunları iyi bildikten sonra sıfat hep aynı takıyı, yani **-en** aldığı için bu çeşit sıfat tamlaması yapmak gayet kolaydır.

Mülkiyet sıfatlarıyla yapılmış tamlamaların in-halleri de çok kolaydır. Öndeki mülkiyet sıfatı in-haline sokulur, ortadaki sıfata da gene **-en** takısı eklenir.

Aşağıdaki şemada örnek olarak yalnız iki mülkiyet sıfatı alınmıştır. Ama durum diğerleri için de aynıdır.

	Artikeli **der** olan isimler	Artikeli **die** olan isimler	Artikeli **das** olan isimler
Yalın H	**mein alter Lehrer** yaşlı öğretmenim **dein alter Lehrer** yaşlı öğretmenin	**meine kalte Suppe** soğuk çorbam **deine kalte Suppe** soğuk çorban	**mein weisses Huhn** beyaz tavuğum **dein weisses Huhn** beyaz tavuğun
İn-Hali	**meines alten Lehrers** yaşlı öğretmenimin **deines alten Lehrers** yaşlı öğretmeninin	**meiner kalten Suppe** soğuk çorbamın **deiner kalten Suppe** soğuk çorbanın	**meines weissen Huhnes** beyaz tavuğumun **deines weissen Huhnes** beyaz tavuğunun

Mülkiyet sıfatlarıyla yapılmış çoğul sıfat tamlamalarının in-hallerini de şöyle bir şemada toplayabiliriz.

Yalın Hal	İn-Hali
meine neuen Öfen yeni sobalarım	**meiner neuen Öfen** yeni sobalarımın
deine neuen Öfen yeni sobaların	**deiner neuen Öfen** yeni sobalarının

Örneğin, **dein alter Lehrer** sıfat tamlaması in-haline sokulurken **dein'**-in in-halindeki şekli, yani **deines** alınır ve sıfata da **-en** eklenir: **deines alten Lehrers.**

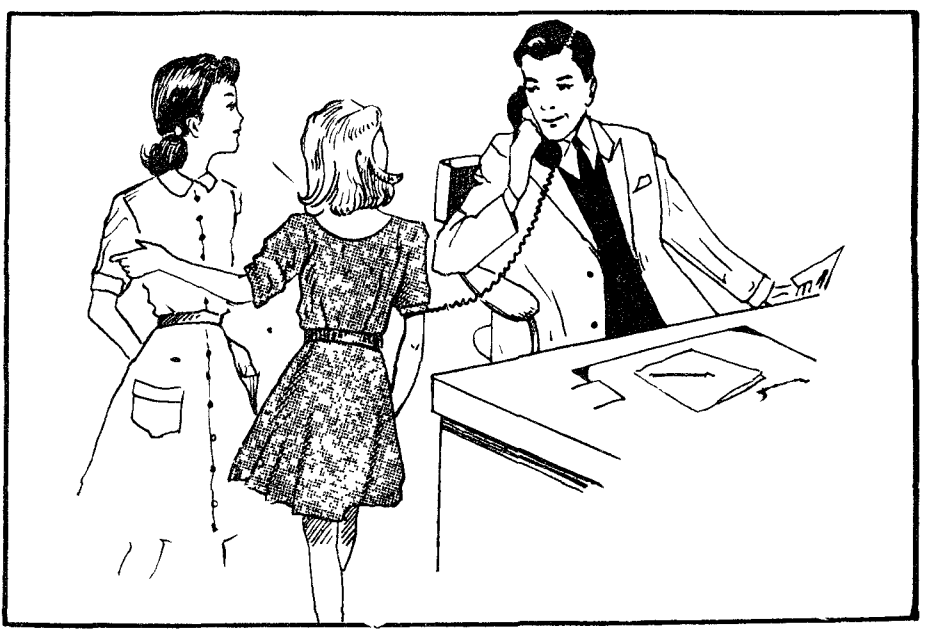
İn-halindeki sıfat tamlamaları için örnekler.

der gelbe Schwamm	sarı sünger
des gelben Schwammes	sarı süngerin
ein gelber Schwamm	sarı bir sünger
eines gelben Schwammes	sarı bir süngerin
dieser gelbe Schwamm	bu sarı sünger
dieses gelben Schwammes	bu sarı süngerin
jener gelbe Schwamm	şu sarı sünger
jenes gelben Schwammes	şu sarı süngerin
mein gelber Schwamm	sarı süngerim
meines gelben Schwammes	sarı süngerimin

unser gelber Schwamm	sarı süngerimiz
unseres gelben Schwammes	sarı süngerimizin
euer gelber Schwamm	sarı süngeriniz
eures gelben Schwammes	sarı süngerinizin
die traurige Geschichte	acıklı hikâye
der traurigen Geschichte	acıklı hıkâyenin
eine traurige Geschichte	acıklı bir hikâye
einer traurigen Geschichte	acıklı bir hikâyenin
diese traurige Geschichte	bu acıklı hikâye
dieser traurigen Geschichte	bu acıklı hikâyenin
jene traurige Geschichte	şu acıklı hikâye
jener traurigen Geschichte	şu acıklı hikâyenin
seine traurige Geschichte	acıklı hikâyesi
seiner traurigen Geschichte	acıklı hikâyesinin
ihre traurige Geschichte	acıklı hikâyesi
ihrer traurigen Geschichte	acıklı hikâyesinin
das braune Leder	kahverengi deri
des braunen Leders	kahverengi derinin
ein braunes Leder	kahverengi bir deri
eines braunen Leders	kahverengi bir derinin
dieses braune Leder	bu kahverengi deri
dieses braunen Leders	bu kahverengi derinin
jenes braune Leder	şu kahverengi deri
jenes braunen Leders	şu kahverengi derinin
dein braunes Leder	kahverengi derin
deines braunen Leders	kahverengi derinin
Ihr braunes Leder	kahverengi deriniz
Ihres braunen Leders	kahverengi derinizin
die hübschen Freundinnen	güzel (zarif) kız arkadaşlar
der hübschen Freundinnen	güzel kız arkadaşların
hübsche Freundinnen	güzel kız arkadaşlar (herhangi)
hübscher Freundinnen	güzel kız arkadaşların (herhangi)
diese hübschen Freundinnen	bu güzel kız arkadaşlar
dieser hübschen Freundinnen	bu güzel kız arkadaşların
jene hübschen Freundinnen	şu güzel kız arkadaşlar
jener hübschen Freundinnen	şu güzel kız arkadaşların
meine hübschen Freundinnen	güzel kız arkadaşlarım
meiner hübschen Freundinnen	güzel kız arkadaşlarımın

54

LEHRSTÜCK VIERUNDFÜNFZIG

Öğrenilecek kelimeler

beantworten [beantvorten]	cevaplandır-mak	**die Erdkunde,n** [erdkunde]	coğrafya
der Direktor,en [direkto:r]	direktör, müdür	**erfolgreich** [erfolgrayh]	başarılı
dünn [dün]	zayıf, ince	**die Frage,n** [fra:ge]	soru

führen [fü:ren] götürmek
gleich [glayh] hemen, eşit
natürlich [natürlih] tabii,
neugierig [noygi:rih] meraklı
ordentlich [ordentlih] düzgün, tertipli
richtig [rihtig] doğru
ruhig [ru:ig] sakin, sessiz
sich ruhig verhalten [zih ruhig ferhalten] sakin, sessiz durmak

AÇIKLAMALAR

kısaltılmış cümleler

Örneğin,

Ich will meine Hausaufgaben schreiben und ich will danach ins Kino gehen.
Ev ödevlerimi yazmak istiyorum ve sonra sinemaya gitmek istiyorum.

gibi bir cümle Türkçede olduğu gibi Almancada da kulağı çok rahatsız etmektedir. Türkçede genellikle «istiyorum» kelimesi iki kere söylenmez sadece sondaki söylenir. Almancada da buna benzer bir kısaltma yapılabilir. Cümlenin başındaki **ich will, und**'dan sonra gelen ikinci **ich will** kelimelerinin görevini de görür. Onun için bu ikinci **ich will**'i kaldırabiliriz.

Ich will meine Hausaufgaben schreiben und danach ins Kino gehen.
Ev ödevlerimi yazmak ve ondan sonra sinemaya gitmek istiyorum.

Birinci örnek cümlede **und** iki cümleyi birbirine bağlamaktadır. Böyle bir kısaltma yapabilmemiz için de gerekli şart bu birbirine bağlanan iki cümlenin öznelerinin aynı olmasıdır. Yukarıdaki örnekte iki cümlenin de öznesi **ich**, yani «ben» olduğu için bir kısaltma yapılabilmiştir.

Mein Bruder darf rauchen und mein Bruder darf Kaffee trinken.
Erkek kardeşim sigara içebilir ve erkek kardeşim kahve içebilir.

Mein Bruder darf rauchen und Kaffee trinken.
Erkek kardeşim sigara ve kahve içebilir.

Der Schüler kann gut Deutsch sprechen und der Schüler kann eine Geschichte in Deutsch erzählen.
Öğrenci iyi Almanca konuşabilir ve öğrenci Almanca bir hikâye anlatabilir.

Der Schüler kann gut Deutsch sprechen und eine Geschichte in Deutsch erzählen.
Öğrenci iyi Almanca konuşabilir ve Almanca bir hikâye anlatabilir.

Der Junge wird seine Tante besuchen und der Junge wird in die Schule gehen.
Çocuk teyzesini ziyaret edecek ve çocuk okula gidecek.

— 3 —

Der Junge wird seine Tante besuchen und in die Schule gehen.
Çocuk teyzesini ziyaret edecek ve okula gidecek

nicht so

«o kadar ..... değil» şeklinde Türkçeye çevrilebilir. Almancada **çok** kullanılır.

Ayşe arbeitet sehr. Ich bin nicht so fleissig.	Ayşe çok çalışıyor. Ben o kadar çalışkan değilim.
Mein Bruder spricht gut Deutsch, aber meine Schwester spricht nicht so gut.	Erkek kardeşim iyi Almanca konuşur, ama kız kardeşim o kadar iyi konuşmaz.
Der Schrank ist nicht so gross.	Dolap o kadar büyük değildir.
Die Rechnung ist nicht so hoch.	Hesap o kadar yüksek değildir. Onu
Wir können sie bezahlen.	ödeyebiliriz.

INGE GEHT ZUR ZEYNEPS SCHULE

Heute wird Inge zur Zeyneps Schule gehen. Der Unterricht beginnt um neun Uhr. Zeynep und Inge sind um neun Uhr in der Schule, aber Zeynep geht nicht gleich in ihre Klasse. Sie führt Inge ins Zimmer des Direktors. Der Direktor der Schule ist ein ziemlich langer und dünner Mann. Er ist nicht so alt.

«Das ist meine Freundin aus Deutschland, Herr Direktor,» sagt Zeynep. Der Direktor antwortet: «Setzt euch, bitte! Entschuldigen Sie mich, bitte, mein Deutsch ist nicht so gut. Ich kann alles verstehen, aber nicht schnell und richtig sprechen.»

«Aber Ihr Deutsch ist sehr ordentlich,» sagt Inge. «Mein Türkisch ist sehr schlecht. Ich will eine Gabel haben und sage «çatal» in Türkisch, aber Hatice bringt mir eine Mappe.»

Der Direktor lacht und spricht: «Zeynep kann Sie gut Türkisch lehren. Sie kann eine gute Lehrerin werden, denn sie ist eine gute, erfolgreiche Schülerin.»

«Danke, Herr Direktor,» antwortet Zeynep. «Darf Inge mit mir in meine Klasse kommen?»

«Natürlich. Und bringe deine Freundin wieder in unsere Schule.»

Sie danken dem Direktor und gehen in die Klasse. Alle Schüler und Schülerinnen warten vor der Tür. Sie sind ganz neugierig.

Zeynep sagt: «Kinder, das ist meine Freundin Inge. Unser Erdkundelehrer wird heute nicht kommen. Verhaltet euch ruhig! Inge wird mit euch sprechen und eure Fragen beantworten.»

INGE ZEYNEP'İN OKULUNA GİDİYOR

Bugün Inge Zeynep'in okuluna gidecek. Ders saat dokuzda başlıyor. Zeynep ve Inge saat dokuzda okuldadırlar, ama Zeynep hemen sınıfına gitmiyor. Inge'yi müdürün odasına götürüyor. Okulun müdürü oldukça uzun (boylu) ve zayıf bir adamdır. O, o kadar yaşlı değildir.

«Bu benim Almanya'dan arkadaşım, Müdür Bey,» diyor Zeynep. Müdür: «Oturun lütfen! Affedersiniz, Almancam o kadar iyi değildir. Herşeyi anlayabiliyorum, ama hızlı ve doğru konuşamıyorum,» diye cevap verir.

«Ama Almancanız çok düzgün,» diyor Inge. «Benim Türkçem çok kötü. Bir çatal almak istiyorum ve Türkçe (de) 'çatal' diyorum, ama Hatice bana bir çanta getiriyor.»

Müdür gülüyor ve konuşuyor: «Zeynep size iyi Türkçe öğretebilir. O iyi bir öğretmen olabilir, çünkü o iyi, başarılı bir öğrencidir.»

«Teşekkür ederim, Müdür Bey,» diye cevap veriyor Zeynep. «Inge benimle sınıfıma gelebilir mi?»

«Tabii. Hem arkadaşını yine okulumuza getir.»

Müdüre teşekkür ediyorlar ve sınıfa gidiyorlar. Bütün erkek ve kız öğrenciler kapının önünde bekliyorlar. Onlar çok meraklıdırlar.

Zeynep: «Çocuklar, bu arkadaşım Inge. Coğrafya öğretmenimiz bugün gelmeyecek. Sessiz durun! Inge sizinle konuşacak ve sorularınızı cevaplandıracak.»

SIFAT TAMLAMALARININ YALIN, İ-, E- ve İN-HALLERİNE GENEL BAKIŞ

I — **der, die, das** ile yapılan sıfat tamlamaları (tekil)

	der	die	das
y.	**der gute Mann** iyi adam	**die rote Rose** kırmızı gül	**das schöne Bild** güzel resim
i.	**den guten Mann** iyi adamı	**die rote Rose** kırmızı gülü	**das schöne Bild** güzel resmi
e.	**dem guten Mann** iyi adama	**der roten Rose** kırmızı güle	**dem schönen Bild** güzel resme
in.	**des guten Mannes** iyi adamın	**der roten Rose** kırmızı gülün	**des schönen Bildes** güzel resmin
		die (çoğul)	
y.	**die guten Männer** iyi adamlar	**die roten Rosen** kırmızı güller	**die schönen Bilder** güzel resimler
i.	**die guten Männer** iyi adamları	**die roten Rosen** kırmızı gülleri	**die schönen Bilder** güzel resimleri
e.	**den guten Männern** iyi adamlara	**den roten Rosen** kırmızı güllere	**den schönen Bildern** güzel resimlere
in.	**der guten Männer** iyi adamların	**der roten Rosen** kırmızı güllerin	**der schönen Bilder** güzel resimlerin

II — **ein, eine** ile yapılan sıfat tamlamaları (tekil)

	ein	eine	ein
y.	**ein guter Mann** iyi bir adam	**eine rote Rose** kırmızı bir gül	**ein schönes Bild** güzel bir resim
i.	**einen guten Mann** iyi bir adamı	**eine rote Rose** kırmızı bir gülü	**ein schönes Bild** güzel bir resmi
e.	**einem guten Mann** iyi bir adama	**einer roten Rose** kırmızı bir güle	**einem schönen Bild** güzel bir resme
in.	**eines guten Mannes** iyi bir adamın	**einer roten Rose** kırmızı bir gülün	**eines schönen Bildes** güzel bir resmin

(**ein, eine** ile yapılan sıfat tamlamalarının devamı)

	çoğul		
y.	**gute Männer** iyi adamlar	**rote Rosen** kırmızı güller	**schöne Bilder** güzel resimler
i.	**gute Männer** iyi adamları	**rote Rosen** kırmızı gülleri	**schöne Bilder** güzel resimleri
e.	**guten Männern** iyi adamlara	**roten Rosen** kırmızı güllere	**schönen Bildern** güzel resimlere
in.	**guter Männer** iyi adamların	**roter Rosen** kırmızı güllerin	**schöner Bilder** güzel resimlerin

III — **dieser, diese, dieses** ile yapılan sıfat tamlamaları (tekil)

	dieser	**diese**	**dieses**
y.	**dieser gute Mann** bu iyi adam	**diese rote Rose** bu kırmızı gül	**dieses schöne Bild** bu güzel resim
i.	**diesen guten Mann** bu iyi adamı	**diese rote Rose** bu kırmızı gülü	**dieses schöne Bild** bu güzel resmi
e.	**diesem guten Mann** bu iyi adama	**dieser roten Rose** bu kırmızı güle	**diesem schönen Bild** bu güzel resme
in.	**dieses guten Mannes** bu iyi adamın	**dieser roten Rose** bu kırmızı gülün	**dieses schönen Bildes** bu güzel resmin

	diese (çoğul)		
y.	**diese guten Männer** bu iyi adamlar	**diese roten Rosen** bu kırmızı güller	**diese schönen Bilder** bu güzel resimler
i.	**diese guten Männer** bu iyi adamları	**diese roten Rosen** bu kırmızı gülleri	**diese schönen Bilder** bu güzel resimleri
e.	**diesen guten Männern** bu iyi adamlara	**diesen roten Rosen** bu kırmızı güllere	**diesen schönen Bildern** bu güzel resimlere
in.	**dieser guten Männer** bu iyi adamların	**dieser roten Rosen** bu kırmızı güllerin	**dieser schönen Bilder** bu güzel resimlerin

IV — **jener, jene, jenes** ile yapılan sıfat tamlamaları (tekil)

	jener	jene	jenes
y.	**jener gute Mann** şu iyi adam	**jene rote Rose** şu kırmızı gül	**jenes schöne Bild** şu güzel resim
i.	**jenen guten Mann** şu iyi adamı	**jene rote Rose** şu kırmızı gülü	**jenes schöne Bild** şu güzel resmi
e.	**jenem guten Mann** şu iyi adama	**jener roten Rose** şu kırmızı güle	**jenem schönen Bild** şu güzel resme
in.	**jenes guten Mannes** şu iyi adamın	**jener roten Rose** şu kırmızı gülün	**jenes schönen Bildes** şu güzel resmin
	jene (çoğul)		
y.	**jene guten Männer** şu iyi adamlar	**jene roten Rosen** şu kırmızı güller	**jene schönen Bilder** şu güzel resimler
i.	**jene guten Männer** şu iyi adamları	**jene roten Rosen** şu kırmızı gülleri	**jene schönen Bilder** şu güzel resimleri
e.	**jenen guten Männern** şu iyi adamlara	**jenen roten Rosen** şu kırmızı güllere	**jenen schönen Bildern** şu güzel resimlere
in.	**jener guten Männer** şu iyi adamların	**jener roten Rosen** şu kırmızı güllerin	**jener schönen Bilder** şu güzel resimlerin

V — mülkiyet sıfatları ile yapılan sıfat tamlamaları (tekil)

	Artikeli **der** olan isimler	Artikeli **die** olan isimler	Artikeli **das** olan isimler
y.	**mein guter Mann** iyi adamım (kocam)	**meine rote Rose** kırmızı gülüm	**mein schönes Bild** güzel resmim
i.	**meinen guten Mann** iyi adamımı	**meine rote Rose** kırmızı gülümü	**mein schönes Bild** güzel resmimi
e.	**meinem guten Mann** iyi adamıma	**meiner roten Rose** kırmızı gülüme	**meinem schönen Bild** güzel resmime
in.	**meines guten Mannes** iyi adamımın	**meiner roten Rose** kırmızı gülümün	**meines schönen Bildes** güzel resmimin

(mülkiyet sıfatlarıyla yapılan sıfat tamlamalarının devamı)

	çoğul		
y.	**meine guten Männer** iyi adamlarım	**meine roten Rosen** kırmızı güllerim	**meine schönen Bilder** güzel resimlerim
i.	**meine guten Männer** iyi adamlarımı	**meine roten Rosen** kırmızı güllerimi	**meine schönen Bilder** güzel resimlerimi
e.	**meinen guten Männern** iyi adamlarıma	**meinen roten Rosen** kırmızı güllerime	**meinen schönen Bildern** güzel resimlerime
in.	**meiner guten Männer** iyi adamlarımın	**meiner roten Rosen** kırmızı güllerimin	**meiner schönen Bilder** güzel resimlerimin

Yukarıda örnek olarak sadece bir tek mülkiyet sıfatıyla yapılan tamlamalar gösterilmiştir. Ama diğer mülkiyet sıfatları için de durum aynıdır.

Yukarıda verdiğimiz şemaları dikkatle inceleyiniz. Bunlar size sıfat tamlamalarının i-, e- ve in-hallerinde nasıl değiştiklerini kolayca gösterecekleridir.

Bu şemalarda yalın hal = y, i-hali = i, e-hali = e, in-hali =in şeklinde kısaltılmıştır.

sich verhalten
ich verhalte mich
du verhältst dich
er, sie, es verhält sich
wir verhalten uns
ihr verhaltet euch
sie verhalten sich
Sie verhalten sich

TEST 27

A

1 — Der Vater dieses fleissig ..... Junge ... ist ein Arzt. 2 — Ich gehe mit mein ..... klein ..... Sohn ..... Kino. 3 — Die Mutter wird mit ihr ..... braun ..... Mappe ihre alt ..... Freundin besuchen. 4 — Die Tochter unser ..... neu ..... Magd ist fünf Jahre alt. 5 — Der Lehrer gibt dies ..... faul ..... Schüler ..... eine schwer ..... Hausaufgabe. 6 — Mein Freund wird mir sein ..... schön ..... Bilder zeigen. 7 — Das klein ..... Kind spielt mit sein ..... rot ..... Ball in dem gross ..... Garten. 8 — Die neu ..... Kleider meiner Schwester lieg ..... in dies ..... klein ..... Schrank. 9 — Die hungrig ..... Arbeiter setzen sich unter ein ..... grün ..... Baum und essen Brot und Käse. 10 — Jene erfolgreich ..... Schülerinnen machen mit ihr ..... gut ..... Lehrer einen Spaziergang.

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Der Direktor meiner alten Schule wohnt in diesem grossen Haus.**	A — Baba yeni otomobiliyle şehre gitmek istiyor.
2 — **Er will jenen langen und roten Bleistift kaufen.**	B — Öğrenci kirli tahtayı bu büyük süngerle temizleyecek.
3 — **Der Vater will mit seinem neuen Auto in die Stadt fahren.**	C — Bu temiz oda benim küçük oğluma aittir.
4 — **Die dünnen Bücher liegen auf dem kleinen Tisch.**	D — Yeni okulumun müdürü bu büyük evde oturuyor.
5 — **Dieses saubere Zimmer gehört meinem grossen Sohn.**	E — Kız ağır kovayı mutfağa taşıyor.
6 — **Die gelben Schuhe sind sehr schmutzig.**	F — O şu uzun ve kırmızı kalemi satın almak istiyor.
7 — **Der Schüler wird die schmutzige Tafel mit diesem kleinen Schwamm reinigen.**	G — Çiftçi bize kırmızı elmaları kahverengi bir sepette getiriyor.
8 — **Das Mädchen trägt den schweren Eimer in die Küche.**	H — Eski okulumun müdürü bu büyük evde oturuyor.
9 — **Die Magd stellt die weissen Teller auf den Tisch und bringt die sauberen Gläser.**	İ — Bu temiz oda büyük oğluma aittir.
10 — **Der Bauer bringt uns die roten Äpfel in einem braunen Korb.**	K — Hizmetçi beyaz tabakları masanın üstüne koyuyor ve temiz bardakları getiriyor.
	L — Öğrenci kirli tahtayı bu küçük süngerle temizleyecek.
	M — İnce kitaplar küçük masanın üstünde bulunuyorlar.
	N — Sarı ayakkabılar çok kirlidir.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Yeni Almanca öğretmenimin oğlu altı yaşındadır.	**A — Diese sauberen Schuhe gehören meinem-Bruder.**
2 — Bu meşhur doktorun hanımı Almanyadadır.	**B — Meine Kusine steht neben dem offenen Fenster.**
3 — Yaşlı balıkçı bu küçük kulübede yaşlı hanımıyla birlikte oturuyor.	**C — Mein Vater kennt diesen neuen Bauern.**
4 — Hasan Bey'in büyük bir çiftliği ve yeni bir traktörü vardır.	**D — Der Junge bekommt einen langen Brief von seinem Vater und liest ihn seiner Mutter.**
5 — Bu kirli ayakkabılar benim erkek kardeşime aittir.	**E — Der kleine Sohn meiner Deutschlehrerin ist sechs Jahre alt.**
6 — Çocuk babasından uzun bir mektup alıyor ve annesine onu okuyor.	**F — Die müden Kinder legen sich gleich in ihre Betten und schlafen.**
7 — Kuzenim (kız) açık pencerenin yanında duruyor.	**G — Der alte Fischer wohnt mit seiner alten Frau in dieser kleinen Hütte.**
8 — Misafir sıcak çorbayı yiyemiyor. O önce soğuk yemekleri yiyor.	**H — Der Gast kann die heisse Suppe nicht essen. Er isst zuerst die kalten Speisen.**
9 — Bu yeni çiftçiyi babam tanımıyor.	**İ — Diese schmutzigen Schuhe gehören meinem Bruder.**
10 — Yorgun çocuklar hemen yataklarına yatıyorlar ve uyuyorlar.	**K — Die Frau dieses berühmten Arztes ist in Deutschland.**
	L — Mein Vater kennt diesen neuen Bauern nicht.
	M — Hasan Bey hat einen grossen Bauernhof und einen neuen Traktor.
	N — Der kleine Sohn meiner neuen Deutschlehrerin ist sechs Jahre alt.

E

Aşağıdaki sıfat tamlamalarında boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — der offen ..... Tür 2 — die kalt ..... Milch 3 — diesen traurig ..... Film 4 — seine faul ..... Nichte 5 — der Sohn unseres alt ..... Nachbar ..... 6 — jenem müde ..... Onkel 7 — unser klein ..... Speisezimmer 8 — diesen schwer ..... Steine ..... 9 — jener schön ..... Stadt 10 — meine heiss ..... Suppen.

55

LEHRSTÜCK FÜNFUNDFÜNFZIG

SIFATLARIN MUKAYESESİ

Bilindiği gibi sıfatlar bir ismin niteliklerini belirten sözcüklerdir. Türkçede olduğu gibi Almancada da sıfat tamlamalarında isimlerin önünde yer alırlar.

Das ist ein rotes Buch.	Bu kırmızı bir kitaptır.
Das ist ein kleiner Tisch.	Bu küçük bir masadır.
Das ist ein grosses Haus.	Bu büyük bir evdir.

Bu cümlelerde de görüldüğü gibi **rot, klein, gross** sıfatları özelliklerini bildirdikleri isimlerin önünde bulunmaktadırlar.

Ama Türkçede, «Bu kalem yeşildir.» cümlesinde olduğu gibi sıfat nasıl ismin önünden başka bir yerde bulunabiliyorsa Almancada da bulunabilir. Bu hallerde bir sıfat tamlaması söz konusu olmayıp sıfatlar cümlede isimden ayrı olarak vazife görürler.

Das ist ein grüner Bleistift.	Bu yeşil bir kalemdir.
Dieser Bleistift ist grün.	Bu kalem yeşildir.
Jener Stuhl ist klein.	Şu sandalye küçüktür.
Das Haus ist gross.	Ev büyüktür.

Sıfatları kısaca gözden geçirdikten sonra şimdi sıfatların mukayesesi konusunu inceleyelim.

Aynı sıfata sahip iki isim arasında mukayese yaparken sıfatların mukayese şeklini kullanırız.

İki tane küçük elma alsak, bunlardan birinin diğerinden küçük olduğunu, bir üçüncü elmanın bu ikisinden de daha küçük olduğunu söylesek, bunların birbirlerine oranla küçüklük derecelerini belirtmiş ve böylece mukayeselerini yapmış oluruz.

Türkçe cümlelerde böyle mukayeseler yaparken sıfatların önüne «daha» veya «en» kelimelerini getiririz.

küçük	zayıf
daha küçük	daha zayıf
en küçük	en zayıf

Türkçedeki «daha» kelimesinin görevini Almancada sıfatlara eklediğimiz **-er** (okunuşu [er]) takısı görür. «En zayıf, en küçük,...» gibi hallerde kullandığımız «en» kelimesi ise Almancada sıfatın önüne **am** kelimesinin getirilmesi, sonuna da **-sten** (okunuşu [sten]) takısının eklenmesi suretiyle belirtilir.

klein	küçük
kleiner	daha küçük
am kleinsten	en küçük
dünn	zayıf
dünner	daha zayıf
am dünnsten	en zayıf
schön	güzel
schöner	daha güzel
am schönsten	en güzel
faul	tembel
fauler	daha tembel
am faulsten	en tembel

Şimdi bunları cümle içinde kullanalım:

Peter ist klein.	Peter küçüktür.
Hans ist kleiner.	Hans daha küçüktür.
Paul ist am kleinsten.	Paul en küçüktür.
Zeynep ist fleissig.	Zeynep çalışkandır.
Ahmet ist fleissiger.	Ahmet daha çalışkandır.
Ali ist am fleissigsten.	Ahmet en çalışkandır.
Mein Sohn ist dünn.	Oğlum zayıftır.
Dein Sohn ist dünner.	Oğlun daha zayıftır.
Sein Sohn ist am dünnsten.	Oğlu en zayıftır.

— 3 —

Der Traktor fährt schnell	Traktör hızlı gider.
Der Zug fährt schneller.	Tren daha hızlı gider.
Das Auto fährt am schnellsten.	Otomobil en hızlı gider.
Helga ist schön.	Helga güzeldir.
Maria ist schöner.	Maria daha güzeldir.
Inge ist am schönsten.	Inge en güzeldir.

Sıfatlar genellikle yukarıda gördüğümüz gibi **-er** ve **am... -sten** ile mukayese yapılacak şekle getirilir. Bazı sıfataın kökünde bu şekillere girerken bir değişiklik olur. Şimdi bu özel durumları görelim:

Sıfatın içindeki sesli harf üzerine nokta alır:

alt	**älter** [elter]	**am ältesten** [am eltesten]
yaşlı, eski	daha yaşlı, eski	en yaşlı, eski
lang	**länger** [lenger]	**am längsten** [am lengsten]
uzun	daha uzun	en uzun.
kurz	**kürzer** [kürtser]	**am kürzesten** [am kürtsesten]
kısa	daha kısa	en kısa
gross	**grösser** [grösser]	**am grössten** [am grö:sten]
büyük	daha büyük	en büyük

Bunlardan başka şimdiye kadar öğrenmediğimiz şu sıfatlar da böyle özel bir durum gösterirler:

arm [arm]	fakir
warm [warm]	sıcak
krank [krank]	hasta
schwach [şvah]	zayıf, kuvvetsiz
klug [klu:g]	akıllı
dumm [dum]	aptal
jung [yung]	genç

arm	**ärmer** [ermer]	**am ärmsten** [am ermsten]
fakir	daha fakir	en fakir
warm	**wärmer** [vermer]	**am wärmsten** [am vermsten]
sıcak	daha sıcak	en sıcak
krank	**kränker** [krenker]	**am kränksten** [am krenksten]
hasta	daha hasta	en hasta
schwach	**schwächer** [şveher]	**am schwächsten** [am şvehsten]
zayıf, kuvvetsiz	daha zayıf	en zayıf
klug	**klüger** [klü:ger]	**am klügsten** [am klü:gsten]
akıllı	daha akıllı	en akıllı
dumm	**dümmer** [dümer]	**am dümmsten** [am dümsten]
aptal	daha aptal	en aptal
jung	**jünger** [yünger]	**am jüngsten** [am yüngsten]
genç	daha genç	en genç

Bazı sıfatlarda son şekilde **-sten** takısıyla sıfat arasına bir **(e)** konur.

weit	**weiter**	**am weitesten** [am vaytesten]
uzak	daha uzak	en uzak
berühmt	**berühmter**	**am berühmtesten** [am berü:mtesten]
meşhur	daha meşhur	en meşhur
heiss	**heisser**	**am heissesten** [am haysesten]
sıcak	daha sıcak	en sıcak

Böyle bir değişikliğe uğrayan sıfatların önemli birkaçını daha öğrenelim:

bunt [bunt]	renkli
bekannt [bekant]	tanınmış
leicht [layht]	kolay, hafif
neu [noy]	yeni
treu [troy]	sadık

Görüldüğü gibi hemen hemen bütün **-t** veya **-d** ile biten sıfatlarda böyle bir özel durum görülmektedir.

neu	**neuer** [noyer]	**am neuesten** [am noyesten]
yeni	daha yeni	en yeni

treu	**treuer**	**am treuesten** [am troyesten]
sadık	daha sadık	en sadık

«yüksek» anlamına gelen **hoch** kelimesi ise şöyle bir değişikliğe uğrar.

hoch	**höher** [hö:er]	**am höchsten** [am hö:ksten]
yüksek	daha yüksek	en yüksek

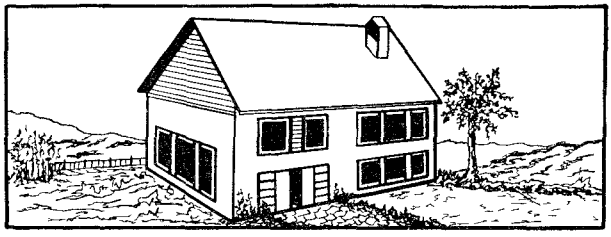
Bazı sıfatlarda ise mukayese şekillerine konurken sıfatlar tamamen değişir. Bunları çok iyi öğrenmeniz, ezberlemeniz gerekir.

gut	**besser** [besser]	**am besten** [am besten]
iyi	daha iyi	en iyi
viel	**mehr** [me:r]	**am meisten** [am maysten]
çok	daha çok	en çok

«Ahmet Zeynep'ten daha küçüktür. - Bu kalem şu kalemden daha uzundur.» gibi mukayeselerde kullanılan «-den» takısının Almanca karşılığı **als** [als] kelimesidir. **Als** Türkçede olduğu gibi isme eklenmez. Genellikle aralarında mukayese yapılan isimlerin ikincisinin önünde yer alır.

..... **als dieser Apfel**	bu elmadan.....
..... **als diese Blume**	bu çiçekten.....
..... **als jenes Mädchen**	şu kızdan.....

Dieser Apfel ist klein.	Bu elma küçüktür.
Jener Apfel ist kleiner.	Şu elma daha küçüktür.
Jener Apfel ist kleiner als dieser Apfel.	Şu elma bu elmadan daha küçüktür.
Mein Hut ist grösser.	Benim şapkam daha büyüktür.
Mein Hut ist grösser als dein Hut.	Benim şapkam senin şapkandan daha büyüktür.
Dein Glas ist kleiner als mein Glas.	Senin bardağın benim bardağımdan daha küçüktür.
Der rote Bleistift ist kürzer.	Kırmızı kalem daha kısadır.
Der rote Bleistift ist kürzer als der blaue Bleistift.	Kırmızı kalem mavi kalemden daha kısadır.
Die Schule ist hoch.	Okul yüksektir.
Die Schule ist höher.	Okul daha yüksektir.
Die Schule ist höher als unser Haus.	Okul bizim evimizden daha yüksektir.

Das Haus ist höher als der Baum.
Ev ağaçtan daha yüksektir.

Dieser Korb ist leicht.	Bu sepet hafiftir.
Mein Korb ist leichter.	Benim sepetim daha hafiftir.
Mein Korb ist leichter als dieser Korb.	Benim sepetim bu sepetten daha hafiftir.
Mein Vater ist alt.	Babam yaşlıdır.
Mein Vater ist älter als dein Vater.	Benim babam senin babandan daha yaşlıdır.
Dieses Bild ist schöner als das Bild im Wohnzimmer.	Bu resim oturma odasındaki resimden daha güzeldir.
Hans läuft schneller als Fritz.	Hans Fritz'den daha hızlı koşuyor.
Der Junge arbeitet besser als das Mädchen.	Erkek çocuk kızdan daha iyi çalışıyor.
Ahmet ist nicht fleissiger als sein Freund.	Ahmet arkadaşından daha çalışkan değildir.
Mein Onkel ist älter als mein Vater.	Amcam babamdan daha yaşlıdır.
Der Sommer ist wärmer als der Frühling.	Yaz ilkbahardan daha sıcaktır.
Der Fischer ist ärmer als der Bauer.	Balıkçı çiftçiden daha fakirdir.
Ich bin schwächer als meine Schwester.	Ben kız kardeşimden daha kuvvetsizim.
Unser Lehrer ist jünger als seine Frau.	Öğretmenimiz hanımından daha gençtir.
Dieser Arzt ist berühmter als euer Arzt.	Bu doktor sizin doktorunuzdan daha meşhurdur.

Das Mädchen ist kürzer als der Junge.
Kız erkek çocuktan daha kısadır.

Mein Hund ist kleiner als Ihr Hund.
Benim köpeğim sizin köpeğinizden daha küçüktür.

Das Buch meines Freundes ist neuer als mein Buch.	*Arkadaşımın kitabı benim kitabımdan* daha yenidir.
Die Tochter isst mehr als ihr Bruder.	Kız evlât erkek kardeşinden daha çok yemek yiyor.
Der Vater spricht Deutsch besser als die Mutter.	Baba Almancayı anneden iyi konuşuyor.
Die Hunde sind treuer als die Katzen.	Köpekler kedilerden daha sadıktır.
Der Bahnhof ist grösser als die Schule.	İstasyon okuldan daha büyüktür.
Ahmets Tisch ist sauberer als unser Tisch.	Ahmet'in masası bizim masamızdan daha temizdir.
Das Auto deines Vaters ist besser als mein Auto.	Babanın otomobili benim otomobilimden daha iyidir.
Mein Bruder ist fauler als dein Bruder.	Erkek kardeşim senin erkek kardeşinden daha tembeldir.
Der Traktor ist grösser als das Auto.	Traktör otomobilden daha büyüktür.
Unsere Schwester ist hübscher als deine Schwester.	Bizim kız kardeşimiz senin kız kardeşinden daha güzeldir.
Ist die Milch heisser als der Kaffee?	Süt kahveden daha sıcak mıdır?
Bin ich jünger als deine Kusine?	Senin kuzeninden daha genç miyim?
Sind diese Übungen leichter als das Lehrstück?	Bu çalıştırmalar dersten daha kolay mıdır?
Du kennst ihn besser als ich.	Onu benden iyi tanıyorsun.
Unsere Zimmer sind schmutziger als eure Zimmer.	Odalarımız sizin odalarınızdan daha kirlidir.
Ich schreibe besser als mein Freund.	Arkadaşımdan daha iyi yazıyorum.
Zeynep ist ordentlicher als ihre Freundin.	Zeynep arkadaşından daha intizamlıdır.
Sind die Bücher dieses Kindes weniger als meine Bücher?	Bu çocuğun kitapları benim kitaplarımdan daha az mıdır?
Die Schule ist grösser als das Kino.	Okul sinemadan daha büyüktür.
Der Apfel auf dem Tisch ist roter als der Apfel in meiner Hand.	Masanın üstündeki elma elimdeki elmadan daha kırmızıdır.
Sein Hut ist weisser als dein Hut.	Onun şapkası senin şapkandan daha beyazdır.
Wir sind glücklicher als eure Kinder.	Biz sizin çocuklarınızdan daha mutluyuz.
Dieser Schüler ist klüger als jener Schüler.	Bu öğrenci şu öğrenciden daha akıllıdır.
Die Hausaufgabe ist kürzer als die Übung.	Ev ödevi çalıştırmadan daha kısadır.

Der Lehrer lacht mehr als die Kinder.	Öğretmen çocuklardan daha çok gülüyor.
Zeyneps Geschichte ist trauriger als Fatmas Geschichte.	Zeynep'in hikâyesi Fatma'nın hikâyesinden daha acıklıdır.
Wessen Schwester ist schöner als Elizabeth Taylor?	Kimin, kız kardeşi Elizabeth Taylor'dan daha güzeldir?
Istanbul ist berühmter als Van.	Istanbul Van'dan daha meşhurdur.
Ist Inge schöner als Zeynep?	Inge Zeynep'ten daha güzel midir?
Sind diese Wörter schwerer als jene Wörter?	Bu kelimeler şu kelimelerden daha zor mudur?

Almancada «küçük - daha küçük - en küçük» gibi bir mukayesede «daha» kelimesi sıfatın sonuna **-er** takısı eklemekle, «en» ise sıfatın önüne **am** kelimesini getirip, sonuna da **-sten** eklemek suretiyle belirtilir.

-er	;	**am ..... -sten**

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERI

56

LEHRSTÜCK SECHSUNDFÜNFZIG

Öğrenilecek kelimeler

als [als]	-den	**billig** [billig]	ucuz
andere [andere]	başka, diğer	**bunt** [bunt]	**renkli**
arm [arm]	fakir	**dumm** [dum]	aptal
bekannt [bekant]	tanınmış	**einkaufen gehen**	alışverişe çık-
der Bekannte,n [bekante]	tanıdık	[aynkaufen ge:en]	mak, gitmek
		fehlen [fe:len]	eksik olmak

für [fü:r]	için	**die Pfeife,n** [pfayfe]	pipo
die Geldtasche,n [geldtaşe]	para çantası	**der Preis,e** [prays]	fiyat
gewinnen [gevinnen]	kazanmak	**schwach** [şvah]	zayıf, kuvvetsiz
handeln [handeln]	pazarlık etmek	**so ..... wie** [zo:vi:]	... kadar
jung [yung]	genç	**das Taschenmesser,-** [taşenmesser]	çakı
klug [klu:g]	akıllı		
kosten [kosten]	fiyatında olm.	**treu** [troy]	sadık
krank [krank]	hasta	**verkaufen** [ferkaufen]	satmak
leicht [layht]	hafif, kolay		
der Markt,..e [markt]	pazar, çarşı	**der Verkäufer,-** [ferkoyfer]	satıcı
der Marktplatz,..e [marktplats]	pazar meydanı	**verlieren** [ferli:ren]	kaybetmek
		warm [varm]	*sıcak*
die Mauer,n [mauer]	duvar	**zählen** [tse:len]	saymak
neu [noy]	yeni	**zufrieden** [tsufri:den]	memnun

AÇIKLAMALAR

für

«İçin» anlamına gelen **für** kelimesi bir önektir. İ-halinde bulunan isimlerle kullanılır, yani **für**'den sonra gelen isim (veya şahıs zamiri) daima i-halinde bulunur.

der Lehrer	öğretmen
für den Lehrer	öğretmen için
die Tochter	kız
für die Tochter	kız için
das Kind	çocuk
für das Kind	çocuk için
du	sen
für dich	senin için

Ich kaufe einen Ball für meinen Sohn.	Oğlum için bir top satın alıyorum.
Mein Vater kauft eine Mappe für mich.	Babam benim için bir çanta satın alıyor.
Der Student kauft diese Pfeifen für seinen Freund in Ankara.	Öğrenci bu pipoları Ankara'daki arkadaşı için satın alıyor.

— 3 —

Er bringt einen Brief für meinen Bruder.	Erkek kardeşim için bir mektup getiriyor.
Der Schüler hat kein Geld für diese Bücher.	Öğrencinin bu kitaplar için parası yoktur.
Der Vater arbeitet für seine Familie.	Baba ailesi için çalışıyor.

kosten

«Fiyatında olmak» şeklinde Türkçeye çevrilebilir. Genellikle birşeyin fiyatını sormak veya söylemek için kullanılır.

Was kostet das?	Bunun fiyatı nedir? (ne kadardır?)
Wieviel kostet das?	Bunun fiyatı nedir? (ne kadardır?)
Was kosten diese Eier?	Bu yumurtaların fıyatı nedir?
Wieviel kosten jene kleinen Bücher?	Şu küçük kitapların fiyatı nedir? (.kitaplar kaça)
Was kosten jene kleinen Bücher?	Şu küçük kitapların fiyatı nedir?
Was kostet dieser Hut?	Bu şapkanın fiyatı nedir?
Diese Bücher kosten sechs Liras.	Bu kitapların fiyatı altı liradır.
Das kostet ein Lira.	Bunun fiyatı bir liradır.
Diese Schuhe kosten fünfzig Liras.	Bu ayakkabıların fiyatı elli liradır.
Jenes Haus kostet vierzigtausend Liras.	Şu evin fiyatı kırkbin liradır.

Fiyat sorarken **was** veya **wieviel** soru kelimelerini kullanabilirsiniz. İkisi de bu halde aynı anlama, «ne kadar, kaça» anlamına gelir.

FATMA HANIM UND FRAU MÜLLER GEHEN EINKAUFEN

Heute nachmittag gehen Fatma Hanım und Frau Müller einkaufen. Frau Müller will für ihre Bekannten in Deutschland einige Vasen und Pfeifen kaufen. Sie gehen zum Marktplatz. Zeynep kommt auch mit ihnen, denn Frau Müller spricht nicht gut Türkisch. Die Vasen im Dorf sind billiger und schöner als die Vasen in der Stadt.

Frau Müller sieht in einem Laden schöne Vasen. Zeynep lernt den Preis der Vasen. Sie kosten zwei Liras. Frau Müller fragt: «Ich will fünf Vasen kaufen. Wieviel muss ich dann bezahlen?»

Fatma Hanım handelt mit dem Verkäufer der Vasen. Und sie bezahlen für fünf Vasen neun Liras. Fatma Hanım sieht in einem anderen Laden billige Pfeifen und zeigt sie Frau Müller. Sie treten in den Laden ein und fragen: «Was kosten diese Pfeifen?» Der Mann antwortet: «Meine Pfeifen sind billiger und besser als die anderen Pfeifen.»

Fatma Hanım sagt: «Ja, deine Pfeifen sind billiger, aber sie sind kleiner als die Pfeifen in anderen Läden.»

Fatma Hanım handelt auch mit diesem Verkäufer, und sie bezahlen drei Liras weniger. Fatma Hanım kauft Fleisch und Brot, und Zeynep kauft ein Taschenmesser für Ahmet. Dann kehren sie zufrieden zurück.

Frau Müller zählt zu Hause das Geld in ihrer Geldtasche und sagt: «Fünf Liras fehlen. Wir handeln mit den Verkäufern, gewinnen vier Liras, verlieren aber fünf Liras.»

FATMA HANIM VE BAYAN MÜLLER ALIŞVERİŞE ÇIKIYORLAR

Bugün öğleden sonra Fatma Hanım ve Bayan Müller alışverişe çıkıyorlar. Bayan Müller Almanya'daki tanıdıkları için birkaç vazo ve pipo satın almak istiyor. Pazar meydanına gidiyorlar. Zeynep te onlarla geliyor, çünkü Bayan Müller iyi Türkçe konuşmuyor. Köydeki vazolar şehirdeki vazolardan daha ucuz ve daha güzeldir.

Bayan Müller bir dükkânda güzel vazolar görüyor. Zeynep vazoların fiyatını öğreniyor. Onların fiyatı iki liradır. Bayan Müller: «Beş vazo satın almak istiyorum. O zaman ne kadar ödemem gerekiyor?» diye soruyor.

Fatma Hanım vazoların satıcısıyla pazarlık ediyor ve beş vazo için dokuz lira ödüyorlar. Fatma Hanım başka bir dükkânda ucuz pipolar görüyor ve onları Bayan Müller'e gösteriyor. Dükkâna giriyorlar ve soruyorlar: «Bu pipoların fiyatı ne kadardır?» Adam: «Benim pipolarım diğer pipolardan daha ucuz ve daha iyidir,» diye cevap veriyor.

Fatma Hanım: «Evet, pipoların daha ucuz, ama onlar diğer dükkânlardaki pipolardan daha küçük,» diyor.

Fatma Hanım bu satıcıyla da pazarlık ediyor ve üç lira daha az ödüyorlar. Fatma Hanım et ve ekmek satın alıyor, Zeynep te Ahmet için bir çakı satın alıyor. Sonra memnun (eve) dönüyorlar.

Bayan Müller evde para çantasındaki parayı sayıyor ve: «Beş lira eksik. Satıcılarla pazarlık ediyoruz, dört lira kazanıyoruz, ama beş lira kaybediyoruz,» diyor.

SIFATLARIN MUKAYESESİ (devam)

so ..... wie

İki ismin sıfatlarının karşılaştırılması bir de, birinci ismin ikinci isim kadar o sıfata sahip olduğunu söylemek suretiyle yapılır. Türkçede «kadar» ile belirttiğimiz bu çeşit cümleler şöyle olur:

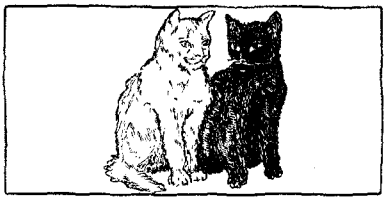
Bu elma şu elma kadar küçüktür.
Benim kitabım senin kitabın kadar büyüktür.
Onların babası benim babam kadar yaşlıdır.
Benim oğlum arkadaşımın oğlu kadar akıllıdır.

Bu çeşit kıyaslamalar Almancada sıfatı **so**.....**wie** kelimelerinin arasına koyarak yapılır.

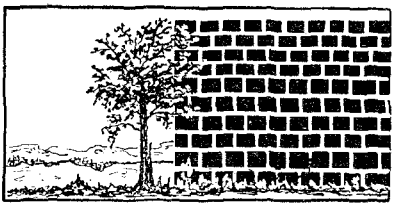
klein	küçük
so klein wie	kadar küçük
Dieser Apfel ist so klein wie jener Apfel.	Bu elma şu elma kadar küçüktür.
gross	büyük
so gross wie	kadar büyük
Mein Buch ist so gross wie dein Buch.	Benim kitabım senın kitabın kadar büyüktür.
alt	yaşlı
so alt wie	kadar yaşlı
Ihr Vater ist so alt wie mein Vater.	Onların babası benim babam kadar yaşlıdır.
klug	akıllı
so klug wie	kadar akıllı
Mein Sohn ist so klug wie der Sohn meines Freundes.	Oğlum arkadaşımın oğlu kadar akıllıdır.

Diese Strasse ist so lang wie unsere Strasse.	Bu cadde bizim cadde kadar uzundur.
Deine Küche ist so sauber wie unsere Küche.	Senin mutfağın bizim mutfağımız kadar temizdir.
Sein Bleistift ist so klein wie mein Bleistift.	Onun kalemi benim kalemim kadar küçüktür.
Die Rose in deiner Hand ist so rot wie die Rose in der Vase.	Elindeki gül vazodaki gül kadar kırmızıdır.
Unser Garten ist so gross wie dieser Garten.	Bahçemiz bu bahçe kadar büyüktür.
Seine Schwester ist so alt wie mein Bruder.	Kız kardeşi benim erkek kardeşim kadar yaşlıdır.
Der Baum ist so hoch wie das Haus.	Ağaç ev kadar yüksektir.
Ich kann so schnell wie mein Freund laufen.	Arkadaşım kadar hızlı koşabilirim.

Selma ist so faul wie ihre Schwester. Selma kız kardeşi kadar tembeldir.

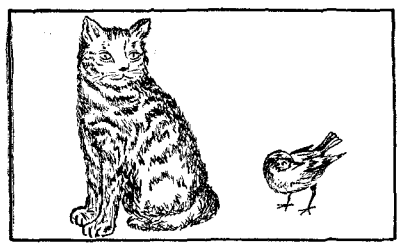
Die weisse Katze ist so gross wie die schwarze Katze.
Beyaz kedi siyah kedi kadar büyüktür.

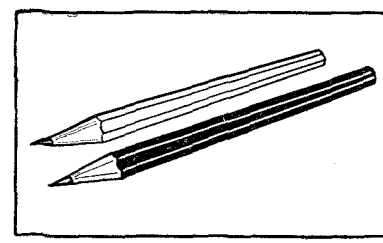
Die Mauer ist so hoch wie der Baum.
Duvar ağaç kadar yüksektir.

Sein Haus ist so klein wie eine Hütte.	Evi bir kulübe kadar küçüktür.
Der Herbst ist nicht so kalt wie der Winter.	Sonbahar kış kadar soğuk değildir.
Du bist so alt wie meine Tochter.	Benim kızım kadar yaşlısın. (kızımın yaşındasın.)

Ankara ist nicht so schön wie Konya.	Ankara Konya kadar güzel değildir.
Der Stuhl ist nicht so hoch wie der Tisch.	Sandalye masa kadar yüksek değildir.
Deine Geschichte ist nicht so lustig wie Zeyneps Geschichte.	Senin hikâyen Zeynep'in hikâyesi kadar komik değildir.
Unser Lehrer ist so gut wie euer Lehrer.	Öğretmenimiz sizin öğretmeniniz kadar iyidir.
Ist Ihr Haus so gross wie unser Haus?	Eviniz bizim evimiz kadar büyük müdür?
Ist dein Onkel so berühmt wie mein Vater?	Amcan benim babam kadar meşhur mudur?
Ist Inge so schön wie deine Freundin?	Inge senin kız arkadaşın kadar güzel midir?
Ist Adana so berühmt wie Istanbul?	Adana Istanbul kadar meşhur mudur?

Der Vogel ist nicht so gross wie die Katze.
Kuş kedi kadar büyük değildir.

Der weisse Bleistift ist nicht so lang wie der schwarze Bleistift.
Beyaz kalem siyah kalem kadar uzun değildir.

Deine Tante ist nicht so dünn wie meine Mutter.	Teyzen annem kadar zayıf değildir.
Dein Zimmer ist nicht so warm wie unser Zimmer.	Odan bizim odamız kadar sıcak değildir.
Die Käse auf dem Tisch ist nicht so schlecht wie die Käse in der Küche.	Masanın üstündeki peynir mutfaktaki peynir kadar kötü değildir.

Sıfatların **-er** ve **-ste** takıları almış şekilleriyle de sıfat tamlamaları yapılabilir. Bunlar normal kurala göre ismin hallerine sokulabilirler.

Biz burada en çok kullanılan **-ste** takısı almış şekiller için örnekler vereceğiz.

der fleissigste Schüler	—	en çalışkan öğrenci
das schönste Mädchen	—	en güzel kız
die traurigste Geschichte	—	en acıklı hikâye
die faulsten Arbeiter	—	en tembel işçiler
mein bester Freund	—	en ıyi arkadaşım
dieser billigste Hut	—	bu en ucuz şapka

Ahmet ist der fleissigste Schüler der Klasse.

Ahmet sınıfın en çalışkan öğrencisidir.

Das ist der höchste Baum in unserem Garten.
Bu bahçemizdeki en yüksek ağaçtır.

Fatma ist das schönste Mädchen in unserem Dorf.
Fatma köyümüzdeki en güzel kızdır.

Zeki Bey ist der beste Erdkundelehrer unserer Schule.
Zeki Bey okulumuzun en iyi coğrafya öğretmenidir.

Ich will die billigsten Vasen in diesem Laden kaufen.
Bu dükkândaki en ucuz vazoları satın almak istiyorum.

Meine Freunde sind die fleissigten Schüler in der Schule.
Arkadaşlarım okuldaki en çalışkan öğrencilerdir.

Ist das das schönste Bild in Ihrem Haus?
Bu evinizdeki en güzel resim midir?

Orhan ist nicht der faulste Schüler in unserer Klasse. Hasan ist fauler als er.
Orhan sınıfımızdaki en tembel öğrenci değildir. Hasan ondan daha tembeldir.

Ceylan ist das schnellste Pferd meines Bauernhofs.
Ceylan çiftliğimin en hızlı atıdır.

TEST 28

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Meine Hände sind schmutzig... ... .. deine Hände. 2 — Dies... Mädchen ist erfolgreich... als ihr Bruder. 3 — Der Vater ist alt. Die Grossmutter ist ält... . Der Grossvater ist am ..... (alt) . 4 — Hans ist der jüng ..... Schüler der Klasse. 5 — Das Heft ist so billig ..... der Bleistift. 6 — Die Rose ist die schön ..... Blume des Gartens. 7 — Maria wäscht das schmutzig..... Kleid zuerst. 8 — Das Kind ist ..... ruhig ..... sein Vater.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Bringe dem Vater die neueste Zeitung!	A — Arkadaşım kadar (çok) yiyorum.
2 — Peter sitzt auf dem höchsten Baum des Gartens.	B — Arkadaşımdan daha çok yiyorum.
3 — Mein Traktor ist so schnell wie der Traktor des Bauern.	C — Benim traktörüm çiftçinin traktöründen daha hızlıdır.
4 — Mein Traktor ist schneller als der Traktor des Bauern.	D — Benim traktörüm çiftçinin traktörü kadar hızlıdır.
5 — Wir wohnen in dem grössten Haus der Strasse.	E — Köpek at kadar küçüktür.
6 — Der Hund ist kleiner als das Pferd.	F — Babaya en yeni gazeteyi getir!
7 — Diese Geschichte ist besser als seine Geschichte.	G — Büyükbaba ailenin en yaşlı adamı mıdır?
8 — Ich bin hungriger als mein Freund.	H — Peter bahçenin en yüksek ağacının üstünde oturuyor.
9 — Ich esse so viel wie mein Freund.	İ — Bu hikâye onun hikâyesinden daha iyidir.
10 — Ist der Grossvater der älteste Mann der Familie?	K — Caddenin en büyük evinde oturuyoruz.
	L — Köpek attan küçüktür.
	M — Arkadaşımdan daha açım.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Anne kızı kadar güzel değildir.	**A — Ich bin neugieriger als mein Freund.**

2 — Ali sınıfın en akıllı öğrencisidir.
3 — Ali Ahmetten daha akıllıdır.
4 — Balıkçının kulübesi çiftçinin kulübesi kadar büyüktür.
5 — Yaz kış kadar soğuk değildir.
6 — Bana en iyi resmini göster!
7 — Bana en ucuz kitabı veriniz!
8 —Arkadaşım kadar meraklıyım.
9 — Arkadaşımdan daha meraklıyım.
10 — Babamın otomobili traktörden daha temizdir.

B — Die Mutter ist so schön wie ihre Tochter.
C — Der Sommer ist so kalt wie der Winter.
D — Das Auto meines Vaters ist sauberer als der Traktor.
E — Zeig mir dein bestes Bild!
F — Die Mutter ist nicht so schön wie ihre Tochter.
G — Ich bin so neugierig wie mein Freund.
H — Die Hütte des Fischers ist so gross wie die Hütte des Bauern.
İ — Ali ist der klügste Schüler der Klasse.
K — Geben Sie mir das billigste Buch!
L — Der Sommer ist nicht so kalt wie der Winter.
M — Ali ist klüger als Ahmet.

E

Aşağıdaki cümlelerde bazı kelimeler yanlıştır. Bunlar ya yanlış yerde veya şekilde kullanılmışlar veya yanlış yazılmışlardır. Bu yanlış kelimeleri bulunuz ve cevaplar kâğıdının E bölümüne doğru olarak, cümlede bulunması gereken şekliyle yazınız. Sadece yanlış olan kelimenin doğru şekli istenmektedir. Bütün cümleyi katiyen yazmayınız. Bir cümlede iki yanlış olabilir.

1 — Meine Bälle sind vieler als deine Bälle.
2 — Die Mutter meines Freundes ist guter als mein Mutter.
4 — Der Deutschlehrer ist so älter wie der Erdkundelehrer.
4 — Die neusten Zeitungen liegen auf den Tisch.

Test 27'nin yapılmış şekli

A. 1 — en, n 2 — em, en, ins 3 — er, en, e 4 — er, en 5 — en, en; n; e 6 — e, en 7 — e, em, en, en 8 — en, en, em, en 9 — en, en, en 10 — en, em, en
B. 1 — H 2 — F 3 — A 4 — M 5 — İ 6 — N 7 — L 8 — E 9 — K 10 — G
C. 1 — N 2 — K 3 — G 4 — M 5 — İ 6 — D 7 — B 8 — H 9 — L 10 — F
E. 1 — en 2 — e 3 — en 4 — e 5 — en, n 6 — n 7 — es 8 — en, n9 — en 10 — en

57

LEHRSTÜCK SIEBENUNDFÜNFZIG

İ-HALİYLE KULLANILAN ÖNEKLER

Bu çeşit öneklerden sonra gelen isim daima i-halinde bulunur. Önekten sonra bir şahıs zamiri geliyorsa bu da i-hâline konur, yani i-halindeki şahıs zamirleri kullanılır.

Geçen derslerimizde öğrendiğiniz **für** bu gruba dahildir. Şimdi **für**'ü de kısaca tekrarlayarak diğerlerini görelim.

für

[fü:r] olarak okunur. Türkçeye «için» olarak çevrilebilir. Kendinden sonra gelen isim veya şahıs zamiri muhakkak i-halinde bulunur.

der Sohn	oğul
für den Sohn	oğul için
die Tochter	kız evlât
für die Tochter	kız evlât için
der kluge Junge	akıllı çocuk
für den klugen Jungen	akıllı çocuk için
ich	ben
für mich	benim için
du	sen
für dich	senin için
er	o
für ihn	onun için

Burada önemli bir noktaya dikkatinizi çekmek isteriz: **für**'den sonra i-halinde bulunan şahıs zamirleri kullanılmasına rağmen bunlar Türkçeye i-halinde olarak çevrilmemektedir. Dillerin yapılarının ayrılığından meydana gelen bu ve bunun gibi değişiklikler aklınızı karıştırmamalıdır.

Meine Mutter kocht Fleisch für die Gäste.	Annem misafirler için et pişiriyor.
Der Mann bestellt für seinen Freund ein Glas Wein.	Adam arkadaşı için bir bardak şarap ısmarlıyor.
Ich mache keine Übungen für meinen Freund.	Arkadaşım için çalıştırma yapmıyorum.
Der alte Mann arbeitet für seine Frau und seinen Sohn.	Yaşlı adam karısı ve oğlu için çalışıyor.
Der Junge kauft Blumen für seine Freundin.	Çocuk kız arkadaşı için çiçek satın alıyor.
Ahmet kauft eine Modenzeitschrift für die Schwester und eine Zeitung für den Vater.	Ahmet kız kardeş için bir moda mecmuası ve baba için bir gazete satın alıyor.
Zeynep kauft ein Taschenmesser für ihren kleinen Bruder.	Zeynep küçük erkek kardeşi için bir çakı satın alıyor.
Er wird mir für meinen Kanarienvogel einen Käfig bringen.	O bana kanaryam için bir kafes getirecek.
Wir haben keine Bücher für dich.	Senin için (sana göre) kitabımız yok.
Der Vater und die Mutter arbeiten für uns.	Baba ve anne bizim için çalışıyor.

durch

Türkçeye «-den geçerek» şeklinde çevrilebilir. Okunuşu [durh] şeklindedir. Bir yerin, bir şeyin ortasından geçerek yapılan bir hareketi gösterir.

Der Ball fliegt durch das Fenster.	Top pencereden (geçerek) uçuyor.
Der Schüler geht durch den Garten in das Haus.	Öğrenci bahçeden geçerek eve gidiyor.
Das Auto fährt durch die Stadt.	Otomobil şehirden geçerek gidiyor.
Die Magd geht durch das Wohnzimmer in die Küche.	Hizmetçi oturma odasından geçerek mutfağa gidiyor.
Die Kinder machen einen Spaziergang durch die Felder.	Çocuklar tarlalardan geçerek bir gezinti yapıyorlar.

— 3 —

Die Frau geht durch die lange Strasse in die Kolonialwarenhandlung.	Kadın uzun caddeden geçerek **bakkal** dükkânına gidiyor.
Machen Sie einen Spaziergang durch die schönen Strassen der Stadt!	Şehrin güzel caddelerinden **geçerek** bir gezinti yapınız!
Die Arbeiter gehen durch den grünen Garten.	İşçiler yeşil bahçeden geçerek gidiyorlar.
Der Junge tritt durch die alte Mauer in das Haus ein.	Çocuk eski duvardan geçerek eve giriyor.
Die Schülerinnen laufen durch die Klassen.	Kız öğrenciler sınıflardan geçerek koşuyorlar.
Der Traktor fährt durch die Bäume zu dem Bauernhaus.	Traktör ağaçların arasından geçerek çiftlik evine gidiyor.
Der Vogel fliegt durch die Tür in den Garten.	Kuş kapıdan geçerek bahçeye uçuyor.

Zaman gösterdiği durumlarda **durch** «boyunca» anlamına gelir.

Der Bauer arbeitet durch den ganzen Sommer auf den Feldern.	Çiftçi bütün yaz boyunca tarlalarda çalışıyor.
Der arme Fischer bleibt durch den ganzen Winter in dieser Hütte.	Fakir balıkçı bütün kış boyunca bu kulübede kalıyor.
Die Kinder müssen durch die ganze Woche zu Hause bleiben.	Çocuklar bütün hafta boyunca evde kalmaya mecburdurlar.

ohne

Türkçeye kelimelerin sonuna eklenen bir «**-siz**» eki şeklinde çevrilebilir. [o:ne] şeklinde okunur. Önüne geldiği ismin eksik olduğunu, bulunmadığını belirtir.

Ich kann ohne einen Bleistift nicht schreiben.	Bir kalemsiz yazamam.
Hans kommt ohne Mappe in die Schule.	Hans çantasız okula geliyor.
Die kleinen Kinder dürfen ohne die Eltern ins Kino gehen.	Küçük çocuklar ebeveynleri olmadan (ebeveynsiz) sinemaya gidebilirler.
Der Junge kommt ohne seine Bücher und seine Hefte in die Schule.	Çocuk kitapsız ve deftersiz okula geliyor.

Unser Arzt kommt ohne sein neues Auto.	Doktorumuz yeni otomobili olmadan geliyor.

Görüldüğü gibi **ohne** bazen Türkçeye «olmadan» şeklinde de çevrilebilir.

Önünde **ohne** bulunan isim ekseriya artikel almaz.

Der Bauer ist ohne Arbeit.	Çiftçi işsizdir.
Der Schüler kommt ohne Heft und ohne Bleistift in die Klasse.	Öğrenci deftersiz ve kalemsiz sınıfa geliyor.
Der Vater geht ohne Hut in den Garten.	Baba şapkasız bahçeye gidiyor.
Mein Bruder fährt ohne Geld nach Deutschland.	Erkek kardeşim parasız Almanya'ya gidiyor.
Ahmet sitzt auf dem Sofa ohne Schuhe.	Ahmet kanapede ayakkabısız oturuyor.

Yukarıdaki örneklerde **ohne**'den sonra gelen isim artikelsiz kullanılmıştır.

um

Türkçeye «etrafında» olarak çevrilir. [um] şeklinde okunur. Bir şeyin şahısların veya eşyaların çevresinde daire biçiminde bulunduğunu, hareket ettiğini gösterir. Ya da şahısların (eşyaların) bir şeyin çevresinde daire biçiminde durduklarını belirtir.

Wir setzen uns um den Tisch.	Masanın etrafına oturuyoruz.
Der Hund läuft um das Haus.	Köpek evin etrafında koşuyor.
Der Bauer fährt mit seinem Traktor um seine Felder.	Çiftçi traktörüyle tarlalarının etrafında dolaşıyor. (gidiyor)
Die Schüler gehen um die Schule.	Öğrenciler okulun etrafında yürüyorlar. (gidiyorlar)
Die Kinder laufen um das Auto ihres Vaters.	Çocuklar babalarının otomobili etrafında koşuyorlar.
Wir stellen die Stühle um den grossen Tisch.	Sandalyeleri büyük masanın etrafına koyuyoruz.
Der Zug fährt um die ganze Stadt.	Tren bütün şehrin etrafında dolaşıyor.
Die Strasse geht um den hohen Hügel.	Cadde yüksek tepenin etrafından geçiyor.
Die Arbeiter machen eine Mauer um den Garten.	İşçiler bahçenin etrafında bir duvar yapıyorlar.
Die Familie sitzt um den kleinen Tisch im Garten.	Aile bahçede küçük masanın etrafında oturuyor.

Daha önce **um**'un bir de zaman bildirirken kullanıldığını öğrenmiştiniz.

Ich werde um fünf Uhr mit meinem Freund ins Kino gehen.	Saat beşte arkadaşımla sinemaya gideceğim.
Der Unterricht beginnt um acht Uhr.	Ders saat sekizde başlıyor.
Der Lehrer kommt um halb vier in die Klasse.	Öğretmen saat üç buçukta sınıfa geliyor.

Böyle hallerde **um** tabii ki «etrafında» anlamına gelmez.

gegen

Türkçeye «karşı» şeklinde çevrilir. [ge:gen] olarak okunur.

Die Mutter ist gut gegen ihre Kinder.	Anne çocuklarına karşı iyidir.
Das Auto fährt gegen den Baum.	Otomobil ağaca karşı gidiyor.
Der Lehrer läuft gegen die grosse Tafel.	Öğretmen büyük tahtaya karşı koşuyor.
Die Kinder laufen gegen den Freund.	Çocuklar arkadaşa karşı (doğru) koşuyor.
Der Vogel fliegt gegen das grosse Fenster.	Kuş büyük pencereye karşı uçuyor.
Mein Bruder legt sich gegen mich auf das Sofa.	Erkek kardeşim bana karşı kanapeye yatıyor.
Der Arzt kämpft gegen die Krankheiten.	Doktor hastalıklara karşı savaşıyor.
Die Mutter stellt die Vase gegen das Radio.	Anne vazoyu radyonun karşısına koyuyor.
Der Junge wirft den Stein gegen seinen Freund.	Çocuk taşı arkadaşına doğru atıyor.
Ich werfe den Ball gegen das Fenster.	Topu pencereye doğru atıyorum.

Gegen zaman gösteren yerlerde kullanılırsa «doğru» anlamına da gelebilir.

Ich muss gegen zwölf Uhr in der Schule sein.	Saat onikiye doğru okulda olmalıyım.
Er kommt vielleicht gegen halb drei.	Belki saat iki buçuğa doğru gelir.
Mein Vater kehrt gegen Abend zurück.	Babam akşama doğru geri dönüyor.
Gegen Ende des Films lachen die Kinder.	Filmin sonuna doğru çocuklar gülüyor.
Der Fischer kommt gegen Mittag nach Hause.	Balıkçı öğleye doğru eve geliyor.

Gegen böyle zaman belirttiğinde kendinden sonra gelen isim artikelsiz kullanılır.

entlang

«Boyunca» anlamına gelir. [entlang] şeklinde okunur. Genellikle diğer önekler gibi ismin önünde değil, arkasında bulunur. Ama bağlı olduğu isim gene i-halindedir.

den Salon entlang	salon boyunca
die Strasse entlang	cadde boyunca
den Garten entlang	bahçe boyunca
Die Mädchen laufen die Mauer entlang.	Kızlar duvar boyunca koşuyor.
Wir gehen die lange Strasse entlang.	Uzun cadde boyunca yürüyoruz.
Hasan Bey fährt mit seinem Auto das Feld entlang.	Hasan Bey otomobiliyle tarla boyunca gidiyor.

Şimdi gene i-haliyle kullanılan öneklerle yapılmış cümleler ve sorular yapalım.

Die Schwester holt Wasser für die roten Blumen.	Kız kardeş kırmızı çiçekler için su getiriyor.
Heute spielen die Mädchen ohne Bälle.	Bugün kızlar topsuz oynuyorlar.
Die Kinder sitzen um den gelben Tisch.	Çocuklar sarı masanın etrafında oturuyorlar.
Ich will einen Spaziergang durch die Stadt machen.	Şehirden geçerek bir gezinti yapacağım.
Die Katze läuft immer um den Stuhl des Vaters.	Kedi daima babanın sandalyesinin etrafında koşar.
Er fährt nach Ankara ohne Eltern.	Ankaraya ebeveynsiz (olmadan) gidiyor.
Der Vater hat kein Geld für teure Kleider.	Babanın pahalı elbiseler için parası yoktur.
Die Deutschen gehen um das alte Haus.	Almanlar eski evin etrafında dolaşıyorlar.
Für alte Männer ist diese Arbeit sehr schwer.	Yaşlı adamlar için bu iş çok ağırdır.
Der Zug fährt um die grosse Stadt und dann durch die Dörfer.	Tren şehrin etrafında dolaşıyor ve sonra köylerden geçerek gidiyor.
Hans ist faul. Er kommt ohne Hausaufgaben in die Schule.	Hans tembeldir. Ev ödevsiz okula geliyor.

Dieses Spiel ist nicht gut für mich. Bu oyun benim için iyi değildir.
Diese Bücher sind nicht gut für euch. Bu kitaplar sizin için iyi değildir.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

Bu bölümde sabahları ve akşamları yatıp kalkarken yaptığımız işlerle ilgili yeni kelimeler ve yeni fiiller öğreneceksiniz.

AM MORGEN UND AM ABEND

Mehmet steht morgens immer früh auf. Seine Mutter weckt ihn. Sie klopft an die Tür und ruft: «Es ist sieben Uhr!» Mehmet steht schnell auf und öffnet das Fenster. Dann geht er ins Bad und zieht seinen Schlafanzug aus. Er wäscht sich mit einem Schwamm und mit Seife. Das Wasser ist kalt, aber dieses kalte Wasser macht ihn frisch. Mit einem Handtuch trocknet er sich ab. Er tut Zahnpasta auf die Zahnbürste und putzt sich die Zähne. Dann rasiert er sich mit einem Rasierapparat. Er rasiert sich elektrisch. Er braucht dann keinen Rasierpinsel und keine Rasierklinge und keine Rasierseife. Nach dem Rasieren kämmt er sich die Haare, zieht sich schnell an und geht zum Frühstück.

Abends geht Mehmet spät ins Bett. Um halb zehn zieht er sich aus. Seinen Anzug hängt er auf einen Kleiderbügel. Sein Hemd und seine Strümpfe legt er auf einen Stuhl. Dann zieht er seinen Schlafanzug an, wäscht sich das Gesicht und die Hände und putzt sich die Zähne. Er legt sich ins Bett und liest noch etwas. Bald macht er aber das Licht aus und schläft, denn er ist oft sehr müde.

SABAHLEYİN VE AKŞAMLEYİN

Mehmet sabahları daima erken kalkar. Annesi onu uyandırır. Kapıyı vurur ve seslenir: «Saat yedi!» Mehmet hemen ayağa kalkar ve pencereyi açar. Sonra banyoya gider ve pijamasını çıkarır. Bir süngerve sabunla yıkanır. Su soğuktur, ama soğuk su onu diri (canlı) yapar. Bir havluyla kurulanır. Diş fırçasının üstüne diş macunu koyar ve dişlerini ovar. Sonra bir tıraş makinasıyla tıraş olur. O elektrikli (tıraş makinasıyla) tıraş olur. O zaman bir tıraş fırçasına, jilete ve tıraş sabununa ihtiyacı yoktur. Tıraştan sonra saçlarını tarar, çabucak giyinir ve kahvaltıya gider.

Akşamları Mehmet geç yatağa gider (geç yatar). Saat dokuz buçukta soyunur. Elbisesini bir askıya asar. Gömleğini ve çoraplarını bir sandalyenin üstüne koyar. Sonra pijamasını giyer, yüzünü ve ellerini yıkar ve dişlerini ovar. Yatağa yatar ve biraz daha okur. Ama hemen (biraz sonra) ışığı söndürür ve uyur, çünkü ekseriya çok yorgundur.

Burada i-haliyle kullanılan önekleri kısaca tekrarlayalım:

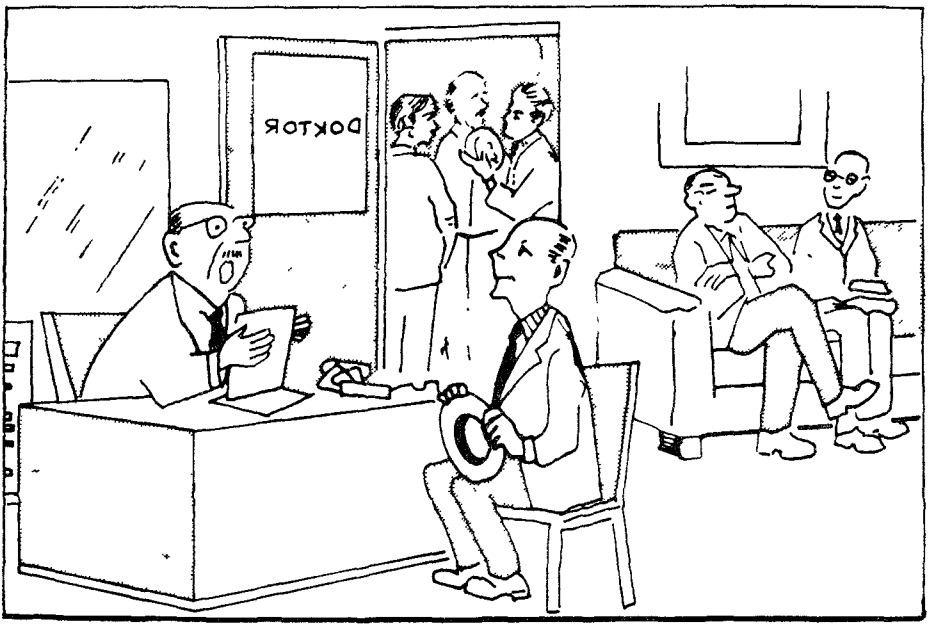
für	—	için	—	**für meinen Freund**
durch	—	geçerek	—	**durch das Zimmer**
ohne	—	-siz	—	**ohne den Korb**
um	—	etrafında	—	**um den Vater**
gegen	—	karşı	—	**gegen die Mutter**
entlang	—	boyunca	—	**den langen Weg entlang**

werfen
ich werfe
du wirfst
er sie es wirft
wir werfen
ihr werft
sie, Sie werfen
Emir : **wirf!**

58

LEHRSTÜCK ACHTUNDFÜNFZIG

Öğrenilecek kelimeler

sich abtrocknen (*) [zih abtroknen]	kurulanmak	**ausmachen** (*) [ausmahen]	kapamak, söndürmek
sich anziehen (*) [zih antsi:en]	giyinmek	**sich ausziehen** (*) [zih austsi:en]	soyunmak
der Anzug,..e [antsu:g]	elbise	**das Bad,..er** [ba:d]	banyo
		denken [denken]	düşünmek

elektrisch [elektriş] elektrikli
eröffnen [eröfnen] açmak
das Europa [oyro:pa] Avrupa
fast [fast] hemen hemen
fremd [fremd] yabancı
frisch [friş] taze, diri
der Gedanke,n [gedanke] fikir
genug [genu:g] kâfi
das Gesicht,er [geziht] yüz
das Haar,e [ha:r] saç
das Handtuch,..er [Handtuh] havlu
die Hauptstrasse,n [hauptştra:se] ana cadde
das Hemd,en [hemd] gömlek
jedoch [yedoh] ama
kämpfen [kempfen] savaşmak
sich die Haare kämmen [zih di ha:re kemmen] saçlarını taramak
der Kleiderbügel,- [klayderbü:gel] askı
die Kleinstadt,..e [klaynştat] kasaba
klopfen [klopfen] vurmak
das Licht,er [liht] ışık
der Maler,- [ma:ler] ressam
mieten [mi:ten] kiralamak
noch [noh] daha
der Patient,en [patsiyent] hasta
die Praxis,- [praksis] muayenehane
sich die Zähne putzen [zih di tse:ne putsen] dişlerini ovmak
raten [ra:ten] tavsiye etmek
sich rasieren [zih razi:ren] sakal tıraşı olm
das Rasieren,- [razi:ren] sakal tıraşı
der Rasierapparat,e [razi:rapara:t] tıraş makinası
die Rasierklinge,n [razi:rklinge] jilet
der Rasierpinsel,- [razi:rpinzel] tıraş fırçası
das Schild,er [şild] tabelâ
die Reklame,n [rekla:me] reklam
der Schlafanzug,..e [şla:fantsu:g] pijama
die Seife,n [zayfe] sabun
der Strumpf,..e [ştrumpf] çorap
verrückt [ferrükt] deli
der Vorort,e [fo:rort] kenar mahalle
das Wasser,.. [vasser] su
wecken [veken] uyandırmak
die Welt,en [velt] dünya
werfen [verfen] atmak
die Wohnung,en [vo:nung] ev
der Zahn,..e [tsa:n] diş
der Zahnarzt,..e [tsa:narts] diş doktoru
die Zahnbürste,n [tsa:nbürste] diş fırçası
die Zahnpasta [tsa:npasta] diş macunu

AÇIKLAMALAR

Yukarıda verdiğimiz fiillerden **sich abtrocknen, sich anziehen, ausmachen, sich ausziehen,** ayrılabilen fiillerdendir. Yani önlerindeki (sırasıyla) **ab, an, aus, aus** takıları ayrılarak cümlenin en sonuna gider.

«vurmak» olarak Türkçeye çevirdiğimiz **klopfen** fiili genellikle «kapıya vurmak, kapıyı çalmak» anlamında kullanılır. Bu gibi hallerde kapı-**die Tür** kelimesi önüne **an** öneki getirilir.

DIE BESTE REKLAME

In der Hauptstrasse einer Kleinstadt eröffnet der Zahnarzt Dr. Müller eine Praxis. Er hat fast keine Patienten, denn er ist noch nicht bekannt. Da kommt dem Arzt ein Gedanke. Er ruft einen Maler und bestellt ein Schild. Einige Tage später hängt am Haus neben der Tür eine Tafel. Darauf stehen die Worte: «Dr. Müller, der beste Zahnarzt der Stadt.»

In der gleichen Strasse wohnt jedoch noch ein Zahnarzt. Er liest eines Tages das Schild des neuen Arztes und denkt: «Ich bin bestimmt nicht dümmer als Dr. Müller!» Und bald hängt neben der Haustür dieses Zahnarztes auch ein Schild: «Dr. Frank, der beste Zahnarzt Europas.»

Nach einer Zeit mietet ein anderer Zahnarzt in dieser Strasse eine Wohnung. Neben die Haustür hängt er das Schild: «Dr. Gross, der beste Zahnarzt der Welt.»

Einige Wochen später kommt der junge Zahnarzt Dr. Berger in die Stadt. Dr. Bergers Freund wohnt in der Strasse der drei Ärzte. Der junge Arzt fragt ihn: «Du weisst, ich bin fremd hier. Wo miete ich in dieser Stadt am besten eine Praxis?» Der Freund rät ihm: «In dieser Strasse nicht! Hier arbeiten drei Ärzte und jeder sagt: 'Ich bin besser als der andere.'» Da lacht Dr. Berger und sagt: «Das ist gut, morgen miete ich in dieser Strasse eine Wohnung und eröffne hier eine Praxis.»

«Bist du verrückt!» ruft Dr. Bergers Freund, «Miete eine Praxis am Ende der Stadt oder in einem Vorort, aber nicht hier, wir haben hier genug Ärzte.»

Aber Dr. Berger lacht nur und denkt: «So klug wie die drei anderen bin ich auch!» Einige Tage später findet er eine Wohnung in der gleichen Strasse Sie ist grösser als die anderen Arztwohnungen. Auch er hängt ein Schild neben die Haustür. Darauf aber lesen die Leute: «Dr. Berger, der beste Zahnarzt dieser Strasse.»

«Dieser Arzt ist noch klüger als die anderen,» rufen die Leute, und bald hat Dr. Berger die meisten Patienten.

EN İYİ REKLÂM

Bir kasabanın ana caddesinde diş doktoru Dr. Müller bir muayenehane açar. Hemen hemen hiç hastası yoktur, çünkü daha tanınmamıştır. O zaman doktora bir fikir gelir. Bir ressam çağırır ve bir tabelâ ısmarlar. Birkaç gün sonra evde kapının yanında bir tabelâ asılıdır. Üzerinde (şu) sözler yazılıdır (durur): «Dr. Müller, şehrin en iyi doktoru.»

Ama aynı caddede bir diş doktoru daha oturmaktadır. Günlerden bir gün yeni doktorun tabelâsını okur ve düşünür: «Muhakkak Dr. Müller' den daha aptal değilim!» Ve kısa bir zaman sonra bu doktorun (ev) kapısının yanında da bir tabelâ asılıdır: «Dr. Frank, Avrupa'nın en iyi diş doktoru.»

Bir süre sonra başka bir diş doktoru bu caddede bir ev kiralar. Kapısının yanına (şu) tabelâyı asar: «Dr. Gross, dünyanın en iyi diş doktoru.»

Birkaç hafta sonra genç diş doktoru Dr. Berger şehre gelir. Dr. Berger'in arkadaşı üç doktorun caddesinde oturmaktadır. Genç doktor ona sorar: «Biliyorsun, burada yabancıyım. Bu şehirde en iyi nerede bir muayenehane kiralayabilirim?» Arkadaş ona: «Bu caddede olmaz! Burada üç doktor çalışmaktadır ve her biri: Ben diğerinden daha iyiyim, diyor,» diye tavsiye eder. O zaman Dr. Berger güler ve: «Bu iyi, yarın bu caddede bir ev kiralıyorum ve burada bir muayenehane açıyorum,» der.

«Deli misin?» diye bağırır Dr. Berger'in arkadaşı, «Şehrin sonunda veya kenar bir mahallede bir muayenehane aç, ama burada değil, burada yeteri kadar doktor var (doktora sahibiz).»

Ama Dr. Berger sadece güler ve düşünür: «O diğer üçü kadar ben de akıllıyım!» Birkaç gün sonra aynı caddede bir ev bulur. O diğer doktor evlerinden daha büyüktür. O da ev kapısının yanına bir tabelâ asar. (Halk) herkes (onun üzerinde) (şunları) okur: «Dr. Berger, bu caddenin en iyi diş doktoru.»

«Bu doktor diğerlerinden daha akıllı!» diye bağırır herkes ve kısa bir zaman sonra Dr. Berger en çok hastaya sahiptir.

Metin üzerine sorular ve cevaplar

Wer macht die beste Reklame?
Kim en iyi reklâmı yapıyor?

Dr. Berger macht die beste Reklame.
Dr. Berger en iyi reklâmı yapıyor.

Wo wohnen die Zahnärzte?
Diş doktorları nerede oturuyorlar?

Sie wohnen in der Hauptstrasse einer Kleinstadt.
Bir kasabanın ana caddesinde oturuyorlar.

Ist Dr. Müller bekannt?
Dr. Müller tanınmış mıdır?

Nein, er ist noch nicht bekannt.
Hayır, o daha tanınmamıştır.

Warum hat er wenig Patienten?
Onun niçin az hastası vardır?

Dr. Müller hat wenig Patienten, denn er ist noch nicht bekannt.
Dr. Müller'in az hastası vardır, çünkü o daha tanınmamıştır.

Wen ruft Dr. Müller?
Dr. Müller kimi çağırır?

Dr. Müller ruft einen Maler.
Dr. Müller bir ressam çağırır.

Was macht der Maler?
Ressam ne yapar?

Der Maler zeichnet ein Schild.
Ressam bir tabelâ çizer.

Wo hängt das Schild?
Tabelâ nerede asılı durur?

Das Schild hängt am Haus neben der Tür.
Tabelâ evde kapının yanında asılı durur.

Wo wohnt Dr. Frank?
Dr. Frank nerede oturur?

Er wohnt in der gleichen Strasse.
O aynı caddede oturur.

Was denkt er?
O ne düşünür?

Er denkt: «Ich bin bestimmt nicht dümmer als Dr. Müller!»
O düşünür: «Ben muhakkak Dr. Müller'den daha aptal değilim!»

Was schreibt Dr. Frank?
Dr. Frank ne yazar?

Dr. Frank schreibt: «Dr. Frank, der beste Zahnarzt Europas.»
Dr. Frank: «Dr. Frank, Avrupa'nın en iyi diş doktoru,» diye yazar.

Was schreibt der andere Zahnarzt?
Öbür diş doktoru ne yazar?

Er schreibt: «Dr. Gross, der beste Zahnarzt der Welt!»
O: «Dr. Gross dünyanın en iyi diş doktoru,» diye yazar.

Ist Dr. Gross der beste Zahnarzt der Welt?
Dr. Gross dünyanın en iyi diş doktoru mudur?

Nein, er ist nicht der beste Zahnarzt der Welt.
Hayır, o dünyanın en iyi diş doktoru değildir.

Wie heisst der neue Zahnarzt?
Yeni diş doktorunun adı nedir?

Er heisst Dr. Berger.
Onun adı Dr. Berger'dir.

Wohnt er auch in der Hauptstrasse?
O da ana caddede mi oturuyor?

Ja, er wohnt in der Hauptstrasse.
Evet, o ana caddede oturuyor.

Ist Dr. Berger fremd in der Stadt?
Dr. Berger şehirde yabancı mıdır?

Ja, er ist noch fremd in der Stadt.
Evet, o daha şehirde yabancıdır.

Ist Dr. Berger besser als die anderen Ärzte?
Dr. Berger diğer doktorlardan daha iyi midir?

Nein, er ist nicht besser als die anderen Ärzte, aber er ist klüger als sie.
Hayır, o diğer doktorlardan daha iyi değildir ama onlardan daha akıllıdır.

Ist Dr. Berger bekannter als die anderen Ärzte?
Dr. Berger diğer doktorlardan daha tanınmış mıdır?

Nein, er ist nicht so bekannt wie die anderen Ärzte.
Hayır, o diğer doktorlar kadar tanınmamıştır.

Wo mietet Dr. Berger eine Wohnung?
Dr. Berger nerede bir ev kiralıyor?

Er mietet in der gleichen Strasse eine Wohnung.
O aynı caddede bir ev kiralıyor.

Was steht auf dem Schild Dr. Bergers?
Dr. Berger'in tabelâsında ne yazılıdır?

Auf seinem Schild steht: «Dr. Brger, der beste Zahnarzt dieser Strasse.»
Onun tabelâsında: «Dr. Berger, bu caddenin en iyi diş doktoru,» yazılıdır.

Was sagen die Leute?
Herkes ne diyor?

Die Leute sagen: «Dieser neue Arzt ist klüger als die anderen.»
Herkes: «Bu yeni doktor diğerlerinden daha akıllıdır,» diyor.

Wer hat bald die meisten Patienten?
Kim kısa zamanda en çok hastaya sahip olur?

Dr. Berger hat bald die meisten Patienten.
Dr. Berger kısa zamanda en çok hastaya sahip olur.

Cümleler

Der Onkel spielt mit den Kindern im Garten.	Amca çocuklarla bahçede oynuyor.
Ich schreibe ohne Bleistift.	Kalemsiz yazıyorum.
Arbeiten die Schüler für die Schule?	Öğrenciler okul için mi çalışıyorlar?
Der Vater bezahlt die Karten für die Kinder.	Baba biletleri çocuklar için ödüyor.
Zeynep kauft das Taschenmesser für drei Liras.	Zeynep çakıyı üç liraya satın alıyor.
Die Kinder laufen gegen die Freunde.	Çocuklar arkadaşlara karşı koşuyorlar.
Der Junge erzählt von seiner Reise.	Çocuk seyahatinden anlatıyor.
Der Junge steckt den Apfel in die Tasche.	Çocuk elmayı cebe koyuyor.
Die Tante legt die Kleider in den Schrank.	Teyze elbiseleri dolaba koyuyor.
Herr Müllers Bleistift liegt in meiner Mappe.	Herr Müller'in kalemi benim çantamda bulunuyor.
Ich komme ohne Peter zu dir.	Peter'siz sana gelirim.
Meine alte Tante hat eine schwere Krankheit.	Yaşlı teyzemin ağır bir hastalığı var.
Wir machen eine grosse Reise.	Büyük bir seyahat yapıyoruz.
Der Bauer will einen guten Hund kaufen.	Çiftçi iyi bir köpek satın almak istiyor.
Mit diesem alten Auto fahre ich nicht.	Bu eski otomobil ile gitmem.
In dem grossen Garten unseres alten Hauses stehen viele Bäume.	Eski evimizin büyük bahçesinde birçok ağaç duruyor.
In einem kleinen Vorort einer grossen Stadt wohnt ein berühmter Arzt.	Büyük bir şehrin küçük bir mahallesinde ünlü bir doktor oturuyor.
Der Mann meiner ältesten Schwester ist ein bekannter Lehrer.	En büyük (yaşlı) kız kardeşimin (ablamın) kocası tanınmış bir öğretmendir.
Die Katze spielt mit einem roten Ball.	Kedi kırmızı bir topla oynuyor.
Wo sind mein blauer Anzug und mein weisses Hemd?	Benim mavi elbisem ve beyaz gömleğim nerededir?
Das Kind zieht seine Schuhe an und geht in den Garten.	Çocuk ayakkabılarını giyiyor ve bahçeye gidiyor.
Der Lehrer macht das Licht aus.	Öğretmen ışığı söndürüyor.

Der Mann zieht sich aus und legt sich ins Bett.	Adam soyunuyor ve yatağa yatıyor.
Der Schüler wird die Hausaufgabe dem Lehrer zeigen müssen.	Öğrenci ev ödevini öğretmene göstermeye mecbur kalacak.
Wirst du ihm dieses Buch geben können?	Ona bu kitabı verebilecek misin?
Er wird seinem Vater nicht helfen können.	O babasına yardım edemeyecek.
Der Arzt wird dem kranken Mann nicht mehr helfen können.	Doktor hasta adama daha fazla yardım edemeyecek.
Ich werde heute abend zu meinem Freund gehen und meine Hausaufgaben schreiben.	Bu akşam arkadaşıma gideceğim ve ev ödevlerimi yazacağım.
Ich will in die Stadt fahren, aber ich kann meine Geldbörse nicht finden.	Şehre gitmek istiyorum, ama para çantamı bulamıyorum.
Wir müssen morgen unsere Grosseltern besuchen.	Yarın büyük ebeveynimizi ziyaret etmek zorundayız.
Der arme Mann kann die Rechnung nicht bezahlen.	Fakir adam hesabı ödeyemez.
Der Lehrer muss die Fehler verbessern.	Öğretmen yanlışları düzeltmeye mecburdur.
Unsere Gäste müssen heute abend nach Bremen fahren.	Misafirlerimiz bu akşam Bremen'e gitmek zorundalar.
Der Schüler bekommt eine gute Note, denn er arbeitet viel.	Öğrenci iyi bir not alıyor, çünkü o çok çalışıyor.
Wir ziehen uns an und machen einen Spaziergang.	Giyiniyoruz ve bir gezinti yapıyoruz.
Ahmet steht nicht auf; er will noch länger schlafen.	Ahmet kalkmıyor: o daha (uzun) uyumak istiyor.
Die Mädchen werden heute ihre Kleider waschen.	Kızlar bugün elbiselerini yıkayacaklar.
Wir helfen dem Bauern bei der Arbeit.	Çiftçiye işte yardım ediyoruz.
Du kannst diese Schuhe nicht kaufen, denn der Preis ist sehr hoch.	Bu ayakkabıları satın alamazsın, çünkü fiyat çok yüksektir.
Was kosten diese Schuhe?	Bu ayakkabıların fiyatı nedir?
Der Junge freut sich sehr, denn er fährt mit seiner Schwester nach Ankara.	Çocuk çok seviniyor, çünkü kız kardeşi ile Ankara'ya gidiyor.
Schreibt die neuen Wörter ins Heft!	Yeni kelimeleri deftere yazın!
Wir wollen nach Hause gehen, denn wir sind müde.	Eve gitmek istiyoruz, çünkü yorgunuz.

TEST 29

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Wir gehen ..... Hauptstrasse entlang zu ..... Bahnhof. 2 — Das Kind darf ..... Schuhe nicht in den Garten gehen. 3 — Die Mutter wird ein ..... Bleistift für ihr ..... klein... Sohn kaufen. 4 — Die Kinder gehen durch ..... Vororte ..... den Feldern. 5 — Der Vater und ..... Mutter müss.. .... Kinder arbeiten. 6 — Mein Freund wirft ..... Ball gegen ..... Tür unser... Hauses. 7 — Die Kinder lauf ..... zu ihr... Vater. 8 — Die Schüler setzen ..... um ..... Lehrer. 9 — Ich kann mit ..... Bleistift nicht schreib.... 10 — Ich werd... ..... Bleistift schreiben.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Ich kaufe ein rotes Kleid für meine Tochter.	A — Doktor hastasına daha fazla yardım edebilir.
2 — Dieser braune Anzug ist für Ihren Sohn.	B — Öğrenci deftersiz ve kitapsız okula gidebilir.
3 — Die kleinen Kinder sind müde, sie legen sich um den Baum.	C — Kızım için kırmızı bir elbise satın alıyorum.
4 — Der Vater kommt durch den grünen Garten nach Hause.	D — Tanıdığımızla kenar mahallelerden geçerek tarlalara gidiyoruz.
5 — Er ist ohne Hemd.	E — Bu kahverengi elbise oğlunuz içindir.
6 — Der Schüler darf ohne Heft und ohne Bücher nicht in die Schule gehen.	F — Baba yeşil bahçeden geçerek eve geliyor.
7 — Wir gehen mit unserem Bekannten durch die Vororte zu den Feldern.	G — Doktor hastasına daha fazla yardım edemez.
8 — Der Arzt kann seinem Patienten nicht mehr helfen.	H — Küçük çocuklar yorgundur, ağacın etrafına yatıyorlar.
	İ — Öğrenci deftersiz ve kitapsız okula gidemez.
	K — O gömleksizdir.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Bu şapkayı annem için satın alıyorum.	**A — Meine Mutter kocht diese Speisen für die Gäste.**

2 — Bu elmalar sizin içindir.
3 — Ana caddeden geçerek sinemaya koşuyoruz.
4 — Burada daha uzun kalmak isterim, ama vaktim yok.
6 — Ben arabayı hergün bu yol boyunca iterim.
7 — Çocuk ağır taşları bahçeden geçerek eve taşıyor.
8 — Annem bu yemekleri misafirler için pişiriyor.

B — Diese Äpfel sind für Sie.
C — Ich kaufe diesen Hut für meinen Vater.
D — Wie heissen dein Onkel?
E — Wie heisst dein Onkel?
F — Wir laufen durch die Hauptstrasse zu dem Kino.
G — Das Kind trägt die schweren Steine durch den Garten nach Hause.
H — Ich will hier länger bleiben, aber ich habe keine Zeit.
İ — Ich kaufe diesen Hut für meine Mutter.
K — Ich schiebe den Kargen jeden Tag dresen Weg entlang.

E

Aşağıdaki cümlelerde büyük harfle yazılmış kelimeler yerine şahıs zamirleri kullanınız. Cevaplar kâğıdına sadece bu bulduğunuz şahıs zamirlerini yazınız

1 — HERR MÜLLER will auch einige Pfeifen für seine Freunde kaufen.
2 — AHMET UND ZEYNEP werden heute abend ihre Freunde besuchen.
3 — Du darfst DIESEN BLEISTIFT deinem Freund geben.
4 — Die Kinder dürfen mit IHREN FREUNDEN im Garten spielen.
5 — Diese Mappe und dieses Heft sind für IHRE KUSINE.
6 — MEINE BÜCHER liegen auf dem Tisch.
7 — DER BAUER wirft den Stein gegen DEN HUND.
8 — Ohne SEINEN BRUDER kann er diese Übungen nicht schreiben.
9 — Ohne Hasan können wir nicht beginnen.
10 — Der Junge schenkt SEINEN BESTEN BALL SEINEM FREUND.

Test 28'in yapılmış şekli

A. 1 — er, als 2 — es, er 3 — er, ältesten 4 — ste 5 — wie 6 — ste 7 — ste veya (e) 8 — so, wie
B. 1 — F 2 — H 3 — D 4 — C 5 — K 6 — L 7 — İ 8 — M 9 — A 10 — G
C. 1 — F 2 — İ 3 — M 4 — H 5 — L 6 — E 7 — K 8 — G 9 — A 10 — D
E. 1 — mehr 2 — besser, meine 3 — alt 4 — neuesten, dem

59

LEHRSTÜCK NEUNUNDFÜNFZIG

ÖNEKLERDEN TÜRETİLEN SORU KELİMELERİ

Şimdiye kadar öğrendiğimiz öneklerin çoğunun önüne **wo** soru kelimesini ekleyerek yeni soru kelimeleri türetebiliriz.

wovor

[vofo:r] olarak okunur. Türkçeye «neyin önünde» şeklinde çevrilebilir. Görüldüğü gibi bu soru kelimesi **wo** ve **vor** kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmesine rağmen Türkçeye bu iki kelimenin tam tercümesi olarak çevrilmez. Ayrı bir anlamı vardır. Şimdiye kadar öğrendiğimiz diğer soru kelimeleri gibi sorunun başında yer alır ve bundan sonra sorunun fiili gelir.

Wovor liegt die Pfeife des Vaters?	Babanın piposu neyin önünde bulunuyor?
Wovor steht die grosse Vase?	Büyük vazo neyin önünde duruyor?
Wovor sitzen die Kinder?	Çocuklar neyin önünde oturuyorlar?
Wovor liegt mein Rasierapparat?	Tıraş makinem neyin önünde bulunuyor?
Wovor hängt dein neuer Anzug?	Yeni elbisen neyin önünde asılı duruyor?
Wovor steht das Bücherregal?	Kitaplık neyin önünde bulunuyor?

Bu sorulara verilen cevaplarda tabii ki **vor** öneki kullanılır.

worüber

[vorü:ber] şeklinde okunur. Türkçeye «neyin üzerinde» olarak çevrilebilir. Aynı yukarıdaki gibi kullanılır.

Worüber hängt das Schild des Kinos?	Sinemanın tabelası neyin üzerinde asılı duruyor?
Worüber hängt das Bild Atatürks?	Atatürk'ün resmi neyin üzerinde asılı duruyor?
Worüber hängt der Käfig deines Vogels?	Senin kuşunun kafesi neyin üzerinde asılı duruyor?
Worüber fliegt der Vogel?	Kuş neyin üzerinden uçuyor?

worauf

[vorauf] şeklinde okunur. «Neyin üstünde» olarak Türkçeye çevrilir.

Worauf liegt die Geldtasche?	Para çantası neyin üstünde bulunuyor?
Worauf sitzen die Jungen?	Çocuklar neyin üstünde oturuyorlar?
Worauf schläft dein Bruder?	Erkek kardeşin neyin üstünde uyuyor?
Worauf liegen das Heft und das Buch?	Defter ve kitap neyin üstünde bulunuyor?

worunter

[vorunter] olarak okunur. Türkçeye «neyin altında» şeklinde çevrilebilir.

Worunter schlafen die Katzen?	Kediler neyin altında uyuyorlar?
Worunter sitzen deine Freunde?	Arkadaşların neyin altında oturuyorlar?
Worunter liegt die Rasierklinge?	Jilet neyin altında bulunuyor?
Worunter liegt die Serviette?	Peçete neyin altında bulunuyor?

woran

[voran] şeklinde okunur. Türkçesi «neyin yanında, bitişiğinde»dir.

Woran hängt das schöne Bild?	Güzel resim neyin yanında (nerede) asılı duruyor?
Woran steht deine Bank?	Sıran neyin yanında duruyor?
Woran sitzen die Gäste?	Misafirler neyin yanında oturuyorlar?
Woran liegt das Schild?	Tabela neyin yanında bulunuyor?

worin

[vorin] olarak okunur. Türkçeye «neyin içinde» şeklinde çevrilebilir.

Worin liegen unsere Strümpfe?	Çoraplarımız neyin içinde bulunuyorlar?

— 3 —

Worin hängen die Anzüge?	Elbiseler neyin içinde asılı duruyorlar?
Worin arbeitet die Magd?	Hizmetçi neyin içinde (nerede) çalışıyor?
Worin sind die Steine?	Taşlar neyin içindedirler?

Yukarıda verdiğimiz örneklerde, yeni öğrendiğimiz soru kelimeleri yerine çoğu zaman «nerede» anlamına gelen **wo** soru kelimesi de kullanılabilir. Bunlar hem i-hali hem de e-haliyle kullanılan öneklerin bir kısmından türetilen soru kelimeleridir. Şimdi sırf i-haliyle ve sırf e-haliyle kullanılan öneklerden soru kelimeleri türetelim.

womit

Türkçeye «neyle» şeklinde çevrilebilir. [vomit] olarak okunur

Womit schreibst du?	Neyle (ne ile) yazıyorsun?
Womit spielen die Kinder?	Çocuklar neyle oynuyorlar?
Womit zeichnet Zeynep die Landkarte?	Zeynep haritayı neyle çiziyor?
Womit reinigt das Mädchen ihre Schuhe?	Kız ayakkabılarını neyle temizliyor?
Womit waschen Sie sich morgens?	Sabahları neyle yıkanırsınız?

wovon

Türkçeye «ne hakkında, neden» şeklinde çevrilir. Okunuşu [vofon] şeklindedir.

Wovon sprechen die Schülerinnen?	Kız öğrenciler neden (ne hakkında) konuşuyor?
Wovon sprechen die Eltern?	Ebeveyn ne hakkında konuşuyor?
Wovon sprechen der Vater und der Lehrer?	Baba ve öğretmen ne hakkında konuşuyor?

woraus

Türkçeye «nereden veya neden» şeklinde çevrilebilir .Okunuşu [voraus] şeklindedir.

Woraus sind deine Schuhe?	Ayakkabıların nedendir?
Woraus ist diese gelbe Mappe?	Bu sarı çanta nedendir?
Woraus liest der Lehrer?	Öğretmen nereden okuyor?
Woraus kommen der Vater und die Mutter?	Baba ve anne nereden geliyorlar?

Woraus holst du den Bleistift? Kalemi nereden alıyorsun?

Woraus birşeyin hangi maddeden imal edildiğini sormak için kullanıldığı zaman «neden» olarak Türkçeye çevrilir.

wofür

[vofü:r] olarak okunur. Türkçeye «ne için» şeklinde çevrilir.

Wofür kauft der Bauer diesen Hund? Çiftçi bu köpeği ne için satın alıyor?
Wofür arbeiten die Studenten? Öğrenciler ne için çalışıyorlar?
Wofür kauft die Mutter eine Vase? Anne ne için bir vazo satın alıyor?
Wofür ist jener grosse Schrank? Şu büyük dolap ne içindir?

seit wann

Çok kullanılan bir soru kelimesidir. İki kelimeden meydana gelir. «Ne zamandan beri» anlamındadır. Okunuşu [zayt van] şeklindedir.

Seit wann bist du in Ankara? Ne zamandan beri Ankara'dasın?
Seit wann wartet der Verkäufer vor der Tür? Satıcı ne zamandan beri kapının önünde bekliyor?
Seit wann gehört dieses Auto deinem Onkel? Bu otomobil ne zamandan beri amcana ait?
Seit wann leben Sie in der Türkei? Ne zamandan beri Türkiye'de yaşıyorsunuz?

ohne was

«Nesiz, ne olmadan» anlamına gelir. [O:ne vas] olarak okunur. Az kullanılan bir soru kelimesidir.

Ohne was kommt der Schüler in die Schule? Öğrenci nesiz okula geliyor?
Ohne was geht der Arzt zu seinem Patienten? Doktor nesiz hastasına gidiyor?
Ohne was kannst du nicht schreiben? Nesiz yazamazsın?
Ohne was sitzen die kleinen Jungen auf dem Bett? Küçük çocuklar yatağın üstünde nesiz oturuyorlar?

Yukarıda gösterdiğimiz öneklerin dışında kalan birkaç önekle böyle türetmeler yapılamaz. Burada göstermediğimiz bir kısmıyla ise böyle soru kelimeleri yapılabilir, ama bunlar bazı değişik anlamlara geldiği için bunlara ileride değineceğiz.

Yukarıdaki soru kelimelerinin yalnız **cisimler ve cansız şeyler** için kullanıldıklarına özellikle dikkat ediniz.

Daha önce öğrendiğiniz **wem** ve **wen** soru kelimeleri ve öneklerden yararlanarak şahıs için de böyle soru kelimeleri türetebiliriz.

vor wem

İki kelimeden meydana gelen bu soru kelimesi Türkçeye «kimin önünde» olarak çevrilir. Bu iki kelime sorunun başına gelir ve sorunun fiili bunlardan sonra yer alır.

Vor wem liegen meine Hefte?	Defterlerim kimin önünde bulunuyorlar?
Vor wem steht das Auto?	Otomobil kimin önünde duruyor?
Vor wem steht der Hund meines Bruders?	Erkek kardeşimin köpeği kimin önünde duruyor?
Vor wem liegen die Würste?	Sosisler kimin önünde bulunuyor?

vor wen

Gene iki kelimeden meydana gelen bu soru kelimesiyle «kimin önüne» anlamına gelir.

Vor wen legt die Magd den Teller?	Hizmetçi tabağı kimin önüne koyuyor?
Vor wen wirfst du den Ball?	Topu kimin önüne atıyorsun?
Vor wen stellt der Onkel den Tisch?	Amca masayı kimin önüne koyuyor?
Vor wen setzen sich die Kinder?	Çocuklar kimin önüne oturuyorlar?

über wem

«Kimin üzerinde» anlamına gelir.

Über wem hängt die Lampe des Zimmers?	Odanın lâmbası kimin üzerinde asılıdır?
Über wem hängt der Käfig des Kanarienvogels?	Kanaryanın kafesi kimin üzerinde asılıdır?
Über wem hängt das Schild?	Tabelâ kimin üzerinde asılıdır?

über wen

«Kimin üzerine» olarak Türkçeye çevrilebilir.

Über wen hängen Sie die Lampen?	Lâmbaları kimin üzerine asıyorsunuz?
Über wen hängst du deine Bilder?	Resimlerini kimin üzerine asıyorsun?

Über'le yapılan bu soru kelimelerinden yanlış bir anlam çıkarabileceğinizi düşünerek bir açıklama yapılmasını uygun gördük: Örneğin, Lâmbaları kimin üzerine asıyorsun? sorusundan lâmbaların birisinin üstüne

iliştirildiği, bağlandığı gibi yanlış bir anlam çıkarılmamalıdır. Lâmbalar tavanın kim olduğu sorulan şahsın üzerinde kalan kısmına asılmaktadır.

an wem

«Kimin yanında, bitişiğinde» anlamına gelir.

An wem steht dieser Mann?	Bu adam kimin yanında duruyor?
An wem sitzt mein Bruder?	Kardeşim kimin yanında oturuyor?
An wem isst der Student?	Öğrenci kimın yanında yiyor?
An wem sitzt das kleine Kind?	Küçük çocuk kimin yanında oturuyor?

an wen

«Kimin yanına» anlamına gelir. Bazı hallerde «kime» şeklinde de Türkçeye çevrilebilir.

An wen legt ihr die Landkarte?	Bu mektubu kime yazıyorsun?
An wen schreibst du diesen Brief?	Haritayı kimin yanına koyuyorsunuz?
An wen setzt der Vater seinen Sohn?	Baba oğlunu kimın yanına oturtuyor?
An wen stellt der Schüler seine Mappe?	Öğrenci çantasını kimin yanına koyuyor?

unter wem

«Kimin altında» şeklinde Türkçeye çevrilir.

Unter wem wohnt Herr Müller?	Bay Müller kimin altında oturuyor?
Unter wem liegen die Steine?	Taşlar kimin altında bulunuyor?

unter wen

«Kimin altına» anlamına gelir.

Unter wen legt ihr die Zeitung?	Gazeteyi kimin altına koyuyorsunuz?
Unter wen setzt sich der Hund?	Köpek kimin altına oturuyor?

Aynı şekilde **hinter, neben** önekleriyle de böyle sorular türetilebilir.

hinter wem	—	kimin arkasında
hinter wen	—	kimin arkasına
neben wem	—	kimin yanında
neben wen	—	kimin yanına

mit wem

Çok kullanılan bir soru kelimesidir. «Kim ile, kiminle» anlamına gelir.

Mit wem gehst du in die Schule?	Kiminle okula gidiyorsun?
Mit wem macht deine Tochter einen Spaziergang?	Kızın kiminle bir gezinti yapıyor?
Mit wem spricht der Lehrer?	Öğretmen kiminle konuşuyor?
Mit wem wird er ins Kino gehen?	O kiminle sinemaya gidecek?

von wem

«Kimden» anlamına gelir.

Von wem bekommt das Kind einen Ball?	Çocuk kimden bir top alıyor?
Von wem kommt dieser Brief?	Bu mektup kimden geliyor?
Von wem bekommt der Nachbar einige Teller?	Komşu kimden birkaç tabak alıyor?

bei wem

«Kimin yanında» şeklinde Türkçeye çevrilebilir.

Bei wem wohnst du?	Kimin yanında oturuyorsun?
Bei wem wohnt deine Kusine?	Kuzenin kimin yanında oturuyor?
Bei wem sitzt Ahmet?	Ahmet kimin yanında oturuyor?

zu wem

«Kime» anlamına gelir.

Zu wem geht deine Mutter?	Annen kime gidiyor?
Zu wem gibt der Lehrer ein neues Buch?	Öğretmen kime yeni bir kitap veriyor?
Zu wem wollt ihr am Nachmittag gehen?	Öğleden sonra kime gitmek istiyorsunuz?

für wen

«Kimin için» şeklinde Türkçeye çevrilebilir.

Für wen arbeitet der Vater?	Baba kimin için çalışıyor?
Für wen kauft der Fischer ein Boot?	Balıkçı kimin için bir sandal satın alıyor?
Für wen bringt der Junge eine Zeitung?	Çocuk kimin için bir gazete getiriyor?

ohne wen

«Kimsiz, kim olmadan» anlamına gelir.

Ohne wen kommt Hans?	Hans kimsiz geliyor?
Ohne wen dürfen die Kinder ins Kino gehen?	Çocuklar kimsiz sinemaya gidebilirler?
Ohne wen kannst du nicht kommen?	Kimsiz gelemezsin?

Bunlardan başka **wem** kullanarak **nach** öneki ve **wen** kullanarak da **durch, um** ve **gegen** önekleriyle bu tip sorular yapabilirsiniz.

Sorular

Mit wem fährt Hasan nach Ankara?	**Er fährt mit seiner Schwester nach Ankara.**
Hasan kiminle Ankara'ya gidiyor?	O kızkardeşiyle Ankara'ya gidiyor.
Worauf sitzt der Hahn?	**Der Hahn sitzt auf dem Baum.**
Horoz neyin üstünde oturuyor?	Horoz ağacın üstünde oturuyor.
Worin stehen die Stühle?	**Die Stühle stehen im Zimmer.**
Sandalyeler neyin içinde duruyor?	Sandalyeler odanın içinde duruyor.
Mit wem spricht der Vater?	**Der Vater spricht mit seinem Sohn.**
Baba kiminle konuşuyor?	Baba oğluyla konuşuyor.
Womit wäschst du deine Hände?	**Ich wasche meine Hände mit einer Seife.**
Ellerini neyle yıkıyorsun?	Ellerimi bir sabunla yıkıyorum.
Für wen kaufen wir einen Ball?	**Wir kaufen für Zeynep einen Ball.**
Kimin için bir top satın alıyoruz?	Zeynep için bir top satın alıyoruz.
Wofür arbeiten die Schüler?	**Die Schüler arbeiten für die Schule.**
Öğrenciler ne için çalışıyorlar?	Öğrenciler okul için çalışıyorlar.
Zu wem will deine Schwester gehen?	**Meine Schwester will zu ihren Freundinnen gehen.**
Kız kardeşin kime gitmek istiyor?	Kız kardeşim arkadaşlarına gitmek istiyor.
Ohne wen kommst du zu mir?	**Ich komme ohne meinen Bruder zu dir.**
Bana kimsiz geliyorsun?	Kardeşim olmadan sana geliyorum.
Wovor stehen die Gäste?	**Die Gäste stehen vor dem Bahnhof.**
Misafirler neyin önünde duruyor?	Misafirler istasyonun önünde duruyor.
Vor wem steht der Schüler?	**Er steht vor dem Lehrer.**
Öğrenci kimin önünde duruyor?	O öğretmenin önünde duruyor.
Womit gehst du in die Schule?	**Ich gehe mit meiner Mappe in die Schule.**
Ne ile okula gidiyorsun?	Çantamla okula gidiyorum.
Woraus ist der Ball?	**Der Ball ist aus Leder.**
Top nedendir?	Top deridendir.

60

LEHRSTÜCK SECHZIG

ÖZET

I

Geçen derslerin en önemli konusu sıfat tamlamaları ve bunların ismin hallerine konmasıydı. Burada bunlara tekrar değinmeyeceğiz. Çünkü ellidördüncü dersimizde bunların hepsini birden içine alan çok teferruatlı şemalar verdik. Sıfat tamlamalarını tekrarlamak için bu şemaları çalışmanız yeter. Burada sadece birkaç örnek yapalım.

der kranke Fischer	hasta balıkçı
den kranken Fischer	hasta balıkçıyı
dem kranken Fischer	hasta balıkçıya
des kranken Fischers	hasta balıkçının
die kranken Fischer	hasta balıkçılar
die kranken Fischer	hasta balıkçıları
den kranken Fischern	hasta balıkçılara
der kranken Fischer	hasta balıkçıların
ein kranker Fischer	hasta bir balıkçı
einen kranken Fischer	hasta bir balıkçıyı
einem kranken Fischer	hasta bir balıkçıya
eines kranken Fischers	hasta bir balıkçının
kranke Fischer	hasta balıkçılar
kranke Fischer	hasta balıkçıları
kranken Fischern	hasta balıkçılara
kranker Fischer	hasta balıkçıların
dieser kranke Fischer	bu hasta balıkçı
diesen kranken Fischer.	bu hasta balıkçıyı
diesem kranken Fischer	bu hasta balıkçıya

dieses kranken Fischers	bu hasta balıkçının
diese kranken Fischer	bu hasta balıkçılar
diese kranken Fischer	bu hasta balıkçıları
diesen kranken Fischern	bu hasta balıkçılara
dieser kranken Fischer	bu hasta balıkçıların
jener kranke Fischer	şu hasta balıkçı
jenen kranken Fischer	şu hasta balıkçıyı
jenem kranken Fischer	şu hasta balıkçıya
jenes kranken Fischers	şu hasta balıkçının
jene kranken Fischer	şu hasta balıkçılar
jene kranken Fischer	şu hasta balıkçıları
jenen kranken Fischern	şu hasta balıkçılara
jener kranken Fischer	şu hasta balıkçıların
mein kranker Fischer	hasta balıkçım
deinen kranken Fischer	hasta balıkçını
seinem kranken Fischer	hasta balıkçısına
ihres kranken Fischers	hasta balıkçısının
unsere kranken Fischer	hasta balıkçılarımız
eure kranken Fischer	hasta balıkçılarınızı
ihren kranken Fischern	hasta balıkçılarına
Ihrer kranken Fischer	hasta balıkçılarınızın

Yukarıda bir sıfat tamlaması aldık ve bunu tekil ve çoğul olmak üzere ismin bütün hallerine soktuk. Bu tamlama artikeli **der** olan bir isimle yapılmıştır. Bildiğiniz gibi artikeller, yani **die** ve **das** için sıfatın aldığı takılar değişmektedir.

II

Almancada sıfata bazı takılar ekleyerek bunu derecelendirebiliriz. Türkçede bu görevi sıfatın önüne getirilen «daha» ve «en» kelimeleri görür.

glücklich	**glücklicher**	**am glücklichsten**
mutlu	daha mutlu	en mutlu

Görüldüğü gibi Almancada sıfat **-er** ve **-sten** eklenerek derecelendirilmektedir. Yalnız sonuncu şeklin önünde bir de **am** kelimesi bulunmaktadır.

Bazı sıfatlar derecelendirilirken ufak bir değişikliğe uğrar ve içlerindeki sesli harfe (**a, o, u** gibi) nokta konur. (Yani bunlar **ä, ö, ü** olur).

— 3 —

arm	**ärmer**	**am ärmsten**
fakir	daha fakir	en fakir
gross	***grösser***	***am grössten***
büyük	daha büyük	en büyük
klug	**klüger**	**am klügsten**
akıllı	daha akıllı	en akıllı

Hemen hemen **-t** veya **-d** harfleriyle biten bütün sıfatlarda **son şekilde -sten** takısıyla sıfat arasına bir **e** harfi konur.

bunt	**bunter**	**am buntesten**
renkli	daha renkli	en renkli
fremd	**fremder**	**am fremdesten**
yabancı	daha yabancı	en yabancı

Sesli bir harfle biten sıfatlarda da **-sten** ile sıfat arasına bir **e** girer.

treu	**treuer**	**am treuesten**
sadık	daha sadık	en sadık

Bazı sıfatlar ise derecelenirken tamamen değişirler.

hoch	**höher**	**am höchsten**
yüksek	daha yüksek	[hö:ksten]
		en yüksek
gut	**besser**	**am besten**
iyi	daha iyi	en iyi
viel	**mehr**	**am meisten**
çok	daha çok	en çok

Almancada mukayeseleri **als** kelimesi ile yaparız.

Mein Hemd ist billig.	Gömleğim ucuzdur.
Dein Hemd ist billiger.	Senin gömleğin daha ucuzdur.
Dein Hemd ist billiger als mein Hemd.	Senin gömleğin benim gömleğimden daha ucuzdur.

Dieser blaue Strumpf ist lang.	Bu mavi çorap uzundur.
Jener grüne Strumpf ist länger.	Şu yeşil çorap daha uzundur.
Jener grüne Strumpf ist länger als dieser blaue Strumpf.	Şu yeşil çorap bu mavi çoraptan daha uzundur.
Der Schwamm ist gross.	Sünger büyüktür.
Der Stein ist grösser.	Taş daha büyüktür.
Der Stein ist grösser als der Schwamm.	Taş süngerden daha büyüktür.
Ein Taschenmesser ist kleiner als ein Messer.	Bir çakı bir bıçaktan daha küçüktür.
Die Hunde sind treuer als die Katzen.	Köpekler kedilerden daha sadıktır.
Mein Jeep fährt schneller als dein Auto.	Cipim senin otomobilinden daha hızlı gidiyor.
Deine Tochter arbeitet mehr als mein Sohn.	Senin kızın benim oğlumdan daha çok çalışıyor.

Görüldüğü gibi **als** Türkçede mukayese yapılan isimlerden ikincisine eklenen «**-den**» ekinin karşılığıdır. **Als** ile yapılan mukayeselerde sıfatların **-er** eklenmiş şekilleri kullanılır.

Başka bir mukayese de **so**..... **wie** kelimeleriyle yapılır. Bu çeşit mukayeselerde sıfat hiçbir takı eklenmeden, olduğu gibi kullanılır.

Meine Haare sind nicht so lang wie deine Haare.	Benim saçlarım senin saçların kadar uzun değildir.
Das Heft ist so dünn wie das Buch.	Defter kitap kadar incedir.
Mein Lehrer ist so alt wie mein Vater.	Öğretmenim babam kadar yaşlıdır.
Ahmet läuft so schnell wie mein Sohn.	Ahmet oğlum kadar hızlı koşuyor.
Die Servietten sind nicht so teuer wie die Handtücher.	Peçeteler havlular kadar pahalı değildir.
Der Sohn des Bauern arbeitet so viel wie sein Vater.	Çiftçinin oğlu babası kadar çok çalışıyor.
Ist dein Onkel so berümt wie mein Vater?	Senin amcan babam kadar meşhur mudur?

So ..... **wie** Türkçeye «kadar» olarak çevrilebilir. Eğer bu kelimelerin önünde **nicht** kelimesi varsa, yani bunlar **nicht so**..... **wie** şeklindelerse cümle olumsuz olur.

Derecelendirilmiş sıfatlarla sıfat tamlamaları yapılabilir ve **i-, e-,** ve **in**-hallerine konabilir. Bu tip sıfat tamlamalarından en çok üçüncü şekildeki sıfatlarla, yani **-ste** eki almışlarla yapılanlar çok kullanılmaktadır. Böyle derecelendirilmiş bir sıfatla yapılan tamlamalar ismin hallerine sokulurken derecelendirilmiş sıfatı sanki yeni bir sıfatmış gibi kabul edip ona gerekli takıları eklemelidir.

der klügste Schüler	en akıllı öğrenci
den klügsten Schüler	en akıllı öğrenciyi
dem klügsten Schüler	en akıllı öğrenciye
des klügsten Schülers	en akıllı öğrencinin
die klügsten Schüler	en akıllı öğrenciler
die klügsten Schüler	en akıllı öğrencileri
den klügsten Schülern	en akıllı öğrencilere
der klügsten Schüler	en akıllı öğrencilerin
die schönste Blume	en güzel çiçek
die schönste Blume	en güzel çiçeği
der schönsten Blume	en güzel çiçeğe
der schönsten Blume	en güzel çiçeğin
die schönsten Blumen	en güzel çiçekler
die schönsten Blumen	en güzel çiçekleri
den schönsten Blumen	en güzel çiçeklere
der schönsten Blumen	en güzel çiçeklerin
das grösste Haus	en büyük ev
das grösste Haus	en büyük evi
dem grössten Haus	en büyük eve
des grössten Hauses	en büyük evin
die grössten Häuser	en büyük evler
die grössten Häuser	en büyük evleri
den grössten Häusern	en büyük evlere
der grössten Häuser	en büyük evlerin

Yukarıda **der Schüler, die Blume** ve **das Haus** isimleri ve **klügste, schönste** ve **grösste** şeklinde derecelendirilmiş üç sıfatla tamlamalar yaptık ve bunların tekil ve çoğul **i-, e-** ve **in**-hallerini teşkil ettik. Gördüğünüz

gibi derecelenmiş halde bulunan sıfatlar normal kurala göre gerekli takıları almaktadır. Yalnız, sıfata e eklenmesi gereken hallerde sıfatın derecelenmiş şekli zaten e harfiyle bittiği için **(klügste, schönste grösste)** ayrıca bir e daha eklenmez.

Ein, eine, dieser, diese, dieses, jener, jene; jenes ve mülkiyet sıfatlarıyla da böyle tamlamalar yapıp çekimleyebilirsiniz. Ellidördüncü dersteki şemaların bu konuda size büyük yardımları dokunacaktır.

Ahmet ist der fleissigste Schüler meiner Klasse.	Ahmet benim sınıfımın en çalışkan öğrencisidir.
Er ist mein bester Freund. Ich kenne ihn seit zehn Jahren.	O benim en iyi arkadaşımdır. Onu on yıldan beri tanıyorum.
Das ist die schönste Blume unseres Gartens.	Bu bahçemizin en güzel çiçeğidir.
Fatma Hanım kauft die billigsten Handtücher	Fatma Hanım en ucuz havluları satın alıyor.
Mein Vater ist der bekannteste Arzt der Stadt.	Babam şehrin en tanınmış doktorudur.
Das ist der höchste Hügel in unserem Bauernhof.	Bu çiftliğimizdeki en yüksek tepedir.
Ich kann den schwersten Korb nicht tragen.	Ben en ağır sepeti taşıyamam.
Wir verkaufen die billigsten und besten Hüte der Stadt.	Biz şehrin en ucuz ve en iyi şapkalarını satıyoruz.
Sind das die teuersten Seifen Ihres Ladens?	Bunlar dükkânınızın en pahalı sabunları mı?
Der Maler will uns seine schönsten Bilder schenken.	Ressam bize en güzel resimlerini hediye etmek istiyor.
Der Lehrer gibt dem klügsten Schüler der Klasse viele Bücher.	Öğretmen sınıfın en akıllı öğrencisine birçok kitap veriyor.
Meine Grossmutter erzählt immer die traurigsten Geschichten.	Büyükannem daima en acıklı hikâyeleri anlatır.
Die faulsten Schüler sitzen immer ganz hinten.	En tembel öğrenciler daima en arkada otururlar.

III

İ-halindeki isimlerle kullanılan önekleri kısaca tekrarlayalım:

für	— için
durch	— -den geçerek
um	— etrafında, etrafına
gegen	— karşı
ohne	— -siz, -sız
entlang	— boyunca

Ich kaufe einen Rasierpinsel für meinen Vater.	Babam için bir tıraş fırçası satın alıyorum.
Das Kind läuft durch den Garten zu dem Haus.	Çocuk bahçeden geçerek eve (doğru) koşuyor.
Die Familie sitzt um den Tisch.	Aile masanın etrafında oturuyor.
Der Arzt kämpft gegen die Krankheiten.	Doktor hastalıklara karşı savaşıyor.
Das kleine Mädchen darf ohne Eltern ins Kino gehen.	Küçük kız ebeveynsiz (olmadan) sinemaya gidebilir.
Wir gehen die Haupstrasse entlang.	Ana cadde boyunca yürüyoruz.

Görüldüğü gibi bu öneklerden sonra gelen isimler veya şahıs zamirleri daima i-halinde bulunurlar. Bunlardan **ohne**'den sonra gelen isim çoğu zaman artikel almaz ve bu şekil daha çok kullanılır. Yukarıdaki örnekte de **ohne** bu şekilde kullanılmıştır. **Entlang** özel bir hal olarak ismin önüne değil de arkasına gelir, ama isim gene i-haline sokulur.

IV

Ellidokuzuncu derste öğretilen soru kelimelerini burada kısaca tekrarlayalım.

a. Cisimler, eşyalar, cansız varlıklar için kullanılanları:

wovor	— neyin önünde
worüber	— neyin üzerinde
worauf	— neyin üstünde
worunter	— neyin altında
woran	— neyin yanında

worin	— neyin içinde
womit	— neyle
wovon	— neden, ne hakkında
woraus	— nereden, neden
wofür	— ne için
seit wann	— ne zamandan beri
ohne was	— nesiz, ne olmadan

Bunlardan başka geçen derste bahsetmediğimiz şu soru kelimeleri de türetilebilir:

wonach	— neden sonra
wobei	— neyin yanında
wozu	— neye, niçin
wodurch	— nereden geçerek, (ne sayesinde)
worum	— neyin etrafında
wogegen	— neye karşı

b. Şahıslar için kullanılanları

vor wem	— kimin önünde	**mit wem**	— kiminle
vor wen	— kimin önüne	**von wem**	— kimden
über wem	— kimin üzerinde	**bei wem**	— kimin yanında
über wen	— kimin üzerine	**zu wem**	— kime
unter wem	— kimin altında	**nach wem**	— kimden sonra
unter wen	— kimin altına		
hinter wem	— kimin arkasında	**für wen**	— kimin için
hinter wen	— kimin arkasına	**ohne wen**	— kimsiz, kim olmadan
neben wem	— kimin yanında	**gegen wen**	— kime karşı
neben wen	— kimin yanına	**um wen**	— kimin etrafında
an wem	— kimin yanında		
an wen	— kimin yanına, kime		

Yukarıdakilerden **nach wem** ve **gegen wen, um wen** soru kelimeleri de ilk defa bu derste verilmektedir. Ama kullanılışlarında bir özellik yoktur.

TEST 30

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Worüber häng... du dein... Kleider? 2 — Zu ..... geht die Schülerin nach ..... Schule? 3 — Mit ..... will der Vater sprechen? 4 — Für ..... kaufen die Eltern ein... Hund? 5 — Gegen ..... wirf... das Kind ..... Stein? 6 — Hinter ..... setzt sich dein Bruder? 7 — Neben ..... stehen die Bücher und ..... Hefte? 8 — Wonach geh... ihr ..... Hause? 9 — Bei ..... wohnt der arm... Student? 10 — Ohne ..... darf er zu sein... Freund gehen?

B

A Listesi	B Listesi
1 — Gegen wen kämpfen die Soldaten?	A — Ne zamandan beri bu okulda çalışıyorsunuz?
2 — An wen schreibst du diesen Brief?	B — Doktor neyle savaşıyor?
3 — Wogegen kämpft der Arzt?	C — Bu mektubu kimin yanında yazıyorsun?
4 — Mit wem will dein Freund spielen?	D — Arkadaşın neyle oynamak istiyor?
5 — Womit will dein Freund spielen?	E — Askerler kime karşı savaşıyorlar?
6 — Wobei sitzen die Gäste?	F — Misafirler kimin yanında oturuyor?
7 — Bei wem sitzen die Gäste?	G — Doktor neye karşı savaşıyor?
8 — Seit wann arbeiten Sie in dieser Schule?	H — Arkadaşın kiminle oynamak istiyor?
	İ — Bu mektubu kime yazıyorsun?
	K — Misafirler neyin yanında oturuyor?

C

A Listesi	B Listesi
1 — Bu meşhur doktor kimin için çalışıyor.	**A — Worum sitzen die Katzen?**
2 — Bu meşhur doktor ne için çalışıyor?	**B — Für wen arbeitet dieser berühmte Arzt?**
	C — Wovon sind diese Schuhe?

3 — Balıkçı nereden geçerek eve gidiyor?
4 — Bu ayakkabılar nedendir?
5 — Çocuklar neyin altında uyuyor?
6 — Kediler kimin etrafında oturuyor?
7 — Sen neyin olmadan (nesiz) okula gidemezsin?
8 — Kimin arkasında büyük bir masa duruyor?

D — Ohne wen kannst du nicht in die Schule gehen?
E — Worunter schlafen die Kinder?
F — Hinter wem steht ein grosser Tisch?
G — Wodurch geht der Fischer nach Hause?
H — Wofür arbeitet dieser berühmte Arzt?
İ — Ohne was kannst du nicht in die Schule gehen?
K — Woraus sind diese Schuhe?
L — Um wen sitzen die Katzen?

E

Aşağıdaki cümlelerde yanlışlar vardır. Bu yanlışları bulunuz ve doğru şekillerini cevaplar kâğıdının E bölümüne yazınız. Sadece bu doğru şekli yazınız, bütün cümle istenmemektedir. Bu doğru cümle bir isim veya fiil olabilir.

1 — Mit wen macht ihr ein Spaziergang?
2 — Für wem bringst er diese neue Zeitungen?
3 — Seit wann sind Sie in diese Stadt?
4 — Zu wen willst du heute gehst?
5 — Neben wen liegt meine Strümpfe?
6 — Woraus werden die Kinder kommt?
7 — Von wen werdet ihr einen Traktor kauft?
8 — Gegen wem kämpft deine Freunde?

Test 29'un yapılmış şekli

A. 1 — die, dem 2 — ohne 3 — en, en, en 4 — die, zu 5 — die, en, für, die 6 — den, die, es 7 — en, em 8 — sich, den 9 — dem (diesem), en 10 — e, ohne
B. 1 — C 2 — E 3 — H 4 — F 5 — K 6 — İ 7 — D 8 — G
C. 1 — İ 2 — B 3 — F 4 — H 5 — 6 K 7 — G 8 — A
E. 1 — er 2 — sie 3 — ihn 4 — ihnen 5 — sie 6 — sie 7 — en, ihn 8 — ihn 9 — ihn 10 — ihm, ihn

61

LEHRSTÜCK EINUNDSECHZIG

IMPERFEKT — GEÇMİŞ ZAMAN

Şimdiye kadar iki zaman gördük.

1 — Şimdiki zaman

2 — Gelecek zaman

Bunlardan şimdiki zamanın,

Ich schreibe.	Ben yazıyorum.
Sie schläft.	O uyuyor.
Sie lernen Deutsch.	Onlar Almanca öğreniyorlar.

gibi şimdi, şu anda meydana gelen hareketleri, işleri gösterdiğini biliyoruz. Yalnız cümlede bu işin veya hareketin her zaman yapıldığını gösteren «daima, hep, ekseriya,...» gibi kelimeler varsa cümlenin fiili Türkçede geniş zamanda bulunur. Şu halde Türkçede «Şimdiki zaman» ve «Geniş zaman» diye iki ayrı kip bulunmasına rağmen Almancada bunlar bir tek zamanla ifade edilirler.

Ich schreibe oft einen Brief.	Ekseriya bir mektup yazarım.
Sie schläft immer.	O daima uyur.
Sie sprechen immer.	Onlar daima konuşur.

Almanca şimdiki zaman bir cümlenin Türkçeye şimdiki zaman ve geniş zaman kiplerinden hangisini kullanarak çevrilmesi gerektiğini cümlenin anlamından çıkarırız. Cümle her zaman yapılan bir işi, hareketi belirtiyorsa o zaman geniş zamanı kullanabiliriz.

Gelecek zamanın ise

Ich werde schreiben.	Yazacağım.
Sie wird schlafen.	Uyuyacak.
Wir werden lernen.	Öğreneceğiz.

gibi gelecekte yapılacak iş ve hareketleri gösterdiğini öğrendik.

Bu derste **geçmiş zamanı** öğreneceğiz.

Geçmiş zaman geçmişte olmuş hareketleri anlatmak için kullanılır. «Yürüdüm. Uyudun. Aldı.» sözlerindeki fiiller geçmiş zaman halindedirler. Çünkü bunların gösterdiği hareketler geçmişte meydana gelmişlerdir.

Almancada geçmiş zamanı gösteren daha başka kipler bulunduğundan aralarında bir ayırım yapmak için şimdi öğreneceğimiz geçmiş zaman kipinin Almancasını da verdik: **Imperfekt** [imperfekt]

Imperfekt genellikle hikâyelerde kullanılır. Konuşmalarda daha az rastlanır. Konuşmalarda geçmiş zaman belirtmek için daha başka kipler vardır.

Imperfekt gayet kolay teşkil edilir. Almancada, bildiğiniz gibi, her fiil **-en** harfleriyle sona erer. Bu **en** takısını attıktan sonra geriye kalan kısma fiilin kökü denir. Örneğin, **lernen, machen, schreiben** fiillerinin kökü **lern, mach, schreib**'dır. **Imperfekt,** fiilin köküne birtakım takılar ekleyerek yapılır. Aşağıda bu takıları görüyorsunuz:

ich	**-te** [te]
du	**-test** [test]
er	**-te** [te]
sie	**-te** [te]
es	**-te** [te]
wir	**-ten** [ten]
ihr	**-tet** [tet]
sie	**-ten** [ten]
Sie	**-ten** [ten]

Şimdiki zaman da fiilin köküne birtakım ekler ekleyerek yapılıyordu. Şimdiki zaman takılarını **Imperfekt** takılarıyla karşılaştırırsanız birbirlerine çok benzediklerini görürsünüz.

— 3 —

Kökü **lern** olan **lernen** fiiline bu takıları ekleyerek **Imperfekt** şekillerini teşkil edelim.

lernen	öğrenmek
ich lern-te [lernte]	öğren-dim
du lern-test [lerntest]	öğren-din
er lern-te [lernte]	öğren-di
sie lern-te [lernte]	öğren-di
es lern-te [lernte]	öğren-di
wir lern-ten [lernten]	öğren-dik
ihr lern-tet [lerntet]	öğren-diniz
sie lern-ten [lernten]	öğren-diler
Sie lern-ten [lernten]	öğren-diniz

Yukarıda takılar, daha iyi anlayabilmeniz için kökten ayrı yazılmıştır.

Şimdi daha başka fiillerin **Imperfekt** şekillerini teşkil edelim. Bu örnekleri iyice inceleyiniz.

machen	yapmak
ich mach-te	yap-tım
du mach-test	yap-tın
er mach-te	yap-tı
sie mach-te	yap-tı
es mach-te	yap-tı
wir mach-ten	yap-tık
ihr mach-tet	yap-tınız
sie mach-ten	yap-tılar
Sie mach-ten	yap-tınız

zeigen	göstermek
ich zeig-te	göster-dim
du zeig-test	göster-din
er zeig-te	göster-di
sie zeig-te	göster-di
es zeig-te	göster-di

wir zeig-ten	gösterdik
ihr zeig-tet	gösterdiniz
sie zeig-ten	gösterdiler
Sie zeig-ten	gösterdiniz

suchen	aramak
ich such-te	aradım
du such-test	aradın
er such-te	aradı
sie such-te	aradı
es such-te	aradı
wir such-ten	aradık
ihr such-tet	aradınız
sie such-ten	aradılar
Sie such-ten	aradınız

kaufen	satın almak
ich kaufte	satın aldım
du kauftest	satın aldın
er kaufte	satın aldı
sie kaufte	satın aldı
es kaufte	satın aldı
wir kauften	satın aldık
ihr kauftet	satın aldınız
sie kauften	satın aldılar
Sie kauften	satın aldınız?

spielen	oynamak
ich spielte	oynadım
du spieltest	oynadın
er spielte	oynadı
sie spielte	oynadı
es spielte	oynadı
wir spielten	oynadık
ihr spieltet	oynadınız
sie spielten	oynadılar
Sie spielten	oynadınız

besuchen	ziyaret etmek
ich besuchte	ziyaret ettim
du besuchtest	ziyaret ettin
er besuchte	ziyaret etti
sie besuchte	ziyaret etti
es besuchte	ziyaret etti
wir besuchten	ziyaret ettik
ihr besuchtet	ziyaret ettiniz
sie besuchten	ziyaret ettiler
Sie besuchten	ziyaret ettiniz
erzählen	anlatmak
ich erzählte	anlattım
du erzähltest	anlattın
er erzählte	anlattı
sie erzählte	anlattı
es erzählte	anlattı
wir erzählten	anlattık
ihr erzähltet	anlattınız
sie erzählten	anlattılar
Sie erzählten	anlattınız
sagen	söylemek
ich sagte	söyledim
du sagtest	söyledin
er sagte	söyledi
sie sagte	söyledi
es sagte	söyledi
wir sagten	söyledik
ihr sagtet	söylediniz
sie sagten	söylediler
Sie sagten	söylediniz
schenken	hediye etmek
ich schenkte	hediye ettim
du schenktest	hediye ettin
er schenkte	hediye etti
sie schenkte	hediye etti
es schenkte	hediye etti

wir schenkten	hediye ettik
ihr schenktet	hediye ettiniz
sie schenkten	hediye ettiler
Sie schenkten	hediye ettiniz

schwitzen	terlemek
ich schwitzte [şvitste]	terledim
du schwitztest [şvitstest]	terledin
er schwitzte	terledi
sie schwitzte	terledi
es schwitzte	terledi
wir schwitzten	terledik
ihr schwitztet	terlediniz
sie schwitzten	terlediler
Sie schwitzten	terlediniz

Kökleri **-t, -d** veya **-n** harfleriyle biten fiiller **Imferfekt** haline konurken kök ile **Imperfekt** takıları arasına bir **e** eklenir. Yani bu fiiller için **Imperfekt** takıları şu şekildedir:

ich	**-ete**
du	**-etest**
er	**-ete**
sie	**-ete**
es	**-ete**
wir	**-eten**
ihr	**-etet**
sie	**-eten**
Sie	**-eten**

Bu yeni takıların diğerlerinin önüne bir **e** eklemek suretiyle meydana geldiği açıkça görülmektedir. Şimdi bunlara örnekler verelim.

Antworten fiilinin kökü **antwort** şeklindedir. Görüldüğü gibi fiilin kökü **t** ile bitmektedir. Şu halde bu fiili **Imperfekt** yaparken yukarıda verdiğimiz yeni takıları kullanmamız gerekir.

Kolayca anlayabilmeniz için bu örnekte köke eklenen takıları ayrı yazıyoruz.

antworten	cevap vermek
ich antwort-ete [antvortete]	cevap ver-dim
du antwort-etest [antvortetest]	cevap ver-din
er antwort-ete [antvortete]	cevap ver-di
sie antwort-ete [antvortete]	cevap ver-di
es antwort-ete [antvortete]	cevap ver-di
wir antwort-eten [antvorteten]	cevap ver-dik
ihr antwort-etet [antvortetet]	cevap ver-diniz
sie antwort-eten [antvorteten]	cevap ver-diler
Sie antwort-eten [antvorteten]	cevap ver-diniz

Arbeiten fiili de aynı şekilde çekimlenir. **Arbeit** şeklinde olan **kökü t** ile bittiğinden **Imperfekt** yapılırken ona da aynı takılar eklenir.

arbeiten	çalışmak
ich arbeitete	çalıştım
du arbeitetest	çalıştın
er arbeitete	çalıştı
sie arbeitete	çalıştı
es arbeitete	çalıştı
wir arbeiteten	çalıştık
ihr arbeitetet	çalıştınız
sie arbeiteten	çalıştılar
Sie arbeiteten	çalıştınız

Bu şekilde çekimlenen fiillerde **te** harfleri iki kere tekrarlanır. Bunların yazılışına ve okunuşuna çok dikkat ediniz.

Begegnen fiili ise kökü **n** harfiyle bittiği için gene aynı şekilde çekimlenir.

begegnen	karşılaşmak
ich begegn-ete	karşılaştım
du begegn-etest	karşılaştın
er begegn-ete	karşılaştı
sie begegn-ete	karşılaştı
es begegn-ete	karşılaştı
wir begegn-eten	karşılaştık

ihr begegn-etet	karşılaştınız
sie begegn-eten	karşılaştılar
Sie begegn-eten	karşılaştınız

eröffnen	açmak
ich eröffnete	açtım
du eröffnetest	açtın
er eröffnete	açtı
sie eröffnete	açtı
es eröffnete	açtı
wir eröffneten	açtık
ihr eröffnetet	açtınız
sie eröffneten	açtılar
Sie eröffneten	açtınız

Eröffnen fiilinin de kökü **n** harfiyle biter. Onun için o da değişik çekimlenir.

Burada önemli bir noktaya değinmek isteriz: Kökü **n** harfiyle biten her fiile böyle değişık bir çekim uygulanmaz. Örneğin, bu dersin başındaki örneklerde çekimlediğimiz **lernen** fiili kökü **n** ile bitmesine rağmen normal olarak çekimlenir. Bunun gibi **weinen** ve **wohnen** fiilleri de normal bir şekilde çekimlenirler. Kökleri **n** ile biten fiillerin ancak bir kısmı değişik bir şekilde çekimlenirler.

Şimdiye kadar öğrendiğimiz fiiller arasında **zeichnen** ve **öffnen**'in de kökleri **n** ile sona erer. Bunlar değişik çekimlenirler.

zeichnen	'çizmek
ich zeichnete	çizdim
du zeichnetest	çizdin
er zeichnete	çizdi
sie zeichnete	çizdi
es zeichnete	çizdi
wir zeichneten	çizdik
ihr zeichnetet	çizdiniz
sie zeichneten	çizdiler
Sie zeichneten	çizdiniz

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLER

62

LEHRSTÜCK ZWEIUNDSECHZIG

Öğrenilecek kelimeler

der Abend,e [a:bend]	akşam	**sich erinnern (an)**	hatırlamak
bis [bis]	kadar	[zih erinnern]	
dick [dik]	şışman, kalın	**die Fahrkarte,n**	bılet
einander	birbirini,	[fa:rkarte]	
[aynander]	bırbirine	**das Gepäck** [gepek]	yük, bagaj

gestern [gestern]	dün	**das Paket,e** [pake:t]	paket
der Koffer,- [koffer]	bavul	**pfeifen** [pfayfen]	ıslık çalmak, düdük çalmak
langsam [langza:m]	yavaş		
leben [le:ben]	yaşamak	**sich verabschieden** [zih ferapşi:den]	vedalaşmak
mitfahren (*) [mitfa:ren]	birlikte gitmek	**verbringen** [ferbringen]	geçirmek (zaman)
morgen [morgen]	yarın	**winken** [vinken]	el sallamak
noch lange [noh lange]	daha uzun bir süre		

AÇIKLAMALAR

sich erinnern an

Almancada bazı fiiller cümle içinde bir önekle birlikte kullanılır. «Hatırlamak» anlamına gelen **sich erinnern** fiili de **an** önekiyle kullanılır. Hatırladığımız şeyi veya şahsı gösteren ismin önüne **an** önekini getirir, bu ismi **i** - haline sokarız. Dönüşlü bir fiil olan **sich erinnern** ise normal kurala göre çekimlenerek cümledeki yerini alır. Şu halde bu ve buna benzer fiilleri kullanırken öneke özellikle dikkat edeceğiz.

Wir erinnern uns an den Film.	Filmi hatırlıyoruz.
Ich erinnere mich an jenen Abend nicht mehr.	O (şu) akşamı artık hatılamıyorum.
Der Junge kann sich an seinen besten Freund nicht mehr erinnern.	Çocuk en iyi arkadaşını artık hatırlayamıyor.
Ich kann mich an diese Übungen gut erinnern.	Bu çalıştırmaları iyi hatırlayabiliyorum.
Kannst du dich daran erinnern?	Onu (bir cisim) hatırlayabiliyor musun?
Nein, ich kann mich daran nicht mehr erinnern.	Hayır, onu artık hatırlayamıyorum.
Die Schüler können sich an ihren alten Lehrer gut erinnern.	Öğrenciler eski öğretmenlerini iyi hatırlıyabiliyorlar.

Almanca cümledeki **an** öneki Türkçeye hiç çevrilmemektedir. Örneğin, birinci cümlede hatırladığımız şey filim olduğu için bunu gösteren **der Film** ismini i-haline sokup önüne **an** önekini getirdik: **an den Film.** Ve cümle, **Wir erinnern uns an den Film.** şekline geldi, ama Türkçesinde görüldüğü gibi «yanında, bitişiğinde» anlamına gelen **an** öneki Türkçeye çevrilmemektedir. İleride öğreneceğimiz bu çeşit, öneklerle kullanılan başka fiillerde de önek Türkçeye çevrilmez; bunlar artık birer deyim olmuşlardır. Öğrenilecek kelimeler bölümünde bu tip fiilleri kullanıldıkları önekle birlikte vereceğiz.

erinnern an

Sich erinnern an ile farkı dönüşlü olmamasıdır. Onun için önünde **sich** kelimesi yoktur. «Hatırlatmak» anlamına gelir. **An** öneki bu fiille de aynı şekilde kullanılır. Yalnız bu fiili kullanırken dikkat edeceğimiz önemli bir husus vardır: Türkçede «Bana kardeşimi hatırlatıyorsunuz. Öğretmen öğrencilere kelimeleri hatırlatıyor. Babama sözünü hatırlatıyorum.» gibi «hatırlatmak» fiili ile yapılan cümlelerde kendisine birşey hatırlatılan şahsı gösteren isim **e** - halinde bulunur: bana, öğrencilere, babama. Almancada ise bu isim Türkçedekinin tam aksine **i** - halinde bulunur. Eğer bu isim bir şahıs zamiri ise ona tekabül eden **i** - halindeki şahıs zamiri kullanılır.

Das erinnert mich an meinen Onkel.	Bu bana amcamı hatırlatıyor.
Sie erinnern mich an meinen Bruder.	Bana erkek kardeşimi hatırlatıyorsunuz.

Yukarıda iki örnekte kendisine birşey hatırlatılan şahıs «ben» dir. Türkçede bu **e** - halinde, yani «bana» şeklinde bulunmasına rağmen, Almancada **i** - halinde bulunur: **mich. An**'dan sonra gelen isim de daha önce gördüğümüz gibi i - halindedir: **an meinen Onkel, an meinen Bruder** ve **an** Türkçeye çevrilmemektedir.

Dieses Lied erinnert mich an einen Freund.	Bu şarkı bana bir arkadaşımı hatırlatıyor.
Das erinnert uns an unsere Schule.	Bu bize okulumuzu hatırlatıyor.
Die Lehrerin erinnert das Kind an seine Mutter.	Öğretmen (kadın) çocuğa annesini hatırlatıyor.
Der Vater erinnert seinen Sohn an die Hausaufgaben.	Baba oğluna ev ödevlerini hatırlatıyor.
Frau Müller vergisst das Paket auf dem Tisch. Der Verkäufer erinnert sie daran.	Bayan Müller paketi masanın üstünde unutuyor. Satıcı ona onu hatırlatıyor.

bis

«Kadar» anlamına gelir. Daha çok **bis zu** şeklinde, **zu** önekiyle birlikte kullanılır.

Ich fahre bis Ankara.	Ankara'ya kadar gidiyorum.
Auf seinen Reisen kommt er bis Deutschland.	Seyahatlerinde Almanya'ya kadar geliyor.

Ich komme mit dir bis ans Ende der Welt.	Seninle dünyanın sonuna **kadar** gelirim.
Warte bis morgen!	Yarına kadar bekle!
Die Schüler arbeiten von Morgen bis Abend.	Öğrenciler sabahtan akşama kadar çalışıyorlar.
Mein Vater wird mir das Geld bis Ostern schicken.	Babam bana parayı paskalyaya kadar gönderecek.
Kinder bis 10 Jahre dürfen diesen Film nicht sehen.	10 yaşına kadar (olan) çocuklar bu filmi göremez.
Kinder bis zu 10 Jahren dürfen diesen Film nicht sehen.	10 yaşına kadar (olan) çocuklar bu filmi göremez.
Die Soldaten gehen bis zum Bahnhof zu Fuss.	Askerler istasyona kadar yürüyerek gidiyorlar.
Der Hund kommt mit mir bis zu meiner Schule.	Köpek benimle okuluma kadar geliyor.

Yeni öğretilen kelimelerden **mitfahren** ayrılabilen fiillerdendir. Cümle içinde kullanılırken **mit** takısı ayrılır ve cümlenin en sonuna gider. Geriye kalan **fahren** ise normal kurala göre cümledeki yerini alır.

HERR UND FRAU MÜLLER FAHREN NACH ANKARA

Heute fahren Herr und Frau Müller nach Ankara. Frau Müller wird dort in einer Schule Deutsch lehren, aber Inge fährt nicht mit. Sie wird bei der Familie Çelikel zwei Monate bleiben. Dann werden Ahmet und Zeynep im Sommer mit der Familie Müller nach Deutschland fahren und dort einige Monate verbringen.

Herr und Frau Müller werden mit einem Zug fahren. Sie kauften die Fahrkarten vor zwei Tagen. Ahmet wird sie mit dem Jeep seines Vaters bis zum Bahnhof fahren. Recep fährt auch mit ihnen. Er wird die Koffer tragen.

Endlich fahren alle zum Bahnhof. Recep trägt das Gepäck. Der Zug wird nach einigen Minuten abfahren.

Sie verabschieden sich jetzt. Alle sind sehr traurig. Fatma Hanım gibt Frau Müller ein Paket «börek». Sie machte es gestern mit Hatice. «Danke!» sagt Frau Müller. «Wir werden uns immer an unsere glücklichen Tage auf Ihrem Bauernhof erinnern.»

«Hasan Bey!» sagt Herr Müller. «Sie haben jetzt zwei Töchter. Bitte, geben Sie Inge nicht so viel «pilâv» und «börek». Sie ist schon ein dickes Mädchen. Wir werden ihr dann bald grössere Kleider kaufen müssen!»

Endlich pfeift der Zug. Herr Müller und seine Frau steigen ein. «Auf Wiedersehen! Auf Wiedersehen!» Langsam fährt der Zug aus dem Bahnhof. Sie winken noch lange einander.

BAY VE BAYAN MÜLLER ANKARA'YA GİDİYOR

Bay ve Bayan Müller bugün Ankara'ya gidiyorlar. Bayan Müller orada bir okulda Almanca öğretecek, ama Inge birlikte gitmiyor. O Çelikel ailesinin yanında iki ay kalacak. Sonra Ahmet ve Zeynep yazın Müller ailesiyle Almanya'ya gidecekler ve orada birkaç ay geçirecekler.

Bay ve Bayan Müller bir trenle gidecekler. Biletleri iki gün önce satın aldılar. Ahmet onları babasının cipiyle istasyona kadar götürecek. Recep de onlara gidiyor. Bavulları taşıyacak.

Nihayet hepsi istasyona gidiyor. Recep bagajı taşıyor. Tren birkaç dakika sonra hareket edecek.

Şimdi vedalaşıyorlar. Hepsi üzgündür. Fatma Hanım Bayan Müller'e bir paket börek veriyor. Dün onu Hatice ile yaptı. «Teşekkür ederim!» diyor Bayan Müller. «Çiftliğinizdeki mutlu günlerimizi daima hatırlayacağız.»

«Hasan Bey!» diyor Bay Müller. «Şimdi (artık) iki kızınız var. Lütfen, Inge'ye o kadar çok pilav ve börek vermeyiniz. Zaten (şimdiden) şişman bir kız. Sonra yakında ona daha büyük elbiseler satın almaya mecbur kalacağız!»

Nihayet tren düdük öttürüyor. Bay Müller ve hanımı biniyorlar. «Allahaısmarladık! Allahaısmarladık!» Tren yavaş yavaş istasyondan gidiyor. (çıkıyor) Daha uzun bir süre birbirlerine el sallıyorlar.

IMPERFEKT

Geçen ders öğrendiğimiz bu kipe gene örnekler verelim:

bezahlen	ödemek
ich bezahl-te	ödedim

du bezahl-test	odedin
er bezahl-te	ödedi
sie bezahl-te	ödedi
es bezahl-te	ödedi
wir bezahl-ten	ödedik
ihr bezahl-tet	ödediniz
sie bezahl-ten	ödediler
Sie bezahl-ten	ödediniz

mieten	kiralamak
ich miet-ete	kıraladım
du miet-etest	kiraladın
er miet-ete	kiraladı
sie miet-ete	kiraladı
es miet-ete	kiraladı
wir miet-eten	kiraladık
ihr miet-etet	kiraladınız
sie miet-eten	kiraladılar
Sie miet-eten	kiraladınız

Şimdi de bu yeni öğrendiğimiz zamanla cümleler yapalım.

Ich spielte mit meinen Freunden.	Arkadaşlarımla oynadım.
Mein Vater bezahlte die Rechnung.	Babam hesabı ödedi.
Der Bauer arbeitete gestern nicht.	Çiftçi dün çalışmadı.
Ich setzte mich auf deinen Stuhl.	Sandalyene oturdum.
Der Junge verabschiedete sich.	Çocuk vedalaştı.
Wir erinnerten uns an unsere glücklichen Tage.	Mutlu günlerimizi hatırladık.
Die Tochter fragte den Grossvater, aber er antwortete nicht.	Kız büyük babaya sordu, ama o cevap vermedi.
Die Familie frühstückte um sieben Uhr.	Aile saat yedide kahvaltı etti.
Der Arzt mietete eine Wohnung.	Doktor bir ev kiraladı.
Der Schüler machte seine Hausaufgaben.	Öğrenci ev ödevlerini yaptı.
Die Kinder kauften einen Ball.	Çocuklar bir top satın aldılar.
Die Grossmutter erzählte eine Geschichte.	Büyük anne bir hikâye anlattı.
Wir besuchten unsere Bekannten.	Tanıdıklarımızı ziyaret ettik.
Die Schülerinnen liebten ihre Lehrerin sehr.	Kız öğrenciler öğretmenlerini çok seviyorlardı.

Yukarıda gördüğümüz gibi fiili **Imperfekt** halinde bulunan bir cümlenin yapısında bir değişiklik olmaz. Fiil gene bulunması gereken yerde ve diğer öğeler de gerekli yerlerinde bulunurlar. Burada kısa bir hatırlatma yapalım: Cümlenin öznesi tekil bir isimse ikinci yerde fiilin üçüncü tekil şahısla, yani **er, sie, es** ile kullanılan şekli yer alır. Eğer cümlenin öznesi çoğul bir isimse veya birden fazla isimden meydana geliyorsa fiilin çoğul üçüncü şahısla, yani **sie** (sondaki) ile kullanılan şekli ikinci yerde bulunur. Bu hususu şimdiki zamanı ve fiil çekimlerini anlatırken ayrıntılı bir şekilde açıklamıştık.

Aşağıda şimdiki zamanda bulunan cümleler, bunların altında da **Imperfekt** şekilleri verilmiştir. İnceleyiniz.

Meine Mutter wartet vor der Schule.	Annem okulun önünde bekliyor.
Meine Mutter wartete vor der Schule.	Annem okulun önünde bekledi.
Das Kind öffnet das Fenster.	Çocuk pencereyi açıyor.
Das Kind öffnete des Fenster.	Çocuk pencereyi açtı.
Wir reinigen unsere Schuhe.	Ayakkabılarımızı temizliyoruz.
Wir reinigten unsere Schuhe.	Ayakkabılarımızı temizledik.
Der Bruder wohnt in jenem Haus.	Erkek kardeş şu evde oturuyor.
Der Bruder wohnte in jenem Haus.	Erkek kardeş şu evde oturdu.
Ich rauche keine Zigaretten.	Sigara içmiyorum.
Ich rauchte keine Zigaretten.	Sigara içmedim.
Das rote Auto gehört unserem Onkel.	Kırmızı otomobil amcamıza aittir.
Das rote Auto gehörte unserem Onkel.	Kırmızı otomobil amcamıza aitti.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

Almancada «sabahleyin, yarın, Cuma günü, yazın, bu sene» gibi zaman bildirmeler **an** ve **in** öneklerinden yararlanarak yapılır. Bunlardan bir kısmını daha önce öğrenmiştik. Gene de hepsini genel olarak kısaca inceleyelim.

a. Günün zamanları ve günler

Sabah, öğle, öğleden sonra, akşam gibi günün zamanları veya günlerle ilgili bir zaman bildirme yapmak istiyorsak **an** önekini kullanırız. Bu önek, yukarıda adı geçen isimlerin artikeli **der** olduğu için hepsinin önünde **am** şeklinde bulunur. (Biliyorsunuz ki **am, an dem** kelimelerinin kısaltılmış şeklidir.)

Wir frühstücken am Morgen.	Sabahleyin kahvaltı ediyoruz.
Wir schreiben unsere Hausaufgaben am Vormittag.	Ev ödevlerimizi öğleden önce yazıyoruz.
Mein Vater ist am Mittag nicht zu Hause.	Babam öğleyin evde değildir.
Die Mutter schläft am Nachmittag.	Anne öğleden sonra uyuyor.
Am Abend waschen sich die Kinder.	Çocuklar akşamleyin yıkanıyorlar.
Die Schüler gehen am Sonntag nicht in die Schule.	Öğrenciler pazar günü okula gitmiyorlar.
Die Tante kommt am Mittwoch.	Teyze çarşamba günü geliyor.
Ich gehe am Donnerstag ins Kino.	Perşembe günü sinemaya gidiyorum.
Kannst du am Sonnabend zu mir kommen?	Cumartesi günü bana gelebilir misin?

b. Haftalar aylar, seneler ve mevsimler.

Bunlarla ilgili bir zaman bildirme yaparken **in** önekini kullanırız. **In** bunlardan **artikeli der** (ve **das**) olanların önünde **im** şeklinde bulunur.

Die Schwester kommt in dieser Woche.	Kız kardeş bu hafta geliyor.
Im April fahren wir nach Deutschland.	Nisan'da Almanya'ya gidiyoruz.
Ich kann im August nach İzmir kommen.	Ağustos'ta İzmir'e gelebilirim.
Wir kauften dieses Haus im Jahr 1963.	Bu evi 1963 yılında satın aldık.
Meine Schwester wird in diesem Jahr hier bleiben.	Kız kardeşim bu sene burada kalacak.
Im Sommer gehen wir nicht in die Schule.	Yazın okula gitmeyiz.
Im Winter ist das Wetter kalt.	Kışın hava soğuktur.
Die Bäume sind im Frühling grün.	Ağaçlar ilkbaharda yeşildir.

Test 31

İMTİHAN 6

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Ich kaufe einen rot... Hut für meine klein... Schwester. 2 — Dieser rot... Hut ist gröss... ..... dein grün... Hut. 4 — Seit wann arbeitet der Bauer in dies... gross... Bauernhof? 5 — Wir gehen ... Hauptstrasse entlang zu unser... Schule. 6 — Mein Vater wird eine neu... Mappe für ..... (ich) kaufen. 7 — Der Vater muss für .. ... Familie arbeiten. 8 — Die Kinder werfen den Ball gegen ..... Fenster dies... gross... Ladens. 9 — Mein Paket ist nicht ..... gross ..... dein Paket. 10 — Der Sohn des Lehrer... ist fleissig... .. ... der Sohn ..... Fischers. 11 — Die klein... Kinder können sich an ihr. . Grossvater nicht erinnern. 12 — ..... Dienstag werden wir unsere Grossmutter besuchen. 13 — ..... Sommer ist das Wetter sehr heiss. 14 — Der Lehrer erinnert ..... an sein... alt... Schüler nicht mehr. 15 — Wir werden bis zu dies ..... hoh . . Hügel . .... Fuss gehen.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Der berühmte Arzt kauft diese Pfeife für seinen Bruder.	A — Neyin yanında oturuyorsunuz?
2 — Der berühmte Arzt kaufte diese Pfeife für seinen Bruder.	B — Babamın otomobili senin babanın otomobilinden daha güzeldir.
3 — Das Auto meines Vaters ist schöner als dein Auto.	C — Hizmetçi kız ağır paketi bahçeden geçerek mutfağa taşıyor.
4 — Das Auto meines Vater ist so schön wie dein Auto.	D — Doktorlar ne hakkında konuşuyor?
5 — Das Auto meines Vaters ist am schönsten.	E — Babamın otomobili senin otomobilin kadar güzeldir.
6 — Wovon sprechen die Ärzte?	F — Meşhur doktor bu pipoyu erkek kardeşi için satın alıyor.

7 — **Mit wem willst du nicht arbeiten?**
8 — **Bei wem wohnen Sie?**
9 — **Wobei sitzen Sie?**
10 — **Die Magd trägt das schwere Paket durch den Garten in die Küche.**

G — Babamın otomobili en güzeldir.
H — Kiminle çalışmak istemiyorsun?
İ — Babamın otomobili senin otomobilinden daha güzeldir.
K — Meşhur doktor bu pipoyu erkek kardeşi için satın aldı.
L — Kimin yanında oturuyorsunuz? (ikâmet etmektesiniz.)
M — Babamın otomobili senin otomobilinden daha güzeldir.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Çiftçi taşı köpeğe karşı atıyor.	**A — Zeynep erzählt eine Geschichte.**
2 — Mehmet sınıfın en tembel öğrencisidir.	**B — Der gelbe Tisch ist kleiner als der grüne Tisch.**
3 — Bu çocuk en iyi arkadaşımdır.	**C — Woraus ist diese Mappe?**
4 — Teyzesi annem kadar şişman değildir.	**D — Worüber ist die Geschichte?**
5 — Sarı masa yeşil masadan daha küçüktür.	**E — Die Schüler und der Lehrer lachte.**
6 — Bu çanta nedendir?	**F — Zeynep erzählte eine Geschichte.**
7 — Zeynep bir hikâye anlattı.	**G — Dieses Kind ist mein bester Freund.**
8 — Öğrenciler ve öğretmen güldü.	**H — Der Bauer wirft den Stein gegen den Hund.**
9 — Hikâye ne hakkında?	**İ — Der Bauer wirft den Stein dem Hund gegenüber.**
10 — Sonbaharda sıcak giyiniriz.	**K — Die Schüler und der Lehrer lachten.**
	L — Seine Tante ist nicht so dick wie meine Mutter.
	M — Mehmet ist der faulste Schüler der Klasse.
	N — Im Herbst ziehen wir uns warm an.

D

Aşağıdaki cümlelerde bazı yerler boş bırakılmıştır. Her cümlenin altında verilen dört kelimeden hangisinin bu boş yere gelmesi gerektiğini bulunuz ve cevaplar kâğıdına sadece bu kelimenin önündeki harfi yazınız.

1 —Ich kann ..... dieses Buch nicht geben.
a. dich b. dir c. du d. deinem
2 — Der Vater ..... diese Bücher für seinen Sohn.
a. wird b. spielt c. kaufte d. isst
3 — Das Kind sitzt mit ..... Hund neben dem Baum.
a. seinem b. sein c. ihrem d. dieser
4 — ..... schreibst du deine Hausaufgaben?
a. was b. woraus c. womit d. worum
5 — Die Freunde verabschieden ..... und gehen nach Hause.
a. mich b. einander c. sich d. mit ihnen
6. Wir erinnern uns ..... Vater nicht.
a. von unserem b. an unseren c. unserem d. unseren
7 — Meine Schwester ist ..... alt wie dein Bruder.
a. so b. als c. wie d. älter
8 — Die Schüler sitzen um ..... Tisch.
a. dem b. hinter dem c. den d. die
9 — Meine Schuhe sind ..... Leder.
a. von b. mit c. der d. aus
10 — Der Junge besucht seine Bekannten ..... Sonntag.
a. im b. am c. um d. wann

E

Aşağıdaki cümleleri geçmiş zaman haline getiriniz. Cevap olarak sadece cümlenin fiilinin yeni şeklini yazınız. Bütün cümleyi katiyen yazmayınız.

1 — Das Kind spielt mit seinen Freunden.
2 — Wir machen einen Spaziergang.
3 — Öffnest du die Tür?
4 — Die Mutter kocht Fleisch.
5 — Die Schüler beantworten die Fragen des Lehrers.
6 — Zeynep zeichnet eine Landkarte in ihr Heft.
7 — Der Mann putzt seine Zähne.
8 — Der Fischer klopft an die Tür.
9 — Er verwendet keine Serviette beim Essen.
10 — Der Arzt kämpft gegen die Krankheiten.

warten ve **lieben** fiillerinin geçmiş zamanlarını teşkil edip, çekimleyiniz. Türkçelerini yazmanıza lüzum yoktur.

İmtihan 5'in yapılmış şekli

A. 1 — mit, auf 2 — bei 3 — gegenüber 4 — aus 5 — mit, in 6 — mit, ins 7 — aus, zu 8 — nach, in 9 — seit, mit, in, vor 10 — nach, ins 11 — mit, in 12 — seit, mit 13 — aus, mit, nach 14 — zu 15 — zu, zu

B. 1 — M 2 — H 3 — S 4 — O 5 — R 6 — K 7 — E 8 — D 9 — L 10 — T 11 — P 12 — N 13 — C 14 — İ 15 — F

C. 1 — F 2 — İ 3 — H 4 — T 5 — N 6 — Ü 7 — K 8 — U 9 — R 10 — S 11 — C 12 — P 13 — L 14 — M 15 — E

E. 1 — sich 2 — euch 3 — sich 4 — sich 5 — sich 6 — mich, mich 7 — uns 8 — sich 9 — dich 10 — sich

F. 1 — Die Mutter dieses Arztes wird uns heute nicht besuchen.
2 — Ärgere dich nicht! Ich kann deine Hausaufgaben machen.
3 — Dürfen wir dieses rote Kleid unserer Mutter zeigen?

Test 30'un yapılmış şekli

A. 1 — -st, e 2 — wem, der 3 — wem 4 — wen, en 5 — wen, t, den 6 — wen 7 — wem, die 8 — t, nach 9 — wem, e 10 — wen (was), em

B. 1 — E 2 — İ 3 — G 4 — H 5 — D 6 — K 7 — F 8 — A

C. 1 — B 2 — H 3 — G 4 — K 5 — E 6 — L 7 — İ 8 — F

E. 1 — wem, einen 2 — wen, du (bringt), neuen 3 — dieser 4 — wem, gehen 5 — wem, liegen 6 — kommen 7 — wem, kaufen 8 — wen, kämpfen

63

LEHRSTÜCK DREIUNDSECHZIG

IMPERFEKT (devam)

Önce geçen ders öğrendiklerimizi kısaca tekrarlayalım.

Imperfekt Almancada geçmiş zamanı gösteren bir fiil kipidir. Bu kip daha çok hikâyelerde kullanılır. Bir fiilin **Imperfekt** şeklini bu fiilin köküne aşağıdaki takıları ekleyerek teşkil ederiz.

ich	**-te**
du	**-test**
er ,sie, es	**-te**
wir	**-ten**
ihr	**-tet**
sie	**-ten**
Sie	**-ten**

Örnek olarak **wecken** fiilini alalım. Fiilin kökü **weck** şeklindedir. O halde bu köke yukarıdaki takıları ekleyerek **wecken**'in **Imperfekt** şeklini teşkil edebiliriz:

wecken	uyandırmak
ich weck-te	uyandır-dım
du weck-test	uyandır-dın
er weck-te	uyandır-dı
sie weck-te	uyandır-dı
es weck-te	uyandır-dı
wir weck-ten	uyandır-dık

ihr weck-tet	uyandır-dınız
sie weck-ten	uyandır-dılar
Sie weck-ten	uyandır-dınız

Bu örnekte görüyoruz ki bir fiil üçüncü tekil şahıslar için **Imperfekt**-te aynı takıları alır: **er weckte, sie weckte, es weckte.** Onun için bundan sonra şimdiki zamandaki çekimlerde yaptığımız gibi üçüncü şahsı gösteren bu kelimeleri «**er, sie, es**» şeklinde yanyana yazıp yanlarında da fiilin aldığı şekli vereceğiz. Yani her üç kelimeyi de teker teker alt alta yazmayacağız, çünkü fiil her üçü için aynı şekildedir. Bunları teker teker alt alta yazmak lüzumsuz bir tekrar olur.

Yukarıdaki örnekte fiilin birinci ve üçüncü tekil şahıslar için aynı takıları aldığını görüyoruz: **ich weckte - er, sie, es weckte.**

Birinci ve üçüncü çoğul şahıslar için de durum aynıdır: **wir weckten - sie weckten.**

Geçen derste öğrendiğimiz önemli bir husus da kökü **t** veya **d** ile biten fiillerin **Imperfekt**lerinin teşkil edilmesiydi. Kökü bu harflerle biten fiillere de şu takılar ekleniyordu:

ich	**-ete**
du	**-etest**
er, sie, es	**-ete**
wir	**-eten**
ihr	**-etet**
sie	**-eten**
Sie	**-eten**

Bu yeni takıların diğerlerinin önüne bir **e** eklemek suretiyle meydana getirildiği açıkça görülüyor. Şu halde bu yukarıdakiler diğer takıların bir özel halidir ve aslında değişen birşey yoktur.

Bu duruma örnek olarak **beantworten** fiilini alalım. Fiilin kökü **beantwort** şeklindedir ve **t** ile biter. Bu köke yukarıdaki takıları ekleyerek fiili **Imperfekt** yapalım:

beantworten	cevaplandırmak
ich beantwort-ete	cevaplandır-dım
du beantwort-etest	cevaplandır-dın
er, sie, es beantwort-ete	cevaplandır-dı
wir beantwort-eten	cevaplandır-dık
ihr beantwort-etet	cevaplandır-dınız
sie beantwort-eten	cevaplandır-dılar
Sie beantwort-eten	cevaplandır-dınız

— 3 —

Yukarıda verdiğimiz her iki örnekte de takılar daha iyi seçilebilmeleri için ayrı yazılmıştır. Aslında fiile bitişik yazılırlar.

Imperfekt şekilleri yukarıda izah edilen şekilde teşkil edilen fiilleri DÜZENLİ FİİLLER diye adlandıracağız. Başka bir deyimle DÜZENLİ FİİLLER köklerine yukarıda gösterilen iki çeşit takıdan birisini eklemek suretiyle **Imperfekt** yapılırlar.

Bu derste DÜZENSİZ FİİLLERİ inceleyeceğiz. Düzensiz fiiller, adlarından da belli olduğu gibi geçmiş zamana, yani **Imperfekte** çevrilirken yukarıda verdiğimiz kurala uymazlar, köklerine bu takıları almazlar. Bu çeşit fiiller geçmiş zamanda tamamen değişirler. Bu nedenle düzensiz fiilleri öğrenirken geçmiş zamanda aldıkları şekilleri de birlikte ezberlemek gerekir. Biz derslerimizde «Öğrenilecek kelimeler» bölümünde yeni fiiller verirken bunlardan düzensiz olanlarının yanında geçmiş zamanda aldıkları şekilleri de vereceğiz. Şu halde yanında birşey olmayan fiiller düzenli demektir.

Örneğin, **sehen** fiili düzensiz bir fiildir. Geçmiş zamanda, yani **Imperfekt** şeklinde kökü **sah** [za:] şeklini alır ve fiil şu şekilde çekimlenir:

ich sah	gördüm
du sah-st [za:st]	gördün
er sah	gördü
sie sah	gördü
es sah	gördü
wir sah-en [za:en]	gördük
ihr sah-t [za:t]	gördünüz
sie sah-en	gördüler
Sie sah-en	gördünüz

Düzensiz fiillerin özelliklerini kısaca şöyle özetleyebiliriz:

a. **Imperfektte** kökleri değişir. Örneğin, **sehen, sah** olur. Nasıl değiştiğini bulmak için bir kural yoktur. Onun için düzensiz fiillerin **Imperfekt** şekli bu fiiller öğretilirken birlikte verilir veya ayrıca özel listelerle gösterilir. İleride size bütün düzensiz fiillerin geçmiş zamanlarını veren bir liste göndereceğiz.

b. Düzensiz fiillerin bu değişen kökleri şahıslara göre çekimlenirken bazı takılar alır. Yalnız birinci tekil şahıs **(ich)** ve üçüncü tekil şahıslarda **(er, sie, es)** kök hiçbir takı almaz. Örnekte de **sah** şeklinde olan

kök birinci ve üçüncü şahıslarda hiç takı almamıştır: **ich sah; er, sie, es sah.**

Buna göre düzensiz fiillerin **Imperfektte** köklerine aldıkları takıları şöyle sıralayabiliriz:

ich	(takı almaz)
du	**-st** [st]
er	(takı almaz)
sie	(takı almaz)
es	(takı almaz)
wir	**-en** [en]
ihr	**-t** [t]
sie	**-en** [en]
Sie	**-en** [en]

Eğer dikkat edecek olursanız bunlar fiil kökünün şimdiki zamanda ve düzenli fiillerin **Imperfekt** şeklinde aldıkları takılara çok benzemektedirler. Bu husus yukarıdaki takıları kolayca aklımızda tutmanızı sağlayacağı gibi hepsini birbirine karıştırmanıza da sebep olabilir. Her üç haldeki takıları iyice öğreniniz.

Bu verdiğimiz takılara göre düzensiz bir fiil olan **gehen**'in **Imperfekt** şeklini teşkil edelim. **Gehen**'in kökü **Imperfektte ging** [ging] şeklindedir. Şu halde şöyle çekimleyebiliriz:

	gehen	gitmek
ich	**ging**	gittim
du	**ging-st** [gingst]	gittin
er, sie, es	**ging**	gitti
wir	**ging-en** [gingen]	gittik
ihr	**ging-t** [gingt]	gittiniz
sie	**ging-en**	gittiler
Sie	**ging-en**	gittiniz

Birinci **(ich)** ve üçüncü şahıslarda **(er, sie, es)** kök **(ging)** hiç takı eklenmeden kullanılmıştır. Diğer şahıslar için gerekli takıları almıştır.

Düzensiz fiiller de Türkçeye aynı şekilde çevrilirler ve cümlede aynı düzenli fiiller gibi kullanılırlar. Özellikleri köklerinin değişmesidir.

Aşağıda şimdiye kadar öğrendiğimiz düzensiz fiilleri ve bunların geç-

miş zaman için kullanılan şekillerini, yani geçmiş zamanda köklerinin ne şekle girdiğini veriyoruz.

Fiil	Okunuşu	Imperfekti	Okunuşu
abfahren (*)	[abfa:ren]	**fuhr .... ab**	[fu:r ... ab]
ankommen (*)	[ankommen]	**kam .... an**	[ka:m ... an]
sich anziehen (*)	[zih antsi:en]	**zog sich .... an**	[tso:g zih...an]
aufstehen (*)	[aufşte:en]	**stand .... auf**	[ştand ... auf]
aussteigen (*)	[ausştaygen]	**stieg .... aus**	[şti:g ... aus]
sich ausziehen (*)	[zih austsi:en]	**zog sich .... aus**	[tso:g zih...aus]
beginnen	[beginnen]	**begann**	[began]
bekommen	[bekommen]	**bekam**	[beka:m]
bleiben	[blayben]	**blieb**	[bli:b]
brechen	[brehen]	**brach**	[bra:h]
bringen	[bringen]	**brachte**	[brahte]
denken	[denken]	**dachte**	[dahte]
einsteigen (*)	[aynştaygen]	**stieg .... ein**	[şti:g...ayn]
eintreten (*)	[ayntre:ten]	**trat .... ein**	[tra:t...ayn]
essen	[essen]	**ass**	[a:s]
fahren	[fa:ren]	**fuhr**	[fu:r]
finden	[finden]	**fand**	[fand]
fliegen	[fli:gen]	**flog**	[flo:g]
geben	[ge:ben]	**gab**	[ga:b]
gefallen	[gefallen]	**gefiel**	[gefi:l]
gehen	[ge:en]	**ging**	[ging]
gewinnen	[gevinnen]	**gewann**	[gevan]
haben	[ha:ben]	**hatte**	[hatte]
hängen	[hengen]	**hing**	[hing]
heben	[he:ben]	**hob**	[ho:b]
heissen	[haysen]	**hiess**	[hi:s]
helfen	[helfen]	**half**	[half]
kennen	[kennen]	**kannte**	[kante]
kommen	[kommen]	**kam**	[ka:m]
laufen	[laufen]	**lief**	[li:f]
lesen	[le:zen]	**las**	[la:z]
liegen	[li:gen]	**lag**	[la:g]

Fiil	Okunuşu	Imperfekti	Okunuşu
mitfahren (*)	[mitfa:ren]	**fuhr....mit**	[fu:r..mit]
mitkommen (*)	[mitkommen]	**kam .... mit**	[ka:m...mit]
nehmen	[ne:men]	**nahm**	[na:m]
pfeifen	[pfayfen]	**pfiff**	[pfif]
raten	[ra:ten]	**riet**	[ri:t]
rufen	[ru:fen]	**rief**	[ri:f]
schieben	[şi:ben]	**schob**	[şo:b]
schlafen	[şla:fen]	**schlief**	[şli:f]
schliessen	[şli:sen]	**schloss**	[şlos]
schreiben	[şrayben]	**schrieb**	[şri:b]
schweigen	[şvaygen]	**schwieg**	[şvi:g]
sehen	[ze:en]	**sah**	[za:]
sein	[zayn]	**war**	[va:r]
singen	[zingen]	**sang**	[zang]
sitzen	[zittsen]	**sass**	[za:s]
sprechen	[şprehen]	**sprach**	[şpra:h]
stehen	[şte:en]	**stand**	[ştand]
stehlen	[şte:len]	**stahl**	[şta:l]
tragen	[tra:gen]	**trug**	[tru:g]
trinken	[trinken]	**trank**	[trank]
tun	[tu:n]	**tat**	[ta:t]
verbringen	[ferbringen]	**verbrachte**	[ferbrahte]
sich verhalten	[zih ferhalten]	**verhielt sich**	[ferhi:lt zih]
verlieren	[ferli:ren]	**verlor**	[ferlo:r]
verstehen	[ferşte:en]	**verstand**	[ferştand]
verwenden	[fervenden]	**verwendete**	[fervendete]
		verwandte	[fervandte]
waschen	[vaşen]	**wusch**	[vuş]
werfen	[verfen]	**warf**	[varf]
wissen	[vissen]	**wusste**	[vuste]

Düzensiz fiillerin **Imperfekt**lerini incelerken bunları, köklerinin **Imperfekt**te aldığı şekillere göre bir takım gruplara ayırmak mümkündür.

a. **Imperfekt**te köklerinin sesli harfi (veya harfleri) değişerek **i** veya **ie** olanlar

schreiben-schrieb, laufen-lief, rufen-rief, gehen-ging, bleiben-blieb

b. **Imperfekt**te köklerinin sesli harfi **a** olanlar

lesen-las, singen-sang, kommen-kam, stehen-stand

c. **Imperfekt**te köklerinin sesli harfi **u** olanlar

fahren-fuhr, waschen-wusch

d. **Imperfekt**te köklerinin sesli harfi **o** olanlar
fliegen-flog, heben-hob, schieben-schob

Böyle bir gruplandırma size düzensiz fiillerin **Imperfekt**lerini öğrenirken pek bir fayda sağlamaz. Onun için biz de üzerinde çok az durduk. Önemli olan yukarıdaki listede verilen düzensiz fiillerin **Imperfekt**lerini iyice bilmenizdir. Hepsini tereddütsüz bilene kadar çalışınız ve ezberleyiniz.

Yanlarında (*) işareti bulunan ayrılabilen fiillerin **Imperfekt**ini bu listede verdik. Bu konudaki gerekli açıklamayı gelecek derste yapacağız.

Şimdi bu listeden yararlanarak birkaç düzensiz fiilin **Imperfekt**ini çekimleyelim.

Beginnen'in **Imperfekt**i için listeye bakarsak başında «**Imperfekti**» yazılı sütunda **beginnen**'in hizasında **begann** kelimesini görürüz. Şu halde **beginnen**'in kökü **Imperfekt**te, yani geçmiş zamanda **begann** şeklini alır. Daha önceden düzensiz fiilleri çekimlemek için gerekli takıları da öğrendiğimize göre fiilin **Imperfekt**ini şu sekilde çekimleriz:

	beginnen	başlamak
ich	**begann** [began]	başladım
du	**begannst** [beganst]	başladın
er, sie, es	**begann** [began]	başladı
wir	**begannen** [beganen]	başladık
ihr	**begannt** [begant]	başladınız
sie	**begannen** [beganen]	başladılar
Sie	**begannen** [beganen]	başladınız

Şimdi başka bir fiil alalım. **Bekommen'in Imperfekt**ine bakarsak **bekam** olduğunu görürüz. **Bekommen** fiilinin kökü **Imperfekt**te **bekam** oluyor. Ve **bekommen**'i gene şu şekilde çekimleriz:

	bekommen	almak
ich	**bekam** [beka:m]	aldım
du	**bekamst** [beka:mst]	aldın
er, sie, es	**bekam** [beka:m]	aldı
wir	**bekamen** [beka:men]	aldık
ihr	**bekamt** [beka:mt]	aldınız
sie	**bekamen** [beka:men]	aldılar
Sie	**bekamen** [beka:men]	aldınız

Geben'in kökü ise **Imperfekt**te gab şeklinde değişiyor. Çekimi de şöyle olur:

	geben	vermek
ich	**gab** [ga:b]	verdim
du	**gabst** [ga:bst]	verdin
er, sie, es	**gab** [ga:b]	verdi
wir	**gaben** [ga:ben]	verdik
ihr	**gabt** [ga:bt]	verdiniz
sie	**gaben** [ga:ben]	verdiler
Sie	**gaben** [ga:ben]	verdiniz

Bringen'in **Imperfekti** olarak listede **brachte** kelimesini görüyoruz.

	bringen	getirmek
ich	**brachte** [brahte]	getirdim
du	**brachtest** [brahtest]	getirdin
er, sie, es	**brachte** [brahte]	getirdi
wir	**brachten** [brahten]	getirdik
ihr	**brachtet** [brahtet]	getirdiniz
sie	**brachten** [brahten]	getirdiler
Sie	**brachten** [brahten]	getirdiniz

Birinci çoğul şahısta **(wir)** köke (yani **brachte**'ye) **-en** eklenmesi gerekirken burada kök zaten **e** ile bittiği için sadece **n** eklenmiştir.

Yukarıdaki listede verdiklerimizin düzensiz fiiller olduğunu belirtmiştik. Şimdiye kadar öğrendiğimiz fiillerden bu listede olmayanlar düzenli fiillerdendir. Bu düzenli fiillerin bir kısmını hatırlatalım:

antworten, arbeiten, sich ärgern, ausmachen, bellen, besuchen, bezahlen, begegnen, bestellen, bedeuten, brauchen, beantworten, danken, drehen, entschuldigen, erzählen, eröffnen, fragen, füttern, sich freuen, führen, fehlen, frühstücken, gehören, hören, holen, handeln, kochen, kaufen, kosten, kämpfen, klopfen, lachen, lieben, legen, lehren, lernen, mieten, machen, öffnen, putzen, rauchen, reinigen, sich rasieren, sagen, setzen, spielen, stellen, stecken, suchen, säen, schwitzen, schenken, schütteln, schmecken, übersetzen, verwenden (bu fiil düzensiz olarak da çekimlenebilir, listeye bakınız), ***verbessern, verkaufen, warten, wohnen, sich wundern, weinen, wecken, zeigen, zurückkehren, zeichnen, zählen, leben, sich erinnern, winken, sich verabschieden***

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

64

LEHRSTÜCK VIERUNDSECHZIG

Öğrenilecek kelimeler

die Adresse,n [adresse]	adres	**erfreuen** [erfroyen]	sevindirmek
das Alter,- [alter]	yaş	**erhalten** [erhalten]	almak
der Brieffreund,e [bri:ffroynd]	mektup arkadaşı	**erhielt** [erhi:lt]	**erhalten**'in Imperfekti
		das Fahrrad,..er [fa:rrad]	bisiklet

freundlich [froyndlih]	arkadaşça, candan, samimi	**letzt-** [letst]	sonuncu, geçen
froh [fro:]	sevinçli, neşeli	**lieb** [li:b]	sevgili
fröhlich [frö:lih]	neşeli, sevinçli	**das Mal,e** [ma:l]	defa, kere
geehrt [gee:rt]	sayın	**modern** [modern]	modern
der Gruss,..e [gru:s]	selâm	**nächst/-** [ne:kst]	en yakın, gelecek, ertesi
grüssen [grü:sen]	selâm vermek, selâmlamak	**reparieren** [repari:ren]	tamir etmek
herzlich [hertslih]	samimi, kalpten	**schicken** [şiken]	göndermek
das Hobby [hobi] (çoğulu: **Hobbies**)	zevk için meşguliyet, merak, hobi	**schon** [şo:n]	artık, (daha)
		die See,n [ze:]	deniz
		der See,n [ze:]	göl
hochachtungsvoll [hohahtungsfol]	derin saygılarımla	**vermissen** [fermissen]	yokluğunu hissetmek, aramak
die Illustrierte.n [illustri:rte]	(resimli) mecmua	**vorig/-** [forig]	geçen, önceki
		wunderbar [vunderba:r]	şahane, fevkalâde

AÇIKLAMALAR

bekommen **erhalten** **nehmen** **holen**

Bu kelimelerin dördünün de Türkçe karşılıklarını «almak» şeklinde verdik. Ama aralarında önemli farklar vardır.

Bekommen, aslında «bir şahıs (veya bir cisim) tarafından gönderilen, verilen bir şeyi almak, elde etmek» demektir. Tabi biz bunu cümle içinde kullanırken uzun uzun açıklamasını yapmayız ve sadece «almak» deriz.

Ich bekomme einen Brief von meinem Freund.	Arkadaşımdan bir mektup alıyorum.
Der Schüler bekommt keine Antwort auf seine Frage.	Öğrenci sorusuna bir cevap almıyor.
Der Junge bekommt etwas Geld von seinem Vater.	Çocuk babasından biraz para alıyor.
Mein Freund bekam ein Paket von seinem Bruder.	Arkadaşım erkek kardeşinden bir paket aldı.

Erhalten de **bekommen** ile hemen hemen aynı anlamdadır. O da «verilen, gönderilen birşeyi almak, elde etmek» şeklinde Türkçeye çevrilebilir. **Erhalten** düzensiz bir fiildir. Onun için «Öğrenilecek kelimeler»

bölümünde altında **Imperfekti** de verilmiştir: **erhielt.** Şimdiki zamanda çekimi özel bir durum gösterir. Dersin sonunda çekimi verilmiştir.

Die Mutter erhält einen Brief von ihrem Sohn.	Anne oğlundan bir mektup alıyor.
Wir erhalten eine Antwort	Bir cevap alıyoruz.
Wir erhalten eine Antwort auf unseren Brief.	Mektubumuza bir cevap alıyoruz.
Der Mann erhielt gute Nachrichten von seinem Nachbarn.	Adam komşusundan iyi haberler aldı.
Ich erhalte keine Nachricht von ihm.	Ondan hiçbir haber almıyorum.
Der Student erhält kein Geld von seiner Familie.	Öğrenci ailesinden hiç para almıyor.

Nehmen, «birşeyi kendi isteği ile almak, kavramak, tutmak, eline almak, birşeyi (biraz sertçe, kabaca) almak, kapmak bir yiyecek maddesini, içeceği almak, (yani yemek, içmek)» anlamlarına gelir. Kullanıldığı yerler ve haller çoktur. Aşağıdaki örnek cümleleri inceleyiniz:

Die Magd nimmt den Eimer und trägt Wasser in die Küche.	Hizmetçi kovayı alıyor ve mutfağa su taşıyor.
Nimm jenen Korb und trage die Steine in den Garten!	Şu sepeti al ve taşları bahçeye taşı!
Die Mutter nimmt ihr Kind an der Hand.	Anne çocuğunu elinden tutuyor.
Ich nehme Unterricht. Ich will Deutsch lernen.	Ders alıyorum. Almanca öğrenmek istiyorum.
Meine Schwester nimmt auch Unterricht.	Kızkardeşim de ders alıyor.
Wollen Sie ein Glas Wein nehmen?	Bir bardak şarap almak (içmek) ister misiniz?
Das Kind nimmt das zweite Frühstück.	Çocuk ikinci kahvaltıyı alıyor. (yiyor)
Der Vater nimmt seinen Sohn in die Arme.	Baba oğlunu kollarına alıyor.
Der Arzt nimmt den Hut vom Kopf und geht ins Zimmer.	Doktor başından şapkayı (şapkasını) alıyor ve odaya gidiyor.
Der Junge nimmt ein Taschenmesser aus seiner Mappe.	Çocuk çantasından bir çakı alıyor.
Unser Freund nimmt einen Ball aus dem Schrank.	Arkadaşımız dolaptan bir top alıyor.

Die Magd nimmt das kleine Kind aus der Schule.	Hizmetçi küçük çocuğu okuldan alıyor.
Warum nimmst du die Lampe vom Tisch?	Niçin lâmbayı masadan alıyorsun?
Nimm einen Stuhl und setz dich neben mich!	Bir sandalye al ve benim yanıma otur!

Holen, «gidip almak, (veya gelip almak), alıp getirmek, arayıp bulup getirmek» anlamlarına gelir ve görüldüğü gibi diğerlerinden kesinlikle ayrılır.

Das Mädchen holt Brot vom Nachbarn.	Kız komşudan ekmek alıyor.
Ich hole meinen Bruder von der Schule.	Erkek kardeşimi okuldan alıyorum.
Warte hier! Ich hole einen Stuhl.	Burada bekle! Bir sandalye alıyorum.
Die Frau geht in die Küche und holt die Butter.	Kadın mutfağa gidiyor ve tereyağı(nı) alıyor.
Wir gehen nach Hause und holen einen Tisch.	Eve gidiyoruz ve bir masa alıyoruz.
Die Schüler gehen im Sommer in die Schule und holen ihre Bilder.	Öğrenciler yazın okula gidiyorlar ve resimlerini alıyorlar.

Holen yukarıdaki örneklerin hemen hemen hepsinde «gidip almak (veya alıp getirmek)» anlamındadır. Ama bu cümlelerin Türkçelerini verirken **holen'i** sadece «almak» diye çevirdik.

Türkçeye aynı şekilde çevrilen bu dört fiili ve bunlarla yaptığımız cümleleri iyice inceleyiniz. Türkçe bir cümlede «almak» fiilini görünce bu cümleyi Almancaya çevirirken bu «almak»ın hangi anlamda kullanıldığını ve bu anlamın **bekommen, erhalten, nehmen, holen** fiillerinden hangisinin anlamına uyduğunu bulun ve ona göre kullanınız.

das Mal

«defa» şeklinde Türkçeye çevirdiğimiz bu kelimeyi önüne çeşitli sıfatlar getirerek çeşitli şekillerde kullanabiliriz.

dieses Mal	— bu defa

Bu **diesmal** şeklinde de yazılır ve aynı anlama gelir.

das nächste Mal	— gelecek defa ,gelecek sefer
nächstes Mal	— gelecek defa ,gelecek sefer
das vorige Mal	— geçen defa, geçen sefer
voriges Mal	— geçen defa, geçen sefer

einige Male	— birkaç defa
viele Male	— çok defa, çok defalar
mehrere Male	— birçok defa, birçok defalar

mehreremal şeklinde de yazılır.

das letzte Mal	— son defa
letztes Mal	— son defa
ein Mal	— bir defa
einmal	— bir defa, vaktiyle
zwei (Mal(e)	— *iki defa*
drei Mal(e)	— üç defa
manchmal	— bazı defa, bazen

Ich entschuldige dich dieses Mal.	Bu defa seni affediyorum.
Diesmal kann ich dir nicht helfen.	Bu defa sana yardım edemem.
Wir arbeiten nächstes Mal zusammen.	Gelecek sefer birlikte çalışırız.
Ich sah ihn einige Male.	Onu birkaç defa gördüm.
Mehmet half mir mehrere Male.	Mehmet bana birçok defalar yardım etti.
Der Schüler fragt den Lehrer mehrere Male, aber er antwortet nicht.	Öğrenci öğretmene birçok defalar soruyor, ama o cevap vermiyor.

letzt-

Türkçeye «geçen, sonuncu» şeklinde çevirdik. Bir sıfat olarak isimlerin önüne gelerek özellikle zaman bildiren deyimler şeklinde çok kullanılır. Birtakım ekler aldığı için yanına (-) işaretini koyduk.

letzte Woche	— geçen hafta
im letzten Jahr	— geçen sene içinde, geçen sene
letztes Jahr	— geçen sene
im letzten Sommer	— geçen yaz
im letzten Winter	— geçen kış

Wir blieben letzte Woche zu Hause.	Geçen hafta evde kaldık.
Letztes Jahr fuhr ich nicht nach Deutschland.	Geçen sene Almanya'ya gitmedim.
Im letzten Sommer arbeitete ich in diesem Laden.	Geçen yaz bu dükkânda çalıştım.
Im letzten Winter kauften wir dieses Auto.	Geçen kış bu otomobili satın aldık.
Dieses Auto kauften wir im letzten Winter.	Bu otomobili geçen kış satın aldık.

Letzt- geçmişte olan olayları gösterdiği için genellikle geçmiş zamanla birlikte kullanılır.

Bu kelime, «sonuncu» anlamına da gelir. O zaman gene isimlerin önüne gelerek bir sıfat tamlaması şeklinde kullanılır.

der letzte Schüler	— sonuncu öğrenci
die letzte Blume	— sonuncu çiçek

Das ist mein letztes Buch.	Bu benim sonuncu kitabımdır.
Das letzte Haus gehört uns.	Sonuncu ev bize aittir.

EIN BRIEF VON INGE MÜLLER

Liebe Anna!

Dein lieber Brief erfreute mich sehr. Ich erhielt deinen Brief vor zwei Tagen und las ihn mehrere Male. Ich bin hier sehr glücklich, aber ich vermisse euch. Wie geht es meinen Lehrern und Freunden? Bitte, schreib mir in deinem nächsten Brief mehr über sie.

Die Çelikels sind wunderbare Menschen. Ihr Bauernhof ist sehr gross und modern. Ahmet und Zeynep sprechen gut Deutsch. Ihr Vater, Herr Çelikel, kann auch etwas Deutsch sprechen, aber Frau Çelikels Deutsch ist sehr schlecht. Wir können sie nicht verstehen.

Die Kinder gehen morgens in die Schule. Hasan Bey arbeitet auf den Feldern, und Frau Çelikel bleibt oft in der Küche. So sitze ich im Garten und lese meine Bücher. Manchmal spreche ich mit Hatice. Ich kann ihr Türkisch nicht gut verstehen. Ich mache oft einen Spaziergang auf den Feldern. Ahmets Pferd, Ceylân, gefällt mir sehr, aber es liebt mich nicht so sehr.

Ahmet reparierte sein altes Fahrrad für mich. Ich fahre damit manchmal zum See.

Mein Vater und meine Mutter fuhren in der letzten Woche nach Ankara. Mein Vater wird dort in einer Schule Deutsch lehren. Ich will Hatice Deutsch lehren, aber sie lacht immer und lernt kein Wort. Ihr kleiner Sohn, Selim, lernt besser und ist klüger als sie. Er weiss schon jetzt einige Wörter.

Ich ging vor drei Wochen zur Zeyneps Schule. Ihre Klassenkameraden wollen einige Brieffreunde aus Deutschland haben. Bitte, schreib mir die Namen deiner Freunde und deiner Freundinnen und ihre Alter, Hobbies und Adressen! Vierzig Schüler sind in Zeyneps Klasse, aber schicke mir noch mehr Namen und Adressen, denn die anderen Klassen wollen auch Brieffreunde aus Deutschland haben. Kannst du mir auch einige Illustrierten schicken? Ich werde sie Zeyneps Freunden geben. Sie

wollen viel Deutsch lesen. Grüsse alle Freunde und Freundinnen von mir!

Mit herzlichen Grüssen,
Deine Inge

INGE MÜLLER'DEN BİR MEKTUP

Sevgili Anna!

Sevgili mektubun beni çok sevindirdi. Mektubunu iki gün önce aldım ve onu birçok defalar okudum. Burada çok mutluyum, ama sizin yokluğunuzu hissediyorum. Öğretmenlerim ve arkadaşlarım nasıl? Lütfen, gelecek mektubunda onlar hakkında bana daha çok yaz! (onlardan bana daha çok bahset).

Çelikeller fevkalâde insanlar. Çiftlikleri çok büyük ve modern. Ahmet ve Zeynep iyi Almanca konuşuyor. Babaları, Bay Çelikel de biraz Almanca konuşabiliyor, ama Bayan Çelikel'in Almancası çok kötü. Onu anlayamıyoruz.

Çocuklar sabahları okula gidiyor. Hasan Bey tarlalarda çalışıyor ve Fatma Hanım ekseri mutfakta kalıyor. Böylece (onun için) bahçede oturuyorum ve kitaplarımı okuyorum. Bazen Hatice ile konuşuyorum. Onun Türkçesini iyi anlayamıyorum. Ekseriya tarlalarda bir gezinti yapıyorum. Ahmet'in atı, Ceylân, benim çok hoşuma gidiyor, ama o beni sevmiyor.

Ahmet eski bisikletini benim için tamir etti. Bazen onunla (bisikletle) göle gidiyorum.

Babam ve annem geçen hafta içinde Ankara'ya gittiler. Babam orada bir okulda Almanca öğretecek. Ben Hatice'ye Almanca öğretmek istiyorum, ama o hep gülüyor ve hiçbir kelime öğrenmiyor. Onun küçük oğlu Selim ondan daha iyi öğreniyor ve daha akıllı. Daha şimdi(den) birkaç kelime biliyor.

Üç hafta önce Zeynep'in okuluna gittim. Sınıf arkadaşları Almanya'dan birkaç mektup arkadaşı (na sahip olmak) istiyorlar. Lütfen, bana erkek ve kız arkadaşlarının isimlerini ve yaşlarını, meraklarını ve adreslerini yaz! Zeynep'in sınıfında kırk öğrenci (var), ama bana daha çok isimler ve adresler gönder, çünkü diğer sınıflar da Almanya'dan mektup arkadaşı istiyorlar. Bana birkaç resimli mecmua da gönderebilir misin? Onları Zeynep'in arkadaşlarına vereceğim. Çok Almanca okumak istiyorlar. Bütün erkek ve kız arkadaşları benden selâmla!

kalpten selâmlarla
Senin Inge(n)

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

Bu bölümde Almancada mektupların başlarında ve sonlarında kullanılan ve artık deyimleşmiş, klişeleşmiş birkaç söz öğreneceğiz.

a. Mektubu yazdığımız kimse bir akrabamız veya çok iyi tanıdığımız biriyse;

Liebe Tante! - Sevgili teyze!; **Lieber Onkel!** - Sevgili amca!; **Lieber Vater!** - Sevgili baba!; **Liebe Klara!** - Sevgili Klara!; **Lieber Hans!** - Sevgili Hans! - **Lieber Ahmet!** - Sevgili Ahmet!; **Lieber Herr Müller!** - Sevgili Bay Müller; **Lieber Hasan Bey!**; - Sevgili Hasan Bey! veya çok samimiysek **Meine liebe Tante!**; - Sevgili teyzeciğim!; **Mein lieber Freund!** - Sevgili arkadaşım!
şeklinde mektuba başlayabiliriz. Mektubun sonunu ise şöyle getirebiliriz:

Mit freundlichem Gruss! Ihr Hans Bauer.	— Samimi (candan) selâmla. (Sizin) Hans Bauer.
Mit freundlichen Grüssen! Ihr Ahmet Çelikel.	— Samimi (candan) selâmlarla. (Sizin) Ahmet Çelikel.
Viele liebe Grüsse. Eure Klara.	— Çok sevgili selâmlar. (Sizin) Klara.
Herzliche Grüsse. Deine Ayşe.	— Kalpten selâmlar. (Senin) Ayşe.
Mit herzlichen Grüssen. Dein Ali.	— Kalpten selâmlarla. (Senin) Ali.

b. Mektubu yazdığımız kişiyi hiç veya çok az tanıyorsak;

Sehr geehrte Herren! - Sayın Baylar!; **Sehr geehrter Herr Direktor!** - Sayın Bay Müdür!; **Sehr geehrter Herr Çelikel!** - Sayın Bay Çelikel!; **Sehr geehrte Frau Müller!** - Sayın Bayan Müller! şeklinde bir giriş yapabilir ve mektubu şöyle bitirebiliriz:

Hochachtungsvoll.	— Derin saygılarımla.
Mit vorzüglicher Hochachtung.	— En derin saygılarla.

Bunların altına da isim yazılıp imza atılır. Yukarıdaki örneklerde hitap edilen ismin, yani mektup yazılan kimseyi gösteren ismin önüne getirilen sıfatın ismin cinsiyetine göre değiştiğine özellikle dikkatinizi çekeriz.

erhalten

ich erhalte	**wir erhalten**
du erhältst	**ihr erhaltet**
er, sie, es erhält	**sie, Sie erhalten**

TEST 32

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Letzte Woche erhielten wir einen Brief von unserem Freund.**	A — Çiftçi küçük köpeği kolla-r(ın)a alıyor.
2 — **Ich werde nächstes Jahr hier bleiben.**	B — Gelecek sene burada kalıyo-rum.
3 — **Dieser Mann half mir mehrere Male.**	C — Amcam geçen kış bu evde oturdu.
4 — **Mein Freund bekommt kein Geld von seinem Vater.**	D — Arkadaşım babasından para alıp getiriyor.
5 — **Der Schüler holt seinen Bleistift und sein Heft aus seiner Mappe.**	E — Geçen hafta içinde arkadaşı-mızdan bir mektup aldık.
6 — **Mein Onkel wohnte im letzten Winter in diesem Haus.**	F — *Öğrenci kalemini ve defterini* çantasından alıyor.
7 — **Der Bauer nimmt den kleinen Hund in die Arme.**	G — Arkadaşım babasından hiç pa-ra almıyor.
	H — Gelecek sene burada kalaca-ğım.
	İ — Bu adam bana birçok defalar yardım etti.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Şu resmi al ve onu babana ver!	A — **Wollen Sie etwas mehr Marmelade bekommen?**
2 — Doktor otomobilinden çanta-sını alıyor.	B — **Ich sagte dir tausend Male. Du musst noch mehr arbeiten.**
3 — Gelecek sefer seni burada gör-mek istemiyorum.	C — **Der Arzt bekommt aus seinem Auto seine Mappe.**
4 — Biraz daha marmelât almak ister misiniz?	D — **Wir wollen mit dir nächstes Mal noch länger sprechen.**
5 — Ben sonuncu sırada oturuyo-rum.	E — **Erhalte jenes Bild und gib es deinem Vater!**
6 — Sana bin defa söyledim. Daha fazla çalışmak mecburiyetin-desin.	F — **Nächstes Mal will ich dich hier nicht sehen.**
7 — Gelecek sefer seninle daha uzun konuşmak istiyoruz.	G — **Wollen Sie etwas mehr Marmelade nehmen?**
	H — **Der Arzt holt aus seinem Auto seine Mappe.**
	İ — **Ich sitze auf der letzten Bank.**
	K — **Nimm jenes Bild und gib es deinem Vater!**

D

Aşağıda kısa bir okuma parçası ve bunun altında da bu okuma parçasıyla ilgili bazı sorular verilmiştir. Her sorunun altında çeşitli cevaplar vardır. Okuma parçasını iyice okuyup anladıktan sonra her sorunun altındaki cevaplardan en uygun olanını bulunuz ve bu cevabın önündeki harfi test cevapları kâğıdının D bölümüne yazınız.

Der Bauer Ali arbeitet sehr. Er arbeitet mit seinem Sohn auf den Feldern und sät Weizen. Sonntags geht er mit seinem Sohn in die Stadt. Dort verkauft er Eier und Gemüse. Sie bleiben von Morgen bis Abend in der Stadt. Sie verkaufen oft alle Eier und Gemüsen. Ali kauft manchmal einige Kleider für seine Frau und seine Tochter. Dann gehen sie nach Hause. Ali und seine Familie wohnen in einem kleinen Dorf. Sie haben ein kleines Bauernhaus, aber sie sind sehr glücklich.

1. **Wie heisst der Bauer?**
a. **Der Bauer heisst Ali.** b. **Der Bauer heissen Ali.** c. **Der Name ist Ali.**

2. **Ist Ali ein fleissiger Bauer?**
a. **Ja, Ali ist ein fleissiger Mann.** b. **Nein, Ali ist kein fleissiger Mann.**
c. **Nein, Ali arbeitet nicht.** d. **Ali ist ein fauler Bauer.**

3. **Warum geht Ali in die Stadt?**
a. **Er will für seine Frau und Tochter einige Kleider kaufen.** b. **Er wohnt in der Stadt.** c. **Er geht in die Stadt, denn er will ins Kino gehen.**
d. **Ali geht in die Stadt, denn er will seine Eier und Gemüsen verkaufen.**

4. **Wo wohnt Ali?**
a. **Er wohnt in einem grossen Dorf.** b. **Ali wohnt in einer Stadt.** c. **Ali wohnt in einem kleinen Dorf.** d. **Ali wohnt bei seinem Onkel.**

5. **Wer hilft Ali bei seiner Arbeit?**
a. **Seine Frau hilft ihm bei seiner Arbeit.** b. **Seine Tochter hilft ihm dabei.** c. **Sein Sohn will ihm helfen.** d. **Sein Sohn hilft ihm dabei.**

F

Şu fiillerin **Imperfektini** çekimleyiniz: **reparieren, kennen.** Bunların Türkçelerini yazmanıza lüzum yoktur.

65

LEHRSTÜCK FÜNFUNDSECHZIG

IMPERFEKT (devam)

Bu dersimizde iki önemli düzensiz fiilin, **sein** ve **haben**'in **Imperfekt**lerini inceleyeceğiz.

sein

Derslerimizin başında bu fiilin özel bir durum gösterdiğini ve

ich bin	benim ... im
du bist	sen ... sin
er, sie, es ist	o ... dır
wir sind	biz ... iz
ihr seid	siz ... siniz
sie sind	onlar ... dırlar
Sie sind	siz ... siniz

şeklinde çekimlendiğini göstermiştik.

Sein fiilinin **Imperfekt**ini çekimlemek için geçen ders verdiğimiz düzensiz fiiller listesine bakarsak karşılığında **war** kelmesini görürüz. Şu halde bu fiilin kökü **Imperfekt**te **war** oluyor. Buna göre **sein**'ın **Imperfekt**ini çekimleyelim:

ich war [va:r]	ben ... idim
du warst [va:rst]	sen ... idin
er, sie, es war [va:r]	o ... idi
wir waren [va:ren]	biz ... idik
ihr wart [va:rt]	siz ... idiniz
sie waren [va:ren]	onlar ... idiler
Sie waren [va:ren]	siz ... idiniz

Aşağıda **sein** fiili ile yapılmış cümleler ve bunların altında da aynı cümlelerin **Imperfekt**lerini veriyoruz. Bu örnekleri iyice inceleyiniz.

Ich bin ein Lehrer.	Ben bir öğretmenim.
Ich war ein Lehrer.	Ben bir öğretmen idim (öğretmendim).
Du bist mein bester Freund.	Sen benim en iyi arkadaşımsın.
Du warst mein bester Freund.	Sen benim en iyi arkadaşımdın.
Er ist der Direktor der Schule.	O okulun müdürüdür.
Er war der Direktor der Schule.	O okulun müdürüydü.
Sie ist unsere Deutschlehrerin.	O bizim Almanca öğretmenimizdir.
Sie war unsere Deutschlehrerin.	O bizim Almanca öğretmenimizdi.
Es ist nicht hier.	O burada değildir.
Es war nicht hier.	O burada değildi.
Wir sind fleissige Schüler.	Biz çalışkan öğrenciyiz.
Wir waren fleissige Schüler.	Biz çalışkan öğrencilerdik.
Ihr seid meine Studenten.	Siz benim öğrencilerimsiniz.
Ihr wart meine Studenten.	Siz benim öğrencilerimdiniz.
Sie sind unsere Mägde.	Onlar bizim hizmetçilerimizdirler.
Sie waren unsere Mägde.	Onlar bizim hizmetçilerimizdiler.
Sie sind ein guter Mann.	Siz iyi bir adamsınız.
Sie waren ein guter Mann.	Siz iyi bir adamdınız.

Sein fiilinin **Imperfekt**ini **«idim, idin, idi,...»** şeklinde Türkçeye çevirdik. Bu kelimeler cümlenin sonunda tekbaşlarına bulunabilecekleri gibi kendilerinden önce gelen kelimeyle de birleşebilirler. Ve o zaman ses uyumu dolayısıyla birleştikleri kelimeye göre değişirler. Örneğin, «öğretmen idim» yerine «öğretmendim» de denilebilir ve hatta bu son şekil daha çok kullanılır. Gene yukarıdaki örneklerde «müdürü idi» yerine «idi» kelimesini «müdürü» kelimesine bağlayarak «müdürüydü» deriz. Burada «müdürü» kelimesine eklendiğinden, «idi» şeklinde olması gereken takı ses uyumu dolayısıyla «ydü» haline gelir.

Örnek olarak verdiğimiz bu cümlelerde, cümle **Imperfekt** yapılırken cümlenin yapısının değişmediğini, sadece fiilin **Imperfekt** yapıldığını görüyoruz. Daha önce şimdiki zaman halinde bulunan cümlelerin yapısı hakkında verdiğimiz bilgiler ve kurallar **Imperfekt** halinde bulunan cümleler için de geçerlidir. Aynı şekilde, soruların yapısında da bir değişiklik olmaz.

— 3 —

Dieser Arzt ist sehr berühmt.	Bu doktor çok meşhurdur.
Dieser Arzt war sehr berühmt.	Bu doktor çok meşhurdu.
Meine Schüler sind sehr klug.	Öğrencilerim çok akıllıdırlar.
Meine Schüler waren sehr klug.	Öğrencilerim çok akıllıydılar.
Die Tafel ist nicht grün.	Yazı tahtası yeşil değildir.
Die Tafel war nicht grün.	Yazı tahtası yeşil değildi.
Die Fenster sind geschlossen.	Pencereler kapalıdırlar.
Die Fenster waren geschlossen.	Pencereler kapalıydılar.
Ayşe ist keine Schülerin.	Ayşe bir öğrenci değildir.
Ayşe war keine Schülerin.	Ayşe bir öğrenci değildi.
Der Fischer und der Bauer sind alt.	Balıkçı ve çiftçi yaşlıdırlar.
Der Fischer und der Bauer waren alt.	Balıkçı ve çiftçi yaşlıydılar.
Die Mappen sind auf der Bank.	Çantalar sıranın üstündedirler.
Die Mappen waren auf der Bank.	Çantalar sıranın üstündeydiler.
Dein Anzug ist im Schrank.	Elbisen dolaptadır.
Dein Anzug war im Schrank.	Elbisen dolaptaydı.
Sind die Gäste hier?	Misafirler burada mı?
Waren die Gäste hier?	Misafirler burada mıydı?
Ist dein Bruder noch in Deutschland?	Erkek kardeşin daha Almanya'da mı?
War dein Bruder noch in Deutschland?	Erkek kardeşin daha Almanya'da mıydı?
Wer ist jener alte Mann?	Şu ihtiyar adam kim?
Wer war jener alte Mann?	Şu ihtiyar adam kimdi?
Wie sind die Häuser in dieser Strasse?	Bu caddedeki evler nasıl?
Wie waren die Häuser in dieser Strasse?	Bu caddede evler nasıldı?
Warum bist du so faul?	Sen niçin bu kadar (böyle) tembelsin?
Warum warst du so faul?	Sen niçin bu kadar tembeldin?
Wo sind unsere Heft und Bücher?	Defterlerimiz ve kitaplarımız neredeler?
Wo waren unsere Hefte und Bücher?	Defterlerimiz ve kitaplarımız neredeydiler?

haben

Daha önce «sahip olmak» anlamına geldiğini öğrenmiştik. Yalnız biz bunu genellikle Türkçeye «var» şeklinde çeviriyorduk. Eğer olumsuz bir cümle içinde kullanılmışsa o zaman «yok» anlamına geliyordu. Şimdiki zamanda çekimi özel bir durum gösteriyordu:

ich habe	ben sahibim (benim ... var)
du hast	sen sahipsin (senin ... var)
er, sie, es hat	o sahiptir (onun ... var)
wir haben	biz sahibiz (bizim ... var)
ihr habt	siz sahipsiniz (sizin ... var)
sie haben	onlar sahiptirler (onların ... var)
Sie haben	siz sahipsiniz (sizin ... var)

Haben ile cümle yaparken dikkat edeceğimiz önemli bir nokta da **DAİMA İ-HALİNDE BULUNAN İSİMLERLE KULLANILMASIYDI.**

Ich habe einen alten Onkel.	Yaşlı bir amcam var.
Du hast keinen Ring.	Yüzüğün yok.
Er hat einen Schwamm in seiner Hand.	Onun elinde bir sünger var.

Bu örneklerde sahip olunan şeyi gösteren **der Onkel, der Ring, der Schwamm** kelimeleri i-halinde bulunmaktadır: **einen alten Onkel, keinen Ring, einen Schwamm.** Almancada i-halinde bulunan bu isimler Türkçeye i-halinde olarak çevrilmemektedir. Almanca öğrenen Türklerin çoğu **haben**'i bu yüzden yanlış kullanmaktadır. Bu hususa tekrar özellikle dikkatinizi çekeriz.

Haben düzensiz bir fiildir. Geçen dersteki düzensiz fiiller listesine bakarsak **Imperfekt**inin **hatte** şeklinde olduğunu görürüz.

ich hatte [hatte]	ben sahiptim (benim ... vardı)
du hattest [hattest]	sen sahiptin (senin ... vardı)
er, sie, es hatte [hatte]	o sahipti (onun ... vardı)
wir hatten [hatten]	biz sahiptik (bizim ... vardı)
ihr hattet [hattet]	siz sahiptiniz (sizin ... vardı)
sie hatten [hatten]	onlar sahiptiler (onların ... vardı)
Sie hatten [hatten]	siz sahiptiniz (sizin ... vardı)

Yukarıda **hatte**'ye gerekli takıları ekleyerek (veya hiçbirşey eklemeden) **haben** fiilinin **Imperfekt**ini teşkil ettik.

Ich habe einen Bleistift.	Bir kalemim var. (kaleme sahibim)
Ich hatte einen Bleistift.	Bir kalemim vardı. (kaleme sahiptim)
Du hast einen schwarzen Hut.	Siyah bir şapkan var.
Du hattest einen schwarzen Hut.	Siyah bir şapkan vardı.
Er hat keine Bücher.	Onun kitapları yok.
Er hatte keine Bücher.	Onun kitapları yoktu.
Sie hat einen guten Vater.	Onun iyi bir babası var.
Sie hatte einen guten Vater.	Onun iyi bir babası vardı.
Es hat lange Ohren.	Onun uzun kulakları var.
Es hatte lange Ohren.	Onun uzun kulakları vardı.
Wir haben eine gelbe Katze.	Sarı bir kedimiz var.
Wir hatten eine gelbe Katze.	Sarı bir kedimiz vardı.
Ihr habt einen grossen Karren.	Büyük bir arabanız var.
Ihr hattet einen grossen Karren.	Büyük bir arabanız vardı.
Sie haben viele Freunde.	Onların birçok arkadaşları var.
Sie hatten viele Freunde.	Onların birçok arkadaşları vardı.
Sie haben einen klugen Sohn.	Akıllı bir oğlunuz var.
Sie hatten einen klugen Sohn.	Akıllı bir oğlunuz vardı.

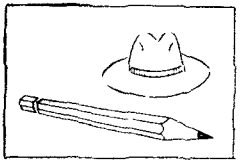
Bu örneklerde de şimdiki zaman halindeki bir cümleyi **Imperfekt** yaparken cümlenin yapısının hiç değişmediğini görüyoruz.

Mein Vater hat einen Traktor.	Babamın bir traktörü var.
Mein Vater hatte einen Traktor.	Babamın bir traktörü vardı.
Der Lehrer hat kein Auto.	Öğretmenin otomobili yok.
Der Lehrer hatte kein Auto.	Öğretmenin otomobili yoktu.
Die Kinder haben einen Ball.	Çocukların bir topu var.
Die Kinder hatten einen Ball.	Çocukların bir topu vardı.
Diese Jungen haben ein Boot.	Bu çocukların bir sandalı var.
Diese Jungen hatten ein Boot.	Bu çocukların bir sandalı vardı.
Hast du Zigaretten?	Sigara(ları)n var mı?
Hattest du Zigaretten?	Sigaran var mıydı?
Hat der Student viele Bücher?	Öğrencinin birçok kitabı var mı?
Hatte der Student viele Bücher?	Öğrencinin birçok kitabı var mıydı?

Wer hat eine schöne Mappe?	Kimin güzel bir çantası var?
Wer hatte eine schöne Mappe?	Kimin güzel bir çantası vardı?
Warum hat er kein Pferd?	Onun niçin atı yok?
Warum hatte er kein Pferd?	Onun niçin atı yoktu?
Welcher Arzt hat ein Auto?	Hangi doktorun bir otomobili var?
Welcher Arzt hatte ein Auto?	Hangi doktorun bir otomobili vardı?
Wessen Bruder hat einen Hund?	Kimin kardeşinin bir köpeği var?
Wessen Bruder hatte einen Hund?	Kimin kardeşinin bir köpeği vardı?

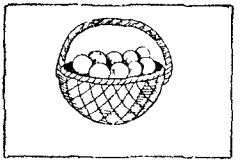
CÜMLELER

Der Bleistift war neben dem Hut.

Kalem şapkanın yanındaydı.

Die Äpfel waren in dem Korb.

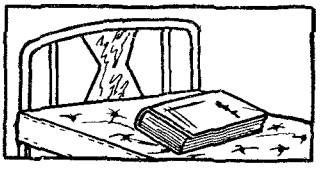
Elmalar sepetin içindeydiler.

Die Katze war neben dem Stuhl.

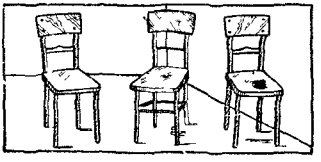
Kedi sandalyenin yanındaydı.

Das Buch war auf dem Bett.

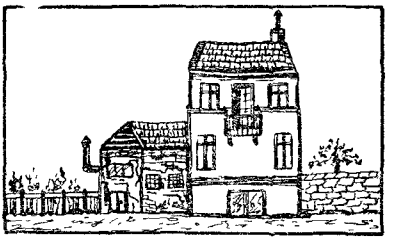
Kitap yatağın üstündeydi.

Die Stühle waren im Zimmer.

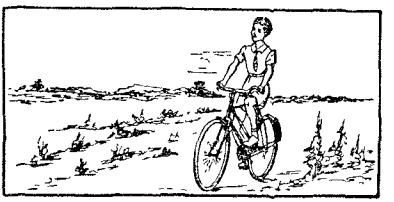
Sandalyeler odadaydılar.

Das Haus unseres Nachbarn war alt und klein.

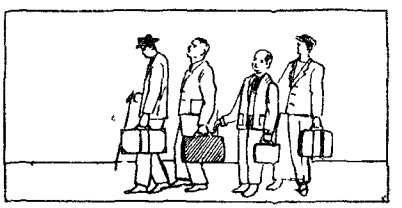
Komşumuzun evi eski ve küçüktü.

Ich hatte ein neues Fahrrad.

Yeni bir **bisikletim** vardı.

Die Männer hatten Mappen.

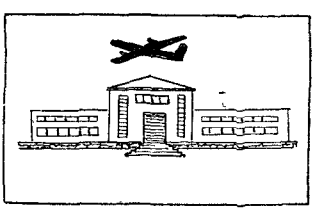
Adamların çantaları vardı.

Der Lehrer hatte viele Schüler.

Öğretmenin birçok öğrencileri vardı.

Wir hatten eine grosse Schule.

Büyük bir okulumuz vardı.

Die Frau hatte zwei Kinder.

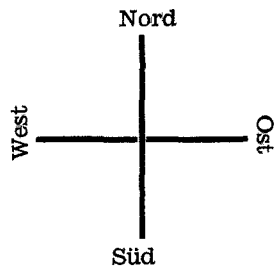

Kadının iki çocuğu vardı.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

Bu bölümde yönleri öğreneceğiz.

der Norden [norden]	kuzey	**der Osten** [osten]	doğu
der Nord [nord]	»	**der Ost** [ost]	»
der Süden [zü:den]	güney	**der Westen** [vesten]	batı
der Süd [zü:d]	»	**der West** [vest]	»

Türkçedeki «doğuda, batıda» gibi deyimler Almancada, aşağıda görüldüğü gibi **in** öneki kullanılmak suretiyle yapılır.

im Norden	kuzeyde	**nach Norden**	kuzeye
im Süden	güneyde	**nach Süden**	güneye
im Osten	doğuda	**nach Osten**	doğuya
im Westen	batıda	**nach Westen**	batıya

Izmir ist im Westen.	İzmir batıdadır.
Antalya ist im Süden.	Antalya güneydedir.
Sinop liegt im Norden.	Sinop kuzeyde bulunuyor.
Kars liegt im Osten.	Kars doğuda bulunuyor.
Kars liegt im Osten der Türkei.	Kars Türkiye'nin doğusunda bulunuyor.
Sinop liegt im Norden der Türkei.	Sinop Türkiye'nin kuzeyinde bulunuyor.
Edirne liegt im Westen der Türkei.	Edirne Türkiye'nin batısında bulunuyor.
Im Winter fliegen viele Vögel nach Süden.	Kışın birçok kuşlar güneye uçarlar.
Wir machen eine Reise nach Norden.	Kuzeye bir seyahat yapıyoruz.
Die Fenster gehen nach Westen.	Pencereler batıya açılıyor(bakıyor).
Die Soldaten fahren nach Osten.	Askerler doğuya gidiyor.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

66

LEHRSTÜCK SECHSUNDSECHZIG

Öğrenilecek kelimeler

der Ausflug,..e [ausflu:g]	piknik, gezinti	**der Dank** [dank]	teşekkür
		der Fussball [fu:sbal]	futbol
beilegen (*) [bayle:gen]	eklemek, katmak	**der Himmel,-** [himmel]	gök

das Land,..er [land]	memleket, kara	**regnen** [re:gnen]	yağmak (yağmur)
lächeln [leheln]	gülümsemek		
merkwürdig [merkvürdig]	tuhaf, acayip	**das Salz** [zalts]	tuz
		sonnig [zonnig]	güneşli
München [münhen]	Münih	**der Traum,..e** [traum]	rüya
nass [nass]	ıslanmış, yaş		
der Norden [norden]	kuzey	**ungefähr** [ungefe:r]	takriben, aşağı yukarı
der Osten [osten]	doğu		
P.S. [pe es]	haşiye, ek	**der Volleyball** *[voleybal]*	voleybol
pflücken [pflüken]	*toplamak* (çiçek)	**der Wald,..er** [vald]	orman
plötzlich [plötslih]	birden, aniden		
die Postkarte,n [postkarte]	kartpostal	**der Wunsch,..e** [vunş]	dilek, **istek**

AÇIKLAMALAR

einen Ausflug machen

«Bir gezinti, piknik yapmak» anlamına gelen bir deyimdir.

Wir wollen morgen einen Ausflug machen.	Yarın bir gezinti yapmak istiyoruz.
Jedes Jahr machen wir im Frühling einen Ausflug.	Her yıl baharda bir piknik yaparız.
Die Schüler machen mit ihren Lehrern einen Ausflug.	Öğrenciler öğretmenleriyle bir piknik yapıyorlar.
Die Familie macht mit einem Auto einen Ausflug an die See.	Aile bir otomobille denize (deniz kenarına) bir gezinti yapıyor.

voll von

«Dolu» anlamına gelen **voll** sıfatı **von** önekiyle kullanılır. Ama Türkçede biz «dolu» sıfatını ekseriya «ile» kelimesiyle kullanırız.

«Sepet taş ile doludur.» - «Kova suyla doludur» gibi.

Von öneki «**-den, -dan**» anlamına gelmesine rağmen **voll** sıfatıyla kullanıldığı zaman Türkçeye «ile» olarak çevrilir.

Das Zimmer war voll von Menschen.	Oda insanlarla doluydu.
Das Haus des Arztes war voll von Patienten.	Doktorun evi hastalarla doluydu.
Der Eimer war voll von Wasser.	Kova suyla doluydu.

— 3 —

Von'dan sonra gelen isim artikelsiz ve ekseriya çoğul **halde** kullanılır. **Voll** sıfatının **von** ile kullanılmadığı haller de vardır:

Der Teller ist voll Suppe.	Tabak çorbayla doludur.
Er bringt eine Mappe voll Geld.	O para dolu bir çanta getiriyor. (Bir çanta dolusu para getiriyor.)
Das Kind hat die Hände voll Eier.	Çocuğun elleri yumurtayla dolu.

das Wetter

Was werden wir morgen für Wetter haben?	Yarın hava nasıl olacak?

Bu sorunun kelimesi kelimesine tercümesi «Yarın hava nasıl olacak?» değildir, ama artık deyimleşmiş bir sorudur ve Türkçeye bu şekilde çevrilebilir.

Wir haben heute schönes Wetter.	Bugün hava güzel.
Das Wetter ist heute schön.	Bugün hava güzeldir.
Das Wetter ist heute warm.	Bugün hava sıcaktır.

regnen

Regnen fiilini «(yağmur) yağmak» şeklinde Türkçeye çevirdik. «Yağmur yağıyor.» cümlesi Almancada «yağmur» kelimesi kullanılmadan söylenir:

Es regnet.

Wir machen keinen Ausflug, denn es regnet.	Pikniğe gitmiyoruz, çünkü yağmur yağıyor.
Gestern regnete es viel.	Dün çok yağmur yağdı.
Es regnet wieder.	Gene yağmur yağıyor.
Letzte Woche regnete es in Strömen.	Geçen hafta bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı.
Es regnet wie mit Eimern.	Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor.
Es wird regnen.	Yağmur yağacak.

Yukarıdaki cümlelerde **in Strömen** ve **wie mit Eimern** kelimeleri yağmurun çok yağdığını gösteren deyimlerdir. Türkçede «bardaktan boşanırcasına» gibi deyimlerle bunları ifade edebiliriz.

P.S. harfleri mektup bittikten sonra unutulmuş bir şeyi alta eklerken yazılan «haşiye, not» kelimelerinin yerini tutar. Bu harfler «haşiye, not» anlamında olan **Postskript** kelimesinin kısaltılmışıdır.

der Wunsch

«istek, dilek» anlamında olan **der Wunsch** kelimesi **beste Wünsche** şeklinde mektupların sonunda kullanılabilir. Türkçedeki «en iyi dilekler, selâmlar, saygılar» gibi mektup bitiren sözlerin anlamındadır.

Wir schickten ihnen unsere besten Wünsche. Onlara en iyi dileklerimizi gönderdik.

Beste Wünsche zum neuen Jahr! Yeni yıl için en iyi dilekler!

INGE MÜLLER BEKOMMT EINEN BRIEF VON ANNA GRÜN

Liebe Inge! **München, den 29.6.1968**

Gestern erhielt ich deinen lieben Brief. Vielen Dank für die Bilder. Die Türkei ist ein wunderbares Land.

Es geht unseren Lehrern und Freunden gut. Ich erzählte ihnen viel von dir. Unser Direktor will einige Poskarten aus der Türkei haben. Kannst Du ihm einige Postkarten schicken?

Ich sprach mit den Kindern über die Adressen. Alle wollen Briefreunde aus der Türkei haben. Die anderen Klassen hörten das auch und gaben mir ihre Adressen. Jetzt habe ich ungefähr 100 Namen und Adressen. Kannst Du dort 100 Jungen und Mädchen finden? Vielleicht wirst du nicht so viel Adressen finden können. Dann schreib mir, bitte.

Letzte Woche machten wir mit unserer Erdkundelehrerin Frau Schmitt einen Ausflug in die Wälder. Es war ein schöner Ausflug. Das Wetter war warm und sonnig. Wir spielten unter den Bäumen. Einige Schüler hatten Bälle. Die Jungen spielten Fussball, und die Mädchen spielten Volleyball. Der Wald war voll von Vögeln und schönen Blumen. Ich pflückte einige Blumen für meine Mutter.

Wir assen um ein Uhr zu Mittag. Wir hatten Wurst, Eier und Marmelade beim Essen, aber wir assen die Eier ohne Salz. Nach dem Essen setzen wir uns unter die Bäume. Die meisten Kinder schliefen. Plötzlich rief ein Junge:

«Es regnet!»

Es war sehr merkwürdig. Vor einer Stunde waren keine Wolken am Himmel. Jetzt regnete es in Strömen. Wir waren alle ganz nass. Wir standen unter einem grossen Baum. Da sagte ein Junge: «Das Salz ist hier! Aber es ist auch nass!»

Auf unserem Rückweg lachten wir viel.

Ich werde in meinem nächsten Brief noch mehr von unseren Freunden und Freundinnen schreiben. Klara nahm von mir deine Adresse. Sie will dir auch schreiben. Wir alle schicken dir unsere besten Wünsche.

Mit herzlichen Grüssen
Deine Anna Grün

P. S. Ich lege die Namen und die Adressen bei.

INGE MÜLLER ANNA GRÜN'DEN BİR MEKTUP ALIYOR

Münih, 29.6.1968

Sevgili Inge!

Sevimli mektubunu dün aldım. Resimler için çok teşekkür. Türkiye fevkalâde bir memleket.

Öğretmenlerimiz ve arkadaşlarımız iyi. Onlara senden çok anlattım. Müdürümüz Türkiye'den birkaç kartpostal istiyor. Ona birkaç kartpostal gönderebilir misin?

Çocuklarla adresler hakkında konuştum. Hepsi Türkiye'den mektup arkadaşları istiyorlar. Diğer sınıflar da bunu duydular ve bana adreslerini verdiler. Şimdi aşağı yukarı bende 100 isim ve adres var. Orada 100 erkek ve kız çocuk bulabilir misin? Belki bu kadar çok adres bulamayacaksın. O zaman bana yaz, lütfen.

Geçen hafta coğrafya öğretmenimiz Bayan Schmitt [şmit] ile ormanlara bir gezinti yaptık. Güzel bir gezintiydi. Hava sıcak ve güneşliydi. Ağaçların altında oynadık. Birkaç öğrencinin topu vardı. Erkek çocuklar futbol oynadılar ve kız çocuklar voleybol oynadılar. Orman kuşlarla ve güzel çiçeklerle doluydu. Annem için birkaç çiçek topladım.

Saat birde öğle yemeğini yedik. Yemekte sosis, yumurta ve reçelimiz vardı, ama yumurtaları tuzsuz yedik. Yemekten sonra ağaçların altına oturduk. Çocukların çoğu uyudular. Birden bir çocuk bağırdı:

«Yağmur yağıyor!»

Çok tuhaftı. Bir saat önce gökte hiç bulut yoktu. Şimdi bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Bütün hepimiz tamamen ıslanmıştık. Büyük bir ağacın altında duruyorduk. O sırada bir çocuk: «Tuz burada! Ama o da ıslak!» dedi.

Dönüş yolunda (geri dönerken) çok güldük.

Gelecek mektubumda erkek ve kız arkadaşlarımızdan daha fazla ya-

zacağım. Klara benden adresini aldı. O da sana yazmak istiyor. Bütün hepimiz sana en iyi dileklerimizi gönderiyoruz.

kalpten selâmlarla
Senin Anna Grün'ün

Not: İsimleri ve adresleri (mektubuma) ekliyorum.

dönüşlü fiillerin Imperfekti

Dönüşlü fiillerin **Imperfekt**leri de aslında aynı şekilde yapılır. Biz gene de kısaca bu konuya değinelim:

Dönüşlü fiille kurulmuş bir cümle **Imperfekt** yapılırken cümlenin yapısında hiçbir değişiklik olmaz. Sadece fiil **Imperfekt** yapılır, dönüşlü zamir ise gene aynı şekilde, hiç değişmeden olduğu yerde kalır.

Ich lege mich unter einen Baum.	Bir ağacın altına yatıyorum.
Ich legte mich unter einen Baum.	Bir ağacın altına yattım.
Du setzt dich auf einen Stuhl.	Bir sandalyenin üstüne oturuyorsun.
Du setztest dich auf einen Stuhl.	Bir sandalyenin üstüne oturdun.
Das Kind stellt sich vor die Tür.	Çocuk kapının önüne (gidip) duruyor.
Das Kind stellte sich vor die Tür.	Çocuk kapının önüne (gidip) durdu.
Mein Vater rasiert sich jeden Tag.	Babam her gün tıraş olur.
Mein Vater rasierte sich jeden Tag.	Babam her gün tıraş olurdu.
Die Kinder freuen sich sehr.	Çocuklar çok seviniyorlar.
Die Kinder freuten sich sehr.	Çocuklar çok sevindiler.
Der alte Lehrer erinnert sich an uns.	Yaşlı öğretmen bizi hatırlıyor.
Der alte Lehrer erinnerte sich an uns.	Yaşlı öğretmen bizi hatırladı.
Die Schüler verhalten sich ruhig.	Öğrenciler sessiz duruyorlar.
Die Schüler verhielten sich ruhig.	Öğrenciler sessiz durdular.
Warum wunderst du dich so sehr?	Niçin o kadar hayret ediyorsun?
Warum wundertest du dich so sehr?	Niçin o kadar hayret ettin?
Ärgert sich der Vater?	Baba kızıyor mu?
Ärgerte sich der Vater?	Baba kızdı mı?

Görüldüğü gibi dönüşlü bir fiille kurulmuş bir cümle **Imperfekt** yapılırken sadece fiil değişmektedir.

ayrılabilen fiillerin Imperfekti

Önünde (*) işareti bulunan fiilleri ayrılabilen fiiller diye adlandırıyoyoruz. Bu fiillerin özelliği esas fiilin önünde bu esas fiile bitişik bir takı bulunması ve bu takının cümlede en sona gitmesidir. Esas fiil ise normal olarak ikinci yere gider ve özneye göre çekimlenir.

Der Zug fährt um acht Uhr ab.	Tren saat sekizde hareket ediyor.
Ich stehe früh auf.	Erken kalkıyorum.

Yukarıda **abfahren** ve **aufstehen** ayrılabilen fiilleriyle yapılmış iki cümle görüyorsunuz. Bunlarda asıl fiiller **fahren** ve **stehen**'dir. **Ab** ve **auf** fiile eklenen takılardır ve onun için cümlenin en sonunda yer almaktadırlar.

Böyle ayrılabilen bir fiille kurulmuş bir cümleyi **Imperfekt** yaparken esas fiili normal kurala göre **Imperfekt** haline (düzensiz ise listeye bakarak) koyar, takıyı da gene en sona yazarız.

Der Zug fuhr um acht Uhr ab.	Tren saat sekizde hareket etti.
Ich stand früh auf.	Erken kalktım.

Düzensiz fiiller listesinde **abfahren** ve **aufstehen**'in **Imperfekt**ine bakarsak, **fuhr** ..... **ab** ve **stand** ..... **auf** şeklinde olduğunu görürüz. Burada (.....) işaretleri **ab** ve **auf** takılarının cümlenin en sonuna gittiğini belirtmek için konulmuştur.

Der Mann steigt in München aus.	Adam Münih'te iniyor.
Der Mann stieg in München aus.	Adam Münih'te indi.
Mein Bruder zieht sich schnell an.	Erkek kardeşim hemen giyiniyor.
Mein Bruder zog sich schnell an.	Erkek kardeşim hemen giyindi.
Der Lehrer tritt in die Klasse ein.	Öğretmen sınıfa giriyor.
Der Lehrer trat in die Klasse ein.	Öğretmen sınıfa girdi.
Sein Sohn kommt auch mit .	Oğlu da birlikte geliyor.
Sein Sohn kam auch mit.	Oğlu da birlikte geldi.
Er zieht sich schnell aus.	Hemen soyunuyor.
Er zog sich schnell aus.	Hemen soyundu.

Wir machen das Licht aus.	Işığı söndürüyoruz.
Wir machten das Licht aus.	Işığı söndürdük.
Der Onkel kehrt heute abend zurück.	Amca bu akşam geri dönüyor.
Der Onkel kehrte heute abend zurück.	Amca bu akşam geri döndü.

Ayrılabilen fiil düzenli bir fiil ise normal kurala göre **Imperfekt** yapılır. Ayrılabilen fiilin takı atıldıktan sonra geri kalan kısmı, yani esas fiil çoğu zaman daha önceden bildiğimiz, tek başına da kullanılan bir fiildir. Örneğin, **ausmachen** ayrılabilen fiilinde **aus** takısını çıkardıktan sonra geriye kalan **machen** fiilini daha önceden de biliyoruz ve çoğu zaman tek başına da — fakat başka bir anlamda — kullanıyoruz. Aynı şekilde **mitkommen, mitfahren** ayrılabilen fiillerindeki **kommen** ve **fahren** fiillerini de daha önceden biliyoruz.

— Wem lächeltest du in deinem Traum?
— Rüyanda kime gülümsedin?

TEST 33

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Herr Müller war mein Lehrer.**	A — Kimin üç çocuğu vardı?
2 — **War deine Mutter eine Lehrerin?**	B — İki hafta önce Almanya'daydım.
3 — **Mein Freund stieg in Köln ein.**	C — Senin birçok kitabın vardı.
4 — **Du hattest viele Bücher.**	D — Geçen yıl amcamın kırmızı bir otomobili vardı.
5 — **Wir hatten kein Geld.**	E — Bay Müller benim öğretmenimdi.
6 — **Warum war dein Sohn nicht zu Hause?**	F — Oğlun niçin evde değildi?
7 — **Wer hatte drei Kinder?**	G — Bir hafta önce Almanya'daydım.
8 — **Waren die Bauern in der Stadt?**	H — Annen bir öğretmen miydi?
9 — **Vor einer Woche war ich in Deutschland.**	İ — Çiftçiler şehirde miydiler?
10 — **Letztes Jahr hatte mein Onkel ein gelbes Auto.**	K — Paramız yoktu.
	L — Geçen yıl amcamın sarı bir otomobili vardı.
	M — Arkadaşım Köln'de bindi.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Balıkçının sandalı yoktu.	**A — Das Mädchen hatte ein Eimer und ein Korb.**
2 — Evin büyük bir bahçesi vardı.	**B — Ich zog meinen neuen Anzug an und ging in die Schule.**
3 — Çocuklar otomobile bindiler ve şehre gittiler.	**C — Hatten die Kinder eine Mutter?**
4 — Ahmet çok şaşırdı, çünkü o iyi bir not aldı.	**D — Der Fischer hatte ein Boot.**
5 — Benim yeni bir elbisem vardı.	**E — Der Arzt rasierte sich jeden Morgen.**
6 — Yeni elbisemi giydim ve okula gittim.	**F — Das kleines Kind legte sein Kopf auf den Tisch und schlief.**
7 — Kızın bir kovası ve bir sepeti vardı.	**G — Das Mädchen hatte einen Eimer und einen Korb.**
8 — Çocukların bir annesi var mıydı?	**H — Ahmet wunderte sich sehr, denn er bekam eine gute Note.**
9 — Küçük çocuk başını masanın üstüne koydu ve uyudu.	**İ — Das Haus hatte einen grossen Garten.**

10 — Doktor her sabah tıraş olurdu.

K — Das kleine Kind legte seinen Kopf auf den Tisch und schlief.
L — Ich hatte einen neuen Anzug.
M — Die Kinder stiegen ins Auto ein und fuhren in die Stadt.
N — Der Fischer hatte kein Boot.

D

Aşağıda, dersteki okuma parçasıyla ilgili sorular verilmiştir. Her sorunun altındaki cevaplardan uygun olanını bulunuz.

1 — Wieviel Schüler wollen Brieffreunde aus der Türkei haben?
a. Kein Schüler will einen Brieffreund haben. b. Fünzig Schüler wollen Brieffreunde haben. c. Hundert Schüler wollen Brieffreunde haben. d. Hiçbiri.
2 — Mit wem machten die Schüler einen Ausflug?
a Sie machten mit ihren Familien einen Ausflug. b. Sie machten mit ihren Schulkameraden einen Ausflug. c. Die Schüler machten mit ihren Lehrern einen Ausflug. d. Sie machten mit ihrer Erdkundelehrerin einen Ausflug.
3 — Warum waren alle ganz nass?
a. Sie waren nicht nass. b. Sie waren nass, denn das Wetter war schlecht. c. Sie waren nass, denn es regnet. d. Sie waren nass, denn es regnete.
4 — Wo war das Salz?
a. Es war unter dem grossen Baum. b. Das Salz war in der Mappe. c. Sie fanden das Salz nicht. d. Das Salz war in Annas Tasche.

F

Aşağıdaki cümleleri **Imperfekt** yapınız.
a. Mein Bruder hat einen Sohn.
b. Der Hut ist auf der Mappe.
c. Das Kind trocknet sich damit ab.
d. Der Zug fährt jetzt ab.

Test 32'nin yapılmış şekli

B. 1 — E 2 — H 3 — İ 4 — G 5 — F 6 — C 7 — A
C. 1 — K 2 — H 3 — F 4 — G 5 — İ 6 — B 7 — D
D. 1 — a 2 — a 3 — d 4 — c 5 — d

F.

ich reparierte	**ich kannte**
du repariertest	**du kanntest**
er, sie, es reparierte	**er, sie, es kannte**
wir reparierten	**wir kannten**
ihr repariertet	**ihr kanntet**
sie, Sie reparierten	**sie, Sie kannten**

67

LEHRSTÜCK SIEBENUNDSECHZIG

können, wollen, müssen, dürfen yardımcı fiillerinin Imperfekti

Bunların şimdiki zamandaki çekimlerini ve Türkçeye çevrilişlerini daha önceki derslerimizde öğrenmiştik. Şimdi **Imperfekt**lerini görelim.

Bu fiillerin kökü **Imperfekt**te **konnte, wollte, musste** ve **durfte** şeklinde değişir. O halde bunlar şu şekilde çekimlenirler:

können	**wollen**
ich konnte [konte]	**ich wollte** [volte]
du konntest [kontest]	**du wolltest** [voltest]
er, sie, es konnte [konte]	**er, sie, es wollte** [volte]
wir konnten [konten]	**wir wollten** [volten]
ihr konntet [kontet]	**ihr wolltet** [voltet]
sie konnten [konten]	**sie wollten** [volten]
Sie konnten [konten]	**Sie wollten** [volten]
müssen	**dürfen**
ich musste [muste]	**ich durfte** [durfte]
du musstest [mustest]	**du durftest** [durftest]
er, sie, es musste [muste]	**er, sie, es durfte** [durfte]
wir mussten [musten]	**wir durften** [durften]
ihr musstet [mustet]	**ihr durftet** [durftet]
sie mussten [musten]	**sie durften** [durften]
Sie mussten [musten]	**Sie durften** [durften]

Wollen, können, müssen ve **dürfen** fiillerinin **Imperfekt**leriyle yapılan cümleler yapıca bunların şimdiki zamanlarıyla yapılan cümlelerden farklı değildir. Burada cümle kurarken yararlanacağımız önemli bir noktayı gene kısaca hatırlatalım: Her cümlenin öznesi bir şahıs zamiri olmayabilir. O zaman özne tekil bir isimse fiilin tekil üçüncü şahıs **(er, sie, es)** ile kullanılan şekli (yani **konnte, wollte, musste** ve **durfte**), cümlenin öznesi çoğul bir isimse ya da birden fazla isimden meydana geliyorsa fiilin çoğul üçüncü şahıs **(sie)** ile kullanılan şekli **(konnten, wollten, mussten** ve **durften)** cümlede bulunur.

Ich will in Ankara bleiben.	Ankara'da kalmak istiyorum.
Ich wollte in Ankara bleiben.	Ankara'da kalmak istedim.
Du willst den schweren Eimer tragen.	Sen ağır kovayı taşımak istiyorsun.
Du wolltest den schweren Eimer tragen.	Sen ağır kovayı taşımak istedin.
Er will mit uns kommen.	O bizimle gelmek istiyor.
Er wollte mit uns kommen.	O bizimle gelmek istedi.
Dieser Mann will uns helfen.	Bu adam bize yardım etmek istiyor.
Dieser Mann wollte uns helfen.	Bu adam bize yardım etmek istedi.
Mein Vater will nach İzmir fahren.	Babam İzmir'e gitmek istiyor.
Mein Vater wollte nach Izmir fahren.	Babam İzmir'e gitmek istedi.
Wir wollen einen Ausflug machen.	Bir gezinti yapmak istiyoruz.
Wir wollten einen Ausflug machen.	Bir gezinti yapmak istedik.
Ihr wollt noch schlafen.	Daha uyumak istiyorsunuz.
Ihr wolltet noch schlafen.	Daha uyumak istediniz.
Sie wollen nach Hause gehen.	Eve gitmek istiyorlar.
Sie wollten nach Hause gehen.	Eve gitmek istediler.
Sie wollen ein neues Auto kaufen.	Yeni bir otomobil satın almak istiyorsunuz.
Sie wollten ein neues Auto kaufen.	Yeni bir otomobil satın almak istediniz.
Die Kinder wollen im Garten spielen.	Çocuklar bahçede oynamak istiyorlar.
Die Kinder wollten im Garten spielen.	Çocuklar bahçede oynamak istediler.

— 3 —

Die Gäste wollen sich waschen.	Misafirler yıkanmak istiyorlar.
Die Gäste wollten sich waschen.	Misafirler yıkanmak istediler. (istiyorlardı).
Ich kann gut Fussball spielen.	İyi futbol oynayabilirim.
Ich konnte gut Fussball spielen.	İyi futbol oynayabilirdim. (oynayabildim)
Du kannst nicht schnell laufen.	Hızlı koşamıyorsun.
Du konntest nicht schnell laufen.	Hızlı koşamıyordun. (koşamadın)
Er kann seine Mappe nicht finden.	Çantasını bulamıyor.
Er konnte seine Mappe nicht finden.	Çantasını bulamadı.
Mein Bruder kann gut Deutsch sprechen.	Erkek kardeşim iyi Almanca konuşabilir.
Mein Bruder konnte gut Deutsch sprechen.	Erkek kardeşim iyi Almanca konuşabilirdi. (konuşabildi)
Ali kann uns seinen Ball geben.	Ali bize topunu verebilir.
Ali konnte uns seinen Ball geben.	Ali bize topunu verebilirdi. (verebildi)
Wir können Ihnen helfen.	Size yardım edebiliriz.
Wir konnten Ihnen helfen.	Size yardım edebilirdik. (edebildik)
Ihr könnt keinen Apfel essen.	Elma yiyemezsiniz.
Ihr konntet keinen Apfel essen.	Elma yiyemezdiniz.
Sie können dieses Buch lesen.	Bu kitabı okuyabilirler.
Sie konnten dieses Buch lesen.	Bu kitabı okuyabilirlerdi. (okuyabildiler)
Sie können mich fragen.	Bana sorabilirsiniz.
Sie konnten mich fragen.	Bana sorabilirdiniz. (sorabildiniz)
Die Bauern können die Eier nicht verkaufen.	Çiftçiler yumurtaları satamazlar.
Die Bauern konnten die Eier nicht verkaufen.	Çiftçiler yumurtaları satamazlardı. (satamadılar)
Die Studenten können die Rechnung bezahlen.	Öğrenciler hesabı ödeyebilirler.
Die Studenten konnten die Rechnung bezahlen.	Öğrenciler hesabı ödeyebilirlerdi. (ödeyebildiler.)

Ich muss in die Schule gehen.	Okula gitmeye mecburum.
Ich musste in die Schule gehen.	Okula gitmeye mecburdum.
Du musst die Fehler verbessern.	Yanlışları düzeltmeye mecbursun.
Du musstest die Fehler verbessern.	Yanlışları düzeltmeye mecburdun.
Er muss dem Lehrer antworten.	Öğretmene cevap vermeye mecburdur.
Er musste dem Lehrer antworten.	Öğretmene cevap vermeye mecburdu.
Der Arzt muss sich schnell anziehen.	Doktor hemen giyinmeye mecburdur.
Der Arzt musste sich schnell anziehen.	Doktor hemen giyinmeye mecburdu.
Die Magd muss in der Küche arbeiten.	Hizmetçi mutfakta çalışmaya mecburdur.
Die Magd musste in der Küche arbeiten.	Hizmetçi mutfakta çalışmaya mecburdu.
Wir müssen unseren Grossvater besuchen.	Büyük babamızı ziyaret etmeye mecburuz.
Wir mussten unseren Grossvater besuchen.	Büyük babamızı ziyaret etmeye mecburduk.
Ihr musst hier aussteigen.	Burada inmeye mecbursunuz.
Ihr musstet hier aussteigen.	Burada inmeye mecburdunuz. (inmeniz gerekiyordu.)
Sie müssen morgens früh aufstehen.	Sabahları erken kalkmaya mecburlar.
Sie mussten morgens früh aufstehen.	Sabahları erken kalkmaya mecburdular.
Sie müssen hier eine Wohnung mieten.	Burada bir ev kiralamaya mecbursunuz.
Sie mussten hier eine Wohnung mieten.	Burada bir ev kiralamaya mecburdunuz.
Die Söhne des Bauern müssen ihrem Vater helfen.	Çiftçinin oğulları babalarına yardım etmeye mecburdurlar.
Die Söhne des Bauern mussten ihrem Vater helfen.	Çiftçinin oğulları babalarına yardım etmeye mecburdular.

Die Freunde müssen zum Bahnhof gehen.	Arkadaşlar istasyona gitmeye mecburlar.
Die Freunde mussten zum Bahnhof gehen.	Arkadaşlar istasyona gitmeye mecburdular.
Ich darf nicht rauchen.	Sigara içemem.
Ich durfte nicht rauchen.	Sigara içemezdim.
Du darfst mit ihnen spielen.	Onlarla oynayabilirsin.
Du durftest mit ihnen spielen.	Onlarla oynabilirdin.
Er darf ins Kino gehen.	O sinemaya gidebilir.
Er durfte ins Kino gehen.	O sinemaya gidebilirdi.
Dein Hund darf dort sitzen.	Köpeğin orada oturabilir.
Dein Hund durfte dort sitzen.	Köpeğin orada oturabilirdi.
Der Schüler darf den Lehrer fragen.	Öğrenci öğretmene sorabilir.
Der Schüler durfte den Lehrer fragen.	Öğrenci öğretmene sorabilirdi.
Wir dürfen das Licht ausmachen.	Işığı söndürebiliriz.
Wir durften das Licht ausmachen.	Işığı söndürebilirdik.
Ihr dürft mit ihm nicht sprechen.	Onunla konuşamazsınız.
Ihr durftet mit ihm nicht sprechen.	Onunla konuşamazdınız.
Sie dürfen keinen Wein trinken.	Şarap içemezler.
Sie durften keinen Wein trinken.	Şarap içemezlerdi.
Sie dürfen sich dorthin legen.	Oraya yatabilirsiniz.
Sie durften sich dorthin legen.	Oraya yatabilirdiniz.
Die Autos dürfen hier nicht schnell fahren.	Otomobiller burada hızlı gidemezler.
Die Autos durften hier nicht schnell fahren.	Otomobiller burada hızlı gidemezlerdi.
Die Mädchen dürfen mit ihren Freundinnen einen Spaziergang machen.	Kızlar kız arkadaşlarıyla bir gezinti yapabilirler.
Die Mädchen durften mit ihren Freundinnen einen Spaziergang machen.	Kızlar kız arkadaşlarıyla bir gezinti yapabilirlerdi.

Imperfektin Türkçeye çevrilmesi

Türkçede geçmiş zaman birtakım değişik kiplerle belirtilir. Örneğin,

Dün sinemaya gittim.
Eskiden burada top oynardık.
Her sene Avrupa'ya gidiyorduk.

cümlelerinde «gittim» şeklindeki fiil di-li geçmiş zamandadır. «Oynardık» ve «gidiyorduk» ise tam di-li geçmiş zaman olmamakla birlikte di-li geçmiş zamandan türetilmiş, gene geçmiş zamanı gösteren kiplerdir.

Bütün bu kiplerin hepsini Almancada **Imperfekt** ile karşılayabiliriz. Almanca **Imperfekt** halinde bulunan bir cümleyi Türkçeye çevirirken öbür Avrupa dillerine kıyasla size büyük bir serbestlik tanınır. Çoğu zaman cümlenin gelişinden, veya cümlede bulunan bir sözcükten dolayı bu üç geçmiş zamandan hangisini kullanacağımızı hemen anlarız.

Örnekler:

Wir gingen oft ins Kino.	Sıksık sinemaya giderdik.

cümlesinde «sıksık» anlamına gelen **oft** kelimesi fiili muhakkak «giderdik» şeklinde çevirmemizi gerektirmektedir. Bunun yerine «Sıksık sinemaya gittik.» veya «Ekseriya sinemaya gidiyorduk.» şeklindeki çeviriler kulağa hiç hoş gelmemektedir; ama yanlış değildirler.

Wir standen um acht Uhr auf.	Saat sekizde kalktık.
Ich besuchte gestern meine Bekannten.	Dün tanıdıklarımı ziyaret ettim.

cümlelerinde fiiller «kalktım» ve «ziyaret ettim» şeklinde Türkçeye çevrilmiştir. İlkinde «Saat sekizde kalkardım.» demek de mümkündür, ama cümlede bu işi her zaman yaptığımı gösteren bir kelime olmadığına göre fiili «kalktım» şeklinde Türkçeye çevirmek doğru olur. İkinci cümlede ise «dün» sözcüğü fiilin kesinlikle «ziyaret ettim» şeklinde çevrilmesini gerektirmektedir. Cümlede «dün, geçen hafta, iki ay önce, geçen sene...» gibi işin belirli bir süre önce bir tek defa yapıldığını kesinlikle bildiren kelimeler varsa fiil o zaman «gittim, ziyaret ettim,...» gibi di-li geçmiş zaman şeklinde Türkçeye çevrilir.

Letztes Jahr hatte ich ein rotes Auto.	Geçen sene kırmızı bir otomobilim vardı.
Mein Onkel war vor zwei Wochen in Deutschland.	Amcam iki hafta önce Almanya'daydı.

CÜMLELER

Der Lehrer schreibt an meine Eltern einen Brief.	Öğretmen ebeveynime bir mektup yazıyor.
Der Lehrer schrieb an meine Eltern einen Brief.	Öğretmen ebeveynime bir mektup yazdı.
Wir wollen uns von unseren Freunden verabschieden.	Arkadaşlarımızla vedalaşmak istiyoruz.
Wir wollten uns von unseren Freunden verabschieden.	Arkadaşlarımızla vedalaşmak istedik
Der Direktor spricht zu den Schülern.	Müdür öğrencilere konuşuyor (hitap ediyor.)
Der Direktor sprach zu den Schülern.	Müdür öğrencilere konuştu. (hitap etti.)
Ich lege das Buch auf den Tisch.	Kitabı masanın üstüne koyuyorum.
Ich legte das Buch auf den Tisch.	Kitabı masanın üstüne koydum.
Das Buch liegt auf dem Tisch.	Kitap masanın üstünde bulunuyor.
Das Buch lag auf dem Tisch.	Kitap masanın üstünde bulunuyordu.
Die Mutter setzt ihn auf den Stuhl.	Anne onu sandalyenin üstüne oturtuyor.
Die Mutter setzte ihn auf den Stuhl.	Anne onu sandalyenin üstüne oturttu.
Er sitzt auf dem Stuhl.	O sandalyenin üstünde oturuyor.
Er sass auf dem Stuhl.	O sandalyenin üstünde oturuyordu.
Ich hänge mein Bild an die Wand.	Resmimi duvara asıyorum.
Ich hängte mein Bild an die Wand.	Resmimi duvara astım.
Mein Bild hängt an der Wand.	Resmim duvarda asılı duruyor.
Mein Bild hing an der Wand.	Resmim duvarda asılı duruyordu.

Burada önemli bir noktaya dikkatinizi çekmek isteriz: **hängen,** hem düzenli hem de düzensiz bir fiil olarak kullanılabilir. Eğer «asmak» anlamına geliyorsa düzenlidir, «asılı durmak, asılı olmak» anlamındaysa düzensizdir ve **Imperfekt**te kökü **hing** şeklindedir.

Der Junge hängt die Lampe über den Tisch.	Çocuk lâmbayı masanın üzerine asıyor.

Der Junge hängte die Lampe über den Tisch.	Çocuk lâmbayı masanın üzerine astı.
Die Lampe hängt über dem Tisch.	Lâmba masanın üzerinde asılı duruyor.
Die Lampe hing über dem Tisch.	Lâmba masanın üzerinde asılı duruyordu.
Dieses Haus gehört meinem Bruder.	Bu ev erkek kardeşime aittir.
Dieses Haus gehörte meinem Bruder.	Bu ev erkek kardeşime aitti.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

immer - oft - manchmal - selten - nie

Almanca cümlelerde çok kullanılan kelimelerdir. Bazılarını daha önceden bildiğimiz bu kelimeler şu anlamlara gelirler:

immer : daima, her zaman, hep, gittikçe
oft : sıksık, çoğu zaman
manchmal : bazen
selten : nadiren, ender
nie : hiçbir zaman, asla

Ich habe immer viel Geld bei mir.	Yanımda daima çok para vardır.
Mein Freund ist immer zu Hause.	Arkadaşım her zaman evdedir.
Mein Freund ist nie zu Hause.	Arkadaşım hiçbir zaman evde değildir.
Wir sahen ihn oft hier.	Onu sık sık burada görürdük.
Die alten Freunde sahen einander sehr oft.	Eski arkadaşlar birbirlerini çok sık görürlerdi.
Der Junge besucht manchmal seinen Onkel.	Çocuk bazen amcasını ziyaret ediyor.
Meine Mutter geht manchmal zu unserem Nachbarn.	Annem bazen komşumuza gider.
Das werde ich nie vergessen!	Bunu hiçbir zaman unutmayacağım!
Ihn werden wir nie wiedersehen.	Onu hiçbir zaman tekrar göremeyeceğiz.
Die Kinder gehen sehr selten ins Kino.	Çocuklar çok nadiren sinemaya giderler.
Wir spielen selten auf der Strasse.	Nadiren caddede oynarız.
Das ist ein seltener Hund.	Bu ender bir köpektr.
Er hat einen seltenen Vogel.	Onun ender bir kuşu var.

68

LEHRSTÜCK ACHTUNDSECHZIG

Öğrenilecek kelimeler

der Autobus,se [autobus] otobüs

der Beamte,n [beamte] memur

der Besitzer,- [bezitser] sahip

die Bluse,n [blu:ze] bluz

der Briefkasten,.. [bri:fkasten] mektup kutusu

der Briefumschlag,..e [bri:fumşla:g] mektup zarfı

die Briefmarke,n [bri:fmarke]	pul	**probieren** [probi:ren]	denemek
elegant [elegant]	şık, zarif	**der Rock,..e** [rok]	etek
das Halsband,..er [halsband]	kolye	**die Sache,n** [zahe]	şey
jeder [ye:der]	herkes	**das Schaufenster,-** [şaufenster]	vitrin
kleben [kle:ben]	yapıştırmak	**selten** [zelten]	ender, nadiren
die Krawatte,n [kravatte]	kravat	**der Türke,n** [türke]	Türk
natürlich [natü:rlih]	tabii	**zuerst** [tsuerst]	önce
nie [ni:]	hiçbir zaman	**zurückkommen** (*) [tsurükkommen]	geri gelmek, dönmek
das Paar,e [pa:r]	çift	**kam ... zurück** [ka:m tsurük]	**zurückkommen**'in **Imperfekti**
die Post [post]	posta, postane		

AÇIKLAMALAR

eines Tages

«Günlerden bir gün» veya «bir gün» gibi anlamlara gelen bir deyimdir. Hikâyelerde ve masallarda çok rastlanır.

zurückkommen

Yanındaki (*) işaretinden de anlaşılacağı gibi ayrılabilen bir fiildir. **zurück** takısı ayrılarak cümlenin en sonuna gider. Düzensiz bir fiildir. Altında **Imperfekti** verilmiştir.

Meine Schwester kommt heute aus Deutschland zurück.	Kızkardeşim bugün Almanya'dan dönüyor.
Der Bauer kam aus der Stadt zurück.	Çiftçi şehirden döndü
Die Kinder kamen aus der Schule zurück.	Çocuklar okuldan döndüler.

der Türke ve **der Beamte** isimleri çoğulda sonlarına **-n** alırlar. Bunlar i-, e- ve in-hallerine konurken özel durum gösteren isimlerdendir.

der Türke	Türk	**der Beamte**	memur
den Türken	Türkü	**den Beamten**	memuru
dem Türken	Türke	**dem Beamten**	memura
des Türken	Türkün	**des Beamten**	memurun

— 3 —

INGE GEHT EINKAUFEN

Eines Tages sagte Inge: «Hasan Bey, ich will in die Stadt fahren und einige Einkäufe machen. Aber ich will allein fahren. Ich werde etwas Türkisch sprechen und mein Türkisch probieren.»

Hasan Bey lächelte: «Recep kann dich mit unserem Jeep in die Stadt fahren. Aber kannst du allein zurückkommen?»

«Natürlich. Ich kann den Weg finden. Aber ich will allein fahren.»

«Du kannst zur Zeyneps Schule gehen und mit ihr zurückkommen.»

«Nein, nein, bitte,» sagte Inge. «Ich will allein fahren und zurückkommen.»

Hasan Bey lachte und sagte: «Gut, Inge. Hast du genug Geld bei dir?»

«Ja, vielen Dank,» antwortete Inge. «Ich habe 400 Liras.»

Inge fuhr mit einem Autobus in die Stadt. Zuerst ging sie zur Post und sagte: «Bir pul lutfen. Elli kuruş.»

Der Beamte lächelte und gab ihr eine Briefmarke. Inge klebte die Briefmarke auf den Briefumschlag und warf den Brief in den Briefkasten. Dann kaufte sie viele Postkarten in einem Laden neben der Post.

Sie sah einen Laden mit Männer-und Frauensachen in seinem Schaufenster. Sie trat in den Laden ein. Der Besitzer des Ladens war ein junger Mann. Er sagte schnell in Deutsch: «Bitte, Fräulein. Wie kann ich Ihnen helfen?»

«Oh, Sie sprechen Deutsch,» sagte Inge traurig. «Viele Türken sprechen Deutsch. So kann ich hier nicht viel Türkisch sprechen.»

Der junge Mann lächelte und sagte: «Mein Vater spricht nicht Deutsch. Kommen Sie noch einmal hierher! Sie können mit ihm viel Türkisch sprechen.»

Inge kaufte eine Pfeife für Hasan Bey, ein schönes Halsband für Fatma Hanım, ein blaues Hemd und eine Krawatte für Ahmet und eine

elegante Bluse für Zeynep. Sie kaufte ein Paar Strümpfe und einen Rock. Der junge Verkäufer machte zwei grosse Pakete für sie. Inge dankte ihm und fuhr wieder mit einem Autobus zurück zum Bauernhof.

Hasan Bey sah sie und fragte: «Inge! Was machtest du in der Stadt?»

Inge war traurig. Sie sagte: «Hier spricht jeder Deutsch. Wann werde ich mal richtig Türkisch sprechen können?»

INGE ALIŞ VERİŞE GİDİYOR

Bir gün Inge: «Hasan Bey, şehre gitmek ve birkaç alış veriş yapmak istiyorum. Ama yalnız gitmek istiyorum· Biraz Türkçe konuşacağım ve Türkçemi deneyeceğim,» dedi.

Hasan Bey gülümsedi: «Recep seni bizim jiple şehre götürebilir. Ama yalnız dönebilir misin?»

«Tabii. Yolu bulabilirim. Ama yalnız gitmek istiyorum.»

«Zeynep'in okuluna gidebilir ve onunla dönebilirsin.»

«Hayır, hayır, lütfen,» dedi Inge. «Yalnız gitmek ve dönmek istiyorum.»

Hasan Bey güldü ve: «Pekâlâ, Inge· Yanında yeteri kadar para var mı?» dedi.

«Evet, çok teşekkürler,» diye cevap verdi Inge. «400 liram var.»

Inge bir otobüsle şehre gitti. Önce postaneye gitti ve: «Bir pul lütfen. Elli kuruş.» dedi.

Memur gülümsedi ve ona bir pul verdi. Inge pulu zarfın üstüne yapıştırdı ve mektubu mektup kutusunun içine attı. Sonra postanenin yanındaki bir dükkândan birçok kartpostal satın aldı·

Vitrininde erkek ve kadın şeyleri (eşyaları) olan bir dükkân gördü. Dükkâna girdi. Dükkânın sahibi genç bir adamdı. O hemen Almanca: «Buyrun, bayan. Size nasıl yardım edebilirim?» dedi.

«Ooo, Almanca konuşuyorsunuz,» dedi Inge üzgün üzgün. «Birçok

Türk Almanca konuşuyor. Böylece burada çok Türkçe konuşamıyorum.»

Genç adam gülümsedi ve: «Babam Almanca konuşmaz. Bir kere daha buraya geliniz! Onunla çok Türkçe konuşabilirsiniz.» dedi.

Inge Hasan Bey için bir pipo, Fatma Hanım için güzel bir kolye, Ahmet için mavi bir gömlek ve bir kravat ve Zeynep için şık bir bluz satın aldı. Bir çift çorap ve bir eteklik satın aldı. Genç satıcı onun için iki büyük paket yaptı. Inge ona teşekkür etti ve tekrar bir otobüsle çiftliğe geri döndü.

Hasan Bey onu gördü ve: «Inge! Şehirde ne yaptın?» diye sordu.

Inge üzgündü. «Burada herkes Almanca konuşuyor. Ne zaman doğru dürüst Türkçe konuşabileceğim?» dedi.

metin hakkında sorular ve cevapları

Was wollte Inge machen?
Inge ne yapmak istiyordu?

Sie wollte allein Einkäufe machen.
Yalnız alış veriş yapmak istiyordu.

Kann Inge allein in die Stadt fahren?
Inge şehre yalnız gidebilir mi?

Ja, sie kann allein in die Stadt fahren.
Evet, şehre yalnız gidebilir.

Fuhr Inge mit einem Zug oder mit einem Autobus?
Inge bir trenle mi yoksa bir otobüsle mi gitti?

Sie fuhr mit einem Autobus.
O bir otobüsle gitti.

Wohin ging sie zuerst?
Önce nereye gitti?

Sie ging zur Post.
Postaneye gitti.

Wo kaufte sie die Postkarten?
Kartpostalları nerede satın aldı?

Sie kaufte die Postkarten in einem Laden neben der Post.
Kartpostalları postanenin yanındaki bir dükkânda satın aldı.

Warum war Inge traurig?
Inge niçin üzüntülüydü?

Sie war traurig, denn jeder sprach Deutsch.
Üzüntülüydü, çünkü herkes Almanca konuşuyordu.

Was kaufte sie für Ahmet?
Ahmet için ne satın aldı?

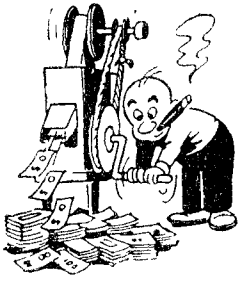
Sie kaufte ein blaues Hemd und eine Krawatte für Ahmet.
O Ahmet için mavi bir gömlek ve bir kravat satın aldı.

CÜMLELER ve SORULAR

Warum kommst du nicht in die Schule?	Niçin okula gelmiyorsun?
Warum kamst du nicht in die Schule?	Niçin okula gelmedin?
Wo steigt die alte Frau aus?	Yaşlı kadın nerede iniyor?
Wo stieg die alte Frau aus?	Yaşlı kadın nerede indi?
Wann kauft Inge einen Rock?	Inge ne zaman bir etek satın alıyor?
Wann kaufte Inge einen Rock?	Inge ne zaman bir etek satın aldı?
Der Lehrer will mit den Schülern einen Ausflug machen.	Öğretmen öğrencilerle bir piknik yapmak istiyor.
Der Lehrer wollte mit den Schülern einen Ausflug machen.	Öğretmen öğrencilerle bir piknik yapmak istedi.
Ich bin sein bester Freund.	Onun en iyi arkadaşıyım.
Ich war sein bester Freund.	Onun en iyi arkadaşıydım.
Meine Schwester kommt heute nachmittag.	Kız kardeşim bugün öğleden sonra geliyor.
Meine Schwester kam heute nachmittag.	Kız kardeşim bugün öğleden sonra geldi.
Wir müssen heute einen Freund besuchen.	Bugün bir arkadaşı ziyaret etmeye mecburuz.
Wir mussten heute einen Freund besuchen.	Bugün bir arkadaşı ziyaret etmeye mecburduk.
Unser Vater schenkt uns einen neuen Ball.	Babamız bize yeni bir top hediye ediyor.
Unser Vater schenkte uns einen neuen Ball.	Babamız bize yeni bir top hediye etti.
Er kann nicht Türkisch sprechen.	O Türkçe konuşamaz.
Er konnte nicht Türkish sprechen.	O Türkçe konuşamazdı.
Warum haben Sie kein Geld?	Niçin paranız yok?
Warum hatten Sie kein Geld?	Niçin paranız yoktu?
Der Arzt hat keine Zeit.	Doktorun vakti yok.
Der Arzt hatte keine Zeit.	Doktorun vakti yoktu.

Die Magd stellt das Glas auf den Tisch.	Hizmetçi bardağı masanın üstüne koyuyor.
Die Magd stellte das Glas auf den Tisch.	Hizmetçi bardağı masanın üstüne koydu.
Schreibt ihr an euren Vater?	Babanıza yazıyor musunuz?
Schriebt ihr an euren Vater?	Babanıza yazdınız mı?
Will dein Vater eine Reise machen?	Baban bir seyahat yapmak istiyor mu?
Wollte dein Vater eine Reise machen?	Baban bir seyahat yapmak istiyor muydu?
Für wen mietet der Mann das Zimmer?	Adam odayı kimin için kiralıyor?
Für wen mietete der Mann das Zimmer?	Adam odayı kimin için kiraladı?
Wofür dankt Inge dem Verkäufer?	Inge satıcıya ne için teşekkür ediyor?
Wofür dankte Inge dem Verkäufer?	Inge satıcıya ne için teşekkür etti?
Wir haben kein Radio.	Radyomuz yok.
Wir hatten kein Radio.	Radyomuz yoktu.
Peter bringt seinem Vater Zigaretten.	Peter babasına sigara(lar) getiriyor.
Peter brachte seinem Vater Zigaretten.	Peter babasına sigara(lar) getirdi.
Der Student geht in sein Zimmer.	Öğrenci odasına gidiyor.
Der Student ging in sein Zimmer.	Öğrenci odasına gitti.
Die Gäste holen ihre Koffer aus dem Auto.	Misafirler otomobilden bavullarını alıyorlar.
Die Gäste holten ihre Koffer aus dem Auto.	Misafirler otomobilden bavullarını aldılar.
Ich kann meine Mappe nicht finden.	Çantamı bulamıyorum.
Ich konnte meine Mappe nicht finden.	Çantamı bulamadım.
Das kleine Kind kann noch nicht lesen.	Küçük çocuk daha okuyamaz.
Das kleine Kind konnte noch nicht lesen.	Küçük çocuk daha okuyamazdı.

Suchen Sie Ihren Bruder?	Erkek kardeşinizi mi arıyorsunuz?
Suchten Sie Ihren Bruder?	*Erkek kardeşinizi mi aradınız?*
Er ist im Kino.	O sinemadadır.
Er war im Kino.	O sinemadaydı.
Um 9 Uhr sind wir in der Schule.	Saat dokuzda okuldayız.
Um 9 Uhr waren wir in der Schule.	Saat dokuzda okuldaydık.
Die Kinder kommen aus dem Garten.	Çocuklar bahçeden geliyorlar.
Die Kinder kamen aus dem Garten.	Çocuklar bahçeden geldiler.
Die Mutter ruft ihre Söhne.	Anne çocuklarını çağırıyor.
Die Mutter rief ihre Söhne.	Anne çocuklarını çağırdı.
Meine Familie lebt in Süddeutschland.	Ailem güney Almanya'da yaşıyor.
Meine Familie lebte in Süddeutschland.	Ailem güney Almanya'da yaşıyordu.
Ich will ein Glas Milch trinken.	Bir bardak süt içmek istiyorum.
Ich wollte ein Glas Milch trinken.	Bir bardak süt içmek istedim.
Dürfen die Schüler den Lehrer fragen?	Öğrenciler öğretmene sorabilirler mi?
Durften die Schüler den Lehrer fragen?	Öğrenciler öğretmene sorabilirler miydi?

Jede Woche macht er viel Geld.
Her hafta o çok para yapar. (kazanır.)

TEST 34

A

1 — Der gut ..... Vater kaufte einen neu ..... Hut für sein ..... Sohn. 2 — Der klug ..... Schüler beantwortete die schwer ..... Fragen. 3 — Wir kannten die Eltern dieses faul ..... Junge ..... 4 — Ich hatte ein ..... rot ..... Bleistift und ein ..... dick ..... Buch. 5 — Für ..... arbeitete der fleissig ..... Bauer? 6 — Seit wann ist dein Bruder in ..... Türkei? 7 — Die Tochter unser ..... Nachbarn ist ein ..... Lehrerin. 8 — Der Junge schreibt ein ..... lange ..... Brief an sein ..... Vater.

B

A Listesi	**B Listesi**
1 — Die Kinder mussten zu Hause bleiben.	A — Kızım her sabah çok erken kalkar.
2 — Ihre Freunde gingen ins Kino.	B — Balıkçı bu sepeti ne zaman getirdi?
3 — Die Familie machte einen Ausflug an die See.	C — Çocuklar evde kalmak mecburiyetindeydiler.
4 — Der alte Mann konnte sich an uns nicht erinnern.	D — Bu dükkânın sahibi kimdir?
5 — Meine Tochter stand jeden Morgen sehr früh auf.	E — İhtiyar adam bizi hatırlayamadı.
6 — Wir verabschiedeten uns von unseren Eltern.	F — Arkadaşları sinemaya gittiler.
7 — Wann brachte der Fischer diesen Korb?	G — Kızım her sabah çok erken kalkardı.
8 — Wer war der Besitzer dieses Ladens?	H — Ebeveynimizle vedalaştık.
	İ — Aile deniz kenarına bir piknik yaptı.
	K — Bu dükkânın sahibi kimdi?

C

A Listesi	**B Listesi**
1 — Amcamı tanıyor muydun?	**A — Diese Schuhe schmeckten mir sehr.**
2 — Bana şu resmi gösterebilir miydiniz?	**B — Wer fütterte den seltenen Vogel?**
3 — Bu kış Ankara'ya gelmek istiyor muydun?	**C — Warum arbeitete der Schüler nicht?**
4 — Öğle yemeğini bir lokantada yediler.	**D — Konntest du mir jenes Bild zeigen?**
5 — Öğrenci niçin çalışamadı?	

6 — Kim nadir kuşu besledi?
7 — Çocuklar iki saat önce kahvaltı etti?
8 — Bu ayakkabılar çok hoşuma gitti.

E — Kannte ich deinen Onkel?
F — Diese Schuhe gefielen mir sehr.
G — Sie assen in einem Restaurant zu Mittag.
H — Die Kinder frühstückten vor zwei Stunden.
İ — Warum konnte der Schüler nicht arbeiten?
K — Wolltest du in diesem Winter nach Ankara kommen?

D

Aşağıda metinle ilgili sorular verilmiştir. Bunların altındaki cevaplardan uygun olanını seçiniz.

1. Womit fuhr Inge in die Stadt?
a. Sie fuhr mit einem Autobus in die Stadt. b. Sie fuhr nicht in die Stadt. c. Sie ging zu Fuss in die Stadt. d. Inge fuhr mit Hasan Beys Jeep in die Stadt.
2. Was machte sie in der Post?
a. Sie kaufte eine Briefmarke. b. Sie kaufte viele Postkarten.
c. Sie sprach mit dem Beamten Türkisch. d. Sie kaufte einen Briefumschlag.
3. Warum wollte Inge allein in die Stadt gehen?
a. Sie wollte nicht allein gehen. b. Sie wollte allein gehen und viel Türkisch sprechen. c. Sie wollte allein gehen und viel Deutsch sprechen. d. Sie wollte allein gehen und Einkäufe machen.
4. Sprach sie viel Türkisch in der Stadt?
a. Ja, sie konnte dort viel Türkisch sprechen. b. Sie sprach nicht. c. Sie sprach viel Deutsch in der Stadt. d. Sie sprach nicht viel Türkisch in der Stadt.

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz:
1 — Çiftliğinizde kalmak istemiyordum.
2 — Eski arkadaşlarım bu evde otururlardı.
3 — Balıkçı yeni bir sandal satın almaya mecbur oldu.

Test 33'ün yapılmış şekli

B. 1 — E 2 — H 3 — M 4 — C 5 — K 6 — F 7 — A 8 — İ 9 — G 10 — L
C. 1 — N 2 — İ 3 — M 4 — H 5 — L 6 — B 7 — G 8 — C 9 — K 10 — E
D. 1 — C 2 — d 3 — d 4 — a
F. a. Mein Bruder hatte einen Sohn.
b. Der Hut war auf der Mappe.
c. Das Kind trocknete sich damit ab.
d. Der Zug fuhr jetzt ab.

69

LEHRSTÜCK NEUNUNDSECHZIG

İN-HALİYLE KULLANILAN ÖNEKLER

Daha önceki derslerde çeşitli önekler öğrenmiştik. Bu konular size öneklerin kullanılışı ve cümle içindeki yerleri hakkında genel bir fikir vermiştir. Şimdi öğreneceğimiz önekl'erin özelliği, bunlardan sonra gelen ismin daima in-halinde bulunmasıdır. Şu halde bu önekleri yanlışsız kullanabilmemiz için önce in-halini çok iyi bilmemiz gerekir.

wegen

Bu önek, [ve:gen] şeklinde okunur ve Türkçeye «-den dolayı, yüzünden» olarak çevrilebilir. Türkçe anlamından da anlaşılabileceği gibi bir sebep gösterir. Bu derste öğreneceğimiz öbür öneklerde de olduğu gibi **wegen**'den sonra gelen ismin in-halinde bulunması gerektiğini tekrar hatırlatalım.

wegen des schlechten Wetters	— kötü havadan dolayı, kötü hava yüzünden
wegen seiner Krankheit	— hastalığından dolayı
wegen der Feiertage	— tatil günlerinden dolayı

Wir blieben wegen des schlechten Wetters zu Hause.	Kötü hava yüzünden evde kaldık.
Mein Freund kann wegen seiner Krankheit nicht kommen.	Arkadaşım hastalığından dolayı gelemez.
Die Schulen sind wegen der Feiertage geschlossen.	Okullar tatil günlerinden dolayı kapalıdır.
Wegen meines Vaters kann ich nicht kommen.	Babamın yüzünden gelemem.

Wegen der guten Hausaufgabe bekam der Schüler eine gute Note.	İyi ev ödevinden dolayı öğrenci iyi bir not aldı.
Die Mutter wollte wegen ihres Sohnes mit dem Lehrer sprechen.	Anne oğlu yüzünden öğretmenle konuşmak istiyordu.
Die Frau musste wegen ihres schweren Koffers mit einem Auto zum Bahnhof fahren.	Kadın ağır bavulundan dolayı bir otomobille istasyona gitmeye mecburdu.
Jetzt muss sie wegen des Briefes noch einmal zur Post gehen.	Şimdi mektubun yüzünden bir kere daha postaneye gitmeye mecburdur.
Wegen meiner kranken Schwester konnte meine Mutter nicht ins Kino gehen.	Hasta kız kardeşim yüzünden annem sinemaya gidemedi.
Alle Studenten gehen wegen des billigen Essens zu diesem Restaurant.	Bütün öğrenciler ucuz yemekten dolayı bu lokantaya gidiyorlar.

Yukarıdaki örneklerde **wegen** önekinden sonra gelen ismin hep in-halinde bulunduğunu görüyorsunuz.

trotz

Türkçeye «-e rağmen» diye çevrilir. [trots] olarak okunur.

trotz des guten Wetters	iyi havaya rağmen
trotz seiner Krankheit	hastalığına rağmen
trotz der Fehler	yanlışlara rağmen

Trotz des schlechten Wetters machten die Schüler einen Spaziergang.	Kötü havaya rağmen öğrenciler bir gezinti yaptılar.
Der Bauer geht trotz seiner Krankheit in die Stadt.	Çiftçi hastalığına rağmen şehre gidiyor.
Trotz des grossen Ofens war das Zimmer kalt.	Büyük sobaya rağmen oda soğuktu.
Mein Bruder läuft trotz seines kranken Beines sehr schnell.	Erkek kardeşim hasta bacağına rağmen çok hızlı koşuyor.
Trotz seiner Fehler bekam der Schüler eine gute Note.	Yanlışlarına rağmen öğrenci iyi bir not aldı.
Er raucht trotz seines kleinen Alters.	Küçük yaşına rağmen sigara içiyor.

— 3 —

Trotz der grossen Lampe können wir nicht gut lesen.	Büyük lâmbaya rağmen iyi okuyamıyoruz.
Trotz seines berühmten Namens kennen ihn hier die meisten Menschen nicht.	Meşhur ismine rağmen onu burada çoğu insanlar tanımazlar.
Trotz des hohen Preises kauft der Mann das neue Auto.	Yüksek fiyata rağmen adam yeni otomobili satın alıyor.

statt

[ştat] okunur. Türkçeye «yerine» şeklinde çevirmek mümkündür.

statt des Briefes	— mektub(un) yerine
statt der Lehrerin	— öğretmen(in) yerine
statt des Onkels	— amca(nın) yerine

Der Vater schickte mir statt des Briefes ein Paket.	Baba bana mektup yerine bir paket gönderdi.
Statt der Zeitung kaufe ich eine Illustrierte.	Gazete yerine bir resimli mecmua satın alıyorum.
Ich brachte meiner Schwester statt der Blumen einen Kuchen.	Kız kardeşime çiçek(ler) yerine bir pasta getirdim.
Der Junge schreibt statt einer Postkarte einen Brief.	Çocuk bir kartpostal yerine bir mektup yazıyor.
Nimm statt dieser grossen Bank jene Stühle!	Bu büyük sıra yerine şu sandalyeleri al!
Meine Eltern schickten mir statt des Geldes einen Brief.	Ebeveynim bana para yerine bir mektup gönderdi.
Der Bauer brachte statt Eier nur Äpfel.	Çiftçi yumurta(lar) yerine elma(lar) getirdi.
Statt eines neuen Autos kauft er einen neuen Traktor.	Yeni bir otomobil yerine yeni bir traktör satın alıyor.
Statt des Bruders bezahlte die Schwester die Rechnung.	Erkek kardeş yerine kız kardeş hesabı ödedi.
Statt des Lehrers kommt der Direktor in die Klasse.	Öğretmenin yerine müdür sınıfa geliyor.
Wir fahren statt unserer Tante nach Deutschland.	Teyzemiz yerine biz Almanya'ya gidiyoruz.

während

Türkçeye «esnasında, sırasında» şeklinde çevrilebilir. [ve:rend] olarak okunur.

während des Essens	— yemek esnasında, yemek sırasında
während des Unterrichts	— ders sırasında
während der Reise	— seyahat sırasında

Während des Essens rauchen wir nicht.	Yemek esnasında sigara içmeyiz.
Während meiner letzten Reise verlor ich meinen grossen Koffer.	Son seyahatim sırasında büyük bavulumu kaybettim.
Während seiner Arbeit sitzt der Vater in seinem Zimmer.	Çalışması sırasında baba odasında oturur.
Die Schüler dürfen während des Unterrichts nicht sprechen.	Öğrenciler ders esnasında konuşamazlar.
Während des Winters ist dieser Laden geschlossen.	Kış esnasında bu dükkân kapalıdır.
Während des Sommers arbeiten die Bauern viel.	Yaz esnasında çiftçiler çok çalışır.
Die Freunde besuchten mich während meiner Krankheit.	Arkadaşlar beni hastalığım sırasında ziyaret ettiler.
Während der Nacht bellen die Hunde viel.	Gece sırasında (geceleyin) köpekler çok havlar.
Während des Ausflugs regnete es.	Piknik sırasında yağmur yağdı.

innerhalb

[innerhalb] şeklinde okunur. Türkçeye «içinde, dahilinde» olarak çevrilir. Sınırlandırıcı birşey tarafından bir yerin belirlendiğini, sınırlandırıldığını gösterir. Zaman belirten deyimlerde de kullanılabilir.

innerhalb der Mauern	— duvarların içinde
innerhalb Münchens	— Münih'in içinde
innerhalb eines Jahres	— bir yıl içinde

Innerhalb Istanbuls sehen wir viele alte Häuser.	İstanbul içinde birçok eski ev görürüz.

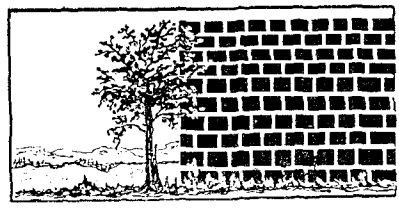
Die Kinder müssen innerhalb dieser Mauern spielen.	Çocuklar bu duvarların içinde (dahilinde) oynamaya mecburdurlar.
Innerhalb eines Jahres fuhr mein Vater viermal nach Deutschland.	Bir yıl içinde babam dört defa Almanya'ya gitti.
Innerhalb einer Woche bekam der Student vier Briefe von seinem Freund.	Bir hafta içinde öğrenci arkadaşından dört mektup aldı.
Innerhalb des Dorfes haben wir keine Kolonialwarenhandlung.	Köyün içinde bir bakkal dükkânına sahip değiliz. (bakkal dükkânı yok.)

ausserhalb

[ausserhalb] olarak okunur. Türkçeye «dışında, haricinde» şeklinde çevrilebilir.

ausserhalb des Gartens	— bahçenin dışında
ausserhalb der Türkei	— Türkiye(nin) dışında
ausserhalb İzmirs	— İzmir dışında

Das Haus des berühmten Arztes ist ausserhalb der Stadt.	Meşhur doktorun evi şehrin dışındadır.
Ich lebte eine lange Zeit ausserhalb der Türkei.	Uzun bir zaman Türkiye dışında yaşadım.
Ausserhalb des Bauernhofs sehen wir viele Felder.	Çiftliğin dışında birçok tarla görüyoruz.
Viele Deutschen leben heute ausserhalb Deutschlands.	Birçok Alman bugün Almanya dışında yaşıyor.
Ihr dürft mit diesen Bällen ausserhalb des Hauses spielen.	Bu toplarla evin dışında oynayabilirsiniz.

Wir sehen einen Baum ausserhalb der Mauern.
Duvarların dışında bir ağaç görüyoruz.

erste **zweite** **dritte** **vierte**

Türkçede «birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü» gibi deyimler Almancada rakkam gösteren kelimeye **te** eklemekle yapılır. Yalnız bir'den on'a kadar olan sayılarda bazı kelimeler bu kurala uymaz.

erste [erste]	birinci
zweite [tsvayte]	ikinci
dritte [dritte]	üçüncü
vierte [fi:rte]	dördüncü
fünfte [fünfte]	beşinci
sechste [zekste]	altıncı
siebte [zipte]	yedinci
achte [ahte]	sekizinci
neunte [noynte]	dokuzuncu
zehnte [tse:nte]	onuncu

Görüldüğü gibi birkaçı hariç diğerleri kelimeye **te** eklemekle yapılmaktadır.

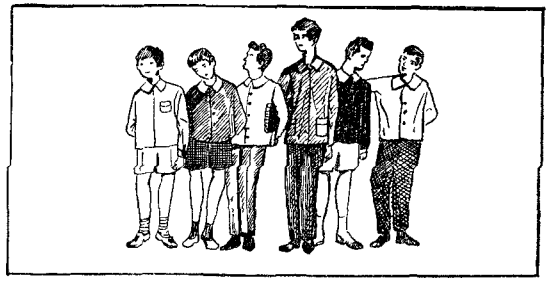
der erste Tag der Woche	haftanın birinci günü
der zweite Tag des Monats	ayın ikinci günü
der sechste Monat des Jahres	yılın altıncı ayı
Wie heisst der dritte Monat des Jahres?	Yılın üçüncü ayının **ismi nedir?**
Das siebte Haus gehört uns.	Yedinci ev bize aittir.
Gehört das achte Haus Ihnen?	Sekizinci ev size mi aittir?
Der vierzehnte Baum ist ein Apfelbaum.	Ondördüncü ağaç bir elma ağacıdır.
Der zweiundzwanzigste Soldat ist grösser als die anderen.	Yirmiikinci asker diğerlerinden daha büyüktür.
Der zweite Herr ist unser Deutschlehrer.	İkinci bey bizim Almanca öğretmenimizdir.
Am ersten Tag der Woche wird sie zu uns kommen.	Haftanın birinci günü bize gelecek.
Das fünfte Zimmer ist kleiner als die anderen Zimmer.	Beşinci oda diğer odalardan daha küçüktür.
Der elfte Ball gehört mir, und der zwölfte Ball gehört ihm.	Onbirinci top bana aittir ve onikinci top ona aittir.

Örneklerde gördüğünüz gibi bu kelimeler aynı bir sıfat gibi kullanılmaktadır.

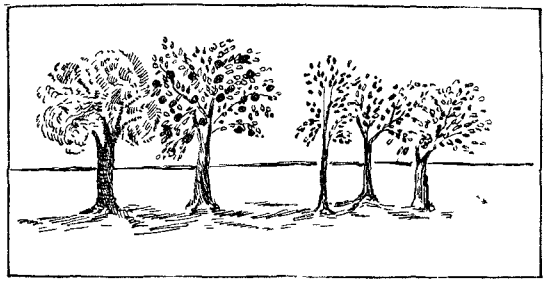
Bunlar bazan bir isimle birlikte kullanılmayabilirler. Böyle tek başlarına kullanıldıkları zaman gene önlerine «birinci, ikinci,...» olduğu belirtilen ismin artikeli gelir.

der erste — birinci (artikeli **der** olan isimler ve erkekler için)
die erste — birinci (artikeli **die** olan isimler ve dişiler için)
das erste — birinci (artikeli **das** olan isimler için)

Das erste Fahrrad gehört mir; das zweite gehört meinem Freund.	Birinci bisiklet bana aittir; ikinci benim arkadaşıma aittir.
Das ist meine Mappe. Gehört die dritte dir?	Bu benim çantamdır. Üçüncü sana mı aittir?
Dort stehen einige Jungen. Kennst du den vierten?	Orada birkaç çocuk duruyor. Dördüncüyü tanıyor musun?

Der vierte ist grösser als die anderen Schüler.
Dördüncü, diğer öğrencilerden daha büyüktür.

Der zweite Baum ist ein Apfelbaum.
İkinci ağaç bir elma ağacıdır.

Bazı sayılara **te** yerine **ste** eklenir.

zwanzigste [tsvantsigste]	yirminci
dreissigste [draysigste]	otuzuncu
vierzigste [fi: rtsigste]	kırkıncı
fünfzigste [fünftsigste]	ellinci
hundertste [hundertste]	yüzüncü
tausendste [tauzendste]	bininci

İn-haliyle kullanılan önekleri kısaca özetleyelim:

wegen	— -den dolayı, yüzünden
trotz	— -e rağmen
statt	— yerine
während	— esnasında, sırasında
innerhalb	— içinde, dahilinde
ausserhalb	— dışında, haricinde

Bu öneklerden sonra gelen isimler daima in-halinde bulunur.

— Guten Morgen! Darf ich mit Lili einen Spaziergang machen?
— Günaydın! Lili ile bir gezinti yapabilir miyim?

70

LEHRSTÜCK SIEBZIG

ÖZET

I

Geçen derslerde öğrendiğimiz en önemli konu **Imperfekt**ti. Fiilleri **Imperfekt**leri bakımından düzenli fiiller ve düzensiz fiiller olmak üzere iki grupta incelemek mümkündür.

Düzenli fiillerin **Imperfekt**i belirli bir kurala göre yapılır: bunların köküne aşağıda verdiğimiz takılardan biri eklenir.

ich -te	**ich** -ete
du -test	**du** -etest
er, sie, es -te	**er, sie, es** -ete
wir -ten	**wir** -eten
ihr -tet	**ihr** -etet
sie -ten	**sie** -eten
Sie -ten	**Sie** -eten

Sağ taraftaki takılar kökü **t** veya **d** ile biten fiillere eklenir. Kökü **n** ile biten fiillerin bazıları da bu takıları alırlar.

Düzensiz fiillerin **Imperfekt**i belirli bir kurala göre yapılmaz. Bunların kökleri **Imperfekt**te tamamen değişiktir. Köklerinin aldığı bu yeni şekiller listeler halinde veya öğretilirken verilir. Derslerimizde yeni bir düzensiz fiil öğretirken altında **Imperfekt**ini de veriyoruz. Düzensiz fiillerin bu değişen köklerine de şahıslara göre bir takım takılar eklenir.

ich	(takı almaz)
du	**-st**
er, sie, es	(takı almaz)
wir	**-en**
ihr	**-t**
sie	**-en**
Sie	**-en**

Birinci ve üçüncü şahıslarda kök aynı kalır, hiçbir takı almaz.

Örnekler :

	lächeln			**mieten**	
ich	**lächel-te**	gülümse-dim	**ich**	**miet-ete**	kirala-dım
du	**lächel-test**	gülümse-din	**du**	**miet-etest**	kirala-dın
er, sie, es	**lächel-te**	gülümse-di	**er, sie, es**	**miet-ete**	kirala-dı
wir	**lächel-ten**	gülümse-dik	**wir**	**miet-eten**	kirala-dık
ihr	**lächel-tet**	gülümse-diniz	**ihr**	**miet-etet**	kirala-dınız
sie	**lächel-ten**	gülümse-diler	**sie**	**miet-eten**	kirala-dılar
Sie	**lächel-ten**	gülümse-diniz	**Sie**	**miet-eten**	kirala-dınız

	denken			**rufen**	
ich	**dachte**	düşün-düm	**ich**	**rief**	çağır-dım
du	**dachte-st**	düşün-dün	**du**	**rief-st**	çağır-dın
er, sie, es	**dachte**	düşün-dü	**er, sie, es**	**rief**	çağır-dı
wir	**dachte-n**	düşün-dük	**wir**	**rief-en**	çağır-dık
ihr	**dachte-t**	düşün-dünüz	**ihr**	**rief-t**	çağır-dınız
sie	**dachte-n**	düşün-düler	**sie**	**rief-en**	çağır-dılar
Sie	**dachte-n**	düşün-dünüz	**Sie**	**rief-en**	çağır-dınız

Yukarıdaki düzenli **lächeln** ve **mieten** fiilleriyle düzensiz **denken** ve **rufen** fiillerinin **Imperfekt**lerini yaptık ve çekimledik.

Denken ve **rufen**'in **Imperfekt**leri daha önce verdiğimiz düzensiz fiiller listesinden bulunmuştur.

Şimdi de çok önemli iki fiilin **Imperfekt**lerini inceleyelim: **sein** ve **haben.** Bunların kökü **Imperfekt**te **war** ve **hatte** şeklindedir ve çekimleri şöyledir:

— 3 —

sein	haben
ich war	ich hatte
du warst	du hattest
er, sie, es war	er, sie, es hatte
wir waren	wir hatten
ihr wart	ihr hattet
sie waren	sie hatten
Sie waren	Sie hatten

Ayrılabilen fiillerin **Imperfekt**ine biraz dikkat etmeniz gerekir. Ayrılabilen fiil düzensiz ise **Imperfekt**i birlikte verilir. Örneğin, **ankommen-kam... an, anziehen — zog... an, eintreten — trat... ein,** gibi. Burada (.....) işaretleri ayrılabilen fiilin önündeki takının en sona gittiğini göstermektedir. Yukarıdaki örneklerde **an, an, ein** takıları hep cümlenin en sonuna gider.

Der Zug fährt jetzt ab.	Tren şimdi hareket ediyor.
Der Zug fuhr jetzt ab.	Tren şimdi hareket etti.
Die Kinder stehen morgens früh auf.	Çocuklar sabahları erken kalkarlar.
Die Kinder standen morgens früh auf.	Çocuklar sabahları erken kalkarlardı.

Ayrılabilen fiil düzenli ise öntakı atıldıktan sonra geriye kalan asıl fiil normal kurala göre çekimlenir. Örneğin, **beilegen, ausmachen** ayrılabilen fiillerinde **bei** ve **aus** önekleri çıkarıldıktan sonra takılar eklenerek **Imperfekt** yapılır.

Ich mache das Licht aus.	Işığı söndürüyorum.
Ich machte das Licht aus.	Işığı söndürdüm.
Du trocknest dich nicht gut ab.	İyi kurulanmıyorsun.
Du trocknetest dich nicht gut ab.	İyi kurulanmadın.

Dönüşlü fiillerin **Imperfekt**leri bir özellik göstermezler. Dönüşlü fiille yapılmış bir cümlenin **Imperfekt**te yapısında hiçbir değişiklik olmaz.

Können, wollen, müssen, dürfen yardımcı fiilleri ise **Imperfekt**te şöyle çekimlenir :

wollen		können	
ich	wollte	ich	konnte
du	wolltest	du	konntest
er, sie, es	wollte	er, sie, es	konnte
wir	wollten	wir	konnten
ihr	wolltet	ihr	konntet
sie	wollten	sie	konnten
Sie	wollten	Sie	konnten
	müssen		**dürfen**
ich	musste	ich	durfte
du	musstest	du	durftest
er, sie, es	musste	er, sie, es	durfte
wir	mussten	wir	durften
ihr	musstet	ihr	durftet
sie	mussten	sie	durften
Sie	mussten	Sie	durften

Ich wollte gestern zu dir kommen. Dün sana gelmek istiyordum.
Wir konnten ihn nicht sehen. Onu göremedik.
Die Kinder mussten zu Hause bleiben. Çocuklar evde kalmaya mecburdular.
Vor zehn Jahren durfte ich nicht rauchen. On yıl önce sigara içemezdim.

II

İn-haliyle kullanılan önekleri kısaca hatırlatalım:

wegen — -den dolayı, yüzünden
trotz — -e rağmen
statt — yerine
während — esnasında, sırasında
innerhalb — içinde, dahilinde
ausserhalb — dışında, haricinde

Bunlardan sonra gelen isim daima **in**—halinde bulunur.

III

Bu bölümde şimdiye kadar «AÇIKLAMA» ve **Was der Deutsche sagt, Wie der Deutsche spricht** adı altında toplanan bilgilerin en önemlilerini kısaca hatırlatacağız.

Junge-Mädchen ve **Sohn-Tocher**

Almanca öğrenen Türkler bu kelimeleri çoğu zaman yanlış kullanırlar. **der Junge**-erkek çocuk; **das Mädchen**-kız çocuk; **der Sohn**-oğul; **die Tochter**-kız evlât anlamlarındadır. «Benim bir kızım var.» derken burada **Mädchen** kelimesini kullanmak yanlıştır, çünkü buradaki «kız», «kız evlât» anlamındadır.

Dieser Junge ist mein Sohn.	Bu çocuk benim oğlumdur.
Dieses Mädchen ist Hasan Beys Tochter.	Bu kız Hasan Beyin kızıdır.

heissen

Almancada isim sormak için kullanılan bir fiildir.

Wie heisst du?	İsmin ne?
Wie heissen Sie?	İsminiz nedir?
Wie heisst dein Vater?	Babanın ismi ne?
Wie heisst deine Mutter?	Annenin ismi ne?
Ich heisse Hasan.	Benim ismim Hasan'dır.
Er heisst Necmi.	Onun ismi Necmi'dir.
Mein Vater heisst Ziya.	Babamın ismi Ziya'dır.
Meine Mutter heisst Necla.	Annemin ismi Necla'dır.

zaman sorma

Wieviel Uhr ist es?	Saat kaç(tır)?
Wie spät ist es?	Saat kaç(tır)?
Wieviel Uhr hast du?	Saatin kaç?
Wieviel Uhr haben Sie?	Saatiniz kaç?
Es ist sieben Uhr.	Saat yedi(dir).
Um wieviel Uhr?	Saat kaçta?
Um acht Uhr.	Saat sekizde.

Görüldüğü gibi zaman çeşitli şekillerde sorulabilir.

viele **einige** **alle**

Viele - «birçok, çok», **einige** - «birkaç»; **alle** - «bütün, bütün hepsi» anlamlarına gelir. Bunların anlamları değişik olmasına rağmen kullanılışları aynıdır. Üçünden sonra da muhakkak çoğul bir isim gelir.

viele Bäume	— birçok ağaç
einige Menschen	— birkaç insan
alle Studenten	— bütün öğrenciler, öğrencilerin hepsi

Örnekte **viele, einige, alle** kelimelerinden sonra gelen isimlerin hep çoğul halde bulunduklarını görüyorsunuz.

Ich habe viele Bücher.	Birçok kitabım var.
Wir sehen einige Jungen im Garten.	Bahçede birkaç çocuk görüyoruz.
Alle Ärzte müssen mit den Krankheiten kämpfen.	Bütün doktorlar hastalıklarla savaşmak mecburiyetindedirler.

Bu kelimeler tek başlarına da kullanılabilirler. O zaman anlamlarında da ufak bir değişiklik olur:

viele	— birçok kişi, (birçoğu)
einige	— birkaç kişi, (birkaçı)
alle	— herkes, (bütün hepsi)

Viele haben kein Geld.	*Birçok kişinin (birçoğunun) parası* yok.
Einige bringen keine Bücher mit.	Birkaç kişi birlikte kitap getirmiyor.
Alle müssen morgen in die Schule kommen.	Herkes yarın okula gelmeye mecburdur.

Wie geht es...?

Bu deyim Almancada hatır sormak için kullanılır. (.....) ile gösterilen yere hatırı sorulan kişiyi gösteren isim veya şahıs zamiri gelir. Bu isim veya şahıs zamiri muhakkak e-halinde bulunmalıdır.

Wie geht es dir?	Nasılsın?
Wie geht es Ihnen?	Nasılsınız?
Wie geht es euch?	Nasılsınız?
Wie geht es Ihrem Bruder?	Erkek kardeşiniz nasıl?
Wie geht es deinem Vater?	Baban nasıl?
Wie geht es deinem Onkel und deiner Tante?	Amcan ve yengen nasıl?

Danke, es geht mir gut.	Teşekkür ederim, iyiyım.
Es geht uns gut.	İyiyiz.
Danke, es geht meinem Vater gut.	Teşekkür ederim, babam iyidir.
Es geht ihnen gut.	Onlar iyidir.
Es geht mir nicht gut.	İyi değilim.

gefallen - schmecken

İkisi de Türkçeye «hoşuna gitmek, beğenmek» şeklinde çevrilir. Yalnız kullanıldıkları yer değişiktir. **Schmecken** yiyecek maddeleri için kullanılır. Diğer bütün hallerde **gefallen** fiilini kullanabiliriz.

Diese Suppe schmeckt mir.	Bu çorba hoşuma gidiyor. (tadı)
Dein Auto gefällt uns.	Otomobilin hoşumuza gidiyor.
Das Fleisch und die Gemüsen schmecken dem Gast.	Et ve sebzeler misafirin hoşuna gidiyor. (tadı)
Der Ball gefällt den Kindern.	Top çocukların hoşuna gidiyor.

Burada şu hususa dikkat etmeniz gerekir: Birşeyi beğenen kimseyi gösteren isim e-halinde bulunmaktadır. **Mir, uns, dem Gast, den Kindern** gibi. Türkçede böyle bir durum olmaması bu fiilleri yanlış kullanmanıza sebep olabilir.

kosten

Fiyat sormaya ve fiyat belirtmeye yarayan bir fiildir.

Was kostet das?	Bunun fiyatı nedir?
Wieviel kostet das?	Bunun fiyatı nedir? (ne kadardır)
Was kosten diese Schuhe?	Bu ayakkabıların fiyatı nedir?
Wieviel kosten diese Poskarten?	Bu kartpostalların fiyatı nedir?
Was kostet dieses Buch?	Bu kitabın fiyatı nedir?
Das kostet drei Liras.	Bunun fiyatı üç liradır.
Diese Schuhe kosten fünfzig Liras.	Bu ayakkabıların fiyatı elli liradır.
Die Poskarten kosten ein Lira.	Kartpostallar bir liradır.
Dieses Buch ist sehr teuer. Es kostet zweihundert Liras.	Bu kitap çok pahalıdır. Onun fiyatı ikiyüz liradır.

bis

«Kadar» anlamına gelir. **Bis zu** şeklinde de kullanılır ve aynı anlama gelir.

Der Zug fährt bis Adana.	Tren Adana'ya kadar gidiyor.
Ich fahre mit meinem Auto bis zu dem Bahnhof.	Otomobilimle istasyona kadar gidiyorum.
Jungen bis zu 15 Jahren dürfen nicht eintreten.	15 yaşına kadar (olan) çocuklar giremezler.

voll von

Voll «dolu» anlamına gelir ve genellikle **von** önekiyle kullanılır.

Meine Mappe ist voll.	Çantam doludur.
Meine Mappe ist voll von Büchern.	Çantam kitaplarla doludur.
Seine Tasche ist voll Geld.	Cebi para doludur.
Der Korb ist voll von Eiern.	Sepet yumurtalarla doludur.

Görüldüğü gibi **voll** Türkçede «ile» kelimesiyle kullanılmaktadır. **Voll von**'dan sonra gelen isim çoğu zaman artikelsizdir ve çoğul halde bulunur. **Voll, von** öneki olmadan, tek başına da kullanılabilir.

regnen

«Yağmur yağmak» anlamındadır.

Es regnet.	Yağmur yağıyor.
Gestern regnete es in Strömen.	Dün bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı.
Es wird regnen.	Yağmur yağacak.
Vor zwei Stunden regnete es wie mit Eimern.	İki saat önce bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı.

TEST 35

A

Aşağıda boş bırakılan yerlere **in** — haliyle kullanılan öneklerden uygun olanlarını koyunuz.

1 — ..... des schlechten Wetters gehen wir in die Stadt. 2 — ..... des Unterrichts kommt der Direktor in die Klasse. 3 — ..... des schlechten Wetters machen wir keinen Ausflug. 4 — Ich kaufe ..... eines Briefumschlags nur Briefmarken. 5 — Du musst mir dieses Geld ..... einer Woche zurückbezahlen. 6 — Der Bahnhof ist ..... (nicht innerhalb) der Stadt. 7 — ..... seiner Krankheit macht er eine Reise. 8 — Mein Vater kaufte ..... einer Mappe einen neuen Hut 9 — ..... einer Verspätung kommt der Zug um acht Uhr. 10 — ..... eines Monats kam er drei Mal zu uns.

B

A	B
1 — Bringen Sie die erste Bank vor die Tür!	A — Doktor bir hafta içinde tekrar gelecek.
2 — Der dritte Laden gehört uns.	B — Piknik olmasına rağmen öğrenciler sigara içemez.
3 — Wegen der Hausaufgaben kann mein Sohn nicht mit uns kommen.	C — Birinci sırayı kapının önüne getiriniz!
4 — Trotz seines kleinen Alters trinkt er Kaffee und raucht.	D — Hasta tavuklarının senin bahçenin içinde kalmaları gerekir.
5 — Während des Ausflugs dürfen die Schüler nicht rauchen.	E — Küçük yaşından dolayı kahve ve sigara içiyor.
6 — Sehen Sie die Autos vor dem Bahnhof? Das dritte gehört mir.	F — Üçüncü dükkân bize aittir.
7 — Deine kranken Hühner müssen innerhalb deines Gartens bleiben.	G — İstasyonun önündeki otomobilleri görüyor musunuz? Üçüncü bana aittir.
8 — Der Arzt wird innerhalb einer Woche wieder kommen.	H — Ev ödevlerinden dolayı oğlum bizimle gelemez.
	İ — Piknik sırasında öğrenciler sigara içemez.
	K — Küçük yaşına rağmen kahve ve sigara içiyor.

C

A	B
1 — Hasta kız kardeşim yüzünden annem evde kalmaya mecburdur.	**A — Die alte Frau neben mir sprach während der Reise immer mit mir.**
2 — Oğlum dördüncü sırada oturuyor.	**B — Wegen des Ausflugs gehen wir heute nicht in die Schule.**
3 — Erkek çocuklar duvarın üstünde oturuyor. Altıncı benim kardeşimdir.	**C — Die alte Frau neben mich sprach trotz der Reise immer mit mir.**
4 — Piknik yüzünden bugün okula gitmiyoruz.	**D — Wegen meiner kranken Schwester muss meine Mutter zu Hause bleiben.**
5 — Amcama bir mektup yerine bir kartpostal gönderiyorum.	**E — Ich verlor heute viele Bleistifte. Das ist die fünfte.**
6 — Yanımdaki ihtiyar kadın seyahat sırasında hep benle konuştu.	**F — Ich verlor heute viele Bleistifte. Das ist der fünfte.**
7 — Şehrin dışında büyük bir göl gördük.	**G — Ich schicke meinem Onkel statt eines Briefes eine Postkarte.**
8 — Bugün çok kalem kaybettim. Bu beşinci.	**H — Mein Sohn sitzt auf der vierten Bank.**
	İ — Ausserhalb der Stadt sahen wir einen grossen See.
	K — Die Jungen sitzen auf der Mauer. Das sechste ist mein Bruder.
	L — Die Jungen sitzen auf der Mauer. Der sechste ist mein Bruder.

F

Aşağıdaki fiillerin **Imperfekt**lerini yapınız ve çekimleyiniz. Türkçelerini yazmanıza lüzum yoktur.

a. zurückkommen **b. kleben**

Test 34'ün yapılmış şekli

A. 1 — e, en, en 2 — e, en 3 — en, n 4 — en, en, — es 5 — wen, e 6 — der 7 — es, e 8 — en, n, en
B. 1 — C 2 — F 3 — İ 4 — E 5 — G 6 — H 7 — B 8 — K
C. 1 — yok 2 — yok 3 — K 4 — G 5 — İ 6 — B 7 — H 8 — F
D. 1 — a 2 — a 3 — b 4 — d
F. 1 — Ich wollte in Ihrem (eurem) Bauernhof nicht bleiben.
2 — Meine alten Freunde wohnten in diesem Haus.
3 — Der Fischer musste ein neues Boot kaufen.

71

LEHRSTÜCK EINUNDSIEBZIG

Geçen derslerimizde **können, wollen, müssen** ve **dürfen** yardımcı fiillerini incelemiş ve bunların ayrı anlamlara gelmelerine rağmen cümle içinde aynı şekilde kullanıldıklarını belirtmiştik. Bu derste de cümle içinde gene bunlar gibi kullanılan ve aynı gruba dahil olan yeni yardımcı fiiller öğreneceğiz.

sollen

Sollen [zollen] şeklinde okunur. Türkçede, «Yatakta kalmalıyım.» «Bu haplardan günde üç kere almalı(dır).» «Bugün okula gitmelisin.» gibi cümlelerde görülen «-meli-, -malı-» takısı Almancada **sollen** ile karşılanır. Daha önce öğrendiğimiz **müssen** yardımcı fiilinin de anlam bakımından **sollen**'e benzer şekilde Türkçeye çevrildiğini görmüştük. Aralarındaki farkı şöyle açıklayabiliriz: **Müssen,** kanunların veya tabiatın beni bir işi kesinlikle yapmaya mecbur ettiğini ve benim yapmaktan başka bir çarem olmadığını belirtir. **Sollen**'de ise gene emir, istek gibi faktörlerin meydana çıkardığı bir mecburiyet vardır, ama **müssen**'de olduğu gibi buna riayet etmeye mecbur değilizdir; istediğimizi yapabiliriz. Bu farkı kısaca şöyle özetleyebiliriz: **sollen, müssen**'e nazaran daha hafif bir mecburiyet gösterir.

Sollen'in Türkçeye çevrilişinde «-meli-, -malı-» yerine başka şekiller de kullanılabilir. Yerine göre «çalışmalıyım», «çalışsam iyi olur», «çalışmam gerekiyor» şekillerinden biri tercih edilebilir.

Sollen özel bir durum gösterir. Aşağıda şimdiki zaman ve **Imperfekt**teki çekimlerini görüyorsunuz:

Şimdiki zaman	
ich	**soll**
du	**sollst**
er, sie, es	**soll**
wir	**sollen**
ihr	**sollt**
sie	**sollen**
Sie	**sollen**

Imperfekt	
ich	**sollte**
du	**solltest**
er, sie, es	**sollte**
wir	**sollten**
ihr	**solltet**
sie	**sollten**
Sie	**sollten**

Sollen'in cümle içindeki yeri hakkında kısa bir hatırlatma yapalım:

Bu gruba dahil olan diğer yardımcı fiiller gibi cümlede ikinci yere **sollen**'in özneye göre çekimlenmiş şekli gelir. Esas fiil ise hiç değişmeden mastar halinde en sona gider.

Ich soll im Bett bleiben.	Yatakta kalmalıyım.
Ich sollte im Bett bleiben.	Yatakta kalmalıydım.

Görüldüğü gibi, yapmak durumunda olduğum işi gösteren esas fiil, **bleiben,** cümlenin en sonunda bulunmakta, ikinci yerde ise **sollen**'in özneye göre çekimlenmiş şekli yer almaktadır.

Du sollst viel arbeiten.	Çok çalışmalısın.
Du solltest viel arbeiten.	Çok çalışmalıydın.
Wir sollen heute zu unserem Freund gehen.	Bugün arkadaşımıza gitmeliyiz.
Wir sollten heute zu unserem Freund gehen.	Bugün arkadaşımıza gitmeliydik.
Der Schüler soll dem Lehrer die Hausaufgabe zeigen.	Öğrenci öğretmene ev ödevini göstermelidir.
Der Schüler sollte dem Lehrer die Hausaufgabe zeigen.	Öğrenci öğretmene ev ödevini göstermeliydi.
Das Kind soll seine Grossmutter besuchen.	Çocuk büyük annesini ziyaret etmelidir.
Das Kind sollte seine Grossmutter besuchen.	Çocuk büyük annesini ziyaret etmeliydi.

— 3 —

Mein Sohn soll zu Hause bleiben.	Oğlum evde kalmalı (dır).
Mein Sohn sollte zu Hause bleiben.	Oğlum evde kalmalıydı.
Er soll schnell kommen.	Çabuk gelsin. (gelmeli.)
Er sollte schnell kommen.	Çabuk gelmeliydi.
Du sollst zur Post gehen.	Postaneye gitmen gerekiyor.
Du solltest zur Post gehen.	Postaneye gitmen gerekiyordu.
Der alte Mann soll nicht rauchen.	Yaşlı adam sıgara içmemelidir.
Der alte Mann sollte nicht rauchen.	Yaşlı adam sigara içmemeliydi.
Die Schwester soll diesen Brief nicht lesen.	Kız kardeş bu mektubu okumamalıdır.
Die Schwester sollte diesen Brief nicht lesen.	Kız kardeş bu mektubu okumamalıydı.
Ich soll meinem Vater einen Brief schreiben.	Babama bir mektup yazsam iyi olur.
Ich sollte meinem Vater einen Brief schreiben.	Babama bir mektup yazsaydım iyi olurdu.

mögen

[mö:gen] olarak okunur. Türkçeye «istemek», «arzusunda olmak» şeklinde çevrilebilir. **Wollen** yardımcı fiili de aynı şekilde Türkçeye çevriliyordu. **Mögen** daha nazik hitaplarda, sorularda, özellikle yemeklerdeki ve alışverişteki konuşmalarda çok kullanılır.

Aşağıda şimdiki zaman yerine kullanılan, fakat aslında şimdiki zaman olmayan çekimlenmesi gösterilmiştir. Bu noktaya, ileride **mögen** fiilinin başka birçok anlamlara gelen ve değişik bir şekilde çekimlenen haline de raslayacağımız için dikkatinizi çekiyoruz.

ich	**möchte** [möhte]
du	**möchtest** [möhtest]
er, sie, es	**möchte** [möhte]
wir	**möchten** [möhten]
ihr	**möchtet** [möhtet]
sie	**möchten** [möhten]
Sie	**möchten** [möhten]

Şimdilik **mögen**'in diğer halleri üzerinde durmayacağız. Yalnız şu önemli hususa dikkatinizi çekeriz: **Mögen** ile **wollen** arasında büyük bir anlam yakınlığı vardır. **Mögen** az önce belirttiğimiz gibi nazik hitaplarda kullanılırsa **Imperfekti** bizim daha önce öğrendiğimiz «**wollen**» fiilinin **Imperfekti** ile karşılanır. Bu gibi hallerde **mögen**'in **Imperfekt**'i aynı **wollen**-inki gibidir, yani **wollte** şeklindedir.

Ahmet möchte noch noch etwas Wasser trinken.	Ahmet biraz daha su içmek istiyor.
Ahmet wollte noch etwas Wasser trinken.	Ahmet biraz daha su içmek istiyordu.
Die Gäste möchten keinen Wein trinken.	Misafirler şarap içmek istemiyorlar.
Die Gäste wollten keinen Wein trinken.	Misafirler şarap içmek istemiyorlardı.
Wir möchten heute einen Ausflug machen.	Bugün bir gezinti yapmak istiyoruz.
Wir wollten heute einen Ausflug machen.	Bugün bir gezinti yapmak istedik. (istiyorduk)
Was möchten Sie kaufen?	Ne satın almak istiyorsunuz?
Was wollten Sie kauften ?	Ne satın almak istiyordunuz?
Ich möchte dich besuchen.	Seni ziyaret etmek istiyorum.
Ich wollte dich besuchen.	Seni ziyaret etmek istedim. (istiyordum)
Möchten Sie noch etwas Marmelade nehmen?	Biraz daha marmelat almak ister misiniz?
Wollten Sie noch etwas Marmelade nehmen?	Biraz daha marmelat almak ister miydiniz?
Ich möchte einige Postkarten kaufen.	Birkaç kartpostal satın almak istiyorum.
Ich wollte einige Postkarten kaufen.	Birkaç kartpostal satın almak istedim. (istiyordum)
Mein Freund möchte einen Brief schreiben.	Arkadaşım bir mektup yazmak istiyor.
Mein Freund wollte einen Brief schreiben.	Arkadaşım bir mektup yazmak istiyordu.
Die Studenten möchten kein Bier trinken.	Öğrenciler bira içmek istemiyorlar.

Die Studenten wollten kein Bier trinken.	Öğrenciler bira içmek istemediler.
Möchten Sie etwas fragen?	Birşey mi sormak istiyorsunuz?
Wollten Sie etwas fragen?	Birşey mi sormak istediniz?
Ich möchte eine Geschichte erzählen.	Bir hikâye anlatmak istiyorum.
Ich wollte eine Geschicte erzählen.	Bir hikâye anlatmak istedim.

lassen

[lassen] şeklinde okunur. «Bir elbise yaptırıyorum.» «Amcam bir ev yaptırıyor.» gibi cümlelerde bir işin başkasına yaptırıldığını belirtmek için kullanılır. Yaptırılan işi gösteren esas fiil cümlenin en sonuna gider.

Şimdiki zaman	**Imperfekt**
ich lasse	**ich liess** [li:s]
du lässt [lest]	**du liesst** [li:st]
er, sie, es lässt [lest]	**er, sie, es liess** [li:s]
wir lassen	**wir liessen** [li:sen]
ihr lasst	**ihr liesst** [li:st]
sie lassen	**sie liessen** [li:sen]
Sie lassen	**Sie liessen** [li:sen]

Mein Vater lässt einen Anzug machen.	Babam bir elbise yaptırıyor.
Mein Vater liess einen Anzug machen.	Babam bir elbise yaptırdı.
Der Direktor lässt ein Taxi kommen.	Müdür bir taksi getirtiyor.
Der Direktor liess ein Taxi kommen.	Müdür bir taksi getirtti.
Der Arzt lässt den Patienten rufen.	Doktor hastayı çağırtıyor.
Der Arzt liess den Patienten rufen.	Doktor hastayı çağırttı.
Ich lasse mein Auto reparieren.	Otomobilimi tamir ettiriyorum.
Ich liess mein Auto reparieren.	Otomobilimi tamir ettirdim.
Der Lehrer lässt den Schüler rufen.	Öğretmen öğrenciyi çağırtıyor.
Der Lehrer liess den Schüler rufen.	Öğretmen öğrenciyi çağırttı.
Wir lassen unser altes Haus verkaufen.	Eski evimizi sattırıyoruz.
Wir liessen unser altes Haus verkaufen.	Eski evimizi sattırdık.

Die Kinder lassen eine Geschichte erzählen.	Çocuklar bir hikâye anlattırıyor.
Die Kinder liessen eine Geschichte erzählen.	Çocuklar bir hikâye anlattırdılar.

Lassen bir yardımcı fiil olarak kullanılmayabilir. Böyle tek başına esas fiil olarak kullanılınca «bırakmak» anlamına gelir.

Lass das!	Bırak şunu!
Lasst das!	Bırakın şunu!
Ich lasse meinen Hut im Zimmer.	Şapkamı odada bırakıyorum.
Ich liess meinen Hut im Zimmer.	Şapkamı odada bıraktım.
Der Schüler lässt seine Mappe in der Schule.	Öğrenci çantasını okulda bırakıyor.
Der Schüler liess seine Mappe in der Schule.	Öğrenci çantasını okulda bıraktı.
Wir werden die Kinder zu Hause lassen.	Çocukları evde bırakacağız.
Wir lassen die Kinder zu Kause.	Çocukları evde bırakıyoruz. (bırakırız)
Wir liessen die Kinder zu Hause.	Çocukları evde bıraktık.

Lassen ayrıca birkaç deyimsel şekilde de kullanılır:

Lasst uns singen!	Şarkı söyleyelim!
Lasst uns sehen!	Görelim!
Lasst uns Fussball spielen!	Futbol oynayalım!
Lasst uns laufen!	Koşalım!
Lasst uns gehen!	Gidelim!

Lassen bu hallerde Türkçedeki «-lım, -lim» takılarının karşılığı olmaktadır.

sehen **hören** **lernen** **gehen** **helfen**

Öğrendiğimiz yardımcı fiillerden başka daha önce öğrendiğimiz **sehen, hören, lernen, gehen, helfen** fiilleri de yardımcı fiil olarak aynı öğrendiklerimiz gibi kullanılabilir. Bunların çekimlerini ve **Imperfekt**lerini daha önceki derslerde vermiştik. Aşağıdaki örnek cümleleri inceleyiniz:

Ich sehe unseren Lehrer kommen.	Öğretmenimizin geldiğini görüyorum.
Ich sah unseren Lehrer kommen.	Öğretmenimizin geldiğini gördüm.

Ich sehe meine Freunde spielen.	Arkadaşlarımın oynadığını görüyorum.
Ich sah meine Freunde spielen.	Arkadaşlarımın oynadığını gördüm.
Wir sehen die Pferde laufen.	Atların koştuğunu görüyoruz.
Wir sahen die Pferde laufen.	Atların koştuğunu gördük.
Das Kind hört seine Mutter rufen.	Çocuk annesinin çağırdığını duyuyor.
Das Kind hörte seine Mutter rufen.	Çocuk annesinin çağırdığını duydu.
Die Mutter hört ihre Kinder singen.	Anne çocuklarının şarkı söylediğini duyuyor.
Die Mutter hörte ihre Kinder singen.	Anne çocuklarının şarkı söylediğini duydu.
Die kleinen Kinder lernen schreiben.	Küçük çocuklar yazmasını öğreniyorlar.
Die kleinen Kinder lernten schreiben.	Küçük çocuklar yazmasını öğrendiler.
Ich lerne Fussball spielen.	Futbol oynamasını öğreniyorum.
Ich lernte Fussbal spielen.	Futbol oynamasını öğrendim.
Das Mädchen lernt Kaffee kochen.	Kız kahve pişirmesini öğreniyor.
Das Mädchen lernte Kaffee kochen.	Kız kahve pişirmesini öğrendi.
Die Kinder gehen ihren Freund besuchen.	Çocuklar arkadaşlarını ziyaret etmeye gidiyor.
Die Kinder gingen ihren Freund besuchen.	Çocuklar arkadaşlarını ziyaret etmeye gitti.
Ali geht Blumen pflücken.	Ali çiçek toplamaya gidiyor.
Ali ging Blumen pflücken.	Ali çiçek toplamaya gitti.
Der Bauer geht arbeiten.	Çiftçi çalışmaya gidiyor.
Der Bauer ging arbeiten.	Çiftçi çalışmaya gitti.
Der Mann hilft dem Kind den Karren schieben.	Adam çocuğun arabayı itmesine yardım ediyor.
Der Mann half dem Kind den Karren schieben.	Adam çocuğun arabayı itmesine yardım etti.
Ich helfe meinem Bruder die Hausaufgaben schreiben.	Erkek kardeşimin ev ödevlerini yazmasına yardım ediyorum.
Ich half meinem Bruder die Hausaufgaben schreiben.	Erkek kardeşimin ev ödevlerini yazmasına yardım ettim.

Der Sohn hilft seinem Vater den Koffer tragen.	Oğul babasının bavulu taşımasına yardım ediyor.
Der Sohn half seinem Vater den Koffer tragen.	Oğul babasının bavulu taşımasına yardım etti.

Görüldüğü gibi yukarıda **sehen, hören, lernen, gehen, helfen** fiilleri her cümlede ikinci bir fiille birlikte bir yardımcı fiil olarak kullanılmış ve bu ikinci fiil cümlenin sonunda yer almıştır.

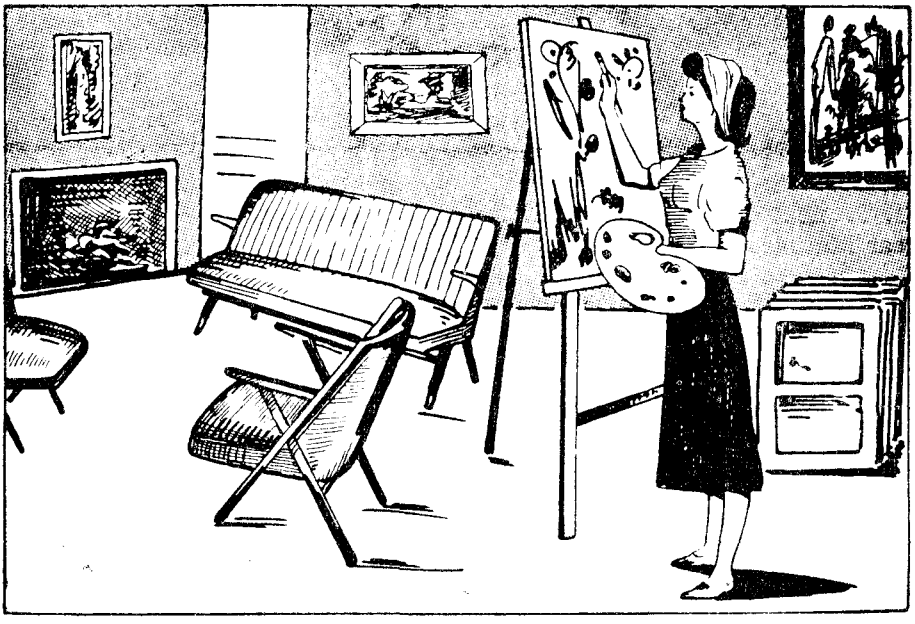
Aşağıda **können, müssen, wollen, dürfen, sollen, lassen, mögen, sehen, hören, lernen, gehen, helfen** yardımcı fiillerinin düzgün bir cümle içinde kullanılışlarını gösteren bir kalıp görüyorsunuz:

Özne	Yardımcı fiil	Diğer Kelimeler	Asıl fiil
Ich	**will**	**einen Brief**	**schreiben.**
Mein Vater	**muss**	**heute nach Ankara**	**fahren.**
Der Lehrer	**konnte**	**gut Deutsch**	**sprechen.**
Kleine Kinder	**dürfen**	**nicht**	**rauchen.**
Du	**sollst**	**deine Hausaufgaben**	**machen.**
Wir	**möchten**	**noch etwas Bier**	**trinken.**
Der Mann	**liess**	**sein Zimmer**	**reinigen.**
Ich	**sah**	**einen Autobus**	**kommen.**
Die Schüler	**hören**	**den Lehrer**	**kommen.**
Der Bauer	**geht**	**Gemüse**	**verkaufen.**
Die Schüler	**lernen**	**noch**	**lesen.**
Ich	**half**	**den Eimer**	**tragen.**

İkinci yerde yardımcı fiilin özneye göre çekimlenmiş şekli yer almaktadır. En sonda ise yapılan işi gösteren esas fiil mastar halinde bulunmaktadır. Görüldüğü gibi bu kalıp **Imperfekt** için de geçerlidir.

72

LEHRSTÜCK ZWEIUNDSIEBZIG

Öğrenilecek kelimeler

ausserhalb [auserhalb]	dışında, haricinde	**folgend** [folgend]	aşağıdaki
bisher [bishe:r]	şimdiye kadar	**gleich** [glayh]	aynı, eşit
ein bisschen [ayn bishen]	birazcık	**das Haar,e** [ha:r]	saç
das Büro,s [büro]	büro	**innerhalb** [inerhalb]	içinde, dahilinde

der Kaufmann [kaufman]	tüccar	**die Musik** [muzi:k]	müzik
		der Platz,..e [plats]	meydan, yer
die Kaufleute [kaufloyte]	tüccarlar (çoğulu)	**sollen** [zollen]	-meli, -malı-, (gerekmek)
lassen [lassen]	bırakmak	**statt** [ştat]	yerine
leider [layder]	ne yazık ki, maalesef	**trotz** [trots]	-e rağmen
		verlassen [ferlassen]	terketmek, ayrılmak
malen [ma:len]	boyayla resim yapmak	**die Volksschule,n** [folksşu:le]	ilkokul
die Mittelschule,n [mittelşu:le]	ortaokul	**während** [ve:rend]	esnasında, sırasında
im Moment [im moment]	şu anda	**wegen** [ve:gen]	-den dolayı, yüzünden
mögen [mö:gen]	istemek		

AÇIKLAMALAR

boy sorma ve söyleme

Almancada birisinin boyunu şu şekilde sorarız:

Wie lang bist du?	Boyun ne kadar?
Wie lang sind Sie?	Boyunuz ne kadar?
Wie lang ist dein Bruder?	Erkek kardeşinin boyu ne kadar?
Wie lang ist deine Schwester?	Kız kardeşinin boyu ne kadar?

Görüldüğü gibi **wie lang** sorusunun arkasına **sein** fiili ve çeşitli kelimeler ekleyerek istediğimiz kişinin boyunu sorabiliriz. Bu soruya şöyle cevap verilebilir:

Ich bin 1.60 m. lang. (gross)	Boyum 1.60 m.dir.
Mein Vater ist 180 cm. lang. (gross)	Babamın boyu 180 cm.dir.
Der Mann ist 170 cm. lang. (gross)	Adamın boyu 170 cm.dir.

Bu cümlelerin Almancasında «boy» kelimesi geçmemesine rağmen artık deyimleşmiş bu sorular ve cevaplar en uygun olarak bu şekilde Türkçeye çevrilir.

fragen nach

Daha önce Almancada bazı fiillerin öneklerle birlikte kullanıldığını söylemiştik. Türkçede böyle bir durum yoktur. Onun için bunlara çok dikkat etmeniz gerekir. Almancada sorulan konuyu gösteren ismin önüne **nach** öneki getirilir.

Die Schüler fragen den Lehrer nach den Hausaufgaben.	Öğrenciler öğretmene ev ödevlerini soruyorlar.

— 3 —

Yukarıdaki cümlede sorulan şey ev ödevleridir. Onun için bunu gösteren **die Hausaufgaben** kelimesi önüne **nach** getirilmiş, **nach** da e-haliyle kullanıldığı için bu kelime e-haline sokularak **den Hausaufgaben** şeklini almıştır. **Nach** aslında «sonra» anlamına geliyordu. Burada asıl anlamını kaybetmiştir; hattâ Türkçeye hiç çevrilmemektedir.

Burada tekrar çok yanlış yapılan bir noktayı hatırlatalım: **fragen** i-haliyle birlikte kullanılır. Yani kendisine soru sorulan şahsı gösteren isim i-halinde bulunur. Örnekte, **der Lehrer** ismi i-halindedir. Türkçede ise bu kelime e-haline konur.

Das Kind fragt die Mutter nach seinen Büchern.	Çocuk anneye kitaplarını soruyor.
Wir fragen den Jungen nach einem guten Restaurant.	Çocuğa iyi bir lokanta soruyoruz.
Der Onkel fragt den Sohn nach den Noten.	Amca oğula notları soruyor.
Die Frau fragte den Verkäufer nach dem Preis der Krawatten.	Kadın satıcıya kravatların fiyatını sordu.

bisher

Türkçeye «şimdiye kadar» şeklinde çevrilir.

Er war bisher mein bester Freund.	Şimdiye kadar benim en iyi arkadaşımdı.
Bisher bekamen wir von ihm keinen Brief.	Şimdiye kadar ondan hiç mektup almadık.
Wir wohnten bisher in diesem Haus.	Şimdiye kadar bu evde oturuyorduk.
Ich schrieb bisher mit einem Bleistift.	Şimdiye kadar bir kurşun kalemle yazıyordum.
Der Vater kam bisher um acht Uhr nach Hause.	Baba şimdiye kadar saat sekizde eve gelirdi.

einer

«Biri, birisi» anlamına gelir.

Einer soll mir die Hefte bringen.	Biri bana defterleri getirsin.
Einer wollte dich heute besuchen.	Birisi bugün seni ziyaret etmek istiyordu.
Einer war nicht in der Klasse.	Biri sınıfta değildi.
Einer spricht mit den Arbeitern.	Birisi işçilerle konuşuyor. Ben onu
Ich kenne ihn nicht.	tanımıyorum.

SELMA SCHREIBT EINEN BRIEF AN INGES FREUNDIN

Selma ist Zeyneps Freundin. Sie bekam von Inge eine Adresse und schrieb ihrer Brieffreundin den folgenden Brief:

Yenidoğan, den 21.7.1968

Liebe Helga!

Deine Freundin Inge brachte uns einige Adressen aus Deutschland. Sie fragte alle Schüler nach ihren Hobbies und ihrem Alter. So gab sie mir deinen Namen und deine Adresse. Ich höre gern Musik und male Bilder. Du hast die gleichen Hobbies. So können wir gute Freundinnen werden.

Wir kennen uns schon ein bisschen. Mein Deutsch ist nicht so gut. Ich mache viele Fehler. Bitte, verbessere sie.

Zuerst werde ich dir von mir schreiben. Ich bin fünfzehn Jahre alt. Ich bin in der dritten Klasse der Mittelschule in Yenidoğan. Zeynep Çelikel ist in meiner Klasse. Ich habe einen Vater, eine Mutter und zwei Brüder. Meine Brüder sind jünger als ich. Einer ist sieben Jahre alt und geht in die Volksschule. Er heisst Levent. Mein zweiter Bruder ist zwölf Jahre alt und geht in die Mittelschule. Er heisst Yılmaz. Mein Vater heisst Bülent, und meine Mutter heisst Leyla. Mein Vater ist ein Kaufmann und hat ein Büro in der Stadt. Er kauft und verkauft Autos. Unsere Wohnung liegt neben Zeyneps Haus. Ich mache meine Hausaufgaben oft mit Zeynep zusammen.

Ich bin 1.60 m. lang. Meine Haare und meine Augen sind braun. Ich werde dir in meinem nächsten Brief ein Bild von mir schicken. Leider habe ich im Moment kein Bild bei mir. Kannst du mir auch ein Bild von dir schicken?

Ich kenne Deutschland nicht gut. Sind deine Freundinnen so schön wie Inge? Wir lieben sie sehr. Sie verlässt aber die Türkei am Ende dieses Monats. Wir sind sehr traurig. Zeynep und ihr Bruder Ahmet fahren mit ihr.

Ich malte bisher 70 Bilder. Sie hängen an den Wänden meines Zimmers. Mein Vater sagt: «Bald wirst du in deinem Zimmer für dich und deine Bilder keinen Platz finden.»

Das ist mein erster Brief, aber er ist ziemlich lang. So möchte ich auch von dir eine lange Antwort haben.

Mit herzlichen Grüssen
Selma Konuk

SELMA INGE'NİN ARKADAŞINA BİR MEKTUP YAZIYOR

Selma Zeynep'ın arkadaşıdır. Inge'den bir adres aldı ve mektup arkadaşına aşağıdaki mektubu yazdı:

Yenidoğan, 21.7.1968

Sevgili Helga!

Arkadaşın Inge bize Almanya'dan birkaç adres getirdi. Bütün öğrencilere meraklarını ve yaşlarını sordu. Böylece bana senin adını ve adresini verdi. Müzik dinlemesini severim ve resim yaparım. Sen de aynı meraklara sahipsin. Böylece iyi arkadaş olabiliriz.

Artık birazcık birbirimizi tanıyoruz. Almancam o kadar iyi değildir. Çok yanlış yapıyorum. Lütfen, onları düzelt.

Sana önce kendimden yazacağım. 15 yaşındayım. Yenidoğan orta okulunun üçüncü sınıfındayım. Zeynep Çelikel benim sınıfımdadır. Bir babam, bir annem ve iki erkek kardeşim var. Erkek kardeşlerim benden daha gençtir (küçüktür). Biri yedi yaşındadır ve ilkokula gidiyor. Onun adı Levent'tir. İkinci kardeşim oniki yaşındadır ve ortaokula gidiyor. Onun adı Yılmaz'dır. Babamın adı Bülent, ve annemin adı Leyla'dır. Babam bir tüccardır ve şehirde bir bürosu vardır. Otomobil alır ve satar. Evimiz Zeynep'in evinin yanındadır. Ev ödevlerimi sıksık Zeynep'le birlikte yaparım.

1.60 m. boyundayım. Saçlarım ve gözlerim kahverengidir. Sana gelecek mektubumda bir resmimi göndereceğim. Ne yazık ki şu anda yanımda hiç resim yok. Sen de bana bir resmini gönderebilir misin?

Almanya'yı iyi tanımıyorum. Kız arkadaşların Inge kadar güzel mi? Onu çok seviyoruz. Ama bu ayın sonunda Türkiye'den ayrılıyor. Çok üzüntülüyüz. Zeynep ve erkek kardeşi Ahmet onunla gidiyorlar.

Şimdiye kadar 70 resim yaptım. Odamın duvarlarında asılıdırlar. Babam: «Yakında odanda kendin ve resimlerin için hiç yer bulamayacaksın,» der.

Bu benim birinci mektubum, ama oldukça uzun. Böylece ben de senden uzun bir cevap bekliyorum. (almak istiyorum.)

Kalpten selâmlarla
Selma Konuk

man

«İstasyona buradan gidilir. - Bu kelime Almancada küçük yazılır. - Kağıt tahtadan yapılır.» gibi belirli bir öznesi olmayan, genel bir anlam taşıyan ve fiili etken değil edilgen olan cümleler Almancada **man** [man] kelimesi yardımıyla yapılır. **Man'ı** «adam» anlamına gelen **der Mann** kelimesiyle karıştırmamak gerekir. Okunuşları aynı olmasına rağmen birbirleriyle hiçbir ilgileri yoktur.

•

Man kelimesinin tam bir Türkçe karşılığı yoktur. Cümlenin anlamını genelleştirir. Almancada cümlede bir özne gibi bulunur ve fiilin üçüncü tekil şahıs (**er, sie, es**) ile kullanılan şekli bundan sonra yer alır. Cümle ortasında bulunuyorsa **man** küçük harfle yazılır.

Man kann diese Frage nicht beantworten.	Bu soru cevaplandırılamaz.
Man kann die Tür nicht öffnen.	Kapı açılamaz.
Man arbeitet hier acht Stunden.	Burada sekiz saat çalışılır.
Man trinkt hier viel Bier.	Burada çok bira içilir.
Kann man den Schrank öffnen?	Dolap açılabilir mi?
Man kennt uns hier.	Burada tanınıyoruz.
Man isst hier keine Süssspeisen.	Burada tatlılar yenmez.
Man kann diesen Koffer nicht tragen.	Bu bavul taşınamaz.
Man darf hier rauchen.	Burada sigara içilebilir.
Man spricht hier Deutsch.	Burada Almanca konuşulur.
Wann geht man in die Stadt?	Ne zaman şehre gidilir.
Was verkauft man in diesem Laden?	Bu dükkânda ne satılır?
Man macht die Mappen aus Leder.	Çantalar deriden yapılır.
Woraus macht man die Stühle?	Sandalyeler neden yapılır?
Man liest hier nicht viel Bücher.	Burada çok kitap okunmaz.

Görüldüğü gibi Almanca cümlelerde **man** bir şahıs gibi vazife görmekte, cümlenin öznesi yerine geçmektedir. Türkçede ise böyle bir kelime görülmemekte **man**'ın cümleye verdiği anlam sondaki fiile eklenen «-lır, -lir, » gibi takılarla sağlanmakta, yani fiil edilgen şekle sokulmaktadır.

CÜMLELER ve SORULAR

Möchten Sie noch etwas Butter nehmen?	Biraz daha tereyağ almak ister misiniz?
Man isst bei uns viel Butter.	Bizde çok tereyağ yenir.
Trotz seiner schlechten Noten arbeitet der Schüler nicht.	Kötü notlarına rağmen öğrenci çalışmıyor.
Ich lasse mir statt eines Anzugs einen Hut kaufen.	Bir elbise yerine kendime bir şapka satın aldırıyorum.
Der Gast möchte statt Wein etwas Bier trinken.	Misafir şarap yerine biraz bira içmek istiyor.
Er liess seinen Ball im Garten.	Topunu bahçede bıraktı.
Kannst du deine Bücher hier lassen?	Kitaplarını burada bırakabilir misin?
Dein Vater soll zu mir kommen.	Baban bana gelmeli.
Das ist eine schwere Übung. Man machte viele Fehler.	Bu zor bir çalıştırmadır. Birçok yanlış yapıldı.
Kann man ihm nicht helfen?	Ona yardım edilemez mi?
Wir hörten unseren Hund bellen.	Köpeğimizin havladığını duyduk.
Das Kind sieht seine Tante kommen und läuft zu ihr.	Çocuk teyzesinin geldiğini görüyor ve ona koşuyor.
Warum verkauft man hier keine Zeitungen?	Niçin burada gazete(ler) satılmıyor?
Wo verkauft man Zigaretten?	Nerede sigara satılır?
Lasst uns einen Ausflug machen!	Bir piknik yapalım!
Darf ich meine Mappe hier lassen?	Çantamı burada bırakabilir miyim?
Auf der Strasse sieht man Autos fahren.	Caddede otomobillerin gittiği görülüyor.
Meine kleine Schwester lernt schreiben.	Küçük kız kardeşim yazmayı öğreniyor.
Er soll uns jeden Tag fünfzig Liras geben.	Hergün bize elli lira vermelidir.
Ich möchte mit dir kommen.	Seninle gelmek istiyorum.
Wir lassen unser Radio reparieren.	Radyomuzu tamir ettiriyoruz.

können
wollen
müssen
dürfen
sollen
mögen
lassen
sehen
hören
lernen
gehen
helfen

Yukarıdaki bu yardımcı fiillerin cümle içindeki kullanılışları aynıdır. Hepsi bir gruba dahildir.

Test 36

İMTİHAN 7

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Wegen mein ..... krank ..... Bein ..... kann ich nicht schnell laufen. 2 — Statt ein ..... Autos wollte der Bauer lieber ein ..... Traktor kaufen. 3 — Innerhalb ein ..... Woche sollst ..... mir das zurückbringen. 4 — Man geh ..... in unser ..... Dorf früh ins Bett. 5 — Nach ..... Frühstück möchten wir trotz ..... kalten Wetters einen Ausflug machen. 6 — Mein Onkel kann wegen sein ..... Krankheit nicht kommen. 7 — Die Läden waren wegen ..... Feiertage geschlossen. 8 — Wir blieb ..... trotz des schlecht ..... Wetter ..... nicht zu Hause. 9 — Trotz ..... billig ..... Preis ..... kaufte der Mann das Buch nicht. 10 — Ich brachte statt mein ..... Buch ..... mein Heft mit. 11 — Statt ein ..... Zeitung kaufe ich eine Illustrierte. 12 — Während ..... Essens darf man nicht rauchen. 13 — Der Schüler lernt während ..... Unterrichts mehr als ..... Hause. 14 — Dies ..... Fahrrad kaufe ich für mein ..... klein ..... Sohn. 15 — Unser Haus liegt ausserhalb ..... Dorf .....

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Der Student mietet ein grosses Zimmer.**	A — Bira neden yapılır?
2 — **Mein Vater arbeitete gestern nicht.**	B — Dün dersimiz yoktu.
3 — **Werdet ihr den Kindern eine Geschichte erzählen?**	C — Hasta bacaklarına rağmen çabuk koşabiliyor.
4 — **Erzählt ihr den Kindern eine Geschichte?**	D — Yaşlı teyzemin ağır bir hastalığı vardı.
5 — **Erzähltet ihr den Kindern eine Geschichte?**	E — Oğlum sandalyenin üstünde otûruyordu.
6 — **Wir hatten gestern keinen Unterricht.**	F — Öğrenci büyük bir oda kiralıyor.
7 — **Mein Bruder musste gestern sehr früh aufstehen.**	G — Birazcık vaktin var mı?
8 — **Meine alte Tante hatte eine schwere Krankheit.**	H — Çocuklara bir hikâye mi anlatacaksınız?
9 — **Woraus macht man Bier?**	İ — Babam dün çalışmadı.
10 — **Ich setzte meinen Sohn auf den Stuhl.**	K — Öğretmen ev ödevlerini soruyor.
11 — **Mein Sohn sass auf dem Stuhl.**	L — Şimdiye kadar bir tane traktör gördüm.
	M — Çocuklara bir hikâye mi anlatıyorsunuz?

12 — **Er kann wegen seiner kranken Beine nicht schnell laufen.**
13 — **Der Lehrer fragt nach den Hausaufgaben.**
14 — **Bisher sah ich keinen Traktor.**
15 — **Hast du ein bisschen Zeit?**

N — Erkek kardeşim dün çok erken kalkmaya mecburdu.
O — Oğlumu sandalyenin üstüne oturttum.
P — Hasta bacaklarından dolayı çabuk koşamıyor.
R — Çocuklara bir hikâye mi anlattınız?
S — Şimdiye kadar hiç traktör görmedim.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Kızınız niçin evde değildi?	**A — Diese Äpfel schmeckten meinem Onkel sehr.**
2 — Kızın bir kovası ve bir çantası vardı.	**B — Der alte Lehrer erinnerte an uns nicht.**
3 — Gelecek sefer seninle daha uzun konuşacağız.	**C — Der Schüler verlor seinen Bleistift.**
4 — İhtiyar öğretmen bizi hatırlayamadı.	**D — Mein Tisch ist so gross wie dein Tisch.**
5 — Biraz daha ekmek almak ister misiniz?	**E — Wo verkauft man hier Brot?**
6 — Benim masam senin masandan daha büyüktür.	**F — Warum war ihre Tochter nicht zu Hause?**
7 — Benim masam senin masan kadar büyüktür.	**G — Diese Äpfel gefielen meinem Onkel sehr.**
8 — Yeni elbisemi giydim ve sinemaya gittim.	**H — Wir wohnen im letzten Haus.**
9 — Çiftçiler traktöre bindiler ve köye gittiler.	**İ — Das Mädchen hatte einen Eimer und eine Mappe.**
10 — Bu elmalar amcamın çok hoşuna gitti.	**K — Er sollte einen neuen Bleistift kaufen.**
11 — Öğrenci kalemini kaybetti.	**L — Er musste einen neuen Bleistift kaufen.**
12 — O yeni bir kalem satın almaya mecbur oldu.	**M — Mein Tisch ist grösser als dein Tisch.**
13 — O yeni bir kalem satın aldı, çünkü kalemi yoktu.	**N — Der alte Lehrer konnte sich an uns nicht erinnern.**
14 — Burada ekmek nerede satılır?	**O — Die Bauern stiegen in den Traktor ein und fuhren ins Dorf.**

15 — Biz sonuncu evde oturuyoruz.

P — Er kaufte einen neuen Bleistift, denn er hatte keinen Bleistift

R — Möchten Sie noch etwas Brot nehmen?

S — Ich zog meinen neuen Anzug an und ging ins Kino.

T — Wir werden mit dir nächstes Mal noch länger sprechen.

D

Her cümledeki boş bırakılan yeri parantezin içindeki kelimelerin uygun olanıyla tamamlayınız. Sadece bu kelimeyi cevap olarak yazınız.

1 — Trotz ..... (meinem, seiner, schwer) Krankheit kam er mit uns.
2 — Man ..... (spricht, lasst, kann) ihn nichts fragen.
3 — Kannst du ..... (mich, dich, sich) noch an uns erinnern?
4 — Seit ..... (was, Zeit, wann) bist du in der Türkei?
5 — Vor zwei Jahren ..... (aufstanden, steht, standen) wir sehr früh auf.
6 — Du kannst dich mit diesem Handtuch ..... (abtrocknetest, abtrocknen, trocknen ab)
7 — Trotz (meines, der, dieses) schlechten Wetters will ich in die Schule gehen.
8 — Wor ..... (von, aus, in) macht man Käse?
9 — Der Sohn unseres Nachbarn ist ein ..... (berühmt, berühmter, am berühmtesten) Arzt.
10 — Wie macht (der Mann, ich, man) das?

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz:

1 — Bu yüzükler altından yapıldı.
2 — Baba kahve pişirtiyor.
3 — İhtiyar adamın binmesine yardım ettim.

Test 35'in yapılmış şekli

A. 1 — trotz 2 — während 3 — wegen 4 — statt 5 — innerhalb 6 — trotz (wegen) 8 — statt 9 — wegen 10 — innerhalb
B. I — C 2 — F 3 — H 4 — K 5 — İ 6 — G 7 — D 8 — A
C. 1 — D 2 — H 3 — L 4 — B 5 — G 6 — A 7 — İ 8 — F

a. zurückkommen	b. kleben
ich kam ..... zurück	ich klebte
du kamst ..... zurück	du klebtest
er, sie, es kam ..... zurück	er, sie, es klebte
wir kamen ..... zurück	wir klebten
ihr kamt ..... zurück	ihr klebtet
sie, Sie kamen ..... zurück	sie, Sie klebten

İmtihan 6'nın yapılmış şekli

A. 1 — en, 2 — e, er, als, er 3 — yok 4 — em, en 5 — die, er 6 — e, mich 7 — die (seine) 8 — das, es, en 9 — so, wie 10 — s, er, als, des 11 — en, en 12 — am 13 — im 14 — sich, en (e), en 15 — em, en ,zu

B. 1 — F 2 — K 3 — İ (veya M) 4 — F 5 — G 6 — D 7 — H 8 — L 9 — A 10 — C

C. 1 — H 2 — M 3 — G 4 — L 5 — B 6 — C 7 — F 8 — K 9 — D 10 — N

D. 1 — b 2 — c 3 — d 5 — c 6 — b 7 — a 8 — c 9 — d 10 — b

E. 1 — spielte 2 — machten 3 — öffnetest 4 — kochte 5 — beantworteten. 6 — zeichnete 7 — putzte 8 — klopfte 9 — verwendete (verwandte) 10 — kämpfte

F.

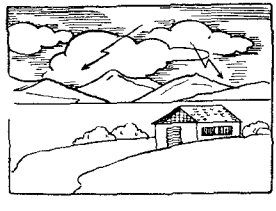
a. warten	b. lieben
ich wartete	ich liebte
du wartetest	du liebtest
er, sie, es wartete	er, sie, es liebte
wir warteten	wir liebten
ihr wartetet	ihr liebtet
sie, Sie warteten	sie, Sie liebten

73

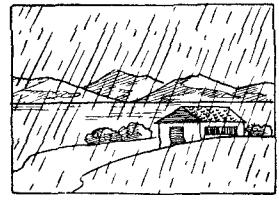
LEHRSTÜCK DREIUNDSIEBZIG

CÜMLELER

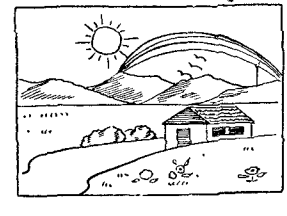
Aşağıda gelecek zaman, şimdiki zaman ve geçmiş zaman, yani **Imperfekt** halinde bulunan cümleler verilmiştir. Bunları birbirleriyle karşılaştırarak inceleyiniz.

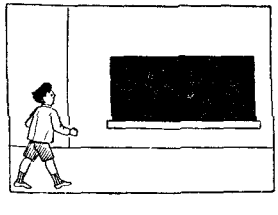
Es wird regnen.
Yağmur yağacak.

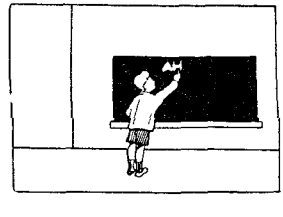
Es regnet.
Yağmur yağıyor.

Es regnete.
Yağmur yağdı.

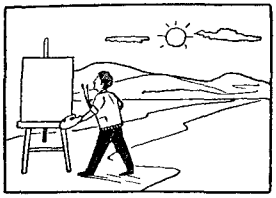
Er wird seinen Namen schreiben.
Adını yazacak.

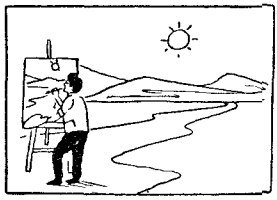
Er schreibt seinen Namen.
Adını yazıyor.

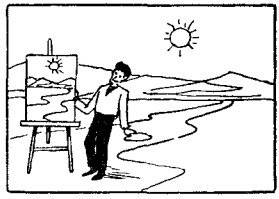
Er schrieb seinen Namen.
Adını yazdı.

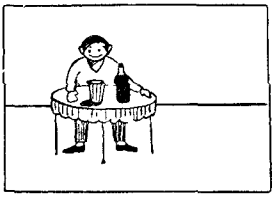
Er wird ein Bild zeichnen.
Bir resim çizecek.

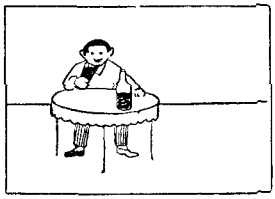
Er zeichnet ein Bild.
Bir resim çiziyor.

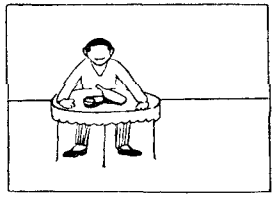
Er zeichnete ein Bild.
Bir resim çizdi.

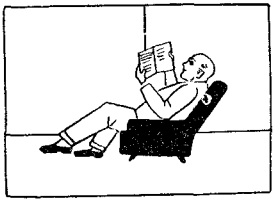
Ali wird Bier trinken.
Ali bira içecek.

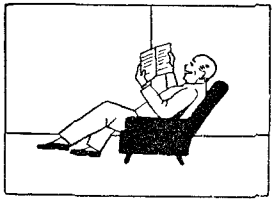
Ali trinkt Bier.
Ali bira içiyor.

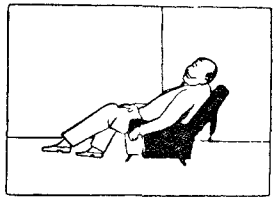
Ali trank Bier.
Ali bira içti.

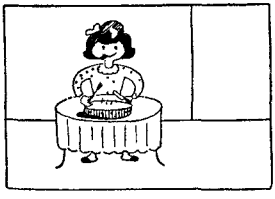
Der Vater wird ein lustiges Buch lesen.
Baba komik bir kitap okuyacak.

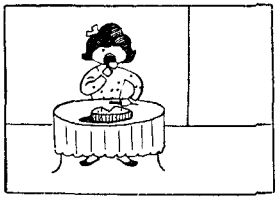
Der Vater liest ein lustiges Buch.
Baba komik bir kitap okuyor.

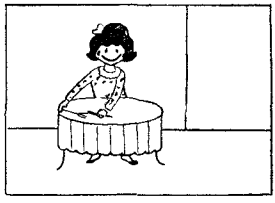
Der Vater las ein lustiges Buch.
Baba komik bir kitap okudu.

Sie wird den Kuchen essen.
Pastayı yiyecek.

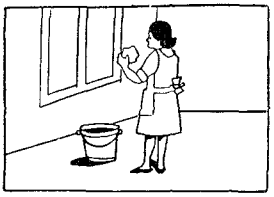

Sie isst den Kuchen.
Pastayı yiyor.

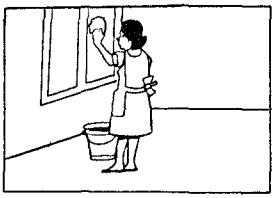

Sie ass den Kuchen.
Pastayı yedi.

— 3 —

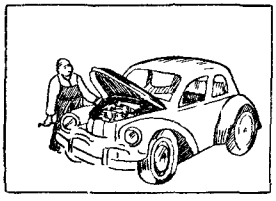
Sie wird das Fenster reinigen.
Pencereyi temizleyecek.

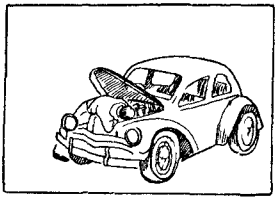
Sie reinigt das Fenster.
Pencereyi temizliyor.

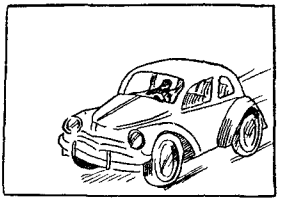
Sie reinigte das Fenster.
Pencereyi temizledi.

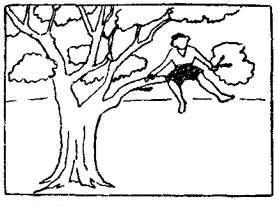
Er wird das Auto reparieren.
Otomobili tamir edecek.

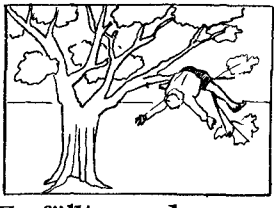
Er repariert das Auto.
Otomobili tamir ediyor.

Er reparierte das Auto.
Otomobili tamir etti.

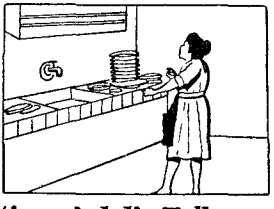
Er wird von dem Baum fallen.
Ağaçtan düşecek.

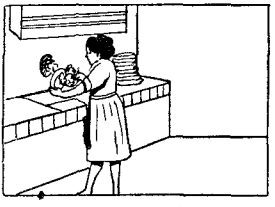
Er fällt von dem Baum.
Ağaçtan düşüyor.

Er fiel von dem Baum.
Ağaçtan düştü.

Hatice wird die Teller waschen.
Hatice tabakları yıkayacak.

Hatice wäscht die Teller.
Hatice tabakları yıkıyor.

Hatice wusch die Teller.
Hatice tabakları yıkadı.

FİİLDEN İSİM YAPMA

Almancada fiillerden çok kolay bir şekilde isim yapılır. Bunun için fiil aynen hiç değiştirilmeden alınır. Yalnız isim olduğu için Almancadaki diğer isimler gibi ilk harf büyük yazılır. Fiilden türetilen bütün isimlerin artikeli **DAS**'dır.

bellen havlamak	**das Bellen** havlama
fahren gitmek	**das Fahren** gitme
hören duymak, dinlemek	**das Hören** duyma, dinleme
kochen yemek pişirmek	**das Kochen** yemek pişirme
leben yaşamak	**das Leben** (yaşama), hayat
pfeifen ıslık çalmak	**das Pfeifen** ıslık çalma
rufen çağırmak	**das Rufen** çağırma
schreiben yazmak	**das Schreiben** yazma, yazı
trinken içmek	**das Trinken** içme
weinen ağlamak	**das Weinen** ağlama

Fiilden türetilen isimler çoğulda hiçbir takı almazlar. Diğer isimler gibi sadece artikelleri **die** olur. Burada, öğrendiğimiz her fiilden isim türetilemeyeceğini hatırlatalım.

Ich höre das Rufen der Mutter.	Annenin çağırmasını duyuyorum.
Der Vater hört das Weinen des Mädchens.	Baba kızın ağlamasını duyuyor.
Der Lehrer hört das Singen der Schüler.	Öğretmen öğrencilerin şarkı söylemesini duyuyor.
Der Junge hört das Pfeifen seines Freundes.	Çocuk arkadaşının ıslık çalmasını duyuyor.
Das Bellen unseres Hundes hört man überall.	Köpeğimizin havlaması heryerden duyulur.
Mein Bruder will das Trinken nicht lassen.	Erkek kardeşim içmeyi bırakmak istemiyor.

KÜÇÜLTME

İsimlerin sonuna bazı takılar takarak bunları anlam bakımından küçültebiliriz.

Türkçede böyle anlam bakımından bir küçültmeyi isimlere «-cik» veya «-ceğiz» ekleyerek elde ederiz. Almancada ise bu, isimlerin sonuna **-lein** veya **-chen** takılarını eklemek suretiyle sağlanır. Bu takıları alan isimlerin artikeli değişerek **das** olur.

das Bild resim	**das Bildchen,-** resimcik
der Tisch masa	**das Tischlein,-** masacık
der Brief mektup	**das Briefchen,-** **das Brieflein** mektupcuk
das Fenster pencere	**das Fensterchen,-** pencerecik
das Bett yatak	**das Bettlein,-** yatakcık
die Gabel çatal	**das Gabelchen,-** çatalcık

Görüldüğü gibi ismin artikeli ne olursa olsun küçültmeye tabi tutulunca muhakkak **das** artikelini alır. Belirttiğimiz **-lein** veya **-chen** eklerinden ikisi de kullanılabilir, yani bir ismi **-lein** veya **-chen** takılarından birisini eklemek suretiyle anlam bakımından küçültebiliriz. Yukarıdaki örneklerde de bazen **-lein,** bazen de **-chen** takısını kullandık. Ama **-lein** ekleyerek «küçülttüğümüz» bir ismi **-chen** ekleyerek de «küçültebilirdik.»

Bu şekilde «küçültülmüş» isimler çoğulda hiçbir takı almazlar. Bildiğimiz gibi sadece artikelleri **die** olur.

das Heftchen deftercik	**die Heftchen** defterciklер
das Tischlein masacık	**die Tischlein** masacıklar
das Bettchen yatakcık	**die Bettchen** yatakcıklar

Bazı isimler «küçültmeye» tabi tutulurken içlerindeki sesli harf nokta alır. Çoğulda da böyle bir durumla karşılaşmıştık. Çoğul hale getirilirken sesli harfleri nokta alan isimler küçültmeye tabi tutulurken gene aynı şekilde noktalanırlar.

Tekili	Çoğulu	Küçültülmüşü
die Hand el	**die Hände** eller	**das Händchen,-** elcik
das Dorf köy	**die Dörfer** köyler	**das Dörfchen,-** köycük
das Buch kitap	**die Bücher** kitaplar	**das Büchlein,-** kitapcık
der Baum ağaç	**die Bäume** ağaçlar	**das Bäumchen,-** ağaççık
das Haus ev	**die Häuser** evler	**das Häuschen,-** evcik

Bazı isimlerde ise «küçültme» yapılırken bir hece veya harf düşmesi olur. Bu durum çoğunlukla sesli harfleri nokta alan isimlerde görülür.

die Lampe lamba	**das Lämpchen,-** lâmbacık
der Vogel kuş	**das Vöglein,-** kuşcuk, kuşcağız
der Garten bahçe	**das Gärtchen,-** bahçecik
die Nase burun	**das Näschen,-** buruncuk

Böyle «küçültülmüş» isimler cümle içinde aynı diğer isimler gibi kullanılır.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

ZIMMER ZU VERMIETEN

Student: Guten Tag! Sie haben ein Zimmer zu vermieten. Ist das Zimmer noch frei? Kann ich es sehen?

Hausfrau: Bitte, treten Sie ein! Ich zeige es Ihnen. Das Zimmer ist sehr schön. - Gehen Sie durch diese Tür, bitte! Hier ist es! Hier rechts an der Wand ist das Bett mit dem Nachttisch. Am Fenster steht der Schreibtisch. Das Fenster geht nicht zur Strasse, sondern zum Garten. Das Zimmer ist sehr ruhig. Dort hinten stehen ein Sofa, ein Sessel und ein Tisch. Sie können abends dort bequem sitzen und lesen, denn ich stelle noch eine Stehlampe in die Ecke. Sie haben hier auch einen Radioapparat. Sie können also auch Radio hören.

Student: Ist dieser Schrank dort ein Kleiderschrank?

Hausfrau: Ja, Ihre Kleider können Sie in diesen Schrank hängen. Sie haben dort auch genug Platz für Ihre Wäsche.

Student: Haben Sie auch Zentralheizung?

Hausfrau: Leider nicht. Aber dort steht ein Ofen. Er heizt das Zimmer sehr gut.

Student: Und wo ist das Waschbecken?

Hausfrau: Zum Waschen können Sie ins Bad gehen. Ich bin allein in der Wohnung. Das Bad ist also fast immer frei. Meine Putzfrau kommt täglich und räumt das Zimmer auf.

Student: Gut, das Zimmer gefällt mit. Was kostet es im Monat?

Hausfrau: Die Miete ist nicht hoch. Sie bezahlen im Monat für das Zimmer mit Heizung nur 85 Mark.

Student: Das ist nicht viel. Ich miete das Zimmer und zahle die Miete sofort. Ich hole jetzt meine Koffer vom Bahnhof.

Hausfrau: Danke! Hier ist die Quittung. - Auf Wiedersehen!

KİRALIK ODA

Öğrenci: Günaydın! Kiralık bir odanız var. Oda hâlâ boş mu? Onu görebilir miyim?

Ev hanımı: Lütfen, içeri giriniz! Size göstereyim. Oda çok güzeldir. - Bu kapıdan geçiniz, lütfen! İşte burası! Komodinle yatak şurada sağda duvar kenarındadır. Pencerenin önünde yazı masası duruyor. Pencere caddeye değil, bahçeye açılır (bakar). Oda çok sakindir. Orada arkada bir kanape, bir koltuk ve bir masa duruyor. Akşamları orada rahatça oturabilir ve okuyabilirsiniz, çünkü köşeye bir ayaklı lâmba daha koyarım. Burada bir radyonuz da var. Yani radyo da dinleyebilirsiniz.

Öğrenci: Oradaki bu dolap bir elbise dolabı (gardrop) mıdır?

Ev hanımı: Evet, elbiselerinizi bu dolaba asabilirsiniz. Orada çamaşırlarınız için de yeteri kadar yer var.

Öğrenci: Kaloriferiniz de var mı?

Ev hanımı: Maalesef hayır. Ama orada bir soba duruyor. O odayı ısıtıyor.

Öğrenci: Lavoba nerededir?

Ev hanımı: Yıkanmaya banyoya gidebilirsiniz. Evde yalnızım. Yani banyo hemen hemen daima boştur (serbesttir). Temizlikçi kadınım hergün gelir ve odayı toplar.

Öğrenci: İyi, oda hoşuma gidiyor. Ayda fiyatı ne kadardır?

Ev hanımı: Kira yüksek değildir. Oda için ısıtma (yakacak) ile birlikte (dahil) sadece 85 Mark ödersiniz.

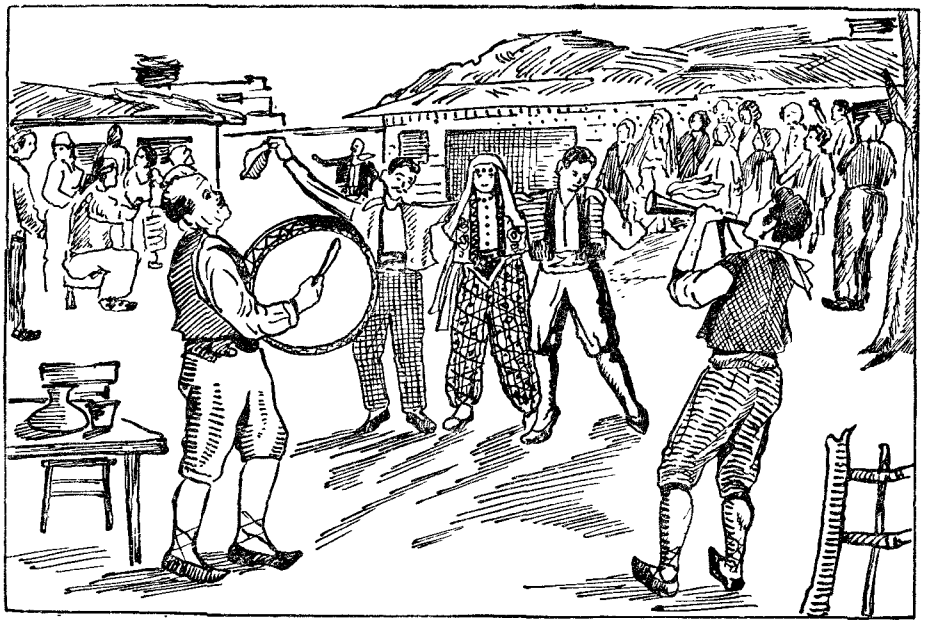
Öğrenci: Bu çok değildir. Odayı kiralıyorum ve kirayı hemen ödüyorum. Şimdi bavullarımı istasyondan alayım.

Ev hanımı: Teşekkür ederim! Kontrat burada! - Güle güle!

Yukarıdaki konuşmada **also, auch** kelimelerinin kullanıldığı yerleri inceleyiniz.

74

LEHRSTÜCK VIERUNDSIEBZIG

Öğrenilecek kelimeler

also [alzo]	yani, şu halde	**eine Aufnahme**	resim çekmek
der Alte,n [alte]	yaşlı	**machen**	
der Apparat,e [apara:t]	alet	[ayne aufna:me mahen]	

aufräumen (*) [aufroymen] (odayı. evi. v.s.) toplamak, temizlemek

bequem [bekve:m] rahat, rahatça

die Braut,..e [braut] gelin

der Dorfsplatz,..e [dorfsplats] köy meydanı

die Ecke,n [eke] köşe

fallen [fallen] düşmek

fiel [fi:l] **fallen**'in **Imp.**i

die Farbe,n [farbe] renk

frei [fray] serbest, boş, hür

das Glück [glük] şans, mutluluk

das Glücksgeld,er [glüksgeld] uğur parası

Guten Tag! [gu:ten ta:g] Günaydın!

heizen [haytsen] ısıtmak

die Heizung,en [haytsung] ısıtma (kalorifer)

die Hochzeit,en [hohtsayt] düğün

der Kleiderschrank,..e [klayderşrank] elbise dolabı, (gardrop)

küssen [küssen] öpmek

leider [layder] maalesef, ne yazık ki

die Miete,n [mi:te] kira

die Mitte,n [mitte] orta

die Münze,n [müntse] madeni para, bozuk para

der Nachttisch,e [nahttiş] komodin

der Photoapparat,e [fotoappara:t] fotoğraf makinesi

die Putzfrau,en [putsfrau] temizlikçi kadın

die Quittung,en [kvittung] kontrat

der Radioapparat,e [radyoappara:t] radyo

der Schreibtisch,e [şraybtiş] yazı masası

schreien [şrayen] bağırmak

schrie [şri:] **schreien**'in **Imp.**i

der Sessel,n [zessel] koltuk

sofort [zofort] hemen

die Stehlampe,n [şte:lampe] ayaklı lamba

täglich [te:glih] her gün, günlük

der Tanz,..e [tants] dans

tanzen]tantsen[dans etmek

vermieten [fermi:ten] kiraya vermek

die Wäsche,n [veşe] çamaşır

der Waschbecken,- [vaşbeken] lavabo, küvet

die Zentralheizung,en [tsentra:lhaytsung] kalorifer

AÇIKLAMALAR

nur allein

Daha önceki derslerde her ikisini de «yalnız» olarak Türkçeye çevirdiğimiz bu iki kelime arasında önemli bir fark vardır.

Nur, daha çok «sadece» anlamına gelir ve «tek başına, yalnız» bulunmayı göstermez.

Allein ise «yalnız» şeklinde Türkçeye çevrilebilir ve «tek başına, yalnız» bulunmayı gösterir.

— 3 —

Ich habe nur einen Bruder.	Sadece (yalnız) bir erkek kardeşim var.
Mein Bruder lebt allein.	Erkek kardeşim yalnız yaşıyor.
Du musst mir nur ein Lira geben.	Bana sadece (yalnız) bir lira vereceksin.
Das kleine Kind kann allein in die Schule gehen.	Küçük çocuk yalnız (tek başına) okula gidebiliyor.
Wir haben nur zwei Bälle.	Sadece (yalnız) iki topumuz var.
Der Bauer wohnt allein in seinem Bauernhof.	Çiftçi çiftliğinde yalnız oturuyor.
Der Lehrer sah nur mich.	Öğretmen sadece beni gördü.
Der Gast sass allein im Zimmer.	Misafir odada yalnız oturdu.

die Münze

Genellikle «madeni para» anlamına gelir. **Kleine Münzen** gibi şekillerde kullanılırsa «bozuk para» şeklinde de Türkçeye çevrilebilir.

Fallen fiilinin çekimi şimdiki zamanda özel bir durum gösterir. Dersin sonunda çekimini bulacaksınız. Ayrıca **fallen** düzensiz bir fiildir. Altında **Imperfekti** verilmiştir.

Aufräumen, ayrılabilen bir fiildir. Öndeki **auf** kelimesi cümlenin en sonuna gider, **räumen** ise özneye göre çekimlenerek cümledeki yerini alır. Düzenli bir fiildir.

HOCHZEIT IM DORFE

Vor zwei Wochen fuhren die Çelikels und Inge zu einer Hochzeit in einem Nachbardorf. Sie sahen viele Männer auf dem Dorfsplatz sitzen. Sie sahen die Çelikels und führten sie zum Haus der Braut. Die Braut sass in der Mitte des Zimmers. Sie sass mit den Frauen und Mädchen aus dem Dorf. Die Braut sah die Çelikels, stand auf und küsste Hasan Beys und Fatma Hanıms Hände. Sie legten etwas Geld auf den Tisch neben dem Stuhl der Braut. Die Braut und ihre Mutter dankten ihnen. Ein Mädchen

brachte ihnen «şerbet» und sie alle tranken es. «Şerbet» schmeckte Inge sehr; sie gaben ihr noch ein Glas davon.

Dann zeigten sie den Çelikels und Inge die Kleider der Braut. Die Kleider waren sehr bunt. Sie hatten wunderbare Farben. Inge hatte einen Photoapparat. Sie machte viele Aufnahmen.

Auf dem Dorfsplazt sahen sie die jungen Männer des Dorfes tanzen. Die Alten sassen unter den Bäumen und tranken «şerbet».

Vor dem Haus der Braut stand ein weisses Pferd.

«Wessen Pferd ist das?» fragte Inge Zeynep.

«Es gehört der Braut,» antwortete Zeynep. «Nach den Tänzen wird ihr Vater sie mit diesem Pferd zu ihrer neuen Wohnung führen. Alle werden jetzt kleine Münzen werfen, nimm eine Münze! Sie wird dir viel Glück bringen. Man sagt so.»

Einer rief plötzlich:

«Die Braut kommt! Die Braut kommt!»

Alle liefen vor die Tür. Einer warf kleine Münzen. Jeder wollte eine Münze haben. Sie schrieen und lachten dabei.

Nach fünf Minuten führte der Vater der Braut sie zu ihrer neuen Wohnung.

Auf dem Rückweg sagte Ahmet: «Ich habe nur eine Münze. Wieviel Münzen habt ihr?

Zeynep antwortete: «Ich habe zwei Münzen. Aber ich werde Inge eine Münze geben.»

Inge lachte und sagte: «Ich will dein Glücksgeld nicht haben, denn ich fand vier Münzen.»

Alle lachten und Zeynep sagte: «Dein Mann wird reicher als mein Mann sein, und deine Hochzeit wird früher als meine Hochzeit sein.»

«Danke!» sagte Inge und legte ihr Glücksgeld in ihre Tasche.

KÖYDE DÜĞÜN

İki hafta önce Çelikeller ve İnge komşu bir köydeki bir düğüne git-

tiler. Köy meydanında birçok adamların oturduğunu gördüler. Onlar Çelikelleri gördüler ve onları gelinin evine götürdüler. Gelin odanın ortasında oturuyordu. Köyden hanımlarla ve kızlarla birlikte oturuyordu. Gelin Çelikelleri gördü, ayağa kalktı ve Hasan Beyin ve Fatma Hanımın ellerini öptü. Gelinin sandalyesinin yanındaki masaya biraz para koydular. Gelin ve annesi onlara teşekkür ettiler. Bir kız onlara şerbet getirdi ve hepsi onu içtiler. Şerbet İnge'nin çok hoşuna gitti; ona ondan bir bardak daha verdiler.

Sonra Çelikellere ve İnge'ye gelinin elbiselerini gösterdiler. Elbiseler çok renkliydi. Şahane renkleri vardı. İnge'nin bir fotoğraf makinesi vardı. Birçok resim çekti.

Köy meydanında köyün genç erkeklerinin dans ettiğini gördüler. Yaşlılar ağaçların altında oturuyor ve şerbet içiyorlardı.

Gelinin evinin önünde beyaz bir at duruyordu.

«Bu kimin atıdır?» diye sordu İnge Zeynep'e.

«O geline aittir,» diye cevap verdi Zeynep. «Danslardan sonra babası onu bu atla yeni evine götürecek. Herkes şimdi bozuk (küçük) paralar atacak. Bir para al! Sana çok şans getirecek. Böyle denir.»

Birisi birden bağırdı:

«Gelin geliyor! Gelin geliyor!»

Herkes kapının önüne koştu. Birisi küçük paralar attı. Herkes bir para almak istiyordu. Bu arada bağırıyor ve gülüyorlardı.

Beş dakika sonra gelinin babası onu yeni evine götürdü.

Dönüş yolunda (dönerken) Ahmet: «Sadece bir param var. Sizin kaç tane paranız var?» dedi.

Zeynep cevap verdi: «İki param var. Ama İnge'ye bir para vereceğim.»

İnge güldü ve: «Senin uğur paranı istemiyorum, çünkü dört tane para buldum,» dedi.

Hepsi güldüler ve Zeynep: «Senin kocan benim kocamdan daha zengin olacak ve senin düğünün benim düğünümden daha erken olacak,» dedi.

«Teşekkür ederim!» dedi İnge ve uğur parasını çantasına koydu.

METİN HAKKINDA SORULAR VE CEVAPLARI

Wo war die Hochzeit?
Düğün neredeydi?

Die Hochzeit war in einem Nachbardorf.
Düğün komşu bir köydeydi.

Wohin gingen die Çelikels und Inge?
Çelikeller ve Inge nereye gittiler?

Sie gingen zu einer Hochzeit.
Bir düğüne gittiler.

Wo sass die Braut?
Gelin nerede oturuyordu?

Die Braut sass in der Mitte des Zimmers.
Gelin odanın ortasında oturuyordu.

Mit wem sass die Braut?
Gelin kiminle oturuyordu?

Sie sass mit den Frauen und Mädchen.
Hanımlarla ve kızlarla oturuyordu.

Was gaben die Çelikels der Braut?
Çelikeller geline ne verdiler?

Sie gaben der Braut etwas Geld.
Geline biraz para verdiler.

Was tranken sie?
Ne içtiler?

Sie tranken «şerbet».
Şerbet içtiler.

Warum trank Inge noch ein Glas «şerbet»?
Inge niçin bir bardak şerbet daha içti?

Sie trank noch ein Glas, denn «şerbet» schmeckte ihr sehr.
Bir bardak daha içti, çünkü şerbet çok hoşuna gitti.

Wie waren die Kleider der Braut?
Gelinin elbiseleri nasıldı?

Sie waren sehr bunt.
Çok renkliydiler.

Wessen Kleider zeigten sie den Çelikels?
Çelikellere kimin elbiselerini gösterdiler?

Sie zeigten Ihnen die Kleider der Braut.
Onlara gelinin elbiselerini gösterdiler.

Warum machte Inge viele Aufnahmen?
Inge niçin çok resim çekti?

Inge machte viele Anfnahmen, denn sie will diese Bilder nach Deutschland schicken.
İnge çok resim çekti, çünkü bu resimleri Almanya'ya göndermek istiyor.

Was machten die jungen Männer?
Genç erkekler ne yapıyorlardı?

Sie tanzten auf dem Dorfsplatz.
Köy meydanında dans ediyorlardı.

Wem gehörte das weisse Pferd?
Beyaz at kime aitti?

Das weisse Pferd gehörte der Braut.
Beyaz at geline aitti.

Was warf man?
Ne atıldı?

Man warf kleine Münzen.
Küçük paralar atıldı.

Wer führte die Braut zu ihrer neuen Wohnung?
Gelini kim yeni evine götürdü?

Ihr Vater führte sie zu ihrer neuen Wohnung.
Babası onu yeni evine götürdü.

Warum wollten sie eine Münze nehmen
Niçin bir para almak istiyorlardı?

Sie wollten eine Münze nehmen, denn diese Münzen bringen viel Glück.
Bir para almak istiyorlardı, çünkü bu paralar çok şans getirirler.

Wieviel Münzen hatte Inge?
Inge'nin kaç tane parası vardı?

Inge hatte vier Münzen.
Inge'nin dört parası vardı.

Warum wollte Inge Zeyneps Glücksgeld nicht haben?
Inge niçin Zeynep'in uğur parasını almak istemiyordu?

Inge wollte sie nicht haben, denn sie fand vier Münzen.
Inge onları almak istemiyordu, çünkü dört para buldu.

Was sagt man über die Glücksgelder?
Uğur paraları hakkında ne denir

Man sagt, sie bringen viel Glück.
Çok şans getiriyorlar, denir.

Wohin legte Inge ihr Glücksgeld?
Inge uğur parasını nereye koydu?

Sie legte ihr Glücksgeld in ihre Tasche.
Uğur parasını çantasına koydu.

Wann gingen die Çelikels zur Hochzeit?
Çelikeller ne zaman düğüne gittiler?

Sie gingen zur Hochzeit vor zwei Wochen
Düğüne iki hafta önce gittiler.

Küsste die Brau Inges Hand?
Gelin Inge'nin elini öptü mü?

Nein, sie küsste Inges Hand nicht.
Hayır, o Inge'nin elini öpmedi.

Womit fuhren die Çelikels zum Nachbardorf?
Çelikeller komşu köye neyle gittiler?

Sie fuhren mit ihrem Jeep zum Nachbardorf.
Cipleriyle komşu köyle gittiler.

Fiillerin ilk harflerini büyük yazıp önlerine **das** artikelini getirerek bunlardan isim türetebiliriz.

schreien bağırmak	**das Schreien,-** bağırma
laufen koşmak	**das Laufen,-** koşma
lachen gülmek	**das Lachen,-** gülme

İsimlerin sonlarına **-lein** veya **-chen** takıları ekleyerek anlam bakımından küçültebiliriz. Bu takıların Türkçe karşılığı genellikle gene ismin sonuna eklenen «-ceğiz» dir. Böyle «küçültülmüş» isimler daima **das** artikelini alır.

das Hemd gömlek	**das Hemdlein,-** gömlekcik
die Tür kapı	**das Türchen,-** kapıcık
der Hund köpek	**das Hündchen,-** köpekcik

Görüldüğü gibi bazı isimlerin küçültmesi yapılırken, sesli harfleri nokta alır.

ÖZEL FİİL ÇEKİMLERİ

fallen

ich falle
du fällst
er, sie, es fällt
wir fallen
ihr fallt
sie fallen
Sie fallen

TEST 37

A

Boş bırakılan yerlere **nur** veya **allein** koyunuz.

1 — Ich kann dir kein Buch geben, denn ich habe ..... ein Buch. 2 — Der Lehrer hat ..... einen Sohn. 3 — Der Junge machte den Spaziergang allein, denn sein Freund kam nicht. 4 — ..... Hasan kann mit uns kommen. 5 — Die anderen Schüler müssen ..... gehen. 6 — Wir sahen bis jetzt ..... Deutschland. 7 — Er sieht ..... die Bäume, aber die Autos kann er nicht sehen. 8 — ..... kannst du das nicht machen. Lass mich dir helfen. 9 — Dieser Schüler macht seine Hausaufgaben immer ..... 10 — Ich sehe dort ..... einen Stuhl.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Ein kleiner Hund ist ein Hündchen.	A — Adam ihtiyar adamın bağırmasını duydu.
2 — Nachts hören wir das Bellen der Hunde.	B — Küçük bir köpek bir köpekciktir.
3 — Man hörte das Schreien des alten Mannes.	C — Bunu yalnız taşıyabilirim. Birisi bana yardım etmesin.
4 — Man hört das Schreien des alten Mannes.	D — Adam yaşlı adamın bağırmasını duyuyor.
5 — Ich kann das nicht allein tragen. Einer soll mir helfen.	E — Yaşlı adamın bağırması duyuluyor.
	F — Geceleri köpeklerin havlamalarını duyarız.
	G — Bunu yalnız taşıyamam. Birisi bana yardım etsin.
	H — Yaşlı adamın bağırması duyuldu.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Küçük kızın ağlamasını duydunuz mu?	**A — Ein grosses Buch ist ein Buchlein.**
2 — Küçük bir kitap bir kitapcıktır.	**B — Die Kinder hören das Rufen ihrer Mutter.**
3 — Bu masacıklar sana mı ait?	**C — Ein kleines Buch ist ein Büchlein.**
4 — Çocuklar annelerinin çağırmasını duyuyorlar.	**D — Man hört das Lachen meines Vaters überall.**

5 — Babamın gülmesi her yerden duyulur.

E — Gehören diese Tischleine dir?
F — Hörtet ihr das Weinen des kleinen Mädchens?
G — Gehören diese Tischlein dir?

D

Aşağıda verilen Türkçe cümlelerin altındaki dört şıktan hangisinin o cümlenin karşılığı olduğunu bulunuz.

1 — Amcamın bağırması heryerden duyulurdu.
a. Man hört Schreien meines Onkels überall. b. Man hörte das Schreien des Onkels überal. c. Man hörte das Schreien meines Onkels überall. d. Der Mann hörte das Schreien meines Onkels überall.

2 — Bizim köyde sadece bir okul vardır.
a. Wir haben in unserem Dorf nur eine Schule. b. Wir haben in unserem Dorf nur unsere Schule. c. Wir haben in unserem Dorf allein eine Schule. d. Wir hatten in unserem Dorf nur eine Schule.

3 — Birisi odanın içine bir top attı.
a. Man warf ins Zimmer einen Ball. b. Man warf in das Zimmer einen Ball. c. Einer wirft in das Zimmer einen Ball. d. Einer warf ins Zimmer einen Ball.

4 — Temizlikçi kadın odaları topladı ve gitti.
a. Die Putzfrau aufräumt die Zimmer und ging. b. Die Putzfrau aufte die Zimmer raumen und gind. c. Die Putzfrau räumte die Zimmer auf und ging. d. Die Putzfrau räumte die Zimmer und ging auf.

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Hizmetçi kıza odamı toplattırdım.
2 — Bu elbise dolabını annem satın aldırdı.
3 — Burada yıkanılabilir. Su burada temizdir.

75

LEHRSTÜCK FÜNFUNDSIEBZIG

PERFEKT

Perfekt de **Imperfekt** gibi geçmiş zamanı gösteren bir kiptir. Türkçeye aynı **Imperfekt** gibi çevrilir **Imperfekt**le aralarındaki fark, **Imperfekt**in hikâyelerde, **Perfektin** ise konuşmalarda kullanılmasıdır. Günlük hayattaki konuşmalarda geçmiş zamanda meydana gelen şeyler hep **Perfekt** kullanılarak belirtilir.

Bu derste önce düzenli fiillerin **Perfekt**ini inceleyeceğiz. **Perfekti** yanlışsız kullanabilmeniz için **haben**'in şimdiki zamandaki çekimini çok iyi bilmeniz gerekir. Onun için daha önce bunu kısaca hatırlatalım:

	haben
ich	**habe**
du	**hast**
er, sie, es	**hat**
wir	**haben**
ihr	**habt**
sie	**haben**
Sie	**haben**

Bir fiilin **Perfekt**ini teşkil etmek için fiilin kökünün önüne **ge**-takısını, arkasına da **-t** harfini ekleriz. Fiilin aldığı bu yeni şekle **Partizip Perfekt** [partitsip perfekt] denir.

Şimdi birkaç düzenli fiilin **Partizip Perfekt**ini teşkil edelim:

danken	**ge-dank-t** [gedankt]
fragen	**ge-frag-t** [gefragt]
führen	**ge-führ-t**
fehlen	**ge-fehl-t**
machen	**ge-mach-t**
hören	**ge-hör-t**
holen	**ge-hol-t**
kochen	**ge-koch-t**
kaufen	**ge-kauf-t**
lachen	**ge-lach-t**
lieben	**ge-lieb-t**

Yukarıda birkaç düzenli fiilin **Partizip Perfekt**ini görüyorsunuz. **Partizip Perfekt** teşkil ederken **ge-ve-t** takıları fiilin köküne bitişik yazılır, ama yukarıda kökü ve takıları birbirinden kolayca ayırtedebilmeniz için biz bunları ayrı ayrı yazdık.

Kökü **t** harfi ile biten fillerde **Partizip Perfekt** teşkil edilirken sondaki **t** ile köke eklenmesi gereken **-t** arasına bir **e** harfi konur.

antworten	**ge-antwort-e-t** [geantvortet]
mieten	**ge-miet-e-t** [gemi:tet]
arbeiten	**ge-arbeit-e-t** [gearbaytet]

Bazı fiillerin **Partizip Perfekt**'i teşkil edilirken kökün önüne **ge-** takısı eklenmez. Bunlar, **be-, ver-, er-, ge-, zer-, ent-** takılarıyla başlayan fiillerdir. Bu tip fiillerin **Partizip Perfekti** köklerinin sonuna bir **-t** eklemek suretiyle yapılır.

bezahlen	**bezahl-t**
besuchen	**besuch-t**
verkaufen	**verkauf-t**
vermieten	**vermiet-e-t**
erzählen	**erzähl-t**
eröffnen	**eröffn-e-t**
gehören	**gehör-t**
entschuldigen	**entschuldig-t**

Bunlardan başka **-ieren** ile biten fiillerin **Partizip Perfekti** de köke **ge** eklemeden yapılır.

rasieren	**rasier-t**
reparieren	**reparier-t**

— 3 —

Perfekt, haben veya sein **sein** yardımcı fiilleri ve **Partizip Perfekt** yardımıyla yapılır. **Partizip Perfekt, Perfekt,** yani bir kip değildir, sadece **Perfekt**in teşkil edilmesinde kullanılan bir şekildir.

Örnek olarak **suchen** fiilini alalım ve **Perfekt**ini teşkil edelim. **Suchen'**in **Partizip Perfekt**i **gesucht** şeklindedir. Çekimlenmesi ise şöyle olur:

suchen	aramak
ich habe gesucht	aradım
du hast gesucht	aradın
er hat gesucht	aradı
sie hat gesucht	aradı
es hat gesucht	aradı
wir haben gesucht	aradık
ihr habt gesucht	aradınız
sie haben gesucht	aradılar
Sie haben gesucht	aradınız

Görüldüğü gibi bir fiilin **Perfekt**ini çekimlemek için aslında **haben** yardımcı fiilinin şimdiki zamanını çekimlemek bunun sonuna da fiilin **Partizip Perfekt**ini eklemek gerekir. **Partizip Perfkekt** her şahıs için aynı kalır, hiçbir değişikliğe uğramaz. Şahıslara göre değişen **haben'**dir. **Haben** burada artık «sahip olmak» anlamını taşımamaktadır, tamamen bir yardımcı fiil görevindedir. **Perfekt** teşkil ediliş bakımından **Imperfekte** hiç benzememektedir.

Şimdi başka örnekler görelim:

machen	yapmak
ich habe gemacht	yaptım
du hast gemacht	yaptın
er, sie, es hat gemacht	yaptı
wir haben gemacht	yaptık
ihr habt gemacht	yaptınız
sie haben gemacht	yaptılar
Sie haben gemacht	yaptınız

	schenken	hediye etmek
ich	**habe geschenkt**	hediye ettim
du	**hast geschenkt**	hediye ettin
er, sie, es	**hat geschenkt**	hediye etti
wir	**haben geschenkt**	hediye ettik
ihr	**habt geschenkt**	hediye ettiniz
sie	**haben geschenkt**	hediye ettiler
Sie	**haben geschenkt**	hediye ettiniz

	lernen	öğrenmek
ich	**habe gelernt**	öğrendim
du	**hast gelernt**	öğrendin
er, sie, es	**hat gelernt**	öğrendi
wir	**haben gelernt**	öğrendik
ihr	**habt gelernt**	öğrendiniz
sie	**haben gelernt**	öğrendiler
Sie	**haben gelernt**	öğrendiniz

	kleben	yapıştırmak
ich	**habe geklebt**	yapıştırdım
du	**hast geklebt**	yapıştırdın
er, sie, es	**hat geklebt**	yapıştırdı
wir	**haben geklebt**	yapıştırdık
ihr	**habt geklebt**	yapıştırdınız
sie	**haben geklebt**	yapıştırdılar
Sie	**haben geklebt**	yapıştırdınız

	lächeln	gülümsemek
ich	**habe gelächelt**	gülümsedim
du	**hast gelächelt**	gülümsedin
er, sie, es	**hat gelächelt**	gülümsedi
wir	**haben gelächelt**	gülümsedik
ihr	**habt gelächelt**	gülümsediniz
sie	**haben gelächelt**	gülümsediler
Sie	**haben gelächelt**	gülümsediniz

	schicken	göndermek
ich	**habe geschickt**	gönderdim
du	**hast geschickt**	gönderdin
er, sie, es	**hat geschickt**	gönderdi
wir	**haben geschickt**	gönderdik
ihr	**habt geschickt**	gönderdiniz
sie	**haben geschickt**	gönderdiler
Sie	**haben geschickt**	gönderdiniz

	spielen	oynamak
ich	**habe gespielt**	oynadım
du	**hast gespielt**	oynadın
er, sie, es	**hat gespielt**	oynadı
wir	**haben gespielt**	oynadık
ihr	**habt gespielt**	oynadınız
sie	**haben gespielt**	oynadılar
Sie	**haben gespielt**	oynadınız

	zeigen	göstermek
ich	**habe gezeigt**	gösterdim
du	**hast gezeigt**	gösterdin
er, sie, es	**hat gezeigt**	gösterdi
wir	**haben gezeigt**	gösterdik
ihr	**habt gezeigt**	gösterdiniz
sie	**haben gezeigt**	gösterdiler
Sie	**haben gezeigt**	gösterdiniz

	weinen	ağlamak
ich	**habe geweint**	ağladım
du	**hast geweint**	ağladın
er, sie, es	**hat geweint**	ağladı
wir	**haben geweint**	ağladık
ihr	**habt geweint**	ağladınız
sie	**haben geweint**	ağladılar
Sie	**haben geweint**	ağladınız

Yukarıdaki örneklerde bir fiilin **Perfektinin** iki kısımdan meydana geldiğini görüyorsunuz: Yardımcı fiil görevindeki **haben** ve fiilin **Partizip Perfekti**. Çekimlenirken **Partizip Perfekt** bütün şahıslar için aynı kalmaktadır, değişen **haben'dir**.

Perfektin Türkçeye çevrilmesi aynı **Imperfekt** gibi olmaktadır. **Imperfektin** Türkçeye çeşitli şekillerde çevrilebileceğini göstermiştik. Aynı şeyler **Perfekt** için de geçerlidir. Onun için altmışyedinci dersin altıncı sayfasını bir kere daha tekrarlamanız faydalı olur.

Şimdi başka örnekler görelim:

besuchen	ziyaret etmek
ich habe besucht	ziyaret ettim
du hast besucht	ziyaret ettin
er, sie, es hat besucht	ziyaret etti
wir haben besucht	ziyaret ettik
ihr habt besucht	ziyaret ettiniz
sie haben besucht	ziyaret ettiler
Sie haben besucht	ziyaret ettiniz

bestellen	ısmarlamak
ich habe bestellt	ısmarladım
du hast bestellt	ısmarladın
er, sie, es hat bestellt	ısmarladı
wir haben bestellt	ısmarladık
ihr habt bestellt	ısmarladınız
sie haben bestellt	ısmarladılar
Sie haben bestellt	ısmarladınız

verkaufen	satmak
ich habe verkauft	sattım
du hast verkauft	sattın
er, sie, es hat verkauft	sattı
wir haben verkauft	sattık
ihr habt verkauft	sattınız
sie haben verkauft	sattılar
Sie haben verkauft	sattınız

verbessern	düzeltmek
ich habe verbessert	düzelttim
du hast verbessert	düzelttin
er, sie, es hat verbessert	düzeltti
wir haben verbessert	düzelttik
ihr habt verbessert	düzelttiniz
sie haben verbessert	düzelttiler
Sie haben verbessert	düzelttiniz

erzählen	anlatmak
ich habe erzählt	anlattım
du hast erzählt	anlattın
er, sie, es hat erzählt	anlattı
wir haben erzählt	anlattık
ihr habt erzählt	anlattınız
sie haben erzählt	anlattılar
Sie haben erzählt	anlattınız

eröffnen	açmak
ich habe eröffnet	açtım
du hast eröffnet	açtın
er, sie, es hat eröffnet	açtı
wir haben eröffnet	açtık
ihr habt eröffnet	açtınız
sie haben eröffnet	açtılar
Sie haben eröffnet	açtınız

reparieren	tamir etmek
ich habe repariert	tamir ettim
du hast repariert	tamir ettin
er, sie, es hat repariert	tamir etti
wir haben repariert	tamir ettik
ihr habt repariert	tamir ettiniz
sie haben repariert	tamir ettiler
Sie haben repariert	tamir ettiniz

Yukarıdaki son örneklerde de **Partizip Perfekt**leri köklerine **ge-** eklenmeden yapılan fiillerin çekimlerini görüyorsunuz. Görüldüğü gibi bunlarda da bir değişiklik yoktur.

Bu derste öğrendiklerimizi buraya kısaca toplayalım:

1 — **Partizip Perfekt: ge-** + fiilin kökü + **-t**

2 — **be-, ver-, er-, ge-, zer-, ent-** takılarıyla başlayan fiillerin **Partizip Perfekt**lerinde başa **ge-** eklenmez. **ieren** ile biten fiillerde de durum aynıdır.

3 — **Perfekt,**

haben + **Partizip Perfekt**

şeklinde teşkil edilir.

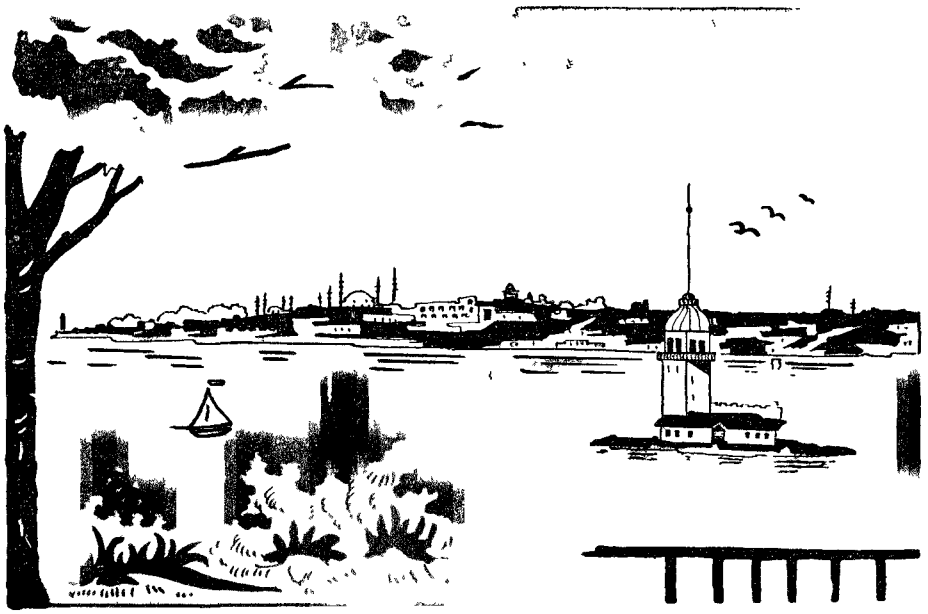
4 — **Perfekt** aynı **Imperfekt** gibi Türkçeye çevrilir. Yalnız **Imperfekt**in hikâyelerde, yazılarda kullanılmasına karşılık **Perfekt** konuşmalarda kullanılır.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

76

LEHRSTÜCK SECHSUNDSIEBZIG

Öğrenilecek kelimeler

ankommen (*) [ankommen]	varmak	**der Balkon,e** [balko:n]	balkon
kam...an	**ankommen**'in **Imp.**'i	**besichtigen** [bezihtigen]	gezmek, dolaşmak
sich amüsieren [zih amüzi:ren]	eğlenmek	**die Besichtigung,en** [bezihtigung]	gezme, dolaşma

der Bosporus [bosporus]	Boğaziçi	**der Rundgang,..e** [rundgang]	tur
dauern [dauern]	sürmek	**das Schiff,e** [şif]	vapur
der Esel,- [e:zel]	eşek	**sogar** [zoga:r]	hattâ
der Goldene Horn [goldene horn]	Haliç	**das Stockwerk,e** [ştokverk]	kat
herrlich [herlih]	şahane, harika	**das Ufer,-** [u:fer]	kıyı
die Insel,n [inzel]	ada	**unbedingt** [unbedingt]	muhakkak
das Kaffeehaus,..er [kafe:haus]	kahvehane	**verheiratet** [ferhayratet]	evli
die Moschee,n [moşe:]	cami	**vorher** [forhe:r]	daha önce
das Museum [muzeum] çoğulu: **die Museen** [muzeen]	müze	**wahr** [va:r]	gerçek

AÇIKLAMALAR

ankommen in

«varmak» anlamına gelen **ankommen** fiili ayrılabilen bir fiildir. Cümle içinde kullanılırken öndeki **an** takısı ayrılır ve cümlenin sonuna gider. **Ankommen, in** önekiyle kullanılır. Bu **in** öneki varılan yeri gösteren ismin önüne getirilir. İsim özel bir isim değilse **e-** haline konur. Eğer cümlede varılan yer belirtilmiyorsa **in** öneki kullanılmaz.

Mein Bruder wird um neun Uhr ankommen.	Erkek kardeşim saat dokuzda varacak.
Der Autobus kommt in Istanbul an.	Otobüs İstanbul'a varıyor.
Der Zug kam um fünf Uhr in Izmir an.	Tren saat beşte İzmir'e vardı.

nicht mehr

Mehr'in daha önce «daha fazla, çok» anlamına geldiğini görmüştük. Ama bu kelime **nicht mehr** şekinde kullanılırsa «artık» anlamına gelir.

Ich werde nicht mehr arbeiten.	Artık çalışmayacağım.
Wir können ihn nicht mehr sehen.	Onu artık göremeyiz.
Mein sohn wird nicht mehr in die Schule gehen.	Oğlum artık okula gitmeyecek.

— 3 —

sogar

«hatta» anlamına gelir.

Er bezahlte sogar die Rechnung.	Hatta hesabı (bile) ödedi.
Sie fuhr sogar nach Deutschland.	Hatta Almanya'ya (bile) gitti.
Er kam sogar mit einem Taxi.	Hatta bir taksiyle geldi.

Görüldüğü gibi bazı hallerde cümleye bir de «bile» eklenmesi gerekmektedir.

der Bosporus, «Boğaziçi» nin, **der Goldene Horn** ise «Haliç» in Almancalarıdır.

besichtigen, «gezmek, dolaşmak» şeklinde Türkçeye çevrilmiştir. Daha çok bir binayı, müzeyi, görülmeye değer yerleri gezip, görmek anlamında kullanılır. «Teftiş etmek, gözden geçirmek» anlamlarına da gelir.

INGE UND DIE ÇELIKELS KOMMEN NACH ISTANBUL

Ahmet, Zeynep und die Familie Müller werden nach zwei Wochen nach Deutschland fahren. Frau und Herr Müller werden nach einigen Tagen von Ankara nach Istanbul kommen; Inge, Ahmet und Zeynep kamen vorher. Hasan Bey und Recep fuhren auch mit ihnen nach İstanbul.

Ahmet und Zeynep werden in Deutschland zwei Monate bleiben. Sie bleiben jetzt mit Inge bei der Schwester Hasan Beys. Ahmet und Zeynep lieben ihre Tante sehr. Sie heisst Zehra. Sie hat keine Kinder und liebt Ahmet und Zeynep sehr. Sie lebt in İstanbul allein, denn sie ist nicht verheiratet. Zehra Hanım hat ein grosses Haus in Maçka. Ihr Haus hat fünf Stockwerke.

Sie kamen um zwanzig Uhr in İstanbul an. Die Stadt gefiel Inge sehr. «Ich blieb hier vorher zwei Tage, aber ich konnte nicht viel sehen. Jetzt sehe ich die wahre Stadt,» sagte sie.

Am nächsten Tag fuhren Sie zum Bosporus. Sie assen in einem kleinen, schönen Restaurant in Sarıyer zu Mittag. Das Restaurant war am Ufer, und sie konnten das andere Ufer sehen. Dann kehrten sie zurück und stiegen in Emirgan aus. Dort tranken sie Tee.

Am dritten Tag fuhren sie zum Goldenen Horn, und Ahmet führte

der Bosporus [bosporus]	Boğaziçi	**der Rundgang,..e** [rundgang]	tur
dauern [dauern]	sürmek	**das Schiff,e** [şif]	vapur
der Esel,- [e:zel]	eşek	**sogar** [zoga:r]	hattâ
der Goldene Horn [goldene horn]	Haliç	**das Stockwerk,e** [ştokverk]	kat
herrlich [herlih]	şahane, harika	**das Ufer,-** [u:fer]	kıyı
die Insel,n [inzel]	ada	**unbedingt** [unbedingt]	muhakkak
das Kaffeehaus,..er [kafe:haus]	kahvehane	**verheiratet** [ferhayratet]	evli
die Moschee,n [moşe:]	cami	**vorher** [forhe:r]	daha önce
das Museum [muzeum] çoğulu: **die Museen** [muzeen]	müze	**wahr** [va:r]	gerçek

AÇIKLAMALAR

ankommen in

«varmak» anlamına gelen **ankommen** fiili ayrılabilen bir fiildir. Cümle içinde kullanılırken öndeki **an** takısı ayrılır ve cümlenin sonuna gider. **Ankommen, in** önekiyle kullanılır. Bu **in** öneki varılan yeri gösteren ismin önüne getirilir. İsim özel bir isim değilse **e-** haline konur. Eğer cümlede varılan yer belirtilmiyorsa **in** öneki kullanılmaz.

Mein Bruder wird um neun Uhr ankommen.	Erkek kardeşim saat dokuzda varacak.
Der Autobus kommt in Istanbul an.	Otobüs İstanbul'a varıyor.
Der Zug kam um fünf Uhr in Izmir an.	Tren saat beşte İzmir'e vardı.

nicht mehr

Mehr'in daha önce «daha fazla, çok» anlamına geldiğini görmüştük. Ama bu kelime **nicht mehr** şekinde kullanılırsa «artık» anlamına gelir.

Ich werde nicht mehr arbeiten.	Artık çalışmayacağım.
Wir können ihn nicht mehr sehen.	Onu artık göremeyiz.
Mein sohn wird nicht mehr in die Schule gehen.	Oğlum artık okula gitmeyecek.

— 3 —

sogar

«hatta» anlamına gelir.

Er bezahlte sogar die Rechnung.	Hatta hesabı (bile) ödedi.
Sie fuhr sogar nach Deutschland.	Hatta Almanya'ya (bile) gitti.
Er kam sogar mit einem Taxi.	Hatta bir taksiyle geldi.

Görüldüğü gibi bazı hallerde cümleye bir de «bile» eklenmesi gerekmektedir.

der Bosporus, «Boğaziçi» nin, **der Goldene Horn** ise «Haliç» in Almancalarıdır.

besichtigen, «gezmek, dolaşmak» şeklinde Türkçeye çevrilmiştir. Daha çok bir binayı, müzeyi, görülmeye değer yerleri gezip, görmek anlamında kullanılır. «Teftiş etmek, gözden geçirmek» anlamlarına da gelir.

INGE UND DIE ÇELIKELS KOMMEN NACH ISTANBUL

Ahmet, Zeynep und die Familie Müller werden nach zwei Wochen nach Deutschland fahren. Frau und Herr Müller werden nach einigen Tagen von Ankara nach Istanbul kommen; Inge, Ahmet und Zeynep kamen vorher. Hasan Bey und Recep fuhren auch mit ihnen nach İstanbul.

Ahmet und Zeynep werden in Deutschland zwei Monate bleiben. Sie bleiben jetzt mit Inge bei der Schwester Hasan Beys. Ahmet und Zeynep lieben ihre Tante sehr. Sie heisst Zehra. Sie hat keine Kinder und liebt Ahmet und Zeynep sehr. Sie lebt in İstanbul allein, denn sie ist nicht verheiratet. Zehra Hanım hat ein grosses Haus in Maçka. Ihr Haus hat fünf Stockwerke.

Sie kamen um zwanzig Uhr in İstanbul an. Die Stadt gefiel Inge sehr. «Ich blieb hier vorher zwei Tage, aber ich konnte nicht viel sehen. Jetzt sehe ich die wahre Stadt,» sagte sie.

Am nächsten Tag fuhren Sie zum Bosporus. Sie assen in einem kleinen, schönen Restaurant in Sarıyer zu Mittag. Das Restaurant war am Ufer, und sie konnten das andere Ufer sehen. Dann kehrten sie zurück und stiegen in Emirgan aus. Dort tranken sie Tee.

Am dritten Tag fuhren sie zum Goldenen Horn, und Ahmet führte

Inge zu Pierre Loti in Eyüp. Pierre Loti ist ein berühmtes Kaffeehaus in İstanbul. Man kann von dort den ganzen Goldenen Horn und die Stadt gut sehen. Dann besichtigten sie die Moscheen. Sie gingen zur Süleymaniye und Sultanahmet. Inge machte viele Aufnahmen. Nach der Besichtigung der Moscheen machten sie einen kleinen Spaziergang bis zum Gülhane Park und tranken Tee am Ufer in Sarayburnu.

Inge wollte unbedingt das Topkapı Saray besichtigen. Die Besichtigung des berühmten Museums dauerte zwei Stunden. Inge kaufte dort viele Bilder, denn man darf in diesem Museum keine Aufnahmen machen. Sie fand das Topkapı Saray herrlich und sprach auf dem Rückweg immer davon.

Am vierten Tag fuhren sie zu den Inseln. Sie stiegen in Köprü in ein Schiff ein und kamen nach zwei Stunden in Büyükada an. Auf der Insel machten sie einen Rundgang auf den Eseln. Sie amüsierten sich dabei sehr.

Sie fuhren dann zu den anderen Inseln, Heybeliada, Kınalıada und Burgaz. Am Abend kehrten sie müde nach Hause zurück und gingen schnell ins Bett.

Am Morgen frühstückten sie in dem Balkon des Hauses. Da sagte Inge: «Ich liebe Istanbul sehr und sogar mehr als Deutschland. Ich will jetzt nicht mehr nach Deutschland fahren.»

İNGE VE ÇELİKELLER İSTANBUL'A GELİYORLAR

Ahmet, Zeynep ve Müller ailesi iki hafta sonra Almanya'ya gideceker. Bayan ve Bay Müller birkaç gün sonra Ankara'dan İstanbul'a gelecekler; Inge, Ahmet ve Zeynep daha önce geldiler. Hasan Bey ve Recep de onlarla İstanbul'a geldi.

Ahmet ve Zeynep Almanya'da iki ay kalacaklar. Şimdi İnge ile Hasan Beyin kız kardeşinin yanında kalıyorlar. Ahmet ve Zeynep halalarını çok seviyorlar. Onun adı Zehra. Çocukları yoktur ve Ahmet ve Zeynep'i çok sever. İstanbul'da yalnız yaşar, çünkü evli değildir. Zehra Hanım'ın Maçka'da büyük bir evi var. Evinin beş katı var.

Saat sekizde (yirmide) İstanbul'a vardılar. Şehir İnge'nin çok hoşuna gitti. «Burada daha önce iki gün kaldım, ama çok göremedim. Şimdi gerçek şehri görüyorum,» dedi.

Ertesi gün Boğaziçine gittiler. Sarıyer'de küçük, güzel bir lokantada öğle yemeğini yediler. Lokanta kıyıdaydı ve onlar diğer kıyıyı görebiliyor-

lardı. Sonra geri döndüler ve Emirgân'da indiler. Orada çay içtiler.

Üçüncü gün Haliç'e gittiler ve Ahmet İnge'yi Eyüp'teki Pierre Loti'ye götürdü. Pierre Loti İstanbul'da meşhur bir kahvehanedir. Oradan bütün haliç ve şehir iyi görülebilir. Sonra camileri ziyaret ettiler (gezdiler). Süleymaniye ve Sultanahmete gittiler ve İnge birçok resim çekti. Camilerin ziyaretinden (gezmesinden) sonra Gülhane Parkına kadar küçük bir gezinti yaptılar ve Sarayburnu'nda kıyıda çay içtiler.

İnge muhakkak Topkapı Sarayını gezmek istiyordu. Meşhur müzenin gezmesi iki saat sürdü. İnge orada birçok resim satın aldı, çünkü bu müzede resim çekilmez. Topkapı Sarayını harika buldu ve dönüş yolunda hep ondan konuştu.

Dördüncü gün adalara gittiler. Köprü'de bir vapura bindiler ve iki saat sonra Büyükada'ya vardılar. Adada eşeklerin üstünde bir tur yaptılar. Bu arada çok eğlendiler.

Sonra diğer adalara, Heybeliada, Kınalıada ve Burgaz'a gittiler. Akşamleyin yorgun eve döndüler ve hemen yatağa gittiler (yattılar).

Sabahleyin evin balkonunda kahvaltı ediyorlardı. O sırada İnge: «İstanbulu çok ve hattâ Almanya'dan daha çok seviyordu. Artık Almanya'ya gitmek istemiyorum,» dedi.

PERFEKT (devam)

Perfektin cümle içinde kullanılışını öğrenmeden önce gene birkaç fiilin Perfektini çekimleyelim:

fragen	sormak
ich habe gefragt	sordum
du hast gefragt	sordun
er, sie, es hat gefragt	sordu
wir haben gefragt	sorduk
ihr habt gefragt	sordunuz
sie haben gefragt	sordular
Sie haben gefragt	sordunuz
warten	beklemek
ich habe gewartet	bekledim
du hast gewartet	bekledin
er, sie, es hat gewartet	bekledi

wir haben gewartet	bekledik
ihr habt gewartet	beklediniz
sie haben gewartet	beklediler
Sie haben gewartet	beklediniz

antworten	cevap vermek
ich habe geantwortet	cevap verdim
du hast geantwortet	cevap verdin
er, sie, es hat geantwortet	cevap verdi
wir haben geantwortet	cevap verdik
ihr habt geantwortet	cevap verdiniz
sie haben geantwortet	cevap verdiler
Sie haben geantwortet	cevap verdiniz

Perfekti cümle içinde kullanmak çok basittir. Normal olarak fiilin bulunması gereken yere **haben**'in özneye göre çekimlenmiş şekli gider, **Partizip Perfekt** ise cümlenin en sonunda yer alır.

Ich mache meine Hausaufgaben.	Ev ödevlerimi yapıyorum.
Ich habe meine Hausaufgaben gemacht.	Ev ödevlerimi yaptım.

Bu örnekte özne **ich** olduğu için ikinci yerde **haben, habe** şeklinde yer almakta, **Partizip Perfekt**, yani **gemacht** da en sona gitmektedir.

Du besuchst deinen Onkel.	Amcanı ziyaret ediyorsun.
Du hast deinen Onkel besucht.	Amcanı ziyaret ettin.
Er dankt dem Arzt.	Doktora teşekkür ediyor.
Er hat dem Arzt gedankt.	Doktora teşekkür etti.
Sie fragt den Lehrer.	Öğretmene soruyor.
Sie hat den Lehrer gefragt.	Öğretmene sordu.
Wir wohnen in diesem Haus.	Bu evde oturuyoruz.
Wir haben in diesem Haus gewohnt.	Bu evde oturduk.
Ihr arbeitet viel.	Çok çalışıyorsunuz.
Ihr habt viel gearbeitet.	Çok çalıştınız.
Sie spielen mit einem Ball.	Bir topla oynuyorlar.
Sie haben mit einem Ball gespielt.	Bir topla oynadılar.
Sie zeichnen schöne Bilder.	Güzel resimler çiziyorsunuz.
Sie haben schöne Bilder gezeichnet.	Güzel resimler çizdiniz.

Bu örneklerde de **Partizip Perfektin** en sonda yer aldığını ve hiç değişmediğini görüyorsunuz. Sadece **haben** özneye göre değişmektedir. Aşağıda bir cümleyi bütün şahıslara göre çekimliyoruz. Böylece bu hususları daha iyi göreceksiniz.

Ich kaufe ein neues Auto.	Yeni bir otomobil satın alıyorum.
Ich habe ein neues Auto gekauft.	Yeni bir otomobil satın aldım.
Du hast ein neues Auto gekauft.	Yeni bir otomobil satın aldın.
Er hat ein neues Auto gekauft.	Yeni bir otomobil satın aldı.
Sie hat ein neues Auto gekauft.	Yeni bir otomobil satın aldı.
Es hat ein neues Auto gekauft.	Yeni bir otomobil satın aldı.
Wir haben ein neues Auto gekauft.	Yeni bir otomobil satın aldık.
Ihr habt ein neues Auto gekauft.	Yeni bir otomobil satın aldınız.
Sie haben ein neues Auto gekauft.	Yeni bir otomobil satın aldılar.
Sie haben ein neues Auto gekauft.	Yeni bir otomobil satın aldınız.

Yukarıdaki örneklerde cümlenin öznesi bir şahıs zamiridir. Özne tekil bir isim olursa **haben**'in üçüncü tekil şahısla kullanılan şekli, yani **hat,** özne çoğul olursa veya birden fazla isimden meydana geliyorsa **haben** olduğu gibi aynen kullanılır. Bunları daha önceki konularda da görmüştük. **Partizip Perfekt** tabii ki gene en sonda yer alır.

Die Magd wartet neben dem Tisch.	Hizmetçi masanın yanında bekliyor.
Die Magd hat neben dem Tisch gewartet.	Hizmetçi masanın yanında bekledi.
Mein Vater kauft einen neuen Anzug.	Babam yeni bir elbise satın alıyor.
Mein Vater hat einen neuen Anzug gekauft.	Babam yeni bir elbise satın aldı.
Die Schüler beantworten die Fragen des Lehrers.	Öğrenciler öğretmenin sorularını cevaplandırıyorlar.
Die Schüler haben die Fragen des Lehrers beantwortet.	Öğrenciler öğretmenin sorularını cevaplandırdılar.
Ahmet und Zeynep spielen im Garten.	Ahmet ve Zeynep bahçede oynuyorlar.
Ahmet und Zeynep haben im Garten gespielt.	Ahmet ve Zeynep bahçede oynadılar.
Der Junge schenkt seiner Schwester ein Buch.	Çocuk kızkardeşine bir kitap hediye ediyor.

Der Junge hat seiner Schwester ein Buch geschenkt.	Çocuk kızkardeşine bir kitap hediye etti.
Peter setzt seinen Sohn auf den Stuhl.	Peter oğlunu sandalyeye oturtuyor.
Peter hat seinen Sohn auf den Stuhl gesetzt.	Peter oğlunu sandalyeye oturttu.
Das Mädchen stellt die Mappe auf den Tisch.	Kız çantayı masanın üstüne koyuyor.
Das Mädchen hat die Mappe auf den Tisch gestellt.	Kız çantayı masanın üstüne koydu.
Die Arbeiter schwitzen in der Sonne.	İşçiler güneşte terliyorlar.
Die Arbeiter haben in der Sonne geschwitzt.	İşçiler güneşte terlediler.

Aşağıda **Perfekt**in kullanılışını gösteren bir kalıp veriyoruz.

Özne	**haben**	cümlenin diğer kelimeleri	**Partizip Perfekt**
Ich	**habe**	**die Tür und das Fenster**	**geöffnet.**
Die Mutter	**hat**	**den Vogel**	**gefüttert.**
Die Kinder	**haben**	**einen Spaziergang**	**gemacht.**
Wir	**haben**	**eine Geschichte**	**erzählt.**
Der Lehrer	**hat**	**die Fehler**	**verbessert.**
Mein Freund	**hat**	**unser Radio**	**repariert.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1 — Kapıyı ve pencereyi açtım. 2 — Anne kuşu besledi. 3 — Çocuklar bir gezinti yaptılar. 4 — Bir hikâye anlattık. 5 — Öğretmen yanlışları düzeltti. 6 — Arkadaşım radyomuzu tamir etti.

TEST 38

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Ich ..... gestern viel gearbeitet. 2 — Meine Schwester ..... eine neu ..... Wohnung gemietet. 3 — Klein ..... Kinder dürfen kein ..... Zigaretten rauch ..... 4 — Die Tochter ..... ihr ..... Bücher auf ..... Kleiderschrank gelegt. 5 — Die Frau ..... die Vase auf ..... Nachttisch gestellt. 6 — Wir ..... jene Schuhe vor zwei Tagen verkauft. 7 — Der Student hat ein Glas Bier bestell ..... 8 — Ich ..... unsere Gäste zu ..... Bahnhof geführt. 9 — Fatma Hanım ..... mit dem Verkäufer gehandelt. 10 — Er ..... aus ..... Auto seine Mappe geholt.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Ich habe die Zeitung auf den Tisch gelegt.	A — Bu şehirde oturacağız.
2 — Die Mutter hat die Blumen neben Peters Bett gelegt.	B — Bu şehirde oturduk.
3 — Wir werden in dieser Stadt wohnen.	C — Bu şehirde oturuyoruz.
4 — Wir wohnen in dieser Stadt.	D — Hasta adam meşhur doktoru sordu.
5 — Wir wohnten vor zwei Jahren in dieser Stadt.	E — Hasta adam meşhur doktora sordu.
6 — Wir haben vor drei Jahren in dieser Stadt gewohnt.	F — Anne çiçekleri Peter'in yatağının yanına koydu.
7 — Der kranke Mann hat den berühmten Arzt gefragt.	G — Çocuk açık kapıyı kapattı.
8 — Der Junge hat die geschlossene Tür geöffnet.	H — İki sene önce bu şehirde oturduk.
9 — Sie haben eine neue Mappe gekauft.	İ — Üç sene önce bu şehirde oturduk.
10 — Die Mutter hat eine gute Suppe gekocht.	K — Gazeteyi masanın üstüne koydum.
	L — Anne iyi bir çorba pişirdi.
	M — Yeni bir çanta satın aldılar.
	N — Çocuk kapalı kapıyı açtı.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Tren saat dörtte Münih'e vardı.	**A — Der Student hat für das Zimmer 85 Mark bezahlt.**
2 — Çocuklar trenden indiler.	**B — Die Hausfrau hat die Tasse auf den Tisch gelegt.**
3 — Boğaziçinde küçük bir gezinti yaptık.	**C — Ich werde nicht mehr rauchen.**

4 — Peter akşamleyin öğretmeni- ni ziyaret etti.
5 — Öğrenci oda için 85 Mark ödedi.
6 — Ev hanımı fincanı masanın üstüne koyuyor.
7 — Kitapları yazı masasının üstüne koydunuz.
8 — Artık sigara içmeyeceğim.
9 — Büyük şehrin müzelerini ve camilerini ziyaret ettik.
10 — Müller ailesi iki hafta sonra Türkiye'den hareket edecek.

D — Die Familie Müller wird nach zwei Wochen von der Türkei abfahren.
E — Wir haben einen Spaziergang gemacht.
F — Der Zug kommt um vier Uhr in Münih an.
G — Ihr habt die Bücher auf den Schreibtisch gelegt.
H — Peter hat am Abend seinen Lehrer besucht.
İ — Der Zug kam um vier Uhr in München an.
K — Wir haben die Museen und die Moscheen der grossen Stadt besucht.
L — Die Kinder stiegen aus dem Zug aus.
M — Wir haben am Bosporus einen kleinen Spaziergang gemacht.
N — Die Hausfrau legt die Tassen auf den Tisch.

F

1 — Aşağıdaki fillerin **Partizip Perfekt**lerini teşkil ediniz:

a. begegnen b. drehen c. brauchen d. bellen e. reinigen f. putzen g. klopfen

2 — **wecken** fiilinin **Perfekt**ini çekimleyiniz.

Test 37'nin yapılmış şekli

A. 1 — nur 2 — nur 3 — allein 4 — nur 5 — allein 6 — nur 7 — nur 8 — allein 9 — allein 10 — nur
B. 1 — B 2 — F 3 — H 4 — E 5 — G
C. 1 — F 2 — C 3 — G 4 — B 5 — D
D. 1 — c 2 — a 3 — d 4 — c
F. 1 — Ich liess der Magd mein Zimmer aufräumen.
2 — Diesen Kleiderschrank liess meine Mutter kaufen.
3 — Man kann sich hier waschen. Das Wasser ist hier sauber.

77

LEHRSTÜCK SIEBENUNDSIEBZIG

PERFEKT (devam)

Geçen derslerde düzenli fiillerin **Perfekt** *yapılışlarını incelemiştik. Bu* derste düzensiz fiillerin **Perfekt**ini göreceğiz. Düzensiz fiiller adlarından da belli olduğu gibi **Partizip Perfekt** yapılırken daha önce verdiğimiz kurala uymazlar. Bunlar **Partizip Perfekt**te tamamen değişirler. Bu çeşit fiillerin hem **Imperfekt**leri hem de **Partizip Perfekt**leri listeler halinde verilir. Derslerimizde yeni fiiller verirken bunlardan düzensiz olanlarının altında önce **Imperfekt**lerini, sonra da **Partizip Perfekt**te aldığı şekilleri vereceğiz. Her düzensiz fiilin bu iki şeklini muhakkak iyice öğrenmeriz gerekir.

Örneğin, **sehen** fiilinin düzensiz bir fiil olduğunu biliyoruz. **Imperfekt**te kökü **sah** şeklini alıyordu. **Partizip Perfekt**i ise **gesehen** [geze:en] şeklindedir. Şimdi **Perfekt**ini çekimleyelim:

ich habe gesehen	gördüm
du hast gesehen	gördün
er, sie, es hat gesehen	gördü
wir haben gesehen	gördük
ihr habt gesehen	gördünüz
sie haben gesehen	gördüler
Sie haben gesehen	gördünüz

Görüldüğü gibi düzensiz fiillerin de **Perfekt**i **haben** yardımcı fiili ile aynı düzenli fiiller gibi teşkil edilmektedir. Düzensiz fiillerin **Perfekt**lerinin Türkçeye çevrilişinde ve cümle içinde kullanılışında da bir değişiklik yoktur.

Aşağıda şimdiye kadar öğrendiğimiz düzensiz fiillerin **Partizip Perfekt**lerini veriyoruz. Daha önce (altmışüçüncü ders) vermemize rağmen bunların **Imperfekt**te aldığı şekilleri de listeye ekliyoruz. Bu düzensiz fiillerin **Imperfekt**ini ve **Partizip Perfekt**ini ancak tereddütsüz bilebileceğiniz bir şekilde ezberlerseniz **Imperfekt**i ve **Perfekt**i yanlış yapmadan kullanabilirsiniz.

Fiil	Imperfekti	Partizip Perf. i
ankommen (*)	**kam ... an**	**ist angekommen** [angekommen]
abfahren (*)	**fuhr ... ab**	**ist abgefahren** [abgefa:ren]
sich anziehen (*)	**zog sich ... an**	**(sich) angezogen** [(zih) angetso:gen]
aufstehen (*)	**stand ... auf**	**ist aufgestanden** [aufgeştanden]
aussteigen (*)	**stieg ... aus**	**ist ausgestiegen** [ausgeşti:gen]
sich ausziehen (*)	**zog sich ... aus**	**ausgezogen** [ausgetso:gen]
beginnen	**begann**	**begonnen** [begonnen]
bekommen	**bekam**	**bekommen** [bekommen]
bleiben	**blieb**	**ist geblieben** [gebli:ben]
brechen	**brach**	**gebrochen** [gebrochen]
bringen	**brachte**	**gebracht** [gebraht]
denken	**dachte**	**gedacht** [gedaht]
einsteigen (*)	**stieg ... ein**	**ist eingestiegen** [ayngeşti:gen]
eintreten (*)	**trat ... ein**	**ist eingetreten** [ayngetre:ten]
erhalten	**erhielt**	**erhalten** [erhalten]
essen	**ass**	**gegessen** [gegessen]
fahren	**fuhr**	**ist gefahren** [gefa:ren]
fallen	**fiel**	**ist gefallen** [gefallen]
finden	**fand**	**gefunden** [gefunden]
fliegen	**flog**	**ist geflogen** [geflo:gen]
geben	**gab**	**gegeben** [gege:ben]
gefallen	**gefiel**	**gefallen** [gefallen]
gehen	**ging**	**ist gegangen** [gegangen]
gewinnen	**gewann**	**gewonnen** [gevonnen]
haben	**hatte**	**gehabt** [gehabt]
hängen	**hing**	**gehangen** [gehangen]
heben	**hob**	**gehoben** [geho:ben]
heissen	**hiess**	**geheissen** [gehaysen]
helfen	**half**	**geholfen** [geholfen]
hineingehen (*)	**ging ... hinein**	**ist hineingegangen** [hinayngegangen]
kennen	**kannte**	**gekannt** [gekant]
kommen	**kam**	**ist gekommen** [gekommen]

Fiil	Imperfekti	Partizip Perf. i
laufen	lief	ist gelaufen [gelaufen]
lassen	*liess*	*gelassen [gelassen]*
lesen	las	gelesen [gele:zen]
liegen	lag	gelegen [gele:gen]
mitfahren (*)	fuhr ... mit	ist mitgefahren [mitgefa:ren]
mitkommen (*)	kam ... mit	ist mitgekommen [mitgekommen]
nehmen	nahm	genommen [genommen]
nennen	nannte	genannt [genannt]
pfeifen	pfiff	gepfiffen [gepfiffen]
raten	riet	geraten [gera:ten]
rufen	rief	gerufen [geru:fen]
schieben	schob	geschoben [geşo:ben]
schlafen	schlief	geschlafen [geşla:fen]
schliessen	schloss	geschlossen [geşlossen]
schreiben	schrieb	geschrieben [geşri:ben]
schreien	schrie	geschrien [geşri:en]
schweigen	schwieg	geschwiegen [geşvi:gen]
sehen	sah	gesehen [geze:en]
sein	war	ist gewesen [geve:zen]
singen	sang	gesungen [gezungen]
sitzen	sass	gesessen [gezessen]
sprechen	sprach	gesprochen [gesprohen]
stehen	stand	gestanden [geştanden]
stehlen	stahl	gestohlen [geşto:len]
tragen	trug	getragen [getra:gen]
trinken	*trank*	getrunken [getrunken]
tun	tat	getan [geta:n]
verbringen	verbrachte	verbracht [ferbraht]
sich verhalten	verhielt sich	sich verhalten [zih ferhalten]
verlassen	verliess	verlassen [ferlassen]
verlieren	verlor	verloren [ferlo:ren]
verstehen	verstand	verstanden [ferştanden]
verwenden	verwendete	verwendet [fervendet]
	verwandte	verwandt [fervant]
waschen	wusch	gewaschen [gevaşen]
werfen	warf	geworfen [gevorfen]
wissen	wusste	gewusst [gevust]
zurückkommen (*)	*kam zurück*	ist zurückgekommen [tsurükgekommen]

Örnek olarak birkaç düzensiz fiilin **Perfekt**ini çekimleyelim.

lesen	okumak
ich habe gelesen	okudum
du hast gelesen	okudun
er, sie, es hat gelesen	okudu
wir haben gelesen	okuduk
ihr habt gelesen	okudunuz
sie haben gelesen	okudular
Sie haben gelesen	okudunuz

wissen	bilmek
ich habe gewusst	bildim
du hast gewusst	bildin
er, sie, es hat gewusst	bildi
wir haben gewusst	bildik
ihr habt gewusst	bildiniz
sie haben gewusst	bildiler
Sie haben gewusst	bildiniz

schweigen	susmak
ich habe geschwiegen	sustum
du hast geschwiegen	sustun
er, sie, es hat geschwiegen	sustu
wir haben geschwiegen	sustuk
ihr habt geschwiegen	sustunuz
sie haben geschwiegen	sustular
Sie haben geschwiegen	sustunuz

bir hareket, durum değişikliği gösteren fiiller

Şimdiye kadar gösterdiğimiz bütün örneklerde **Perfekti haben** yardımcı fiiliyle teşkil ettik. Ama bazı hallerde **sein** fiili de kullanılır. **Sein** fiilinin şimdiki zamandaki çekimini kısaca hatırlattıktan sonra bu hallerin açıklamasına geçelim:

sein
ich bin
du bist
er, sie, es ist
wir sind
ihr seid
sie sind
Sie sind

Bir yerden ayrılarak herhangi bir yana doğru yapılan bir hareket, bir ilerleyiş veya bir yere doğru gidiş gösteren fiillerin **Perfekt**ini yaparken **haben** yardımcı fiili yerine **sein** yardımcı fiili kullanılır. Bundan başka bir durum değişikliği, örneğin «erimek» gibi bir durumdan diğer bir duruma geçiş gösteren fiillerin **Perfekt**i de gene aynı şekilde **sein** ile yapılır. Burada bunun herhangi bir hareket değil de yalnız yukarıda belirtildiği gibi, bir yerden veya bir yere doğru bir hareket, bir ilerleme olması gerektiğini özellikle hatırlatırız.

Yukarıda verdiğimiz listeye bakarsanız bazı **Partizip Perfekt**lerin önünde **ist** kelimesini görürsünüz. Açıkladığımız sebeblerden ötürü **sein** yardımcı fiili ile kullanılan fiilleri bu şekilde belirttik. Geri kalan bütün hepsi **haben** ile kullanılır.

Tabii ki böyle bir kolaylığı size ancak listesini verdiğimiz düzensiz fiiller için sağlayabiliyoruz. Düzenli fiillerden böyle bir durum gösterenleri siz kendiniz anlamlarına bakarak bulmalısınız.

Örneğin, yukarıdaki listede de göreceğiniz gibi, **abfahren, ankommen, fallen, bleiben, fahren, gehen, kommen, fliegen laufen** fiilleri **sein** yardımcı fiili ile **Perfekt** yapılırlar. Bunların anlamlarını düşünürseniz yukarıdaki açıklamaları daha iyi anlarsınız. Yalnız bunlardan **bleiben** bir istisnadır. Hiçbir hareket, durum değişikliği göstermemesine rağmen gene de **sein** ile **Perfekt** yapılır.

Perfekt yapılırken **sein** yardımcı fiilini alan bu fiillerin **Perfekti** cümle içinde gene aynı şekilde kullanılır. Yalnız tabii ki ikinci yere (yani normal olarak cümlenin fiilinin bulunması gereken yere) **haben** yerine **sein** yardımcı fiilinin özneye göre çekimlenmiş bir şekli gelir, **Partizip Perfekt** ise gene en sona gider.

Şimdi örnek cümleler vermeden önce bu çeşit **fiillerden birkaç** tanesinin **Perfekt**ini teşkil edelim ve çekimleyelim:

fahren	(vasıtayla) gitmek
ich bin gefahren	gittim
du bist gefahren	gittin
er, sie, es ist gefahren	gitti
wir sind gefahren	gittik
ihr seid gefahren	gittiniz
sie sind gefahren	gittiler
Sie sind gefahren	gittiniz

gehen	(yürüyerek) gitmek
ich bin gegangen	gittim
du bist gegangen	gittin
er, sie, es ist gegangen	gitti
wir sind gegangen	gittik
ihr seid gegangen	gittiniz
sie sind gegangen	gittiler
Sie sind gegangen	gittiniz

kommen	gelmek
ich bin gekommen	geldim
du bist gekommen	geldin
er, sie, es ist gekommen	geldi
wir sind gekommen	geldik
ihr seid gekommen	geldiniz
sie sind gekommen	geldiler
Sie sind gekommen	geldiniz

Yukarıda örnek olarak verdiğimiz fiiller hep düzensiz fiillerden. Şimdiye kadar öğrendiğimiz düzenli fiiller arasında **Perfekti sein** ile yapılanı yok.

ayrılabilen fiiller

Bu çeşit fiillerin önündeki bir takım takıların ayrıldığını ve en sona gittiğini, geriye kalan fiilin de özneye göre çekimlenerek normal olarak

ikinci yerde bulunduğunu görmüştük. Şimdi bunların **Perfektlerini** öğrenelim.

Ayrılabilen fiil düzensiz bir fiil ise **Partizip Perfekt**ini listeye bakıp bulabiliriz. Fiilin hareket gösterip göstermemesine göre de **haben** veya **sein** yardımcı fiili ile **Perfekt**ini teşkil ederiz.

Örneğin, listeden **ankommen** ayrılabilen fiilinin **Partizip Perfekt**inin **ist angekommen** şeklinde verildiğini görüyoruz. Buradaki **ist** kelimesi bize fiilin **sein** yardımcı fiiliyle **Perfekt** yapıldığını gösteriyor.

ankommen	varmak (bir yere)
ich bin angekommen	vardım
du bist angekommen	vardın
er, sie, es ist angekommen	vardı
wir sind angekommen	vardık
ihr seid angekommen	vardınız
sie sind angekommen	vardılar
Sie sind angekommen	vardınız

Einsteigen fiilinin ise **Partizip Perfekti ist eingestiegen** şeklinde. Buradaki **ist** kelimesi fiilin gene **sein** yardımcı fiili ile kullanıldığını gösteriyor.

einsteigen	binmek
ich bin eingestiegen	bindim
du bist eingestiegen	bindin
er, sie, es ist eingestiegen	bindi
wir sind eingestiegen	bindik
ihr seid eingestiegen	bindiniz
sie sind eingestiegen	bindiler
Sie sind eingestiegen	bindiniz

Ayrılabilen fiil düzenli ise **Partizip Perfekt**ini şu şekilde teşkil ederiz: Öndeki takıyı ayırıp esas fiili buluruz, bu esas fiili normal kurala göre (köke **ge-** ile **-t** ekleyerek) **Partizip Perfekt** haline getirir ve bu **Partizip Perfekt**in önüne de önce ayırdığımız takıyı getiririz. Bütün bunların hepsi bitişik yazılır.

Örneğin, **ausmachen** fiilini ele alalım. Öndeki **aus** takısını ayırdıktan sonra esas fiilin **machen** şeklinde olduğunu görürüz. Bunu kurala göre **Partizip Perfekt** şekline koyarsak **ge-mach-t** halini alır. Bu **Partizip Perfekt**in önüne de öndeki takıyı ekleriz: **ausgemacht.** Görüldüğü gibi bütün bunların hepsi bitişik yazılmaktadır.

ausmachen	söndürmek
ich habe ausgemacht	söndürdüm
du hast ausgemacht	söndürdün
er, sie, es hat ausgemacht	söndürdü
wir haben ausgemacht	söndürdük
ihr habt ausgemacht	söndürdünüz
sie haben ausgemacht	söndürdüler
Sie haben ausgemacht	söndürdünüz

Gene **haben** yardımcı fiili ile kullanılan **aufräumen** fiilinde ise takı **auf**, esas fiil de **räumen**'dir. **Räumen, geräum-t** şeklinde **Partizip Perfekt** yapılır ve önüne **auf** eklenir: **aufgeräumt.**

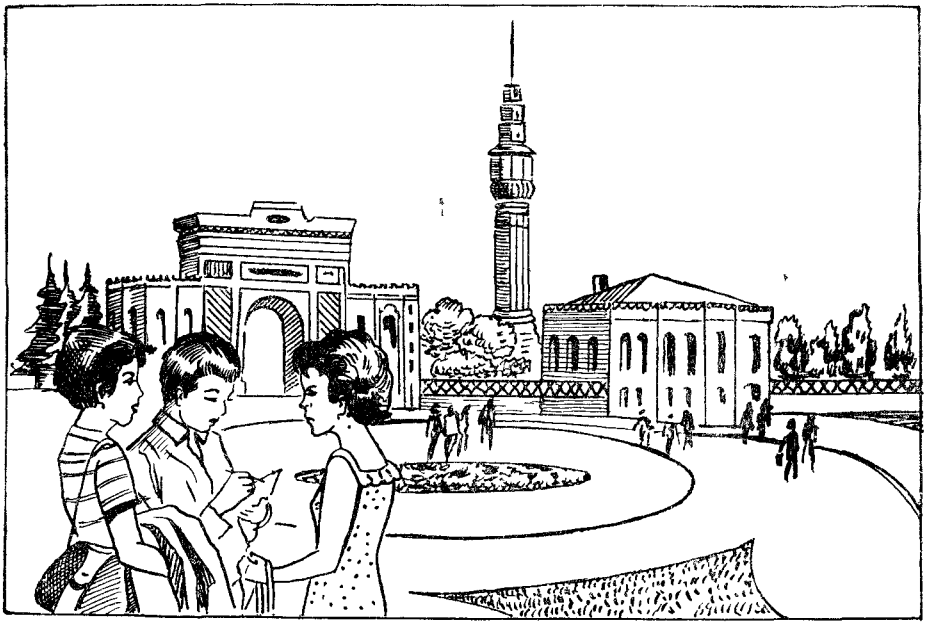
aufräumen	toplamak
ich habe aufgeräumt	topladım
du hast aufgeräumt	topladın
er, sie, es hat aufgeräumt	topladı
wir haben aufgeräumt	topladık
ihr habt aufgeräumt	topladınız
sie haben aufgeräumt	topladılar
Sie haben aufgeräumt	topladınız

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERI

78

LEHRSTÜCK ACHTUNDSIEBZIG

Öğrenilecek kelimeler

die Auskunft,..e [auskunft]	bilgi	**besonders** [bezonders]	özellikle
bedeuten [bedoyten]	anlamına gelm.	**daher** [dahe:r]	oradan
die Bedeutung,en [bedoytung]	anlam, önem	**erwidern** [ervi:dern]	cevap vermek
		frech [freh]	yaramaz

der Fremdenführer,- [fremdenfü:rer]	rehber	**der Mais** [mays]	mısır
der Gedeckte Basar [gedekte baza:r]	Kapalı Çarşı	**nennen** [nennen]	adlandırmak
glauben [glauben]	inanmak, sanm.	**originell** [originel]	cı ijinal
das Geschenk,e [geşenk]	hediye	**der Pass,..e** [pas]	pasaport, paso
herstellen (*) [he:rştellen]	imâl etmek	**das Passbüro,s** [pasbü:ro]	pasaport dairesi
herumführen (*) [herumfü:ren]	dolaştırmak	**der Platz,..e** [plats]	meydan, yer
hineingehen (*) [hinaynge:en]	içeri girmek	**die Taube,n** [taube]	güvercin
der Juwelier,e [yuveli:r]	kuyumcu	**der Teil,e** [tayl]	kısım
interessant [interessant]	enteresan	**der Tourist,e** [turist]	turist
die Lieblingsspeise,n [li:blingsşpayze]	çok sevilen yemek	**sich treffen** [zih treffen]	buluşmak
		das Tuch,e [tuh]	örtü, bez
		die Umgebung,en [umgebung]	civar, çevre
		ungefähr [ungefe:r]	aşağı yukarı
		die Universität,e [universite:t]	üniversite
		verboten [ferbo:ten]	yasak

AÇIKLAMALAR

Auskunft geben

«bilgi vermek, açıklama yapmak» anlamında kullanılan bir deyimdir.

Der Fremdenführer gab uns Auskunft über die Moscheen.	Rehber bize camiler hakkında bilgi verdi.
Der Junge gibt den Touristen Auskunft.	Çocuk turistlere bilgi veriyor.
Ich kann Ihnen darüber keine Auskunft geben.	Size onun hakkında bilgi veremem.

herumführen

«dolaştırmak» şeklinde Türkçeye çevrilebilir. **In** önekiyle kullanılır.

Ich führe meine Freunde in der Stadt herum.	Arkadaşlarımı şehirde dolaştırıyorum.
Der Mann führt den Gast in dem Garten seines Hauses herum.	Adam misafiri evinin bahçesinde dolaştırıyor.

— 3 —

Mein Vater führt uns mit seinem Auto im Dorf herum.	Babam bizi otomobiliyle köyde dolaştırıyor.
Wir haben heute unsere Freunde aus Deutschland in Istanbul herumgeführt.	Bugün Almanya'dan (gelen) arkadaşlarımızı İstanbul'da dolaştırdık.

herstellen

«imal etmek, yapmak» anlamlarına gelir. Ayrılabilen bir fiildir.

Wir stellen Stühle her.	Sandalye yapıyoruz (imâl ediyoruz).
Was stellen Sie in diesem Laden her?	Bu dükkânda ne imâl ediyorsunuz?
Mein Vater stellt Schuhe her und verkauft sie.	Babam ayakkabılar imâl ediyor ve onları satıyor.
Man stellt diese Gabeln in Deutschland her.	Bu çatallar Almanya'da yapılır.

sich treffen

«Buluşmak» anlamına gelir.

Wir wollen uns heute im Kino treffen.	Bu gün sinemada buluşacağız.
Die Schüler treffen sich vor der Schule.	Öğrenciler okulun önünde buluşuyorlar.
Die Touristen haben sich vor dem Bahnhof getroffen.	Turistler istasyonun önünde buluştular.
Wir werden uns in Kadıköy treffen.	Kadıköy'de buluşacağız.

verbringen

«geçirmek» anlamına gelir, ama bu «geçirmek», «vakit geçirmek» anlamındadır.

Wir verbringen unsere Zeit zu Hause.	Vaktimizi evde geçiriyoruz.
Die Çelikels verbringen den Sommer in Istanbul.	Çelikeller yazı İstanbul'da geçiriyor.
Wo willst du den Winter verbringen?	Kışı nerede geçirmek istiyorsun?

Er verbringt sein Leben in diesem kleinen Haus.	Hayatını bu küçük evde geçiriyor.
Die Studenten verbrachten den Abend in einem grossen Restaurant.	Öğrenciler geceyi büyük bir lokantada geçirdiler.
Sie hat ihre letzten Tage in diesem Dorf verbracht.	Son gunlerini bu köyde geçirdi.

bedeuten

«anlamına gelmek» şeklinde Turkçeye çevrilebilir.

Was bedeutet dieses Wort?	Bu kelime ne anlama geliyor?
Was soll das bedeuten?	Bu (da) ne demek?
Das bedeutet «ev» in Türkisch.	Bu Türkçede ev anlamına geliyor.

AHMET, ZEYNEP UND INGE BESICHTIGEN DIE STADT

«Wohin gehen wir heute?» fragte Inge beim Frühstück.

Ahmet antwortete: «Ich werde zum Passbüro gehen und unsere Pässe holen. Du kannst nach dem Mittagessen mit Zeynep zum Topkapı Museum fahren. Wir treffen uns dann dort.»

Sie besichtigten vorher nur einen Teil des Museums.

«Was bedeutet Topkapı in Türkisch?» fragte Inge. «Bedeutet es ungefähr 'die Balltür'?»

«Ach, nein,» erwiderte Zeynep und lächelte. «Man verwendet «top» auch in einer anderen Bedeutung. Eine Kanone nennen wir in Türkisch auch top. Man stellte dort in der Umgebung Kanonen her, glaube ich. Daher kommt dieser Name.»

«Wie heist das weisse Häuschen auf jener kleinen Insel?»

«Das ist Kızkulesi.»

«Warum nennt man es Kızkulesi?»

Ahmet sagte: «In alten Zeiten brachte man dorthin die frechen Mädchen wie Zeynep.»

«Kızkulesi hat mir sehr gefallen. Können wir dorthin fahren?» fragte Inge.

«Nein, das ist verboten,» antwortete Ahmet.

Um zwei Uhr trafen sie sich vor dem Museum und gingen hinein. Ein Fremdenführer führte sie mit den anderen Touristen im Museum herum und gab ihnen Auskunft. Das Museum gefiel ihnen sehr. Der Fremdenführer erzählte ihnen viele interessanten Geschichten. Sie verbrachten dort zwei Stunden.

Dann gingen sie wieder zum Gülhane Park und tranken Tee am Ufer. Da sagte Ahmet: «Nun gehen wir zum Gedeckten Basar.»

Inge fand den Basar sehr originell. Sie verbrachten im Basar viel Zeit. Sie standen besonders vor den Juwelieren viel. Inge kaufte Pfeifen, Vasen, Tuche, Ringe und kleine Geschenke für seine Freunde und Freundinnen in Deutschland.

Sie verliessen den Basar um sechs Uhr.

«Hast du den Beyazıt Platz gesehen?» fragte Ahmet.

«Nein, ich habe ihn nicht gesehen. Und ich habe auch die Universität nicht gesehen,» erwiderte Inge.

So gingen sie nach Beyazıt. Dort kauften sie hinter der Moschee Mais und fütterten die Tauben. Dann setzten sie sich unter einen grossen Baum und tranken wieder Tee. Ahmet kaufte den Mädchen simit.

«Du hast bisher kein simit gegessen, Inge. Das ist unsere Lieblingsspeise beim Frühstück. Um fünf Uhr haben wir oft Tee mit simit.»

AHMET, ZEYNEP VE İNGE ŞEHRİ GEZİYORLAR

«Bugün nereye gidiyoruz?» diye sordu Inge kahvaltıda.

Ahmet: «Ben pasaport dairesine gideceğim ve pasaportlarımızı alacağım. Yemekten sonra Zeynep ile Topkapı müzesine gidebilirsin. Sonra orada buluşuruz.» diye cevap verdi.

Daha önce müzenin sadece bır kısmını gezmişlerdı.

«Topkapı Türkçede ne anlama geliyor?» diye sordu Inge. «Aşağı yukarı top (oyun oynanan) kapı anlamına mı geliyor?»

«Ah, hayır,» diye cevap verdi Zeynep ve gülümsedi. «Top başka bir anlamda da kullanılır. Bir topu (silâh olan) da biz Türkçede top diye adlandırırız. Orada civarda (o civarda)toplar imâl ediliyordu, sanıyorum. Bu ad oradan geliyor.»

«Şu küçük adanın üstündeki beyaz evciğin adı ne?»

«Bu Kızkulesi'dir.»

«O niçin Kızkulesi diye adlandırılıyor?»

Ahmet: «Eski zamanlarda (devirlerde) oraya Zeynep gibi yaramaz kızlar götürülürdü,» dedi.

«Kızkulesi çok hoşuma gitti. Oraya gidebilir miyiz?» diye sordu İnge.

«Hayır, bu yasaktır,» diye cevap verdi Ahmet.

Saat ikide müzenin önünde buluştular ve içeri girdiler. Bir rehber onları diğer turistlerle birlikte müzede dolaştırdı ve onlara bilgi verdi. Müze onların çok hoşuna gitti. Rehber onlara birçok enteresan hikâye anlattı. Orada iki saat geçirdiler.

Sonra gene Gülhane Parkına gittiler ve kıyıda çay içtiler. O sırada Ahmet: «Şimdi Kapalı Çarşıya gidiyoruz.» dedi.

İnge çarşıyı çok orijinal buldu. Çarşıda çok vakit geçirdiler. Özellikle kuyumcuların önünde çok durdular. İnge Almanya'daki erkek ve kız arkadaşları için pipolar, vazolar, örtüler, yüzükler ve küçük hediyeler satın aldı.

Saat altıda çarşıyı terkettiler (ayrıldılar).

«Beyazıt meydanını gördün mü?» diye sordu Ahmet.

«Hayır, onu görmedim. (Ve) Üniversiteyi de görmedim,» diye cevap verdi İnge.

Böylece Beyazıt'a gittiler. Orada caminin arkasında mısır satın aldılar ve güvercinleri beslediler. Sonra büyük bir ağacın altına oturdular ve tekrar çay içtiler. Ahmet kızlara simit satın aldı.

«Şimdiye kadar hiç simit yemedin, İnge. Bu bizim kahvaltıda en sevdiğimiz yiyecektir. Saat beşte ekseriya simitle çay içeriz.»

Perfekt halinde bulunan sorular

Bunlar çok basittir, ama gene de kısaca açıklıyalım bunları. **Perfekt** halinde bulunan bir cümle yardımcı fiilin - **haben** veya **sein**'ın - başa ge-

tirilmesiyle soru haline konmuş olur. **Partizip Perfekt** gene en sonda yer alır.

Er hat seine Hände gewaschen.	Ellerini yıkadı.
Hat er seine Hände gewaschen?	Ellerini yıkadı mı?
Sie haben das Fenster geöffnet.	Pencereyi açtınız.
Haben Sie das Fenster geöffnet?	Pencereyi açtınız mı?
Das Kind hat das Licht ausgemacht.	Çocuk ışığı söndürdü.
Hat das Kind das Licht ausgemacht?	Çocuk ışığı söndürdü mü?
Inge hat heute einen Brief geschrieben.	İnge bugün bir mektup yazdı.
Hat Inge heute einen Brief geschrieben?	İnge bugün bir mektup yazdı mı?
Meine Schwester ist auch mitgefahren.	Kızkardeşim de birlikte gitti.
Ist meine Schwester auch mitgefahren?	Kızkardeşim de birlikte gitti mi?
Der Zug ist um sechs Uhr angekommen.	Tren saat altıda vardı.
Ist der Zug um sechs Uhr angekommen?	Tren saat altıda vardı mı?
Der Gast hat eine Suppe gegessen.	Misafir bir çorba yedi.
Hat der Gast eine Suppe gegessen?	Misafir bir çorba yedi mi?
Der Sohn hat seinem Vater nicht geholfen.	Oğul babasına yardım etmedi.
Hat der Sohn seinem Vater nicht geholfen?	Oğul babasına yardım etmedi mi?
Der Bruder ist gestern nach Deutschland gefahren.	Erkek kardeş dün Almanya'ya gitti.
Ist der Bruder gestern nach Deutschland gefahren.	Erkek kardeş dün Almanya'ya gitti mi?
Du hast dieses Buch gelesen.	Bu kitabı okudun.
Hast du dieses Buch gelesen?	Bu kitabı okudun mu?

Yukarıda Perfekt halinde bulunan cümleler, bunların altında da bunların soru yapılmış şekilleri verilmiştir. Her iki şekli de inceleyiniz.

Perfekt **haben** veya **sein** yardımcı fiili ve **Partizip Perfekt** ile yapılır. Fiilin bir yerden herhangi bir tarafa veya bir yere doğru bir hareket, ilerleme, bir de bir durum değişikliğini gösterdiği hallerde **sein** yardımcı fiili kullanılır. Bütün hareket gösteren fiillerle bu yardımcı fiil kullanılmaz, hareket yukarıda açıklanan şekilde olmalıdır. Diğer bütün hallerde **haben** yardımcı fiili kullanılır.

Perfekt		
haben **sein**	+	**Partizip Perfekt**

DÜZENSİZ FİİLLERİN ANA ŞEKİLLERİNİ, YANİ İMPERFEKT VE PARTİZİP PERFEKTLERİNİ ÇOK İYİ EZBERLEYİNİZ.

TEST 39

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Mein Sohn ..... von dem Baum gefallen. 2 — Diese Schuhe und die Mappe ..... mir sehr gefallen. 3 — Wir ..... mit meinem Bruder nach Ankara gefahren. 4 — Er ..... heute ..... acht Uhr abgefahren. 5 — Dieser Herr ..... in Eskişehir eingestiegen. 6 — Der Vogel ..... auf den Baum geflogen. 7 — Dieses Buch ..... mir mein Vater gegeben. 8 — Die Magd ..... die Speisen noch nicht gebracht. 9 — Ich ..... in ihrem Bauernhof zwei Monate geblieben. 10 — Die Mutter ..... ihre Kinder nach Hause gerufen. 11 — Wir ..... den Winter ..... Erzurum verbracht. 12 — Das Auto ..... noch nicht zurückgekommen. 13 — Er ..... den Korb ..... den Garten getragen. 14 — ..... der Schüler die Fragen ..... Lehrers verstanden? 15 — ..... du viel gelaufen?

B

A Listesi	B Listesi
1 — Das kleine Kind hat dem Deutschen Auskunft gegeben.	A — Orada buluşabiliriz.
2 — Der Bauer hat seine Gäste mit seinem Traktor herumgeführt.	B — Bu burada imâl edilemez.
3 — Ich werde meine Freunde in unserem Dorf herumführen.	C — Çocuklar hasta arkadaşlarıyla iki saat geçirdiler.
4 — Man kann das hier nicht herstellen.	D — Küçük çocuk Almana bilgi verdi.
5 — Diese Traktoren hat man in Deutschland hergestellt.	E — Bu traktörler Almanya'da imâl edildi.
6 — Wir können uns dort nicht treffen.	F — Çiftçi misafirlerini traktörüyle dolaştırdı.
7 — Man nennt ihn hier Bob, aber er heisst Robert.	G — Orada buluşamayız.
8 — Die Jungen haben bei ihrem kranken Freund zwei Stunden verbracht.	H — O burada Bob diye adlandırılır, ama onun adı Robert'tir.
	İ — Arkadaşlarımı köyümüzde dolaştırdım.
	K — Çocuklar hasta arkadaşlarının yanında iki saat geçirdiler.
	L — Arkadaşlarımı köyümüzde dolaştıracağım.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Ahmet arkadaşlarını getirdi.	**A — Der Schüler hat seinem Lehrer nicht geantwortet.**
2 — Mektuba iki resim koydum (ekledim).	**B — Ist der Direktor in eure Klasse gekommen?**
3 — Senin çok orijinal resimlerin var.	**C — Ahmet hat seine Freunde gebracht.**
4 — Öğrenci akşama kadar üniversitede çalıştı.	**D — Haben die Kinder in das Museum hineingegangen?**
5 — Çocuklar müzenin içine girdiler mi?	**E — Der Student hat bis zum Abend in der Universität gearbeitet.**
6 — Öğrenci öğretmenine cevap vermedi.	**F — Sind die Kinder in das Museum hineingegangen?**
7 — Müdür sizin sınıfa geldi mi?	**G — Warum hat man dieses Häuschen Kızkulesi genannt?**
8 — Bu evcik niçin Kızkulesi diye adlandırıldı?	**H— Hat der Direktor in eure Klasse gekommen?**
	İ — Ich habe in den Brief zwei Bilder beigelegt.
	K — Du hast sehr originelle Bilder.

F

Aşağıdaki fiillerin Perfektini çekimleyiniz:

a. **zurückkehren** b. **schieben**

Test 38'in yapılmış şekli

A. 1 — habe 2 — hat, e 3 — e, e, en 4 — hat, e, den 5 — hat, den 6 — haben 7 — t 8 — habe, dem 9 — hat 10 — hat, dem (seinem)

B. 1 — K 2 — F 3 — A 4 — C 5 — H 6 — İ 7 — E 8 — N 9 — M 10 — L

C. 1 — İ 2 — L 3 — M 4 — H 5 — A 6 — N 7 — G 8 — C 9 — K 10 — D

F. 1. a — begegnet b — gedreht c — gebraucht d — gebellt e — gereinigt f — geputzt g — geklopft

wecken
ich habe geweckt
du hast geweckt
er, sie, es hat geweckt
wir haben geweckt
ihr habt geweckt
sie haben geweckt
Sie haben geweckt

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

79

LEHRSTÜCK NEUNUNDSIEBZIG

PERFEKT (devam)

haben ve sein fiillerinin Perfekti

Perfektin **haben** ya da **sein** yardımcı fiilleri ve **Partizip Perfekt** yardımıyla yapıldığını biliyoruz. Ama **haben** ve **sein** fiillerinin tek başına cümlede kullanılabileceğini de görmüştük. **Imperfekti** öğrenirken bunların çekimlerini özel olarak göstermiştik. Şimdi de **Perfekt**lerini, bu kipteki çekimlerini inceleyelim.

Verdiğimiz düzensiz fiiller listesine bakarsak **haben**'in iki ana şeklinin şöyle olduğunu görürüz: **hatte- gehabt.** Bunlardan **hatte Imperfekti, gehabt** ise **Partizip Perfekt** şeklidir. Buna göre **haben**'in **Perfekt**ini şöyle çekimleriz:

haben	sahip olmak (var)
ich habe gehabt	sahiptim - benim ... vardı
du hast gehabt	sahiptin - senin ... vardı
er, sie, es hat gehabt	sahipti - onun ... vardı
wir haben gehabt	sahiptik - bizim ... vardı
ihr habt gehabt	sahiptiniz - sizin ... vardı
sie haben gehabt	sahiptiler - onların ... vardı
Sie haben gehabt	sahiptiniz - sizin . . vardı

Biz **haben**'i daha daha çok «var» şeklinde Türkçeye çeviriyoruz, ama «sahip olmak» şeklinde çevirmek de mümkündür. Bunun **Perfekt**inin yapılışında karışık olan, «sahip olmak» anlamına gelen fiilin bir de yardımcı fiil olarak kullanılmasındadır. Aynı şey **sein** için de söylenebilir.

Düzensiz fiiller listesinde **sein**'ın hizasına bakacak olursak şunları görürüz: **war- ist gewesen. War** fiilin **Imperfekti**, **gewesen** ise **Partizip Perfektidir.** Bu **Partizip Perfektin** önündeki **ist** kelimesi fiilin **sein** yardımcı fiili ile **Perfekt** yapıldığını gösterir.

sein	olmak
ich bin gewesen	. . dim - idim
du bist gewesen	... din - idin
er, sie, es ist gewesen	... di - idi
wir sind gewesen	... dik - idik
ihr seid gewesen	... diniz - idiniz
sie sind gewesen	... diler - idiler
Sie sind gewesen	... diniz - idiniz

Şimdi bunlara örnek cümleler verelim. Her cümlenin üstte şimdiki zamandaki, altında ise **Perfekt**teki şekli verilmiştir. İkisini birbiriyle karşılaştırarak incelerseniz yukarıda anlatılanları daha iyi kavrarsınız.

Ich habe einen Photoapparat.	Bir fotoğraf makinem var (sahibim).
Ich habe einen Photoapparat gehabt.	Bir fotoğraf makinem vardı (sahiptim).
Du hast einen Brieffreund.	Bir mektup arkadaşın var.
Du hast einen Brieffreund gehabt.	Bir mektup arkadaşın vardı.
Er hat einen grossen Esel.	Büyük bir eşeği var.
Er hat einen grossen Esel gehabt.	Büyük bir eşeği vardı.
Sie hat lange Haare.	Uzun saçları var.
Sie hat lange Haare gehabt.	Uzun saçları vardı.
Unser Haus hat einen Balkon.	Evimizin bir balkonu var.
Unser Haus hat einen Balkon gehabt.	Evimizin bir balkonu vardı.
Der Arzt hat viele Patienten.	Doktorun birçok hastası var.
Der Arzt hat viele Patienten gehabt.	Doktorun birçok hastası vardı.
Wir haben keine Rasierklinge.	Jiletimiz yok (sahip değiliz).
Wir haben keine Rasierklinge gehabt.	Jiletimiz yoktu (sahip değildik).

— 3 —

Ihr habt einen Bruder.	Bir erkek kardeşiniz var.
Ihr habt einen Bruder gehabt.	Bir erkek kardeşiniz vardı.
Sie haben zwei Schiffe.	İki gemileri var.
Sie haben zwei Schiffe gehabt.	İki gemileri vardı.
Die Kinder haben keinen Schreibtisch.	Çocukların yazı masası yok.
Die Kinder haben keinen Schreibtisch gehabt.	Çocukların yazı masası yoktu.
Diese Bauern haben vier Traktoren.	Bu çiftçilerin dört traktörü var.
Diese Bauern haben vier Traktoren gehabt.	Bu çiftçilerin dört traktörü vardı.
Sie haben einen schönen Hut.	Güzel bir şapkanız var.
Sie haben einen schönen Hut gehabt.	Güzel bir şapkanız vardı.
Ich bin ein Deutschlehrer.	Bir Almanca öğretmeniyim.
Ich bin ein Deutschlehrer gewesen.	Bir Almanca öğretmeniydim.
Du bist ein fleissiger Schüler.	Çalışkan bir öğrencisin.
Du bist ein fleissiger Schüler gewesen.	Çalışkan bir öğrenciydin.
Er ist ein guter Soldat.	İyi bir askerdir.
Er ist ein guter Soldat gewesen.	İyi bir askerdi.
Sie ist sehr arm.	Çok fakirdir.
Sie ist sehr arm gewesen.	Çok fakirdi.
Meine Mutter ist eine gute Frau.	Annem iyi bir kadındır.
Meine Mutter ist eine gute Frau gewesen.	Annem iyi bir kadındı.
Dieser Mann ist ein Fischer.	Bu adam bir balıkçıdır.
Dieser Mann ist ein Fischer gewesen.	Bu adam bir balıkçıydı.
Wir sind nicht müde.	Yorgun değiliz.
Wir sind nicht müde gewesen.	Yorgun değildik.

Ihr seid nicht hungrig.	Aç değilsiniz.
Ihr seid nicht hungrig gewesen.	Aç değildiniz.
Sie sind sehr freche Kinder.	Onlar çok yaramaz çocuklar.
***Sie sind sehr freche Kinder* gewesen.**	*Onlar çok yaramaz çocuklardı.*
Ihre Töchter sind im Garten.	Kızlarınız bahçededir.
Ihre Töchter sind im Garten gewesen.	Kızlarınız bahçedeydi.
Die Servietten sind auf dem Tisch.	Peçeteler masanın üstündedir.
Die Servietten sind auf dem Tisch gewesen.	Peçeteler masanın üstündeydi.
Sie sind ein guter Mann.	İyi bir adamsınız.
Sie sind ein guter Mann gewesen.	İyi bir adamdınız.
Haben Sie ein Auto?	Bir otomobiliniz var mı?
Haben Sie ein Auto gehabt?	Bir otomobiliniz var mıydı?
Hat dein Vater einen grossen Bauernhof?	Babanın büyük bir çiftliği var mı?
Hat dein Vater einen grossen Bauernhof gehabt?	Babanın büyük bir çiftliği var mıydı?
Haben seine Eltern ein Haus in Istanbul?	Ebeveyninin İstanbul'da bir evi var mı?
Haben seine Eltern ein Haus in Istanbul gehabt?	Ebeveyninin İstanbul'da bir evi var mıydı?
Ist euer Vater ein berühmter Arzt?	Babanız meşhur bir doktor mudur?
Ist euer Vater ein berühmter Arzt gewesen?	Babanız meşhur bir doktor muydu?
Bist du krank?	Hasta mısınız?
Bist du krank gewesen	Hasta mıydın?
Hast du einen Onkel?	Bir amcan var mı?
Hast du einen Onkel gehabt?	Bir amcan var mıydı?
Sind das deine Bücher?	Bunlar senin kitapların mı?
Sind das deine Bücher gewesen?	Bunlar senin kitapların mıydı?

können, wollen, müssen, dürfen sollen, lassen, mögen ve Perfekt

Bu çeşit fiillerin kullanılışlarını ve **Imperfekt**lerini oldukça ayrıntılı bir şekilde inceledik. Bu derste bunların **Perfekt** yapılışlarını göreceğiz.

Bu çeşit fiiller **Perfekt** yapılırken gene **haben** yardımcı fiili kullanılmasına karşılık **Partizip Perfekte** lüzum yoktur. **Können, wollen, müssen,**. cinsinden fiil mastar halinde en sona, gene mastar halinde bulunan esas fiilin de arkasına gider; bunun yerine, yani ikinci yere **haben**'in özneye göre çekimlenmiş bir şekli gelir.

Ich will diese Schuhe kaufen.	Bu ayakkabıları satın almak istiyorum.
Ich habe diese Schuhe kaufen wollen.	Bu ayakkabıları satın almak istedim.

Yukarıda örnek olarak wollen ile bir cümle yapılmış, altında da bunun **Perfekti** verilmiştir. İkinci yerde **haben**'in özne olan **ich**'e uygun şekli, yani **habe** bulunmaktadır. **Wollen** ise esas fiil **kaufen**'in arkasına, en sona mastar halinde, yani olduğu gibi, hiç değişmeden gitmiştir. Burada **wollen**'in en sonda, esas fiilin ise ondan bir önce yer aldığına dikkat ediniz. Şimdi başka örnekler görelim.

Wir können ihn nicht verstehen.	Onu anlayamıyoruz.
Wir haben ihn nicht verstehen können.	Onu anlayamadık.
Der Gast will einen Spaziergang machen.	Misafir bir gezinti yapmak istiyor.
Der Gast hat einen Spaziergang machen wollen.	Misafir bir gezinti yapmak istedi.
Mein Vater will einen Radioapparat kaufen.	Babam bir radyo satın almak istiyor.
Mein Vater hat einen Radioapparat kaufen wollen.	Babam bir radyo satın almak istedi.
Du musst dich jetzt ausziehen.	Şimdi soyunmak mecburiyetindesin.
Du hast dich ausziehen müssen.	Soyunmak mecburiyetindeydin.
Der alte Mann darf nicht rauchen.	Yaşlı adam sigara içemez.
Der alte Mann hat nicht rauchen dürfen.	Yaşlı adam sigara içemezdi.

Ihr sollt auch die Moscheen besichtigen.	Camileri de gezmelisiniz.
Ihr habt auch die Moscheen besichtigen sollen.	Camileri de gezmeliydiniz.
Du sollst deinen Lehrer besuchen.	Öğretmenini ziyaret etmelisin.
Du hast deinen Lehrer besuchen sollen.	Öğretmenini ziyaret etmeliydin.
Der Junge kann den Brief nicht lesen.	Çocuk mektubu okuyamıyor.
Der Junge hat den Brief nicht lesen können.	Çocuk mektubu okuyamadı.
Die Kinder dürfen auf der Strasse spielen.	Çocuklar caddede oynayabilirler.
Die Kinder haben auf der Strasse spielen dürfen.	Çocuklar caddede oynayabilirlerdi.
Der Schüler soll dem Lehrer die Übung zeigen.	Öğrenci öğretmene çalıştırmaya göstermelidir.
Der Schüler hat dem Lehrer die Übung zeigen sollen.	Öğrenci öğretmene çalıştırmaya göstermeliydi.
Mein Freund möchte einen Brief schreiben.	Arkadaşım bir mektup yazmak istiyor.
Mein Freund hat einen Brief schreiben mögen.	Arkadaşım bir mektup yazmak istedi.
Der Direktor lässt ein Taxi rufen.	Müdür bir taksi çağırttırıyor.
Der Direktor hat ein Taxi rufen lassen.	Müdür bir taksi çağırttırdı.
Die Frau lässt die Fenster öffnen.	Kadın pencereleri açtırıyor.
Die Frau hat die Fenster öffnen lassen.	Kadın pencereleri açtırdı.
Der Hund will das Fleisch nicht fressen.	Köpek eti yemek istemiyor.
Der Hund hat das Fleisch nicht fressen wollen.	Köpek eti yemek istemedi.
Er muss seiner Tante helfen.	Teyzesine yardım etmek mecburiyetindedir.
Er hat seiner Tante helfen müssen.	Teyzesine yardım etmek mecburiyetindeydi.
Er kann mit uns nicht ins Kino kommen.	Bizimle sinemaya gelemez.
Er hat mit uns nicht ins Kino kommen können.	Bizimle sinemaya gelemezdi.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi ikinci yerde **haben**'in özneye göre çekimlenmiş şekli bulunmaktadır. **Wollen, müssen, können,...** cinsinden fiil ise cümlenin en sonuna mastar olarak yer almaktadır. Cümlenin esas fiili ise gene mastar olarak sondan bir önce bulunmaktadır.

Şimdi bu fiillerle yapılan sorulara bakalım. Bunlarda da gene **wollen, müssen können,...** cinsinden olan fiiller en sonda olur. Soru **Perfekt** sorularda olduğu gibi **haben** yardımcı fiilinin özneye göre çekimlenmiş şekliyle başlar.

Kannst du mir dein Buch geben?	Bana kitabını verebilir misin?
Hast du mir dein Buch geben können?	Bana kitabını verebilir miydin?
Lässst dein Vater einen neuen Anzug machen?	Baban yeni bir elbise mi yaptırıyor?
Hat dein Vater einen neuen Anzug machen lassen?	Baban yeni bir elbise mi yaptırdı?
Möchten Sie ein Glas Wein trinken?	Bir bardak şarap mı içmek istiyorsunuz?
Haben Sie ein Glas Wein trinken mögen?	Bir bardak şarap mı içmek istediniz?
Muss ich noch mehr arbeiten?	Daha çok mu çalışmak mecburiyetindeyim?
Habe ich noch mehr arbeiten müssen?	Daha çok mu çalışmak mecburiyetindeydim ?
Können die Touristen den Bahnhof finden?	Turistler istasyonu bulabilirler mi?
Haben die Touristen den Bahnhof finden können?	Turistler istasyonu bulabildiler mi?
Will der Bauer in die Stadt fahren?	Çiftçi şehire gitmek istiyor mu?
Hat der Bauer in die Stadt fahren wollen?	Çiftçi şehire gitmek istedi mi?
Dürft ihr abends ins Kino gehen?	Akşamları sinemaya gidebilir misiniz?
Habt ihr abends ins Kino gehen dürfen?	Akşamları sinemaya gidebilir miydiniz?
Kann dein kleiner Bruder allein bleiben?	Küçük kardeşin yalnız kalabilir mi?
Hat dein kleiner Bruder allein bleiben können?	Küçük kardeşin yalnız kalabilir miydi?
Wollen Sie billige Geschenke kaufen?	Ucuz hediyeler mi satın almak istiyorsunuz?
Haben Sie billige Geschenke kaufen wollen?	Ucuz hediyeler mi satın almak istediniz?

dönüşlü fiiller ve Perfekt

Dönüşlü fiillerin **Perfekti** hiçbir özel durum göstermez. Normal kurala göre **Perfekt** yapılır; dönüşlü zamirin yeri değişmez. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Der Vater ärgert sich sehr.	Baba çok kızıyor.
Der Vater hat sich sehr geärgert	Baba çok kızdı.
Der Student zieht sich schnell an.	Öğrenci hemen giyiniyor.
Der Student hat sich schnell angezogen.	Öğrenci hemen giyindi.
Ich rasiere mich mit einer Rasierklinge.	Bir jiletle tıraş oluyorum.
Ich habe mich mit einer Rasierklinge rasiert.	Bir jiletle tıraş oldum.
Setzt sich die Schülerin auf die Bank?	Kız öğrenci sıraya oturuyor mu?
Hat sich die Schülerin auf die Bank gesetzt?	Kız öğrenci sıraya oturdu mu?
Legt er sich auf das Sofa?	Kanapeye yatıyor mu?
Hat er sich auf das Sofa gelegt?	Kanapeye yattı mı?
Wir trocknen uns mit einem Handtuch ab.	Bir havluyla kurulanıyoruz.
Wir haben uns mit einem Handtuch abgetrocknet.	Bir havluyla kurulandık.

Aşağıda **wollen, müssen, können, dürfen, sollen, lassen, mögen** fiillerinin **Perfekt**lerini gösteren bir kalıp veriyoruz.

Özne	**haben**	diğer kelimeler	esas fiil (mastar)	**können, wollen,...** (mastar)
Ich	**habe**	**ein schwarzes Auto**	**kaufen**	**wollen.**
Der Mann	**hat**	**seinen Radioapparat**	**reparieren**	**lassen.**
Der Schüler	**hat**	**in die Schule**	**gehen**	**müssen.**
Wir	***haben***	***unserem Freund nicht***	**helfen**	**können.**
Der Sohn	**hat**	**allein in die Stadt**	**fahren**	**dürfen.**

80

LEHRSTÜCK ACHTZIG

ÖZET

I

Geçen derslerde öğrendiğimiz en önemli konu **Perfekt**ti. Öğrendiklerimizi bir kere daha kısaca tekrarlayalım burada.

Perfekt, haben veya **sein yardımcı fiili** ve **Partizip Perfekt** yardımı ile yapılır. Fiil, bir yerden herhangi bir yere doğru veya herhangi bir yerden bildiğimiz, gördüğümüz bir yere doğru bir gidiş, ilerleyiş veya bir durum değişmesi gösteriyorsa **Perfekt sein** yardımcı fiili ile yapılır. Diğer bütün hallerde **haben** kullanılır.

Şimdi **Perfekt**in yapılışında en önemli rolü oynayan **Partizip Perfekt**i inceleyelim.

Düzenli fiillerin **Partizip Perfekt**i fiilin kökünün önüne **ge-**, sonuna da **-t** eklemek suretiyle elde edilir. Şu halde **Partizip Perfekt**i kısaca şöyle bir formülle belirtebiliriz:

ge- + fiilin kökü + **-t**

Örnekler:

klopfen	**- ge-klopf-t**
reinigen	**- ge-reinig-t**
lernen	**- ge-lern-t**
brauchen	**- ge-brauch-t**
holen	**- ge-hol-t**

Düzensiz fiillerin **Partizip Perfekti** ise bu kurala göre yapılamaz. Biz şimdiye kadar öğrendiğimiz düzensiz fiillerin **Partizip Perfekt**lerini bir liste halinde verdik. Bundan sonra da «Öğrenilecek kelimeler» bölümünde yeni öğreneceğimiz düzensiz fiillerin altında **Imperfekt**leriyle **Parzitip Perfekt**lerini vereceğiz. **Perfekti** doğru kullanabilmeniz için bu şekilleri çok iyi ezberlemiş olmanız gerekir.

Örnekler:

sitzen	**- gesessen**
stehen	**- gestanden**
schreiben	**- geschrieben**
sehen	**- gesehen**

Yukarıdaki örneklerde de düzensiz fiillerin kurala uymadığını görüyorsunuz. Yalnız hepsinin, çoğunlukla, **-en** ile bittiğine dikkatinizi çekeriz.

Partizip Perfekt teşkilinde özel bir durum gösteren, yukarıda düzenli fiiller için verilen kurala kısmen uyan bazı fiiller vardır.

Be-, ver-, er-, zer-, ge-, ent-, ile başlayan düzenli fiillerin **Partizip Perfekt**ini yaparken köklerinin önüne **ge-** eklenmez. Bunların **Partizip Perfekt**leri sadece kökün sonuna bir **-t** eklemekle elde edilir.

besuchen	**- besucht**
eröffnen	**- eröffnet**
verbessern	**- verbessert**
entschuldigen	**- entschuldigt**
gehören	**- gehört**

Bu takılarla başlayan düzensiz fiillerin **Partizip Perfekt**leri de **ge-** ile başlamaz.

beginnen	**- begonnen**
gewinnen	**- gewonnen**
verlassen	**- verlassen**
verlieren	**- verloren**

Sonları **-ieren** ile biten fiillerin **Partizip Perfekti** ise gene kökün başına **ge-** eklemeden yapılır.

— 3 —

reparieren	**- repariert**
probieren	**- probiert**
rasieren	**- rasiert**

PARTIZIP PERFEKT, PERFEKTLE KARIŞTIRILMAMALIDIR. HİÇBİR ZAMAN **PERFEKTİN** YERİNİ TUTAMAZ. SADECE **PERFEKTİN** YAPILMASINI SAĞLAYAN BİR ŞEKİLDİR.

Partizip Perfektin yapılışını anladıktan ve düzensiz fiillerin **Partizip Perfektlerini** öğrendikten sonra **Perfekti** kullanmak çok kolaydır.

Cümlede ikinci, yani fiilin bulunması gereken yere **haben** veya **sein** fiilinin özneye göre çekimlenmiş şekli gelir. **Partizip Perfekt** ise c ü m l e n i n e n s o n u n d a yer alır.

Örnekler:

lachen	gülmek
ich habe gelacht	güldüm
du hast gelacht	güldün
er, sie, es hat gelacht	güldü
wir haben gelacht	güldük
ihr habt gelacht	güldünüz
sie haben gelacht	güldüler
Sie haben gelacht	güldünüz
laufen	koşmak
ich bin gelaufen	koştum
du bist gelaufen	koştun
er, sie, es ist gelaufen	koştu
wir sind gelaufen	koştuk
ihr seid gelaufen	koştunuz
sie sind gelaufen	koştular
Sie sind gelaufen	koştunuz

Yukarıda bir düzenli ve bir de düzensiz bir fiilin çekimini görüyorsunuz.

Perfektin cümle için kullanılışını şöyle bir kalıpla daha iyi belirtebiliriz:

Özne	**haben** veya **sein**	cümlenin diğer kelimeleri	**Partizip Perfekt**
1 — **Ich**	**habe**	**heute neue Strümpfe**	**gekauft.**
2 — **Du**	**hast**	**mir kein Heft**	**gegeben.**
3 — **Die Kinder**	**haben**	**einen alten Ball**	**gefunden.**
4 — **Hasan**	**hat**	**uns viele Geschenke**	**gebracht.**
5 — **Der Arzt**	**ist**	**gestern aus Deutschland**	**gekommen.**
6 — **Wir**	**sind**	**drei Mal nach Deutschland**	**gefahren.**
7 — **Die Touristen**	**haben**	**im Museum zwei Stunden**	**verbracht.**
8 — **Der Student**	**hat**	**die Rechnung nicht**	**bezahlt.**
9 — **Ich**	**habe**	**meine Mappe**	**verloren.**
10 — **Er**	**hat**	**das Auto nicht**	**repariert.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1 — Bugün yeni çoraplar satın aldım. 2 — Bana bir defter vermedin. 3 — Çocuklar eski bir top buldular. 4 — Hasan bize birçok hediye getirdi. 5 — Doktor dün Almanya'dan geldi. 6 — Üç kere Almanya'ya gittik. 7 — Turistler müzede iki saat geçirdiler. 8 — Öğrenci hesabı ödemedi. 9 — Çantamı kaybettim. 10 — Otomobili tamir etmedi.

Bu yukarıdaki kalıpta da ikinci yerde **haben** veya **sein** yardımcı fiilinin özneye uygun bir şekli, en sonda da **Partizip Perfektin** yer aldığı açıkca görülüyor.

Imperfekt daha çok hikâyelerde, yazılarda, **Perfekt** ise konuşmalarda kullanılır. **Perfekt,** Türkçede en iyi di-li geçmiş zamanla karşılanabilir.

Perfektin soru şeklini aşağıdaki kalıpta gösteriyoruz:

Haben veya **sein**	özne	diğer kelimeler	**Partizip Perfekt**
1 — **Hast**	**du**	**meinen Bruder**	**gesehen?**
2 — **Sind**	**Ihre Kinder**	**in die Schule**	**gegangen?**
3 — **Hat**	**der Arbeiter**	**die Steine in den Garten**	**getragen?**
4 — **Haben**	**die Schüler**	**die neuen Wörter**	**gelernt?**

Soruların Türkçeleri: 1 — Erkek kardeşimi gördün mü? 2 — Çocuklarınız okula gittiler mi? 3 — İşçi taşları bahçeye taşıdı mı? 4 — Öğrenciler yeni kelimeleri öğrendiler mi?

Görüldüğü gibi **Perfekt** halinde bulunan bir cümleyi soru yaparken **haben** veya **sein**'ı en başa getirmek yeter. **Partizip Perfekt** gene en sonda bulunur.

Wollen, müssen, können, dürfen, ... cinsinden fiillerin cümle içinde biraz değişik kullanıldıklarını öğrenmiştik. Bunların **Perfekt**leri de biraz değişik bir şekilde yapılır.

İkinci yerde gene **haben** veya **sein** fiili bulunur. **Wollen, müssen, dürfen** grubuna ait olan fiil ise zaten en sonda bulunan cümlenin asıl fiilinin arkasına mastar olarak gider. Aşağıdaki kalıpta bunu daha açıkca göreceksiniz:

özne	**haben** veya **sein**	cümlenin diğer kelimeleri	esas fiil	**wollen, müssen,**
1 — Meine Mutter	**hat**	**vor zwei Tagen nach Ank**	**fahren**	**müssen.**
2 — Er	**hat**	**dieses Buch nicht**	**lesen**	**dürfen.**
3 — Der Junge	**hat**	**nicht in die Schule**	**gehen**	**können.**
4 — Wir	**haben**	**unseren Freund**	**sehen**	**wollen.**
5 — Der Beamte	**hat**	**die Touristen**	**rufen**	**lassen.**
6 — Die Kinder	**haben**	**zu Hause**	**bleiben**	**müssen.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1 — Annem dün Ankaraya gitmek mecburiyetindeydi (mecburiyetinde kaldı). 2 — Bu kitabı okuyamadı (izinli değil). 3 — Çocuk okula gidemedi. 4 — Arkadaşımızı görmek istedik. 5 — Memur turistleri çağırtırdı. 6 — Çocuklar evde kalmak mecburiyetindeydiler (mecburiyetinde kaldılar).

Yukarıdaki kalıpta **wollen, können,**... cinsinden fiilin en sonda hiç değişmeden bulunduğu ,esas fiilin ondan önce geldiği açıkca görülüyor.

Dönüşlü fiillerin **Perfekti** bir özellik göstermez. Normal kurala göre teşkil edilebilir.

II

Wollen, können, müssen ve **dürfen**'den sonra **sollen, mögen** ve **lassen**'i de öğrenerek bu gruptaki fiillerin hepsini tamamlamış olduk.

Bütün bu yukarıda saydığımız fiiller cümle içinde aynı şekilde kullanılır: bunların özneye uygun şekli ikinci yere, esas fiil ise en sona gider. Hepsinin şimdiki zamandaki çekimleri özel durum gösterir. Onun için bunları ayrıca öğrenmek gerekir.

Sollen, Türkçede «Okula gitmeliyim. Evde kalmalısın.» gibi hallerde kullandığımız «-meli, malı» takılarıyla karşılanabilir. **Müssen** de hemen hemen aynı anlamlara gelir, ama aralarında önemli bir fark vardır. **Sollen, müssen**'e nazaran daha hafif bir mecburiyet gösterir.

Wir sollen heute unseren Grossvater besuchen.	Bugün büyük babamızı ziyaret etmeliyiz.
Dein Bruder soll diesen Brief nicht lesen.	Erkek kardeşin bu mektubu okumamalı.
Sie sollten vor dem Bahnhof warten.	İstasyonun önünde beklemeliydiniz.
Du hast mir dein Heft zeigen sollen.	Defterini bana göstermeliydin.

Mögen, Türkçeye «istemek, arzusunda olmak» şeklinde çevrilir. **Wollen** de aynı şekilde Türkçeye çevriliyordu. **Mögen**, daha çok nazik hitaplarda, yemeklerdeki ve alışverişlerdeki konuşmalarda kullanılır. **Imperfekti wollen**'in **Imperfekti**, yani **wollte** ile yapılır.

Die Frau möchte einige Strümpfe kaufen.	Kadın birkaç çorap satıp almak istiyor.
Möchten Sie noch etwas Milch nehmen?	Biraz daha süt almak ister misiniz?
Die Kinder möchten heute einen Ausflug machen.	Çocuklar bugün bir gezinti yapmak istiyorlar.

Lassen, bir işin başkasına yaptırıldığını belirtmek için kullanılır.

Ich lasse einen Anzug machen.	Bir elbise yaptırıyorum.
Der Lehrer lässt die Übungen schreiben	Öğretmen çalıştırmaları yazdırıyor.
Wir lassen unser altes Haus verkaufen.	Eski evimizi sattırıyoruz.

Lassen ayrıca «bırakmak» anlamına gelir, ama o zaman cümle içinde bu şekilde değil de normal, herhangi bir fiil gibi kullanılır.

Der Gast liess seinen Hut im Zimmer.	Misafir şapkasını odada bıraktı.
Ich lasse meine Bücher zu Hause.	Kitaplarımı evde bırakıyorum.
Der Mann hat sein Auto vor dem Garten gelassen.	Adam otomobilini bahçenin önünde bıraktı.

Bunlardan başka **sehen, hören, lernen, gehen, helfen** fiilleri de aynı bu gruptaki fiiller gibi kullanılabilirler.

Ich sehe meine Mutter am Fenster sitzen.	Annemin pencerenin önünde oturduğunu görüyorum.
Der Junge hörte seine Schwester singen.	Çocuk kız kardeşinin şarkı söylediğini duydu.
Die kleinen Kinder haben schreiben lernen.	Küçük çocuklar yazmayı öğrendiler.
Mein Freund hilft mir die schwere Mappe tragen.	Arkadaşım ağır çantayı taşımama yardım ediyor.

Bu sonuncu yardımcı fiiller (**hören, sehen, lernen,...**) bu görevde kullanılırlarsa **Perfekt**leri aynı **wollen, können,...** gibi yapılır.

III

«Oraya denizden gidilir.- Bunlar tahtadan yapılır.» gibi belirli bir öznesi olmayan, genel bir anlam taşıyan ve fiili edilgen olan cümleler Almancada **man** ile yapılır. Bu kelimeyi okunuşları aynı olmasına rağmen **der Mann** kelimesi ile karıştırmamak gerekir. **Man** kelimesinin tam bir Türkçe karşılığı yoktur. Cümlede özne gibi, öznenin yerinde bulunur ve bundan sonra fiilin tekil üçüncü şahısla kullanılan şekli yer alır. Türkçede ise böyle bir kelime yoktur. **Man**'ın cümleye verdiği anlam sondaki fiile eklenen «-lir, -lır» gibi takılarla sağlanmaktadır.

Trinkt man hier viel Bier?	Burada çok bira içilir mi?
Man macht diese Schuhe aus Leder.	Bu ayakkabılar deriden yapılır.
Man kann diesen Schrank nicht öffnen.	Bu dolap açılamaz.
Man hat diesen Radioapparat nicht reparieren können.	Bu radyo tamir edilemedi.
Mann isst bei uns in der Türkei viel Brot.	Bizde Türkiye'de çok ekmek yenilir.

IV

Almancada fiilden isim yapmak çok kolaydır. Fiil aynen alınır, önüne de **das** artikeli getirilir. Fiilden türetilen isimlerin artikeli muhakkak **das** olur ve bunlar çoğulda hiçbir takı almazlar.

rufen çağırmak	**das Rufen,-** çağırma
lesen okumak	**das Lesen,-** okuma
kochen yemek pişirmek	**das Kochen,-** yemek pişirme
schreien bağırmak	**das Schreien,-** bağırma

V

Türkçede «-cik veya -ceğiz» takılarıyla yaptığımız gibi Almancada da bazı takılarla ismi anlam bakımından küçültebiliriz. Bu iş için ismin sonuna **-chen** veya **-lein** eklenir, ismin artikeli de **das** yapılır. Böyle isimler çoğulda hiçbir takı almazlar.

das Heft defter	**das Heftchen** deftercik
der Esel eşek	**das Eselchen** eşekcik
das Buch kitap	**das Büchlein** kitapcık
die Lampe lamba	**das Lämmpchen** lambacık

Böyle bir küçültme yaparken sesli harfleri çoğulda noktalanan isimler gene aynı harflere nokta alırlar **(das Büchlein-die Bücher).** Bazı isimlerin son harfleri veya heceleri düşer **(die Lampe -das Lämpchen).**

TEST 40

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Wir ..... nach ..... Frühstück einen Ausflug machen wollen. 2 — Die Kinder ..... in ..... Garten gegangen. 3 — Mein Vater ..... nach Izmir gehen müssen. 4 — Die Frau ..... ein ..... Zahnpasta kaufen wollen. 5 — Der kranke Student ..... kein ..... Zigaretten rauchen dürfen. 6 — Die Hausbesitzerin ..... meine sauber ..... Wäsche in den Kleiderschrank gelegt. 7 — Der Bauer ..... in ..... Wald unter ein ..... grossen Baum geschlafen. 8 — Der Zug ..... fünf Minuten Verspätung gehabt. 9 — Meine Mutter ..... neu ..... Vorhänge gekauft. 10 — Letztes Jahr ..... ich bei mein ..... Onkel geblieben. 11 — Das Kind ..... für sein ..... Mutter Rosen gekauft. 12 — Wessen Paket ..... du verloren? 13 — ..... dir mein ..... neu ..... Krawatte gefallen? 14 — Mein Freund ..... von sein ..... Familie ein ..... Brief erhalten. 15 — Der Direktor ..... bis zum Abend in sein ..... Büro arbeiten müssen.

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Mein Sohn hat auch mitkommen wollen.**	A — Çocuk babasının kapının önünde konuştuğunu duydu.
2 — **Man hat dieses Auto kaufen sollen.**	B — Öğretmen yanlışı bulamıyor.
3 — **Ich habe Ahmet im Garten schlafen sehen.**	C — Adam bu otomobili satın almalıydı.
4 — **Der kranke Mann hat die Reise nicht machen dürfen.**	D — Hizmetçi hanımın bavulu taşımasına yardım etti.
5 — **Der Lehrer hat den Fehler nicht finden können.**	E — Oğlum da birlikte gelmek istedi.
6 — **Ich habe den Bauern im Garten arbeiten sehen.**	F — Hasan'ın mektubumu tercüme etmesine yardım ettim.
7 — **Das Kind hat seinen Vater vor der Tür sprechen hören.**	G — Ahmet'in bahçede uyuduğunu gördüm.
8 — **Die Magd hat der Frau den Koffer tragen helfen.**	H — Öğretmen yanlışı bulamadı.
9 — **Wir hören den Freund vor dem Haus schreien.**	İ — Bu otomobil satın alınmalıydı.
10 — **Hasan hat mir den Brief übersetzen helfen.**	K — Arkadaşın evin önünde bağırdığını duyuyoruz.
	L — Hasta adam seyahati yapamadı.
	M — Çiftçinin bahçede çalıştığını gördüm.
	N — Hasan mektubu tercüme etmeme yardım etti.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Arkadaşım iyi futbol oynayabilirdi.	A — Der Tourist hat den Zug in den Bahnhof kommen sehen.
2 — Hergün çok çalışmaya mecburdu.	B — Das kleine Kind hat zuerst essen und trinken lernen.
3 — Bu bahçede futbol oynanır mı?	C — Man kann im Kino nicht sprechen und rauchen.
4 — Küçük çocuk önce yemek yemesini ve içmesini öğrendi.	D — Man darf im Kino nicht sprechen und rauchen.
5 — O annesinin konuştunu duyuyor ve onu anlamasını öğreniyor.	E — Können sie in diesem Garten Fussball spielen?
6 — Küçük oğlum ayakta durmasını, oturmasını ve yürümesini öğrendi.	F — Er hat jeden Tag viel arbeiten müssen.
7 — Ev hanımı paketleri eve getirtti.	G — Ich habe mit meinem Freund die Moscheen nicht besichtigen können, denn ich habe keine Zeit gehabt.
8 — Turist trenin istasyona geldiğini gördü.	H — Kann man in diesem Garten Fussball spielen?
9 — Sinemada konuşulmaz ve sigara içilmez.	İ — Mein Freund hat gut Fussball spielen können.
10 — Arkadaşımla camileri gezemedim, çünkü vaktim yoktu.	K — Mein kleiner Sohn hat stehen, sitzen und gehen lernen.
	L — Die Hausfrau hat die Pakete nach Hause bringen lassen.
	M — Es hört seine Mutter sprechen und lernt sie verstehen.

F

Aşağıdaki fiillerin **Perfekt**lerini çekimleyiniz. Türkçelerini yazmanıza lüzum yoktur.

a. nennen **b. bedeuten**

Test 39'un yapılmış şekli

A. 1 — ist 2 — haben 3 — sind 4 — ist, um 5 — ist 6 — ist 7 — hat 8 — hat 9 — bin 10 — hat 11 — haben, in 12 — ist 13 — hat, in 14 — hat, des 15 — bist

B. 1 — D 2 — F 3 — L 4 — B 5 — E 6 — G 7 — H 8 — K

C. 1 — C 2 — İ 3 — K 4 — E 5 — F 6 — A 7 — B 8 — G

F.

a.	b.
ich bin zurückgekehrt	ich habe geschoben
du bist zurückgekehrt	du hast geschoben
er, sie, es ist zurückgekehrt	er, sie, es hat geschoben
wir sind zurückgekehrt	.....
.....	

81

LEHRSTÜCK EINUNDACHTZIG

UM..... ZU

Türkçede aynı şekilde kurulan bir cümle tipi olmadığı için **um** ve **zu** kelimeleriyle yapılan yan cümleciklerin anlaşılması biraz güçtür. «Almanca öğrenmek için okula gidiyorum. — Amcamı ziyaret etmek için Ankara'ya gidiyorum. — Çocuk kapıyı kapatmak için ayağa kalkıyor.» gibi cümlelerde gördüğümüz «için» Almancada bu **um** ve **zu** kelimeleriyle karşılanır. **Um ve zu**'nun önek olarak kullanıldıklarını biliyoruz, ama burada artık önek olarak taşıdıkları anlamları kaybetmişlerdir. Bu çeşit cümlelerin Almancaları oldukça değişik bir şekilde kurulur.

Örneğin, «Almanca öğrenmek için okula gidiyorum.» cümlesini ele alalım. Önce cümlenin **um** ve **zu** ile çevrilen kısmını yani yan cümleciği inceleyelim:

um Deutsch zu lernen
Almanca öğrenmek için

Geriye kalan esas cümlecik kısmı «okula gidiyorum» ise Türkçedekinin aksine yan cümleciğin önüne eklenir.

Ich gehe in die Schule, um Deutsch zu lernen.
Okula gidiyorum , Almanca öğrenmek için
Almanca öğrenmek için okula gidiyorum.

Bu tip cümlelerin Türkçelerini iki kısma ayırabiliriz. Bunlardan birisi bir işi niçin yaptığımızı gösterir ve yan cümleciktir. İşte bu bölüm **um** ... **zu** kullanılarak Almancaya çevrilir. Yukarıdaki örnekte «Almanca öğrenmek için» bu iki kısımdan yan cümlecik olanıdır ve **um** ... **zu** yardımıyla Almancaya çevrilmiştir.

Um... zu ile yapılan yan cümleciklerin bir de Almancalarına göz atalım. **Um** ve **zu** kelimeleriyle kurulan yan cümlecik kısmı esas cümlecikten bir virgülle ayrılır ve çoğu zaman esas cümleciğin arkasında yer alır. Türkçede ise durum böyle değildir.

Bir için ne için yapıldığını belirten yan cümlecikteki fiil - yukarıdaki örnekte «öğrenmek» - cümle Almancaya çevrilirken **zu**'dan sonra en sonda yer alır ve Türkçedeki gibi hiç değişmeden, yani mastar halinde bulunur. Yan cümlecikteki diğer kelimeler **um** ile **zu** arasına konur.

Cümlenin diğer kısmı yani esas cümlecik -yukarıdaki örnekte «okula gidiyorum»- ise normal olarak Almancaya çevrilir.

Şimdi başka örnekler görelim.

Örneğin, «Amcamı ziyaret etmek için Ankara'ya gidiyorum.» cümlesi «amcamı ziyaret etmek için» ve «Ankara'ya gidiyorum» olmak üzere iki kısma ayrılabilir. Bunlardan birincisi, bildiğimiz gibi **um... zu** ile Almancaya çevrilir:

um meinen Onkel zu besuchen
amcamı ziyaret etmek için

Görüldüğü gibi bu kısımdaki fiil (ziyaret etmek - **besuchen**) mastar olarak **zu**'dan sonra gelmektedir. Diğer kelime (amcamı - **meinen Onkel**) ise **um** ile **zu** arasında yer almaktadır.

Cümlenin esas cümlecik olan ikinci kısmı, «**Ankara'ya gidiyorum**», normal olarak Almancaya çevrilir.

ich fahre nach Ankara
Ankara'ya gidiyorum

Bu iki cümlecik bir cümle halinde birleştirilirken Türkçede sonda gelen Almancada başta yer alır ve her iki cümleciğin arasına bir virgül konur.

Ich fahre nach Ankara, um meinen Onkel zu besuchen.
Amcamı ziyaret etmek için Ankara'ya gidiyorum.

Türkçede sonda yer alan kısım Almancada başta bulunmasına rağmen cümle gene normal olarak Türkçeye çevrilir. Bu aklınızı karıştırmamalıdır.

— 3 —

Şimdi daha başka örnek cümleler görelim. Bu cümlelerin **kuruluşunu** teker teker inceleyiniz.

Der Schüler kauft einen Bleistift, um einen Brief zu schreiben.
Öğrenci bir mektup yazmak için bir kalem satın alıyor.

Der Arzt kauft ein Auto, um noch schneller zu fahren.
Doktor daha hızlı gitmek için bir otomobil satın alıyor.

Yukarıdaki cümleler daha önce örnek olarak verdiklerimizden biraz farklıdırlar. Daha öncekilerde cümlenin öznesi şahıs zamiriydi. Bunlarda ise birer isim. Cümlenin Türkçesini cümleciklere ayırırken bu aklınızı karıştırabilir. Örneğin, yukarıdaki birinci cümle «öğrenci bir mektup yazmak için» ve «bir kalem satın alıyor» şeklinde değil «bir mektup yazmak için» ve «öğrenci bir kalem satın alıyor» şeklinde cümleciklere ayrılır. Gene ikinci cümle de «daha hızlı gitmek için» ve «doktor bir otomobil satın alıyor» şeklinde iki cümleciğe ayrılır. Yani cümlenin öznesi hiçbir zaman bir işin ne için yapıldığını belirten yan cümleciğe katılmamalıdır. Cümlenin esas cümlecik kısmı daima tek başına da kullanılabilecek bir cümle meydana getirir, yukarıdaki örneklerde «öğrenci bir kalem satın alıyor» ve «doktor bir otomobil satın alıyor» kısımlarında olduğu gibi.

Der Bauer verkauft seine Tiere, um einen Traktor zu kaufen.
Çiftçi bir traktör satın almak için hayvanlarını satıyor.

Die Mutter geht in die Küche, um das Essen zu holen.
Anne yemeği almak için mutfağa gidiyor.

Wir rufen den Wirt, um die Rechnung zu bezahlen.
Hesabı ödemek için lokantacıyı çağırıyoruz.

Die Kinder gehen ins Kino, um einen guten Film zu sehen.
Çocuklar iyi bir film görmek için sinemaya gidiyorlar.

Der Schüler arbeitet viel, um eine gute Note zu bekommen.
Öğrenci iyi bir not almak için çok çalışıyor.

Wir treffen uns am Nachmittag, um ins Kino zu gehen.
Sinemaya gitmek için öğleden sonra buluşuyoruz.

Der Bruder kauft einige Bücher, um während der Reise zu lesen.
Erkek kardeş seyahat esnasında okumak için birkaç kitap satın alıyor.

Mein Freund bleibt zu Hause, um die Hausaufgaben zu schreiben.
Arkadaşım ev ödevlerini yazmak için evde kalıyor.

Bu **um** ve **zu** ile yapılan cümleler **Imperfekt** veya **Perfekt** halinde de olabilirler. Bu durumda yan cümlecikte bir değişiklik olmaz; **zu**'dan sonra gelen fiil gene mastar halinde bulunur. Sadece diğer kısmın, başta gelen esas cümleciğin fiili değişir, yani **Imperfekt** veya **Perfekt** yapılır.

Mein Onkel fuhr nach Deutschland, um ein neues Auto zu kaufen.
Amcam yeni bir otomobil satın almak için Almanya'ya gitti.

Die Frau kaufte einen Eimer, um Wasser zu tragen.
Kadın su taşımak için bir kova satın aldı.

Das Kind lief in den Garten, um seiner Schwester zu helfen.
Çocuk kızkardeşine yardım etmek için bahçeye koştu.

Der Lehrer hat die Hefte geholt, um sie zu verbessern.
Öğretmen (onları) düzeltmek için defterleri aldı.

Die Gäste haben ein Taxi gerufen, um zum Bahnhof zu fahren.
Misafirler istasyona gitmek için bir taksi çağırdılar.

Der Vater hat eine Zeitung gekauft, um die neuesten Nachrichten zu lesen
Baba en yeni haberleri okumak için bir gazete satın aldı.

Başta gelen esas cümleciğin fiili ayrılabilen bir fiil ise ayrılan takı yalnız esas cümleciğin sonuna konur, yani **um... zu** ile kurulan yan cümleciğin önünde, iki cümleciği ayıran virgülden evvel yer alır.

Das Mädchen steht um acht Uhr auf, um in die Schule zu gehen.
Kız okula gitmek için saat sekizde kalkıyor.

Der Junge steigt in Eskişehir aus, um seine Freunde zu besuchen.
Çocuk arkadaşlarını ziyaret etmek için Eskişehir'e iniyor.

Görüldüğü gibi yukarıdaki örneklerde **aufstehen** ve **aussteigen** ayrılabilen fiillerinin **auf** ve **aus** takıları **um**'un önünde virgülden önce yer almaktadır.

Eğer **um** ile başlayan yan cümleciğin fiili ayrılabilen bir fiil ise sondaki **zu** bu ayrılabilen fiilin takısıyla esas fiili arasına girer ve bunların hepsi bitişik yazılır.

Ein Schüler steht auf, um das Licht auszumachen.
Bir öğrenci ışığı söndürmek (kapamak) için ayağa kalkıyor.

Mein kleiner Sohn macht jetzt seine Hausaufgaben, um mitzukommen.
Küçük oğlum birlikte gelmek için şimdi ev ödevlerini yapıyor.

Yukarıdaki örneklerde **ausmachen** ve **mitkommen** ayrılabilen fiillerinde **zu** kelimesi **aus** ve **mit** takılaryla esas fiil arasına girmiştir.

Um ile başlayan yan cümleciğin fiili dönüşlü bir fiil ise fiil gene **zu**'dan sonra yer alır, dönüşlü zamir (eğer varsa diğer kelimelerle birlikte) **um** ile **zu** arasına girer.

Der alte Mann suchte einen Stuhl, um sich zu setzen.
Yaşlı adam oturmak için bir sandalye aradı.

Ich gehe in mein Zimmer, um mich anzuziehen.
Giyinmek için odama gidiyorum.

Die Kinder gehen ins Badezimmer, um sich zu waschen.
Çocuklar yıkanmak için banyoya gidiyorlar.

Cümlenin başında bulunan esas cümlecikte **können, wollen, müssen,...** cinsinden bir yardımcı fiil varsa sonda bulunması gereken cümlenin esas fiili **um**'dan önce yer alır.

Der Fischer muss viel arbeiten, um ein Boot zu kaufen.
Balıkçı bir sandal almak için çok çalışmaya mecburdur.

Mein Freund will heute einen Spaziergang machen, um die Moscheen zu besichtigen
Arkadaşım camileri ziyaret etmek için bugün bir gezinti yapmak istiyor.

Yukarıdaki örneklerde cümlelerin esas fiilleri olan **arbeiten** ve **machen** görüldüğü gibi **um**'dan önce yani sırf esas cümleciğin sonunda yer almaktadırlar.

Bundan başka **um...zu** ile kurulan yan cümlecikte de **können, wollen, müssen,...** cinsinden bir yardımcı fiil bulunabilir. Yardımcı fiil **zu**'dan sonra, esas fiili ise **zu**'dan önce yer alır. Bunlar bitişik yazılmazlar.

Ich schliesse die Tür, um allein arbeiten zu können.
Yalnız çalışabilmek için kapıyı kapatıyorum.

Bu örnekte **können zu**'dan sonra gelmekte, cümlenin esas fiili olan **arbeiten** ise **zu**'dan önce yer almaktadır.

Wir arbeiten, um essen zu können.
Yemek yiyebilmek için çalışıyoruz.

Der Onkel geht in die Stadt um einen Anzug machen zu lassen.
Amca bir elbise yaptırmak için şehre gidiyor.

Du musst in sein Büro gehen, um mit ihm sprechen zu können.
Onunla konuşabilmek için bürosuna gitmeye mecbursun.

Wir müssen viel Geld haben, um ein Auto kaufen zu können.
Bir otomobil satın alabilmek için çok paraya sahip olmaya mecburuz.

Um ile başlayan yan cümlecikte **können, wollen, müssen,...** cinsinden yardımcı fiillerden en çok **können** ve **lassen** kullanılır.

Der Student sucht eine Putzfrau, um sein Zimmer aufräumen zu lassen.
Öğrenci odasını toplattırmak için bir temizleyici kadın arıyor.

Ich bleibe in der Klasse, um mit dem Lehrer sprechen zu können.
Öğretmenle konuşabilmek için sınıfta kalıyorum.

Daha önceki derslerimizde i-haliyle kullanılan öneklerden **für**'ün de «için» anlamına geldiğini öğrenmiştik. Bununla **um ... zu** kelimelerinin kullanışını karıştırmamak gerekir.

Der Bauer arbeitet für seine Familie.	Çiftçi ailesi için çalışıyor.
Ich kaufe für meine Tochter einen Ball.	Kızım için bir top satın alıyorum.
Dieser Ring ist für dich.	Bu yüzük senin içindir.

Yukarıdaki örneklerde **für**'ün bir isim (veya şahıs zamirinin) önünde bulunduğunu görüyoruz. Bunu daha önce de biliyorduk. **Um ... zu** da ise durum böyle değildir. Oradaki «için» bir fiille birlikte bulunur.

werden fiili

Daha önce **werden**'in bir yardımcı fiil olduğunu öğrendik. Bununla gelecek zaman yapılıyordu.

Ich werde dich morgen besuchen.	Seni yarın ziyaret edeceğim.
Ahmet wird morgen zu uns kommen.	Ahmet yarın bize gelecek.
Der Schüler wird ein neues Heft kaufen.	Öğrenci yeni bir defter satın alacak.
Er wird mir seine Bücher zeigen.	Bana kitaplarını gösterecek.

Werden, yukarıda da görüldüğü gibi, özel bir çekim gösterir.

Werden bu yardımcı fiil görevinden başka tek başına da kullanılabilir ve «olmak» anlamına gelir. Örneğin, **Perfekt** yaparken kullandığımız **haben** ve **sein** yardımcı fiilleri de tek başlarına kullanılabilir. Bunu daha önceki derslerimizde gördük.

Werden'in **Imperfekt** ve **Perfekt** şekilleri, **wurde** ve **ist geworden** şeklindedir. Şimdi bunu cümlelerde kullanalım.

Ich werde krank.	Hasta oluyorum.
Ich bin krank geworden.	Hasta oldum.
Du bist faul geworden.	Sen tembel oldun.
Er will Arzt werden.	Doktor olmak istiyor.

Sie will Lehrerin werden.	Öğretmen olmak istiyor.
Mein Bruder wurde ein berühmter Arzt.	Erkek kardeşim meşhur bir doktor oldu.
Sie ist eine gute Mutter geworden	İyi bir anne oldu.
Er arbeitet viel, um ein guter Lehrer zu werden	İyi bir öğretmen olmak için çok çalışıyor.

Burada kısaca **um... zu** ile cümleler kurarken dikkat etmemiz gereken hususları sıralayalım:

1 — İki cümlecik arasında bir virgül vardır.

2 — Virgülden sonra **um** kelimesi gelir.

3 — Yan cümleciğin, yani **um** ile başlayan kısmın sonunda **zu** ve bundan sonra da mastar halinde fiil bulunur.

4 — **Können, wollen, müssen,...** cinsinden yardımcı fiiller **zu**'dan sonra yer alır. Esas fiil o zaman **zu**'dan önce gelir.

5 — Ayrılabilen fiillerde **zu** kelimesi ayrılan takıyla esas fiil arasında yer alır. Bunların hepsi birden bitişik yazılır.

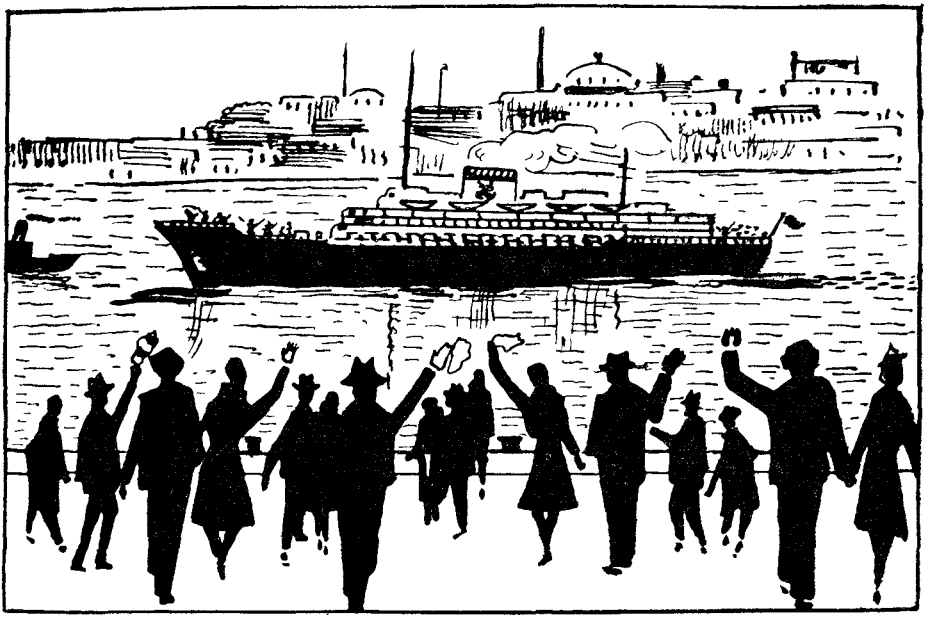
6 — **Um... zu** ile yapılan cümleleri Türkçeye çevirirken kullandığımız «için» aynı anlama gelen **für** ile karıştırılmamalıdır.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

82

LEHRSTÜCK ZWEIUNDACHTZIG

Öğrenilecek kelimeler

ab [ab] itibaren
das Ägäische Meer [egeişe me:r] Ege Denizi
ähneln [e:neln] benzemek
besinnen [bezinnen] hatırlamak,
besann, besonnen [bezan] [bezonnen] düşünmek
bewohnt [bevo:nt] meskun
die Dardanellen [dardanellen] Çanakkale Boğazı
das Deck, e [dek] güverte
deshalb [deshalb] onun için

dunkelblau [dunkelblau] koyu mavi, lâcivert
die Dunkelheit, en [dunkelhayt] karanlık
das Gedränge [gedrenge] kalabalık
erledigen [erle: digen] halletmek, bitirmek
Frankreich [frankrayh] Fransa
fruchtbar [fruhtbar] verimli, münbit
das Geschäft, e [geşeft] iş, dükkan
die Geschichte, n [geşihte] tarih, hikâye
der Geschichtsunterricht, e [geşihtstunterriht] tarih dersi
Griechenland [gri:henland] Yunanistan
der Hafen,.. [ha:fen] liman
hervorsprudeln [herfo:rşprudeln] fışkırmak
hervorsprudelnd [herfo:rsprudelnd] fışkıran, fışkırarak
höflich [hö:flih] nazik
die Kajüte, n [kayü: te] kamara
die Kontrolle, n [kontrolle] kontrol
das Land,.. er [land] memleket, kara
die Lava çoğulu: **die Laven** lav
der Liegestuhl,.. e [li: geştu:l] şezlong
Marseille [marsey] Marsilya
das Meer, e [me:] deniz
das Mittelmeer [mittelme:r] Akdeniz
die Nähe, n [ne:e] civar, yakınlık
Neapel [neapel] Napoli
noch [noh] daha, henüz
Pompeji [pompeyi] Pompeyi
die Prinzinseln [printsinzeln] Prens adaları (bk. Açıklamalar)
selbst [zelbst] bizzat, kendi, bile
Sizilien [zitsilien] Sicilya
steinig [ştaynig] taşlı, taşlık
Stromboli [stromboli] Stromboli
der Verwandte, n [vervante] akraba
Vesuv [vezu:v] Vezüv
vorbeifahren [forbayfa:ren] (önünden) geçmek, geçip gitmek
fuhr... vorbei, ist vorbeigefahren
der Vulkan, e [vulka:n] volkan, yanardağ
wahrscheinlich [va:rşaynlih] herhalde muhtemel (en)
der Zollbeamte, n [tsollbeamte] gümrük memuru
die Zollstelle, n [tsollştelle] gümrük, gümrük kontrolu yapılan yer

AÇIKLAMALAR

in der Nähe

die Nähe kelimesinin «civar» anlamına geldiğini biliyoruz. Bunu **in** önekini kullanarak **in der Nähe** şeklinde söylersek «civarda, yakında, civarında» anlamlarına gelebilir.

— 3 —

Der Bahnhof ist in der Nähe unseres Hauses.	İstasyon bizim evin yakınındadır (civarındadır).
In der Nähe der Stadt liegen drei Bauernhöfe.	Şehrin civarında üç çiftlik bulunuyor.
Der Laden meines Vaters liegt in der Nähe der Schule.	Babamın dükkânı okulun civarında bulunuyor.
Das Nachbardorf ist in der Nähe.	Komşu köy yakındadır.

deshalb

«Onun için» anlamına gelen bu kelime iki cümleyi birbirine bağladığı *gibi tek başına cümle içinde de kullanılır.*

Du bist sehr faul, deshalb darfst du nicht mitkommen.	Çok tembelsin, onun için birlikte gelemezsin.
Der Student hat kein Geld, deshalb kann er die Rechnung nicht bezahlen.	Öğrencinin parası yok, onun için hesabı ödeyemez.
Das Wetter war sonnig. Wir machten deshalb einen Spaziergang.	Hava güneşliydi. Onun için bir gezinti yaptık.
Der Mann hatte keine Verwandten in der Stadt, deshalb mietete er ein kleines Zimmer.	Adamın şehirde akrabaları yoktu, onun için küçük bir oda kiraladı.
Mein Kleiderschrank ist sehr klein. Ich lege deshalb meine Wäsche auf einen Stuhl.	Elbise dolabım çok küçüktür. Onun için çamaşırlarımı bir sandalyenin üstüne koyuyorum.

Deshalb iki cümleyi birbirine bağlıyorsa ikinci cümlenin *fiili* hemen **deshalb** kelimesinden sonra yer alır.

wahrscheinlich

Daha çok Türkçeye «muhtemelen, muhtemel» şeklinde çevrilir.

Ahmet wird heute wahrscheinlich nicht kommen.	Ahmet muhtemelen bugün gelmeyecek.
In der nächsten Woche machen wir wahrscheinlich einen Ausflug.	Muhtemelen gelecek hafta içinde bir gezinti yapacağız.
Am Donnerstag haben wir wahrscheinlich keine Schule.	Muhtemelen perşembe günü okulumuz yok. (okul tatil).
Meine Schwester wird wahrscheinlich morgen abfahren.	Kız kardeşim muhtemelen yarın hareket edecek.

das Land

Bu kelime Türkçede çeşitli anlamlara **gelir.**

a. **das Land** = toprak, tarla, arazi

Das Land hinter diesen Bergen ist sehr fruchtbar.	Bu dağların arkasındaki toprak (arazi) çok verimlidir. (mümbittir).
Dieses Land ist sehr steinig.	Bu arazi çok taşlıdır.
Der Bauer hat ein fruchtbares Land.	Çiftçinin verimli bir arazisi (tarlası, toprakları) var

b. **das Land** = kara (suyun aksi)

Die Touristen gehen ans Land.	Turistler karaya gidiyorlar (**çıkıyor**lar).
Das Schiff kam ans Land.	Gemi karaya geldi (vardı).

c. **das Land** = açık, inşa edilmemiş arazi (şehrin aksi), köy, taşra

Die Familie meines Freundes wohnt auf dem Lande.	Arkadaşımın ailesi köyle (taşrada) oturur.
Der berühmte Arzt verbringt seine Zeit auf dem Lande.	Meşhur doktor vaktini köyde (taşrada) geçiriyor.
Seit drei Jahren leben wir auf dem Lande.	Üç yıldan beri taşrada yaşıyoruz.

d. **das Land** = memleket, ülke

Das ist das Land meiner Väter.	Bu babalarımın (atalarımın) memleketidir.
Wir wollen eine Reise in ferne Länder machen.	Uzak ülkelere bir seyahat yapmak istiyoruz.
Während unserer Reise werden wir viele Länder sehen.	Seyahatimiz sırasında birçok memleket göreceğiz.
Die Türkei ist ein grosses Land.	Türkiye büyük bir ülkedir.

auf Deck

«güverteye veya güvertede» anlamına gelir. **Das Deck** kelimesi diğer öneklerle de daima **artikelsiz** kullanılır.

Wir machten einen Spaziergang auf Deck.	Güvertede bir gezinti yaptık.
Die Kinder liefen auf Deck, um die Fischer zu sehen.	Çocuklar balıkçıları görmek için güverteye koştular.
Die Frau schläft auf Deck.	Kadın güvertede uyuyor.

das Geschäft

Bu kelime hem «iş» hem de «dükkân» anlamına gelir.

Wie gehen die Geschäfte?	İşler nasıl?
Ich fahre nach Griechenland, um einige Geschäfte zu erledigen.	Birkaç işi halletmek için Yunanistan'a gidiyorum.
Wegen einiger Geschäfte kann ich Sie heute nicht besuchen.	Birkaç iş dolayısıyla bugün sizi ziyaret edemem.
Mein Onkel eröffnet ein neues Geschäft in der Hauptstrasse der Stadt.	Amcam şehrin ana caddesinde yeni bir dükkân açıyor.
Das ist das älteste Geschäft des Dorfes.	Bu köyün en eski dükkânıdır.

die Geschichte

Bu kelime de Türkçede iki anlama gelir.

Bir kere «hikâye» olarak Türkçeye çevrilebilir.

Die Grossmutter erzählt den Kindern viele interessante Geschichten.	Büyük anne çocuklara birçok enteresan hikâyeler anlatıyor.
Wir wissen schöne Geschichten.	Güzel hikâyeler biliyoruz.

Aynı kelime «tarih» anlamına da gelir.

Wir haben in dem Geschichtsunterricht die Geschichte der Türkei gelernt.	Tarih dersinde Türkiye tarihini öğrendik.
Er wusste die Geschichte Europas sehr gut.	Avrupa tarihini çok iyi bilirdi.
Ich lese ein Buch über die Geschichte des Menschen.	İnsan tarihi (insanlık tarihi) üzerine bir kitap okuyorum.

Yukarıda, öğrenilecek kelimeler bölümündeki **hervorsprudeln** ve **vorbeifahren** fiilleri ayrılabilen fiillerdendir. **Vorbeifahren** ve **besinnen** düzensiz bir fiildir, iki ana şekli altlarında belirtilmiştir.

Mutti, die Mutter kelimesinin çocuklarca kullanılan başka bir şeklidir. Almancada çok rastlanır.

Marmara Denizindeki, Büyükada, Heybeli, Burgaz ve Kınalıada'ya Almancada **die Prinzinseln** - Prens adaları denir.

AUF DEM WEGE NACH DEUTSCHLAND (1)

Zeynep und Ahmet fuhren vor zwei Tagen mit der Familie Müller nach Deutschland ab. Herr Müller muss aber zuerst in Frankreich einige Geschäfte erledigen und einige Verwandten besuchen. Deshalb fahren sie zuerst mit einem Schiff nach Marseille, dann mit einem Zug nach Paris und von dort nach Deutschland.

Man sah ein grosses Gedränge vor der Zollstelle, aber die Zollbeamten machten die Kontrolle sehr schnell und waren sehr höflich. Sie blieben an der Zollstelle nur fünfzehn Minuten. Dann trugen sie ihre Koffer ins Schiff. Es war ungefähr zwölf Uhr. Ein Mann zeigte ihnen ihre Kajüten.

Nach einer Stunde verliess das Schiff den Hafen. Sie gingen auf Deck; die Müllers wollten Istanbul noch ein letztes Mal sehen. Inge war sehr traurig.

«Wirst du mich noch einmal zu diesem schönen Land bringen, Mutti?» fragte sie ihre Mutter.

«Ich glaube, nächstes Jahr kommen wir wieder,» antwortete Frau Müller.

Inge dankte ihrer Mutter und ging neben Zeynep. «Der Zollbeamte war sehr höflich,» sagte sie. «Wir haben nicht viel gewartet. Und wir haben nur einen Koffer öffnen müssen.»

Sie assen um halb zwei zu Mittag. Nach dem Essen blieben Frau und Herr Müller in ihrer Kajüte, aber die Kinder gingen wieder auf Deck. Sie fanden dort drei Liegestühle und setzten sich. Sie fuhren an den Prinzinseln vorbei.

«Ach... ich erinnere mich an die Namen dieser Inseln,» sagte Inge. «Diese kleine Insel ist Kınalıada, die zweite heisst Burgaz, die dritte ist Heybeli und die vierte nennt man Büyükada. Wie heisst aber jene kleine Insel zwischen Heybeli und Burgaz? Ich kann mich jetzt nicht besinnen.»

«Man nennt sie Kaşıkadası. Sie ist nicht bewohnt. Siehst du, sie ähnelt einem Löffel, und man nennt sie deshalb Kaşıkadası,» erwiderte Ahmet.

Während des Abendessens fuhr das Schiff durch die Dardenellen, und nach drei Stunden waren sie im Ägäischen Meer.

«Jetzt haben wir die Türkei hinter uns. Von jetzt ab wirst du uns

die Namen der Städte und der Länder nennen,» sagte Zeynep zu Inge. «Wo kommen wir morgen an?»

«Ich glaube, wir kommen morgen in Griechenland an und sind um ein Uhr im Mittelmehr. Seine dunkelblaue Farbe wird euch sehr gefallen. Und am nächsten Tag sehen wir Sizilien und am Nachmittag den Vulkan Stromboli. Wahrscheinlich fahren wir bei Dunkelheit vorbei, aber ihr werdet die hervorsprudelnde, rote Lava sehen. Am dritten Tage sehen wir den Vulkan Vesuv. Und ungefähr um zehn Uhr kommen wir in Neapel an.»

«Können wir zu der alten Stadt Pompeji fahren? Sie ist in der Nähe von Neapel, glaube ich,» fragte Ahmet. «Wir haben beim Geschichtsunterricht viel darüber gelesen; ich will sie mal besichtigen.»

«Ich glaube, wir können dorthin fahren. Ich selbst habe Pompeji bisher noch nicht gesehen. Ich frage meinen Vater. Kannst du uns ihre Geschichte erzählen?»

Nach dem Abendessen gingen sie wieder auf Deck, setzten sich in ihre Liegestühle, und Ahmet erzählte die Geschichte Pompejis.

ALMANYA YOLUNDA (1)

Zeynep ve Ahmet iki gün önce Müller ailesiyle Almanya'ya hareket etti. Ama Bay Müller önce Fransa'da birkaç iş halletmek ve birkaç akrabayı ziyaret etmek zorundadır. Onun için önce gemiyle Marsilya'ya, sonra bir trenle Paris'e ve oradan Almanya'ya gidiyorlar.

Gümrüğün önünde büyük bir kalabalık görülüyordu, ama gümrük memurları kontrolu çok çabuk yapıyorlardı ve çok naziktiler. Gümrükte sadece onbeş dakika kaldılar. Sonra bavullarını gemiye taşıdılar. Hemen hemen saat onikiydi. Bir adam onlara kamaralarını gösterdi.

Bir saat sonra gemi limanı terketti. Güverteye çıktılar; Müllerler İstanbul'u son bir defa daha görmek istiyorlardı. İnge çok kederliydi.

«Beni bir kere daha bu güzel ülkeye getirecek misin, anne?» diye sordu annesine.

«Sanıyorum ki, gelecek sene tekrar geliyoruz,» diye cevap verdi Bayan Müller.

İnge annesine teşekkür etti ve Zeynep'in yanına gitti. «Gümrük memuru çok nazikti,» dedi. «Çok beklemedik. Ve sadece bir bavul açmak zorunda kaldık.»

Saat bir buçukta öğle yemeği yediler. Yemekten sonra Bayan ve Bay Müller kamaralarında kaldılar, ama çocuklar tekrar güverteye gittiler. Orada üç şezlong buldular ve oturdular. Prens adalarından geçiyorlardı.

«Ah... bu adaların adlarını hatırlıyorum,» dedi İnge. «Bu küçük ada Kınalıada'dır, ikincisinin adı Burgaz, üçüncü(sü) Heybeli ve dördüncüye Büyükada deniyor. Ama Heybeli ve Burgaz arasındaki şu küçük adanın adı ne? Şimdi hatırlayamıyorum.»

«Ona Kaşıkadası deniyor(diye adlandırılıyor). Meskun değildir. Görüyor musun, bir kaşığa benziyor ve onun için Kaşıkadası diye adlandırılıyor,» diye cevap verdi Ahmet.

Akşam yemeği sırasında gemi Çanakkale Boğazından geçti ve üç saat sonra Ege Denizindeydiler.

«Şimdi Türkiye'yi arkamızda (bıraktık). Şimdiden itibaren bize şehirlerin ve memleketlerin adlarını söyleyeceksin,» dedi Zeynep İnge'ye. «Yarın nereye varıyoruz?»

«Sanıyorum ki, yarın Yunanistan'a varıyoruz ve saat birde Akdenizdeyiz. Lacivert rengi çok hoşunuza gidecek. Ve ertesi gün Sicilya'yı ve öğleyin Stromboli yanardağını göreceğiz. Muhtemelen karanlıkta önünden geçeceğiz, ama fışkıran, kırmızı lavı göreceksiniz. Üçüncü gün Vezüv yanardağını göreceğiz. Ve hemen hemen saat onda Napoli'ye varacağız.»

«Eski şehir Pompeyi'ye gidebilir miyiz? Napoli yakınında, sanıyorum,» diye sordu Ahmet. «Tarih dersinde onun hakkında çok şey okuduk; bir kere gezmek istiyorum.»

«Sanıyorum ki oraya gidebiliriz. Ben kendim (bizzat) şimdiye kadar daha Pompeyiyi görmedim. Babama sorarım. Bize onun hikâyesini (tarihini) anlatabilir misin?»

Akşam yemeğinden sonra tekrar güverteye gittiler, şezlonglarına oturdular ve Ahmet Pompeyi'nin hikâyesini (tarihini) anlattı.

Test 41

İMTİHAN 8

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz

1 — Der Junge ..... den Spaziergang allein gemacht, denn sein Freund ..... nicht gekommen. 2 — Bis jetzt ..... wir nur Frankreich gesehen. 3 — Unsere Verwandten ..... in dies ..... Stadt eine neu ..... Wohnung gemietet. 4 — Der Student ..... sein ..... Schreibtisch vor zwei Tagen verkauft. 5 — Der Herr ..... die Gäste zu ..... Bahnhof geführt. 6 — Ich ..... aus mein ..... Auto meine Mappe geholt. 7 — Das klein ..... Kind ..... von dem Baum gefallen. 8 — Seine Familie ..... in Frankreich und Griechenland drei Monate geblieben. 9 — ..... du die Fragen ..... Lehrers verstanden? 10 — Meine Mutter ist noch ..... Neapel; sie ..... noch nicht zurückgekommen. 11 — Unser Schiff ..... vier Stunden Verspätung gehabt. 12 — Der alt ..... Mann ..... keine Zigaretten und kein Kaffee trinken dürf ..... 13 — Die Putzfrau ..... das Zimmer ..... Studenten aufräumen müssen. 14 — Letztes Jahr ..... wir ..... Sommer bei unser ..... Tante verbracht. 15 — Der Lehrer .... Schüler den Brief übersetzen helfen.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Wie lang ist deine Schwester?	A — Gemi saat altıda Marsilya'ya vardı.
2 — Das Kind fragt seinen Vater nach seinen Büchern.	B — Adam burada niçin sebze satmıyor?
3 — Die Frau fragt den Verkäufer nach dem Preis des Ringes.	C — Küçük bir defter bir defterciktir.
	D — Kız kardeşinin boyu ne kadar?
4 — Bisher haben wir von ihm keinen Brief bekommen.	E — Sadece eski arkadaşımızı görmek istedik.
5 — Einer hat dich sehen wollen. Kennst du ihn?	F — Çiftçi traktörünü tamir etti.
6 — Warum verkauft man hier kein Gemüse?	G — Çocuk babasına kitaplarından sonra soruyor.
7 — Der Bauer hat seinen Traktor reparieren lassen.	H — Birkaç iş yüzünden misafirlerimle müzeleri gezemedim.
8 — Mein kleiner Sohn kann allein in die Schule gehen.	İ — O bize çok yardım etti. Hatta hesabı bile ödedi.
	K — Burada niçin sebze satılmıyor?

9 — **Ein kleines Heft ist ein Heftchen.**
10 — **Das Schiff ist um sechs Uhr in Marseille angekommen.**
11 — **Er hat uns viel Geld gegeben. Er hat sogar die Rechnung bezahlt.**
12 — **Wir haben nur unseren alten Freund sehen wollen.**
13 — **Die Post liegt in der Nähe des Bahnhofs.**
14 — **Während ihrer Reise sahen die Kinder viele schöne Länder.**
15 — **Wegen einiger Geschäfte habe ich mit meinen Gästen die Museen nicht besichtigen können.**

L — Çocuklar seyahatleri esnasında birçok güzel ülkeler gördüler.
M — Kadın satıcıya yüzüğün fiyatını soruyor.
N — Birisi seni görmek istedi. Onu tanıyor musun?
O — Çocuk babasına kitaplarını soruyor.
P — Küçük oğlum yalnız okula gidebiliyor.
R — Çiftçi traktörünü tamir ettirdi.
S — Postane istasyonun yakınında bulunuyor.
T — Şimdiye kadar ondan hiç mektup almadık.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Geceleri köpeklerin havlaması duyuluyor.	**A — Mein Freund fährt nach Deutschland, für besser Deutsch lernen.**
2 — Küçük çocuk annesinin seslenmesini (çağırmasını) duymadı.	**B — Die Schüler haben den Lehrer kommen hören.**
3 — Çocukların şarkı söylemesi her yerden duyulur.	**C — Ich fuhr in die Stadt, um mir einen Hut zu kaufen.**
4 — İki saat önce Vezüv yanardağından geçtik.	**D — Man hat diese Autos in Frankreich hergestellt.**
5 — Hizmetçi fincanları dolaba koydu.	**E — Man hört abends das Bellen der Hunde.**
6 — Hizmetçi fincanları dolaba koyacak	**F — Vor zwei Stunden sind wir an dem Vulkan Vesuv vorbeifahren.**
7 — Hizmetçi fincanları dolaba koyuyor.	**G — Die Magd hat die Tassen auf den Schrank gelegt.**
8 — Balıkçının sandalında oturduğunu gördüm.	**H — Die Magd wird die Tassen in den Schrank legen.**
9 — Muhtemelen ona baba ev ödevlerini yazmasına yardım ediyor.	**İ — Das kleine Kind hat das Rufen seiner Mutter nicht gehört.**
10 — Öğrenciler öğretmenin geldiğini duydular.	

11 — Bu otomobiller Fransa'da imal edildi.
12 — Hasta amcamın yanında üç saat geçirdim.
13 — Bana (kendime) bir şapka satın almak için şehre gittim.
14 — Kardeşim babanla konuşmak için bu akşam size gelecek.
15 — Arkadaşım daha iyi Almanca öğrenmek için Almanya'ya gidiyor.

K — Mein Freund fuhr nach Deutschland, um besser Deutsch zu lernen.
L — Ich habe bei meinem Onkel zwei Stunden verbracht.
M — Die Magd hat die Tassen in den Schrank gelegt.
N — Der Mann hört das Singen der Kinder überall.
O — Mein Bruder wird diesen Abend zu euch kommen, um mit deinem Vater zu sprechen.
P — Ich habe den Fischer in seinem Boot sitzen sehen.
R — Die Magd legt die Tassen in den Schrank.
S — Man hört das Singen der Kinder überall.
T — Wahrscheinlich hilft ihm der Vater seine Hausaufgaben schreiben.

E

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yere parantez içindeki kelimelerden hangisinin geleceğini bulunuz. Cevaplar kâğıdına sadece bu kelimeyi yazınız.

1 — Der kranke Mann darf .... (während, nach, wegen) des Essens nicht rauchen.
2 — Der Bauer arbeitet ..... (mit, für, bei) seinen Sohn und seine Frau.
3 — ..... (der Laden, die Männer, man) stellt jetzt in der Türkei Radios her.
4 — Sein Vater hat in der Türkei bleiben ..... (werden, müssen, gehabt), denn er hat einige Geschäfte erledigen ..... (gehabt, wollen, zu müssen).
5 — Ich hole den Ball, um in dem Garten ..... (spielen, zu spielen, gespielt)
6 — Wir werden einen Ausflug machen, ... (aber, deshalb, denn) du darfst nicht mitkommen.
7 — Die Studenten haben kein Geld. ..... (sie, deshalb, sondern) können sie dieses teure Radio nicht kaufen.
8 — Der Schüler ..... (hat, ist, wird) von der Schule bis zu seinem Garten gelaufen.

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Doktor birkaç iş halletmek için Yunanistana' gidiyor (vasıtayla).
2 — Fakir işçi kulübesini satmak zorunda kaldı. (Perfekt olacak)

Test 40'ın yapılmış şekli

A. 1 — haben, dem 2 — sind den 3 — hat 4 — hat, en 5 — hat e 6 — hat ,en 7 — hat, dem, em 8 — hat 9 — hat, e 10 — bin, em 11 — hat, e 12 — hast 13 — hat, e, e 14 — hat, er, en 15 — hat, em

B. 1 — E 2 — İ 3 — G 4 — L 5 — H 6 — M 7 — A 8 — D 9 — K 10 — N

F.

a. nennen	b. bedeuten
ich habe genannt	ich habe bedeutet
du hast genannt	du hast bedeutet
er, sie, es hat genant	er, sie, es hat bedeutet
wir haben genant	wir haben bedeutet
ihr habt genannt	ihr habt bedeutet
sie haben genant	sie haben bedeutet
Sie haben genant	Sie haben bedeutet

İmtihan 7'nin yapılmış şekli

A. 1 — es, en, es 2 — es, en 3 — er, du 4 — t, em 5 — dem, des 6 — er 7 — der 8 — en, en, s 9 — des, en, es 10 — es, es 11 — er, 12 — des 13 — des, zu 14 — es, en, en 15 — des, es

B. 1 — F 2 — İ 3 — H 4 — M 5 — R 6 — B 7 — N 8 — D 9 — A 10 — O 11 — E 12 — P 13 — K 14 — S 15 — G

C. 1 — F 2 — İ 3 — T 4 — N 5 — R 6 — M 7 — D 8 — S 9 — O 10 — G 11 — C 12 — L 13 — P 14 — E 15 — H

D. 1 — seiner 2 — kann 3 — dich 4 — wann 5 — standen 6 — abtrocknen 7 — dieses 8 — aus 9 — berühmter 10 — man

F. 1 — Man machte diese Ringe aus Gold.
2 — Der Vater lässt Kaffee kochen.
3 — Ich half dem alten Mann einsteigen.

83

LEHRSTÜCK DREIUNDACHTZIG

OHNE ..... ZU

Ohne ... **zu** ile yapılan cümleler de aynı **um** ... **zu** ile yapılanlar gibidir. Her ikisi de yapı bakımından birbirlerinin aynıdır. **Um** ... **zu** Türkçeye «için» şeklinde çevriliyordu. **Ohne** ... **zu** ise fiilin sonuna eklenen bir «-sızın, sizin» takısıyla çevrilebilir. «Öğrenci kitabına bakmaksızın cevap veriyor. — Çocuk bir yanlış yapmaksızın hikâyeleri anlatıyor. — Çocuk kelimeleri bilmeksizin imtihana giriyor.» gibi cümleler hep **ohne** ... **zu** kullanarak Almancaya çevrilir. Bu cümlelerdeki «bakmaksızın - yapmaksızın - bilmeksizin» fiilleri yerine Türkçede (hatta daha uygun bir şekilde) «bakmadan - yapmadan - bilmeden» de denebilir. Biz derslerimizde bu ikinci şekli tercih edeceğiz.

Şimdi örnek olarak bir cümle alalım ve bunu inceleyelim.

«Bir hata yapmadan hikâyeyi anlatıyorum.» cümlesinde **um** ... **zu**'da olduğu gibi önce gene esas ve yan cümlecikleri tespit edelim. Burada «bir hata yapmadan» yan cümlecik, «nikâyeyi anlatıyorum» ise esas cümleciktir.

Yan cümlecik:

ohne einen Fehler zu machen
bir hata yapmadan (yapmaksızın)

Esas cümlecik

Ich erzähle die Geschichte
hikâyeyi anlatıyorum

Her ikisini de birleştirerek verilen cümleyi elde etmiş oluruz:

Ich erzähle die Geschichte, ohne einen Fehler zu machen.
Bir hata yapmadan hikâyeyi anlatıyorum.

Yukarıda **ohne ... zu** ile yapılan cümlelerin yapı bakımından **um ... zu** ile yapılanların aynı olduğunu söylemiştik. Şu halde kuralları bir kere de **ohne ... zu** için tekrarlayalım.

Yan cümlecik cümlenin Türkçesinde başta bulunmasına rağmen Almancasında genellikle sonda yer alır. Yan cümlecik ve esas cümlecik birbirlerinden bir virgülle ayrılır.

Virgülden hemen sonra **ohne** kelimesi gelir. En sonda bulunan **zu** kelimesinden sonra gelen fiil daima mastar halinde bulunur. Bu mastar halinde bulunan fiil cümlenin Türkçesinde «-sızın veya -madan» takısı almış olandır. Esas cümleciğin fiili normal olarak çekimlenerek kullanılır. Yan cümleciğe ait diğer kelimeler **ohne** ile **zu** arasında yer alır.

Yan cümlecikte **können, wollen, dürfen,...** cinsinden bir yardımcı fiil varsa bu **zu**'dan sonra yer alır. Yan cümleciğin diğer fiili **zu**'dan önce gelir.

Yan cümleciğin fiili ayrılabilen bir fiil ise **zu** ayrılan takı ile geriye kalan fiil arasına girer ve hepsi bitişik yazılır.

Birkaç cümleyi adım adım kurarak bu söylediklerimizi pekiştirmeye çalışalım.

Örneğin, «Çocuklar ellerini yıkamadan masaya oturuyorlar.» cümlesini ele alalım.

Önce bunun Türkçesini yan cümlecik ve esas cümlecik olmak üzere ikiye ayırırız. «yıkamadan» **ohne ... zu** ile çevrilen yan cümleciğin fiili olacaktır. Şu halde yan cümlecik «ellerini yıkamadan», esas cümlecik ise «çocuklar masaya oturuyorlar» şeklindedir. Cümlenin öznesi olan «çocuklar» kelimesini yan cümleciğe katmak doğru olmaz.

Yan cümlecik şöyle Almancaya çevrilir:

ohne ihre Hände zu waschen
ellerini yıkamadan

Esas cümleciği de şöyle çevirirız:

Die Kinder setzen sich an den Tisch
Çocuklar masaya oturuyorlar.

— 3 —

Bunların ikisini de birleştirerek cümlenin tamamını elde ederiz.

Die Kinder setzen sich an den Tisch, ohne ihre Hände zu waschen.

Çocuklar ellerini yıkamadan masaya oturuyorlar.

Türkçe cümlede cümlenin içinde olan yan cümlecik Almancada bir virgülle esas cümleden ayrılmakta, sona eklenmektedir.

Bir cümle daha inceleyelim. «Tıraş olmadan büroma gidiyorum.» Burada yan cümlecik «tıraş olmadan», esas cümlecik ise «büroma gidiyorum» şeklindedir.

Esas cümlecik:

Ich gehe in mein Büro
Büroma gidiyorum

Yan cümlecik:

ohne mich zu rasieren
tıraş olmadan

Cümlenin tamamı ise şöyledir:

Ich gehe in mein Büro, ohne mich zu rasieren.
Tıraş olmadan büroma gidiyorum.

Şimdi cümleler görelim. Yukarıdaki kuralları örnek cümlelerle karşılaştırarak inceleyiniz.

Das Mädchen geht an die Tafel, ohne die Frage zu beantworten.
Kız tahtaya gidiyor, soruyu cevaplandırmaksızın.
Kız soruyu cevaplandırmaksızın tahtaya gidiyor.

Der Junge kommt in das Zimmer, ohne die Tür zu schliessen.
Çocuk kapıyı kapamadan odaya geliyor.

Der Schüler spricht mit dem Lehrer, ohne aufzustehen.
Öğrenci ayağa kalkmadan öğretmenle konuşuyor.

Das faule Kind geht in sein Zimmer, ohne zu arbeiten.
Tembel çocuk çalışmadan odasına gidiyor.

Der Mann steht auf, ohne die Rechnung zu bezahlen.
Adam hesabı ödemeden ayağa kalkıyor.

Mein Freund nahm das Geschenk, ohne mir zu danken.
Arkadaşım bana teşekkür etmeden hediyeyi aldı.

Ahmet legt sich ins Bett, ohne das Licht zuzumachen.
Ahmet ışığı söndürmeden yatağa yatıyor.

Wir gehen heute in die Stadt, ohne unseren Freund zu besuchen.
Arkadaşımız ziyaret etmeden şehre bugün şehre gidiyoruz.

Du hast die Übungen gelesen, ohne zu verstehen.
Anlamadan çalıştırmaları okudun.

Ali steht auf, ohne dem Lehrer antworten zu können.
Ali öğretmene cevap verebilmeksizin (veremeden) ayağa kalkıyor.

Die Mutter kam nach Hause, ohne Brot zu kaufen.
Anne ekmek satın almadan eve döndü.

Wir sitzen im Zimmer, ohne zu sprechen.
Konuşmadan odada oturuyoruz.

Der Sohn ging ins Kino, ohne seinen Vater zu fragen.
Oğul babasına sormadan sinemaya gitti.

Mein Onkel fuhr nach Deutschland, ohne Deutsch zu lernen.
Amcam Almanca öğrenmeden Almanya'ya gitti.

Der kranke Mann liegt im Bett, ohne etwas zu essen.
Hasta adam birşey yemeden yatakta yatıyor (bulunuyor).

Der Vater gibt die Zeitung seiner Tochter, ohne die neuesten Nachrichten zu lesen.
Baba en yeni haberleri okumadan gazeteyi kızına veriyor.

Ich gehe in die Schule, ohne ein neues Heft zu kaufen.
Yeni bir defter satın almadan okula gidiyorum.

Der Arzt bleibt zu Hause, ohne zu seinem Büro zu gehen.
Doktor bürosuna gitmeden evde kalıyor.

FIILDEN SIFAT YAPMA

Her fiilin sonuna bir **-d** harfı ekleyerek o fiili **sıfat yapabiliriz.**

schreiben	— yazmak
schreibend	— yazan, yazarak
lachen	— gülmek
lachend	— gülen, gülerek
spielen	— oynamak
spielend	— oynayan, oynayarak
singen	— şarkı söylemek
singend	— şarkı söyleyen, şarkı söyleyerek
bellen	— *havlamak*
bellend	— havlayan, havlayarak
fragen	— sormak
fragend	— soran, sorarak
antworten	— cevap vermek
antwortend	— cevap veren, cevap vererek
essen	— yemek yemek
essend	— yemek yiyen, yemek yiyerek
helfen	— yardım etmek
helfend	— yardım eden, yardım ederek

Görüldüğü gibi fiilden sıfat elde etmek çok kolaydır. Yalnız bunlar kullanıldıkları yere göre Türkçeye iki şekilde çevrilirler. Eğer böyle fiilden sıfat yapılmış bir kelime bir sıfat tamlamasında geçiyorsa Türkçeye çevrilirken yukarıda verdiğimiz birinci şekiller (yazan, gülen, .) kullanılır. Eğer bu kelime cümle içinde kullanılırsa ikinci şekiller yardımıyla Türkçeye çevrilir.

Mein Freund kommt lachend nach Hause.	Arkadaşım gülerek eve geliyor.
Die Kinder haben singend gearbeitet.	Çocuklar şarkı söyleyerek çalıştılar.
Der Hund läuft bellend hinter dem Auto.	Köpek havlayarak otomobilin arkasından koşuyor.
Der Direktor kam sprechend aus seinem Zimmer.	Müdür konuşarak odasından geldi (çıktı).

Das kleine Kind ging laufend neben seinen Vater.	Küçük çocuk koşarak babasının yanına gitti.
Er sitzt lesend auf seinem Bett.	Okuyarak yatağının üstünde oturuyor.
Die Mutter unseres Freundes kam rufend in den Garten.	Arkadaşımızın annesi seslenerek bahçeye geldi.

Bu türetilen sıfatlar sıfat tamlamalarında kullanılır ve diğer normal sıfatlar gibi ismin çeşitli hallerine sokulabilirler.

der schreibende Schüler	—	yazan öğrenci
die lachenden Bauern	—	gülen çiftçiler
das spielende Kind	—	oynayan çocuk
die singende Frau	—	şarkı söyleyen kadın
der bellende Hund	—	havlayan köpek
die fragende Schülerin	—	soru soran öğrenci **(kız)**
der fressende Esel	—	(yem) yıyen eşek
der beginnende Frühling	—	başlayan ilkbahar
die fliegenden Vögel	—	uçan kuşlar

Gördüğünüz gibi fiilden türetilen sıfatlar bu çeşit görevlerde bulundukları zaman Türkçeye daha değişik çevrilmektedirler.

Şimdi bunlarla bir sıfat tamlaması yapalım ve çekimleyelim:

der schlafende Fischer	uyuyan balıkçı
den schlafenden Fischer	uyuyan balıkçıyı
dem schlafenden Fischer	uyuyan balıkçıya
des schlafenden Fischers	uyuyan balıkçının
die schlafenden Fischer	uyuyan balıkçılar
die schlafenden Fischer	uyuyan balıkçıları
den schlafenden Fischern	uyuyan balıkçılara
der schlafenden Fischer	uyuyan balıkçıların

Yukarıda sıfat tamlamasının ismin çeşitli hallerine göre çekimlenmiş tekil ve çoğul şekillerini verdik; bu fiilden türetilen sıfatlara normal bir

sıfat muamelesi yapılır, bunlar diğerlerinden hiç ayırt edilmezler.

Wir helfen dem arbeitenden Bauern.	Çalışan çiftçiye yardım ediyoruz.
Ich sehe den fragenden Lehrer.	Soran öğretmeni görüyorum.
Der kommende Winter wird sehr kalt sein.	Gelen kış çok soğuk olacak.
Dieser schreibende Junge ist mein Bruder.	Bu yazan çocuk benim erkek kardeşimdir.
Siehst du die fliegenden Vögel?	Uçan kuşları görüyor musun?
Diese spielenden Kinder sind ungefähr 10 Jahre alt.	Bu oynayan çocuklar aşağı yukarı 10 yaşındadır.
Der bellende Hund lässt den Gast nicht in den Garten.	Havlayan köpek misafiri bahçeye bırakmıyor.
Der Direktor sieht den lachenden Schüler.	Müdür gülen öğrenciyi görüyor.

SORU KELİMELERİ VE PERFEKT

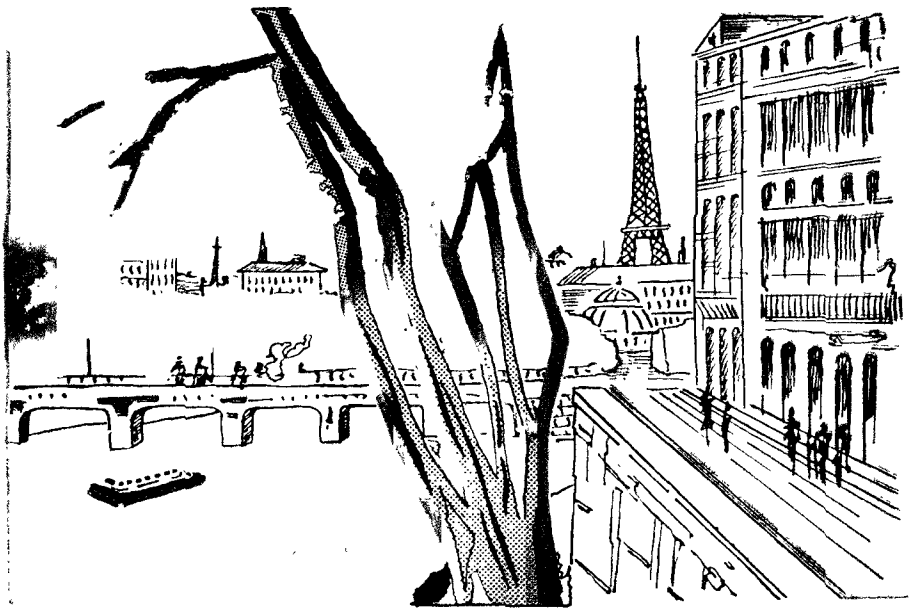
Soru kelimeleriyle **Perfekt**i kullanmak çok kolaydır. **Perfektin haben** veya **sein** yardımcı fiiliyle yapıldığını biliyoruz. Soruda fiilin bulunması gereken yere bu yardımcı fiiller gelir, **Partizip Perfekt** ise en sonda yer alır.

Was hast du uns gebracht?	Bize ne getirdin?
Wer hat dem Lehrer kein Heft gegeben?	Kim öğretmene (hiç) defter vermedi?
Was hat die Mutter gekauft?	Anne ne satın aldı?
Wie haben die Kinder Deutsch gelernt?	Çocuklar nasıl Almanca öğrendiler?
Wann ist der Direktor in die Schule gekommen?	Müdür ne zaman okula geldi?
Wann habt ihr den Arzt gerufen?	Doktoru ne zaman çağırdınız?
Warum hat der Student keine neue Krawatte kaufen können?	Öğrenci niçin yeni bir kravat satın alamadı?
Warum ist der Grossvater in die Stadt gegangen?	Büyük baba niçin şehre gitti?
Wen haben die Touristen gefragt?	Turistler kime sordular?

Wem hat der Vater ein Heft gekauft?	*Baba kime bir defter satın aldı?*
Wessen Mappe ist ins Wasser gefallen?	Kimin çantası suya düştü?
Wessen Auto hast du repariert?	Kimin otomobilini tamir ettin?
Wo haben sie gewohnt?	Nerede oturdunuz? (ikamet)
Wo haben die Jungen gespielt?	Çocuklar nerede oynadılar?
Wohin hat die Magd den Korb getragen?	Hizmetçi sepeti nereye taşıdı?
Wohin hat die Frau die Briefmarke geklebt?	Kadın pulu nereye yapıştırdı?
Welche Länder habt ihr auf eurer Reise gesehen?	Seyahatinizde hangi memleketleri gördünüz?
Welches Mädchen ist nach Hause gegangen?	Hangi kız eve gitti?
Welcher Freund ist nach Griechenland gefahren?	Hangi arkadaş Yunanistan'a gitti?
Welche Putzfrau hat dein Zimmer aufgeräumt?	Hangi temizlikçi kadın odanı topladı?
Mit wem hat der alte Mann einen Spaziergang gemacht?	Yaşlı adam kiminle bir gezinti yaptı?
Bei wem bist du während meiner Reise geblieben?	Seyahatim sırasında kimin yanında kaldın?
Für wen hat die Magd eine Zeitung gekauft?	Hizmetçi kimin için bir gazete satın aldı?
Zu wem hast du deine Bücher verkauft?	Kitaplarını kime sattın?
Woraus hat man diese Schuhe hergestellt?	Bu ayakkabılar neden imal edildi?
Mit wem macht der Schüler seine Hausaufgaben?	Öğrenci ev ödevlerini kiminle yapıyor?
Von wem hat er diese schönen Bücher bekommen?	Bu güzel kitapları kimden aldı?
Worum haben die Gäste gesessen?	Misafirler neyin etrafına oturdular?

84

LEHRSTÜCK VIERUNDACHTZIG

Öğrenilecek kelimeler

anhalten (*) durmak
[anhalten]
hielt ... an, angehalten
[hi:lt an] [angehalten]

ansehen (*) bakmak, gözden geçirmek
[anze:en]
sah ... an, angesehen
[za: an], [angeze:en]

ausgehen (*) [ausge:en] (dışarı) çıkmak
ging .. aus, ist ausgegangen [ging aus] [ausgegangen]
bewegt [beve:gt] dalgalı, hareketli
die Fahrt,en [fa:rt] yolculuk, seyahat
der Fluss,.. e [flus] nehir
das Französisch (e) [frantsö:ziş] Fransızca
fühlen [fü:len] hissetmek
das Gemälde,n [gemelde] tablo
das Grabmal,..er [gra:bma:l] mezar, kabir
heiter [hayter] neşeli, canlı, hareketli
das Hotel,s [hotel] otel
das Interesse,n [interesse] ilgi
das Kasino,s [kazi:no] gazino
kehren [ke:ren] dönmek
nächtlich [nehtlih] gece, geceyle ilgili
sich niederlassen (*) [ni:derlassen] oturmak, yerleşmek
liess ... nieder, niedergelassen [li:s ni:der] [ni:dergelassen]
der Passagier, e [passaji:r] yolcu
die Schwierigkeit,en [şvi:rihkayt] güçlük
stossen [şto:sen] çarpmak
stiess, ist gestossen [sti:s] [gestossen]
der Turm,.. e [turm] kule
zuhören (*) [tsuhö:ren] dinlemek

AÇIKLAMALAR

Okuduğumuz metinde geçen yer isimlerini okunuşlarıyla veriyoruz. Ayrıca bilinen ve önemli yerlerin Türkçede söyleniş şekillerini de ekliyoruz.

Lyons [liyon] Lyon şehri (Fransa'da)
Capri [kapri] Kapri adası (Akdeniz'de)
Marseilles [marsey] Marsilya şehri (Fransa'da)
Montparnasse [monparnas] Paris'te bir semt
Eiffel [eyfel] Eyfel kulesi
Seine [sen] Sen nehri (Paris'ten geçen)
Louvre [luvr] Paris'te bir müze
Invalides [envalid] Paris'te bir yer
Place de la Concorde [plas dö lâ konkord] Paris'te bir yer
Bois de Bologne [bua dö bulon] Paris'te bir yer

— 3 —

L'Eglise de Notre Dame [legliz dö notr dam]	Notr Dam klisesi
Chatelet [şatele]	Paris'te bir yer
Monmartre [monmartır]	Paris'te bir yer
Place Pigalle [plas pigal]	Paris'te bir yer

auf Schwierigkeiten stossen

«Güçlüklerle karşılaşmak» anlamına gelen bir deyimdir.

Die Touristen haben an der Zollstelle auf Schwierigkeiten gestossen.	Turistler gümrükte **güçlüklerle karşılaştılar.**
Wir haben in Griechenland wegen unserer Pässe auf Schwierigkeiten gestossen.	Yunanistan'da pasaportlarımızdan dolayı güçlüklerle karşılaştık.
Da haben wir auf einige Schwierigkeiten gestossen.	Orada birkaç güçlükle karşılaştık.
Er spricht Deutsch und Französich. Deshalb hat er auf seiner Fahrt auf keine Schwierigkeiten gestossen.	Almanca ve Fransızca konuşur. Onun için yolculuğunda hiç güçlükle karşılaşmadı.

morgen früh

Türkçeye «yarın erkenden» şeklinde çevrilebilir bir deyimdir.

Morgen früh macht meine Klasse einen Ausflug.	Yarın erkenden sınıfım bir piknik yapıyor.
Ich komme dir morgen früh.	Yarın erkenden sana gelirim.
Morgen früh fährt der Zug ab.	Yarın erkenden tren hareket ediyor.

mit grossem Interesse

«Büyük bir ilgiyle» olarak Türkçeye çevrilebilir.

Die Schüler hörten mit grossem Interesse zu.	Öğrenciler büyük bir ilgiyle dinliyorlardı.
Er las deinen Brief mit grossem Interesse.	Mektubunu büyük bir ilgiyle okudu.

sich niederlassen

«Oturmak, yerleşmek» anlamına gelir.

Ich war sehr müde. Ich liess mich auf das Sofa nieder.	Çok yorgundum. Kanapeye oturdum.
Die Vögel haben sich auf das Feld niedergelassen.	Kuşlar tarlaya oturdular (kondular).
Wir lassen uns in ein Restaurant nieder.	Bir lokantaya oturuyoruz.
Der Arzt hat sich in einem kleinen Dorf niedergelassen.	Doktor küçük bir köye yerleşti.
Wir wollen uns in dieser Stadt niederlassen.	Bu şehire yerleşmek istiyoruz.

wie lange

«ne kadar uzun, ne kadar müddet» anlamına gelir. Zaman, süre soran bir sorudur.

Wie lange werden Sie in diesem Dorf bleiben?	Bu köyde ne kadar kalacaksınız?
Wie lange sind Sie in Deutschland geblieben?	Almanya'da ne kadar kaldınız?
Wie lange hat er gearbeitet?	O ne kadar çalıştı?

Yukarıdaki fiillerden **anhalten, ansehen, ausgehen** ve **niederlassen** hem ayrılabilen, hem de düzensiz bir fiildir. Şimdiki zamandaki çekimleri de özel bir durum gösterir. Bunlardan **sehen, gehen, lassen**'in şimdiki zamandaki çekimlerini biliyoruz ama. Sadece **anhalten**'in çekimini vereceğiz dersin sonunda.

AUF DEM WEG NACH DEUTSCHLAND (2)

Am dritten Tag ihrer Reise kamen sie in Neapel an. Es war ungefähr zehn Uhr. Herr Müller fand ein Taxi, und sie fuhren mit drei anderen Passagieren zu der alten Stadt Pompeji. Alle fanden Pompeji sehr interessant. Ahmet erzählte dort die Geschichte der Stadt. Er sprach Deutsch, und die anderen Touristen hörten ihm mit grossem Interesse zu. Ein Fremdenführer führte sie zum Museum der Stadt. Dort kauften die Kinder

viele Bilder und Postkarten. Einige kleine Mädchen verkauften Bücher und Illustrierten über Pompeji. Sie kauften auch ein Buch über diese alte und interessante Stadt.

Nach einer Stunde kehrten sie zurück nach Neapel. Sie machten kleine Einkäufe und kauften einige Geschenke. Dann sagte Herr Müller: «Kommt, Kinder, lasst uns ins Schiff gehen.»

Am Nachmittag verliess ihr Schiff Neapel. Sie fuhren an Capri vorbei; die See war etwas bewegt.

Am Vormittag des nächsten Tages kamen sie in Marseilles an. Sie fuhren schnell mit einem Autobus zum Bahnhof und stiegen in den Zug nach Paris ein. Der Zug fuhr nach einer halben Stunde ab. In den frühen Stunden des nächsten Tages hielten sie in Lyons an, aber sie blieben dort nicht lange. Der Zug fuhr durch viele Städte und kleine Dörfer. Die kleinen Dörfer und Bauernhöfe erinnerten Ahmet und Zeynep an ihren Bauernhof in der Türkei.

Endlich kam der Zug in Paris an. Sie nahmen ein Taxi und fuhren bis Montparnasse. Herr Müller sprach ein bisschen Französisch, aber der Besitzer des Hotels sprach sehr gut Deutsch. So stiessen sie auf keine Schwierigkeiten.

Sie assen im Restaurant des Hotels zu Abend und gingen aus, um das nächtliche Leben in Paris zu sehen. Zuerst gingen sie zum Eiffelturm und verbrachten eine schöne Zeit an den Ufern des Flusses Seine. Nach diesem langen Spaziergang liessen sie sich in ein Cafè nieder und tranken Tee mit Milch.

Herr Müller sagte: «Sie sagen: In Paris arbeitet man während des Tages ,aber nachts lebt man.»

«Wie lange werden wir in Paris bleiben?» fragte Ahmet.

Herr Müller lächelte und erwiderte: «Wir werden in dieser wunderbaren Stadt nur einen Tag bleiben. Morgen früh gehen wir zum Louvre Museum, um die Gemälden anzusehen. Von dort gehen wir nach Invalides und sehen das Grabmal von Napoleon. Wir können dann einen kleinen Spaziergang bis nach Place de la Concorde machen und dort zu Mittag essen. Nach dem Essen fahren wir vielleicht zu Bois de Boulogne. Nachher besichtigen wir L'Eglise de Notre Dame in Chatelet. Das Abendessen werden wir in unserem Hotel nehmen, und dann gehen wir aus, um die Kasinos in Monmartre und in Place Pigalle zu sehen.»

«Ach, es wird ein heiterer Tag werden,» sagte Frau Müller. «Ich fühle mich von jetzt müde.»

— 6 —

ALMANYA YOLUNDA (2)

Seyahatlerinin üçüncü günü Napoli'ye vardılar. Aşağı yukarı saat ondu. Bay Müller bir taksi buldu ve diğer üç yolcuyla birlikte eski şehir Pompeji'ye gittiler. Hepsi Pompeji'yi çok enteresan buldular. Ahmet orada şehrin tarihini anlattı. Almanca konuşuyordu ve diğer turistler büyük bir ilgiyle onu dinlediler. Bir turist rehberi onları şehrin müzesine götürdü. Orada çocuklar birçok resimler ve kartpostallar satın aldılar. Birkaç küçük kız Pompeyi hakkında kitaplar ve resimli mecmualar satıyorlardı. Onlar da bu eski ve enteresan şehir hakkında bir kitap satın aldılar.

Bir saat sonra Napoli'ye geri döndüler. Küçük alışverişler yaptılar ve birkaç hediye satın aldılar. Sonra Bay Müler: «Gelin, çocuklar, haydi gemiye gidelim,» dedi.

Ertesi gün öğleden önce (ertesi günün öğleden öncesi) Marsilya'ya vardılar. Hemen bir otobüsle istasyona gittiler ve Paris trenine bindiler. Tren yarım saat sonra hareket etti. Ertesi günün erken saatlerinde Lyon'da durdular, ama orada çok uzun kalmadılar. Tren birçok şehirlerden ve küçük köylerden geçti. Küçük köyler ve çiftlikler Ahmet ve Zeynep'e Türkiye'deki çiftliklerini hatırlattı.

Nihayet tren Paris'e vardı. Bir taksi aldılar ve Montparnasse'a kadar gittiler. Bay Müller biraz Fransızca konuşuyordu, ama otelin sahibi çok iyi Almanca konuşuyordu. Böylece hiçbir güçlükle karşılaşmadılar.

Akşam yemeğini otelin lokantasında yediler ve Paris'teki gece hayatını görmek için dışarı çıktılar. Önce Eyfel kulesine gittiler ve Sen nehri kıyılarında güzel bir vakit geçirdiler. Bu uzun gezintiden sonra bir kafe'ye oturdular ve sütle çay içtiler.

Bay Müller: «Paris'te gün boyunca çalışılır, ama geceleri yaşanır, diyorlar,» dedi.

«Paris'te ne kadar kalacağız?» diye sordu Ahmet.

Bay Müller gülümsedi ve «Bu harika şehirde sadece bir gün kalacağız. Yarın erkenden tabloları görmek için Louvre müzesine gideceğiz. Oradan Invalides'e gideceğiz ve Napolyon'un mezarını göreceğiz. Sonra Place de la Concorde'a kadar küçük bir gezinti yapabilir ve orada öğle yemeğini yiyebiliriz. Yemekten sonra belki Bois de Boulogne'a gideriz. Sonra Chatelet'te Notr Dame kilisesini gezeriz. Akşam yemeğini otelimizde alacağız ve sonra Monmartre ve Place Pigalle'daki gazinoları görmek için dışarı çıkarız,» diye cevap verdi.

«Ah, neşeli (canlı) bir gün olacak,» dedi Bayan Müller. «Daha şimdiden kendimi yorgun hissediyorum.»

als

«Bir doktor olarak, işçi olarak, memur olarak» gibi hallerde kullanılan «olarak» kelimesi Almancada **als** ile belirtilir. **Als**'in daha önce sıfatların mukayeselerinde de kullanıldığını görmüştük.

als Arbeiter	işçi olarak
als Arzt	doktor olarak
als Soldat	asker olarak
als Student	öğrenci olarak.

Mein Bruder fuhr als Arbeiter nach Deutschland.	Erkek kardeşim işçi olarak Almanya'ya gitti.
Das Dorf hat keinen Arzt. Er arbeitet dort als Arzt.	Köyün doktoru yok. Orada doktor olarak çalışıyor.
Als Soldat hat er nicht viel Geld.	Asker olarak çok parası yok.

von

«-den, -dan» anlamına geldiğini bildiğimiz bu kelime aynı zamanda isim tamlamaları yapmak için de kullanılır.

der Hafen von Neapel	Napoli limanı
der Hafen von Izmir	İzmir limanı
die Strassen von Istanbul	İstanbul (un) caddeleri
die Häuser von Paris	Paris'in evleri
die Bilder von meinem Bruder	erkek kardeşimin resimleri

Die Gemälden von Picasso gefallen mir sehr.	Picasso'nun resimleri çok hoşuma gidiyor.
Das sind die Bücher von Goethe.	Bunlar Goethe'nin kitapları.
Der Hafen von Istanbul ist sehr gross.	İstanbul limanı çok büyüktür.
Die Strassen von Paris sind sehr sauber.	Paris caddeleri çok temizdir.

um ... **zu** ve **ohne** ... **zu** ile yapılan cümle kalıpları:

esas cümlecik				yan cümlecik			
özne	fiil	diğer kelimeler	,	**ohne** veya **um**	diğer kelimeler	**zu**	fiil (mastar)
Ich	**verlasse**	**das Restaurant**	**,**	**ohne**	**die Rechnung**	**zu**	**bezahlen.**
Der Vater	**kauft**	**einen Ball**	**,**	**um**	**seinem Sohn**	**zu**	**schenken.**
Er	**legt**	**sich ins Bett**	**,**	**ohne**	**sich**	**zu**	**waschen.**
Wir	**gehen**	**in den Garten**	**,**	**um**	**mit Ali**	**zu**	**spielen.**
Er	**fährt**	**nach Paris**	**,**	**ohne**	**in Marseilles**	**zu**	**bleiben.**

Fiilden çok kolay sıfat türetilir. Fiilin sonuna sadece bir **-d** eklemek yeter bu iş için.

schreien	bağırmak
schreiend	bağıran, bağırarak
sitzen	oturmak
sitzend	oturan, oturarak
laufen	koşmak
laufend	koşan, koşarak

ÖZEL FİİL ÇEKİMLERİ

ich halte ..... an
du hältst .... an
er, sie, es hält ..... an
wir halten .... an
. .....

TEST 42

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Wie ..... werden Sie ..... der Türkei bleiben? 2 — Der berühmte Arzt ..... sich in einer gross ..... Stadt niedergelassen. 3 — Mein Vater ist ..... Arzt nach Frankreich gefahren. 4 — Er will dort eine lang ..... Zeit bleib ..... . 5 — Der Mann verkauft sein Auto, ... ein Haus zu kauf ..... . 6 — Ich stehe früh auf, ... in ..... Schule zu geh ..... . 7 — Hasan bringt seine Freunde nach Hause, ... sein ..... Mutter zu frag ..... . 8 — Das kleine Kind geht ins Zimmer, ohne sein ..... Schuhe ..... reinig ..... . 9 — Warum ..... man das mir nicht vorher gesagt? 10 — Bei wem ..... du gestern geblieben?

B

A Listesi	B Listesi
1 — Wie lange hast du gestern gearbeitet?	A — Öğrenciler ev ödevlerini yapmadan okula geliyorlar.
2 — Meine Familie will sich in dieser Stadt niederlassen.	B — Ahmet ve Ali şarkı söylerek bahçeye geliyorlar.
3 — Der laufende Junge fällt in den Fluss.	C — Bütün gece uyumak için çalışıyorum.
4 — Ich sehe eine rufende Frau.	D — Dün ne kadar çalıştın?
5 — Ahmet und Ali kommen singend in den Garten.	E — Yarın ne kadar çalışıyorsun?
6 — Die Schüler kommen in die Schule, ohne die Hausaufgaben zu machen.	F — Seslenen bir kadın görüyorum.
7 — Der Mann steigt in den Zug ein, ohne eine Fahrkarte zu kaufen.	G — Ailem bu şehirde yerleşmek istiyor.
8 — Ich arbeite die ganze Nacht, ohne zu schlafen.	H — Çocuk koşarak nehre düşüyor.
	İ — Bütün gece uyumadan çalışıyorum.
	K —Adam bir bilet satın almadan trene biniyor.
	L — Koşan çocuk nehre düşüyor.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Bir seyahat yapmak için paramız yok.	**A — In Deutschland hat unser Bruder auf einige Schwierigkeiten gestossen.**
2 — Bir otomobil satın almak için evini satıyor.	**B — Die Autobusse von Istanbul sind nicht neu.**
3 — Çocuk yüzünü yıkamadan yatağa gidiyor.	**C — Der Lehrer hat mit grossem Interesse die Fehler verbessert.**
4 — Öğretmen büyük bir ilgiyle yanlışları düzeltti.	**D — Er lief in den Garten, um sein Hemd anzuziehen.**
5 — İstanbul otobüsleri yeni değildir.	**E — Wir haben kein Geld, um eine Reise zu machen.**
6 — Almanya'da erkek kardeşimiz hiçbir güçlükle karşılaşmadı.	**F — Ich ass den Äpfel, ohne zu waschen.**
7 — Gömleğini giymeden bahçeye koştu.	**G — Das Kind geht ins Bett, um sein Gesicht zu waschen.**
8 — Elmayı yıkamadan yedim.	**İ — In Deutschland hat unser Bruder auf keine Schwierigkeiten gestossen.**
	K — Er verkauft sein Haus, um ein Auto zu kaufen.
	L — Er lief in den Garten, ohne sein Hemd anzuziehen.
	M — Das Kind geht ins Bett, ohne sein Gesicht zu waschen.

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Bir elbise yaptırmak için şehre gidiyorum.
2 — Öğrenci ayağa kalkmadan öğretmene cevap veriyor.
3 — Arkadaşlarım beni çağırmadan bahçede oynuyorlar.

85

LEHRSTÜCK FÜNFUNDACHTZIG

WEIL

Weil [vayl] kelimesiyle de yan cümlecikler yapılır. Böyle **weil** kelimesi ile yapılmış cümleler «niçin» sorusuna cevap verirler, yani sebep gösterirler. Örneğin, «Hasta olduğum için okula gelmedim. - Annem çok yorgun olduğu için hemen yattı. - Babamın işleri çok olduğu için geç saatlere kadar çalışıyor.» gibi cümleler hep **weil** kullanarak yapılır. **Um... zu** ile yapılan yan cümleler de «için» ile Türkçeye çevriliyordu. Ama **weil** ile yapılan yan cümleciklerle **um...zu** ile kurulanlar arasında hem yapı hem de anlam bakımından önemli farklar vardır. Bunları birbirine karıştırmamak gerekir. İleride **weil** ile yapılmış daha çok örnek görünce bu farkı açıkça göreceksiniz.

Bu tip cümleleri Almancaya çevirmeden önce gene yan cümlecik ve esas cümlecik olmak üzere ikiye ayırmak gerekir.

Şimdi böyle bir cümle alalım ve inceleyelim. Örneğin, «Soba iyi ısıttığı için oda sıcaktır.» cümlesinde «soba iyi ısıttığı için» yan cümlecik, «oda sıcaktır» ise esas cümleciktir. Esas cümleciği kurmak çok basittir:

Das Zimmer ist warm
Oda sıcaktır

Yan cümleciği kurarken biraz dikkat etmek gerekir. Bunu önce «soba iyi ısıtıyor» şeklinde normal bir cümle olarak kuralım:

der Ofen heizt gut
soba iyi ısıtıyor

Bunu bize lâzım olan şekle çevirmek ise çok basittir. Başına **weil** ekler, cümlenin fiilini de en sona götürürüz.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Bir seyahat yapmak için paramız yok.	**A — In Deutschland hat unser Bruder auf einige Schwierigkeiten gestossen.**
2 — Bir otomobil satın almak için evini satıyor.	**B — Die Autobusse von Istanbul sind nicht neu.**
3 — Çocuk yüzünü yıkamadan yatağa gidiyor.	**C — Der Lehrer hat mit grossem Interesse die Fehler verbessert.**
4 — Öğretmen büyük bir ilgiyle yanlışları düzeltti.	**D — Er lief in den Garten, um sein Hemd anzuziehen.**
5 — İstanbul otobüsleri yeni değildir.	**E — Wir haben kein Geld, um eine Reise zu machen.**
6 — Almanya'da erkek kardeşimiz hiçbir güçlükle karşılaşmadı.	**F — Ich ass den Äpfel, ohne zu waschen.**
7 — Gömleğini giymeden bahçeye koştu.	**G — Das Kind geht ins Bett, um sein Gesicht zu waschen.**
8 — Elmayı yıkamadan yedim.	**İ — In Deutschland hat unser Bruder auf keine Schwierigkeiten gestossen.**
	K — Er verkauft sein Haus, um ein Auto zu kaufen.
	L — Er lief in den Garten, ohne sein Hemd anzuziehen.
	M — Das Kind geht ins Bett, ohne sein Gesicht zu waschen.

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Bir elbise yaptırmak için şehre gidiyorum.
2 — Öğrenci ayağa kalkmadan öğretmene cevap veriyor.
3 — Arkadaşlarım beni çağırmadan bahçede oynuyorlar.

85

LEHRSTÜCK FÜNFUNDACHTZIG

WEIL

Weil [vayl] kelimesiyle de yan cümlecikler yapılır. Böyle **weil** kelimesi ile yapılmış cümleler «niçin» sorusuna cevap verirler, yani sebep gösterirler. Örneğin, «Hasta olduğum için okula gelmedim. - Annem çok yorgun olduğu için hemen yattı. - Babamın işleri çok olduğu için geç saatlere kadar çalışıyor.» gibi cümleler hep **weil** kullanarak yapılır. **Um... zu** ile yapılan yan cümleler de «için» ile Türkçeye çevriliyordu. Ama **weil** ile yapılan yan cümleciklerle **um...zu** ile kurulanlar arasında hem yapı hem de anlam bakımından önemli farklar vardır. Bunları birbirine karıştırmamak gerekir. İleride **weil** ile yapılmış daha çok örnek görünce bu farkı açıkça göreceksiniz.

Bu tip cümleleri Almancaya çevirmeden önce gene yan cümlecik ve esas cümlecik olmak üzere ikiye ayırmak gerekir.

Şimdi böyle bir cümle alalım ve inceleyelim. Örneğin, «Soba iyi ısıttığı için oda sıcaktır.» cümlesinde «soba iyi ısıttığı için» yan cümlecik, «oda sıcaktır» ise esas cümleciktir. Esas cümleciği kurmak çok basittir:

Das Zimmer ist warm
Oda sıcaktır

Yan cümleciği kurarken biraz dikkat etmek gerekir. Bunu önce «soba iyi ısıtıyor» şeklinde normal bir cümle olarak kuralım:

der Ofen heizt gut
soba iyi ısıtıyor

Bunu bize lâzım olan şekle çevirmek ise çok basittir. Başına **weil** ekler, cümlenin fiilini de en sona götürürüz.

weil der Ofen gut heizt
soba iyi ısıttığı için

Her iki cümleciği birleştirerek istenilen cümleyi elde ederiz:

Das Zimmer ist warm, weil der Ofen gut heizt.
Soba iyi ısıttığı için oda sıcaktır.

Burada da yan cümlecik sonda yer almakta, ama yan cümleciğin karşılığı olan Türkçe kısım Türkçe cümlede başta bulunmaktadır.

Bir örnek daha verelim. «Çocuk hasta olduğu için okula gidemiyor.» cümlesinde «hasta olduğu» için yan cümlecik, «çocuk okula gidemiyor» ise esas cümleciktir. Burada yan cümlecikle esas cümleciği ayırt ederken çok dikkatli olmanızı hatırlatırız.

Esas cümlecik:

Das Kind kann nicht in die Schule gehen
Çocuk okula gidemiyor.

Yan cümlecik:

weil es krank ist
hasta olduğu için

Cümlenin tamamı ise şöyle olur:

Das Kind kann nicht in die Schule gehen, weil es krank ist.
Çocuk hasta olduğu için okula gidemiyor.

Yan cümleciği burada olduğu gibi hemen de kurabilirsiniz. Başa **weil** getirip başta özne olmak üzere diğer kelimeleri sıralar ve sona da yan cümleciğin fiilini (yani genellikle «için» den önce gelen fiil) yan cümleciğin öznesine göre çekimleyerek eklersiniz. Ama **weil**'ı iyice öğrenene kadar yan cümleciği ilk örnekteki gibi adım adım kurmanız yararlı olur.

Şimdi de **weil** ile cümleler yapalım.

1. **Wir essen in diesem Restaurant, weil das Essen dort gut is**
   Orada yemek iyi olduğu için bu lokantada yiyoruz.

2. **Der Schüler bekam eine gute Note, weil er fleissig war.**
   Öğrenci çalışkan olduğu için iyi bir not aldı.

— 3 —

3. **Ich ging allein ins Kino, weil du nicht kamst.**
Gelmediğin için yalnız sinemaya gittim.

4. **Hasan ging schnell zu Bett, weil er müde war.**
Hasan yorgun olduğu için hemen yatmaya gitti.

Yukarıdaki son üç cümlenin fiili **Imperfekt** halindedir. Görüldüğü gibi bunların diğerlerinden bir farkı yoktur. Hem yan ,hem de esas cümleciğin fiilleri **Imperfekt** yapılmıştır. Ama Türkçeye çevrilirken yan cümleciğin **Imperfekt** halinde bulunan fiili geçmiş zaman olarak çevrilemez. Türkçe cümlenin yapısı buna müsait değildir. Yukarıdaki örneklerde «olduğu için, gelmediğin için ve gene olduğun için» yan cümleciklerin fiilleridir ve bunları geçmiş zamanda Türkçeye çevirmek imkânsızdır.

5. **Ich muss jetzt zum Bahnhof gehen, weil meine Tante kommt.**
Teyzem geldiği için istasyona gitmeye mecburum.

6. **Der Vater holt einen Arzt, weil sein kleiner Sohn krank ist.**
Baba küçük oğlu hasta olduğu için doktor getiriyor.

7. **Ich kann heute nicht mit dir kommen, weil ich meinem Vater helfe.**
Babama yardım ettiğim için bugün seninle gelemem.

8. **Die Kinder bleiben zu Hause, weil es regnet.**
Yağmur yağdığı için çocuklar evde kalıyor.

9. **Wir ziehen uns im Winter warm an, weil das Wetter kalt ist.**
Hava soğuk olduğu için kışın sıcak giyiniriz.

Bu cümleleri Türkçeleriyle karşılaştırarak inceleyiniz. Bu arada önemli bir konuya dikkatinizi çekeriz. **Weil** ile yapılan yan cümleciğin de muhakkak bir öznesi olur. Bu özne bazen esas cümleciğin öznesinin aynıdır. (2, 4, 7, numaralı örnekler). Bazen de değişiktir, esas cümleciğin öznesi ile ilgisi yoktur. (1, 3, 5, 6, 8, 9 numaralı örnekler). Ama her iki halde de yan cümlecikte muhakkak bir özne vardır.

Yan cümleciğin fiilinin zamanı çoğu zaman esas cümlenin fiilinin zamanına bağlıdır. Yani yan cümleciğin fiili şimdiki zaman ise, esas cümleciğinki de şimdiki zaman, yan cümleciğin fiili **Imperfekt** ise esas cümleciğinki de **Imperfekt**, yan cümleciğin fiili **Perfekt** ise esas cümleciğinki

de **Perfekt** olur. Buna uymayan bazı haller vardır. Yukarıdaki örneklerde şimdiki zaman ve **Imperfekt** için örnekler verdik. Şimdi de **Perfekt**i gösterelim.

«Öğrenci çalışmadığı için öğretmene cevap veremedi.» cümlesini **Perfekt** kullanarak Almancaya çevirelim.

Esas cümlecik:

Der Schüler hat dem Lehrer nicht antworten können
öğrenci öğretmene cevap veremedi

Yan cümlecik:

weil er nicht gearbeitet hat
çalışmadığı için

Cümlenin tamamı:

Der Schüler hat dem Lehrer nicht antworten können, weil er nicht gearbeitet hat.
Öğrenci çalışmadığı için öğretmene cevap veremedi.

Perfekt halinde bulunan esas cümlecik normal olarak Almancaya çevrilir. Yan cümleciği çevirirken **haben** veya **sein** yardımcı fiilini yan cümleciğin öznesine göre çekimleyerek en sona, **Partizip Perfekt**in arkasına koyarız. Yukarıdaki örnekte **haben** yardımcı fiili özneye göre çekimlenerek **hat** şeklini almış, ve en sona, **gearbeitet Partizip Perfekt**inin arkasına yerleştirilmiştir.

Die Touristen haben auf Schwierigkeiten gestossen, weil sie kein Geld gehabt haben.
Turistler paraları olmadığı için güçlüklerle karşılaştılar.

Ich habe meine Mappe nicht finden können, weil sie unter den Tisch gefallen ist.
Masanın altına düştüğü için çantamı bulamadım.

Mein Bruder hat mit dem Fischer nicht gesprochen, weil er in die Stadt gefahren ist.
Şehre gittiği için erkek kardeşim balıkçıyla konuşmadı.

Ahmet hat Zeynep einen Ring geschenkt, weil sie seine Schuhe gereinigt hat.
Ahmet ayakkabılarını temizlediği için Zeynep'e bir yüzük hediye etti.

Deine Hausaufgabe ist schlecht, weil du die Wörter nicht gelernt hast.
Kelimeleri öğrenmediğin için ev ödevin kötüdür.

Yukarıdaki örnekte yan cümlecikle esas cümleciğin fiillerinin zamanları değişiktir.

Er ist sehr müde gewesen, weil er im Garten gespielt hat.
Bahçede oynadığı için çok yorgundu.

Die Mutter hat die Kinder gerufen, weil der Vater gekommen ist.
Baba geldiği için anne çocukları çağırdı.

Yan cümleciğin fiili gelecek zamanda olabilir. O zaman **werden** yardımcı fiilin özneye göre çekimlenmiş şekli en sona, yan cümleciğin mastar halinde bulunan esas fiilinin arkasına gider.

Wir müssen heute zu Hause bleiben, weil unser Onkel kommen wird.
Amcamız geleceği için bugün evde kalmaya mecburuz.

Bu örnekte gördüğümüz gibi **werden** özneye göre çekimlenmiş ve **wird** şeklinde mastar halinde bulunan esas fiil **kommen**'in arkasında, en sonda yer almıştır.

Ich besuche meinen alten Freund, weil ich ihn nicht mehr sehen werde.
Onu artık görmeyeceğim için arkadaşımı ziyaret ediyorum.

Wir verkaufen unser Radio, weil der Vater ein neues Radio kaufen wird.
Baba yeni bir radyo satın alacağı için radyomuzu satıyoruz.

Yan cümleciğin fiili ayrılabilen bir fiil olabilir. Böyle hallerde ayrılabilen fiil gene özneye göre çekimlenerek en sona gider. Yalnız önündeki - diğer bütün hallerde ayrılan - takı ayrılmaz, yerinde kalır.

Der Gast nimmt ein Taxi, weil der Zug nach zehn Minuten abfährt.
Misafir tren on dakika sonra hareket ettiği için bir taksi alıyor.

Bu örnekte yan cümleciğin fiili **abfahren** ayrılabilen fiilidir. Bunun esas fiil kısmı **fahren** özneye göre çekimlenmiş ve **fährt** şeklini almıştır. Ama sonda yer alırken önüne gene **ab** takısı eklenmiş, bu takıyla birlikte kullanılmıştır: **abfährt.**

Wir konnten dich nicht besuchen, weil der Autobus vor einer Stunde ankam.
Otobüs bir saat önce vardığı için seni ziyaret edemedik.

Burada ise fiiller **Imperfekt**tir. Yan cümleciğin **ankommen** şeklinde olan fiilinin **Imperfekt**te **kam** ... **an** olduğunu biliyoruz. Özne üçüncü şahıs olduğu için **kam** kelimesine hiçbir takı eklenmez ve bunu cümlenin sonuna önündeki takısıyla birlikte koyarız: **ankam.** Yani ayrılabilen fiilleri normal birer fiilmiş gibi düşünüyoruz.

Die Mutter geht um acht Uhr zu Bett, weil sie früh aufsteht.
Anne erken kalktığı için saat sekizde yatıyor.

Wir freuen uns sehr, weil unser Bruder heute aus Deutschland zurückkehrt.
Erkek kardeşimiz bugün Almanya'dan döndüğü için çok seviniyoruz.

Ich will eine andere Putzfrau finden, weil sie mein Zimmer nicht gut aufräumt.
Odamı iyi toplamadığı için başka bir temizlikçi kadın bulmak istiyorum.

Der Student kann die Tür nicht öffnen, weil er sich ausgezogen hat.
Öğrenci soyunduğu için kapıyı açamıyor.

Die Kinder freuen sich, weil ihr alter Lehrer zurückkommt.
Eski öğretmenleri geri geldiği için çocuklar seviniyorlar.

Das Zimmer wird kalt, weil wir das Fenster nicht zumachen.
Pencereyi kapatmadığımız için oda soğuk oluyor.

Yan cümlecikte **wollen, können, müssen,**... cinsinden bir yardımcı fiil varsa bunun özneye göre çekimlenmiş şekli en sonda, yan cümleciğin asıl fiilinden de sonra yer alır.

Er bleibt zu Hause, weil er einem Freund telefonieren muss.
Bir arkadaşa telefon etmeye mecbur olduğu için evde kalıyor.

Der Lehrer ruft Zeynep, weil sie immer schöne Geschichten erzählen kann.
Öğretmen daima güzel hikâyeler anlatabildiği için Zeynep'i çağırıyor.

Herr Braun hat keine Zeit, weil er nach einer Stunde abfahren will.
Bir saat sonra hareket etmek istediği için Bay Braun'un hiç vakti yok.

Die Jungen freuen sich, weil sie im Garten spielen dürfen.
Bahçede oynayabilecekleri için çocuklar seviniyorlar.

Weil ile yapılan yan cümlecik baş tarafa da gelebilir. Gene esas cümlecikle arasına bir virgül konur ve bu virgülden sonra hemen esas cümleciğin fiili yer alır. Böyle kısımları yer değiştirmiş bir cümle Türkçeye gene aynı şekilde çevrilir.

Weil ich krank war, kam ich nicht ins Büro.
Hasta olduğum için büroya gelmedim.

Weil der Sohn seinem Vater helfen musste, blieb er zu Hause.
Oğul babasına yardım etmeye mecbur olduğu için evde kaldı.

Bu yukarıdaki örneklerde yan cümlecik cümlenin başına gelmiş, esas cümleciğin fiilleri de **(kam, blieb)** hemen virgülden sonra yer almıştır.

Weil ich kein Geld habe, kann ich die Rechnung nicht bezahlen.
Param olmadığı için hesabı ödeyemem.

Weil die Mutter nicht zu Hause ist, ruft das Kind seine Freunde.
Anne evde olmadığı için çocuk arkadaşlarını çağırıyor.

Weil dieser Film mir sehr gefallen hat, habe ich ihn zweimal gesehen.
Bu film çok hoşuma gittiği için onu iki defa gördüm.

Yan cümleciği ister sonda, ister başta kullanabilirsiniz. Arada hiçbir fark yoktur.

Almancada aynı **weil**'ın yerini tutan bir kelime daha vardır. **Da** [da] şeklinde olan bu kelimenin «orada, o zaman» onlamına geldiğini biliyoruz, ama **weil**'ın yerini tuttuğu zaman bu anlamı taşımaz artık. Cümle içinde aynen **weil** gibi kullanılır ve Türkçeye aynı **weil** gibi çevrilir. Kısacası **weil** ile aralarında hiçbir fark yoktur. Yukarıda örnek olarak verilen bütün cümlelerde **weil** yerine **da** koyabilirsiniz. Tercümelerinizde **weil** veya **da**'yı kullanmakta serbestsiniz.

Ich werde jetzt etwas essen, da ich hungrig bin.
Aç olduğum için şimdi birşey(ler) yiyeceğim.

Aşağıda **weil** ile kurulan yan cümlecikleri yaparken dikkat edeceğimiz kuralları veriyoruz.

1 — Yan cümlecikte özneye göre çekimlenmiş fiil yan cümleciğin en sonunda yer alır.
weil ich in die Stadt FAHRE - şehre gittiğim için

2 — Yan cümlecik hiçbir zaman tek başına kullanılamaz. Yan cümlecik daima bir esas cümleciğin yanında bulunur.
Bir esas cümlecik ise tek başına bulunabilir.
Esas cümlecik: **Ich kann dich jetzt nicht besuchen.**
Şimdi seni ziyaret edemem.

3 — Yan ve esas cümleciklerin aralarında daima bir virgül vardır.
Ich kann dich jetzt nicht besuchen, weil ich in die Stadt fahre.
Şehre gittiğim için şimdi seni ziyaret edemem.

4 — **Perfekt** ve gelecek zamanda yardımcı fiil **(haben, sein, werden)** özneye göre çekimlenerek yan cümleciğin en sonunda, yan cümleciğin esas fiilinin arkasında yer alır. **Können, wollen,** .. cinsinden yardımcı fiiller de yan cümleciğin en sonunda bulunurlar.
Ich habe dich nicht besuchen können, weil ich in die Stadt gefahren BİN.
Şehre gittiğim için seni ziyaret edemedim.
Ich kann dich jetzt nicht besuchen, weil ich in die Stadt fahren WERDE.
Şehre gideceğim için şimdi seni ziyaret edemem.
Ich kann dich jetzt nicht besuchen, weil ich in die Stadt fahren WILL.
Şehre gitmek istediğim için şimdi seni ziyaret edemem.

5 — Yan cümlecikte ayrılabilen fiillerin takılarıyla esas fiiller ayrılmaz.
Die Kinder freuen sich, weil der Vater heute ZURÜCKKOMMT.
Baba bugün geri geldiği için çocuklar seviniyorlar.

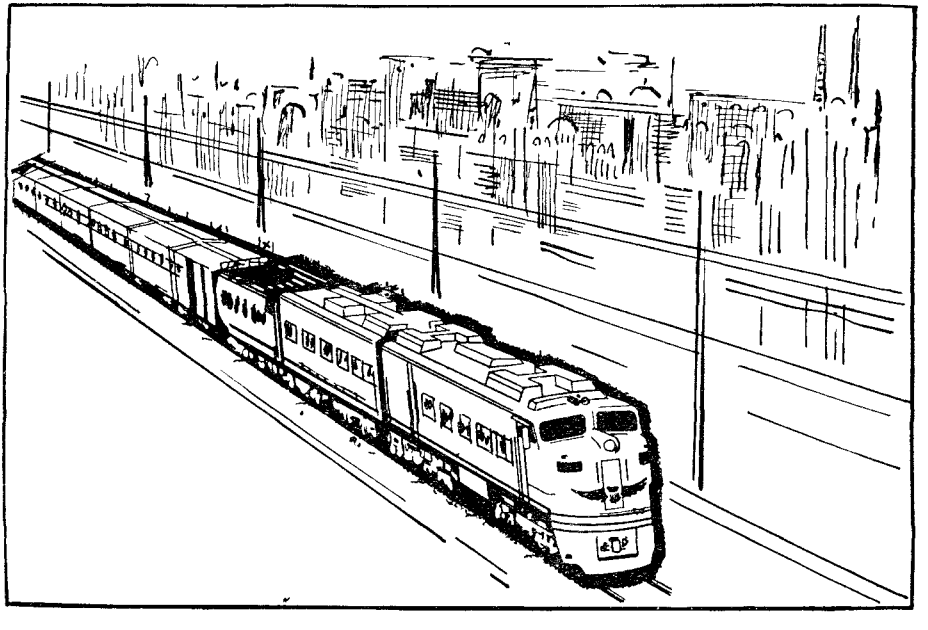
6 — Yan cümlecik önce de gelebilir. O zaman virgülden sonra esas cümleciğin fiili yer alır. Cümlenin Türkçe anlamında bir değişiklik olmaz.
Weil der Vater heute zurückkommt, freuen sich die Kinder.

7 — **Weil** yerine **da** kelimesi de kullanılabilir. Bütün bu kurallar aynen **da** için de geçerlidir.
Ich kann dich jetzt nicht besuchen, DA ich in die Stadt fahre.
Şehre gittiğim için şimdi seni ziyaret edemem.

FONO Correspondence Institute

86

LEHRSTÜCK SECHSUNDACHTZIG

Öğrenilecek kelimeler

die Ankunft,..e [ankunft]	varış	**da** [da]	için
		die Dunkelheit,en [dunkelhayt]	karanlık
der Ausländer,- [auslender]	yabancı, turist	**sich erkundigen** [zih erkundigen]	bılgı almak, sormak
die Buchhandlung,en [buhhandlung]	kıtapevı, kıtapçı		

falsch [falş]	yanlış	**modern** [modern]	modern
der Franzose,n [frantso:ze]	Fransız (erkek)	**der Park,e** [park]	park
		die Seide,n [zayde]	ipek
die Französin,nen [frantsö:zin]	Fransız (kadın)	**seiden** [zayden]	ipekli
		die Untergrund-	metro, yer altı
das Handtuch,..er [handtuh]	mendil	**bahn,en** [untergrundba:n]	treni
der Hauptbahnhof,..e [hauptba:nho:f]	ana istasyon, gar	**sich verspäten** [zih ferşpe:ten]	gecikmek, rötar yapmak
hin und her [hin und he:r]	oraya buraya	**weil** [vayl]	için
		die Wiese,n [vi:ze]	çayır
jemanden [yemanden]	birisini	**zusammenrufen** (*) [tsuzammenru:fen]	çağırıp toplamak, biraraya
leer [le:r]	boş	**rief ... zusammen,**	çağırmak
die Leute [loyte]	halk, kişi	**zusammengerufen** [ri:f tsuzammen]	
die Linie,n [linie]	çizgi, hat	[tsuzammengeru: fen]	

AÇIKLAMALAR

sich erkundigen

«birisine birşey sormak» anlamına gelir. **Nach** önekiyle kullanılır. Sorulan şeyi gösteren ismin önüne **nach** öneki getirilir ve isim e-haline konur.

Der Direktor erkundigte sich nach dem Namen des fleissigen Schülers.	Müdür çalışkan öğrencinin ismini sordu.
Der Ausländer hat sich nach dem Weg zum Hauptbahnhof erkundigt.	Yabancı ana ıstasyona (giden) yolu sordu.

Kendisine birşey sorulan kimseyi gösteren ismin önüne de **bei** öneki getirilir, ve isim gene e-haline sokulur.

Die Mutter hat sich bei dem Lehrer nach den Noten ihres Sohnes erkundigt.	Anne öğretmene oğlunun notlarını sordu.
Der Schüler erkundigt sich bei seinem Freund nach den neuen Hausaufgaben.	Öğrenci arkadaşına yeni ev ödevlerini soruyor.
Ich erkundige mich bei einem Zollbeamten nach der Zollstelle.	Gümrük memuruna gümrüğü soruyorum.

Türkçeye çevrilirken **nach** ve **bei** önekleri esas anlamlarını kaybederler.

— 3 —

Sich erkundigen, aynı zamanda «bilgi almak» anlamına da gelir. Bilgi alınan konuyu gösteren ismin önüne **über** getirilir. **Über** burada «hakkında» anlamındadır. Bilgi alınan kimseyi gösteren ismin önüneyse gene **bei** eklenir.

Der Lehrer hat sich über die neuen Schüler erkundigt.	Öğretmen yeni öğrenciler hakkında bilgi aldı.
Ich erkundige mich bei dem Ladenbesitzer über die Preise der Autos.	Dükkân sahibinden otomobillerin fiyatları hakkında bilgi alıyorum.
Herr Müller erkundigt sich im Bahnhof über die Züge nach Deutschland.	Bay Müiler istasyonda Almanya'ya (giden) trenler hakkında bilgi alıyor.
Der Bauer erkundigt sich über die neuen Traktoren.	Çiftçi yeni traktörler hakkında bilgi alıyor.

hin und her

«Oraya buraya, bir aşağı bir yukarı» gibi anlamlara gelir.

Die kleinen Katzen laufen im Zimmer hin und her.	Küçük kediler odada oraya buraya koşuyorlar (koşuşuyorlar).
Wir konnten jene Strasse nicht finden und fuhren mit unserem Auto hin und her.	O caddeyi bulamadık ve otomobilimizle oraya buraya gittik.
Die Vögel fliegen hin und her.	Kuşlar oraya buraya uçuyorlar.

sich verspäten

«Gecikmek, rötar yapmak» anlamlarına gelir.

Weil der Unterricht sehr lange dauerte, verspäteten wir uns.	Ders çok uzun sürdüğü için geciktik.
Der Zug hat sich zehn Minuten verspätet.	Tren on dakika rötar yaptı.
Habe ich mich viel verspätet?	Çok mu geciktim? (geç kaldım)
Das Schiff hat sich nicht verspätet.	Gemi rötar yapmadı.
Es ist sieben Uhr. Warum habt ihr euch so verspätet?	Saat yedi. Niçin böyle geciktiniz?

der Franzose,n isminin çoğulda sonuna «**n**» aldığını ve artikelinin **der** olduğunu görüyorsunuz. Onun için bu özel bir durum gösteren bir isimdir. İsmin hallerine sokulurken sonuna hep bir **n** eklenir. Aynı şekilde **der Deutsche,n; der Türke,n** isimleri de sonlarına bir **n** alırlar.

Ich kennen diesen Franzosen nicht.	Bu Fransızı tanımıyorum.
Ich habe meine Fahrkarte einem Deutschen verkauft.	Biletimi bir Almana sattım.
Ahmet ist der Sohn eines Türken.	Ahmet bir Türkün oğludur.
Der Sohn dieses Deutschen ist in meiner Klasse.	Bu Almanın oğlu benim sınıfımdadır

Okuduğumuz **metinde geçen yer isimler**ini okunuşlarıyla veriyoruz:

Jardin du Luxembourg [jarden dü lüksemburg]	Lüksemburg bahçesi (Paris'te bir park)
Galeries Lafayette [galeri lafayet]	Paris'te bir mağaza
Place de la Nation [plâs dö lâ nasyon]	Paris'te bir meydan
Gare St. Lazare [gar sen lazar]	St. Lazare istasyonu (Paris'te)
Frankfurt [frankfurt]	Frankfurt (Almanya'da bir şehir)
Der Hauptbahnhof Frankfurt [der hauptba:nho:f frankfurt]	Frankfurt istasyonu
Die Fürstenberger Strasse [di: fürstenberger ştrasse]	Frankfurt'ta bir cadde

zusammenrufen ayrılabilen ve düzensiz bir fiildir. İki şekli de altında verilmiştir.

ANKUNFT IN DEUTSCHLAND

Ahmet, Zeynep und die Müllers blieben in Paris noch einen Tag. Die Stadt gefiel ihnen sehr. Herr Müller musste in Paris einige weitere Geschäfte erledigen, und Zeynep wollte den Louvre noch einmal besichtigen.

Herr Müller rief alle zusammen und sagte: «Wir müssen zuerst nach Montparnasse fahren und wollen dann einkaufen gehen. Aber ihr könnt alle ins Museum gehen, und um fünf Uhr treffen wir uns dann im Jardin du Luxembourg. Ahmet kennt schon die Untergrundbahn sehr gut. So könnt ihr allein fahren. Vielleicht stosst ihr auf einige Schwierigkeiten, aber ihr werdet immer einen Deutsch sprechenden Franzosen finden.»

Herr und Frau Müller besuchten einige Bekannten in Montparnasse und gingen in Galeries Lafayette einkaufen. Sie verbrachten in diesem grossen Laden zwei Stunden. Frau Müller kaufte zwei Hüte und einige seidenen Kleider, und Herr Müller kaufte einige Krawatten und Handtücher. Sie waren sehr müde, aber Frau Müller wollte am Ufer der Seine einen Spaziergang machen. Sie kauften einige Gemälden und Bücher in einer Buchhandlung an der Seine. Dann sassen sie in einem kleinen Café und gingen zum Jardin du Luxembourg. Die Kinder waren noch nicht da. So setzten sie sich auf eine Bank und lasen ihre Bücher. Nach einer Stunde kamen die Kinder. Sie waren auch sehr müde.

«Ihr habt euch etwas verspätet,» sagte Frau Müller. «Es ist fast sechs Uhr.»

«Wir haben den Weg verloren,» sagte Inge. Alle lachten. «Wir wollten mit der Untergrundbahn kommen, aber wir haben eine falsche Linie genommen und fuhren zwei Stunden hin und her, um hierher zu kommen.»

«Warum habt ihr nicht jemanden gefragt?» erkundigte sich Herr Müller.

«Ach, wir haben sieben oder acht Leute gefragt,» erwiderte Zeynep. «Fünf von ihnen waren Ausländer wie wir, und die anderen sprachen

nicht Deutsch. Schliesslich fanden wir eine Deutsch sprechende Französin. Wir fragten sie nach dem Weg zum Jardin du Luxembourg, aber sie sagte: 'Könnt ihr mir bitte den Weg nach Place de la Nation zeigen?' und wir alle lachten.»

Sie assen in einem Restaurant im Park zu Abend. Sie kehrten sehr müde ins Hotel und gingen schnell zu Bett.

Am nächsten Morgen nahmen sie um zehn Uhr ein Taxi und fuhren zum Bahnhof Gare St. Lazare. Der Zug nach Frankfurt fuhr in einer halben Stunde ab. Die Müllers wohnten in Frankfurt. Ihr Wohnung war in der Fürstenberger Strasse. Auf der ganzen Fahrt sahen sie immer Wiesen und Wälder, und die Städte waren sehr modern und sauber.

Der Zug kam in der Dunkelheit im Hauptbahnhof Frankfurt an. Dieser war so gross wie Gare St. Lazare. Sie nahmen ein Taxi vor dem Bahnhof und fuhren nach Hause.

ALMANYA'YA VARIŞ

Ahmet, Zeynep ve Müllerler Paris'te bir gün daha kaldılar. Şehir çok hoşlarına gitti. Bay Müller Paris'te birkaç başka iş daha halletmek zorundaydı ve Zeynep Luvr'u bir kere daha gezmek istiyordu.

Bay Müller hepsini bir araya çağırdı ve: «Biz önce Montparnasse'a gitmek zorundayız ve sonra alışverişe çıkmak istiyoruz. Ama siz hepiniz müzeye gidebilirsiniz ve saat beşte sonra Jardin du Luxembourg'da buluşuruz. Ahmet artık yer altı trenini (metroyu) çok iyi tanıyor Böylece yalnız gidebilirsiniz. Belki birkaç güçlükle karşılaşırsınız, ama daima Almanca konuşan bir Fransız bulacaksınız,» dedi.

Bay ve Bayan Müller Montparnasse'da birkaç tanıdığı ziyaret ettiler ve Galeries Lafayette de alışverişe gittiler. Bu büyük dükkânda iki saat geçirdiler. Bayan Müller iki şapka ve birkaç ipekli elbise satın aldı ve Bay Müller birkaç kravat ve mendil satın aldı. Çok yorgundular, ama Bayan Müller Seine kıyısında bir gezinti yapmak istiyordu. Seine kıyısında bir kitapçıdan birkaç tablo ve kitap satın aldılar. Sonra küçük bir kafe'de oturdular ve Jardin du Luxembourg'a gittiler. Çocuklar daha orada değillerdi. Böylece (onun için) bir sıraya oturdular ve kitaplarını okudular. Bir saat sonra çocuklar geldiler. Onlar da çok yorgundu.

«Biraz geciktiniz,» dedi Bayan Müller. «Saat hemen hemen altı.»

«Yolu kaybettik,» dedi Inge. Hepsi güldüler. «Metroyla gelmek istiyorduk, ama yanlış bir hat aldık ve buraya gelmek için bir saat oraya buraya gidip durduk.»

«Niçin birisine sormadınız?» diye sordu Bay Müller.

«Ah, yedi veya sekiz kişiye sorduk,» diye cevap verdi Zeynep. Onlardan beşi bizim gibi yabancıydı ve diğerleri de Almanca konuşmuyordu. Nihayet Almanca konuşan bir Fransız hanım bulduk. Ona Jardin du Luxembourg yolunu sorduk, ama o: 'Bana Place de la Nation'a (giden) yolu gösterebilir misiniz lütfen?' dedi ve biz hepimiz güldük.»

Parktaki bir lokantada akşam yemeğini yediler. Çok yorgun otele döndüler ve hemen yatağa gittiler.

Ertesi sabah saat onda bir taksi aldılar ve Gare St. Lazare istasyonuna gittiler. Frankfurt treni bir saat içinde kalkıyordu. Müllerler Frankfurt'ta oturuyorlardı. Evleri Fürstenberger Caddesindeydi. Bütün yolculuk boyunca hep çayırlar ve ormanlar gördüler ve şehirler çok modern ve temizdiler.

Tren karanlıkta Frankfurt istasyonuna vardı. Bu Gare St. Lazare kadar büyüktü. İstasyonun önünde bir taksi aldılar ve eve gittiler.

Burada **weil** ile yapılan cümleler için bir kalıp veriyoruz.

a. Yan cümlecik sonda yer alıyor.

esas cümlecik				yan cümlecik			
özne	fiil	diğer kelimeler		**weil, da**	özne	diğer kelimeler	fiil
Ich	**gehe**	**nach Hause**	,	**da**	**ich**	**hungrig**	**bin.**
Mein Vater	**kauft**	**dieses Auto nicht**	,	**weil**	**er**	**kein Geld**	**hat.**
Ihr Sohn	**bleibt**	**zu Hause**	,	**da**	**er**	**sehr krank**	**ist.**
Der Lehrer	**liebt**	**Ahmet sehr**	,	**weil**	**er**	**viel**	**arbeitet.**
Die Mutter	**freut**	**sich sehr**	,	**da**	**der Sohn**	**ihr Blumen**	**kaufen will.**
Wir	**gehen**	**früh zu Bett**	,	**weil**	**wir**	**früh**	**aufstehen.**

b. Yan cümlecik başta yer alıyor.

yan cümlecik					esas cümlecik		
weil, da	özne	diğer kelimeler	fiil		fiil	özne	diğer kelimeler
Weil	**du**	**fleissig**	**bist**	,	**schenke**	**ich**	**dir dieses Buch.**
Da	**mein Vater**	**nicht hier**	**ist**	,	**können**	**wir**	**nicht kommen.**
Weil	**das Schiff**	**sich**	**verspätet**	,	**ärgern sich**	**die Passagiere.**	
Da	**der Mann**	**sein Haus**	**verkauft**	,	**gehen**	**er**	**ein neues Auto.**
Weil	**der Film**	**sehr schön**	**ist**	,	**kauft**	**wir**	**ins Kino.**
Da	**der Direktor**	**keine Zeit**	**hat**	,	**können**	**die Schüler**	**mit ihm nicht sprechen.**

TEST 43

A

Boş bırakılan yerlere **weil, um, ohne, sondern, aber, denn** koyunuz.

1 — Meine Schwester kauft kein Buch, ... ein Heft. 2 — Der Lehrer erzählt eine interessante Geschichte, ... die Schüler hören nicht zu. 3 — Der Bauer geht in die Stadt, ... neue Kleider zu kaufen. 4 — Ich antworte dem Lehrer, ... in mein Heft zu schauen. 5 — Der Junge geht nach Hause, ... er seine Mappe dort gelassen hat. 6 — Wir fahren nach Ankara, ... wir einen Freund sehen wollen .7 — Sie können jetzt mit ihm nicht sprechen, ... er ist nicht zu Hause. 8 — Er arbeitet jeden Tag in seinem Büro, ... heute kommt er vielleicht etwas früh nach Hause. 9 — Ich fahre nicht mit einem Schiff, ... mit einem Autobus. 10 — Das kleine Kind trinkt Bier, ... seinen Vater zu fragen. 11 — Der Ausländer besichtigt das Museum noch einmal, ... die Gemälden ihm sehr gefallen. 12 — Die Gemälden gefallen ihm sehr, ... die Bücher gefallen ihm nicht. 13 — Ich darf nicht rauchen, ... ich bin etwas krank. 14 — Du musst einige Minuten warten, ... ich muss einen Brief schreiben. 15 — Der Vater geht ins Nachbardorf, ... er sich ein Pferd ansehen wird.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Der Arzt hat sich nach dem Namen des kranken Mannes erkundigt.	A — Çocuklar güçlüklerle karşılaştıkları için biraz geciktiler.
2 — Wir wohnen in einem Dorf, weil mein Vater ein Bauer ist.	B — Annem Fransa'da olduğu için erkek kardeşimin yanında kalmaya mecburum.
3 — Da der Student nicht viel Geld hat, isst er zu Hause.	C — Bey en son mecmualar hakkında bilgi alıyor.
4 — Weil mein Bruder in Frankreich ist, muss ich bei meiner Mutter bleiben.	D — Almanya'da çok tanıdığı olduğu için Almanya'ya gidiyor.
5 — Dieser Deutsche und diese Französin sind meine besten Freunde.	E — Doktor hasta adamın ismini sordu.
6 — Da sie in Deutschland viele Bekannten haben, fahren sie nach Deutschland.	F — Erkek kardeşim Fransa'da olduğu için annemin yanında kalmaya mecburum.
7 — Die Kinder haben sich etwas verspätet, weil sie auf Schwierigkeiten gestossen haben.	G — Babam bir çiftçi olduğu için bir köyde oturuyoruz.
	H — Bu Alman ve bu Fransız (hanım) benim en iyi arkadaşlarımdır.

8 — **Der Herr erkundigt sich über die letzten Illustrierten.**

İ — Almanya'da çok tanıdıkları olduğu için Almanya'ya gidiyorlar.

K — Öğrencinin çok parası olmadığı için evde yemek yiyor.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Çocuk aç olmadığı için yemek yemiyor.	A — **Das Mädchen ging einkaufen, um einige Geschenke kaufen zu können.**
2 — Kedi hasta olduğu için oraya buraya koşuyordu.	B — **Der Schüler sah die Tafel nicht gut, weil er hinten sass.**
3 — Kadın giyindiği için kapıyı açamadı.	C — **Weil wir keinen Traktor kaufen können, haben wir vier Pferde.**
4 — Hava çok sıcak olduğu için pencereleri açtık.	D — **Das Kind isst nicht, weil es nicht hungrig ist.**
5 — Öğrenci arkada oturduğu için tahtayı iyi göremiyordu.	E — **Die Frau kann die Tür nicht öffnen, weil sie sich anzieht.**
6 — Kız birkaç hediye alabilmek için alışverişe çıktı.	F — **Weil sie sich anzog, konnte die Frau die Tür nicht öffnen.**
7 — Çiftlikte yeni traktörler hakkında bilgi aldım.	G — **Die Katze lief hin und her, um krank zu sein.**
8— Traktör satın alamayacağımız için dört tane atımız var.	H — **Der Schüler konnte die Tafel nicht gut sehen, weil er hinten sass.**
	İ — **Ich habe mich in dem Bauernhof über die neuen Traktoren erkundigt.**
	K — **Wir haben die Fenster geöffnet, weil das Wetter sehr warm ist.**
	L — **Die Katze lief hin und her, weil sie krank war.**

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Çiftçi yeni inekler hakkında bilgi almak için şehre gitti.

2 — Ali babasını ziyaret etmek için Ankara'ya gitmek istiyor.

Test 42'nin yapılmış şekli

A. 1 — lange, in 2 — hat, en 3 — als 4 — e, en 5 — um, en 6 — um, die, en 7 — ohne, e, en 8 — e, zu, en 9 — hat 10 — bist

B. 1 — D 2 — G 3 — L 4 — F 5 — B 6 — A 7 — K 8 — İ

C. 1 — E 2 — K 3 — M 4 — C 5 — B 6 — İ 7 — L 8 — F

F. 1 — Ich gehe in die Stadt, um einen Anzug machen zu lassen.
2 — Der Schüler antwortet dem Lehrer, ohne aufzustehen.

87

LEHRSTÜCK SIEBENUNDACHTZIG

PLUSQUAMPERFEKT

Plusquamperfekt [pluskvamperfekt] geçmiş zamanı gösteren bir kiptir. Türkçede en iyi mişli geçmiş zamanla karşılanır. Yapılışı çok kolaydır. Gene **haben** ve **sein** yardımcı fiillerinin yardımıyla teşkil edilir, yalnız bu defa bu yardımcı fiillerin **Imperfekt**leri alınır.

Önce **haben** ve **sein**'ın **Imperfekt**lerini kısaca tekrarlayalım.

haben	sein
ich hatte	**ich war**
du hattest	**du warst**
er, sie, es hatte	**er, sie, es war**
wir hatten	**wir waren**
ihr hattet	**ihr wart**
sie hatten	**sie waren**
Sie hatten	**Sie waren**

Bildiğiniz gibi **haben** ve **sein** yardımcı fiil olarak kullanıldıkları zaman asıl anlamlarını kaybederler.

Plusquamperfektin yapılışı aynı **Perfekt** gibidir. **Partizip Perfekt** cümlenin en sonunda yer alır, cümlenin fiilinin bulunması gereken ikinci yere de **haben** veya **sein**'ın **Imperfekt**inin özneye göre çekimlenmiş bir şekli gelir.

Örneğin, **Wir machen eine grosse Reise.** cümlesini **Plusquamperfekt** yapalım. **Machen** fiilinin düzenli bir fiil olduğunu ve **Partizip Perfekt**inin **gemacht** şeklinde yapıldığını biliyoruz. Şu halde **Plusquamperfekti** şöyle olur:

Wir hatten eine grosse Reise gemacht.
Büyük bir seyahat yapmıştık.

Görüldüğü gibi **haben** yardımcı fiili **Imperfekt** yapılmış, ve özneye göre çekimlenerek ikinci yere getirilmiştir. **Partizip Perfekt** ise en sonda yer almaktadır.

Şimdi daha başka örnekler görelim. Her cümlenin üstte şimdiki zamanı, altta da **Plusquamperfekti** verilmiştir.

Der Bauer hat einen guten Hund.	Çiftçinin iyi bir köpeği var.
Der Bauer hatte einen guten Hund gehabt.	Çiftçinin iyi bir köpeği varmış.
Mit diesem alten Autobus fahre ich nicht.	Bu eski otobüsle gitmiyorum.
Mit diesem alten Autobus war ich nicht gefahren.	Bu eski otobüsle gitmemiştim.
Der Mann meiner ältesten Schwester ist ein berühmter Arzt.	En yaşlı (büyük) kız kardeşimin kocası meşhur bir doktordur.
Der Mann meiner ältesten Schwester war ein berühmter Arzt gewesen.	En yaşlı kız kardeşimin kocası meşhur bir doktormuş.
Wann kommen die Kinder in Frankfurt an?	Çocuklar ne zaman Frankfurt'a varıyorlar?
Wann waren die Kinder in Frankfurt angekommen?	Çocuklar ne zaman Frankfurt'a varmışlardı?
Fährt der Zug in einer Stunde ab?	Tren bir saat içinde hareket ediyor mu?
War der Zug in einer Stunde abgefahren?	Tren bir saat içinde hareket etmiş miydi?
Meine Mutter steht sehr früh auf.	Annem çok erken kalkıyor.
Meine Mutter war sehr früh aufgestanden.	Annem çok erken kalkmıştı.

— 3 —

Yukarıdaki örnekleri iyice inceleyiniz. **Plusquamperfekt**in yapılışının çok kolay olduğunu göreceksiniz.

Wegen des schlechten Wetters waren die Schiffe im Hafen geblieben.
Kötü havadan dolayı gemiler limanda kalmışlardı.

Trotz des schlechten Wetters hatten wir einen Ausflug gemacht.
Kötü havaya rağmen bir gezinti yapmıştık.

Während der Reise haben die Kinder viele Bücher gelesen.
Seyahat sırasında çocuklar birçok kitap okumuşlardı.

Der Junge hatte seiner Mutter statt Blumen einen Hut geschenkt.
Çocuk annesine çiçek yerine bir şapka hediye etmişti.

Während des Essens hatte der Vater nicht geraucht.
Yemek esnasında baba sigara içmemişti.

Ein reicher Kaufmann hatte einmal eine lange Reise gemacht.
Zengin bir tüccar bir kere uzun bir seyahat yapmıştı .

Er war in einer kleinen Stadt ausgestiegen.
Küçük bir şehirde inmişti.

Der Kaufmann hatte dort einen alten Freund besucht.
Tüccar orada eski bir arkadaşı ziyaret etmişti.

Peter hatte den Kaufmann auf der Strasse gesehen.
Peter tüccarı caddede görmüştü.

Der Bauer hatte in der Stadt viele Menschen gesehen.
Çiftçi şehirde birçok insan görmüştü.

Er hatte mir ein Bild seines Vetters geschenkt.
Bana kuzeninin bir resmini hediye etmişti.

In den Kinos der Stadt waren die Filme nicht gut gewesen.
Şehrin sinemalarında filimler iyi değilmiş.

Der Lehrer hatte den Namen des Schülers nicht verstanden.
Öğretmen öğrencinin adını anlamamıştı.

Ayrılabilen fiillerin ve **können, müssen, dürfen,...** cinsinden yardımcı fiillerin **Plusquamperfekt**teki kullanılışları aynı **Perfekt**teki gibidir. Bu bakımdan bu yeni öğrendiğimiz kipi iyice bilmeniz için **Perfekt**i kusursuz bir şekilde anlamış olmanız gerekir. **Perfekt**le aralarındaki tek fark **haben** ve **sein** yardımcı fiillerinin **Perfekt**te şimdiki zaman halinde, **Plusquamperfekt**te ise **Imperfekt** halinde bulunmasıdır.

Ich hatte gestern nicht in die Schule gehen können.
Dün okula gidememiştim.

Die Kinder hatten in dem Garten spielen dürfen.
Çocuklar bahçede oynayabilmişlerdi.

Wegen des schlechten Wetters hatten wir den ganzen Tag zu Hause bleiben müssen.
Kötü hava yüzünden bütün gün evde kalmaya mecbur olmuştuk.

Wir hatten in Frankfurt auch unseren alten Lehrer besuchen wollen.
Frankfurt'ta eski öğretmenimizi de ziyaret etmek istemiştik.

Mein Sohn hatte mir nicht helfen können.
Oğlum bana yardım edememişti.

Die Touristen hatten in die berühmte Moschee gehen wollen.
Turistler meşhur camiye gitmek istemişlerdi.

Der Direktor hatte ein Taxi kommen lassen.
Müdür bir taksi getirtmişti.

Der Arzt hatte dem kranken Mann nicht mehr helfen können.
Doktor hasta adama daha fazla yardım edememişti.

Sie hatten in der Untergrundbahn eine Französin fragen müssen.
Yeraltı treninde bir Fransız hanıma sormak mecburiyetinde kalmışlardı.

Die Französin hatte ihnen helfen wollen, aber sie hatte nicht helfen können.
Fransız hanım onlara yardım etmek istemişti, ama o yardım edememişti.

Sie hatten mit einem Schiff nach Marseilles fahren müssen.
Bir gemiyle Marsilya'ya gitmek mecburiyetinde kalmışlardı.

Yukarıda **können, müssen, wollen,...** cinsinden yardımcı fiillerle yapılmış **Plusquamperfekt** halinde bulunan cümleler verdik. Görüldüğü gibi bunlar **Perfekte** çok benzemektedirler.

Nasıl Türkçede miş'li geçmiş zaman diğerlerine nazaran az kullanılan bir kipse **Plusquamperfekt** de Almancada az kullanılan bir kiptir. Yalnız bazı muhakkak kullanılmasını gerektiren durumlar vardır.

Aynı zamanda meydana gelmemiş iki olaydan söz ederken iki ayrı zaman kullanılacağı malûmdur .Türkçede o kadar önemli olmayan bu hususa Almancada çok dikkat etmek gerekir.

Olaylardan önce meydana geleni bir geçmiş zaman kipiyle belirtilir. Bu kip Almancada **Perfekt** veya **Plusquamperfekttir**. Daha sonra meydana gelen olay ise şimdiki zaman veya **Imperfekt** ile belirtilir. Yalnız bu zamanları keyfi seçemeyiz.

Eğer önce meydana gelmiş olan olay **Perfekt** kullanılarak anlatılmışsa, bundan sonra meydana gelen muhakkak Şimdiki Zaman kullanılarak anlatılır. Ama önce meydana gelen olay **Plusquamperfekt** ile belirtilmişse sonra meydana gelen olay **Imperfekt** kullanılarak anlatılır.

Şimdi örnekler görelim.

I	II
1. **Er kann nicht ins Kino gehen;** Sinemaya gidemez;	**sein Vater hat ihm kein Geld geschickt.** babası ona para göndermedi.
2. **Er konnte nicht ins Kino gehen;** Sinemaya gidemedi;	**sein Vater hatte ihm kein Geld geschickt.** babası ona para göndermemişti.
3. **Ich gehe um 8 Uhr zu Bett,** Saat sekizde yatağa gidiyorum,	**denn ich bin sehr früh aufgestanden.** çünkü çok erken kalktım.
4. **Ich ging um 8 Uhr zu Bett,** Saat sekizde yatağa gittim,	**denn ich war sehr früh aufgestanden.** çünkü çok erken kalkmıştım.

Yukarıdaki örneklerde II numaralı bölümde belirtilen olaylar I numaralı bölümde belirtilenlerden daha önce yapılmışlar, meydana gelmişlerdir. I numaralı bölümde 1 ve 3 numaralı cümleler şimdiki zamandadır, onun için II numaralı bölümdeki bunlara bağlı kısımlarda **Perfekt** kullanılmıştır. 2 ve 4 numaralı cümleler **Imperfekt** halindedir, II numaralı bölümün bunlara bağlı kısımlarında onun için **Plusquamperfekt** kullanılmıştır.

Yukarıda söylediklerimizi kısaca şöyle özetleyebiliriz: sonra yapılan işleri gösteren I numaralı bölümde şimdiki zaman ve **Imperfekt** kullanılmış, bunların karşılığında II numaralı önce yapılan işleri gösteren bölümde de **Perfekt** ve **Plusquamperfekt** yer almıştır.

Sonra yapılan işi gösteren kısımda şimdiki zaman ve **Imperfekt** kullanılabileceğini belirtmiştik. Burada **Perfekt**i de kullanabiliriz. O zaman önce yapılan işi gösteren kısımda **Plusquamperfekt** yer alır.

Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Ich schrieb am Nachmittag einen Brief; vorher hatte ich meine Aufgaben gemacht.
Öğleden sonra bir mektup yazdım; daha önce ödevlerimi yapmıştım.

Mein Onkel fuhr nach München; vorher hatte er im Hotel ein Zimmer gemietet.
Amcam Münih'e gitti; daha önce otelde bir oda kiralamıştı.

Mein Freund ist gestern zurückgekommen; er war im Sommer in Italien gewesen.
Arkadaşım dün geri geldi; yazın İtalya'daydı.

Endlich findet mein Vater sein Buch; er hat es den ganzen Tag gesucht.
Nihayet babam kitabını buluyor; onu bütün gün aradı.

Heute bin ich müde, denn ich bin gestern etwas spät ins Bett gegangen.
Bugün yorgunum, çünkü dün biraz geç yatağa gittim.

Die Kinder freuen sich, denn ihr Vater ist gekommen.
Çocuklar seviniyorlar, çünkü babaları geldi.

Meine Schuhe waren sauber, denn meine Putzfrau hatte sie gereinigt.
Ayakkabılarım temizdi, çünkü temizlikçi kadınım onları temizlemişti.

Ich ging in die Schule, denn mein Lehrer hatte mich gerufen.
Okula gittim, çünkü öğretmenim beni çağırmıştı.

Der Junge ist nicht ins Kino gegangen, denn er hatte den Film vorher gesehen.
Çocuk sinemaya gitmedi, çünkü filmi daha önce görmüştü.

Das Mädchen kann mit ihren Freundinnen spielen, denn sie hat ihre Aufgaben gemacht.
Kız kız arkadaşlarıyla oynayabilir, çünkü ev ödevlerini yaptı.

Die Mutter konnte die Mappe nicht finden, denn ihr Sohn hatte sie unter das Bett gelegt.
Anne çantayı bulamadı, çünkü oğlu onu yatağın altına koymuştu.

Die Kinder haben sich etwas verspätet, denn sie hatten den Weg verloren.
Çocuklar biraz geciktiler, çünkü yolu kaybetmişlerdi.

Die Frau freut sich sehr, denn ihre Tochter hat ihr Blumen geschenkt.
Kadın çok seviniyor, çünkü kızı ona çiçekler hediye etti.

Wir bleiben nicht in Frankreich, denn letztes Jahr sind wir dort gewesen.
Fransa'da kalmıyoruz; çünkü geçen sene oradaydık.

Der Bauer konnte diesen Traktor nicht kaufen, denn er hatte kein Geld gehabt.
Çiftçi bu traktörü alamadı, çünkü parası yoktu (yokmuş).

Jetzt wohnen wir bei unserem Onkel; vorher sind wir in einem Hotel geblieben.
Şimdi amcamızın yanında oturuyoruz; daha önce bir otelde kaldık.

Hasan Bey kaufte zwei neue Traktoren, denn er hatte seine Pferde verkauft.
Hasan Bey iki tane traktör satın aldı, çünkü atlarını satmıştı.

Der Arzt konnte sein Auto nicht finden, denn sein Sohn war damit in die Stadt gefahren.
Doktor otomobilini bulamadı, çünkü oğlu onunla şehre gitmişti.

Unser Autobus war sehr alt; wir hatten ihn vor zehn Jahren gekauft.
Otobüsümüz çok eskiydi; onu on yıl önce satın almıştık.

Önce meydana gelen olayla sonra meydana gelen olay arasındaki zaman farkı Türkçede Almancadaki kadar önemli değildir. Bu bakımdan bu konunun anlaşılması biraz güç olabilir. Yukarıdaki örnekleri ve açıklamaları iyice incelemeniz çok yararlı olur.

Aşağıda **Plusquamperfektin** kullanılışını gösteren bir kalıp veriyoruz:

özne	**haben, sein'in Imperfekti**	diğer kelimeler	**Partizip Perf.**
Ich	**war**	**in Italien drei Jahre**	**geblieben.**
Der Junge	**hatte**	**hier auf diesem Stuhl**	**gesessen.**
Mein Vater	**hatte**	**mir dieses Buch**	**gegeben.**
Du	**warst**	**gestern in die Stadt**	**gefahren.**
Wir	**hatten**	**unsere Hände nicht**	**gewaschen.**
Das Kind	**war**	**in die Schule**	**gegangen.**

Bır cümlede ayrı ayrı zamanlarda meydana gelmiş iki olaydan söz ediliyorsa bu olaylar ayrı ayrı kipler kullanılarak belirtilir. Kipler keyfi olarak seçilmez. Aşağıdaki sıra izlenmelidir:

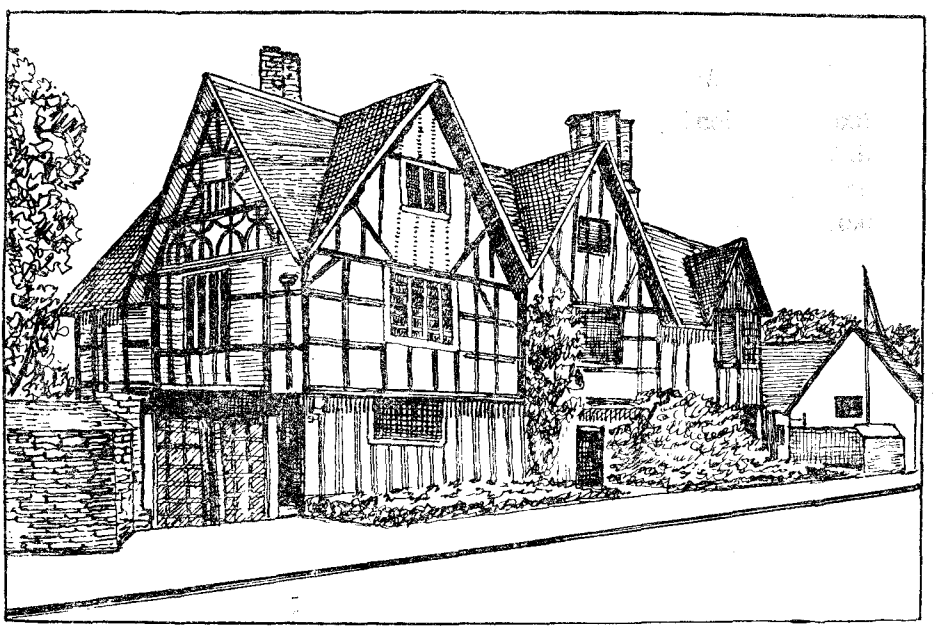
Cümledeki sonra meydana gelmiş olay		önce meydana gelmiş olay	
şimdiki zaman	ise	**Perfekt**	olur.
Imperfekt / **Perfekt**	ise	**P'usquamperfekt**	olur.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

88

LEHRSTÜCK ACHTUNDACHTZIG

Öğrenilecek kelimeler

abbrechen (*) [abbrehen]	kırmak, koparmak, ara vermek	**aufführen** (*) [auffü:ren]	temsil etmek
brach...ab, [brah ab]		**die Aufgabe,n** [aufga:be]	ödev
abgebrochen [abgebrohen]		**aufmerksam** [aufmerkza:m]	dikkatli, dikkatle

angesehen [angeze:en] hatırı sayılır
behalten [behalten] tutmak, muhafaza etmek,
behielt, behalten [behi:lt]
böse [bö:ze] kötü, fena
damals [da:mals] eskiden, o zamanlar
der Dichter,- [dihter] şair, yazar, edib
das Ding,e [ding] şey
einzig [ayntsig] tek, bir tek
das Erdbeben,- [erdbe: ben] zelzele
die Erde,n [erde] dünya, toprak, yer
sich ereignen [eraygnen] vukua gelmek
erfinden [erfinden] icat etmek,
erfand, erfunden bulmak,
[erfand] [erfunden] uydurmak
erlauben [erlauben] izin vermek
ernst [ernst] ciddi
fertig [fertih] tamam, hazır
furchtbar [furhtba:r] korkunç
das Gedächtnis,se [gedehtnis] hafıza, akıl
das Geburtshaus,..er [geburtshaus] doğduğu ev
das Gedicht,e [gediht] şiir
der Gedichtband,..e [gedihtband] şiir kitabı
Gott [got] Allah
die Kindheit,en [kindhayt] çocukluk
das Kinderbuch,..er [kinderbuh] çocuk kitabı
das Kostüm,e [kostüm] kostüm
die Langeweile [langevayle] can sıkıntısı
das Märchen,- [merhen] masal
mitten [mitten] ortasında
öffentlich [öffentlih] resmi
die Puppenbühne,n [puppenbü:ne] kukla sahnesi
das Puppenspiel,e [puppenşpi:l] kukla oyunu, temsili
schrecklich [şreklih] korkunç, feci
selbstgemacht [zelbstgemaht] kendinin yaptığı
der Staatsminister,- [şta:tsminister] bakan
das Stadttheater,- [ştatteater] şehir tiyatrosu
stehenbleiben (*) [şte:enblayben] ayakta kalmak, olduğu
blieb...stehen, stehengeblieben [bli:b şte:en] [şte:engebli:ben] yerde kalmak
sterben [şterben] ölmek
starb, ist gestorben [ştarb] [geştorben]
streng [ştreng] sıkı, sert
das Theater, [teater] tiyatro
der Tod, [to:d] ölüm
die Tragödie,n [tragödie] trajedi
das Unglück,e [unglük] kaza, facia
vollenden [follenden] bitirmek, tamamlamak
sich vorstellen (*) [forştellen] tahayyül etmek
die Vorstellung, en [forştellung] temsil
die Wange,n [vange] yanak
der Weltkrieg,e [veltkri:g] dünya savaşı
das Werk,e [verk] eser
wichtig [vihtig] önemli
zerstört [tserştö:rt] tahrip edilmiş

— 3 —

AÇIKLAMALAR

es gibt

Almancada çok kullanılan bir deyimdir. Türkçeye «var» diye çevrilir. **Haben** fiili ile yapılan cümleleri de «var» şeklinde Türkçeye çeviriyorduk. Ama **haben** ile **es gibt** arasında önemli bir fark vardır. **Haben** ile yapılan cümlelerde varolan şeyin bir şahsa ait olduğu belirtilir, zaten **haben**'in «sahip olmak» anlamına geldiğini ve bu şekilde de çevrilebileceğini biliyorsunuz. Örneğin, «Benim bir bisikletim var. Amcamın büyük bir çiftliği var. Komşumuzun azgın bir köpeği var.» gibi cümleler hep **haben** kullanarak Almancaya çevrilir, varolan şeyler (bisiklet, çiftlik, köpek) hep bir şahsa aittir. **Es gibt** de ise durum böyle değildir. Varolan şey bir şahsa ait değildir. Örneğin, «Masanın üstünde bir kalem var. Sepette elmalar var. Bahçede köpekler var.» gibi cümlelerde var olan şeyler (kalem, elmalar, köpekler) birisine ait değildir, sadece bir yerde bulundukları, durdukları belirtilmektedir. İşte **es gibt** böyle hallerde kullanılır. **Gehen** fiilinin **Imperfekti gab** şeklindeydi, bu bakımdan bu deyim **es gab** şeklinde de bulunabilir. O zaman «vardı» anlamına gelir.

Şimdi örnekler görelim.

Es gibt viele Blumen in meinem Korb.	Sepetimde birçok çiçek var.
Es gibt einen Bleistift auf dem Tisch.	Masanın üstünde bir kalem var.
Es gibt viele Bäume in dem Garten.	Bahçede birçok ağaç var.
Es gibt hier eine Vase.	Burada bir vazo var.

Burada önemli bir hususu daha belirtelim. **Es gibt** ile yapılan cümlelerde varolan şeyi gösteren isim daima i- halinde bulunur.

Es gibt einen Esel vor dem Garten.	Bahçenin önünde bir eşek var.

Görüldüğü gibi burada varolduğu belirtilen «eşek» kelimesini gösteren isim Almancada i- halindedir, ama Türkçeye i- halinde olarak çevrilmez.

In diesem Laden gibt es einen schönen Kanarienvogel.	Bu dükkânda güzel bir kanarya var.
In dem Garten gibt es eine kleine Hütte.	Bahçede küçük bir kulübe var.
In dem Zimmer gibt es einen alten Stuhl.	Odada eski bir sandalye var.

Yukarıdaki örneklerde cümlenin **es** ile değil de başka kelimelerle de başlayabileceğini görüyorsunuz.

Es gibt ile yapılmış cümlede **nicht** veya **kein, keine** varsa, yani cümle olumsuz ise o zaman deyim Türkçeye «yok» şeklinde çevrilir.

Es gibt keine Bücher in diesem Schrank.	Bu dolapta hiç kitap yok.
In dieser Stadt gibt es keinen Arzt.	Bu şehirde (hiç) doktor yok.
Es gibt kein Heft in der Schublade.	Çekmecede hiç defter yok.
Es gibt keine Schuhe in dem Schaufenster.	Vitrinde hiç ayakkabı yok.

Es gibt ile geçmiş zamanda bulunan cümleler de yapılabilir.

Es gab einige Strümpfe unter dem Bett.	Yatağın altında birkaç çorap vardı.
Vor drei Jahren hat es hier einen hohen Turm gegeben.	Üç yıl önce burada yüksek bir kule vardı.
Es gab in dieser Ecke einen Sessel.	Bu köşede bir koltuk vardı.
Es gab keine Volksschule in der Stadt.	Şehirde ilkokul yoktu.
Es hat in meiner Wohnung kein Badezimmer gegeben.	Evimde banyo yoktu.

zur Welt kommen

Türkçeye «dünyaya gelmek» şeklinde çevrilebilen bir deyimdir.

Mein Sohn kam am 2. August 1948 zur Welt.	Oğlum 2 Ağustos 1948'de dünyaya geldi.
Die Tochter ist vor drei Jahren zur Welt gekommen.	Kız üç yıl önce dünyaya geldi.
Ich kam im Jahre 1935 zur Welt.	1935 yılında dünyaya geldim.
Bânu ist am 16. Februar 1951 zur Welt gekommen.	Bânu 16 Şubat 1951'de dünyaya geldi.

behalten

«tutmak, muhafaza etmek» anlamına gelir. «akıl, hafıza» anlamına gelen **das Gedächtnis** kelimesiyle **im Gedächtnis behalten** şeklinde, Türkçeye «aklında tutmak» olarak çevrilebilecek bir deyim meydana getirir.

Er ist ein kluger Junge. Er kann die Wörter gut im Gedächtnis behalten.	O akıllı bir çocuktur. Kelimeleri iyice aklında tutabiliyor.
Der Lehrer kann die Namen der Schüler nicht im Gedächtnis behalten, denn er hat viele Schüler.	Öğretmen öğrencilerin adlarını aklında tutamıyor, çünkü onun birçok öğrencisi var.
Den langen Namen des Franzosen konnte ich nicht im Gedächtnis behalten.	Fransızın uzun adını aklımda tutamadım.

fertig werden

«bitirmek, tamamlamak, halletmek» anlamlarına gelen bir deyimdir. **Mit** önekiyle kullanılır. Bitirilen şeyi gösteren ismin önüne **mit** öneki getirilir ve isim e- haline konur.

Ich werde immer mit den Aufgaben schnell fertig.	Her zaman ödevleri çabucak bitiririm.
Die Kinder werden mit den Hausaufgaben nicht fertig.	Çocuklar ev ödevlerini bitiremiyorlar.
Der Lehrer wird mit den Übungen fertig.	Öğretmen çalıştırmaları bitiriyor.
Die Putzfrau wird mit dem Waschen fertig.	Temizlikçi kadın yıkamayı bitiriyor.

besuchen

Daha önceleri bu fiilin «ziyaret etmek» anlamına geldiğini öğrenmiştik. Ama **eine Vorstellung besuchen, das Theater besuchen, eine Schule besuchen** gibi deyimlerde kullanıldığı zaman artık bu anlama gelmez, ve sadece «gitmek» olarak çevrilebilir.

Wir besuchten gestern die Vorstellung im Stadttheater.	Dün şehir tiyatrosundaki temsile gittik.
Der Student besucht oft die Theater.	Öğrenci ekseriya tiyatrolara gider.
Mein Sohn besucht noch die Volksschule.	Oğlum daha ilkokula gidiyor.

«Öğrenilecek kelimeler bölümünde verdiğimiz kelimelerden **abbrechen, behalten ve sterben**'in şimdiki zamandaki çekimleri özel bir durum gösterir. Bunları dersin sonunda verdik.

Bu okuma parçasının konusu olan ünlü Alman yazarı ve şairi **Johann Wolfgang von Goethe**'nin adı [yohan volfgang fon gö:te] şeklinde okunur.

Bazen sıfat tamlamaları yaparken veya diğer hallerde özel ön isimlerin önlerine artikel konur. Eğer isim bir erkek ismiyse **der**, kadın ismiyse **die** kullanılır. Okuma parçasında da **Wolfgang**'ın önüne **der** konulmuş ve bir sıfat tamlaması yapılarak **der kleine Wolfgang** - küçük Wolfgang şeklinde kullanılmıştır.

Frankfurt am Main, Frankfurt şehrinin diğer bir ismidir. İkisi de kullanılabilir.

«Allah» anlamına gelen **Gott** kelimesi çoğu zaman **artikelsiz** kullanılır. **Artikelli** kullanmak gerektiği zaman (örneğin sıfat tamlamalarında) **der artikelini** alır.

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

Aus Goethes Kindheit

Johann Wolfgang von Goethe ist Deutschlands grösster und berühmtester Dichter. Am 28. August 1749 kam er in Frankfurt am Main zur Welt.

Seine Mutter war eine fröhliche Frau. Sie erzählte dem kleinen Wolfgang viele Märchen und Geschichten. Der kleine Wolfgang hörte mit grossen Augen und heissen Wangen aufmerksam zu. Manchmal musste sein Mütterlein mitten im Märchen abbrechen; dann dachte er es selbst weiter. Oft fand er das richtige Ende und freute sich sehr. Später als Junge erfand er selbst Märchen und erzählte sie seinen Freunden. Sie hörten ihm immer gern zu, denn er konnte interessant erzählen und die Freunde konnten sich alles gut vorstellen.

Wolfgang besuchte nur für eine kurze Zeit eine öffentliche Schule. Dann war sein Vater sein wichtigster Lehrer. Wolfgangs Vater war in Frankfurt ein angesehener Mann. Er war ein ernster und strenger Lehrer seines Sohnes. Wolfgang war ein kluger Junge. Er lernte leicht und schnell und behielt alles leicht im Gedächtnis. So war er immer mit seinen Aufgaben bald fertig. Langeweile kannte er nicht. Er las sehr gerne. Weil es aber damals noch keine Kinderbücher gab, las er die Bücher seines Vaters und seines Onkels.

Als kleiner Junge hatte er eine Puppenbühne und führte mit seiner Schwester Cornelia Puppenspiele für die Nachbarkinder auf. Später spielte er in selbstgemachten Kostümen mit seinen Freunden Theater. Oft besuchte er die Vorstellungen im Stadttheater.

Schon früh dachte er über die Dinge des Lebens. In Lissabon ereignete sich ein furchtbares Erdbeben. Er war sechs Jahre alt. Viele

Menschen waren damals gestorben, und von der ganzen Stadt war kein einziges Haus stehengeblieben. Wie konnte Gott, der Herr des Himmels und der Erde, so etwas erlauben? Wie konnte er mit den bösen Menschen so viele gute Menschen in den Tod schicken? Das konnte der kleine Wolfgang nicht verstehen.

Aber Gott schickt den Menschen auch viel Gutes und Schönes. Darüber vergass er das schreckliche Unglück mit der Zeit. Aber oft dachte er über Gott.

Später schrieb Goethe viele Gedichte und andere Werke und erfreute damit die Menschen. Überall kennt man seine Werke.

In Frankfurt kann man noch heute sein Geburtshaus sehen. Es war während des zweiten Weltkriegs zerstört. Die Müllers, Ahmet und Zeynep besuchten am dritten Tag ihrer Ankunft dieses Haus. Ahmet und Zeynep fanden es sehr interessant. Ahmet kaufte dann einen Gedichtband von Goethe.

Goethe lebte später in Weimar als Staatsminister. Dort vollendete er auch sein berühmtestes Werk, die Tragödie «Faust».

Johann Wolfgang von Goethe starb in 1832, im hohen Alter von 83 Jahren, in Weimar.

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

Goethe'nin çocukluğundan

Johann Wolfgang von Goethe Almanya'nın en büyük ve en meşhur yazarıdır. 28. Ağustos 1749 da Frankfurt am Main'da dünyaya geldi.

Annesi neşeli bir kadındı. Küçük Wolfgang'a birçok masallar ve hikâyeler anlatırdı. Küçük Wolfgang büyük (iri) gözlerle ve kızgın yanaklarla dikkatle dinlerdi. Bazen anneciği masalın ortasında ara vermek zorunda kalırdı; o zaman kendi düşünmeye devam ederdi. Ekseriya doğru sonu bulur ve sevinirdi. Sonraları çocukken (çocuk olarak) kendi masallar uydururdu ve onları arkadaşlarına anlatırdı. Onlar onu daima seve seve dinlerlerdi, çünkü enteresan anlatabiliyordu ve arkadaşlar hepsini iyice tahayyül edebiliyorlardı.

Wolfgang sadece kısa bir zaman için resmi bir okula gitti. Sonra babası en önemli öğretmeniydi. Wolfgang'ın babası Frankfurt'ta hatırı sayılır bir adamdı. O oğlunun ciddi ve sert bir öğretmeniydi. Wolfgang akıllı bir çocuktu. Kolay ve çabuk öğrenir ve herşeyi kolayca aklında tutardı. Böylece her zaman ödevlerini kısa zamanda bitirirdi. Can sıkıntısı tanımazdı. Çok seve seve okurdu. (Okumayı çok severdi.) Ama o zamanlar çocuk kitapları olmadığı için o babasının ve amcasının kitaplarını okurdu.

Küçük bir çocuk olarak bir kukla sahnesi vardı ve kızkardeşi Cornelia ile komşu çocukları için kukla temsilleri verirdi (temsil ederdi.) Sonraları kendi yaptığı kostümlerle arkadaşlarıyla tiyatro oynardı. Ekseriya şehir tiyatrosundaki temsillere giderdi.

Daha erkenden hayatın şeyleri hakkında düşündü. Lizbon'da korkunç bir zelzele vukua geldi. Altı yaşındaydı. O zamanlar birçok insan ölmüştü ve bütün şehirden bir tek ev ayakta kalmamıştı. Göğün ve yerin efendisi Allah böyle birşeye nasıl izin verebilirdi? Kötü insanlarla bu kadar iyi iyi insanı da nasıl ölüme gönderebilirdi? Küçük Wolfgang bunu anlayamıyordu.

Ama Allah insanlara birçok iyi ve güzel şeyler de gönderir. Bunun üzerine feci faciayı zamanla unuttu. Ama ekseriya Allah hakkında düşündü.

Sonraları Goethe birçok şiirler ve diğer eserler yazdı ve bunlarla insanları sevindirdi. Eserleri heryerde tanınır.

Frankfurt'ta daha bugün doğduğu ev görülebilir. İkinci dünya savaşı sırasında tahrip edilmişti. Müllerler, Ahmet ve Zeynep varışlarının üçüncü günü bu evi ziyaret ettiler. Ahmet ve Zeynep onu çok enteresan buldular. Ahmet sonra Goethe'nin bir şiir kitabını satın aldı.

Goethe sonraları Weimar'da bakan olarak yaşadı. Orada da en meşhur eseri, «Faust» trajedisini tamamladı.

Johann Wolfgang von Goethe 1832 de, 83 gibi yüksek bir yaşta, Weimar'da öldü.

ÖZEL FİİL ÇEKİMLERİ

	abbrechen
ich	**breche...ab**
du	**brichst...ab**
er, sie, es	**bricht...ab**
wir	**brechen...ab**
ihr	**brecht...ab**
sie, Sie	**brechen...ab**

	behalten	**sterben**
ich	**behalte**	**sterbe**
du	**behältst**	**stirbst**
er, sie, es	**behält**	**stirbt**
wir	**behalten**	**sterben**
ihr	**behaltet**	**sterbt**
sie, Sie	**behalten**	**sterben**

TEST 44

A

Boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1 — Er konnte keine Bücher kaufen, denn sein Vater ..... ihm kein Geld geschickt. 2 — Ich muss etwas früh ins Bett gehen, denn ich ..... sehr früh aufgestanden. 3 — Die Jungen freuen sich, denn ihre Freunde ..... gekommen. 4 — Er schrieb am Nachmittag einen Brief; vorher ..... er einkaufen gegangen. 5 — Mein Freund ist letzte Woche zurückgekommen; er ..... im Sommer in Frankreich gewesen. 6 — Ich ging an die Tafel, denn der Lehrer ..... mich gerufen. 7 — Unser Auto ist sehr alt, denn wir ..... es vor zwanzig Jahren gekauft. 8 — Die Kinder dürfen ins Kino gehen, denn sie ..... ihre Aufgaben gemacht. 9 — Der Student lebt bei einem Freund; vorher ..... er in einem Hotel geblieben. 10 — Ich konnte mein Buch nicht finden, denn mein Bruder ..... es mitgenommen.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Wer hatte dir dieses schöne Handtuch geschenkt?	A — Kızkardeşim İstanbul'da dünyaya geldi.
2 — Während der Fahrt hatte der alte Mann immer geschlafen.	B — Turistler meşhur müzeyi ziyaret etmek istediler.
3 — Es gibt hier einen grossen Laden.	C — Kim sana bu güzel mendili hediye etmişti?
4 — Es gibt in unserem Dorf zwei grosse Kinos.	D — Odamızda eski bir elbise dolabı var.
5 — Die Touristen hatten das berühmte Museum besichtigen wollen.	E — Onun adı çok uzundur. Kolayca akılda tutulamaz.
	F — Evimizde mutfak yoktu.
6 — Welche Schule besuchen Sie?	G — Turistler meşhur müzeyi ziyaret etmek istemişlerdi.
7 — In unserem Zimmer gab es einen alten Kleiderschrank.	H — İhtiyar adam yolculuk sırasında hep uyumuştu.
8 — Es hat in unserem Haus keine Küche gegeben.	İ — Burada büyük bir dükkânımız var.
9 — Meine Schwester ist in Istanbul zur Welt gekommen.	K — Köyümüzde iki büyük sinema var.
10 — Sein Name ist sehr lang. Man kann es nicht leicht im Gedächtnis behalten.	L — Hangi okulu ziyaret ediyorsunuz?
	M — Odamızda eski bir elbise dolabı vardı.
	N — Hangi okula gidiyorsunuz?
	O — Burada büyük bir dükkân vardı.

A Listesi	B Listesi
1 — Bizim köyde ortaokul yoktu.	**A — Mein Sohn ist sehr klug. Er kann alle Wörter im Gedächtnis behalten.**
2 — Bu aleti babam icat etti.	
3 — Saat sekize kadar ev ödevlerimi bitiremem.	**B — Ich hatte letzte Woche meinen Onkel besucht.**
4 — Anne masallar uyduruyor ve onları çocuklarına anlatıyor.	**C — Der Arzt hatte in dem Nachbardorf einen grossen Bauernhof.**
5 — Her hafta arkadaşlarımla sinemadaki temsillere giderim.	**D — Es gab keine Mittelschule in unserem Dorf.**
6 — Geçen hafta amcamı ziyaret etmiştim.	**E — Diesen Apparat hat mein Vater erfunden.**
7 — Oğlum çok akıllıdır. Bütün kelimeleri kolayca aklında tutabilir.	**F — Wir haben in unserem Dorf keine Mittelschule gehabt.**
8 — Dört yıl önce burada büyük bir park vardı.	**G — Sein Bruder war ein sehr berühmter Dichter gewesen.**
9 — Doktorun komşu köyde büyük bir çiftliği varmış.	**H — Ich kann bis acht Uhr mit meinen Hausaufgaben nicht fertig werden.**
10 — Onun erkek kardeşi çok meşhur bir yazarmış.	**İ — Ich besuche jede Woche mit meinen Freunden die Vorstellungen im Kino.**
	K — Vor vier Jahren hat hier einen grossen Park.
	L — Die Mutter erfindet Märchen und erzählt sie ihren Kindern.
	M — Ich kann bis acht Uhr meine Hausaufgaben nicht fertig werden.
	N — Vor vier Jahren gab es hier einen grossen Park.

Test 43'ün yapılmış şekli

A. 1 — sondern 2 — aber 3 — um 4 — ohne 5 — weil 6 — weil 7 — denn 8 — aber 9 — sondern 10 — ohne 11 — weil 12 — aber 13 — denn 14 — denn 15 — weil

B. 1 — E 2 — G 3 — K 4 — F 5 — H 6 — İ 7 — A 8 — C

C. 1 — D 2 — L 3 — F 4 — K 5 — B 6 — A 7 — İ 8 — C

F. 1 — Der Bauer ging in die Stadt, um sich über die neuen kühe zu erkundigen.

2 — Ali will nach Ankara fahren, um seinen Vater zu besuchen.

89

LEHRSTÜCK NEUNUNDACHTZIG

WENN

şart cümleleri

Türkçede olduğu gibi Almancada da şart cümleleri iki kısımdan meydana gelir. Birinci kısım bir şart bildiren kısımdır, ikincisi ise o şart o' duğu takdirde hasıl olacak durumdur.

Ahmet'i görürsem ona bir kitap vereceğim.

Bu cümlede de görüldüğü gibi şartı gösteren kısım «Ahmet'i görürsem» dir. Bu olayın olması halinde kitap verilecek, olmaması halinde ise kitap verilmeyecektir. Kitabın verilmesi işi Ahmet'in görülüp görülmemesine bağlıdır. Şu halde bir şart cümlesinde biri şartı ileri süren ve yan cümleciği teşkil eden, diğeri de esas olan iki cümleciğin olması gerekir.

Yukarıdaki örnekte «Ahmet'i görürsem» yan cümlecik, «ona bir kitap vereceğim» ise esas cümleciktir. Daha önce de bazı yan cümlecikler görmüş ve bunlar için bazı genel kurallar vermiştik. Bu kurallar **wenn** [ven] ile yapılan yan cümlecikler için de geçerlidir. Burada gene bu kuralları kısaca hatırlatalım:

1 — Yan cümlecik ve esas cümlecik birbirlerinden bir virgülle ayrılırlar.

2 — Yan cümleciğin fiili özneye göre çekimlenerek en sonda yer alır.

3 — Yan cümlecikte **haben, sein, werden** veya **können, wollen,...** cinsinden bir yardımcı fiil varsa bu özneye göre çekimlenerek yan cümleciğin en sonunda, yan cümleciğin esas fiilinin arkasında yer alır.

4 — Yan cümleciğin fiili ayrılabilen bir fiil ise bunun takısıyla esas fiil kısmı birbirinden ayrılmadan en sonda yer alır.

5 — Yan cümlecik önce de gelebilir. O zaman virgülden sonra esas cümleciğin fiili yer alır. Cümlenin Türkçe anlamında bir değişiklik olmaz.

Almancada şart bildiren cümlenin zamanı ekseriya şimdiki zamandır ve şartı bildiren bu yan cümleciğin başında **wenn** [ven] kelimesi bulunur. **Wenn** ile yapılan bu yan cümlecikler yukarıda kısaca sıraladığımız ve daha önceki derslerde örnekler verdiğimiz kurallara uyarlar. **Wenn,** «şayet, eğer, ise, -se, -sa» anlamına gelir.

Ich sehe	görürüm
Ich sehe Ahmet.	Ahmet'i görürüm.
wenn ich sehe...	... görürsem
wenn ich Ahmet sehe...	... Ahmet'i görürsem
wenn ich lerne...	... öğrenirsem
wenn ich Deutsch lerne...	... Almanca öğrenirsem
wenn ich gehe...	... gidersem
wenn ich schreibe...	... yazarsam
wenn er vergisst...	... unutursa
wenn sie kommt...	... gelirse
wenn du gibst...	... verirsen
wenn wir verkaufen...	... satarsak
wenn es regnet...	... yağmur yağarsa
wenn ich Ahmet sehe...	... Ahmet'i görürsem
Ich werde ihm ein Buch geben.	Ona bir kitap vereceğim.
Wenn ich Ahmet sehe, werde ich ihm ein Buch geben.	Ahmet'i görürsem ona bir kitap vereceğim.
wenn ich gehe...	... gidersem
Ich werde sie sehen.	Onları göreceğim.
Wenn ich dorthin gehe, werde ich sie sehen.	Oraya gidersem onları göreceğim.
wenn ich lerne...	... öğrenirsem
wenn ich Deutsch lerne...	... Almanca öğrenirsem
Ich werde nach Deutschland fahren.	Almanya'ya gideceğim.
Wenn ich Deutsch lerne, werde ich nach Deutschland fahren.	Almanca öğrenirsem Almanya'ya gideceğim.

— 3 —

wenn ich schreibe...	... yazarsam
wenn ich einen Brief schreibe...	... bir mektup yazarsam
Wenn ich einen Brief schreibe, freuen sich meine Eltern.	Bir mektup yazarsam ebeveynim sevinir.
wenn er vergisst...	... unutursa
wenn er die Wörter vergisst...	. kelimeleri unutursa
Wenn er die Wörter vergisst, kann er nicht Deutsch lernen.	Kelimeleri unutursa Almanca öğrenemez.
wenn sie kommt...	. gelirse
wenn sie nach Hause kommt...	. eve gelirse
Wenn sie nach Hause kommt, wird sie euch sehen.	Eve gelirse sizi görecek.
wenn du gibst...	.. verirsen
wenn du ihm ein bisschen Geld gibst...	... ona birazcık para verirsen
Wenn du ihm ein bisschen Geld gibst, wird er glücklich sein.	Ona birazcık para verirsen mutlu olacak.
wenn wir verkaufen...	satarsak
wenn wir unser Haus verkaufen...	.. evimizi satarsak
Wenn wir unser Haus verkaufen, kaufen wir einen Traktor.	Evimizi satarsak bir traktör satın alırız.
wenn es regnet...	. yağmur yağarsa
Wir können keinen Ausflug machen.	Piknik yapamayız.
Wenn es regnet, können wir keinen Ausflug machen.	Yağmur yağarsa piknik yapamayız.

Türkçede şart cümlesinin önce, esas cümleciğin sonra söylenmesine karşın Almancada hangisi önce söylenirse söylensin farketmez. Yukarıdaki örneklerde şartı gösteren yan cümlecik önce yer almaktadır. Bu durumda sonra gelen esas cümleciğin fiili hemen virgülden sonra, yani yan cümlecikten hemen sonra yer almaktadır.

Aşağıdaki örneklerde ise esas cümlecik başta yan cümlecik sonda yer almaktadır. Bu durumda esas cümleciğin fiili olduğu yerde kalır. Esas cümlecikte bir değişiklik olmaz, sadece sonuna yan cümlecik eklenir ve aynı şekilde Türkçeye çevrilir.

Wenn ich gehe, sehe ich meinen Bruder.	Gidersem erkek kardeşimi görürüm.
Ich sehe meinen Bruder, wenn ich gehe.	Gidersem erkek kardeşimi görürüm.
Wenn sie die Zimmer aufräumt, kann sie gehen.	Odaları toplarsa gidebilir.
Sie kann gehen, wenn sie die Zimmer aufräumt.	Odaları toplarsa gidebilir.
Wenn du hier sitzt, sehen sie dich.	Burada otururşan seni görürler.
Sie sehen dich, wenn du hier sitzt.	Burada otururşan seni görürler.

Yukarıdaki cümleler size şart cümlelerinin kuruluşu hakkında bir *fikir verdiler. Ama biz gene de daha önceki derslerimizde yaptığımız gibi* birkaç cümleyi adım adım inceleyerek ve analizini yaparak birlikte kuralım.

Örneğin, «Turist şehirde oda bulmazsa bir köyde kalır.» cümlesini ele alalım.

Yan cümlecik, «turist şehirde oda bulmazsa» şeklindedir. Bunu önce normal bir cümle olarak Almancaya çevirelim.

Der Tourist findet in der Stadt kein Zimmer.
Turist şehirde oda bulmaz (bulmuyor.)

Bu cümleyi yukarıda verilen şart cümlesi haline getirmek için önüne **wenn** getirip fiilini de en sona götürürüz:

wenn der Tourist in der Stadt kein Zimmer findet
turist şehirde oda bulmazsa

Esas cümlecik ise «bir köyde kalır» şeklindedir. Bu gayet kolay Almancaya çevrilir.

Er bleibt in einem Dorf.
Bir köyde kalır.

Her iki cümleciği birleştirirken yan cümlecik önce gelirse esas cümleciğin fiili araya konan virgülden hemen sonra yer alır. Esas cümleciğin diğer kelimeleri bunu takip ederler.

Wenn der Tourist in der Stadt kein Zimmer findet, bleibt er in einem Dorf.
Turist şehirde oda bulmazsa bir köyde kalır.

Yan cümlecik önce geldiği için esas cümleciğin fiili **bleibt** virgülden hemen sonra bulunmaktadır.

Aynı şekilde esas cümlecik önce, yan cümlecik sonra gelebilir.

Der Tourist bleibt in einem Dorf, wenn er in der Stadt kein Zimmer findet.
Turist şehirde oda bulmazsa bir köyde kalır.

Görüldüğü gibi cümlenin Türkçe anlamında bir değişiklik olmaz. Yalnız Almancası ufak bir değişikliğe uğrar. Yukarıdaki cümle aslında **Er bleibt in einem Dorf, wenn der Tourist in der Stadt kein Zimmer findet.** şeklinde olmalıydı. Ama ilk cümlede **er**=o deyip, bu «o» ile belirtilen kişinin kim olduğu (bu örnekte yani bir turist olduğunu) ikinci cümlecikte belirtmek hoş değildir. Onun için önce gelen esas cümlecikte özne olan **er** yerine **der Tourist** gelir ve bunu takip eden yan cümlecikte de **der Tourist** yerine **er** gelir. Cümlenin Türkçe anlamında hiçbir değişiklik olmayacağını gene özellikle belirtelim. Böyle bir değiştirme ancak iki cümleciğin de, yani yan ve esas cümleciklerin özneleri aynı olduğu zaman mümkündür. Değişik olduğu zaman böyle bir değiştirme yapılmaz. Şimdi buna bir örnek verelim.

«Amcası gelirse çocuk bir gezinti yapacak.» cümlesini inceleyelim.

Yan cümlecik, «amcası gelirse» şeklindedir. Bunu önce normal bir cümle olarak kuralım.

Sein Onkel kommt.
Amcası gelir. (veya «geliyor»)

Ve sonra önüne **wenn** ekleyip, fiili en sona alarak şart cümlesi haline getirelim.

wenn sein Onkel kommt
amcası gelirse

Şart cümlelerini böyle adım adım kurmanız önceleri çok faydalı olabilir. Alıştıktan sonra cümlenin şart cümlesini meydana getiren yan cümleciği tespit edip önüne **wenn** getirdikten sonra fiilini de sona koyarak cümleyi hemen kurabilirsiniz.

Esas cümlecik

Das Kind wird einen Spaziergang machen.
Çocuk bir gezinti yapacak.

Her iki cümleyi birleştirerek istenilen cümleyi elde ederiz.

Wenn sein Onkel kommt, wird das Kind einen Spaziergang machen.
Amcası gelirse çocuk bir gezinti yapacak.

Yan cümlecik önce geldiği için esas cümlenin fiili, **wird,** virgülden hemen sonra yer almıştır. **Wird** aslında esas cümleciğin esas fiili değildir, gelecek zamanı teşkil etmek için kullanılan bir yardımcı fiil olduğunu biliyoruz. Ama ikinci yerde bulunduğu için onu virgülün arkasına getiririz. Aynı şey diğer yardımcı fiiller (özellikle **können, wollen, müssen dürfen,...**) için de geçerlidir.

Esas cümlecik önce de gelebilir.

Das Kind wird einen Spaziergang machen, wenn sein Onkel kommt.
Amcası gelirse çocuk bir gezinti yapacak.

İster esas cümleciği, ister yan cümleciği önde kullanmakta serbestsiniz. Yukarıdaki cümlede her iki cümleciğin de özneleri değişik (**sein Onkel** ve **das Kind**) olduğu için özneler değiştirilmemiştir. Böyle bir değişikliğin ancak özneler aynı olduğu zaman ve esas cümlecik başa gelince yapıldığını özellikle belirtiriz.

Son olarak «Arkadaşım beş dakika içinde gelmezse yalnız sinemaya giderim.» cümlesine bakalım.

Yan cümlecik — arkadaşım beş dakika içinde gelmezse

Mein Freund kommt nicht in fünf Minuten.
Arkadaşım beş dakika içinde gelmez. (gelmiyor)

wenn mein Freund nicht in fünf Minuten kommt
arkadaşım beş dakika içinde gelmezse

Esas cümlecik — yalnız sinemaya giderim

Ich gehe allein ins Kino.
Yalnız sinemaya giderim.

Wenn mein Freund nicht in fünf Minuten kommt, gehe ich allein ins Kino.
Arkadaşım beş dakika içinde gelmezse yalnız sinemaya giderim.

Veya

Ich gehe allein ins Kino, wenn mein Freund nicht in fünf Minuten kommt.
Arkadaşım beş dakika içinde gelmezse yalnız sinemaya giderim.

Şimdi daha başka örnekler görelim.

Esas cümlecik yerine bir soru cümlesi veya bir emir cümlesi de gelebilir. O zaman bunu en başta kullanmak doğru olur. Başa gelen bu soru cümlesinde veya emir cümlesinde hiçbir değişiklik olmaz. Şartı gösteren ve **wenn** ile başlayan yan cümlecik bunun arkasına eklenir. Aralarına bir virgül konur.

Was machst du?	**Dein Freund kann nicht kommen.**
Ne yaparsın?	Arkadaşın gelemez.

Bunları bir şart cümlesi halinde birleştirirsek:

Was machst du, wenn dein Freund nicht kommen kann.
Arkadaşın gelemezse ne yaparsın?

Kommst du auch zu mir, wenn Peter kommt?
Peter gelirse sen de bana gelir misin?

Wo kann der Student wohnen, wenn er in der Stadt keine Bekannten hat?
Şehirde tanıdıkları yoksa öğrenci nerede oturabilir?

Von wem kannst du Geld bekommen, wenn dein Vater dir kein Geld schickt?
Baban para göndermezse kimden para alabilirsin?

Schreibe die Übungen noch einmal! Du hast sie falsch geschrieben.
Çalıştırmaları bir kere daha yaz! Onları yanlış yazmışsın.

Schreibe die Übungen noch einmal, wenn du sie falsch geschrieben hast!
Yalnış yazdıysan çalıştırmaları bir kere daha yaz!

Nehmt dieses Buch, wenn ihr es lesen wollt!
Okumak isterseniz bu kitabı alın!

Das kleine Kind freut sich sehr, wenn seine Tante ihm ein Geschenk bringt.
Teyzesi ona bir hediye getirirse küçük çocuk çok seviniyor.

Wir können nicht nach Italien fahren, wenn wir keinen Pass haben.
Pasaportumuz yoksa İtalya'ya gidemeyiz.

Bleibe zu Hause, wenn du krank bist!
Hastaysan evde kal!

Ich kann dir keinen Brief schreiben, wenn du mir deine Adresse nicht gibst.
Bana adresini vermezsen sana mektup yazamam.

Wenn Sie den Weg nicht kennen, kann mein Sohn mit Ihnen kommen.
Yolu tanımıyorsanız, oğlum sizinle gelebilir.

Wenn der Schüler die Aufgaben nicht versteht, muss er den Lehrer fragen.
Öğrenci ödevleri anlamazsa öğretmene sormak mecburiyetindedir.

Die Kinder werden zu Hause bleiben, wenn das Wetter schlecht ist.
Hava kötüyse çocuklar evde kalacak.

Wenn ihr den neuen Film noch nicht gesehen habt, musst ihr ihn sehen.
Yeni filmi daha görmediyseniz onu görmelisiniz.

Wir können dich nicht verstehen, wenn du schnell sprichst.
Hızlı konuşursan seni anlayamayız.

Was mache ich, wenn die Zollbeamten meine Koffer kontrollieren?
Gümrük memurları benim bavullarımı kontrol ederlerse ne yaparım?

Wenn der Schüler nicht zum Unterricht kommt, lernt er nichts.
Öğrenci derse gelmezse hiçbirşey öğrenemez.

Die Kinder helfen der Mutter, wenn sie viel Arbeit hat.
Çok işi varsa çocuklar anneye yardım ederler.

Wenn die Grossmutter ein Märchen erzählt, sprechen die Kinder nicht.
Büyük anne bir masal anlatırsa çocuklar konuşmuyorlar.

Die Jungen spielen im Garten, wenn das Wetter schön ist.
Hava güzelse çocuklar bahçede oynarlar.

Wenn ich Herrn Müller heute im Büro sehe, werde ich mit ihm sprechen.
Bay Müller'i bugün büroda görürsem onunla konuşacağım.

90

LEHRSTÜCK NEUNZIG

ÖZET

I

Son on derste daha çok yan ve esas cümlecikler üzerinde durduk. Bazı yan cümlecikler öğrendik. Burada sırayla bunları tekrar hatırlatalım.

Um ... **zu** ve **ohne** ... **zu** ile yapılan yan cümlecikler anlam bakımından birbirlerine benzememelerine rağmen yapı bakımından birbirlerinin aynıdırlar. Bu yüzden ikisini de bir arada incelemek yararlı olur.

Um . . zu [um tsu] «Sigara içmek için dışarı çıkıyorum. - Yeni filmi görmek için sinemaya gidiyorum.» gibi cümlelerde rastlanan «için» kelimesinin karşılığıdır.

Böyle cümleleri Almancaya çevirmeden önce iki kısma ayırmak faydalı olur. Örneğin, «Çocuk arkadaşlarıyla oynamak için bahçeye gidiyor.» cümlesini «çocuk bahçeye gidiyor» ve «arkadaşlarıyla oynamak için» gibi iki kısma ayırabiliriz. İkinci kısım çocuğun niçin bahçeye çıktığını, yani bir işin niçin yapıldığını gösterir ve **um** ... **zu** yardımıyla Almancaya çevrilir. Diğer kısım, yani esas cümlecik ise olduğu gibi Almancaya çevrilebilir.

Das Kind geht in den Garten
Çocuk bahçeye gidiyor.

um mit seinen Freunden zu spielen
arkadaşlarıyla oynamak için

İkisini birleştirerek cümlenin tamamını elde ederiz:

Das Kind geht in den Garten, um mit seinen Freunden zu spielen.
Çocuk arkadaşlarıyla oynamak için bahçeye gidiyor.

Bu örnekte gördüğümüz gibi, bir işin niçin yapıldığını gösteren kısmın fiili mastar halinde, yani hiçbir değişiklikliğe uğramadan (Türkçede de olduğu gibi) mastar halinde **zu** kelimesinden sonra yer alır. Bu kısmın diğer kelimeleri ise **um** ile **zu** arasında yer alır. Esas cümlecik ile **um** ile başlayan cümlecik arasında bir virgül bulunur.

Ohne... zu ise «Eve uğramaksızın sinemaya gidiyorum. — Annemi görmeden Avrupa'ya hareket ettim.» gibi cümlelerde görülen «-sizin, -sızın» veya daha çok «-madan, -meden» gibi fiilin sonuna eklenen takılar yardımıyla Türkçeye çevrilir. **Ohne .. zu** aynı **um ... zu** gibi kullanılır.

Örneğin, «Bir hediye almadan arkadaşımı ziyaret ediyorum.» cümlesini Almancaya çevirelim.

Ich besuche meinen Freund.
Arkadaşımı ziyaret ediyorum.

ohne ein Geschenk zu kaufen
Bir hediye (satın) almadan

Ich besuche meinen Freund, ohne ein Geschenk zu kaufen.
Bir hediye (satın) almadan arkadaşımı ziyaret ediyorum.

Um ... zu ve **ohne ... zu** ile cümle kurarken dikkat etmemiz gereken bazı özel durumları aşağıda sıralıyalım.

Yan cümlecikte (**um... zu** ve **ohne... zu** ile başlayan cümlecik) **können, wollen, müssen,...** cinsinden bir yardımcı fiil varsa bu **zu**'dan sonra yer alır. Yan cümleciğin esas fiili **zu**'dan önce gelir.

Ich mache schnell meine Aufgaben, um mit meinen Freunden spielen zu können.
Arkadaşlarımla oynayabilmek için çabucak ödevlerimi yapıyorum.

Der alte Mann liegt im Bett, ohne etwas essen zu dürfen.
Yaşlı adam birşey yiyemeden yatakta yatıyor.

— 3 —

Yan cümlecikte ayrılabilen bir fiil varsa **zu** takısı ayrılan takıyla ayrılabilen fiilin esas fiil kısmı arasına girer. Bunların hepsi birden bitişik yazılır.

Das Mädchen geht um acht Uhr ins Bett, um morgen früh aufzustehen.
Kız yarın erken kalkmak için saat sekizde yatağa gidiyor.

Der Mann wartet vor dem Bahnhof, ohne in den Zug einzusteigen.
Adam trene binmeden istasyonun önünde bekliyor.

Um zu ve **ohne zu** ile yapılan cümleler diğer zamanlarda da bulunabilirler. O zaman gene yan cümlecikte bir değişiklik olmaz. Sadece esas cümleciğin zamanı değişir.

Wir fuhren in die Stadt, um neue Kleider zu kaufen.
Yeni elbiseler satın almak için şehre gittik.

Die Kinder sind ins Kino gegangen, ohne ihren Vater zu fragen.
Çocuklar babalarına sormadan sinemaya gittiler.

Ich hatte die ganze Nacht gearbeitet, ohne zu schlafen.
Uyumadan bütün gece çalışmıştım.

II

Weil [vayl] kelimesiyle de başka yan cümlecikler yapılır. **Weil** yerine **da** [da] kelimesi de kullanılabilir. İkisini de «için» şeklinde Türkçeye çevirmek mümkündür. **Um . zu** da böyle Türkçeye çevriliyordu. Ama **weil** ile arasında önemli farklar vardır. **Um zu** ile yapılan yan cümleciğin öznesi yoktur, içindeki fiil mastar halinde bulunur. Bu fiil Türkçeye çevrilirken de aynen mastar olarak kalır. (Okula GİTMEK için erken kalkıyorum.) **Weil** ile yapılan yan cümleciğin ise aşağıdaki örneklerde göreceğimiz gibi bir öznesi vardır ve fiili bu özneye göre çekimlenir.

Weil ile yapılan cümleleri de esas cümlecik ve yan cümlecik olmak üzere iki kısma ayırarak incelemek mümkündür. Yan cümlecik **weil** ile başlar ve fiili sonunda bulunur.

Ich kann keine Bücher kaufen, weil ich kein Geld habe.
Param olmadığı için kitaplar satın alamam.

Weil ich nach Frankreich fahre, besuche ich meine alten Freunde.
Fransaya gittiğim için eski arkadaşlarımı ziyaret ediyorum.

Die Kinder liebten die Grossmutter sehr, weil sie ihnen Märchen erzählte.
Çocuklar, onlara masal anlattığı için büyük annelerini çok severlerdi.

Der Junge dankte seiner Mutter, weil sie sein Zimmer aufräumte.
Çocuk odasını topladığı için annesine teşekkür etti.

Da Herr Schmitt ein berühmter Arzt ist, hat er keine Zeit.
Bay Schmitt meşhur bir doktor olduğu için vakti yok.

III

Wenn [ven] ile yapılan cümlecikler yapı bakımından **weil** ile yapılanların aynısıdır. **Wenn** ile yapılan yan cümlecik bir şart gösterir. Bu kelimeyi «eğer, şayet» veya fiile eklenen «-se, -sa» gibi eklerle Türkçeye çevirmek mümkündür. **Wenn** ile yapılan yan cümleciğin zamanı çoğunlukla şimdiki zamandır.

Wenn sie früh aufstehen, können sie mit dem Zug fahren.
Erken kalkarlarsa trenle gidebilirler.

Wenn dieser Herr ein Arzt ist, kann er uns helfen.
Bu bey bir doktorsa bize yardım edebilir.

Wenn die Äpfel billig sind, kaufe ich drei Kilos.
Elmalar ucuzsa üç kilo satın alırım.

Wenn er ein guter Freund ist, gibt er dir etwas Geld.
İyi bir arkadaşsa sana biraz para verir.

Ich gehe nicht ins Kino, wenn der Film schlecht ist.
Filim kötüyse sinemaya gitmem.

Du kannst kein Deutsch lehren, wenn du kein guter Lehrer bist.
İyi bir öğretmen değilsen Almanca öğretemezsın.

Şımdi hem **weil,** hem **wenn** ve hem de ileride öğreneceğimiz yan cümlecikler için geçerli olan genel kurallar verelim.

1 — Yan cümleciğin fiili özneye göre çekimlenerek yan cümleciğin **EN** SONUNDA yer alır. Her yan cümleciğin bir öznesi vardır.

weil ich mit meinen Freunden SPİELE - arkadaşlarımla oynadığım için
wenn die Kinder ihren Vater SEHEN — çocuklar babalarını görürlerse

2 — Yan cümlecik hiçbir zaman tek başına kullanılamaz, daima bir esas cümleciğin yanında bulunur. Bir esas cümlecik ise tek başına bulunabilir.

3 — Yan ve esas cümleciklerin arasına bir virgül konur.

Weil ich mit meinen Freunden spiele, kann ich nicht kommen.
Arkadaşlarımla oynadığım için gelemem.
Die Kinder werden sich sehr freuen, wenn sie ihren Vater sehen.
Çocuklar babalarını görürlerse çok sevinecekler.

4 — **Perfekt, Plusquamperfekt** ve gelecek zamanda **(wenn** çoğunlukla şimdiki zamanla kullanılır) yardımcı fiil **(haben, sein, werden)** özneye göre çekimlenerek yan cümleciğin en sonunda, yan cümleciğin esas fiilinin arkasında yer alır. **Können, wollen, müssen,...** cinsinden yardımcı fiiller de yan cümleciğin en sonunda bulunurlar.

Ich gehe nicht in die Schule, weil ich meine Hausaufgaben nicht gemacht HABE.
Ev ödevlerimi yapmadığım için okula gitmiyorum.

Wenn du das Buch noch nicht gelesen HAST, gebe ich es dir.
Kitabı daha okumadıysan sana onu veririm.

Er muss zu Hause bleiben, weil seine Freunde kommen WERDEN.
Arkadaşları geleceği için evde kalmak mecburiyetindedir.

Ich werde mich sehr freuen, wenn du nächste Woche mich besuchen KANNST.
Gelecek hafta beni ziyaret edebilirsen çok sevineceğim.

5 — Yan cümlecikte bir ayrılabilen fiil varsa bunun önündeki takısıyla esas fiil kısmı birbirinden ayrılmaz ve gene en sonda yer alır.

Du kannst deinen Onkel sehen, wenn du morgen früh AUFSTEHST.
Yarın erken kalkarsan amcanı görebilirsin.
Weil meine Schwester heute ZURÜCKKOMMT, freue ich mich sehr.
Kız kardeşim bugün geri geldiği için çok seviniyorum.

6 — Yan cümlecik önce de gelebilir. O zaman aradaki virgülden sonra esas cümleciğin fiili yer alır. Cümlenin Türkçe anlamında bir değişiklik olmaz.

Da ich im Sommer in Griechenland war, KONNTE ich dich nicht besuchen.
Yazın Yunanistan'da olduğum için seni ziyaret edemedim.

Ich konnte dich nicht besuchen, da ich im Sommer in Griechenland war.
Yazın Yunanistan'da olduğum için seni ziyaret edemedim.

Ich kaufe neue Schuhe, wenn mein Vater mir Geld schickt.
Babam para yollarsa yeni ayakkabılar satın alırım.

Wenn mein Vater mir Geld schickt, KAUFE ich neue Schuhe.
Babam para yollarsa yeni ayakkabılar satın alırım.

Bunlar yan cümlecikler için verilecek en genel kurallardır. İleride öğreneceğimiz yeni yan cümlecikleri anlayabilmeniz için bunları çok iyi bilmeniz ve anlamış olmanız gerekir.

IV

Plusquamperfekt [pluskvamperfekt] Almancada öğreneceğimiz zamanların sonuncusudur. Şu halde Almancada gelecek zaman, şimdiki zaman, **Imperfekt, Perfekt, Plusquamperfekt** olmak üzere beş tane esas zaman vardır.

Plusquamperfekt, gene **haben** ve **sein** yardımcı fiilleri ve **Partizip Perfekt** yardımıyla teşkil edilir. Yalnız **haben** ve **sein**'ın **Imperfekt**leri **(hatte-war)** kullanılır. **Perfektle Plusquamperfekt** arasındaki fark da budur.

Ich hatte einen roten Hut gekauft.	Kırmızı bir şapka almıştım.
Die Kinder hatten ihrem Lehrer gedankt.	Çocuklar öğretmenlerine teşekkür etmişlerdi.
Die Bauern waren in die Stadt gegangen.	Çiftçiler şehire gitmişlerdi.
In Lissabon hatte sich ein Erdbeben ereignet.	Lizbon'da bir zelzele vukua gelmişti.
Goethe hatte viele Werke geschrieben.	Goethe birçok eser yazmıştı.
Hattest du in der letzten Woche mir telefoniert?	Geçen hafta bana telefon etmiş miydin?
Warum waren die kleinen Kinder in den Garten gelaufen?	Küçük çocuklar niçin bahçeye koşmuşlardı?

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi **Plusquamperfekt** Türkçede en iyi miş'li geçmiş zamanla karşılanabilir. **Plusquamperfekt** halinde bulunan bir cümleyi soru yapmak için **Perfekt** de olduğu gibi yardımcı fiili (**hatte - war**) başa getirmek yeter. **Partizip Perfekt** gene en sonda kalır. Diğer soru kelimeleriyle **Plusquamperfekti** kullanırken normal olarak soru cümlesinde fiilin bulunması gereken yere yardımcı fiilin özneye göre çekimlenmiş şekli gelir. **Partizip Perfekt** gene en sondadır.

Bir cümlede ayrı ayrı zamanlarda olmuş iki olaydan söz ediliyorsa bunlar değişik zamanlar kullanılarak belirtilir. Türkçede o kadar önemli olmayan ve dikkat edilmeyen bu husus Almancada çok önemlidir, bununla ilgili belirli kurallar vardır.

sonra olan olay		önce olan olay
gelecek zaman şimdiki zaman	ise	**Imperfekt**
Imperfekt **Perfekt**	ise	**Plusquamperfekt**

olacak şekilde bir sıra izlenir.

V

Aşağıda derslerimizin «AÇIKLAMALAR» bölümünde açıklanmış bazı önemli deyimleri kısaca hatırlatıyoruz.

herstellen

«İmal etmek, yapmak» anlamına gelir. Ayrılabilen bir fiildir.

Man stellt diese Schuhe aus Leder.	Bu ayakkabılar deriden yapılır.
Ich will ein Boot herstellen.	Bir sandal imâl etmek istiyorum.
Mein Vater stellt Schuhe her.	Babam ayakkabılar imâl eder

verbringen

«geçirmek (zaman için)» anlamına gelir.

Ich verbringe den Sommer in Italien.	Yazı İtalya'da geçiriyorum.
Wo hast du den Winter verbracht?	Kışı nerede geçirdin?
Wir verbrachten dort schöne Tage.	Orada güzel günler geçirdik.

werden

Werden bir yardımcı fiil olarak kullanıldığı gibi «olmak» anlamına da gelir.

Mein Bruder will Arzt werden.	Erkek kardeşim doktor olmak istiyor.
Sein Sohn wurde ein berühmter Dichter.	Oğlu meşhur bir yazar oldu.
Er ist ein guter Vater geworden.	İyi bir baba oldu.
Ich werde krank.	Hasta oluyorum.

auf Schwierigkeiten stossen

«güçlüklerle karşılaşmak» anlamına gelir. **auf einige Schwierigkeiten stossen** - birkaç güçlükle karşılaşmak; **auf keine Schwierigkeiten stossen**- hiç güçlükle karşılaşmamak gibi şekillerde de kullanılır.

Der Ausländer hat in der Türkei auf Schwierigkeiten gestossen.	Yabancı Türkiyede güçlüklerle karşılaştı.
An der Zollstelle stiessen wir auf einige Schwierigkeiten.	Gümrükte birkaç güçlükle karşılaştık.
Ich spreche gut Deutsch, deshalb habe ich auf keine Schwierigkeiten gestossen.	İyi Almanca konuşurum, onun için hiç güçlükle karşılaşmadım.

mit grossem Interesse

«büyük bir ilgiyle» anlamına gelir.

Die Touristen sehen mit grossem Interesse die Gemälden im Museum an.	Turistler büyük bir ilgiyle müzedeki resimlere bakıyorlar (seyrediyorlar).
Die Studenten hören mit grossem Interesse dem berühmten Dichter zu.	Öğrenciler büyük bir ilgiyle meşhur yazarı dinliyorlar.

es gibt

«var» şeklinde Türkçeye çevrilen bir deyimdir. Almancada çok kullanır. **Haben** fiili ile karıştırmamak gerekir.

Es gibt einen Bleistift auf dem Buch.	Kitabın üstünde bir kalem var.
Es gab ein Museum neben unserem Haus.	Evimizin yanında bir müze vardır.
Es hat hier vor dem zweiten Weltkrieg einen Bahnhof gegeben.	Burada ikinci dünya savaşından önce bir istasyon vardı.

TEST 45

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Wenn sie wünschen, können sie hier schlafen.**	A — Alış verişe giderse anne yeni ayakkabılar satın alacak.
2 — **Wenn er in München wohnt, lernt er Deutsch in fünf Monaten.**	B — Biraz erken gelirsen içeri girebilirsin.
3 — **Wenn ich Hasan sehe, werde ich ihm dieses Buch geben.**	C — İyi notlar aldığım için ebeveynim beni çok seviyor.
4 — **Wenn sie in die Schule geht, lernt sie Deutsch.**	D — İsterlerse burada uyuyabilirler.
5 — **Die Mutter wird neue Schuhe kaufen, wenn sie einkaufen geht.**	E — Hasan'ı görürsem ona bu defteri vereceğim.
6 — **Du kannst nicht eintreten, wenn du nicht etwas früh kommst.**	F — Biraz erken gelmezsen içeri giremezsin.
7 — **Wenn ich gute Noten bekomme, lieben mich meine Eltern sehr.**	G — Münih'te oturursa beş ayda Almanca öğrenir.
8 — **Weil ich gute Noten bekomme, lieben mich meine Eltern sehr.**	H — İyi notlar alırsam ebeveynim beni çok sever.
	İ — Okula giderse Almanca öğrenir.
	K — Hasan'ı görürsem ona bu kitabı vereceğim.
	L — İsterseniz burada uyuyabilirsiniz.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Hastaysan evde kal!	A — **Von vem kannst du eine Mappe bekommen, wenn ich dir das nicht gebe?**
2 — İyi Almanca konuşmak istiyorsanız kelimeleri iyi öğrenin!	B — **Wenn er uns seine Adresse nicht gibt, können wir ihm keinen Brief schreiben.**
3 — Arkadaşım on dakika içinde gelmezse tiyatroya yalnız gidiyorum.	C — **Wohin gehst du verlierst deine Geldbörse wenn.**
4 — Bize adresini vermezse ona mektup yazmayız.	D — **Bleibe zu Hause, wenn du krank bist!**
5 — Hans daha evde değilse bekleyeceğiz.	E — **Wenn mein Freund nicht in zehn Minuten kommt, gehe ich allein ins Theater.**
6 — Sana bunu vermezsem kimden bir çanta alabilirsin?	F — **Von ven kannst du ein Mappe bekommen, wenn ich dir das nicht gebe?**
7 — Arkadaşlarını bulamazsa öğrenci kimin yanında kalır?	

8 — **Para çantanı kaybedersen nereye gidersin?**

G — **Bei wem bleibt der Schüler, wenn er seine Freunde nicht findet?**

H — **Wenn Hans noch nicht zu Hause ist, werden wir warten.**

İ — **Wohin gehst du, wenn du deine Geldbörse verlierst?**

K — **Lernt die Wörter gut! Wenn euch gut Deutsch sprechen willt.**

L — **Lernt die Wörter gut, wenn ihr gut Deutsch sprechen wollt!**

E

Aşağıda boş bırakılan yerlere parantez içindeki kelimelerden bu boşluğu en iyi tamamlayanını getiriniz. Cevaplar kâğıdına sadece bu kelimeyi yazınız.

1 — **Wenn Sie mit dem Direktor sprechen wollen, ... (Sie müssen, werdet ihr, müssen Sie) noch eine Stunde warten.**

2 — **Wir fahren nach Pompeji, ... (weil, um, ohne) die alte Stadt zu besichtigen.**

3 — **Warte ..... (du, ihr, hiçbiri) vor der Tür, wenn ..... (dein Vater, du, ihr) nicht eintreten willst.**

4 — **Mit ..... (dem Bruder, wem, wen, wessen) machst du den Ausflug, wenn wir nicht kommen können?**

5 — **Meine Geschwister lieben mich sehr, ... (weil, denn, sondern, um, wenn) ich helfe ihnen immer.**

6 — **Ich wasche jetzt mein Auto; vorher ..... (hatte, hat, bin, war) ich etwas geschlafen.**

7 — **Wir konnten ihm jenes Buch nicht geben, denn wir ..... (haben, hatten, verkauften) es vor zwei Tagen verkauft.**

8 — **Die Frauen ..... (wollten, wollen, gewollt) nicht nach Antalya fahren, denn sie waren im letzten Winter dort gewesen.**

F

Yukarıdaki cümlelerden ilk üçünü tamamladıktan sonra Türkçeye çeviriniz.

Test 44'ün yapılmış şekli

A. 1 — hatte 2 — bin 3 — sind 4 — war 5 — war 6 — hatte 7 — haben 8 — haben 9 — ist 10 — hatte

B. 1 — C 2 — H 3 — 0 4 — K 5 — B 6 — N 7 — M 8 — F 9 — A 10 — E

C. 1 — D 2 — E 3 — H 4 — L 5 — İ 6 — B 7 — A 8 — N 9 — C 10 — G

91

LEHRSTÜCK EINUNDNEUNZIG

WENN ALS

Geçen derslerde **wenn** ile yapılan şart cümlelerini görmüştük. **Wenn** ile kurulan yan cümlecikler başka anlamlara da gelebilirler. Bu derste bunları inceleyeceğiz.

«Ankara'ya gittiğim zaman amcama da uğrayacağım. - Onsekiz yaşıma girdiğim zaman üniversiteye gideceğim.» gibi cümleler de **wenn** yardımıyla Almancaya çevrilir. **Wenn,** bu cümlelerdeki «zaman» kelimesinin karşılığı olmaktadır.

Bu çeşit zamanla ilgili cümlelerin Almancalarının yapıları aynı şart cümlelerininki gibidir. Şart cümleleri için verdiğimiz kurallar bunlar için de geçerlidir. Bu bakımdan böyle zamanla ilgili cümlelerin yapıları, kuruluşları üzerinde daha fazla durmayıp hemen örneklere geçeceğiz. Ama örneklere geçmeden isterseniz şart cümlelerinin incelendiği seksendokuzuncu dersi bir kere daha tekrarlayabilirsiniz.

Wenn mein Bruder aus Frankreich kommt, werden wir alle zum Bahnhof gehen.
Erkek kardeşim Fransa'dan geldiği zaman (gelirken) hepimiz istasyona gideceğiz.

Wenn ich zur Schule fahre, sehe ich auf der Strasse viele Freunde.
Okula gittiğim zaman (giderken) caddede birçok arkadaşı görüyorum. (görürüm.)

Wenn ich meinen Lehrer sehe, werde ich mit ihm sprechen.
Öğretmenimi gördüğüm zaman onunla konuşacağım.

Wenn unser Onkel uns besucht, freuen wir uns sehr.
Amcamız bizi ziyaret ettiği zaman çok seviniriz.

Wenn der Lehrer uns fragt, antworten wir auf Deutsch.
Öğretmen bize sorduğu zaman Almanca cevap veririz.

Wenn der Winter kommt, fliegen viele Vögel nach Süden.
Kış geldiği zaman (gelince) birçok kuşlar güneye uçar.

Wenn wir Geld haben, werden wir nach Italien fahren.
Paramız olduğu zaman İtalya'ya gideceğiz.

Wir gehen in die Klasse, wenn der Lehrer kommt.
Öğretmen geldiği zaman sınıfa gideriz.

Die Schüler bleiben in der Klasse, wenn es regnet.
Yağmur yağdığı zaman öğrenciler sınıfta kalır.

Daha başka örnekler vermeden önce yukarıdakiler üzerinde biraz duralım. Almanca cümlenin kuruluşunda hiçbir değişiklik olmadığını görüyorsunuz. Yalnız bu zamanla ilgili cümleleri «zaman» kelimesinden başka şekillerle, yan cümleciğin fiiline eklenen bazı takılar yardımıyla da Türkçeye çevirmek mümkündür. Yukarıdaki örneklerin bazılarında mümkün olan diğer çeviri şekli parantez içinde belirtilmiştir. Örneğin, birinci cümledeki «geldiği zaman» yerine «gelirken, geldiğinde» demek mümkündür, hatta bunlar kulağa daha hoş gelmektedir. Gene aynı şekilde «gittiğim zaman» yerine «giderken», «gördüğüm zaman» yerine «görünce, gördüğümde» gibi çeviriler mümkündür. Bir cümlenin böyle çeşitli şekillerde Türkçeye çevrilmesi önceleri aklınızı karıştırabilir. Biz örneklerimizde elden geldiği kadar tek çeşit çeviriye bağlı kalmaya çalışacak ve bu cümleleri «zaman» kelimesi yardımıyla Türkçeleştireceğiz. Ama mecburen bunun dışına çıkacağımız haller de olacaktır.

Esas cümleciğin fiilinin çevrilmesinde de çoğu zaman iki ihtimal mümkündür. Bildiğiniz gibi Türkçedeki geniş zaman ve şimdiki zaman Almancada sadece bir tek kiple, bizim şimdiki zaman diye gösterdiğimiz kiple belirtilir. Bu da yukarıda söylediğimiz iki ihtimali ortaya çıkarmaktadır. Örneğin, ikinci cümlede esas cümleciğin fiili «görüyorum» veya «görürüm» şeklinde Türkçeye çevrilebilir. Hangi şeklin uygun olduğuna cümlenin gelişine ve anlamına bakarak kendinizin karar vermesi gerekir.

— 3 —

Sıfatların mukayeselerini incelerken ve seksendördüncü derste **als** kelimesinin çeşitli kullanılışlarını görmüştük. **Als**, yukarıda verdiğimiz örneklerdeki gibi zamanla ilgili cümleler kurmak için de kullanılır. **Als** ile kurulan bu cümleler gene bir esas cümlecik ve yan cümlecikten meydana gelirler. Yapıları aynı **wenn** ile yapılan cümlelerinki gibidir; **wenn** yerine bu defa **als** gelmiştir. Yan cümlecikler için verdiğimiz bütün genel kurallar **als** ile yapılan yan cümlecikler için de geçerlidir.

Yalnız **als** ile kurulan cümlelerin kullanıldıkları yerler sınırlıdır. Bunlar geçmişte meydana gelmiş bir olayı gösterirler; olay bir kereliktir, geçmişte bir kere meydana gelmiş ve bitmiştir. Bu nedenle **als** ile yapılan cümlelerde bir geçmiş zaman kipi kullanılacağı aşikârdır. Geçmiş zaman kiplerinden de en çok **Imperfekt** tercih edilir.

Diğer bütün hallerde **wenn** kullanılır.

Als ich am letzten Sonntag nach İzmit fuhr, war das Wetter schön.
Geçen Pazar İzmit'e gittiğim zaman (gittiğimde) hava güzeldi.

Burada belirtilen olay — İzmit'e gitmem — geçen Pazar olmuş bitmiştir ve bir kereliktir.

Als meine Freunde mich gestern besuchten, freute ich mich sehr.
Dün arkadaşlarım beni ziyaret ettikleri zaman çok sevindim.

Als wir mit der Zug in Paris ankamen, regnete es sehr.
Trenle Paris'e vardığımız zaman çok yağmur yağıyordu.

Als ich dich gestern besuchen wollte, warst du nicht zu Hause.
Dün seni ziyaret etmek istediğim zaman evde değildin.

Ich sah meine Tante, als ich gestern einen Spaziergang machte.
Dün bir gezinti yaptığım sırada (yaparken) teyzemi gördüm.

Der Arzt kam jeden Tag, als Hasan im Mai krank war.
Hasan Mayıs'ta hasta olduğu zaman doktor her gün geldi.

Als Ali gestern in der Stadt war, ging er ins Kino.
Ali dün şehirde olduğu zaman (şehirdeyken) sinemaya gitti.

Yukarıdaki örneklerde **als** ile yapılan cümlelerin özel bir durum göstermediklerini, **wenn** yerine **als**'ın gelmesiyle meydana geldiklerini görüyorsunuz. Daha ileride öğreneceğiniz yan cümlelerin de yapıları aynı olacaktır; aradaki fark **weil, wenn, als** gibi yan cümleciği başlatan kelimenin değişik olmasıdır. Verdiğimiz genel kurallar hepsi için geçerlidir.

Gene yukarıdaki örneklerde olayların geçmişte olup bitmiş, tekrarlanmamış olaylar olduğunu görüyorsunuz.

Bu yeni öğrendiğimiz zamanla ilgili cümlelerde **als** ile **wenn**'i birbirine karıştırmamak gerekir. İkisinin arasındaki farkı kolayca görebileceğiniz bir şema verelim:

olay	geçmiş zaman	şimdiki zaman	gelecek zaman
bir kereliktir	**ALS**	**wenn**	**wenn**
tekrarlanır	**wenn**	**wenn**	**wenn**

Şemanın açıklamasına geçmeden önce «bir kereliktir» ve «tekrarlanır» kelimelerini biraz daha açıklayalım. «Bir kereliktir», her zaman yapılmayan, tekrarlanmayan ve sürmeyen olayları gösterir. Olay bir kere meydana gelir. «Tekrarlanır» ise her zaman, sürekli olarak meydana gelen, sonu gelmemiş olayları belirtmektedir.

Şimdiki zaman ve gelecek zamanda cümlede anlatılan olay ister bir kerelik olsun, ister tekrarlansın muhakkak **wenn** kullanılır. Fakat geçmiş zamanda (**Imperfekt, Perfekt** gibi) **wenn** veya **als**'ın kullanılışı, olayın *tekrarlanıp tekrarlanmamasına* bağlıdır. Olay tekrarlanırsa, her zaman oluyorsa **wenn**, aksi halde **als** kullanılır. Şu halde zamanla ilgili cümlelerin sadece geçmiş zamanda bulunanlarında böyle bir ayrılık görülmektedir; bu nedenle geçmiş zamanda bulunan bu tip bir cümle kurarken önce olayın tekrarlanıp tekrarlanmadığına bakmak gerekir.

Şimdi karışık örnekler görelim.

Wenn Karl seinen Ball brachte, spielten wir immer Fussball.
Karl topunu getirdiği zaman daima futbol oynardık.

Wenn unsere Freunde uns besuchen, freuen wir uns immer.
Arkadaşlarımız bizi ziyaret ettikleri zaman hep seviniriz.

Als mein Grossvater starb, war meine Schwester zehn Jahre alt.
Büyük babam öldüğü zaman kız kardeşim on yaşındaydı.

Als wir in die Schule gingen, konnten wir noch nicht Deutsch sprechen.
Okula gittiğimiz zaman daha Almanca konuşamıyorduk.

Wenn du morgen zu mir kommst, zeige ich dir meine Bilder.
Yarın bana geldiğin zaman sana resimlerimi gösteririm.

Wenn der Sommer kommt, kehren die Vögel zurück.
Yaz geldiği zaman kuşlar geri dönerler.

Als mein Freund in Deutschland war, lernte er gut Deutsch.
Arkadaşım Almanya'da olduğu zaman (Almanya'dayken) iyi Almanca öğrendi.

Wenn das Wetter schlecht ist, müssen die Schiffe im Hafen bleiben.
Hava kötü olduğu zaman gemiler limanda kalmak zorundadırlar.

Als wir im letzten Sommer nach Frankfurt kamen, regnete es sehr.
Geçen yaz Frankfurt'a geldiğimiz zaman çok yağmur yağıyordu.

Wenn ich sonntags Zeit hatte, spielte ich immer mit meinem Bruder.
Pazarları vaktim olduğu zaman hep erkek kardeşimle oynardım.

Zu wem gehst du, wenn du krank bist?
Hasta olduğun zaman kime gidersin?

Wenn der Onkel von der Reise zurückkam, brachte er immer ein Geschenk mit .
Amca seyahatten döndüğü zaman, hep bir hediye getirirdi.

Wenn die Schüler viele Fehler machen, ärgert sich der Lehrer.
Öğrenciler çok yanlış yaptıkları zaman öğretmen kızıyor.

Wenn mein Vater mir Geld schickt, werde ich eine lange Reise machen.
Babam bana para gönderdiği zaman uzun bir seyahat yapacağım.

Wenn der Student Zeit hatte, ging er immer ins Theater.
Öğrenci vakti olduğu zaman hep tiyatroya giderdi.

Wenn ich müde bin, gehe ich ins Bett.
Yorgun olduğum zaman yatarım.

Als der Mann gestern abend im Theater war, verlor er seine Geldtasche.
Adam dün akşam tiyatroda olduğu zaman (iken) para çantasını kaybetti.

Wenn die Kinder sechs Jahre alt sind, kommen sie in die Volksschule.
Çocuklar altı yaşında oldukları zaman ilkokula geliyorlar. (gidiyorlar)

Goethe schrieb sein berühmtestes Werk, «Faust», als er in Weimar Staatsminister war.
Goethe Weimar'da bakan olduğu zaman (iken) en meşhur eseri «Faust»u yazdı.

Yukarıdaki örnekleri birbirleriyle karşılaştırarak inceleyiniz. **Wenn** ile yapılan bazı cümlelerin bir şart cümlesi olarak da kullanılabileceğini ve bu şekilde Türkçeye çevrilebileceğini görüyorsunuz. Böyle cümlelerin şart cümlesi mi yoksa zamanla ilgili bir cümle mi olduğunu cümlenin anlamına, söyleniş sebebine bakarak anlarız.

Bir de daha önce öğrendiğimiz ve «ne zaman» anlamına gelen **wann** sorusuyla **wenn** kelimesini karıştırmamak gerekir. Birbirleriyle hiçbir ilgileri yoktur.

fiiller ve önekler

Öğrendiğimiz fiillerin bazıları bir önekle birlikte kullanılıyor ve bu önekten sonra gelen isim i- veya e- halinde bulunuyordu. Böyle fiilleri Türkçeye çevirirken önek genellikle Türkçeye çevrilmiyordu. Cümlenin Türkçesinde bulunmayan bir kelimeyi Almancasına eklememiz gerektiğini düşünürsek önekle kullanılan fiillerin özellikle Türkçeden Almancaya çevirilerde çok güçlükler çıkaracağını anlarız. Bu yüzden bu çeşit fiillerin kullanıldıkları önekleri ve öneklerin hangi halle kullanıldıklarını çok iyi bilmeniz gerekir.

Şimdi bildiğimiz bazı fiilleri kullanıldıkları öneklerle birlikte göstererek örnekler verelim.

denken an İ

«düşünmek» anlamına gelir. Düşünülen şeyi gösteren ismin önüne **an** eki getirilir ve isim i-haline sokulur. Yukarıda **an** kelimesinden sonra

gelen «İ» harfi de **an**'dan sonra gelen ismin i-haline sokulacağını göstermektedir. Size öğrenirken ve kullanırken kolaylık olması için böyle öneklerle kullanılan fiilleri öğretirken önekten sonra gelen ismin hangi hale konacağını göstermek için önekin arkasına bir İ, E veya İN harfleri koyacağız. Bunlara özellikle dikkat ediniz.

Der alte Mann denkt oft an seine Kindheit.	İhtiyar adam ekseriya çocukluğunu düşünüyor.
Der Ausländer denkt oft an sein Land.	Yabancı ekseriya memleketini düşünüyor.
Der Bauer denkt immer an seine Familie im Dorf.	Çiftçi daima köydeki ailesini düşünüyor.

sich freuen auf İ

«Sevinmek» anlamına gelen **sich freuen** fiili ileride olacak birşeye sevinildiğini gösteriyorsa **auf** önekiyle kullanılır. Sevinilen şeyi gösteren ismin önüne **auf** öneki getirilir ve isim i-haline konur.

Wir freuen uns auf den Besuch unserer Verwandten.	Akrabalarımızın ziyaretine seviniyoruz.
Die Kinder freuen sich auf die Ferien.	Çocuklar tatile seviniyorlar.
Die Arbeiter freuen sich auf die kommenden Feiertage.	İşçiler gelmekte olan tatil günlerine seviniyorlar.

sich freuen über İ

Sich freuen, halihazırda olan veya geçmişte olmuş birşeye sevinildiğini gösteriyorsa **über** önekiyle kullanılır.

Die Jungen freuen sich über das schöne Wetter.	Çocuklar güzel havaya seviniyorlar.
Die Mutter freut sich über die Blumen.	Anne çiçeklere seviniyor.
Der Schüler freut sich über die gute Note.	Öğrenci iyi nota seviniyor.

warten auf İ

«beklemek» anlamına gelir. Beklenen şeyi gösteren ismin önüne **auf** öneki getirilir ve isim i-haline sokulur.

Wir warten auf den Zug	Treni bekliyoruz.

Das kleine Kind wartet vor der Tür auf seinen Vater.	Küçük çocuk kapının önünde babasını bekliyor.
Wir warten im Park auf unseren Freund.	Parkta arkadaşımızı bekliyoruz.
Ich werde vor dem Bahnhof auf Ahmet warten.	İstasyonun önünde Ahmet'i bekliyeceğim.

Warten, çok kullanılan bir fiildir, ama Almanca öğrenen Türklerin çoğu bu fiili kullanırken **auf** önekini unutmakta ve yanlış yapmaktadırlar.

sich ärgern über İ

«Kızmak» anlamına gelir. Kızılan şeyi gösteren ismin önüne **über** öneki getirilir ve isim i-haline sokulur.

Die Touristen ärgern sich über das schlechte Wetter.	Turistler kötü havaya kızıyorlar.
Der Lehrer hat sich über den Schüler geärgert.	Öğretmen öğrenciye kızdı.
Warum ärgerst du dich über ihn?	Niçin ona kızıyorsun?

Son örnekte önekten sonra gelen şahıs zamirlerinin de değiştiğini görüyorsunuz. Önek i-haliyle kullanılıyorsa i-halindeki şahıs zamirleri, önek e- haliyle kullanılıyorsa e- haliyle kullanılan şahıs zamirleri önekten sonra yer alır.

beginnen mit E

«Başlamak» anlamına gelir. Başlanan şeyi gösteren ismin önüne **mit** getirilir ve isim e-haline sokulur.

Der Schüler beginnt mit den Hausaufgaben.	Öğrenci ev ödevlerine başlıyor.
Die Kinder beginnen mit dem Spielen.	Çocuklar oynamaya başlıyorlar.
Der Unterricht beginnt mit dem Lesen der Übungen.	Ders çalıştırmaların okunmasıyla başlıyor.

Burada bazı hallerde **mit** öneki Türkçeye çevrilmektedir.

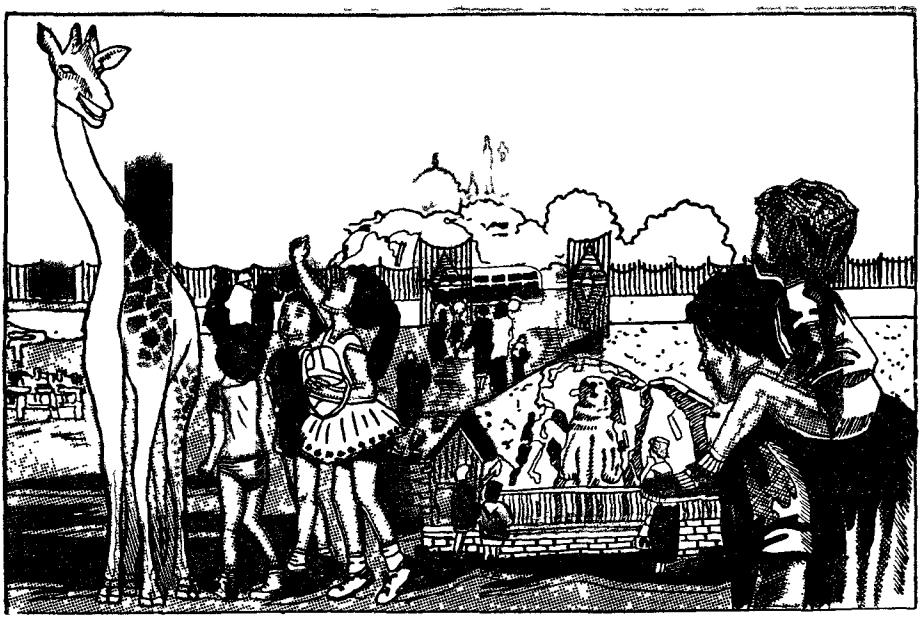
Yukarıda anlamlarını da tekrar hatırlatarak bazı fiillerin kullanıldıkları önekleri gösterdik. Bunları iyice öğreniniz. İleriki derslerimizde bu diziyi sürdüreceğiz.

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

92

LEHRSTÜCK ZWEIUNDNEUNZIG

Öğrenilecek kelimeler

die **Abteilung,en** [abtaylung]	bölüm	**bedeutend** [bedoytend]	önemli
der Affe,n [affe]	maymun	**sich befinden** [zih befinden]	bulunmak
der Aufstieg,e [aufşti:g]	yükseliş	**befand, befunden** [befand], [befunden]	

beide [bayde] ikisi, her ikisi
der Berg,e [berg] dağ
betreten [betreten] girmek
betrat, betreten [betrat]
die Börse,n [börze] borsa
der Besuch,e [bezuh] ziyaret
die Brücke,n [brüke] köprü
die Chemie [hemi:] kimya
chemisch [he:miş] kimyevi
der Einwohner, - sakin
[aynvo:ner] (nüfus)
der Elefant, en fil
[elefant] **eng** [eng] dar, yakın
die Fabrik, en fabrika
[fabrik]
die Farbe,n [farbe] renk
die Ferien [ferien] tatil
(yalnız çoğuldur)
der Fisch,e [fiş] balık
die Fläche,n [flehe] yüzey, yüz
ölçüm
fliessen [fli:sen] akmak
floss, ist geflossen [flos] [geflossen]
der Flughafen, .. hava alanı
[flu:gha:fen]
frei [fray] hür
sich fürchten vor E korkmak
[zih fürhten for]
das Gebäude, - bina
[geboyde]
gefährlich [gefe:rlih] tehlikeli
das Geräusch,e gürültü
[geroyş]
giftig [giftig] zehirli
das Glas,.. er [gla:s] cam, bardak
der Handel [handel] ticaret
die Handelsstadt,..e ticaret şehri
[handelsştat]
die Haut,..e [haut] deri
herrschen [herşen] hüküm sürmek
jemanden birisini
[ye:manden]

Indien [indien] Hindistan
der Löwe,n [lö:ve] aslan
die Maschine,n makina
[maşi:ne]
die kalabalık
Menschenmenge,n
[menşenmenge]
die Messe,n [messe] fuar
miteinander birbirleriyle,
[mitaynander] birbirini (e)
der Papagei, en papağan
[papagay]
reg [re:g] canlı, hareketli
sich reihen [rayen] dizilmek
riesig [ri:zig] dev, çok büyük
die Schlange,n yılan
[şlange]
die Sicherheit, en güven, emniyet
[ziherhayt]
der Tiger, - [ti:ger] kaplan
töten [tö:ten] öldürmek
verbunden bağlı
[ferbunden]
verdanken borçlu olmak
[ferdanken]
der Verkehr trafik
[ferke:r]
verschieden çeşitli
[ferşi:den]
die Verwaltung, en idare
[fervaltung]
vielstöckig çok katlı
[fi:lştökig]
von jeher öteden beri
[fonye:her]
der Wächter [vehter] bekçi
das Werk,e [verk] eser, tesis
woher [vohe:r] nereden
zählen [tse:len] saymak
der Zoo,s [tso:] hayvanat bahçesi
der Zuschauer, - seyirci
[tsu:şauer]

— 3 —

AÇIKLAMALAR

Okuma parçasında geçen yer isimlerinin okunuşları:

Höchst [hökst]	Frankfurt'un bir bölgesi
Taunus [taunus]	Frankfurt civarında bir dağ

Woher

«nereden» anlamına gelen bir soru kelimesidir.

Woher kommst du?	Nereden geliyorsun?
Woher hat er dieses Buch genommen?	Bu kitabı nereden aldı?
Woher kommt dieser Zug?	Bu tren nereden geliyor?
Woher kommen die Kinder?	Çocuklar nerden geliyor?

sich befinden

«bulunmak» anlamına gelir.

Die Katze befindet sich unter dem Baum.	Kedi ağacın altında bulunuyor.
Der Hügel befindet sich hinter dem Bauernhof.	Tepe çiftliğin arkasında bulunuyor.
Wo befindet sich der Berg?	Dağ nerede bulunuyor?
Unser Haus befindet sich in der Nähe der Schule.	Evimiz okulun yakınında bulunuyor.

betreten

«girmek» anlamına gelir. Girilen yeri gösteren isim i-halinde bulunur. Ama Türkçeye e-halinde olarak çevrilir.

Der Lehrer betritt die Klasse.	Öğretmen sınıfa giriyor.
Der Vater betrat das Haus.	Baba eve girdi.
Die Kinder haben den Garten betreten.	Çocuklar bahçeye girdiler.
Die Magd hat das Zimmer betreten.	Hızmetçi odaya girdi.

die Ferien

«tatil» anlamına gelir. Yalnız çoğul halde bulunan bir kelimedir.

Was willst du in den Ferien machen?	Tatilde ne yapmak istiyorsun?
Wo warst du in den Ferien?	Tatilde neredeydin?
Die Schüler freuen sich auf die Ferien.	Öğrenciler tatile seviniyorlar.

sich fürchten vor

«korkmak» anlamına gelir. **Vor** önekiyle kullanılır. Korkulan şeyi gösteren ismin önüne vor getirilir ve isim e-haline konur.

Das kleine Mädchen fürchtet sich vor dem Hund.	Küçük kız köpekten korkuyor.
Wir fürchten uns vor den Pferden.	Atlardan korkuyoruz.
Der Junge fürchtet sich vor seinem Vater.	Çocuk babasından korkuyor.

in Sicherheit

«emniyette» anlamına gelir.

Die Tiere sind dort in Sicherheit.	Hayvanlar orada emniyettedir.
Die Kinder sind bei uns in Sicherheit.	Çocuklar bizim yanımızda emniyettedir.
Sie werden in diesem Bauernhof in Sicherheit sein.	Bu çiftlikte emniyette olacaksınız.

erzählen von E

«anlatmak» anlamına gelir. Anlatılan şeyi gösteren ismin önüne **von** getirilir, isim e-haline sokulur.

Der alte Mann erzählt von seiner Kindheit.	İhtiyar adam çocukluğunu anlatıyor.
Die Kinder erzählen von ihrer Reise.	Çocuklar seyahatlerini anlatıyorlar.

Hunderte von ... Tausende von ...

«yüzlerce», «binlerce» anlamına gelir. Bu kadar çok olan isim çoğul halde e-haline sokularak **von** kelimesinin arkasına eklenir.

Wir sahen Hunderte von Pferden auf dem Feld.	Tarlada yüzlerce at gördük.
In einem Krieg sterben Tausende von Menschen.	Bir savaşta binlerce insan ölür.

IM ZOO

Herr Müller erzählte beim Frühstück von Frankfurt. Ahmet und Zeynep hörten mit grossem Interesse zu.

«Ich glaube, die Stadt hat eine Fläche von 7000 km² und über 650000 Einwohner. Frankfurt war von jeher eine Handelsstadt. Sie verdankt ihren Aufstieg alten Kaufmannsfamilien. Frankfurt wurde eine bedeutende Börsen-und Messestadt. Jetzt stehen dort vielstöckige Büro-und Verwaltungsgebäude. Im Westen der Stadt-besonders in Höchst-liegen riesige chemische Werke und grosse Maschinenfabriken. Im Norden befindet sich der Berg Taunus. Am Fusse des Berges reihen sich viele Städte. Sie sind durch einen regen Verkehr eng mit Frankfurt verbunden. Durch die Stadt fliesst der Main. Die beiden Ufer des Flusses sind durch mehrere Brücken miteinander verbunden. Wir haben einen grossen Flughafen und einen Zoo in unserer Stadt. So, wenn ihr wünscht, können wir heute den Zoo besichtigen.»

Die Kinder wollten den Zoo unbedingt sehen. Der Frankfurter Zoo war sehr gross. Die Zoos in Istanbul und in den anderen Städten der Türkei waren viel kleiner.

Sie fuhren mit einem Autobus bis zum Zoo und stiegen davor aus. Herr Müller kaufte fünf Eintrittskarten. Es gab dort eine grosse Menschenmenge. Sie wollten zuerst die Fische sehen. Sie sahen Fische aus verschiedenen Ländern. Ein Wächter sagte: «Einige Fische sind sehr giftig.»

Nach der Abteilung der Fische gingen sie zu den Löwen und Tigern. Ein Wächter warf Fleischstücke in die Käfige. Die Löwen und die Tiger hatten die meisten Zuschauer.

In der Nähe der Löwen befanden sich die Affen. Sie spielten in ihren Käfigen. Die Kinder lachten und amüsierten sich dort viel.

Die Abteilung der Vögel war auch sehr gross. Man konnte dort Vögel aus allen Teilen der Welt sehen. Im Papageienhaus herrschte ein grosses Geräusch. Hunderte von Papageien sprachen und schrien. Man konnte sie nicht gut verstehen, aber einer schrie: «Dummer Hans! Bring mir etwas Frucht! Dummer Hans! Dummer Hans!.» Ein Wächter kam neben sie und sagte: «Hans ist der Name des Direktoren. Dieser Papagei und der Direktor sind keine guten Freunde.»

Die meisten Schlangen schliefen, als sie das Schlangenhaus betraten. Manche Schlangen lagen in Glasgehäusen.

«Sind diese Schlangen giftig?» fragte Zeynep einen Wächter.

«Nein, nur einige sind giftig. Es gibt sehr wenige giftige Schlangen in der Welt, aber man fürchtet sich vor den Schlangen. Woher kommen Sie?»

«Wir sind aus der Türkei,» antwortete Zeynep.

«Die meisten Schlangen in Ihrem Land sind nicht giftig.»

«Haben Sie hier sehr giftige Schlangen?» fragte Zeynep.

«Jene kleine Schlange mit der grün - gelb - roten Haut kann in zwei Minuten einen Elefanten töten.»

«Hat sie bisher jemanden getötet?» fragte Frau Müller.

«Ja, sie hat einen Mann getötet. Man hat sie mit einem Schiff aus Indien gebracht. Ein Mann auf dem Schiff hat die Farbenstreifen auf seiner Haut zählen wollen. Er hat sie gezählt, aber hat keine Zeit gehabt, um das Ergebnis seinen Freunden zu sagen.»

«Man füttert hier die Tiere gut, aber ich glaube, sie sind im Zoo nicht glücklich,» sagte Inge.

«Ja, aber der Wald ist für die kleinen Tiere sehr gefährlich. Sie sind hier nicht frei, aber sie leben hier in Sicherheit. Die meisten kleinen Tiere leben im Wald nur einige Jahre, aber hier leben sie noch länger. Und die meisten Tiere hier kennen das Leben im Walde nicht. Sie sind hier zur Welt gekommen,» sagte Herr Müller.

HAYVANAT BAHÇESİNDE

Bay Müller kahvaltıda Frankfurt'u anlattı. Ahmet ve Zeynep büyük bir ilgiyle dinlediler.

«Sanıyorum, şehrin 7000 km² lik bir yüzölçümü ve 650000 den fazla nüfusu var. Frankfurt ötedenberi bir ticaret şehriydi. Yükselişini eski tüccar ailelerine borçludur. Frankfurt büyük bir borsa ve fuar şehri oldu. Şimdi şehrin içinde çok katlı büro ve idare binaları var (duruyor). Şehrin batısında - özellikle Höchst'te - dev kimyevi tesisler ve makina fabrikaları bulunuyor. Şehrin kuzeyinde Taunus dağı bulunuyor. Dağın eteğinde birçok şehir dizilidir. Onlar canlı bir trafikle sıkı sıkıya Frankfurt'a bağlılar.

Şehrin içinden Main akıyor (geçiyor). Nehrin her iki kıyısı birçok köprülerle birbirine bağlanmış. Şehrimizde büyük bir hava alanımız ve hayvanat bahçemiz var. İsterseniz bugün hayvanat bahçesini ziyaret edebiliriz.»

Çocuklar hayvanat bahçesini muhakkak görmek istiyorlardı. Frankfurt'taki hayvanat bahçesi çok büyüktü. İstanbuldaki ve Türkiye'nin diğer şehirlerindeki hayvanat bahçeleri çok daha küçüktürler.

Bir otobüsle hayvanat bahçesine kadar gittiler ve hayvanat bahçesinin önünde indiler. Bay Müller beş bilet satın aldı. Orada büyük bir kalabalık vardı. Önce balıkları görmek istiyorlardı. Çeşitli memleketlerden balıklar gördüler. Bir bekçi: «Birkaç balık çok zehirlidir,» dedi.

Balıkların bölümünden sonra aslanlara ve kaplanlara gittiler. Bir bekçi kafeslere et parçaları atıyordu. Aslanlar ve kaplanlar en çok seyirciye sahiptiler.

Aslanların yakınında maymunlar bulunuyor. Kafeslerinde oynuyorlardı. Çocuklar orada çok güldüler ve eğlendiler.

Kuşların bölümü de çok büyüktü. Orada dünyanın bütün bölümlerinden kuşlar görülebilirdi. Papağan evinde (bölümünde) büyük bir gürültü hüküm sürüyordu. Yüzlerce papağan konuşuyor ve bağırıyordu. Onlar iyi anlaşılamıyordu, ama biri: «Aptal Hans! Bana biraz meyva getir! Aptal Hans! Aptal Hans!» diye bağırıyordu. Bir bekçi yanlarına geldi ve: Hans müdürün ismidir. Bu papağan ve müdür iyi arkadaş değiller,» dedi.

Yılan evine (bölümüne) girdikleri zaman yılanların çoğu uyuyordu. Bazı yılanlar cam evlerde (muhafazalarda) bulunuyorlardı.

«Bu yılanlar zehirli mi?» diye sordu Zeynep bir bekçiye.

«Hayır, sadece birkaçı zehirli. Dünyada çok az zehirli yılan vardır, ama yılanlardan korkulur. Nereden geliyorsunuz?»

«Türkiye'deniz,» diye cevap verdi Zeynep.»

«Memleketinizdeki yılanların çoğu zehirli değildir.»

«Burada çok zehirli yılanlarınız var mı?» diye sordu Zeynep.

«Şu, yeşil, sarı ve kırmızı derili küçük yılan iki dakikada bir fili öldürebilir.»

«Şimdiye kadar birisini öldürdü mü?» diye sordu Bayan Müller.

«Evet, bir adamı öldürdü. Onu bir gemiyle Hindistan'dan getirdiler.

Gemide bir adam derisindeki renk hatlarını saymak istemiş. Onları saymış, ama neticeyi arkadaşlarına söyleyecek vakti olmamış.»

«Hayvanlar burada iyi besleniyor, ama sanıyorum, hayvanat bahçesinde mutlu değiller,» dedi İnge.

«Evet, ama orman küçük hayvanlar için çok tehlikeli. Burada hür değiller, ama burada emniyette yaşıyorlar. Küçük hayvanların çoğu ormanda sadece birkaç yıl yaşıyor, ama burada daha uzun yaşıyorlar. Ve buradaki hayvanların çoğu ormandaki hayatı tanımıyorlar. Burada dünyaya gelmişler,» dedi Bay Müller.

2. sahifeden devam: Kelimeler

das Ergebnis,se [ergebnis]	netice, sonuç
das Gehäuse,n [gehoyze]	muhafaza
der Streifen,- [ştrayfen]	hat, çizgi

betreten

ich betrete
du betrittst
er, sie, es betritt
wir betreten
ihr betretet
sie, Sie betreten

TEST 46
İMTİHAN 9

A

Boş bırakılan yerlere **wenn** veya **als** koyunuz.

1 — ..... die Kinder ihn sahen, lachten sie immer. 2 — Wir spielten immer im Garten, ... das Wetter schön war. 3 — ..... meine Mutter starb, war ich neun Jahre alt. 4 — Ich gebe dir jene Hefte, ... du morgen zu mir kommst. 5 — ..... wir von ihm etwas Geld bekommen, werden wir neue Schuhe kaufen. 6 — ..... ich im letzten Winter nach Ankara kam, konnte ich dich dort nicht finden. 7 — Was machst du, ... krank bist? 8 — ..... der Fischer gestern in der Stadt war, verlor er seinen Karren. 9 — Der Lehrer ärgert sich, ... die Schüler die Hausaufgaben nicht machen. 10 — ..... die Touristen in Lissabon ankamen, war das Wetter sehr schön. 11 — Der Mann sah einen alten Freund, ... er in der letzten Woche nach Eskişehir fuhr. 12 — ..... du gestern im Theater warst, besuchte ich dich zweimal. 13 — Die Kinder bleiben zu Hause, ... es regnet. 14 — ..... wir letztes Jahr neben dem Kino wohnten, brachte uns dieser Fischer einmal einige Fische. 15 — Ich werde mich sehr freuen, ... du mir einen Brief schreibst.

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Die Kinder kommen singend in den Garten.**	A — Kim kızına bu otomobili hediye etmişti?
2 — **Die alte Frau steigt in den Zug ein, ohne eine Fahrkarte zu kaufen.**	B — Bu makinayı amcam icat etti.
	C — Seyirciler büyük bir ilgiyle papağanı dinlediler.
3 — **Der laufende Junge fällt in den Fluss.**	D — Hangi okula gidiyorsunuz?
4 — **Er geht in das Badezimmer, um sein Gesicht zu waschen.**	E — Adı çok uzun olduğu için kolayca akılda tutulamaz.
5 — **Während unserer Reise haben wir auf keine Schwierigkeiten gestossen.**	F — Çiftçinin çok parası olduğu için yeni bir tarla satın alabilir.
	G — Bu makinayı amcam icat etmişti.
6 — **Die Zuschauer hörten mit grossem Interesse dem Papageien zu.**	H — Hangi okulu ziyaret ediyorsunuz?
7 — **Da der Bauer nicht viel Geld hat, kann er kein neues Feld kaufen.**	İ — Orada çok akrabamız olduğu için Yunanistan'a gitmek istiyoruz.
8 — **Wir wollen nach Griechenland wahren, weil wir dort viele Verwandten haben.**	K — Saat beşe kadar ödevlerimi bitirebilirim.
	L — Çiftçinin çok parası olmadığı için yeni bir tarla satın alamaz.

9 — **Die Touristen besichtigen das Museum noch einmal, weil sie sich die Bilder ansehen wollen.**
10 — **Mein Vater ging in die Stadt, weil er mir einen Anzug kaufen wollte.**
11 — **Diese Maschine hatte mein Onkel erfunden.**
12 — **Ich kann bis fünf Uhr mit meinen Aufgaben nicht fertig werden.**
13 — **Wer hatte deiner Tochter dieses neue Auto geschenkt?**
14 — **Welche Schule besuchen Sie?**
15 — **Weil er einen langen Namen hat, kann man sich nicht leicht an ihn erinnern.**
16 — **Weil sein Name sehr lang ist, kann man ihn nicht leicht im Gedächtnis behalten.**

M — Yüzünü yıkamak için banyoya gidiyor.
N — Çocuklar şarkı söyleyerek bahçeye geliyorlar.
O — Koşan çocuk nehre düşüyor.
P — Saat beşe kadar ev ödevlerimi bitiremem.
R — Yaşlı kadın bilet almadan trene biniyor.
S — Çocuk koşarak nehre düşüyor.
T — Seyahatimiz sırasında güçlüklerle karşılaşmadık.
U — Resimleri seyretmek istedikleri için turistler müzeyi bir kere daha ziyaret ediyorlar.
Ü — Çocuklar şarkı söylemek için bahçeye geliyorlar.
V — Babam bana bir elbise satın almak istediği için şehre gitti.

C

A Listesi	B
1 — Bizim oturma odamızda eski bir radyo vardı.	A — **Die Pferde fürchten sich von den bellenden Hunden und laufend in den Wald.**
2 — Bizim oturma odamızda eski radyomuz vardı.	B — **Die Mädchen freuen sich, denn ihre Freundinnen waren gekommen.**
3 — Kitabımı bulamadım, çünkü yatağın altına düşmüştü.	C — **Die Mädchen freuen sich, denn ihre Freundinnen sind gekommen.**
4 — Öğleden sonra bir mektup yazdı; daha önce okuldaydı.	D — **Als ich gestern in deinen Laden kam, konnte ich dich nicht sehen.**
5 — Kızlar seviniyorlar, çünkü kız arkadaşları geldi.	E — **Wenn ich gestern in deinen Laden kam, konnte ich dich sehen.**
6 — Hasan'ı görürsem onunla konuşacağım.	F — **Es gab ein altes Radio in unserem Wohnzimmer.**
7 — Hesabı ödeyemezsen kimden para alabilirsin?	G — **Wenn ich Hasan sehe, werde ich mit ihm sprechen.**
8 — Almanya'da tanıdıklarını bulamazsa genç adam nerede kalacak?	H — **Wenn die alten Freunde sich trafen, gingen sie in ein Restaurant und tranken.**
9 — İyi Almanca konuşmak istiyorsanız ev ödevlerinizi yapınız!	
10 — Amcan geliyorsa evde kal!	

11 — Dün senin dükkânına geldiğim zaman seni göremedim.
12 — Eski arkadaşlar buluştukları zaman hep bir lokantaya gider ve içerlerdi.
13 — Vaktim olduğu zaman sinemadaki temsillere giderim.
14 — Amca çocuklara seyahatlerini anlatıyor.
15 — Atlar havlayan köpeklerden korkuyorlar ve ormana koşuyorlar.

İ — Ich konnte mein Buch nicht finden, denn es ist unter das Bett gefallen.
K — Von wem kannst du Geld bekommen, wenn du die Rechnung nicht bezahlen kannst?
L — Wir hatten ein altes Radio in unserem Wohnzimmer.
M — Am Nachmittag schrieb er einen Brief; vorher war er in der Schule.
N — Ich konnte mein Buch nicht finden, denn es war unter das Bett gefallen.
O — Wo wird der junge Mann bleiben, wenn er in Deutschland seine Bekannten nicht findet?
P — Macht eure Hausaufgaben, wenn ihr gut Deutsch sprechen wollt!
R — Der Onkel erzählt den Kindern von seiner Reise.
S — Am Nachmittag schrieb er einen Brief; vorher war er in der Schule gewesen.
T — Bleibe zu Hause, wenn dein Onkel kommt!
U — Wenn ich Zeit habe, besuche ich die Vorstellungen im Kino.
Ü — Machen Sie Ihre Hausaufgaben, wenn Sie gut Deutsch sprechen wollen!
V — Die Pferde fürchten sich vor den bellenden Hunden und laufen in den Wald.

E

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içindeki kelimelerden uygun olan bir tanesiyle tamamlayınız. Cevaplar kâğıdına sadece bu kelimeyi yazınız.

1 — ..... (während, wenn, wegen, als) meiner Reise durch die Wälder habe ich viele Elefanten gesehen.

2 — **Der Student konnte das Zimmer nicht mieten, ... (als, wenn, weil, denn, sondern) er hatte kein Geld gehabt.**

3 — **Der Sommer kommt. Alle Schüler freuen sich .... . (über, auf, für, den) die Ferien.**

4 — **.... . (als, wenn, während, deshalb) mein Vater in die Stadt kam, ass er immer in diesem Restaurant.**

5 — **Wir konnten in der Stadt kein Haus mieten; ..... (sondern, deshalb, weil) wollen wir ..... (für, ohne, zu, auf, bei) einem Bekannten bleiben.**

6 — **..... (als, wenn, weil, aber, nicht, hiçbiri) meine Grossmutter starb, ...(bin, war, gewesen ,habe) ich sechs Jahre alt.**

İmtihan 8'in yapılmış şekli

A. 1 — hat, ist 2 — haben 3 — haben, er, e 4 — hat, en 5 — hat, dem 6 — habe, em 7 — e, ist 8 — ist 9 — hast, des 10 — in, ist 11 — hat 12 — e, hat, en 13 — hat, des 14 — haben, dener 15 — hat, dem

B. 1 — D 2 — O 3 — M 4 — T 5 — N 6 — K 7 — R 8 — P 9 — C 10 — A 11 — yok 12 — E 13 — 14 — L 15 — H

C. 1 — E 2 — İ 3 — S 4 — F 5 — M 6 — H 7 — R 8 — P 9 — T 10 — B 11 — D 12 — yok 13 — C 14 — O 15 — K

E. 1 — während 2 — für 3 — man 4 — müssen, wollen 5 — zu spielen 6 — aber 7 — deshalb 8 — ist

F. 1 — Der Arzt fährt nach Griechenland, um e i n i g e Geschäfte zu erledigen.

2 — Der arme Arbeiter hat seine Hütte verkaufen müssen.

Test 45'in yapılmış şekli

B. 1 — L 2 — G 3 — K 4 — İ 5 — A 6 — F 7 — H 8 — C

C. 1 — D 2 — L 3 — E 4 — B 5 — H 6 — A 7 — G 8 — İ

E. 1 — müssen Sie 2 — um 3 — hiçbiri, du 4 — wem 5 — denn 6 — hatte 7 — hatten 8 — wollten

F. 1 — Müdürle konuşmak istiyorsanız (isterseniz) bir saat daha beklemek zorundasınız.

2 — Eski şehri gezmek için Pompeyi'ye gidiyoruz.

3 — İçeri girmek istemiyorsan kapının önünde bekle!

93

LEHRSTÜCK DREIUNDNEUNZIG

DER DIE DAS

Şimdiye değin bu kelimelerin artikel olarak kullanılışlarını gördük. Ama bunlarla da yan cümlecikler yapılabilir. **Der, die, das** kelimeleri cümle içinde bir isimden sonra gelerek, o ismin anlamını genişleten, o isim hakkında bilgi veren yan cümleciği başlatırlar ve bu cümleciği esas cümleciğe bağlarlar. Bu durumda bunların verdiği anlam «ki o» şeklindedir.

Daha kolay anlaşılması için, içinde bu yeni anlamıyla kullanılmış **der, die, das** kelimeleri bulunan cümlelerin Türkçe karşılıklarını Almancalarından önce görelim, sonra da aynı cümlelerin Almancalarına geçelim.

İçinde «ki o» anlamına gelen **der, die, das** kelimelerinden biri bulunan cümlelerin Türkçeleri şöyledir:

Öğretmen bir adamdır, ki o öğretir.
Hizmetçi bir kadındır, ki o odaları temizler.

Ama bu cümleleri anlamlarına bir zarar vermeden daha düzgün bir şekle sokmak mümkündür.

Öğretmen bir adamdır, ki o öğretir. Öğretmen öğreten bir adamdır.
Hizmetçi bir kadındır, ki o odaları temizler. Hizmetçi odaları toplayan bir kadındır.

Bu son şekilleri daha çok tercih edilir ve kulağa daha hoş gelir.

Şimdi bu cümlelerin Almancalarını yapalım. Görüldüğü gibi bu cümlelerde iki bölüm vardır. Birincisi «ki o» dan önce gelen bölüm, yani esas cümlecik, ikincisi ise «ki o» ile başlayan bölüm, yani yan cümlecik. İlk bölümün Almancasını yapmak çok kolaydır.

Ein Lehrer ist ein Mann...	Öğretmen bir adamdır...
Eine Magd ist eine Frau...	Hizmetçi bir kadındır. .

İkinci bölüm ise yan cümlecik olduğuna göre yan cümlecik kuralları-na uygun olarak kurulur. Yani fiili en sondadır, esas cümlecikten bir virgülle ayrılır, v.s.

der lehrt	ki o öğretir.
die die Zimmer reinigt	ki o odaları temizler.

Şimdi bu iki cümleciği birleştirerek cümleyi tamamlayalım.

Ein Lehrer ist ein Mann, der lehrt.	Öğretmen bir adamdır, ki o öğretir. Öğretmen öğreten bir adamdır.
Eine Magd ist eine Frau, die die Zimmer reinigt.	Hizmetçi bir kadındır, ki o odaları temizler. Hizmetçi odaları temizleyen bir kadındır.

Yukarıda dikkatimizi çeken noktaları sıralayalım.

Der, die, das kelimelerinden biriyle başlayan yan cümlecik genellikle bir isimden sonra gelir. Yan cümleciğin **der, die, das** kelimelerinden hangisiyle yapılacağı bu ismin artikeline bakılarak tespit edilir. Eğer **der, die, das**'ın biriyle başlayan yan cümleciğin bağlı olduğu ismin artikeli **der** ise, yan cümlecik de **der** ile, **die** ise yan cümlecik **die** ile veya **das** ise yan cümlecik de **das** ile başlar. Yukarıdaki örneklerde yan cümlecik **der Lehrer** ve **die Magd** isimlerine bağlıdır, onların arkasından gelir. **Der Lehrer** isminin artikeli **der** olduğu için de arkasından gelen yan cümlecik **der** ile başlamıştır. **Die Magd** kelimesinden sonra gelen yan cümlecikte aynı şekilde **Magd** kelimesinin artikeli **die** olduğu için **die** ile başlamıştır. Bazı hallerde yan cümleciğin bağlı olduğu bu isim yalın halde değil de, i, e veya in-hali gibi hallerde bulunabilir. O zaman gene yalın haldeki artikeli alınır; bulunduğu hal nazarı itibare alınmaz. İsim çoğul haldeyse çoğul isimlerin artikeli daima **die** olduğu için yan cümlecik de **die** ile başlar.

— 3 —

Der, die, das ile yapılan yan cümleciklerin bir özneleri yoktur. Yanında bulundukları isme bağlıdırlar. Esas cümlecikten bir virgülle ayrılırlar.

Burada dikkatı çeken başka bir husus da şudur: Türkçe cümlemizde «ki o» kelimesini kullandığımız takdirde Türkçe cümle Almancasına çok benzemektedir. Türkçe cümleyi daha düzgün bir şekle soktuğumuz zaman, yani «ki o» kelimesini çıkarınca, bu cümle ile karşılığı olan Almanca cümle arasında biraz değişiklik olmaktadır. Bu tip cümleleri Türkçeye çevirirken «ki o» ile yapılan şekli değil de, diğer düzgün şekli seçmeniz doğru olur. Bizim bu derste «ki o» deyimini kullanmamız **der, die, das** ile yapılan yan cümleciklerin daha kolay ve daha iyi öğrenilmesi içindir.

Ein Bauer ist ein Mann..	Çiftçi bir adamdır
der	ki o
auf dem Feld arbeitet	tarlada çalışır

Ein Bauer ist ein Mann, der auf dem Feld arbeitet.
Çiftçi bir adamdır, ki o tarlada çalışır.
Çiftçi tarlada çalışan bir adamdır.

Die Putzfrau ist eine Frau...	Temizlikçi (kadın) bir kadındır ..
die	ki o
die Zimmer aufräumt	odaları toplar

Die Putzfrau ist eine Frau, die die Zimmer aufräumt.
Temizlikçi (kadın) bir kadındır, ki o odaları toplar.
Temizlikçi (kadın) odaları toplayan bir kadındır.

Wir haben ein Auto...	Bizim bir otomobilimiz var...
das	ki o
schnell fahren kann	hızlı gidebilir

Wir haben ein Auto, das schnell fahren kann.
Bizim bir otomobilimiz var, ki o hızlı gidebilir.
Bizim hızlı gidebilen bir otomobilimiz var.

Das sind die Bücher...	Bunlar kitaplardır...
die	ki onlar
meiner Schwester gehören	benim kızkardeşime aittir.

Burada **die Bücher** gibi çoğul bir isme bağlı olduğu için **die**'yi «ki o» olarak değil de «ki onlar» şeklinde çevirdik.

Das sind die Bücher, die meiner Schwester gehören.
Bunlar kitaplardır, ki onlar benim kızkardeşime aittir.
Bunlar benim kızkardeşime ait olan kitaplardır.

Yukarıda her üç artikel ve çoğul isimler için birer örnek verdik. Bunları iyice inceleyiniz.

Bu örneklerde yan cümleciğin fiilinin hangi şahsa göre çekimlendiğine bakınız. Yan cümleciğin bağlı olduğu isim tekil haldeyse fiil tekil üçüncü şahsa göre çekimlenir, yani yan cümleciğin bağlı olduğu ismi özne farzedip fiili ona göre çekimleyebiliriz. Bu isim çoğul haldeyse fiil çoğul üçüncü şahsa göre çekimlenir.

Şimdiye kadar verdiğimiz örneklerde baştan **der, die** veya **das**'a kadar olan bir esas cümlecik ve **der, die, das**'tan başlayıp sona kadar süren bir yan cümlecik olmak üzere iki bölüm gördük. Bazen bu **der, die, das** kelimeleriyle yapılan yan cümlecik esas cümleciğin ortasında da yer alır. Aşağıdaki ilk örneklerde kolayca görülebilmesi için bu ortaya giren yan cümleciği büyük harflerle yazıyoruz.

Der Herr, DER IN DIESEM ZIMMER SITZT, ist ein Arzt.
Bey, Kİ O BU ODADA OTURUYOR, bir doktordur.
Bu odada oturan bey bir doktordur.

Das Mädchen, DAS EINEN BRIEF SCHREIBT, ist meine Tochter.
Kız, Kİ O BİR MEKTUP YAZIYOR, benim kızımdır.
Bir mektup yazan kız benim kızımdır.

Die alte Frau, DIE GESTERN UNS BESUCHTE, ist eine Lehrerin.
Yaşlı kadın, Kİ O DÜN BİZİ ZİYARET ETTİ, bir öğretmendir.
Dün bizi ziyaret eden yaşlı kadın bir öğretmendir.

Die Studenten, DIE DIESE BÜCHER LESEN, können Deutsch lernen.
Öğrenciler, Kİ ONLAR BU KİTAPLARI OKURLAR, Almanca öğrenebilirler.
Bu kitapları okuyan öğrenciler Almanca öğrenebilirler.

Yukarıdaki örneklerde de gördüğümüz gibi **der, die, das** ile yapılan yan cümlecik bağlı olduğu ismin hemen arkasından gelmektedir ve şimdiye kadar öğrendiğimiz yan cümleciklerin aksine esas cümleciğin ortasında da yer alabilir.

Bu tip cümlelerde **der, die, das** ile başlayan yan cümleciği Türkçeye «ki o» ile değil de daha düzgün bir ifadeyle çevirdiğimiz zaman bu bölümün Türkçesinin nasıl olacağını yukarıdaki örneklerde gördük. Bunları daha iyi görmeniz, inceleyebilmeniz için sadece **der, die, das** ile başlayan bölümleri ele alarak Türkçe karşılıklarını veriyoruz.

der lehrt	(ki o öğretir) öğreten
die die Zimmer reinigt	odaları temizleyen
der auf dem Feld arbeitet	tarlada çalışan
die die Zimmer aufräumt	odaları toplayan
das schnell fahren kann	hızlı gidebilen
die meiner Schwester gehören	kız kardeşime ait olan
die die Tische tragen können	masaları taşıyabilen
der jeden Tag Bier trinkt	her gün bira içen
die das Fenster öffnet	pencereyi açan
die das Fenster öffnete	pencereyi açan (açmış olan)
die das Fenster geöffnet hat	pencereyi açan (açmış olan)
die das Fenster öffnen wird	pencereyi açacak (olan)
das in Şişli wohnt	Şişli'de oturan
die morgens früh aufstehen	sabahları erken kalkan
der nachmittags einen Spaziergang machte	öğleden sonraları bir gezinti yapan

Yukarıda her üç artikel ve çoğul isimler için örnekler verdik. Bunları iyice inceleyiniz.

Bu örneklerde yan cümleciğin **der, die, das** ile başlamasının Türkçeye çevrilirken hiçbir rol oynamadığını görüyorsunuz. Aynı şekilde yan cümleciğin fiili şimdiki zaman, **Imperfekt, Perfekt** halinde bulunsa da Türkçeye aynı şekilde çevrilebilmektedir. Fiilin belirttiği geçmiş zaman Türkçede belirtilememektedir. Bunlar bu çeşit cümleleri Türkçeden Almancaya çevirirken çok dikkat etmeniz gereken hususlardır. Kolayca yanlış yapabilirsiniz.

Der, die, das ile başlayan yan cümleciklerin Türkçe cümlede düzgün bir ifadeyle ne durumda olduğunu inceledikten sonra şimdi tam cümleleri ve bunların «ki o» kullanılmadan Türkçeye çevrilmiş şekillerini inceleyelim.

Der Junge, der Deutsch lernt, ist Ahmets Freund.
Almanca öğrenen çocuk Ahmet'in arkadaşıdır.

Der Soldat, der gestern hierher kam, ist Receps Bruder.
Dün buraya gelen asker Recep'in erkek kardeşidir.

Die Kinder, die früh aufstehen, werden mit uns kommen.
Erken kalkan çocuklar bizimle gelecekler.

Diese Bücher und Hefte gehören einem Studenten, der heute abfährt.
Bu kitaplar ve defterler bugün hareket eden bir öğrenciye aittir.

Diese Bücher und Hefte gehören einem Studenten, der gestern abfuhr.
Bu kitaplar ve defterler dün hareket eden (etmiş olan) bir öğrenciye aittir.

Diese Bücher gehören einem Studenten, der morgen afbahren wird.
Bu kitaplar yarın hareket edecek (olan) bir öğrenciye aittir.

Daha önceki örneklerde de gördüğümüz gibi yan cümleciğin fiili çeşitli zamanlarda bulunabilir. Bu zamanın esas cümleciğin fiilinin zamanı ile aynı olması veya ilgili olması gerekmez.

Hast du den Mann, der gestern uns besucht hat, gesehen?
Dün bizi ziyaret eden adamı gördün mü?

Der Bleistift, der auf dem Stuhl liegt, ist nicht grün.
Sandalyenin üstünde bulunan kalem yeşil değildir.

Sind die Schuhe, die vor der Tür stehen, sauber?
Kapının önünde duran ayakkabılar temiz midir?

Sie brachten einen Fremdenführer, der Französich sprach.
Fransızca konuşan bir rehber getirdiler.

Ahmet hat viele Freunde, die sehr fleissig sind.
Ahmet'in çok çalışkan (olan) birçok arkadaşı var.

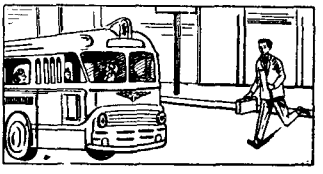
Die Frau, die vor der Tür steht, ist Frau Grün.
Kapının önünde duran kadın Bayan Grün'dür.

Das ist der Mann, der uns Briefe bringt.
Bu bize mektuplar getiren adamdır.

Sie sehen einen jungen Mann, der in seinem Bett schläft.
Yatağında uyuyan genç bir adam görüyorsunuz.

Der Herr, der zum Autobus läuft, hat eine Mappe in der Hand.
Otobüse koşan beyin elinde bir çanta var.

WO

Daha önce «nerede» anlamına geldiğini öğrendiğimiz **wo** kelimesiyle de yukarıdakilere benzeyen cümleler yapmak mümkündür. O zaman **wo,** «ki orada» anlamına gelir. Gene önce Türkçe cümleleri ele alalım ve sonra bunların Almancalarına geçelim.

Yatak odası bir yerdir, ki orada uyuruz.
Bahçe bir yerdir, ki orada çocuklar oynarlar.

Bu cümleleri de daha düzgün bir şekle sokabiliriz.

Yatak odası bir yerdir, ki orada uyuruz.
Yatak odası uyuduğumuz bir yerdir.

Bahçe bir yerdir, ki orada çocuklar oynarlar.
Bahçe çocukların oynadığı bir yerdir.

Şimdi bunların Almancalarına geçelim. Bunlar da yan cümlecik kurallarının çoğuna uyarlar, sonda veya esas cümleciğin ortasında yer alabilerler ve muhakkak bir isme bağlıdırlar. **Der, die, das** ile yapılan yan cümleciklerden farkları bir özneye sahip olmalarıdır.

Der Garten ist ein Ort...	Bahçe bir evdir...
wo	ki orada
die Kinder spielen	çocuklar oynar

der Ort,..er [ort], «yer» anlamına gelir.

Der Garten ist ein Ort, wo die Kinder spielen.
Bahçe çocukların oynadığı bir yerdir.

Ein Schlafzimmer ist ein Ort...	Bir yatak odası bir yerdir...
wo	ki orada
wir schlafen	biz uyuruz

Ein Schlafzimmer ist ein Ort, wo wir schlafen.
Bir yatak odası uyuduğumuz bir yerdir.

Ein Bahnhof ist ein Ort, wo man auf die Züge wartet.
Bir istasyon trenlerin beklendiği bir yerdir.

Ein Büro ist ein Ort, wo die Beamten arbeiten.
Bir büro memurların çalıştığı bir yerdir.

Wir gingen in einen Wald, wo es viele Affen gab.
Birçok maymunların olduğu bir ormana gittik.

Sie räumten das Zimmer, wo der Lehrer schlief, auf.
Öğretmenin uyuduğu odayı topladılar.

Ein Dorf ist ein Ort, wo die Bauern leben.
Bir köy çiftçilerin yaşadığı bir yerdir.

Das ist der Garten, wo sie den Löwen getötet haben.
Bu aslanı öldürdükleri bahçedir.

Ein Restaurant ist ein Ort, wo man etwas essen kann.
Bir lokanta birşey(ler) yenebilecek bir yerdir.

Wir fahren heute nach Frankfurt, wo wir drei Jahre gewohnt haben.
Bugün üç yıl oturduğumuz Frankfurt'a gidiyoruz.

Das sind Läden, wo du billige Bücher kaufen kannst.
Bunlar ucuz kitaplar satın alabileceğin dükkânlardır.

Sie gingen in ein Restaurant, wo die Ausländer Tee tranken.
Yabancıların çay içtiği bir lokantaya gittiler.

94

LEHRSTÜCK VIERUNDNEUNZIG

Öğrenilecek kelimeler

das Abenteuer,- [abentoyer] macera
der Ast,..e [ast] dal
aufsteigen (*) [aufştaygen] binmek **stieg...auf, ist aufgestiegen** [şti:g auf] [ist aufgeşti:gen]
aufwachen (*) [aufvahen] uyanmak **wachte...auf, aufgewacht** [vahte auf] [aufgevaht]
angebunden [angebunden] bağlanmış

sich ändern [zih endern] değişmek
die Baumspitze,n [baumşpittse] ağaç tepesi
bedeckt [bedekt] örtülü, kaplı
besorgt [bezorgt] endişeli
binden [binden] bağlamak
band, gebunden [band] [gebunden]
durchschiessen [durhşi:sen] ateş ederek delmek, kopar-
durchschoss, mak
durchschossen [durhşos][durhşossen]
einfach [aynfah] basit, sade
einschlafen (*) [aynşla:fen] uykuya dalmak
schlief...ein, ist eingeschlafen [şli:f ayn] [ist ayn geşla:fen]
das Eis [ays] buz
entdecken [entdeken] keşfetmek
erstaunen [erştaunen] şaşırmak
der Erzähler,- [ertse:ler] hikâyeci, anlatıcı
der Exportladen,.. [exportla:den] eksport dükkânı
die Ferne,n [ferne] uzak, uzaklar
fest [fest] sıkı, sağlam
geschehen [geşe:en] olmak
geschah,ist geschehen [geşa:] [ist geşe:en]
das Gewehr,e [geve:r] tüfek
herunter [herunter] aşağıya
herunterhängen (*) [herunterhengen] aşağıya sark-mak
hing...herunter, heruntergehangen [hing herunter][heruntergehangen]
heulen [hoylen] ulumak
hinauf [hinauf] yukarıya
der Jäger,- [ye:ger] avcı
der Kirchplatz,..e [kirhplats] kilise meydanı
der Kirchturm,..e [kirhturm] kilise kulesi
langsam [langza:m] yavaş, yavaşça
der Ort,..er [ort] yer
die Pistole,n [pisto:le] tabanca
plötzlich [plötslih] aniden, birden
Polen [po:len] Polonya
reiten [rayten] atla gitmek, ata binmek
ritt, ist geritten [rit] [ist geritten]
Russland [rusland] Rusya
rutschen [rutşen] kaymak
scheinen [şaynen] ışımak, pırıldamak
schien, **ist geschienen** [şi:n] [ist geşi:nen]
schiessen [şi:sen] ateş etmek,
schoss, geschossen vurmak
[şos] [geşossen]
das Schloss,..er [şlos] saray
schmelzen [şmeltsen] erimek
schmolz,ist geschmolzen [şmolts] [ist geşmoltsen]
der Schnee [şne:] kar
schneien [şnayen] yağmak (kar)
die Sehenswürdigkeit, en [ze:ensvürdihkayt] görülecek yer
spazieren [şpatsi:ren] gezmek
die Spitze,n [şpittse] tepe, uç
der Staub [ştaub] toz
steigen [ştaygen] binmek, inmek
stieg,ist gestiegen [şti:g] [ist geşti:gen]
der Schütze,n [şüttse] avcı, nişancı
tief [ti:f] derin
tapfer [tapfer] cesur
trauen [trauen] itimat etmek, güvenmek
türkisch [türkiş] Türk

— 3 —

der Wanderer,- [vanderer]	gezgin	**die Weser** [ve:zer]	Almanya'da bir nehir
wirklich [virklih]	doğru, gerçek	**der Wolf,..e** [volf]	kurt
wiehern [vi:hern]	kişnemek	**der Zügel,-** [tsü:gel]	dizgin

AÇIKLAMALAR

spazieren gehen

«gezmeye gitmek» anlamına gelir. Çok kullanılan bir deyimdir. **Spazieren** cümlenin en sonunda yer alır.

Die Kinder gingen spazieren.	Çocuklar gezmeye gittiler.
Heute wollen wir ein bisschen spazieren gehen.	Bugün biraz gezmeye gitmek istiyoruz.
Wann sind sie spazieren gegangen?	Onlar ne zaman gezmeye gittiler?
Willst du mit mir spazieren gehen?	Benimle gezmeye gitmek istiyor musun?
Ich gehe jetzt spazieren.	Şimdi gezmeye gidiyorum.

entdecken erfinden

Daha önce **erfinden**'in «icat etmek» anlamına geldiğini öğrenmiştik. **Entdecken** ise «keşfetmek» anlamına gelir. İkisini de birbirleriyle karıştırmamak gerekir. **Erfinden,** dünyada o zamana kadar bilinmeyen bir şeyi bulmak, icat etmektir. Bir makina, bir araç, gibi. **Entdecken** ise dünya üstünde varolan, ama bilinmeyen bir şeyi bulmaktır. Aralarındaki bu farka her zaman dikkat ediniz.

Mein Vater hat eine neue Maschine erfunden.	Babam yeni bir makina icat etti.
Der Wanderer entdeckt ein neues Land.	Gezgin yeni bir memleket keşfetti.

Tag und Nacht

«gece gündüz, durmadan» gibi anlamlara gelen ve birşeyin sürekli olarak meydana geldiğini gösteren bir deyimdir.

Es regnete Tag und Nacht.	Gece gündüz durmadan yağmur yağdı.
Der Schüler arbeitete Tag und Nacht.	Öğrenci gece gündüz durmadan çalıştı.

schneien

«Yağmak» anlamına gelir. Kar için kullanılır. Kullanılışı yağmur için kullanılan **regnen** kelimesinin aynısıdır. **Es** kelimesiyle birlikte cümlede bulunur.

Es schneit.	Kar yağıyor.
Es hat geschneit.	Kar yağdı.
Es schneite Tag und Nacht.	Gece gündüz durmadan kar yağdı.
In der Türkei schneit es nicht so viel.	Türkiye'de o kadar çok kar yağmaz.
Es schneit hier seit einer Woche.	Burada bir haftadan beri kar yağıyor.
Hat es hier viel geschneit?	Burada çok kar yağdı mı?

Görüldüğü gibi **schneien** ile yapılan cümlelerde «kar» anlamına gelen **der Schnee** kelimesi hiç geçmemektedir.

in der Ferne

«uzakta» şeklinde Türkçeye çevrilebilir bir deyimdir.

Man sah ein Dorf in der Ferne.	Uzakta bir köy görülüyordu.
In der Ferne sahen wir die Lichter des Schiffes.	Uzakta geminin ışıklarını gördük.
Ich sehe den Kirchturm in der Ferne.	Uzakta kilise kulesini görüyorum.
Man hört das Bellen der Hunde in der Ferne.	Uzakta köpeklerin havlaması duyuluyor.

scheinen

«pırıldamak, ışıldamak» anlamına gelen bu kelime **die Sonne** - güneş ile kullanılınca başka anlamlara da gelebilir.

Die Sonne scheint.	Güneş açıyor. (açtı)
Die Sonne scheint auf den Balkon.	Güneş balkona vurdu.
Die Sonne schien auf mein Gesicht.	Güneş yüzüme vurdu.

Şu halde **scheinen**, yalnız güneş için olmak üzere «açmak ve vurmak» anlamlarına da gelmektedir.

geschehen

«olmak, vukua gelmek» şeklinde Türkçeye çevrilebilir. Ekseriya **es** ile kullanılır.

Was ist geschehen?	Ne oldu?
Es geschah ein furchtbares Unglück.	Korkunç bir kaza oldu.

reiten

«atla gitmek, ata binmek» anlamlarına gelir.

Ich kann gut reiten.	İyi ata binebilirim.
Der Bauer ritt in die Stadt.	Çiftçi atla şehre gitti.

EINE GESCHICHTE

Ahmet und Zeynep gingen oft allein spazieren. Sie hatten schon die meisten Sehenswürdigkeiten der Stadt gesehen.

***Einmal wollten sie zum Bahnhof gehen.* Sie sahen auf dem Weg zum Bahnhof viele türkische Exportläden und die Büros von THY. Am Bahnhof gab es kleine Läden, wo man Geschenke kaufen konnte. Ahmet kaufte ein schönes Taschenmesser mit Bildern aus Frankfurt. Dort sprachen sie mit einigen türkischen Arbeitern.**

Nach diesem langen Spaziergang waren sie sehr müde. Sie setzten sich in ein Café nieder, um etwas zu trinken. Dort kannten sie einen alten Herren, der lange Jahre in der Türkei geblieben war. Sie sprachen mit ihm eine lange Zeit, und er erzählte ihnen dann die folgende Geschichte:

«Der Baron von Münchhausen lebte vor zweihundert Jahren auf einem Schloss an der Weser. Er hatte viele Reisen gemacht und viel gesehen. Er war ein tapferer Soldat, ein guter Jäger, ein grosser Wanderer und ein guter Erzähler. Seinen Freunden, die ihn gern besuchten, erzählte er immer von seinen Abenteuern. Die meisten Abenteuer waren nicht wirklich, aber sie sind sehr lustig. Ich glaube, in der Türkei sind die Geschichten von Nasreddin Hoca sehr berühmt. Der Baron von Münchhausen ist unser Nasreddin Hoca. Jeder Deutsche kennt seine Abenteuer.

Der Baron von Münchhausen war von einer langen Reise zurückgekehrt. Er rief wieder seine Freunde und erzählte:

Ich hatte meine Reise nach Russland trotz des kalten Wetters im Winter gemacht, weil in dieser Zeit dort die Wege besser sind. Ich dachte: «Bei Schnee und Eis sind die Wege dort besser als bei Staub und Regen.» Mit meinem Pferd ritt ich durch Polen. Die Nacht kam, und noch immer konnte ich kein Dorf und keine Stadt entdecken.

Es hatte Tag und Nacht geschneit, und jetzt lag das ganze Land unter tiefem Schnee. Weil ich den ganzen Tag geritten war, war ich sehr

müde. Ich stieg vom Pferd und band es an einer Baumspitze fest. Sie ragte aus dem Schnee hervor. In der Ferne hörte ich hungrige Wölfe heulen. Wegen der Wölfe nahm ich meine Pistolen unter den Arm, legte mich in die Nähe meines Pferdes und schlief ein.

Als mir die Sonne am Morgen ins Gesicht schien, wachte ich auf. Ich war sehr erstaunt und traute meinen Augen nicht, denn ich lag mitten in einem Dorf auf dem Kirchplatz.

Mir ging es gut. Aber wegen meines Pferdes war ich besorgt. Ich konnte es nicht finden. Als ich es plötzlich über mir wiehern hörte, sah ich hinauf. Das Pferd war an der Kirchturmspitze angebunden und hing von dort herunter.

Wie hatte das geschehen können? Ganz einfach!

Das Dorf war ganz mit Schnee bedeckt gewesen. Plötzlich hatte sich das Wetter geändert, und der Schnee war während der Nacht langsam geschmolzen. So war ich mit dem schmelzenden Schnee langsam auf die Erde zurückgekommen. Mein Pferd hatte ich aber nicht an einen Ast gebunden, sondern an die Kirchturmspitze.

Wie sollte ich jetzt das Pferd herunterholen?

Ich dachte nicht lange. Ich bin ein guter Schütze. Mit meiner Pistole konnte ich aber nicht so weit schiessen. So nahm ich statt der Pistole mein Gewehr und durchschoss die Zügel des Pferdes. Da rutschte es langsam am Kirchturm herunter.

Als es unten angekommen war, stieg ich auf und ritt weiter.»

Die Geschichte gefiel den Kindern sehr. Sie dankten dem alten Herrn und gingen nach Hause.

BİR HİKÂYE

Ahmet ve Zeynep ekseriya yalnız gezmeye gidiyorlardı. Artık şehrin görülecek yerlerinin çoğunu görmüşlerdi.

Bir keresinde istasyona gitmek istiyorlardı. İstasyona giden yolda birçok Türk eksport mağazası ve THY (Türk Hava Yolları) bürolarını gördüler. İstasyonda hediyeler satın alınabilecek küçük dükkânlar vardı. Ahmet Frankfurt'tan resimlerle (süslü) güzel bir çakı aldı. Orada birkaç Türk işçiyle konuştular.

Bu uzun gezintiden sonra çok yorgundular. Birşey içmek için bir ka-

feye oturdular. Orada uzun yıllar Türkiye'de kalmış yaşlı bir beyi tanıdılar. Onunla uzun bir zaman konuştular ve o onlara sonra aşağıdaki hikâyeyi anlattı:

«Baron von Münchhausen [baron fon münhhauzen] ikiyüz yıl önce Weser nehri kenarında bir sarayda yaşadı. Birçok seyahat yapmış ve çok görmüştü. Cesur bir asker, iyi bir avcı, büyük bir gezgin ve iyi bir anlatıcı (hikâyeci) idi. Onu seve seve ziyaret eden arkadaşlarına daima maceralarını anlatırdı. Maceraların çoğu doğru değildi, ama çok neşeliydiler. Sanıyorum, Türkiye'de Nasreddin Hoca'nın hikâyeleri çok meşhurdur. Baron von Münchhausen bizim Nasreddin Hocamızdır. Her Alman maceralarını tanır (bilir).

Baron von Münchhausen uzun bir seyahatten dönmüştü. Gene arkadaşlarını çağırdı ve anlattı:

Rusya'ya seyahatimi soğuk havaya rağmen bu zamanda orada yollar daha iyi olduğu için kışın yapmıştım. Düşündüm: «Karda ve buzda orada yollar toz ve yağmurdakinden daha iyidir.» Atımla Polonya'dan geçtim. Gece geldi ve daha hâlâ bir köy ve bir şehir keşfedemiyordum.

Gece gündüz durmadan kar yağmıştı ve şimdi bütün arazi derin bir karın altında bulunuyordu. Bütün gün ata bindiğim için çok yorgundum. Attan indim ve onu bir ağaç tepesine sıkıca bağladım. O (ağaç tepesi) kardan dışarı çıkıyordu. Uzakta aç kurtların uluduğunu duydum. Kurtlardan dolayı tabancalarımı kolumun altına aldım, atımın yakınına yattım ve uykuya daldım.

Sabahleyin güneş yüzüme vurduğu zaman uyandım. Çok şaşırmıştım ve gözlerime inanamadım, çünkü bir köyün ortasında kilise meydanında yatıyordum.

Ben iyiydim. Ama atımdan dolayı endişeliydim. Onu bulamadım. Birden onun üzerimde kişnediğini duyduğum zaman yukarıya baktım. At kilise kulesinin tepesine bağlanmıştı ve oradan aşağıya sarkıyordu.

Bu nasıl olabilmişti? Çok basit!

Köy tamamen karla örtülü imiş. Birden hava değişmişti ve kar gece esnasında yavaşça erimişti. Böylece eriyen karla yavaşça ben de yere geri gelmiştim. Atımı ama bir dala değil, kilise kulesinin tepesine bağlamışım.

Şimdi atı nasıl aşağıya almalıydım?

Uzun düşünmedim. İyi bir nişancıyımdır. Tabancamla ama o kadar uzağa ateş edemezdim. Böylece tabanca yerine tüfeğimi aldım ve atın diz-

ginlerini ateş ederek kopardım. O zaman o yavaşça kilise kulesinden aşağıya kaydı.

Aşağıya vardığı zaman bindim ve yoluma devam ettim.»

Hikâye çocukların çok hoşuna gitti. Yaşlı beye teşekkür ettiler ve eve gittiler.

i-halinin ölçü bildiren görevde kullanılması

Zamanın süresi, bir ağırlığın, hacmin değeri i-hali yardımıyla belirtilir Almancada.

Ich habe EINEN MONAT in diesem Hotel gewohnt.	Bu otelde bir ay oturdum.
Warten Sie bitte EINEN AUGENBLICK!	Lütfen bir saniye bekleyiniz!
Wir sehen ihn JEDEN SONNTAG.	Onu her pazar görürüz.
Er sitzt DEN GANZEN TAG in seinem Zimmer.	Bütün gün odasında oturuyor.

Görüldüğü gibi yukarıdaki cümlelerde zamanı bildiren kelime i-halinde bulunmaktadır. Ama cümle Türkçeye çevrilirken bu isim i-halinde olarak çevrilmez. Türkçe cümlede yalın halde bulunur.

Die Strasse ist EINEN KILOMETER lang.	Cadde bir kilometre uzunluğundadır.
Diese Wand ist EINEN METER hoch.	Duvar bir metre yüksektir (yüksekliğindedir.)
Der Korb war EINEN ZENTNER schwer.	Sepet elli kilo ağırlığındaydı.

Yukarıda da ağırlık ve uzunluk değerlerinin bildirilişinde bunları gösteren kelimelerin i-halinde bulunduklarını görüyoruz.

Burada şimdiye kadar öğrenmediğimiz, yukarıda adı geçen birkaç uzunluk ve ağırlık ölçüsünü verelim: **der Meter** [me:ter] - metre; **der Kilometer** [kilome:ter] - kilometre; **der Zentner** [tsentner] - elli kilo Türkiye'de olmayan bir ölçü); **das Kilo** [ki:lo] - kilo

TEST 47

A

Boş bırakılan yerlere **der, die, das** veya **wo** koyunuz.

1 — Ich weiss nicht, ... er bleibt. 2 — Der Junge, ... dort unter dem Baum schläft, ist mein Bruder. 3 — Ein Arzt ist ein Mann, ... den Kranken hilft. 4 — Ein Kino ist ein Ort, ... wir Filme sehen können. 5 — In dem Park, ... wir auf unseren Freund gewartet haben, hat es viele Bänke gegeben. 6 — Die Kinder, ... ihre Hausaufgaben gemacht haben, können nach Hause gehen. 7 — Die Frau, ... dir geholfen hat, ist meine Lehrerin. 8 — Den Fischer, ... uns jeden Tag Fische bringt, kennen wir seit sieben Jahren. 9 — Das Haus, ... in der Nähe der Schule liegt, gehört meinem Onkel. 10 — Das Bild, ... an der Wand hängt, habe ich gestern gekauft. 11 — Kennst du das Haus, ... Goethe seine Kindheit verbracht hat? 12 — Der Garten, ... wir Fussball spielen, ist nicht so gross. 13 — Das Zimmer, ... wir sitzen, ist unser Wohnzimmer. 14 — Der Arzt untersucht die Kinder, ... krank sind. 15 — Die Bauern, ... kein Geld haben, können keinen neuen Traktor kaufen.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Ich kenne den Mann, der dich gestern besuchte.	A — Bunu yapan çocukların bulunduğu yer neresidir?
2 — Ist das Hotel, wo du bleibst, in der Hauptstrasse der Stadt?	B — Babama ait olan sandallar sarıdır.
3 — Der Schüler, der Tag und Nacht arbeitet, bekommt eine gute Note.	C — Dün okula gelen kadın Hasan'ın annesidir.
4 — Die Tische, die im Garten stehen, sind sehr alt.	D — Dün seni ziyaret eden adamı tanıyorum.
5 — Die Boote, die meinem Vater gehören, sind gelb.	E — Weimar'da ölen Goethe meşhur bir yazardır.
6 — Ein Hotel ist ein Ort, wo man die Nacht verbringen kann.	F — Meşhur bir yazar olan Goethe Weimar'da ölmüştür.
7 — In dem Laden, der neben unserem Haus liegt, kannst du billige Anzüge finden.	G — Bahçede duran masalar çok eskidir.
8 — Die Frau, die gestern in die Schule kam, ist Hasans Mutter.	H — Bunu yapan çocuklar nerededir?
9 — Wo sind die Jungen, die das gemacht haben?	İ — Gece gündüz durmadan çalışan öğrenci iyi bir not alıyor.
	K — Senin kaldığın otel şehrin ana caddesinde midir?
	L — Çok eski olan masalar bahçede duruyor.
	M — Otel gecenin geçirilebileceği bir yerdir.

10 — **Goethe, der ein berühmter Dichter ist, ist in Weimar gestorben.**

N — İyi bir not alan öğrenci gece gündüz durmadan çalışıyor.

O — Evimizin yanında bulunan dükkânda ucuz elbiseler bulabilirsin.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Yazı geçirebileceğimiz bir köy biliyorum.	**A — Das Dorf ist von der Stadt einen Kilometer weit.**
2 — Birçok hayvanlar gördüğümüz hayvanat bahçesi Frankfurt'tadır.	**B — Die Passagiere, die nach İzmir fahren werden, sollen um acht Uhr am Hafen sein.**
3 — Bana bu kitabı veren adam arkadaşımın amcasıdır.	**C — Ich weiss ein Dorf, wo wir den Sommer verbringen können.**
4 — Bahçemizde oynayan kızlar Ali'nin kız kardeşleridir.	**D — Der Zollbeamte, der unsere Koffer kontrolliert, ist sehr höflich.**
5 — Gezgin dağlarda eski bir şehir keşfediyor.	**E — Der Zollbeamte, der sehr höflich ist, kontrolliert unsere Koffer.**
6 — Köy şehirden bir kilometre uzaklıktadır.	**F — Der Zoo, wo wir viele Tiere gesehen haben, ist in Frankfurt.**
7 — Biletleri satın almak için bir gün beklemek zorundasınız.	**G — Das Dorf ist von der Stadt ein Kilometer weit.**
8 — Bavullarımızı kontrol eden gümrük memuru çok naziktir.	**H — Der Mann, der mir diese Bücher gab, ist der Onkel meines Freundes.**
9 — İzmir'e gidecek yolcular saat sekizde limanda olmalılar.	**İ — Der Wanderer entdeckt auf den Bergen eine alte Stadt.**
10 — Büyük bir volkan gördüğümüz Napoli'de sadece üç saat kaldık.	**K — Der Wanderer erfindet auf den Bergen eine alte Stadt.**
	L — Sie müssen einen Tag warten, um die Fahrkarten zu kaufen.
	M — Sie müssen einen Tag warten, weil die Fahrkarten kaufen.
	N — Die Mädchen, die in unserem Garten spielen, sind Alis Schwester.
	O — Wir blieben in Neapel, wo wir einen grossen Vulkan gesehen haben, nur drei Studen.

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Şu sınıfta oturan kız öğretmenimizin kızıdır.

95

LEHRSTÜCK FÜNFUNDNEUNZIG

DASS

Dass [das] kelimesiyle de yan cümlecikler yapılır. Bunu sonu bir tek **s** ile biten **das** ile karıştırmamak gerekir. **Dass** Almanca kitapların çoğunda β harfi kullanılarak yazılmıştır. Ama biz bazı baskı güçlükleri yüzünden bu harfi kullanamayacağız ve yerine iki tane **s** koyacağız.

Dass, Türkçeye «ki» şeklinde çevrilebilir. **Dass** ile yapılan cümlelerde gene bir esas cümlecik ve bir de yan cümlecik bulunur. **Dass** ile başlayan bu yan cümlecik daha önceden iyice bildiğimiz yan cümlecik kurallarına uyar.

Örneğin,

Biliyorum, ki arkadaşım yarın geliyor.
Öğretmen görüyor, ki öğrenciler çok çalışıyor.
Duydum, ki dün sinemaya gittin.

gibi cümleler hep **dass** kullanılarak Almancaya çevrilebilir. Bu cümlelerin Türkçelerini Almancaya çevirmek kolay olsun, Almancaları kolay anlaşılsın diye bu şekilde verdik. Aslında Türkçede bu şekiller kullanılmaz ve kulağa hiç hoş gelmez. Bu cümleler daha düzgün şekillere sokulabilir. Şöyle ki:

Biliyorum, ki arkadaşım yarın geliyor.	Arkadaşımın yarın geldiğini biliyorum.
Öğretmen görüyor, ki öğrenciler çok çalışıyor.	Öğretmen öğrencilerin çok çalıştığını görüyor.
Duydum, ki dün sinemaya gittin.	Dün sinemaya gittiğini duydum.

Yukarıdaki cümlelerde «biliyorum», «öğretmen görüyor» ve «duydum» esas cümleciği meydana getirir. Bunlar gayet kolay Almancaya çevrilir.

Ich weiss...	Biliyorum...
Der Lehrer sieht...	Öğretmen görüyor...
Ich habe gehört...	Duydum...

Yan cümleciği ise önce şöyle cümleler halinde düşünebiliriz:

Mein Freund kommt morgen.	Arkadaşım yarın geliyor.
Die Schüler arbeiten viel.	Öğrenciler çok çalışıyor.
Du bist ins Kino gegangen.	Sinemaya gittin.

Bunları esas cümlecikle birlikte kullanmak için başlarına **dass** getirilir. **Dass** getirdiğimiz zaman bu cümlelerde görülen tek değişiklik fiillerinin en sona gitmesidir. **Dass** ile başlayan yan cümleciği bu şekilde kurduktan sonra esas cümlecikten bir virgülle ayırırız.

... dass mein Freund morgen kommt.	... ki arkadaşım yarın geliyor.
... dass die Schüler viel arbeiten.	... ki öğrenciler çok çalışıyor.
... dass du ins Kino gegangen bist.	... ki sinemaya gittin.

Ich weiss, dass mein Freund morgen kommt.
Biliyorum, ki arkadaşım yarın geliyor.
Arkadaşımın yarın geldiğini biliyorum.

Der Lehrer sieht, dass die Schüler viel arbeiten.
Öğretmen görüyor, ki öğrenciler çok çalışıyor.
Öğretmen öğrencilerin çok çalıştığını görüyor.

Ich habe gehört, dass du gestern ins Kino gegangen bist.
Duydum, ki dün sinemaya gittin.
Dün sinemaya gittiğini duydum.

Esas cümleciğin kolay kurulduğunu biliyoruz. Burada önemli olan yan cümleciktir. Onun için aşağıda bazı yan cümlecikler veriyoruz. Bunlar hem «ki» kullanarak, hem de düzgün şekilde Türkçeye çevrilmiştir. İleride böyle cümleleri «ki» kullanmadan Türkçeye çevireceğimize göre bu örneklerde düzgün şekilden Almancaya geçişe dikkat ediniz.

... **dass das Wetter morgen schön ist**	... ki hava yarın güzeldir ... havanın yarın güzel olduğunu
... **dass meine Schwester heute nachmittag kommt**	... ki kızkardeşim bugün öğleyin geliyor. ... kızkardeşimin bugün öğleyin geldiğini
... **dass du am Sonntag ins Theater gehst**	... ki pazar günü sinemaya gidiyorsun ... pazar günü sinemaya gittiğini
... **dass die Kinder in ihrem Zimmer singen**	... ki çocuklar odalarında şarkı söylüyorlar ... çocukların odalarında şarkı söylediklerini
... **dass man hier nicht rauchen darf**	... ki burada sigara içilemez ... burada sigara içilemeyeceğini
... **dass Ahmet schnell laufen kann**	... ki Ahmet hızlı koşabilir. ... Ahmet'in hızlı koşabildiğini
... **dass unsere Nachbarn ihr altes Haus verkauft haben**	... ki komşularımız eski evlerini sattılar ... komşularımızın eski evlerini sattıklarını
... **dass sein Vater schwer krank ist**	... ki babası ağır hastadır . . babasının ağır hasta olduğunu
... **dass er für sein Pferd besorgt war**	. . ki atı için endişeliydi ... atı için endişeli olduğunu
... **dass das Mädchen sich auf der Brücke befindet**	... ki kız köprünün üstünde bulunuyor ... kızın köprünün üstünde bulunduğunu
... **dass es morgen nicht schneit**	... ki yarın kar yağmaz ... yarın kar yağmayacağını
.. **dass die Bauern sich vor den Wölfen fürchten**	... ki çiftçiler kurtlardan korkuyorlar ... çiftçilerin kurtlardan korktuğunu
... **dass er alle Fische gekauft hat.**	. . ki o bütün balıkları sattı ... onun bütün balıkları sattığını

Şimdi bunlardan sonra tam cümleler inceleyelim.

Meine Mutter hat geschrieben, dass meine Schwester morgen kommt.
Annem yazdı, ki kızkardeşim yarın geliyor.
Annem kızkardeşimin yarın geldiğini yazdı.

Ich weiss, dass du am Mittwoch ins Kino gehst.
Biliyorum, ki çarşamba günü sinemaya gidiyorsun.
Çarşamba günü sinemaya gittiğini biliyorum.

Wir wissen, dass er sein bester Freund ist.
Onun onun en iyi arkadaşı olduğunu biliyoruz.

Hasan erzählte uns, dass er mit seinem Freund an die See fahren will.
Hasan bize arkadaşıyla deniz kenarına gitmek istediğini anlattı.

Ich habe gehört, dass unser Lehrer krank ist.
Öğretmenimizin hasta olduğunu duydum.

Er wusste nicht, dass ich einen Bruder hatte.
Benim bir erkek kardeşim olduğunu bilmiyordu.

Ich habe in einem Buch gelesen, dass es in Afrika viele Elefanten gibt.
Bir kitapta Afrika'da çok fil olduğunu okudum.

Die Mutter hört, dass die Kinder in ihrem Zimmer singen.
Anne çocukların odalarında şarkı söylediklerini duyuyor.

Wir wussten nicht, dass man hier nicht rauchen darf.
Burada sigara içilemeyeceğini bilmiyorduk.

Der Junge sieht, dass seine Freunde sich auf der Brücke befinden.
Çocuk arkadaşlarının köprünün üstünde bulunduklarını görüyor.

Der Bauer erzählt seinem Sohn, dass er seinen Traktor verkauft hat.
Çiftçi oğluna traktörünü sattığını anlatıyor.

Sie wissen, dass ich kein Geld habe.
Param olmadığını biliyorsunuz.

OBWOHL

Obwohl [obvo:l] kelimesiyle de bir yan cümlecik yapılır. **Obwohl** genellikle Türkçeye «rağmen» şeklinde çevrilir.

Obwohl ile yapılan yan cümlecikler de yan cümlecik kurallarına uyarlar. **Obwohl** ile yapılan yan cümlecik başta veya sonda bulunabilir.

Örneğin, «Yorgun olmamıza rağmen bütün gün çalışıyoruz.» gibi bir cümleyi Almancaya çevirelim. Burada «Yorgun olmamıza rağmen» yan cümlecik, «bütün gün çalışıyoruz» ise esas cümleciktir. Esas cümlecik çok kolay kurulur:

Wir arbeiten den ganzen Tag.
Bütün gün çalışıyoruz.

Yan cümleciği ise önce şöyle kuralım:

wir sind müde
yorgunuz

Obwohl kullanarak cümleciğin için «rağmen» anlamını katarsak cümle:

obwohl wir müde sind
yorgun olmamıza rağmen

şeklinde olur. Cümlenin tamamı ise şöyledir:

Obwohl wir müde sind, arbeiten wir den ganzen Tag.
Wir arbeiten den ganzen Tag, obwohl wir müde sind.
Yorgun olmamıza rağmen bütün gün çalışıyoruz.

Şimdi de **obwohl** ile yapılmış bazı yan cümlecikler ve Türkçelerini görelim.

obwohl er krank ist...	hasta olmasına rağmen...
obwohl er sich verspätet hat...	gecikmesine rağmen...
obwohl die Magd sich vor dem Hund fürchtet...	hizmetçi köpekten korkmasına rağmen...
obwohl hier kein Wasser fliesst...	burada su akmamasına rağmen...
obwohl wir keine Tische herstellen...	masa imal etmememize rağmen...

obwohl diese Frau keine Kinder hat...	bu kadının çocukları olmamasına rağmen...
obwohl sie noch nicht lesen können...	daha okuyamamalarına rağmen...
obwohl seine Kindheit hier vergangen ist...	çocukluğu burada geçmesine rağmen...
obwohl die Zollbeamten sehr streng waren...	gümrük memurları çok sıkı olmasına rağmen...
obwohl es im Zoo viele Tiere gibt...	hayvanat bahçesinde birçok hayvan olmasına rağmen...

Şimdi de tam cümleler görelim.

Obwohl dieser Mann sehr reich ist, ist er nicht glücklich.
Bu adam çok zengin olmasına rağmen mutlu değildir.

Obwohl ich wenig Geld habe, bin ich glücklich.
Az param olmasına rağmen mutluyum.

Der Schüler bekam eine schlechte Note, obwohl er den ganzen Tag gearbeitet hatte.
Bütün gün çalışmış olmasına rağmen öğrenci kötü bir not aldı.

Yukarıda son örnekte görüldüğü gibi yan cümleciğin fiili çeşitli zamanlarda bulunabilir. Ama Türkçeye çevrilirken bu zamanlar bu kadar çeşitli bir şekilde çevrilmez. Yani Türkçe cümlede geçmiş zaman, şimdiki zaman durumu belirtilemez. Bu örnekte de fiil Türkçeye «çalışmasına» şeklinde çevirmek gerekirdi. Ama yan cümlecikte fiil **Plusquamperfekt** halinde bulunduğuna göre bu geçmiş zaman durumunu belirtmek için fiil «çalışmış olmasına» şeklinde çevrilmiştir.

Obwohl ich Deutsch in der Schule gelernt habe, kann ich es noch nicht gut sprechen.
Almancayı okulda öğrenmiş olmama rağmen daha (henüz) iyi konuşamıyorum.

Obwohl er wusste, dass das Auto teuer war, hat er es gekauft.
Otomobilin pahalı olduğunu bilmesine rağmen onu satın aldı.

Wir gingen spazieren, obwohl es regnete.
Yağmur yağmasına rağmen gezmeye gittik.

Obwohl der Student wenig Geld hat, bleibt er in einem Hotel.
Öğrencinin az parası olmasına rağmen bir otelde kalıyor.

Obwohl die Übung leicht ist, machen die Schüler viele Fehler.
Çalıştırma kolay olmasına rağmen öğrenciler çok yanlış yapıyor.

Obwohl ich ihm viele Briefe geschrieben habe, habe ich von ihm keine Antwort bekommen.
Ona birçok mektup yazmama rağmen, ondan bir cevap almadım.

Obwohl mein Vater nicht müde ist, geht er früh zu Bett.
Babam yorgun olmamasına rağmen erken yatmaya gidiyor.

Ich kann mit dir nicht kommen, obwohl ich keine Hausaufgaben habe.
Ev ödevlerim olmamasına rağmen seninle gelemem.

Obwohl der Mann keine Zeit hat, will er seinem Freund helfen.
Adamın vakti olmamasına rağmen arkadaşına yardım etmek istiyor.

Obwohl es schneit, ist das Wetter nicht so kalt.
Kar yağmasına rağmen hava o kadar soğuk değildir.

Obwohl der Zoo der Stadt sehr gross ist, hat er keinen Löwen.
Şehrin hayvanat bahçesi çok büyük olmasına rağmen aslanı yok.

Mein Vater fährt jeden Morgen mit einem Autobus in die Stadt, obwohl er ein Auto hat.
Babam bir otomobile sahip olmasına rağmen her sabah bir otobüsle şehre gidiyor.

Obwohl sein Haus neben seinem Büro ist, isst er in einem Restaurant zu Mittag.
Evi bürosunun yanında olmasına rağmen bir restoranda öğle yemeğini yiyor.

Der alte Mann geht nicht zum Arzt, obwohl er krank ist.
İhtiyar adam hasta olmasına rağmen doktora gitmiyor.

Obwohl er arm ist, hat er viele Freunde.
Fakir olmasına rağmen birçok arkadaşları var.

Obwohl dieser Mann ein berühmter Dichter ist, kennt man ihn hier nicht gut.
Bu adam meşhur bir yazar olmasına rağmen burada iyi tanınmıyor.

Dass ile yapılan cümle kalıbı:

esas cümlecik				yan cümlecik			
özne	fiil	diğer k.	,	dass	özne	diğer kelimeler	fiil
Ich	**weiss**	—	,	**dass**	**er**	**morgen**	**kommen wird.**
Der Vater	**hörte**		,	**dass**	**die Kinder**	**in ihrem Zimmer**	**sangen.**
Der Bauer	**erzählte**	**uns**	,	**dass**	**die Wölfe**	**Menschen**	**fressen.**
Es	**ist**	**wichtig**	,	**dass**	**du**	**morgen mich**	**besuchst.**
Wir	**wissen**		,	**dass**	**er**	**nicht schnell**	**laufen kann.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1 — Yarın geleceğini biliyorum. 2 — Baba çocukların odalarında şarkı söylediklerini duydu. 3 — Çiftçi bize kurtların insan yediklerini anlattı. 4 — Yarın beni ziyaret etmen önemlidir. 5 — Onun hızlı koşamadığını biliyoruz.

Obwohl ile yapılan cümle kalıbı:

yan cümlecik				esas cümlecik			
obwohl	özne	diğer kelimeler	fiil		fiil	özne	diğer kelimeler
Obwohl	**ich**	**nicht reich**	**bin**	,	**leben**	**wir**	**in der Stadt.**
Obwohl	**ich**	**wenig Geld**	**habe**	,	**gehe**	**ich**	**jede Woche ins Kino.**
Obwohl	**Hasan**	**ein Bauer**	**war**	,	**konnte**	**er**	**gut Deutsch sprechen.**
Obwohl	**wir**	**ihn nicht**	**besuchen**	,	**kommt**	**er**	**immer zu uns.**
Obwohl	**er**	**ein guter Mann**	**ist**	,	**hilft**	**er**	**dem armen Jungen nicht.**

Yan cümlecik sonda da yer alabilir. Bunun için ayrıca bir kalıp vermiyoruz.

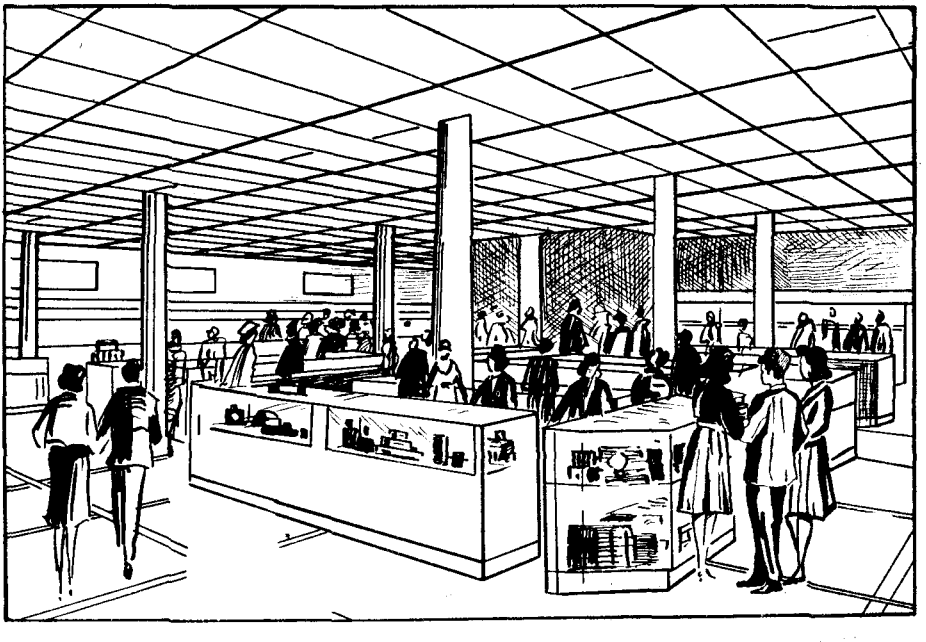
Cümlelerin Türkçeleri: 1 — Zengin olmamama rağmen şehirde yaşıyoruz. 2 — Az param olmasına rağmen her hafta sinemaya gidiyorum. 3 — Hasan bir çiftçi olmasına rağmen iyi Almanca konuşabilirdi. 4 — Onu ziyaret etmememize rağmen o daima bize geliyor. 5 — İyi bir adam olmasına rağmen fakir çocuğu yardım etmiyor.

Son derslerde yeni öğretilen kelimelerin sayısı oldukça yükselmiştir. Eskiden ortalama 20-25 kelime verirken şimdi bunun iki misline çıkmış bulunmaktayız. Öğretilenlerin hepsi sizin için çok gerekli kelimelerdir. Onun için burada kelimeleri çalışmak için daha fazla zaman ayırmanızı ve bunları iyice öğrenmeden diğer derse geçmemenizi özellikle hatırlatırız.

96

LEHRSTÜCK SECHSUNDNEUNZIG

Öğrenilecek kelimeler

anhalten (*) [anhalten] durmak

hielt.. an, ist angehalten [hi:lt an] [ist angehalten]

bitten [bitten] rica etmek

bat, gebeten [ba:t] [gebe:ten]

breit [brayt] geniş, enli

das Erdgeschoss,e [erdgeşos] zemin katı
ganz [gants] bütün, tam, çok
genügen [genü:gen] yetmek
das Gerät,e [gere:t] alet, araç
gleich [glayh] eşit, hemen
die Grossmarkthalle,n [gro:smarkthalle] büyük hal binası
das Halstuch,e [halstuh] kaşkol
die Haltestelle,n [halteştelle] durak
die Herrenabteilung,en [herrenabtaylung] erkekler bölümü
der Kaufhof,..e [kaufho:f] herşey satan mağaza
der Kinderwagen, - [kinderva:gen] çocuk arabası
die Kiste,n [kiste] sandık
der Lautsprecher, - [lautşpreher] hoparlör
melden [melden] haber vermek
niedrig [ni:drig] alçak
der Polizist,en [politsist] polis
der Pullover, - [pullofer] kazak
der Regenmantel,.. [re: genmantel] yağmurluk
der Rock,..e [rok] etek
die Rückfahrt,e [rükfa:rt] dönüş
der Schaffner, - [şafner] biletçi
die Schärpe,n [şerpe] eşarp
schauen [şauen] bakmak
die Strassenbahn,en [ştra:senba:n] tramvay
treffen [treffen] **traf, getroffen** [tra:f] [getroffen] rastlamak
verschieden [ferşi:den] çeşitli

AÇIKLAMALAR

Aşağıda parçada geçen yer isimlerini okunuşlarıyla birlikte veriyoruz:

München [münhen]	Münih
Wien [vi:n]	Viyana
Hertie [herti:]	Münih'te herşey satan bir mağaza
Merkür [merkür]	Münih'te bir binanın adı
Salzburg [zaltsburg]	Bir şehir. Münih'te bir otel adı
Karlsplatz [karlsplats]	Münih'te bir meydan

sich verabschieden von E

«Vedalaşmak» anlamına gelir. Vedalaşılan kimseleri gösteren ismin veya isimlerin önüne **von** getirilir ve bunlar e-haline sokulur.

Der Junge verabschiedet sich von seiner Mutter.	Çocuk annesiyle vedalaşıyor.
Ich habe mich von meinen Freunden verabschiedet.	Arkadaşlarımla vedalaştım.
Die Schüler verabschieden sich von dem Lehrer.	Öğrenciler öğretmenle vedalaşıyorlar.
Er hat sich von mir verabschiedet.	O benimle vedalaştı.

Von «-den, -dan» anlamına gelmesine rağmen Türkçeye «ile» şeklinde çevrilmektedir. Bu öneklerle kullanılan fiillerde önekin anlamı bu şekilde değişebilir.

glauben

Daha önce «inanmak» anlamına geldiğini öğrenmiştik. Ama bazı hallerde «sanmak» şeklinde de kullanılır.

Ich glaube, dass morgen das Wetter schön wird.	Yarın havanın güzel olacağını sanırım.
Wir glauben, dass er wieder kommen wird.	Yarın tekrar geleceğini sanırız.
Ich glaube, Ahmet hat das gemacht.	Sanıyorum, bunu Ahmet yaptı.

verboten

«yasak» anlamına gelir.

Rauchen ist verboten.	Sigara içmek yasaktır.
Es ist hier verboten.	O burada yasaktır.
Laufen ist verboten.	Koşmak yasaktır.

treffen

«rastlamak» anlamına gelir. Rastlanılan kişiyi gösteren isim i-haline konur.

Ich habe gestern meinen Onkel getroffen.	Dün amcama rastladım.
Wir trafen dort viele Türken.	Orada birçok Türke rastladık.
Ich treffe im Kino einen alten Freund.	Sinemada eski bir arkadaşa rastlıyorum.

Treffen şimdiki zaman çekiminde de özel bir durumu gösterir. Çekimi dersin sonunda verilmiştir.

bitten

«rica etmek» anlamına gelir. Rica edilen kimseyi gösteren isim i-haline konur.

Ich bitte meinen Vater.	Babama rica ediyorum.
Zeynep bittet den Polizisten.	Zeynep polise rica ediyor.
Wen bittest du?	Kime rica ediyorsun?

Bu i-hali Türkçeye e-hali olarak çevrilmektedir.

bitten um İ

Bitten, um önekiyle kullanılır. Birisinden rica edilerek istenilen şeyi gösteren ismin önüne **um** getirilir ve isim i-haline konur.

Ich bitte meinen Vater um einen neuen Ball.	Babamdan bir yeni top rica ediyorum.
Zeynep bittet den Polizisten um ein Taxi.	Zeynep polisten bir taksi rica ediyor.
Wen bittest du um eine Zigarette?	Kimden bir sigara rica ediyorsun?

KAUFHÖFE IN MÜNCHEN

Herr Müller musste wegen einiger Geschäfte nach München fahren. Er nahm Zeynep und Ahmet auch mit. Zeynep und Ahmet verabschiedeten sich von Frau Müller und Inge, denn sie wollten nicht mehr nach Frankfurt zurückkehren. Sie wollten von München nach Wien fahren und von dort in die Türkei zurückkehren.

Die Stadt war ganz modern und sauber. Sie gefiel ihnen sehr. Die Strassenbahnen fuhren ganz schnell, und der Schaffner meldete von einem Lautsprecher den Namen jeder Haltestelle. Sie erstaunten sich sehr, als sie eine Frau mit einem Kinderwagen und viele Herren mit ihren Koffern in die Strassenbahn einsteigen sahen. Das war dort nicht verboten. Die Strassenbahnen waren sehr gross und hatten breite Türe.

Herr Müller und die Kinder blieben in Salzburg Hotel. Es ist in der Nähe des Hauptbahnhofs. In den Läden, die sich in Merkür befanden, trafen sie viele Türken. Merkür ist ein grosses Gebäude in der Nähe des Hauptbahnhofs.

Auf dem Weg zum Karlsplatz sahen sie die Grossmarkthalle. Als sie dort Kisten aus der Türkei sahen, freuten sie sich sehr.

An einem anderen Tag gingen sie einkaufen. Herr Müller konnte nicht mit ihnen kommen. Es gab in München viele Kaufhöfe. Der berühmteste Kaufhof war Hertie, der in der Nähe des Hauptbahnhofs lag.

Das Gebäude war sehr hoch und hatte viele Stockwerke. Sie begannen mit dem Erdgeschoss. Hier gab es verschiedene Küchen-und Gartengeräte. Dann gingen sie zum ersten Stock. Das war die Herrenabteilung.

Sie blieben dort lange. Ahmet kaufte einen Regenmantel für sich und ein Halstuch für seinen Vater. Die Preise waren sehr niedrig. Zeynep wollte auch für ihren Vater ein Geschenk kaufen. Sie fand eine schöne Pfeife und kaufte sie.

Dann gingen sie zu den anderen Stockwerken. Zeynep kaufte zwei Röcke, eine Bluse und einen Pullover für sich und zwei Schärpen für ihre Mutter. Obwohl sie wenig Geld bei sich hatten, kauften sie noch einige Geschenke für Hatice und einige Freunde.

«Ich glaube, das genügt für heute. Wenn wir noch einige Geschenke kaufen, werden wir kein Geld für die Rückfahrt haben,» sagte Ahmet.

«Aber Ahmet, hier ist alles so billig. Das sind in der Türkei sehr teuer,» erwiderte Zeynep.

Ihre Hände waren voll mit Paketen. Sie konnten kein Taxi finden.

«Mit diesen Paketen können wir in einen Autobus nicht einsteigen,» sagte Ahmet. «Wir müssen ein Taxi finden.»

«Aber, wie können wir ein Taxi finden? Sie halten nicht an.»

«Lass es mir! Das können nur die Männer machen. Warte dort an der Ecke! Ich komme gleich,» sagte Ahmet.

Zeynep ging an die Ecke und wartete und wartete. Die Pakete waren ziemlich schwer, und sie war sehr müde. Nach ungefähr zwanzig Minuten kam Ahmet zurück.

«Ich habe kein leeres Taxi finden können. Wir müssen etwas warten.»

«Gut,» sagte Zeynep. «Nimm diese Pakete. Ich werde gehen und *einen Polizisten bitten, dass er uns ein Taxi findet. Ich sage ihm, dass* wir Touristen sind. Die Polizisten sind oft höflich zu den Damen.»

Ahmet nahm die Pakete. Sie ging zu dem Polizisten und sprach mit ihm einige Minuten.

Zeynep kam lächelnd zurück. Sie sagte: «Er wird uns ein Taxi finden.»

Nach ungefähr zwei Minuten waren sie in einem Taxi. «Was können die Männer noch machen, Ahmet?» fragte Zeynep. Aber Ahmet wollte nicht zuhören und schaute aus dem Fenster hinaus.

MÜNİH'TE (HER ŞEY SATAN) MAĞAZALAR

Bay Müller birkaç iş dolayısıyla Münih'e gitmek zorundaydı. O Zeynep ve Ahmet'i de birlikte aldı. Zeynep ve Ahmet, Bayan Müller ve İnge ile vedalaştılar, çünkü artık Frankfurt'a dönmek istemiyorlardı. Münih'ten Viyana'ya gitmek ve oradan da Türkiye'ye geri dönmek istiyorlardı.

Şehir çok modern ve temizdi. O onların çok hoşuna gitti. Tramvaylar çok hızlı gidiyorlardı ve biletçi her durağın adını hoparlörden haber veriyordu. Bir hanımın bir çocuk arabasıyla ve birçok beylerin bavullarıyla tramvaya bindiğini gördükleri zaman çok şaşırdılar. Bu orada yasak değildi. Tramvaylar çok büyüktü ve geniş kapıları vardı.

Bay Müller ve çocuklar Salzburg otelinde kaldılar. O garın yakının-

dadır. Merkür'de bulunan dükkânlarda birçok Türke rastladılar. Merkür garın yakınında büyük bir binadır.

Karlsplatz'a giden yolda büyük hal binasını gördüler. Orada Türkiye'den sandıklar gördükleri zaman çok sevindiler.

Başka bir günde alış verişe gittiler. Bay Müller onlarla gelemiyordu. Münih'te birçok herşey satan mağazalar vardı. En meşhur mağaza garın yakınında bulunan Hertie idi.

Bina çok yüksekti ve birçok katı vardı. Zemin kattan başladılar. Burada çeşitli mutfak ve bahçe aletleri vardı. Sonra birinci kata gittiler. Bu erkek bölümü idi.

Orada uzun zaman kaldılar. Ahmet kendi için bir yağmurluk ve babası için bir kaşkol satın aldı. Fiyatlar çok alçaktı. Zeynep de babası için bir hediye satın almak istiyordu. Güzel bir pipo buldu ve onu satın aldı.

Sonra diğer katlara gittiler. Zeynep kendi için iki eteklik, bir bluz ve bir kazak ve annesi için iki eşarp satın aldı. Yanlarında az para olmasına rağmen Hatice ve birkaç arkadaş için birkaç hediye daha satın aldılar.

«Sanıyorum, bugünlük yeter. Birkaç hediye daha satın alırsak dönüş için paramız olmayacak,» dedi Ahmet.

«Ama Ahmet burada herşey öyle ucuz ki. Bunlar Türkiye'de çok pahalı,» diye cevap verdi Zeynep.

Elleri paketlerle doluydu. Taksi bulamıyorlardı.

«Bu paketlerle bir otobüse binemeyiz,» dedi Ahmet. «Bir taksi bulmak zorundayız.»

«Ama nasıl bir taksi bulabiliriz? Durmuyorlar.»

«Onu bana bırak! Bunu yalnız erkekler yapabilir. Orada köşede bekle! Hemen geliyorum,» dedi Ahmet.

Zeynep köşeye gitti ve bekledi ve bekledi. Paketler oldukça ağırdılar ve o çok yorgundu. Aşağı yukarı yirmi dakika sonra Ahmet geri geldi.

«Boş taksi bulamadım. Biraz beklemek zorundayız.»

«İyi,» dedi Zeynep, «Al bu paketleri. Gideceğim ve bir polise bize bir taksi bulmasını rica edeceğim. Turist olduğumuzu söylerim ona. Polisler ekseriya bayanlara naziktirler.»

Ahmet paketleri aldı. O (Zeynep) polise gitti ve onunla birkaç dakika konuştu.

Zeynep gülümseyerek döndü. O: «Bize bir taksi bulacak,» dedi.

Aşağı yukarı iki dakika sonra bir taksinin içindeydiler. «Ahmet, erkekler daha ne yapabilir?» diye sordu Zeynep. Ama Ahmet dinlemek istemiyordu ve pencereden dışarı baktı.

	treffen	anhalten
ich	treffe	halte...an
du	triffst	hältst...an
er, sie, es	trifft	hält...an
wir	treffen	halten...an
ihr	trefft	haltet...an
sie, Sie	treffen	halten...an

TEST 48

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Obwohl der Bauer kein Geld hat, kauft er zwei Traktoren.**	A — Yarın erken kalkacağımı sanmıyorum.
2 — **Ich weiss, dass ich heute keine gute Note bekommen kann.**	B — Sinemanın önünde duran otomobil benim teyzeme aittir.
3 — **Obwohl das Wetter schlecht war, machten wir einen Ausflug.**	C — Sana verdiğim resimler nerede?
4 — **Das Auto, das vor dem Kino liegt, gehört meiner Tante.**	D — Bahçede oynayan çocuklar benim arkadaşlarımdır.
5 — **Das Zimmer, wo wir schlafen, ist nicht so gross.**	B — Çiftçinin parası olmamasına rağmen iki traktör satın alıyor.
6 — **Wo sind die Bilder, die ich dir gegeben habe?**	G — Çalıştırmayı yanlışsız yazdığına inanıyor.
7 — **Ich glaube, dass ich morgen nicht früh aufstehen kann.**	H — Hava kötü olmasına rağmen bir gezinti yaptık.
8 — **Die Jungen, die in unserem Garten spielen, sind nicht meine Freunde.**	İ — Biz biliyoruz, senin etekliğin nerede bulunuyor.
9 — **Wir wissen, wo dein Rock liegt.**	K — Bahçede oynayan çocuklar benim arkadaşlarım değildir.
10 — **Er glaubt, dass er die Übung ohne Fehler geschrieben hat.**	L — Bugün iyi not alamayacağımı biliyorum.
	M — Uyuduğumuz oda o kadar büyük değildir.
	N — Etekliğinin nerede bulunduğunu biliyoruz.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Arkadaşım beni görmesine rağmen benimle konuşmadı.	**A — Er sagt, dass er in München bleiben wird.**
2 — Küçük çocuk babasından bir top rica ediyor.	**B — Ich weiss, dass ich morgen mit deinem Lehrer nicht spreche.**
3 — Hasta doktordan bir sigara rica etti.	**C — Der Student verabschiedete sich von seiner Familie und fuhr nach Frankreich ab.**
4 — Yarın öğretmeninle konuşamayacağımı biliyorum.	**D — Obwohl mein Freund mich gesehen hat, hat er mit mir nicht gesprochen.**
5 — Ona yardım edebileceğimi sanıyorum.	**E — Herr Hoffman erzählt, dass er mit seiner Frau eine Reise machen will.**
6 — Münih'te kalacağını söylüyor.	

7 — Oğlum çok yorgun olmasına rağmen ev ödevlerini yapıyor.
8 — Kız çocuk çok küçük olmasına rağmen ağır kovayı taşıyabiliyor.
9 — Öğrenci ailesiyle vedalaştı ve Fransa'ya hareket etti.
10 — Bay Hoffman karısıyla bir seyahat yapmak istediğini anlatıyor.

F — Obwohl mein Freund mich gesehen hat, er mit mir nicht gesprochen hat.
C — Das kleine Kind bittet seinen Vater um einen Ball.
H — Das kleine Kind bittet von seinem Vater einen Ball.
İ — Ich weiss, dass ich morgen mit deinem Lehrer nicht sprechen kann.
K — Das Mädchen kann den schweren Eimer tragen, obwohl es sehr klein ist.
L — Der Kranke bat den Arzt um eine Zigarette.
M — Ich glaube, dass ich ihm helfen kann.
N — Obwohl mein Sohn sehr müde ist, macht er seine Hausaufgaben.

E

Aşağıda verilen cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içindeki kelimelerden en uygun olanıyla tamamlayınız.

1 — Ich konnte meine Tochter nicht mitbringen, ... (obwohl, dass, weil, wenn, als) sie krank war.
2 — Wir kennen jenen Arzt ..... (mit, von, vor, seit, nach) zwei Jahren.
3 — Die Kinder arbeiten den ganzen Tag,..... (ohne, um, weil, da, sondern) aufzustehen.
4 — Der Student denkt immer ..... (neben, für, an, hiçbirşey) seine Familie.
5 — Der Film beginnt ..... (hinter, mit, bei, ohne) den Nachrichten.
6 — Meine Familie freut sich ..... (zu, an, über, hiçbiri) den Besuch unserer Bekannten.

Test 47'nin yapılmış şekli

A. 1 — wo 2 — der 3 — der 4 — wo 5 — wo 6 — die 7 — die 8 — der 9 — das 10 — das 11 — wo 12 — wo 13 — wo 14 — die 15 — die
B. 1 — D 2 — K 3 — İ 4 — G 5 — B 6 — M 7 — O 8 — C 9 — H 10 — F
C. 1 — C 2 — F 3 — H 4 — N 5 — İ 6 — A 7 — L 8 — D 9 — B 10 — O
F. 1 — Das Mädchen, das in jener Klasse sitzt, ist die Tochter unseres Lehrers.
(Jenes Mädchen, das in der Klasse sitzt, ist die Tochter unseres Lehrers.)
2 — Die Stadt, wo jener Zoo liegt, ist in Italien.
(Die Stadt, wo sich jener Zoo befindet, ist in Italien.)

97

LEHRSTÜCK SIEBENUNDNEUNZIG

AKTIV PASSIV

Bir cümlede özne varsa ve bu özne çümledeki fiilin gösterdiği işi yapıyorsa bu cümle **Aktiv** [akti:f] bir cümledir.

Bir cümlede özne yoksa, sadece birisi tarafından yapılan iş ve bu yapılandan etkilenen şey varsa bu cümle **Passiv** [passi:f] bir cümledir.

Şimdi bu iki cins cümleyi ele alarak aralarındaki farkı, kullanılma yerleri ve nasıl teşkil edildiklerini öğrenelim.

Şimdiye kadar derslerimizde hep bilinen bir öznenin yaptığı işin ifadesi olan cümlelerin teşkilini gördük. Kısaca şimdiye kadar görmüş olduğumuz cümleler hep **Aktiv** cümlelerdi.

Ahmet öffnet die Tür. Ahmet kapıyı açıyor.

Bu cümlede işi yapan «Ahmet», yapılan iş ise kapının açılmasıdır. Bu cümle **Aktiv** bir cümledir, çünkü öznesi vardır ve fiili yapan bu öznedir.

Passiv cümlelere geçmeden önce bunların Türkçelerini ele alalım:

Otomobilim sık sık çalınır.
Bir ev soyuldu.
Bir çocuk eziliyordu.
Odalar süprülecek.
Gökyüzünde garip bir cisim görüldü.

Hırsız yakalandı.
Bu memlekette Almanca konuşulur.
Mektuplar postaneye gönderilir.

Hemen farkedileceği gibi bu cümlelerde işleri kimin yapmış olduğu söylenmemiş, sadece yapılan iş verilmiştir. Fiiller de şimdiye kadar görmeye alışık olduğumuz şekilde «çalar, soydu, eziyordu, süpürecek, gördü, yakaladı, konuşur, gönderir» şeklinde değil, «çalınır, soyuldu, eziliyordu, süpürülecek, görüldü, yakalandı, konuşulur, gönderilir» şeklindedir.

Passiv cümlelerde özne bulunmaması, öznenin ya bilinmemesinden veya önemli olmamasındandır. Önemli olan sadece yapılan iş ve bu işten etkilenen nesnedir. Bu cümlelerde fiillerden önce gelen isimler birer özne değil, fiilden etkilenen isimler, yani dilbilgisi deyimiyle nesnelerdir.

Söylediklerimizi kısaca özetleyelim:

İki tip cümle vardır. Birincisi işi yapanın yani öznenin (önemli olduğu için bulunduğu) cümleler.

Ahmet kapıyı açtı.
Çocuklar Almanya'ya gitti.
Hatice tabağı kırdı.

Almanca dilbilgisinde bu tip cümlelere **Aktiv** cümleler denir.

Diğer tip cümleler ise, biraz önce örneklerini vermiş olduğumuz, özneleri (belli veya önemli olmadığı için) bulunmayan cümlelerdir.

Bardaklar kırıldı.
Masa temizlendi.
İnge sinemada görüldü.

Almanca dilbilgisinde bu tip cümlelere **Passiv** cümleler denir.

Bu arada çok önemli bir hususu belirtelim: Almancada **Passiv** cümleler aynen Türkçede olduğu gibi yapılan işin işi yapandan daha önemli olduğu hallerde kullanılır. Yoksa, bazı dilbilgisi kitaplarının verdiği gibi, **Aktiv** cümlelerin **Passiv** hale çevrilişi dili normalin dışına zorlamak olacağından yanlıştır. Bir söz **Aktiv** bir cümleyle söylenmesi uygun geli-

— 3 —

yorsa **Aktiv** cümleyle söylenmeli, **Passiv** cümle daha uygunsa **Passiv** cümleyle söylenmelidir. Hiçbir zaman **Aktiv** cümleyle söylenecek bir sözü **Passiv** cümle haline sokup söylememelidir. Biz **Passiv**'in iyice anlaşılması için sadece bu derste bile bile bu hatayı yapacağız, ama siz kaçınmalısınız.

Aktiv ve **Passiv** cümlelerin kullanılış yerlerini ve önemlerini öğrendikten sonra **Passiv** cümlelerin Almancada nasıl yapıldıklarını görelim.

Passiv cümlelerde kullanılan fiiller, fiillerin **Partizip Perfekt**leriyle **werden** yardımcı fiilinin birlikte kullanılmasıyla meydana gelirler.

schreiben	yazmak
geschrieben werden	yazılmak
öffnen	açmak
geöffnet werden	açılmak
schliessen	kapamak
geschlossen werden	kapanmak
mieten	kiralamak
gemietet werden	kiralanmak
machen	yapmak
gemacht werden	yapılmak
fangen	yakalamak
gefangen werden	yakalanmak
sehen	görmek
gesehen werden	görülmek
suchen	aramak
gesucht werden	aranmak

Şimdi de **Passiv**'in cümle içindeki kullanılışını görelim.

Werden yardımcı fiili cümlenin ilk kelimesine göre çekimlenir, **Partizip Perfekt** ise cümlenin en sonunda yer alır.

Der Brief wird geschrieben.	Mektup yazılıyor.
Das Fenster wird jetzt geöffnet.	Pencere şimdi açılıyor.
Die Tür wird geschlossen.	Kapı kapanıyor.
Die Rechnung wird nicht bezahlt.	Hesap ödenmiyor.
Diese Tür wird um acht Uhr geöffnet.	Bu kapı saat sekizde açılır.
Der Hund wird in der ganzen Stadt gesucht.	Köpek bütün şehirde aranıyor.
Dieses Zimmer wird jeden Morgen gereinigt.	Bu oda her sabah temizlenir.
Dieses Zimmer wird jeden Morgen nicht gereinigt.	Bu oda her sabah temizlenmez.
Wird dieses Zimmer jeden Morgen gereinigt?	Bu oda her sabah temizlenir mi?
Unser Haus wird heute verkauft.	Evimiz bugün satılıyor.
Unser Haus wird heute nicht verkauft.	Evimiz bugün satılmıyor.
Wird unser Haus heute verkauft?	Evimiz bugün satılıyor mu?

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi **Passiv** bir cümleyi soru yapmak için **werden** fiilini başa getirmek yeter. Cümleyi olumsuz yapmak için de **nicht** kelimesinin kullanıldığını görüyorsunuz.

Die Hausaufgaben werden jetzt gemacht.	Ev ödevleri şimdi yapılıyor.
Werden die Hausaufgaben jetzt gemacht?	Ev ödevleri şimdi yapılıyor mu?
Die Hausaufgaben werden jetzt nicht gemacht.	Ev ödevleri şimdi yapılmıyor.
Die Bücher werden in diesem Büro übersetzt.	Kitaplar bu büroda tercüme edilir.

Passiv cümleleri Türkçeye çevirirken gene **werden** yardımcı fiiliyle yapılan gelecek zaman ile karıştırmamak gerekir.

Ich werde heute ins Kino gehen.	Bugün sinemaya gideceğim.
Mein Vater wird mir einen Ball kaufen.	Babam bana bir top satın alacak.
Die Schüler werden in der Klasse bleiben.	Öğrenciler sınıfta kalacaklar.

Görüldüğü gibi gelecek zaman **werden** yardımcı fiili ile yapılır, ama en sona fiilin kendisi, hiçbir değişikliğe uğramadan gelir. **Passiv**'de ise fiilin **Partizip Perfekt** şekli en sonda bulunur.

Şimdiye kadar örnek verdiğimiz **Passiv** cümleler hep şimdiki zaman halindeydiler. Bunları **Imperfekt, Perfekt** ve **Plusquamperfekt** haline getirmek mümkündür. Bunun için sadece **werden** fiilinde bir değişiklik yapmak gerekir. **Werden'in** diğer iki şekli için düzensiz fiillller listesine bakacak olursak **wurde** ve **ist geworden** şeklinde olduğunu görürüz. **Passiv** bir cümleyi **Imperfekt** yaparken **wurde** kullanırız. **Perfekt** yaparken ise **ist geworden** kullanılır. Yalnız burda dikkat edilmesi gereken bazı ufak önemli noktalar vardır: **ist** normal olarak fiilin bulunması gereken ikinci yere gider, **geworden** ise **worden** [vorden] şeklini alır ve en sonda bulunan **Partizip Perfekt**in de arkasında yer alır. **Plusquamperfekt**te ise herşey aynı **Perfekt**teki gibidir, yalnız **ist** yerine **war** kullanılır.

Diese Übungen werden in der Klasse geschrieben.	Bu çalıştırmalar sınıfta yazılıyor.
Diese Übungen wurden in der Klasse geschrieben	Bu çalıştırmalar sınıfta yazıldı.
Diese Übungen sind in der Klasse geschrieben worden.	Bu çalıştırmalar sınıfta yazıldı.
Diese Übungen waren in der Klasse geschrieben worden.	Bu çalıştırmalar sınıfta yazılmıştı.

Yukarıda, **Imperfekt**de **werden** yerine **wurden** (**diese Übungen**'e göre çekimlenerek) gelmiş, **Partizip Perfekt** ise gene aynı kalmıştır. **Perfekt** yapılırken ikinci yere **sind** (çoğul olan **diese Übungen** yüzünden) gelmiş ve sonda ise önce **Partizip Perfekt** sonra da **worden** yer almıştır. **Plusquamperfekt, sind** yerine **waren** kullanılmasıyla meydana gelmiştir.

Passiv cümlelerde zamanlar için örnek vermeden önce önemli bir husus daha öğretmek istiyoruz.

Bu çeşit cümlelerde işin kimin tarafından yapıldığı belirtilebilir. Örneğin,

Mektup babam tarafından yazılıyor.

Evimiz bir öğrenci tarafından kiralandı.

Pencere bir öğrenci tarafından kapandı.

gibi cümlelerde işi yapan kimseler «tarafından» kelimesi yardımıyla belirtilmektedir. Almancada bu **von** kelimesi ile söylenir. **Von**'un daha önce «-den, -dan» anlamlarına geldiğini öğrenmiştik, ama burada bu anlamlarını kaybeder ve «tarafından» şeklinde Türkçeye çevrilir. İşin kimin tarafından yapıldığını belirtmek istiyorsak o şahsı gösteren ismin önüne **von** önekini getirir, ismi e-haline sokarız.

von meinem Vater	babam tarafından
von einem Studenten	bir öğrenci tarafından
von einem Schüler	bir öğrenci tarafından
von unserer Mutter	annemiz tarafından
von einem Bauern	bir çiftçi tarafından

Der Brief wird von meinem Vater geschrieben.	Mektup babam tarafından yazılıyor.
Der Brief wurde von meinem Vater geschrieben.	Mektup babam tarafından yazıldı.
Der Brief ist von meinem Vater geschrieben worden.	Mektup babam tarafından yazıldı.
Der Brief war von meinem Vater geschrieben worden.	Mektup babam tarafından yazılmıştı.
Unser Haus wird von einem Studenten gemietet.	Evimiz bir öğrenci tarafından kiralanıyor.
Unser Haus wurde von einem Studenten gemietet.	Evimiz bir öğrenci tarafından kiralandı.

Unser Haus ist von einem Studenten gemietet worden.	Evimiz bir öğrenci tarafından kiralandı.
Unser Haus war von einem Studenten gemietet worden.	Evimiz bir öğrenci tarafından kiralanmıştı.

Passiv halindeki cümleleri gelecek zamana sokmak için sona bir **werden** eklenir.

Die Aufgaben werden von einem Freund gemacht werden.	Ödevler bir arkadaş tarafından yapılacak.
Der Brief wird von meinem Vater geschrieben werden.	Mektup babam tarafından yazılacak.
Die Fehler werden von dem Lehrer verbessert.	Yanlışlar öğretmen tarafından düzeltiliyor.
Die Fehler werden von dem Lehrer verbessert werden.	Yanlışlar öğretmen tarafından düzeltilecek.
Die Fehler wurden von dem Lehrer verbessert.	Yanlışlar öğretmen tarafından düzeltildi.
Die Fehler sind von dem Lehrer verbessert worden.	Yanlışlar öğretmen tarafından düzeltildi.
Die Fehler waren von dem Lehrer verbessert worden.	Yanlışlar öğretmen tarafından düzeltilmişti.
Die Hefte werden dem Lehrer von den Schülern gegeben.	Defterler öğretmene öğrenciler tarafından veriliyor.
Diese Kleider sind mir von meiner Mutter geschickt worden.	Elbiseler bana annem tarafından gönderildi.
Die Fahrkarte war dem Passagier von einem Beamten gegeben worden.	Bilet yolcuya bir memur tarafından verilmişti.
Dieser Ball wurde mir von meinen Freunden geschenkt.	Bu top bana arkadaşlarım tarafından hediye edildi.
Die neuen Übungen werden bis Freitag gemacht werden.	Yeni çalıştırmalar Cumaya kadar yapılacak.
Der Junge ist von dem alten Mann nach seiner Adresse gefragt worden.	Çocuğa yaşlı adam tarafından adresi soruldu.

Passiv için kısaca şu formülü verebiliriz:

WERDEN + PARTIZIP PERFEKT

Aşağıda **Passiv** cümleler için bir kalıp veriyoruz. Bu kalıp yalnız şimdiki zaman, gelecek zaman ve **Imperfekt** halinde bulunan **Passiv** cümleler için geçerlidir.

zamanı	özne	**werden**	diğer kelimeler	**Part. Perfekt**
şim. zam.	**Das Auto**	**wird**	**von meinem Onkel**	**repariert.**
şim. zam.	**Sein Boot**	**wird**	**heute in der Stadt**	**verkauft.**
gel. zam.	**Die Zimmer**	**werden**	**in zwei Tagen**	**gereinigt werden.**
gel. zam.	**Der Koffer**	**wird**	**von dem Beamten**	**kontrolliert werden.**
Imper.	**Die Tür**	**wurde**	**von meinem Sohn**	**geschlossen.**
Imper.	**Die Blumen**	**wurden**	**von meiner Tochter**	**geschickt.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1 — Otomobil amcam tarafından tamir ediliyor. 2 — Sandalı bugün şehirde satılıyor. 3 — Odalar iki gün içinde temizlenecek. 4 — Bavul memur tarafından kontrol edilecek. 5 — Kapı oğlum tarafından kapatıldı. 6 — Çiçekler kızım tarafından gönderildi.

Aşağıdaki kalıp ise **Perfekt** ve **Plusquamperfekt** halinde bulunan **Passiv** cümleleri gösteriyor:

zamanı	özne	**sein** fiili	diğer kelimeler	**Part. Perf. + worden**
Perf.	**Die Pfeifen**	**sind**	**vor zwei Stunden**	**verkauft worden.**
Perf.	**Der Tisch**	**ist**	**vor die Tür**	**gestellt worden.**
Plusq.	**Das Kind**	**war**	**von seinem Vater**	**gesehen worden.**
Plusq.	**Die Stadt**	**war**	**von einem berühmten Dichter**	**besucht worden.**

Cümlelerin Türkçeleri: 1 — Pipolar iki saat önce satıldı. 2 — Masa kapının önüne kondu. 3 — Çocuk babası tarafından görülmüştü. 4 — Şehir meşhur bir yazar tarafından ziyaret edilmişti.

DÜZENSİZ FİİLLER LİSTESİ

Sizlere bütün düzensiz fiillerin hepsini birden kapsayan tam bir liste sunabilmek amacıyla burada derslerimizde geçmeyen bazı fiiller de verilmiştir. Eğer fiilin kökü şimdiki zamanda çekimlenirken değişiyorsa bu mastar şeklinin yanında parantez içinde verilmiştir. Parantez içindeki şekil fiilin üçüncü tekil şahsa göre çekimlenmiş şeklidir.

Mastar	Imperfekt	Partizip Perfekt
abbrechen (*) (bricht ab)	brach ... ab	hat, ist abgebrochen
abfahren (*) (fährt ab)	fuhr ... ab	ist abgefahren
anhalten (*) (hält an)	hielt ... an	angehalten
ankommen (*)	kam ... an	ist angekommen
sich anziehen (*)	zog sich ... an	angezogen
aufstehen (*)	stand ... auf	aufgestanden
aufsteigen (*)	stieg ... auf	ist aufgestiegen
ausgehen (*)	ging ... aus	ist ausgegangen
sich ausziehen (*)	zog sich ... aus	ausgezogen
austeigen (*)	stieg ... aus	ist ausgestiegen
aussehen (*)	sah ... aus	ausgesehen
befehlen (befiehlt)	befahl	befohlen
befinden	befand	befunden
beginnen	begann	begonnen
beissen	biss	gebissen
bekommen	bekam	bekommen
behalten	behielt	behalten
besinnen	besann	besonnen
besitzen	besass	besessen
bestehen	bestand	bestanden
betreten (betritt)	betrat	betreten

Mastar	Imperfekt	Partizip Perfekt
binden	band	gebunden
bitten	bat	gebeten
bleiben	blieb	ist geblieben
braten (brät)	briet	gebraten
brennen	brannte	gebrannt
bringen	brachte	gebracht
denken	dachte	gedacht
dürfen (darf)	durfte	gedurft
einsteigen (*)	stieg ... ein	ist eingestiegen
einschlafen (*) (schläft ein)	schlief ... ein	eingeschlafen
eintreten (*)	tritt ... ein	ist eingetreten
erhalten (erhält)	erhielt	erhalten
erfinden	erfand	erfunden
erschrecken (erschrickt)	erschrack	ist erschrocken
essen (isst)	ass	gegessen
fahren (fährt)	fuhr	ist gefahren
fallen (fällt)	fiel	ist gefallen
fangen (fängt)	fing	gefangen
finden	fand	gefunden
fliegen	flog	ist geflogen
fliehen	floh	ist geflohen
fliessen	floss	ist geflossen
fressen (frisst)	frass	gefressen
frieren	fror	hat, ist gefroren
geben (gibt)	gab	gegeben
gefallen (gefällt)	gefiel	gefallen
gehen	ging	ist gegangen
gewinnen	gewann	gewonnen
geschehen (geschiht)	geschah	ist geschehen
haben (hat)	hatte	gehabt
halten (hält)	hielt	gehalten
hängen	hing	gehangen
heben	hob	gehoben
heissen	hiess	geheissen
helfen (hilft)	half	geholfen
hineingehen (*)	ging ... hinein	ist hineingegangen
kennen	kannte	gekannt
können	konnte	gekonnt
kommen	kam	ist gekommen
lassen (läuft)	liess	gelassen
laufen	lief	ist gelaufen

Mastar	Imperfekt	Partizip Perfekt
lesen (liest)	las	gelesen
liegen	lag	gelegen
mitfahren (*) (fährt mit)	fuhr ... mit	ist mitgefahren
mitkommen (*)	kam ... mit	ist mitgekommen
müssen (muss)	musste	gemusst
nehmen (nimmt)	nahm	genommen
nennen	nannte	genannt
pfeifen	pfiff	gepfiffen
raten (rät)	riet	geraten
reiten	ritt	ist geritten
rennen	rannte	ist gerannt
rufen	rief	gerufen
scheinen	schien	geschienen
schieben	schob	geschoben
schiessen	schoss	geschossen
schlafen (schläft)	schlief	geschlafen
schlagen (schlägt)	schlug	geschlagen
schliessen	schloss	geschlossen
schmelzen (schmilzt)	schmolz	ist geschmolzen
schneiden	schnitt	geschnitten
schreiben	schrieb	geschrieben
schreien	schrie	geschrien
schweigen	schwieg	geschwiegen
schwimmen	schwamm	ist geschwommen
sehen (sieht)	sah	gesehen
sein (ist)	war	ist gewesen
singen	sang	gesungen
sitzen	sass	gesessen
sprechen (spricht)	sprach	gesprochen
springen	sprang	ist gesprungen
stehen	stand	gestanden
stehlen (stiehlt)	stahl	gestohlen
steigen	stieg	ist gestiegen
sterben	starb	ist gestorben
stossen (stösst)	stiess	gestossen
streiten	stritt	gestritten
tragen (trägt)	trug	getragen
treffen (trifft)	traf	getroffen
trinken	trank	getrunken
tun	tat	getan
überschreiten	überschritt	überschritten

Mastar	Imperfekt	Partizip Perfekt
verbinden	verband	verbunden
verbringen	verbrachte	verbracht
vergehen	verging	ist vergangen
vergessen (vergisst)	vergass	vergessen
verhalten (verhält)	verhielt	verhalten
verlassen (verlässt)	verliess	verlassen
verlieren	verlor	verloren
verschwinden	verschwand	ist verschwunden
verstehen	verstand	verstanden
verwenden	verwendete	verwendet
	verwandte	verwandt
wachsen (wächst)	wuchs	ist gewachsen
waschen (wäscht)	wusch	gewaschen
werden (wird)	wurde	ist geworden
werfen (wirft)	warf	geworfen
wissen (weiss)	wusste	gewusst
zerreissen	zerriss	hat, ist zerrissen
ziehen	zog	gezogen
zurückkommen (*)	kam ... zurück	ist zurückgekommen

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLERİ

98

LEHRSTÜCK ACHTUNDNEUNZIG

Öğrenilecek kelimeler

das Andenken, — [andenken]	hatıra	**bauen** [bauen]	inşa etmek
die Armee,n [arme:]	ordu	**zum Beispiel** [tsum bayşpi:l]	örneğin (meselâ)
auslachen (*) [auslahen]	alay etmek, gülmek	**bleich** [blayh]	soluk, renksiz
		das Datum [da:tum]	tarih
		die Daten [da:ten]	tarihler

sich drehen [zih dre:en] dönmek
erreichen [errayhen] yetişmek
farbig [farbig] renkli
fliessen [fli:sen] akmak
floss, ist geflossen [flos] [ist geflossen]
fühlen [fü:len] hissetmek
genau [genau] tam
die Haltestelle,n [halteştelle] durak
hell [hel] aydınlık
hinunter [hinunter] aşağıya
der Ingenieur,e [injenö:r] mühendis
das Karussell,e [karusel] atlı karınca
die Mitte,n [mitte] orta
der Musiker, — [mu:ziker] müzisyen
der Ottomane,n [ottoma:ne] Osmanlı
ottomanisch [ottoma:niş] Osmanlı (sıfat)
der Platz,..e [plats] yer, meydan
der Rummelsplatz,..e [rummelsplats] luna park
die Schlange,n [şlange] kuyruk, yılan
schmücken [şmüken] süslemek
der Schwan,..e [şva:n] kuğu
schwimmen [şvimmen] yüzmek
schwamm, ist geschwommen [şvam] [ist geşvommen]
die Seite,n [sayte] kenar, sayfa
die Statue,n [ştatue] heykel
der Teich,e [tayh] havuz
umzingeln [umtsingeln] kuşatmak
wählen [ve:len] seçmek
der Weisswein [vaysvayn] beyaz şarap
weltberühmt [veltberü:mt] dünyaca meşhur

AÇIKLAMALAR

Metinde geçen yer adlarını okunuşlarıyla birlikte veriyoruz:

Wien [vi:n] Viyana
der Opera Platz [opera plats] Viyana'da bir meydan
Bristol Hotel [bristol hotel] Viyana'da bir otel
die Donau [donau] Tuna nehri
Grinzing [grintsing] Viyana'da bir yer
Beethoven [be:tho:fen] Beethoven
der Südbahnhof [zü:dba:nho:f] Viyana'da bir istasyon

Metinde geçen luna parkla ilgili kelimeler:

der Rummelsplatz [rummelsplats] luna park
das Karussell [karussel] atlı karınca
die elektrische Autofahrt [elektrişe autofa:rt] çarpışan otomobiller
Russische Rad [russişe ra:d] dönme dolap

— 3 —

zum Beispiel

Türkçeye «örneğin, meselâ»şeklinde çevrilir. Kullanılışı aynen Türkçedeki gibidir. Kendisinden sonra bir virgül konur ve sonra cümle başlar. Ama cümlenin içinde de kullanılabilir. Çoğu zaman **z.B.** şeklinde kısaltılarak kullanılır.

Zum Beispiel, meine Kinder sind sehr fleissig.	Örneğin, benim çocuklarım çok çalışkandır.
Zum Beispiel, nimm dieses Heft und schreib meinen Namen!	Örneğin, bu defteri al ve benim adımı yaz!

berühmt mit E

Bazı fiiller nasıl bir önekle birlikte kullanılıyorsa, önekle kullanılan sıfatlar da vardır. «Meşhur» anlamına gelen **berühmt** sıfatı **mit** önekiyle kullanılır. Bir şey nesiyle meşhursa o meşhur olduğu şeyi gösteren ismin önüne **mit** getirilir ve isim e-haline konur.

Sait Faik ist berühmt mit seinen Geschichten.	Sait Faik hikâyeleriyle meşhurdur.
Grinzing ist berühmt mit seinem Weisswein.	Grinzing beyaz şarabıyla meşhurdur.
Diese Stadt ist berühmt mit ihren Moscheen und Museen.	Bu şehir camileri ve müzeleriyle meşhurdur.

voll von E

«Dolu» anlamına gelen **voll** sıfatı **von** önekiyle kullanılır. Birşeyin dolu olduğu maddeyi gösteren ismin önüne **von** getirilir ve isim e-haline konur.

Das Zimmer ist voll von Kindern.	Oda çocuklarla dolu.
Der Eimer war voll von Wein.	Kova şarapla doluydu.
Der Autobus war voll von Schülern.	Otobüs öğrencilerle doluydu.

Von'dan sonra çoğu zaman **artikel** gelmez.

Burada önekleri iyi bilmenin ne kadar önemli olduğunu görüyoruz. Önekleri durmadan tekrar etmeniz sizin için çok yararlı olur.

gegen Abend

Türkçeye «akşama doğru» diye çevrilen bir deyimdir. **Gegen** ve diğer zaman gösteren kelimlerle böyle deyimler yapmak mümkündür.

gegen Morgen	sabaha doğru (karşı)
gegen Nachmittag	öğleden sonraya doğru (karşı)
gegen Mittag	öğleye doğru
gegen 5 Uhr	saat beşe doğru
gegen 8 Uhr	saat sekize doğru

zu ile yapılan yan cümlecikler

Örneğin «Arkadaşım mektupları yazmaya başladı. — Seyahat etmeye vaktim yok. — Ödevlerimi yapmaya çalışıyorum.» gibi cümlelerde «yazmaya, seyahat etmeye, yapmaya» gibi sözler Almancada **zu** kullanılarak söylenir. Bu fiillerin mastar halleri cümlenin en sonuna gider, önlerine **de zu** eklenir. Bu en sona giden fiile bağlı başka kelimeler varsa o zaman ana cümlecik yan cümlecikten bir virgülle ayrılır. Örneğin ilk cümlede «yazmaya» şeklindeki fiile bağlı kelime «mektupları» dır.

Mein Freund begann	Arkadaşım başladı
die Briefe zu schreiben.	mektupları yazmaya
Mein Freund begann, die Briefe zu schreiben.	Arkadaşım mektupları yazmaya başladı.
Wir beginnen zu arbeiten.	Çalışmaya başlıyoruz.

Arbeiten'e bağlı hiç kelime olmadığı için **zu arbeiten** diğer kısımdan virgülle ayrılmamıştır.

Die Grossmutter hat begonnen, eine Geschichte zu erzählen.
Büyükanne bir hikâye anlatmaya başladı.

Er hat keine Zeit zu reisen.
Seyahat etmeye vakti yok.

Ich wünsche, morgen lange zu schlafen.
Yarın uzun uyumayı (uyumak) istiyorum.

Öğrendiğimiz bazı kelimeler başka anlamlara da gelebilirler. Örneğin, **die Schlange:** yılan, kuyruk; **die Seite:** sayfa, kenar; **der Platz:** meydan, oturma yeri anlamlarına gelebilir.

Metinde **Russische Rad** kelimesi kısaltılarak çoğu yerde sadece **das Rad** şeklinde kullanılmıştır.

IN WIEN

Zeynep und Ahmet trafen in München einen Freund ihres Vaters. Er war ein Ingenieur und wollte am nächsten Tag nach Wien abfahren. Sie verabschiedeten sich von Herrn Müller und fuhren mit ihm nach Wien. Es war ein schöner Tag, und alle Strassen waren gut und sauber. Auf den beiden Seiten der Strasse gab es hohe Berge, die mit Wäldern bedeckt waren.

Gegen Abend kamen sie in Wien an. Wien war eine schöne und grosse Stadt. Die Strassen waren ganz hell. Hasan Beys Freund fand ein gutes Hotel in der Nähe des Opera Platzes. Es hiess Bristol. Sie assen im Restaurant des Hotels zu Abend und gingen dann zu Bett.

Am nächsten Tag machten sie mit dem Ingenieur einen langen Spaziergang. Er zeigte ihnen die «yeniçeri» Statue, die an der Ecke eines hohen Gebäudes lag.

«Diese Statue wurde den ottomanischen Armeen zum Andenken gebaut. Ihr weisst, dass die Ottomanen vor vielen Jahren die Stadt umzingelt haben. Ich kann mich jetzt an das genaue Datum nicht erinnern.»

«Ich glaube, im Jahre 1529», sagte Ahmet.

Sie stiegen in einen Autobus voll von Touristen und fuhren zu einem Hügel ausserhalb der Stadt.

«Die ottomanischen Armeen kamen bis zu diesem Hügel. Sie umzingelten die Stadt viele Monate lang,» sagte ein Fremdenführer. Von diesem Hügel konnten sie die ganze Stadt und die Donau, die durch Wien fliesst, sehen.

Als sie zurückkehrten, hielten sie in Grinzing an. Der Ingenieur trank ein Glas Weisswein, aber die Kinder tranken nur Tee mit Milch.

«Dieser Ort ist berühmt mit seinem Weisswein. Auf dieser Strasse gibt es viele Läden, die Weisswein verkaufen. Manche berühmte Musiker, wie zum Beispiel Beethoven, kamen oft hierher, um Wein zu trinken. Ihr könnt Bilder dieser Musiker kaufen und euren Freunden schicken. Man verkauft sie hier überall.»

Ahmet kaufte einige Postkarten und schickte sie zu den Müllers, seinem Vater und seiner Mutter und zu einigen Freunden in der Türkei. Es gab ein grosser Park in der Nähe. Es war voll von farbigen Blumen und hohen Bäumen. Der Ingenieur machte dort mit seinem Photoapparat

viele Aufnahmen von den Kindern. Auf den kleinen Teichen in dem Park schwammen weisse Enten und Schwäne.

«Wir müssen jetzt den Autobus erreichen,» sagte der Ingenieur. Sie gingen schnell zur Haltestelle und stiegen in den Autobus, der in die Stadt fuhr.

Am Nachmittag besuchten sie den weltberühmten Rummelsplatz von Wien.

Die elektrische Autofahrt und das grosse Karussell gefiel den Kindern sehr.

Da sagte der Freund ihres Vaters: «Nun gehen wir zum grössten Russischen Rad von Europa. Es ist 65 Meter hoch.»

Vor dem Rad, das mit farbigen Lichtern geschmückt worden war, gab es eine lange Schlange. Sie kauften ihre Eintrittskarten und stiegen ein. Zeynep wählte einen Platz in der Mitte. Das Rad begann, sich langsam zu drehen. Sie schauten hinunter; die Menschen unten waren ganz klein.

«Ich kann nicht mehr hinunterschauen,» sagte Zeynep. Ich fühle mich nicht gut.

«Mädchen sind immer so,» sagte Ahmet. «Schliess deine Augen und du wirst dich dann gut fühlen!»

Zeynep schloss ihre Augen und schaute nicht mehr hinunter. Der Ingenieur und Ahmet lachten Zeynep aus.

Nach zehn Minuten hielt das Rad an. Sie stiegen aus.

«Wie fühlst du dich jetzt?» fragte der Ingenieur Zeynep.

«Danke, gut. Aber Ahmet, du hast ein bleiches Gesicht. Bist du krank?»

«Nein, nein ,es geht mir gut,» antwortete Ahmet. Aber sein Gesicht war sehr bleich, und der Ingenieur und Zeynep setzten ihn auf einen Stuhl. Zeynep wusch sein Gesicht mit kaltem Wasser. Sie mussten wegen Ahmet etwas früh den Rummelsplatz verlassen.

Am Morgen fuhren sie zum Südbahnhof. Der Südbahnhof war grösser und moderner als die Bahnhöfe in Deutschland. Die Kinder kauften ihre Fahrkarten. Der Freund ihres Vaters verliess dann Wien und fuhr nach Italien.

Die Kinder blieben in Wien noch einen Tag. Während dieser Zeit kauften sie einige Geschenke für ihre Eltern und Freunde in der Türkei.

VİYANA'DA

Zeynep ve Ahmet Münih'te babalarının bir arkadaşına rastladılar. O bir mühendisti ve ertesi gün Viyana'ya gitmek istiyordu. Bay Müller'le vedalaştılar ve onunla Viyana'ya gittiler. Güzel bir gündü ve bütün caddeler iyi ve temizdi. Caddenin her iki yanında ormanlarla örtülü yüksek dağlar vardı.

Akşama doğru Viyana'ya vardılar. Viyana güzel ve büyük bir şehirdi. Caddeler çok aydınlıktı. Hasan Bey'in arkadaşı Opera meydanının yakınında güzel bir otel buldu. Bristol adındaydı. Otelin lokantasında akşam yemeğini yediler ve sonra yatmaya gittiler.

Ertesi gün mühendisle uzun bir gezinti yaptılar. O onlara yüksek bir binanın köşesinde bulunan yeniçeri heykelini gösterdi.

«Bu heykel Osmanlı ordularının hatırasına (anmak için) inşa edilmiş. Birçok yıllar önce Osmanlıların şehri kuşattıklarını biliyorsunuz. Tam tarihi şimdi hatırlıyamıyorum.»

«Sanırım, 1529 yılında,» dedi Ahmet.

Turistlerle dolu bir otobüse bindiler ve şehrin dışında bir tepeye gittiler.

«Osmanlı orduları bu tepeye kadar geldiler. Şehri birçok aylar boyunca kuşattılar,» dedi bir rehber. Bu tepeden bütün şehri ve Viyana'dan akan (geçen) Tuna nehrini görebiliyorlardı.

Dönerlerken Grinzing'de durdular. Mühendis bir bardak beyaz şarap içti, ama çocuklar sadece sütle çay içtiler.

«Bu yer beyaz şarabıyla meşhurdur. Bu caddede beyaz şarap satan birçok dükkân vardır. Örneğin Beethoven gibi bazı meşhur müzisyenler ekseriya buraya şarap içmeye gelirlerdi. Bu müzisyenlerin resimlerini satın alabilir ve arkadaşlarınıza gönderebilirsiniz. Burada onlar heryerde satılır.»

Ahmet birkaç kartpostal satın aldı ve onları Müllerlere, babasına, annesine ve Türkiye'deki birkaç arkadaşına gönderdi. Yakında büyük bir park vardı. Renkli çiçeklerle ve yüksek ağaçlarla doluydu. Mühendis orada fotoğraf makinesiyle çocukların birçok resimlerini çekti. Küçük havuzlarda beyaz ördekler ve kuğular yüzüyordu.

«Şimdi otobüse yetişmeliyiz.» dedi mühendis. Hemen durağa gittiler ve şehire giden otobüse bindiler.

Öğleden sonra Viyana'nın dünyaca meşhur luna parkını ziyaret ettiler.

Çarpışan otomobiller ve büyük atlı karınca çocukların çok hoşuna gitti.

O sırada babalarının arkadaşı: «Şimdi Avrupa'nın en büyük dönme dolabına gidiyoruz. 65 metre yüksekliğindedir,» dedi.

Renkli ışıklarla süslenmiş dönme dolabın önünde uzun bir kuyruk vardı. Giriş biletlerini aldılar ve bindiler. Zeynep ortada bir yer seçti. Dönme dolap yavaşça dönmeye başladı. Aşağıya baktılar; aşağıdaki insanlar çok küçüktüler.

«Daha fazla aşağıya bakamıyacağım,» dedi Zeynep. «Kendimi iyi hissetmiyorum.»

«Kızlar hep böyledir,» dedi Ahmet. «Gözlerini kapa ve kendini iyi hissedeceksin!»

Zeynep gözlerini kapadı ve artık aşağıya bakmadı. Mühendis ve Ahmet Zeynep'e güldüler.

On dakika sonra dönme dolap durdu. İndiler.

«Kendini şimdi nasıl hissediyorsun?» diye sordu mühendis Zeynep'e.

«Teşekkür ederim, iyi. Ama Ahmet, senin yüzün soluk (bembeyaz). Hasta mısın?»

«Hayır, hayır, iyiyim,» diye cevap verdi Ahmet. Ama yüzü çok soluktu ve mühendis ve Zeynep onu bir sandalyeye oturttular. Zeynep onun yüzünü soğuk suyla yıkadı. Ahmet yüzünden luna parkı biraz erken terketmek zorunda kaldılar.

Sabahleyin Südbahnhof'a gittiler. Südbahnhof, Almanya'daki istasyonlardan daha büyük ve daha moderndi. Çocuklar biletlerini aldılar. Babalarının arkadaşı sonra Viyana'yı terketti (ayrıldı) ve İtalya'ya gitti.

Çocuklar Viyana'da bir gün daha kaldılar. Bu zaman sırsında ebeveynleri ve Türkiye'deki arkadaşları için birkaç hediye satın aldılar.

TEST 49

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Dieses Buch wird von meinem Sohn gelesen.**	A — O nerede görüldü?
2 — **Mein Auto wurde vor einer Woche verkauft.**	B — Bu memleket aslanlarıyla meşhurdur.
3 — **Mein Auto wurde von einem reichen Arzt gekauft.**	C — Otomobilim bir hafta önce satıldı.
4 — **Dieses Land ist mit seinen Löwen berühmt.**	D — O nerede görecek?
5 — **Der Garten war voll von Kindern.**	E — Oğlum bu kitabı okuyacak.
6 — **Wo ist er gesehen worden?**	F — Öğretmen çalıştırmaları kontrol etmeye başlıyor.
7 — **Der Junge ist in einem Park von einem Polizisten gesehen worden.**	G — Çocuk bir parkta bir polis tarafından görüldü.
8 — **Der Lehrer beginnt, die Übungen zu kontrollieren.**	H — Otomobilim zengin bir doktor tarafından satıldı.
	İ — Bahçe çocuklarla doluydu.
	K — Bu kitap oğlum tarafından okunuyor.
	L — Bahçe çocuklar tarafından doluydu.
	M — Otomobilim zengin bir doktor tarafından satın alındı.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Köpek koşmaya başladı.	A — **Unser Nachbar wurde gestern abend getötet.**
2 — Bu ev bir mühendis tarafından kiralandı.	B — **Meine Mappe, die ich einem Freund gegeben habe, ist gefunden worden.**
3 — Bavulum nazik bir gümrük memuru tarafından açıldı.	C — **Meine Mappe, die gefunden worden ist, habe ich einem Freund gegeben.**
4 — Viyana Osmanlılar tarafından kuşatılmıştı.	D — **Der Hund begann zu laufen.**
5 — Komşumuz dün gece öldürüldü.	E — **Der Hund lief zu beginnen.**
6 — Ekseriya meşhur müzisyenler tarafından ziyaret edilen lokanta o kadar büyük değildir.	F — **Mein Koffer ist von einem höflichen Zollbeamten göffnet worden.**

7 — Bir arkadaşa verdiğim çantam iki gün önce bulundu.
8 — Bu çantalar deriden yapılır.

G — Wien ist von den Ottomanen umzingelt worden.
H — Diese Mappen werden aus Leder gemacht.
İ — Das Restaurant, das oft von berühmten Musikern besucht wird, ist nicht so gross.
K — Wien war von den Ottomanen umzingelt worden.
L — Dieses Haus wurde von einem Ingenieur gemietet.

E

Aşağıdaki cümlelerin bir kısmı **Perfekt**, bir kısmı ise **Passiv**'dir Bunlarda boş bırakılan yerleri bu hususu göz önüne alarak tamamlayınız.

1 — Dieser Brief ..... von meinem Vater gekommen. 2 — Die Mutter ..... heute morgen das ganze Haus gereinigt. 3 — Die Stühle ..... in den Garten gestellt. 4 — Ich ..... von meiner Tante ein schönes Geschenk bekommen. 5 — Diese Autos ..... in der Türkei hergestellt. 6 — Der verlorene Sohn ..... gefunden worden. 7 — Diese Eier ..... ich von einem Bauern gekauft. 8 — Der Traktor ..... von einem Ingenieur gekauft.

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Bu ev benim babam tarafından inşa edildi. **(Perfekt)**
2 — Top komşumuzun bahçesinde bulundu. **(Imperfekt)**
3 — Mutfağın kapısı ev hanımı tarafından kapanıyor.

Test 48'in yapılmış şekli

B. 1 — E 2 — L 3 — H 4 — B 5 — M 6 — C 7 — yok 8 — K 9 — N 10 — G
C. 1 — D 2 — G 3 — L 4 — İ 5 — M 6 — A 7 — N 8 — K 9 — C 10 — E
E. 1 — weil 2 — seit 3 — ohne 4 — an 5 — mit 6 — über

99

LEHRSTÜCK NEUNUNDNEUNZIG

ZAMANLAR

Burada şimdiye kadar öğrendiğimiz bütün zamanları bir kere daha tekrarlayacağız. Almancada bunlardan başka zaman yoktur.

GELECEK ZAMAN

Gelecek zaman, **werden** yardımcı fiiliyle yapılır. **Werden,** cümlenin öznesine göre çekimlenerek ikinci yerde bulunur, cümlenin esas fiili ise en sona gider. **Werden,** çekimlenirken özel bir durum gösteren bir fiildir. Çekimini kısaca hatırlatalım ve gelecek zaman için örnek cümleler verelim:

	werden
ich	**werde**
du	**wirst**
er, sie, es	**wird**
wir	**werden**
ihr	**werdet**
sie	**werden**
Sie	**werden**

Ich werde am Bahnhof warten.	İstasyonda bekliyeceğim.
Du wirst sie in der Schule sehen.	Onları okulda göreceksin.
Er wird seinem Sohn einen Ball schenken.	*Oğluna bir top hediye edecek.*
Sie wird jetzt ihre Aufgaben schreiben.	Şimdi ödevlerini yazacak.

Es wird nach einer Stunde kommen.	Bir saat sonra gelecek.
Wir werden uns nicht waschen.	Yıkanmayacağız.
Ihr werdet im Sommer nach Deutschland fahren.	Yazın Almanya'ya gideceksiniz.
Sie werden in Ankara ihren Onkel besuchen.	Ankara'da amcalarını ziyaret edecekler.
Sie werden diesen Mann wieder sehen.	Bu adamı tekrar göreceksiniz.
Der Lehrer wird die Frage beantworten.	Öğretmen soruyu cevaplandıracak.
Die Kinder werden zu Hause bleiben.	Çocuklar evde kalacaklar.

soru

Werde ich diese Übungen schreiben?	Bu çalıştırmaları yazacak mıyım?
Wirst du heute einen Spaziergang machen?	Bugün bir gezinti yapacak mısın?
Wird er Wasser trinken?	Su içecek mi?
Werden wir unseren Freund besuchen?	Arkadaşımızı ziyaret edecek miyiz?
Werdet ihr einen Affen kaufen?	Bir maymun satın alacak mısınız?
Werden sie morgen früh aufstehen?	Yarın erken kalkacaklar mı?
Werden Sie bei Ihrem Vater bleiben?	Babanızın yanında mı kalacaksınız?
Wann werden die Ärzte wieder kommen?	Doktorlar ne zaman tekrar gelecekler?
Wer wird mir einen Bleistift geben?	Kim bana bir kalem verecek?

ŞİMDİKİ ZAMAN

Fiillerin köküne aşağıda verdiğimiz takıları eklemek suretiyle meydana getirilir:

ich	du	er	sie	es	wir	ihr	sie	Sie
-e	-st	-t	-t	-t	-en	-t	-en	-en

Bazı fiillerin şimdiki zaman yapılırken köklerinde bir değişiklik olur. Bunların çekimlerini şimdiye kadar derslerin sonunda özel olarak verdik. Ama onlar da sonlarına gene bu takıları alırlar. Örneğin, **fahren, treffen, geschehen,, gefallen, erhalten** bu cins fiillerdendir.

— 3 —

Ich schreibe einen Brief.	Bir mektup yazıyorum.
Du läufst in den Wald.	Ormana koşuyorsun.
Er wartet auf ein Taxi.	Bir taksi bekliyor.
Sie trinkt Milch.	Süt içiyor.
Wir spielen in dem Garten der Schule.	Okulun bahçesinde oynuyoruz.
Ihr kennt meinen Onkel nicht.	Amcamı tanımıyorsunuz.
Sie lieben ihre Lehrerin sehr.	Öğretmenlerini çok seviyorlar.
Sie haben ein schönes Haus.	Güzel bir eviniz var.
Unser Bruder zieht sich jetzt an.	Erkek kardeşimiz şimdi giyiniyor.
Die Mutter handelt mit dem Verkäufer.	Anne satıcıyla pazarlık ediyor.
Die Jungen helfen dem alten Mann.	Çocuklar yaşlı adama yardım ediyorlar.

Burada önemli bir noktayı belirtmek isteriz: Almanca şimdiki zaman, Türkçede hem şimdiki zaman kipi, hem de geniş zaman kipiyle karşılanır. Bu, cümlenin gelişine ve çoğu zaman sizin isteğinize bağlıdır. Örneğin yukarıdaki cümlelerin hepsi geniş zaman kipiyle de Türkçeye çevrilebilirdi. Yalnız cümlede bir işin her zaman yapıldığını, tekrarlandığını gösteren kelimeler (sabahları, akşamları ,her yıl, her hafta, her gün, gibi) varsa geniş zamanı kullanmak şarttır.

Mein Vater geht abends früh zu Bett.	Babam akşamları erken yatağa gider.
Die Kinder gehen jeden Tag in die Schule.	Çocuklar her gün okula giderler.
Jedes Jahr fahren wir nach Italien.	Her yıl İtalya'ya gideriz.
Es regnet hier morgens.	Burada sabahları yağmur yağar.

soru

Lerne ich Französich?	Fransızca öğreniyor muyum?
Hörst du zu?	Dinliyor musun?
Arbeitet er mit seinem Vater?	Babasıyla çalışıyor mu?
Schläft sie unter dem Baum?	Ağacın altında uyuyor mu?
Sitzt es auf dem gelben Stuhl?	Sarı sandalyenin mi üstünde oturuyor?
Verbessern wir die Fehler gut?	Yanlışları iyi düzeltiyor muyuz?
Wartet ihr auf eure Schwester?	Kız kardeşinizi mi bekliyorsunuz?
Verstehen sie die Fragen?	Soruları anlıyor musunuz?

Kennen Sie den Direktor jener Schule?	Şu okulun müdürünü tanıyor musunuz?
Welcher Schüler arbeitet nicht?	Hangi öğrenci çalışmıyor?
Wen besucht der Student sonntags?	Öğrenci pazarları kimi ziyaret eder?
Wessen Bücher verkaufst du?	Kimin kitaplarını satıyorsun?

IMPERFEKT

Imperfekt [imperfekt], geçmiş zamanı gösteren bir kiptir. Daha çok hikâyelerde kullanılır. **Imperfekt** ve bundan sonra öğreneceğimiz kipleri incelerken fiilleri düzenli ve düzensiz fiiller olmak üzere ikiye ayırmak gerekir. Düzenli fiiller fiilin köküne aşağıda verdiğimiz takıları eklemek suretiyle **Imperfekt** yapılır. Düzensiz fiillerin **Imperfekt**leri ise özel listelerden bulunur.

ich	du	er	sie	es	wir	ihr	sie	Sie
-te	-test	-te	-te	-te	-ten	-tet	-ten	-ten

Ich spielte mit meinen Freunden.	Arkadaşlarımla oynadım.
Du repariertest unser Auto.	Bizim otomobilimizi tamir ettin.
Er zeigte mir seine Hefte.	Bana defterlerini gösterdi.
Sie erzählte uns eine Geschichte.	Bize bir hikâye anlattı.
Es arbeitete auf dem Feld.	Tarlada çalıştı.
Wir antworteten dem Lehrer.	Öğretmene cevap verdik.
Ihr fragtet einen Ausländer.	Bir yabancıya sordunuz.
Sie warteten vor dem Kino.	Sinemanın önünde beklediniz.
Sie kauften viele Geschenke.	Birçok hediye satın aldınız.
Der Bauer verkaufte seinen Traktor.	Çiftçi traktörünü sattı.
Die Magd räumte die Zimmer auf.	Hizmetçi odaları topladı.
Die Fischer reinigten die Boote.	Balıkçılar sandalları temizledirler.

Düzensiz fiillerde ise fiilin **Imperfekt**i için listelere bakılır. Listede **Imperfekt** için bulunan şekle şahıslara göre şu takılar eklenir:

ich	du	er	sie	es	wir	ihr	sie	Sie
—	-st	—	—	—	-en	-t	-en	-en

(Yukarıdaki (-) fiilinin köküne bu şahıslarda takı eklenmediğini gösterir.)

Ich wusch meine Haare.	Saçlarımı yıkadım.

Du hattest einen blauen Hut.	Mavi bir şapkan vardı.
Er brach das Fenster.	Pencereyi kırdı.
Es schrieb einen Brief.	Bir mektup yazdı.
Es lief in die Hütte.	Kulübeye koştu.
Wir schliefen auf einem Sofa.	Bir kanepe üstünde uyuduk.
Ihr sasst hinter dem Baum.	Ağacın arkasında oturdunuz.
Sie lagen in der Bücherregal.	Kitaplıkta bulunuyorlardı.
Sie blieben in diesem Hotel.	Bu otelde kaldınız.

Türkçede geçmiş zamanı gösteren çeşitli kipler vardır. Almancada bütün bunların hepsini bir tek **Imperfekt** ile ifade etmek mümkündür. Bunun için **Imperfekt** -geçmiş zaman olmak şartıyla- çok çeşitli şekillerde Türkçeye çevrilebilir.

soru

Fuhr ich um acht Uhr ab?	Saat sekizde mi hareket ettim?
Kamst du heute an?	Bugün mü vardın?
Verbrachte er den Winter in Griechenland?	Kışı Yunanistan'da mı geçirdi?
Verlor sie ihre Mappe?	Çantasını mı kaybetti?
Warf es den Stein gegen seinen Freund ?	Taşı arkadaşına karşı mı attı?
Wussten wir seinen Namen?	Adını biliyor muyduk?
Schosst ihr den Hund mit diesem Gewehr?	Köpeği bu tüfekle mi vurdunuz?
Schrien sie wegen der Schlange so viel?	Yılandan dolayı mı bu kadar çok bağırdılar.
Sprachen Sie über die Moscheen?	Camiler hakkında mı konuştunuz?
Wann schmolz der Schnee?	Kar ne zaman eridi?
Wer stellte diese Vase auf den Schrank?	Kim bu vazoyu dolabın üstüne koydu?
Wessen Geld fiel in den Eimer?	Kimin parası kovaya düştü?
Mein Vater las ein Buch.	Babam bir kitap okudu. Babam bir kitap okuyordu.
Wir wuschen unsere Hände.	Ellerimizi yıkadık. Ellerimizi yıkıyorduk.
Er lachte seine Freunde aus.	Arkadaşlarıyla alay etti. Arkadaşlarıyla alay ediyordu.

PERFEKT

Perfekt [perfekt] de geçmiş zamanı gösteren bir kiptir. Daha çok konuşmalarda kullanılır.

Perfekt, haben veya **sein** yardımcı fiili ve **Partizip Perfekt** yardımıyla yapılır. Düzenli fiillerin **Partizip Perfekt**leri köklerinin önüne ge- takısını arkasına da -t takısını eklemek suretiyle elde edilir. Düzensiz fiillerin **Partizip Perfekt**leri için ise düzensiz fiiller listesine bakmak gerekir.

Cümlede ikinci yere **haben** veya **sein**'ın özneye göre çekimlenmiş bir şekli gelir, **Partizip Perfekt** ise en sonda yer alır.

Ich habe mit deinem Lehrer gesprochen.	Öğretmeninle konuştum.
Du hast mich nicht gesehen.	Beni görmedin.
Er hat drei Stunden geschlafen.	Üç saat uyudu.
Sie ist hier einen Monat geblieben.	Burada bir ay kaldı.
Er hat alle Kartoffeln gegessen.	Bütün patatesleri yedi.
Wir sind gestern in die Stadt gefahren.	Dün şehre gittik.
Ihr habt diesen Stuhl hergestellt.	Bu sandalyeyi imal ettiniz.
Sie sind nach Hause gegangen.	Eve gittiler.
Sie haben eine gute Geschichte erzählt.	İyi bir hikâye anlattınız.
Die Frau hat alle Gabeln und Löffel gewaschen.	Kadın bütün çatalları ve kaşıkları yıkadı.
Mein Vater hat viel gewartet.	Babam çok bekledi.
Es hat heute morgen viel geregnet.	Bu sabah çok yağmur yağdı.
Das Mädchen hat den Gästen die Tür geöffnet.	Kız misafirlere kapıyı açtı.
Der Sohn hat das Fenster geschlossen.	Oğul pencereyi kapadı.

soru

Habe ich dir dieses Buch gegeben?	Sana bu kitabı ben mi verdim?
Hast du meine Katze gesehen?	Benim kedimi gördün mü?
Hat er den Zoo in Frankfurt besucht?	Frankfurt'taki hayvanat bahçesini gezdi mi?
Ist sie in die Türkei gekommen?	Türkiye'ye geldi mi?

Hat es die Übungen verstanden?	Çalıştırmaları anladı mı?
Haben wir deine Bilder gesehen?	Senin resimlerini gördük mü?
Habt ihr dem Direktor gedankt?	Müdüre teşekkür ettiniz mi?
Sind sie in einem Hotel geblieben?	Bir otelde mi kaldılar?
Haben Sie die Koffer kontrolliert?	Bavulları kontrol ettiniz mi?
Wann sind sie in Istanbul angekommen?	Ne zaman İstanbul'a vardınız?
Warum ist der Schüler zu Hause geblieben?	Öğrenci niçin evde kaldı?
Wen hat der Arzt im Kino gesehen?	Doktor sinemada kimi gördü?

PLUSQUAMPERFEKT

Plusquamperfekt [pluskvamperfekt], **Perfekte** çok benzeyen bir kiptir. Türkçeye miş'li geçmiş zaman şeklinde çevrilir.

Plusquamperfekt, gene **haben** veya **sein** yardımcı fiili ve **Partizip Perfekt** ile kurulur. Yalnız **haben** ve **sein** fiilinin **Imperfekti** kullanılır. **Perfekt** ile arasındaki fark budur.

Ich hatte meinem Vater geholfen.	Babama yardım etmiştim.
Du warst in die Klasse gelaufen.	Sınıfa koşmuştun.
Er war in die Wälder gegangen.	Ormanlara gitmişti.
Sie hatte mit ihrem Bruder einen Ausflug gemacht.	Erkek kardeşi ile bir piknik yapmıştı.
Es hatte mich nicht gehört.	Beni duymamıştı.
Wir waren dort drei Jahre geblieben.	Orada üç yıl kalmıştık.
Ihr hattet die Wörter nicht gelernt.	Kelimeleri öğrenmemiştiniz.
Sie hatten die Geschichten nicht gelesen.	Hikâyeleri okumamıştılar.
Sie hatten ein grosses Zimmer gemietet.	Büyük bir oda kiralamıştınız.
Die Tante hatte von ihrem Sohn einen Brief bekommen.	Teyze oğlundan bir mektup almıştı.
Der Tourist hatte den Hut probiert.	Turist şapkayı prova etmişti (denemişti).
Der Arzt hatte sich nicht rasiert.	Doktor tıraş olmamıştı.
Die Kinder hatten ihre Freunde gerufen.	Çocuklar arkadaşlarını çağırmışlardı.

soru

Hatte ich die Rechnung bezahlt?	Hesabı ödemiş miydim?

Hattest du die Stadt besichtigt?	Şehri gezmiş miydin?
War er im Museum geblieben?	Müzede mi kalmıştı?
Hatte sie früh aufgestanden?	Erken mi kalkmıştı?
Hatte es in seinem Auto gesessen?	Otomobilinde mi oturmuştu?
Hatten wir das Boot dieses Mannes gestohlen?	Bu adamın sandalını mı çalmıştık?
Hattet ihr euer Pferd gesucht?	Atınızı mı aramıştınız?
Hatten sie die Schüssel gefunden?	Kaseyi bulmuş muydunuz?
Hatten Sie sich in den Sessel gesetzt?	Koltuğa mı oturmuştunuz?
Welche Bücher hattest du verkauft?	Hangi kitapları satmıştın?
Welchen Mann hatte der Vater dem Arzt geschickt?	Hangi adamı baba doktora göndermişti?
Wer war gestorben?	Kim ölmüştü?

EMİR KİPİ

Fiilin köküne **-e, -t ve -en Sie** eklemek suretiyle yapılır. Emir cümlelerinde ünlem işaretini unutmamak gerekir. Ayrılabilen fiillerin ayrılan takıları emir cümlelerinde de en sona gider.

Frage!	Sor!
Fragt!	Sorun!
Fragen Sie!	Sorunuz!
Sprich!	Konuş!
Sprecht	Konuşun!
Sprechen Sie!	Konuşunuz!

Sprechen fiilinin şimdiki zamanda çekimlenirken kökünün değiştiğini biliyoruz. Emir kipinde de birinci şahısta bu değişmiş kök, takı eklenmeden kullanılır. Kökü değişen diğer fiiller için de durum aynıdır.

Vergiss!	Unut!
Vergesst!	Unutun!
Vergessen Sie!	Unutunuz!
Fahr ab!	Hareket et!
Fahrt ab!	Hareket edin!
Fahren Sie ab!	Hareket ediniz!

FONO Correspondence Institute

ALMANCA DERSLER

100

LEHRSTÜCK HUNDERT

ÖZET

I

Seksen dokuzuncu derste **wenn** ile şart cümleleri yapıldığını öğrenmiştik. Ama daha sonraki derslerde **wenn** ile başka çeşit yan cümleciklerin de yapılabileceğini öğrendik. **Als** kelimesiyle de aynı şekilde, aynı yapıda yan cümlecikler kurulabiliyordu. Bunlarda **als** ve **wenn** genellikle «zaman» şeklinde Türkçeye çevrilir. Yalnız **wenn** ile **als**'ın kullanıldığı yerler arasında önemli bir fark vardır. Bunu şu şemayla kısaca belirtebiliriz:

olay	geçmiş zaman	şimdiki zaman	gelecek zaman
bir kereliktir	**ALS**	**wenn**	**wenn**
tekrarlanır	**wenn**	**wenn**	**wenn**

Yukarıdaki şemada sadece geçmiş zamanda bulunan yan cümlecikler kurarken **als** ve **wenn** kelimelerinden hangisini seçeceğimize dikkat etmemiz gerektiğini görüyoruz. Diğer zamanlarda hep **wenn** kullanılır. Eğer geçmiş zamanda olmuş, bitmiş bir kerelik olayın sözü ediliyorsa **als**, aksi halde **wenn** yan cümleciği başlatır.

Burada bu yan cümleciklerin kuruluşu üzerinde daha fazla durmadan hemen örneklere geçeceğiz, çünkü yan cümlecik kuruluşları ve kuralları üzerinde fazlasıyla durduk ve bunlar da bu kurallara göre teşkil edilirler.

Wir gehen nach Hause, wenn unsere Mutter uns ruft.
Annemiz bizi çağırdığı zaman eve gidiyoruz.

Unsere Mutter ruft uns, wenn der Vater nach Hause kommt.
Annemiz bizi baba eve geldiği zaman çağırır.

Wenn ich Geld habe, werde ich meiner Mutter ein Geschenk kaufen.
Param olduğu zaman anneme bir hediye satın alacağım.

Wenn es schneit, müssen die Schiffe im Hafen bleiben.
Kar yağdığı zaman gemiler limanda kalmak zorundadır.

Wenn die Schüler viele Fehler machen, verbessert der Lehrer sie.
Öğrenciler çok hata yaptıkları zaman öğretmen onları düzeltiyor.

Als meine Grossmutter starb, war mein Bruder elf Jahre alt.
Büyük annem öldüğü zaman erkek kardeşim onbir yaşındaydı.

Als unser Onkel im letzten Winter nach Ankara fuhr, schneite es sehr.
Amcamız geçen kış Ankara'ya gittiği zaman çok kar yağdı.

Als ich gestern einen Spaziergang machte, traf ich einen Freund.
Dün bir gezinti yaptığım zaman (yaparken) bir arkadaşa rastladım.

Als der Bauer letzte Woche in die Stadt ging, besuchte er die Museen.
Çiftçi geçen hafta şehre gettiği zaman müzeleri ziyaret etti.

Als veya **wenn** ile başlayan yan cümlecik esas cümlecikten önce veya sonra gelebilir.

II

Daha önce **artikel** olarak kullanıldığını bildiğimiz **der, die, das** kelimeleriyle de yan cümlecikler yapılır. Bu çeşit yan cümlecikler bir ismin arkasından gelirler ve bu isme bağlıdırlar. O ismin anlamını genişletirler, ve onun hakkında bilgi verirler.

Der, die, das ile yapılan yan cümlecikler Türkçeye «ki o» şeklinde çevrilebilir. Ama bu kulağa hoş gelen bir çeviri değildir, daha çok bu çeşit yan cümleciklerin Almanca yapılarının Türkçede anlaşılması için kullanılır.

— 3 —

Balıkçı bir adamdır, ki o balıklar yakalar.

Balıkçı balıklar yakalayan (tutan) bir adamdır.

«Ki o» ile Türkçeleştirilmiş her cümleyi daha düzgün bir şekle getirmek mümkündür. Biz daha çok bu düzgün şekilleri tercih edeceğiz.

Yan cümlecikte **der, die, das** kelimelerinden hangisini kullanacağınızı şu şemaya bakarak hemen hatırlayabilirsiniz:

yan cümleciğin bağlı olduğu ismin **artikeli**	yan cümleciğin başladığı kelime
DER	**DER**
DIE	**DIE**
DAS	**DAS**

Der, die, das ile başlayan yan cümlecik cümlenin **ortasında da yer** alabilir.

Der Fischer ist ein Mann, der Fische fängt.
Balıkçı balıklar yakalayan bir adamdır.

Der Junge, der die Tür geschlossen hat, ist mein Sohn.
Kapıyı kapayan çocuk benim oğlumdur.

Diese Koffer gehören dem Mann, der dieses Zimmer gemietet hat.
Bu bavullar bu odayı kiralayan adama aittir.

Die Schuhe, die vor der Tür stehen, sind nich neu.
Kapının önünde duran ayakkabılar yeni değildir.

Das Mädchen, das in dem Karussell sitzt, ist meine kleine Tochter.
Atlı karıncada oturan kız benim küçük kızımdır.

Wir wohnen in dem Haus, das neben dem Kino liegt.
Biz sinemanın yanında bulunan evde oturuyoruz.

Ich suche einen Freund, der diese Übungen schreiben kann.
Bu çalıştırmaları yazabilecek bir arkadaş arıyorum.

III

Gene daha önce «nerede» anlamına geldiğini öğrendiğimiz **wo** kelimesiyle de bu türde yan cümlecikler yapılır. Bu yan cümlecikler de bir isimden sonra gelir ve o isim hakkında bir açıklâma yaparlar.

Yapıları aynı **der, die, das** ile yapılan yan cümlecikler gibidir.

Die Küche ist ein Zimmer, wo die Mutter die Speisen kocht.
Mutfak annenin yiyecekleri pişirdiği bir odadır.

Ein Dorf ist ein Ort, wo die Bauern leben.
Bir köy çiftçilerin yaşadığı bir yerdir.

Das ist der Rummelsplatz, wo sich das grösste Karussell der Welt befindet.
Bu dünyanın en büyük atlı karıncasının bulunduğu luna parktır.

Wir besuchten einen Zoo, wo es viele Elefanten gab.
Birçok fillerin olduğu bir hayvanat bahçesini ziyaret ettik.

Die Kinder gingen in einen Kaufhof, wo sie viele Geschenke kauften.
Çocuklar birçok hediyeler satın aldıkları bir (herşey satan) mağazaya gittiler.

Ihr seht das Hotel, wo wir während unserer Kindheit geblieben sind.
Çocukluğumuz sırasında kaldığımız oteli görüyorsunuz.

IV

Dass [das] ile yapılan yan cümlecikler Türkçeye «ki» kelimesi yardımıyla çevrilebilir. Ama daha düzgün bir çeviriyle «ki» kelimesi ihmal edilebilir.

Örneğin,

Biliyorum ki, luna parka gidiyorsun.
Luna parka gittiğini biliyorum.

Dass ile yapılan yan cümlecik, yan cümlecik kurallarına uyar. O bakımdan yapılışı pek bir özellik göstermez. Genellikle cümlenin sonunda yer alır ve bilindiği gibi esas cümlecikten bir virgülle ayrılır.

Ich glaube, dass mein Sohn mit euch nicht kommen wird.
Oğlumun sizinle gelmeyeceğini sanıyorum.

Sie wissen, dass mein Vater seinen Traktor im letzten Jahr verkauft hat.
Babamın traktörünü geçen sene sattığını biliyorsunuz.

Wir haben gehört, dass unser Grossvater krank ist.
Büyük babamızın hasta olduğunu duyduk.

Meine Verwandten haben geschrieben, dass sie nach einer Woche kommen.
Akrabalarım bir hafta sonra geldiklerini (geleceklerini) yazdılar.

Der Junge sieht, dass das Mädchen sich auf der Brücke befindet.
Çocuk kızın köprünün üstünde bulunduğunu görüyor.

Seine Mutter hat gehört, dass wir gestern ins Kino gegangen sind.
Annesi dün sinemaya gittiğimizi duydu.

Mein Freund sagt mir, dass er jetzt nicht kommen kann.
Arkadaşım bana şimdi gelemeyeceğini söylüyor.

V

Obwohl [obvo:l] kelimesi de bir yan cümlecik yapımında kullanılır. Böyle yan cümlecikler Türkçeye «rağmen» ile çevrilebilir.

Obwohl das Kind kein Geld hatte, ging es auf den Rummelsplatz.
Çocuğun parası olmamasına rağmen luna parka gitti.

Obwohl dieses Mädchen keinen Vater hat, ist es sehr fleissig und klug.
Bu kızın babası olmamasına rağmen o çok çalışkan ve akıllıdır.

Obwohl der Arzt keine Zeit hat, will er seinem Sohn helfen.
Doktorun vakti olmamasına rağmen oğluna yardım etmek istiyor.

Obwohl die Übung leicht ist, machen die Schülerinnen viele Fehler.
Çalıştırma kolay olmasına rağmen kız öğrenciler birçok yanlış yapıyor.

Obwohl der Lehrer die Fehler verbessert, machen die Schüler wieder Fehler.
Öğretmen yanlışları düzeltmesine rağmen öğrenciler gene yanlış yapıyorlar.

Obwohl es schneit, spielen die kleinen Kinder im Garten.
Kar yağmasına rağmen küçük çocuklar bahçede oynuyor.

Obwohl dieser Bauer sehr reich ist, ist seine Familie nicht glücklich.
Bu adam zengin olmasına rağmen ailesi mutlu değildir.

Obwohl wir gestern abend nicht geschlafen haben, arbeiten wir den ganzen Tag.
Dün akşam uyumamamıza rağmen bütün gün çalışıyoruz.

VI

Örneğin, «Atlı karınca dönmeye başladı. Çocuk kalemini aramaya başladı.» gibi içinde iki fiil bulunan cümleler Almancaya **zu** kullanılarak çevrilir. Bu iki fiilden birisi diğerini açıklayıcı görevdedir. Bu açıklayıcı görevde olan fiil mastar halinde en sona gider, önüne de **zu** kelimesi getirilir. Eğer bu fiile bağlı başka kelimeler varsa bunlar **zu**'dan önce yer alır ve esas cümlecikten bir virgülle ayrılırlar.

Das Karussel hat begonnen, sich zu drehen.
Atlı karınca dönmeye başladı.

Der Junge begann, seinen Bleistift zu suchen.
Çocuk kalemini aramaya başladı.

Ich beginne, ein neues Buch zu lesen.
Yeni bir kitap okumaya başlıyorum.

Wir haben keine Zeit zu sprechen.
Konuşmaya vaktimiz yok.

VII

Geçen derslerde öğrendiğimiz en önemli konulardan biri de Aktiv ve Passiv'dir. Bunların yapılması gayet kolay, yalnız Türkçede anlaşılması biraz güçtür.

Bir cümlede özne varsa ve bu özne cümledeki fiilin gösterdiği işi yapıyorsa bu cümle Aktiv bir cümledir.

Bir cümlede özne yoksa, şadece birisi tarafından yapılan iş ve bu yapılandan etkilenen şey varsa bu cümle Passiv bir cümledir.

Aktiv cümleler:

Çocuk kapıyı çalıyor.
Çiftçi yağ satıyor.
Bir araba yaptım.

Passiv cümleler:

Kapı çalındı.
Odalar temizlendi.
Pencereler silindi.

Passiv, **werden** yardımcı fiili ve **Partizip Perfekt** yardımıyla yapılır. Cümlede ikinci yere **werden** gelir. **Partizip Perfekt** ise en sonda yer alır. Pasiv cümlede işin kimin tarafından yapıldığı Türkçede «tarafından» kelimesi kullanılarak belirtilir, Almancada ise bu **von** yardımıyla söylenir. İşi yapan kimseyi gösteren isim **von**'dan sonra gelir.

Passiv cümleler çeşitli zamanlarda bulunabilir. **Imperfekt**i için **werden** yerine bunun **Imperfekti wurde, Perfekt** için **ist** (ikinci yere) ve **worden (Part. Perfektin** arkasına), **Plusquamperfekt** için **war** (ikinci yere) ve **worden (Part. Perfektin** arkasına) kullanılır.

Şimdiki zaman:

Die Aufgaben werden in der Klasse gemacht.	Ödevler sınıfta yapılıyor.

Gelecek zaman:

Die Aufgaben werden in der Klasse gemacht werden.	Ödevler sınıfta yapılacak.

Imperfekt:

Die Aufgaben wurden in der Klasse gemacht.	Ödevler sınıfta yapıldı.

Perfekt

Die Aufgaben sind in der Klasse gemacht worden.	Ödevler sınıfta yapıldı.

Plusquamperfekt:

Die Aufgaben waren in der Klasse gemacht worden.	Ödevler sınıfta yapılmış.

Die Speisen werden von der Magd gekocht.	Yiyecekler hizmetçi tarafından pişiriliyor.
Die Mappe wird von einem kleinen Jungen gesucht.	Çanta küçük bir çocuk tarafından aranıyor.
Das Auto wurde von einem alten Mann gesehen.	*Otomobil yaşlı bir adam tarafından* görüldü.
Das Boot ist von einem Fischer gekauft worden.	Sandal bir balıkçı tarafından satın alındı.
Die Eintrittskarten waren von meinem Vater verkauft worden.	Giriş biletleri babam tarafından satıldı.

VIII

Bazı fiiller öneklerle birlikte kullanılır. Geçen derslerde öğrendiğimiz bu çeşit fiilleri sıralıyalım. Bu arada birkaç tane yeni fiil de öğretelim:

denken an İ	(birşeyi) düşünmek
sich freuen auf İ	(birşeye) sevinmek (gelecekte olacak)
sich freuen über İ	(birşeye) sevinmek (geçmişte olmuş)
warten auf İ	(birşeyi) beklemek
sich ärgern über İ	(birşeye, birisine) kızmak
beginnen mit E	(birşeye) başlamak
sich fürchten vor E	(birşeyden, birisinden) korkmak
erzählen von E	(birşeyi, birisini) anlatmak
sich verabschieden von E	(birisiyle) vedalaşmak
bitten um İ	(birşey) rica etmek
fragen nach E	(birşey) sormak
sich wundern über İ	(birşeye) şaşırmak
danken für İ	(birşeye) teşekkür etmek
kämpfen für İ	(birşey için) savaşmak
» **gegen İ**	(birşeye karşı) savaşmak

TEST 50

A

Boş bırakılan yerlere **aus, mit, für** öneklerinden birini ve eğer gerekiyorsa doğru **artikeli** koyunuz.

1 — Der Stuhl ist ..... Eisen. 2 — Ich esse .... Löffel .3 — Mein Vater sucht eine Wohnung .... Onkel. 4 — Er schreibt .... Bleistift. 5 — Die Mutter schneidet das Brot .... Taschenmesser. 6 — Die Frau macht ein Hemd .... Kind. 7 — Meine Mappe ist ..... Leder. 8 — Diese Pfeife ist ..... Gold. 9 — Ich hole ein Glas Wasser .... Grossvater. 10 — Du arbeitest .... Freund.

B

A Listesi	B Listesi
1 — Die Zeitung wird von dem Vater gelesen.	A — Çorba hizmetçi tarafından getirilir.
2 — Der Apfel wurde von dem Kind gegessen.	B — Ödev öğrenci tarafından öğrenildi.
3 — Der Anzug wird von dem Onkel gekauft.	C — Pencere sana açıldı.
4 — Das Lied wird von dem Jungen gesungen.	D — Gazete baba tarafından okunuyor.
5 — Die Aufgabe ist von dem Schüler gelernt worden.	E — Bir kaza (felâket) hemen unutulacak.
6 — Das Fenster wurde von dir geöffnet.	F — Ev bu adamlar tarafından yapılmıştı.
7 — Das Haus war von diesen Männern gebaut worden.	G — Çorba hizmetçi tarafından getirilecek.
8 — Die Suppe wird von der Magd gebracht werden.	H — Elma çocuk tarafından yendi.
9 — Der Stein ist von dem Kind ins Wasser geworfen worden.	İ — Pencere senin tarafından açıldı.
10 — Ein Unglück wird schnell vergessen.	K — Taş çocuk tarafından suya atıldı.
	L — Ev bu adamlar tarafından yapıldı.
	M — Elbise amca tarafından satın alınıyor.
	N — Bir kaza (felâket) hemen unutulur.
	O — Şarkı çocuk tarafından söyleniyor.

C

A Listesi	B Listesi
1 — Fakir baba yeni bir ev satın almak için sabah akşam durmadan çalışmak zorundaydı.	**A — Ich stellte einen Stuhl neben den Tisch, weil ich meinem Freund einen Brief schreiben wollte.**

2 — Küçük çocuk bahçede oynarken (oynadığı zaman) büyük bir kaza oldu.
3 — Arkadaşıma bir mektup yazmak istediğim için masanın yanına bir iskemle koydum.
4 — Yarın hava güzel olursa bir piknik yapacağız.
5 — Senin bir erkek kardeşin olduğunu bilmiyordum.
6 — Hava soğuk olmasına rağmen çocuklar bahçede oynuyorlar.
7 — Anne para çantasını kaybetmesine rağmen birkaç hediye daha satın alıyor.
8 — Dün senin hakkında bilgi alan adam bir gümrük memurudur.
9 — Masanın üstünde duran vazolar kızıma aittir.
10 — Kışı Paris'te geçireceğimi sanıyorum.

B — Ich stellte einen Stuhl neben den Tisch, um ich meinem Freund einen Brief schreiben zu wollen.
C — Ich glaube, dass ich den Winter in Paris verbringen werde.
D — Der arme Vater musste Tag und Nacht arbeiten, um ein neues Haus zu kaufen.
E — Der Mann, der sich gestern nach dir erkundigte, ist ein Zollbeamter.
F — Der Zollbeamte, der sich gestern nach dir erkundigte, ist ein Mann.
G — Wenn das kleine Kind im Garten spielte, geschah ein grosses Unglück.
H — Die Vasen, die auf dem Tisch stehen, gehören meiner Tochter.
İ — Wenn das Wetter morgen schön ist, werden wir einen Ausflug machen.
K — Als das kleine Kind im Garten spielte, geschah ein grosses Unglück.
L — Obwohl die Mutter ihre Geldbörse verloren hat, kauft sie noch einige Geschenke.
M — Ich wusste nicht, dass du einen Bruder hattest.
N — Obwohl das Wetter kalt ist, spielen die Kinder im Garten.

Test 49'un yapılmış şekli

B. 1 — K 2 — C 3 — M 4 — B 5 — İ 6 — A 7 — G 8 — F
C. 1 — D 2 — L 3 — F 4 — K 5 — A 6 — İ 7 — B 8 — H

E. 1 — İst 2 — hat 3 — werden (wurden) 4 — habe 5 — werden (wurden) 6 — ist (war) 7 — habe 8 — wird (wurde)

F. 1 — Dieses Haus ist von mir gebaut worden.
2 — Der Ball wurde in dem Garten gefunden.
3 — Die Tür der Küche wird von der Hausfrau geschlossen.

101

LEHRSTÜCK HUNDERTEINS

SIFATLARDAN İSİM YAPMA

Uygun olan bütün sıfatlardan isimler türetebiliriz. Bu türetme çok basittir. Yalnız önce sıfat tamlamalarının çekimlerini kısaca hatırlatalım:

der alte Mann	—	ihtiyar adam
den alten Mann	—	ihtiyar adamı
dem alten Mann	—	ihtiyar adama
des alten Mannes	—	ihtiyar adamın

Burada «ihtiyar adam» yerine sadece «ihtiyar» da diyebiliriz ve böylece sıfattan bir isim türetmiş oluruz. Bunun için **Mann** kelimesini çıkarmak, sıfatın ilk harfini artık bir isim olduğu için büyük yazmak gerekir.

der Alte	—	ihtiyar
den Alten	—	ihtiyarı
dem Alten	—	ihtiyara
des Alten	—	ihtiyarın

Sıfattan türetilen isimlerin normal isimlerden farkları sonlarına aldıkları takılardır. Bunlar sıfat tamlaması yapılırken aldıkları takıları aynen muhafaza ederler. Şimdi de çoğuluna bakalım:

die alten Männer	—	ihtiyar adamlar
die alten Männer	—	ihtiyar adamları
den alten Männern	—	ihtiyar adamlara
der alten Männer	—	ihtiyar adamların

die Alten	—	ihtiyarlar
die Alten	—	ihtiyarları
den Alten	—	ihtiyarlara
der Alten	—	ihtiyarların

Bu şekiller «ihtiyar»la kastettiğimiz kişi bir erkek olursa kullanılır. Ama bir kadın olursa o zaman çekim ve aldıkları takılar daha değişik olur.

die alte Frau	—	ihtiyar kadın
die alte Frau	—	ihtiyar kadını
der alten Frau	—	ihtiyar kadına
der alten Frau	—	ihtiyar kadının

Bunlarda **Frau** kelimesini atarak gene isimler yapabiliriz. Bu isimler de Türkçeye gene «ihtiyar» olarak çevrilir, ama gerek **artikel,** gerekse isme eklenen takılar bize bu «ihtiyarın» kadın olduğunu gösterir.

die Alte	—	ihtiyar
die Alte	—	ihtiyarı
der Alten	—	ihtiyara
der Alten	—	ihtiyarın

Bunların çoğulu ise şöyle olur:

die alten Frauen	—	ihtiyar kadınlar
die alten Frauen	—	ihtiyar kadınları
den alten Frauen	—	ihtiyar kadınlara
der alten Frauen	—	ihtiyar kadınların

die Alten	—	ihtiyarlar
die Alten	—	ihtiyarları
den Alten	—	ihtiyarlara
der Alten	—	ihtiyarların

Yukarıda gösterilen yolu takip ederek sıfatlardan isimler türetebilirsiniz. Yalnız ismin artikeline, yani kadın veya erkek olmasına, alacağı takılara çok dikkat etmeniz gerekir.

der Kranke	— hasta (erkek)	**die Kranken**	— hastalar
den Kranken	— hastayı	**die Kranken**	— hastaları
dem Kranken	— hastaya	**den Kranken**	— hastalara
des Kranken	— hastanın	**der Kranken**	— hastaların
der Reiche	— zengin (erkek)	**die Reichen**	— zenginler
den Reichen	— zengini	**die Reichen**	— zenginleri
dem Reichen	— zengine	**den Reichen**	— zenginlere
des Reichen	— zenginin	**der Reichen**	— zenginlerin
die Arme	— fakir (kadın)	**die Armen**	— fakirler
die Arme	— fakiri	**die Armen**	— fakirleri
der Armen	— fakire	**den Armen**	— fakirlere
der Armen	— fakirin	**der Armen**	— fakirlerin

İsimlerin önüne **artikel** yerine **ein, eine** konmak istenirse bu sıfattan türeme isimler değişik bir şekil alırlar. Çünkü önünde **ein, eine** bulunan bir isimle yapılan sıfat tamlamalarında sıfatın, yukarıda gördüğümüz sıfat tamlamalarına nazaran daha değişik takılar aldığını biliyoruz.

ein kranker Mann	—	hasta bir adam
einen kranken Mann	—	hasta bir adamı
einem kranken Mann	—	hasta bir adama
eines kranken Mannes	—	hasta bir adamın

Bunların isimleri ise şu şekildedir:

ein Kranker	—	bir hasta
einen Kranken	—	bir hastayı
einem Kranken	—	bir hastaya
eines Kranken	—	bir hastanın

Bir kadın için ise takılar şöyledir:

eine dicke Frau	—	şişman bir kadın
eine dicke Frau	—	şişman bir kadını
einer dicken Frau	—	şişman bir kadına
einer dicken Frau	—	şişman bir kadının

eine Dicke	—	bir şişman
eine Dicke	—	bir şişmanı
einer Dicken	—	bir şişmana
einer Dicken	—	bir şişmanın

Bunlar cümle içinde normal isimler gibi kullanılırlar.

Der Kranke muss im Bett liegen.	Hasta yatakta yatmak mecburiyetindedir.
Der Kranke darf keine Zigaretten rauchen.	Hasta sigara içemez.
Die Ärzte helfen dem Kranken.	Doktorlar hastaya yardım ediyor.
Die Dicken sind oft sehr lustige Menschen.	Şişmanlar ekseriya çok neşeli insanlardır.
Kennen Sie die Kleine dort?	Oradaki küçüğü (kız) tanıyor musunuz?
Sie ist die Tochter der Alten.	İhtiyarın (kadın) kızıdır.

Çekimlenirken özel durum gösteren isimler

Derslerimizin başında bu isimlere birkaç defa değinmiştik. Burada gene hepsini topluca ele almak istiyoruz.

Genellikle **artikeli der** olan ve çoğulda **-n** veya **-en** takısı alan isimlerin çoğu ismin çeşitli hallerine sokulurken özel bir durum gösterirler. Bunlar bütün hallerde **(i, e, in)** sonlarına çoğulda aldıkları takıları alırlar. Örneğin, **der Jungen,n** ismini ele alalım.

der Junge	— çocuk	**die Jungen**	— çocuklar
den Jungen	— çocuğu	**die Jungen**	— çocukları
dem Jungen	— çocuğa	**den Jungen**	— çocuklara
des Jungen	— çocuğun	**der Jungen**	— çocukların

Çoğulları ise normal şekilde çekimlenir. Şimdi böyle özel bir durum gösteren bütün isimleri (öğrendiklerimizden) sayalım.

der Bauer,n — çiftçi
der Löwe,n — aslan

der Deutsche,n — Alman
der Beamte,n — memur
der Elefant, en — fil
der Franzose,n — Fransız
der Gedanke,n — düşünce
der Herr, en — bey, efendi
der Mensch, en — insan
der Name,n — isim
der Narr, en — soytarı, palyaço
der Neffe,n — yeğen
der Nachbar,n — komşu
der Patient, en — hasta, müşteri
der Papagei, en — papağan
der Soldat, en — asker
der Student,en — öğrenci
der Schütze,n — avcı, nişancı
der Verwandte,n — akraba
der Bekannte,n — tanıdık
der Zollbeamte,n — gümrük memuru

Bunların yanı sıra bu kurala uymayan birkaç isim öğrendik.

der Traktor,en - traktör; **der Direktor,en** - müdür; **der Kartoffel,n** - patates

Yukarıda saydıklarımızdan **der Name** ve **der Gedanke** in-halinde bir istisna teşkil ederler ve

des Namens
des Gedankens

şeklinde bulunurlar.

Bunlardan başka dersin başına öğrendiğimiz bütün sıfatlardan türeme isimler özel bir durum gösterirler. (Sadece **artikelleri der** olanlar tabii).

Der Beamte, der Deutsche, der Verwandte, der Bekannte isimleri **ein** ile kullanıldıkları zaman

ein Beamter — bir memur
ein Deutscher — bir Alman
ein Verwandter — bir akraba
ein Bekannter — bir tanıdık

şeklinde olur, yani sonlarına bir **r** alırlar.

MEMLEKET ADLARI

Almancada memleket ve şehir adlarının çoğu artikelsiz kullanılır. Yalnız yanlarında bir sıfat bulunduğu zaman, yani kendileriyle bir sıfat tamlaması yapılacağı zaman artikel alırlar. Çoğu **das** artikeliyle kullanılır.

Bazı memleket isimleri **die** artikelini alırlar ve daima artikelle kullanılırlar. **(die Türkei, die Schweiz)**

Aşağıdaki listede önce memleketin adı, bu ülkede yaşıyanlara verilen ad ve bu ülkeyle ilgili sıfat verilmiştir. Türkçede memleketin adıyla sıfat arasında bir fark yoktur, ama Almancada buna dikkat etmek gerekir.

Ägypten [egüpten], Mısır	**der Ägypter** [egüpter], Mısırlı	**ägyptisch** [egüptiş] Mısır
Afghanistan [afganistan], Afganistan	**der Afghane** [afga:ne], Afganlı	**afghanisch** [afga:niş] Afganistan
Albanien [alba:nien] , Arnavutluk	**der Albaner** [alba:ner,] Arnavut	**albanisch** [alba:niş] Arnavut
Belgien [belgien] , Belçika	**der Belgier** [belgier] Belçikalı	**belgisch** [belgiş] Belçika
Bulgarien [bulga:rien], Bulgaristan	**der Bulgare** [bulga:re], Bulgar	**bulgarisch** [bulga:riş] Bulgar
China [ki:na:], Çin	**der Chinese** [kine:ze], Çinli	**chinesisch** [kine:ziş] Çin
Dänemark [de:nemark], Danimarka	**der Däne** [de:ne], Danimarkalı	**dänisch** [de:niş] Danimarka
Deutschland [doytçland] Almanya	**der Deutsche** [doytçe], Alman	**deutsch** [doytç] Alman
England [england], İngiltere	**der Engländer**[englender] İngiliz	**englisch** [engliş] İngiliz
Finnland [finland], Finlandiya	**der Finne** [finne], Finli	**finnisch** [finniş] Fin

Frankreich [frankrayh], Fransa	**der Franzose** [frantso:ze], Fransız	**französisch** [frantsö:ziş] Fransız
Griechenland [grihenland], Yunanistan	**der Grieche** [gri:he], Yunanlı	**griechisch** [gri:hiş] Yunan
Holland [holland], Hollanda	**der Holländer** [hollender], Hollandalı	**holländisch** [hollendiş] Hollanda
Indien [indien], Hindistan	**der Inder** [inder], Hindistanlı	**indisch** [indiş] Hint
der Irak [irak] Irak	**der Iraker** [iraker], Iraklı	**irakisch** [ira:kiş] Irak
der Iran [i:ran], İran	**der Iraner** [ira:ner], İranlı	**iranisch** [ira:niş] İran
Israel [izrael], İsrail	**der Israelier** [izraelier], İsrailli	**israelisch** [izraeliş] İsrail
Italien [ita:lien], İtalya	**der Italiener** [italye:ner], İtalyalı	**italienisch** [italye:niş] İtalyan
Japan [japa:n], Japonya	**der Japaner** [japa:ner], Japonyalı, Japon	**japanisch** [japa:nisch] Japon
Jordanien [yorda:nien], Ürdün	**der Jordanier** [yorda:nier], Ürdünlü	**jordanisch** [yorda:niş] Ürdün
Jugoslawien [yugosla:vien], Yugoslavya	**der Jugoslawe** [yugozla:ve], Yugoslavyalı	**jugoslawisch** [yugosla:viş] Yugoslav
Norwegen [norve:gen], Norveç	**der Norweger** [norve:ger], Norveçli	**norwegisch** [norve:giş] Norveç
Österreich [österrayh], Avusturya	**der Österreicher** [österrayher], Avusturyalı	**österreichisch** [österrayhiş] Avusturya
Pakistan [pakista:n], Pakistan	**der Pakistaner** [pakista:ner], Pakistanlı	**pakistanisch** [pakista:niş] Pakistan
Polen [po:len], Polonya	**der Pole** [po:le], Polonyalı	**polnisch** [polniş] Polonya
Rumänien [rume:nien], Romanya	**der Rumäne** [rume:ne], Romanyalı	**rumänisch** [rume:niş] Romanya

Schweden [şve:den], İsveç	**der Schwede** [şve:de], İsveçli	**schwedich** [şve:diş] İsveç
die Schweiz [şvayts], İsviçre	**der Schweizer** [şvaytser], İsviçreli	**schweizerisch** [şvaytseriş] İsviçre
die Sowjetunion [sovyetunion], Sovyetler Birliği	**der Sowjetbürger** [sovyetbürger] Sovyet vatandaşı	**sowjetisch** [sovye:tiş] Sovyet
Russland [rusland] Rusya	**der Russe** [russe], Rus	**russisch** [russiş] Rus
Spanien [şpa:nien], İspanya	**der Spanier** [şpa:nier], İspanyalı	**spanisch** [şpa:niş] İspanyol
Syrien [sü:rien], Suriye	**der Syrer** [sü:rer], Suriyeli	**syrisch** [sü:riş] Suriye
die Tschechoslowakei [çehoslovakay], Çekoslovakya	**der Tschechoslovake** [çehoslova:ke] Çekoslovakyalı	**tschechoslovakisch** [çehoslova:kiş] Çek
die Türkei [türkay], Türkiye	**der Türke** [türke], Türk	**türkisch** [türkiş] Türk
Ungarn [ungarn], Macaristan	**der Ungar** [unga:r], Macar	**ungarisch** [unga:riş] Macar
die Vereinigten Staaten (von Amerika), (Amerika) Birleşik Devletleri,	**der Amerikaner** [amerika:ner], Amerikalı	**amerikanisch** [amerika:niş] Amerikan

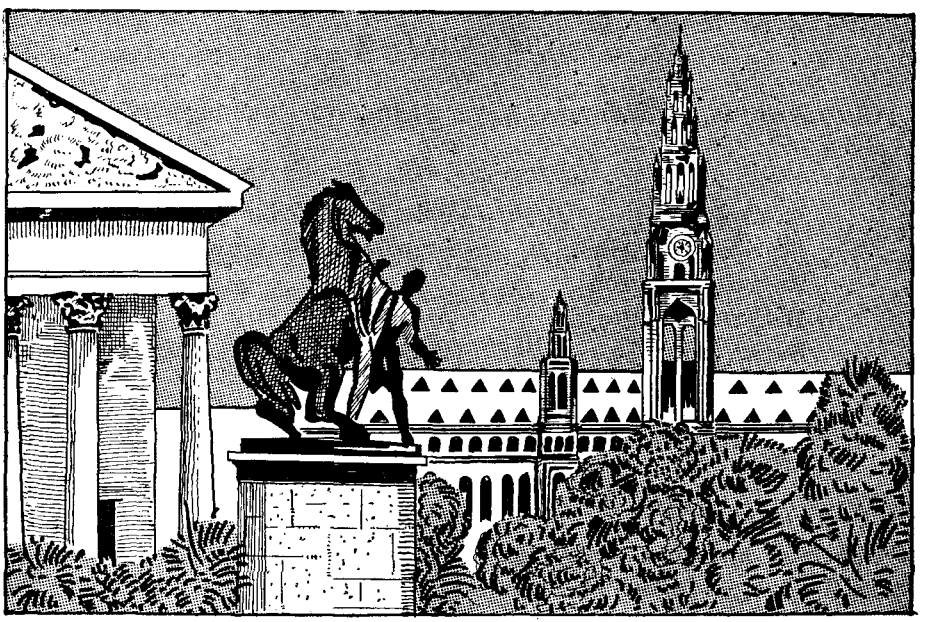
Sıfat olarak verdiğimiz kelimeler ilk harfleri büyük yazılırsa o memlekette konuşulan lisanı gösterirler.

Englisch - İngilizce; **Deutsch** - Almanca; **Türkisch** - Türkçe, **Spanisch** - İspanyolca; **Ungarisch** - Macarca; **Russisch** - Rusca; **Chinesisch** - Çince gibi.

Sprechen Sie Französisch?	Fransızca konuşuyor musunuz? (biliyor musunuz?)
Nein, ich kann nur Bulgarisch sprechen.	Hayır, yalnız Bulgarca konuşabiliyorum.
Er spricht gut Italienisch.	İyi İtalyanca konuşuyor.

102

LEHRSTÜCK HUNDERTZWEI

Öğrenilecek kelimeler

anschauen (*) [anşauen]	bakmak	**der Brunnen,-** [brunnen]	çeşme
aufgeregt [aufgere:gt]	heyecanlı	**dunkelblau** [dunkelblau]	koyu mavi
der Boden,.. [bo:den]	yer, toprak	**die Geldbörse,n** [geldbörze]	para çantası

die Grenze,n [grentse]	sınır	**das Sandwich,s** [sanviç]	sandviç
die Mark,- [mark]	mark (Alman parası)	**schütteln** [şütteln]	sallamak
		selber [zelber]	kendi
sich nähern [ne:hern]	yaklaşmak	**der Sock,..e** [zok]	çorap
		die Tasse,n [tasse]	fincan
die Person,en [perzo:n]	şahıs, kişi	**traurig** [traurig]	acıklı, kederli
		überschreiten [ü:berşrayten]	geçmek
der Pullover,- [pullofer]	kazak	**unmöglich** [unmö:glih]	imkânsız
der Reisende,n [rayzende]	yolcu	**der Wagen,-** [va:gen]	araba, vagon
die Rückkehr [rükke:r]	dönüş	**die Ware,n** [va:re]	mal
		die Wollware,n [volva:re]	yün eşya

AÇIKLAMALAR

Okuyacağınız metinde geçen yer isimlerini okunuşlarıyla birlikte veriyoruz.

Graz [grats]	Avusturya'da bir şehir
Maribor [maribor]	Yugoslavya'da bir şehir
Zagreb [tsagreb]	» » »
Belgrad [belgra:d]	» » »
Sofia [sofya]	Bulgaristan'da bir şehir
Athen [athe:n]	Atina
Pithion [pityon]	Yunanistan'da bir kasaba

auf Türkisch

«Türkçe» anlamına gelen **Türkisch** kelimesinin önüne **auf** önekini getirerek herhangi birşeyi Türkçe sorduğumuz, anlattığımız belirtilir. **Türkisch** böyle durumlarda tek başına kullanılamaz. Aynı şey **Deutsch, Französisch** gibi diğer lisanlar için de söz konusudur.

Ich fragte den Mann auf Türkisch nach dem Weg in die Stadt.	Adama Türkçe şehre giden yolu sordum.
Dann fragte ich ihn auf Deutsch, aber er antwortete wieder nicht.	Sonra ona Almanca sordum, ama o gene cevap vermedi.
Die Schüler erzählen die Geschichte auf Deutsch.	Öğrenciler hikâyeyi Almanca anlatıyorlar.

— 3 —

die meisten....

Türkçeye «... çoğu» şeklinde çevrilebilir. Boş bırakılan yere gelen isim mutlaka çoğul halde bulunmalıdır.

die meisten Ärzte	doktorların çoğu
die meisten Autos	otomobillerin çoğu
die meisten Tiere	hayvanların çoğu

Die meisten Bauern in diesem Dorf haben keinen Traktor.	Bu köydeki çiftçilerin çoğu bir traktöre sahip değildir.
Die meisten Schüler dieser Schule sind arm.	Bu okulun öğrencilerinin çoğu fakirdir.
Die meisten Waren sind in der letzten Woche gekauft worden.	Malların çoğu geçen hafta satın alındı.

aussehen wie.....

«... e benzemek» olarak Türkçeye çevrilir. **Wie**'den sonra boş bırakılan yere neye benziyorsa onu gösteren isim getirilir.

Er sieht wie ein armer Bauer aus.	**Fakir bir çiftçiye benziyor.**
Der Junge sieht wie ein Affe aus.	**Çocuk maymuna benziyor.**

Bu fiil **wie** kelimesi olmadan da kullanılır. O zaman daha çok «... gibi görünmek» şeklinde Türkçeye çevrilir.

Du siehst krank aus.	Hasta gibi görünüyorsun.
Die Mutter sah traurig aus.	Anne kederli görünüyordu.
Der Mann sieht sehr alt aus.	Adam çok yaşlı gibi görünüyor.

aufgeregt werden

«Heyecanlanmak» olarak çevrilir.

Ich werde aufgeregt.	Heyecanlanıyorum.
Die Mutter wurde aufgeregt, denn ihr Sohn kam.	Anne heyecanlandı, çünkü oğlu geliyordu.

Immer kelimesi, sıfatların kıyaslanmasında öğrendiğimiz gibi bir sıfatın bu kıyaslamalarda aldığı ikinci şekille birlikte kullanılırsa sıfatın önüne «gittikçe» kelimesi eklenir.

immer aufgeregter - gittikçe heyecanlı; **immer grösser** - gittikçe büyük; **immer berühmter** - gittikçe meşhur; **immer reicher** - gittikçe zengin

RÜCKKEHR IN DIE TÜRKEI

Am nächsten Morgen stiegen die Kinder in den Zug nach Istanbul ein. Der Zug war voll von Reisenden, aber Zeyneps und Ahmets Plätze waren bei dem Fenster, und ihre Abteilung war für nur vier Personen.

Der Zug fuhr durch Graz und überschritt nach drei Stunden in Maribor die jugoslawische Grenze. Hier stiegen Zollbeamten in den Zug ein. Sie zeigten ihnen ihre Pässe und Koffer. Einige Beamten sprachen Türkisch, und das freute die Kinder sehr.

Der Zug fuhr durch Zagreb und kam am Nachmittag in Belgrad an. In einem kleinen Gasthaus in der Nähe des Bahnhofs assen sie zu Abend. Es wurde langsam kalt. Als sie zu ihrem Zug zurückgingen, sah Zeynep ein kleines Mädchen. Sie schaute Zeynep mit traurigen Augen an. Ihre Kleider waren sehr alt, und sie hatte keine Schuhe. Zeynep öffnete ihre Geldbörse und wollte diesem armen Mädchen einige Mark geben, aber sie schüttelte ihren Kopf. Sie schaute zu den Sandwichs in ihren Händen. Zeynep gab ihr ein Sandwich. Die Kleine lächelte und nahm es. Sie sagte etwas, aber Zeynep konnte sie nicht verstehen.

Dann sagte Ahmet: «Ich glaube, sie dankt dir für das Sandwich. Warum gibst du ihr nicht alle Sandwichs?»

Zeynep gab der Kleinen alle Sandwichs. Sie nahm das Paket, sagte lächelnd etwas und begann zu laufen.

In Belgrad kamen noch mehrere Reisenden. Der Zug war ganz voll. Es war unmöglich, von einem Wagen zum anderen zu gehen. So mussten sie bis der bulgarischen Grenze in ihrer Abteilung bleiben.

Sofia ähnelte mit seinen Häusern und Brunnen wie die meisten jugoslawischen Städte den türkischen Städten. Es gab dort auch einige Moscheen. Die meisten Zollbeamten waren sehr höflich und sprachen sehr gut Türkisch. So stiessen die Kinder auf keine Schwierigkeiten.

Im Bahnhof von Sofia frühstückten sie und tranken drei Tassen Tee.

Als Zeynep und Ahmet in einem sehr kleinen Kaffeehaus sassen, kamen einige Bauern neben sie und wollten ihnen die Waren in ihren Körben verkaufen. In den Körben gab es Wollwaren, wie Söcke und Pullover, Taschenmesser und kleine Geldbörsen, die sie selber herstellten. Ahmet kaufte einige Geldbörsen und nahm aus seiner Tasche einige bulgarische

Münzen, aber die Bauern wollten türkische Münzen mit Atatürks Bilder haben.

«Warum wollt ihr türkische Münzen haben?» fragte Ahmet auf Türkisch.

«Unsere Töchter machen Halsbänder mit diesen Münzen. Sie sind in unserem Dorf teurer als die goldenen Halsbänder. Wir sind Türken,» sagte einer der Bauern auf Türkisch.

So gaben Zeynep und Ahmet alle türkischen Münzen, die sie bei sich hatten, den Bauern. Die Bauern nahmen das Geld und dankten wieder und wieder.

Nach einer Stunde verliess ihr Zug den Bahnhof von Sofia. Er hielt in anderen Städten nicht mehr an. Als sie in Pithion an der griechischen Grenze ankamen, mussten sie dort lange auf den Zug aus Athen warten. Dieser Zug brachte Reisenden, die nach Istanbul fahren wollten.

Als man sich Edirne näherte, wurden die Kinder immer aufgeregter. Als sie am Morgen türkische Dörfer und Türken sahen, freuten sie sich sehr. Da sahen sie die Selimiye Moschee, die auf einem Hügel in Edirne lag.

Nach ungefähr sechs Stunden wurden die ersten Häuser von Istanbul gesehen. In der Sonne ähnelte sie einer goldenen Stadt. Sie sah wie ein Gemälde mit Moscheen und Türmen aus. Das Marmara Meer war dunkelblau.

Nun waren sie sehr aufgeregt; sie konnten nicht sprechen. Nach zwanzig Minuten kam der Zug in Sirkeci an. Ahmet und Zeynep stiegen mit ihren Koffern aus und suchten ihren Vater und ihre Mutter. Zeynep sah sie zuerst. Sie legte ihren Koffer auf den Boden und lief zu ihnen.

«Mutter! Vater! Wie geht es euch? Wir haben euch sehr vermisst.»

Bald war sie in den Armen ihrer Mutter. Mutter und Tochter küssten einander und weinten. Dann kam Ahmet mit den Koffern. Er küsste die Hände seines Vaters und seiner Mutter, und sie küssten Ahmet.

So verliessen sie den Bahnhof und stiegen in ein Taxi ein. Alle sprachen und lachten mit Tränen in ihren Augen.

TÜRKİYE'YE DÖNÜŞ

Ertesi sabah çocuklar İstanbul'a (giden) trene bindiler. Tren yolcularla doluydu, ama Zeynep ve Ahmet'in yerleri pencerenin yanındaydı ve kompartmanları sadece dört kişilikti.

Tren Graz'dan geçti ve üç saat sonra Maribor'da Yugoslav sınırını geçti. Burada trene gümrük memurları bindiler. Onlara pasaportlarını ve bavullarını gösterdiler. Birkaç memur Türkçe konuşuyordu ve bu çocukları çok sevindirdi.

Tren Zagreb'den geçti ve öğleden sonra Belgrad'a vardı. İstasyonun yakınındaki küçük bir lokantada akşam yemeğini yediler. Hava yavaş yavaş soğuyordu. Trenlerine dönerken Zeynep küçük bir kız gördü. Kederli gözlerle Zeynep'e bakıyordu. Elbiseleri çok eskiydi ve ayakkabıları yoktu. Zeynep para çantasını açtı ve bu fakir kıza birkaç mark vermek istedi, ama o başını salladı. Onun (Zeynep'in) elindeki sandviçlere bakıyordu. Zeynep ona bir sandviç verdi. Küçük gülümsedi ve aldı onu. Birşeyler dedi, ama Zeynep onu anlayamadı.

Sonra Ahmet: «Sanıyorum, sandviç için sana teşekkür ediyor. Ona niçin bütün sandviçleri vermiyorsun?» dedi.

Zeynep küçüğe bütün sandviçleri verdi. O paketi aldı, gülümseyerek birşeyler dedi ve koşmaya başladı.

Belgrad'ta daha fazla yolcular geldi. Tren tamamen doluydu. Bir vagondan diğerine gitmek imkânsızdı. Böylece Bulgar sınırına kadar kompartmanlarında kalmak zorunda kaldılar.

Sofya Yugoslavya şehirlerinin çoğu gibi evleri ve çeşmeleriyle Türk şehirlerine benziyordu. Orada birkaç cami de vardı. Gümrük memurlarının çoğu çok nazikti ve çok iyi Türkçe konuşuyordu. Böylece çocuklar hiçbir güçlükle karşılaşmadılar.

Sofya istasyonunda kahvaltı ettiler ve üç fincan çay içtiler.

Zeynep ve Ahmet çok küçük bir kahvehanede otururlarken birkaç çiftçi yanlarına geldi ve onlara sepetlerindeki malları satmak istediler. Sepetlerde kendilerinin imal ettiği çoraplar ve kazaklar gibi, yün eşyalar,

çakılar ve küçük para çantaları vardı. Ahmet birkaç para çantası satın aldı ve cebinden birkaç Bulgar parası çıkardı, ama çiftçiler (üzerlerinde) Atatürk'ün resimleri olan Türk paraları istiyorlardı.

«Niçin Türk paraları istiyorsunuz?» diye sordu Ahmet Türkçe.

«Kızlarımız bu paralarla kolyeler yapıyorlar. Onlar bizim köyümüzde altın kolyelerden daha pahalıdır. Biz Türküz,» dedi çiftçilerden biri Türkçe.

Böylece Zeynep ve Ahmet yanlarında bulunan bütün Türk paralarını çiftçilere verdiler. Çiftçiler parayı aldılar ve tekrar tekrar teşekkür ettiler.

Bir saat sonra trenleri Sofya'yı terketti (ayrıldı). Başka şehirlerde artık durmadı. Yunan sınırında (ki) Pityon'a vardıkları zaman orada uzun (zaman) Atina'dan gelen treni beklemek zorunda kaldılar. Bu tren İstanbul'a gitmek isteyen yolcuları getiriyordu.

Edirne'ye yaklaşıldığında çocuklar gittikçe heyecanlanıyorlardı. Sabahleyin Türk köylerini ve Türkler gördükleri zaman çok sevindiler. Edirne'de bir tepe üzerinde bulunan Selimiye camiini gördüler o sırada.

Hemen hemen altı saat sonra İstanbul'un ilk evleri görüldü. Güneşte altın bir şehre benziyordu. Camileri ve kuleleriyle bir tabloya benziyordu. Marmara Denizi koyu maviydi.

Şimdi çok heyecanlıydılar; konuşamıyorlardı. Yirmi dakika sonra tren Sirkeci'ye vardı. Ahmet ve Zeynep bavullarıyla indiler ve babalarını ve annelerini aradılar. Önce Zeynep gördü onları. Bavulunu yere koydu ve onlara koştu.

«Anne! Baba! Nasılsınız? Sizi çok özledik.»

Kısa bir zaman sonra annesinin kollarındaydı. Anne ve kız birbirlerini öpüyor ve ağlıyorlardı. Sonra bavullarla Ahmet geldi. Babasının ve annesinin ellerini öptü, onlar da Ahmet'i öptüler.

Böylece istasyondan ayrıldılar ve bir taksiye bindiler. Hepsi gözlerinde yaşlar konuşuyor ve gülüyordu.

Was der Deutsche Sagt Wie der Deutsche Spricht

meslekler

Meslekleri belirten isimlerin çoğu **der** artikelini alırlar. Eğer bu meslekle uğraşan bir hanımdan bahsetmek istiyorsak mesleği gösteren ismin artikelini **die** yapıp, sonuna **in** eklememiz gerekir.

der Bäcker,-: fırıncı
der Schneider,-: *terzi*
der Frisör,-: berber
der Elektriker,-: elektrikçi
der Tischler,- marangoz
der Maurer,-: duvarcı
der Metzger,-: kasap
der Fleischer,-: kasap
der Schuhmacher,-: ayakkabıcı
der Schuster,-: ayakkabıcı
der Uhrmacher,-: saatçi
der Drucker,-: matbaacı
der Lehrer,-: öğretmen
der Arzt,..e: *doktor*
der Rechtanwalt,..e: avukat
der Richter,-: hakim
der Ingenieur,e: mühendis
der Architekt,en: mimar
der Maler,-: ressam
der Fotograf,en: fotoğrafçı
der Bildhauer,-: heykeltıraş
der Schauspieler,-: artist
der Soldat,en: asker
der Offizier,e :subay

Bunlar hanımlar için ise:

die Bäckerin,nen; die Schneiderin,nen; die Ärztin,nen; die Schauspielerin, nen gibi şekiller alırlar. Anlamları gene aynı kalır.

TEST 51

B

A Listesi	B Listesi
1 — **Jetzt bin ich seit zwei Wochen in München.**	A — İçinden bir yol geçen park çok güzeldir.
2 — **Ich habe mit meinem Freund Hans ein Zimmer gemietet.**	B — Dersten sonra Hans ve ben üniversitenin yakınında bulunan bir lokantaya yemeğe gidiyoruz.
3 — **Morgens fahre ich mit einem Autobus zur Universität.**	C — Ondan sonra üniversitenin bahçesinde küçük bir gezinti yapıyoruz.
4 — **Der Weg, der durch einen Park geht, ist sehr schön.**	D — Günler kışın gittikçe uzuyor.
5 — **Hans kommt immer zu Fuss** ***zu der Universität.***	*E — Parkın içinden geçen yol çok güzeldir.*
6 — **Nach dem Unterricht gehen Hans und ich zum Essen in ein Gasthaus, das in der Nähe der Schule liegt.**	F — Şimdi iki haftadan beri Münih'teyim.
7 — **Dort gibt es gutes und nicht teures Essen.**	G — Sabahları bir otobüsle üniversiteye gidiyorum.
8 — **Danach machen wir einen kleinen Spaziergang im Garten der Universität.**	H — Akşamları ekseriya evde çalışırım, ama bazen sinemaya da gidiyorum.
9 — **Abends arbeite ich oft zu Hause, aber manchmal gehe ich auch ins Kino.**	İ — Günler kışın gittikçe kısalıyor.
10 — **Die Tage werden im Winter immer kürzer.**	K — Günler kışın tekrar daha kısa olur.
	L — Arkadaşım Hans ile bir oda kiraladım.
	M — Orada iyi ve pahalı yemek vardır.
	N — Akşamları ekseriya evde çalışırım, çünkü bazen sinemaya da giderim.
	O — Hans daima yürüyerek okula gelir.
	P — Orada iyi ve pahalı olmayan yemek vardır.

C

A Listesi	B Listesi
1 — *Bu ihtiyarın (kadın) oğlu* bir mimardır.	**A — *Ich kenne den Metzger, den in unserer Strasse einen Laden hat, nicht.***
2 — Bu şehirde dört İngiliz avukat vardır.	**B — Die Kleine sieht krank aus.**

3 — Bu odada kalan hasta (erkek) bir artisttir.
4 — Turist memura Almanca soruyor.
5 — Küçük (kız) hasta gibi görünüyor.
6 — Amcan bir file benziyor.
7 — Bu şehirde ayakkabıcıların çoğu fakirdir.
8 — Caddemizde dükkânı olan kasabı tanımıyorum.
9 — Hava gittikçe soğuyor.
10 — Atlı karınca gittikçe daha hızlı dönüyor.

C — Das Wetter wird immer kälter.
D — Der Sohn dieses Alten ist ein Architekt.
E — Die meisten Schuster in dieser Stadt sind arm.
F — Es gibt vier englische Rechtanwälte in dieser Stadt.
G — Die Kleine sieht krank aus.
H — Der Tourist fragt den Beamte auf Deutsch.
İ — Der Sohn dieser Alten ist ein Architekt.
K — Der Kranke, der in diesem Zimmer bleibt, ist ein Schauspieler.
L — Das Karussell dreht sich immer schneller.
M — Dein Onkel sieht wie ein Elefant aus.
N — Der Tourist fragt den Beamten auf Deutsch.
O — Die Kranke, die in diesem Zimmer bleibt, ist ein Schauspieler.

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Berber iyi İngilizce ve İsveççe konuşuyor.

2 — Zenginlerin çok parası olmasına rağmen onlar mutlu değiller.

3 — Arkadaşımın bir terzi olan annesi gittikçe daha zengin oluyor.

Test 50'nin yapılmış şekli

A. **1 — aus 2 — mit, dem (einem) 3 für, den** (veya **mit, dem**) **4 — mit, dem (einem) 5 — mit, dem (einem) 6 — für, das (ihr) 7 — aus 9 — für, den (meinen) 10 — mit, dem (deinem)**

B. **1 — D 2 — H 3 — M 4 — O 5 — B 6 — İ 7 — F 8 — G 9 — K 10 — N**

C. **1 — D 2 — K 3 — A 4 — İ 5 — M 6 — N 7 — L 8 — E 9 — H 10 — C**

103

LEHRSTÜCK HUNDERTDREI

einer

«Birisi, biri» şeklinde Türkçeye çevrilebilir. Bu kelime ismin diğer hallerine de sokulabilir. O zaman şu şekilde bulunur:

Yalın H.	**einer** [aynęr] - birisi, biri
İ - Hali	**einen** [aynen] - birisini, birini
E - Hali	**einem** [aynem] - birisine, birine
İn - Hali	(kullanılmaz)

Cümledeki yeri ve kullanılışı aynı bir isim, zamir gibidir.

Einer hat meine Schuhe gestohlen. Birisi benim ayakkabılarımı çaldı.
Kennen Sie einen, der mir helfen kann? Bana yardım *edebilecek birini* tanıyor musunuz?
Gestern fragte mich einer nach den neuen Büchern. Dün bana birisi yeni kitapları sordu.
Ich habe die neuen Bücher einem gegeben, aber ich kann mich jetzt nicht daran erinnern. Yeni kitapları birisine verdim, ama şimdi hatırlayamıyorum.

jemand

Bu kelime de **einer** gibi «birisi» şeklinde Türkçeye çevrilir ve ismin çeşitli hallerine konabilir. [yemand] olarak okunur.

Yalın H.	**jemand** [yemand] - birisi, biri
İ - Hali	**jemanden** [yemanden] - birisini, birini
E - Hali	**jemandem** [yemandem] - birisine, birine
İn - Hali	(pek kullanılmaz)

Er hat jemandem einen Brief geschrieben.	Birisine bir mektup yazdı.
Jemand hat meinem Vater ein Geschenk geschickt.	Birisi babama bir hediye yollamış.
Kennen Sie in diesem Dorf jemanden?	Bu köyde birisini tanıyor musunuz?
Jemand hat sein Heft nicht gegeben.	Biri defterini vermedi.
Jemand weint vor der Tür.	Biri kapının önünde ağlıyor.
Die Mutter spricht mit jemandem.	Anne birisiyle konuşuyor.
Der Tourist fragt jemanden.	Turist birisine soruyor.
Er kauft diese Halsbände und Ringe für jemanden; wir kennen ihn nicht.	Bu kolyeleri ve yüzükleri birisi için satın alıyor; biz onu tanımıyoruz.

niemand

Türkçeye «kimse, hiç kimse» şeklinde çevirmek mümkündür. İsmin çeşitli hallerinde şu halleri alır:

Yalın H.	**niemand** [ni:mand] - kimse, hiç kimse
İ - Hali	**niemanden** [ni:manden] - kimseyi, hiç kimseyi
E - Hali	**niemandem** [niemandem] - kimseye, hiç kimseye
İn - Hali	(kullanılmaz)

Niemand kennt diesen Mann.	Hiç kimse bu adamı tanımıyor.
Niemand räumt die Zimmer auf.	Kimse odaları toplamıyor.
Ich sehe dort niemanden.	Orada hiç kimseyi görmüyorum.
Du darfst niemanden töten.	Hiç kimseyi öldüremezsin.
Wir können jetzt niemanden rufen.	Şimdi kimseyi çağıramayız.
Er hat niemandem etwas gesagt.	Hiç kimseye birşey söylemedi.
Das Kind zeigt seine Bilder niemandem.	Çocuk resimlerini hiç kimseye göstermiyor.

— 3 —

einander

Çeşitli şekillerde Türkçeye çevrilir. Öğrendiğimiz diğer belirsiz zamirler gibi ismin hallerine sokulamaz. Kullanıldığı yere göre «birbirimizi, birbirlerini, birbirimize, birbirlerine,...» gibi «birbir» kelimesinin sonuna çeşitli takılar ekleyerek ortaya çıkarılan bu kelimelerin hepsi Almancada **einander** [aynander] ile karşılanır.

Die Jungen helfen einander.	Çocuklar birbirlerine yardım ediyorlar.
Sie kennen einander nicht.	Birbirlerini tanımıyorlar.
Die Schwestern halfen immer einander.	Kız kardeşler birbirlerine daima yardım ettiler.

Çoğu zaman **einander,** bir önekle birleştirerek kullanılır.

gegeneinander [ge:genaynander]	— birbirleriyle, birbirlerine karşı, karşı karşıya
miteinander [mitaynander]	— birbirleri için
füreinander [füraynander]	— yan yana
nebeneinander [ne:benaynander]	

Die Katzen kämpfen miteinander.	Kediler birbirleriyle savaşıyorlar.
Die Schüler sprechen miteinander.	Öğrenciler birbirleriyle konuşuyorlar.
Der Verkäufer legte die Bilder nebeneinander.	Satıcı resimleri yan yana koydu.
Die Kinder stehen hintereinander.	Çocuklar arka arkaya duruyorlar.
Die Menschen leben füreinander.	İnsanlar birbirleri için yaşarlar.

irgend

Irgend [irgend], belirli olmayan, herhangi birşeyi gösterir. Birtakım kelimelerle birlikte kullanılır.

irgendwer [irgendve:r]	- herhangi biri
irgendwie [irgendvi:]	- herhangi bir şekilde
irgendwann [irgendvan]	- herhangi bir zamanda
irgendwo [irgendvo:]	- herhangi bir yerde
irgend etwas [irgend etvas]	herhangi birşey

Görüldüğü gibi **irgend** daha çok «herhangi» anlamına gelmektedir.

Irgendwo habe ich das gelesen.	Herhangi bir yerde bunu okudum.
Irgendwann haben wir ihn gesehen.	Herhangi bir yerde onu gördük.
Wir müssen ihm irgend etwas schenken.	Ona herhangi birşey hediye etmek zorundayız.
Irgendwer hat mir das gesagt.	Herhangi birisi bunu bana söyledi.
Irgendwie musst du ihm helfen.	Herhangi bir şekilde ona yardım etmek zorundasın.

YER GÖSTEREN KELİMELER

Şimdiye kadar öğrendiğimiz yer gösteren kelimeleri yenileriyle birlikte bir liste halinde veriyoruz.

Nerede?	Nereye?	Nereden?
hier - burada	**hierhin** - buraya	**von hier** - buradan
dort - orada	**dorthin** - oraya	**von dort** - oradan
da - orada	**dahin** - oraya	**von da** - oradan **daher** - oradan
draussen - dışarıda [drausen] **aussen** - dışarıda [ausen]	**nach draussen** dışarıya **hinaus** - dışarıya **nach aussen** - dışarıya	**von draussen** - dışarıdan **von aussen** - dışarıdan
drinen - içeride [drinnen] **innen** - içeride [innen]	**nach drinnen** - içeriye **hinein** - içeriye	**von drinnen** - içeriden **von innen** - içeriden
oben - yukarıda	**nach oben** - yukarıya **hinauf** - yukarıya	**von oben** - yukarıdan
unten - aşağıda	**nach unten** - aşağıya **hinunter** - aşağıya	**von unten** - aşağıdan
vorn - önde	**nach vorn** - öne	**von vorn** - önden
hinten - arkada	**nach hinten** - arkaya	**von hinten** - arkadan
links - solda **rechts** - sağda	**nach links** - sola **nach rechts** - sağa	**von links** - soldan **von rechts** - sağdan
drüben - karşıda [drü:ben]	**nach drüben** - karşıya **hinüber** - karşıya	**von drüben** - karşıdan **herüber** - karşıdan

hin ve her

Hin [hin] ve **her** [he:r] kelimelerine çeşitli önekler (özellikle **auf, an, neben,...** gibi hem e, hem de i-haliyle kullanılan önekleri) ekleyerek yer gösteren kelimeler yapabiliriz.

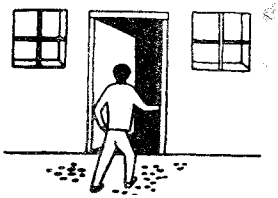
Hin, yapılan hareket konuşandan ve olayı seyredenden uzaklaştığı zaman kullanılır.

Her ise hareket konuşana veya olayı seyredene doğru olduğu zaman kullanılır.

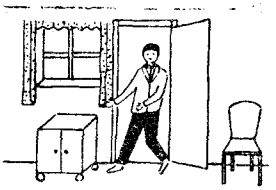
hinaus [hinaus] - **heraus** [heraus] - dışarı, dışarıya
hinein [hinayn] - **herein** [herayn] - içeri, içeriye
hinauf [hinauf] - **herauf** [herauf] - yukarı, yukarıya
hinab [hinab] - **herab** [herab] - aşağı, aşağıya
hinunter [hinunter] - **herunter** [herunter] - aşağı, aşağıya
hinüber [hinü:ber] - **herüber** [herü:ber] - karşıya

Bunlar **hin** ve **her** ile yapılan yer bildiren kelimelerin en çok kullanılanlarıdır. Yukarıdaki listede **hin** ve **her** ile yapılan kelimelerin ikisinin de Türkçeye aynı şekilde çevrildiğini görüyorsunuz. Örneğin, **hinaus,** birisinin bizden uzaklaşarak dışarı çıktığı zaman kullanılır. Gene aynı şekilde Türkçeye çevrilen **heraus** ise birisi dışarı çıkarak bize doğru geldiği zaman kullanılır. Almancada bu farka çok dikkat etmek gerekir.

Der Junge ruft zum Fenster seines Freundes hinauf.	Çocuk yukarı arkadaşının penceresine sesleniyor.
Klaus! Klaus! Komme herunter!	Klaus! Klaus! Aşağıya gel!
Klaus sieht hinunter auf die Strasse.	Klaus aşağıya caddeye bakıyor.
Er ruft: «Warte! Ich komme sofort hinunter!»	O: «Bekle! Hemen aşağıya geliyorum!» diye sesleniyor.
Klaus holt Bücher aus seiner Tasche heraus.	Klaus çantasından dışarı kitaplar çıkarıyor. (alıyor).
Sie sehen einen Freund und rufen über die Strasse hinüber.	Bir arkadaşı görüyorlar ve cadde üzerinden karşıya sesleniyorlar.

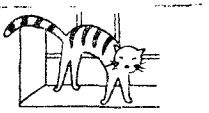

Er geht hinein.
İçeriye gidiyor.

Er kommt herein.
İçeriye geliyor.

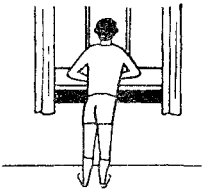

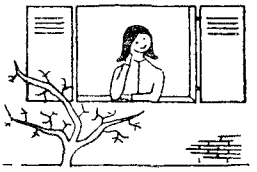
Die Katze sieht hinunter.
Kedi aşağıya bakıyor.

Die Maus sagt: «Komm herunter!»
Fare: «Aşağıya gel!» diyor.

Hans schaut hinaus.
Hans dışarıya bakıyor.

Helga schaut heraus.
Helga dışarıya bakıyor.

belirsiz yer gösteren kelimeler

nerede?	nereye	nereden?
anderswo [andersvo:] başka bir yerde	**anderswohin** [andersvohin] başka bir yere	**anderswoher** [andersvohe:r] başka bir yerden
irgendwo [irgendvo:] herhangi bir yerde	**irgendwohin** [irgendvohin] herhangi bir yere	**irgendwoher** herhangi bir yerden
nirgendwo hiçbir yerde	**nirgendwohin** hiçbir yere	**nirgendwoher** hiçbir yerden

belirsiz bir zaman gösteren kelimeler

a. aradan çok zaman geçmiştir:

einst [aynst] - bir zamanlar; **ehemals** [e:ema:ls] - eskiden, vaktiyle; **einmal** [aynma:l] - bir zamanlar, bir varmış bir yokmuş

b. aradan oldukça çok zaman geçmiştir:

damals [da:mals] - o zamanlar; **jemals** [ye:mals] - bir zamanlar; **anfangs** [anfangs] - önceleri; **früher** [frü:her] - eskiden; **zuerst** [tsuerst] önce, önceleri

c. aradan çok uzun bir zaman geçmemiştir:

neulich [noylih] - geçenlerde, son günlerde; **unlängst** [unlengst] - kısa bir zaman önce, yakın zamanda; **bereits** [berayts] - henüz; **kürzlich** [kürtslih] - kısa bir zaman önce; **gestern** [gestern] - dün

d. olay çok kısa bir süre önce olmuştur:

soeben [soe:ben] - demin; **eben erst** [e:ben erst] - demin, az önce; **gerade** [gera:de] - az önce, tam

e. olay şimdi oluyor:

jetzt [yetst] - şimdi; **augenblicklich** [augenbliklih] - şu anda; **heute** [hoyte] - bugün; **heutzutage** [hoyttsuta:ge] -bu günlerde

f. olay bir süre sonra olacak:

bald [bald] - pek yakında, kısa bir zaman sonra; **nächstens** [nekstens] -pek yakında, bu günlerde; **künftig** [künftig] -gelecekte, ileride, müstakbel; **dann** [dan] - sonra; **später**[şpe:ter] -sonra; **nachher** [nahhe:r] -ondan sonra

g, olay sonunda olacak:

schliesslich [şli:slih] -nihayet; **endlich** [endlich] -nihayet, sonunda

gene bazı zaman gösteren kelimeler

seit heute: bugünden itibaren
seit gestern: dünden beri (itibaren)
seit Montag: pazartesinden beri
seit dem Morgen: sabahtan beri
seit dem Herbst: sonbahardan beri
seit einem Jahr: bir yıldan beri
seit Jahren: yıllardan beri
seitdem: o zamandan beri
seit damals: eskiden beri
seit kurzer Zeit: kısa bir zamandan beri

bis gestern: düne kadar
bis heute: bugüne kadar
bis morgen: yarına kadar
bis Montag: pazartesiye kadar
bis zum Herbst: sonbahara kadar
bis jetzt: şimdiye kadar
jeden Tag: her gün
alle Tage: bütün günler
alle zwei Tage: iki günde bir
alle drei Tage: üç günde bir

oft: ekseriya
meistens: çoğu zaman
mehrmals [me:rmals]: çok defa
selten [zelten]: nadiren
manchmal: bazen
hin und wieder: arada sırada
ab und zu: arada sırada
stündlich: saatte, saatlik
täglich: günde, günlük
wöchentlich: haftada, haftalık

Bu dersin başından beri verdiğimiz bu kelimeler Almancada çok sık kullanılan, bu bakımdan çok önemli kelimelerdir. Son olarak verdiklerimize örnek cümleler vermiyoruz. Çünkü bazılarını zaten daha önceden tanıyoruz, yenileri ise cümle içinde normal bir şekilde kullanılırlar ve bir özellik göstermezler. Bütün bunları iyice bilmeniz ifade kabiliyetinizi iyice arttıracaktır.

heceleri ayırmak

1 — heceler genellikle söylendikleri gibi ayrılırlar:
der Aus-län -der; zu-rück-keh-ren

2 — tek harfler ayrılmaz (iki ayrı hece olmasına rağmen)
Ofen (O-fen yanlıştır); **Abend** (A-bend yanlıştır); **oben** (o-ben yanlıştır.

3 — yan yana bulunan birkaç sesli harften sonuncusu diğer satıra geçer:
Was-ser; kom-men; Wet-ter; war-ten; furcht-bar

4 — **pf, ng, nk, ck, dt, sp, tz** tam ortadan ayrılır:
kämp-fen; sin-gen; Kat-ze; ck ayrılırken **kk** kabul edilir: **Zuk-ker**

5 — **ss, ch, sch, th** tek bir harf gösterdikleri için ayrılmaz. Bunlardan başka **st** ayrılmaz.
Stra-sse; la-chen; wa-schen; ko-sten; reis-ten

104

LEHRSTÜCK HUNDERTVIER

ALMANCA KURSUNU BİTİRİRKEN...

Elinizde bulunan bu yüzdördüncü dersle birlikte Almanca kursumuz sona ermiş oluyor. Burada derslerimizin hazırlanmasında izlenen metod ve bundan sonraki çalışmalarınız üzerinde duracağız.

Fono'nun diğer dersleri gibi Almanca kursunun hazırlanmasında da önce öğrencilerin her yaştan, her meslekten, her seviyeden kişiler oluşu göz önünde tutulmuştur. Gerek konuların seçiminde ve sıralanışında, gerekse açıklamaların yapılışında, örneklerin verilişinde uygulanan yöntem orta okul, lise, yüksek okul öğrencisinden profesörüne kadar, esnaf, teknisyen, asker, sekreter, mühendis gibi çeşitli mesleklere bağlı kişileri tam anlamıyla tatmin edecek niteliktedir.

Derslerin test şeklinde hazırlanmış çalıştırmaları, bütün öğrenilen bilgilerin kullanılmasını gerektiren cümle, soru, test biçimleriyle öğrencilere öğrendiklerini uygulama, kontrol etme, tekrarlama imkânını sağladıkları için derslerin vazgeçilmez birer parçalarıdır. Test şeklinde hazırlanmış bu çalıştırmalar yardımıyla ilkokul mezunu veya ilkokulu bitirmemiş, sadece okuma bilen köylü, işçi arkadaş, sayfalar dolusu çalıştırmaları yazacak vakitleri olmayan iş adamları Almanca bilgilerini dört, beş dakika içinde cevaplandırılacak testlerle pekiştirebilecek, iyi yazma bilmeme, zaman darlığı gibi engellere rağmen uygulama yapma sorununu kökünden çözümlemiş olacaklardır. Test metodu uygulanmayan diğer

kurslarımızda öğrencilerin bize gönderdikleri çalışmalara bakarak saptadığımız oldukça düşük derse katılma, ilgi oranının Almanca kursunda geçen yıl yüzde doksan, başarı oranının ise yüzde seksen civarında olduğunu övünerek bildiririz.

Derslerimizin kelime bilgisi zengin değildir. Amacımız kursa başlarken belirttiğimiz gibi az kelime öğretmek, ama öğretilenlerin de iyice bilinmesini ,hatırda kalmasını sağlamaktır. Daha fazla kelime öğrenmek için size yardımcı araç olarak gönderdiğimiz iki sözlüğe başvurabilirsiniz. Oldukça geniş kapasiteli bu iki sözlük başlangıçta sizin her türlü ihtiyacınıza cevap verecek niteliktedir.

Derslerin sonunda verdiğimiz kalıplar, kısa özetler ve her on derste bir tekrarlanan özetlerle oldukça geniş Almanca dilbilgisini kaba çizgilerle kalıplaştırmak, özetlemek gibi güç bir ödevi başarmaya çalıştık. Derslerini düzgünce, aksatmadan çalışmış bir öğrenci kursu bitirdikten sonra bu özetler, kalıplar sayesinde bütün öğrendiklerini bir iki saat gibi kısa bir zamanda tekrarlayıp hatırlayabilir.

Sağlam bir gramer temeli kuracak derslerde pratik öğretime de önem verilmiştir. Ayrıca bunlara Almanya'daki şartları, yaşayışı gösteren kelimeler, okuma parçaları, cümleler, bilgiler eklenmiştir.

Kurs hiç veya çok az Almanca bilenler için hazırlanmıştır. Bu gibi kimselere oldukça ileri bir Almanca bilgisi verilmeye çalışılmaktadır. Başlarda uzun bir zaman yeni konular anlatılırken bunlarda sözü geçen eski konular kısaca yeniden hatırlatılmış ve bundan sonra derse girilmiştir. Ama sonraları ise yavaş yavaş bu kısa tekrarlar kaldırılmıştır. Bu bakımdan yeni bir konuyu iyi anlamak için öncekileri çok iyi öğrenmiş, hazmetmiş olmanız şarttır.

Bundan sonra bir «İleri Almanca» kursumuz olmadığı için bu kursumuz böyle ileri bir kursun görevlerinden bazılarını yüklenmiştir. Yani Almanca bilgisini daha ileriye götürmek isteyen bir öğrenciye, okuyacağı kitaplar, izleyeceği ileri kurslar için gerekli temel bu yüzdört derste fazlasıyla mevcuttur.

Burada özellike bir kitap tavsiye etmeyeceğiz. Şimdiden sonra yapacağınız en iyi çalışma dersleri sürekli olarak tekrarlamaktır. Bu arada derslerin pratik ve konuşulan, canlı Almancaya yakın bir kısmı olan «Açıklamalar»ı iyice inceleyiniz. Gözünüzden kaçmış birçok bilgi farkedeceksiniz. Başka yabancı kitaplar bulanlar ise akıllarını fazla karıştır-

mamak şartıyla bunlardan çalışabilirler. Bizim, konuları, kelimeleri, deyimleri veriş tarzımız sayesinde bu kitapların metodlarını yadırgamayacak, bunları oldukça kolay anlayabileceksiniz.

Dersler, yabancılara Almanca öğretmek amacıyla yazılmış bütün kitaplar incelenerek hazırlanmış, Türkler için olduğu bütün çalışmalarda göz önünde tutulmuştur. Böylece Türklere, her türlü sorunlarını karşılayarak Almancayı tam bir şekilde öğretebilecek, uzun, ayrıntılı Türkçe açıklamalarıyla, kısacası metoduyla Türkiyede eşi olmayan bir eser armağan etmiş olmaktan şeref duyarız.

Almanca bazı gramer terimleri

Kursumuzu yabancı kitaplardan da yararlanarak izleyen öğrencilerin bu çalışmalarını kolaylaştırmak amacıyla şimdiye kadar öğrendiğimiz gramerle ilgili kelimelerin Almancalarını vermeyi uygun bulduk.

das Substantiv,e [substanti:f]	:	isim
das Verb,en [verb]	:	fiil
das Adjektiv,e [adyekti:f]	:	sıfat
der Satz,..e [satts]	:	cümle
der Fragesatz,..e [fra:gesatts]	:	soru cümlesi
das Subjekt [subyekt]		özne
das Objekt [obyekt]	:	nesne
der Artikel [artikel]		**artikel (der, die, das)**
das Alphabet [alfabe:t]	:	alfabe
der Nominativ [nominati:f]	:	yalın hal
der Akkusativ [akkusati:f]	:	i-hali
der Dativ [da:ti:f]	:	e-hali
der Genitiv [geniti:f]	:	in-hali

die Präposition,en [prepozitsyo:n]	:	önek
die Komparation,en [komparatsyo:n]	:	mukayese
das Modalverb,en [moda:lverb]	:	**können, wollen** gibi fiiller
die Deklination,en [deklinatsyon]	:	çekim
der Singular [zingula:r]	:	tekil
der Plural [plura:l]	:	çoğul
das Personalpronomen,- [perzcna:lprono:men]		şahıs zamiri
das Possessivpronomen,- [possessi:fprono:men]	:	mülkiyet zamiri
das reflexive Verb,en [refleksi:fe verb]	:	dönüşlü fiil
der Imperativ [imperati:f]	:	emir kipi
das Präsens [pre:zens]	:	şimdiki zaman
das Imperfekt [imperfekt]	:	geçmiş zaman (di-li), **Imperfekt**
das Perfekt [perfekt]	:	**Perfekt**
das Plusquamperfekt [pluskvamperfekt]	:	**Plusquamperfekt** (miş-li)
das Futur [futu:r]	:	gelecek zaman
der Nebensatz,..e [ne:bensatz]	:	yan cümlecik
der Hauptsatz,..e [hauptsatz]	:	esas cümlecik
das Hilfsverb,en [hilfsverb]	:	yardımcı fiil
der Relativsatz,..e [relati:fsats]	:	bağlı cümlecikler **(der, die,, das** ile yapılan)

Bu yukarıdaki listeyi öğrenmeniz gerekli değildir. Ama **yabancı kitaplar** da okumak isteyenlere çok faydalı olacaktır.

INHALTSVERZEICHNIS İÇİNDEKİLER

ders

1 GİRİŞ - TELAFFUZ - Alman Alfabesi

2 **DER, DIE, DAS - EIN, EINE** - ALMANCA CÜMLE KURULUŞU - **Was ist das?**

3 OLUMSUZ CÜMLE - SORU CÜMLESİ - **SONDERN - ODER**
4 ÇOĞUL YAPMA - **SIND DA..?**
5 SIFATLAR - SIFAT TAMLAMALARI - **WIE**
6 OLUMSUZ CÜMLE - SIFAT TAMLAMALARI
7 ŞAHIS ZAMİRLERİ - **SEIN** fiili - soru hali - olumsuz hal - şahıs zamirlerinin kaldırılması - **WIEVIEL**
8 **WER - EIN BILD** (metin) - **und** - İSİMLERİN YERİNE ŞAHIS ZAMİRİ KULLANILMASI
9 **WELCHER, WELCHE, WELCHES - DIESER, DIESE, DIESES** ve **JENER, JENE, JENES** - KISALTILMIŞ ÇOĞUL EKLERİ
10 ÖZET
11 MÜLKİYET SIFATLARI - mülkiyet sıfatlarının Türkçeye çevrilmesi - Şahıs zamirleri ve mülkiyet sıfatları - Şahıs zamirleri ve mülkiyet sıfatlarının kaldırılması
12 **EINE STRASSE** (metin) - İ-HALİ
13 FİİLLER - FİİLLERDE ZAMAN - ŞİMDİKİ ZAMAN
14 ŞİMDİKİ ZAMAN (devam) - EMİR HALİ
15 **HABEN**
16 özel isimlerle isim tamlaması - **Mädchen, Tochter** ve **Junge, Sohn - D IE FAMILIE ÇELİKEL** (metin) - **HABEN** (devam) - **DIE ZAHLEN** (sayılar)
17 EMİR HALİ - FİİLLER (devam)
18 **trinken, rauchen - Herr, Frau, Fräulein - EIN WOHNZIMMER** (metin) - OLUMSUZ EMİRLER ve CÜMLELER - SORU CÜMLELERİ
19 İ-HALİ (devam) - **DIE TAGE**
20 ÖZET
21 E-HALİ
22 **EIN BAUERNHAUS** (metin) - işaret ve mülkiyet sıfatlarının e-hali
23 ŞAHIS ZAMİRLERİNİN İ-HALİ - **WEN**
24 **aber - warum - EIN TELEFONGESPRÄCH** (metin) - ŞAHIS ZAMİRLERİNİN E-HALİ - **WEM**
25 Şahıs zamirlerinin i- ve e-hallerinin cümle içindeki yerleri **-IN, AUF, UNTER**
26 **IN DEM SPEISEZIMMER** (metin) - **NEBEN, HINTER, VOR**
27 **AN, ÜBER, ZWISCHEN - setzen, stellen, legen** ve **sitzen, stehen, liegen - hängen**
28 **wo, wohin - heissen - WO IST YUSUF?** (metin) - ÖNEKLERE GENEL BAKIŞ
29 **DENN - DIE ZAHLEN - WIE ALT...? - Ein Spiel**
30 ÖZET

31 **DIE UHR** (saat) - **Um wieviel Uhr? - wann** - çeşitli saat soruş şekilleri - saatle ilgili kelimeler ve deyimler

32 ayrılabilen fiiller - **AHMET** (metin) - **UHR ODER STUNDE? - - *DIE ZEITEN*** - zamanla ilgili cümleler ve sorular

33 SORU KELİMELERİYLE YAPILAN SORULAR (genel bakış)

34 **mit - Freund, Freundin - viele - ZEYNEP** (metin) - **KÖNNEN** - soru - **können** ve soru kelimeleri

35 İN HALİ ve İSİM TAMLAMALARI - **WESSEN - *bitte, bitte sehr***

36 **nach - einige - Gemüse, Fleisch - FATMA ÇELİKEL** (metin) - İN-HALİ ve İSİM TAMLAMALARI (devam)

37 İşaret sıfatlarının in-hali - Özel durum gösteren isimler ve in-hali - **Wie geht es.....? - Es geht ..... gut. (schlecht)**

38 şimdiki zaman ve geniş zaman - **HASAN ÇELİKEL** (metin) - Sorular, cümleler

39 **WOLLEN** - soru - **MÜSSEN** - soru - **wollen, müssen** ve soru kelimeleri

40 ÖZET

41 **DÜRFEN** - ALMANCADA CÜMLE KURULUŞU

42 **der Schüler, der Student - an** önekinin çeşitli anlamları, **am Ende - IN DER KLASSE** (metin) - **von** - konuşmalar

43 DÖNÜŞLÜ FİİLLER - **Die Tage und die Monate**

44 **alle - lehren - IM BAHNHOF** (metin) - DÖNÜŞLÜ FİİLLERİN EMİR HALİ - DÖNÜŞLÜ FİİLLERLE YAPILAN SORULAR - DÖNÜŞLÜ FİİLLER ve SORU KELİMELERİ

45 **können, wollen, müssen, dürfen** ve dönüşlü fiiller - **seit - aus - Die Familie**

46 **gefallen - ZEYNEP ERZÄHLT WIEDER EINE GESCHICHTE** (metin) - **zu - bei**

47 E-HALİYLE KULLANILAN ÖNEKLERE GENEL BAKIŞ - e-haliyle kullanılan öneklerle cümleler ve sorular

48 **schmecken - die Türkei - BEIM FRÜHSTÜCK** (metin) - **DANEBEN - DARAUF,... - Die Mahlzeiten**

49 GELECEK ZAMAN

50 ÖZET

51 SIFAT TAMLAMALARI (işaret ve mülkiyet sıfatlarıyla)

52 **über - IM KINO** (metin) - SIFAT TAMLAMALARININ İ-HALİ

53 SIFAT TAMLAMALARININ E-HALİ, SIFAT TAMLAMALARININ İN-HALLERİ

54 kısaltılmış cümleler - **nicht so - INGE GEHT ZUR ZEYNEPS SCHULE** (metin) - SIFAT TAMLAMALARININ YALIN, İ-, E- ve İN-HALLERİNE GENEL BAKIŞ (şema)

55 SIFATLARIN MUKAYESESİ

56 **für - kosten - FATMA HANIM UND FRAU MÜLLER GEHEN EINKAUFEN** (metin) - SIFATLARIN MUKAYESESİ (devam)
57 İ-HALİYLE KULLANILAN ÖNEKLER - **MORGEN UND AM ABEND** (metin)
58 **DIE BESTE REKLAME** (metin) - metin üzerine sorular ve cevaplar - Cümleler
59 ÖNEKLERDEN TÜRETİLEN SORU KELİMELERİ - Sorular
60 ÖZET
61 **IMPERFEKT** - GEÇMİŞ ZAMAN
62 **sich erinnern an - erinnern an - bis - HERR UND FRAU MÜLLER FAHREN NACH ANKARA** (metin) - **IMPERFEKT** - zaman gösteren kelimeler
63 **IMPERFEKT** (devam)
64 **bekommen, erhalten, nehmen, holen - das Mal - letzt - EIN BRIEF VON INGE MÜLLER** (metin) - mektup başlangıçları ve bitişleri
65 **IMPERFEKT** (devam) - **sein ve haben** fiillerinin **Imperfekti** - Cümleler - yönler
66 **einen Ausflug machen - voll von - das Wetter - regnen - INGE MÜLLER BEKOMMT EINER BRIEF VON ANNA GRÜN** (metin) - dönüşlü fiillerin **Imperfekti** - ayrılabilen fiillerin **Imperfekti**
67 **können, wollen, müssen, dürfen** yardımcı fiillerinin **Imperfekti** - **Imperfekt**in Türkçeye çevrilmesi - **immer, oft, manchmal, selten, nie**
68 **eines Tages - zurückkommen - INGE GEHT EINKAUFEN** (metin) - metin hakkında sorular ve cevaplar - Sorular ve cevaplar
69 İN-HALİYLE KULLANILAN ÖNEKLER - **erste, zweite, dritte, vierte,...**
70 ÖZET
71 **sollen - mögen - lassen - sehen, hören, lernen, gehen, helfen**
72 boy sorma ve söyleme - **fragen nach - bisher - einer - SELMA SCHREIBT EINEN BRIEF AN INGES FREUNDIN** (metin) - **man** - Cümleler ve Sorular
73 CÜMLELER - FİİLDEN İSİM YAPMA - KÜÇÜLTME - **ZIMMER ZU VERMIETEN** (metin)
74 **nur, allein - HOCHZEIT IM DORFE** (metin) - Metin hakkında sorular ve cevapları
75 **PERFEKT**
76 **ankommen in - nicht mehr - sogar - INGE UND DIE ÇELIKELS KOMMEN NACH ISTANBUL** (metin) - **PERFEKT** (devam)
77 **PERFEKT** (devam) - düzensiz fiiller listesi - ayrılabilen fiillerin **Perfekti**
78 **Auskunft geben - herumführen - herstellen - sich treffen - ver-**

bringen bedeuten - AHMET, ZEYNEP UND INGE BESICHTIGEN DIE STADT (metin) - **Perfekt** halinde bulunan sorular.
79 **PERFEKT** (devam) - **haben** ve **sein** fiillerinin **Perfekti - können, wollen, müssen...** ve **Perfekt** - dönüşlü fiiller ve **Perfekt**
80 ÖZET
81 **UM...ZU - werden** fiili
82 AÇIKLAMALAR - **AUF DEM WEGE NACH DEUTSCHLAND** (1) (metin)
DEM WEGE NACH DEUTSCHLAND (1) (metin)
83 **OHNE ... ZU** - FİİLDEN SIFAT YAPMA - SORU KELİMELERİ VE **PERFEKT**
84 AÇIKLAMALAR - **AUF DEM WEG NACH DEUTSCHLAND** (2) (metin) - **als - von**
85 **WEIL** - yan cümlecik kuralları
86 AÇIKLAMALAR - **ANKUNFT IN DEUTSCHLAND** (metin) -
87 **PLUSQUAMPERFEKT**
88 **es gibt - zur Welt kommen - behalten - fertig werden - JOHANN WOLFGANG VON GOETHE** (metin)
89 **WENN** (şart cümleleri) **ALS**
90 ÖZET
91 **WENN, ALS** - fiiller önekler
92 AÇIKLAMALAR - **IM ZOO** (metin)
93 **DER, DIE, DAS** (bağlı cümlecikler) - **WO** (bağlı cümlecikler)
94 AÇIKLAMALAR - **EINE GESCHICHTE** (metin) i -halinin ölçü bildiren görevde kullanılması
95 **DASS - OBWOHL**
96 AÇIKLAMALAR - **KAUFHÖFE IN MÜNCHEN** (metin)
97 **AKTIV, PASSIV**
98 AÇIKLAMALAR - **IN WIEN** (metin)
99 ZAMANLAR (genel bakış)
100 ÖZET
101 SIFATTAN İSİM TÜRETME - MEMLEKET ADLARI
102 AÇIKLAMALAR - ***RÜCKKEHR IN DIE TÜRKEI*** (metin)
103 BELİRSİZ ZAMİRLER (**einer, jemand, niemand, einander, irgend** - YER GÖSTEREN KELİMELER - **hin** ve **her** - belirsiz yer gösteren kelimeler - belirsiz zaman gösteren kelimeler - bazı zaman gösteren kelimeler - hecelere ayırmak
104 ALMANCA KURSUNU BİTİRİRKEN... - Almanca bazı gramer terimleri - **INHALTSVERZEICHNIS** - İÇİNDEKİLER

Not: Yukarıdaki listede çoğu yerde «AÇIKLAMALAR» bölümünde anlatılanları teker teker belirttik. Ama bunların sayılarının fazla olduğu hallerde hepsini ayrı ayrı koymayıp, sadece «AÇIKLAMALAR» yazdık.

...

Test 52

İMTİHAN 10

A

Boş bırakılan yerlere **der, die, das, wo, dass, obwohl** koyunuz.

1 — Der Herr, ... dort vor der Tür steht, ist ein Verwandter von mir. 2 — Der Garten, ... wir Fussball spielen, ist nicht so gross. 3 — Das Kind hat in einem Buch gelesen, ... es in Frankfurt einen grossen Zoo gibt. 4 — Wir wissen, ... du mittwochs in der Schule bleibst. 5 — Ich gebe dem armen Jungen eine Mark, ... ich bei mir nicht viel Geld habe. 6 — Das Hotel, ... meine Freunde im letzten Sommer geblieben sind, gehört meinem Onkel. 7 — ..... seine Kindheit hier vergangen ist, kennt er die Stadt nicht gut. 8 — Ich wusste nicht, ... dein Vater gestorben war.

Boş bırakılan yerlere **werden, sein, haben** fiillerinden birini koyunuz.

9 — Die Übungen ..... in der Klasse gemacht. 10 — Mein Vater ..... dieses Haus von einem Arzt gekauft. 11 — Alle Zimmer ..... heute morgen aufgeräumt worden. 12 — Meine Familie ..... von der Stadt in die Berge gefahren. 13 — Der Ring ..... nicht wieder gefunden. 14 — Wir ..... diese Waren von einem Bekannten gekauft. 15 — Das Mädchen ..... von seinem Vater in dem Park gesehen worden.

B

A Listesi	**B Listesi**
1 — Das Auto war voll von Büchern.	A — Evimiz şehirden bir kilometre uzakta olan bir köydedir.
2 — Grinzing ist berühmt mit seinem Weisswein.	B — Benimle gezmeye gitmek istiyor musun?
3 — Ömer Seyfettin ist ein bekannter, türkischer Dichter. Er ist mit seinen Geschichten berühmt.	C — Kaybettiğimiz bavullar bir Bulgar tarafından bulundu.
4 — Die Reisenden verabschieden sich von ihren Verwandten.	D — Genç mühendis yeni bir makina keşfetti.
5 — Ich glaube, dass er dich morgen wieder besuchen wird.	E — Şehrin dışında oturan ihtiyar hergün buraya geliyor.
6 — Der junge Ingenieur hat eine neue Maschine erfunden.	P — Güneş yüzüme vurdu.
7 — Willst du mit mir spazieren gehen?	G — Otomobil kitaplarla doluydu.
	H — Yolcular akrabalarıyla vedalaşıyorlar.
	İ — Bir Bulgar tarafından bulunan bavulları kaybettik.

8 — **Die Sonne schien auf mein Gesicht.**
9 — **Es geschah gestern ein furchtbares Unglück.**
10 — **Das Mädchen, das dort auf dem Elefanten sitzt, ist meine Tochter.**
11 — **Die Alte, die jeden Tag hierher kommt, wohnt ausserhalb der Stadt.**
12 — **Unser Haus ist in einem Dorf, das von der Stadt einen Kilometer weit ist.**
13 — **Obwohl wir uns oft treffen, sprechen wir nicht miteinander.**
14 — **Er glaubt, dass er den Brief ohne Fehler geschrieben hat.**
15 — **Die Koffer, die wir verloren haben, sind von einem Bulgaren gefunden worden.**

K — Ömer Seyfettin tanınmış bir Türk yazardır. O hikâyeleriyle meşhurdur.
L — Mektubu yanlışsız yazdığına inanıyor.
M — Grinzing beyaz şarabıyla meşhurdur.
N — Konuşmamamıza rağmen birbirimize ekseriya rastlıyoruz.
O — Dün korkunç bir kaza oldu.
P — Yarın seni tekrar ziyaret edeceğine inanıyorum.
R — Orada filin üstünde oturan kız benim kızımdır.
S — Genç mühendis yeni bir makina icat etti.
T — Birbirimize ekseriya (sık) rastlamamıza rağmen birbirimizle konuşmuyoruz.
U — Yarın seni tekrar ziyaret edeceğini sanıyorum.
U — Hergün buraya gelen ihtiyar şehrin dışında oturuyor.
V — Mektubu yanlışsız yazdığını sanıyor.

C

A Listesi

1 — Atlar çiftçiye karşı (doğru) koşmaya başladılar.
2 — Defterler müdür tarafından kontrol edildi.
3 — Otobüsün kapıları biletçi tarafından açılmıştı.
4 — Hans'ın hasta olduğunu duyduk.
5 — Evi üniversitenin yakınında olmasına rağmen otomobiliyle üniversiteye geliyor.
6 — Yağmur yağmasına rağmen misafirler bahçede oturuyor.
7 — Bir orman birçok hayvanların olduğu bir yerdir.

B Listesi

A — **Ich lerne Deutsch, weil ich in Deutschland arbeiten will.**
B — **Wir sind in dem Zoo, wo wir eine grosse Schlange gesehen haben, eine lange Zeit geblieben.**
C — **Ich bat den Reisenden, der neben mir sass, um eine Zigarette.**
E — **Wann schmolz der Schnee?**
F — **Die Pferde begannen, gegen den Bauer zu laufen.**
G — **Die Tante begann, eine neue Geschichte zu erzählen.**
H — **Die Hefte sind von dem Direktor kontrolliert worden.**

8 — Yanımda oturan yolcudan bir sigara rica ettim.
9 — Büyük bir yılan gördüğümüz hayvanat bahçesinde uzun bir zaman kaldık.
10 — Otto hasta olduğu için sinemaya gidemiyor.
11 — Almanya'da çalışmak istediğim için Almanca öğreniyorum.
12 — Kar ne zaman eridi?
13 — Kapı genç bir hizmetçi tarafından açılıyor.
14 — Teyze yeni bir hikâye anlatmaya başladı.
15 — Anne ve baba çocuklarının çok çalıştıklarını görüyorlar.

İ — Die Pferde begannen, gegen den Bauern zu laufen.
K — Ich bat von dem Reisenden, der neben mir sas, eine Zigarette.
L — Die Tür wird von einer jungen Magd geöffnet.
M — Die Türe des Autobusses sind von dem Schaffner geöffnet worden.
N — Otto kann nicht ins Kino gehen, um er krank zu sein.
O — Wir haben gehört, dass Hans krank ist.
P — Ein Wald ist ein Ort, wo es viele Tiere gibt.
R — Obwohl sein Haus in der Nähe der Universität liegt, kommt er mit seinem Auto zur Universität.
S — Die Türe des Autobusses waren von dem Schaffner geöffnet worden.
T — Obwohl die Gäste in dem Garten sitzen, regnet es.
U — Otto kann nicht ins Kino gehen, weil er krank ist.
Ü — Obwohl es regnet, sitzen die Gäste in dem Garten.

E

Boş bırakılan yerlere uygun önekler koyunuz.

1 — Der Sohn denkt ..... den Sommer. 2 — Der Ausländer hat den Engländer ..... dem Weg zum Bahnhof gefragt. 3 — Die Kinder fürchten sich ..... den Tigern. 4 — Die jungen Herren verabschiedeten sich ..... ihren Eltern. 5 — Die Frau dankt mir ..... die schöne Geldbörse. 6 — Der Vater ärgert sich ..... seinen Sohn. 7 — Die Reisenden haben eine lange Zeit ..... den Zug nach Ankara gewartet. 8 — Der Arzt kämpft ..... die Krankheiten. 9 — Die Schüler freuen sich ..... die Ferien. 10 — Der Dichter erzählt in dieser Geschichte ..... seiner Kindheit.

F

Aşağıdaki cümleleri Almancaya çeviriniz.

1 — Bahçede otururken Orhan'ı gördük.
2 — Saray yaşlı bir avukat tarafından satın alındı.

İmtihan 9'un yapılmış şekli

A. **1 — wenn 2 — wenn 3 — als 4 — wenn 5 — wenn 6 — als 7 — wenn 8 — als 9 — wenn 10 — als 11 — als 12 — als 13 — wenn 14 — als 15 — wenn**

B. **1 — N 2 — R 3 — O 4 — M 5 — T 6 — C 7 — L 8 — İ 9 — U 10 — V 11 — B 12 — P 13 — A 14 — D 15 — E**

C. **1 — F 2 — L 3 — N 4 — S 5 — C 6 — G 7 — K 8 — O 9 — Ü 10 — T 11 — D 12 — H 13 — U 14 — R 15 — A**

E. **1 — während 2 — denn 3 — auf 4 — wenn 5 — deshalb, bei 6 — als, war**

Derslerimiz burada bittiği için bu imtihanın cevaplarını da hemen burada vermek zorundayız. Sizlerden imtihanı bu yapılmış şekle bakmadan cevaplandırmanızı rica ederiz.

İmtihan 10'un yapılmış şekli

A. **1 — der 2 — wo 3 — dass 4 — dass 5 — obwohl 6 — wo 7 — obwohl 8 — dass 9 — werden (wurden) 10 — hat 11 — sind (waren) 12 — ist 13 — wird (wurde) 14 — haben 15 — haben 15 — ist (war)**

B. **1 — G 2 — M 3 — K 4 — H 5 — U 6 — S 7 — B 8 — F 9 — O 10 — R 11 — Ü 12 — A 13 — T 14 — V 15 — C**

C. **1 — İ 2 — H 3 — S 4 — O 5 — R 6 — Ü 7 — P 8 — C 9 — B 10 — U 11 — A 12 — E 13 — L 14 — G 15 — D**

E. **1 — an 2 — nach 3 — vor 4 — von 5 — für 6 — über 7 — auf 8 — gegen 9 — auf 10 — von**

F. **1 — Als wir im Garten sassen, sahen wir Orhan.**
2 — Das Schloss wurde von einem alten Rechtsanwalt gekauft.
(» ist » gekauft worden.)

Test 51'in yapılmış şekli

B. **1 — F 2 — L 3 — G 4 — E 5 — O 6 — B 7 — P 8 — C 9 — H 10 — İ**

C. **1 — İ 2 — F 3 — K 4 — N 5 — G 6 — M 7 — E 8 — A 9 — C 10 — L**

F. **1 — Der Frisör spricht gut Englisch und Schwedisch.**
2 — Obwohl die Reichen viel Geld haben, sind sie nicht glücklich.
3 — Die Mutter meiner Freundin, die eine Schneiderin ist, wird immer reicher.